PATRIARHID JA PROFETID

ELLEN G. WHITE

New Covenant Publications International Ltd. Estonian

Autoriõigus © 2020. Uue Lepingu Rahvusvahelised Väljaanded

Kõik õigused kaitstud. Ühtki selle raamatu osa ei tohi reprodutseerida ega edastada ühelgi kujul ega mingil viisil autori kirjaliku loata, välja arvatud kriitilistes artiklites ja läbivaatamiste puhul esitatud lühikeste noteeringute puhul. Palun tutvuge kõigi asjakohaste küsimustega väljaandjale.

Kõik õigused kaitstud. Selle raamatu ühtegi osa ei tohi mingil kujul ega mingil viisil elektrooniliselt ega mehaaniliselt reprodutseerida ega edastada, kaasa arvatud fotokopeerimine, salvestamine, või teabesalvestuse ja otsingusüsteemi abil - välja arvatud arvustaja, kes võib tsiteerida arvustuse lühikesi lõike trükitud ajakirjas või ajalehes - ilma kirjastaja kirjaliku loata.

ISBN: 359-2-85933-609-1

ISBN: 359-2-85933-609-1

Kataloogimine Väljaannete Andmetes

Toimetanud ja Kujundanud: Uue Lepingu Rahvusvaheline Kontsern

Trükitud Ühendkuningriigis.

Esimene trükk 26. mai 2020

Avaldanud : Uue Lepingu Rahvusvaheline Kontsern

New Covenant Publications International Ltd.,

Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Külastage veebisaiti: www.newcovenant.co.uk

Ellen G. White Estate

PATRIARHID JA PROHVETID

ELLEN G. WHITE

Hoone oli jagatud kaheks korteriks rikkaliku ja kauni kardina või looriga, mis rippus kullatud sammaste küljes; samasugune loor sulges esimese korteri sissepääsu. Need, nagu ka sisemine kate, mis moodustas lae, olid kõige uhkematest värvidest, sinisest, purpurpunasest ja tulipunasest, kaunilt paigutatud, samal ajal kui kuld- ja hõbelõngadega läbipõimitud keerubid kujutasid inglite väge, kes on seotud taevase pühamu tööga ja kes on Jumala rahvale maa peal teenivad vaimud... Sisemise loori taga oli püha pühamu, kus keskendus sümboolne lepitusteenistus ja eestpalve ning mis moodustas ühenduslüli taeva ja maa vahel. Selles korteris asus laegas, akaatsiapuust kirst, mis oli seest ja väljast kullaga kaetud ja mille ülaosas oli kullast kroon. See oli valmistatud kivitahvlite hoidmiseks, millele Jumal ise oli kirjutanud kümme käsku. Seepärast nimetati seda Jumala testamendi laekaks või lepingu laekaks, sest kümme käsku olid Jumala ja Iisraeli vahel sõlmitud lepingu aluseks. PP 348.2 (ee)

See lehekülg on tahtlikult tühjaks jäetud

New Covenant Publications

International Ltd.

Reformeeritud Raamatud, Ümberkujundatud Mõtted

New Covenant Publications International Ltd.,
Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Email: newcovenantpublicationsintl@gmail.com

Tunnustused

See raamat on pühendatud Jumalale.

Eessõna

Rahvusvaheline New Covenant Publications ühendab lugeja jumaliku plaaniga, mis seob taeva ja maa ning tugevdab armastuse seaduse püsivust. Logo, lepinguga laegas tähistab Kristuse Jeesuse ja Tema rahva vahelist lähedust ja Jumala seaduse keskset kohta. Nagu on kirjutatud: „See on leping, mille ma teen Iisraeli kojaga, ütleb Issand: ma panen oma seaduse nende sisemistesse osadesse ja kirjutan selle nende südamesse ning nad on minu rahvas ja ma olen nende jumal. ” (Jeremija 31: 31-33; Heebrealastele 8: 8-10). Tõepoolest, uus leping tõendab lunastust, mis on puhkenud vaibumata ja verega suletud.

Lugematute sajandite jooksul on paljud kannatanud räsitavat vaeva ja arusaamatut rõhumist, mille eesmärk on kustutada tõde. Eriti pimedal ajal oli see valgus inimlike traditsioonide ja populaarse teadmatuse tõttu suuresti varjatud, sest maailma elanikud olid tarkust põlganud ja lepingust üle astunud. Kompromissi leidmine vohavate pahedega kutsus esile sellise ohjeldamatu degeneratsiooni ja kuratliku ebainimlikkuse nuhtluse, et paljud elud ohverdati ebaõiglaselt, keeldudes südametunnistuse vabadust loovutamast. Sellegipoolest taaselustati kaotatud teadmised, eriti reformatsiooni ajal.

16. sajandi reformatsiooni ajastu kutsus esile tõe, fundamentaalsete muutuste ja sellest tuleneva turbulentsi, nagu kajastub ka vastureformatsioonis. Selle mahu kaudu saab aga selle ainulaadse revolutsiooni vaieldamatu tähtsuse reformaatorite ja teiste julgete pioneeride vaatenurgast uuesti teada. Nende arvates, saab aru laastavatest lahingutest, mis on sellise fenomenaalse vastupanu ja üleloomulike sekkumiste põhjused.

Meie moto: „Reformeeritud raamatud, ümberkujundatud mõtted“ rõhutab kriitilisel ajastul komponeeritud kirjanduse erilist žanrit ja selle mõju. See kajastab ka isikliku reformatsiooni, uuestisünni ja ümberkujundamise pakilisust. Kuna Gutenbergi trükikoda koos tõlkebürooga levitas reformitud usu põhimõtteid umbes 500 aastat tagasi, siis digitaliseeritud ajakirjandus ja veebimeedia vahendab tõe valgust viimastel aegadel kõigis keeltes.

Sisukord

Sisukord 3
Peatükk 1 - MIKS LUBATI PATTU? 7
Peatükk 2 - LOOMINE 14
Peatükk 3 - KIUSATUS JA PATTULANGEMINE 20
Peatükk 4 - LUNASTUSPLAAN 29
Peatükk 5 - KAIN JA AABEL 35
Peatükk 6 - SETT JA EENOK 40
Peatükk 7 - VEEUPUTUS 47
Peatükk 8 - PÄRAST VEEUPUTUST 55
Peatükk 9 - LOOMISNÄDAL 59
Peatükk 10 - PAABELI TORN 63
Peatükk 11 -AABRAHAMI KUTSUMINE 67
Peatükk 12 - AABRAHAM KAANANIS 72
Peatükk 13 -USUPROOV 81
Peatükk 14 -SOODOMA HÄVITAMINE 87
Peatükk 15 - IISAKI ABIELLUMINE 96
Peatükk 16 - JAAKOB JA EESAV 100
Peatükk 17 - JAAKOBI PÕGENEMINE JA PAGENDUS 104
Peatükk 18 - VÕITLUSE ÖÖ 111
Peatükk 19 - TAGASITULEK KAANANISSE 117
Peatükk 20 -JOOSEP EGIPTUSES 123
Peatükk 21 -JOOSEP JA TEMA VENNAD 129
Peatükk 22 - MOOSES 141
Peatükk 23 -EGIPTUSE NUHTLUSED 152
Peatükk 24 -PAASAPÜHA 164
Peatükk 25 - EGIPTUSEST VÄLJAMINEK 168
Peatükk 26 - PUNASE MERE KALDALT SIINAI MÄENI 174
Peatükk 27 - IISRAELLASTELE ANTAKSE KÄSUSEADUS 182
Peatükk 28 - EBAJUMALATEENISTUS SIINAI JALAMIL 191
Peatükk 29 - SAATANA VAEN JUMALA KÄSU VASTU 202
Peatükk 30 -KOGUDUSETELK JA SELLE TEENISTUS 211
Peatükk 31 -NAADABI JA ABIHU PATT 222
Peatükk 32 - KÄSK JA SEADUSELEPINGUD 225
Peatükk 33 -SIINAI JUUREST KAADESINI 233
Peatükk 34 -KAKSTEIST MAAKUULAJAT 243

Peatükk 35 - KORAHI MÄSS 250
Peatükk 36 - KÕRBES 259
Peatükk 37 - LÖÖGI SAANUD KALJU 263
Peatükk 38 - REIS ÜMBER EDOMIMAA 270
Peatükk 39 - BAASANI ALISTAMINE 279
Peatükk 40 -BILEAM 283
Peatükk 41 -ÄRATAGANEMINE JORDANI ÄÄRES 294
Peatükk 42 KÄSKU KORRATAKSE 301
Peatükk 43 -MOOSESE SURM 306
Peatükk 44 -JORDANI ÜLETAMINE 313
Peatükk 45 - JEERIKO VALLUTAMINE 317
Peatükk 46 - ÕNNISTUSED JA NEEDUSED 324
Peatükk 47 - LEPING GIBEONLASTEGA 327
Peatükk 48 - KAANANIMAA JAOTAMINE 331
Peatükk 49 - JOOSUA VIIMASED SÕNAD 339
Peatükk 50 -KÜMNISED JA ANNETUSED 342
Peatükk 51 -JUMALA HOOLITSUS VAESTE EEST 346
Peatükk 52 - IGA-AASTASED PÜHAD 352
Peatükk 53 -ESIMESED KOHTUMÕISTJAD 357
Peatükk 54 -SIMSON 368
Peatükk 55 - SAAMUELI LAPSEPÕLV 375
Peatükk 56 - EELI JA TEMA POJAD 380
Peatükk 57 - VILISTID VÕTAVAD ÄRA SEADUSELAEKA 385
Peatükk 58 - PROHVETITE KOOLID 394
Peatükk 59 - IISRAELI ESIMENE KUNINGAS 401
Peatükk 60 -SAULI JULTUMUS 411
Peatükk 61 -SAUL HÜLJATAKSE 417
Peatükk 62 TAAVET VÕITAKSE KUNINGAKS 425
Peatükk 63 -TAAVET JA KOLJAT 428
Peatükk 64 -TAAVET PAGULASENA 432
Peatükk 65 - TAAVETI SUUREMEELSUS 440
Peatükk 66 - SAULI SURM 450
Peatükk 67 - MUISTNE JA KAASAEGNE NÕIDUS 455
Peatükk 68 - TAAVET SIKLAGIS 460
Peatükk 69 - TAAVET KUTSUTAKSE TROONILE 465
Peatükk 70 -TAAVET KUNINGANA 469
Peatükk 71 -TAAVETI PATT JA KAHETSUS 477
Peatükk 72 - ABSALOMI MÄSS 484

Peatükk 73 - TAAVETI VIIMASED ELUAASTAD 497

Peatükk 1 - MIKS LUBATI PATTU?

"Jumal on armastus" (1.Joh.4,16). Jumala olemus ja Tema käsk on alati olnud ja saab alati olema armastus. "Kõrge ja üllas, kes igavesti elab" ja kelle "teed on igavesed," ei muutu. Tema juures "ei ole muutust ega varjutuste varju" (Jes.57,15; Hab.3,6; Jak.1,17).

Loova väe iga ilming kõneleb lõpmatust, igavesest armastusest. Jumala kõikvõimsus tähendab õnnistuste täiust kõikidele loodud olevustele. Laulja ütleb: "Sinul on vägev käsivars, tugev on Sinu käsi, kõrge Su parem käsi! Õigus ja õiglus on Su aujärje alus; heldus ja tõde käivad Su palge ees! Õnnis on rahvas, kes tunneb püha hõiskamist; nad käivad Sinu palge valguses, Jehoova! Sinu nimest rõõmutsevad nad iga päev, ja Sinu õiguses nad ülendatakse! Sest Sina oled nende tugevuse ilu... Sest Jehoova hoolel on meie kilp. Ja Iisraeli Püha hoolel on meie kuningas!" (Ps.89,14-19).

Headuse ja kurjuse vahelise suure võitluse ajalugu kõneleb omakorda Jumala muutumatust armastusest — alates võitluse algusest taevas, kuni mässu lõpliku võitmiseni ja patu täieliku kõrvaldamiseni.

Universumi valitseja ei teostanud oma suurepärast tööd üksi. (34) Tal oli lähedane kaaslane, kes oskas hinnata Tema kavatsusi ja jagada Temaga rõõmu loodud olevuste õnne üle. "Alguses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. Seesama oli alguses Jumala juures" (Joh.1,1.2). Kristus, Sõna, Jumala ainusündinu, oli üks igavese Isaga — üks olemuselt, iseloomult, eesmärkidelt — ainus olevus, kes suutis täielikult mõista Jumala kõiki plaane ja eesmärke. Tema nimi on "Imeline Nõuandja, Vägev Jumal, Igavene Isa, Rahuvürst" (Jes.9,5). Ta on Jumala Poeg, "kelle põlvnemine on ... igiaegadest" (Mik.5,1), ja kes võib enda kohta öelda: "Kui Tema valmistas taevad, olin mina seal, siis kui Ta joonestas sõõri sügavuse pinnale, kui Ta kinnitas pilved ülal, tegi võimsaks sügavuse allikad, kui Ta merele pani piiri, et veed ei astuks üle Tema käsust, kui Ta kinnitas maa alused, siis olin mina Tema kõrval, kui lemmiklaps, olin päevast päeva Temale rõõmuks..." (Õps.8,22-30).

Kõikide taevaste olevuste loomisel tegutses Isa Poja kaudu. "Tema läbi on loodud kõik ... olgu aujärjed, ülemused, valitsused, võimud; kõik on loodud Tema läbi ja Temasse" (Kol.1,16). Inglid on Jumala sulased, kellelt peegeldub Tema ligioleku alaline valgus ja kes tõttavad tuuletiivul Tema korraldusi täitma. Kuid Poeg, Jumala Võitu, "olles Tema aupaistus ning Tema olemuse kuju," kes kannab kõike "oma vägeva sõnaga," on neist kõigist ülem (Heb.1,3). Tema pühamu paik on "aujärg, kõrge algusest peale" (Jer.17,12). Tema valitsuskepp on "õigluse kepp" (Heb.1,8). "Aulikkus ja auhiilgus on Tema palge ees, võimsus ja ilu on Tema pühamus!" (Ps.96,6). "Heldus ja tõde käivad Tema palge ees" (Ps.89,14).

Kuna Jumala valitsuse aluseks on armastuse seadus, siis sõltub kõikide mõistusega varustatud olevuste õnn nende täielikust kooskõlast Jumala õiglase seaduse põhimõtetega. Jumal soovib, et kõik loodud olevused Teda armastuses teeniksid; et neid ajendaks teenimisele

Tema iseloomu hindamine. Jumal ei tunne vähimatki rõõmu sunnitud kuulekusest; Ta annab kõigile tahtevabaduse, et me võiksime valida Tema.

Nii kaua, kui kõiki loodud olevusi ajendas kuulekusele armastus, (35) valitses Jumala universumis täiuslik kooskõla. Taevased hulgad tundsid rõõmu Looja tahte täitmisest. Rõõmuga peegeldasid nad Tema au ja tõid Talle ülistust. Nad armastasid Jumalat üle kõige ning üksteist usalduslikult ja omakasupüüdmatult. Taevast harmooniat ei rikkunud ükski ebakõla. Kuid siis toimus muutus. Esile astus keegi, kes tõlgendas vääriti vabadust, mille Jumal oli oma loodolevustele andnud. Patt sai alguses olevusest, kes oli Kristusest järgmisena kõige enam Jumala poolt austatud. Lutsifer, "koidu poeg," oli katvaist keerubeist esimene, püha ja rüvetamatu. Ta seisis suure Looja vahetus läheduses ja temale langesid igavest Jumalat pidevalt ümbritsevad aukiired. "Nõnda ütleb Issand Jehoova: Sa olid nagu eeskujulikkuse pitserimärk, täis tarkust ja täiuslikult ilus! Sa olid Eedenis, Jumala aias, sul olid katteks kõiksugu kalliskivid... Sa olid nagu keerub, hiilgav kaitsja, ja ma panin sind pühale mäele; sa olid otse jumalik olend, kes võis käia tuliste kivide keskel! Sa olid laitmatu oma teedel alates su loomispäevast, kuni sinus leiti ülekohut!" (Hes.28,12-15).

Vähehaaval hakkas Lutsifer endas hellitama eneseülistust. Piibel ütleb: Su ilu tõttu läks su süda ülbeks, oma hiilguse pärast sa kaotasid tarkuse!" (Hes.28,17). "Sina mõtlesid oma südames: "Mina tõusen taevasse, kõrgemale Jumala tähtedest ma tõstan oma aujärje... Ma teen ennast Kõigekõrgema sarnaseks!" (Jes.14,13.14). Võimas ingel hakkas omistama endale aulisust, mis oli pärit Jumalalt. Ehkki tal oli teiste loodud olevustega võrreldes suurim võim ja au, hakkas ta ihaldama au, mis kuulus üksnes Loojale. Selle asemel, et suunata kõikide loodolevuste kiindumus ja ustavus Jumalale, püüdis ta võita nende teenistusvalmidust ja ustavust endale. Kadestades au, mille Isa oli andnud Pojale, taotles vürstlik ingel võimu, mis kuulus ainult Kristusele.

Nii purunes taeva täiuslik harmoonia. Kui märgati, et Lutsifer oli hakanud teenima Looja asemel ennast, tärkas kartus neis, kelle meelest kuulus (36) Jumalale ülim au. Taevastel nõupidamistel palusid inglid südamest, et Lutsifer muudaks meelt. Jumala Poeg näitas talle Looja suurust, headust ja õiglust ning käsu püha, muutumatut olemust. Jumal oli korraldanud taevase elurütmi; sellest loobumisega oleks Lutsifer häbistanud Loojat ja määranud ennast hävingule. Kuid lõpmatus armastuses ja halastuses antud hoiatused äratasid veel kiivamat vastupanu. Lutsifer andus kadeduse tundele Kristuse vastu ja muutus veelgi otsusekindlamaks.

Inglite vürst oli otsustanud kõigutada Jumala Poja ülemvõimu ning seada kahtluse alla Looja tarkuse ja armastuse. Selle nimel pingutas ta kogu oma suurepärast mõistusejõudu. Looja, kes soovis, et kõigil loodud olevustel oleks tahtevabadus, ei jätnud kedagi segadusttekitavate arutluste võimusesse, millega püüti mässu õigustada. Enne avaliku võitluse

puhkemist pidid kõik veelkord kuulma Jumala tahet: Tema tarkusest ja headusest tulenes nende rõõm.

Universumi Kuningas kutsus taevased olevused kokku, et kõigi juuresolekul selgitada Poja osa ja tööd kõigi loodolevuste heaks. Jumala Poeg istus koos Isaga troonil ning igavese, iseeksisteeriva Jumala auhiilgus ümbritses mõlemat. Trooni ümber koondus lugematu hulk pühi ingleid — "kümme tuhat korda kümme tuhat ja tuhat korda tuhat" (Ilm.5,11). Ka kõige ülevamad inglid, Jumalale alluvad "teenijad vaimud," tundsid rõõmu Jumala ligioleku säravast valgusest. Kokkutulnud taevaelanike juuresolekul teatas Kuningas, et ainult Kristus — Jumala Poeg — mõistab täiesti Tema plaane ning Tema ülesanne on Jumala tohutute kavatsuste elluviimine. Jumala Poeg oli teostanud Isa tahte kõikide taevaste olevuste loomisel; Tema vääris Jumalaga samavõrra nende ülistust ja ustavust. Kristus pidi tulevikuski kasutama oma jumalikku võimsust Maa ja selle elanike loomisel. Kõige sellega ei austanud Ta iseennast, vaid Isa ja viis täide Tema häid, armastusrikkaid plaane.

Inglid tunnistasid rõõmuga Kristuse ülemvõimu ning väljendasid maani kummardusega Talle oma austust ja armastust. Lutsifer kummardas koos nendega, kuid temas kees äge võitlus. Kadedus sõdis tõe, õigluse ja ustavusega. Pühade inglite suhtumine näis talle hetkeks mõju avaldavat. Tuhandete (37) õnnelike häälte põimumine kauniks ülistusmeloodiaks näis pühkivat mõtteist kurjuse. Kirjeldamatult õrn armastus täitis kogu ta olemuse ning patuta kummardajatega koos olles sulas temagi süda armastusest Isa ja Poja vastu. Siis aga mõtles ta oma aule ning hakkas jälle igatsema ülemvõimu ja kadestama Kristust. Lutsifer ei hinnanud oma kõrget eesõigust Jumala erilise annina ega tundnud seepärast ka tänutunnet Looja vastu. Ta uhkeldas oma mõistuseteravusega ning pürgis võrdsusele Jumalaga. Taevased hulgad austasid ja armastasid Lutsiferi; inglid täitsid suurima heameelega tema korraldusi, ta oli teistest targem ja austatum. Ometi oli Isaga väelt ja autoriteedilt võrdne Jumala Poeg temast ülem. Isa jagas Kristusega mõtteid, mida Lutsifer ei pääsenud kuulma. Ja võimas ingel küsis endalt: "Miks peab Kristusel olema ülemvõim? Miks austatakse Teda rohkem kui mind?"

Lahkudes oma kohalt Isa palge ees, läks Lutsifer rahulolematust külvama. Ta tegutses väga ettevaatlikult ega avanud kohe oma tõelisi eesmärke; näiliselt tegi ta kõike Jumala austamiseks. Ta poetas kahtlustkülvavaid vihjeid seaduste suhtes, millest taevased olevused juhindusid. Ta andis mõista, et seadused võivad küll olla vajalikud maailmade elanike jaoks, kuid inglid kui kõrgemad olevused ei vaja selliseid piiranguid. Nende tarkus on neile piisav nõuandja. Lutsifer väitis, et sellised olevused nagu inglid ei saagi Jumalat teotada: kõik nende mõtted on pühad, ja nagu Jumal ei eksi, nii ei eksi ka nemad. Poja austamist Isaga võrdselt esitas ta ilmse ebaõiglusena enda suhtes, kellel olevat õigus samasugusele aule ja

lugupidamisele. Inglite hulgas levis kuuldus, et siis, kui inglite vürst Lutsifer saaks kätte talle kuuluva koha, oleks see kasuks kõigile taevastele olevustele, sest tema taotleb vabadust kõigile. Nüüd võeti ju viimanegi vabadus; nende üle määrati absoluutne Valitseja, kellele kõik pidid alluma! Sellised kavalad eksitused levisid Lutsiferi reetlikkuse tõttu taevastes õuedes kiiresti.

Jumal polnud Kristuse osa ega autoriteeti mitte kuidagi muutnud. (38) Lutsiferi kadedus ja tema Kristuse vastu esitatud võrdsusetaotlus nõudsid paratamatult Jumala Poja tõelise seisukoha kinnitamist, ehkki see oli koguaeg sama. Ometi pimestasid Lutsiferi pettused paljusid ingleid.

Kasutades ära oma alluvuses olevate inglite armastust ja usaldust, sisendas Lutsifer neisse rahulolematust ja usaldamatust nii osavalt, et tema tõeline pale jäi märkamatuks. Lutsifer moonutas Jumala eesmärke; ta esitas neid sellises valguses, mis tekitasid rahulolematust. Kavalalt õhutas ta kuulajaid oma tundeid sõnadesse panema, et nende sõnu siis sobivas kohas korrata: näete, inglid pole Jumala valitsusega täiesti rahul. Jumalale täieliku ustavuse maski all kõneles ta taeva seadustes ja elukorraldustes teha tulevatest muudatustest; muudatused seavad jumaliku valitsuse veel kindlamale alusele, ütles ta. Lutsifer, kes sisendas tõrksust Jumala korralduste suhtes, oli näiliselt valmis rahulolematuid ingleid taeva korraga lepitama. Varjatult ässitas ta erimeelsust ja mässu, pealtnäha jättis üliosavalt mulje, et ta soovis kogu hingest süvendada ustavust ning säilitada üksmeelt.

Selliselt lõkkele puhutud rahulolematus lõi laastavalt lõõmama. Ehkki vaenuleeke polnud avalikult näha, miilasid need inglites edasi. Üksjagu ingleid pooldas Lutsiferi ässitusi Jumala valitsuse vastu. Ehkki kõik inglid olid seni olnud täiesti rahul Jumalast sisse seatud korraga, hakkas üht osa neist nüüd ärritama see, et nad ei suutnud tungida kõigisse Jumala plaanidesse. Kristuse ülemvõimu kinnitamine polnud neilegi meele järgi. Nad olid valmis toetama Lutsiferi taotlust Jumala Pojaga võrdse võimu järele. Ustavad inglid seevastu väitsid, et jumalikud korraldused on targad ja õiglased; nad püüdsid rahulolematuid ingleid Jumala tahet uuesti hindama panna. Kristus oli Jumala Poeg; Ta oli olnud üks Isaga juba enne seda, kui loodi inglid. Ta oli alati olnud Isa kõrval. Tema ülemvõim oli olnud kõigile ainult õnnistuseks. Tema heasoovlikku juhtimist polnud keegi seni kaheldavaks teinud. Taevas oli (39) alati valitsenud kooskõla. Milleks siis praegused lahkhelid? Ustavad inglid mõistsid sellise lõhe kohutavaid tagajärgi. Nad anusid tõsiselt kõiki pöörduma Jumala poole.

Jumal kannatas oma suures halastuses ja õilsuses Lutsiferiga kaua. Taevas polnud iial varem esinenud rahulolematust ja sallimatust. See oli midagi täiesti uut — imelik, salapärane, õigustamatu. Lutsifer ei saanud isegi algul aru oma tunnete tõelisest olemusest. Teatud aja jooksul kartis ta oma mõtteid ja arvamusi väljendada; kuid ta ei loobunud neist. Ta ei mõistnud, kuhu ta suundus. Lutsiferi veenmiseks tegi lõpmatu armastus ja tarkus kõikvõimalikke jõupingutusi. Tõestati tema ustavusetuse põhjendamatust ja selgitati tulemusi. Lutsifer veendus, et ta eksis. Ta mõistis, et "Jehoova on õige kõigil oma teedel ja vaga kõigis oma tegudes" (Ps.145,17). Ta mõistis, et jumalikud seadused on õiglased ning tema kohuseks on seda kõike tunnistada kõigi taevaste elanike kuuldes. Selle hetkeni polnud ta täielikult loobunud ustavusest Jumalale. Ehkki Lutsifer oli lahti öelnud oma kohast katva keerubina, oli Jumal valmis talle koha tagasi andma niipea, kui ta oleks tahtnud Jumala juurde tagasi tulla ja Looja tarkust tunnistades rahuldunud Jumala suures plaanis talle määratud kohaga. Nüüd oli tulnud aeg langetada lõplik otsus; ta pidi kas täiesti jumalikule ülemvõimule alluma või avalikult mässu alustama. Lutsifer oleks peaaegu otsustanud tagasi pöörduda, kuid uhkus keelas. Nii kõrgesti austatud olevuse meelest oli liiga alandav tunnistada, et ta oli eksinud; liiga alandav alluda autoriteedile, mida ta oli nimetanud ebaõiglaseks.

Halastusrikas Looja püüdis Lutsiferi ja tema mõttekaaslasi hukatusest välja tõmmata, kuid Tema halastust tõlgendati vääriti. Lutsiferi meelest kõneles Jumala pikkmeel universumi Kuninga peatsest kavatsusest tema tingimustega nõustuda. Kui inglid jäävad kindlalt tema poolele, kuulutas ta, siis saavutavad nad kõike, mida süda igatseb. Ta kaitses kangekaelselt oma suunda ja tormas pea (40) ees suurde võitlusse Looja vastu. Nii sai Jumala aust osasaanud ja Jumala trooni ees teeninud Lutsiferist, "valgusekandjas," Saatan — Jumala ja pühade olevuste vaenlane. Nende hukutaja, keda taevas oli tema hoole alla usaldanud.

Eirates põlglikult ustavate inglite palveid, nimetas ta neid petetud orjadeks. Saatan teatas, et Kristuse eelistamine oli ebaõiglus nii tema kui kõikide taevaste hulkade suhtes ja tema ei kavatse kauem õiguse rikkumist taluda. Ta oli otsustanud võidelda endale kätte au ja saada kõigi nende juhiks, kes olid valmis teda järgima. Saatan tõotas järgijaile uut ja paremat valitsust, mis tagab kõigile vabaduse. Suur hulk ingleid valis tema oma juhiks. Meelitatuna poolehoiust, lootis Saatan võita enda poolele ka ülejäänud inglid. Siis, kui ta saab võrdseks Jumalaga, kinnitas ta, allutab ta endale kõik taevased hulgad.

Ustavad inglid püüdsid veelkord veenda teda ja tema mõttekaaslasi. Nad rääkisid eraldumise paratamatutest tagajärgedest: nende Looja on neist võimsam, Ta võib vastuhakkajaid karmilt kohelda. Mitte ükski ingel pole võimeline väärama Jumala käsku, sest

see on sama püha nagu Jumal ise. Ustavad inglid hoiatasid kõiki Lutsiferi petliku loogika eest. Nad veensid rahulolematuid viivitamatult Jumala poole pöörduma ja oma eksimust tunnistama.

Paljud inglid olid valmis nõuannet kuulda võtma, kuid Lutsiferil oli varuks uus pettus. Võimas mässaja väitis nüüd, et temaga ühinenud inglid on läinud juba liiga kaugele; enam ei ole tagasi pöördumist. Ta ütles, et tema kui Jumala seadusi hästi tundev isik teab, et Jumal ei andesta enam. Saatan kinnitas, et kõik Jumalale alistuda kavatsejad kaotavad nii ameti kui au. Ta teatas, et tema on otsustanud mitte iialgi enam Kristuse autoriteeti tunnistada. Temal ja ta järgijail on (41) nüüd ainult üks tee — kindlustada oma vabadust ja võtta jõuga endale õigused, mida neile ilma ei antud.

Saatan oli tõepoolest läinud liiga kaugele, kuid tema pettustest pimestatutel oli veel võimalus. Nad oleksid võinud hoiatust tähele pannes Saatana köidikuist vabaneda. Kuid uhkus, juhi pimesi usaldamine ja piiramatu vabaduseiha tõrjusid eemale jumaliku armastuse ja halastuse.

Jumal lubas Saatanal tegevust jätkata, kuni rahulolematus küpses avalikuks mässuks. Oli vaja, et kõik näeksid tema plaanide tõelist olemust ja suunda. Lutsiferil, võitud keerubil, oli olnud kõrge koht; taevased olevused armastasid teda väga. Tema mõju neile oli olnud suur. Lisaks taeva elanikele kuulusid Jumala valitsuse alla ka kõikide teiste maailmade asukad, kes olid samuti Jumala poolt loodud. Lutsifer lootis, et siis, kui ta suudab ahvatleda mässule taeva inglid, suudab ta kaasata ka teised maailmad. Ta oli tegutsenud osavalt ning keerutanud ja vassinud. Pettus oli väga peen. Varjumine tagas edu. Sellepärast oli inglitelgi raske tema tõelist olemust mõista. Tuli anda aega Saatana plaanide lahtikoorumiseks; kurjus pidi ilmnema kurjusena ja rahulolematus mässuna. Ustavad inglid ei suutnud samuti lõpuni mõista mässaja olemust ja tema valiku tagajärgi.

Lutsifer oli tegutsenud alguses nii, et tema näis kõrvalseisjana. Ingleid, keda ta enda poolele võita ei suutnud, süüdistas ta ükskõikses suhtumises taeva huvidesse. Ta süüdistas ustavaid ingleid selles, mida ta ise tegi. Ta soovis, et kuulajad hakkaksid alahindama Jumala eesmärke. Kõik selle, mis oli lihtne, muutis ta salapäraseks; kavalate argumentidega äratas ta kahtlusi Jumala selgete nõudmiste suhtes. Tema sõnad tundusid seda veenvamad, et ta oli olnud nii auväärses ametis ja tundis nii lähedalt Jumala valitsuspõhimõtteid. (42) Jumal kasutab probleemide lahendamisel tõde ja õiglust. Saatan kasutas seda, mida Jumal iialgi ei kasuta — valet ja pettust. Saatan oli püüdnud moonutada Jumala sõnu ja väitnud, et Jumalal polnud õigust inglitele seadusi kehtestada. Ta oli öelnud, et loodolevustelt kuuletumist nõudes

tahtis Jumal ainult ennast ülistada. Seepärast tuli vältimatult näidata taeva elanike ja kõikide maailmade ees, et Jumala valitsemispõhimõtted on õiglased ning Tema korraldused täiuslikud. Saatan oli teatanud, et tema edendab universumi heaolu. Nüüd tuli talle anda aega oma kurjade tegude paljastamiseks.

Mõranemises, mida tema teguviis taevas põhjustas, süüdistas ta Jumalat. Kõik halva pani ta jumaliku valitsemissüsteemi arvele. Saatan teatas, et ta püüab Jumala seadusi parandada. Jumal lubas tal selliste väidete paikapidamatust tõestada. Ta lubas ilmneda jumaliku käsu muutmisest tulenevatel tagajärgedel. Saatana tegevus pidi Saatana ka hukka mõistma. Mässaja oli algusest peale väitnud, et ta ei ole mässaja; pettus pidi paljastuma.

Piiritult tark Jumal ei hävitanud Saatanat, ehkki ta heideti taevast välja. Kuna Jumalale on vastuvõetav ainult armastusest ajendatud teenimine, pidi loodolevuste ustavus rajanema veendumusel, et Jumal on õiglus ja headus. Taeva ja maailmade elanikud polnud võimelised mõistma patu olemust ja tagajärgi ega märkama jumalikku õiglust siis, kui Ta oleks Saatana kohe hävitanud. Kui Jumal oleks vastuhaku kohe lõpetanud, oleksid paljud teeninud Teda pigem kartusest kui armastusest. Petja mõju poleks siis täielikult kadunud ning mässumeel lõplikult vaibunud. Silmas pidades kogu universumi heaolu igaveste aegade kestel, andis Jumal Saatanale võimaluse oma põhimõtted täielikult välja arendada. Kõik pidid nägema tema süüdistusi õiges valguses, et kunagi enam ei jääks vähimatki kahtlust Jumala õigluse ja halastuse ning Tema käskude muutmatu olemuse suhtes.

Saatana vastuhakk pidi olema õppetunniks universumile — pidevaks tunnistuseks patu olemusest ja selle kohutavatest tagajärgedest ning jumaliku (43) autoriteedi hülgamisest. See pidi tunnistama, et kõikide loodolevuste heaolu sõltus Jumala ülemvõimust. Kohutava mässu kulg pidi saama kõigile patuta olevustele püsivaks kaitseks Saatana pettuste vastu; pidi hoidma neid pattu tegemast ja üleastumise tagajärgi kandmast.

See, kes valitseb taevaid, näeb lõppu juba algusest. Tema jaoks on avalikud nii mineviku kui tuleviku saladused. Üle patust tingitud pimeduse, valu ja hävingu näeb Ta oma armastusrikaste ja õnnistusttoovate eesmärkide täitumist. Ehkki "pilved ja pimedus on Tema ümber, on õigus ja õiglus Tema aujärje alus" (Ps.97,2). Kord mõistavad seda kõik universumi elanikud, nii ustavad kui ustavusetud. "Tema töö on täiuslik, sest kõik Tema teed on õiged! Jumal on ustav ja Temas pole väärust, Tema on õige ja õiglane!" (5.Ms.32,4).

Peatükk 2 - LOOMINE

(1.Ms. 1. ja 2. ptk.)

(44) "Jehoova sõnaga on tehtud taevad ja Tema suu vaimuga kõik nende väed!" "Sest Tema ütles, ja nõnda see sai; Tema käskis, ja see tuli esile!" (Ps.33,6. 9). Tema rajas "maa tema alustele, nõnda et see ei kõigu mitte iialgi ega igavesti!" (Ps.104,5).

Looja kätest tulnud Maa oli imekaunis. Selle pinda liigestasid mäed, kingud ja tasandikud ning kristalsed jõed ja järved. Tollased mäed polnud järsud ega lõhestunud nagu praegu; neisse ei lõikunud hädaohtlikke kuristikke ega kanjone. Maa kaljuse osa ebatasasusi kattis viljakas mullapind, kust võrsuv lopsakas rohelus paitas jalataldu. Polnud soid ja viljatuid kõnnumaid. Kõikjal õilmitsesid ilupõõsad ja kirendasid lilleaasad. Meie metsapuudest palju majesteetlikumad puud sirutasid oma kroone kõrgusesse. Õhk oli puhas ja kosutav. Kogu loodus oli kaunim kui kõige uhkema palee iluaed. Inglite hulgad silmitsesid maad imetlusega ning tundsid rõõmu Jumala imeväärsest tööst.

Pärast seda, kui oli loodud maa seda asustava rikkaliku looma- ja taimeriigiga, valmistas Looja oma loomistöö krooni — inimese —, kelle jaoks Ta kauni maa oli teinud. Inimene sai kõige selle valitsejaks, mida ta silm nägi, sest Jumal ütles: "Tehkem inimesed oma näo järgi, meie sarnaseks, et nad valitseksid... kogu maa üle... Ja Jumal lõi inimese oma näo järgi... Ta lõi tema meheks ja naiseks." Siin on selgesti esitatud inimkonna päritolu. Jumala poolt öeldu on nii selgesõnaline, et see ei anna alust ekslikeks järeldusteks. Jumal lõi inimese enda sarnaseks. Siin pole midagi müstilist ja öeldu ei jäta (45) põhjust oletada, et inimene on arenenud järk-järgult taime- ja loomariigi madalamatest vormidest kõrgemale. Niisugune õpetus madaldab Looja töö inimese piiratud ettekujutuseni. Inimesed ihaldavad nii kirglikult Jumalat universumi valitseja kohalt kõrvaldada, et nad on valmis madaldama inimest ja röövima talt väärika päritolu. Jumal pani liikuma taevakehad maailmaruumis ja andis põllulilledele kaunid värvitoonid. Tema täitis taevad ja maa oma võimsa väe imedega. Ta soovis oma aulise loomistöö kroonida ning anda kaunile maale valitseja; Ta lõi olevuse, kes oli Looja kätetöö vääriline. Inimkonna sugupuu viib tagasi suure Loojani, mitte bakterite, molluskite ja neljajalgsete arenemisahelani. Ehkki mullast valmistatuna, oli Aadam siiski "Jumala poeg."

Inimesele anti ülesandeks valitseda Jumala esindajana alamate elusolendite üle, kes ei suuda mõista Jumala ülemvalitsust, kuid on võimelised armastama ja teenima inimest. Laulja

ütleb: "Sa seadsid ta valitsema oma käte tööd; kõik Sa panid tema jalge alla... metsloomad, taeva linnud... ja kõik, mis mere radadel liigub" (Ps.8,7-9).

Inimene pidi kandma endas Jumala kuju nii väliselt kui iseloomult. Kristus üksi on Isa "olemuse kuju" (Heb.1,3), kuid inimene tehti Jumala sarnaseks. Tema olemus oli kooskõlas Jumala tahtega. Ta oli võimeline mõistma jumalikke asju. Tema tundeelu oli puhas ning soovid mõistuse kontrolli all. Inimene oli Jumala sarnasust kandes ja Jumala tahtele täielikult kuulekas olles püha ja õnnelik.

Kui inimene oma Looja kätest tuli, oli ta rühikas ja täiusliku kehaehitusega. Tema näojume pakatas tervisest ja elurõõmust. Aadam oli tänapäeva meestest palju pikem. Eeva oli temast pisut lühem, kuid täiuslikult kaunis. Patuta inimpaar ei vajanud riideid. Neid ümbritses samasugune särav valguseloor nagu ingleidki. Selline valguserüü kattis neid seni, kuni nad jäid kuulekaiks Jumalale.

(46) Pärast Aadama loomist tõi Jumal kõik elusolendid Aadama juurde, et inimene annaks neile nime. Aadam märkas, et kõigil oli kõrval kaaslane, kuid temale "ei leidunud abi, kes tema kohane oleks." Kõikide maa peal loodud elusolendite hulgas polnud ühtegi inimesele kohast. Ja Jumal ütles: "Inimesel ei ole hea üksi olla; ma tahan teha temale abi, kes tema kohane on!" Jumal ei loonud inimest üksiklaseks, vaid seltsivaks. Ilma kaaslaseta poleks Eedeni kaunis loodus ja rõõmutoov tegevus teinud inimest täiuslikult õnnelikuks. Isegi inglitega suhtlemine poleks rahuldanud inimese igatsust osavõtlikkuse ja seltsi järele. Ei olnud ühtki inimese-sarnast olevust, kes oleks Aadamat armastanud ja kellesse Aadam oleks kiindunud.

Jumal andis Aadamale kaaslase. Ta valmistas mehele "abi, kes talle kohane oli;" olevuse, kes sobis just temale seltsiliseks ning kes tundis koos temaga vajadust armastuse ja osavõtlikkuse järele. Jumal lõi Eeva Aadamast võetud küljeluust. See tähendas, et naise osa polnud peana mehe üle valitseda, kuid ta polnud Aadamast ka alaväärsem. Naine pidi seisma mehe kõrval võrdsena, mehe poolt armastatuna ja kaitstuna. Osana mehest, luuna tema luust ja lihana tema lihast oli ta mehe teine mina. Nii lähedane side ja kiindumus peaks valitsema abikaasade vahel. "Sest ükski ei ole iialgi vihanud iseenese liha, vaid igaüks toidab ja hoiab seda" (Ef.5,29). "Seepärast mees jätab maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja nemad on üks liha."

Jumal õnnistas sisse esimese abielu. Niisiis on abielu kehtestajaks universumi Looja ise. "Abielu on austusväärt" (Heb.13,4). See on üks Jumala esimesi ande inimesele. See on üks neist kahest Jumala poolt seatud tähisest, mille Aadam pärast pattulangemist paradiisist kaasa viis. Abielu on õnnistuseks siis, kui tunnustatakse ja järgitakse jumalikke põhimõtteid. See hoiab inimkonna puhtust ja õnne, rahuldab inimese vajaduse seltsilise järele ning õilistab tema füüsilist, vaimset ja moraalset olemust.

"Ja Jehoova Jumal istutas Eedeni rohuaia päevatõusu poole ja pani sinna inimese, kelle Ta oli valmistanud." Kõik, mis Jumal oli loonud, oli täiuslikult kaunis. Näis, et püha inimpaari õnneks vajaminevast ei puudunud midagi. Ometi andis Looja neile veel ühe erilise tõendi oma armastusest: Ta kinkis (47) neile koduks aia. Selles rohuaias kasvas igat liiki puid, millest paljud kandsid lõhnavaid, maitsvaid vilju. Sihvakate viinapuude oksad kaardusid hõrgutavate ja mitmekesistes värvitoonides viinamarjakobarate raskuse all. Aadama ja Eeva tööks oli viinapuuvääte suunates moodustada lehtlaid. Nende eluaset kaunistasid elavad, roheluse ja viljadega kaetud puud. Nende kodu täitis paljude erivärviliste lillede lõhn. Keset aeda kasvas elupuu — puu, mis oli kõigist teistest silmapaistvaim. Elupuu viljad meenutasid kuldseid ja hõbedasi õunu ning neil oli võime säilitada igavest elu.

Nüüd oli loomistöö valmis. "Nõnda on taevas ja maa ning kõik nende väed valmis saanud... Ja Jumal vaatas kõike, mis Ta oli teinud, ja vaata, see oli väga hea!" Maa peal õilmitses Eeden. Ainuski patuplekk ega surmavari ei rikkunud kaunist loomistööd. "Hommikutähed hõiskasid üheskoos ja kõik Jumala pojad tõstsid rõõmukisa" (Iob.58,7).

Suur Jumal oli rajanud Maa alused. Ta oli katnud kogu maailma iluga ja täitnud selle inimesele tarvisminevaga. Ta oli loonud kõik maa ja mere imed. Kuue päevaga oli suur loomistöö valminud. Ja Jumal "hingas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest, mis Ta oli teinud. Ja Jumal õnnistas seitsmendat päeva ja pühitses seda, sest Ta oli siis hinganud kõigist oma tegudest, mis Jumal luues oli teinud." Jumal silmitses rahuldustundega oma kätetööd. Kõik oli täiuslik, jumaliku Meistri vääriline. Nüüd Ta puhkas — mitte tööväsimusest, vaid rõõmust, nähes oma tarkuse ja headuse tulemust ja au ilmnemist.

Jumal pühitses, s.t. eraldas seitsmenda päeva, mil Tema puhkas, puhkepäevaks inimestele. Looja eeskujul tuli inimesel sel pühal päeval puhata, et tal oleks aega taevast ja maad silmitsedes mõtiskleda Jumala suure loomistöö üle ning et ta Jumala tarkusest ja headusest kõnelevaid tõendeid nähes võiks (48) kogu südamest armastada ja austada oma Loojat.

Jumal püstitas Eedenis mälestusmärgi oma loomistööst; Ta andis oma õnnistuse seitsmendale päevale. Hingamispäev kingiti Aadamale, kogu inimperekonna isale ja esindajale. Selle päeva pühitsemine pidi kõnelema tõsiasjast, et kõik maa elanikud tunnustavad tänuga Jumalat oma Loojana ja õiglase Ülemvalitsejana; nad tunnustavad, et nemad on Tema kätetöö ja Temast sõltuvad. Niisiis oli tegemist tähisega, mis anti kogu inimsoole. Tegemist polnud mingi ülekantud mõistega või ühe rahva jaoks kohaldatud korraldusega.

Jumal nägi, et inimene vajas hingamispäeva, ja seda isegi paradiisis. Oli oluline, et inimene paneks igal seitsmendal päeval kõrvale oma harrastused ja ettevõtmised ning selliselt neist vaba olles saaks sügavamalt mõtiskleda Jumala tegevuse, headuse ja väe üle. Inimene vajas hingamispäeva kui igapäevasest jõulisemat meeldetuletust Jumala armastusest. Ta vajas tänutunde elavdamist, sest kõik, mis inimesele kuulus ja mille üle ta rõõmu tundis, tuli ju tegelikult Looja heldest käest.

Jumala soov on, et hingamispäev juhiks inimeste mõtted Tema loomistööle. Loodus kõneleb inimmeeltele Jumala — Looja, kõige üle Valitseja — olemasolust. "Taevad jutustavad Jumala au ja taevalaotus kuulutab Tema käte tööd! Päev peab päevale kõnet ja öö kuulutab ööle Jumala tarkust!" (Ps.19,2.3). Kauniks loodud maa tunnistab Jumala armastusest. Võime näha Tema armastust igikestvates mäetippudes, majesteetlikes puudes, puhkevates pungades ja õrnades lilleõites. Hingamispäev, mis osutab Loojale, innustab inimesi avama suurt looduseraamatut ja lugema sealt Looja väest, tarkusest ja armastusest.

Ehkki meie esivanemad loodi süütute ja pühadena, jäeti neile võimalus kurja teha. Jumal lõi nad moraalselt vabadeks olevusteks. Nad olid võimelised hindama Tema iseloomu tarkust ja headust ning Tema nõudmiste õiglust. Neil oli täielik vabadus kuuletuda või mittekuuletuda. Inimesed tundsid rõõmu Jumalaga ja pühade inglitega lävimisest, kuid enne, kui nende igaveses ustavuses sai kindel olla, tuli nende ustavus proovile panna. Inimesele seati katsekivi oma tahtmise kaalutlematu rahuldamise teele — saatusliku iha teele, mis oli viinud langemiseni Saatana. Keset paradiisi, elupuu lähedal, paiknes hea ja kurja tundmise puu, mis pidi proovile panema meie esivanemate kuulekuse, usu ja armastuse. (49) Aadam ja Eeva võisid vabalt süüa kõigist teistest puudest, kuid selle vilja keelati neil surma ähvardusel maitsmast. Saatan võis neid kiusata, kuid siis, kui nad oleksid proovile vastu pidanud, ei oleks tal nende üle enam mõjujõudu olnud ja nad oleksid olnud igavesti Jumala kaitse all.

Jumal lõi inimese Jumala seadustest olenevaks; see oli inimese olemasolu vältimatu eeldus. Inimene oli Jumala riigi alam; ükski valitsus ei saa aga toimida ilma seadusteta. Jumal

oleks võinud luua inimese ka võimetuks Tema seadustest üle astuma. Ta oleks võinud takistada Aadamal haaramast keelatud vilja, kuid siis poleks inimene olnud kõlbeliselt vaba olevus, vaid pelk automaat. Ilma valikuvabaduseta poleks inimese kuulekus olnud vabatahtlik, vaid sunnitud. Poleks toimunud iseloomu arengut. See kõik oleks olnud vastandlik Jumala plaanidele. See oleks alavääristanud inimest kui mõistusega olevust, ning oleks toetanud Saatana süüdistust Jumala meelevaldsest valitsemismeetodist.

Jumal lõi inimese siiraks; Ta andis talle iseloomu õilsuse. Inimeses polnud kalduvust kurjale. Looja varustas inimese kõrgete vaimsete võimetega ning lõi tema ustavaks jäämisele võimalikult head eeldused. Inimese igavese õnne tingimuseks oli täielik ja pidev kuulekus. Sel tingimusel sai inimene süüa elupuust.

Meie esivanemate kodu pidi olema eeskujuks uutele kodudele, mida rajasid nende täiskasvanuks saanud lapsed. Jumala käega kaunistatud kodu ei olnud mingi uhke palee. Inimeste uhkus nõuab suurejoonelisi ja kulukaid ehitisi, et uhkeldada iseenda kätetööga. Jumal andis Aadamale koduks aia. Selle kodu kuppelkatuseks oli sinine taevas ning põrandaks rohuvaiba ja kaunite lilledega kaetud maa. Võlvid moodustusid lopsakalehelistest puuvõradest ning suurepärasteks seinakaunistusteks olid suure Meisterkunstniku kätetööd. Püha abielupaari kodukeskkond oli õppetunniks kõigi ajastute jaoks: tõeline õnn ei seisne toretsemises ega luksuses, vaid Jumalaga suhtlemises. Kui inimesed hindaksid vähem kunstlikkust ja püüdleksid suurema lihtsuse poole, siis väljenduks nende elus palju paremini see eesmärk, milleks Jumal inimese lõi. (50) Uhkus ja auahnus on alati põhjatud, kuid tõeliselt targad oskavad rõõmu tunda neist külluslikest ja õilsatest võimalustest, mida Jumal kõikidele pakub.

Jumal pani esimese inimpaari paradiisi harima ja seda hoidma. Nende kohustus ei olnud väsitav, vaid ergutav ja huvipakkuv. Jumal kavandas töö inimesele õnnistuseks, et teritada tema mõistust, tugevdada keha ja arendada võimeid. Vaimne ja kehaline toimekus oli Aadama patuta elu suur rõõm.

Kui inimene hiljem sõnakuulmatuse pärast kaunist kodust lahkuma pidi, tuli tal igapäevase leiva hankimiseks näha palju vaeva. Ja ehkki selline vaevanägemine erines suuresti meeldivast tegevusest paradiisis, oli see ometi kaitse kiusatuste vastu ning õnne allikas. Need, kes peavad tööd needuseks, kuna see on seotud väsimuse ja vaevaga, eksivad rängalt. Rikkad suhtuvad töölisklassi sageli põlgusega, kuid Jumala suhtumine töösse on sootuks teistsugune. Ka kõige jõukama inimese omandust ei saa võrrelda pärandiga, mille Aadam sai Jumalalt. Ometi ei kavandanud Jumal Aadama elu jõudeeluks. Meie Looja teab, mis inimesele õnneks

tuleb; seepärast andis Ta Aadamale töö. Tõelist elurõõmu tunnevad ainult töökad mehed ja naised. Inglidki on usinad töölised, Jumala "teenijad vaimud" inimlaste heaks. Looja plaanis ei ole kohta ruineerival jõudeelul.

Nii kaua, kui Aadam ja ta kaaslane jäid ustavaks Jumalale, oli maa nende valitseda. Iga elusolend oli nende hoole all. Lõvi ja tall mängisid rahumeelselt inimeste juures ning heitsid kõrvuti maha nende jalge ette. Linnud lendlesid julgelt ümber inimlaste ning Aadam ja Eeva ühendasid oma hääle linnulauluga, et tänada Loojat.

Patuta inimpaar oli Jumala isaliku hoolitsuse all, kuid nad olid samas õpilased kõiketeadja Looja koolis. Inimesed lävisid inglitega ja said suhelda Loojaga ilma lahutava vaheseinata. Elupuu viljast söönutena pakatasid nad elujõust. Mõistusejõult jäid nad vaid pisut alla inglitest. Nähtava universumi saladused — "ülima tarkuse imeteod" (Iob.37,16) — pakkusid neile ääretult haaravat õppeainet. Universumi Looja ja Alalhoidja avas neile loodusseadused ja toimemehhanismid, mida inimesed on uurinud nüüdseks juba kuus tuhat aastat. (51) Jälgides lehti, lilli ja puid õppisid nad tundma elu saladusi. Aadam tundis kõiki elavaid olevusi veevoogudes mänglevast võimsast krokodillist päikesekiirtes lendlevate putukateni. Ta oli andnud neist igaühele nime ning jälginud kõikide isikupära ja elutavasid. Meie esivanematel oli võimalik uurida Jumala aulikkust taevais, loendamatute maailmade korrapärast liikumist, "pilvede sõudu" (Iob.37,16), valguse ja heli, öö ja päeva saladusi. Jumal oli jäädvustanud oma nime igale puulehele metsas, igale kivikesele mägedes, igale säravale tähele — kõigele maas, õhus ja taevas. Looduses valitsev kord ja kooskõla kõnelesid Aadamale ja Eevale lõpmatust tarkusest ja väest. Alatasa avastasid nad midagi uut, mis äratas neis veel sügavamat armastust ning tõi huulile üha uued tänusõnad.

Nii kaua, kui inimesed järgivad jumalikku seadust, nii kaua suudavad nad omandada järjest uusi teadmistesügavusi; nii kaua suudavad nad tunda rõõmu, õnne ja armastust. Nii kaua õpivad nad üha selgemalt mõistma Jumala mõõtmatut, lõppematut armastust.

Peatükk 3 - KIUSATUS JA PATTULANGEMINE

(1.Ms. 3. ptk.)

(52) Kui Saatan ei saanud enam õhutada mässu taevas, hakkas tema Jumala vastu suunatud vaen kavandama hukatust inimesele. Püha inimpaari õnn ja rahu kõneles talle aulisusest, mille tema oli igaveseks kaotanud. Kadetsevana otsustas ta ahvatleda inimesed sõnakuulmatusse, et ka nemad teeksid pattu ja kannaksid karistust. Ta kavatses muuta inimeste armastuse usaldamatuseks ning ülistuslaulud needuseks Looja vastu. Nii tahtis ta paisata süütud olevused taolisse viletsusse, milles ta oli ise. Seejärel tahtis ta toimunus süüdistada Jumalat ja põhjustada kurbust taevas.

Meie esivanemaid hoiatati ähvardava ohu eest. Taevased käskjalad rääkisid neile langemisest ja Saatana salaplaanidest neid hukutada. Inimestele selgitati veel põhjalikumalt jumaliku valitsemissüsteemi olemust, mida kurjuse vürst püüdis väärata. Sõnakuulmatus Jumala õiglaste korralduste suhtes oli viinud Saatana ja tema kaaskondlaste languseni. Seepärast oli ääretult tähtis, et Aadam ja Eeva austaksid Jumala käsku; ainult siis võis säilida kord ja heaolu.

Jumala käsk on sama püha nagu Jumal ise. Käsk on Jumala tahte väljendus, Tema iseloomu koopia ning jumaliku armastuse ja tarkuse avaldus. Harmoonia saab püsida vaid siis, kui kogu elus ja eluta loodus on täielikus vastavuses Looja seadustega. Jumala seadused hõlmavad nii elavaid olevusi kui kogu loodust. Kõik allub kindlatele seaduspärasustele, mida ei saa eirata. Kuid lisaks looduses valitsevatele loodusseadustele allub inimene ainsana kõigist elusolendeist maa peal ka moraaliseadustele. Inimesele, loomistöö kroonile, on Jumal andnud võime mõista Tema nõudmisi, hinnata Jumala käsu õiglust, headust ja olulisust enda jaoks. Seepärast peab inimene olema kõrvalekaldumatult (53) kuulekas Jumala käsule.

Nagu inglid, nii pidid ka Eedeni elanikud seisma valiku ees. Nende õnn võis jätkuda ainult siis, kui nad järgivad ustavalt Looja korraldust. Neil olid kõik võimalused sellele kuuletuda ja elada — või mittekuuletuda ja hukkuda. Jumal oli jaganud esimesele inimpaarile rikkalikke õnnistusi. Ent siis, kui inimesed ei hooli Tema tahtest, ei saa Tema, kes ei säästnud patustanud ingleid, säästa ka neid. Sõnakuulmatus takistab omandamast õnnistusi ning paiskab nad viletsusse ja hukatusse.

Inglid hoiatasid inimesi Saatana petlike püüniste eest. Nii kaua kui inimesed jäävad kuulekaks Jumalale, ütlesid inglid, ei saa kiusaja neile mingit kahju teha, sest neile saadetakse vajaduse korral appi kasvõi kõik taeva inglid. Kui inimesed lükkavad otsustavalt tagasi juba esimesed Saatana vihjed, on nad sama kaitstud nagu taevased käskjalad. Ent siis, kui nad korrakski kiusatusele järele annavad, pole neil enam jõudu ega soovi Saatanale vastu panna.

Hea ja kurja tundmise puu oli inimeste kuulekuse ja armastuse katsekivi. Issand leidis, et piisab ainult ühest piirangust; kui nad Tema tahte selles punktis tähele panemata jätavad, on nad üleastujad. Saatan ei tohtinud käia inimeste kannul, ta võis neid kõnetada ainult keelatud puu juures. Kui inimesed püüavad seda puud lähemalt uurida, on Saatanal võimalus. Inimesi innustati Jumalast antud hoiatusi hoolikalt tähele panema ja Jumalalt saadud õpetusi usaldama.

Oma tegevuse varjamiseks otsustas Saatan kasutada vahendajana madu; selline maskeering oli suurepärane. Madu oli tol ajal arukaim ja kauneim loom maa peal. Tal olid tiivad ning läbi õhu liueldes helklesid need kuldselt. Kui madu puhkas keelatud puu viljarikkail okstel ning laskis hõrgul viljal endale hea maitsta, kütkestas ta kindlasti vaataja tähelepanu ja äratas huvi. Selliselt luuras rahulikus aias saaki hävitaja.

Inglid olid Eevat hoiatanud, et ta igapäevast tööd tehes oma mehe juurest ei lahkuks; koos olles oli Eeval kiusatuse oht väiksem kui üksinda. Kuid meeldivast tegevusest haaratuna eemaldus Eeva mehest. Märgates, et ta on üksi, tajus Eeva ohu ligidust, ent peletas kartuse eemale mõttega, et tal on (54) küllalt tarkust ja jõudu kurja ära tunda ja sellele vastu seista. Inglite hoiatusest hoolimata astus ta keelatud puule ligemale ning jäi seda uudishimulikult imetlema. Vili oli tõepoolest väga kaunis ning ta imestas endamisi, miks oli Jumal neil keelanud seda söömast. Nüüd sai kiusaja võimaluse rääkida. Otsekui Eeva mõtteid lugedes küsis ta süütult: "Kas Jumal on tõesti ütelnud, et te ei tohi süüa mitte ühestki rohuaia puust?" Eeva hämmastus ja lausa võpatas, kuuldes justkui oma mõtete kaja. Madu jätkas kõlaval häälel, mis oli Eeva meelest eriliselt sulnis; tõepoolest, siin polnud midagi ebameeldivat. Selle asemel, et keelatud paigast põgeneda, jäi Eeva kõnelevat madu kuulama. Kui teda oleks kõnetanud mõni inglitaoline olend, oleks naine kahtlema hakanud, kuid nüüd ei tulnud tal isegi mõttesse, et vaenlane võis vahendajana kasutada võluvat madu.

Kiusaja võrgutavale küsimusele vastas Eeva: "Me sööme küll rohuaia puude vilja, aga selle puu viljast, mis keset aeda, on Jumal ütelnud: "Te ei tohi sellest süüa ega selle külge puutuda, et te ei sureks!" Ja madu ütles naisele: "Te ei sure kummatigi mitte, vaid Jumal teab,

et mil päeval te sellest sööte, lähevad teie silmad lahti ja te saate Jumala sarnaseks, tundes head ja kurja!

Madu seletas, et siis, kui nad selle puu vilja söövad, tõuseb nende elutaju ja avardub vaateväli. Tema ise oli keelatud vilja söönud ja selle tagajärjel kõnevõime saanud. Madu andis mõista, et Issand oli kadeduse pärast keelu andnud, et nad Temaga võrdseks ei saaks. Selle vilja tarkust ja väge andvate imeväärsete omaduste pärast, väitis petja, oli Jumal keelanud neil seda maitsmast ja isegi puudutamast. Kiusaja veenis edasi, et tegelikult ei vii Jumal ähvardust täide; see on mõeldud ainult nende hirmutamiseks. Kuidas neil oleks üldse võimalik surra? Nad on ju söönud elupuu viljast? Jumal lihtsalt ei taha, et nad jõuaksid kõrgemale arengutasemele ja saavutaksid suurema õnne.

Niisugune on olnud Saatana töö läbi aegade; ja tal on olnud suur edu. Ta teeb kõikvõimaliku, et takistada inimesi usaldamast Jumala armastust ja tarkust. Ta püüab neis pidevalt äratada ebatervet uudishimu ning tõstatada (55) rahutuid "mikse" jumaliku tarkuse ja väe selliste saladuste suhtes, mida Jumal on leidnud hea olevat avaldamata jätta. Väga paljud ei pööra mingit tähelepanu päästmise jaoks olulistele, selgelt avaldatud tõdedele. Saatan kiusab inimesi sõnakuulmatusele, veendes, et siis avanevad nende ees imelised teadmisteväljad. See kõik on pettus. Vaimustatuina väljavaadetest progressile tallavad inimesed jalge alla Jumala nõudmised ning astuvad teele, mis viib hukatusse.

Saatan väitis, et püha inimpaar võidab Jumala käsust üle astumisega. Kaasajal kuuleme sama juttu. Paljud nimetavad kitsarinnalisteks neid, kes peavad Jumala käske; teised olevat palju vabamad ja avarama vaatega. See pole muud kui kaja Eedenis kõlanud häälest, mis lausus: "Mil päeval te sest sööte (s.t. astute üle jumalikest nõudmistest), saate te Jumala sarnaseks!" Saatan kinnitas, et temale oli keelatud vilja söömine suurt kasu toonud, kuid ta jättis ütlemata, et üleastumise tõttu oli ta taevast välja heidetud. Ehkki ta sai patu tõttu tohutu kaotuse osaliseks, salgas ta asja maha selleks, et teisi samasugusesse viletsusse tõmmata. Samamoodi varjab ülekohtune ka nüüd oma tõelist olemust ja nimetab end pühaks. Selline maskeering teeb pettuse ohtlikumaks. Üleastuja seisab Jumala käske jalge alla tallates Saatana poolel ning juhib sama hukatusteed ka teisi.

Eeva uskus siiralt mao sõnu, kuid see ei vabastanud teda patu karistusest. Ta jättis usaldamata Jumala sõnad ning langes. Kohtus ei mõisteta inimesi hukka sellepärast, et nad on siiralt valet uskunud, vaid sellepärast, et nad pole uskunud tõde ega kasutanud võimalusi tõe väljaselgitamiseks. Jumalale sõnakuulmatu olla on alati hukatuslik, ehkki Saatan püüab vastupidist väita. Me peame otsustavalt taotlema tõetunnetust. Kõik õppetunnid, mida Jumal on lasknud oma Sõnasse kirja panna, on antud meile hoiatuseks ja õpetuseks; meie kaitseks. Hooletus neis asjus on hukutav. Võime olla kindlad, et kõik, mis on vastuolus Jumala Sõnaga, on pärit Saatanast.

Madu noppis keelatud puult vilja ja pani selle kõhkleva Eeva pihku. (56) Siis tuletas ta Eevale meelde sõnu, mida Eeva ise oli äsja lausunud — Jumal oli keelanud vilja isegi

puudutamast, et nad ei sureks. Madu seletas, et nii nagu ei juhtunud vilja puudutamisest midagi, nii ei juhtu ka vilja söömisest. Eeva ei täheldanud tõepoolest midagi halba ja ta muutus julgemaks. Kui ta "nägi, et puust oli hea süüa, ja see tegi ta silmadele himu, ja et puu oli ihaldusväärne, sest see pidi targaks tegema, siis ta võttis selle viljast ja sõi." Vili oli suurepärase maitsega ning Eevale tundus, et ta justkui elavneb; muutub ülevamaks. Julgelt võttis ta nüüd juba ise puust vilja ja sõi. Olles saanud üleastujaks, kasutas Saatan teda tema mehe hukutamiseks. Ebaloomulikus joovastustundes, pihud täis keelatud vilju, tõttas Eeva otsima Aadamat ning rääkis talle kõigest, mis oli juhtunud.

Aadama ilme muutus. Ta näis ehmuvat. Ta ütles Eevale, et tegemist oli kindlasti vaenlasega, kelle eest neid oli hoiatatud, ja nii nagu Jumal oli öelnud, tuleb Eeval nüüd surra. Eeva hakkas meelitama ka Aadamat sööma. Ta kordas mao sõnu — et nad ei sure hoopiski mitte. Ta kinnitas, et tema pole siiamaani Jumala meelepaha tundnud, vastupidi — teda valdas meeldiv joobumus. Tema meelest tunnevad midagi sellist taevased käskjalad.

Aadam mõistis, et ta kaaslane oli Jumala käsust üle astunud. Eeva oli eiranud ainsat keeldu, millega Jumal proovis nende ustavust ja armastust. Aadamas käis kohutav võitlus. Ta kahetses kibedasti, et oli lasknud Eeval endast kaugeneda. Nüüd oli tegu tehtud; tal tuleb lahkuda sõbrast, kelle lähedus oli teda õnnestanud. Kuidas ta seda suudab?

Aadam oli nautinud Jumala ja pühade inglite lähedust. Ta oli vaadelnud Looja au ja mõistis, milline kaunis tulevik avaneb inimkonna ees siis, kui nad jäävad Jumalale ustavaks. Ometi ununesid need õnnistused kartuse tõttu kaotada see kingitus, mis oli tema meelest kõige väärtuslikum. Armastusest, tänulikkusest ja usaldusest, mida ta tundis Looja vastu, näis olevat tugevam armastus Eeva vastu. Eeva oli osa temast; ta ei suutnud mõelda, et neil tuleb teineteisest lahkuda. Ta ei mõelnud sellele, et sama Lõpmatu Vägi, kes oli loonud ta maa põrmust elavaks, kauniks olevuseks ning kes oli talle armastusrikkalt andnud kaaslase, võis tühjaksjääva koha uuesti täita. Aadam otsustas jagada Eeva saatust: kui Eeva sureb, siis sureb ta koos Eevaga. Ja lõppude lõpuks võisid (57) targa mao sõnad siiski õiged olla? Eeva seisis tema ees sama kauni ja sama süütuna nagu enne sõnakuulmatust. Tema armastus mehe vastu näis olevat isegi suurem. Eeva juures ei paistnud jälgegi surmast. Aadam otsustas tagajärgi trotsida. Ta haaras vilja ja hammustas seda rutakalt.

Pärast üleastumist tundis ka Aadam end algul justkui ülendatuna. Peagi aga valdas teda patule mõeldes õud. Õhk, mis oli olnud mahe ja meeldivalt soe, tundus süüdiolevale inimpaarile jahe. Armastus ja rahu olid kadunud. Selle asemel haaras neid süütunne, hirm tuleviku ees ja alastioleku pelg. Neid seni ümbritsenud valguserüü kadus ja nad püüdsid end millegagi katta — nad ei saanud ju alasti Jumala ja pühade inglite ette ilmuda.

Nüüd hakkasid nad mõistma patu tõelist olemust. Aadam heitis naisele ette, miks ta oli tema kõrvalt lahkunud ja mao pettust kuulda võtnud. Mõlemad veensid ennast, et Jumal, kes oli andnud neile nii palju tõendeid oma armastusest, andestab neile ühe üleastumise. Vähemalt ei karista Ta neid nii karmilt nagu nad kartsid.

Saatan juubeldas. Ta oli ahvatlenud naist umbusaldama Jumala armastust, kahtlema Tema tarkuses ja astuma üle Tema käsust ning naise kaudu oli ta viinud langemiseni ka mehe.

Suurel Käsuandjal tuli Aadamale ja Eevale teatavaks teha sõnakuulmatuse tagajärjed. Ta oli tulnud sageli nende juurde aeda ning Aadam ja Eeva olid alati rõõmuga oma Loojat tervitanud. Nüüd põgenesid nad õuduses ning püüdsid peituda aia sügavusse. Kuid Jehoova Jumal hüüdis Aadamat ning ütles temale: "Kus sa oled?" Ja tema vastas: "Ma kuulsin su häält rohuaias ja kartsin, sest ma olen alasti. Sellepärast ma peitsin enese ära!" Siis Ta küsis: "Kes on sulle teada andnud, et sa alasti oled? Või oled sa söönud puust, millest ma sind keelasin söömast?"

Aadam ei saanud oma pattu eitada ega vabandada. Ometi püüdis ta kahetsemise asemel süü naise kaela veeretada ja panna seda nii Jumalalegi süüks. "Naine, kelle Sina mulle abikaasaks andsid, tema andis mulle puust ja ma sõin!" (58) Pisut aega tagasi oli Aadam armastusest Eeva vastu valmis loobuma Jumala heakskiidust, kodust paradiisis ja igavesest õnnest. Nüüd püüdis ta veeretada vastutuse kaaslasele ja Loojale. Nii kohutav mõju on patul.

Kui Issand naiselt küsis: "Miks sa seda tegid?" vastas Eeva: "Madu pettis mind, ja ma sõin!" Miks Sa lõid mao? Miks Sa lubasid tal Eedenisse tulla? Siingi peitus püüe pattu vabandada. Aadama sarnaselt süüdistas ta langemises Jumalat. Ennastõigustav meelsus pärineb valede isalt. Meie esivanemad omandasid selle kohe, kui nad Saatanale alistusid. Selline meelsus on nüüd omane kõigile Aadama poegadele ja tütardele. Selle asemel, et alandlikult oma pattu tunnistada, püüavad inimesed end kaitsta kaaslaste, olukordade või isegi Jumala süüdistamisega.

Siis langetas Issand otsuse mao kohta: "Et sa seda tegid, siis ole sa neetud kõigi lojuste ja kõigi väljaloomade seas! Sa pead roomama oma kõhu peal ja põrmu sööma kogu eluaja!" Kuna Saatan oli kasutanud madu oma tööriistana, sai ka madu osa jumalikust hukkamõistust. Aia kaunimast ja imeteldavamast loomast pidi saama nii inimeste kui loomade silmis madalaim ja põlatuim elusolend. Edasised Jumala sõnad käisid aga otseselt Saatana kohta; need viitasid tema lõplikule lüüasaamisele ja hukkumisele: "Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad!"

Eeva sai kuulda valudest ja vaevast, seejärel öeldi talle: "Sa himustad küll oma meest, aga tema valitseb sinu üle!" Jumal oli loonud Eeva Aadamaga võrdseks. Kui nad oleksid jäänud Jumalale sõnakuulelikuks ja elanud Tema suure armastuse seaduse järgi, oleksid nad alati

olnud üksmeelsed. Patt tõi lahkhelid ja selleks, et nüüd kooskõla säilitada, pidi üks neist alistuma. Eeva oli esimesena sõnakuulmatu olnud; ta oli langenud kiusatusse seetõttu, et oli Jumala juhistest hoolimata kaaslasest eemaldunud. Tema pealekäimisel oli Aadam patustanud; nüüd pidi naine alluma oma mehele. Kui langenud inimkond oleks Jumala (59) käsus esitatud põhimõtteid hinnanud, oleks see otsus, ehkki patust tingitud, osutunud õnnistuseks. Kuid mees kuritarvitab oma ülemvõimu ning teeb liigagi sageli naise elu kibedaks.

Eeva oli olnud oma mehe kõrval Eedeni kodus täiuslikult õnnelik. Paljude tänapäeva Eevade sarnaselt lootis temagi saada veel enam ülendatud. Püüdes tõusta kõrgemale Jumala poolt antud kohast, langes ta sellest palju madalamale. Sama kogevad kõik need, kes ei täida rõõmsalt oma osa Jumala plaanis. Taotledes seisukohta, milleks Jumal ei ole neile võimeid andnud, jätavad paljud tühjaks selle koha, kus nad võiksid olla õnnistuseks. Püüeldes kõrgemale, on paljud naised ohverdanud tõelise naiseliku väärikuse ja iseloomuõilsuse ning jätnud tegemata töö, mille Jumal on neile määranud.

Aadamale kuulutas Issand: "Et sa kuulsid oma naise sõna ja sõid puust, millest mina sind keelasin, öeldes, et sa ei tohi sellest süüa, siis olgu maapind neetud sinu üleastumise pärast! Vaevaga pead sa sellest sööma kogu eluaja! Ta peab sulle kasvatama kibuvitsu ja ohakaid, ja põllutaimed olgu sulle toiduks! Oma pale higis pead sa leiba sööma, kuni sa jälle mullaks saad, sest sellest sa oled võetud! Tõesti, sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!"

Jumal soovis, et patuta inimpaar ei tunneks kurjust. Ta oli andnud neile rikkalikult kõike head ja hoidnud neist eemale kurjuse. Kuna nad olid vastu Tema korraldust söönud keelatud puust, tuli neil nüüd jätkuvalt sealt süüa, s.t. õppida tundma kurjust kogu elu jooksul. Siit alates kiusas Saatan inimkonda patustama. Õnneliku töö tegemise asemele tuli mure ja vaevanägemine. Neile said osaks pettumused, kurbus, piin ja lõpuks surm.

Patu needuse alla langenuna tunnistas kogu loodus inimesele Jumala vastu mässamise tulemusest. Kui Jumal inimese lõi, pani Ta tema valitsejaks maa ja kogu loomariigi üle. Nii kaua, kui Aadam Jumalale ustav oli, allus talle kogu loodus. Kui ta aga jumaliku käsu vastu mässu tõstis, hakkasid ka temast madalamad olevused tema vastu mässama. Nii näitas halastav Issand inimestele oma käsu pühadust ning andis neile kogemuslikult mõista, kui ohtlik (60) on Tema käsust väiksemalgi määral mööda hiilida.

Ka töövaeva ja hoole, mis siitpeale inimese elu osaks sai, oli kavandanud armastus. Patt tingis distsipliini ja eneseohjeldamise vajaduse. Inimene pidi harjutama enesekontrolli oma soovide ja tahtmiste üle. See oli osa Jumala suurest plaanist taastada inimeses kõik, mida patt hävitab ja alavääristab.

Esivanematele antud hoiatus: "Sel päeval, mil sa sellest sööd, pead sa surma surema" (1.Ms.2,17), ei tähendanud, et nad pidid samal päeval surema. Kuid samal päeval langetati nende kohta tagasipöördumatu otsus. Surematuse tõotuse tingimuseks oli sõnakuulmine; üleastumine tõi kaasa igavese elu kaotamise. Üleastumise päeval said neist surelikud.

Elu igaveseks kestmiseks pidi inimene sööma elupuust. Ilma selleta pidi inimese elujõud pikkamööda vähenema, kuni jõuvarud lõppesid. Saatan tahtis, et Aadam ja Eeva langeksid sõnakuulmatuse pärast Jumala pahameele alla. Seejärel lootis ta, et neil õnnestub andestust saamata süüa elupuust; nii elaksid nad igavesti patuste ja kurjadena. Kuid pärast inimese langemist andis Jumal pühadele inglitele viivitamatult korralduse valvata elupuud. Valvavate inglite käes sähvisid sätendavate mõõkade taolised valguskiired. Keegi Aadama perekonnast ei saanud seda tõket läbida ja eluandvat vilja süüa; seepärast polegi ühtki surematut patust.

Paljud peavad hädade tulva, mis meie esivanemad pattu tõttu üle ujutas, liiga kohutavaks tagajärjeks nii väikese patu eest. Selliselt süüdistatakse Jumalat mõistmatuses ja õiglusetuses. Kui ütlejad küsimusse süüviksid, mõistaksid nad oma viga. Jumal lõi inimese enda sarnaseks, patutuks. Inimesed, kes pidid asustama Maa, olid vaid pisut alamad inglitest. Inimeste sõnakuulelikkus tuli proovile panna, sest Jumal ei soovinud täita maailma olevustega, kes Tema seadustest ei hoolinud. Ometi ei seadnud halastav Jumal Aadama teele suuremat, karmimat katset. Keelu väiksus tegigi inimese patu nii tohutult suureks. Kui Aadam ei suutnud läbi teha nii väikest proovi, (61) siis poleks ta läbi teinud ka vastutusrikkamaid katsumusi.

Kui Aadama katsekiviks oleks olnud midagi suurt, oleks kurjale kalduvatel inimestel põhjust väita: "See või teine asi on ju nii väike; Jumal ei ole ometi nii kitsarinnaline ja pedantne!" Nii muutuksid inimeste meelest väikesed, hukkamõistu mittevääravad üleastumised elunormiks. Issand on selgelt näidanud, et patt — ükskõik kui väike see ka oleks — teeb Talle valu.

Eevale näis keelatud puu vilja maitsmine väikese sõnakuulmatusena ja ta kiusas sellega ka oma meest keelust üle astuma. Kuid nende patt vallandas tee hädade tulvale. Kes võib kiusatuse hetkel teada, kui kohutavad tagajärjed on ühel väärsammul?

Paljud, kes õpetavad, et Jumala käsk pole inimesele maksev, väidavad, et inimesel on võimatu käsu eeskirjadele kuuletuda. Kui see väide oleks tõsi, siis poleks Aadam pidanud kandma ülekohtu karistust! Meie esivanemate patt tõi maailmasse süü ja kurbuse ning ainult Jumala headus ja halastus hoidsid inimkonda paiskumast lootusetusse meeleheitesse. Ärgu keegi ennast petku. "Patu palk on surm" (Rom.6,23). Jumala käsust ei ole võimalik karistamatult üle astuda; ei meie ajal ega tollal, kui lausuti otsus inimkonna esiisale.

Pärast patustamist ei saanud Aadam ja Eeva enam Eedenisse elama jääda. Nad anusid seda küll. Nad mõistsid, et neil polnud oma õnneliku aja kodule enam õigust, kuid nad tõotasid edaspidi täpselt Jumala sõna kuulda. Jumal selgitas neile, et patt oli rikkunud nende olemuse; nende vastupanuvõime kurjusele oli nüüd nõrgem ja Saatanal oli neid kergem haarata. Nad olid patututena langenud kiusatuse ohvriks; nüüd, teades, et nad on patused, ei suudaks nad niigi palju vastu pidada.

Kirjeldamatult valuliku südamega jätsid nad oma kauni koduga hüvasti ning läksid elupaika otsima maal, millel lasus patu needus. Senine mahe ja ühtlane kliima oli nüüd märkimisväärselt muutunud. Seepärast andis halastusrikas Issand neile kaitseks külma ja kuumuse eest nahast riided.

(62) Närtsivas lilles ja langevas lehes esimesi kõdunemise märke nähes tundsid Aadam ja tema kaaslane sügavamat leina kui tunnevad inimesed tänapäeval oma surnuid mattes. Õrnade, habraste lillede surm tegi tõesti kurvaks, kuid nähes sihvakatelt puudelt lehti langemas, meenus elavalt karm tõsiasi, et nüüdsest peale on kõige elava osaks surm.

Eedeni aed jäi maa peale kauaks pärast seda, kui inimene oli sunnitud selle kaunist rüpest lahkuma. Inimesed võisid veel pika aja jooksul vaadelda patuta aja kodu, kuid selle sissepääsu juures valvasid inglid. Keerubitest valvatud paradiisi väravas ilmnes jumalik au. Siia tuli Aadam oma poegadega Jumalat kummardama. Siin tõotasid nad ikka ja jälle, et on kuulekad sellele käsule, millest üleastumine oli nad Eedenist välja saatnud. Kui ülekohus levis ning inimeste kurjus tingis veeuputuse, võttis käsi, mis oli Eedeni rajanud, selle maa pealt ära. Ent

siis, kui Jumal loob "uue taeva ja uue maa," antakse Eeden tagasi veel aulisemaks muudetuna kui see oli alguses.

Need, kes on pidanud Jumala käsku, kohtuvad siis surematus elujõus elupuu all. Läbi lõppematute igaviku aegade näevad patuta maailmade elanikud kaunist aeda — Jumala täiuslikku loomistööd, mida pole puudutanud patu needus — näitena sellest, milliseks oleks saanud terve maailm, kui inimene oleks täitnud Looja aulise plaani.

Peatükk 4 - LUNASTUSPLAAN

(63) Inimese langemine täitis kogu taeva kurbusega. Patu needus oli rikkunud Jumala poolt loodud maailma, kus elasid nüüd viletsusse ja surma määratud elanikud. Näis, et käsust üleastujate jaoks polnud mingit pääseteed. Inglite ülistuslaulud lakkasid. Taevaseid õuesid täitis lein.

Jumala Poeg, taevaelanike austatud Juht, tundis langenud inimkonnale sügavalt kaasa. Tema südant täitis ääretu osavõtlikkus, kui Ta kuulis kadunud maailma hädahüüdeid. Jumalik armastus oli kavandanud plaani inimese lunastamiseks. Sõnakuulmatus Jumala käsule nõudis patuselt elu. Kogu universumis oli ainult üks olevus, kes võis täita selle nõude inimese eest. Kuna jumalik käsk on sama püha nagu Jumal, võis ainult Jumalaga võrdne isik lepitada käsust üleastumise. Ainult Kristus võis lunastada langenud inimese käsu needusest ja tuua ta taas kooskõlla taevaga. Ainult Kristus võis kanda inimese eest patu süüd ja häbi — pattu, mis oli pühale Jumalale nii vastumeelne, et see lahutas Isa Pojast. Kristus oli valmis laskuma kurjuse kuristikku, et päästa kadunud inimkond.

Ta kõneles Isaga patuse inimese pärast ning kogu taevas ootas otsust kirjeldamatu huviga. Salajane nõupidamine — "rahu nõu" (Sak.6,13) — inimlaste pärast kestis kaua. Lunastusplaan oli küll olemas enne maa loomist; Kristus on "maailma algusest tapetud Tall" (Ilm.13,8); ometi tuli isegi universumi Kuningal võidelda enesega enne, kui Ta oli valmis andma Poja surma süüdioleva inimkonna eest. Kuid "nõnda on Jumal maailma armastanud, et Ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes Temasse usub, ei saaks hukka, vaid et temal oleks igavene elu" (Joh.3,16). (64) Oo, lunastuse saladust! Oo, milline armastus oli Jumalal maailma vastu, kes ei armastanud Teda! Kes suudaks mõista selle armastuse sügavusi, "mis ületab kõik tunnetuse!" Läbi lõputute aegade püüavad surematud olevused selle mõõtmatu armastuse saladusi mõista; nad imetlevad ja ülistavad seda.

Jumal ilmutas end Kristuses "ja lepitas maailma iseenesega" (2.Kor.5,19). Patt oli inimese nii rikkunud, et inimesel oli võimatu oma jõuga saavutada kooskõla Temaga, kelle olemus on puhtus ja headus. Kuid Kristus võis siis, kui Ta oli lunastanud inimese käsu hukkamõistust, ühendada oma jumaliku jõu inimese püüetega. Nii saavad Aadama langenud lapsed pattude kahetsemise ja Kristusesse uskumise kaudu jälle "Jumala lasteks" (1.Joh.3,2).

Plaan, mis võis ainsana tagada inimese päästmise, tähendas kogu taevale lõpmatut ohvrit. Inglid ei suutnud rõõmustada, kui Kristus selgitas neile lunastusplaani, sest nad mõistsid, et inimese päästmine tähendab nende armastatud Juhile meeletuid kannatusi. Valu ja üllatusega kuulasid nad Tema sõnu, mis kirjeldasid, kuidas Tal tuleb minna taeva puhtusest ja rahust — taeva rõõmust, aust ja surematusest — rikutud ja mandunud Maale ning kannatada muret, häbi ja surma. Ta peab koha sisse võtma patuse ja patu karistuse vahel; ometi võtavad vähesed Ta vastu Jumala Pojana. Ta peab jätma oma koha taeva Majesteedina ning alanduma inimeseks, et isiklikult kogeda muresid ja kiusatusi, mida kogeb inimene. Kõik see on vältimatu selleks, et aidata neid, keda kiusatakse (Heb.2,18). Pärast seda, kui Ta on inimesi Õpetajana teeninud, antakse Ta kurjade inimeste kätte ning Talle saavad osaks kõikvõimalikud solvangud ja piinad, millele Saatan inimesi ässitab. Ta sureb kõige julmemat surma; Ta tõstetakse süüdlasena maa ja taeva vahele. Tal tuleb taluda pikki agoonia- ja meeleheitetunde, mida inglid ei suuda vaadata. Tal tuleb kannatada hingepiina, kui Isa oma palge Tema eest varjab, sest Temale asetatakse kogu maailma patukoorem — üleastumise süü.

Inglid viskusid oma Juhi jalge ette ja pakkusid ennast ohvriks inimese eest. (65) Kuid ingli eluga ei saa tasuda sellist võlga; ainult Temal, kes on inimese loonud, on vägi inimest lunastada. Ometi on inglitel lunastusplaanis oma osa, selgitas Kristus. Tema peab saama "pisut madalamaks inglitest" (Heb.2,9). Võttes endale inimolemuse, on Jumala Poeg jõu poolest inglitest nõrgem ning neil tuleb Teda julgustada ja kannatustes lohutada. Inglid peavad olema "teenijad vaimud, läkitatud abistama neid, kes õndsuse pärivad" (Heb.1,14). Neil tuleb kaitsta Jumala armu vastuvõtnud inimesi kurjade inglite väe ja pimeduse eest, millesse Saatan neid pidevalt mähkida püüab.

Siis, kui inglid näevad oma Issanda meeleheidet ja alandust, ei tohi nad mõrvareid takistada. Lunastusplaanile vastavalt peab Kristus taluma kurjade inimeste pilkeid ja solvanguid. Inimese Lunastajaks olles tuleb Tal see kõik läbi elada.

Kristus kinnitas inglitele, et Ta lunastab oma surmaga paljud ning hävitab selle, kelle käes on surma võim. Ta saab tagasi kuningriigi, mille inimene üleastumise tõttu kaotas; lunastatud pärivad selle koos Temaga ning elavad seal igavesti. Patt ja patused hävitatakse; nad ei saa enam iialgi häirida taeva ja maa rahu. Kristus palus inglitel ühineda plaaniga, mille Isa oli vastu võtnud, ning tunda rõõmu sellest, et Tal on surma kaudu võimalik langenud inimene Jumalaga lepitada.

Siis täitis taevast kirjeldamatu rõõm. Lunastatud maailma tulevane aulisus varjutas Eluvürsti piina ja ohvri. Taevastes õuedes kaikusid selle laulu helid, mis pidi kõlama kord Petlemma küngaste kohal: "Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu inimeste seas, kellest Temal on hea meel!" (Luk.2,14). Veel suurema rõõmuga kui kord maa loomisel hõiskasid "hommikutähed üheskoos ja kõik Jumala pojad tõstsid rõõmukisa" (Iob.38,7).

Inimesele räägiti lunastusest esmakordselt Eedeni aias koos Saatana kohta lausutud kohtuotsusega. Issand ütles: "Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad!" (1.Ms.3,15). See meie esivanemate kuuldes lausutud otsus (66) oli neile tõotus. Öeldu kuulutas ühtaegu ette sõda inimese ja Saatana vahel ning suure vaenlase võimu lõplikku murdmist. Aadam ja Eeva seisid kurjategijaina õiglase Kohtumõistja ees, oodates kohtuotsust. Kuid enne, kui nad kuulsid neile osakssaavatest elumuredest ja vaevast ning jälle põrmuks saamisest, kuulsid nad sõnu, mis sisendasid neisse lootust. Ehkki inimesed kannatavad võimsa vaenlase käe läbi, ootab neid lõpuks võit.

Kui Saatan kuulis, et tema ja naise vahel, tema seemne ja naise seemne vahel hakkab valitsema vaen, teadis ta, et tema hävitavat tööd inimese juures tõkestab vägi, mis teeb inimese võimeliseks tema survele vastu seisma. Ometi rõõmustasid Saatan ja tema inglid selle üle, et tänu inimese langemisele õnnestub alandada ka Jumala Poega. Saatan väitis, et kuna tema maapealsed plaanid olid seni olnud edukad, on Kristus võidetav siis, kui Ta võtab endale inimolemuse. Nad nurjavad inimkonna lunastuse!

Taevased inglid selgitasid meie esivanemaile põhjalikult nende päästmiseks kavandatut. Aadamale ja ta elukaaslasele kinnitati, et patustamisest hoolimata ei jäeta neid Saatana võimusesse. Jumala Poeg oli pakkunud oma elu lunahinnaks nende üleastumise eest. Neile antakse prooviaeg ning kahetsedes ja Kristusesse uskudes võivad nad jälle saada Jumala lasteks.

Ohver, mida nende üleastumine nõudis, kõneles Aadamale ja Eevale Jumala käsu pühast olemusest. Nad mõistsid nüüd palju selgemalt patu patusust ja selle kohutavaid tagajärgi. Hingepiinast muserdatuna palusid nad härdalt, et ei karistataks Teda, kelle armastus oli olnud neile rõõmutäiuseks; karistatagu pigem neid ja nende järglasi.

Neile vastati, et kuna Issanda käsk on Tema valitsuse aluseks nii taevas kui maa peal, ei saa isegi ingli elu lepitada üleastumist. Mitte ühtegi korraldust käsus ei saa tühistada ega kohandada langenud inimese järgi, kuid Jumala Poeg, kes on inimese loonud, võib inimese lunastada. Aadama üleastumise (67) tulemuseks oli viletsus ja surm; Kristuse ohvri tulemuseks pidi olema elu ja surematus.

Inimese patu tagajärjel oli langenud ka maa Saatana võimu alla ning lunastusplaani tulemusena pidi taastatama kord maa algne olukord. Loomisel anti Aadamale korraldus maa üle valitseda. Kiusatusele alistudes sattus inimene Saatana võimusesse. "Kelle võidetud keegi on, selle ori ta on" (2.Pet.2,19). Kui inimesest sai Saatana vang, läks tema võimkond tervikuna teda võitnud olevuse kätte. Nii sai Saatan "sellesinase maailma jumalaks" (2.Kor.4,4). Ta anastas võimu, mis kuulus algselt Aadamale. Kristus võis enda ohverdamise kaudu lunastada nii inimese kui ka võita tagasi tema valdused. Kõike, mida esimene Aadam kaotas, oli võimalik tagasi võita teisel Aadamal. Prohvet ütleb: "Ja sina Karjatorn, Siioni tütre küngas! Sinu juurde tuleb ja saabub endine valitsus" (Mik.4,8). Apostel Paulus nimetab seda "tema omandi lunastamiseks" (Ef.1,14). Jumal lõi maa pühade, õnnelike olevuste elupaigaks. Issand, "maa vormija ning valmistaja, Tema, selle rajaja, ei ole loonud seda tühjaks, vaid on valmistanud, et seal elataks" (Jes.45,18). Öeldu täitub siis, kui maa Jumala väe läbi uuendatuna, patust ja valust vabastatuna saab lunastatute igaveseks koduks. "Õiged pärivad maa ja elavad seal peal põliselt... Ja midagi neetut ei ole enam. Ja Jumala Talle aujärg on siis seal, ja Tema sulased teenivad Teda" (Ps.37,29; Ilm.22,3).

Enne patustamist suhtles Aadam oma Loojaga vahetult. Patt lahutas Jumala ja inimese. Ainult Kristuse lepitustöö võis sillutada kuristiku ning avada õnnistuste- ja päästekanalid taevast maale. Tõsi, inimesel polnud endiselt võimalik Loojaga vahetult lävida, kuid Jumal pidas inimesega sidet Kristuse ja inglite kaudu.

Selliselt ilmutati Aadamale inimkonna ajaloo tähtsaid sündmusi alates hetkest, mil jumalik kohtuotsus Eedenis teatavaks tehti, kuni veeuputuseni ja edasi Kristuse esimese tulekuni. Aadamale näidati, et ehkki Kristuse ohver on ammendav päästma tervet maailma, valivad paljud meelsamini patuelu kui meeleparanduse ja kuulekuse. (68) Iga järgmise põlvkonna kurjus on suurem ning ajapikku rõhub patu needus inimkonda, loomariiki ja maad üha rängemalt. Patune eluviis tingib inimese eluea lühenemise. Tema kehakuju, sitkus, moraalsed ja vaimsed võimed kahanevad ning maailmas kasvab kõikvõimalik viletsus. Himudele ja kirgedele järele andmise tõttu ei suuda inimesed enam hinnata lunastusplaani suuri tõdesid. Siiski viib Kristus ustavalt ellu lunastusplaani. Tema tegutseb inimese õnne silmas pidades; Ta õhutab neid lakkamata usaldama oma nõrkused ja vajakajäämised Tema

hoolde. Kristus rahuldab kõikide vajadused, kes tulevad usus Tema juurde. Läbi aegade saab olema ikka neid, kes säilitavad Jumala tundmise ja elavad jumalakartlikult keset võimutsevat ülekohut.

Jumal seadis sisse ohverdamissüsteemi, mis pidi inimesele pidevalt meenutama vajadust oma patud üles tunnistada ja tõotatud Lunastajasse uskuda. Iga ohver pidi süvendama inimmeeltes tõde — surm on patu tagajärg. Esimese ohvri toomine oli Aadamale ülimalt piinarikas. Ta pidi tõstma käe, et võtta elu, mida ainult Jumal saab anda. Esimest korda nägi Aadam surma. Ta teadis, et ühelgi inimesel ega loomal poleks vaja surra, kui tema oleks jäänud Jumalale sõnakuulelikuks. Süütut ohvrilooma surmates läbistas Aadamat mõte: tema patu pärast peab süütu Jumala Tall valama oma vere. Toimunud ohverdamistseremoonia jättis temasse üleastumise olemusest sügavama ja elavama jälje; ainult Jumala kalli Poja surm võis patu lepitada. Aadam mõtles hämmastusega lõpmatule headusele; Kristus oli valmis maksma süüdlase päästmiseks sellist lunahinda. Lootusetäht valgustas kohutavalt sünget tulevikku ning hoidis inimest meeleheitest.

Kuid lunastusplaanil oli veel avaram ja sügavam tahk. Kristus tuli maa peale tõepoolest selleks, et väikese maailma elanikud hakkaksid mõistma Jumala käsu väärtust, kuid Ta tuli ka selleks, et näidata kogu universumile Jumala iseloomu õigsust. Just sellele tahule viitas Päästja pisut aega enne ristilöömist: "Nüüd käib kohus üle selle maailma; nüüd tõugatakse välja selle maailma vürst. Ja mina tahan, kui mind maast üles tõstetakse, kõiki tõmmata enese juurde!" (Joh.12,31.32). (69) Kristuse surm inimese lunastamiseks avas inimesele sissepääsu taevasse, kuid tegi veel enamat — Tema tegu tunnistas kogu universumile, et Jumal ja Tema Poeg on suhtunud mässu õigel viisil. See kinnitas Jumala käsu püsivust ning paljastas patu olemuse ja tagajärjed.

Algusest peale oli suur võitlus keerelnud Jumala käsu ümber. Saatan oli püüdnud tõestada, et Jumal oli ebaõiglane ja Tema käsk vigane ning universumi heaolu nimel tuleb käsku muuta. Käsku rünnates ihkas ründaja põrmu paisata Käsuandja autoriteedi. Suure võitluse kulg näitab, kas jumalikud seadused on vigased ja muutust vajavad või on need täiuslikud ja muutmatud.

Kui Saatan taevast välja heideti, otsustas ta muuta maa oma kuningriigiks. Saavutanud võidu Aadama ja Eeva üle, arvas ta, et maailm on nüüd tema oma. "Nad valisid minu ju oma valitsejaks," väitis ta. "Patusele on võimatu andestada! Langenud inimkond ja kogu maa kuulub õigusega minule." Kuid Jumal andis oma kalli Poja — endaga võrdse — et Tema kannaks patu karistuse ja avaks inimestele taas pääsu Jumala juurde ning kord tagasi päriskoju

Eedenis. Kristuse ülesandeks sai lunastada inimene ja päästa maailm Saatana kütkeist. Taevas alanud suur võitlus leiab lahenduse selles maailmas, sellel tandril, mille Saatan on nimetanud omaks.

Kogu universumi imetluse pälvis mõte, et Kristus alandab ennast langenud inimese päästmiseks. Tema, kes oli astunud tähelt tähele, ühest maailmast teise, et hoolitseda kogu loodu eriilmeliste vajaduste eest, nõustus loobuma aust ja võtma endale inimolemuse! See oli saladus, mida patuta maailmade elanikud igatsesid mõista. Kui Kristus tuli inimkujul meie maailma, jälgisid patuta maailmade elanikud pingsa huviga igat Tema sammu verega tähistatud teel sõimest Kolgatani. Taevas märkas iga pilget ja solvangut ning teadis, et sellele ässitas inimesi Saatan. Nad nägid Kristuse vastasjõudude tegevust; Saatana pidevat pimeduse külvi, kurbust, muret ja kannatusi, ning seda, kuidas Kristus sellele vastu töötas. Nad jälgisid üha ägenevat võitlust pimeduse ja valguse vahel. Ja siis, kui Kristus ristil surmaagoonias hüüdis: "See on lõpetatud!" (Joh.19,30), rõkatasid kõik maailmad ja taevas rõõmuhüüdest. (70) Suur võitlus, mis oli kestnud nii kaua, oli saanud lahenduse. Kristus oli võitja! Tema surm oli vastanud küsimusele, kas Isa ja Poja armastus inimese vastu oli valmis enesesalgamiseks. Saatan oli paljastanud end petise ja tapjana. Mõisteti, et sama meelsusega, millega Saatan valitses oma võimu all olevaid inimlapsi, oleks ta võimaluse korral valitsenud taevaseid olevusi. Kogu ustavaks jäänud universum ülistas üksmeelselt jumalikku valitsust.

Kui käsku oleks saanud muuta, oleks inimest saanud lunastada ilma Kristuse ohvrita. Tõsiasi, et Kristusel tuli ohverdada oma elu langenud inimkonna eest, tõestab, et Jumala käsu eeskirju ei saa muuta patuse inimese nõudmiste järgi. Patu palk on surm. Kristuse surm pitseeris Saatana hävingu. Kui Kristus oleks ristil käsu tühistanud, nagu paljud väidavad, siis oleks Jumala kalli Poja piin ja surm kinnitanud just seda, mida Saatana väited taotlesid. Sel juhul oleks kurjuse vürst võidutsenud ning tema süüdistused Jumala valitsuse vastu oleksid osutunud õigeks. Tõsiasi, et Kristus kandis inimese patu karistuse, on veenvaim tõend Jumala käsu muutumatusest. See kinnitab, et Jumal on õiglane, halastusrikas ja ennastsalgav; Tema valitsuses on ühendatud õiglus ja halastus.

Peatükk 5 - KAIN JA AABEL

(1.Ms.4,1-15)

(71) Aadama pojad Kain ja Aabel olid iseloomult väga erinevad. Aabel oli ustav Jumalale; tema meelest suhtus Looja õiglaselt ja halastusrikkalt langenud inimkonda. Aabel võttis tänulikult vastu päästelootuse. Ent Kain oli mässumeelne. Ta nurises, et Jumal oli maa ja inimkonna Aadama patu pärast ära neednud. Kain lubas mõtetel liikuda samu radu, mis viisid langemiseni Saatana. Ta pidas ennast heaks ning kahtles Jumala õigluses ja ülemvõimus.

Mõlemad vennad seisid samamoodi silmitsi läbikatsumisega nagu kord Aadam. Nad pidid näitama, kas nad usuvad Jumala sõna ja kuuletuvad sellele. Vennad tundsid inimese päästmiseks kavandatud plaani ja mõistsid Jumalast määratud ohverdamissüsteemi. Nad teadsid, et ohvrite kaudu väljendasid nad usku Lunastajasse, keda ohvriloomad sümboliseerisid: sellise ohvri toomisega tunnistasid nad oma täielikku sõltuvust Tema andestusest. Aadama pojad teadsid, et lunastusplaani niisugusel kujul järgides tõendavad nad kuulekust Jumala tahtele. Ilma verd valamata ei saanud olla lepitust patu eest; oma karjast võetud esmasündinud looma ohverdamine kõneles nende usust Kristuse vere kaudu tõotatud lunastusse. Vereohvrile lisaks ohverdati Issandale tänuohvriks maa uudsevilja.

Vennad püstitasid ühesugused altarid ja tõid ohvri. Aabel ohverdas Issanda juhtnööride kohaselt karilooma. "Ja Jehoova vaatas Aabeli ja tema roaohvri peale." Tuli sähvatas taevast ja põletas ohvri ära. Kain tõi aga Issanda otsest ja selget korraldust eirates ohvriks ainult vilja. Taevas ei reageerinud sellele. Aabel palus venda pöörduda Jumala poole Jumala poolt määratud viisil, kuid venna tõsine soovitus muutis Kaini veel jäigemaks. Ta jäi oma tahtmise juurde. (72) Vanema vennana põlastas Kain noorema nõuandeid ja meeldetuletust.

Kain tuli Jumala ette nurisedes ja tõotatud ohvri vajalikkuses kaheldes. Tema ohver ei väljendanud kahetsust patu pärast. Kain tundis nii nagu paljud tänapäeval, et Jumala plaani täpne järgimine oleks nõrkuse tunnistamine; see väljendaks, et ilma tõotatud Päästjata ja Tema lepituseta ei saaks ta hakkama. Kain tahtis olla sõltumatu ning toetuda endale ja oma teenetele. Ta ei kavatsenud tuua ohvriks mingit talle, vaid tõi oma vilja, oma töö tulemused. Ta tõi oma ohvri Jumalale otsekui meeleheaks, lootes sellega tagada Jumala heakskiitu. Kain ehitas küll altari ja tõi ohvri, kuid tema Jumalale kuuletumine oli poolik. Selles puudus olulisim — tunnistamine, et ta vajas Lunastajat.

Sünnipäralt ja usuliselt kasvatuselt olid mõlemad vennad üheväärsed. Mõlemad olid patused ja mõlemad leidsid, et Jumal väärib kummardamist. Väliselt oli nende usk teatud piirini ühesugune; sealt edasi teravalt erinev.

"Usu läbi tõi Aabel Jumalale parema ohvri kui Kain" (Heb.11,4). Aabel mõistis lunastuse suuri põhimõtteid. Ta mõistis, et ta on patune ning et patt ja selle tagajärg lahutavad teda Jumalast. Aabel tõi tapetud ohvrilooma, ohverdatud elu, ja tunnustas sellega, et käsu nõudeid oli eiratud. Vere valamine suunas tema pilgu suurele Ohvrile, Kolgata ristil surevale Kristusele. Lootes seal toimepandavale lepitusele, sai Aabel tunnistuse õigeksmõistmisest ja tema ohvri vastuvõtmisest.

Kain oleks võinud õppida ja omandada need tõed samuti nagu Aabel. Ta ei olnud mingi ettemääratuse ohver. Jumala plaanis polnud üks vend vastu võtta ja teine hüljata. Aabel otsustas uskuda ja kuuletuda; Kain valis uskmatuse ja mässumeele. Selles oli erinevus.

Kain ja Aabel esindavad kahte inimklassi, kes elavad maa peal maailma ajaloo lõpuni. Ühed hindavad Jumalast määratud ohvrit pattude lepitamiseks, teised loodavad oma tegudele. (73) Kuna viimatinimetatus puuduvad jumaliku vahetalitaja teened, ei saa Jumal seda heaks kiita. Ainult Jeesuse teenete tõttu võime saada üleastumised andeks. Need, kes ei tunne vajadust Kristuse vere järele, vaid arvavad oma tegudega Jumala soosingut pälvivat, teevad sama vea nagu Kain. Nad on hukkamõistu osalised. Inimese patuneedusest vabastamiseks pole muud vahendit kui Kristuse veri.

Need inimesed, kes kummardavad Jumalat Kaini sarnaselt, moodustavad jumalakummardajatest valdava osa, sest peaaegu kõik maailma väärreligioonid toetuvad samale põhimõttele: inimene pääseb oma jõupingutuste kaudu. Mõned väidavad, et inimkond ei vaja lunastust, vaid arengut; on vaja vaid õilistuda, puhastuda ja uueneda. Nii nagu Kain kavatses saavutada Jumala heakskiidu ohvriga, milles puudus ohvriveri, nii loodavad sarnaselt mõtlevad inimesed jõuda jumalikule tasemele ilma lunastuseta. Kaini lugu näitab, milline on sellise teguviisi vältimatu tagajärg. See näitab, milliseks muutub inimene ilma Kristuseta. Inimkonnal pole jõudu end ise uuendada. Iseenesest ei suunduta ülespoole, Jumala poole, vaid allamäge Saatana tasemele. Kristus on meie ainus lootus. "Ja ühegi muu sees ei ole päästet; sest ei ole antud taeva all inimestele ühtki muud nime, kelles meid päästetakse!" (Apt.4,12).

Tõeline usk, mis toetub täielikult Kristusele, ilmneb kuulekuses kõikidele Jumala käskudele. Aadama päevist meie ajani on võideldud suurt võitlust Jumala käsule kuuletumise pärast. Kõikidel aegadel on leidunud inimesi, kes väidavad, et neil on Jumala heakskiit, kuigi nad ei hooli mõnest Tema korraldusest. Piibel ütleb, et tegude kaudu saab "usk täiuslikuks" ning et ilma kuulekustegudeta on usk "surnud" (Jak.2,22.17). "Kes ütleb end Jumalat tundvat, aga ei "pea Tema käske, see on valelik ja tõde ei ole tema sees (1.Joh.2,4).

Kui Kain nägi, et tema ohver ei kõlvanud, vihastas ta nii Issanda kui Aabeli peale. Ta oli vihane Jumalale, et Jumal tunnustas ainult enda seatud ohvrit ning vihane vennale, et vend otsustas Jumalale kuuletuda ja mitte trotsida. (74) Ehkki Kain alahindas Jumala käsku, ei jätnud Jumal teda iseenese hooleks. Jumal oli valmis kõnetama meest, kes oli käitunud nii mõistmatult. Ta ütles Kainile: "Mispärast sa vihastud? Ja mispärast sa pilgu maha lööd?" "Kui sa head teed, võid vastuvõetuna tõsta oma pilgu üles, aga kui sa head ei tee, siis luurab patt sinu ukse ees." Kainil tuli valida: kas usaldada tõotatud Lunastaja teeneid ja olla koos Jumalaga või jääda kangekaelseks ja kurta, miks Issand tema hülgab.

Selle asemel, et oma pattu tunnistada, süüdistas Kain Jumalat ebaõigluses ning haudus südames kadedust ja viha Aabeli vastu. Ärritatult tegi ta vennale etteheiteid ja üritas ka teda panna arvustama Jumala käitumist. Alandlikult, kuid kartmatult ja kindlalt kaitses Aabel Jumala õiglust ja headust. Ta näitas, milles Kain oli eksinud ja püüdis viia venda arusaamisele, et viga polnud Jumalas, vaid temas. Aabel tuletas Kainile meelde, kuidas armastav Jumal oli säästnud nende vanemate elu, ehkki Ta oleks võinud neid silmapilkse surmaga karistada. Aabel veenis Kaini Jumala armastuses — muidu ei laseks Ta oma süütul ja pühal Pojal kanda karistust, mille nemad olid ära teeninud. Kõik see tegi Kaini veelgi tigedamaks. Mõistus ja südametunnistus ütlesid talle, et Aabelil oli õigus. Kuid Kaini pani raevutsema tõik, et vend polnud temaga nõustunud ja koos Jumalat trotsinud. Vihavimmas tappis ta oma venna.

Kain vihastas ja tappis venna mitte sellepärast, et Aabel oleks midagi halba teinud, vaid sellepärast, "et tema teod olid kurjad ja tema venna teod õiged" (1.Joh.3,12). Kurjad inimesed on alati vihanud neid, kes on nendest paremad. Aabeli sõnakuulelik ja tõsine usuelu oli Kainile alaliseks etteheiteks. "Sest igaüks, kes teeb kurja, vihkab valgust ega tule valguse juurde, et ta tegusid ei laidetaks" (Joh.3,20). Mida säravam valgus peegeldub Jumalale ustavate inimeste iseloomust, seda selgemalt saavad ilmsiks jumalakartmatute patud ning seda otsustavamalt on nad valmis tõepõlgajaid hävitama, sest nood rikuvad nende südamerahu.

(77) Aabeli mõrvamine oli esimene näide vaenust, mis pidi Jumala sõnade kohaselt eksisteerima mao ja naise seemne vahel — Saatana ja temale alluvate ning Kristuse ja Tema järgijate vahel. Saatan oli omandanud võimu inimkonna üle, kuid Kristus aitab inimestel rõhuja ikkest vabaneda. Iga kord, kui inimene usu läbi Jumala Tallesse loobub pattu teenimast, süttib Saatana viha. Aabeli püha elu näitas Saatana väite: inimesel on võimatu täita Jumala käsku, alusetust. Kui Kain nägi, et ta ei saanud Aabelist võitu, vihastus ta niivõrd, et tappis venna. Alati, kui kaitstakse Jumala käsu õigust, ilmneb Jumala käsu vastastes kainilik meelsus. See on

meelsus, mis on sajandite jooksul saatnud Kristuse jüngreid tapalavale ja süüdanud tuleriitu. Saatan ja tema käsilased ässitavad inimesi julmadele tegudele sellepärast, et nad ei suuda Jeesuse järelkäijaid kurjuse võimule allutada. See on võidetud vaenlase raev. Iga Jeesuse pärast tapetud märter on surnud võitjana. Prohvet ütleb: "Ja nemad on tema [vana mao, keda hüütakse Kuradiks ja Saatanaks] võitnud Talle vere tõttu ja oma tunnistuse sõna tõttu ega ole oma elu armastanud surmani" (Ilm.12,11.9).

Mõrvar Kainilt nõuti vastust kuriteo eest. "Ja Jehoova küsis Kainilt: "Kus on su vend Aabel?" Ja tema vastas: "Ei mina tea. Kas ma olen oma venna hoidja?"" Kain oli läinud nii kaugele, et ta oli kaotanud tunnetuse Jumala pidevast ligiolekust, Tema suurusest ja kõiketeadmisest. Nüüd püüdis ta juhtunut valega varjata.

Jumal aga jätkas: "Mis sa oled teinud? Sinu venna vere hääl kisendab maa pealt minu poole!" Jumal oli andnud Kainile võimaluse patt üles tunnistada. Tal oli aega järele mõelda. Kain teadis, kui kohutav oli toimepandud tegu ja vale, millega ta seda varjata püüdis. Ja siiski jäi ta mässumeelseks. Seepärast lausus jumalik hääl, kes oli teda seni palunud ja manitsenud, kohutavad sõnad: "Aga nüüd oled sa neetud siit maa pealt, mis oma suu on avanud su venna verd sinu käest vastu võttes! Kui sa harid maad, siis see ei anna sulle enam oma rammu; sa pead maa peal olema hulkur ja põgenik!"

Vaatamata sellele, et Kain oli teeninud ära surmaotsuse, säästis (78) halastusrikas Looja tema elu ning pakkus talle võimaluse kahetseda. Kuid Kain paadus üha kõvemaks ning jätkas vastuhakku Jumalale. Temast sai avalike, jultunud patuste esiisa. Ärataganejast sai Saatana juhtimisel teiste kiusaja; tema eeskuju ja mõju levitas demoraliseerivat väge sel määral, et maa täitus peagi rikutuse ja vägivallaga ning Jumal pidi selle hävitama.

Esimese mõrvari elu säästes andis Jumal tervele universumile olulise õppetunni. Kaini ja tema järeltulijate sünge ajalugu näitas, mis oleks saanud siis, kui patune inimene oleks saanud elada igavesti ja mässata Jumala vastu. Jumala kannatlikkus oli suur; seda jultunumaks ja trotslikumaks muutusid kurjad inimesed oma ülekohtus. Tuhat viissada aastat jälgis universum, kuidas Kaini mõju ja eeskuju aitasid kaasa kuritegudele ja rikutuse tulvale, mis ujutas üle maailma. Sai selgeks, et inimkonnale Jumala käsust üleastumise pärast langetatud surmaotsus oli õiglane ja halastusrikas. Mida kauem inimesed patus elasid, seda taltsutamatumaks nad muutusid. Jumalik otsus, mis pani piiri ülekohtu ohjeldamatule arengule ja vabastas maailma kalestunud vastuhakkajate mõjust, oli pigem õnnistus kui needus.

Saatan tegutseb vaibumatu energiaga ja tuhandeid maskeerumisvõtteid kasutades selleks, et esitada vääriti Jumala iseloomu ja valitsemismeetodeid. Ulatuslike, hästiorganiseeritud plaanide ning imestustäratava jõulisusega katsub ta hoida maailma elanikke oma pettuste meelevallas. Igavene ja kõiketeadja Jumal näeb lõppu juba algusest; Temal on kurjuse suhtes omad kaugeleulatuvad ja kõikehaaravad plaanid. Tema eesmärk polnud lihtsalt mässu maha suruda, vaid mässu olemust selgitada. Jumal soovis kogu universumi ees avada oma õigluse ja halastuse ning näidata, et Tema tarkus ja arm on kohelnud kurjust täiesti õiglaselt.

Teiste maailmade pühad olevused jälgisid tohutu huviga meie maal toimuvaid sündmusi. Enne-veeuputus-aegse maailma olukorda nähes mõistsid nad, et Saatan oleks jõudnud sama tulemuseni taevas. Selline on Kristuse (79) autoriteedi ja Jumala käskude kõrvale heitmise tulemus. Enne-veeuputus-aegse maailma võimukates, isemeelsetes patustes nägid nad Saatana võimu alamaid. Selliste inimeste kõik mõtted olid kurjad (1.Ms.6,5). Nende tunded, ajendid ja kujutlused olid vastuolus jumaliku puhtuse, rahu ja armastuse põhimõtetega. Maailm oli ere näide kohutavast rikutusest, mille tingis Saatana tegutsemissuund — kõrvaldada Jumala poolt loodud olevustelt Jumala püha käsu vaoshoidev mõju.

Suure võitluse käigus paljastuvate tõsiasjade kaudu avab Jumal oma valitsuse tõelised põhimõtted, mida Saatan ja kõik temast petetud on võltsinud. Kogu maailm tunnistab lõpuks Jumala õiglust; ehkki siis on liiga hilja selleks, et mässulisi päästa. Samm-sammult viib Jumal oma suurt plaani võiduka täitumiseni ning pälvib kogu universumi armastuse. Vastuhakk juuritakse lõplikult välja. Saab selgeks, et kõik, kes on hüljanud Jumala käsud, on astunud Saatana poolele — Kristuse vastu. Kui selle maailma vürsti üle kohut mõistetakse ja kõik temaga ühinenud isikud sama saatust jagavad, siis kuulutab kogu tunnistajaks olnud universum: "Õiged ja tõelised on Sinu teed, Sa rahvaste Kuningas!" (Ilm.15,3).

Peatükk 6 - SETT JA EENOK

(1.Ms.4,25-6,2)

(80) Aadamale kingiti veel üks poeg, kellest pidi saama jumaliku tõotuse ja vaimuliku esmasünniõiguse pärija. Sellele pojale pandud nimi — Sett — tähendab "hüvitus; mingiks otstarbeks määratud," kuna ta ema lausus: "Jumal andis (määras) mulle teise järeltulija Aabeli asemel, kuna Kain ta tappis." Sett oli rühikam kui Kain või Aabel ning meenutas Aadamat rohkem, kui Aadama teised pojad. Ta oli õilsa iseloomuga. Ometi polnud ta pärinud loomupärast headust rohkem kui Kain. Kui Jumal Aadama lõi, lõi Ta tema "Jumala näo järgi." Pärast pattulangemist on öeldud nii: "Temale sündis poeg, kes oli tema sarnane, tema nägu." Aadam loodi patutuna, Jumala sarnaseks, kuid Sett päris nii nagu Kaingi oma vanemate langenud olemuse. Muidugi õpetasid vanemad Setti tundma Lunastajat ja Tema õiglust. Jumaliku armu läbi teenis ja austas ta Jumalat. Ta töötas nii nagu oleks töötanud Aabel, kui Aabel oleks elanud. Sett püüdis suunata patuste inimeste meeli aukartusele ja kuulekusele oma Looja suhtes.

"Ja Setile sündis ka poeg, ja ta pani temale nimeks Enos. Sel ajal hakati Jehoova nime appi hüüdma." Ustavad inimesed olid kummardanud Jumalat enne Enose sündi, kuid sedamööda, kuidas inimkond arvuliselt kasvas, jagunes see järjest märgatavamalt kahte leeri. Ühed tunnistasid avalikult oma ustavust Jumalale, teised suhtusid Jumalasse põlglikult ja olid sõnakuulmatud.

Enne pattulangemist olid meie esivanemad pidanud hingamispäeva, millele pandi alus Eedenis; pärast paradiisist väljaajamist jätkasid nad selle päeva pühitsemist. Nad olid maitsnud sõnakuulmatuse kibedaid vilju ning õppinud seda, mida õpib varem või hiljem iga Jumala käskude eiraja — jumalikud eeskirjad on pühad ja muutmatud ning üleastumisele järgneb paratamatult karistus. Kõik Jumalale ustavaks jäänud Aadama lapsed pidasid hingamispäeva. Kain ja tema järeltulijad ei austanud seda. Nad valisid Issanda selget korraldust (81) ignoreerides endale ise töö- ja puhkeaja.

Pärast Jumala needuse osaliseks saamist oli Kain isakodust lahkunud. Varem oli ta tegutsenud põllumehena, nüüd aga rajas ta linna ja andis sellele oma vanima poja nime. Ta oli eraldunud Jumalast ja hüljanud Eedeni taastamise tõotuse. Nüüd püüdis ta patust neetud maal otsida äraelamist ja õnne. Temast sai kõigi nende esiisa, kes teenivad selle maailma jumalaid. Maises mõttes ja materiaalses vallas saavutasid tema järeltulijad tähelepanuväärset edu. Kuid nad ei hoolinud Jumalast ja toimisid vastupidiselt Tema plaanidele. Kain oli sooritanud esimese mõrva; tema järeltulija viiendast põlvest, Lemek, tegi algust mitmenaisepidamisega. Trotslikult tunnustas ta Jumalat ainult selleks, et tagada endale julgeolek ja pääseda Kainile öeldud needuse eest. Aabel oli elanud karjaseelu. Tema elupaigaks oli olnud telk või lehtmaja ning Seti järeltulijad jätkasid sama eluviisi, "tunnistades endid olevat võõrad ja majalised maa peal" ning igatsedes "paremat kodumaad, see on taevast" (Heb.11,13.16).

Teatud aja elasid need kaks inimklassi teineteisest lahus. Kaini järeltulijad asustasid tasandikud ja orud, kus olid elanud Seti lapsed, kes tõmbusid Kaini hõimlaste halva mõju vältimiseks mägedesse. Seni, kui elati eraldi, säilis Jumala kummardamise esialgne puhtus. Kuid ajapikku hakkasid Seti hõimlased orgude elanikega segunema. Sellistel sidemetel olid väga halvad tagajärjed. "Jumala pojad nägid, et inimeste tütred olid ilusad." Seti soost noormehi kütkestas Kaini soost tütarlaste ilu ning Issanda pahameeleks naitusid nad nendega. Kiusatused, mis neid nüüd pidevalt piirasid, meelitasid paljud Jumala kummardajad patuteele ning nad kaotasid silmist püha iseloomu. Paheliste inimestega segunedes võtsid nad omaks nende meelsuse ja teod. Unustanud seitsmenda käsu, "võtsid (82) nad naisi kõigist, keda nad välja valisid." Seti lapsed käisid "Kaini teed" (Jud.11); nad sukeldusid ilmalikku heaollu ja rõõmudesse ning unustasid Issanda käsud. Inimeste mõtetest ja tunnetusest kadus Jumal, seepärast "on nad oma mõtlemistes saanud tühiseks ja nende mõistmatu süda on läinud pimedaks" (Rom.1,21). Nii levis patt surmava pidalitõvena üle kogu maa.

Ligi tuhat aastat elas Aadam oma järglaste keskel. Ta nägi patu tagajärgi. Ustavalt püüdis ta pidurdada kurjuse tulva. Ta õpetas oma järglaskonda tundma Issanda teid, hoolega hoides südames kalleid teadmisi, mida Jumal oli talle ilmutanud. Ta kõneles neist pidevalt järeltulevatele põlvedele. Lastele ja lastelastele üheksanda põlveni kirjeldas ta inimese püha ja õnnelikku elu paradiisis ning jutustas üha uuesti oma langemisest ja neist kannatustest, mille kaudu Jumal oli õpetanud talle täpse kuulekuse vajalikkust. Ta selgitas neile Jumala halastusrikast lunastusplaani. Ja ometi hoolisid küllalt vähesed ta sõnadest. Sageli heideti talle kibedalt ette tema pattu, mis oli toonud järeltulijatele nii palju häda.

Aadama elu oli nukker, täis alandust ja kahetsust. Eedenist lahkudes hirmutas teda mõte surmast. Esimest korda nägi ta surma siis, kui Kain, tema esmasündinu, tappis venna. Aadama südant pigistas oma patu valulikkusele lisandunud lein Aabeli surma ja Kaini põgenemise pärast. Ta pidi tõdema, et rikutus oli levinud sel määral, et maailm seisis hävitava veeuputuse künnisel. Looja poolt kord välja öeldud surmaotsus oli tundunud Aadamale kohutav, ent nüüd, kui ta oli peaaegu tuhat aastat näinud patu tagajärgi, tundis ta, et Jumal on halastusrikas, kui Ta lõpetab tema mure- ja kannatusterohke elu.

Üleüldisest kurjusest hoolimata polnud enne-veeuputuse-aegne maailm vaimupimeduses ega barbaarne. Tollased inimesed võisid jõuda kõrgele moraalsele ja intellektuaalsele tasemele. Füüsiliselt ja vaimselt olid nad väga tugevad ning nende võimalused hankida nii usulisi kui erinevate valdkondade teadmisi olid paremad kui mingil hilisemal ajajärgul. On väär arvata, et nende pika eluea tõttu saabus neile mõistuseküpsus hiljem. Nende vaimsed (83) võimed arenesid välja varakult ning inimesed, kes austasid Jumalat ja elasid kooskõlas Tema tahtega, arenesid tunnetuselt edasi kogu elu. Kui meie aja kuulsaid õpetlasi saaks võrrelda samaealiste enne veeuputust elanud inimestega, ilmneks, et meie kaasaegsed jäävad neile nii vaimselt kui füüsiliselt kõvasti alla. Sedamööda, kuidas on lühenenud inimese eluiga ja kahanenud ihujõud, on vähenenud ka vaimne võimekus. Tänapäeval on inimesi, kes pühendavad oma elust 20-50 aastat teadustööle ning maailm imetleb nende saavutusi. Kuid need saavutused on väikesed

võrreldes enne-veeuputuse-aegsete inimeste omaga, kes said arendada oma vaimseid ja kehalisi võimeid sadu aastaid.

Tõsi küll, tänapäeva inimeste kasutada on eelkäijate saavutused. Hiilgava mõistusega mehed on jätnud oma töö järeltulijate käsutusse. Kuid isegi seda arvestades ja kasvõi ainult inimlikku tarkust silmas pidades leiame, et toonased inimesed olid palju eelistatumas seisundis. Nende keskel elas sajandeid mees, kelle Jumal oli loonud enda sarnaseks ja kelle kohta Ta oli loomistöö lõpul lausunud "hea" — mees, kellele Jumal oli õpetanud kõike materiaalsesse maailma puutuvat tarkust. Aadam oli kuulnud Loojalt loomislugu. Ta oli jälginud erinevaid nähtusi üheksa sajandi vältel; ja need teadmised andis ta edasi järeltulijatele. Enne-veeuputus-aegsed inimesed ei kasutanud raamatuid ega teinud märkmeid, sest kehalise ja vaimse tugevusega kaasnes hea mälu. Nad suutsid mõista ja talletada kuuldut ning seda moonutamatult järeltulijatele edasi anda. Peale selle elas sajandite jooksul maa peal üheaegselt seitse põlvkonda. Nii oli võimalus jagada kõigile teadmisi ja kogemusi.

Selliseid võimalusi Jumala tundma õppimiseks Jumala kätetöö kaudu nagu oli siis, pole olnud ühelgi hilisemal ajastul. Niisiis polnud tollane aeg kaugeltki vaimupimeduse aeg, vaid suure valguse ajastu. Kõigil oli võimalus kuulda õpetusi Aadama suust, ja neil, kes Jumalat austasid, olid õpetajaiks ka Kristus ja inglid. Sajandite jooksul andis oma vaikiva tunnistuse tõest Jumala aed. (84) Keerubitest valvatud paradiisi väravas ilmnes Jumala au; seal käidigi alguses Jumalat kummardamas. Sinna püstitati altarid ja seal tõid oma ohvrid ka Kain ja Aabel.

Ükski kahtleja ei saanud eitada Eedeni olemasolu nii kaua, kui kõik võisid inglite poolt valvatud aia sissepääsu oma silmaga näha. Loomislugu, aia olemasolu ja jutustus kahest inimsaatusega nii lähedaselt seotud puust, olid vaieldamatud tõsiasjad. Jumala olemasolu ja ülemvõimu ning Tema käske oli Aadama eluajal raske kahtluse alla seada.

Võimutsevast ülekohtust hoolimata oli maa peal ka selliseid inimesi, kelle elu õilistas ja pühitses Jumalaga ühenduses olemine. Need olid suurepärase arukuse ja imeväärsete teadmistega mehed. Nende elu eesmärgiks oli omandada õiglane iseloom ja õpetada jumalakartust nii oma kaasaegsetele kui ka tulevastele põlvedele. Piibel nimetab neist väljapaistvamaid, kuid Jumalal on olnud kõikidel ajastutel ustavaid tunnistajaid, kogu südamega Teda teenivaid inimesi.

Eenoki kohta öeldakse, et siis, kui ta oli kuuekümne viie aastane, sündis talle poeg. Pärast seda kõndis ta Jumalaga kolmsada aastat. Ka eelnevatel eluaastatel oli Eenok armastanud ja austanud Jumalat ning pidanud Tema käske. Ta kuulus nende tõelise usu säilitajate hulka, kes olid tõotatud seemne esiisad. Aadamalt oli ta kuulnud nukrat lugu pattulangemisest, kuid ka julgustavat tõotust Jumala armust. Ta ootas Lunastaja tulekut. Pärast oma esimese poja sündi saavutas Eenok Jumalaga suhtlemises veel sügavama kogemuse. Ta mõistis täielikumalt oma kohustust ja vastutust Jumala pojana. Kui ta nägi, kuidas laps armastas oma isa ja toetus lihtsas usalduses isa kaitsvale käele ning kui ta tundis südames sügavat õrnust oma esmasündinu vastu, mõistis ta paremini, kui imeväärselt Jumal inimest armastab. Jumal annab oma Poja!

Eenok õppis rahutoovas usalduses toetuma oma taevasele Isale. Tal mõlkus päeval ja öösel meeles Kristuse kaudu avalduv Jumala mõõtmatu, mõistetamatu armastus. Leegitseva südamega soovis ta väljendada seda armastust inimestele, kelle keskel ta elas.

(85) Eenok ei kõndinud Jumalaga mingis ebamaises olekus või nägemuses, vaid argielu tegemistes. Ta ei hakanud erakuks, kes maailmast kõrvale tõmbub. Ei, tal oli teha maailmas töö Jumala jaoks. Perekonnaringis ja inimestega suheldes — abikaasana, isana, sõbrana, kodanikuna — oli ta ustav ja vääramatu Issanda teenija.

Ta oli kogu südamest nõus Jumala tahtega: sest "kas kaks kõnnivad ühes, ilma et oleksid ühes nõus?" (Am.3,3). Selline ühine teekond Jumalaga kestis kolmsada aastat. Enamik kristlasi oleks senisest hoopis tõsisemad ja pühendunumad, kui nad teaksid, et nende elupäevad liginevad lõpule või et Kristus on kohe-kohe tulemas. Kuid Eenoki usk muutus sajandite möödudes üha tugevamaks ja armastus sügavamaks.

Eenok oli jõuline, väga võimekas ja ulatuslike teadmistega mees. Olles pidevalt ühenduses taevaga, sai ta Jumalalt erilisi ilmutusi. Tajudes alati Jumala suurust ja täiuslikkust, oli ta alandlikem inimene. Mida ligemale ta sai Jumalale, seda sügavamalt tunnetas Eenok oma nõrkust ja ebatäiuslikkust.

Eenok tundis muret jumalakartmatute inimeste üha süveneva kurjuse pärast ning kartis, et nende ustavusetus võib vähendada tema aukartust Jumala vastu. Seepärast hoidus ta nende pidevast seltskonnast ning otsis sageli üksildase paiga, kus mõtiskleda ja palvetada. Nii viibis ta Issanda ees, püüdes jõuda veel selgemale arusaamisele Tema tahtest, et seda täita. Eenoki jaoks oli palve hinge hingamine; ta elas taevases õhkkonnas.

Pühade inglite kaudu kõneles Jumal Eenokile oma kavatsusest maailm veeuputuse läbi hävitada. Jumal rääkis talle põhjalikumalt ka lunastusplaanist. Jumal võimaldas Eenokil prohvetliku pilgu kaudu näha veeuputusele järgnevate põlvkondade aegu ja Kristuse teist tulemist ning maailma lõpuga seotud suuri sündmusi.

Eenok oli olnud mures surnute saatuse pärast. Talle oli tundunud, et õigete osa polnud siin parem jumalakartmatute omast: mõlemad saavad põrmuks, ja näis, et sellega oligi kõik. Prohvetlikus nägemuses kõneldi talle Kristuse surmast, Tema taastulekust auhiilguses pühade inglite saatel, mil Ta kutsub oma rahva haudadest välja. Eenok nägi Kristuse teise tuleku eelset vaimulikult laostunud maailma; maailma ajal, mil hooplev, jultunud ja iseteadlik põlvkond (86) salgab ainsa Jumala ja Issanda Jeesuse Kristuse ning tallab jalge alla jumaliku käsu ja halvustab lunastust. Ta nägi, kuidas õiglased kroonitakse auga ja ülekohtused põgenevad Issanda palge eest; ta nägi nende hävitamist tulega.

Eenokist sai õigusekuulutaja, kes rääkis rahvale sellest, mida Jumal oli talle ilmutanud. Need, kes kartsid Issandat, tulid selle püha mehe juurde, et ta õpetaks neid ja palvetaks koos nendega. Ta kuulutas Jumala sõnumeid ka neile, kes ise ei tulnud. Tema töö ei piirdunud Seti järeltulijatega. Eenok kõneles Jumala prohvetina imeväärsetest sündmustest ka seal maal, kuhu

Kain oli omal ajal Jumala palge eest põgenedes elama asunud. "Vaata," ütles ta, "Issand tuleb oma pühade kümnetuhandetega pidama kohut kõigile, ja nuhtlema kõiki jumalatuid kõigi nende jumalakartmatute tegude eest, mis nad jumalatuses on teinud" (Jud.14,15).

Eenok mõistis kartmatult hukka patu. Jutlustades inimestele Jumala armastusest Kristuses, palus ta neil loobuda kurjadest eluviisidest. Ta mõistis hukka valitseva jumalakartmatuse ning kõneles kaasaegsetele karistusest, mis saab osaks igale patusse jääjale. Kristuse Vaim kõneles Eenoki kaudu. Kristuse Vaim ei ilmne ainult armastusrikastes ja osavõtlikes üleskutsetes. Pühendunud mehed ei kõnele ainult meeldivaid asju. Jumal käsib oma sõnumiviijatel kuulutada ka tõdesid, mis lõikavad teravalt nagu kaheterane mõõk.

Kuulajad mõistsid, et Jumala vägi tegutses Tema sulase kaudu. Mõned panid hoiatusi tähele ja loobusid pattudest, valdav osa rahvast aga pilkas pühalikku kuulutust ning jätkas veel jultunumalt oma kurje eluviise. Jumala sulased peavad kuulutama samasugust kuulutust maailmale ka viimseil päevil ning siis suhtutakse sellesse samuti pilklikult. Enne-veeuputus-aegne maailm põlgas ära Jumalaga kõndiva mehe hoiatussõnad. Maailma ajaloo viimane põlvkond alahindab Issanda sõnumiviijate hoiatusi.

Keset töörohket elu jäi Eenok pidevasse lähedasse ühendusse Jumalaga. Mida pingelisemad olid töökohustused, seda tõsisemalt ta palvetas. Inimeste seas elades ja töötades, neile õpetusi jagades ja eeskuju andes, (87) tõmbus ta jumaliku tunnetuse järele nälgides teatud hetkedeks üksildusse, et olla Jumalaga, kes üksi võib rahuldada hingejanu. Pärast sellist Jumalaga koosolemist silmitsesid jumalakartmatud inimesed hirmuseguse aukartusega tema näolt peegelduvat taevast sära. Eenokist hakkas üha enam välja paistma Jumala kuju.

Inimeste kurjus oli jõudnud sellise määrani, et neile kuulutati hävingut. Sedamööda, kuidas inimeste süü aasta-aastalt suuremaks kuhjus, tihenesid nende pea kohal jumaliku karistuse tumedad pilved. Ometi jätkas Eenok usutunnistajana hoiatamist, palumist ja manitsemist, püüdes tõkestada süütulva ja vältida karistust. Ehkki patused, lõbuarmastavad inimesed ei hoolinud tema hoiatustest, teadis ta, et Jumal kiitis tema tegevuse heaks. Nii jätkas ta ustavalt võitlust pealetungiva kurjusega, kuni Jumal võttis ta patusest maailmast taevasse.

Eenoki kaasaegsed pidasid Eenokit meeletuks, kuna ta ei kuhjanud kokku hõbedat ja kulda. Kuid Eenok ihaldas igavesi aardeid. Ta oli silmitsenud taevast linna; ta oli näinud Kuningat Tema aus Siionis. Eenoki mõtted, tunded ja tegevus olid seotud taevaga. Mida suuremaks muutus ülekohus, seda innukamalt igatses ta kodu Jumala juures. Ehkki ta elas maa peal, elas ta usu läbi valgusemaal.

"Õndsad on puhtad südamelt, sest nemad saavad näha Jumalat" (Mat.5,8). Kolmsada aastat oli Eenok taotlenud hingepuhtust, kooskõla taevaga. Kolmsada aastat oli ta kõndinud Jumalaga. Päevast päeva oli ta igatsenud veelgi lähedasemat ühendust Jumalaga ja see muutus tõepoolest üha lähedasemaks, kuni Jumal võttis ta enda juurde. Eenok oli seisnud igavese maailma lävel, sammu kaugusel õndsusemaast; nüüd avanesid väravad ja ühine tee Jumalaga,

mis oli nii kaua kestnud maa peal, jätkus siis, kui ta astus sisse püha linna (88) väravaist; esimesena inimestest.

Eenoki puudumist märgati. Sooviti kuulda häält, mis oli päevast päeva hoiatanud ja õpetanud. Mõningad inimesed olid näinud tema äraminekut. Lootuses, et ta viibib mõnes üksildases paigas, otsisid tema sõbrad teda innukalt nagu hiljem prohvetite kooli õpilased otsisid Eelijat. Kuid Eenokit ei leitud! Jumal oli ta ära võtnud.

Eenoki taevasse võtmisega tahtis Issand anda tähtsa õppetunni. Inimestel oli oht langeda Aadama patu kohutavate tagajärgede pärast meeleheitesse. Paljud olid valmis hüüdma: "Mis kasu on sellest, et oleme kartnud Jehoovat ning pidanud Tema seadlusi, kui inimkonnal lasub raske needus ning surm on meie kõikide osa?" Kuid õpetused, mida Jumal andis Aadamale, mida kordas Sett ja mis Eenoki elus täitusid, pühkisid minema masenduse ja sünguse ning äratasid inimestes lootust: nii nagu Aadama kaudu tuli surm, nii tuleb tõotatud Lunastaja kaudu elu ja surematus. Saatan sosistas, et õiglased ei saa mingit tasu ega ülekohtused karistust, ja üleüldse on inimestel võimatu jumalikele käskudele kuuletuda. Kuid Eenoki elu tunnistab, "et Tema on olemas ja et Ta annab palga neile, kes Teda otsivad" (Heb.11, 6). Jumal näitas, mis saab neist, kes peavad Tema käske. Inimesed mõistsid, et Jumala käske on võimalik täita ning patuste ja kõlbeliselt rikutud inimeste keskel elades on võimalik Jumala armu läbi kiusatustele vastu panna. Eenoki elu kõneles sellest; tema taevasse võtmine kinnitas tema prohvetikuulutuste täitumist tulevikus — sõnakuulelikke ootab rõõm, au ja surematu elu, üleastujaid aga hukkamõist, hädad ja surm.

"Usu läbi võeti ära Eenok, et ta surma ei näeks... Sest enne äravõttu oli ta juba saanud tunnistuse, et ta oli Jumalale meelepärane" (Heb.11,5). Kurjuse pärast hukkumisele määratud maailmas elas Eenok nii lähedases ühenduses Jumalaga, et Jumal ei lubanud tal surra. Selle prohveti jumalakartlik iseloom esindab pühadust, mille saavutavad Kristuse teise tuleku eel need, kes "on (89) ära ostetud ilmamaalt" (Ilm.14,3). Siis võimutseb maailmas ülekohus nii nagu enne veeuputust. Inimesed tõstavad mässu taeva vastu, järgides patust rikutud südame ajesid ja petlikke õpetusi. Ent Eenoki sarnaselt püüdleb Jumala rahvas südamepuhtuse poole ning igatseb elada kooskõlas Tema tahtega, kuni neist hakkab välja paistma Kristuse kuju. Eenoki sarnaselt annavad ka nemad maailmale hoiatuse: Issand tuleb ja patt saab karistuse. Nende sõnad ja eeskuju mõistavad hukka jumalakartmatute patud.

Nii nagu Eenok võeti taevasse enne, kui maailm hävitati veega, nii viib Jumal enda omad endaga siit enne maa hävitamist tulega. Apostel ütleb: "Me kõik ei lähe magama, aga me kõik muutume, äkitselt ühe silmapilguga, viimse pasuna hüüdes... Sest et Issand ise tuleb taevast alla sõjahüüuga, peaingli hääle ning Jumala pasunaga... Sest pasun hüüab ja surnud tõusevad üles kadumatutena ja me muutume... Kristuses surnud tõusevad üles esmalt; selle järele kistakse meid, kes elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilvede peal Issandale vastu üles õhku, ja nõnda saame olla ikka ühes Issandaga. Kinnitage nüüd üksteist nende sõnadega" (1.Kor.15,51.52; 1.Tes.4,16-18).

Peatükk 7 - VEEUPUTUS

(1.Ms. 6. ja 7. ptk.)

(90) Noa päevil lasus maal kahekordne needus: Aadama üleastumise ja Kaini poolt sooritatud mõrva tõttu. Ometi polnud looduse ilme väga palju muutunud. Oli küll laostumise märke, kuid Jumala kingitusena oli maa ikka veel lopsakas ja kaunis. Kõrgendikel kohavad majesteetlikud puud olid toeks viljadega koormatud viinamarjaväätidele. Avaratel aasadel lõhnasid tuhanded lilled. Maa kandis külluslikult mitmekesiseid vilju. Puud olid palju võimsamad ja sihvakamad kui nüüd. Nende puit oli kivikõva ja vastupidav. Kulda, hõbedat ja vääriskive leidus lademes.

Inimkondki oli säilitanud veel palju oma esialgsest elujõust. Ajast, mil Aadam võis süüa elupuu elupikendavat vilja, polnud möödunud kuigipalju põlvkondi. Inimese eluiga mõõdeti ikka veel sajanditega. Kui pikaealised inimesed oleksid pühendanud oma haruldase mõtte- ja teovõime Jumala teenimisele, oleks kogu maal ülistatud Loojat. Nii oleksid nad täitnud eesmärgi, milleks Jumal oli neile elu andnud. Kuid nad ei teinud seda. Inimeste hulgas oli tol ajal palju hiiglasi — suuri, jõulisi ja tarkuse poolest kuulsaid mehi. Ükskõik, kui osavad olid nad tööd tegema, oli nende süü selles, et nad andsid oma elus voli ülekohtule.

Jumal kinkis enne-veeuputuse-aegsetele inimestele rikkalikke ande, kuid nemad kasutasid Jumala õnnistusi isekalt. Nii muutusid õnnistused needuseks; andide Andja asemel kiinduti antusse. Inimesed kasutasid kulda ja hõbedat, vääriskive ja väärispuitu selleks, et endale elamuid ehitades üksteist üle trumbata. Nad püüdsid rahuldada uhke südame soove, prassisid ja nautlesid, soovimata teada midagi Jumalast (vt. Rom.1,21). Nii jõudsid nad peagi Jumala (91) olemasolu eitamiseni. Jumaldati loodust, kuid Looja jäeti austamata. Ülistati inimmõistust, kummardati omaenda kätetöid ja õpetati ka oma lapsi kummardama nikerdatud kujude ette.

Nurmedele ja metsasaludesse püstitati altarid ebajumalatele. Suured igihaljad puistud kujundati väärjumalateenistuste paikadeks. Selliste salude ümber istutati kaunid aiad, mille looklevate jalgteede kohal kaardusid mitmesuguste viljapuude oksad. Teeradade kõrvale paigutati skulptuure ja kõikvõimalikku meelikütkestavat, mis ahvatles inimesi ebajumalateenistusel osalema.

Inimlapsed kõrvaldasid mõtetest Jumala ja kummardasid kujusid, mida nende kujutlusvõime oli loonud. Tulemuseks oli kõlbeline mandumine. Laulja kirjeldab ebajumalakummardamise mõju inimestele selliste sõnadega: "Nende sarnaseks saavad nende tegijad ja kõik, kes nende peale loodavad!" (Ps.115,8). Inimmeelele on iseloomulik, et seda vormib nähtu. Inimene ei tõuse iialgi kõrgemale tõe, puhtuse ja pühaduse kohta loodud oma arusaamade tasemest. Kui inimene ei tõsta oma pilku kõrgemale inimlikust mõttelaadist, kui ta usu läbi ei soovi vaadelda lõpmatut tarkust ja armastust, siis langeb ta järjest allapoole. Väärjumalate kummardajad omistasid oma jumalustele inimlikud kired ja soovid; nii madaldati jumaluse mõiste patuse inimkonna tasemele. Tagajärjed olid häbiväärsed: "Jehoova nägi, et

inimese kurjus maa peal oli suur ja kõik ta südame mõtlemised iga päev üksnes kurjad... Maa oli Jumala palge ees raisku läinud ja vägivald täitis maad." Jumal oli andnud inimestele elu juhtnööriks oma käsud, kuid käskudest astuti üle ja anduti kõikmõeldavatele pattudele. Inimeste kurjus oli avalik ja jultunud; õiglus tallati jalge alla ning rõhutute hädahüüded tõusid taeva poole.

Juba varakult juurdus mitmenaisepidamine, vastupidiselt Jumala (92) poolt mõeldule. Issand andis Aadamale ühe naise. Pärast pattulangemist hakkasid inimesed järgima oma patuseid ihasid; nii kasvas kiiresti kuritegevus ja viletsus. Ei austatud enam ei abielusuhteid ega omandiõigust. See, kes ihaldas oma naabri naist või vara, võttis ihaldatu vägisi ja ärples siis oma vägivallategudega. Loomi tapeti meeletul hulgal; lihatoidu söömine muutis inimesed veelgi julmemaks ja verejanulisemaks. Tapmisesse hakati suhtuma üllatava ükskõiksusega.

Maailm oli alles noor, kuid ülekohus oli juba nii levinud ja kisendavaks muutunud, et Jumal ei saanud seda enam sallida. Ta lausus: "Ma tahan inimese, kelle ma olen loonud, maa pealt kaotada." Jumal ütles, et Tema Vaim ei pea igavesti jääma süüdlast inimkonda noomima; kui inimesed ei lakka oma pattudega maailma ja selle rikkusi rüvetamast, siis kaotab Ta nad oma loodu hulgast ning hävitab kõik selle, millega Ta oli neid õnnistanud: ka loomad ja rikkalikuks toiduvaruks oleva taimestiku. Kaunist maast pidi saama kõle kõrb.

Keset võimutsevat ülekohut püüdsid Metuusala, Noa ja paljud teised hoida elavana tõelise Jumala tundmist ning peatada kurjuse tulva. Sada kakskümmend aastat enne veeuputust avaldas Issand oma püha ingli kaudu Noale oma plaani ning käskis tal ehitada laev. Ehitustööd tehes pidi ta kuulutama, et Jumal kavatseb õelad inimesed maa pealt veeuputuse läbi hävitada; kuulutusse uskujad, kes selleks sündmuseks kahetsedes ja meelt parandades valmistuvad, saavad andestuse ja päästetakse. Eenok oli jutustanud oma lastele, mida Jumal oli talle veeuputusest näidanud, nüüd kuulasid Metuusala ja tema pojad Noa sõnu ning aitasid laeva ehitada.

Jumal andis Noale laeva täpsed mõõtmed ja üksikasjalikud ehitusjuhised. Inimlik tarkus ei oleks suutnud valmistada nii tugevat ja vastupidavat konstruktsiooni. Kavandajaks oli Jumal ja ehitusmeistriks Noa. Mõnes suhtes meenutas ehitatav laevakere rohkem maja. Laeval oli kolm korrust ja välisküljel ainult üks uks. Valgus langes sisse ülevalt ning erinevad ruumid olid (95) paigutatud nii, et valgust paistis kõikjale. Laeva ehitamiseks kasutati goferipuud (küpressi), mis ei mädane sajandeid. Tohutu ehitus nõudis aega ja oli töömahukas. Ehkki inimesed olid jõulisemad, olid ka metsapuud võimsamad ja puit kõvem ning selle töötlemine keerulisem kui tänapäeval. Inimesed püüdsid teha oma töö täiuslikult, kuid iseenesest poleks laev saabuvas tormis ikkagi vastu pidanud. Ainult Jumala käsi suutis kaitsta oma sulaseid raevutsevate voogude keskel.

"Usu kaudu sai Noa ilmutuse sellest, mida veel ei olnud näha, ja ehitas pühas kartuses laeva oma perekonna päästmiseks; ja selle kaudu ta mõistis hukka maailma ning sai selle õiguse pärijaks, mis tuleb usust" (Heb.11,7). Samal ajal, kui Noa kuulutas maailmale

hoiatuskuulutust, tunnistasid tema teod tema siirusest. Noa andis maailmale eeskuju, kuidas tuleb uskuda kõike, mida Jumal ütleb. Ta pühendas töösse kogu omanduse. Kui Noa hakkas kuivale maale hiiglaslikku laeva ehitama, tuli inimesi igast kandist veidrat asja vaatama ja kummalise kõneleja tõsist, sütitavat juttu kuulama. Iga haamrilöök oli rahvale jutluseks.

Algul näis, et paljudele läks hoiatus südamesse, kuid nad ei pöördunud Jumala poole tõelises meeleparanduses. Nad ei tahtnud loobuda oma pattudest. Mööduv aeg vaagis nende usku ja see ei pidanud proovile vastu. Üleüldine uskmatus neelas nad; viimaks pöördusid sellised inimesed tagasi endisesse seltskonda ja hülgasid pühaliku kuulutuse. Mõned tõepoolest uskusid ja oleksid kahtlemata hoiatust kuulda võtnud, kuid kuna nii paljud pilkasid, hakkasid ka nemad selle üle nalja viskama. Nad tõrjusid armukutse eemale ja muutusid peagi kõige jultunumateks pilkajateks. On juba kord nii, et patus kõige kaugemale lähevad need, kellel on olnud valgus, kuid kes on hakanud vastu Jumala Vaimu veenmisele.

Selle põlvkonna inimesed polnud kõik sõna otseses mõttes ebajumalakummardajad. Paljud pidasid end Jumalasse uskujateks. Nad väitsid, et ebajumalakujud aitavad saada selgemat ettekujutust jumalikust Olevusest. (96) Just sellised inimesed olid Noa kuulutuse põlgajate esirinnas. Püüdes esitada Jumalat materiaalsete asjade kaudu, tumenes neis arusaam Tema majesteetlikkusest ja väest. Nad ei tajunud enam Jumala iseloomu pühadust ning käskude muutumatust. Sedamööda, kuidas levis patt, näis see järjest vähem patusena, kuni viimaks öeldi, et Jumala käsk oli kehtivuse kaotanud. Seletati, et üleastumise karistamine on vastuolus Jumala iseloomuga ning Jumal ei lase nuhtlustel maad tabada. Kui selle põlvkonna inimesed oleksid kuuletunud jumalikule käsule, oleksid nad kuulnud Jumala sulase hoiatushüüdes Jumala häält. Kuid mitte hinnates valgust, muutusid nende meeled nii hämaraiks, et nad hakkasid Noa kuulutust siiralt pettekujutluseks pidama.

Enamik rahvast ei astunud õiguse poolele. Tegelikult oli kogu maailm Jumala õiguse ja käskude vastu ning Noa tembeldati fanaatikuks. Kui Saatan omal ajal Eevat kiusas, ütles ta: "Te ei sure kummatigi mitte" (1.Ms.3,4). Nüüd kordasid sama mõtet maailma targad ja austatud mehed. "Jumala ähvardused on ainult teie hirmutamiseks," ütlesid nad. "Ta ei täida neid niikuinii. Ärge sattuge ärevusse. Jumal ei hävita iialgi maad, mille Ta ise on loonud, ega hukka inimest, kes on Tema kätetöö. Olge rahulikud, ärge kartke! Noa on fanaatiline vanaätt." Nii irvitasid inimesed vana mehe üle. Selle asemel, et alanduda Jumala ette, jätkasid nad sõnakuulmatuid ja kurje eluviise, otsekui poleks Jumal neile oma sulase kaudu sõnagi lausunud.

Noa seisis kõigutamatu kaljuna keset kiusatusetormi. Rahva pilkest ja naerust hoolimata säilitas ta pühaliku väärikuse ja kõikumatu ustavuse. Tema sõnadel oli vägi, sest tema suu kaudu kõneles Jumal. Ühendus Jumalaga kinnitas Noa jõudu, nii et ta suutis sada kakskümmend aastat kuulutada sõnumit, mis tundus inimlikule tarkusele ja kainele mõistusele vastuvõetamatu.

Enne-veeuputuse-aegne maailm oli seda meelt, et loodusseadused püsivad muutumatuina nagu need sajandeid olid püsinud. Aastaajad olid vaheldunud korrapäraselt. Kordagi polnud sadanud vihma: maad oli kastnud udu või kaste. (97) Jõed polnud eales oma sänge üle ujutanud; vesi oli rahulikult mere poole voolanud. Kuid sellised arutlejad ei tundnud kätt, mis oli pannud veele piirid ja öelnud: "Siitsaaadik sa võid tulla, mitte edasi" (Iob.38,11).

Sedamööda, kuidas aeg veeres, rahunesid ka need, keda oli haaranud hirm. Tõepoolest, looduses ei saanud täheldada mingeid muutusi. Arvati, et loodus on võimsam kui Jumal ning selle seadused nii kindlad, et ka Jumal ei saa neid muuta. Nende meelest oleks kogu loodus käitunud teisiti, kui Noa kuulutus oleks paika pidanud. Inimeste eluviis väljendas hoolimatust Jumala poolt öeldu suhtes. Nad jätkasid pidutsemist ja prassimist, sõid ja jõid, istutasid ja ehitasid. Nad tegid tulusaid tulevikuplaane. Nad läksid kurjuses üha kaugemale; Jumala nõudmisi trotsides näitasid nad, et nad ei karda igavest Jumalat. Inimesed kinnitasid, et juhul, kui Noa kuulutuses oleks terakegi tõtt, tunnustaksid seda ka tuntud targad ja arukad mehed.

Kui enne-veeuputuse-aegsed inimesed oleksid uskunud hoiatuskuulutust ja oleksid loobunud kurjadest tegudest, oleks Jumal jätnud hävingu täide viimata nagu hiljem Niinive puhul. Kuid südametunnistust kangekaelselt vaikima sundides ja Jumala prohveti hoiatuste üle naerdes täitis see põlvkond oma ülekohtu mõõdu ning küpses hukatuseks.

Armuaeg hakkas liginema lõpule. Noa oli täpselt järginud Jumalalt saadud juhiseid. Laev oli ehitatud igas suhtes nii nagu Issand oli käskinud. Samuti oli varutud toitu inimeste ja loomade jaoks. Siis esitas Jumala sulane oma viimase pühaliku hoiatuse. Hääles sõnulväljendamatu igatsus, anus ta härdalt, et inimesed otsiksid pelgupaika nüüd, kui see oli veel leitav. Ent hoiatust ei võetud kuulda. Öeldu üle irvitati kärarikkalt. Äkki vakatas pilkav rahvahulk. Mägedelt ja metsadest seadsid kõikvõimalikud loomad rahulikult samme laeva poole. Samas kostus justkui tuulekohin, ja ennäe, nii suured linnuparved, et need lausa katsid taeva, lendasid laeva poole. (98) Loomad kuuletusid Jumala käsule, kuid inimesed mitte. Pühadest inglitest juhituina tulid loomad "kahekesi Noa juurde laeva"; "puhtaid loomi" aga tuli igast liigist seitse paari. Inimesed silmitsesid toimuvat imestusega, mõned lausa hirmuga. Tarkadel meestel paluti selgitada imelikku nähtust, kuid nad ei suutnud anda vastust. Valguse järjekindel põlgamine oli kalestanud inimmeeli nii, et seegi pilt mõjutas neid vaid hetkeks. Kui hukkumisele määratud inimkond nägi, et päike säras sama heledalt ja maa õitses sama eedenlikus ilus, peletasid nad hirmu ohjeldamatu lõbususega eemale ning näisid lausa vägisi esile kutsuvat Jumala hukkamõistu.

Jumal käskis Noad: "Mine sina ja kogu su pere laeva, sest ma olen näinud, et sa selle rahvapõlve seas oled minu ees õige." Maailm oli hüljanud Noa hoiatused, kuid Noa mõju ja eeskuju olid õnnistuseks tema perekonnale. Tasuna ustavuse ja vagaduse eest päästis Jumal kõik Noa perekonna liikmed. Kuivõrd julgustab see lapsevanemaid olema ustav!

Patusele inimsoole ei esitatud enam kutset. Loomad ja linnud olid varjul laevas. Noa ja tema perekond olid sisenenud laeva ning "Jehoova sulges tema tagant." Sähvatas valgusvoog ja

silmipimestav aupilv ilmus laeva sissepääsu ette. Nähtamatud käed sulgesid aeglaselt massiivse ukse, mida seesolijad ei suutnud liigutada. Uksel oli taevane pitser; Jumal oli selle sulgenud ja ainult Jumal võis selle avada. Nii suletakse armuuks siis, kui Kristus lõpetab oma vahemehetöö inimeste eest enne oma tulekut taeva pilvedel. Siis ei ohjelda jumalik arm enam kurje inimesi ning Saatan saab nad täielikult oma võimusesse. Nad püüavad Jumala rahvast hävitada, kuid nii nagu Noa suleti laeva, nii kaitseb Jumala vägi õiglasi.

Seitsme päeva kestel pärast seda, kui Noa ja tema perekond oli laeva läinud, ei paistnud veel märkigi saabuvast tormist. Need päevad panid laevasolijate usu proovile. Väljaspool laeva olev maailm võidutses. Näiline viivitus justkui kinnitas, et Noa kuulutus oli pettus ja veeuputust ei tulegi. (99) Ehkki inimesed olid näinud, kuidas loomad ja linnud olid laeva läinud ja Jumala ingel ukse sulgenud, lõbutsesid nad edasi ning pöörasid naljaks ka äsjased Jumala väe ilmingud. Hulgakaupa kogunesid nad laeva ümber ning mõnitasid seesolijaid nii nagu nad kunagi varem polnud teha söandanud.

Kuid kaheksandal päeval kattus taevas tumedate pilvedega. Sähvisid välgud ja kõmises kõu. Peagi hakkasid langema suured vihmapiisad. Maailmas polnud midagi taolist veel nähtud. Inimesi haaras hirm. Kõik küsisid endamisi: "Kas võib olla, et Noal oli siiski õigus ja et maailm on määratud hukkumisele?" Taevas muutus järjest tumedamaks. Vihm tihenes. Loomad sööstsid metsistunult siia-sinna; nende hirmukisa näis kuulutavat nii nende kui inimeste saatust. Siis "puhkesid kõik sügavuse allikad ja taeva luugid tehti lahti." Vett langes ülalt võimsa voona. Jõed tõusid üle kallaste ja ujutasid üle orud. Maa seest purskuvad tugevad veejoad paiskasid kaljupanku sadade meetrite kõrgusele. Alla langedes tungisid need sügavale maasse.

Inimeste silme all varisesid kokku nende toredad ehitised, kaunid aiad ja hiied, kuhu nad olid püstitanud oma ebajumalad. Kõik muutus varemeiks. Altarid, millel oli ohverdatud inimohvreid, purunesid välgulöökidest. Ebajumalakummardajad värisesid elava Jumala väe ees, mõistes, et ebajumalateenistus oligi hukatuse põhjuseks.

Üha enam jõudu koguv torm rebis puid, ehitisi, kaljusid ja pinnast. Inimeste ja loomade õudus oli kirjeldamatu. Üle tormi ulgumise kostus Jumalast mitte hoolinud inimeste hädakisa. Saatangi kartis keset märatsevate loodusjõudude möllu oma elu pärast. Ta oli tundnud rõõmu nii suurepärase inimkonna valitsemisest ning soovis, et nad jätkaksid jälestusväärset elu ja mässu taeva Valitseja vastu. Nüüd sajatas ta Jumalat, süüdistades Teda ebaõigluses ja julmuses. Paljud inimesed teotasid Saatana sarnaselt Jumalat; võimaluse (100) korral oleksid nad Jumala Tema aujärjelt maha kiskunud. Teised sirutasid hullunult käsi taeva poole ja anusid laeva laskmist. Nende palved olid asjatud. Nüüd vast ärkasid nad mõttele, et taevas on Jumal, kes valitseb! Nad halasid Temalt abi, kuid Ta ei saanud neid enam kuulda. Õudusega mõistsid inimesed, et hukatuse põhjustas Jumala käsust üleastumine. Ehkki nad tunnistasid hirmust karistuse ees oma patte, ei tundnud nad tõelist kahetsust ega vastikust patu vastu. Kui karistus oleks kõrvaldatud, oleksid nad taas taevast trotsinud. Sama lugu on siis, kui Jumala nuhtlused

langevad maa peale enne maa hävitamist tulega. Jumalatud mõistavad täpselt, milles seisneb nende patt. Nad on alahinnanud Jumala püha käsku. Ent nendegi kahetsus pole parem.

Mõned inimesed püüdsid meeleheitlikult laeva tungida, kuid see oli võimatu. Mõned klammerdusid laeva külge, kuni murdlained nad sealt lahti rebisid või nende haare kaljude ja puude vastu põrgates lõdvenes. Massiivne laev nagises üleni armutu tormi piitsutuse all. Seesolevad loomad häälitsesid hirmunult. Kuid raevutsevatele loodusjõududele vaatamata jäi laev terveks. Võimsate inglite ülesanne oli seda kaitsta.

Tormi küüsis loomad tormasid abi otsivalt inimeste juurde. Mõned inimesed sidusid enese ja oma lapsed tugevate loomade selga, teades, et need võitlevad oma elu eest viimse võimaluseni ning ronivad visalt ka kõige kõrgemate mägede tippudeni. Mõned köitsid end mägede tippudel kasvavate kõrgete puude külge; kuid vesi kiskus puud juurtega välja ja klammerdujad paiskusid mässavatesse voogudesse. Inimesed pidid jätma maha ühe pelgupaiga teise järel. Vesi aina tõusis. Inimesed otsisid varju kõige kõrgemates mägedes. Korduvalt võitlesid loomad ja inimesed jalatäie maa pärast, kuni torm nad ikkagi minema pühkis.

Kõrgetelt mäetippudelt nägid inimesed ääretut ookeani. Jumala sulase hoiatused polnud nüüd põrmugi naeruväärsed. Hukkumisele määratud patused igatsesid ärapõlatud võimalusi. Nad anusid kasvõi ühte tundi armuaega, (101) ühtainust armuvõimalust, ühte kutset Noa huulilt! Kuid halastusrikas hääl oli kõik öelnud. Õiglus ja armastus nõudis, et Jumala kohtuotsus paneks patule piiri. Lained pühkisid minema viimsegi pelgupaiga ning Jumala põlgajad hukkusid mustavas sügavikus.

"Jumala sõna väe tõttu... tookordne maailm hukkus veeuputuses. Ent praegused taevad ja maa säilitatakse sama sõna läbi ning hoitakse alal tule jaoks jumalatute inimeste kohtu ja hukatuse päevaks" (2.Pet.3,5-7). Saabumas on teine torm. Jumala viha hävitustuul pühib uuesti üle maa ning hukkab patu ja patused.

Samad patud, mis tõid nuhtlused enne-veeuputuse-aegsele maailmale, võimutsevad tänapäeval. Jumalakartus on inimeste südamest kadunud ning Tema käsusse suhtutakse ükskõikselt ja halvakspanuga. Noa-aegse sugupõlve äärmist jumalakartmatust on võrreldud praeguse põlvkonna omaga. Kristus ütles: "Sest nõnda nagu inimesed olid noil päevil enne veeuputust: sõid ja jõid, võtsid naisi ja läksid mehele selle päevani, mil Noa laeva läks, ega saanud aru, enne kui tuli veeuputus ja võttis nad puha ära; nõnda on ka Inimese Poja tulemine" (Mat.24,38.39). Jumal ei mõistnud enne-veeuputuse-aegse maailma inimesi hukka sellepärast, et nad sõid ja jõid. Jumal oli ju andnud neile rikkalikult maa vilju, et nende vajadused rahuldada. Nende patt seisnes selles, et nad ande vastu võttes ei tänanud Andjat ega ohjeldanud oma isu. Inimestel oli õigus ka abielluda. Jumal ju seadis sisse abielu; Ta tegi seda päris maailma alguses. Jumal andis inimestele erilised juhised, kuidas säilitada abielu pühadus ja ilu; kuid öeldu unustati ja abielu muudeti kirgede rahuldamise vahendiks.

Samasugune olukord eksisteerib ka tänapäeval. Iseenesest seaduspäraste asjadega minnakse äärmustesse. Söögiisu ei ohjeldatagi. Isegi end Kristuse järelkäijateks tunnistavad inimesed söövad ja joovad koos joodikutega, ehkki nad on nime poolest kirikute auväärsed liikmed. Ebamõõdukus tuimestab moraalsed ja vaimsed võimed ning vallandab madalamad kired. Suured hulgad ei tunne enam mingit moraalset kohustust taltsutada oma meelelisi ihasid: inimesed muutuvad himude orjaks. Nad elavad ainult meeleliste naudingute rahuldamiseks ja mõtlevad ainult elule siin maailmas. Liialdused on tunginud kõikidesse ühiskonnakihtidesse. Südamepuhtus tuuakse ohvriks luksusele ja edevusele. (102) Need, kes püüavad rikastuda, väänavad õiglust ja rõhuvad vaeseid. "Orje ja inimhingi" (Ilm.18,13) ostetakse ja müüakse ikka veel. Pettus, altkäemaks ja röövimine lokkab karistamatult igas eluvallas. Ajaleheveerud kirendavad nii külmavereliselt ja mõttetult toime pandud mõrvalugudest, et näib nagu oleks kadunud viimnegi inimlikkuse säde. Sellised metsikused on muutunud nii tavaliseks, et need peaaegu enam ei üllata. Anarhia kasvab kõigis maades ning mässud, mis aeg-ajalt maailmas õudust äratavad, kõnelevad kirgede ja seadusetuse kulmineerimisest. Pilt, mille inspireeritud Sõna on maalinud enne-veeuputuse-aegse maailma olukorra kohta, vastab liigagi hästi kaasaja ühiskonna suundumustele. Meie päevil, meie sajandil toimub ka kristlikes maades iga päev kohutavalt süngeid kuritegusid, mille eest hävitati vana maailm.

Enne veeuputust saatis Jumal Noa kaudu maailmale hoiatuskuulutuse, et inimesed parandaksid meelt ja saaksid kaitstud ähvardavast hukatusest. Kristuse teise tulemise eel saadab Issand oma sulased samuti hoiatuskuulutusega maailma, et valmistada inimesi selleks suureks sündmuseks. Jumala käsust üleastujaid on palju. Jumal oma halastuses kutsub neid üles käsu pühi eeskirju hindama. Kõik, kes tahavad loobuda pattudest ja pöörduda kahetsedes Jumala poole ning usuvad Kristusesse, saavad Temalt andestuse. Kuid paljude meelest on pattudest loobumine liiga suur ohver. Kuna nende elu ei ole kooskõlas Jumala valitsuse moraalipõhimõtetega, ei hooli nad Tema hoiatustest ega tunnusta Tema käsu autoriteeti.

Enne veeuputust maailmas elanud inimestest uskus ja kuuletus Jumala sõnale ainult kaheksa inimlast. Sada kakskümmend aastat hoiatas õigusekuulutaja Noa maailma tulevase hävingu eest, kuid tema kuulutust halvustati. Nii on ka nüüd. Enne, kui suur Käsuandja tuleb sõnakuulmatuid karistama, hoiatatakse üleastujaid ja kutsutakse neid üles kahetsusele. Enamus hülgab hoiatused. Apostel Peetrus ütleb: Viimseil päevil tuleb pilkesõnadega pilkajaid, kes elavad iseeneste himude järgi ja ütlevad: "Kus on tema tulemise tõotus? (103) Sest sellest ajast, kui isad läksid hingama, jääb kõik nõnda, nagu oli loomise algusest!" (2.Pet.3,3.4). Me kuuleme neid sõnu jumalakartmatute huulilt, kuid ka paljude meie aja jumalasõnakuulutajate suust. "Pole mingit põhjust ärevuseks!" hüüavad nad. "Enne kui Kristus tuleb, pöördub kogu maailm Jumala poole ning õiglus valitseb tuhat aastat! Rahu, rahu! Kõik jääb nii nagu algusest. Ärgu keegi lasku end häirida rahurikkujate ärevusttekitavast kuulutusest." Õpetus tuhandeaastasest rahuriigist ei ole kooskõlas Kristuse ja Tema apostlite õpetusega. Jeesus küsib tähelepanuväärse küsimuse: "Kui Inimese Poeg tuleb, kas Ta leiab usku maa pealt?" Kristus ütleb, et maailma olukord on viimseil päevil samasugune nagu Noa ajal. Paulus ütleb, et kurjus

kasvab sedamööda, kuidas lõpp ligineb. "Aga Vaim ütleb selge sõnaga, et viimsel ajal mõned taganevad usust ja hoiavad eksitajate vaimude ja kurjade vaimude õpetuste poole" (1.Tim.4,1). Ta lisab: "Viimseil päevil tuleb raskeid aegu" (2.Tim.3,1). Seejärel esitab ta võpatamapaneva loetelu pattudest, mida teevad need, kellel on "jumalakartuse nägu."

Kui lähenes lõpule armuaeg enne veeuputust, andusid maailma elanikud endisest kirglikumalt lõbustustele ja naudingutele. Mõjuvõimsad inimesed püüdsid hoida inimeste meeli meelelahutuse ja naudingute kütkeis, et pühalik hoiatus ei saaks mõju avaldada. Näeme sama korduvat tänapäeval. Sel ajal, kui Jumala sulased kuulutavad, et kõikide asjade lõpp on lähedal, viskub maailm lõbustuste ja ajaviite keerisesse. Pideva põnevuse pakkumisega püütakse luua ükskõiksust Jumala vastu ja takistada tõel mõjumast.

Noa päevil väitsid targad mehed, et maailma on võimatu veega hävitada. Samamoodi üritavad tänapäeva teadusemehed tõestada, et maailm ei saa hukkuda tules — see on loodusseadustega vastuolus. Kuid looduse Jumal, seaduste Andja ja Kontrollija, võib kasutada oma kätetööd nii nagu Tema eesmärgid seda nõuavad.

Kui suured ja targad mehed olid enda arust usaldusväärselt tõestanud, et maailma on võimatu vee läbi hävitada; kui rahva kartused olid vaigistatud (104) ja kui kõik pidasid Noa prohvetikuulutusi vaid fanaatiliseks kujutelmaks, siis oli aeg Jumalal tegutseda. "Otse selsamal päeval puhkesid kõik suure sügavuse allikad ja taeva luugid tehti lahti." Pilkajad vajusid voogudesse. Oma tarkusega hoobelnud inimesed avastasid liiga hilja, et nende tarkus on rumalus ja Seaduseandja on suurem seadustest. "Nõnda nagu oli Noa päevil, otse nii peab olema sel päeval, kui Inimese Poeg ilmub!" (Luk.17,26.30). "Aga Issanda päev tuleb otsekui varas öösel, mil taevad raginal hukkuvad ja maailma algained tules laostuvad" (2.Pet.3.10). Kui tunnustatud inimeste loogika on hajutanud kartused Jumala nuhtluste ees, kui religioossed juhid kõnelevad tulevasest pikast rahu ja õitsengu ajastust, kui maailmas keerleb äri- ja ajaviitekarussell, kui inimesed istutavad, ehitavad, pidutsevad ja prassivad, olles ära heitnud Jumala hoiatused ja välja naernud Tema sulased, siis "tuleb äkiline hukatus nende peale ja nad ei pääse" (1.Tes.5,3).

Peatükk 8 - PÄRAST VEEUPUTUST

(1.Ms.7,20-9,17)

(105) Vesi tõusis viisteist küünart üle kõrgeimate mäetippude. Laevas olevale perekonnale näis korduvalt, et vesi neelab neidki, kui laev viis pikka kuud tuule ja lainete käes viskles. See oli tõepoolest suur läbikatsumine, kuid Noa usk ei kõikunud, sest ta oli kindel, et Jumala käsi hoiab tüüri.

Kui vesi alanema hakkas, juhtis Issand laeva mägede varju, mida Tema vägi oli säilitanud. Need mäed olid lähestikku ning laev liugles nende vahele otsekui vaiksesse sadamasse. Nüüd ei pidanud nad enam õõtsuma ääretul ookeanil. Tormis vintsutatud rändurid tundsid suurt kergendust.

Noa ja tema perekond ootasid kannatamatult vee alanemist. Nad igatsesid astuda laevast välja kuivale maale. Nelikümmend päeva pärast seda, kui mäetipud paistma hakkasid, saatsid nad teele kaarna, et välja selgitada, kas maa oli juba kuiv. Kaaren, kes ei leidnud kuiva paika, lendas laeva juurde tagasi. Seitse päeva hiljem lasti lendu tuvi ja temagi pöördus laeva tagasi. Noa ootas veel seitse päeva ja saatis uuesti tuvi teele. Kui lind õhtul, õlipuu leht nokas, tagasi jõudis, oli kõikide rõõm suur. Hiljem "Noa võttis ära laeva katuse ja vaatas, ja ennäe, maapind oli tahenenud." Kuid ikka veel ootas ta kannatlikult laevas. Ta oli astunud laeva Jumala korraldusel ja ta soovis sealt ka lahkuda Jumala märguande peale.

Lõpuks tuli ingel taevast ja avas massiivse ukse. Ingel palus usuisal ja ta pereliikmetel välja astuda ning kõik loomad endaga kaasa kutsuda. Vabanemise üle rõõmu tundes ei unustanud Noa Jumalat, kelle arm ja hoolitsus oli neid hoidnud. Ta ehitas kohe altari ja tõi ohvri kõigist puhtaist loomadest ja lindudest. (106) Nii tänas ta Jumalat pääsemise eest ning väljendas oma usku Kristusesse, suurde Ohvrisse. Jumal tundis tänulikkusest heameelt. Ta õnnistas Noad, tema perekonda ja kogu loodust. "Ja Jehoova tundis meeldivat lõhna ja Jehoova mõtles oma südames: "Ma ei nea enam maad inimese pärast... Niikaua, kui püsib maa, ei lõpe külv ega lõikus, külm ega kuum, suvi ega talv, päev ega öö. Siin on õppetund kõigile järeltulevatele põlvkondadele. Noa oli astunud tühja maa pinnale, kuid enne, kui ta hakkas endale eluaset tegema, ehitas ta altari Jumalale. Tema kari oli väike ja hinnaline, ometi andis ta sellest rõõmuga osa Jumalale, tunnistades sellega, et kõik kuulus Talle. Samuti peaksime

meiegi eraldama kõigepealt oma vabatahtlikud annetused Issandale. Tänuliku pühendumise ja annetuste toomise kaudu väljendame, et tunnustame Tema armastust ja halastust meie heaks.

Selleks, et taeva pilvesse tõmbumine ja vihmasadu ei ehmataks inimesi pidevalt uue veeuputuse ohuga, julgustas Issand Noa perekonda tõotusega: "Mina, vaata, teen lepingu teiega... veeuputus ei tule enam maad rikkuma... Ma panen pilvedesse oma vikerkaare ja see on lepingu tähiseks minu ja maa vahel! Kui ma kogun maa kohale pilvi ja pilvedes nähakse vikerkaart... siis ma vaatan seda ja mõtlen igavesele lepingule Jumala ja iga elava hinge vahel."

Kaunis vikerkaar kui märk Jumala ja inimese vahelisest lepingust kõneleb Jumala osavõtlikkusest. Issand ütleb, et vikerkaart vaadates meenutab Ta oma lepingut. Öeldu ei tähenda, et Ta lepingu hetkekski unustaks. Jumal kasutab lihtsalt meie kõnepruuki, et võiksime Teda paremini mõista. Jumal soovis, et alati, kui järeltulevad põlvkonnad pärivad vanematelt taevalaotuses siretava vikerkaare kohta, jutustavad nad lastele lugu veeuputusest ja Kõigekõrgema lepingust. Nõnda kõneleb see läbi ajastute Jumala (107) armastusest inimese vastu ja kinnitab usaldust Jumalasse.

Vikerkaaretaoline kiirgus ümbritseb taevas Jumala aujärge ning kaardub Kristuse pea kohal. Prohvet ütleb: "Otsekui vikerkaare paistus, mis vihmapäeval on pilves, oli kuma paistus ümberringi! See oli Jehoova auhiilguse ilmutuse paistus!" (Hes.1,28). Ilmutuseraamatu kirjutaja ütleb: "Ja vaata, aujärg seisis taevas, ja keegi istus aujärjel... ja vikerkaar oli aujärje ümber, jumelt sarnanev smaragdikivile" (Ilm.4,2.3). Inimese suur kurjus tingib jumalikud nuhtlused, ent Päästja on vahemehena Isa ees ning osutab vikerkaarele pilvedes, vikerkaarele aujärje ümber ja oma pea kohal, mis tähistab Jumala halastust kahetseva patuse suhtes.

Noale antud kinnitusega seostas Jumal ühe oma suurima tõotuse: "Sest see on mul nagu Noa päevil, kui ma vandusin, et Noa veed enam ei ujuta maad: nõnda ma vannun, et ma ei ole sinule vihane ega sõitle sind! Mäed liiguvad ja künkad kõiguvad küll, aga minu heldus ei liigu su juurest ja minu rahuseadus ei kõigu, ütleb Jehoova, su halastaja!" (Jes.54,9.10).

Kui Noa jälgis võimsaid kiskjaid, kes koos temaga laevast välja tulid, tekkis tal hirm, et need hävitavad tema kaheksaliikmelise perekonna. Kuid Issand saatis ingli oma sulast julgustama: "Teid peavad kartma ja pelgama kõik maa loomad ja kõik taeva linnud, kõik, kes maa peal liiguvad, ja kõik mere kalad; need on teie kätte antud. Kõik, mis liigub ja elab, olgu teile roaks; kõik selle annan ma teile nagu halja rohugi." Seni polnud Jumal inimesele öelnud, et ta võib süüa lihatoitu, sest Jumala plaani kohaselt olid inimkonna toiduks ainult maa viljad. Nüüd, mil kõik roheline oli hävitatud, lubas Ta neil süüa veeuputuse eest laevas varju leidnud puhaste loomade liha.

Veeuputus oli muutnud kogu maapinna. Ilmnes patu tagajärje kolmas raske needus. Kui vesi hakkas alanema, ümbritses mägesid ja kinke tohutu vahuharjaline meri. Kõikjal ujus inimeste ja loomade laipu. Issand ei jätnud (108) surnukehi maapinnale lagunema ja õhku saastama, vaid mattis need maapõue. Metsik torm, mis pidi alandama vett, pühkis kokku

surnukehad ja kuhjas nende katteks puid, kaljupanku ja mulda. Ühtlasi peideti maasügavusse hõbe, kuld, väärispuit ja vääriskivid, mis olid kaunistanud maailma enne veeuputust ning mida maa elanikud olid jumaldama hakanud. Veevood kuhjasid varandustele peale paksu kihi pinnast ja mõnda paika kerkis lausa mägi. Jumal nägi, et mida rohkem Ta patuseid inimesi õnnistas ja neile oma rikkusi jagas, seda pahelisemaks muutusid nende eluviisid. Selle asemel, et tänada Jumalat maa heldete andide eest, hakkasid nad jumaldama ande ja põlgama Andjat.

Maal valitses sõnulseletamatu kaos. Varem kaunid ja varjurikkad mäed olid nüüd räsitud ja lõhestunud. Kive ja kaljurahne vedeles laialipaisatuna üle kogu maa. Paljudest paikadest olid künkad ja mäed jäljetult kadunud, teisal olid tasandike asemele moodustunud mäeahelikud. Mõnes kohas olid muutused märgatavamad kui mujal. Seal, kus olid paiknenud maa rikkalikumad kulla, hõbeda ja vääriskivi maardlad, olid needuse jäljed ilmsemad. Asustamata paikkondades ja seal, kus patt oli vähem võimutsenud, oli segipaiskaminegi väiksem.

Veeuputuse ajal mattusid maa alla ka hiiglaslikud metsad. Need on tänapäevaks muutunud söeks; kunagised suured metsamassiivid on praegused söe- ja naftamaardlad. Aeg-ajalt süttib maapõues süsi või nafta põlema, põleng kuumendab kaljusid, süütab lubjakivi ja sulatab üles rauamaagi. Lubjakiviga kokkupuutesse sattuv vesi suurendab tulekuumust veelgi ning tulemuseks on maavärisemised, vulkaanipursked ja maalihked. Kivimi- ja maagikihtides kokkupuutuv tuli ja vesi põhjustab maa-aluseid plahvatusi, mida kuuldakse summutatud kõuesarnase mürinana. Õhk muutub lämmatavaks. Järgnevad vulkaanipursked. Kui kuumenenud algkomponendid ei saa avaustest vabalt välja purskuda, hakkab maapind lainetama nagu meri. Sellesse rebenevad suured (109) lõhed, kuhu mõnikord kaovad terved linnad, külad ja tulemäed. Sellised looduskatastroofid sagenevad ja muutuvad purustavamateks vahetult enne Kristuse teist tulekut, olles märkideks maa peatsest hävitamisest.

Maasügavused on Issanda arsenal. Ta kasutas neid enne-veeuputuse-aegse maailma hävitamiseks. Maast ülespurskuv vesi ühines taevast langeva veevalinguga ja toimus hävitus. Pärast veeuputust on Jumal kasutanud nii tuld kui vett, et hävitada väga patuseid linnu. Ta on lubanud seesuguseid hävituskohtuid selleks, et inimesed, kes alahindavad Tema käsku ja põlgavad Tema ülemvalitsust, hakkaksid tundma aukartust Tema väe ees ning tunnistaksid Tema õiglust. Inimesed, kes on näinud, kuidas tulemägedest lahvatavad välja leegid ja laavavood kuivatavad jõgesid, uputades enda alla rahvarikkaid linnu ja külvates kadu, on tundnud õudust; julgeimgi süda ja jumalakartmatuim pilkaja tunnistab Jumala võimsust.

Nägemuses selliseid sündmusi nähes hüüatasid vana-aja prohvetid: "Oh et Sa ometi käristaksid taevad lõhki ja tuleksid alla, et mäed kõiguksid Su ees — otsekui tuli põletaks risu või tuli paneks vee keema — et Su nimi saaks tuntuks Su vaenlastele, et rahvad väriseksid Su ees, kui Sa teed kardetavaid tegusid üle meie ootuste, mäherdustest ei ole kuuldud muistsest ajast! Sa oled maha tulnud, mäed on Su palge eest ära lagunenud!" (Jes.64,1.2). "Tema tee on tuulekeerises ja tormis ja pilved on Tema jalgade tolm! Ta sõitleb merd ja kuivatab selle ning laseb taheneda kõik jõed!" (Nah.1,3.4).

Kristuse teisel tulekul leiavad aset ennenägematud katastroofid. "Mäed värisevad Tema ees ja künkad sulavad! Tema palge ees kerkib maa, maailm ja kõik, kes seal elavad. Kes võiks seista Tema sajatuse ees! Või kes võiks taluda Tema tulist viha?" (Nah.1,5.6). "Jehoova, kalluta oma taevaid ja tule alla, puuduta mägesid, et need suitseksid! Löö välku ja pilluta laiali, läkita oma nooled ja hirmuta neid!" (Ps.144,5.6).

(110) "Ja ma annan näha imesid ülal taevas ja tunnustähti all maa peal, verd ja tuld ja suitsusambaid!" (Apt.2,19). "Ja sündis hääli ja müristamist ja välke ja tekkis suur maavärisemine, mäherdust ei ole olnud sest ajast, kui inimesi on olnud maa peal; säärane suur maavärisemine oli see. Ja kõik saared põgenesid ja mägesid ei leidunud enam. Ja suuri raheteri, talendiraskusi, tuli taevast maha inimeste peale" (Ilm.16,18.20.21).

Kui välgud taevast ühinevad tulega maa seest, põlevad mäed nagu ahi ja paiskavad välja kohutavaid laavavoole, mis ujutavad üle aiad, põllud, külad ja linnad. Jõgedesse voolavad sulamassid panevad kobrutama vee, pillutavad tohutu jõuga üles suuri põhjakaljusid ning puistavad nende kilde üle maa. Jõed kuivavad. Maa vabiseb. Kõikjal on maavärisemisi ja vulkaanipurskeid.

Nii hävitab Jumal maa pealt õelad inimesed. Õigeid kaitstakse keset neid katastroofe nii nagu kaitsti neid, kes asusid Noa laevas. Jumal on nende pelgupaik; Tema tiibade varju all võivad nad olla julged. Laulja ütleb: "Sest Sina, Jehoova, oled mu varjupaik! Kõigekõrgema oled sina, mu hing, võtnud oma eluasemeks! Ei taba õnnetus mind..." (Ps.91,9.10). "Sest Ta peidab mind oma majasse kurjal ajal, Ta peab mind salajas oma telgi varjupaigas" (Ps.27,5). Jumala tõotus on: "Et ta minusse on kiindunud, siis ma päästan tema; ma ülendan tema, sest ta tunneb minu nime!" (Ps.91,14).

Peatükk 9 - LOOMISNÄDAL

(111) Kogu nädalatsükkel, hingamispäev [sabat] sealhulgas, sai alguse loomisest ning on säilinud sellisena läbi kogu Piibli ajaloo. Jumal seadis esimese nädala pikkusemõõduks järgmistele nädalatele, kuni ajastute lõpuni. Nädalas oli ja on alati olnud seitse päeva. Kuus päeva kasutas Jumal loomistööks, seitsmendal Ta hingas. Ta õnnistas seda päeva ning eraldas selle inimestele hingamispäevaks.

Siinail antud käsus kordas Jumal nädalaringi. Andnud käsu: "Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema," ning selgitanud, mida teha kuue päeva jooksul ja mida jätta tegemata seitsmendal, põhjendab Ta sellist nädalakorraldust nii: "Sest kuue päevaga Jehoova tegi taeva ja maa, mere ja kõik, mis neis on, ja Ta hingas seitsmendal päeval: seepärast Jehoova õnnistas hingamispäeva ja pühitses selle" (2.Ms.20,8-11). See põhjendus kõlab kauni ja mõjuvana siis, kui mõistame, et loomispäevad olid tegelikud 24-tunnised päevad. Iga nädala kuus esimest päeva on antud inimesele tööpäevadeks, kuna Jumal kasutas sama aega kõige esimesest nädalast loomistööks. Seitsmendal päeval aga peab inimene panema töötegemise kõrvale Looja töötegemise lõpetamise mälestuseks.

Oletus, et maailma esimese nädala sündmused kestsid aastatuhandeid, ründab otseselt neljanda käsu aluseid. Seesugune oletus esitab Loojat isikuna, kes nõuab, et inimene peab pidama tavalise pikkusega nädalaringi lõpmata pika perioodi mälestuseks! Jumal ei käitu looduga selliselt. Nimetatud oletus muudab segaseks ja ebamääraseks tõsiasja, mille Jumal on teinud äärmiselt selgeks. Tegemist on niisiis väga salakavala ja seetõttu ka väga ohtliku uskumusega. Sellist hästimaskeeritud pettust usuvad ja õpetavad paljud inimesed, kes tunnistavad end Piiblit uskuvat.

(112) "Jehoova sõnaga on tehtud taevad ja Tema suu vaimuga kõik nende väed! Sest Tema ütles, ja nõnda see sai; Tema käskis, ja see tuli esile!" (Ps.33,6.9). Piibel ei kõnele mingitest pikkadest ajastutest, mille vältel maa oleks aeglaselt kaosest arenenud. Iga loomispäeva kohta ütleb Piibel, et see koosnes õhtust ja hommikust just niisamuti nagu kõigil järgnevail päevil. Iga päeva lõpul on kokkuvõte Looja selle päeva tööst. Esimese nädala kokkuvõtteks on öeldud: "See on lugu taeva ja maa sündimisest, kui need loodi" (1.Ms.2,4). Pole ainsatki vihjet sellele, et loomispäevad oleksid olnud midagi muud kui tavalised päevad. Kokkuvõttev viide taeva ja maa sündimisele ei osuta arenemisele, sest selgelt on öeldud, et need "loodi."

Geoloogid väidavad, et maapõuest leitud tõendid tunnistavad maa palju vanemaks kui Moosese raamatust ilmneb. On avastatud inimeste ja loomade luid, sõjariistu, kivistunud puid ja muud seesugust, mille mõõtmed on palju suuremad kui tänapäeval või viimaste aastatuhandete kestel tuntud esemetel. Selle põhjal oletatakse, et maailmas elasid kaua enne loomisaruandes esitatud aega tänapäevasest palju suuremat kasvu inimesed. Sellised arutlused

on mõjutanud ka paljusid Piiblisse uskuvaid inimesi arvama, et loomispäevad olid tohutult pikad, määratlemata perioodid.

Ometi ei suuda geoloogia tõestada Piibli aruandele vastupidist. Need, kes teevad geoloogiliste leidude põhjal selliseid järeldusi, ei arvesta tõsiasjaga, et inimesed, loomad ja puud olid enne veeuputust võrreldamatult suuremad; nad ei arvesta tohutuid muutusi, mis kaasnesid veeuputusega. Pinnasekihtidest välja kaevatud jäänused osutavad tõepoolest asjaolule, et varem on eksisteerinud teistsugused tingimused, kuid ainult inspireeritud aruanne saab öelda, millal sellised olud valitsesid. Piibli jutustus veeuputusest selgitab seda, mida geoloogia üksi ei saaks kunagi selgitada. Noa päevil maeti pinnasekihtide alla inimesed, loomad ja puud, mis olid palju kordi suuremad kui praegused. Nende säilmed on tunnistuseks hilisematele sugupõlvedele sellest, et veeuputus hukkas tollased elanikud. Jumala plaani kohaselt peavad sellised avastused kinnitama usku Piibli jumalikku päritollu, kuid tühjade arutluskäikudega teevad inimesed tänapäeval samasuguse vea nagu inimesed enne veeuputust — nad muudavad needuseks selle, mille Jumal on andnud neile kasuks.

(113) Üks Saatana meetod ongi mõjutada inimesi uskuma tema uskumatuid väljamõeldisi. Nii ähmastab ta Jumala selge käsu ja julgustab inimesi mässama jumaliku valitsuse vastu. Tema jõupingutused on sihitud eriliselt neljanda käsu vastu, kuna see osutab selgesti elavale Jumalale, taeva ja maa Loojale.

Läbi aegade on püütud seletada loomistööd looduse enda arenguga. Sellised Piibliga ilmses vastuolus olevad arusaamad levivad üha enam ka kristlaste hulgas. Paljud nimetavad eelkõige Taanieli raamatu ja Ilmutuseraamatu prohvetikuulutusi liiga segasteks, et neid mõista. Ometi tunnustavad samad inimesed tuliselt teadlaste oletusi, mis on Moosese raamatu aruandega vastuolus. Kuivõrd ebaloogiline on väita, et seda, mida Jumal on ilmutanud, on raske mõista, ehkki samas pole raske omaks võtta oletusi selle kohta, mida Tema ei ole ilmutanud.

"Varjatu kuulub Jehoovale, meie Jumalale, aga mis on ilmutatud, kuulub igavesti meile ja meie lastele" (5.Ms.29,28). Jumal pole kunagi rääkinud inimestele, kuidas Ta täpselt loomistööd teostas; inimlik taip ei suuda tungida Kõigekõrgema saladustesse. Tema loov vägi on niisama mõistetamatu kui Tema olemasolugi.

Jumal on lubanud maailmas edasi areneda nii teadusel kui kunstidel, ent alati, kui end teadlasteks nimetavad inimesed käsitlevad nähtusi ainult inimlikust vaatepunktist, jõuavad nad paratamatult ebaõigetele järeldustele. Me võime mõtiskleda asjade üle, mida Jumala Sõna ei ole ilmutanud, sinnamaani, kus meie teooriad ei lähe vastuollu Piiblis leiduvate faktidega. Need, kes loobuvad Jumala Sõnast ja püüavad panna Tema loomistöö teaduslikele alustele, triivivad ilma kaardi ja kompassita tundmatul ookeanil. Geniaalseimgi inimmeel satub ummikusse, kui teda ei saa juhendada Jumala Sõna. Paljud peavad Piiblis öeldut mitteusaldusväärseks ainult seetõttu, et Looja ja Tema töö on neile nii käsitamatu. Need, kes kahtlevad Vanas ja Uues Testamendis kirjapandu usaldusväärsuses, hakkavad üsna pea

kahtlema ka Jumala olemasolus; kaotanud selliselt oma usuankru, paiskuvad nad viimaks uskmatuse karide otsa.

(114) Sellised inimesed on kaotanud usu lihtsuse. Nad peaksid otsustavalt uskuma Jumala püha Sõna autoriteeti. Piiblit ei saa lahti mõtestada inimeste teaduslike vaadetega. Inimlik tunnetus pole usaldusväärne juht. Skeptikud, kes loevad Piiblit ainult selleks, et seal öeldut kritiseerida, ei mõista õigesti teadust ja veel vähem jumalikku ilmutust ning võivad seetõttu väita, et nende vahel on vastuolu. Õigesti mõistetuna on teadus ja Piibel omavahel täielikus kooskõlas. Mooses kirjutas oma tööd Jumala Vaimu juhtimisel ning korrektsed ja põhjendatud geoloogilised teooriad ei väida tõeseks avastusi, mida pole võimalik Moosese poolt kirjapanduga kooskõlastada. Kogu tõde — avaldugu see looduses või Piiblis — on üks tervik.

Jumala Sõna tõstatab palju selliseid probleeme, millele ka suurimad õpetlased ei suuda vastata. Meie tähelepanu juhitakse seesugustele teemadele selleks, et mõistaksime, kui palju on ka argielus seda, mida vahedaimgi surelik mõistus ei suuda täielikult mõista.

Ometi arvavad õpetlased, et nad suudavad mõista Jumala tarkust — seda, mida Ta on teinud või teeb. Üleüldiselt usutakse, et Jumalat piiravad Tema enda seadused. Inimesed kas eitavad Tema olemasolu ja väldivad sellele mõtlemist või arvavad, et nad suudavad selgitada kõike, isegi Tema Vaimu tegevust inimsüdames. Nad ei tunne aukartust Tema nime ees ega tunnusta Tema vägevust. Nad ei usu üleloomulikku ega mõista Jumala seadusi ja Tema piiramatut võimet teostada oma tahet seaduste kaudu. Tavaliselt tähistatakse mõistega "loodusseadused" seda, mida inimesed on suutnud avastada materiaalset maailma juhtivatest seadustest. Ent kuivõrd piiratud on nende tunnetus ja kui tohutu on valdkond, milles Looja võib tegutseda oma seaduste kohaselt, jäädes surelikule mõistusele täielikult mõistetamatuks!

Paljud õpetavad, et mateerias peitub elujõud — et ainele on antud teatud omadused ning edasi toimib see eneses peituva energia jõul. Nad usuvad, et loodust juhivad seaduspärasused, millesse ka Jumal ei saa sekkuda. Selline arusaam on Jumala Sõnaga vastuolus ja seega väär. Loodus teenib Jumalat. Jumal ei tühista oma seadusi ega tegutse nendega vastuolus, vaid kasutab neid pidevalt oma tööriistadena. Loodus tunnistab aktiivsest mõistusest, mis avaldub loodusseadustes ja nende kaudu. Isa ja Poeg tegutsevad looduses pidevalt. Kristus ütles: "Minu Isa tegutseb tänini ja mina tegutsen!" (Joh.5,17).

(115) Nehemja poolt kirja pandud leviitide laulus olid järgmised sõnad: "Sina, Jehoova oled ainus! Sina oled teinud taevad, taevaste taevad ja kõik nende väe, maa ja kõik, mis selle peal on... Sina annad neile kõigile elu" (ingl. k. viimane lause: "Sina säilitad neid, hoiad neid pidevalt alal." Neh.9,6). Mis puutub sellesse maailma, siis viis Jumal loomistöö siin lõpuni. "Tema teod olid valmis maailma asutamisest alates" (Heb.4,3). Kuid Jumal on maailmas pidevalt tegev loodu alalhoidjana. Meie süda lööb ja kopsud töötavad mitte seetõttu, et mehhanism on kord käima pandud ja jätkab käiku oma seesmise energia tõttu, vaid seetõttu, et kõige eest kannab hoolt Tema, kelles "me elame, liigume ja oleme" (Apt.17,28). Temast kõneleb iga meie hingetõmme ja südamelöök. Maa kannab aasta aasta järel rikkalikku vilja ja

jätkab tiirlemist päikese ümber mitte oma seesmise energia tõttu, vaid seetõttu, et Jumala käsi juhib planeete ning hoiab neid määratud orbiitidel. Tema on see, "kes nende väe viib välja täisarvuliselt, kes nimetab neid kõiki nimepidi! Tema suure võimu ja tugeva jõu tõttu ei puudu neist ainustki!" (Jes.40,26). Jumala väe mõjul kasvab taimestik, ilmuvad lehed ja õitsevad lilled. Ta "laseb tärgata rohu mägedele" (Ps.147,8). Ta muudab viljakandvaiks orud. "Kõik metsloomad... nõuavad Jumalalt oma toidust." Iga loodolevus, väikseimast putukast inimeseni, sõltub iga päev Jumala ettenägelikust hoolitsusest. Laulja väljendab seda kaunite sõnadega: "Kõik nad ootavad Sind... Sa annad neile, ja nad korjavad kokku; Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head!" (Ps.104,20.21.27.28). Tema kontrollib oma sõnaga kõiki loodusjõude; Ta katab taeva pilvedega ja annab maale vihma. "Ta annab lund nagu villa, Ta külvab halla nagu tuhka!" (Ps.147,16). "Kui Tema teeb häält, siis on taevas vee kohin, ja Ta tõstab pilved maa äärest, Tema teeb vihmale välgud ja toob tuule välja selle aitadest!" (Jer.10,13).

Jumal on kõige alus. Tõeline teadus on kooskõlas Jumala töödega; tõeline kasvatus juhib Temale kuuletumisele. Teadus avab meie pilgule uusi imesid; see pürgib kõrgustesse ja tungib uutesse sügavustesse, kuid tõelised avastused pole vastuolus jumaliku ilmutusega. Teadmatuses võidakse küll teadusele apelleerides levitada väärarusaamu Jumalast, kuid looduseraamat ja kirjutatud Sõna valgustavad igat inimlast. (116) Nii juhitakse meid ülistama Loojat ja toetuma arukas usalduses Tema Sõnale.

Piiratud inimmeel ei suuda täielikult haarata Igavese Jumala olemasolu, väge, tarkust ja tegusid. Piiblist loeme: "Kas sa suudad leida Jumala sügavuse? Või tahad sa jõuda Kõigekõrgema täiuseni? Need on kõrgemad kui taevad — mida sina suudad teha? Sügavamad kui surmavald — mida sina sellest tead? Nende mõõt on pikem kui maa ja laiem kui meri!" (Iob.11,7-9). Ka kõige sügavama mõistusega inimesed maa peal ei suuda täielikult mõista Jumalat. Inimesed võivad pidevalt uurida ja aina juurde õppida, kuid ikka laiub ees piiramatu teadmisteväli.

Ometi tunnistab loomistöö Jumala väest ja suurusest. "Taevad jutustavad Jumala au ja taevalaotus kuulutab Tema käte tööd" (Ps.19,1). Need, kes juhinduvad kirjutatud Sõnast, leiavad, et teadus aitab neil mõista Jumalat. "Sest Tema nähtamatut olu, nii Tema igavest väge kui jumalikku olemist nähakse, kui neid pannakse tähele Tema tegudes maailma loomisest alates" (Rom.1,20).

Peatükk 10 - PAABELI TORN

(1.Ms.9,25-27; 11,1-9)

(117) Selleks, et uuesti asustada maa, millelt veeuputus oli hävitanud moraalse rikutuse, oli Jumal hoidnud elus ühe perekonna, Noa pere. Noa kohta oli Jumal öelnud: "Ma olen näinud, et sa selle rahvapõlve seas minu ees õige oled" (1.Ms.7,1). Ometi ilmnes Noa poegade hulgas peagi sama erinevas suunas liikumine nagu oli olnud maailmas enne veeuputust. Seemis, Haamis ja Jaafetis — inimsoo uutes esiisades — ilmnesid iseloomujooned, mis võimendusid nende järeltulijates.

Jumaliku inspiratsiooni mõjul kõneles Noa kolme suure inimrassi ajaloost. Haami järeltulijate kohta ütles ta: "Neetud olgu Kaanan, saagu ta oma vendade sulaste sulaseks!" Haami loomuvastane patt näitas, et poeg oli juba enne selle teo sooritamist lakanud austamast isa. Tegu osutas tema iseloomu pahelisusele. Kaananis ja tema järeltulijais ilmnesid patused kalduvused. Pidev patune elu tingis hiljem Jumala nuhtlused.

Seem ja Jaafet suhtusid isasse ja Jumala seadustesse austusega. Selline suundumus tõotas helgemat tulevikku ka nende järeltulijaile. Seemi ja Jaafeti kohta kuulutati: "Kiidetud olgu Jehoova, Seemi Jumal, ja Kaanan olgu tema sulane! Jumal andku avarust Jaafetile, ta elagu Seemi telkides ja Kaanan olgu tema sulane!" Seemist pidi põlvnema Jumala valitud rahvas, Jumala seaduselepingu kandja, kelle keskele sündis tõotatud Lunastaja. Jehoova oli Seemi Jumal. Temast põlvnes Aabraham ning Iisraeli rahvas; siia pidi tulema ka Kristus. "Õnnis on rahvas, kelle Jumal on Jehoova!" (Ps.144,15). "Jaafet elagu Seemi telkides." Jaafeti järglased pidid eriliselt osa saama evangeeliumi õnnistustest.

(118) Kaanani järeltulevad sugupõlved langesid üha sügavamale paganlusse. Ehkki prohvetlik needus kuulutas neile orjust, ei hakanud orjapõli peale veel mitme sajandi jooksul. Jumal talus nende patte ja rikutust, kuni nad ületasid jumaliku kannatlikkuse piiri. Siis said neist Seemi ja Jaafeti järeltulijate orjad.

Noa prohvetlik ettekuulutus ei olnud meelevaldne viha või soosingu väljendus. See ei määranud ära tema poegade iseloomu ega saatust. Öeldu näitas vaid, kuhu viib nende poolt valitud eluviis ja nende iseloomu arendamise suund. Jumal väljendas ettekuulutuse kaudu seda, mida Ta teeb neile ja nende järeltulijaile nende iseloomu ja käitumise põhjal. Üldiselt pärivad lapsed oma vaated ja kalduvused vanematelt ning jäljendavad nende eeskuju; nii kannavad lapsed põlvkonnast põlvkonda edasi ka vanemate patte. Haami pahelisus ja aukartusetus ilmnesid tema järeltulijates ning hoidsid neid needuse all paljude sugupõlvede kestel. "Üksainus patune rikub palju head" (Kog.9,18).

Teisalt — Seemi aupaklikkus isa vastu sai rikkalikult tasutud. Tema järglaste hulgas oli palju jumalakartlikke mehi. "Jehoova tunneb laitmatute päevi" ja nende "järeltulev põlv on õnnistuseks!" (Ps.37,18.26). "Ja tea, et Jehoova, su Jumal, on Jumal, ustav Jumal, kes lepingut

peab ja heldust osutab tuhandest põlvest saadik neile, kes Teda armastavad ja Tema käske peavad!" (5.Ms.7,9).

Mõnda aega elasid Noa järeltulijad mägestikus, kuhu laev oli peatuma jäänud. Kui inimeste arv kasvas, tõi usust ärataganemine kaasa eraldumise. Ühed soovisid unustada oma Looja ja vabaneda Tema käsu piirangutest. Nad tundsid, kuidas jumalakartlike kaaslaste õpetused ja eeskuju neid pidevalt pahandasid, seepärast otsustasid nad Jumala kummardajatest eralduda. Nad läksid teele ja jõudsid Sineari tasandikule Eufrati kallastel. Maakoha ilu ja põllumaa viljakus kütkestas ning nad otsustasid sellele tasandikule elama jääda.

Nad hakkasid ehitama linna ja rajama torni, mille kõrgus pidi äratama kogu maailma imetluse. (119) Ühtlasi lootsid nad sellega takistada inimeste elama asumist hajali kogukondadena. Jumal oli käskinud inimestel jaguneda laiali üle kogu maa, et see asustada ja oma valdusse võtta. Paabeli torni ehitajad otsustasid hoida kokku ja rajada ainuriigi, mis hakkaks lõpuks valitsema kogu maailma. Nende linnast pidi saama maailmariigi võimas pealinn, mille hiilgus pidi äratama kogu maailma imetluse ja tegema kuulsaks selle rajajad. Võimas, taevani ulatuv torn pidi saama torni ehitajate tarkuse ja võimu ausambaks ning säilitama nende kuulsuse läbi põlvkondade.

Sineari tasandiku elanikud ei uskunud Jumala tõotust mitte kunagi enam hävitada maad veeuputuse läbi. Paljud neist eitasid üldse Jumala olemasolu ning nimetasid veeuputust kõige tavalisemaks loodusnähtuseks. Teised uskusid küll ühe kõrgema võimu olemasolu ning möönsid, et too oli hävitanud vana maailma vee läbi, kuid nende süda mässas Tema vastu nagu omal ajal Kainil. Ehitatava torniga püüdsid nad end kindlustada võimaliku uue veeuputuse puhuks. Nad arvasid, et oht ei saa neid ähvardada siis, kui nad ehitavad torni palju kõrgemaks veeuputuse tasemest. Kui neil õnnestub jõuda pilvedeni, siis arvasid nad saavat teada ka veeuputuse põhjuse. Kogu ettevõtmine pidi ülistama ettevõtjaid ning võõrutama järeltulevad põlvkonnad Jumalast ja köitma ebajumalateenistuse külge.

Kui torn oli osaliselt valmis, kasutati üht jagu sellest ehitajate eluruumideks, teisi aga kaunistati silmatorkavalt ja pühendati ebajumalatele. Rahvas rõõmustas edu üle, ülistas hõbe- ja kuldjumalaid ning keeras selja taeva ja maa Valitsejale. Kuid äkki jäi nii hoogsalt edenenud töö seisma. Taevast saadetud inglid pidid tegema tühjaks ehitajate töö. Torn oli kerkinud juba päris kõrgeks ning üleval töötavate meeste hõiked ei kandunud enam torni jalamil töötavate ehitajate kõrvu. Seepärast määrati eri korrustele mehed, kes pidid vahendama tööjuhiseid ja teatama materjalide tellimusi ülalt alla ja alt üles. Sellise informatsiooni edastamise käigus segati äkki kõnekeel ära; nii telliti materjali, mida ei vajatud või muutusid saadud korraldused lausa (120) vastupidiseks antuile. Tõusis segadus ja pahameel. Kogu töö jäi seisma. Üksmeelne koostöö muutus võimatuks. Ehitajad ei suutnud mõista arusaamatuse põhjust. Nad süüdistasid vihaselt üksteist. Viimaks lõppes koostöö kakluse ja verevalamisega. Jumala pahameel ilmnes taevast sähvivates välkudes, mis purustasid torni ülemise osa ja paiskasid tükid alla. Inimesed pidid tundma, et taevas on Jumal, kes valitseb.

Seni olid kõik inimesed kõnelnud ühte keelt. Nüüd ühinesid üksteist mõista suutvad inimesed salkadesse ja suundusid laiali eri kanti. "Ja Jehoova pillutas nad sealt üle kogu maailma." See laialipillutamine aitas asustada maailma. Issand viis ellu oma plaani nende vahenditega, millega inimesed olid püüdnud Tema kavatsusi takistada.

Nende jaoks, kes olid Jumalale vastu hakanud, oli see tohutu lüüasaamine! Jumal soovis, et inimesed oleksid viinud endaga maailma erinevatesse osadessa kaasa Jumala tahte tundmise. Nii võinuks tõe valgus paista tumestamatult kõigile järgnevatele põlvkondadele.

Noa, ustav õigusekuulutaja, elas pärast veeuputust kolmsada viiskümmend aastat, Seem viissada aastat; seega oli nende järeltulijatel võimalus tutvuda Jumala nõudmistega ning kuulda Jumala käitumisest esiisadega. Uus sugupõlv ei tahtnud neid ebameeldivaid tõdesid kuulda ega Jumalat oma südames kanda. Nüüd, kus keeled olid segatud, oli vähe võimalust suhelda inimestega, kes oleksid võinud neile Jumalast rääkida.

Paabeli torni ehitajad olid nurisenud Jumala vastu. Selle asemel, et meenutada Looja halastust Aadama suhtes ja Tema armulist lepingut Noaga, tundus neile esimese inimpaari Eedenist väljasaatmine ja veeuputuse läbi maailma hävitamine karmusena. Ehkki nad süüdistasid Jumalat meelevaldsuses ja karmuses, olid nad valmis tunnustama julmima türanni valitsust. Saatan püüdis äratada inimestes põlgust ohvriteenistuse vastu, mis kõneles Kristuse surmast. Pimestanud ebajumalateenistusega rahva meeled, moonutas Saatan ohvri mõtet nii kohutavalt, et inimesed hakkasid ohverdama ebajumalate altaritel isegi oma lapsi. Inimesed, kes pöörasid Jumalale selja, asendasid jumalikud (123) omadused — õigluse, puhtuse ja armastuse — rõhumise, vägivalla ning jõhkrusega.

Paabeli elanikud olid otsustanud rajada Jumalast sõltumatu riigi. Nende seas olid siiski mõned jumalakartlikud mehed, keda jumalakartmatud olid pettusega oma poolele ahvatlenud. Selliste ustavate inimeste pärast viivitas Issand oma nuhtluste täideviimisega ning andis inimestele aega avada oma tegelik olemus. Jumala lapsed püüdsid kaaslasi eksiteelt ära pöörata, kuid rahvas näis täiesti üksmeelselt taevast trotsivat. Kui nende kavatsustele poleks piiri pandud, oleksid nad demoraliseerinud maailma juba selle algetapis. Nende liidu aluseks oli vastuhakk Jumalale; nende riik pidi ülistama neid endid. Selles polnud kohta Jumalale ega Tema austamisele. Kui nende plaane poleks katkestatud, oleks nende ühistöö pühkinud kohutava jõuga maa pealt eest õigluse, rahu, õnne ja julgeoleku. Jumala püha, õige ja hea käsu (vt. Rom.7,12) asemele üritasid inimesed seada oma iseka ja julma südame korraldused.

Need, kes kartsid Issandat, anusid, et Jumal sekkuks asjade käiku. Ja "Jehoova tuli alla vaatama linna ja torni, mida inimlapsed ehitasid." See, et Jumal ajas torni ehitajate eesmärgid nurja ja paiskas ümber nende jultumust tõendava mälestusmärgi, oli halastus maailma suhtes. Halastus oli ka see, et Ta segas ära nende keele ning tõkestas selliselt nende mässuliste plaanide täitumise. Jumal kannatab inimeste rikutusega kaua ning annab neile küllaldaselt võimalusi meelt parandada. Ometi märkab Ta igat kavatsust alahinnata Tema õigust ja püha käsku. Aeg-ajalt sirutab Ta välja oma valitsuskeppi hoidva käe, et ohjeldada ülekohut. Nii saab

vääramatult selgeks, et universumi Looja, kelle tarkus, armastus ja tõde on piiramatud, on taeva ja maa Ülemvalitseja ning et keegi ei saa karistamatult Tema võimu ignoreerida.

Paabeli torni ehitajate plaanid lõppesid häbi ja lüüasaamisega. Nende uhkusele püstitatud mälestusmärgist sai meeletuse mälestusmärk. Ometi kordavad inimesed ikka ja jälle sama viga. Nad tahavad toetuda iseendale ja hülgavad Jumala käsu. Saatan üritas sama taevas. Kain juhindus sellest oma ohvrit tuues.

Ka nüüd on olemas torniehitajad. (124) Uskmatud rajavad niinimetatud teaduslikele järeldustele toetuvaid teooriaid ning hülgavad Jumala ilmutatud Sõna. Nad kritiseerivad jultunult Jumala moraaliseadusi, alahindavad Tema käsku ja ülistavad inimmõistust. Seepärast, "kui otsust kuriteo kohta kiiresti ei tehta, siis kasvab inimlaste julgus kurja teha!" (Kog.8,11).

Niinimetatud kristlikus maailmas pöörduvad paljud ära Piibli selgetest õpetustest. Nad toetuvad inimlikest arutlustest ja meeldivatest väljamõeldistest koosnevale uskumusele ning õhutavad ka teisi ronima seda torni pidi taevasse. Inimesed kuulavad võlutult ilukõnelejaid, kes õpetavad, et üleastuja ei sure ning inimene pääseb ka ilma Jumala käsule kuuletumata. Kui end Kristuse järelkäijateks tunnistavad inimesed tunnustaksid Jumala moraalimõõdupuud, jõuaksid nad üksmeelele; kuid nii kaua, kui inimlikku tarkust hinnatakse kõrgemaks Jumala Sõnast, valitsevad tülid ja lõhed. Üksteisele vastukäivate usutunnistuste ja usulahkude suurt segadust tähistatakse tabavalt kujundiga "Baabülon," mida prohvetikuulutus (Ilm.14,8; 18,2) kasutab lõpuaja maailmameelsete koguduste kohta.

Paljud püüavad luua endale taevast rikkuse ja võimu näol. "Oma kurjuses nad irvitavad ja kõnelevad valet, nad räägivad kõrgilt" (Ps.73,8), tallavad jalge alla inimõigused ja põlgavad jumalikku autoriteeti. Ülbed võivad teatud aja valitseda. Neil võib olla edu kõigis ettevõtmistes, kuid lõppude lõpuks tunnevad nad ainult pettumust ja häda.

Jumala eeluurimiskohtu aeg on käes. Peagi astub Kõigekõrgem alla, et näha, mida inimlapsed on ehitanud. Tema ülemvõim saab ilmsiks kõikidele. Inimeste ülbed rajatised vajuvad kokku. "Jehoova vaatab taevast, Ta näeb kõiki inimlapsi! Oma elamu paigast Ta vaatleb kõiki ilmamaa elanikke... Jehoova rikkus paganate nõu, Ta tegi tühjaks rahvaste mõtted! Jehoova nõu püsib igavesti, Tema südame mõtted põlvest põlve!" (Ps.33,13.14.10.11).

Peatükk 11 -AABRAHAMI KUTSUMINE

(1.Ms. 12. ptk.)

(125) Pärast rahva laialipillutamist Paabelist levis ebajumalateenistus jälle peaaegu üle kogu maa. Issand laskis patus paadunutel käia nende kurje teid ning valis Aabrahami Seemi suguvõsast oma käsu hoidjaks tulevastele põlvkondadele. Aabraham oli kasvanud üles ebausu ja paganluse keskel. Ka tema isakodus, kus säilitati tõelise Jumala tundmist, kohaneti ümbritsevate hukutavate mõjudega ning teeniti "teisi jumalaid." Kuid tõsiusk ei tohtinud kustuda. Jumal on alati hoidnud alal Teda teenivaid "ülejäänuid." Aadam, Sett, Eenok, Metuusala, Noa ja Seem olid järjepideva liinina säilitanud Jumala tahte hinnalised sõnumid.

Terahi poeg sai püha päranduse edasikanjaks. Ebajumalateenistus ahvatles teda igast küljest, kuid asjatult. Ta jäi ustavaks ustavusetute keskel, allakäiguga kaasa minekust keeldujaks võimutseva ärataganemise keskel. Ta teenis tõsiselt ainsat tõelist Jumalat. "Jehoova on ligi kõigile, kes Teda appi hüüavad, kõigile, kes Teda tões appi hüüavad!" (Ps.145,18). Jumal avaldas Aabrahamile oma tahte ning andis talle selge teadmise käsu nõuetest ja Kristuse kaudu saadavast päästmisest.

Aabrahamile tõotati — ja sellist tõotust hindasid tolleaja inimesed kõrgelt — palju järglasi ja rahvuslikku suurust. "Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks!" ütles Jumal. Ta lisas kinnituse, mis oli hinnalisim kõigist — Aabrahami soost pidi põlvnema maailma Lunastaja. "Sinu sees peavad kõik suguvõsad maa peal õnnistatud saama" (v.t.). Tõotuse täitumise esimeseks tingimuseks oli usu proovilepanek; valmisolek ohvriks.

(126) Aabraham sai Jumalalt sõnumi: "Mine oma maalt, oma sugukonnast ja isakojast maale, mille ma sulle näitan!" Selleks, et Jumal saanuks Aabrahami kasutada oma pühade seaduste hoidjana, pidi Aabraham lahti rebima sidemed senise kodu ja ümbruskonnaga. Sugulaste ja sõprade mõju takistanuks Issandal soovitud viisil oma sulast kasvatamast. Nüüd, kui Aabraham oli erilises mõttes taevaga ühenduses, pidi ta elama võõrsil. Tema iseloom pidi maailma omast erinema. Aabraham poleks suutnud selgitada oma teguviisi nii, et tema sõbrad oleksid teda mõistnud. Vaimulikke asju mõistetakse vaimulikult ning Aabrahami ebajumalaid teenivad sugulased poleks mõistnud tema motiive ja tegusid.

"Usu läbi kuulas Aabraham sõna, kui teda kutsuti välja minema paika, mille ta pidi saama pärandiks; ja ta läks välja ilma teadmata, kuhu ta läheb" (Heb.11,8). Aabrahami kõhklematu sõnakuulelikkus on kogu Piibli üks mõjuvaim tunnistus usust. Tema jaoks oli usk "kindel usaldus selle vastu, mida oodatakse, ja veendumus selles, mida ei nähta" (Heb.11,1). Vähimatki välist märki tõotuse täitumisest nägemata jättis Aabraham jumalikule tõotusele toetudes maha kodu, sugulased ja isamaa. Ta asus teele teadmata kuhu, järgides vaid Jumala juhtivust. "Usu läbi asus ta võõrana elama tõotusemaale otsekui võõrale maale ja elas telkides ühes Iisaki ja Jaakobiga, kes olid sama tõotuse kaaspärijad" (Heb.11,9).

Aabrahami jaoks polnud selline proovilepanek kerge; nõutav ohver polnud väike. Teda sidusid kodumaa, sugulaste ja koduga tugevad sidemed. Kuid ta ei kõhelnud kuuletumast kutsele. Ta ei esitanud küsimusi tõotatud maa kohta — kas maa oli viljakas, kas sealne kliima oli tervislik ja kas seal saaks kergesti heale järjele. Jumal oli rääkinud ja Tema sulane kuuletus. Sulase jaoks oli õnnelikem paik maa peal see, kus tema Jumal teda näha soovis.

Paljud inimesed pannakse Aabrahami sarnaselt proovile. Nad ei kuule Jumala häält lausa taevast kõnelemas, kuid Ta kutsub neid oma Sõna õpetuste kaudu ja sündmuste kaudu, mida Tema juhtivus esile toob. Võib-olla tuleb neil loobuda paljutõotavast ametist, meelepärasest ja tulutoovast sõpruskonnast ning lahkuda sugulastest, et astuda teele, mis näib pakkuvat ainult (127) enesesalgamist, raskusi ja ohvreid. Jumal on andnud neile töö; kerge elu ning sõprade ja sugulaste mõju takistaksid just selliste iseloomuomaduste arenemist, mis aitaksid neil seda tööd teha. Jumal kutsub neid eemalduma inimlikest mõjudest ja inimlikust abist ning lootma ainult Temale, et Tema saaks ennast neile avada. Kes on valmis jumaliku ettenägevuse kutsel loobuma meeldivatest plaanidest ja lähedastest sõpradest? Kes soovib võtta vastu uued ülesanded ja on valmis minema ka keerulistele tööpõldudele Jumala tööd tegema, arvates Kristuse pärast kahju endale kasuks? Sellel, kes on valmis nii tegema, on Aabrahami usk. Selline inimene jagab koos Aabrahamiga "määratu suurt ja rohket igavest au," millega võrreldes käesoleva aja "kannatused ei ole midagi" (2.Kor.4,17; Rom.8,18).

Aabraham kuulis taevast kutset esmakordselt siis, kui ta elas Kaldea Uuris. Kutsele kuuletudes läks ta sealt Haaranisse. Haaranini saatis teda ka tema isa perekond, kes ebajumalakummardamisega kõrvu teenis tõelist Jumalat. Aabraham jäi Haaranisse isa surmani, siis palus Jumal tal edasi minna. Aabrahami vend Naahor oma kodakondsete ja ebajumalatega jäi sinna. Aabraham asus teele oma naise Saara ja palju aega varem surnud vend Haarani poja Lotiga. Muidugi läks Mesopotaamiast teele terve suur karavan. Aabrahamil olid juba suured karjad, Idamaa rikkus, ning arvukalt sulaseid ja kaaskondlasi. Nii lahkus ta oma isade maalt. Ta võttis endaga kõik, mis tal oli, "kogu nende varanduse, mis nad olid soetanud, ja Haaranis hangitud hingelised." Aabrahami kaaskondlaste hulgas oli palju selliseid inimesi, kes lähtusid üllamatest kaalutlustest kui lihtsalt sissetulek või omakasu. Haaranis elamise ajal olid Aabraham ja Saara õpetanud ka ümberkaudseid inimesi kummardama tõelist Jumalat. Nemadki liitusid nüüd usuisaga ning läksid koos temaga tõotatud maale. "Ja nad läksid teele Kaanani poole. Ja nad jõudsid Kaananimaale."

Paik, kuhu nad esmalt peatuma jäid, oli Sekem. Noorte tammede varju, rohurikkasse oliivipuusalude ja allikatega orgu lõi Aabraham üles oma leeri. Oru ühelt küljelt tõusis taeva poole Eebali mägi ja teiselt küljelt Gerisimi mägi. (128) See oli kaunis ja hea maa, "veeojade, allikate ja sügavate vete maa, mis voolavad orgudes ja mägedes, nisu, odra, viljapuude, viigipuude, granaatõunapuude, õlipuude ja mee maa" (5.Ms.8,7.8). Kuid Issanda sulaste jaoks langes üle metsaga kaetud kõrgendike ja viljakate tasandike sünge vari. "Kaananlased olid siis veel sellel maal." Aabraham mõistis, et tema lootuste eesmärk oli maa, mis oli asustatud võõra rahvaga, kes oli ebajumalateenistuse sügavais kütkeis. Metsasaludes seisid altarid

väärjumalatele ning naabruskonna küngastel toodi inimohvreid. Ehkki Aabraham usaldas Jumala tõotust, tungisid mõtteisse murerikkad aimused siis, kui ta telke püstitas. Seejärel ilmutas Issand ennast Aabrahamile ning ütles: "Sinu soole ma annan selle maa!" Aabrahami usku tugevdas kinnitus sellest, et Jumal oli temaga ega jäta teda õelate inimeste meelevalda. "Siis ta ehitas sinna altari Jehoovale, kes oli ennast temale ilmutanud." Teekonda jätkates liikus ta edasi Peeteli lähistele, püstitas sinna uue altari ning hüüdis appi Jehoova nime.

Aabraham, "Jumala sõber," jättis meile hea eeskuju palveelust. Kõikjale, kuhu ta oma telgid püstitas, püstitas ta alati ka altari ning kogus kõik leeri elanikud kokku hommikuse ja õhtuse ohvri ajaks. Kui telgid maha võeti, jäi laagripaika maha altar. Paljud rändkaananlased said järgnevatel aastatel Aabrahamilt kuulda vaimulikke õpetusi ja siis, kui keegi neist sellise altari juurde jõudis, teadis ta, kes oli olnud samas paigas enne teda. Rändurgi püstitas sinna oma telgid, parandas altari ja kummardas seal elavat Jumalat.

Aabraham jätkas oma teekonda lõuna poole ning jälle pandi ta usk proovile. Taevas ei andnud vihma, ojad orgudes kuivasid ära ning rohumaad närbusid. Karjade jaoks ei leidunud enam karjamaad ja kogu leeri ähvardas nälg. Kas patriarh hakkas nüüd jumalikus juhtivuses kahtlema? Kas ta vaatas igatsevalt tagasi Kaldea viljakate tasandike poole? Kõik jälgisid Aabrahami käitumist. Mida ta teeb nüüd, kui hädad neile üksteise järel kaela langesid? Seni, kuni tema usaldus Jumalasse oli kõikumatu, tundsid ka teised, et lootust on. Nad olid kindlad, et Jumal on Aabrahami sõber ja et Ta teda endiselt juhib.

(129) Aabraham ei suutnud jumalikku juhtivust seletada; tema ootused ei olnud täitunud, kuid ta toetus kindlalt tõotusele: "Ma õnnistan sind ja teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks!" Ta palvetas tõsiselt ning kaalutles, kuidas hoida inimesed ja kari elus, kuid ta ei tahtnud lasta olukordadel kõigutada usku Jumala sõnasse. Näljast pääsemiseks siirdus ta Egiptusesse. Ta ei jätnud Kaananimaad alatiseks maha ega läinud kitsikuse tõttu tagasi endisesse kodupaika Kaldeas, kus oli küllalt leiba, vaid otsis varjupaika tõotatud maale võimalikult ligemal ning kavatses tulla peagi tagasi sinna, kuhu Jumal oli ta saatnud.

Issand lubas Aabrahamil läbi teha sellise elukogemuse, et õpetada talle alistuvust, kannatlikkust ja usku. Tema õppetund pandi kirja kõikide nende heaks, kes seisavad pärast teda silmitsi kannatustega. Jumal juhib oma lapsi nende jaoks arusaamatul viisil, kuid Ta ei unusta ega hülga neid, kes Temale loodavad. Ta lubas kannatada Iiobil, kuid ei jätnud teda maha. Ta lubas pagendada oma armastatud jüngri, Johannese, mahajäetud Patmose saarele, kuid Jumala Poeg oli temaga seal ning võimaldas tal nägemuses näha igavest aulisust. Jumal lubas oma rahval kogeda läbikatsumisi selleks, et nende püsivus ja kuulekus rikastaks neid vaimulikult ning teised saaksid nende eeskujust julgust. "Sest mina tunnen mõtteid, mis ma teie pärast mõlgutan, ütleb Jehoova: need on rahu, aga mitte õnnetuse mõtted" (Jer.29,11). Needsamad katsumused, mis panevad meie usu kõige karmimale proovile ja kõnelevad justkui sellest, et Jumal on meid unustanud, juhivad meid lähemale Kristusele, kelle ette võime asetada kõik oma koormad ning kogeda rahu, mida Ta meile nende asemele annab.

Jumal on oma rahvale ikka tuleproove lubanud. Just tulekuumuses eraldub räbu kristliku iseloomu ehedast kullast. Jeesuse silm jälgib sellist proovi. Ta teab, kuidas on vajalik hinnalist metalli puhastada, et see peegeldaks Tema armastuse sära. Jumal kasvatab oma sulaseid isiklike, sügavutiminevate tuleproovidega. Ta näeb, et kellelgi on võimeid, mida võiks kasutada Tema töö edasiviimiseks, ja Ta paneb selle inimese proovile. Ta lubab tema elus tulla olukordi, mis katsuvad läbi tema iseloomu ning paljastavad vigu ja nõrkusi, millest inimene polnud ise teadlik. Ta annab võimaluse neid vigu parandada ja saada kõlbavaks Teda (130) teenima. Ta näitab inimesele tema abitust ja õpetab toetuma Temale, kes on ainus abi ja tugi. Nii saavutab Jumal eesmärgi. Olles saanud osa sellisest kasvatusest, on inimene valmis täitma suurt ülesannet, mille tarvis ta on saanud oma võimed. Kui Jumal kutsub teda tegutsema, on ta valmis, ning taevased inglid saavad ühineda temaga töös, mis tuleb maa peal teha.

Egiptuses viibimise ajal ilmnes, et Aabrahamilgi olid oma nõrkused ja vajakajäämised. Varjates tõsiasja, et Saara on tema naine, ei usaldanud Aabraham Jumala kaitset ega väljendanud seda ülevat usku, mis oli talle sageli nii omane. Saara oli väga ilus naine. Seepärast arvas Aabraham, et tõmmunahalised egiptlased hakkavad Saarat himustama ning on valmis kõhklemata surmama tema mehe. Aabraham mõtles, et ta ei valeta, kui esitleb Saarat oma õena, sest neil oligi üks isa, ehkki ema oli erinev. Ometi oli nende tõelise suhte varjamine pettus. Jumal ei saa heaks kiita ühtki kõrvalekaldumist tingimusteta aususest. Aabrahami usupuudus seadis Saara suurde hädaohtu. Kuulnud Saara ilust, käskis Egiptuse kuningas Saara oma lossi tuua ja kavatses ta naiseks võtta. Issand oma halastuses kaitses Saarat; kuningakoda tabasid nuhtlused. Selle kaudu sai vaarao kuulda tõde ning tundes petmise pärast pahameelt, saatis Saara tagasi ja tegi Aabrahamile etteheiteid: "Miks sa mulle seda tegid?... Miks sa ütlesid: Ta on mu õde, nõnda et ma tema enesele naiseks võtsin? Aga nüüd, vaata, seal on su naine, võta tema ja mine!"

Aabrahami oli Egiptuses hästi koheldud. Nüüdki ei lubanud vaarao talle ja tema kaaskondlastele midagi halba teha, vaid käskis ta kaitstult oma valdustest välja saata. Juhtunuga seoses anti välja seadused, mis keelasid egiptlastel võõramaalastest karjustega suhelda vähemasti nii lähedaselt, et nendega koos süüa ja juua. Vaarao saatis Aabrahami teele lahkelt ja suuremeelselt, ometi käskis ta Aabrahamil maalt lahkuda, julgemata teda kauemaks Egiptusse jätta. Teadmatusest oleks ta võõrale teinud tõsist kahju, kuid Jumal oli sekkunud ja kaitsnud vaaraod suure patu eest. Vaarao mõistis, et võõramaalane (131) oli mees, keda taeva Jumal austas ning ta kartis hoida oma riigis inimest, kellega oli nii ilmne jumalik poolehoid. Kui Aabraham oleks jäänud Egiptusesse, oleks ta jõukus ja maine kindlasti kasvanud. See oleks äratanud egiptlaste kadeduse ning nad oleksid teinud talle kurja. Tehtu eest oleks vastutanud valitseja ja nuhtlused oleksid võib-olla jälle kuningakoda tabanud.

Hoiatus, mille vaarao sai, osutus Aabrahamile kaitseks hilisemas suhtlemises paganlike rahvastega. Asi ei jäänud saladusse, vaid kõik said kuulda, et Jumal, keda Aabraham teenib, kaitseb oma sulast ja tasub halva eest kätte. Ohtlik on kahjustada ühtki taeva Kuninga last. Laulja viitab Aabrahami sellele kogemusele siis, kui ta kõneleb Jumala valitud rahvast

järgmiste sõnadega: "Ta nuhtles nende pärast kuningaid: "Ärge puudutage minu võituid ja ärge tehke kurja minu prohveteile!"" (Ps.105,14.15).

Huvipakkuv on sarnasus kogemuse vahel, mille Aabraham tegi Egiptuses ja kogemuse vahel, mida tema järglased seal sajandeid hiljem tegid. Mõlemal korral mindi Egiptusesse näljahäda pärast. Jumal lubas asjadel nii minna, et egiptlased hakkasid nuhtluste kaudu Jumala rahvast kartma. Paganate andidest ülekülvatuina läks Tema rahvas teele suure varandusega.

Peatükk 12 - AABRAHAM KAANANIS

(1.Ms. 13-15. ptk.; 17,1-16; 18. ptk.)

(132) Kaananisse tagasi jõudnud Aabraham oli väga rikas karja, hõbeda ja kulla poolest. Lott oli endiselt temaga; nüüd jõudsid nad uuesti Peetelisse. Nad püstitasid telgid altari juurde, mille olid eelmisel korral ehitanud. Peagi selgus, et varanduse lisandumine tekitas probleeme. Aabraham ja Lott olid elanud seni sõbralikult kõrvu, kuid tülioht suurenes. Karjamaid jäi väheks ning üha sagedamini ootasid karjased peremeestelt lahendust tekkinud tülidele. Oli ilmne, et neil tuleb lahku minna. Aabraham oli Lotist vanem, sugukonnas auväärsem ja jõukam, ometi tegi just tema ettepaneku tegutseda nii, et rahu säiliks. Ehkki Jumal oli andnud talle kogu maa, ei pannud ta maksma oma õigusi.

"Ärgu olgu riidu minu ja sinu vahel," ütles ta, "minu karjaste ja sinu karjaste vahel. Meie, mehed, oleme ju vennad! Eks ole kogu maa su ees lahti? Mine nüüd minu juurest ära. Lähed sina vasakut kätt, lähen mina paremat kätt; lähed sina paremat kätt, lähen mina vasakut kätt."

Siin ilmnes Aabrahami õilis, omakasupüüdmatu meelsus. Paljud inimesed klammerduvad sarnastes olukordades küünte ja hammastega oma õiguste külge! Seepärast purunevad paljud perekonnad! Seetõttu on lõhenenud paljud kogudused ja andnud uskmatutele põhjust pilkamiseks! "Ärgu olgu riidu minu ja sinu vahel," ütles Aabraham, "oleme ju vennad!" Nad olid vennad eelkõige tõelise Jumala kummardajatena. Jumala lapsed on üle kogu maailma üks perekond; nende keskel peaks valitsema sarnane armastuse ja leplikkuse meelsus. "Olge vennaarmastuse poolest hellasüdamelised üksteise vastu; (133) vastastikuses austamises jõudke üksteisest ette," õpetab Lunastaja (Rom.12,10). Pooled probleemid elus kaoksid, kui arendaksime peenetundelisust ja oleksime tahtlikud tegema teisele seda, mida sooviksime endale. Ennastülistav meelsus on Saatana meelsus, kuid süda, milles valitseb Kristuse armastus, ei otsi omakasu. Selline inimene paneb tähele jumalikku manitsust: "Ärgu ükski vaadaku selle peale, mis tema oma kasuks tuleb, vaid igaüks vaadaku ka selle peale, mis teiste kasuks tuleb" (Fil.2,4 v.t.).

Ehkki Lott oli saavutanud jõukuse tänu Aabrahamile, ei väljendanud ta heategija suhtes tänumeelt. Viisakus oleks nõudnud valikueelistuse andmist Aabrahamile, kuid Lott tahtis paremad paigad hoopis endale kahmata. Ta "tõstis oma silmad üles ja nägi, et kogu Jordani piirkond oli kõikjal veerikas..., kuni Soarini oli see otsekui Jehoova rohuaed, samasugune nagu Egiptusemaa."

Jordani jõe org oli Palestiina kõige viljakam piirkond. See meenutas kaotatud paradiisi ning oli sama kaunis ja lopsakas nagu Niiluse-äärsed madalikud, kust nad just tulid. Jordani orus oli jõukaid ja kauneid linnu, mille rahvarikastel turgudel õitses äritegevus. Pimestatuna maise heaolu väljavaadetest ei pööranud Lott tähelepanu nendes linnades varitsevatele ohtudele; moraali ja vaimuliku elu ohustamisele. Tasandiku elanikud olid "väga pahad ja patused Jehoova ees." Seda Lott ei teadnud või kui teadis, siis ei omistanud sellele kuigi suurt

tähtsust. "Lott valis enesele kogu Jordani piirkonna" ja "lõi oma telgid üles Soodomast saadik." Vähe aimas ta iseka valiku kohutavaid tagajärgi!

Pärast Lotist lahkumist sai Aabraham Issandalt uuesti tõotuse selle kohta, et kogu ümberkaudne maa kuulub temale. Ta pöördus tagasi Hebronisse, püstitas telgid Mamre tammede alla ning ehitas sinna altari Issandale. Sealse kõrgmaa värskes õhus, oliivipuusalude ja viinamägede keskel, voogavate teraviljapõldude ja mägikarjamaade rüpes elas Aabraham oma lihtsat, patriarhaalset elu, olles jätnud Lotile Soodoma oru koos sealse ohtliku luksusega.

Ümbritsevad rahvad austasid Aabrahami kui võimsat vürsti ning tarka ja võimekat hõimupealikut. Ta ei hoidunud naabritest kõrvale. Tema elu ja (134) iseloom, mis erines märkimisväärselt ebajumalateenijate omast, tunnistas kõnekalt tõelisest usust. Ta oli kõigutamatult ustav Jumalale. Tema lahkus ja heatahtlikkus äratasid usaldust ning võitsid sõprust. Kõik austasid tema lihtsat iseloomuüllust.

Aabraham ei pidanud oma usku hästivalvatud aardeks, mida teiste eest kiivalt kaitsta ning üksi imetleda. Tõeline usk ei saa kunagi olla selline, sest taoline meelsus on vastuolus evangeeliumi põhimõtetega. Kui Kristus elab südames, on võimatu varjata või tumestada Tema ligioleku valgust. Vastupidi, see muutub päev-päevalt heledamaks, sedavõrd, kuidas Õiguse Päikese heledad kiired hajutavad inimlast ümbritseva isekuse ja patu udu.

Jumala rahvas on Tema esindaja siin maal. Jumal soovib, et Tema lapsed valgustaksid selle maailma moraalset pimedust. Paiknedes hajali üle kogu maa, linnades ja külades, tunnistavad nad Jumalast ning kuulutavad uskmatule maailmale Tema tahte tundmist ja Tema armu imesid. Jumala plaani kohaselt tuleb kõigil neil, kes on saanud osa suurest päästmisplaanist, olla Tema misjonärid. Ilmalikud inimesed hindavad evangeeliumi kristlase pühendumise järgi. Kannatlikult läbitud katsumused, tänulikult vastuvõetud õnnistused, loomuomane avatus, lahkus, halastus ja armastus on valgus, mis särab maailmas keset loomupärase südame isekusest tingitud pimedust.

Lisaks sellele, et Aabraham oli kindel usus, õilis helduses, kõikumatu kuulekuses ning elas vähenõudlikult lihtsat rändurielu, oli ta tark diplomaat ning julge ja osav sõjamees. Ehkki teati, et ta õpetas uut usku, soovis kolm kuninglikku venda, emorlaste tasandike valitsejat, sõlmida temaga sõpruse ning teha liidulepingu maakonna suurema julgeoleku tagamiseks. Peagi tuli olukord, mispuhul seda lepingut vajati.

Kedorlaomer, Eelami kuningas, oli neljateistkümne aasta eest tunginud Kaananimaale ja maksustanud sealsed asukad. Nüüd tõstsid mitmed vürstid tema vastu mässu ning Eelami kuningas marssis koos nelja liitlasarmeega kohale, et mässajad maha suruda. Viis Kaanani kuningat ühendasid oma jõud ja astusid Siddimi orus sissetungijatega lahingusse, kuid said seal täielikult lüüa; (135) suur osa sõjaväest purustati ja pääsenud põgenesid mägedesse. Võitjad riisusid tasandikulinnad paljaks ning võtsid kaasa rikkaliku saagi ja sõjavangid. Vangivõetute hulgas oli ka Lott oma perega.

Aabraham elas rahus Mamre tammikus. Ta kuulis juhtunust ühelt põgenikult. Aabraham ei kandnud südames halbu mälestusi Loti tänamatusest. Lotiga juhtunu liigutas teda niivõrd, et ta otsustas sugulase päästa. Küsinud eelkõige nõu Jumalalt, valmistus ta sõjaretkeks. Aabraham valis oma sulastest kolmsada kaheksateist meest, kes olid õppinud usaldama Jumalat, teenima isandat ja käsitsema relvi. Tema liitlased — Mamre, Eskol ja Aaner — tulid oma salkadega ning koos ruttasid nad sissetungijaid taga ajama. Eelamlased ja nende liitlased olid jäänud laagrisse Kaananimaa põhjapiiril paiknevas Daanis. Seal tähistasid nad võitu ega oodanud hoopiski rünnakut alistatud vaenlase poolt. Võidukad väed pidutsesid ja prassisid.

Usuisa paigutas oma löögijõud selliselt, et need saaksid ööpimeduses rünnata vaenlase leeri igast kandist. Kiire ja ootamatu rünnak tagas täieliku võidu. Eelami kuningas surmati ning tema paanikasse sattunud väed löödi puruks. Lott ja tema pere ning kõik teised vangid ja kogu nende varandus võideti tagasi. Lisaks sellele langes võitjate kätte suur sõjasaak.

Aabraham sai selle võidu Jumala juhtimisel. Issanda teenija oli osutanud maale suure teene ning näidanud end vapra mehena. Nähti, et jumalakartus pole argus ning et Aabrahami usk tegi ta vapraks seisma õiguse eest ja kaitsma rõhutuid. Kangelaslik tegu suurendas tema mõju ümbritsevate suguharude silmis. Tagasiteel kohtus Aabraham Soodoma kuningaga, kes tuli talle oma kaaskonnaga vastu, et võitjat austada. Ta palus Aabrahamil võtta endale kogu varandus ning anda talle tagasi ainult vabastatud sõjavangid. Tolle aja tavade kohaselt kuulus sõjasaak võitjale, kuid Aabraham polnud sõjakäiku ette võtnud saagihimust. Seepärast keeldus ta õnnetusse sattunute arvelt võtma muud kui vaid seda, mis oli tema liitlaste osa.

Sarnases olukorras oleksid vähesed käitunud nii üllalt nagu Aabraham. Enamus oleks langenud kiusatusse võtta endale rikkalik sõjasaak. (136) Aabrahami eeskuju mõistab hukka ahnuse. Aabraham hindas õiglust ja inimsuse nõudeid. Ta rakendas elus põhimõtet: "Armasta oma ligimest nagu iseennast!!" (3.Ms.19,18). "Ma tõstan oma käe," ütles ta, "üles Jehoova, kõige kõrgema Jumala poole, kes on taeva ja maa Looja, et ma ei võta lõngaotsa ega kingapaelagi kõigest sellest, mis sinu oma on, et sa ei saaks öelda: Mina olen Aabrahami rikkaks teinud!" Aabraham ei tahtnud anda neile põhjust mõelda nagu oleks ta läinud sõjaretkele kasu pärast või saavutanud oma jõukuse nende andide ja heasoovlikkuse arvel. Jumal oli tõotanud Aabrahami õnnistada ja seega pidi kogu au kuuluma Temale.

Võidukat usuisa tuli tervitama ka Melkisedek, Saalemi kuningas, kes tõi kaasa leiba ja viina väehulga kosutamiseks. "Kõige kõrgema Jumala preestrina" õnnistas ta Aabrahami ning andis tänu Issandale, kes oli oma sulase kaudu vabastanud vangilangenud. "Ja Aabram andis temale kümnist kõigest."

Aabraham tuli rõõmsalt tagasi oma telkide ja karjade juurde, kuid teda kimbutasid piinavad mõtted. Ta oli olnud rahuarmastav mees. Ta oli hoidunud kõikvõimalikest tülidest ja vaenust. Nüüd meenutas ta õudusega äsjanähtud veresauna. Kindlasti tungivad need rahvad, kelle väed olid tema käest lüüa saanud, uuesti Kaananisse ning tahavad talle kätte maksta. Kui ta satub hõimutülide keerisesse, on tema rahulikul, vaiksel elul lõpp. Pealegi polnud

Kaananimaa veel tema omaks saanud ja nüüd polnud enam loota ka pärijat, kelle kaudu jumalik tõotus oleks võinud täituda.

Öises nägemuses kuulis ta jälle Jumala häält. "Ära karda, Aabraham," lausus vürstide Vürst, "mina olen sulle kilbiks. Sinu tasu on väga suur!" Pahaendelised aimused rõhusid Aabrahami sedavõrd, et ta ei suutnud enam klammerduda tõotuse külge sama sõnatult kui varem. Ta palus mingit ilmset tõendit selle kohta, et tõotus täitub. Kuidas võis lepingutõotus üldse täituda, kui polnud tõotatud poega? "Mida sa mulle saad anda? Mina ju lähen ära lastetuna..., aga näe, minu kojas sündinu saab mu pärijaks!"

Aabraham kavatses lapsendada oma ustava sulase Elieseri ja pärandada talle kogu oma varanduse. Kuid Jumal kinnitas uuesti, et Aabrahami (137) enda poeg peab saama pärijaks. Seejärel paluti tal astuda telgist välja ning kästi tõsta pilk taevas säravate loendamatute tähtede poole. Tähti silmitsedes kuulis Aabraham sõnu: "Nõnda saab olema sinu sugu!" "Aabraham uskus Jumalat ja see arvati temale õiguseks" (Rom.4,3).

Usuisa palus siiski mingit nähtavat märki oma usu kinnitamiseks ja järeltulevatele põlvedele tõenduseks sellest, et Jumal täidab armurikkalt oma kavatsused. Issand nõustus sõlmima oma sulasega lepingut viisil, mida kasutasid inimesed tol ajal pühalike lepingute kinnitamiseks. Jumala juhiste kohaselt tõi Aabraham ohvriks kolmeaastased loomad: mullika, kitse ja jäära. Aabraham lõikas loomakered pooleks ja asetas tükid teineteisest pisut kaugemale. Nende kõrvale pani ta lõhki lõikamata turteltuvi ja tuvipoja. Kui nii oli tehtud, astus ta ohvritükkide vahelt pühalikult läbi, kinnitades vandega Jumalale püsivat kuulekust. Aabraham jäi päikeseloojanguni ohvritükkide juurde valvesse, et röövlinnud neid ei rebiks ega minema kannaks. Päikeseloojangu ajal vajus ta sügavasse unne, "ja vaata, hirm ja suur pimedus haarasid teda." Jumal kõnetas teda uuesti ning selgitas, et ta ei ootaks kohest tõotatud maa omandamist; tema järeltulijadki peavad veel kaua ootama, enne kui nad saavad asuda Kaananisse. Ühtlasi rääkis Jumal talle lunastusplaanist, Kristuse surmast, Tema suurest ohvrist ja Tema tulekust aus. Aabraham nägi uuekssloodud maad eedenlikus ilus; selle saab ta igaveseks pärandiks Jumala tõotuse lõpliku, täieliku täitumisena.

Jumala ja inimese vahelise lepingu kinnituseks liikusid ohvritükkide vahelt läbi suitsev küpsetusahi ja tuleleek — jumaliku ligioleku sümbolid — ning põletasid ohvritükid sootumaks. Siis kuulis Aabraham taas häält, mis kinnitas, et tema järeltulijad saavad kingiks Kaananimaa "Egiptuseojast suure jõeni, Eufrati jõeni."

Kui Aabraham oli olnud ligi kakskümmend viis aastat Kaananimaal, ilmus temale Issand ja ütles: "Mina olen kõigeväeline Jumal, käi minu palge ees ja ole vaga!" Aukartuses langes usuisa silmili maha ja sõnum jätkus: "Vaata, minu leping on sinuga, et sina saad paljude rahvaste isaks!" Selle lepingu täitumise märgiks muudeti tema senine nimi "Aabram" "Aabrahamiks," mis (138) tähendab "paljude rahvaste isa." Saarai nimeks sai Saara — "printsess" — sest jumalik hääl kinnitas: "Ta saab rahvaiks, rahvaste kuningadki põlvnevad temast!"

Sel korral anti Aabrahamile ka ümberlõikamise korraldus, "usuõiguse kinnituseks, mis tal oli ümberlõikamata põlves" (Rom.4,11). Seda riitust pidid usuisa ja tema järeltulijad täitma märgina sellest, et nad olid pühendunud Jumalale ja lahutanud end ebajumalateenijatest ning et Jumal nimetas neid omaks. Selle tõotuse täitmise kaudu tõotasid järglased omalt poolt täita Aabrahamiga sõlmitud lepingu tingimusi. Nad ei pidanud abielluma paganatega, et mitte kaotada aukartust Jumala ja Tema püha käsu ees; selline keeld pidi kaitsma neid kiusatuse eest langeda ebajumalateenistusse ning teiste rahvaste patustesse tavadesse.

Jumal osutas Aabrahamile suurt au. Taeva inglid kõndisid ja kõnelesid temaga nagu sõber sõbraga. Kui Soodoma hävitamise aeg ligines, räägiti talle sellest ning Aabraham sai patuste eestkostjaks Jumala ees. Tookordne inglite külaskäik on kauniks näiteks usuisa külalislahkusest.

Kuumal suvisel keskpäeval istus Aabraham oma telgisuus ja silmitses ümbrust. Ta märkas kaugusest tulemas kolme rändurit. Rändurid peatusid eemal, justkui pidades nõu, kuhupoole suunduda. Ootamata, et nad tuleksid ja temalt midagi paluksid, tõusis Aabraham kiiresti üles, ja kuna näis, et rändurid kavatsesid pöörduda teisale, tõttas ta neile järele ning palus äärmise viisakusega osutada talle seda au, et nad võtavad tema juures pisut kosutust. Ta tõi neile vett, et nad saaksid teekonna tolmu jalgadelt maha pesta. Ta valis neile toidu ning sellal, kui nad varjurikkas paigas puhkasid, valmistati eine. Seejärel seisis Aabraham lugupidavalt nende kõrval, kui nad sõid. Sellist tähelepanelikkust pidas Jumal niivõrd tähtsaks, et see kirjutati Pühakirja ning tuhat aastat hiljem viitas sellele inspireeritud apostel: "Ärge unustage külalislahkust, sest selle läbi on mõningad ilma teadmata külalistena vastu võtnud ingleid" (Heb.13,2).

(139) Aabraham oli näinud oma külalistes ainult kolme väsinud rändurit, vähimatki teadmata, et nende hulgas oli Tema, keda ta võis kummardada, jäämata süüdi patus. Nüüd avasid taevased saadikud oma tõelise olemuse. Ehkki nad olid teel jumalikke nuhtlusi täide viima, kõnelesid nad ustavale Aabrahamile esmalt õnnistustest. Jumal paneb küll tähele ülekohut ja karistab kurjust, kuid ei tunne hävitamisest rõõmu. Temale, kes on lõpmatu armastus, on hävitustöö "võõras töö."

"Jehoova salajane asi on [teada] neil, kes Teda kardavad" (Ps.2,14). Aabraham oli austanud Jumalat ja nüüd austas Issand teda, pidades temaga nõu ning kõneldes talle oma plaanidest. "Kas peaksin varjama Aabrahami eest, mida tahan teha?" ütles Issand. "Hädakisa Soodoma ja Gomorra pärast on suur ja nende patud on väga rasked! Seepärast ma lähen alla ja vaatan, kas nad minuni jõudnud hädakisa kohaselt on teinud kõike seda või mitte. Ma tahan seda teada!" Jumal teadis Soodoma süü määra hästi, kuid Ta kõneles inimlikul viisil, et Tema teguviisi õiglus oleks mõistetav. Enne, kui hukkamõist tabab ülekohtutegijaid, tahab Jumal veel nende teguviisi uurida; kui nad ei ole jumaliku halastuse piiri ületanud, annab Ta neile veel aega meeleparanduseks.

Kaks taevast saadikut eemaldusid ning jätsid Aabrahami Temaga, keda ta teadis nüüd olevat Jumala Poja. Ja nii hakkas Aabraham Soodoma elanike eest paluma. Kord oli ta päästnud nad mõõgaga, nüüd püüdis ta päästa neid palvega. Lott oma perega elas veel Soodomas. Sama omakasupüüdmatu armastus, mis oli Aabrahami ajendanud päästma soodomlasi eelamlaste käest, ajendas teda neid päästma — kui see oli Jumala tahtmisega kooskõlas — taevase hävitustormi käest.

Sügava aukartuse ja alandusega esitas Aabraham oma palve: "Vaata, ma olen nõuks võtnud siiski Issandaga rääkida, kuigi olen põrm ja tuhk!" Ei mingit eneseusaldust ega kiitlemist oma õigusega. Ta ei viidanud oma sõnakuulmisele või toodud ohvritele ega nõudnud jumalikku soosingut. End patusena tundes palus ta patuste eest. Selline meelsus peaks olema kõikidel, kes liginevad Jumalale. Samas väljendas Aabraham lapsele omast usaldust, kes palub midagi armastavalt isalt. Ta astus taevasele saadikule ligemale ja palus tungivamalt. Ehkki Lott elas Soodomas, ei osalenud ta ülekohtustes tegudes. Aabraham arvas, et selles rahvarohkes linnas peaks olema ka teisi tõelise Jumala kummardajaid. (140) Seepärast palus ta: "Jäägu Sinust kaugele see tegu, et tapad õige ühes õelaga!... Jäägu see Sinu poolt tegemata! Kas kõige maailma Kohtumõistja ei peaks tegema õigust?" Aabraham ei palunud vaid korra; ta palus palju kordi. Julgustatuna sellest, et ta palvetele vastati jaatavalt, jätkas ta seni, kuni sai kinnituse, et linn säästetakse siis, kui seal leidub kümme õiget.

Aabrahami ajendas paluma armastus hukkuvate inimeste vastu. Ehkki ta jälestas rikutud linna patte, soovis ta, et patused pääseksid. Tema suur mure Soodoma pärast kõneleb murest, mida peaksime tundma meeltparandamatute inimeste pärast. Me peaksime vihkama pattu, kuid armastama patust. Kõikjal meie ümber on inimesi, kes vajuvad sellisesse lootusetusse, kohutavasse hukatuslikku kuristikku nagu vajus muistne Soodom. Iga päev lõpeb kellegi armuaeg. Iga tund läheb keegi niikaugele, et jumalik armastus ei saa teda enam puudutada. Kus on hääled, kes hoiataksid ja anuksid patust, et ta põgeneks patu kohutava saatuse eest? Kus on käed, kes sirutuksid teda hukatusest välja tõmbama? Kus on need, kes südamest ja püsivas usus paluksid Jumalat tema pärast?

Aabrahamil oli Kristuse meelsus. Jumala Poeg on suur Eestkostja patuse eest. Tema teab inimhinge väärtust, sest Ta on maksnud inimese eest lunastushinna. Kristus vihkas kurjust nii nagu ainult laitmatult puhas olemus võib vihata, kuid Ta armastas patust nii nagu ainult lõpmatult hea olemus võib armastada. Ristil, kogu maailma kohutava süükoorma all surmaagooniat tundes, palus Ta oma teotajate ja tapjate eest: "Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida nad teevad!" (Luk.23,34).

Aabrahami on nimetatud "Jumala sõbraks," "kõikide isaks, kes usuvad" (Jak.2,23; Rom.4,11). Jumal annab ustava patriarhi kohta sellise tunnistuse: "Aabraham kuulis mu sõna ja pidas, mis ma käskisin pidada — mu käske, seadlusi ja õpetusi!... Sest ma tean temast, et ta käsib oma poegi ja järeltulevat sugu hoida Jehoova teed ning teha, mis õige ja kohus, et Jehoova võiks anda Aabrahamile, mis Ta temale on tõotanud." Aabrahamile osutati tõepoolest

suurt au — tema võis olla selle rahva esiisaks, kes sajandite vältel pidi hoidma alal Jumala tõed maailmas — rahva isaks, kelle kaudu pidi tõotatud Messias tulema õnnistuseks kõikidele rahvastele. (141) Jumal, kes usuisa kutsus, tunnustas teda. Jumal, kes mõistab kõikide mõtteid "juba kaugelt" ning oskab inimesi õigesti hinnata, ütles nii: "Ma tunnen teda." Aabraham ei vahetanud tõde isekate radade vastu. Ta otsustas pidada Jumala käske ning toimida kõiges õiglaselt. Ta otsustas rakendada jumalakartuse ellu oma kodus. Ta tahtis kasvatada oma peret õigluses. Jumala käsk oli tema majapidamise juhis.

Aabrahami kodakonda kuulus üle tuhande inimese. Need, kes tema õpetusi kuuldes õppisid teenima ainsat Jumalat, leidsid tema leeris endale kodu. Sellises koolis saadud õpetuse abil kasvasid nad tõelise usu esindajaiks. Aabrahamil lasus suur vastutus. Ta õpetas perekonnapäid, kes rakendasid tema eeskuju perekondades, keda nemad juhtima hakkasid.

Neil aegadel oli isa perekonnapea ja preester. Lapsed tunnustasid isa autoriteeti ka siis, kui neil endal oli juba perekond. Järeltulijaid õpetati suhtuma patriarhi kui perekonnapeasse, kes lahendas nii usulisi kui ilmalikke küsimusi. Aabraham püüdis sellist patriarhaalset süsteemi säilitada, kuna see soodustas ka Jumala tundmise säilimist. Pereliikmed tuli liita ühte, et kaitsta neid laialtlevinud ja sügavalt juurdunud ebajumalateenistuse pealetungi eest. Aabraham püüdis kõigiti takistada oma leeri asukaid segunemast paganatega ning olemast nende ebajumalateenistuse tavade tunnistajaiks. Ta teadis hästi, et vennastumine kurjaga laostab märkamatult inimese põhimõtted. Ta püüdis väga hoolikalt hoiduda igast väärvaatest ning rõhutada elava Jumala majesteetlikkust ja au; ainult Tema väärib kummardamist.

Sellise targa korralduse oli sisse seadnud Jumal. Ta soovis kaitsta oma rahvast, niipalju kui võimalik, sidumast end paganatega. Nad pidid elama teistsuguse elukorralduse järgi ja neid ei pidanud arvestatama kokku teistega. Jumal oli eraldanud Aabrahami tema ebajumalaid teenivatest sugulastest, et patriarh võiks õpetada ja kasvatada oma peret eemal salakavalatest mõjudest, mis oleksid neid Mesopotaamias ümbritsenud. Tema järeltulijad pidid põlvest põlve kandma edasi tõelist usku.

(142) Aabraham armastas lapsi ja kogu oma peret. Seepärast oli ta valvel nende usu ja uskumuste pärast ning selgitas neile jumalikke seadlusi. See oli hinnalisim pärand neile ja nende kaudu kogu maailmale. Kõiki õpetati mõistma, et nad on taeva Jumala alamad. Vanemad ei pidanud olema pealekäivad ega lapsed sõnakuulmatud. Jumal oli oma käsus näidanud ära igaühe kohustused. Ainult kuulekus käsule võis tagada õnne ja heaolu.

Aabrahami igapäevase elu vaikiv mõju oli kodakondsetele pidevaks õppetunniks. Tema kõrvalekaldumatu õiglus, heatahtlikkus ja omakasupüüdmatu peenetundelisus olid äratanud isegi kuningate imetluse. Samasugune oli ta ka kodus. Temast õhkus õilsust ja armastusväärsust, mis kõneles kõikidele, et ta oli ühenduses taevaga. Ta ei jätnud tähelepanuta ka kõige silmapaistmatumat sulast. Tema kodus ei olnud üht seadust peremehe ja teist sulase jaoks, üht rikaste ja teist vaeste jaoks. Ta kohtles kõiki nagu Jumala armu osalisi — õiglaselt ja armastusega.

"Ta käsib oma poegi ja järeltulevat sugu..." Aabraham ei jätnud vaos hoidmata laste halbu kalduvusi ega nõudmata kohustuste täitmist vaatamata sellele, et ta neid hellalt armastas. Aabraham andis oma perele õiget õpetust, kuid hoidis ülal ka autoriteeti ja seaduste täitmist.

Vähesed järgivad meie päevil Aabrahami eeskuju. Pimeda ja omakasupüüdliku sentimentaalsuse tõttu, mida sageli vääriti armastuseks nimetatakse, lubavad paljud vanemad lastel teha seda, mida lapsed tahavad, ehkki nende otsustusvõime on väljakujunemata. Selline teguviis on tegelikult suurim julmus noorte vastu ning kuritegu kogu maailma suhtes. Vanemate järeleandlik kõikelubavus põhjustab korratust perekonnas ja ühiskonnas. See julgustab noori järgima oma kalduvusi, alistumata Jumala nõudmistele. Nii areneb nende mõttelend Jumala tahet trotsivaks ning nende uskmatu sõnakuulmatus kandub edasi lastele ja lastelastele. Vanemad peaksid Aabrahami sarnaselt oma peret käskima. Õpetage ja nõudke kuulekust vanemlikule autoriteedile. See on esimene samm Jumala autoriteedile kuuletumise teel.

(143) Jumala käsu alahindamine vaimulike juhtide poolt on põhjustanud palju halba. Laialt levinud õpetus, nagu poleks jumalikud käsud enam inimese jaoks kehtivad, mõjutab inimese kõlblust täpselt samuti nagu ebajumalateenistus. Need, kes püüavad alahinnata Jumala püha käsu nõudeid, ründavad otseselt nii perekondade kui rahvaste õnne põhialuseid. Usku tunnistavad vanemad, kes ei täida Jumala korraldusi, ei juhi oma perekonda käima Issanda teedel. Jumala käsku ei tehta elureegliks. Kui lapsed kord oma perekonna asutavad, ei tunne nad kohustust õpetada oma lastele seda, mida neile on õpetatud. Seepärast on nii palju jumalakartmatuid perekondi; seepärast on kõlblusetus nii sügavale sööbinud ja laialt levinud.

Vanemad peavad kõigepealt ise kõndima Issanda jälgedes, puhta südamega, siis saavad nad nõuda seda oma lastelt. Selles suhtes peab toimuma uuendus — sügav, laialdane reform. Seda uuendust vajavad vanemad, seda vajavad sõnakuulutajad — nad vajavad Jumala elama asumist nende perekonda. Kui nad tahavad näha muutust, tuleb neil võtta Jumala Sõna oma perekonna nõuandjaks. Nad peavad õpetama oma lastele, et Jumal kõneleb inimestega oma Sõna kaudu ja seepärast tuleb öeldule tingimusteta kuuletuda. Nad peaksid kannatlikult, väsimatult ja lahkelt õpetama lastele, kuidas elada Jumalale meelepäraselt. Sellises perekonnas kasvanud lapsed suudavad seista vastu uskmatute targutustele. Nad on oma usu aluse rajanud Piiblile ning kahtlustevool ei suuda neid sellelt aluselt minema pühkida.

Liiga paljudes perekondades jäetakse hooletusse palve. Vanematele tundub, et neil pole aega hommiku- ja õhtupalvuseks. Nad ei raatsi eraldada mõningaid silmapilke selleks, et tuua Jumalale tänu Tema rikkalike õnnistuste eest — päikesepaiste ja kosutava vihma eest ning pühade inglite kaitse eest. Neil ei ole aega paluda oma kodu jaoks jumalikku abi ja juhtivust ning Jeesuse püsivat kohalolekut. Nad lähevad tööle samuti nagu härg ja hobune, mõtlemata Jumalale ja taevale. Jumala Poeg hindab neid nii kalliks, et Ta oli valmis andma nende lunastamiseks oma elu, nemad aga ei hinda Tema tohutut headust rohkem kui mõistuseta loomad, kes hukkuvad.

(144) Nii nagu vanaaja patriarhid, nii peaksid inimesed, kes tunnistavad, et nad armastavad Jumalat, ehitama Issandale altari sinna, kuhu nad iganes kodutelgi püstitavad. Kui üldse kunagi, siis nüüd on aeg teha iga kodu palvekojaks. Isa ja ema peaksid sageli suunama oma südame Jumala poole, paludes alandlikult enese ja oma laste pärast. Isa kui perekonna preester peaks asetama Jumala altarile hommiku- ja õhtuohvri ning abikaasa ja lapsed ühinegu temaga palves ja ülistuses. Sellises perekonnas on Jeesusel hea olla.

Igast kristlikust kodust peaks paistma välja püha valgus. Armastus peaks ilmnema igas tegevuses. See peaks avalduma kogu koduses suhtlemises tähelepanelikkusena ja õrna isekusetu lugupidamisena. On kodusid, kus seda põhimõtet rakendatakse — kus teenitakse Jumalat ja valitseb tõeline armastus. Sellistest kodudest tõusevad hommiku- ja õhtupalved hea lõhnarohu suitsu taoliselt üles Jumala poole ning Tema arm ja õnnistused laskuvad otsekui hommikune kaste üle palvetajate.

Hästikorraldatud kristlik kodu kõneleb jõuliselt kristluse kasuks — ja ükski uskmatu ei saa seda kummutada. Kõik võivad näha, et perekonnas toimib mõju, mis ilmneb laste käitumises; kõik võivad näha, et Aabrahami Jumal on nendega. Kui end kristlasteks tunnistavate inimeste kodu oleks siira usu paik, siis lähtuks sellest tohutult hea mõju. Nad oleksid tõepoolest "maailma valgus." Taeva Jumal tahab öelda iga ustava lapsevanema kohta nii nagu Ta ütles kord Aabrahami kohta: "Ma tean temast, et ta käsib oma poegi ja järeltulevat sugu hoida Jehoova teed ning teha, mis õige ja kohus, et Jehoova võiks anda Aabrahamile, mis Ta temale on tõotanud!"

Peatükk 13 -USUPROOV

(1.Ms. 16. ptk.; 17,18-20; 21,1-14; 22,1-19.)

(145) Aabraham oli kahtluseta uskunud tõotust poja saamisest, kuid ta ei mallanud oodata, et Jumal täidaks öeldu omal ajal ja omal viisil. Jumal lubas viivitust selleks, et proovile panna Aabrahami usku Jumala kõikesuutlikusse, kuid Aabraham ei teinud proovi läbi. Saara, kes arvas, et nii vanas eas on tal võimatu last saada, pani jumaliku plaani täitumisele kaasa aitamiseks ette, et Aabraham võtaks endale liignaiseks ühe tema ümmardajatest. Mitmenaisepidamine oli tol ajal nii levinud, et seda ei peetud enam patuks. Ometi oli selline asi Jumala käsu vastane ning rikkus perekonnasuhete pühadust ja rahu. Aabrahami naitumine Haagariga häiris kodurahu ja tõsised järelmõjud ulatusid tulevaste põlvkondadeni.

Haagar muutus uhkeks ja nipsakaks, kui temast oli saanud Aabrahami naine. Ta lootis saada suure rahva esiemaks. Haagar hakkas oma emandat halvustama. Vastastikune armukadedus häiris varem nii õnneliku kodu rahu. Aabraham oli sunnitud kuulama mõlema kaebusi ning püüdis asjatult kooskõla taastada. Ehkki Aabraham oli Haagariga naitunud Saara anumise peale, süüdistas Saara nüüd meest. Ta soovis rivaali ära saata, kuid Aabraham keeldus seda tegemast, sest Haagar kandis tema last, kes tema südames hellitatud lootuse kohaselt pidi olema tõotuse poeg. Haagar kui Saara ümmardaja jäi Aabrahami otsuse põhjal emanda käe alla. Haagari uhkus ei suutnud taluda karmust, milleks tema enda käitumine oli põhjust andnud. "Siis Saarai käitus temaga karmilt, ning ta põgenes tema juurest ära."

Haagar põgenes kõrbesse. Mahajäetuna ja sõpradeta kõrbes ühe allika juures puhates nägi ta Jehoova inglit inimkujul, kes kõnetas teda sõnadega: "Haagar, Saarai ümmardaja!" Nende sõnadega osutas ta naise seisusele ja kohustustele. "Mine tagasi oma emanda juurde ja alanda ennast tema (146) käte alla!" Noomitusega kaasnes lohutus: "Jehoova on kuulnud su alandusest... Ma teen sinu soo nõnda arvurikkaks, et see paljususe poolest pole loetav!" Selleks, et Haagar tuletaks alati meelde Jumala armu, kästi tal lapsele nimeks panna Ismael, mis tähendab "Jumal kuuleb."

Kui Aabraham oli liginemas sajandale eluaastale, korrati talle tõotust pojast — pärijast —, kes saab olema Saara laps. Aabraham ei mõistnud ikka veel tõotust. Tema mõtted läksid kohe Ismaelile ning klammerdusid arvamusele, et Jumala armulised plaanid tõdenevad selle poisi kaudu. Aabraham hüüatas: "Kui ainult Ismaelgi Sinu ees jääks elama!" Veelkord korrati tõotust, ja nii selgelt, et öeldut ei saanud vääriti mõista: "Siiski, su naine Saara sünnitab sulle poja ja sa pead panema temale nimeks Iisak. Ja ma teen temaga lepingu." Jumal pani tähele ka isa palvet: "Aga ka Ismaeli pärast olen ma sind kuulnud. Vaata, ma õnnistan teda... ja ma teen ta suureks rahvaks."

Iisaki sündimine tähendas Aabrahami ja Saara ainsa ja eluaegse lootuse täitumist. See täitis nende telgi rõõmuga. Haagari jaoks tähendas Iisaki sünd auahnete soovide luhtumist. Kogu pere oli pidanud nüüdseks juba nooruki-ikka jõudnud Ismaeli Aabrahami varanduse ja

tema järglastele tõotatud õnnistuste pärijaks. Äkki jäeti ta kõrvale ning pettunud ema ja poeg hakkasid vihkama Saara last. Üldine rõõm suurendas nende kadedust veelgi, kuni nähti, et Ismael pilkas avalikult Jumala tõotuste pärijat. Saara mõistis, et Ismaeli mässumeel tekitab pidevalt lahkhelisid ning ta nõudis, et Aabraham saadaks Haagari ja Ismaeli leerist ära.

Patriarh oli raske probleemi ees. Kuidas saata ära hellalt armastatud poeg Ismael! Nõutuna otsis ta nõu Jumalalt. Ingli kaudu käskis Issand Aabrahamil Saara soov täita. Ainult nii võis taastuda kodurahu. Aabrahami armastus Ismaeli ja Haagari vastu ei pidanud seda takistama. Ingel lohutas teda tõotusega, et ehkki Ismael lahkub isakodust, ei jäta Jumal teda maha. Jumal kaitseb teda ning teeb temagi suure rahva isaks. Aabraham kuuletus ingli käsule, kuigi ta süda oli kirjeldamatult raske.

(147) Õpetus, mille Aabraham sai abielusuhete pühadusest, on õpetus kõigiks aegadeks. Abielu õnne ja õigusi tuleb hoolikalt kaitsta, isegi kui see nõuaks suurt ohvrit. Saara oli Aabrahami ainus tõeline naine. Tema õigust olla naine ja ema ei pidanud jagama mitte keegi teine. Saara austas oma meest ning Uues Testamendis on teda esitletud väärika eeskujuna. Ometi ei tahtnud ta, et Aabraham kiinduks südamest kellessegi teise, ning Issand ei noominud teda nõudmise eest saata võistleja ära. Aabraham ja Saara mõlemad olid kahelnud Jumala väes. See oligi viinud Haagariga naitumiseni.

Jumal oli valinud Aabrahami ustavate isaks. Tema elu pidi olema usuelu eeskujuks järeltulevatele põlvedele. Kuid Aabrahami usk polnud veel täiuslik. Kord oli ta varjanud tõsiasja, et Saara oli tema naine; teistkordselt oli ta väljendanud usaldamatust Jumalasse siis, kui ta abiellus Haagariga. Selleks, et Aabraham võiks olla suuremaks eeskujuks, laskis Jumal tal osa saada veel ühest proovilepanekust — raskeimast kogemusest, mida inimene iial on tunda saanud. Öises nägemuses sai ta käsu suunduda Morija maale ning ohverdada seal ühel talle kättenäidataval mäel oma poeg põletusohvriks.

Selleks ajaks oli Aabraham sada kakskümmend aastat vana. Tema kaasaegsedki pidasid teda vanaks meheks. Nooremana oli ta suutnud taluda raskusi ja seista silmitsi hädaohuga, nüüd oli nooruse energia kadunud. Elujõuline mees suudab vapralt vastu pidada raskustele ja hädadele, mis hirmutavad eakamat inimest. Kuid Jumal oli jätnud Aabrahami jaoks viimase, raskeima proovikivi ajale, mil teda rõhus aastate koorem ning ta igatses puhkust muredest ja vaevast.

Usuisa elas tollal Beer-Sebas. Ta oli väga rikas ja maa valitsejate poolt austatud vürst. Tuhanded kariloomad sõid tema leeri ümbritsevatel tasandikel. Ümberkaudne maa oli täis tipitud tema kaaskondlaste telke — sadade talle ustavate sulaste kodusid. Tõotuse poeg oli kasvanud tema kõrval meheks. Näis, et taevas on krooninud õnnistustega ennastohverdava elu, mis oli kannatlikult oodanud edasilükkunud tõotuse täitumist.

(148) Sõnakuulelikus usus oli Aabraham oma kodumaalt lahkunud, jättes maha esiisade hauad ja sugulaste kodud. Ta oli elanud oma pärandimaal võõrsilolijana. Kaua oli ta oodanud

tõotatud pärija sündi. Jumala käsu peale oli ta oma poja Ismaeli ära saatnud. Nüüd, mil nii kaua igatsetud laps oli jõudnud meheikka ning usuisale näis, et ta lootused kannavad vilja, seisis ta silmitsi kõige karmima läbikatsumisega.

Noaterana tungisid isa südamesse sõnad: "Võta nüüd Iisak, oma ainus poeg, keda sa armastad... ning ohverda ta seal põletusohvriks." Iisak oli tema kodu silmarõõm ning vanaduspäevade lohutus, eelkõige aga tõotatud õnnistuste pärija. Sellise poja kaotamine õnnetusjuhtumi või haiguse läbi oleks purustanud armastava isa südame ning vajutanud longu ta halli pea, kuid nüüd kästi tal oma käega valada poja veri. See tundus kohutava võimatusena.

Saatan oli varmalt veenmas, et Aabraham ajas midagi segi, sest Jumala käsk ütleb ju: "Ära tapa." Kuidas saab Jumal nõuda midagi sellist, mida Ta on kord keelanud! Aabraham astus telgist välja ja vaatas pilvitu tähistaeva poole. Ta meenutas peaaegu viiskümmend aastat tagasi saadud tõotust, et tema järglasi saab olema niisama loendamatult nagu taevatähti. Kui see tõotus pidi täituma Iisaki kaudu, kuidas võis teda siis surmata? Aabrahamil oli kiusatus uskuda, et siin oli tegemist arusaamatusega. Valulikes kõhklustes kummardus ta silmili maha ning anus, nii nagu ei iial varem, kinnitust, kas ta tõepoolest peab täitma kohutava korralduse. Ta meenutas ingleid, kes Jumalast saadetuina olid tulnud rääkima Jumala kavatsustest Soodomaga ja kellelt ta oli kuulnud tõotust poisist, kellest nüüd oli jutt — Iisakist. Ta läks paika, kus ta oli mitmel korral taevaseid käskjalgu kohanud, ja lootis nüüdki saada mõnda täpsemat juhtnööri, kuid keegi ei tulnud talle appi. Näis, et pimedus oli ta haaranud. Kõrvus aga kõlas Jumala käsk: "Võta nüüd Iisak, oma ainus poeg, keda sa armastad..." Sellele korraldusele tuli kuuletuda; ta ei usaldanud viivitada. Päev oli algamas ja peagi tuli asuda teekonnale.

Aabraham läks telki ning seisatas Iisaki magamisaseme juures. Poeg magas sügavat, rahulikku noorukiund. (151) Isa silmitses viivu kalli poja nägu ja pööras siis värisedes pea ära. Ta läks Saara juurde, kes samuti magas. Kas ta peaks naise äratama, et ta saaks veel oma poega emmata? Kas ta peaks talle Jumala nõudmisest kõnelema? Meelsasti oleks ta kergendanud südant Saarale ja temaga seda kohutavat vastutust jaganud, kuid ta kartis, et Saara takistab teda. Iisak oli ema rõõm ja uhkus. Saara oli poega niivõrd kiindunud, et emaarmastus oleks ohvrist keeldunud.

Lõpuks äratas Aabraham poja ning rääkis talle korraldusest tuua ühel kaugel mäel ohver. Iisak oli sageli käinud koos isaga ohverdamas neil altaritel, mida isa oli rännakutel ehitanud, seepärast ei üllatanud teda seekordne minek. Ettevalmistused reisiks tehti kiiresti. Põletuspuud seoti eesli selga ja kaks sulast tulid kaasa.

Isa ja poeg kõndisid kõrvu; nad vaikisid. Usuisa kandis südames rasket saladust; ta ei suutnud kõnelda. Ta mõtles Iisakit imetlevale armastavale emale ja tema juurde üksi tagasi tulemisele. Ta teadis hästi, milline valu läbistab ema südame, kui ta kuuleb poja surmast.

See päev — pikim päev Aabrahami elus — veeres aeglaselt õhtusse. Poeg ja sulased heitsid puhkama, kuid isa veetis öö palves, lootes, et mõni taevane käskjalg kuulutab

läbikatsumise lõppenuks ja lubab noorukil elusa ja tervena ema juurde tagasi minna. Kuid Aabrahami piinatud hing ei saanud leevendust. Koitis teine pikk päev ning saabus teine alandumist ja palveid täis öö. Tema kõrvus kõlas endiselt korraldus, mis pidi ta lastetuks jätma. Saatan oli kohal, et sisendada kahtlusi ja uskmatust, kuid Aabraham tõrjus ta keelitused. Kui nad kolmandal päeval teekonda jätkasid, nägi usuisa põhja poole vaadates Morija mäe kohal tõotatud märki — aupilve. Seda nähes teadis ta kindlalt, et hääl, mis temaga oli kõnelnud, oli taevast.

Aabraham ei nurisenud Jumala vastu, vaid julgustas end mõtetega Issanda headusest ja ustavusest. Poeg oli antud talle otsekui üle ootuste ja eks olnud kalli aarde andjal õigus oma tagasi nõuda! Ta kordas tõotust: "Iisakis peab sulle sugu nimetatama." Tema sugu pidi olema niisama loendamatu nagu liivaterad merekaldal. Iisak oli sündinud läbi ime ja eks võinud sama vägi, kes talle elu andis, anda seda uuesti. Vaadates usu läbi sellele, mis ei ole nähtav, jäi (152) Aabraham kindlaks Jumala sõnale, "sest ta mõtles, et Jumal on võimeline ka surnuist üles äratama" (Heb.11,19).

Ometi suutis ainult Jumal mõista, kui suurt ohvrit nõudis isalt valmidus oma poeg surma saata. Seepärast soovis Aabraham, et ainult Jumal oleks selle hetke tunnistajaks. Ta palus sulastel jääda peatuspaika ja ütles: "Mina ja poiss läheme sinna, kummardame ja tuleme siis tagasi teie juurde." Põletuspuud pandi ohverdatava Iisaki selga, isa võttis noa ja tule ning kahekesi tõusid nad mäetippu. Noormees imestas endamisi, kust võetakse ohvriloom paigas, kus polnud kariloomi. Viimaks küsis ta: "Isa! Näe, siin on tuli ja puud, aga kus on ohvritall?" Oo, milline läbikatsumine! Kuidas rebisid armsad sõnad — "mu isa" — Aabrahami südant! Isa ei suutnud pojale veel nüüdki tõtt öelda. "Mu poeg," ütles ta, "küllap Jumal vaatab enesele ohvritalle."

Määratud paigas ehitasid nad altari ja ladusid selle peale puud. Seejärel rääkis Aabraham pojale häälevärinal jumalikust sõnumist. Õuduse ja hämmastusega kuulas Iisak oma saatust, kuid ei osutanud vastupanu. Kui ta oleks tahtnud, oleks ta võinud põgeneda murest murtud vana isa eest, keda kahepäevane kohutav sisevõitlus oli kurnanud. Kuid Iisak oli lapsepõlvest peale harjunud usaldavalt ja tingimusteta vanematele kuuletuma. Kuulda saanud Jumala plaanist, alistus ta sellele vastuvaidlematult. Ta uskus nagu Aabrahamgi ning leidis, et auasi on ohverdada oma elu Jumalale. Hellalt püüdis ta isa muret leevendada ja teda julgustada, kui isa tuimade kätega sidus poega altari külge.

Viimased armastavad sõnad, viimased pisarad, viimane hüvastijätuembus. Isa tõstab noa, et poega tappa, kuid ta käsi peatatakse. Jumala ingel hüüab taevast: "Aabraham, Aabraham!" Kiiresti vastab ta: "Siin ma olen!" Hääl jätkab: "Ära pane kätt poisi külge ja ära tee temale midagi, sest nüüd ma tean, et sa kardad Jumalat ega keela mulle oma ainust poega."

(153) Siis nägi Aabraham, et "üks jäär oli rägastikus sarvipidi kinni." Ta tõstis jäära altarile ja ohverdas selle poja asemel. Rõõmu ja tänutundega pani Aabraham sellele paigale uue nime: "Jehoova näeb."

Morija mäel uuendas Jumal oma lepingu Aabrahamiga, kinnitades pühaliku vandega Aabrahamile ja tema tulevastele sugupõlvedele tõotatud õnnistust: "Ma vannun iseenese juures, ütleb Jehoova: sellepärast, et sa seda tegid ega keelanud mulle oma ainust poega, ma õnnistan sind tõesti ja teen su soo väga paljuks nagu tähti taevas ja nagu liiva mere ääres. Ja su sugu vallutab oma vaenlaste väravad! Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast, et sa võtsid kuulda mu häält!"

Aabrahami suur usutegu valgustab majakana kõigi ajastute Jumala laste teerada. Aabraham ei püüdnud Jumala tahte täitmisest kõrvale hiilida. Kolme teeloldud päeva kestel oli tal küllalt aega arutleda ja Jumalas kahelda, kui tal oleks kahtlemiseks kalduvust. Ta oleks võinud kaalutleda nii: inimesed hakkaksid pidama teda mõrvariks, teiseks Kainiks, ning hülgaksid tema õpetused. Ta ei saaks enam kaasinimestele head teha! Aabraham oleks võinud vabandada korralduse mittetäitmist ka oma vanusega. Kuid usuisa ei otsinud vabandusi. Aabraham oli inimene; tema kiindumused ja soovid olid samad, mis meil. Ometi ei tahtnud ta olla sõnakuulmatu. Ta ei esitanud vastuargumente: tõotus ei saa täituda siis, kui Iisak tapetaks. Ta ei püüdnud targutamisega vaigistada valutavat südant. Ta teadis, et Jumal on õige ja õiglane kõigis nõudmistes, ning ta kuuletus, täites täpselt Tema tahet.

"Aabraham uskus Jumalat ja see arvati temale õiguseks ning ta nimetati Jumala sõbraks" (Jak.2,23). Paulus ütleb: "Need, kes on usust, on Aabrahami lapsed" (Gal.3,7). Aabrahami usk ilmnes tegudes. "Eks Aabraham, meie isa, mõistetud õigeks tegudest, kui ta oma poja Iisaki viis ohvrialtarile? Sa näed, et usk töötas ühes tema tegudega ja et tegudest sai usk täiuslikuks" (Jak.2,21.22). Paljud ei mõista seost usu ja tegude vahel. Nad ütlevad: "Usu ainult Kristusesse, ja sa oled päästetud. Sul pole mingit tegemist käsupidmisega." Tõeline usk ilmneb kuulekuses. Kristus ütles uskmatutele juutidele: "Kui te oleksite (154) Aabrahami lapsed, siis te teeksite ka Aabrahami tegusid" (Joh.8,39). Issand ütles ustavate isa kohta: "Aabraham kuulis mu sõna ja pidas, mis ma käskisin pidada — mu käske, seadlusi ja õpetusi!" (1.Ms.26,5). Apostel Jakoobus väidab: "Usk, kui tal ei ole tegusid, on iseenesest surnud" (Jak.2,17). Johannes, kes kõneleb nii palju armastusest, lausub: "See on Jumala armastus, et me peame Tema käske" (1.Joh.5,3).

Sümbolite ja tõotuste kaudu kuulutas Jumal Aabrahamile "head sõnumit" (Gal.3,8). Usuisa uskus tulevasse Lunastajasse. Kristus ütles juutidele selle kohta: "Aabraham, teie isa, hakkas rõõmutsema, et ta saab näha minu päeva. Ja ta nägi seda ja oli rõõmus!" (Joh.8,56). Iisaki asemel ohverdatud jäär kujutas Jumala Poega, keda meie eest ohverdati. Jumala käsust üleastumine mõistis inimese surma, kuid Isa ütles Pojale otsa vaadates patusele mõeldud sõnad: "Ela, mina olen leidnud lunahinna!"

Jumal andis Aabrahamile niisuguse korralduse selleks, et proovida tema usku, kuid ka selleks, et selgitada talle evangeeliumi reaalsust. Kohutava sisevõitluse valulikke päevi lubati tal kogeda selleks, et ta võiks oma kogemuse kaudu pisutki mõista selle ohvri suurust, mille tõi inimese lunastamiseks igavene Jumal. Ükski teine läbikatsumine poleks põhjustanud

Aabrahamile taolist hingepiina kui teadmine peatsest poja ohverdamisest. Jumal ohverdas oma Poja tegelikult, Tema Poeg suri piinarikast ja häbistavat surma. Inglitel, kes nägid pealt Jumala Poja alandust ja hingevalu, ei lubatud vahele astuda nii nagu kord Iisaki puhul. Kellegi hääl ei hüüdnud: "Küllalt!" Aukuningas ohverdas oma elu langenud inimkonna eest. Kas Jumal oleks saanud anda paremat tõendit oma lõpmatust armastusest? "Tema, kes oma Poegagi ei säästnud, vaid loovutas Tema meie kõikide eest, kuidas Ta ei peaks siis Temaga meile kõike muud annetama?" (Rom.8,32).

Aabrahamilt nõutud ohver oli kõnekas talle endale ja järeltulevatele sugupõlvedele, kuid ka taeva ja teiste maailmade patuta olevustele. Kristuse ja Saatana vahelise võitluse tander, kus viiakse täide lunastusplaani, on universumi õpperaamat. (155) Kuna Aabraham polnud täielikult uskunud Jumala tõotustesse, oli Saatan süüdistanud teda inglite ja Jumala ees lepingu tingimuste rikkumises ja väitnud, et tal polnud seetõttu enam õigust lepinguga määratud õnnistustele. Jumal soovis tõestada kogu taeva ees oma sulase ustavust, selgitada täpse kuulekuse olemust ning avada veel täielikumalt lunastusplaani.

Taevased olevused olid tunnistajad Aabrahami usu ja Iisaki allumise nähtavakssaamisest. See proovilepanek oli kaugelt karmim kui omal ajal Aadamale osakssaanu. Esimesele inimpaarile antud keelule allumine ei tähendanud kannatust. Aabrahamile antud korralduse täitmine nõudis ülimalt piinarikast ohvrit. Kogu taevas jälgis imetluse ja hämmastusega Aabrahami vääramatut kuulekust ning kiitis heaks tema ustavuse. Saatana süüdistused osutusid valeks. Jumal ütles oma sulasele: "Nüüd ma tean, et sa kardad Jumalat ega keela mulle oma ainust poega!" Jumal kinnitas teiste maailmade elanike ees oma lepingut Aabrahamiga. See tõendas, et kuulekus saab tasutud.

Inglitelgi oli olnud raske mõista lunastuse saladust — mõista, et taevane Valitseja, Jumala Poeg, peab surema süüdioleva inimese eest. Kui Aabraham sai korralduse poja ohverdamiseks, pööras kogu taevas pilgu temale. Pineva tähelepanuga jälgisid nad igat sammu selle korralduse täitmise teel. Nad kuulsid Iisaki küsimust: "Kus on ohvritall?" ja Aabrahami vastust: "Küllap Jumal vaatab enesele ohvritalle!" Nad nägid, kuidas isa käsi peatati sel hetkel, kui see valmistus poega surnuks lööma. Nad nägid, kuidas jäär, mille Jumal oli ohvriks muretsenud, tapeti Iisaki asemel. Siis selgines inglitele lunastuse saladus ning nad mõistsid endisest paremini, kui imeväärselt oli Jumal hoolitsenud inimese päästmise eest (1.Pet.1,12).

Peatükk 14 -SOODOMA HÄVITAMINE

(1.Ms. 19. ptk.)

(156) Jordani oru linnadest kauneim oli Soodom. See asus viljakal ja ilusal tasandikul, mis nägi välja nagu "Jehoova rohuaed." Siin kasvasid palmid, oliivipuud ja viinapuud ning aastaringselt hõljus lopsaka troopilise taimestiku kohal lillelõhn. Põllud andsid rikkalikku lõikust ja ümbritsevail künkail sõid suured loomakarjad. Tasandikulinn edvistas kunstide ja kaubandusega. Idamaa aarded kaunistasid Soodoma losse ning kõrbekaravanid tõid varandusi siinsetele kaubaturgudele. Vähese vaevanägemisega võis rahuldada kõik eluvajadused ja terve aasta näis olevat üksainus pidu.

Üleüldine küllus tiivustas luksuse ja uhkuse tagaajamist. Jõudeelu ja rikkus paadutasid südame, mida polnud purenud puudus ja mured. Jõukuse ja vaba aja küllus soodustasid nautlemist ning inimesed andusid meelelistele naudingutele. Prohvet lausub: "Vaata, su õe Soodoma süü on see: temal ja ta tütreil oli uhkus, leivaküllus ja muretu rahu, aga viletsa ja vaese kätt ta ei kinnitanud, vaid nad olid upsakad ja tegid mu ees jäledusi; aga ma saatsin nad ära, kui ma seda nägin!" (Hes.16,49.50). Inimesed ihaldavad rikkust ja muretut elu; ometi soodustavad need patte, mis tõid hävingu Jordani tasandiku linnadele. Kasutus jõudeelus langesid inimesed kergesti Saatana kiusatusse, minetasid Jumala kuju ning muutusid saatanlikeks. Jõudeolek on suurim needus, mis inimest tabab; see toob kaasa pahed ja kuriteod, nõrgestab mõtlemisvõimet, moonutab arusaamist ja laostab tundeelu. Saatan on varmalt valmis hävitama need, kes pole (157) valvel ja kelle muretus annab talle võimaluse ligineda neile ühe või teise kütkestava maski all. Saatan on kõige edukam siis, kui ta läheneb inimestele nende jõudetundidel.

Soodomas prassiti ja pidutseti. Anduti ohjeldamatult kõige pahelisematele ja ebaloomulikematele ihadele. Inimesed pilkasid otseselt Jumalat ja Tema käsku ning tundsid rõõmu vägivallategudest. Ehkki nad teadsid, kuidas Jumala viha oli hävitanud enne-veeuputusaegse maailma, elasid nad sama jumalakartmatult.

Tol ajal, kui Lott Soodomasse elama asus, ei olnud rikutus veel nii sügavale ulatunud. Armurikas Jumal laskis armukiirtel veel paista keset moraalset pimedust. Kui Aabraham vabastas vangid eelamlaste käest, pöörasid soodomlased tähelepanu tõelisele usule. Aabraham ei olnud Soodoma elanikele võõras. Nad olid sageli heitnud nalja selle üle, et ta teenis nähtamatut Jumalat. Tema võit ülekaalukama vaenlase üle ning suuremeelne suhtumine vangidesse ja sõjasaaki tekitasid neis nüüd hämmastust. Aabrahami osavust ja vaprust ülistades pidi igaüks salamisi möönma, et võidu oli taganud tema Jumala vägevus. Õilsus ja isekusetus, mis erines teravalt Soodoma elanike meelsusest, tunnistas omakorda Aabrahami usu ülevusest.

Melkisedek oli Aabrahami õnnistades nimetanud tema jõu ja võidu allikaks Issandat. "Olgu õnnistatud Aabraham, kõige kõrgema Jumala, taeva ja maa Looja poolt! Olgu kiidetud kõige kõrgem Jumal, kes sinu vaenlased su kätte andis!" (1.Ms.14,19.20). Selle kaudu pöördus

Jumal veelkord Soodoma rahva poole, kuid viimane valguskiir summutati samuti nagu eelmised.

Nüüd kaldus Soodoma päev õhtusse. Hukatuspilved heitsid linnale oma varje. Soodoma elanikud ei märganud seda. Samal ajal, kui hävitust teostama tulnud inglid liginesid linnale, unistasid inimesed heaolust ja naudinguist. Viimane päev sarnanes varasematele. Õhtu saabudes näis kõik kaunis ja kaitstud. Maalilist maastikku kuldasid loojuva päikese kiired. (158) Õhtujahedus oli linnaelanikud majadest välja meelitanud ning rühmiti luusiti siia-sinna, et võtta käesolevast hetkest kõik, mis võtta annab.

Videvikus astus linnaväravast sisse kaks võõrast. Nad näisid ränduritena, kes otsivad ööbimispaika. Keegi ei osanud näha silmapaistmatutes teekäijates võimsaid jumalikke saadikuid. Kergemeelne jõuk ei aimanud, et nende suhtumine taevastesse käskjalgadesse täidab ülekohtukarika. Soodomas oli siiski üks mees, kes osutas võõrastele sõbralikku tähelepanu ja kutsus nad oma katuse alla. Lott ei tundnud tulijaid, kuid ta oli harjunud olema viisakas ja külalislahke. Seda oli ta õppinud Aabrahamilt. Kui Lott poleks omanud sellist meelsust, oleks ta võinud hukkuda koos Soodomaga. Paljud perekonnad on võõraste eest ust sulgedes jätnud õue Jumala saadikud, kes oleksid toonud neile õnnistust, lootust ja rahu.

Iga tegevus elus mõjutab meid kas heas või halvas suunas. Tähtsusetuina näivate kohustuste täitmine toob kaasa suured õnnistused ja nende täitmata jätmine toob kaasa suure õnnetuse. Just väikesed asjad panevad proovile meie iseloomu. Jumal tunneb heameelt, kui inimene sooritab igapäevaseid silmapaistmatuid, kuid ennastsalgavust nõudvaid toimetusi rõõmuga ja varmalt. Me ei tohi elada enesele, vaid teistele. Meie elu saab olla õnnistuseks ainult siis, kui meie meelelaad on armastusrikas, abivalmis ja ennastunustav. Väikesed tähelepanuavaldused ja lihtsad viisakusteod suurendavad oluliselt elu õnnelikkust; nende hooletusse jätmine muudab aga elu märgatavalt viletsamaks.

Lott teadis, kui alatult võidakse võõraid Soodomas kohelda ja sellepärast otsustas ta neid oma kodus kaitsta. Ta istus linna väravas siis, kui rändurid tulid. Neid nähes tõusis Lott üles, läks neile vastu ning lausus viisakalt kummardades: "Ennäe mu isandaid! Astuge ometi oma sulase kotta, jääge öömajale." Näis, et nad lükkavad tema külalislahkuse tagasi: "Ei, me jääme ööseks välja!" Sellise vastusega soovisid nad kontrollida Loti siirust ja anda mõista, et nad ei tundnud soodomlaste kurjust. Võõraste vastus mõjutas Lotti veel otsusekindlamalt paluma, et nad ei jääks ööseks tänavale.

(159) Lott oli kavatsenud hoida küllakutse väravasuus seisvate kaaslinlaste eest varjul ning viia külalised oma koju kõrvalteid pidi, kuid tulijate kõhklus ning Lotipoolne veenmine äratasid tähelepanu. Enne, kui nad jõudsid ööseks puhkama heita, piiraski pahatahtlik jõuk Loti maja. Jõugu moodustasid kiimalised ja pahelised erinevas vanuses mehed. Võõrad olid küsitlenud Lotti olukorra kohta linnas ning Lott oli neid just hoiatanud, et nad öösel majast välja ei läheks, kui õuest kuulduski hüüdeid ja nõudmisi, et võõrad välja toodaks.

Lott mõistis, et erutatud meestejõuku võib kergesti pahandada ja nad võivad hakata majja jõuga sisse murdma. Seepärast läks ta välja neid rahustama. "Mu vennad," ütles ta, "ärge tehke ometi kurja!" Ta nimetas neid vendadeks ning lootis, et nad rahunevad ja loobuvad häbitutest plaanidest. Kuid tema sõnad valasid õli tulle. Jõugu raev paisus mässuks. Nad süüdistasid Lotti ülemvõimutsemises ning ähvardasid, et kohtlevad teda õelamalt kui tema külalisi. Nad tormasid tema poole ning oleksid ta ilmselt tükkideks kiskunud, kui Jumala inglid poleks vahele astunud. Taevased saadikud "sirutasid käed välja, tõmbasid Loti eneste juurde kotta ja sulgesid ukse." Nüüd oli selge, kes olid Loti külalised tegelikult. "Aga mehi, kes koja ukse taga olid, lõid nad pimestusega, niihästi väikesi kui suuri, nõnda et need väsisid ust otsimast." Südamepaadumus takistas meestel mõistmast Jumala väe ilmnemist. Soodomlaste viimast ööd ei märgistanud varasematest suuremad patud, ent lõpuks lakkas nii kaua põlatud Jumala arm neid mõjutamast. Soodoma elanikud olid ületanud jumaliku kannatlikkuse piiri, salapärase, varjatud rajajoone Jumala kannatlikkuse ja meelepaha vahel. Tema hävitusleegid olid valmis Siddimi orus süttima.

Inglid rääkisid nüüd Lotile oma tuleku eesmärgist: "Me hävitame selle paiga, kuna hädakisa nende pärast on Jehoova ees suur; Ja Jehoova on (160) meid läkitanud seda hävitama!" Võõrad, keda Lott oli püüdnud kaitsta, tõotasid nüüd kaitsta teda ning päästa kõik tema pereliikmed, kes olid valmis kurjast linnast põgenema. Uksetagune jõuk oli väsinud ust otsimast ja lahkunud ning Lott läks välja, et oma lapsi hoiatada. Ta kordas inglite sõnu: "Tõuske, minge siit paigast ära, sest Issand hävitab selle linna!" Lapsed ainult naersid; isa mure tundus ebauskliku hirmuna ja tegi neile nalja. Loti tütreid olid mõjutanud nende meeste arusaamad. Nad elasid linnas hästi ja tundsid end väljaspool ohtu. Kõik oli nii nagu alati. Nad olid varakad ja näis võimatuna, et kaunis Soodom hävitatakse.

Lott pöördus kurvalt koju tagasi. Ta rääkis oma ebaedust. Inglid käskisid tal võtta naine ja kaks tütart, kes olid veel kodus, ning linnast lahkuda. Lott viivitas. Ehkki ta oli vägivalda nähes iga päev muret tundnud, ei mõistnud ta teravalt jumalakartmatu linna ebamoraalsust ja jäledust. Ta ei mõistnud Jumala kohtunuhtluste vältimatust. Mõned Loti lapsed tahtsid jääda linna ja Loti naine keeldus ilma nendeta lahkumast. Lotile tundus talumatuna mõte, et tal tuleb oma kalleimad inimesed maha jätta. Raske oli lahkuda luksuslikust kodust, mis oli nõudnud terve eluaja tööd ning asuda teele vaese rändurina. Valust muserdatuna viivitas ta lahkumisega. Kui Jumala inglid poleks olnud nendega, oleksid nad Soodoma hävingus hukkunud. Taevased saadikud võtsid Loti, ta naise ja tütred käekõrvale ning viisid nad linnast välja.

Siis pöördusid inglid tagasi Soodomasse, et hävitustöö täide viia. Nüüd astus Loti juurde kolmas mees, kellega Aabraham oli Soodoma pärast kaubelnud. Kõigist tasandike linnadest ei olnud leitud isegi kümmet õiget, kuid vastuseks usuisa palvele päästeti see ainuski, kes Jumalat kartis. Lotile öeldi: "Päästa oma hing! Ära vaata selja taha ja ära peatu mitte kuskil ümbruskonnas! Põgene mägestikku, et sa ei hukkuks!" Kõhklus ja viivitus oleksid saanud saatuslikuks. Üks viivitav pilk hukkumisele määratud linnale või hetk seisatumist, et kahetseda

taga kaunist kodu, oleks maksnud põgenejatele elu. Jumalike nuhtluste torm ootas õnnetute põgenike varjule jõudmist.

(161) Segaduses ja hirmul Lott palus, et ta ei peaks jõudma mägestikku, sest teel sinna võis varitseda õnnetus või surm. Pahelise linna uskmatuse keskel elades oli ka tema usk nõrgenenud. Taeva Vürst oli ta kõrval, ja ometi kartis ta oma elu pärast, justkui ei suudaks Jumal, kes oli teda siiani kaitsnud ja armastanud, teda enam aidata. Ta oleks pidanud oma jumalikku Saatjat täiesti usaldama ning jätma oma tahte ja elu kõhklematult Issanda kätesse. Kuid sarnaselt paljudele teistele püüdis ka tema oma plaane teha: "Vaata, see linn taamal on nii ligidal, et sinna võiks põgeneda ja on pisitillukene — siis võiks mu hing jääda elama!" Kõnealune linn oli Bela, hilisema nimega Soar. Bela oli mõne kilomeetri kaugusel Soodomast ning oli sama rikutud ja seega hukkumisele määratud. Lott palus aga, et Bela säästetaks; tema palve oli ju nii väike, nurus ta. Issand täitis Loti soovi. Ta ütles: "Vaata, ma võtan sind kuulda ka selles asjas ega paiska segi linna, millest sa räägid!" Oo, kui armulik on Jumal eksivate loodolevuste vastu!

Uuesti korrati käsku kiirustada, sest tuletorm pidi peagi puhkema. Ent üks põgenikest julges vaadata tagasi hukkumisele määratud linna poole. Seetõttu sai temast Jumala hukkamõistu mälestusmärk.

Kui Lott oleks kõhklemata olnud valmis inglite hoiatust täitma ja varmalt mägestikku põgenema, oleks ka tema naine pääsenud. Loti eeskuju oleks kaitsnud naist tegemast pattu, mis ta nüüd hävitas. Kuna Lott kõhkles ja viivitas, siis suhtus ka naine Jumala hoiatusse hoolimatult. Ehkki ta astus tasandiku teed, kiskus teda endiselt Soodoma poole, ja ta hukkus koos Soodomaga. Ta mässas sisemiselt Jumala vastu, sest Jumala karistus tabas tema varandust ja lapsi. Ehkki Jumal oli teda armulikult õelast linnast välja talutanud, leidis ta, et teda oli karmilt koheldud, kuna aastatepikku kogutud varandus tuli jätta tuleroaks. Selle asemel, et pääsemise eest tänada, vaatas ta kangekaelselt tagasi ja igatses taga neid, kes olid jumaliku hoiatuse hüljanud. Tema hoiak kõneles sellest, et ta ei väärinud elu ja kaitset.

(162) Olgem valvel, et meiegi ei suhtuks kergekäeliselt sellesse, mida armulik Jumal on meie päästmiseks teinud. On kristlasi, kes ütlevad: "Ma ei hooli pääsemisest, kui mu abikaasa ja lapsed ei pääse koos minuga." Nende meelest pole taevas siis taevas, kui seal ei ole nende armsaid. Kas selliselt mõtlevatel inimestel on õige arusaam Jumala suurest headusest ja halastusest? Kas nad on unustanud, millise tugeva armastuse, austuse ja usalduse sidemega on nad seotud oma Looja ja Lunastajaga? Armukutse kõlab kõikidele; kuid kas siis, kui meie sõbrad hülgavad Päästja armastuse, peaksime ka meie selle hülgama? Lunastus on kallis asi. Kristus on maksnud meie päästmise eest mõõtmatu hinna; ükski, kes hindab selle ohvri suurust ning inimhinge väärtust, ei põlga Jumala pakutud armu seetõttu, et teised seda põlgavad. Teiste hooletu suhtumine Jumala õiglastesse nõudmistesse peaks panema meid veel palavamalt Jumalat austama ning kõik võimalikku tegema, et kõik võtaksid vastu Tema armastuse.

"Päike oli just tõusnud maa kohale, kui Lott jõudis Soari." Hommikupäikese säravad kiired näisid tõotavat tasandiku linnadele heaolu ja rahu. Elu hakkas jooksma igapäevast rada; ühed läksid tööle, teised lõbutsema. Loti väimehed itsitasid vana mehe rumala hirmu üle. Kuid siis puhkes ootamatult torm, välk selgest taevast. Issand laskis sadada tuld ja väävlit. Leegid neelasid lossid ja templid, luksuslikud eramud, aiad ja viinamäed ning ülemeelikud, nautlevad rahvahulgad, kes veel eelmisel ööl olid häbistanud taeva saadikuid. Viljakalt tasandikult tõusis taeva poole suits nagu küdevast ahjust. Kaunis Siddimi org muutus laastatud paigaks, mida iialgi enam ei asustatud — tõendades kõikidele põlvkondadele, et ülekohus pälvib halvakspanu.

Tasandiku linnade hävitusleegid on heitnud hoiatavat helki meie päevadeni. See kõneleb tõsiasjast, et ehkki Jumala halastus (165) kannatab üleastujatega kaua, on patul siiski piir. See piir lõpetab armu pakkumise ja vallandab nuhtlused.

Maailma Lunastaja ütleb, et on suuremaidki patte kui need, mille pärast hävitati Soodom ja Gomorra. Inimesed, kes kuulevad evangeeliumi kutset patukahetsusele, kuid ei pane seda tähele, on Jumala ees suuremad süüdlased kui Siddimi oru elanikud. Veel suurem on nende patt, kes tunnistavad, et nad tunnevad Jumalat ja peavad Tema käske, kuid salgavad Kristuse oma iseloomu ja igapäevase eluga. Päästja sõnade valgel on Soodoma saatus pühalikuks hoiatuseks nii neile, kes avalikult pattu teevad, kui ka neile, kes alahindavad taevast saadetud valgust ja eesõigust.

Seepärast ütleb tõeline tunnistaja Efesose kogudusele: "Aga mul on sinu vastu, et sa oled maha jätnud oma esimese armastuse. Siis mõtle nüüd, kust sa oled langenud, ja paranda meelt ja tee esimesi tegusid; aga kui mitte, siis ma tulen su juurde ja lükkan su küünlajala tema asemelt ära, kui sa meelt ei paranda" (Ilm.2,4.5). Lunastaja jälgib Temapoolse armastuse ja andestuse pakkumise vastuvõtmist palju õrnema armastuse ja kaastundega kui maine vanem, kes on südamest valmis andestama oma eksinud, kannatavale lapsele. Ta hüüab eksiteele läinule: "Pöörduge tagasi minu juurde, siis ma pöördun teie juurde!" (Mal.3,7). Kui aga eksija kangekaelselt keeldub kuuletumast häälele, mis teda kaastundlikult kutsub, siis jäetakse ta lõpuks pimedusse. Süda, mis on Jumala halastust kaua põlanud, muutub viimaks patust kõvaks ning Jumala arm ei saa seda enam mõjutada. Kohutav on inimese saatus, kelle kohta Issand peab lõpuks ütlema: "Ta on liitunud ebajumalatega — las ta läheb!" (Hos.4,17). Jumala kohtupäeval on kergem põli Siddimi oru linnadel kui nendel, kes on tundnud Kristuse armastust, kuid on selle vahetanud patuse maailma naudingute vastu.

Sina, kes sa armupakkumisi kergekäeliselt eemale lükkad, mõtle pikkadele aruannetele taevaraamatuis, kuhu märgitakse nii rahvaste, perekondade kui üksikisikute jumalakartmatus. Jumal võib kannatada kaua, pakkuda andestust ja kutsuda meeleparandusele, kuid tuleb aeg, mil aruannetele tõmmatakse joon alla; inimene on teinud otsuse ja valinud oma saatuse. Siis lubatakse tulla nuhtlustel.

(166) Tänapäeva usuline maailm on ärevusttekitavas olukorras. Jumala halastusse on suhtutud üleolevalt. Väga paljud nimetavad Issanda käsku kehtetuks, "õpetades õpetusi, mis on inimeste käskimised" (Mat.15,9). Paljudes meie maa kirikutes lokkab uskmatus mitte just Piibli avaliku eitamise kujul, vaid uskmatus usu maskis, mis õõnestab usku Piiblisse kui Jumala ilmutusse. Õõnes vormilikkus on tõrjunud kõrvale innuka pühendumise ja elava jumalakartuse. Kristus ütles: "Samuti ka, nagu oli Loti päevil... otse nii peab olema sel päeval, mil Inimese Poeg ilmub!" (Luk.17,28.30). Päevauudised tunnistavad Kristuse sõnade tõdenemisest. Maailm küpseb kiiresti hukatuseks. Peagi tabavad maad Jumala nuhtlused ning patt ja patused hävitatakse.

Issand ütles: "Aga hoidke, et te oma südameid ei koormaks liigsöömise ega purjutamise ega peatoiduse muredega ja et see päev ei tuleks teie peale äkitselt otsekui linnupael! Sest ta tuleb kõikide peale, kes kogu maapinnal asuvad" — kõikide peale, kelle huvid keskenduvad sellele maailmale. "Siis valvake ja paluge igal ajal, et teid arvataks väärt põgenema kõige selle eest, mis tuleb, ja seisma Inimese Poja ees!" (Luk.21,34-36).

Enne Soodoma hävitamist saatis Jumal Lotile sõnumi: "Päästa oma hing! Ära vaata selja taha ja ära peata mitte kuskil ümbruskonnas! Põgene mägestikku, et sa ei hukkuks!" Sama hoiatust kuulsid Kristuse järelkäijad enne Jeruusalemma hävitamist: "Aga kui te näete Jeruusalemma olevat sõjaväe poolt ümber piiratud, siis tundke, et ta hävitus on ligidal. Siis põgenegu need, kes on Juudamaal, mägedele!" (Luk.21,20.21). Neil tuli põgeneda viivitamata, varandusest hoolimata.

Kõne all oli väljaminek, otsustav eraldumine jumalakartmatusest, põgenemine elu eest. Nii oli Noa päevil, nii oli Loti päevil. Nii toimisid Kristuse järelkäijad enne Jeruusalemma hävitamist; ja nii on lõpuajal. Taas kõlab Jumala hääl hoiatussõnumis, mis käsib Tema rahval eralduda üleüldisest jumalakartmatusest.

(167) Usuline maailm on rikutud ja ärataganenud. Prohvet Johannesele kujutati seda nägemuses Baabülonina, "suure linnana, kelle käes on valitsus ilmamaa kuningate üle" (Ilm.17,18). Enne selle hävitamist kõlab taevast kutse: "Minge välja temast, minu rahvas, et te ei saaks tema pattude osaliseks ja et teid ei tabaks tema nuhtlused!" (Ilm.18,4). Patust tuleb olla selgepiiriliselt lahus nii nagu Noa ja Loti päevil. Jumala ja maailma vahel ei saa olla mingit kompromissi; ei saa minna tagasi, et haarata kaasa maiseid aardeid. "Te ei või teenida Jumalat ja mammonat!" (Mat.6,24).

Siddimi oru elanike sarnaselt unistavad inimesed heaolust ja rahust. Jumala inglid hoiatavad: "Põgene elu eest!," kuid teised hääled hüüavad: "Ärge erutuge; rahutuseks pole mingit põhjust!" Rahvahulgad hüüavad: "Nüüd on rahu ja julgeolek!," kuid taevas kuulutab, et üleastujatele saabub kiire hukatus. Hävingule eelnenud ööl kees tasandiku linnades lõbus melu ning pilgati Jumala saadiku hirmu ja hoiatusi. Pilkajad hävisid leekides. Sel ööl sulgus armuuks Soodoma kurjade, hoolimatute elanike jaoks. Jumal ei lase end igavesti pilgata ega alaväärista. "Vaata, Jehoova päev tuleb hirmsana, raevu ja tulise vihaga, et teha õudseks maa

ja hävitada sealt patused!" (Jes.13,9). Suur hulk maailma rahvastikust põlgab Jumala halastuse ning neid tabab kiire ja vältimatu häving. Need aga, kes hoiatust tähele panevad, elavad "Kõigekõrgema kaitse all" ja viibivad "Kõigeväelise varju all." Tema tõde on nende kilp ja sõjariist. Nende jaoks kehtib tõotus: "Pika eaga täidan ma tema ja annan temale näha oma õndsust!" (Ps.91,1.4.16).

Lott elas Soaris lühikest aega. See linn oli sama ülekohtune nagu Soodomgi ning Lott kartis sinna jääda. Üsna vähe aja pärast Soar hävitatigi nagu oli olnud Jumala plaan. Lott suundus mägedesse ja elas ühes koopas, olles kaotanud kõik, mille nimel ta omal ajal viis oma pere patusesse linna. Kuid Soodoma needus järgis teda isegi mägedes. Loti tütarde patune teguviis oli Soodoma halva mõju tagajärg. Moraalne rikutus oli imbunud nende iseloomu sel määral, et nad ei suutnud enam eraldada head halvast. (168) Loti ainsad järeltulijad — moabiidid ja ammonlased — olid kõlblusetud, ebajumalaid teenivad hõimud, Jumala ja Tema rahva kibedad vaenlased.

Kui erinev oli Loti elu Aabrahami elust! Omal ajal olid nad olnud seltsilised, kummardanud Jumalat ühe ja sama altari juures ning elanud kõrvuti ränduritelkides; nüüdseks olid nad teineteisest kaugenenud. Lott oli heaolu ja kasu pärast valinud Soodoma. Ta oli eemaldunud Aabrahami altarist ega ohverdanud enam iga päev elavale Jumalale. Ta oli lubanud oma lastel seguneda rikutud ebajumalateenijatega. Siiski oli ta südames säilitanud Jumala kartuse, sest Piibel ütleb, et ta oli "õige"; talle tegi vaeva päevast päeva kõrvu puutuv jumalakartmatu jutt ning vägivald ja kuriteod, mida ta oli võimetu takistama. Lõpuks päästeti ta nagu "tulest tõmmatud tukk" (Sak.3,2). Ta kaotas kogu varanduse, oma naise ja lapsed ning elas nagu metsloom koopas, häbistatuna vanaski eas. Maailm ei pärinud temalt õiglaste meeste sugu, vaid kaks ebajumalaid teenivat hõimu, kes olid vaenus Jumalaga ja sõdisid Tema rahvaga, kuni nende ülekohtu mõõt täitus ja nad hävitati. Kui kohutavad olid ühe ebamõistliku sammu tagajärjed!

Tark Saalomon ütleb: "Ära näe vaeva rikkaks saamiseks, ära kuluta selleks oma mõistust." "Kes ahnitseb kasu, teeb oma koja võimatumaks, aga kes vihkab meelehead, jääb elama!" (Õps.23,4; 15,27). Apostel Paulus lisab: "Ent kes tahavad rikkaks saada, need langevad kiusatusse ja võrku ja paljudesse rumalaisse ja kahjulikesse himudesse, mis suruvad inimesed alla hukatusse ja hävitusse" (1.Tim.6,9).

Kui Lott asus elama Soodomasse, oli tal kindel kavatsus hoida end lahus ülekohtust ja õpetada ka peret nii toimima. Ometi ei tulnud sellest midagi välja. Ümbruse rikutus mõjutas temagi usku ning tema laste sidemed Soodoma elanikega köitsid teatud määral ka teda. Tagajärgi me teame.

Paljud teevad tänapäeval samasuguse vea. Endale kodu valides pööravad nad rohkem tähelepanu materiaalsele kasule kui ümbruskonna moraalsetele ja seltskondlikele mõjudele. Nad valivad kauni ja viljaka maa või kolivad õitsvasse linna suuremat heaolu otsima. Kuid nende lapsed on ümbritsetud (169) kiusatustest ning sõbrunevad liiga sageli kaaslastega, kes

takistavad neil vaimulikult arenemast ja õiget iseloomu kujundamast. Kombelõtvus, uskmatus ja ükskõiksus vaimulikkuse suhtes töötab vastu vanemate mõjule. Noored näevad pidevalt vanemlikule ja jumalikule autoriteedile vastuhakkamist julgustavat eeskuju ning paljud seltsivad uskmatutega niivõrd, et nad asuvad lõpuks täiesti Jumala vaenlaste poolele.

Jumal soovib, et me peaksime kodupaika valides eelkõige silmas seda, millised moraalsed ja vaimulikud mõjud meid seal ümbritsevad. Võime olla seejuures probleemi ees, sest paljud ei saa endale ise ümbrust valida; ent kõikjal, kus kohustused meil olla nõuavad, võib Jumal aidata meil jääda rikkumatuks, kui me Kristuse armule toetudes valvame ja palvetame. Siiski ei tohiks me end asjatult välja panna mõjudele, mis takistavad kristliku iseloomu kujundamist. Kui asume vabatahtlikult elama uskmatuse ja ilmalikkuse mõjusfääri, teeme Jumalale haiget ja peletame pühad inglid kodust eemale.

Need, kes koguvad oma lastele maist jõukust ja au vaimuliku elu arvelt, peavad lõpuks tunnistama, et sellised eelistused on hukutavad. Loti sarnaselt näevad paljud, et nende lapsed hukkuvad ja nemadki pääsevad vaevu. Nende elutöö lendab tuulde; kogu elu on ebaõnnestunud. Kui nad oleksid toiminud tõeliselt targalt, oleks nende lastel olnud vähem maiseid hüvesid, kuid nad oleksid varunud pärandust taevasse.

Pärand, mille Jumal on oma rahvale tõotanud, ei ole sellest maailmast. Aabraham ei omanud "jalatäitki" maad (Apt.7,5). Tal oli tõepoolest palju vara ja ta kasutas seda Jumala auks ning kaasinimeste kasuks, kuid ta ei pidanud seda maailma oma koduks. Issand kutsus teda lahku lööma ebajumalaid teenivatest kaasmaalastest ja tõotas anda talle Kaananimaa igaveseks pärandiks. Ometi ei saanud maad ei tema ega ta poeg ja pojapoeg. Kui Aabraham vajas matusepaika oma lähedaste matmiseks, tuli tal maatükk kaananlastelt osta. Nii sai tema ainsaks omandiks tõotatud maal kaljusse raiutud Makpela hauakoobas.

Ent Jumala tõotus ei läinud seepärast tühja. Tõotus ei täitunud lõplikult ka siis mitte, kui iisraellased Kaanani vallutasid. "Tõotused on antud Aabrahamile ja tema soole" (Gal.3,16). (170) Aabraham saab osa pärandist. Jumala tõotuse täitumine võib näida pikalt viibivat, sest "üks päev on Issanda juures nagu tuhat aastat ja tuhat aastat nagu üks päev" (2.Pet.3,8), ometi see "tuleb kindlasti ega kõhkle mitte" (Hab.2,3).

Aabrahamile ja tema soole tõotatud maa polnud ainult Kaananimaa, vaid kogu maailm. Apostel lausub: "Sest see tõotus, et Aabraham saab maailma pärijaks, ei antud temale ega tema soole mitte käsu läbi, vaid usu õiguse kaudu" (Rom.4,13). Piibel õpetab selgesti, et Aabrahamile antud tõotused täituvad Kristuse kaudu. Kõik, kes on Kristuse omad, on "Aabrahami sugu ja pärijad tõotuse järgi," "kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi" pärijad, mis saadakse kätte siis, kui kogu maailm vabastatakse patu needusest (Gal.3,29; 1.Pet.1,4). Sest "kuningriik ning valitsus ja võim kuningriikide üle kogu taeva all antakse Kõigekõrgema pühale rahvale"; "alandlikud pärivad maa ja tunnevad rõõmu suurest rahust!" (Tan.7,27; Ps.37,11).

Jumal lubas Aabrahamil vaimusilmas näha seda igavest, hävimatut pärandit ning Aabraham oli rahul lootusega. "Usu läbi asus ta võõrana elama tõotusemaale otsekui võõrale maale ja elas telkides ühes Iisaki ja Jaakobiga, kes olid sama tõotuse kaaspärijad; sest ta ootas linna, millel on alused ja mille ehitaja ning valmistaja on Jumal" (Heb.11,9.10).

Aabrahami järeltulijate kohta öeldakse: "Usus kõik need surid ega saanud tõotusi kätte, vaid nägid neid kaugelt ning teretasid neid ning tunnistasid endid olevat võõrad ja majalised maa peal" (Heb.11,13). Kui soovime saada "parema kodumaa, see on taevase" (salm 16), siis peame meiegi elama siin maa peal tundega, et oleme võõrsil. Need, kes on Aabrahami lapsed, ootavad seda linna, mida ootas Aabraham. Selle "ehitaja ja valmistaja on Jumal."

Peatükk 15 - IISAKI ABIELLUMINE

(1.Ms. 24. ptk.)

(171) Aabraham oli saanud vanaks ja ootas peatselt surma. Ometi oli jäänud teha veel midagi selle nimel, et kindlustada järeltulijaile tõotuse täitumine. Jumal oli määranud Aabrahami järglaseks Iisaki. Tema pidi hoidma alal Jumala käske ja saama valitud rahva isaks, kuid Iisak oli veel vallaline.

Kaananimaa elanikud olid andunud ebajumalateenistusele ja Jumal oli keelanud oma rahval nendega abiellumast, kuna Ta teadis, et sellised abielud viivad usust taganemisele. Patriarh oli mures poega ümbritsevate mõjude pärast. Aabrahami eluline usk Jumalasse ja Jumala tahte järgimine kõiges peegeldus ka Iisaki iseloomus, kuid noore mehe tundemaailm oli hell ning ta oli lahke ja paindlik. Seltsimine naisega, kes polnud jumalakartlik, tähendanuks ohtu ohverdada üksmeele säilitamise nimel põhimõtted. Aabrahami meelest oli poja jaoks naise valimine äärmiselt tõsine asi. Isa soovis, et poeg naituks inimesega, kes ei võõruta teda Jumalast.

Muiste kandsid laste abielu sõlmimise eest üldiselt hoolt vanemad ja nii oli tavaks ka nende hulgas, kes teenisid Jumalat. Kelleltki ei nõutud abiellumist inimesega, keda ta ei armastanud, kuid kiindumus-isiku valikus olid noorte juhendajaiks jumalakartlikud kogenud vanemad. Vastupidist teguviisi peeti vanemate teotamiseks ja lausa kuriteoks.

Iisak usaldas isa tarkust ja armastust ning jättis asja tema hooleks, uskudes, et Jumal ise aitab teha õige valiku. Aabrahami mõtted pöördusid oma isa sugulastele Mesopotaamias. Ehkki nad polnud täiesti vabad ebajumalateenistusest, tundsid ja teenisid nad tõelist Jumalat. Iisak ei võinud lahkuda Kaananist, et elama asuda Mesopotaamiasse, kuid Mesopotaamias võis leiduda neiu, kes oli valmis lahkuma oma kodust ja tulema tema juurde, et koos elavat Jumalat teenida. (172) Aabraham usaldas sellise tähtsa asja "vanimale sulasele oma peres," kes oli jumalakartlik, kogenud ja mõistlik mees ning oli teda kaua ustavalt teeninud. Aabraham nõudis, et sulane vannuks pühalikult Issanda nimel, et ta ei võta Iisakile naist kaananlaste hulgast, vaid valib neiu Naahori perekonnast Mesopotaamias. Kui sobivat neidu, kes oleks valmis oma sugulastest lahkuma, ei leidu, siis on sulane vandest vaba. Usuisa julgustas teeleasujat ja kinnitas, et Jumal aitab teda selles delikaatses ettevõtmises. "Jehoova, taeva Jumal," ütles ta, "kes mind võttis mu isakojast ja mu sünnimaalt..., Tema ise läkitab oma ingli sinu ees."

Sulane asus viivitamata teele. Ta võttis kaasa kümme kaamelit oma kaaslaste ja pruudi kaaskondlaste jaoks ning kingitusi neiule ja tema sõpradele. Siis asus ta pikale teekonnale teisele poole Damaskust; viljakate madalike poole suure Hommikumaa jõe kallastel. Jõudnud Haaranisse, "Naahori linna," peatus ta linnamüüri ees kaevu juures, kust naised tulid õhtuti vett võtma. Murerikkad mõtted täitsid mehe pea. Tema valikul olid otsustavad tagajärjed nii isanda perekonnale kui ka kõigile tulevastele põlvedele. Kuidas osata valida targalt võhivõõraste

inimeste hulgast? Sulane meenutas Aabrahami sõnu inglist, kelle Jumal saadab tema eele; siis palus ta tõsiselt Jumala juhtivuse pärast. Oma isanda perekonnas oli ta harjunud sõbralikkuse ja külalislahkusega; nüüd palus ta märki, et neiu, kes on Jumala poolt väljavalitu, osutaks tema suhtes tähelepanelikkust.

Vaevalt oli ta palve lõpetanud, kui sellele juba vastati. Kaevule oli tulnud naisi ja sulase tähelepanu köitis üks neiu. Kui neiu kaevu juurest eemaldus, astus võõras tema juurde ja palus kruusist ta õlal pisut vett. Neiu oli lahkelt valmis palvet täitma ning tegi ettepaneku ammutada vett ka võõra kaamelite jaoks. Sellist teenet olid tol ajal valmis osutama isegi vürstide tütred. Nii sai sulane palutud märgi. Neiu oli "väga ilusa välimusega" ning tema vastutulelikkus kõneles lahkest südamest ja tarmukast toimekusest. Siiani oli Jumal selgelt juhtinud. (173) Tunnustades neiu lahkust rikkalike annetustega, küsis sulane neiu vanemate kohta ja kuulis, et ta oli Betueli, Aabrahami vennapoja tütar. Siis heitis mees maha ja kummardas Jehoovat.

Võõras oli palunud öömaja neiu isamajast ning tänupalves oli ta nimetanud Aabrahami nime. Koju rutanud neiu jutustas juhtunust ning tema vend Laaban tõttas võõrast ja tema kaaslasi külalislahke varju alla tooma.

Elieser aga keeldus söömast enne, kui oli kõnelnud reisi sihist, palvest kaevul ja kõigest asjasse kuuluvast. Seejärel ta lausus: "Kui te nüüd tahate osutada heldust ja truudust mu isandale, siis ütelge mulle. Aga kui mitte, ütelge sedagi mulle, ja ma pöördun siis kas paremat või vasakut kätt!" Vastuseks kuulis ta: "Jehoovalt on see alguse saanud! Me ei või sulle sõnagi lausuda, ei halba ega head. Vaata, Rebeka on su ees, võta tema ja mine! Saagu ta naiseks su isanda pojale, nõnda nagu Jehoova on ütelnud!"

Kui perekonna nõusolek oli saadud, küsiti Rebeka arvamust; kas ta oli nõus minema kodust kaugele ja saama naiseks Aabrahami pojale. Rebeka uskus toimunu põhjal, et Jumal oli valinud ta Iisaki naiseks ning ta vastas: "Ma lähen!"

Sulane, kes soovis kiiremini näha isanda rõõmu teekonna õnnestumisest, oli kärsitu lahkuma ja järgmisel hommikul asutigi koduteele.

Aabraham elas Beer-Sebas ning Iisak, kes oli käinud naabruskonna karjamaal lambaid vaatamas, oli teel isa leeri, et oodata sulase saabumist Haaranist. "Ja Iisak oli vastu õhtut läinud väljale mõtisklema; ja kui ta oma silmad üles tõstis ja vaatas, ennäe, siis tulid kaamelid! Kui Rebeka oma silmad üles tõstis ja nägi Iisakit, siis ta laskus kaameli seljast ning küsis sulaselt: "Kes on see mees, kes meile väljal vastu tuleb?" Ja sulane vastas: "See on mu isand!" Siis Rebeka võttis loori ja kattis ennast. Ja sulane jutustas Iisakile kõigest, mis ta oli teinud. Ja Iisak viis Rebeka oma ema telki; ja ta võttis Rebeka, see sai tema naiseks ja ta armastas teda. Nõnda leidis Iisak troosti pärast oma ema surma."

Aabraham teadis hästi, millised olid tagajärjed, kui jumalakartlik inimene abiellus jumalakartmatuga; tagajärgi oli näha Kaini päevist alates. (174) Ka Aabrahami abielu Haagariga ning Ismaeli ja Loti abielud kõnelesid sama keelt. Aabrahami ja Saara usupuuduse

tulemuseks oli Ismaeli sündimine, jumalakartliku seemne ühendamine jumalakartmatuga. Mõjule, mida isa avaldas pojale, töötas vastu ebajumalaid teeniva ema suguselts ning Ismaeli paganlike naiste mõjutused. Haagari poolt Ismaelile valitud naiste mõju oli tõke, mida Aabraham asjatult ületada püüdis.

Lapsepõlves Aabrahamilt saadud õpetused jätsid Ismaelisse küll jälje, kuid naiste mõjul pääses perekonnas valitsema ebajumalateenistus. Lahus isast ning kibestunud tülidest perekonnas, kus puudus armastus ja jumalakartus, sai Ismaelist ajapikku metsik röövlielu elav kõrbevürst, kelle "käsi oli igaühe vastu ja igaühe käsi tema vastu" (1.Ms.16,12). Hilisematel eluaastatel kahetses ta tehtud kurja ning hakkas jälle teenima oma isa Jumalat, kuid tema järeltulijate iseloomule olid möödunud aastad jätnud oma pitseri. Võimas rahvas, kes Ismaelist põlvnes, oli rahutu paganlik hõim, kes Iisaki järeltulijatele alatasa peavalu valmistas.

Loti naine oli isekas, uskmatu naine, kes mõjutas meest lahku lööma Aabrahamist. Kui poleks olnud teda, poleks Lott jäänud Soodomasse, eemale targa, jumalakartliku usuisa nõuannetest. Naise mõju ja patuse linna mõju oleks viinud Lotigi Jumalast ärataganemisele, kui Aabraham poleks saanud teda nooruses nii ustavalt õpetada. Loti abielu ja Soodoma valimine elukohaks vallandasid pika sündmusterea, mis tõi palju halba mitmele põlvkonnale.

Ükski, kes austab Jumalat, ei saa end ohtu seadmata siduda inimesega, kes ei austa Jumalat. "Kas kaks kõnnivad ühes, ilma et oleksid ühes nõus?" (Am.3,3). Abielu õnn ja heaolu sõltub abielupoolte üksmeelest, kuid usklik ja uskmatu erinevad teineteisest teravalt nii kalduvustelt, eesmärkidelt kui maitselt. Nad teenivad erinevaid isandaid, kelle vahel pole kompromissi. Ükskõik kui puhtad ja õiged oleksid ühe abielupoole põhimõtted, triivib uskmatu elukaaslase mõju teda ikkagi eemale Jumalast.

(175) Inimesele, kes on abiellunud enne usklikuks saamist, tähendab usklikuks saamine endisest suuremat kohustust olla ustav oma elukaaslasele, ükskõik kui suured oleksid nende erimeelsused usuasjades. Ometi tuleb Jumala korraldusi pidada tähtsamaiks kõigist maisetest sidemetest ka siis, kui tagajärjeks on katsumused ja vaen. Armastuse ja heatahtlikkuse kaudu võib uskliku abielupoole ustavus võita uskmatu abielupoole usule. Ent Piibel keelab kristlastel abiellumast uskmatuga. Issanda nõuanne on: "Ärge hakake võõras ikkes vedama ühes uskmatutega" (2.Kor.6,14.17.18).

Jumal osutas Iisakile suurt au, tehes ta nende tõotuste pärijaks, mille kaudu pidi maailmale tulema õnnistus. Ometi oli Iisak ka neljakümne aastasena valmis tunnustama seda, et isa läkitas kogenud, jumalakartliku sulase talle naist valima. Selle abielu kodust õnne kirjeldab Piibel nii südamlikult ja kaunilt: "Iisak viis Rebeka oma ema Saara telki ja ta võttis Rebeka, see sai tema naiseks ja ta armastas teda. Nõnda leidis Iisak troosti pärast oma ema surma."

Milline kontrast Iisaki teguviisi ja paljude meie aja noorte, end kristlasteks tunnistavate inimeste, teguviisi vahel! Liigagi sageli arvavad noored armuasjadega ise toime tulevat, küsimata nõu kelleltki. Nende meelest pole Jumalal ega vanematel õigust siia sekkuda. Juba

kaua enne küpseks meheks ja naiseks saamist peavad nad ennast asjatundjaks valima elukaaslast, ilma vanemlikku abi vajamata. Pärast mõnd abieluaastat märkavad nad küll, et nad eksisid, kuid siis on sageli liiga hilja astutud sammu hukatuslikke tagajärgi ära hoida. Kui abielul lastakse jätkuda samas tarkuse ja enesekontrolli puuduses, mis juhtis nende kiiret valikut, siis muutub abielu kibedaks ikkeks. Paljud inimesed on selliselt purustanud oma õnne selles elus ja kaotanud tulevase elu lootuse.

Kui üldse milleski, siis peaks just abieluküsimuses hoolikalt kaalutlema ning kuulama vanemate ja kogenumate inimeste nõuannet. Kui üldse milleski, siis enne selle sammu astumist, mis seob kaks inimest ühte kogu eluks, on vaja nõuandjaks Piiblit ja palvet jumaliku juhtivuse pärast.

Vanemad ei tohiks kunagi kaotada silmist vastutust laste tulevase õnne eest. Iisak usaldas oma isa otsustusvõimet, sest ta oli õppinud armastama kuulekust. (176) Ehkki Aabraham ootas, et lapsed austaksid vanemlikku autoriteeti, tunnistas tema elu sellest, et see autoriteet polnud isekas ega meelevaldne kontroll, vaid armastus, mis pidas silmas laste heaolu ja õnne.

Isad ja emad peaksid mõistma, et nende kohustuseks on õpetada noori suunama kiindumust neile, kes on neile kohased kaaslased. Nad peaksid mõistma, et nende kohustuseks on õpetuse ja isikliku eeskuju ning Jumala armu abiga kujundada oma laste iseloomu varastest eluaastatest peale selles suunas, et lapsi kütkestaks kõik, mis on hea, puhas ja õige. Sarnane kütkestab sarnast; sarnane hindab sarnast. Kui lapsi õpetatakse juba varakult hindama tõde, puhtust ja headust, siis otsivad nad nooruses seltsilisi, kellel on need omadused.

Vanemad püüdku oma iseloomus ja koduses elus väljendada taevase Isa armastust ja headust. Olgu kodu täis päikesepaistet. See on laste jaoks kaugelt väärtuslikum kui maavaldus või raha. Looge kodus laste ümber armastuse õhkkond, et nad mäletaksid lapsepõlvekodu kui paika, millest suuremat õnne ja rahu võib leida vaid taevas. Kõigil pereliikmetel ei ole ühesugused iseloomujooned ning kodu pakub sageli võimalusi õppida kannatlikkust ja pikka meelt. Armastuse ja enesedistsipliini abil võivad kõik perekonnaliikmed üksteisega väga lähedaselt liituda.

Tõeline armastus on üllas ja püha põhimõte, oma olemuselt täiesti erinev hetkeimpulsi ajel süttivast kirest, mis sulab karmi katsumuse ees. Oma kohustuste ustav täitmine vanematekodus valmistab noored ette eluks oma kodus. Harjutagu noored vanemate juures enesesalgamist, lahkust, viisakust ja kristlikku vastutulelikkust. Nii säilib armastus südames soojana ja inimene, kes sellisest kodust välja läheb, et oma perekond rajada, teab, kuidas edendada selle inimese õnne, kelle ta on valinud elukaaslaseks. Siis ei ole pulmadele järgnev abielu armastuse lõpp, vaid selle algus.

Peatükk 16 - JAAKOB JA EESAV

(1.Ms.25,19-34; 27. ptk.)

(177) Jaakob ja Eesav, Iisaki pere kaksikud, olid täiesti erinevad nii eluviisilt kui iseloomult. Jumala ingel rääkis erinevusest juba enne vennakeste sündi. Vastuseks Rebeka murelikule palvele ütles ingel, et Rebeka saab kaks poega ja kumbki saab võimsa rahva esiisaks, kuid üks on teisest tugevam ja noorem saab juhtpositsiooni.

Eesav armastas poisikesest peale oma tahtmist teha ja ainult käesoleva silmapilguga arvestada. Ta ei kannatanud piiranguid, vaid nautis vaba, metsikut elu ja hakkas juba noorelt kütiks. Sellegipoolest oli ta isa lemmik. Vaikset, rahuarmastavat karjust paelus vanema poja julge energia ning isa kuulas meelsasti põnevaid lugusid poja seiklustest mägestikus ja kõrbetes. Jaakob seevastu oli kaalutlev, hoolas ja usin. Ta mõtles alati pigem tulevikule kui olevikule ning tundis rahuldust kodusest elust, karjapidamisest ja põlluharimisest. Emale meeldis Jaakobi kannatlik püsivus, kokkuhoidlikkus ja ettenägelikkus. Jaakob oli sügavalt kiinduv ja õrn ning tema väsimatu tähelepanelikkus tegi ema palju õnnelikumaks kui Eesavi juhuslikud ja tormilised armastusepursked. Rebekale oli Jaakob armsam poeg.

Aabrahamile antud ja tema pojale kinnitatud tõotused olid Iisaki ja Rebeka soovide ja lootuste keskpunkt. Neid tõotusi tundsid ka Eesav ja Jaakob. Poisse õpetati esmasünniõigust pidama millekski väga tähtsaks, kuna see tähendas lisaks maise vara pärimisele ka vaimulikke eesõigusi. Esmasünniõiguse saanu oli perekonna preester ning tema soost pidi sündima maailma Lunastaja. Teisalt olid esmasünniõiguse omajal ka kohustused. Sellise õnnistuse saaja pidi pühendama oma elu Jumala teenimisele. (178) Aabrahami sarnaselt pidi ta elama Jumala käskudele kuulekalt. Abielus, perekondlikes suhetes ja tegevuses pidi ta järgima Jumala tahet.

Iisak selgitas oma poegadele neid eesõigusi ja tingimusi ning tegi teatavaks, et Eesavile, vanemale pojale, kuulub esmasünniõigus. Kuid Eesav ei tahtnud kellelegi alluda ega usuelu elada. Vaimulikud esmasünniõigusega kaasnevad nõuded olid talle vastumeelsed piirangud. Jumala käsku, mis oli Aabrahamiga sõlmitud jumaliku lepingu täitumise tingimuseks, pidas Eesav orjaikkeks. Ta ihkas vabadust toimida nii nagu talle meeldis. Tema jaoks seisnes õnn võimus ja rikkuses, pidusöögis ja prassimises. Ta nautis oma metsiku hulkurielu piiramatut vabadust. Rebeka mäletas ingli sõnu ning oskas tõlgendada poegade iseloomu paremini kui ta abikaasa. Ta oli veendunud, et Jumal mõtles oma tõotuse pärijaks Jaakobit. Rebeka kordas ingli sõnu ka Iisakile, kuid isa oli kiindunud vanemasse poega ega taganenud oma otsusest.

Jaakob oli kuulnud emalt jumalikust vihjest anda esmasünniõigus temale; seda enam igatses ta sellega kaasnevaid eesõigusi. Jaakob ei ihaldanud isa vara; ta igatses sügavalt vaimulikku esmasünniõigust. Suhelda Jumalaga samuti nagu õiglane Aabraham, tuua lepitusohvreid oma perekonna eest, olla valitud rahva ja tõotatud Messia esiisaks ning saada lõpuks igavese pärandi omanikuks, oli eesõigus ja au, mida ta südamest soovis.

Salajase igatsusega kuulas Jaakob kõike, mida isa rääkis vaimulikust esmasünniõigusest. Ta talletas hoolikalt emalt kuuldu. Päeval ja ööl mõtiskles ta sellest, kuni esmasünniõigusest sai ta elu peamine taotlus. Ent kuigi Jaakob hindas igavesi õnnistusi rohkem kui maiseid, puudusid tal kogemuslikud teadmised Jumalast, keda ta austas. Jumalik arm ei olnud uuendanud ta südant. Ta arvas, et teda puudutav tõotus ei võinud täituda niikaua, kuni Eesav hoidis esmasünniõigust endale. (179) Seepärast mõtles ta alatasa sellele, kuidas saada endale kallikspeetud õnnistused, mida ta vend nii vähe hindas.

Kui Eesav ühel päeval väsinuna ja näljasena jahilt tuli, palus ta süüa Jaakobi käest, kes just süüa tegi. Jaakob, kes ei unustanud hetkekski oma taotlust, haaras võimalusest kinni ning tegi vennale ettepaneku rahuldada nälg esmasünniõiguse hinnaga. "Vaata, mina ju suren niikuinii," hüüdis mõtlematu, himukas kütt, "milleks mulle siis veel esmasünniõigus!" Ning kausitäie punase leeme eest loobus ta oma õigusest, kinnitades otsust vandega. Isa telkides oleks talle lühikese ajaga toitu valmistatud, kuid kärsituna ihkas ta saada soovitut kohe. Nii loobus ta hoolimatult aulisest pärandist, mille Jumal oli ta isale tõotanud. Eesavit huvitas ainult käesolev silmapilk. Ta oli valmis ohverdama taevased huvid maise nimel ning vahetama tuleviku hüved hetkelise eneserahuldamise vastu.

"Nii vähe hoolis Eesav esmasünniõigusest." Tegelikult tundis ta teatavat kergendust. Nüüd polnud ta teel mingeid tõkkeid; ta võis teha, mida tahtis. Paljud müüvad tänapäeval taevase esmasünniõiguse taltsutamatu naudinguhimu hinnaga, mida nimetatakse vääriti vabaduseks.

Välist ja maist hindav Eesav võttis endale naiseks kaks hetiiditari. Naised teenisid ebajumalaid ning see oli Iisakile ja Rebekale kibedaks meelehärmiks. Eesav oli astunud üle lepingu ühest tingimusest, mis keelas valitud rahva ja paganate vahelised abielud. Sellest hoolimata tahtis Iisak visalt anda esmasünniõigust Eesavile. Teda ei kõigutanud Rebeka kaalutletud väited, Jaakobi innukas soov õnnistuse järele ega Eesavi ükskõiksus oma kohustuste suhtes.

Aastad möödusid ja viimaks otsustas Iisak, kes oli vanaks saanud, nägemise kaotanud ja tundis surma liginevat, et ta ei lükka enam edasi õnnistuste andmist oma vanemale pojale. Teades Rebeka ja Jaakobi vastuseisust, otsustas ta sooritada pühaliku tseremoonia salaja. Kuna sel puhul oli tavaks valmistada pidusöök, palus isa Eesavit: "Mine väljale ja küti mulle mõni jahiloom. Valmista siis mulle maitsvat rooga..., et mu hing sind õnnistaks, enne kui ma suren."

(180) Rebeka aimas Iisaki plaani. Ta oli veendunud, et see oli vastuolus Jumala tahtega. Oli oht, et Iisak tõmbab endale jumaliku meelepaha; noorem poeg võis jääda ilma Jumalast määratud osast. Rebeka oli asjatult püüdnud mõjutada Iisakit loogikaga, nüüd otsustas ta tarvitada kavalust.

Vaevalt oli Eesav isa palvel välja läinud, kui Rebeka asus tegutsema. Ta jutustas juhtunust Jaakobile ja veenis teda viivitamatult tegutsema. Eesav ei võinud saada lõplikku ja

tagasipöördumatut õnnistust. Ema kinnitas pojale, et poeg peab täitma lihtsalt tema juhtnööre, siis saab ta Jumala tõotuste kohaselt õnnistuse endale. Jaakob ei olnud ema plaaniga kohe nõus. Mõte isa petmisest piinas teda. Ta tundis, et selline patt võib tuua pigem needust kui õnnistust. Kuid sisetundest saadi jagu. Jaakob ei kavatsenud otseselt valetada, aga isa ees olles näis, et ta oli läinud tagasitõmbumiseks liiga kaugele. Nii omandaski ta ihaldatud õnnistuse pettusega.

Jaakobi ja Rebeka plaan õnnestus, kuid pettus tõi ainult muret ja kurvastust. Jumal oli öelnud, et Jaakob saab esmasünniõiguse ning Tema oleks oma sõna omal ajal tõeks teinud, kui ema ja poeg oleksid usus oodanud ja Jumalal tegutseda lasknud. Nii nagu paljud end Jumala lapseks nimetavad inimesed praegu, nii ei tahtnud ka nemad usaldada asja Jumala hoolde. Hiljem kahetses Rebeka kibedasti pojale antud vale nõuannet; see lahutas ta Jaakobist ning nad ei näinud teineteist enam kunagi. Jaakobit rõhus esmasünniõiguse saamisest alates süükoorem. Ta oli teinud pattu isa, oma venna, omaenese südametunnistuse ja Jumala vastu. Ühe hetke tegu tuli kahetseda eluaeg. Aastaid hiljem, kui tema enda poegade käitumine ta hinge rõhus, kerkis see pilt talle elavalt silme ette.

Vaevalt oli Jaakob isa telgist lahkunud, kui Eesav sisse astus. Ehkki ta oli esmasünniõiguse ära müünud ja seda pühaliku vandega kinnitanud, otsustas ta venna nõudmistest hoolimata saada selle juurde kuuluvad õnnistused. Vaimuliku esmasünniõigusega kaasnevad maised eesõigused teinuks tast perekonnapea ning taganuks kahekordse osa isa pärandist. Selliseid õnnistusi oskas Eesav hinnata. "Tõuse, mu isa," ütles ta, "ja söö oma poja jahisaaki, et su hing mind õnnistaks!"

(181) Vana pime isa võpatas. Ta mõistis, et teda oli petetud. Tema kauaaegsed, hellitatud lootused olid nurjunud. Ta koges teravalt vanema poja pettumust. Samas tajus ta Jumala kätt, kes lubas sellist asja tema kavatsuste tühjaks tegemiseks. Iisak oli otsustanud takistada Jumala plaani. Talle meenusid ingli sõnad Rebekale ja ta mõistis, et Jaakob sobis paremini täitma Jumala poolt mõeldut, ehkki Jaakob oli petlikult toimides pattu teinud. Jaakobile õnnistussõnu lausudes oli Iisak tundnud Jumala Vaimu sisendust. Nüüd juhtunut taibates kinnitas ta tahtmatult lausutud õnnistust: "Ma õnnistasin teda ja õnnistatuks ta jääbki!"

Eesav oli olnud hoolimatu õnnistuse suhtes siis, kui see oli käepärast, nüüd siis ihaldas ta igaveseks kaotatut. Impulsiivse iseloomu kirglikus meeleheites ja raevus hüüatas ta: "Õnnista ka mind, mu isa! Kas sul pole hoitud õnnistust eraldi minu jaoks?" Antud tõotust ei saanud enam tagasi võtta. Õnnistust, millest ta oli kergekäeliselt loobunud, polnud võimalik tagasi saada. "Üheainsa kõhutäie eest," hetkelise isurahuldamise eest, mida ta polnud kunagi ohjeldanud, müüs Eesav oma esmasünniõiguse. Kui ta tehtut mõistis, polnud enam võimalik midagi muuta. "Ta ei leidnud mahti meeleparanduseks, ehkki ta seda silmapisaratega otsis" (Heb.12,16.17). Eesavilt ei võetud ära õigust Jumalaga kahetsuse kaudu side taastada, kuid esmasünniõigust tagasi saada oli võimatu. Tema meeleheide ei tulenenud patutunnetusest ega soovist Jumalaga lepitatud saada. Ta kurtis patu tagajärgede pärast, mitte patu enda pärast.

Kuna Eesav ei hoolinud Jumala õnnistustest ja nõudmistest, nimetab Piibel teda "roojaseks" (Heb.12,16). Eesav esindab neid, kes suhtuvad hoolimatult Kristuse lunastusse ning on valmis ohverdama taeva pärimisõiguse kaduvate asjade nimel. Suur osa inimkonnast elab käesolevale hetkele, mõtlemata tulevikule. (182) Eesavi kombel hüüavad nad: "Söögem ja joogem, sest homme me sureme!" (1.Kor.15,32). Nad elavad oma tahtmise järgi ega hooli kõige väärtuslikumast, kuna see nõuab enesesalgamist. Kui neil tuleb valida kas rikutud söögiisu rahuldamise või jumalakartlikele ja ennastsalgavatele inimestele tõotatud taevaste õnnistuste vahel, siis võidavad himud ning Jumalale ja taevale lüüakse käega. Oo, kui paljud end kristlaseks tunnistavad inimesed klammerduvad tervisele kahjulike himude külge, mis nüristavad südametunnistuse tundlikkust. Nad pahandavad, kui neid õhutatakse puhastama end kõigest liha ja vaimu rikutusest ning viima lõpule pühitsus jumalakartuses. Mõistes, et taevasse pole võimalik saada kahjulikest ihadest loobumata, otsustavad nad lahkuda igavesse ellu viivalt kitsalt teelt.

Suured inimhulgad vahetavad oma esmasünniõiguse meeleliste ihade vastu. Ajutiste naudingute nimel ohverdavad nad tervise, nõrgestavad vaimsed võimed ja kaotavad taeva. Nii nagu Eesav ärkas mõistma oma mõtlematust alles siis, kui kaotust ei saanud korvata, nii mõistavad Jumala suurel päeval sama need, kes on vahetanud taevase pärandi isekate soovide vastu.

Peatükk 17 - JAAKOBI PÕGENEMINE JA PAGENDUS

(1.Ms. 28-31. ptk.)

(183) Vihane Eesav oli ähvardanud Jaakobi tappa ja seepärast pidi Jaakob isakodust põgenema. Ometi oli isa õnnistus temaga. Iisak oli uuendanud talle tõotuselepingut ja õhutanud võtma naist ema suguvõsast Mesopotaamias.

Jaakob asus üksildasele teekonnale raske südamega. Kepp käes, tuli tal rännata sadu kilomeetreid läbi kõnnumaa, mida asustasid metsikud röövsuguharud. Hirmununa ja südametunnistuse piinast vaevatuna püüdis ta vältida inimesi, et vihane vend talle jälile ei saaks. Jaakob kartis, et ta oli igaveseks kaotanud õnnistuse, mida Jumal talle anda kavatses. Saatan oli valmis teda selle mõttega kiusama.

Teise päeva õhtuks oli Jaakob jõudnud juba küllalt kaugele isa leerist. Ta tundis end hüljatuna ja teadis, et oli kogu häda ise põhjustanud. Sünge meeleheide pigistas hinge ning ta söandas vaevu palvetada. Kuid ta oli ääretult üksi ja vajas Jumala kaitset rohkem kui iialgi varem. Nuttes ja sügavalt kahetsedes tunnistas ta oma pattu ja anus tõendit, et Jumal polnud teda hüljanud. Vaevatud süda ei saanud veel rahu. Jaakob oli kaotanud kogu usalduse endasse; ta kartis, et isade Jumal oli ta unustanud.

Jumal ei jätnud Jaakobit. Ta oli oma eksinud ja lootuse kaotanud sulase vastu armuline. Halastav Issand ilmutas Jaakobile just seda, mida ta vajas — Lunastajat. Jaakob oli patustanud, kuid mõistes, kuidas ta võib taastada ühenduse Jumalaga, valdas teda tänutunne.

Väsinud rändur heitis maa peale magama, seades kivi peaaluseks. Ta uinus ja nägi unes redelit, mille üks ots toetus maa peale ja teine ulatus taevani. Seda redelit mööda liikusid üles ja alla Jumala inglid; ülal säras Issanda au ning taevast kõlas Tema hääl: (184) "Mina olen Jehoova, su isa Aabrahami Jumal ja Iisaki Jumal." Issand tõotas anda maa, millel Jaakob lamas, talle ja tema järeltulijatele. "Sinu ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma suguvõsad!" See tõotus anti Aabrahamile ja Iisakile; nüüd uuendati seda Jaakobile. Lõpuks lohutati üksildast masendunud meest nii: "Vaata, mina olen sinuga ja hoian sind kõikjal, kuhu sa lähed ning toon sind taas sellele pinnale, sest ma ei jäta sind maha, kuni olen teinud, mis ma sulle olen ütelnud!"

Issand teadis, millised patused mõjud Jaakobit uues paigas ohustasid. Halastusrikkalt avas ta kahetsevale põgenikule tuleviku, et ta mõistaks jumalikku plaani ning oleks valmis seisma silmitsi kiusatustega, mis teda ümbritsesid ebajumalaid teenivate riukalike inimeste keskel. Jaakob pidi püsivalt silmas pidama kõrget eesmärki. Teadmine sellest, et Jumal viib tema kaudu ellu oma plaani, pidi kannustama teda lakkamatule ustavusele.

See nägemus kõneles Jaakobile lunastusplaanist; mitte detailselt, vaid selles osas, mis oli tol korral vajalik. Vestluses Naatanaeliga viitas Kristus Jaakobile unes näidatud redelile: "Te näete ka taeva olevat avatud ning Jumala inglid astuvat üles ja alla Inimese Poja peale!"

(Joh.1,51). Jumal ja inimene suhtlesid teineteisega takistamatult seni, kuni inimene tõstis mässu. Aadama ja Eeva patt lahutas maa taevast ning inimene ei saanud enam Loojaga otseselt lävida. Ometi ei jäetud maailma lootusetusesse. Redel kujutab Jeesust, kes sai ühenduskanaliks taeva ja maa vahel. Kui Jeesus poleks oma teenete kaudu rajanud silda üle patust põhjustatud kuristiku, poleks teenivad inglid saanud langenud inimesega suhelda. Kristus ühendab nõrga ja abitu inimese piiritu jõu allikaga.

Kõike seda näidati Jaakobile unes. Ehkki ta mõistis nähtut osaliselt, jätkus tal selle suurte, imeliste tõdede üle mõtisklemist kogu eluks. Ajapikku selginesid need üha enam.

(187) Jaakob ärkas unest keset sügavat öövaikust. Sädelev unenägu oli möödas. Silm eraldas vaid kõnnumaa küngaste ähmaseid kontuure ning nende kohal kummuvat tähistaevast. Ent ta tundis Jumala pühalikku lähedust. Nähtamatu ligiolek täitis üksilduse. "Jehoova on tõesti selles paigas," lausus ta, "mina aga ei teadnud seda! ... See pole muud midagi kui Jumala koda ja taeva värav!"

"Ja Jaakob tõusis hommikul vara ning võttis kivi, mille ta oli pannud enesele peaaluseks, ja pani selle sambaks püsti ning valas selle peale õli." Tähtsaid sündmusi oli kombeks jäädvustada mälestusmärgiga. Nii püstitas ka Jaakob mälestuskivi Jumala halastusele, et hiljem sama teed käies selles pühas paigas Jehoovat kummardada. Ta nimetas selle paiga Peeteliks, "Jumala kojaks." Sügava tänutundega kordas ta tõotust: Jumal on temaga. Seejärel tõotas ta pühalikult: "Kui Jumal on minuga ja hoiab mind teel, mida ma käin, ja annab mulle leiba süüa ja riided selga, ja mina võin rahuga pöörduda oma isakotta, siis on Jehoova mulle Jumalaks, ja see kivi, mille ma panin sambaks, saab Jumala kojaks! Ja kõigest, mis Sa mulle annad, ma annan Sulle täpselt kümnist!"

Jaakob ei sõlminud siin Jumalaga uut lepingut. Issand oli juba tõotanud talle kordaminekut, kuid Jaakobi tänulikust südamest vallandus tõotus. Jaakob mõistis, et tal tuleb täita Jumala nõudeid, ning et talle osaks saanud Jumala headusele tuleb omapoolselt vastata.

Nii kutsub iga meile osakssaanud õnnistus meid vastama kõige hea Andjale. Kristlane peaks sageli meenutama möödunud elupäevi ja mõtlema tänutundega sellele, kuidas Jumal on aidanud teda läbi mitmesugustest olukordadest — toetanud läbikatsumistes, avanud võimalused siis, kui kõik näis sünge ja vähetõotav ning kosutanud hetkil, mil jõud oli lõpukorral. Inimesel tuleb selles kõiges tajuda taevaste inglite hoolekannet. Lugematuid õnnistusi nähes peaks ta endalt sageli alandlikult ja tänumeeles küsima: "Kuidas ma tasun Jehoovale kõik Tema heateod minu vastu!" (Ps.116,12).

Meie aeg, meie võimed ja meie omandus tuleb pühendada Temale, kes on usaldanud need õnnistused meie hoolde. Alati, kui oleme kogenud (188) erilist abi või ootamatuid õnnistusi, tunnistagem Jumala headust mitte ainult sõnadega, vaid Jaakobi sarnaselt ka andide ohverdamisega Tema töö heaks. Võttes pidevalt vastu Jumala õnnistusi, olgem valmis ka pidevalt andma.

"Kõigest, mis Sa mulle annad," ütles Jaakob, "ma annan Sulle täpselt kümnist!" Kas meie, kes tunneme rõõmu evangeeliumi täielikust valgusest ja eesõigustest, rahuldume sellega, et anname Jumalale vähem, kui andsid need, kes elasid toona, vähema valguse ajastul? Eks ole suurematele õnnistustele vastavalt suuremad ka meie kohustused. Ometi on võimatu aja, raha ja inimliku armastusega matemaatiliselt mõõta Jumala mõõtmatut armastust ja hindamatult kallist andi! Oo, kui kasin vastus on kümnis selle eest, mis maksis nii palju! Kolgata ristilt kutsub Kristus meid üles tingimusteta pühendumisele. Meil tuleb pühendada Jumalale kõik, mis meil on ja kõik, mis me oleme.

Jaakob sai uue vastupidava usu jumalikesse tõotustesse ning kindluse, et taevased kaitsvad inglid on lähedal. Ta jätkas oma teekonda "hommikumaa poegade maale" (1.Ms.29,1). Ligi sada aastat tagasi oli Aabrahami saadik saabunud sinna sootuks teistmoodi. Aabrahami sulane oli tulnud kaameli seljas ning toonud kingituseks kaasa kulda ja hõbedat. Jaakob tuli üksiku, hõõrdunud jalgadega rändurina. Nii nagu Aabrahami sulane toona, nii peatus ka Jaakob kaevu ääres, ja kohtas siin Raahelit, Laabani nooremat tütart. Sel korral pakkus abi Jaakob: ta veeretas kivi kaevusuult ja jootis karja. Kui selgus sugulusvahekord, kutsuti ta Laabani koju. Ehkki tal polnud kaasas kingitusi ega saatjaskonda, nähti mõne nädala jooksul, et mees oli töökas ja osav ning tal paluti jääda Laabani juurde. Lepiti kokku, et ta teenib Laabanit Raaheli eest seitse aastat.

Noil aegadel oli tavaks, et peigmees maksis enne abielulepingu kinnitamist pruudi isale teatud summa rahas või natuuras. Seda peeti abielu tagatiseks. Isad uskusid, et tütrel ei ole õnne mehe kõrval, kes polnud kogunud varandust perekonna ülalpidamiseks. Kardeti, et peigmehel polnud siis küllalt algatusvõimet ja tarmukust äriasjades või karja ja maa muretsemises. (189) Siiski oli võimalus ka nende jaoks, kel polnud naise eest millegagi maksta. Nemad pidid töötama oma armastatu isa heaks nii kaua, kui töö tasus kinni pruudiluna. Kui kosilane teenis ustavalt ja osutus muuski suhtes väärikaks, sai peretütar talle naiseks ning üldiselt andis isa peigmehe teenitud pruudiluna tütrele kaasavaraks. Ent Laaban jättis nii Raaheli kui Lea pruudiluna endale. Seda silmas pidades laususid nad enne Mesopotaamiast lahkumist: "Eks ta ole pidanud meid võõraks, kuna ta meid müüs ja ise muidugi ka meie hinna ära sõi?"

Üldiselt peeti pruudiluna kombest kinni ja see oli paljus suhtes kasulik. Kuna kosilaselt nõuti pruudi eest töötegemist, polnud võimalik abielluda kiirustades; nii jäi võimalus jõuda selgusele kiindumuse sügavuses ja tulevase pereisa võimekuses perekonda ülal pidada. Meie aja õnnetud abielud tulenevad sageli kiirustamisest. Tihti juhtub, et abiellujad ei tunne teineteise iseloomu ja harjumusi kuigi palju ning argielu silmas pidades on nad altari ette astudes tegelikult teineteisele võõrad. Paljud leiavad liiga hilja, et nad teineteisega ei sobi; nende liidust saab eluaegne viletsus. Naine ja lapsed kannatavad sageli seetõttu, et abikaasa ja isa on laisk ja saamatu või paheliste harjumuste ori. Kui kosilase iseloomu oleks enne abiellumist proovile pandud, oleks jäänud olemata palju halba.

Jaakob teenis Raaheli eest ustavalt seitse aastat. Need aastad "olid tema silmis otsekui üksikud päevad, sellepärast, et ta teda armastas." Isekas ja kasuahne Laaban soovis hoida head töölist oma majapidamises kauem; nii pettis ta Jaakobit julmalt — ta andis Jaakobile Raaheli asemel naiseks Lea. Kuna Lea oli olnud pettusega nõus, ei suutnud Jaakob teda armastada. Jaakobi etteheidete peale pakkus Laaban talle järgneva seitsme aasta teenistuse eest ka Raahelit. Isa nõudis, et ka Lead ei hüljataks; see teotaks perekonda. Jaakob oli piinarikka probleemi ees. Lõpuks otsustas ta Lea oma naiseks jätta ja ka Raaheliga naituda. Raahelit jäi ta alati rohkem armastama; eelistus äratas armukadedust ning Jaakobi elu kibestasid õdedevahelised tülid.

(190) Jaakob jäi Mesopotaamiasse kahekümneks aastaks. Ta töötas Laabani heaks, kes sugulussidemetele vaatamata püüdis Jaakobist maksimaalset kasu lõigata. Neliteist aastat teenis ta Laabanit kahe tütre eest, ülejäänud aja muutis Laaban Jaakobi palka kümneid kordi. Ometi töötas Jaakob ustavalt ja püüdlikult. Viimasel kohtumisel Laabaniga kirjeldas Jaakob oma väsimatut tööd tabavalt nii: "Ma olin sinu juures kakskümmend aastat! Su emalambad ja kitsed ei heitnud loodet ja jääri su karjast ma ei söönud. Murtut ma sulle ei toonud, ma pidin selle hüvitama. Sa nõudsid minult niihästi päeval kui öösel varastatut! Päeval piinas mind palavus ja öösel külm, ja uni põgenes mu silmist!"

Karjane pidi valvama karja päeval ja öösel. Kariloomi ohustasid röövlid ning arvukad metsloomad, kes tegid hooletult valvatud karja hulgas sageli suurt rüüstetööd. Jaakobil oli Laabani suurte karjade hoidmisel küll palju abilisi, kuid tema vastutas kõige eest. Mõnel aastaajal oli ta pidevalt karja juures, jälgides, et kariloomad põuaajal janust ei hukkuks ega külmal perioodil öösiti ei külmetuks. Jaakob oli ülemkarjane; tema käsutuses olevad sulased olid alamkarjased. Kui puudus kasvõi üks lammas, siis korvas ülemkarjane kahju. Sulaste suhtes, kelle hooleks ta oli karja jätnud, tuli olla nõudlik, et kari oleks heal järjel.

Karjase elu on vaevarohke ja hooltnõudev. Tal tuleb hellalt hoolitseda abitute olevuste eest. Mõnedki inspireeritud kirjutajad on seda kujundit kasutanud evangeeliumi kalleima tõe illustreerimiseks. Kristust võrreldakse karjasega. Ta nägi, kuidas Tema lambad ekslesid pärast pattulangust pimedatel patuteedel hukatuse suunas. Selleks, et eksinuid päästa, jättis Ta oma Isamaja au ja helguse. Ta ütleb: "Ma otsin kadunut ja toon tagasi eksinu, ma (191) seon haavatut ja kinnitan nõtra... Siis ma tahan oma lambad päästa, et nad enam ei oleks saagiks... Nad ei ole enam paganaile saagiks ega söö neid metselajad" (Hes.34,16.22.28). Kristus kutsub lambaid enda juurde "varjuks päeva palavuse eest ja pelgupaigaks ning ulualuseks rajuilma ja vihma puhul!" (Jes.4,6). Väsimatult hoolitseb Ta karja eest. Ta kinnitab nõrku, leevendab kannatajate vaeva, võtab tallesid oma kätele ja kannab neid süles. Tema lambad armastavad Teda. "Aga võõrast nad ei järgi, vaid põgenevad tema eest, sest nad ei tunne võõraste häält" (Joh.10,5).

Kristus ütleb: "Hea karjane jätab oma elu lammaste eest. Palgaline ja kes ei ole karjane, kelle omad lambad ei ole, näeb hundi tulevat ja jätab lambad maha ja põgeneb — ja hunt kisub

neid ja ajab nad laiali. Ta põgeneb, sest ta on palgaline ega hooli lammastest. Mina olen hea karjane ja tunnen omi ja minu omad tunnevad mind" (Joh.10,11-14).

Kristus, Ülemkarjane, on usaldanud karja eest hoolitsemise oma sulastele, alamkarjastele. Ta soovib, et nad osutaksid karja vastu samasugust huvi nagu osutab Tema ja tunneksid oma pühalikku vastutust. Ta on käskinud neil olla ustavad, sööta karja, kinnitada väsinuid, elustada nõrkenuid ning kaitsta neid kiskjate huntide eest.

Oma lammaste päästmiseks jättis Kristus elu. Sellise armastuse seab Ta eeskujuks karjastele. Kuid "palgaline..., kelle omad lambad ei ole," ei ole karjast tõeliselt huvitatud. Selline karjane töötab ainult omakasu nimel ja hoolib ainult endast. Ta peab silmas tulu, mitte hoolealuste heakäekäiku. Ohu puhul põgeneb ta minema ja jätab karja maha.

Apostel Peetrus manitseb alamkarjaseid: "Hoidke teile hoida antud Jumala karja mitte sundusest, vaid vabast tahtest Jumala meele järgi, mitte alatu kasu tõttu, vaid innust, mitte isandaina valitsedes kogudusi kui liisuosi, vaid olles karjale eeskujuks" (1.Pet.5,2.3). Paulus ütleb: "Sellepärast pange tähele iseendid ja karja, kellele Püha Vaim on pannud teid ülevaatajaiks karjastena (192) hoidma Jumala kogudust, mille Ta on omandanud iseenese vere läbi. Ma tean seda, et pärast minu äraminekut tulevad teie sekka hirmsad hundid, kes karjale armu ei anna" (Apt.20,28.29).

Apostel noomib kõiki, kes peavad ustava karjase muret ja koormaid ebameeldivaks kohustuseks: "Hoidke teile hoida antud Jumala karja mitte sundusest, vaid vabast tahtest Jumala meele järgi; mitte alatu kasu tõttu, vaid innust" (1.Pet.5,2). Ülemkarjane vabastaks meelsasti tööst kõik ustavuseta sulased. Kristuse kogudus on ostetud Tema verega ning iga karjane peaks mõistma, et tema hoole all olevad lambad on väärt mõõtmatult kallist ohvrit. Ta peaks tajuma igaühe hindamatut väärtust ning pingutama väsimatult, et nad oleksid terved ja tublid. Karjane, kelle südant täidab Kristuse meelsus, jäljendab Tema ennastsalgavat eeskuju.

Kõigilt päritakse teenistuse kohta täpselt aru. Isand küsib iga karjase käest: "Kus on kari, mis sulle oli antud, mu ilusad pudulojused?" (Jer.13,20). See, kes leitakse olevat ustav, saab rikkaliku tasu. "Siis te saate, kui Ülemkarjane ilmub, närtsimatu aupärja!" kirjeldab apostel (1.Pet.5,4).

Kui Jaakob hakkas väsima Laabani teenistuses olemisest, otsustas ta Kaananisse tagasi pöörduda ning lausus äiale: "Lase mind, et saaksin minna koju ja oma kodumaale! Anna mu naised ja lapsed, kelle pärast ma sind olen teeninud, ja ma lähen, sest sa tead ju ise, kuidas ma sind olen teeninud!" Laaban veenis teda jääma: "Märgid näitavad mulle, et Jehoova on mind sinu pärast õnnistanud!" Ta nägi, et väimehe hoole all kasvas ta varandus.

Jaakob lausus: Sest pisut oli seda, mis sul oli enne mind. See on aga ohtrasti kasvanud." Ajapikku hakkas Laaban Jaakobit kadestama, sest Jaakob "kosus üpris väga ja tal oli palju pudulojuseid, ümmardajaid ja sulaseid, kaameleid ja eesleid." Laabani poegigi mõjutas isa kadedus ning Jaakob kuulis neid põlastamas: "Jaakob on ära võtnud kõik, mis oli meie isa

päralt. Sellest, mis oli meie isa päralt, on ta enesele soetanud kõik selle rikkuse!" Ja Jaakob nägi Laabani palet, ja vaata, see ei olnud enam ta vastu nagu enne!"

(193) Jaakob oleks riukalisest sugulasest ammu lahkunud, kuid ta kartis kohtumist Eesaviga. Nüüd tundis ta ohtu Laabani poegade poolt; võib-olla oli neil plaanis vägivallaga tema vara endale võtta. Ta oli mures ja segaduses ega teadnud, mida teha. Ta meenutas Peetelis kuuldud tõotust ja kandis asja Jumala ette, paludes juhatust. Unenäos vastati ta palvele nii: "Mine tagasi oma isade maale ja oma sugulaste seltsi. Mina olen sinuga!"

Laabani äraolek andis võimaluse lahkuda. Kari koguti kähku kokku ja saadeti teele. Seejärel ületas Jaakob oma naiste, laste ja sulastega Eufrati jõe ning suundus Gileadi mägestiku poole Kaananimaa piiril. Kolme päeva pärast sai Laaban põgenemisest teada ning alustas tagaajamist. Seitsmendal päeval sai ta minejad kätte. Ta oli tulivihane ega kahelnud, et tal õnnestub sundida nad tagasi pöörduma. Tema salk oli palju tugevam. Põgenikud olid tõepoolest suures ohus.

Laaban ei viinud oma vaenulikku plaani läbi seetõttu, et Jumal astus oma sulase kaitseks välja. "Mul oleks meelevald teha teile kurja," lausus Laaban, "aga teie isa Jumal rääkis minuga eile öösel, üteldes: Hoia, et sa Jaakobile ei ütle head ega halba!" Ta ei pidanud sundima väimeest tagasi pöörduma ega veenma teda ka meelitustega.

Laaban oli oma tütred kaasavarast ilma jätnud ning kohelnud Jaakobit karmilt ja riukalikult. Nüüd heitis teesklema harjunud Laaban väimehele ette salajast lahkumist. Tema kui isa oleks tahtnud lahkumispeo korraldada ning tütarde ja lapselastega väärikalt jumalaga jätta!

Oma vastuses paljastas Jaakob Laabani iseka ja kasuahne teguviisi ning kutsus teda tõendama tema ustavust ja ausust. "Kui minuga ei oleks olnud mu isa Jumal, Aabrahami Jumal, Iisaki Kartus, siis oleksid sa mind nüüd tühje käsi ära saatnud. Jumal on näinud mu häda ja mu käte vaeva ja on eile öösel teinud otsuse!"

Laaban ei saanud tõsiasju eitada ning pani ette sõlmida rahuleping. (194) Jaakob nõustus ettepanekuga ja lepingu tähiseks püstitati kivihunnik. Sellele sambale andis Laaban nimeks Mispa, "vahitorn," öeldes: "Jehoova valvab minu ja sinu vahel, kui me üksteist enam ei näe!"

"Ja Laaban ütles Jaakobile: "Vaata, see kivikangur, ja vaata, see sammas, mille ma püstitasin enese ja sinu vahele — see kivikangur olgu tunnistajaks, et mina ei tohi tulla sellest kivikangrust mööda sinu juurde ja et sina ei tohi tulla sellest kivikangrust ja sambast mööda minu juurde kurja tegema! Aabrahami Jumal ja Naahori Jumal, nende vanemate Jumal, mõistku kohut meie vahel!" Ja Jaakob vandus oma isa Iisaki Kartuse juures." Lepingu kinnitamiseks korraldasid osapooled pidusöögi. Öö veedeti sõbralikus vestluses ning koidu ajal asus Laaban oma kaaskonnaga teele. Siitpeale katkesid sidemed Aabrahami laste ja Mesopotaamia elanike vahel.

Peatükk 18 - VÕITLUSE ÖÖ

(1.Ms. 32. ja 33. ptk.)

(195) Ehkki Jaakob oli lahkunud Mesopotaamiast Jumala juhtnööridele kuuletudes, ei suutnud ta peletada peast halbu aimdusi nüüd, kui ta sammus vastassuunas sama teed, mida mööda ta kakskümmend aastat tagasi oli astunud põgenikuna. Ta oli petnud oma isa; seda mäletas ta hästi. Ta teadis, et just see patt oli tinginud tema pika pagenduse. Ta mõtles toimunule ööl ja päeval. Südametunnistuse süüdistused tegid teekonna väga nukraks. Sügavalt liigutatuna silmitses ta kaugelt paistvaid kodumaa künkaid. Tema silme ette kerkis elavalt kodust lahkumine. Kuigi teda vaevasid patuga seotud mälestused, meenus ka Jumala arm ning Jumala abi ja juhtivuse kohta antud tõotus.

Kodumaale liginemine lisas üha enam muremõtteid Eesaviga seoses. Pärast Jaakobi põgenemist oli Eesav pidanud ennast isa vara ainsaks pärijaks. Nüüd võis ta karta, et vend tuleb pärandit nõudma. Eesav võis olla Jaakobi suhtes vägivaldne mitte ainult soovist kätte maksta, vaid ka sellest, et kaitsta varandust, mida ta nii kaua oli enda omaks pidanud.

Veelkord andis Issand Jaakobile tõendi jumalikust hoolitsusest. Kui ta suundus Gileadi mägestikust lõuna poole, näis, et üks inglite salk oli tema ees ja teine taga. Jaakob tuletas meelde palju aastaid tagasi Peetelis nähtud nägemust ning tema piinatud süda läks kergemaks. Ta mõistis, et jumalikud käskjalad, kes olid kinnitanud ja julgustanud teda Kaananisse põgenemise teel, olid tema kaitsjad ka tagasiteel. Ta ütles: "See on Jumala leer!" Ja ta pani sellele paigale nimeks Mahanaim, mis tähendab "kaks leeri, kaks salka."

Ometi tundis Jaakob, et ta peab oma julgeoleku heaks midagi tegema. Ta saatis käskjalad lepitusandidega eele oma venda tervitama. (196) Ta rääkis neile täpselt, mida Eesavile öelda. Juba enne kahe venna sündi oli ette kuulutatud, et vanem teenib nooremat; selleks, et see mälestus Eesavis kibedust ei ärataks, pidid Jaakobi sulased pöörduma "mu isand Eesavi " poole "su sulase Jaakobi" nimel. Kõrvaldamaks kartust nagu oleks Jaakob vaese rändurina tulemas vanemate pärandit nõudma, nimetas Jaakob läkituses: "Mul on härgi, eesleid, pudulojuseid, sulaseid ja ümmardajaid, ja ma läkitan seda teatama oma isandale, et su silmis armu leida!"

Sulased pöördusid tagasi sõnumiga, et Eesav oli tulemas neljasaja mehega talle vastu ning et sõbraliku tervituse peale ei lausutud midagi. Näis ilmsena, et ta tuleb kätte maksma. Leeri haaras hirm. "Siis Jaakob kartis väga ja tal oli kitsas käes." Ta ei saanud tagasi minna ja edasi minna ta kartis. Tema relvastamata kaaskond poleks suutnud end kaitsta. Seepärast jagas ta oma leeri kahte ossa, et vähemalt üks osa pääseks siis, kui teist rünnatakse. Jaakob saatis oma suurtest karjadest Eesavile heldelt kingitusi ja veelkordsed sõbralikud tervitused. Ta tegi kõik, et lepitada vennale tehtud kahju ja tõrjuda eemale ähvardav oht. Siis palus ta alandlikult ja kahetsevalt jumalikku kaitset: "Sina ütlesid mulle: Mine tagasi oma maale ja oma sugulaste seltsi, siis ma teen sulle head! Mina pole väärt kõiki neid heategusid ja kõike seda truudust, mida Sa oma sulasele oled osutanud! Sest kepp käes ma läksin üle selle Jordani, aga nüüd on mul kaks leeri! Päästa mind ometi mu venna Eesavi käest, sest ma kardan, et ta tuleb ja lööb mind maha ühes emade ja lastega!"

Nad olid jõudnud Jabboki jõe äärde. Öö saabudes saatis Jaakob oma perekonna koolmekohast üle jõe, kuid jäi ise teisele kaldale. Ta oli otsustanud veeta öö palves ning soovis jääda üksi Jumalaga. Jumal võis pehmendada ka Eesavi südant. Jumalas oli usuisa ainus lootus.

Paik, kuhu Jaakob jäi, oli üksildane mägismaa — metsloomade ja röövlite peidupaik. Üksi ja kaitsetu, kummardus Jaakob sügavas meeleheites maa peale maha. Oli kesköö. Kõik talle kallid olid kaugel, surmaohus. (197) Kibedaim oli mõte, et tema patt oli asetanud nad ohtu. Tõsise hingekarje ja pisaratega rääkis Jaakob palves Jumalaga. Äkki haaras üks käsi temast tugevasti kinni. Jaakob arvas, et vaenlane püüab teda tappa ning ta üritas väänata end vabaks ründaja haardest. Pimeduses käis äge võitlus. Kumbki ei lausunud sõnagi. Jaakob pingutas kogu jõudu ega andnud hetkekski järele. Samal ajal piinas hinge süütunne. Patud, mis talle meenusid, näisid lahutavat teda Jumalast. Viimases hädas tuletas ta meelde Jumala tõotusi ning anus kogu südamest armu. Heitlus kestis peaaegu koidikuni, siis puudutas võõras sõrmega Jaakobi puusaliigest ja see jäi silmapilkselt vigaseks. Nüüd mõistis Jaakob, kes oli ta vastane. Ta teadis, et ta oli võidelnud taevase käskjalaga. Sellepärast polnudki ta üliinimlikele jõupingutustele vaatamata saavutanud võitu. Kristus, "Seaduse Ingel," oli ilmutanud ennast Jaakobile. Patriarh oli võitlusvõimetu; tema puus tegi lõikavalt haiget, kuid ta ei lõdvendanud haaret. Kahetsevana, südamest murtuna klammerdus ta Ingli külge ning "nuttis ja anus" Talt õnnistust (Hos.12,4). Ta pidi saama kinnituse, et tema patt oli andestatud. Ihulik häda ei tõrjunud ta peast seda mõtet; pigem muutus ta veel otsustavamaks ning usaldavamaks ja visamaks. Ingel püüdis temast vabaneda: "Lase mind lahti, sest juba koidab!" Ent Jaakob vastas: "Ei ma lase Sind mitte, kui Sa mind ei õnnista!" Kui tegemist oleks olnud upsaka, jultunud eneseusaldusega, oleks Jaakob koheselt hävitatud; kuid see oli inimese veendumus, kes tunneb oma väärtusetust, ent loodab siiski lepingut pidava Jumala ustavusele.

Jaakob "võitles ingliga ja võitis" (Hos.12,4). Alandumise, kahetsuse ja andumisega võitis patune, ekslik surelik taeva Majesteedi. Hingevärinal oli ta haaranud kinni Jumala tõotustest ning lõpmatu armastus ei suutnud patuse palvet täitmata jätta.

Jaakob mõistis nüüd selgelt, et tema patt tulenes toetumisest pettusele. Ta ei olnud usaldanud Jumala tõotusi, vaid oli püüdnud oma jõuga teha seda, mida Jumal oleks teostanud omal ajal ja omal viisil. (198) Andeksandmise tähiseks muudeti tema nimi, mis meenutas ta pattu, nimeks, mis kõneles võidust. "Su nime," ütles Ingel, "ei pea hüütama enam Jaakobiks [väljatõrjujaks], vaid Iisraeliks; sest sa oled kui vürst võidelnud Jumalaga ja inimestega, ja oled võitnud."

Jaakob oli saanud igatsetud õnnistuse. Ta oli saanud andeks "väljatõrjujana" ja "petisena" tehtud patu. Kriis tema elus oli möödas. Kõhklus, nõutus ja südametunnistuse piinad olid teinud talle haiget; nüüd oli kõik teisiti. Jumalalt saadud lepituse rahu oli õnnestav. Jaakob ei kartnud enam vennaga kohtumist. Jumal, kes oli talle tema patu andestanud, võis muuta Eesavi meelt.

Samal ajal, kui Jaakob Ingliga võitles, saadeti teine taevane käskjalg Eesavi juurde. Unenäos nägi Eesav venna kahtekümmend pagulasaastat; ta nägi Jaakobi leina ema surmast sõnumit saades. Ta nägi Jaakobit Jumala väehulkade kaitse all. Eesav jutustas unenäost oma sõduritele ning keelas Jaakobile vähimatki kahju teha, sest tema isa Jumal oli temaga.

Lõpuks lähenesid kaks salka teineteisele; kõrbevürst oli oma sõjameeste eesotsas ning Jaakob sammus oma naiste ja laste, karjaste, ümmardajate ja tohutu karja ees. Usuisa astus kepile toetudes sõjameeste salga poole; äsjasest võitlusest kahvatuna ja kurnatuna, valu tõttu igat sammu justkui kobavana, kuid tema näost paistis imeline rahu ja rõõm.

Vaevaliselt liginevat venda nähes jooksis Eesav temale vastu ja süleles teda, langes talle kaela ja suudles teda "ja nad nutsid." See vaatepilt liigutas isegi Eesavi jõhkrate sõjameeste südant. Ehkki Eesav oli neile oma unenäo jutustanud, ei suutnud nad mõista pealiku meelemuutust. Abitut patriarhi silmitsedes ei aimanud nad, et tema nõrkusest oli saanud tema tugevus.

Meeleheiteööl Jabboki jõe kaldal, kui hukatus näis olevat käeulatuses, oli Jaakob õppinud, kui tühine on inimese abi ja kui alusetu on toetumine inimlikule väele. (201) Ta mõistis, et tema ainus abi saab tulla Temalt, kelle vastu ta oli rängalt eksinud. Abituna ja oma väärtusetust tunnetavana toetus ta sellele, mida Jumal oli kahetsevale patusele tõotanud. Tõotus kinnitas, et Jumal annab andeks ja võtab vastu ka tema. Jaakob uskus, et pigem hukkub taevas ja maa kui et Jumal murrab oma sõna. See usk aitas vastu pidada kohutavas võitluses.

Jaakobi kogemus meeleheite ja võitluse ööl kujutab läbikatsumist, mille Jumala rahvas peab läbima vahetult enne Kristuse teist tulekut. Prohvet Jeremija suunab pühas nägemuses oma pilgu sellele ajale ja ütleb: "Me oleme kuulnud hirmukisa: on kartus, aga mitte rahu! ... Mispärast on kõik näod muutunud kahvatuks? Häda! Sest see päev on suur, sellesarnast ei ole! See on Jaakobile ahastuse aeg, aga ta päästetakse sellest!" (Jer.30,5-7).

Ahastuse aeg algab siis, kui Kristus lõpetab oma vahemehetöö inimeste eest. Siis on iga inimese saatus otsustatud ning lepitusveri ei puhasta enam patust. Kui Jeesus ei ole enam inimese Eestkostjana Jumala ees, kõlab teadaanne: "Kes ülekohut teeb, tehku veel ülekohut, ja kes on rüve, see rüvetugu veel enam; aga kes on õige, tehku veel õigust, ja kes on püha, see pühitsegu ennast veel enam!" (Ilm.22,11). Siis võetakse kurjust tagasi hoidev Jumala Vaim maa pealt ära. Ja nii nagu vihane vend ähvardas surmata Jaakobi, nii püüavad jumalakartmatud hävitada Jumala rahvast. Nii nagu usuisa võitles kogu öö Eesavi käest pääsemise pärast, nii hüüavad jumalakartlikud Jumala poole ööd ja päevad ümbritsevate vaenlaste käest päästmise pärast.

Saatan oli väitnud inglite ees, et tal oli õigus Jaakob tehtud patu pärast hävitada. Saatan oli õhutanud Eesavit Jaakobile vastu tulema. Usuisa pika võitluseöö kestel üritas Saatan rõhuda tema süütundele, lootes, et ta masendub ja laseb Jumalast lahti. Kui ahastav Jaakob haaras Inglist kinni ja anus nuttes õnnistust, siis meenutas ka taevane Saadik ta pattu ning püüdis end temast vabastada. Kuid Jaakob ei jätnud järele. Ta oli kogenud, et Jumal on halastusrikas ning ta toetus Jumala armule. Ta osutas oma patukahetsusele (202) ja palus andestust. Möödunule mõeldes jõudis ta lootusetuse piirimaile, kuid ta klammerdus Ingli külge ning anus meeleheitlikult seni, kuni võitis.

Sarnast kogevad Jumala lapsed viimases võitluses kurjuse jõudude vastu. Jumal paneb proovile nende usu, nende püsivuse, nende usalduse Tema jõutugevusse neid päästa. Saatan püüab hirmutada neid mõttega, et nad on lootusetud ning nende patud andekssaamiseks liiga suured. Nad tunnevad teravalt oma vigu ja kaotavad minevikule mõeldes peaaegu et lootuse.

Kuid Jumala halastuse suurust ja oma siirast kahetsust meenutades toetuvad nad tõotustele, mida Kristus on andnud abitutele, kahetsevatele patustele. Nad ei kaota usku, ehkki nende palvetele koheselt ei vastata. Nad klammerduvad Jumala jõutugevuse külge nii nagu Jaakob klammerdus Ingli külge ning hüüavad südamepõhjast: "Ei ma lase Sind mitte [lahti], kui Sa mind ei õnnista!"

Kui Jaakob poleks oma pattu varem kahetsenud, poleks Jumal tema palvet kuulnud ega hoidnud neil hetkil halastusrikkalt tema elu. Sarnaselt on Jumala rahvaga ahastuse ajal; kui neil oleks ülestunnistamata patte, kaoks nende usk ahastuse ja meeleheite ajal ning nad ei suudaks anuda Jumalalt päästmist. Kuid neil pole ühtki ülestunnistamata pattu, ehkki nad tunnetavad sügavalt oma väärtusetust. Kristuse lunastav veri on pesnud neilt süü maha.

Saatanal õnnestub paljusid inimesi uskuma panna, et Jumal vaatab läbi sõrmede nende ustavusetusele elu pisiasjades. Jaakobi kogemuse kaudu näitab Issand, et Ta ei salli vähimatki ülekohut. Saatan võidab kõik need, kes püüavad oma patte vabandada või varjata ning jätavad need taevastesse aruannetesse ilma märketa: ülestunnistatud, andestatud. Mida kõlavamad on nende sõnad ja mida auväärsem nende positsioon, seda rängem on nende süü Jumala silmis ja seda kindlamalt võidab neid vaenlane.

Ometi kinnitab Jaakobi lugu, et Jumal ei hülga neid, kes on küll pattu teinud, kuid siis siiralt kahetsenud ja Tema poole (203) pöördunud. Andumise ja usaldava usu kaudu saavutas Jaakob selle, mida ta ei suutnud saavutada oma jõuga. Sel teel õpetas Jumal oma sulasele tõsiasja, et ta võis saada igatsetud õnnistuse ainult Jumala väe ja armu abil. Lõpuajal elavate Jumala lastega on samuti.

Kui neid ümbritsevad hädaohud ja hinge haarab meeleheide, siis tuleb neil loota ainuüksi Kristuse lunastavatele teenetele. Me ei saavuta midagi oma jõust. Kogu oma abitus väärtusetuses tuleb meil loota ristilöödud ja ülestõusnud Lunastaja teenetele. Ükski, kes nii toimib, ei hukku. Igavese Jumala pilgule on avatud meie üleastumiste pikk, sünge loetelu. Loetelu on täielik; midagi pole unustatud. Kuid Tema, kes muiste kuulis oma sulase appihüüdu, kuuleb ka meie usupalvet ning andestab meie üleastumised. Ta on seda tõotanud ja Ta peab oma sõna.

Jaakob võitis püsivuse ja otsustavusega. Tema kogemus kõneleb püsiva palve jõust. Praegu on aeg õppida püsiva palve ja visa usu õppetundi. Kristuse kogudus ja üksikliikmed ei

saavuta suurimaid võite võimekuse, hariduse, rahaliste vahendite või inimeste soosingu abil, vaid Jumalaga rääkides ning tõsise, valuliku võitleva usuga Tema võimsale käele toetudes.

Need, kes ei taha loobuda kõigist pattudest ega otsida tõsiselt Jumala õnnistust, ei saa seda. Ent igaüks, kes haarab Jaakobi kombel kinni Jumala tõotustest ning on sama siiras ja järeleandmatu kui tema, võidab nii nagu võitis tema. "Kas siis Jumal ei peaks muretsema õigust oma äravalituile, kes Tema poole kisendavad ööd ja päevad, ja kas Ta peaks viivitama neid aidates? Ma ütlen teile: Küll Ta peatselt muretseb neile õiguse!" (Luk.18,7.8).

Peatükk 19 - TAGASITULEK KAANANISSE

(1.Ms. 34., 35. ja 37. ptk.)

(204) Ületanud Jordani, "jõudis Jaakob õnnelikult Sekemi linna, mis on Kaananimaal" (1.Ms.33,18). Peetelis oli usuisa palunud, et Jumal lubaks tal rahus oma maale tagasi tulla. Nüüd see palve täitus. Mõneks ajaks jäi ta elama Sekemi orgu. Siia oli Aabraham rohkem kui sada aastat tagasi leeri üles löönud ning oma esimese altari tõotatud maal püstitanud. Siin ostis Jaakob saja rahatüki eest Sekemi isa Hamori lastelt "selle väljaosa, kuhu ta oma telgi oli üles löönud. Ja ta püstitas sinna altari ning pani sellele nimeks "Jumal, Iisraeli Jumal!" (1.Ms.33,19.20). Nii nagu Aabraham, nii püstitas ka Jaakob oma peatuspaika altari Jehoovale ning kutsus kõik kodakondsed kokku hommikusele ja õhtusele ohvrile. Siia kaevas ta kaevu, mille ääres seitseteist sajandit hiljem puhkas keskpäeva kuumuses jalgu Jaakobi Poeg, Lunastaja, ning kõneles hämmastunud kuulajale "veeallikast, mis voolab igavesse ellu (Joh.4,14).

Ent Jaakobi viibimine Sekemis lõppes vägivalla ja verevalamisega. Sekemi noormehed kohtlesid tema pere üht tütart häbiväärselt ja neiu kaks venda said mõrvariteks. Ühe mõtlematu nooruki kuritegu tõi hävingu kogu linnale. Kohutav veresaun sai alguse sellest, et Jaakobi tütar läks "maa tütreid vaatama," tähendab — seltsis jumalakartmatutega. See, kes otsib ajaviidet nende hulgast, kes ei karda Jumalat, astub Saatana pinnale ja seab end välja kiusatustele.

Siimeoni ja Leevi reetlikult julmaks teoks anti põhjust, kuid tegu ise oli suur patt. Pojad olid oma kavatsusi Jaakobi eest hoolikalt varjanud. (205) Kui Jaakob kuulis kättemaksust, valdas teda õudus. Südamevaluga ütles ta: "Te saadate mind õnnetusse, sellepärast, et te olete mind teinud vihatavaks maa elanike... hulgas! Mul on vähe mehi; kui nad kogunevad mu vastu, siis nad löövad mind ja me hukkume, niihästi mina kui mu pere!" Tema mure ja õudus verevalamise pärast ilmnes veel viiskümmend aastat hiljem Egiptuses surivoodil lausutud sõnades: "Siimeon ja Leevi, vennaksed, nende ümberlõikamisnoad on vägivalla riistad! Nende nõusse ei astu mu hing, nende seltsiga ei liitu mu süda!... Olgu neetud nende kange viha ja nende range raev!" (1.Ms.49,5-7).

Jaakob tundis, et oli põhjust sügavaks südamealanduseks. Tema pojad olid valmis julmuseks. Tema leeris leidus ebajumalaid ning ebajumalateenistus oli teatud määral kanda kinnitanud temagi perekonnas. Kui Issand käituks nendega nende reetlikkusele vastavalt, jääksid nad ümbritsevate rahvaste kättemaksu hooleks!

Issand suunas masendunud Jaakobi rännutee lõunasse, Peetelisse. See paik meenutas usuisale nägemust Jumala inglitest ja tuletas meelde Jumala armulisi tõotusi, kuid kõneles ka tõotusest, mille tema oli seal teinud — et Issand on tema Jumal. Jaakob otsustas, et enne

sellesse pühasse paika minemist peab ta perekond puhastama end ebajumalateenistuse rikutusest. Seepärast andis ta kõigile leeris korralduse: "Kõrvaldage võõrad jumalad, kes teie keskel on, ja puhastage endid ning vahetage riided! Ja me võtame kätte ning läheme üles Peetelisse ja teeme sinna altari Jumalale, kes mind kuulis mu ahastuse ajal ja oli minuga teel, mida käisin!"

Sügavalt liigutatuna jutustas Jaakob uuesti oma kogemusest Peetelis; sellest, kuidas ta oli elu nimel isakodust põgenenud ja üksiku rändurina Peetelisse jõudnud ning kuidas Issand oli talle tol ööl nägemuses ilmunud. Kui ta meenutas Jumala imeväärset juhtimist, elavnes ta süda ning tema lapsi puudutas jumalik vägi. See oli parim ettevalmistus Jumala teenimiseks Peetelis. "Siis nad andsid Jaakobile kõik nende käes olevad võõrad jumalad (206) ja kõrvarõngad, mis neil kõrvus olid, ja Jaakob mattis need maha ühe Sekemi ligidal oleva tamme alla."

Jumal tegi nii, et maa elanikud tundsid Jaakobi ees hirmu ega püüdnudki Sekemi veresauna eest kätte maksta. Rändurid jõudsid ohutult Peetelisse. Siin ilmus jälle Issand Jaakobile uuesti ja uuendas temaga seaduselepingu. "Ja Jaakob püstitas samba sinna paika, kus Ta temaga oli rääkinud, kivisamba."

Peetelis tuli Jaakobil matta inimene, kes oli kaua olnud tema isa perekonna austatud liige. Suri Deboora, Rebeka imetaja, kes oli tulnud koos Rebekaga Mesopotaamiast Kaananisse. Jaakob hindas selle elatanud naise lähedust, sest Deboora nägemine meenutas talle lapsepõlve ja ema, kes oli teda nii kiindunult armastanud. Deboora surm kurvastas teda väga; tamme, mille alla tehtud hauda ta maeti, hakati nimetama Nututammeks. On tähelepanuväärne, et selle pereliikme ustav teenimisvalmis elu ja kaotusvalu, mida tunti, on leidnud äramärkimist Jumala Sõnas.

Peetelist oli vaid kahe päeva teekond Hebronisse, kuid sel teelõigul tabas Jaakobit taas lein — suri Raahel. Jaakob oli teeninud tema pärast kaks korda seitse aastat, kuid armastuse tõttu polnud teenistus raske. See armastus oli olnud nii sügav ja püsiv, et isegi siis, kui Jaakob lamas surivoodil ja Joosep teda vaatama tuli, oli Raaheli kaotus ainus sündmus, mida usuisa oma pikast elust ära mainis: "Kui ma Mesopotaamiast tulin, suri mul Raahel Kaananimaal, tee peal, kui veel tükk maad oli minna Efratasse. Ja ma matsin ta Efrata tee äärde, see on Petlemma" (1.Ms.48,7).

Enne surma sünnitas Raahel oma teise poja. Olles suremas, pani ema lapsele nimeks Ben-Ooni, "mu valulaps," kuid isa nimetas ta Benjaminiks — "minu parema käe pojaks," "minu jõuks." Raahel maeti teeäärsesse hauda ning hauale püstitati mälestussammas.

Teel Efratasse tehti Jaakobi leeris veel üks jälk patt. Selle tõttu kaotas Ruuben, esmasündinu, esmasünniõigusega kaasas käivad eesõigused ja au.

(207) Viimaks jõudis Jaakob sihile — "oma isa Iisaki juurde Mamresse... see on Hebronisse, kus Aabraham ja Iisak olid võõrastena elanud." Siia jäi ta elama isa surmani.

Jõuetuks ja pimedaks jäänud Iisak elas oma viimased eluaastad kaua kodust ära olnud poja hoole all.

Jaakob ja Eesav kohtusid uuesti isa surivoodi juures. Kord oli vanem vend oodanud seda hetke kui võimalust kätte maksta, nüüd olid ta tunded suuresti muutunud. Jaakob rahuldus esmasünniõiguse vaimulike õnnistustega ning jättis vanemale vennale isa varanduse — pärandi, mida Eesav oli soovinud ja hinnanud. Kuigi neid ei lahutanud enam kadedus ja viha, läksid nad siiski eri teed; Eesav asus elama Seiri mägestikku. Jumal oli Jaakobit rikkalikult õnnistanud ka maise varaga. Kahe venna omandus "oli liiga suur üheskoos elamiseks, ja maa, kus nad võõrastena elasid, ei suutnud neid toita nende karjade pärast." Nüüdne lahkumine oli Jumala plaanide kohane. Kuna vendade usulised arusaamad erinesid teineteisest suuresti, oli parem elada lahus.

Eesavit ja Jaakobit oli ühtmoodi õpetatud Jumalat tundma. Mõlemal oli võimalus elada Tema käsuõpetuse järgi ning tunda heameelt Tema ligidusest, ometi polnud nad mõlemad Jumalat valinud. Vennad olid läinud eri teed, ja vastasuunalised teed eemaldusid teineteisest üha enam.

Jumal ei teinud meelevaldset väljavalikut, mis jätnuks Eesavi ilma lunastuse õnnistusest. Kristuse läbi on Jumala armurikkad annid vabalt saadaval kõigi jaoks. Ükski ei hukku muul põhjusel kui vaid oma valikul. Jumal on esitanud oma Sõnas tingimused, mida silmas pidades võib iga inimene osa saada igavesest elust — s.o. usu kaudu Kristusesse kuuletuda Tema käskudele. Jumala käsud määratlevad ära harmoonilise iseloomu ning igaüks, kes vastab sellele mõõdupuule, saab auriiki. Kristus ütles: "Kes usub Pojasse, sellel on igavene elu; aga kes ei kuule Poja sõna, see ei saa elu näha" (Joh.3,36). "Mitte igaüks, kes minule ütleb: Issand, Issand, ei saa taevariiki, vaid kes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas" (Mat.7,21). Ilmutuseraamatus kuulutab Ta: "Õndsad need, kes Tema käsusõnade järgi teevad, et neil võiks meelevald olla elupuust süüa, ja nemad võiksid väravaist linna sisse minna" (Ilm.22,14 v.t.) Mis puutub inimese lõplikku pääsemisse, siis on öelduga väljendatud ainus väljavalimine, mille esitab Jumala Sõna.

(208) Iga inimlaps, kes otsib tõsimeelselt ja aktiivselt päästet, on väljavalitud. Väljavalitud on inimene, kes varustab end evangeeliumi sõjariistadega ning võitleb head usuvõitlust. Väljavalitud on see, kes valvab ja palvetab, kes uurib Piiblit ning põgeneb kiusatuse eest. Väljavalitud on see, kes on usus püsiv ja kuuletub igale sõnale, mis lähtub Jumala suust. Lunastus on teostatud kõikide eest, kuid lunastusest saavad osa ainult need, kes on täitnud tingimused.

Eesav oli alahinnanud lepinguga ettenähtud õnnistusi. Ta oli hinnanud maist hüve kõrgemaks vaimulikust ning oli saanud, mida soovis. Oma vabal valikul eraldus ta Jumala rahvast. Jaakob oli valinud usu pärandi. Ta oli püüdnud saavutada seda kavaluse, pettuse ja valega. Jumal oli lubanud ülekohtu heastada. Hilisematel aastatel ei loobunud Jaakob kibedatele elukogemustele vaatamata enam kordagi eesmärgist ja valikust. Ta oli õppinud

mõistma, et õnnistuse kättesaamiseks inimlikku osavust ja jõudu kasutades oli ta võidelnud Jumala vastu. Võitluseöö Jabboki jõe ääres oli muutnud Jaakobi teiseks meheks. Eneseusaldus oli kadunud. Kunagisest kavalusest polnud jälgegi. Jaakobi elu kõneles nüüd lihtsusest ja tõest. Ta oli õppinud usaldavalt toetuma Kõikväelise käsivarrele. Katsumustes ja ahastuses andis ta end alandlikult Jumala hoolde. Elu tuleahjus eemaldus väärtusetu materjal ning sulas välja puhas kuld. Siis ilmnes Aabrahami ja Iisaki usk tuhmumatult ka Jaakobis.

Jaakobi patt ja järelsündmused ei jätnud oma mõju avaldamata. Toimunu kibedad viljad ilmnesid tema poegade iseloomus ja elus. Meheikka jõudnud poegadel oli tõsiseid vigu. Jaakobi peres ilmnesid mitmenaisepidamise tagajärjed. See kohutav pahe sööb südamest armastuse ja nõrgestab kõige pühamaid sidemeid. Peresuhteid oli sageli kibestanud emadevaheline kadedus. (209) Lapsed olid kaasa saanud tülitsemise ja sallimatuse pisiku. Isa elu tumestasid muremõtted ja probleemid.

Üks poeg oli iseloomult sootuks erinev. Raaheli vanem poeg Joosep oli noormees, kelle harukordne väline ilu näis peegeldavat mõistuse ja südame seesmist ilu. Puhta südamega, energiline ja rõõmsameelne nooruk oli tõsise ellusuhtumise ja kindla moraaliga. Ta kuulas isa õpetusi ning kuuletus rõõmuga Jumalale. Omadused, mis iseloomustasid teda hiljem Egiptuses — lahkus, ustavus ja tõearmastus — ilmnesid juba isakodu argielus. Pärast ema surma kiindus Joosep veelgi enam isasse ning Jaakobki armastas eriliselt oma hilise ea poega. Ta "armastas Joosepit enam kui kõiki oma poegi."

Ka see kiindumus põhjustas tülisid ja kurvastust. Jaakobi ebamõistlik Joosepi eelistamine tegi teised pojad kadedaks. Joosepi süda valutas vendade halbu eluviise nähes. Ta püüdis neid õrnalt manitseda, kuid vendade viha ja pahameel ainult kasvas. Suutmata taluda seda, kuidas vennad Jumala vastu patustasid, rääkis ta asjast isaga, lootes, et isa autoriteet aitab vendi paremusele mõjutada.

Jaakob püüdis hoiduda poegi ärritamast valjuse või karmusega. Pisarsilmil palus ta neid austada tema halle juukseid ning mitte teha häbi tema nimele, eelkõige aga mitte häbistada Jumalat. Piinlikkust tundes selle üle, et nende kurjad teod olid avalikuks saanud, tegid noormehed küll kahetseva näo, kuid kibestusid südames veelgi enam.

Ühel päeval andis isa Joosepile kingituseks hinnalise kuue, tuunika, mida tavaliselt kandsid ainult tunnustatud inimesed. Vendadele kõneles selline asi isa erapoolikusest. Neis tärkas kahtlus, kas isa ei kavatse viimaks vanematest poegadest mööda minnes anda esmasünniõigust Raaheli pojale. Vendade õelus kasvas veelgi, kui Joosep ühel päeval oma unenägu jutustas. "Vaadake," ütles ta, "me olime väljal vihke sidumas, ja ennäe, minu vihk tõusis üles ning jäigi püsti seisma! Aga vaata, teie vihud ümbritsesid seda ja kummardasid minu vihu ees!"

(210) "Kas sina tahad saada meie üle kuningaks ja hakata meie üle valitsema?" hüüatasid vihased ja kadetsevad vennad.

Peagi nägi Joosep teise sarnase unenäo ja rääkis ka sellest teistele: "Ennäe, päike, kuu ja üksteistkümmend tähte kummardasid minu ees!" See unenägu leidis sama kiire seletuse nagu esimenegi. Räägitut pealtkuulanud isa sõnas etteheitvalt: "Mis unenägu see küll on, mis sa nägid! Kas mina ja su ema ja vennad tõesti peame tulema ja sinu ees maani kummardama?" Sõnade näilisest karmusest hoolimata uskus Jaakob, et Issand ilmutas Joosepile ta tulevikku.

Kui Joosep seisis vendade ees ja ta kaunis nägu säras Jumala Vaimu mõjust, ei suutnud vennad imetlust varjata. Ometi ei loobunud nad oma halbadest eluviisidest ning vihkasid puhtust, mis noomis nende patte. Nende südamemõtted sarnanesid Kaini omale.

Vennad liikusid paigast paika, et lambakarjadele karjamaad otsida. Sageli olid nad kuude kaupa kodust kaugel. Pärast äsjakirjeldatud sündmusi suundusid nad maakohta, mille isa oli Sekemis ostnud. Kui neist mõnd aega midagi kuulda polnud, hakkas isa nende pärast muret tundma, sest ta mäletas, kui julmalt nad olid kord sekemlasi kohelnud. Ta saatis Joosepi neid otsima. Kui Jaakob oleks teadnud poegade tõelisi tundeid Joosepi vastu, poleks ta poissi üksi teele saatnud, kuid pojad olid oma viha hoolega isa eest varjanud.

Joosep läks hea meelega vendade käekäigust teateid tooma. Isa ja poeg ei aimanudki, kui palju aega möödub enne, kui nad jälle kohtuvad. Jõudnud pärast pikka ja üksildast teekonda Sekemisse, selgus, et vennad olid karjaga suundunud Dotanisse. Joosep oli maha käinud enam kui kaheksakümmend kilomeetrit; nüüd seisis ees veel kakskümmend viis. Ometi tõttas ta väsimust unustades edasi, sest ta mõtles isa muretsemisele ja vendadega kohtumisele. Ta armastas vendi nende ebasõbralikkusest hoolimata.

Vennad nägid kaugelt teda tulemas. Neid haaras kibe viha. Nad ei hoolinud sellest, et ta oli tulnud nende pärast nii pikale teekonnale ega sellest, et ta vajas väsinuna ja näljasena vennalikku kostitamist ja armastust. (211) Kuue — isa armastuse märgi — nägemine viis nad raevu. "Näe, sealt tuleb see unenägude sepitseja!" hüüdsid nad pilkavalt. Kaua hautud kadedus ja kättemaks võitsid kõik muu. "Tulgem nüüd, tapkem tema, visakem ta mõnesse kaevu ja ütelgem, et kuri elajas sõi tema ära! Siis saame näha, mis ta unenäod tähendavad!"

Kui poleks olnud Ruubenit, oleksid nad oma plaani täide viinud. Ruuben keeldus venda mõrvamast ja pani ette Joosep elusalt tühja kaevu visata. Ta kavatses poisi hiljem kaevust märkamatult üles vinnata ja isa juurde tagasi saata. Olles veennud teisi nii toimima, eemaldus Ruuben vendadest, et oma tõelisi tundeid mitte paljastada.

Joosep jõudis pahaaimamatult kohale. Ta oli rõõmus, et pikk otsimine oli lõpuks vilja kandnud. Oodatud tervituse asemel nägi ta aga vendade vihast kissis silmi. Nad haarasid ta kinni ja kiskusid kuue seljast. Solvangud ja ähvardused kõnelesid kavatsusest ta surmata. Joosepi palved jäid õhku rippuma. Ta oli abituna metsistunud meestesalga võimuses. Nad lohistasid ta sügava kaevu juurde ja tõukasid sinna sisse. Veendunud, et tal polnud võimalust välja pääseda, jätsid nad ta kaevu nälga surema, ise aga "istusid leiba võtma."

Mõnda neist tehtu siiski vaevas. Nad ei tundnud kättemaksust oodatud rahuldust. Just siis ilmus silmapiirile karavan. Salkkond ismaeliite suundus Jordanitagustelt aladelt vürtside ja muude kaupadega Egiptusesse. Järsku pani Juuda ette Joosep paganlikele kaupmeestele maha müüa. Nii kõrvaldaksid nad ta teelt, kuid jääksid tema surmamise süüst puhtaks. "Ta on meie lihane vend," väitis Juuda. Kõik olid ettepanekuga nõus ning Joosep tõmmati kiiresti kaevust välja.

Niipea, kui Joosep kaupmehi nägi, mõistis ta kohutavat tõde. Orjaks saamist kardeti rohkem kui surma! Õuduses pöördus ta ühe ja teise venna poole, kuid asjatult. Mõnel hakkas tast küll hale, kuid kartusest pilkealuseks saada ei võtnud nad midagi ette. Kõik tundsid, et nad olid läinud juba liiga kaugele. Kui Joosep nüüd koju lasta, räägiks ta juhtunust kahtlemata isale, kes julmust lemmikpoja vastu juba karistamata ei jäta. (212) Nii andsid nad venna paganlike kaubitsejate võimusesse. Karavan asus teele ja kadus peagi silmist.

Kui Ruuben mõne aja pärast kaevu juurde jõudis, oli Joosep juba teel. Ärevusse sattununa ja ennastsüüdistavana käristas Ruuben oma riided lõhki, tormas vendade juurde ning hüüdis: "Poissi ei ole enam! Ja mina, kuhu ma nüüd lähen?" Kuulnud Joosepi orjaks müümisest, mõistis Ruuben, et enam polnud võimalik midagi teha. Temagi oli nõus tehtut varjama. Tapnud siku, kastsid nad Joosepi kuue verre ning viisid selle isale, seletades, et leidsid kuue väljalt ja kardavad, et see on nende venna oma. "Tunnista nüüd, kas see on su poja kuub või mitte?" vannutasid nad. Pojad olid järgnevat kartnud, kuid polnud kujutanud ette isa sellist südantlõhestavat ahastust, nagu nad nüüd nägid. "See on mu poja kuub," ütles Jaakob. "Kuri elajas on ta ära söönud, Joosep on tõesti maha murtud!" Asjata püüdsid ta pojad ja tütred teda trööstida. Ta "käristas oma riided lõhki, kinnitas kotiriide niuete ümber ja leinas oma poega kaua aega." Näis, et aeg ei leevenda ta muret sugugi. "Ma lähen tõesti leinates oma poja juurde hauda!" soigus ta meeleheites. Vennad tundsid tehtu pärast õudust, kuid kartsid tunnistada oma süüd, mis tundus nüüd neilegi äärmiselt ränk.

Peatükk 20 -JOOSEP EGIPTUSES

(1.Ms. 39-41. ptk.)

(213) Sel ajal oli Joosep vangina teel Egiptusesse. Kui karavan võttis suuna lõunasse, Kaanani piiri poole, eristas nooruki silm kaugelt künkaid, mille vahel paiknesid tema isa telgid. Armsa isa üksildusele ja murele mõeldes nuttis ta kibedasti. Dotanis toimunu kerkis taas silme ette. Ta nägi vihaste vendade ähvardavaid pilke. Ta kuulis teravaid, solvavaid sõnu, millega nad olid vastanud ta anumisele. Südamevärinaga mõtles ta tulevikule. Milline muudatus! Õrna hoolitsuse all olnud pojast põlatud ja abituks orjaks! Mis saab temast võõral maal, kuhu ta oli teel? Mõneks ajaks valdas Joosepit kohutav õudus ja üksinduse äng.

Ent Jumal juhtis nii, et seegi kogemus tuli Joosepile õnnistuseks. Ta oli mõne tunniga õppinud seda, mida ta muidu poleks õppinud pikkade aastate jooksul. Isa oli kiindunult ja õrnalt teda armastanud, kuid isa erapoolikus ja hellitamine oleksid poja rikkunud. Isa ebamõistlik vahetegemine oli vendi ärritanud ja nad selle julmuseni viinud. Isa teguviis oli soodustanud ka Joosepi iseloomus vigu, mida tuli parandada. Joosep oli muutumas enesekindlaks ja nõudmisi esitavaks. Isa hellitava õrnusega harjunud poiss tundis, et ta ei suuda taluda eelseisvaid raskusi.

Siis pöördusid ta mõtted isa Jumala poole. Lapsepõlvest peale oli teda õpetatud Jumalat austama ja armastama. Sageli oli ta kuulanud isa jutustust nägemusest tol korral, kui isa oli põgenikuna teel pagulusse. Ta teadis, mida Issand oli isale tõotanud ja kuidas need tõotused olid täitunud — Jumala inglid olid rasketel hetkedel tulnud isa õpetama, tröösti ma ja kaitsma. Joosep oli õppinud tundma Jumala armastust, mis pidi avalduma ka tõotatud Lunastaja tulekus. (214) Kõik need hinnalised õpetused tulid nüüd elavalt meelde ja Joosep uskus, et tema isade Jumal oli ka tema Jumal. Sel teekonnal tegi ta otsuse pühendada end täielikult Issandale ning ta palvetas, et Iisraeli Hoidja oleks temaga pagendusemaal.

Teda erutas otsus jääda ustavaks Jumalale ja käituda kõigis olukordades nii nagu on kohane taeva Kuninga alamale. Ta otsustas teenida Issandat kogu südamest, seista kindlameelselt silmitsi ettetulevate katsumustega ning täita ustavalt kõiki kohustusi. Ühe päeva kogemusest sai pöördepunkt Joosepi elus. Kohutav kogemus oli muutnud ta hellitatud lapsest kaalutlevaks, vapraks ja ennastvalitsevaks meheks.

Egiptuses müüdi Joosep Pootifarile, kuninga ihukaitse pealikule, kelle teenistusse ta jäi kümneks aastaks. Siin ümbritsesid teda võimsad kiusatused. Kõik teised teenisid ebajumalaid. Ebajumalateenistust viidi läbi kogu kuningliku toredusega, mida suutis pakkuda tolle aja tsiviliseerituima rahva jõukus ja kultuur. Ometi jäi Joosep lihtsaks ja ustavaks Jumalale. Iga päev nägid ta silmad pahesid ja kõrvad kuulsid ahvatlusi, kuid ta ei nõustunud neid vaatlema ja kuulatama. Ta ei lubanud mõtetel viibida keelatud asjade juures. Ta soovis võita egiptlaste poolehoidu, kuid ei nõustunud varjama oma põhimõtteid. Oleks ta püüdnud põhimõtteid salata,

oleks ta kiusatustele järele andnud. Ta ei häbenenud oma isade usku ega püüdnud varjata tõsiasja, et ta oli Issanda teenija.

"Aga Jehoova oli Joosepiga ja tema oli mees, kellel kõik asjad korda läksid... Ka tema isand nägi, et Jehoova oli temaga ja et kõik, mis ta tegi, Jehoova laskis tema käes korda minna." Pootifari usaldus Joosepisse kasvas iga päevaga ning lõpuks edutas ta Joosepi kogu oma koja ja vara ülemaks. "Ja ta jättis kõik, mis tal oli, Joosepi kätte ega teadnud millestki, kui ainult leivast, mida ta sõi."

Silmapaistev kordaminek kõigis Joosepile antud kohustustes polnud otsene ime, vaid jumalik õnnistus, mis kroonis Joosepi töökust, hoolikust ja tarmu. Joosep tunnistas, et tema edu pandiks oli Jumal ning isegi tema (217) ebajumalaid teeniv isand tunnistas sama. Ent edu poleks tulnud ilma püsiva, läbimõeldud tegutsemiseta. Jumal sai austatud oma sulase ustavuse läbi. Jumal soovis, et Jumalasse uskuja erineks südamepuhtuse ja aususe poolest ebajumalakummardajatest ning et taevase armu valgus saaks paista paganliku pimeduse keskel.

Joosepi leebus ja ustavus võitsid ihukaitsepealiku südame ja Pootifar hakkas pidama Joosepit pigem pojaks kui orjaks. Nooruk puutus isanda kaudu kokku õpetatud ja austatud meestega ning õppis keeli, loodusteadusi ja ärioskusi. Nii sai ta hariduse, mida tulevane Egiptuse peaminister väga vajas.

Ühel päeval pidi Joosepi usk ja kõlblus läbi tegema karmi proovi. Isanda naine püüdis ahvatleda noormeest Jumala käsust üle astuma. Seni oli Joosep jäänud paganlikul maal vohavast kõlblusetusest puutumata; nüüd tuli kiusatus nii ootamatul kujul, nii mõjuvõimsa ja veetlevana. Joosep teadis hästi, millised on emanda soovile vastu olemise tagajärjed. Põhimõtetes järeleandmisele oleks järgnenud varjamine, soosing ja tasu, vastupanule aga põlu alla sattumine, vangistus ja võib-olla isegi surm. Kogu Joosepi tulevik sõltus ainsa silmapilgu otsusest. Kas võidab põhimõte? Kas Joosep jääb ikka veel ustavaks Jumalale? Pinevalt jälgisid inglid taevas Pootifari kojas toimuvat.

Joosepi valik illustreerib usulise põhimõtte jõudu. Ta ei tahtnud petta maise isanda usaldust ega murda truudust oma taevasele Isandale. Paljud inimesed on Jumala ja pühade inglite tähelepanelike pilkude all valmis tegema seda, mida nad ei taha teha teiste inimeste nähes, ent Joosep mõtles eelkõige Jumalale. "Kuidas tohiksin siis teha seda suurt kurja ja pattu oma Jumala vastu?" ütles ta.

Kui hoiaksime alati meeles, et Jumal näeb ja kuuleb kõike, mida teeme või räägime; et Tema omab kõigest sellest ülevaate, siis kardaksime pattu teha. Pidagu noored alati meeles, et igal pool, kus nad on ja ükskõik, mida nad teevad, on Jumal alati nende juures. Ükski meie tegu ei jää tähelepanemata. Me ei saa varjata oma teid Kõigekõrgema eest. Ehkki kõige karmimaid inimlikke seadusi rikutakse nii, et kuritegu jääb avastamata ja seetõttu ka karistamata, on Jumala seadustega teisiti. Pimedaimgi kesköö ei suuda süüdlast varjata. Ta võib arvata, et on üksi, kuid iga tegu jälgib nähtamatu tunnistaja. (218) Taevane jälgija teab ka

asjaosalise sisimaid motiive. Iga tegu, iga sõna ja iga mõtet pannakse tähele nii nagu oleks kogu maailmas vaid see üks inimene ning kogu taevas oleks koondanud oma tähelepanu temale.

Joosep pidi oma laitmatuse eest tõepoolest kannatama, sest tema kiusaja maksis talle kätte sellega, et süüdistas hoopis teda kõlvatuses ning käskis ta vanglasse heita. Kui Pootifar oleks uskunud oma naise süüdistust Joosepi kohta, oleks noor heebrealane kaotanud elu, kuid Joosepile omane tagasihoidlikkus ja otsekohesus tõendas tema süütust. Isanda perekonna hea maine päästmiseks pandi ta siiski vangi.

Algul kohtlesid vangivalvurid Joosepit karmilt. Laulja ütleb: "Tema jalgu vaevati pakus, ta ise pandi raudu, kuni tema sõna läks täide, Jehoova kõne tegi ta puhtaks!" (Ps.105,18.19). Ent Joosepi tõeline iseloom paistis välja isegi vangikongi pimeduses. Ta säilitas usu ja jäi kannatlikuks. Tema aastatepikkune ustav teenistus oli saanud julma tasu, kuid seegi ei muutnud teda kibestunuks ega usaldamatuks. Teda valdas süütust südametunnistusest tulenev rahu. Ta jättis oma asja Jumala hoolde. Ta ei haletsenud ennast ebaõiglase kohtlemise pärast, vaid püüdis oma nukrust unustades leevendada teiste muresid. Vanglaski leidis ta endale tegevust. Jumal valmistas teda viletsuse koolis ette suureks tööks ning Joosep ei keeldunud vajalikust ettevalmistusest. Vanglas nägi ta rõhumist ja türanniat ning kuritegude tagajärgi. Siin õppis ta olulisi õppetunde õiglusest, kaastundest ja halastusest. Õpitu võimaldas tal hiljem võimu targalt ja halastusrikkalt kasutada.

Pikapeale võitis Joosep vangihoidja usalduse ning lõpuks seati ta vangide vanemaks. Just Joosepi hoiak vanglas — tema laitmatu elu ja kaastunne kurbade suhtes — avas talle tee tulevasele aule. Iga valguskiir, mida suuname teistele, peegeldub tagasi meile endale. Iga kurvale südamele lausutud lahke ja kaastundlik sõna, iga rõhutute vaeva leevendav tegu, iga abivajajale antud kingitus toob alati, kui ajend on õige, andjale õnnistusi.

(219) Kuninga joogikallajate ülem ja pagarite ülem olid mingite eksimuste pärast vangi heidetud ning sattusid Joosepi hoole alla. Ühel hommikul märkas Joosep, et mõlemad mehed olid väga kurvad. Osavõtlikult päris ta neilt kurbuse põhjust ning kuulis, et mõlemad olid näinud tähendusrikka unenäo. "Eks seletused ole Jumala käes?" sõnas Joosep. "Siiski jutustage mulle!" Kui kumbki oma unenäo oli jutustanud, selgitas Joosep nende tähendust: kolme päeva pärast saab joogikallajate ülem tagasi oma ametisse ning hakkab ulatama vaaraole karikat nagu varemgi; ülempagar aga hukatakse kuninga käsu peale. Mõlemal puhul täitus öeldu.

Kuninga joogikallaja kinnitas Joosepile, kuiväga tänulik ta oli rõõmutoova unenäo seletamise eest ja lahke kohtlemise eest vanglas. Seepeale jutustas Joosep liigutavalt oma ebaõiglasest vangistusest ning palus, et joogikallaja kõneleks tema kohtuasjast vaaraole. "Aga pea mind meeles," lausus ta, "kui su käsi hästi käib ja tee mulle siis head ning tuleta mind vaaraole meelde ja vii mind siit hoonest välja, sest mind on vargsil viisil varastatud heebrealaste maalt ja ma pole siingi teinud midagi, et mind vangiurkasse pandaks!" Joogikallajate ülem nägi, kuidas ta unenägu üksikasjadeni täitus, kuid valitseja soosingu tagasi

saanuna unustas ta heategija. Joosep jäi vanglasse veel kaheks aastaks. Südames süttinud lootus kustus järk-järgult ning teistele katsumustele lisaks kriipis hinge joogikallaja tänamatus.

Ometi valmistus jumalik käsi avama tema ees vangla väravaid. Egiptuse valitseja nägi ühel ööl kaks unenägu, mis osutasid ilmselt ühele ja samale sündmusele ning näisid ette kuulutavat suurt häda. Vaarao ei suutnud nähtule seletust leida. Unenäod vaevasid ta meeli. Kuningriigi tuntud ennustajad ja targad ei suutnud samuti seletust anda. Vaarao mure ja nõutus kasvas ning peagi oli kogu palee hirmul. Üldises ärevuses meenus joogikallajate ülemale tema kunagine unenägu ja sellega seoses Joosep. Südant torkas tollane tänamatus. Tõtakalt rääkis ta vaaraole heebrealasest vangist, kes oli seletanud ära tema ja ülempagari unenäod just nii nagu need hiljem täitusid.

(220) Vaarao jaoks oli alandav maagidelt ja tarkadelt abi saamata küsida nõu võõramaalasest orjalt, kuid valitseja oli valmis ka selleks, kui ta vaevatud meel sel teel rahu saaks. Viivitamatult saadeti Joosepi järele. Enne valitseja ette astumist vahetas ta riided ning pügas juukseid ja habet.

"Ja vaarao ütles Joosepile: "Ma nägin unenäo, aga keegi ei seleta seda. Aga ma olen kuulnud sinust räägitavat, et kui sina unenägu kuuled, siis sa seletad selle." Ja Joosep vastas vaaraole, üteldes: "Mitte mina! Küllap Jumal annab vaaraole õige vastuse!"" Joosepi vastus valitsejale kõneles tema usaldusest ja usust Jumalasse. Ta ei väitnud, et oli targem kui teised. "Mitte mina!" Üksnes Jumal võib selliseid saladusi seletada.

Seejärel hakkas vaarao jutustama: "Vaata, ma seisin Niiluse jõe kaldal. Ja näe, jõest tõusis seitse lehma, lihavad liha poolest ja ilusad näha, ja sõid roostikus. Ja vaata, teist seitse lehma tõusis nende järele, väetid ja väga pahad näha ning lahjad liha poolest. Ei ole ma kogu Egiptusemaal näinud säherdusi pahu! Ja lahjad ning pahad lehmad sõid ära need seitse esimest lihavat lehma. Ja need läksid nende kõhtu, aga ei olnud tundagi, et nad olid läinud nende kõhtu ja nende välimus oli paha nagu ennegi. Ja ma ärkasin üles. Siis ma nägin und, ja vaata, seitse viljapead tõusis ühest kõrrest, täis ja head. Ja vaata, seitse kuiva, peenikest hommikutuulest kõrvetatud viljapead võrsus nende järele. Ja peenikesed viljapead neelasid ära need seitse head viljapead. Ma olen seda rääkinud ennustajaile, aga ükski ei oska mulle seletada."

"Vaarao unenäod tähendavad kumbki üht ja sedasama," ütles Joosep. "Jumal on vaaraole teada andnud, mida Ta kavatseb teha." Tulemas oli seitse külluseaastat. Põllud ja aiad pidid andma rikkalikumat saaki kui iialgi varem. Külluseaastatele järgnes seitse nälja-aastat. "Ei ole küllust tundagi siin maal nälja tõttu, mis tuleb selle järele, sest see on väga kange." Kahekordne unenägu rõhutas öeldu kindlat ja peatset täitumist. "Ja nüüd vaarao vaadaku välja üks mõistlik ja tark mees ja seadku Egiptusemaa üle. Vaarao tehku nõnda: pangu ülevaatajad maale ja lasku Egiptusemaad maksta viiendiku neil seitsmel külluseaastal. Ja kogutagu kõik nende tulevaste heade aastate toidus ja varutagu vilja linnadesse vaarao käe alla toiduks ning säilitatagu seda. See vili olgu maale tagavaraks seitsmeks nälja-aastaks."

(221) Seletus oli nii loogiline ja soovitatud meetmed nii asjalikud, et öeldu õigsuses polnud kahtlust. Kuid kelle hoolde usaldada asjaajamine? Valiku arukusest olenes rahvuse säilimine. Valitseja oli mures. Mõnda aega kaaluti kandidaate. Valitseja oli kuulnud joogikallajate ülemalt Joosepi tarka töökorraldust vanglas. Oli ilmne, et tal olid silmapaistvad juhivõimed. Joogikallajate ülem püüdis leevendada südametunnistuse piina ning lunastada varasemat tänamatust sellega, et ta oma heategijat nüüd tuliselt kiitis. Vaarao järelepärimised kinnitasid tema juttu. Kogu riigis oli Joosep ainus mees, kellele oli antud tarkust näha riiki ähvardavat ohtu ja selle vältimiseks vajalikke meetmeid. Kuningas oli veendunud, et Joosep oli kõige kohasem mees enda poolt ette pandud plaani täide viima. Oli ilmne, et temaga oli jumalik vägi ning et kuninga ametnikest keegi teine polnud sedavõrd kõlblik kriisiolukorras riigiasju ajama. Fakt, et ta oli heebrealane, ei tähendanud palju tema ilmse tarkuse ja kaine otsustusvõime kõrval. "Kas leiame niisuguse mehe, kelles on Jumala Vaim?" küsis vaarao oma nõuandjailt.

Nii langetati valik ning Joosepile tehti hämmastav ettepanek: Et Jumal on sulle kõike seda teada andnud, siis ei ole keegi nii mõistlik ja tark kui sina! Sina pead olema mu koja üle ja kogu mu rahvas kuulaku sinu sõna. Ainult aujärje poolest ma tahan olla suurem sind!" Seejärel andis vaarao Joosepile tema ameti tunnused. "Ja vaarao võttis sõrmest pitserisõrmuse ning pani Joosepi sõrme; ja ta pani temale kallid linased riided selga ja riputas kuldkee kaela. Ja ta laskis teda sõita oma teises tõllas, mis tal oli, ja hüüda tema ees: "Põlvili!"

(222) "Ta pani tema isandaks oma koja üle ja kogu oma omandi valitsejaks, nõnda et ta oma tahtmist mööda võis siduda tema vürste ja õpetada tarkust tema vanemaile!" (Ps.105,21.22). Vangikojast välja kutsutud Joosep ülendati valitsejaks kogu Egiptusemaa üle. See oli tohutult austav amet, kuid sellega olid seotud raskused ja ohud. Tipusolija on alati ohus. Nii nagu torm jätab puutumata madalakasvulise lille, kuid kisub juurtega välja mäeharjal kasvava võimsa puu, nii võivad need, kes silmapaistmatus eluringis on säilitanud laitmatuse, anda järele kiusatustele, mis kaasnevad maise edu ja auga. Joosepi iseloom pidas vastu nii viletsuse kui edutamise. Ta jäi Jumalale ühtviisi ustavaks nii vaarao palees kui vangikojas. Ta oli endiselt võõras paganlikul maal, lahus sugulastest, kes teenisid Jumalat. Ometi uskus ta kindlalt, et jumalik käsi oli juhtinud ta teed. Jumalale toetudes täitis ta ustavalt oma ametikohuseid. Joosep juhtis kuninga ja Egiptuse ülikute tähelepanu tõelisele Jumalale ja ehkki nad teenisid edasi ebajumalaid, õppisid nad austama neid põhimõtteid, mida Issanda teenija oma eluga väljendas.

Kuidas suutis Joosep ilmutada sellist iseloomukindlust, ausust ja tarkust? Varastest eluaastatest peale oli ta kuulanud pigem kohusetunde häält kui oma tahtmist ning noorusaja jumalakartlikkus, lihtne usaldus ja õilis iseloom avaldusid meheea tegudes. Südamepuhtus ja lihtne eluviis olid paljuski soodustanud nii kehaliste kui vaimsete võimete arenemist. Ühendus

Jumalaga Tema loomingu kaudu looduses ning usuisade hoolde usaldatud suurte tõdede üle mõtisklemise kaudu oli õilistanud Joosepi vaimulikku loomust ja avardanud mõistust nii, kuidas mingid teised õpingud poleks võimaldanud. Kohustuste ustav täitmine igas olukorras — kõige kehvemast kõige ülevamani — oli arendanud kõiki võimeid endast parima andmiseks. Inimene teeb oma iseloomu õigemaks ja õilsamaks arenguks parima, kui ta elab Looja tahte kohaselt. "Issanda kartus — see on tarkus, ja hoidumine kurjast on mõistus!" (Iob.28,28).

Vähesed mõistavad elu pisiasjade mõju iseloomu arengule. Tegelikult ei ole ükski asi elus väike. Erinevad olukorrad, millega päev-päevalt kokku puutume, kontrollivad meie ustavust ja valmistavad meid üha suuremate (223) kohustuste jaoks. Põhimõttekindlus argielus harjutab juhinduma kohustustest, mitte oma tahtmisest. Selliselt distsiplineeritud meelsus ei kõigu pilliroo sarnaselt tundepuhangu ajel õige ja väära vahel, vaid on harjunud olema kohustustele ustav ja tõsimeelne. Inimesed, kes on ustavad väheses, omandavad jõu olla ustavad ka paljus.

Õilis iseloom on suurema väärtusega kui Oofiri kuld. Ilma selleta ei pälvi keegi tõelist au. Kuid iseloomu ei saa pärida ega osta. Kõlbelisust ja hingeõilsust ei saada juhuslikult. Ka kõige hinnalisemad võimed on väärtusetud niikaua, kui neid ei arendata. Õilsa iseloomu kujundamine on eluaja töö; see nõuab hoolsaid ja püsivaid jõupingutusi. Jumal annab võimalused; edu sõltub sellest, kuidas meie neid võimalusi kasutame.

Peatükk 21 -JOOSEP JA TEMA VENNAD

(1.Ms.41,54-56; ptk-d 42-50.)

(224) Esimesest külluseaastast peale hakati valmistuma lähenevaks näljahädaks. Joosepi juhtimise all ehitati tohutud aidad kõikidesse Egiptuse tähtsamatesse asulatesse, et koguda neisse loodetava saagi ülejäägid. Nii toimiti kõigil seitsmel külluseaastal, kuni kogutud vilja ei suudetud enam kokku arvata.

Siis algasid Joosepi ettekuulutuse kohaselt seitse põua-aastat. "Ja nälg oli kõigis maades, aga kogu Egiptusemaal oli leiba. Ja kui kogu Egiptusemaa tundis nälga, siis rahvas kisendas vaarao poole leiva pärast; ja vaarao ütles kõigile egiptlasile: "Minge Joosepi juurde. Mis tema teile ütleb, seda tehke!" Ja nälg oli üle kogu maa ja Joosep avas kõik aidad ning müüs egiptlasile vilja."

Näljahäda haaras ka Kaananimaad ning andis karmilt tunda paikkonnas, kus elas Jaakob. Kuulnud, et Egiptuse valitseja oli varunud rikkalikult vilja, saatis Jaakob oma kümme poega Egiptusesse vilja ostma. Koos teiste palujatega juhatati nad vaarao asevalitseja juurde. Ja nad "tulid ning kummardasid tema ette silmili maha." "Joosep tundis oma vendi, aga nemad ei tundnud teda." Vaarao oli asendanud tema heebrea nime uue nimega. Liiati ei sarnanenud Egiptuse peaminister kuidagi sellele poisikeseohtu noormehele, kelle vennad olid ismaeliitidele maha müünud. Kui Joosep nägi, kuidas vennad tema ette kummardasid, meenusid talle elavalt tema unenäod ja minevikupildid. Vendi silmitsedes nägi ta terane pilk, et Benjamini polnud nendega. Kas temagi oli langenud metsikute meeste julmuse ohvriks? Ta otsustas asjas selgusele (225) jõuda. "Te olete maakuulajad!" lausus ta karmilt. "Olete tulnud vaatama, kust maa lahti on!"

Vennad vastasid: "Ei, mu isand, su sulased on tulnud leiba ostma! Me kõik oleme ühe mehe pojad, oleme ausad mehed, su sulased ei ole maakuulajad!" Joosep soovis teada, kas vennad olid sama kõrgid kui varem ning tahtis kuulda, kuidas elatakse kodus. Ta teadis, et nad võivad talle valetada. Seepärast kordas ta oma süüdistust ja vennad vastasid: "Meie, su sulased, olime kaksteistkümmend venda, ühe mehe pojad Kaananimaalt. Ja vaata, noorim on praegu meie isa juures, aga üht ei ole enam olemas."

Väites end nende tunnistuse tõepärasuses kahtlevat ning neid endiselt salakuulajaiks nimetades, sõnas valitseja, et ta jätab nad Egiptusesse seniks, kuni üks neist läheb ja toob kodust noorima venna. Kui nad sellega nõus ei ole, koheldakse neid kui salakuulajaid. Jaakobi pojad olid kimbatuses: venna toomiseks kuluva aja jooksul oleksid nende perekonnad toidupuuduses. Pealegi — keda saata üksi sellisele teele? Kuidas seda kõike isale seletada? Näis, et egiptlane tahab neid tappa või orjastada, ja Benjaminiga oleks sel juhul tehtud sama. Nad otsustasid jääda pigem paigale ja kannatada koos kui et valmistada isale veel rohkem valu ainsa järelejäänud poja äratoomisega. Sellise otsuse peale pandi nad vanglasse, kuhu nad jäid kolmeks päevaks.

Nende aastate jooksul, mil Joosep oli olnud oma vendadest lahus, oli Jaakobi poegade iseloom muutunud. Nad olid olnud kadedad, mässulised, valelikud, julmad ja kättemaksuhimulised. Nüüd kõneles läbikatsumise tulemus nende omakasupüüdmatusest, üksteise eest seismisest ja armastusest isa vastu. Ehkki nad olid juba keskealised mehed, tunnustasid nad isa autoriteeti.

Kolm päeva Egiptuse vanglas olid vendade jaoks rasket muret täis päevad. Nad mõtlesid mineviku pattude üle. Näis küll nii, et siis, kui Benjamini ei tooda, tembeldatakse nad salakuulajateks. Teisalt oli vähe lootust, et isa nõustub Benjamini kaasa andma. Kolmandal päeval kutsus Joosep vennad enda ette. Ta ei söandanud neid kauem kinni pidada, kuna isa ja vendade perekonnad võisid tunda juba toidupuudust. Joosep ütles: "Tehke seda, siis jääte elama! (226) Mina olen jumalakartlik: kui olete ausad mehed, jäägu üks teie vendadest aheldatuna hoonesse, kus te olite vahi all, aga teised minge viige vilja näljahäda pärast teie kodudes ja tooge mu juurde oma noorim vend, siis saavad teie kõned tõeks ja te ei pea surema!" Vennad nõustusid ettepanekuga, ehkki lisasid, et nad ei saa lubada, kas isa nõustub Benjamini nendega kaasa laskma. Joosep oli nendega kõnelnud tõlgi kaudu; vennad, kes ei aimanud, et ta nende keelest aru sai, kõnelesid omavahel tema juuresolekul: "Me oleme tõesti süüdi oma venna pärast, kelle hinge kitsikust me nägime, kui ta palus meilt armu ja me ei võtnud teda kuulda. Seepärast on seesinane kitsikus meile tulnud!" Ruuben, kes oli tookord Dotanis kavatsenud Joosepi ära päästa, lisas: "Eks ma rääkinud teile ja ütelnud: Ärge tehke pattu poisi vastu! Aga teie ei kuulanud. Vaata, nüüd nõutaksegi tema verd!" Seda kuuldes ei suutnud Joosep oma tundeid enam valitseda. Ta läks välja ja nuttis. Tagasi tulnud, käskis ta Siimeoni nende silme all ahelaisse panna ja uuesti vanglasse saata. Siimeon oli toona olnud peamine ässitaja. Seepärast jättis Joosep tema pantvangiks.

Enne teelesaatmist käskis Joosep anda neile vilja ja panna igaühe raha salaja ta kotisuhu tagasi. Tagasiteel avas üks vendadest oma koti ja leidis üllatuseks, et rahakukkur koos rahaga

oli kõige peal. Kui ta sellest teistele rääkis, sattusid nad kõik ärevusse ja arutasid: "Miks on Jumal meile seda teinud?" Kas seda tuli pidada heaks märgiks Issanda poolt või oli Tema lubanud seda karistuseks nende pattude pärast? Nad tunnistasid, et Jumal oli nende pattu näinud ja karistab neid nüüd tulevase kitsikusega.

Jaakob ootas murelikult poegade tagasitulekut. Kui nad saabusid, kogunes terve leer uudiseid kuulama. Juhtunu tegi kõiki ärevaks. Egiptuse asevalitseja käitumine näis ennustavat asjade halba kulgu. Hirm suurenes veelgi, kui leiti, et raha oli igaühe kotisuus. (227) Elatanud isa hüüdis ängistuses: "Te teete mind lapsetuks! Joosepit ei ole enam ja Siimeoni ei ole enam ja Benjamini tahate ka võtta! See kõik on tulnud minu peale." Ruuben vastas: "Võid surmata mu mõlemad pojad, kui ma ei too teda sinu juurde! Anna ta minu hooleks ja ma toon ta tagasi sinu juurde!" Ruubeni tormakas kõne ei kergendanud Jaakobi südant. Ta vastas: "Minu poeg ei lähe ühes teiega alla, sest ta vend on surnud ja tema üksi on üle jäänud. Kui temaga teel, mida te käite, õnnetus juhtub, siis saadate mu hallid juuksed murega hauda!"

Põud aga jätkus ning aja jooksul hakkas Egiptusest toodud vili otsa saama. Jaakobi pojad teadsid hästi, et Egiptusesse oli asjatu minna ilma Benjaminita. Kuna isagi meelt ei muutnud, olid vennad lihtsalt äraootavad. Üha ähvardavamaks muutus läheneva nälja vari. Vana mees nägi kõigi leeris viibijate murelikelt nägudelt leivapuudust. Lõpuks ta lausus: "Minge ostke meile pisut leiba!"

Juuda vastas: "See mees kinnitas meile väga ning ütles: Te ei saa näha mu nägu, kui teie vend ei ole ühes teiega. Kui sa nüüd läkitad meie venna ühes meiega, siis läheme ja ostame sulle leiba. Aga kui sa teda ei läkita, siis me ei lähe, sest see mees ütles meile: Te ei saa näha mu nägu, kui teie vend ei ole ühes teiega!" Nähes, et isa otsusekindlus hakkas kõikuma, lisas poeg: "Saada poiss minuga ja me võtame kätte ning läheme, et jääksime elama ega sureks, ei meie ega sina ega meie väetimad lapsed." Juuda pakkus ennast käemeheks venna eest ning lubas jääda süüdlaseks igavesti, kui ta ei too Benjamini isa juurde tagasi.

Jaakob ei saanud enam vastu ajada ja nii käskis ta poegadel teekonnaks valmistuda. Ta käskis viia asevalitsejale meeleheaks seda, mida näljast kurnatud maal veel saada oli — "pisut palsamit ja pisut mett, kalleid rohte ja mürri, pähkleid ja mandleid" ning kahekordse summa raha. "Võtke ka oma vend, asuge teele ja minge tagasi selle mehe juurde." Kui pojad olid valmis asuma ärevale teekonnale, tõusis elatanud isa püsti, tõstis käed taeva poole ja palvetas: "Kõikväeline Jumal lasku teid leida halastust selle mehe ees, et ta teiega ära saadaks teise venna ja Benjamini. Aga kui jään lasteta, siis jään lasteta!"

(228) Taas rändasid vennad Egiptusesse ja jõudsid Joosepi ette. Joosepit liigutas sügavalt Benjamini, oma ema poja nägemine, kuid ta varjas oma tundeid. Asevalitseja käskis viia mehed oma kotta ning valmistada neile koos temaga lõunasöök. Palees kartsid vennad, et neilt hakatakse kottidest leitud raha pärast aru pärima. Nad arvasid, et raha võis olla meelega kotti tagasi pandud, et selle alusel neid orjastada. Hädiselt pöördusid nad nõu saamiseks kojaülema poole ja jutustasid talle eelmisest külaskäigust. Nad ütlesid, et olid kottidest leitud raha nüüd tagasi toonud: "Me ei tea, kes oli pannud meie raha meie kottidesse." Mees vastas: "Rahustuge, ärge kartke! Teie Jumal ja teie isa Jumal on pannud teile varanduse kottidesse! Teie raha ma olen saanud." Kuuldu rahustas neid ja kui Siimeongi vanglast nende juurde toodi, tundsid nad, et Jumal oli tõepoolest armuline.

Nad andsid asevalitsejale üle oma annid ja "kummardasid maha tema ette." Taas meenusid Joosepile ta unenäod ning ta tõttas küsima: "Kas teie vana isa käsi, kellest te rääkisite, hästi käib? Ons ta alles elus?" "Su sulase, meie isa käsi käib hästi, ta elab alles," vastasid nad ja kummardasid veelkord. Seejärel silmitses Joosep Benjamini ja päris: "Ons see teie noorim vend, kellest te mulle rääkisite? Jumal olgu sulle armuline, mu poeg!" Joosepit haaras tundeliigutus. "Ta läks ühte siseruumi ja nuttis seal."

Kui ta tagasi tuli, istuti lauda. Seisuste seadusele vastavalt oli egiptlastel keelatud süüa teistest rahvustest inimestega ühes lauas. Seepärast oli Jaakobi poegadel omaette laud, asevalitseja kui auväärne isik sõi omaette lauas ja ülejäänud egiptlased omaette lauas. Kui kõik olid istet võtnud, leidsid vennad üllatunult, et nad istusid reas vanuse järjekorras. Joosep "laskis tõsta rooga enda eest nende ette" ja Benjamini osa sai viis korda suurem kui teiste oma. Sellise ilmse vahetegemisega soovis Joosep kindlaks teha, kas teised on noorima venna suhtes sama kadedad nagu omal ajal tema suhtes. Kuna vennad ikka veel ei teadnud, et Joosep nende keelt oskab, vestlesid nad omavahel vabalt. (229) Nii oli tal hea võimalus nende tõelisi tundeid teada saada. Soovides neid veelgi proovile panna, käskis ta enne lahkumist oma hõbekarika noorima venna kotisuhu pista.

Rõõmsalt asusid vennad koduteele. Siimeon ja Benjamin olid nendega; veoloomad olid viljaga koormatud — kõik tundsid, et nad olid ähvardavast ohust õnnelikult pääsenud. Kuid vaevalt olid nad linnast välja saanud, kui asevalitseja kojaülem neile järele jõudis ja salvavalt küsis: "Miks tasute head kurjaga? Eks see oli see, millest mu isand joob ja millest ta endeid ootab? Olete käitunud halvasti, et tegite nõnda!" Usuti, et selline karikas suudab avastada mürgi, kui seda oleks joogi sisse segatud. Neil aegadel hinnati karika sellist omadust kõrgelt.

"Miks räägib mu isand nõndaviisi? Su sulastele oleks teotuseks nõnda teha," vastasid rändurid kojaülema süüdistustele. "Vaata, raha, mis me leidsime oma kottide suust, tõime sulle tagasi Kaananimaalt. Kuidas võiksime siis varastada su isanda kojast hõbedat või kulda? Kelle juurest su sulaste hulgast see leitakse, surgu, ja me teised jääme su isandale orjadeks!"

"Olgu nüüd ka nõnda teie sõnade järgi," lausus kojaülem. "Kelle juurest see leitakse, jäägu mulle sulaseks, ja teie teised olete süüta!"

Viivitamata asuti kotte läbi vaatama. "Ja nad tõttasid ja tõstsid igaüks oma koti maha." Kojaülem otsis kõik kotid läbi, alates Ruubeni kotist noorima venna kotini. Karikas leiti Benjamini kotist.

Äärmise ängistuse märgiks käristasid vennad oma riided lõhki ning pöördusid aeglaselt linna tagasi. Nende sõnad olid Benjamini eluaegsesse orjusse määranud. Nad järgnesid kojaülemale paleesse ning, leidnud asevalitseja veel sealt, heitsid tema ette maha. "Mis tegu see on, mis te olete teinud?" küsis Joosep. "Eks te tea, et niisugune mees nagu mina, oskab endeid seletada?" Joosep soovis, et vennad tunnistaksid oma pattu. Ta polnud väitnud, et omab võimet salateadmisi seletada, kuid ta soovis vendadele kinnitada, et tema teab nende elu saladusi.

(230) Juuda vastas: "Mida me oma isandale ütleme? Kuidas peame rääkima ja kuidas endid õigustama? Jumal on avastanud su sulaste süü! Vaata, me jääme oma isandale sulaseiks, niihästi meie kui see, kelle käest karikas leiti!"

"Ei tule mulle mõttessegi seda teha!" kõlas vastus. "Mees, kelle käest karikas leiti, peab jääma mulle sulaseks, te teised aga minge rahuga oma isa juurde!"

Ahastav Juuda astus sammu ette ja hüüdis: "Mu isand, luba ometi oma sulast rääkida üks sõna mu isanda kõrva ees ja su viha ärgu süttigu põlema oma sulase vastu, sest sina oled nagu vaarao ise!" Liigutava väljendusrikkusega kirjeldas Juuda isa muret Joosepi kaotuse puhul ning tema kartust Benjamini koos nendega Egiptusse lubada, sest Benjamin oli Raaheli kahest pojast ainus allesjäänu; Raahelit oli Jaakob aga kiindunult armastanud. "Kui ma nüüd tuleksin su sulase, oma isa juurde," ütles Juuda, "ja ühes meiega ei oleks poissi, kelle hingesse tema

hing on kiindunud, ja kui ta siis näeb, et poissi ei ole, ta sureb ja su sulased on sinu sulase, meie isa hallid juuksed saatnud murega hauda, sest su sulane on poisile käemeheks mu isa juures, kuna ma olen ütelnud: kui ma ei too teda sinu juurde, siis ma jään oma isa ees alatiseks süüdlaseks. Ja nüüd siis jäägu su sulane poisi asemel sulaseks mu isandale ja poiss mingu ühes oma vendadega. Sest kuidas võiksin minna oma isa juurde, kui poiss ei oleks ühes minuga? Et ma ei näeks seda õnnetust, mis juhtub mu isaga!"

Nüüd oli Joosep rahul. Ta oli näinud, et vennad olid tõeliselt meelt parandanud. Kuulnud Juuda õilsat ettepanekut, käskis ta kõigil peale vendade vastuvõtusaalist lahkuda. Siis hüüdis ta nutma puhkedes: "Mina olen Joosep! Kas mu isa alles elab?"

Vennad seisid kangestunult, hirmust ja hämmastusest tummadena. Egiptuse asevalitseja oli nende vend Joosep, keda nad olid kadestanud ja kelle nad oleksid peaaegu tapnud! Lõpuks olid nad ta orjaks müünud! Nende silme ette kerkis möödanik. Neile meenus, kuidas nad olid põlastanud tema unenägusid ja püüdnud nende täideminekut takistada. Nüüd olid nad täielikult tema meelevallas; kahtlemata maksab ta neile kätte!

Vendade segadust nähes ütles Joosep lahkelt: "Astuge ligemale!" Kui nad olid ligemale astunud, kordas ta: "Mina olen Joosep, teie vend, kelle te müüsite Egiptusesse. Aga nüüd ärge kurvastage ja ärgu süttigu teil isekeskis viha, et müüsite mind siia, sest elu säilitamiseks läkitas Jumal mind teie eele." (231) Joosepi meelest olid nad oma julmuse pärast juba isegi küllalt kannatanud. Nüüd püüdis ta lahkelt nende kartusi hajutada ja hingepiina vähendada.

"Sest kaks aastat on olnud nüüd nälg maal ja on veel viis aastat, mil ei ole kündi ega lõikust. Seepärast Jumal läkitas mind teie eele kindlustama teile järeltulijaid maa peal ja hoidma teid elus, pääsmiseks paljudele. Nüüd aga ei ole teie mind läkitanud siia, vaid Jumal, ja Tema on pannud mind vaaraole isaks ja kogu ta kojale isandaks ning valitsejaks kogu Egiptusemaale. Tõtake ja minge mu isa juurde ning ütelge temale: "Nõnda ütleb su poeg Joosep: Jumal on mind pannud isandaks kogu Egiptusele. Tule minu juurde, ära viivita! Sa võid elada Gooseni maakonnas ja olla mu läheduses, sina ja pojad ja su poegade pojad, ja su pudulojused ja su veised ja kõik, mis sul on. Ma tahan seal hoolitseda sinu eest, sest veel viis aastat on näljahäda, et ei jääks vaeseks sina ega su pere ega kõik, kes sul on. Ja vaata, te näete oma silmaga, samuti näeb mu vend Benjamin oma silmaga, et ma tõepoolest ise teiega räägin!

Siis ta langes oma vennale Benjaminile ümber kaela ja nuttis, ja Benjamin nuttis tema kaela ümber. Ja ta andis suud kõigile oma vendadele ning nuttis üheskoos nendega; ja seejärel ta vennad rääkisid temaga. Vennad tunnistasid oma pattu ja palusid talt andestust. Kaua olid

nad kandnud endas ahastust ja südametunnistuse piinu; nüüd olid nad rõõmsad, et Joosep oli siiski elus.

Teated toimunust jõudsid kiiresti vaarao kõrvu, kes soovis südamest Joosepile oma tänutunnet väljendada ning kinnitas asevalitseja omastele kutset tulla Egiptusesse elama. "Parim kogu Egiptusemaal peab olema teie päralt!" Vennad saadeti teele rikkaliku toidumoona, vankrite ja kõige vajalikuga nende perekondade ja abiliste ümberasumiseks Egiptusesse. Benjaminile andis Joosep väärtuslikumaid kingitusi kui teistele. Enne teelesaatmist hoiatas ta: "Teel ärge riielge!"

Jaakobi pojad pöördusid isa juurde tagasi rõõmusõnumiga: "Joosep elab alles, ta on nimelt kogu Egiptusemaa valitseja!" Elatanud mees oli (232) vapustatud; ta ei suutnud kuuldut uskuda. Ent nähes vankriterodu ja koormatud veoloomi ning seda, et Benjamin oli jälle kodus, hüüdis ta silmade särades: "Küllalt! Mu poeg Joosep elab alles! Ma tahan minna ja teda näha, enne kui suren."

Kümnel vennal tuli alandlikult tunnistada isale julmust, mis nii palju aastaid oli teinud vaeva temale ja neile endile. Jaakob polnud osanud kahtlustada neid nii alatus patus; nüüd mõistis ta, et kõik oli lõpuks heaks pöördunud. Ta andestas eksinud lastele ja õnnistas neid.

Peagi olid isa, tema pojad, nende perekonnad, karjad ja arvukad abilised teel Egiptusesse. See oli rõõmus retk. Beer-Sebas ohverdas usuisa Issandale tänuohvreid ja palus kinnitust, et Tema neid juhib. Öises nägemuses sai ta jumaliku sõnumi: "Ära karda minna Egiptusesse, sest ma teen sind seal suureks rahvaks! Mina lähen ühes sinuga Egiptusesse ja ma toon sind sealt tagasi."

Kinnitus: "Ära karda minna Egiptusesse, sest ma teen sind seal suureks rahvaks!" oli tähelepanuväärne. Aabrahamile oli antud tõotus, et tema järeltulijaid on nii arvukalt nagu tähti taevas. Seni oli valitud rahvas kasvanud aeglaselt. Kaananimaa ei pakkunud tol ajal võimalusi suureks rahvaks kasvada. Maa oli võimsate paganlike suguharude valduses, neist pidi jagu saadama alles "neljandas põlves." Kui Iisraeli järeltulijad oleksid tahtnud siin suureks rahvaks saada, oleksid nad pidanud endised asukad kas ära ajama või nende sekka laiali hajuma. Esimene oli jumaliku korraldusega keelatud, kaananlastega segunemine aga oleks viinud ebajumalateenistuseni. Egiptus pakkus jumaliku plaani täideminekuks vajalikud eeldused. Hästiniisutatud ja viljakas Egiptuse maakond oli nende päralt ning pakkus suurepärase

võimaluse kiireks kasvuks. Antipaatia, mida egiptlased nende ameti vastu tundsid — "egiptlased põlgasid kõiki pudulojuste karjaseid" — aitas neil jääda eraldi rahvaks ja olla lahus Egiptuse ebajumalateenistusest.

(233) Egiptusesse jõudes suundus seltskond otse Gooseni maakonda. Sinna tuli ka Joosep oma ametitõllas, saatjaks vürstlik kaaskond. Rändureid nähes unustas ta kogu ümbritseva hiilguse ja kõrge seisuse väärikuse. Ta meeli täitis üksainus mõte, südant liigutas üksainus igatsus. Aastaid oli igatsev armastus olnud surutud ta südamesoppi; nüüd purskus see esile. Ta hüppas tõllast maha ja tõttas oma isa tervitama. "Ja ta langes temale kaela ja nuttis kaua tema kaelas. Ja Iisrael ütles Joosepile: "Nüüd ma võin surra, sest olen näinud su nägu ja tean, et oled alles elus!

Joosep võttis vaaraole esitlemiseks endaga kaasa viis venda, et leppida kokku nende uue kodupaiga maa kasutamises. Peaministri vastu tänulikkust tundev valitseja oli valmis vendi ka riigiameteisse nimetama, kuid Jumalale ustav Joosep püüdis neid päästa kiusatustest, mis neid paganlikus õukonnas oleks ümbritsenud. Seepärast andis ta vendadele nõu vastata vaaraole nende elukutset puudutavas küsimuses avameelselt. Jaakobi pojad tegid nii ja mainisid sedagi, et nad tulid Egiptusesse elama vaid ajutiselt. Nad jätsid endale õiguse oma soovi kohaselt lahkuda. Vaarao määras neile koduks "parima maakonna" — Goosenimaa.

Peagi pärast saabumist esitles Joosep vaaraole ka oma isa. Usuisa polnud harjunud kuningliku õukonna kommetega, kuid looduse ülevuses oli ta suhelnud vägevaima Valitsejaga. Sellist Valitsejat tundes tõstis ta üles käed ja õnnistas vaaraod.

Jaakob oli Joosepit tervitades öelnud, et ta võib nüüd rahus surra, kuna ahastuse- ja mureaastaid kroonis rõõm. Ometi elas ta veel seitseteist rahulikku aastat Goosenis. Need eluaastad erinesid täiesti eelnevatest. Ta nägi, et poegades oli toimunud tõeline meeleparandus; ta nägi, et ta perekonnal olid kõik tingimused suureks rahvaks kasvada ning ta uskus kindlalt tõotusse, et tulevikus asuvad nad ümber Kaananisse. Teda ümbritses selline armastus ja lugupidamine, mida võis pakkuda Egiptuse peaminister. Lõpuks oli ta lihtsalt õnnelik oma kaua kadunud poja seltsis. Nii sujusid aastad vaikselt ja rahulikult haua poole.

(234) Tundes surmatundi liginevat, palus Jaakob kutsuda Joosepi. Toetudes kindlalt Jumala tõotusele Kaananimaa omandamisest, ütles Jaakob: "Ära mata mind Egiptusesse, sest ma tahan magada oma vanemate juures. Vii mind Egiptusest ära ja mata nende hauda!" Joosep tõotas seda teha, kuid Jaakob soovis, et poeg annaks pühaliku vande matta ta Makpela koopasse oma isade kõrvale.

Üks tähtis asi tuli veel teha. Joosepi pojad tuli kombekohaselt Iisraeli laste hulka arvata. Joosep tõi isaga viimast korda kohtuma tulles kaasa ka Efraimi ja Manasse. Need noormehed põlvnesid oma ema poolest Egiptuse preesterkonna kõrgkihist; isa positsiooni tõttu võinuks neist saada rikkad ja silmapaistvad mehed, kui nad otsustanuks olla egiptlased. Joosep lootis

siiski, et nad seovad end tema rahvaga. Ta väljendas usku lepingutõotusse ning oli valmis loobuma kogu Egiptuse õukonna aust, et leida endale koht põlatud karjusesuguharude hulgas, kellele Jumal oli usaldanud oma seadused.

Jaakob lausus: "Nüüd olgu su kaks poega, kes sulle Egiptusemaal on sündinud, enne kui ma tulin sinu juurde Egiptusesse, minu omad: Efraim ja Manasse olgu minu omad nagu Ruuben ja Siimeongi!" Efraim ja Manasse tuli lapsendada Jaakobi poegadeks ning neist kummastki sai erineva suguharu peamees. Seega langes Joosepile üks esmasünni eesõigustest, mille Ruuben oli minetanud — kahekordne pärandiosa Iisraelis.

Jaakobi silmanägemine oli vanaduses tuhmunud ning ta polnud märganud noormeeste kohalolekut. Nüüd küsis ta ähmaselt inimkogusid nähes: "Kes need on?" Kuulnud vastust, ütles ta Joosepile: "Too nad minu juurde, et ma neid õnnistaksin!" Kui nad tema juurde astusid, süleles ja suudles usuisa neid ning asetas pühalikult oma käed õnnistamiseks nende pea peale. Seejärel palvetas ta: "Jumal, kelle palge ees mu isad Aabraham ja Iisak on rännanud, Jumal, kes on olnud mu karjane kogu mu elu kuni tänapäevani, Ingel, kes mind on päästnud kõigest kurjast, õnnistagu neid poisse." Jaakob ei toetunud enam inimlikule väele ega oma vaistule. Jumal oli olnud tema hoidja ja tugi. Ta ei kaevelnud ränkade minevikupäevade üle. Ta ei öelnud möödunud päevade katsumuste ja ahastuse kohta enam: "Kõik see tuleb minu peale!" (vt. 1.Ms.42,36). Ta mõtles ainult sellele, kuidas Jumala halastus ja heldus oli saatnud teda kogu ta eluaja.

(235) Pärast õnnistamist kinnitas Jaakob pojale oma usku tõotusse. Tema kindlus julgustas tulevasi sugupõlvi pikkade orjuse- ja mureaastate jooksul: "Vaata, ma suren, aga Jumal on teiega ja viib teid tagasi teie isade maale."

Viimaks kogunesid kõik Jaakobi pojad tema surivoodi ümber. Jaakob ütles: "Kogunege ja kuulge, Jaakobi pojad, võtke kuulda Iisraeli, oma isa! Tulge kokku, siis ma kuulutan teile, mis teiega sünnib tulevasil päevil!" Sageli oli isa hoolitsevalt mõelnud poegade tulevikule ning püüdnud ette kujutada erinevate suguharude käekäiku. Nüüd, kui lapsed tema viimast õnnistust ootasid, avas Jumala Vaim talle prohvetlikus nägemuses järeltulijate tuleviku. Ükshaaval nimetas ta poegade nimed ja kirjeldas lühidalt igaühe iseloomu ning kuulutas ette suguharu tulevikku.

"Ruuben, sina oled mu esmasündinu, mu rammu ja sigitusjõu esikpoeg, väljapaistev väärikuselt ja väljapaistev võimult!" Nii kirjeldas isa Ruubenile sünni poolest kuulunud eesõigust. Karjatorni juures tehtud ränk patt (vt. 1.Ms.35,21) tegi aga poja väärituks esmasünniõiguse õnnistuste jaoks. Jaakob jätkas: "Veena oled sa vooganud — esikohale sa ei jää." Preestriseisus anti Leevile, kuningriik ja Messia-tõotus Juudale ning kahekordne pärandiosa Joosepile. Ruubeni suguharu ei saanud Iisraelis kunagi juhtivale kohale. Arvu poolestki oli see Juuda, Joosepi ja Daani järeltulijate omast väiksem ning sajandeid hiljem viidi Ruubeni järglased esimeste hulgas vangi.

Vanuse poolest järgnesid Siimeon ja Leevi. Kaks venda olid koos pannud toime julma teo sekemlaste kallal ning olnud Joosepi müümise eestvõtjad. Nende kohta üteldi: "Ma jaotan nad Jaakobis ja hajutan Iisraelis!"

(236) Enne Kaananisse jõudmist toimunud rahvaloendus näitas, et Siimeoni suguharu oli väikseim. Mooses ei viidanudki oma viimases õnnistuses Siimeonile. Maa jagamisel Kaananis sai see suguharu ainult osakese Juuda omast. Kui Siimeoni suguvõsa mõned perekonnad said hiljem suuremaks ja võimsamaks, moodustasid nad mitmesuguseid kolooniaid väljaspool Püha Maa piire. Leevi pärisosaks sai nelikümmend kaheksa linna, mis olid hajali üle kogu maa. Ometi jäi see suguharu ustavaks Jehoovale siis, kui teised mässu tõstsid, ning neile usaldati pühamus teenimise õigus. Nii muudeti needus õnnistuseks.

Esmasünniõiguse parimad õnnistused anti Juudale. Juuda nime tähendus — ülistus — avaneb prohvetlikus ettekuulutuses nii: "Juuda, sind ülistavad su vennad! Sinu käsi on su vaenlaste turjal, sind kummardavad su isa pojad! Juuda on lõukoera kutsikas — saagi kallalt, mu poeg, oled tõusnud! Ta on heitnud maha, ta lebab nagu kunagi lõukoer või lõvi — kes julgeks teda äratada? Ei lahku valitsuskepp Juudast ega korraldamissau tema jalgade vahelt, kuni tuleb tema Valitseja, keda rahvad võtavad kuulda!" Lõvi, laante kuningas, sobis hästi kujutama suguharu, kellest põlvnes Taavet ning Taaveti Poeg — Messias — tõeline "lõvi Juuda suguharust," kelle ees kõik valitsusvõimud lõpuks kummardavad.

Enamikule poegadest kuulutas Jaakob ette õnnelikku tulevikku. Kui ta lõpuks Joosepi nimeni jõudis, valas isa oma õnnistuse kaunitesse sõnadesse: "Joosep on noor viljapuu, noor viljapuu allika ääres, mille oksad ulatuvad üle müüri! Ammukütid vaenavad teda, peavad ta peale ajujahti, aga tema amb jääb painduvaks ja ta käsivarred on nõtked Jaakobi Vägeva abiga, Karjase, Iisraeli Kalju nime abiga, su isa Jumala abiga, kes sind aidaku, (237) Kõikväelise abiga, kes sind õnnistagu õnnistustega ülalt taevast, õnnistustega all asuvast põhjaveest, õnnistustega emarindadest ja üskadest! Su isa õnnistused ületavad igaveste mägede õnnistused, ürgsete küngaste ihaldusväärsed annid! Need tulgu Joosepi pea peale, oma vendade vürsti pealaele!"

Jaakob oli kogu elu olnud sügavalt ja tuliselt armastav mees; ta armastas oma poegi. Tema hüvastijätt surivoodil oli vaba erapoolikusest või pahameelest. Ta oli andestanud kõigile ning armastas igat poega elu lõpuni. Isalikus armastuses oleks ta väljendanud neile vaid julgustuse- ja lootusesõnu, kuid Jumala vägi ja Tema Vaimu mõju sundisid teda ütlema kibedat tõde.

Lõpuks kordas Jaakob korraldust oma matmispaiga kohta:"Mind koristatakse mu rahva juurde... sellesse koopasse, mis on Makpela väljal. Sinna on maetud Aabraham ja tema naine Saara, sinna on maetud Iisak ja tema naine Rebeka, ja sinna ma olen matnud Lea." Nii väljendas ta usku Jumala tõotusse.

Jaakobi viimased aastad olid otsekui murerikkale ja väsitavale päevale järgnenud rahulikud õhtutunnid. Tema eluteed olid varjutanud sünged pilved, kuid elu päikeseloojang oli

pilvitu; taevane kuma valgustas ta lahkumistundi. Piibel lausub: "Valgus on ka õhtuajal" (Sak.14,7). "Hoia, mis laitmatu, ja vaata sellele, mis on õige; sest selle mehe viimne järg on rahu" (Ps.37,37 v.t.).

Jaakob oli teinud pattu ja kannatanud seetõttu palju. Rohked töö, mure ja vaevaga täidetud aastad olid alanud siis, kui ta patt sundis teda isa leerist põgenema. Ta oli olnud kodutu põgenik, kes ei näinud enam iialgi oma ema. Ta oli töötanud armastatu eest seitse aastat ja langenud siis alatu pettuse ohvriks. Ta rassis kakskümmend aastat töötada kasuahne sugulase heaks. Ta jõukus kasvas ja ta pojad sirgusid, kuid haralihoidvas peres jäi rõõmu väheks. Jaakob tundis valu tütre teotamise pärast, poegade kättemaksu, Raaheli surma, (238) Ruubeni loomuvastase teo, Juuda patu ja Joosepiga toimunu pärast. Halbade asjade loetelu oli pikk. Korduvalt oli ta pidanud lõikama oma halva teo vilja. Pidevalt nägi ta oma pattude kordumist poegades. Kuid karm elu oli teinud oma töö — toonud esile "õiguse rahuvilja" (Heb.12,11).

Inspireeritud Sõna räägib ustavalt ka nende heade inimeste vigadest, kes on olnud Jumala erilise hoole all. Nende vigu on esitatud isegi põhjalikumalt kui voorusi. Paljud on selle üle imestanud ja paljud on selle pärast Piiblit naljaks pööranud. Ometi on see tõsiasi veenvaim tõend Pühakirja tõesusest; fakte pole ilustatud ega peakangelaste patte varjatud. Eelarvamuste kütkeis inimesed ei suuda ajaloo sündmusi edastada erapooletult. Kui Piibli oleksid kirjutanud inimesed ilma Püha Vaimu mõjuta, oleks auväärsete inimeste elukäiku neil lehekülgedel kahtlemata paremas valguses esitatud. Ent nüüd on meie käes õiglane aruanne nende elust.

Inimesed, kellele Jumal usaldas vastutusrikkad kohustused, andsid mõnikord kiusatustele järele ja tegid pattu. Nad võitlesid nagu meie. Näeme usuisade elus vigu ja rumalusi selleks, et saaksime julgust ja võtaksime kuulda hoiatust. Kui näeme, kuidas teised samasugustel arakstegevatel tundidel võitlesid, kuidas nad kõikuma lõid ja langesid, ent siis uuesti julgust said ja Jumala armu läbi lõpuks võitsid, saame julgust õiguse poole püüelda. Nii nagu nemad mõnigi kord alla andsid, kuid ometi edasi läksid ja Jumala õnnistusi kogesid, nii võime ka meie Jeesuse väes võita. Teisest küljest on lugu nende elust meile hoiatuseks. See näitab, et Jumal ei vaata patule läbi sõrmede. Ta näeb pattu ka inimese juures, kes on Tema kõige suurema armu osaline. Ta käitub nendega isegi rangemalt kui teistega, kellel on vähem valgust ja vastutust.

(239) Pärast Jaakobi matust tärkas Joosepi vendade südames jälle kartus. Ehkki Joosep oli nende vastu igati hea, tegi süütunne nad umbusklikuks. Võis ju olla, et ta lükkas kättemaksu edasi ainult isa pärast, nüüd aga karistab neid. Nad ei julgenud tema ette ilmuda, vaid saatsid sõna: "Su isa andis käsu, enne kui ta suri, ja ütles: "Ütelge Joosepile nõnda: Anna ometi andeks oma vendade üleastumine ja patt, et nad sulle on kurja teinud! Seepärast anna siis nüüd andeks oma isa Jumala sulaste üleastumine!"" See läkitus liigutas Joosepit pisarateni. Joosepi pisarad julgustasid vendi isiklikult kohale tulema. Nad kummardasid tema ette maha ning ütlesid: "Vaata, me jääme sulle orjadeks!" Joosep armastas oma vendi sügavalt. Ta tundis valu, et nad kahtlesid tema isekusetuses. "Ärge kartke!" ütles ta. "Kas mina olen Jumala asemik? Te

mõtlesite küll mu vastu kurja, aga Jumal pööras selle heaks, et teha, mis tänapäeval ongi tehtud: hoida palju rahvast elus! Ja nüüd ärge kartke, mina toidan teid ja teie väetimaid lapsi!"

Joosepi elu kujutab Kristuse elu. Kadedus ajendas Joosepi vendi müüma teda orjaks. Nad lootsid, et tema unenäod ei täitu iialgi. Kuid Jumal kasutas nende plaane selleks, et viia täide see, mida nemad takistada kavatsesid. Samamoodi kadestasid juudi preestrid ja rahvavanemad Kristust; nad kartsid, et Ta tõmbab rahva tähelepanu neilt endale. Nad tapsid Ta, et takistada Tal kuningaks saamast, kuid just seeläbi sai Ta kuningaks.

Vangipõlve kaudu sai Joosepist isa perekonna päästja; samas ei vähendanud see tõsiasi tema vendade süüd. Vaenlaste poolt risti löödud Kristusest sai langenud inimkonna Päästja ja maailma Valitseja; ometi oli Tema mõrvarite kuritegu sama suur nagu siis, kui jumalik käsi poleks juhtinud sündmusi Jumala auks ja inimeste kasuks.

(240) Nii nagu Joosepi vennad müüsid ta paganatele, nii müüs Kristuse üks jünger Kristuse kibedaimatele vaenlastele. Joosepit süüdistati vääralt ja ta heideti vanglasse vooruslikkuse pärast. Kristust põlati seetõttu, et Tema õiglane, ennastsalgav elu oli pidevaks etteheiteks patule. Ehkki Ta polnud milleski süüdi, mõisteti Ta valetunnistuse põhjal hukka. Joosepi kannatlikkus ebaõigluses ja andestusvalmidus ning õilsus halba teinud vendade vastu kujutab tabavalt Lunastaja pikka meelt õelate inimeste suhtes ja andestamist nii mõrvaritele kui kõigile neile, kes tulevad Tema juurde oma patte tunnistades ja andestust otsides.

Joosep elas pärast isa surma veel viiskümmend neli aastat. Ta nägi "Efraimi lapsi kolm põlve; ka Manasse pojast Maakirist sündis lapsi Joosepi põlvede peale." Ta nägi, kuidas Iisraeli rahvas arvuliselt kasvas. Kõik need aastad jäi kõikumatuks tema usk tõotusse, et Jumal viib Iisraeli tagasi tõotatud maale.

Kui Joosep mõistis, et elulõpp on lähedal, kutsus ta sugulased enda juurde. Ehkki ta oli vaaraode maal austatud, oli Egiptus tema jaoks pagendusemaa. Tema viimased juhtnöörid kõnelesid sellest. "Jumal hoolitseb kindlasti teie eest ja viib teid siit maalt sellele maale, mille Ta vandega on tõotanud anda Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile," rääkis ta. Ta vannutas Iisraeli lapsi viima temagi luud endaga kaasa Kaananisse. "Ja Joosep suri, sada kümme aastat vana, ja ta palsameeriti ja pandi kirstu Egiptuses." Järgnevate sunnitöö sajandite jooksul meenutas Joosepi kirst Iisraelile Joosepi viimaseid sõnu — nad olid Egiptuses võõrad ja majalised. See aitas hoida lootusepilku tõotatud maal. Nende pääsemine tuleb!

Peatükk 22 - MOOSES

(2.Ms. 1-4. ptk.)

(241) Selleks, et tagada endale näljahäda ajal toit, oli Egiptuse rahvas müünud riigile oma kariloomad ja maa ning jõudnud lõpuks pärisorjusesse. Joosep korraldas asjad arukalt ümber: ta jättis rahva kuninga rentnikuks, kes haris kuningale müüdud maad ja maksis talle igal aastal viiendiku saagist.

Sellised kohustused ei puudutanud Jaakobi lapsi. Kuna Joosep oli teeninud Egiptust nii austustväärivalt, andis vaarao Jaakobi lastele maakonna, kus elada ja vabastas nad maksust. Kogu näljahäda jooksul varustati neid rikkalikult toiduainetega. Kuningas tunnistas avalikult, et ainult Joosepi Jumala armuline sekkumine võimaldas Egiptusele külluse ajal, mil teised rahvad näljast hukkusid. Ta mõistis ka, et Joosepi juhtimise all oli riik suuresti rikastunud; seepärast osutas tänulik vaarao soosingut kogu Jaakobi perekonnale.

Möödusid aastad; hauda varises suurmees Joosep, kellele Egiptus oli nii palju tänuvõlgu, ja ka tema tegevuse õnnistusi kogenud põlvkond. Egiptuses tõusis uus kuningas, kes Joosepit ei tundnud." Küllap oli temagi teadlik Joosepi teenetest riigi ees, kuid soovimata tehtut hinnata, püüdis ta selle unustusehõlma matta. "Ja see ütles oma rahvale: "Vaata, Iisraeli rahvast on rohkem ja nad on meist vägevamad! Olgem seepärast nende vastu kavalad, et nad ei saaks paljuneda! Sest kui peaks tulema sõda, siis nad liituvad nendega, kes meid vihkavad, ja nad sõdivad meie vastu ning lähevad maalt ära!"

Iisraellaste arvukus oli tohutult kasvanud: nad "olid viljakad, nad siginesid ja paljunesid ning said üpris väga vägevaiks; ja maa oli neid täis!" (242) Joosepi hea hoole ja tollase kuninga soosingu all olid iisraellased kiiresti asustanud kogu maakonna. Ometi olid nad jäänud eraldi rahvaks; nad ei võtnud omaks egiptlaste kombeid ja religiooni. Seepärast hakkas vaarao ja tema rahvas kartma, et vaenuvägede tulekul astuvad iisraellased ehk Egiptuse vaenlaste leeri. Nende maalt ära saatmine ei vastanud aga riigi huvidele. Paljud iisraellased olid võimekad ja oskuslikud töölised, kes andsid suure panuse riigi rikastumiseks. Kuningas vajas selliseid töölisi suurejooneliste templite ja paleede ehitamiseks. Seepärast seadis ta iisraellased nüüd võrdsele tasemele egiptlastega, kes olid müünud omanduse riigile. Peagi seati iisraellaste üle tööandjad ja tasapisi orjastati nad täielikult. "Ja egiptlased panid väevõimuga Iisraeli lapsed töötama. Nad tegid nende elu kibedaks raske orjatööga savi ja telliskivide kallal ning kõiksuguse orjusega põllul, kõiksuguse tööga, mida nad väevõimuga sundisid neid tegema. Aga mida rohkem nad neid rõhusid, seda rohkem neid sai."

Kuningas ja ta nõuandjad olid lootnud iisraellaste arvu sunnitööga vähendada ja nende sõltumatut meelsust maha suruda. Kui see ei õnnestunud, tuli tarvitusele võtta julmemad

abinõud! Ämmaemandad said korralduse surmata sündimisel kõik heebrea poeglapsed. Selle plaani autoriks oli Saatan. Ta teadis, et iisraellaste hulgast tuleb Päästja. Mõjutades Egiptuse kuningat Iisraeli poeglapsi hävitama, lootis Saatan jumalikku plaani nurjata. Kuid ämmaemandad kartsid Jumalat ega julgenud julma korraldust täita. Issand kiitis nende teguviisi heaks ja õnnistas neid. Plaani luhtumise pärast vihane vaarao muutis korralduse veel nõudlikumaks ja kõikihaaravamaks. Kogu rahvast ässitati abituid ohvreid välja nuhkima ja tapma. "Aga vaarao andis käsu kogu rahvale, üteldes: "Kõik poeglapsed, kes sünnivad, peate viskama jõkke, kõik tütarlapsed aga võite jätta elama!"

See korraldus oli jõus siis, kui Amramile ja Jookebedile — Leevi suguharusse kuuluvatele jumalakartlikele iisraellastele — sündis poeg. Laps "oli ilus" ja vanemad otsustasid hoida teda hukkamisest; nad uskusid, et Iisraeli vabastamise aeg oli ligidal ning Jumal äratab rahvale vabastaja. Usk Jumalasse kinnitas neid ja nad ei "kartnud kuninga käsku" (Heb.11,23).

(243) Emal õnnestus last varjata kolm kuud. Mõistes, et kauem pole peidus hoidmine enam võimalik, valmistas ta pilliroost väikese laeka, tegi selle maapigi ja vaiguga veekindlaks ja pani lapsukese sinna sisse. Siis viis ta laeka jõekaldale kõrkjaisse. Ema teadis, et valvama jäämine oleks seadnud ohtu nii tema kui lapse elu, seepärast jäi jõe äärde vaid poisi õde Mirjam. Tüdruk uitas näiliselt ükskõiksena ringi, kuid jälgis siiski pingsalt, mis saab väikevennast. Jõekaldal oli teisigi valvajaid. Ema oli tõsise palvega usaldanud lapse Jumala hoolde ning nähtamatult ümbritsesid inglid tagasihoidlikku hälli. Inglid juhtisid kohale ka vaarao tütre. Korvike äratas printsessi uudishimu ja nähes selles armast lapsukest, aimas ta toimunut. Nuttev pisipoiss äratas kaastunnet ja printsess mõtles osavõtlikult ka tundmatule emale, kes oli selliselt püüdnud säästa kalli poja elu. Vaarao tütar otsustas lapse päästa ja ta lapsendada.

Mirjam oli salaja asjade käiku jälginud. Märganud, kui õrnalt printsess lapsesse suhtus, julges tüdruk lähemale astuda ja lõpuks küsida: "Kas pean minema ja kutsuma sulle heebrea naiste hulgast imetaja, et ta sulle last imetaks?" "Mine!" kuulis ta.

Mirjam kiirustas emale rõõmusõnumit rääkima ja otsemaid tõttasid nad vaarao tütre juurde tagasi. "Vii see laps ja imeta teda minu jaoks, ja ma annan sulle tasu!" ütles printsess.

Jumal oli kuulnud ema palveid ja tasunud usu eest. Sügava tänulikkusega asus ema täitma imepärast ülesannet; ta oli väljaspool ohtu. Ustavalt kasutas ta võimalust kasvatada oma laps

Jumalale. Ta oli veendunud, et Jumal oli lapse elu hoidnud mingi suure eesmärgi nimel. Ema teadis sedagi, et peagi tuleb poeg loovutada kuninglikule emale, anda ta keskkonda, mille mõjud püüavad last võõrutada Jumalast. Seepärast kasvatas ta poissi tähelepanelikumalt ja hoolikamalt kui oma teisi lapsi. Ta püüdis istutada poisisse jumalakartust ning näidata, milline õnn on armastada tõde ja õiglust. Ema palvetas tõsiselt, et laps saaks hoitud kõigi hävitavate mõjude eest. Ta mõtestas poisile (244) lahti ebajumalateenistuse meeletust ja patusust ning õpetas teda väikesest peale teenima ja paluma elavat Jumalat, kes üksi võis palveid kuulda ja hädas aidata.

Ema soovinuks poissi hoida enda juures nii kaua kui võimalik, kuid pidi tast lahkuma siis, kui poeg oli jõudnud kaheteistkümnendasse eluaastasse.

Tagasihoidlikust kodumajast viidi Mooses nüüd kuninglikku paleesse vaarao tütre juurde, kes "võttis ta endale pojaks." Kuid lapsepõlves saadud mõjutused ja ema õpetused ei ununenud. Need kaitsesid teda toretsevas õukonnas lokkava uhkuse, uskmatuse ja pahede eest.

Kui kaugeleulatuvate tagajärgedega oli selle heebrea naise mõju, kes oli ainult ori pagendusemaal! Kogu Moosese hilisem elu ja tema tohutu töö Iisraeli juhina tunnistab jumalakartliku ema töö tähtsusest. Ei ole ühtki teist tööd, mida võiks võrdsustada ema tööga. Laste saatus on väga suurel määral ema kätes. Ta töötab areneva mõistuse ja iseloomu vormijana; tema töö ei piirdu ainult selle elu taotlustega, vaid igaviku omadega. Ema külvab seemet, mis tärkab ja kannab kas head või halba vilja. Tema ülesandeks pole maalida kaunist figuuri lõuendile või raiuda seda marmorisse, vaid vajutada jumalik kuju inimhinge. Ema õlgadel on eelkõige laste iseloomu kujundamine laste esimestel eluaastatel. Mõjutused, mis neil aastail laste arenevatesse meeltesse jäädvustuvad, säilivad seal kogu elu.

Vanemad peaksid kasvatama ja õpetama juba väikelapsi selles suunas, et neist saaksid kristlased. Lapsed on usaldatud kasvatamiseks meie hoolde, et neist saaksid Jumala vürstid, kes valitsevad läbi igaviku. Tundku iga ema, et tema käes olevad hetked on hindamatud; tema tööd vaetakse kord pühalikul arupidamispäeval. Siis tõdetakse, et paljude inimeste kuritegudele ja ebaõnnestumistele on aluse pannud nende teadmatus ja hooletus, kelle kohustuseks oli suunata laste samme õigele teele. Siis tõdetakse, et paljud, kes on levitanud maailmale õnnistavat vaheda mõistuse, tõe ja pühaduse valgust, võlgnevad oma kristlikule emale tänu nende põhimõtete eest, mida järgides nad on saavutanud hea maine ja edu.

(245) Vaarao õukonnas sai Mooses kõrgeima tsiviil- ja sõjaväelise hariduse. Isevalitseja otsustas teha oma lapsendatud tütrepoja troonipärijaks ning noorukit kasvatati kõrget ametit silmas pidades. "Moosesele õpetati kõike egiptlaste tarkust ja ta oli vägev sõnades ja tegudes" (Apt.7,22). Tema võimekus sõjaväe juhina tegi ta Egiptuse armee lemmikuks ning temast peeti üleüldiselt lugu. Saatana kavatsused olid jälle liiva jooksnud. Heebrea laste hukkamist nõudnud käskkirigi ei takistanud Jumalal võimaldamast oma rahva tulevasele juhile kohast kasvatust ja haridust.

Inglid teatasid Iisraeli vanemaile, et Iisraeli vabastamise aeg läheneb ning et Jumal kasutab Moosest oma plaani teostamiseks. Inglid tegid ka Moosesele teatavaks, et Issand oli valinud tema oma rahva orjaiket murdma. Eeldades, et vabadus tuleb kätte võidelda relvade abil, ootas Mooses aega, mil ta juhib heebrea väehulgad Egiptuse sõjaväe vastu. Seda silmas pidades talitses ta hoolikalt oma tundeid; ta ei soovinud, et tema kiindumus kasuemasse või vaaraosse takistaks tal Jumala tahet täitmast.

Egiptuse seaduste kohaselt pidid kõik vaaraod kuuluma ka preesterkonda ja nii tuli kroonprints Mooseselgi tutvuda rahvusliku religiooni saladustega. Selles valdkonnas pidid teda harima preestrid. Kuid ehkki Mooses oli hoolas ja väsimatu õpilane, ei suutnud religioossed juhid mõjutada teda Egiptuse jumalaid kummardama. Moosest ähvardati trooni kaotamisega ja hoiatati, et printsess ütleb tast lahti, kui ta heebrea usule truuks jääb. Ometi jäi Mooses kõigutamatuks otsuses teenida ainult Jumalat, taeva ja maa Loojat. Ta vestles preestrite ja ebajumalakummardajatega ning näitas, kui arutu oli kummardada elutuid esemeid. Keegi ei suutnud kummutada tema väiteid ega muuta tema seisukohti. Tema kõrge seisuse pärast ja sellepärast, et ta oli valitseja ja rahva lemmik, taluti korduvalt tema järeleandmatust.

"Usu läbi keeldus Mooses, kui ta suureks sai, kandmast vaarao tütrepoja nime, pidades paremaks ühes Jumala rahvaga kannatada viletsust kui üürikest aega nautida paturõõmu, arvates Kristuse teotust suuremaks rikkuseks kui Egiptuse aardeid" (Heb.11,24-26). (246) Mooses oli küps astuma oma kohale suurriigi väljavalitute hulgas, esinema hiilgavalt tollase juhtiva riigi õukonnas ning kandma edasi valitsuskeppi. Mõistusejõult tõuseb Mooses esile kõikide ajastute suurmeeste hulgast. Ajaloolase, poeedi, filosoofi, väejuhi ja seaduseandjana pole tal võrdset. Ja ehkki maailm oli ta ees lahti, oli tal ometi moraalset jõudu keelduda rikkuse, võimu ja kuulsuse meelitavast pakkumisest ning kannatada pigem ühes Jumala rahvaga viletsust kui et üürikest aega nautida paturõõmu.

Moosesele oli selginenud lõplik tasu, mille Jumal annab oma alandlikele ja sõnakuulelikele sulastele. Selle kõrval kahvatus maine hüve. Moosest üritati veedelda kuningliku palee ja valitsejatrooniga, kuid ta teadis, et suursuguse õukonna patused naudingud pühivad inimeste meeltest Jumala. Ta suunas pilgu kaugemale toretsevast paleest ja valitseja kroonist. Ta silme ees oli hiilgus ja au, millest saavad osa Kõigekõrgema pühad selles kuningriigis, mida pole määrinud patt. Ta vaatas usu läbi kadumatule kroonile, mille taeva Kuningas asetab võitja pähe. Selles usus oli ta valmis loobuma maailma vägevaist ja siduma end silmapaistmatu, vaese ja põlatud rahvaga, kes soovis kuuletuda Jumalale.

Mooses jäi õukonda neljakümnenda eluaastani. Ta mõtles sageli oma rahva armetule olukorrale; ta külastas oma orjuses elavaid suguvendi ning julgustas neid kinnitusega, et Jumal kannab hoolt nende vabastamise eest. Sageli tundis ta meelepaha ebaõigluse ja alandava kohtlemise pärast, mida iisraellased tunda said. Ta põles soovist ebaõigluse eest kätte maksta. Ühel seesugusel päeval nägi ta, kuidas egiptlane lõi iisraellast. Mooses kargas juurde ja lõi egiptlase maha. Peale iisraellase ei näinud toimunut keegi ning Mooses mattis laiba samas liivasse. Nüüd oli ta näidanud, et ta oli valmis seisma oma rahva eest! Ta lootis, et rahvas asub vabadust nõudma. "Ta mõtles, et tema vennad saavad sellest aru, et Jumal tema käe läbi annab neile pääste; aga nad ei saanud aru" (Apt.7,25). Iisraellased polnud veel vabaduseks valmis.

(247) Järgmisel päeval nägi Mooses kaht heebrealast omavahel kaklemas; teine neist oli ilmselt süüdlane. Mooses noomis pahategijat, kuid too näis leidvat, et Moosesel polnud mingit õigust vahele segada, sest ta oli ise kuriteos süüdi. "Kes on pannud sind meile ülemaks ja kohtumõistjaks?" küsis ta. "Kas mõtled tappa ka mind, nagu sa tapsid egiptlase?"

Kogu lugu kandus kiiresti egiptlaste kõrvu ja sai suuresti liialdatuna teatavaks ka vaaraole. Kuningale seletati, et juhtunu on äärmiselt tähtis: nüüd on selge, et Mooses kavatseb oma rahva ässitada egiptlaste vastu, kukutada valitsuse ja tõusta ise troonile. Kuningriik on suures ohus seni, kuni Mooses on elus. Nii otsustas valitseja hetkegi kõhklemata, et Mooses peab surema! Ähvardavast ohust kuulda saanud Mooses põgenes Araabiasse.

Issand juhtis Moosese teekonda ja nii leidis ta endale kodu Jitro, Midjani preestri ja vürsti juures. Jitro oli ka Jumala kummardaja. Mõne aja pärast naitus Mooses Jitro ühe tütrega ning jäi äia teenistusse tema karju hoidma neljakümneks aastaks.

Egiptlase tapmisega tegi Mooses samasuguse vea nagu olid ühel või teisel korral teinud esiisad — ta üritas ise teha tööd, mida oli tõotanud teha Jumal. Jumal ei tahtnud vabastada oma rahvast rünnakuga, nagu arvas Mooses, vaid oma jumaliku jõuga, et au võiks kuuluda ainuüksi Temale. Ometi kasutas Jumal ka Moosese mõtlematut tegu oma kavatsustes. Mooses ei olnud veel suureks ülesandeks valmis. Tal tuli õppida sama õppetundi, mida Jumal oli õpetanud Aabrahamile ja Jaakobile — kui kõne all on Jumala tõotuste täitumine, ei tule toetuda inimlikule võimsusele või tarkusele, vaid Jumala väele.

Mägede üksilduses oli Moosesel võimalus õppida paljut. Enesesalgamise ja karmi elu koolis tuli tal õppida kannatlikkust ja kirglike tunnete talitsemist. Ta pidi harjuma olema kuuletuja enne, kui ta võis rahvast targalt juhtida. Tema süda pidi saama täielikku kooskõlla Jumala tahtega enne, kui ta võis õpetada Iisraelile Jumala tahet. Kogemuste kaudu pidi ta valmistuma isalikult hoolt kandma kõikide eest, kes tema abi vajasid.

Inimene oleks sellest pikast igapäevahoolte ja varju jäämise perioodist loobunud, pidades seda suureks ajakaotuseks, kuid Igavene Tarkus kutsus oma rahva tulevase juhi neljakümneks aastaks tagasihoidlikku karjaseametisse. (248) Nii vormus temast mõistev ja kannatlik karjane Iisraelile. Mitte mingisugune inimlik koolitus ega kultuursus poleks saanud seda kogemust asendada.

Mooses oli õppinud palju sellist, mida tal tuli unustada. Mõjud, mis teda Egiptuses olid ümbritsenud — kasuema armastus, valitseja tütrepoja seisund, kerglane ja pillav õukonnaelu, elegants, väärreligiooni müstika, ebajumalateenistuse väline sära, hoonete ja skulptuuride suurejoonelisus — kõik see oli jätnud sügava jälje Moosese arenevatesse meeltesse ning kujundanud teatud määral tema harjumusi ja iseloomu. Aeg, keskkonnavahetus ja side Jumalaga võis need mõjud kõrvaldada. Moosesel tuli võidelda eneses vägagi rängalt, et loobuda eksimõjust ja tunnustada tõde, kuid Jumal aitas teda alati, kui võitlus muutus tema inimlikule jõule liiga raskeks.

Kõigi juures, keda Jumal on valinud täitma ülesannet Tema töös, ilmneb inimlikke jooni. Ent need inimesed pole olnud kivistunud harjumuste ja iseloomuga inimesed, kes oleksid rahuldunud käesolevaga. Nad on südamest soovinud saada tarkust Jumalalt ning õppida töötama Tema teenistuses. Apostel ütleb: "Kui kellelgi teist on puudu tarkusest, see palugu Jumalalt, kes kõigile annab suisa ega tee etteheiteid, ja siis antakse temale" (Jak.1,5). Kuid Jumal ei anna jumalikku valgust neile, kes rahulduvad pimedusse jäämisega. Selleks, et saada Jumalalt abi, tuleb inimesel tajuda oma nõrkust ja küündimatust. Tal tuleb igatseda suurt

sisemist muutust ning tal tuleb asuda tõsiselt ja püsivalt palvetama ja tegutsema. Väärad harjumused ja tavad tuleb maha raputada; võitu on võimalik saavutada ainult siis, kui püütakse otsustavalt parandada vigu ja omandada õiged põhimõtted. Paljud ei saavuta kunagi kohta, mida nad võiksid saavutada, sellepärast et nad ootavad, et Jumal teeks nende heaks seda, milleks Ta on andnud neile jõu. Kõigil, keda Jumal saab kasutada, tuleb läbi teha karm vaimne ja moraalne treeninguprotsess. Siis aitab Jumal neil ühendada jumaliku jõu inimliku tegutsemisega.

Mägedest ümbritsetuna oli Mooses üksi Jumalaga. Egiptuse (251) suurejooneliste templite ebausk ja petlikkus ei mõjutanud enam tema meeli. Igikestvate mäetippude pidulik ülevus peegeldas talle Kõigekõrgema majesteetlikkust. Siin muutusid jõuetuiks ja tähtsusetuiks kõik Egiptuse jumalad. Kõikjal võis näha Looja allkirja. Mooses tundis end olevat Tema palge ees. Kõrbeelu karm lihtsus lahustas Egiptuse jõudeelu ja luksuse mõjutused. Mooses muutus kannatlikuks, aupaklikuks ja alandlikuks — "väga alandlikuks, alandlikumaks kõigist inimestest maa peal" (4.Ms.12,3). Ent ta uskus kindlalt Jaakobi vägevasse Jumalasse.

Aastad möödusid. Mooses rändas oma karjadega üksikutes paikades ja mõtiskles oma rahva orjapõlvest. Ta meenutas Jumala juhtimist esiisade elus ja mõtles tõotustele, mis olid antud valitud rahvale. Ta palvetas Iisraeli pärast päeval ja ööl. Taevased inglid selgitasid talle möödunut, ja kõrbevaikuses kirjutas Mooses Pühast Vaimust inspireerituna Moosese esimese raamatu. Kõnnumaa üksilduses veedetud pikad aastad olid suureks õnnistuseks mitte ainult Moosesele ja tema rahvale, vaid eesootavate sajandite jooksul kogu maailmale.

"Alles hulga aja pärast juhtus, et Egiptuse kuningas suri. Ent Iisraeli lapsed ohkasid ja kaebasid orjuse pärast; ja nende hädakisa orjuse pärast tõusis Jumalani. Ja Jumal kuulis nende ägamist, ja Jumal mõtles oma lepingule Aabrahami, Iisaki ja Jaakobiga. Jumal vaatas Iisraeli laste peale ja Jumal mõistis neid!" Iisraeli vabastamise aeg oli saabunud. Jumala plaani kohaselt pidi vabastamine teostuma nii, et inimlik toredus kahvatuks. Vabastaja pidi astuma avalikkuse ette silmapaistmatu karjusena, üksnes kepp käes! Jumal tahtis teha karjasekepist oma väe sümboli.

Kui Mooses ühel päeval oma karjadega Hoorebi — "Jumala mäe" — lähedale jõudis, nägi ta tules leegitsevat põõsast. Oksad, lehestik ja tüvi olid leekides, kuid põõsas ei põlenud ära. Ta astus lähemale, et imeväärset asja vaadelda. Äkki kõnetas hääl põõsast teda nimepidi. Ehmunud Mooses vastas: "Siin ma olen." Hääl hoiatas, et ta ei astuks aukartusetult lähemale: "Võta kingad jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha maa!... Mina olen sinu vanemate Jumal,

Aabrahami Jumal, Iisaki Jumal ja Jaakobi Jumal!" (252) Kõnelejaks oli Tema, kes Seaduse Inglina oli minevikus ilmunud Moosese esiisadele! "Aga Mooses kattis oma näo, sest ta kartis Jumalale otsa vaadata."

Kõigil, kes liginevad Jumalale, tuleks käituda alandlikult ja aupaklikult. Jeesuse nimel tuleme Tema ette küll usaldavalt, kuid mitte jultunud enesekindlusega nagu oleks Ta meiega samal tasemel. On neid, kes pöörduvad ligipääsmatus valguses elava suure, kõikväelise ja püha Jumala poole samamoodi nagu endaga võrdse või isegi endast madalama poole. On neid, kes käituvad Jumala kojas nii nagu nad ei käituks maise valitseja vastuvõturuumis. Neil on põhjust meenutada, et nad on Tema palge ees, keda ülistavad seeravid ja kelle ees inglid katavad näo. Jumalat tuleb sügavalt austada; kõik, kes tajuvad Tema tõelist ligiolekut, kummardavad alandlikult Tema ees ning hüüavad Jaakobi kombel: "Küll on seesinane paik kardetav! See pole muud midagi kui Jumala koda ja taeva värav!"

Kui Mooses aupaklikult Jumala ees ootas, jätkas hääl: "Ma olen küllalt näinud oma rahva viletsust, kes on Egiptuses, ja ma olen kuulnud nende kisendamist sundijate pärast; seetõttu ma tean nende valu ja olen alla tulnud neid egiptlaste käest päästma ja neid sellelt maalt viima heale ja avarale maale, maale, mis piima ja mett voolab... Tule nüüd, ma läkitan su vaarao juurde, ja vii mu rahvas, Iisraeli lapsed, Egiptusest välja!"

Hämmastununa ja korraldusest rabatuna kohkus Mooses tagasi ja lausus: "Kes olen mina, et võiksin minna vaarao juurde ja viia Iisraeli lapsed Egiptusest välja?" Issand vastas: "Mina olen sinuga, ja see olgu sulle tähiseks, et mina sind olen läkitanud; kui sa rahva Egiptusest oled välja viinud, siis te teenite Jumalat sellel mäel!"

Mooses mõtles ettetulevaile raskustele ja rahva vaimupimedusele, teadmatusele ja uskmatusele; paljud Jumala rahva hulgast peaaegu et ei tundnudki enam Jumalat. "Vaata," ütles ta, "kui ma lähen Iisraeli laste juurde ja ütlen neile: "Teie vanemate Jumal on mind läkitanud teie juurde, aga nemad küsivad minult: "Mis Ta nimi on? mis ma siis neile pean vastama?" (253) Issand vastas: "MA OLEN SEE, KES MA OLEN. Ütle iisraellastele nõnda: MA OLEN on mind läkitanud teie juurde!"

Moosesel kästi koguda esmalt kokku Iisraeli vanemad, kõige õilsamad ja õiglasemad nende hulgast, kes olid kaua orjapõlve pärast mures olnud, ning anda neile edasi sõnum Jumalalt — päästetõotus. Seejärel pidi ta minema koos vanematega valitseja juurde ja ütlema:

"Jehoova, heebrealaste Jumal kohtas meid. Lase meid nüüd minna kolme päeva tee kõrbesse ja oma Jumalale ohverdada."

Moosest hoiatati ette, et vaarao pole nõus iisraellaste palvega. Jumala sulane ei pidanud julgust kaotama, sest Issand kavatses sel juhul ilmutada oma väge nii egiptlastele kui ka oma rahvale. "Aga ma sirutan oma käe välja ja löön Egiptust kõiksuguste imetegudega, mis ma seal tahan teha; pärast seda ta laseb teid minna."

Issand andis juhised sellegi kohta, mida iisraellastel tuli teekonnale kaasa võtta. Tema aitab ära minna mitte "tühje käsi: iga naine küsigu naabrinaiselt ja võõrana ta kojas elavalt naiselt hõbe- ja kuldriistu ning riideid." Egiptlased olid rikastunud tänu iisraellaste sunnitööle; nüüd, kui iisraellased olid alustamas teekonda kodumaale, oli neil õigus küsida tasu aastatepikkuse töövaeva eest. Nad pidid küsima väärtasju, mida oli kerge kaasas kanda, ning Jumal lubas anda neile armu egiptlaste silmis. Nende vabastamiseks tehtavad võimsad imed pidid äratama rõhujais hirmu ning nad olid valmis andma kõike, mida küsiti.

Moosese meelest olid eesseisvad raskused ületamatud. Kuidas tal õnnestub rahvale tõestada, et tõepoolest Jumal oli teda läkitanud? "Aga kui nemad mind ei usu," ütles ta, "ja mu sõnu ei kuula, vaid ütlevad: Jehoova ei ole ennast sulle ilmutanud?" Seepeale anti talle tõend, mis teda ennastki kinnitas. Tal kästi oma kepp maha visata. Mahavisatud kepp "muutus maoks, ja Mooses põgenes selle eest." Siis kästi tal sellest kinni haarata, ja madu muutus (254) uuesti kepiks. Seejärel kästi tal käsi põue pista. Ta kuuletus. Kui ta käe põuest välja tõmbas, oli see pidalitõvest valge nagu lumi. Saanud korralduse käsi uuesti põue pista ja välja tõmmata, oli see jälle nagu teinegi. Issand kinnitas Moosesele, et seda nähes usuvad nii Tema rahvas kui ka vaarao, et Egiptuse kuningast vägevam Isik oli nende imede taga.

Kuid Jumala sulane pidas võõrast ja hämmastavat ülesannet enda jaoks ikkagi ülejõukäivaks. Mureliku ja kohkununa vabandas ta end nüüd kõneosavuse puudumisega: "Oh Issand, mina ei ole sõnakas mees, ei varemast ajast ega ka mitte sellest peale, kui Sa oma sulasega oled rääkinud, sest mul on raskevõitu suu ja raskevõitu keel!" Mooses oli olnud nii kaua Egiptusest ära, et ta ei osanud egiptuse keelt enam nii hästi kui varem.

Issand vastas talle: "Kes on teinud inimesele suu, või kes teeb keeletuma, kurdi, nägija või pimeda. Kas mitte mina, Jehoova?" Veelkord lisati kinnitus jumalikust abist: "Ja nüüd mine, ja mina olen abiks sinu suule ja õpetan sind, mida sa pead rääkima!" Mooses aga palus ikka, et

tema asemel saadetaks võimekam isik. Algul olid vabandused ajendatud tagasihoidlikkusest ja enesekindluse puudumisest; pärast seda aga, kui Issand oli lubanud kõik raskused kõrvaldada ja lõpliku edu tagada, väljendas tagasikohkumine ja enda kõlbmatuks tunnistamine usaldamatust Jumala vastu: Jumal justkui polekski võimeline tegema Moosest kohaseks täitma suurt tööd, milleks Tema Moosese kutsus, või justkui oleks Jumal valinud kogemata vale mehe.

Issand meenutas Moosesele nüüd Aaronit, vanemat venda, kes iga päev egiptlastega kõneldes valdas nende keelt täiuslikult. Issand ütles, et Aaron tuleb Moosesele teel vastu, temaga kohtuma. Seejärel andis Ta tingimusteta käsu: "Sina pead temaga rääkima ja temale sõnad suhu panema, aga mina olen sinu suuga ja tema suuga, ja ma õpetan teid, mida te peate tegema. Tema rääkigu sinu asemel rahvaga ja see olgu nõnda: tema on sulle suuks ja sina oled temale Jumalaks. Ja võta kätte see kepp, millega sa imetegusid teed!" Nüüd ei saanud Mooses enam puigelda, sest kõik vastuväited olid kõrvaldatud.

(255) Kui Mooses Jumalalt korralduse sai, ei usaldanud ta ennast, oli kidakeelne ja pelglik. Ta tundis end kõlbmatuna olema Jumala suuks Iisraelile. Ent olles ülesande vastu võtnud, asus ta seda täitma kogu südamega ja täielikult Issandale lootes. Ülesande suurus äratas tema mõistuse parimad võimed. Jumal õnnistas tema valmisolekut kuuletuda ning ta sai kõneosavaks, lootusrikkaks, julgemeelseks ja vägagi sobilikuks suurima töö jaoks, mis on inimlapsele usaldatud. Siin on vaid üks näide sellest, kuidas Jumal teeb tugevaks nende iseloomu, kes Teda täielikult usaldavad ja Tema korraldusi tingimusteta järgivad.

Inimene saab võimed ja tarmukuse siis, kui ta asub teostama Jumalast antud ülesannet ning püüab kogu südamest teha seda õigesti. Iga inimene, kes püüab Jumala jõule toetudes teha oma tööd ustavalt, saab tõeliselt suureks ka siis, kui tema töö on silmatorkamatu ja võimed piiratud. Kui Mooses oleks oma jõule ja tarkusele toetudes selle suure ülesande mõtlematult vastu võtnud, oleks ta peagi osutunud selliseks tööks kõlbmatuks. Tõsiasi, et inimene tunnetab oma nõrkust, kõneleb vähemalt teatud määral sellest, et ta mõistab endale määratud töö vastutust ning teeb Jumala oma nõuandjaks ja tugevuseks.

Mooses läks tagasi äia juurde ja rääkis, et soovib külastada Egiptuses olevaid suguvendi. Jitro oli päri ja õnnistas teda: "Mine rahuga!" Nii asus Mooses koos naise ja lastega teekonnale. Ta ei julgenud tõelist reisisihti välja öelda kartuses, et sel juhul ei lubata naist ja lapsi temaga kaasa. Enne Egiptusesse jõudmist aga otsustas ta pereliikmete ohutust silmas pidades nad siiski koju Midjanimaale tagasi saata.

Moosese kõhkluste üks põhjus oli salajane hirm vaarao ja egiptlaste ees, kes olid nelikümmend aastat tagasi tema peale vihastunud. Kui ta aga soostus jumalikule korraldusele kuuletuma, teatas Issand talle, et ta vihamehed olid surnud.

Teekonnal sai Mooses üllatava ja kohutava hoiatuse — Issanda meelepaha hoiatuse. Talle ilmus ingel, kes näis tahtvat teda tappa. Ehkki midagi lähemalt ei selgitatud, meenus Moosesele üks tähelepanemata jäänud Jumala korraldus: naise palvel polnud Mooses lõiganud ümber oma noorimat poega. (256) Ta polnud täitnud tingimust, mille alusel tema laps saanuks osa Jumala ja Iisraeli rahva vahel sõlmitud lepingu õnnistustest. Jumalast valitud rahva juhi seesugune hooletus võinuks vähendada jumalike juhtnööride mõju rahvale. Kartes, et abikaasa tapetakse, teostas Sippora ümberlõikamise ise; seejärel lubas ingel Moosesel teekonda jätkata. Veel pisut ja Mooses pidi astuma vaarao ette; olema silmitsi suure ohuga. Ainult pühad inglid võisid kaitsta ta elu. Ent niikaua, kui teadaolev kohustus oli täitmata, poleks Jumala inglid saanud teda kaitsta.

Vahetult enne Kristuse tulekut saabuval ahastuseajal kaitsevad taevased inglid õigeksmõistetuid, kuid Jumala käsust üleastujal ei ole kaitset. Inglid ei saa kaitsta neid, kes suhtuvad ükskõikselt kasvõi ühte jumalikku korraldusse.

Peatükk 23 -EGIPTUSE NUHTLUSED

(2.Ms. 5-10. ptk.)

(257) Inglite poolt antud juhiste põhjal läks Aaron kohtuma vennaga, keda ta polnud kaua aega näinud. Nad kohtusid kõrbes, Hoorebi mäe lähedal. Siin tegi "Mooses Aaronile teatavaks kõik Jehoova sõnad, kes teda oli läkitanud, ja kõik imeteod, mis Ta teda oli käskinud teha" (2.Ms.4,28). Koos suundusid nad Egiptusesse. Jõudnud Egiptusemaale, kogusid nad kokku Iisraeli vanemad. Aaron rääkis neile kõigest, mida Jumal oli Moosesele öelnud ja teinud ning seejärel tegi Mooses rahva nähes Jumala poolt antud tunnustähed. "Ja rahvas uskus: kui nad kuulsid, et Jehoova oli tundnud muret Iisraeli laste pärast, ja et Ta oli näinud nende viletsust, siis nad kummardasid ja heitsid silmili maha" (salm 31).

Mooses oli saanud sõnumi ka kuninga jaoks. Vennad astusid vaarao lossi Kuningate Kuninga saadikuina ning kõnelesid Tema nimel: "Nõnda ütleb Jehoova, Iisraeli Jumal: Lase mu rahvas minna, et nad peaksid kõrbes mulle püha!"

"Kes on Jehoova, et peaksin kuulama Ta sõna ja laskma Iisraeli ära minna?" küsis isevalitseja. "Mina ei tunne Jehoovat ega lase ka Iisraeli ära minna!"

Mooses ja Aaron vastasid: "Heebrealaste Jumal tuli meile vastu. Lase meid minna kolme päeva tee kõrbesse ja ohverdada Jehoovale, meie Jumalale, et Tema meid ei tabaks katku või mõõgaga!"

Kuningas oli juba kuulnud Moosese ja Aaroni jõudmisest Egiptusesse ja nende vastu rahva hulgas tärganud huvist; seepärast ta vihastas. Ta oli tulivihane. "Mooses ja Aaron," ütles ta, "mispärast tahate rahva tööst vabastada? Minge oma töökohustuste juurde!" Riik oli juba rahva elevuse tõttu kahju saanud. Sellele mõeldes lisas vaarao: "Vaata, neid on nüüd rohkem kui maa pärisrahvast, aga teie tahate nad töökohustusest vabastada!"

(258) Orjuses olid iisraellased osalt minetanud Jumala käskude tundmise ning olid Tema korraldustest kõrvale kaldunud. Üsna üldiselt oli meelest läinud hingamispäeva pühadus ning sundijate nõudmised näisid vabandavat selle päeva pidamise võimatust. Mooses oli nüüd

rahvale kuulutanud, et vabanemise esimeseks tingimuseks oli kuulekus Jumalale. Sundijad olid märganud alluvate püüdeid taastada hingamispäeva pidamine. (Vt. Lisa, märkus 1).

Äärmiselt ärevil kuningas kahtlustas, et iisraellased plaanitsesid mässu tema teenistuses olemise vastu. Tema meelest tulenes rahulolematus tegevusetusest ja ta kavatses hoolitseda selle eest, et orjadel ei jääks aega mõtelda ohtlikke mõtteid. Viivitamatult karmistas ta orjade tööle esitatud nõudmisi ning lootis selliselt nende isepäisust murda. Samal päeval väljastatud käskkiri andis sundijaile õiguse veelgi julmemaks rõhumiseks.

Sellel maal oli kõige tavalisemaks ehitusmaterjaliks päikese käes kuivatatud telliskivi; tellistest laoti ka kõige kaunimad ehitised. Hiljem kaeti telliseseinad tahutud kividega. Telliste valmistamiseks vajati palju orjatööjõudu. Vajati ka palju õlgi, mida segati saviga, et saada parem sideaine. Nüüd andis kuningas korralduse lõpetada tööliste varustamine õlgedega; igaüks vaadaku ise, kust ta neid saab, telliseid aga tuli teha ikkagi sama palju.

See korraldus seadis iisraellased selle maa kõigis paigus väga raskesse olukorda. Egiptlastest sundijad olid ametisse määranud heebrealastest ülevaatajad, kes vastutasid alluvate töö eest. Kui kuninga määrus jõustus, valgus rahvas üle maa laiali, et õlgede asemel kõrsi koguda; endist töönormi oli seejuures võimatu täita. Normi täitmata jätmise eest peksti julmalt heebrealastest ülevaatajaid.

Ülevaatajad mõtlesid, et rõhumise põhjustajaks on sundijad, mitte kuningas; seepärast kurdeti asja kuningale. Ent vaarao irvitas: "Laisad olete! Te olete laisad, seepärast te ütlete: Me tahame minna Jehoovale ohverdama!" Iisraellastel kästi minna tagasi tööle ja teatati, et koormat ei vähendata. Paleest tulles kohtasid ülevaatajad Moosest ja Aaronit ning hüüdsid neile: "Jehoova karistagu teid ja mõistku kohut, sest te olete meid viinud halba kuulsusesse vaarao ja tema sulaste silmis ja neile mõõga meie tapmiseks kätte andnud!"

(259) Neid etteheiteid kuuldes haaras Moosest kohutav ängistus. Rahva kannatused olid kasvanud. Üle kogu maa vallandusid noorte ja vanade huulilt meeleheitehüüded ning kõik süüdistasid õnnetuses teda. Hingeahastuses pöördus Mooses Jumala poole ja hüüdis: "Issand, mispärast Sa oled sellele rahvale kurja teinud? Milleks Sa siis mind oled läkitanud? Alates sellest, kui ma tulin vaarao juurde Sinu nimel rääkima, on ta sellele rahvale kurja teinud ja Sina ei ole rahvast tõesti mitte päästnud!" Jumal vastas: "Nüüd sa saad näha, mida ma vaaraole teen; sest vägeva käe sunnil ta laseb nad minna ja vägeva käe sunnil ta ajab nad ära oma maalt!"

Moosesele meenutati lepingut, mille Jumal oli sõlminud esiisadega ning talle kinnitati, et Issand mõtleb oma lepingule.

Iisraellaste hulgas oli läbi orjuseaastate olnud neid, kes teenisid ustavalt Issandat. Nende süda tõmbus valust kokku, nähes, kuidas nende lapsed pidid päevast päeva vaatama pealt paganate jälke tegusid ja kuidas lapsed ka ise kummardasid ebajumalate ette. Ahastavalt palusid nad Issandat, et Tema päästaks nad Egiptuse orjaikkest ja ebajumalateenistuse laastavast mõjust. Nad ei salanud oma usku, vaid ütlesid egiptlastele julgelt, et nemad teenivad taeva ja maa Loojat — ainsat tõelist ja elavat Jumalat. Nad kordasid tõendeid, mis kõnelesid Tema olemasolust ja väest; tõendeid alates loomisest kuni Jaakobi päevadeni. Nii kuulsid egiptlased heebrealaste usust, kuid pidades alaväärseks lasta end orjadel õpetada, püüdsid ebajumalateenijad Jumala teenijaid tasuga meelitada ja kui see ei õnnestunud, siis ähvraduste ja julmusega taganema sundida.

Iisraeli vanemad püüdsid alal hoida suguvendade hääbuvat usku, korrates isadele antud tõotusi ning Joosepi surmaeelseid prohvetlikke sõnu, mis rääkisid Egiptusest vabastamisest. Mõned kuulsid ja uskusid. Teised mõtlesid karmile elule ja kaotasid lootuse. Kui egiptlastele kõneldi orjade hulgas liikuvatest kuuldustest, pilkasid egiptlased iisraellaste ootusi ning põlastasid nende Jumala väge. Nad kriipsutasid alla nende orjaseisust ja sõnasid salvavalt: "Kui teie Jumal on õiglane ja halastusrikas, kui Tal on rohkem väge kui Egiptuse jumalail, miks Ta siis ei tee teid vabaks rahvaks?" Egiptlased osutasid iisraellaste käekäigule. (260) Nemad teenisid jumalaid, keda iisraellased nimetasid ebajumalaiks, ometi oli nende riik rikas ja võimas. Nad väitsid, et nende jumalad õnnistasid neid jõukusega ja andsid iisraellased neile sulaseiks. Nad hooplesid õigusega rõhuda ja hukata Issanda teenijaid. Vaaraogi kiitles, et heebrealaste Jumalal pole jõudu neid tema käest päästa.

Sellised jutud masendasid paljusid iisraellasi. Neile näis, et lugu oli just nii nagu egiptlased esitasid. Oli tõsi, et nad olid orjad ning pidid taluma kõike, mis julmadele sundijatele pähe tuli. Nende lapsi varitseti ja hävitati ning elu oli igati koormav. Ometi teenisid nad ju taeva Jumalat. "Kui Issand on tõepoolest kõrgem kõigist teistest jumalatest, siis ei lase Ta meil jäädavalt olla ebajumalateenijate orjad," mõtlesid nad. Jumalale ustavad inimesed mõistsid, et Issand oli lasknud neil langeda orjusse seepärast, et Iisrael oli eemaldunud Jumalast, segunenud paganlike rahvastega ning hakanud teenima ebajumalaid. Lootusrikkalt kinnitasid ustavad inimesed oma vendadele, et Issand purustab peagi orjaikke.

Heebrealased olid lootnud saada vabaks ilma mingi erilise usuproovita ning ilma tõsiste kannatuste ja raskusteta. Kuid nad ei olnud vabastamiseks valmis. Neil oli Jumalasse vähe usku ja nad ei soovinudki viletsust kannatlikult taluda seni, kuni Tema näeb sobiva olevat nende heaks tegutsema hakata. Paljud olid pigem valmis orjaikkesse jääma kui et võõrale maale asumisega kaasnevaid raskusi läbi tegema. Mõnede eluharjumused olid niivõrd egiptlaslikud, et nad eelistasid elada Egiptuses. Sellepärast ei vabastanudki Jumal neid kohe esimesel korral, kui Ta oma väge vaaraole ilmutas. Ta juhtis sündmusi nii, et need paljastasid väga selgelt Egiptuse kuninga türanliku olemuse ning avasid rahvale ka Jumala olemuse. Rahvas, kes hakkas mõistma Jumala õiglust, väge ja armastust, oli meelsasti valmis lahkuma Egiptusest ja teenima Teda. Moosese ülesanne oleks olnud palju kergem, kui paljud iisraellased poleks olnud kõlbeliselt niivõrd rikutud, et nad ei tahtnudki Egiptusest lahkuda.

Jehoova õhutas Moosest ikka ja jälle minema rahva sekka ja kordama neile tõotust vabastamisest ning veenma neid Jumala kaastundes. Mooses tegi nagu kästud, kuid rahvas ei kuulanud teda. Piibel ütleb: "Nemad ei kuulanud... rõhutud meeleolu ja ränga orjuse tõttu."

(263) Uuesti sai Mooses jumaliku sõnumi: "Mine ütle vaaraole, Egiptuse kuningale, et ta laseks Iisraeli lapsed oma maalt ära minna!" Masendunult vastas Mooses: "Vaata, Iisraeli lapsed ei kuula mind, kuidas siis vaarao mind kuulda võib?" Seepeale kästi tal kaasa võtta Aaron ja minna uuesti vaarao juurde nõutama luba "Iisraeli lapsed Egiptusemaalt välja viia."

Issand teatas Moosesele, et Egiptuse valitseja ei alistu enne, kui Jumal laseb nuhtlustel Egiptust tabada ja Iisraeli vabastamisega seoses ilmneb väga selgelt Jumala võimsus. Enne iga nuhtlust pidi Mooses kirjeldama nuhtluse olemust ja tagajärgi, et kuningas võiks soovi korral nuhtlusest pääseda. Iga järgmine nuhtlus pidi olema eelmisest karmim, kuni kuninga uhke süda pidi lõpuks alanduma tunnistama, et taeva ja maa Looja on tõeline ja elav Jumal. Issand tahtis anda egiptlastele võimaluse mõista, kui tühine oli nende tarkpeade tarkus ja kui väeti nende jumalate jõud. Egiptuse rahvast tuli ebajumalateenimise pärast karistada ning tuli lõpetada kiitlemine, et nende mõistuseta jumalad on neid õnnistanud. Jumala nimi tuli taas ausse tõsta, et teisedki rahvad kuuleksid Tema väest ja väriseksid Tema võimsaid tegusid nähes ning et Tema rahvas pöörduks ebajumalateenistusest ja hakkaks puhtsüdamlikult teenima Teda.

Jälle astusid Mooses ja Aaron läbi Egiptuse kuninga palee toredate saalide. Kõrgete sammaste ja silmapaistvate kaunistuste keskel, külluslike maalingute ja paganlike jumalate kujude taustal seisid kaks orjastatud rahva esindajat tollase maailma võimsaima riigi valitseja ees, nõutades Jumala korraldusel uuesti Iisraeli vabastamist. Kuningas nõudis imetegu kui

tõendit sellest, et Jumal oli neid läkitanud. Mooses ja Aaron olid saanud sellise nõudmise puhuks juhtnöörid; Aaron võttis kepi ja viskas selle maha vaarao ette. Kepp muutus maoks. Valitseja kutsus oma "targad ja nõiad... ning igaüks neist viskas oma kepi maha ja need muutusid madudeks; aga Aaroni kepp neelas nende kepid ära!" Seepeale kuulutas kuningas veel otsusekindlamalt, et tema maagid on Moosese ja Aaroniga võrdväärsed. Ta nimetas Issanda sulased pettureiks ja nägi nüüd võimalust kahjutult tagasi tõrjuda nende palvet. Jumalik vägi takistas tal neile kurja tegemast, ehkki ta pani pahaks nende poolt öeldut.

(264) Jumala käsi, mitte Moosese ja Aaroni inimlik mõjuvõim, teostas imeteod vaarao ees. Nende tunnusmärkide ja imetegude eesmärgiks oli veenda vaaraod selles, et suur "MINA OLEN" oli Moosese läkitanud ning et valitseja kohustuseks oli lasta iisraellastel minna ja anda neile võimalus teenida elavat Jumalat. Maagid tegid ka imesid ja tunnusmärke, kuid nemadki ei teinud seda kõike oma oskusest, vaid oma jumala — Saatana — jõu abil, kes aitas neil jäljendada Issanda tegusid.

Võlurid ei saanud keppe tegelikult muuta madudeks, kuid suure petja abil lõid nad oma maagiaga sellise illusiooni. Keppide muutmine elavateks madudeks ületas Saatana võimed. Ehkki kurjuse vürstil on kogu langenud ingli tarkus ja võimsus, ei saa ta siiski luua ega anda elu; selline vägi on ainult Jumalal. Saatan tegi kõik, mis oli tema võimuses; ta manas esile võltsingu. Vaarao ja kogu tema õukond pidasid nähtut madudeks. Väljanägemise poolest ei erinenud need milleski Moosese maost. Kuigi Issand laskis tõelisel maol neelata võltsmaod, ei pidanud vaarao seda Jumala vägevuseks, vaid nõiduseks, mis ületas tema sulaste oma.

Vaarao soovis õigustada oma kangekaelset vastupanu jumalikule korraldusele. Sellepärast otsis ta ettekäänet, millega tõendada oma hoolimatust imede suhtes, mida Jumal Moosese kaudu oli teinud. Saatan andis vaaraole seda, mida ta soovis. Maagide silmamoonduse kaudu jättis ta egiptlastele mulje, et ka Mooses ja Aaron olid lihtsalt võlurid ning et nende sõnumit ei saanud võtta mingi kõrgema olevuse läkitusena. Nii sai Saatan võltsingu kaudu julgustada egiptlasi vastuhakus Jumalale ja paadutada vaarao südant veenvatest tõsiasjadest hoolimata. Saatan lootis kõigutada ka Moosese ja Aaroni usku nende missiooni jumalikku päritollu. Ta ei tahtnud mingil juhul lubada, et iisraellased vabastatakse orjusest teenima elavat Jumalat.

Kurjuse vürstil mõlkus maagide kaudu imetegusid tehes meeles sootuks tõsisem plaan. Ta teadis hästi, et Mooses kui iisraellaste orjaikkest vabastaja oli Kristuse prototüüp; Kristus pidi vabastama inimesed patu võimusest. (265) Saatan teadis, et siis, kui Kristus tuleb, toimuvad võimsad imeteod, tõendades maailmale, et Jumal on Ta läkitanud. Saatan võpatas Tema väele

mõeldes. Seepärast lootis ta Moosese kaudu tehtavat Jumala tööd võltsides takistada Iisraeli rahva vabastamist, kuid veelgi enam — jätta mõju, mis paneks kauges tulevikus inimesi suhtuma Kristuse imetegudesse umbusuga. Saatan püüab alati Kristuse tööd võltsida ning oma võimu ja pürgimusi kinnistada. Mõjutades inimesi nimetama Kristuse imetegusid inimliku osavuse ja väe saavutusteks, hävitab ta paljude inimeste usu Kristusesse kui Jumala Pojasse ning viib nad sinnani, et nad hülgavad lunastusplaani kätketud Jumala halastusrikka armupakkumise.

Issand käskis Moosesel ja Aaronil minna järgmisel hommikul jõe äärde sellesse paika, kus kuningas harjumuspäraselt käis. Kuna Niiluse tulvavesi tähendas toitu ja jõukust kogu Egiptusele, siis kummardati jõge jumalana ning valitseja käis iga päev jõe ääres jõele austust avaldamas. Siin kordasid kaks venda vaaraole jumalikku sõnumit ning sirutasid siis välja saua ja lõid sellega vastu vett. Püha jõgi muutus vereks, kalad surid ning vesi hakkas lehkama. Majapidamiseks toodud ja mahutites säilitatav vesi muutus samuti vereks. Egiptuse võlurid aga "tegid oma salakunstidega sedasama ... ja vaarao pöördus ümber ning läks oma kotta ega võtnud ka seda südamesse." Nuhtlus kestis seitse päeva, kuid ei toonud kaasa soovitud tulemust.

Kui sau teistkordselt vee kohale sirutati, väljusid jõest konnad, kes valgusid laiali üle kogu maa. Konnad hüppasid majadesse, magamistubadesse ning isegi ahjudesse ja leivakünadesse. Egiptlased pidasid konni jumalusteks ning neid ei tohtinud tappa; nüüd muutusid need limased kiusajad talumatuks. Konnadest kihas ka vaarao palee ja hädasolev valitseja soovis neist vabaneda. Maagid olid mananud esile näilisi konni, kuid nad ei suutnud päriskonnadest lahti saada. Seda mõistes vaarao mõnevõrra taltus. Ta kutsus enda juurde Moosese ja Aaroni ning ütles neile: "Paluge Jehoovat, et Ta võtaks ära konnad minu ja mu rahva kallalt, siis ma lasen rahva minna Jehoovale ohverdama!" Meenutanud kuningale tema varasemat enesekindlust, palusid Mooses ja Aaron tal nimetada aeg, millal nad nuhtluse lõppemise pärast palvetavad. Vaarao määras tähtajaks järgmise päeva, lootes salaja, et konnad kaovad vahepeal iseenesest ning (266) tal ei tule tunnistada Iisraeli Jumala üleolekut. Nuhtlus kestis siiski tähtajani; alles siis surid konnad kogu Egiptuses ning nende mädanevad kehad saastasid õhku.

Issand oleks võinud konnad silmapilkselt mullaks muuta, kuid Ta ei teinud seda, et mitte anda kuningale ja tema rahvale võimalust toimunut lihtsalt mustkunstiks või silmamoonduseks nimetada. Konnad surid ja nende surnukehad kuhjati hunnikutesse. Niisugust tõendit ei saanud kummutada ei vaarao ega kogu Egiptuse rahvas; neil tuli tunnistada, et tegu polnud nõidusega, vaid taeva Jumala nuhtlusega.

Ent "kui vaarao nägi, et ta oli saanud kergendust, siis ta tegi oma südame kõvaks." Jumala korraldusel sirutas Aaron uuesti välja käe ning mullatolmust tõusid kõikjal Egiptuses sääsed. Vaarao õhutas oma maage sama tegema, kuid nad ei suutnud. Jumala teod ületasid Saatana tegevuse ja seda tuli tõdeda. Maagid tunnistasid: "See on Jumala sõrm!" Kuid seegi ei liigutanud kuningat.

Kui üleskutsed ja hoiatused ei mõjunud, järgnes uus nuhtlus. Selle toimumise päev teatati ette, et nuhtlust poleks võimalik juhuse arvele panna. Parmude parved katsid majad ja maapinna ning "kogu Egiptusemaal kannatas maa parmude tõttu." Parmud olid suured ja mürgised; nende valusad hammustused tegid vaeva inimestele ja loomadele. Eelnevalt oli ette kuulutatud sedagi, et see nuhtlus ei puuduta Gooseni maakonda. Nii ka oli.

Nüüd pakkus vaarao iisraellastele võimalust oma Jumalale ohverdada Egiptuses, kuid sellise tingimusega ei saanud nõustuda. "Ei ole sünnis nõnda teha," ütles Mooses. "Vaata, kui me ohverdame seda, mis egiptlaste meelest on vastik, nende silme ees, eks nad viska meid siis kividega?" Heebrealased kasutasid ohverdamiseks loomi, keda egiptlased pidasid pühaks; pühade loomade tapmist isegi hädaohu korral peeti Egiptuses surmanuhtluse vääriliseks. Seega oli heebrealastel võimatu isandaid pahandamata tuua Jumalale ohvreid Egiptuses. Mooses tegi uuesti ettepaneku lubada neil minna kolme päeva tee kõrbesse. Valitseja nõustus ja palus Jumala sulastel palvetada nuhtluse lõppemise pärast. Nad lubasid palvetada, kuid hoiatasid vaaraod neid petmast. (267) Nuhtlus lõppes, ent pidev vastuhakk oli kuninga südant niivõrd paadutanud, et ta ikka veel ei andnud alla.

Järgmine nuhtlus oli veelgi kohutavam: kõik egiptlaste kariloomad jäid katku. Hukkusid nii pühad loomad kui ka koormakandjad — lehmad, härjad, lambad, hobused, kaamelid, eeslid. Eelnevalt öeldi ette, et heebrealaste karjad on väljaspool ohtu. Vaarao saatis käskjalad iisraellaste kodudesse asja järele uurima ning selgus, et Moosese poolt öeldu oli tõsi. "Iisraeli karjast ei ole surnud ühtainustki!" Ometi jäi kuningas kangekaelseks.

Nüüd käskis Issand Moosesel võtta sulatusahjust tahma ning heita "seda vaarao silma ees vastu taevast." Selline tegu oli ülimalt tähendusrikas. Nelisada aastat varem oli Jumal kujutanud Aabrahamile oma rahva viletsusaega suitseva sulatusahju ja leegitseva tule näol. Jumal oli tõotanud, et Tema surub maa ligi rõhujad ja toob vangid koos suure varandusega orjusest välja. Egiptuses oli Iisrael kaua viletsuseahjus vaevelnud. Moosese nüüdne tegu kinnitas neile, et Jumal kandis hoolt oma seaduselepingu eest ning et nende vabastamise aeg oli saabunud.

Taeva poole visatud tahmakübemed levisid üle kogu Egiptuse ning kõikjal, kuhu need langesid, tekkisid inimestel ja loomadel mädapaised. Preestrid ja maagid olid siiani vaaraod julgustanud kindlaks jääma, nüüd aga kannatasid ka nemad nuhtluse all. Vastikusse piinavasse tõppe jäänutena hooplesid nad küll veel oma võimetega, kuid see äratas vaid tülgastust. Nad ei suutnud vastu panna Iisraeli Jumalale. Kogu rahvas mõistis, kui meeletu oli loota maagidele, kes ei suutnud kaitsta iseennastki.

Siiski kõvenes vaarao süda üha enam. Seepärast saatis Issand talle sellise sõnumi: "Seekord ma saadan kõik oma nuhtlused sulle enesele ja su sulastele ning su rahvale, et sa teaksid, et minu sarnast ei ole kogu maailmas!... Ma jätsin sind alles just selleks, et näidata sulle oma väge." Öeldu ei tähendanud, et Jumal laskis vaaraol sündida vaid nende asjade pärast; öeldu tähendas, et Jumala juhtivus oli näinud, et kõnealuse vaarao trooniloleku ajal vabastatakse Iisrael. Ehkki kõrk türann oli oma kurjuse tõttu Jumala halastuse hüljanud, hoidis (268) Issand ta elus selleks, et tema kangekaelsuse valgel saaksid Egiptuses ilmsiks suured Jumala imed. Sündmuste kulg järgib Jumala juhtivust. Jumal oleks võinud tõsta troonile halastusrikkama kuninga, kes poleks julgenud vastu seista jumaliku väe võimsatele ilmingutele. Kuid see poleks täitnud Issanda kavatsust. Issand lubas oma rahval kogeda egiptlaste julma rõhumist selleks, et nad mõistaksid õigesti ebajumalateenimise alandavat mõju. Viis, kuidas Issand kohtles vaaraod, kõneles kujukalt Jumala meelepahast ebajumalateenistuse vastu ning Tema otsustavusest karistada julmust ja rõhumist.

Jumal oli vaarao kohta öelnud: "Mina teen ta südame kõvaks ja tema ei lase rahvast ära" (2.Ms.4,21). Kuninga süda ei paadunud mingi üleloomuliku väe mõjul. Jumal andis vaaraole tabavaimad tõendid jumalikust võimsusest, kuid isevalitseja keeldus kangekaelselt nendega arvestamast. Iga kord, kui ta eiras piiramatu jõu avaldusi, muutus ta mässumeel otsusekindlamaks. Esimese ime hülgamise seemnekülv kandis vilja. Kui ta jätkas järjest isepäisemalt oma teed, kalestus ta süda lihtsalt veel rohkem, kuni tuli päev, mil ta pidi nägema oma esmasündinud poja elutut nägu.

Jumal pöördub inimeste poole oma sulaste kaudu, manitsedes neid ettevaatusele, hoiatades ja noomides nende pattu. Ta annab igaühele võimaluse parandada oma vead enne, kui need iseloomus juurduvad. Kui inimene ei nõustu vigade parandamisega, siis ei muuda jumalik jõud vägisi inimese valitud teguviisi suunda. Inimene leiab, et üha kergem on tehtut korrata. Nii kalestub ta süda Püha Vaimu mõjutusele. Valguse jätkuv hülgamine teeb ta lõpuks selliseks, et ka väga tugev Vaimu märguanne ei avalda talle enam kestvat mõju.

See, kes on kord kiusatusele järele andnud, annab teisel korral järele palju kergemini. Patu kordamine vähendab inimese vastupanuvõimet, pimestab teda ja summutab südametunnistuse häält. Iga talitsematuse seeme kannab vilja. Jumal ei takista mingi ime läbi sellise vilja ilmnemist. "Mis inimene külvab, seda ta ka lõikab!" (Gal.6,7). Iga inimene, kes uskumatusega oma südame kõvaks teeb ja jumalikku tõtte jonnaka ükskõiksusega suhtub, lõikab seda, mida ta on külvanud. Nii suudavad paljud stoilise ükskõiksusega kuulata tõdesid, mis neid (269) kord põhjani raputasid. Hooletu suhtumine tõtte ja sellele vastupanemine on kandnud vilja.

Need, kes rahustavad oma süüdlast südametunnistust mõttega, et nad võivad muuta oma patuse elu suunda igal hetkel, kui nad heaks arvavad, või alahinnata armupakkumist ja siiski tunda Jumala Vaimu üha uut märguannet, valivad ohtliku tee. Nad arvavad, et võivad suurema osa elust ajada suure mässaja asja ning siis äärmise häda hetkel, ohu saabudes vahetada juhte. Ent seda pole kaugeltki nii lihtne teha. Kogemused, kasvatus ja patustele kalduvustele järeleandmise harjumus on nii põhjalikult kujundanud nende iseloomu, et nad ei suuda enam peegeldada Jeesuse kuju. Kui nende eluteele poleks valgust paistnud, siis oleks asi hoopis teistsugune. Jumalik halastus oleks sel juhul saanud sekkuda ja anda neile võimaluse armupakkumine vastu võtta. Kuid kui inimene pikka aega valguse tähelepanemata jätab ja selliselt hülgab, siis võetakse valgus viimaks ära.

Järgnevalt ähvardas vaaraod rahesadu, mille kohta anti hoiatus: "Ja nüüd läkita järele, päästa oma kari ja kõik, kes sul väljal on! Kõigi inimeste ja lojuste peale, kes leiduvad väljal ega ole koristatud koju, langeb rahe ja nad surevad!" Rahe oli Egiptuses ebatavaline nähtus ning selline torm nagu nüüd ette kuulutati, oli ennenägematu. Kuuldus levis kiiresti ja kõik, kes uskusid Issanda sõna, viisid kariloomad varju alla; need aga, kes hoiatusele tähelepanu ei pööranud, jätsid karja välja. Nii väljendas Jumal halastust ka keset nuhtlusi. Inimesed pandi proovile, mis näitas, kui paljud olid hakanud Jumala väe ilmingute tagajärjel Teda tunnustama.

Torm puhkes sellisena nagu ette kuulutatud — tulised piksenooled, kõuemürin ja maad peksev rahe olid "väga rängad, missuguseid ei ole olnud kogu Egiptusemaal selle asustamisest alates. Ja rahe lõi maha kogu Egiptusemaal kõik, kes olid väljal, niihästi inimesed kui lojused; ja rahe lõi maha kogu väljarohu ning murdis kõik puud väljal." Hävitusinglist jäid maha laastatud paigad ja varemed. Ainult Gooseni maakond säästeti. Egiptlastele näidati, et maa on elava Jumala kontrolli all, et loodusjõud kuuletuvad Tema häälele ning et Temale sõnakuulelikud on kaitse all.

(270) Kogu Egiptus värises jumaliku nuhtluse kohutavuse käes. Vaarao käskis kiiresti kutsuda kaks venda ja hüüdis neile: "Ma olen seekord pattu teinud! Jehoova on õiglane, aga mina ja mu rahvas oleme õelad. Paluge Jehoovat, sest on küllalt Jumala müristamisest ja rahest. Ma lasen teid minna ja teil pole vaja enam jääda!" Mooses vastas: "Kui ma olen linnast välja läinud, siis ma sirutan oma käed Jehoova poole; müristamine lakkab ja rahet ei ole enam, et sa teaksid, et maa on Jehoova päralt! Aga sinust ja su sulaseist ma tean, et te veelgi ei karda Jumalat Jehoovat!"

Mooses teadis, et võitlus polnud veel lõppenud. Vaarao ülestunnistus ja tõotused ei tulenenud äkilisest meele- või südamemuutusest, vaid purskusid esile õuduse ja ahastuse sunnil. Ometi lubas Mooses vaarao palve täita, et tal poleks põhjust kangekaelsust jätkata. Raevutsevale tormile vaatamata läks prohvet välja ning vaarao ja kõik ta kodakondsed nägid, kuidas Issand kaitses oma käskjalga. Olles linnast väljunud, sirutas Mooses "käed Jehoova poole: müristamine ja rahe lakkasid ning vihma ei sadanud enam maa peale." Vaevalt oli kuningas hirmust toibunud, kui ta jälle südame paadutas.

Siis ütles Issand Moosesele: "Mine vaarao juurde, sest ma olen paadutanud tema südame ja ta sulaste südamed, et teha nende keskel oma imetegusid, ja selleks, et sa saaksid jutustada oma poja ja pojapoja kuuldes, kuidas ma olen näidanud egiptlastele oma jõudu, ja mu imetegudest, mis ma olen neile teinud, et te teaksite, et mina olen Jehoova!" Issand näitas oma väge, et kinnitada Iisraeli usku Temasse kui ainsasse tõelisse ja elavasse Jumalasse. Ta tahtis anda vääramatu tõendi sellest, et Tema silmis oli Iisrael erinev Egiptusest. Ta tahtis kõigile rahvastele teada anda, et kõigi poolt põlatud ja jalge alla tallatud heebrealased olid taeva Jumala kaitse all.

Mooses hoiatas isevalitsejat, et kui ta ikka veel vastu paneb, siis lubatakse rohutirtsuparvedel hävitada maalt kogu allesjäänud rohelus. Rohutirtsud pidid katma kogu maa, täitma kõik hooned ja ka vaarao palee. See pidi olema nuhtlus, mida polnud näinud vaarao isad ja ta "isade isad oma sündimise päevast tänini!"

(271) Vaarao nõuandjad jahmusid. Kariloomade hukkumine oli riigile niigi suurt kahju tekitanud. Liiati oli rahe surmanud ka palju inimesi. Torm oli murdnud metsad ja hävitanud põlluvilja. Heebrealaste tööga hangitud jõukus näis kiiresti sõrmede vahelt pudenevat. Maad ähvardas nälg. Vürstid ja õukondlased tunglesid troonisaalis ja nõudsid vihaselt: "Kui kaua on seesinane meile püüniseks? Lase mehed minna, et nad teeniksid Jehoovat, oma Jumalat. Kas sa veelgi ei mõista, et Egiptus hukkub?"

Mooses ja Aaron kutsuti tagasi ning valitseja lausus neile: "Minge teenige Jehoovat, oma Jumalat! Aga kes need minejad õieti on?" Mooses vastas: "Me läheme oma noorte ja vanadega, oma poegade ja tütardega, me läheme oma pudulojuste ja veistega, sest meil on Jehoova püha!"

Kuningas sattus raevu. "Jehoova olevat siis teie juures," kriiskas ta, "kui ma lasen ära teid ja teie väetimad lapsed! Te näete ka ise, et teil on kuri nõu! Nõnda ei sünni! Mingu ainult mehed ja teenigu Jehoovat, sest te olete ju seda nõudnud!" Ja nad aeti vaarao eest ära. Vaarao oli püüdnud hävitada iisraellasi raske tööga, nüüd näis ta sügavalt huvituvat nende heaolust ja hoolivat nende lastest. Tegelikult kavatses ta naised ja lapsed jätta pandiks, et mehed tagasi tuleksid.

Mooses sirutas nüüd oma kepi maa poole; tõusis idatuul ja tõi ühes rohutirtsud. "Enne seda ei ole rohutirtse sel määral olnud ega ole neid ka enam pärast seda!" Rohutirtsuparved katsid kogu taeva nii, et pimenes. Nad sõid ära kõik allesjäänud roheluse. Vaarao käskis kiiresti kutsuda prohvetid ja ütles neile: "Ma olen pattu teinud Jehoova, teie Jumala ja teie vastu! Nüüd andke aga mu patt veel seekord andeks ja paluge Jehoovat, oma Jumalat, et Ta ometi võtaks minult selle surma!" Moosese ja Aaroni palve peale kandis tugev läänetuul rohutirtsud Punasesse merre. Ometi jäi kuningas kangekaelseks.

Egiptlased olid meeleheite piiril. Läbielatud nuhtlused olid teinud elu peaaegu talumatuks; rahval oli hirm tuleviku ees. Egiptlased olid kummardanud vaaraod kui oma jumala esindajat, nüüd olid paljud veendunud, et (272) vaarao pani vastu Isikule, kelle tahtele kuuletusid kõik loodusjõud. Heebrea orjad, keda nii imeliselt oli hoitud, hakkasid uskuma, et nad saavad vabaks. Nende sundijad ei julgenud neid enam rõhuda nii nagu varem. Kogu Egiptuses valitses salakartus, et orjastatud rahvas tõuseb ebaõigluse eest kätte maksma. Inimesed küsisid hinge kinni hoides: Mis saab edasi?

Äkki mähkus maa nii paksu pimedusse, et seda näis olevat võimalik katsuda. Vähe sellest, et pimedus kattis kinni valguse — kogu õhk muutus nii rusuvaks, et raske oli hingata. "Üks ei näinud teist ja ükski ei liikunud paigast kolmel päeval! Aga kõigil Iisraeli lastel oli oma asupaikades valge!" Egiptlased olid päikese ja kuu kummardajad. Selles salapärases pimeduses olid nii rahvas kui nende jumalad ühtviisi võimetud Tema vägevuse ees, kes oli orjade käekäigu enda kätte võtnud (vt. Lisa, märkus 2). Kohutavusest hoolimata väljendas seegi nuhtlus Jumala kaastunnet ja Tema tahtmatust hävitada. Jumal andis inimestele veel enne viimase ja kõige kohutavama nuhtluse toimumist aega mõtiskleda ja meelt parandada.

Hirm pressis vaaraolt viimaks välja uue järeleandmise. Kolmanda pimeda päeva lõpul kutsus ta Moosese ja soostus laskma rahval minna tingimusel, et kariloomad jäetakse Egiptusesse. "Sõrgagi ei tohi maha jääda," vastas kindlameelne heebrealane. "Me ei tea isegi, millega peame teenima Jehoovat, enne kui jõuame sinna!" Raevunud kuningas kaotas

enesevalitsemise. "Mine ära mu juurest!" karjus ta. "Hoia, et sa enam ei ilmu mu palge ette! Sest päeval, mil sa ilmud mu palge ette, sa sured!" Mooses vastas: "Õigesti oled rääkinud! Enam ei ilmu ma su palge ette!"

"Mooses oli väga suur mees Egiptusemaal vaarao sulaste ja rahva silmis." Egiptlased suhtusid temasse aukartusega. Kuningas ei julgenud talle halba teha, sest rahva meelest oli Mooses ainus, kes võis nuhtlusi eemaldada. Rahvas soovis, et iisraellastele antaks luba Egiptusest lahkuda. Ainult kuningas ja preestrid olid vastu Moosese viimastele nõudmistele.

Peatükk 24 -PAASAPÜHA

(2.Ms.11; 12,1-32.)

(273) Juba siis, kui Egiptuse kuningale esitati esmakordselt nõudmine Iisrael vabaks lasta, anti talle kohutavaima nuhtluse hoiatus. Moosesel kästi vaaraole öelda: "Nõnda ütleb Jehoova: Iisrael on minu esmasündinud poeg. Ja ma ütlen sulle: Saada mu poeg ära, et ta mind teeniks! Aga kui sa keeldud teda saatmast, vaata, siis ma tapan su esmasündinud poja!" (2.Ms.4,22.23). Jumal austas egiptlaste poolt põlatud iisraellasi sellega, et Ta valis nad oma käsuõpetuse hoidjaiks. Neil kui erilise õnnistuse ja eesõiguse saanud rahval oli eriline koht teiste rahvaste hulgas nagu esikpojal on oma vendade hulgas.

Nuhtlus, mille eest Egiptust kõigepealt hoiatati, jäeti kõige viimaseks. Jumal on pikameelne ja rikas heldusest. Ta hoolitseb õrnalt olevuste eest, keda Ta lõi enda sarnaseks. Kui viljasaagi ja kariloomade kaotus oleks egiptlased meeleparandusele toonud, ei oleks nende lapsi tapetud, kuid rahvas osutas jumalikule korraldusele kangekaelselt vastupanu ja nüüd pidi antama viimane hoop.

Moosesel oli surma ähvardusel keelatud vaarao juurde ilmuda, ometi tuli Jumala viimane sõnum mässulisele valitsejale teatavaks teha. Seepärast tuli Mooses veelkord paleesse ja andis edasi kohutava teate: "Nõnda ütleb Jehoova: Kesköö1 ma lähen läbi egiptlaste keskelt; Egiptusemaal peavad surema kõik esmasündinud, aujärjel istuva vaarao esmasündinust kuni käsikivitaguse ümmardaja esmasündinuni, samuti kõik lojuste esmasündinud! Siis on kogu Egiptusemaal suur hädakisa, millist ei ole olnud ja millist ei tule enam! Aga ühegi Iisraeli lapse vastu ei liiguta koergi oma keelt, ei inimese ega lojuse vastu, et te teaksite, et Jehoova teeb vahet Egiptuse ja Iisraeli vahel! Siis tulevad kõik need sinu sulased alla minu juurde ja kummardavad mind, üteldes: Mine ära, sina ja kogu rahvas, kes su kannul käib! Ja seejärel ma lähen!"

(274) Enne selle otsuse täideviimist said iisraellased Issandalt Moosese kaudu juhised Egiptusest lahkumiseks ja saabuva nuhtluse eest varju leidmiseks. Iga perekond pidi kas isekeskis või koos lähedastega tapma "veatu" lamba- või kitsetalle ning iisopikimbuga võidma talle verega oma kodu "ukse mõlemaid piitjalgu ja pealispuud," et kesköö1 ringi liikuv hävitusingel ei astuks elamusse. Nad pidid samal ööl sööma talle liha; küpsetatult, koos hapnemata leibade ja kibedate ürtidega. "Teil olgu vöö vööl, kingad jalas ja kepp käes; ja sööge seda rutuga — see on paasatall Jehoova auks!" ütles Mooses.

Issand teatas: "Siis ma käin selsamal ööl Egiptusemaa läbi ja löön maha kõik esmasündinud Egiptusemaal, niihästi inimesed kui lojused, ja ma mõistan kohut kõigi Egiptuse jumalate üle... Aga veri olgu teil tundemärgiks kodadel, kus te asute; kui ma näen verd, siis ma ruttan teist mööda ja nuhtlus ei saa teile hukatuseks, kui ma löön Egiptusemaad."

Iisraeli rahva kõik tulevased sugupõlved pidid kord aastas pidama suure vabastamise mälestuseks püha. "See päev aga jäägu teile mälestuseks ja pühitsege seda Jehoova pühana; oma sugupõlvede kaupa pühitsege seda igavese seadlusena!" Tulevastel aastatel seda püha pühitsedes pidid iisraellased jutustama oma lastele lugu päästmisest, nagu õhutas Mooses: "See on paasaohver Jehoova auks, kes ruttas mööda Iisraeli laste kodadest Egiptuses, kui Ta nuhtles egiptlasi ja päästis meie kojad!"

Sellest alates pidid nii inimeste kui loomade esmasündinud kuuluma Issandale; nad saadi tagasi ainult lunahinna eest. Selliselt tunnustati tõsiasja, et egiptlaste esmasündinute hukkumise ööl säästeti Iisraeli samast saatusest armuliselt ainult lunastava ohvri tõttu. "Sest minu päralt on iga esmasündinu," kuulutas Issand. "Päeval, mil ma lõin maha kõik esmasündinud Egiptusemaal, pühitsesin ma enesele kõik esmasündinud Iisraelis, niihästi inimesed kui lojused. Nad on minu päralt!" (4.Ms.3,13). (277) Pärast pühamuteenistuse sisseseadmist valis Issand Leevi suguharu teenima pühamus kõigi suguharude esmasündinute asemel. "Sest nad on antud täiesti minule Iisraeli laste hulgast," ütles Issand. "Kõigi emakoja avajate asemel kõigist Iisraeli laste esmasündinuist olen ma võtnud nad enesele" (4.Ms.8,16). Seejuures nõuti, et kogu rahvas tunnustaks Jumala armu, makstes esmasündinud poja eest lunaraha (4.Ms.18,15.16).

Paasapüha pidi olema nii mälestuslik kui ettetähenduslik; mälestuspühana viitas see Egiptusest vabastamisele, ettetähenduslikuna suunas aga mõtted suurele päästmisele, mil Kristus vabastab oma rahva patuorjusest. Paasatall sümboliseeris "Jumala Talle," meie ainsat pääsemislootust. Apostel ütleb: "Sest ka meie paasatall Kristus on tapetud" (1.Kor.5,7). Üksnes paasatalle tapmisest polnud küllalt; talle verd tuli võida uksepiitade külge. Sarnaselt sellele peavad Kristuse vere teened saama osaks inimesest. Ei piisa uskumisest, et Kristus suri maailma eest. Meil tuleb uskuda, et Ta suri isiklikult meie eest. Ja meil tuleb Tema lunastava ohvri teened enda jaoks vastu võtta.

Iisopist, mida vere võidmiseks kasutati, sai puhastamise sümbol; iisopiga puhastati pidalitõbiseid ja neid, kes olid saanud roojaseks surnu puudutamisest. Seda mõtet väljendab Laulja palve: "Puhasta mind patust iisopiga, et ma saaksin puhtaks; uha mind, siis ma lähen valgemaks kui lumi!" (Ps.51,9).

Paasatall tuli valmistada tervelt, ilma ühtki luud murdmata. Jumala Talle luid, kes suri meie eest, ei pidanud samuti murtama (Joh.19,36). Selline korraldus väljendas Kristuse ohvri täiuslikkust ja terviklikkust.

Talle liha tuli ära süüa. Ei piisa uskumisest, et saame oma patud Kristuselt andeks, vaid me peame usu läbi pidevalt omastama Temalt Tema Sõna kaudu vaimulikku jõudu ja vaimutoitu. Kristus ütles: "Kui te ei söö Inimese Poja liha ega joo Tema verd, siis ei ole elu teis enestes! Kes sööb minu liha ja joob minu verd, sel on igavene elu" (Joh.6,53.54). Nende sõnade tähendust selgitades ütles Ta: "Sõnad, mis mina teile olen rääkinud, on vaim ja on elu" (salm 63). Jeesus võttis omaks Isa käsuseaduse, elas selle põhimõtted oma elus läbi, (278) avas selle vaimsuse ja näitas, millist kasu see toob inimhingele. Johannes lausus: "Ja Sõna sai lihaks

ja elas meie keskel, ja me nägime Tema au kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõde" (Joh.1,14). Kristuse järelkäijad peavad saama osa Tema kogemusest. Neil tuleb Jumala Sõna vastu võtta ja enda jaoks omandada nii, et sellest saab nende elu ja tegevuse võimas ajend. Kristuse vägi peab saama võimaluse muuta nad Tema sarnaseks nii, et neist paistavad välja jumalikud iseloomujooned. Neil tuleb süüa Inimese Poja liha ja juua Tema verd, muidu ei ole neis vaimulikku elu. Kristuse meelsus ja Tema tegevus peavad saama Tema järelkäijate eluks ja tegevuseks.

Paasatalle tuli süüa koos kibedate rohtudega, mis meenutasid Egiptuse orjapõlve kibedust. Samuti on meiega: kui toitume Kristusest, siis tunneme kahetsust oma pattude pärast. Ka hapnemata leib oli tähendusrikas. Paasapüha korralduses öeldi selgelt — ja juudid järgisid öeldut täpselt — et kogu püha kestel ei võinud olla neil kodus midagi hapnenut. Sarnaselt tuleb patu haputaigen kõrvaldada igaühest, kes tahab saada elu ja vaimutoitu Kristuselt. Paulus kirjutab sellest kogudusele Korintoses nii: "Pühkige välja vana haputaigen, et oleksite uus taigen... Sest ka meie paasatall Kristus on tapetud. Siis pidagem pühi, mitte vana haputaignaga, vaid puhtuse ja tõe hapnemata taignaga" (2.Kor.5,7.8).

Enne vabastamist pidid orjad näitama, et nad tõepoolest usuvad peatselt teokssaavasse vabastamisse. Neil tuli oma maja verega märgistada, egiptlastest eralduda ning koos perega oma elamusse koguneda. Kui iisraellased oleksid saadud juhtnööridest pisutki mööda hiilinud või oleksid oma lapsed egiptlaste juurde jätnud; kui nad oleksid talle küll tapnud, kuid poleks verd uksepiitadele võidnud või kui nad oleksid kodust välja läinud, siis poleks nad olnud kaitstud. Nad oleksid võinud küll siiralt uskuda, et on kõik vajaliku teinud, kuid nende siirus ei oleks neid päästnud. Hukkaja käsi oleks surmanud Issanda korraldused täitmata jätnud pere esmasündinu.

(279) Kuuletumisega pidi rahvas väljendama oma usku. Kõik need, kes loodavad saada päästetud Kristuse vere teenete kaudu, peavad mõistma, et ka neil tuleb pääsemiseks midagi teha. Ehkki ainult Kristus saab meid lunastada üleastumise karistusest, tuleb meil pöörduda patust sõnakuulmise teele. Inimene päästetakse usu, mitte tegude läbi, kuid inimese usk peab ilmnema tema tegudes. Jumal on andnud oma Poja surma lepitusohvriks patu eest; Ta on näidanud valgust ja tõde — eluteed. Ta on loonud võimalused ning andnud juhtnöörid ja eesõigused; nüüd peab inimene hindama ja kasutama Jumala poolt antud päästevahendeid — ta peab uskuma ja täitma kõiki jumalikke nõudmisi.

Kui Mooses jutustas iisraellastele nende päästmiseks mõeldud Jumala plaane, siis "rahvas kummardas ning heitis silmili maha." Vabanemislootuse rõõm, nende rõhujaid tabava nuhtluse kohutav aimdus ning peatse lahkumisega seotud mured ja hool sulasid sel hetkel tänulikkuses armulise Päästja vastu. Paljud egiptlasedki olid eelnevalt toimunu põhjal hakanud tunnistama heebrealaste Jumalat kui ainsat tõelist Jumalat. Nad palusid luba leida varju heebrealaste kodudes nüüd, kui hävitusingel oli läbi käimas maad. Nad võeti rõõmuga vastu ning tulijad tõotasid nüüdsest peale teenida Jaakobi Jumalat ja lahkuda Egiptusest koos Tema rahvaga.

Iisraellased täitsid Jumala poolt antud juhised. Kiiresti ja märkamatult valmistusid nad lahkumiseks. Nad kogusid kokku oma perekonna, tapsid paasatalle, küpsetasid selle liha tulel ning valmistasid hapnemata leivad ja kibedad rohud. Isa kui perekonna preester võidis uksepiitadele verd ja tuli seejärel sisse pere juurde. Kiiresti ja vaikides söödi paasatalle. Inimesed olid valvel ja palvetasid sügavas aukartuses. Esikpoeg aga — oli ta siis täiskasvanud mees või väikene poiss — tundis sisimas ebamäärast hirmupigistust. Isa ja ema panid käed ümber armastatud esmasündinu ning mõtlesid sel ööl antavale kohutavale löögile. Ent hävitusingel ei külastanud ühtki iisraellaste elamut. Nende uksel oli veremärk — märk Päästja kaitsest — ning hävitaja ei astunud sisse.

Kesköö1 tõusis Egiptuses suur hädakisa, sest ei olnud ainustki koda," kus ei oleks olnud surnut. (280) Hävitaja oli surmanud "kõik esmasündinud Egiptusemaal, aujärjel istuva vaarao esmasündinust kuni vangiurkas oleva vangi esmasündinuni, ja kõik lojuste esmasündinud." Egiptuse riigi igas peres oli põrmu paisatud perekonna uhkus. Õhk kajas leinajate kaevetest. Kuningas ja õukondlased silmitsesid kaamelt ja värisedes ümbritsevat õuduspilti. Vaaraole meenus üks ta hüüatus: "Kes on Jehoova, et peaksin kuulama Ta sõna ja laskma Iisraeli ära minna? Mina ei tunne Jehoovat ega lase ka Iisraeli ära minna!" Nüüd, kui tema taevast trotsiv uhkus oli paisatud põrmu, "kutsus ta öösel Moosese ja Aaroni ning ütles: "Võtke kätte ja minge ära mu rahva keskelt, niihästi teie kui ka Iisraeli lapsed, ja minge teenige Jehoovat, nagu te olete rääkinud! Võtke ka niihästi oma pudulojused kui veised, nagu te olete rääkinud, ja minge! Ja õnnistage mind ka!"

Kuninga nõuandjad ja rahvas käisid iisraellastele samuti peale, "et nad kiiresti lahkuksid maalt, sest nad ütlesid: "Me sureme kõik!

Peatükk 25 - EGIPTUSEST VÄLJAMINEK

(2.Ms.12,34-51; 13-15. ptk.)

(281) Kuued vöötatud, sandaalid jalas ja kepp käes, olid iisraellased vaikivas valmisolekus oodanud kuninglikku äraminemiskorraldust. Enne hommikukoitu olidki nad juba teel. Nuhtluste ajal, kui Jumala vägevuse ilmingud äratasid orjade lootusi ja panid kohkuma rõhujaid, olid iisraellased tasapisi kogunenud Goosenimaale. Ehkki äraminek iseenesest toimus äkitselt, oli eelnevalt nõu peetud, kuidas liikveleminevat suurt rahvahulka suunata ja juhtida. Rahvas jagati gruppidesse ja gruppidele määrati juhid.

Teele läks "ligi kuussada tuhat jalameest, peale selle naised ja lapsed. Ja ka hulk segarahvast läks ühes nendega." Sellises rahvahulgas polnud ainult need, keda ajendas teele minema usk Iisraeli Jumalasse; hoopis rohkem oli neid, kes läksid pakku nuhtluste eest või asusid teekonnale lihtsalt põnevusest ja uudishimust. Taoline segarahvas oli Iisraelile alatasa probleemide tekitajaks ja kammitsaks.

Rahvas võttis kaasa ka "pudulojused ja veised, väga suure karja." Kariloomad olid iisraellaste omand, sest nemad polnud kunagi oma vara egiptlaste sarnaselt kuningale müünud. Jaakob ja tema pojad olid Egiptusse tulles oma karjad kaasa toonud ja siin olid need tohutult paljunenud. Enne Egiptusest lahkumist oli rahvas Moosese üleskutse peale nõudnud tasumata jäänud töö eest kompensatsiooni ja egiptlased, kes soovisid neist nüüd tungivalt vabaneda, ei keeldunud küsitut andmast. Niiviisi asusid orjad teele rõhujatelt saadud saagist koormatuna.

Sel päeval täitus ajajärk, mille Jumal oli prohvetlikus nägemuses Aabrahamile sajandeid varem teatavaks teinud: "Su järglased on võõrastena maal, mis ei ole nende oma; nad tehakse orjadeks ja neid vaevatakse (282) nelisada aastat. Aga ka rahvast, keda nad orjavad, ma karistan, ja selle järele nad tulevad ära suure varandusega" (1.Ms.15,13.14; vt. Lisa, märkus 3). Möödunud oli nelisada aastat. "Just selsamal päeval sündis see, et kõik Jehoova väehulgad läksid Egiptusemaalt välja." Egiptusest lahkudes võtsid iisraellased kaasa Joosepi luud, hinnalise pärandi, mis nii kaua oli oodanud Jumala tõotuste täitumist ja olnud süngetel orjuseaastatel Iisraelile pidevaks vabanemise meenutajaks.

Selle asemel, et valida Kaananisse minekuks otseteed läbi vilistite maa, näitas Issand neile suuna lõunasse, Punase mere poole. "Sest Jumal mõtles, et sõda nähes rahvas kahetseb ja pöördub tagasi Egiptusesse." Kui oleks püütud minna läbi vilistite maa, oleksid vilistid, kelle silmis iisraellased olid isandate juurest põgenevad orjad, neid sõjajõuga tõkestanud. Iisraellased ei olnud valmis silmitsi seisma võimsa ja sõjaka rahvaga. Nad ei tundnud palju oma Jumalat ja neil oli vähe usku Temasse ning nad oleksid lihtsalt masendunud. Iisraellased olid relvitud ja sõjaks vilumatud. Pikk orjapõlv oli neid rusunud ning neil olid kaasas naised, lapsed ja loomakarjad. Tõsiasi, et Issand juhtis Iisraeli Punase mere teele, kõneles Tema halastusrikkusest ja tarkusest.

"Ja nad läksid teele Sukkotist ning lõid leeri üles Eetamisse, kõrbe äärde. Ja Jehoova käis nende ees, päeval pilvesambas juhatamas neile teed, ja öösel tulesambas, andes neile valgust, et nad said minna päeval ja öösel. Ei lahkunud pilvesammas päeval ega tulesammas öösel rahva eest!" Laulja ütleb: "Ta laotab pilve nende katteks ja tule valgustama ööd!" (Ps.105,39; vt. ka 1.Kor.10,1.2). Nende nähtamatu Juhi märgulipp oli alati nendega. Päeval juhtis neid rännakul pilv ja laotas põletava kuumuse eest varju üle rahvahulga; pilve jahedus ja niiskus kosutas meeldivalt kuiva, põudset kõrbe. Öösel muutus pilv tulesambaks, mis valgustas nende leeri ja tuletas alati meelde Jumala ligiolekut.

(283) Ühes kõige kaunimas ja lohutavamas prohvetikuulutuses viitab Jesaja pilve- ja tulesambale, kujutades selliselt Jumala hoolitsust oma rahva eest suures lõpuvõitluses kurjuse jõududega: "Ja Jehoova loob kogu Siioni mäe asukoha ja sealse kogunemispaiga kohale pilve päevaks ja suitsu ning leegitseva tulepaistuse ööseks, sest kõigi kohal peab auhiilgus olema kaitsevarjuks ja katuseks, varjuks päeva palavuse eest ja pelgupaigaks ning ulualuseks rajuilma ja vihma puhul" (Jes.4,5.6).

Iisraellased rändasid üle luitunud kõnnumaa. Tasapisi hakkas rändureile tunduma nende teekond üha kummalisem; vaevarikas rännak väsitas ja mitmedki hakkasid endamisi kartma egiptlaste tagaajamist. Pilv liikus järjest edasi ja rahvas järgnes sellele. Siis aga andis Issand Moosesele korralduse pöörduda kõrvale kaljusesse mäekurusse ja jääda leeri mere kaldale. Mooses sai teada, et vaarao ajab neid taga, kuid Jumal päästab nad aukartust ärataval moel.

Egiptuses olid juba levinud kuuldused, et iisraellased ei jäänudki kõrbesse Jumalat teenima, vaid suundusid Punase mere poole. Vaarao nõuandjad teatasid kuningale, et orjad olid põgenenud ega tule enam iialgi tagasi. Rahvas kahetses, et nad olid esmasündinute surma pidanud Jumala väe ilminguks. Kui riigi silmapaistvad mehed hirmust toibusid, selgitasid nad nuhtluste toimumist mitmete looduslike põhjustega. "Miks tegime nõnda, et lasksime Iisraeli meid orjamast?" hüüatasid nad kibestunult.

Vaarao kogus oma väed kokku, "kuussada valitud sõjavankrit ja kõik muud Egiptuse sõjavankrid," ratsanikud, pealikud ja jalamehed. Ründearmee etteotsa asus kuningas ise koos riigi tähtsate meestega. Jumalate soosingu tagamiseks ja ettevõtmise edu kindlustamiseks võeti kaasa ka preestrid. Kuningas tahtis iisraellasi sellise jõudemonstratsiooniga hirmutada. Egiptlased kartsid, et nende sunnitud alistumine Iisraeli Jumalale teeb nad teiste rahvaste naerualuseks. Nüüd oli võimalik oma maine päästa ja orjad tagasi tuua.

Heebrealased olid leeris mere kaldal, mille ületamine näis võimatuna. (284) Lõunasuunas takistasid edasiminekut hambulised mäeahelikud. Äkki märkasid iisraellased kauguses helkivaid relvi ja edasiveerevaid sõjavankreid, mis kuulusid suure armee eelsalgale. Lähenevast salgast tagapool hakkasid paistma jälitavad väeüksused. Iisraellasi valdas hirm. Mõned hüüdsid appi Issandat, kuid enamus tõttas kaebehüüetega Moosese juurde: "Kas ei olnud siis Egiptuses haudu, et tõid meid kõrbe surema? Miks tegid meile seda, tuues meid

Egiptusest välja? Eks see just olegi, mis me rääkisime sulle Egiptuses, üteldes: Jäta meid rahule, et võiksime teenida egiptlasi! Sest meil on parem egiptlasi teenida kui kõrbes surra!"

Moosesele tegi sügavat valu see, et rahvas nii vähe Jumalat usaldas, ehkki Jumal oli korduvalt näidanud nende heaks oma võimsust. Kuidas nad suutsid süüdistada olukorra keerukuses ja ohtlikkuses teda, kes oli ometi järginud Jumala selgeid korraldusi? Tõsi, neil oli ilma Jumala päästva vaheleastumiseta võimatu sellest olukorrast välja tulla. Mooses, kes oli senini harjunud kuulekalt järgima jumalikku juhtimist, ei kartnud ka nüüd tagajärgi. Ta vastas rahvale rahulikult ja kindlalt: "Ärge kartke, püsige paigal, siis te näete Jehoova päästet, mille Ta täna teile valmistab! Sest egiptlasi, keda te näete täna, ei näe te edaspidi enam iialgi! Jehoova sõdib teie eest, aga teie vaikige!"

Polnud kerge hoida Iisraeli hulki paigal ootuses Issanda ees. Inimesed, kellel puudus kord ja enesekontroll, läksid ägedaks ja mõistmatuks. Nad kujutasid ette, et langevad kohe rõhujate kätte, ja seda nad valjult ka hädaldasid. Nad olid järgnenud imeväärsele pilvesambale kui Jumala märguandele edasi liikuda; nüüd arutasid nad isekeskis kahtlevalt, kas sammas ei ennustanud hoopiski suurt häda, sest just see oli juhtinud nad mäeaheliku valele küljele, merre suubuvasse kurusse. Nii hakkas ülesköetud meeltes Jumala ingel paistma lausa õnnetuse kuulutajana.

Nüüd, kui Egiptuse armee iisraellaste leerile lähenes ja neid kergelt saagiks saada lootis, tõusis pilvesammas majesteetlikult üles, liikus üle iisraellaste pea ning laskus nende ja Egiptuse sõjaväe vahele. Tagaajajate ja tagaaetavate vahele moodustus läbipaistmatu müür. Egiptlased ei näinud enam heebrealaste leeri ning olid sunnitud peatuma. Sedamööda, kuidas (287) ööpimedus tihenes, muutus pilvemüür heebrealaste poolel nii heledaks valgusallikaks, et kogu leeris oli valge nagu päeval.

Iisraellaste südames tärkas taas lootus. Kui Mooses anuvalt Issanda poole pöördus, ütles Issand Moosesele: "Miks sa minu poole kisendad? Ütle Iisraeli lastele, et nad läheksid edasi. Sina aga tõsta oma kepp üles, siruta käsi mere kohale ja lõhesta see, et Iisraeli lapsed saaksid minna kuiva mööda läbi mere!"

Iisraeli rahva merest läbiminekut kirjeldav psalmilooja laulis: "Meres on Sinu tee ja Su teerada suurtes vetes, aga Su jälgi ei olnud tunda! Sa juhtisid nagu lammaste karja oma rahvast Moosese ja Aaroni käega!" (Ps.77,20.21). Kui Mooses oma kepi välja sirutas, lõhenes vesi kaheks ja Iisrael läks läbi mere mööda kuiva põhja, vesi aga oli müürina nii paremal kui vasakul pool. Jumala tulesamba valgus helkis vastu vahustelt laineharjadelt ning valgustas teed, mis lõikus merre nagu suur vagu ja suubus vastaskalda hämarusse.

"Ja egiptlased ajasid neid taga ning tulid neile järele, kõik vaarao hobused, tema sõjavankrid ja ratsanikud, keset merd. Kui saabus hommikune vahikord, siis Jehoova vaatas egiptlaste leeri peale tule- ja pilvesambast ja viis egiptlaste leeri segadusse." Salapärane pilv muutus imestunud egiptlaste silme ees tulesambaks. Kärgatas kõu ja sähvisid välgud. "Paksud

pilved kallasid vett, ülemad pilved tegid häält; ja Sinu nooled lendasid sinna ja tänna! Su müristamise hääl kostis tuulepöörises; välgud valgustasid maailma; maa värises ja vabises!" (Ps.77,17.18).

Egiptlasi haaras segadus ja õud. Loodusjõudude raevus näisid nad kuulvat vihase Jumala häält. Nad püüdsid kogu jõudu pingutades ümber pöörduda ja tagasi kaldale põgeneda, kuid Mooses sirutas veelkord välja oma kepi ning kõrged veevallid hakkasid kohisedes ja mässeldes alla pahisema, neelates kogu egiptlaste armee mustavasse sügavikku.

Hommikuvalgus tegi iisraellastele nähtavaks selle, mis nende võimsatest vaenlastest oli järele jäänud; meri uhtus kaldale soomusrüüdes surnukehad. (288) Üheainsa ööga olid nad pääsenud kõige kohutavamast hädaohust. See tohutu abitu rahvahulk — sõjas vilumatu orjarahvas ühes naiste, laste ja loomakarjadega, keda oli taga ajanud võimas Egiptuse armee ja tõkestanud eest meri — oli näinud, kuidas neile avati tee läbi voogude ja kuidas nende vaenlased arvataval võiduhetkel kaotasid. Ainult Issand sai neid niiviisi päästa ja Teda tahtsid nad nüüd südamest kiita ja usaldada. Nende tunded leidsid väljenduse ülistuslaulus. Jumala Vaimust inspireerituna alustas Mooses kogu rahva eeslauljana võidukat tänulaulu. See laul on varaseim ja üks ülevaim järeltulevatele põlvedele säilinud ülistuslaul.

Ma laulan Jehoovale, sest Tema on ülikõrge, hobused ja ratsanikud Ta heitis merre!

Mu jõud ja mu tugevus on Jehoova, Tema oli mulle päästeks!

Tema on minu Jumal, ja ma ülistan Teda, Tema on mu isa Jumal, ja ma kiidan Teda kõrgeks!

Jehoova on sõjamees, Jehoova on Ta nimi!

Vaarao sõjavankrid ja väe Ta heitis merre, selle valitud võitlejad uputati Kõrkjameres!

Vetevood katsid nad, nad vajusid sügavusse kivina!

Jehoova, Su parem käsi näitas oma jõudu; Jehoova, Su parem käsi purustas vaenlase!

Kes on Sinu sarnane jumalate keskel, Jehoova?

Kes on Sinu sarnane, pühakute keskel ülistatu, kardetava kuulsusega imetegija?...

Oma armus Sa juhtisid seda rahvast, kelle Sa lunastasid; oma väes Sa talutasid teda oma püha eluaseme juurde!

Rahvad kuulsid, värisesid...

Heitumus ja hirm tabas neid, nad tummusid kivina Su võimsa käsivarre pärast, kui Su rahvas, Jehoova, läks läbi, kui see rahvas läks läbi, kelle Sina oled loonud!

Sa viid selle ja istutad oma pärisosa mäele, paika, mille Sina, Jehoova, oled teinud oma asupaigaks (1.Ms.15,1-17).

Otsekui suurest sügavusest kerkivana paisusid selle piduliku ülistuslaulu helid Iisraeli tohutute hulkade suust taeva poole. Sellega ühinesid Iisraeli naised Moosese õe Mirjami juhtimisel vasktrumme lüües ja ringtantsu tantsides. Rõõmus laul kandus kaugele üle mere ja kõrbelagendike ning (289) mäerinnakutelt kajasid vastu nende ülistussõnad: "Laulge Jehoovale, sest Tema on ülikõrge!"

See laul ja suur vabastamine, millest laul räägib, on jätnud kustumatu jälje heebrea rahva mälestustesse. Läbi sajandite kordasid seda prohvetid ja Iisraeli laulikud, tunnistades, et Issand on tugevuseks ja päästeks neile, kes Tema peale loodavad. Ent see laul ei kuulu ainult juudi rahvale. See osutab tulevikku kõikide õiguse vaenlaste hävitamisele ning Jumala Iisraeli lõplikule võidule. Patmose saare prohvet nägi neid, "kes olid võitnud," seisvat, valged rüüd seljas, "otsekui tulega segatud" klaasmerel "Jumala kandled käes. Ja nad laulsid Jumala sulase Moosese laulu ja Talle laulu" (Ilm.15,2.3).

"Mitte meile, Jehoova, mitte meile, vaid oma nimele anna au oma helduse pärast, oma tõe pärast!" (Ps.115,1). Selline meelsus läbis Iisraeli päästelaulu ja selline meelsus peab elama kõikide südames, kes austavad ja armastavad Jumalat. Päästes meid patuahelast, on Jumal teinud meie jaoks midagi kaugelt suuremat kui see, mida kogesid heebrealased Punase mere kaldal. Heebrealaste sarnaselt peaksime ka meie ülistama Issandat oma südame ja suuga "Tema imeliste tegude eest inimlastele." Need, kes mõtisklevad Jumala suure halastuse üle ega unusta ära Tema väiksemaidki ande, panevad "rõõmu endale vööks" ning "laulavad Issandale oma südames." Meil tuleks pidevalt tänada Jumala käest saadavate igapäevaste õnnistuste eest ja ennekõike selle eest, et Jeesuse surm on teinud meile võimalikuks taeva ja õnneliku elu.

Missugust halastust ja võrratut armastust on Jumal osutanud meie, kadunud patuste vastu, sidudes meid endaga, et oleksime Tema omad! Millise ohvri on meie Lunastaja toonud selleks, et meid võiks nimetada Jumala lasteks! Meil tuleks ülistada Jumalat selle õnnistatud lootuse eest, mida pakub lunastusplaan! Meil tuleks ülistada Teda taevase pärandi eest ning Tema rikkalike tõotuste eest; selle eest, et Jeesus elab meie eest lepitust tehes.

"Kes ohvriks toob tänu," ütleb Looja, "see annab mulle au" (Ps.50,23). Kõik taeva elanikud ülistavad Jumalat. Õppigem seda inglite laulu juba nüüd, et võiksime seda laulda siis, kui ühineme suurepärase taevase hulgaga. Öelgem koos Lauljaga: "Ma tahan Jehoovat kiita oma eluaja! Ma tahan oma Jumalale mängida niikaua kui mind on! ... Jumal, Sinule laulgu tänu rahvad, Sinule laulgu tänu kõik rahvad!" (Ps.146,2; 67,5).

(290) Jumal juhtis heebrealased sellesse mägedevahelisse orgu mere kaldal, et nende päästmise kaudu näidata oma väge ja alandada Jumala rahva rõhujate uhkust. Jumal oleks võinud nad päästa ükskõik millisel viisil, kuid Ta valis sellise tee, et karastada nende usku ja kinnitada nende usaldust Temasse. Rahvas oli väsinud ja hirmunud, kuid kui nad poleks Moosese käsu peale liikvele läinud, poleks Jumal saanud avada nende ees teed. "Usu läbi läksid nad Punasest merest läbi nagu kuiva maad mööda" (Heb.11,29). Astudes sõna otseses mõttes vette, väljendasid nad usku Moosese kaudu esitatud Jumala sõnasse. Nad tegid kõik võimaliku ja siis lõhestas Iisraeli vägev Jumal nende jaoks mere ning valmistas neile edasimineku tee.

Selles läbielus peitub suur õppetund kõigi aegade jaoks. Kristlase elus on sageli ohte ja näib, et kohustusi täita on raske. Kujutlusvõime maalib pilte eelolevast ähvardavast hukkumisest ning seljataga varitsevast orjapõlvest või surmast. Ometi lausub Jumala hääl selgesti: "Minge edasi." Me peaksime sellele korraldusele kuuletuma ka siis, kui meie silmad ei suuda pimedusest läbi näha ning kui meie jalgu uhuvad külmad lained. Edasiminekut tõkestavad takistused ei kao niikaua, kui kõhkleme ja kahtleme. Need, kes kavatsevad sõnakuulelikuks hakata alles siis, kui kõik ebakindlus kaob ning ainuski ebaõnnestumine või lüüasaamine ei ähvarda, need ei hakka sõnakuulelikuks iialgi. Uskmatus sosistab: "Oodakem, kuni takistused kõrvaldatakse ja nähtavaks saab selge tee." Usk aga kutsub meid julgelt edasi minema, lootes kõik ja uskudes kõik.

Pilv, mis oli egiptlaste jaoks pimedus, oli heebrealaste leerile heledaks valguseks, ujutades oma säraga üle nende ees avaneva tee. Sarnaselt kogeb uskmatu Jumala juhtivust kui pimedust ja lootusetust, Jumalat usaldav inimene aga näeb selles valgust ja rahu. Jumal võib juhtida meid küll läbi kõrbe või mere, kuid Tema tee on alati kindel tee.

Peatükk 26 - PUNASE MERE KALDALT SIINAI MÄENI

(2.Ms.15,22-27; 16-18. ptk.)

(291) Punase mere kaldalt jätkasid iisraellased pilvesamba juhtimisel taas rännakut. Neid ümbritsev maastik oli sünge: taimkatteta kaljused mäed ning viljatud tasandikud. Kaugemale seljataha jäi meri, mille rannale uhtusid lained veel nende vaenlaste laipu. Ometi tegi meele rõõmsaks teadmine, et oldi vabad; kõik rahulolematud mõtted hajusid.

Järgneva kolme rännakupäeva ajal ei leidnud nad joogivett. Kaasavõetud veevaru oli otsas ning millegagi polnud kustutada piinavat janu, kui nad väsinult päikesest põlenud tasandikku mööda edasi sammusid. Mooses, kes oli selle piirkonnaga tuttav, teadis seda, millest teistel polnud aimu: ta teadis, et lähimas paigas, kus leidusid allikad — Maaras — ei kõlvanud vesi juua. Pingsalt jälgis ta juhtivat pilve. Südames oli valus, kui ta kuulis teiste rõõmsat hüüdu: "Vesi! Vesi!" Hüüd kandus edasi piki sammujate rivi. Mehed, naised ja lapsed tormasid rõõmuga allika juurde — ning korrapealt vallandusid meeleheitehüüded: vesi oli kibe!

Õudusest ja ahastusest haaratuna panid nad Moosesele pahaks, et ta neid sellist teed oli toonud; nad unustasid, et salapärasesse pilve mähkunud jumalik ligiolu oli juhtinud nii Moosest kui neid. Südamevaluga ja nende häda mõistvana, tegi Mooses seda, mida nemad olid unustanud teha: ta anus abi Jumalalt. "Ja Jehoova näitas temale üht puud; siis ta heitis selle vette ja vesi muutus magusaks!" Siin sai Iisrael Moosese vahendusel tõotuse: "Kui sa tõesti kuuled Jehoova, oma Jumala häält ja teed, mis õige on Tema silmis, paned tähele Tema käske ja täidad kõiki Ta korraldusi, siis ma ei pane su peale ainustki neist tõbedest, mis ma panin egiptlaste peale, sest mina olen Jehoova, su ravija!"

(292) Maarast suundus rahvas edasi Eelimisse, kus oli "kaksteist veeallikat ja seitsekümmend palmipuud." Siia jäid nad mitmeks päevaks, enne kui suundusid Siini kõrbe. Kuu aega oli kulunud Egiptusest lahkumisest; nüüd lõid nad esmakordselt oma telgid üles kõrbesse. Nende toidutagavarad hakkasid otsa lõppema. Kõrbes oli vähe rohumaid, ja nii vähenesid nende lambakarjad jõudsasti. Kust pidi saadama toitu sellisele suurele rahvahulgale? Kahtlused hakkasid närima südant ja jällegi rahvas nurises. Tunnustatud mehed ja rahvavanemad ühinesid üldise kaebusega Jumalast määratud juhtide vastu: "Oleksime ometi võinud surra Jehoova käe läbi Egiptusemaal, kus me istusime lihapottide juures, kus me sõime leiba kõhud täis! Teie aga olete meid toonud siia kõrbe, et kogu seda kogudust nälga suretada!"

Nad ei olnud veel nälga näinudki; käesolevaks hetkeks oli neil toitu, kuid nad tundsid hirmu tuleviku ees. Nad ei suutnud mõista, kust saab tohutu rahvahulk kõrberännakul süüa ja ettekujutuses nägid nad juba oma lapsi näljast nõrkemas. Issand lubas neil jõuda raskustesse ning näha tagavarade kahanemist selleks, et nad pöörduksid Tema poole, kes siiani oli olnud nende Päästja. Kui nad oma kitsikuses oleksid Temalt abi palunud, oleks Tema olnud valmis neile oma armastust ja hoolitsust tuntaval viisil alati jagama. Ta oli tõotanud, et neid ei taba

ükski haigus, kui nad kuuletuvad Tema käskudele; nende poolt oli patt karta, et nad ise või nende lapsed surevad nälga.

Jumal oli tõotanud olla nende Jumal, võtta nad omandrahvaks ning juhtida nad avarale ja heale maale, kuid nemad olid valmis meeleheitesse sattuma iga takistuse ees, mida nad rännakul tõotatud maale kohtasid. Jumal oli nad väga imeväärselt Egiptuse orjusest vabastanud selleks, et neid ülendada ja õilistada ning kogu maailma silmis austada. Oli vajalik, et nad kogeksid raskusi ja puudust. Jumal oli neid tõstmas alandusest auväärsele kohale rahvaste hulgas ning Ta kavatses usaldada nende kätte tähtsad ja pühad ülesanded. Kui nad oleksid usaldanud Teda kõiges selle põhjal, mida Ta nende heaks oli teinud, oleksid nad rõõmuga talunud ebamugavusi, puudust ja ka tõelisi (293) kannatusi. Nemad aga tahtsid usaldada Issandat ainult siis, kui nad nägid pidevalt tõendeid Tema väest. Nad unustasid kibeda orjaikke Egiptuses. Nad unustasid orjusest vabastamisel kogetud Jumala headuse ja väe. Nad unustasid, kuidas hävitusingel oli hoidnud nende lapsi ajal, mil ta hukkas kõik esmasündinud Egiptuses. Nad unustasid, kui võimsalt oli Jumala vägi ilmnenud Punasest merest läbitulekul. Nad unustasid selle, kuidas Tema oli avanud nende ees tee, mida mööda ohutult sammuda teisele kaldale, ja kuidas veevood katsid neid taga ajanud vaenlased. Nad panid tähele ja tundsid ainult käesoleva hetke ebamugavusi ja katsumusi. Selle asemel, et põhjendatult öelda: "Jumal on meie heaks suuri asju teinud; me olime orjad, Tema aga teeb meid suureks rahvaks," kõnelesid nad ainult rännaku raskustest ning mõtlesid, millal nende väsitav reis ometi lõpeb.

Aruanne Iisraeli rahva kõrberännakust pandi kirja õpetuseks Jumala lõpuaja Iisraelile. Jutustus sellest, kuidas Jumal kohtles kõrbes rändajaid siis, kui nad siirdusid ühest paigast teise, tundsid nälga, janu ja väsimust ning kuidas Ta andis neile kogemusi oma imeväärsest väest, on täis hoiatusi ja õpetusi kõigi aegade Jumala rahvale. Heebrealaste mitmekülgsed läbielud küpsetasid ja koolitasid neid tõotatud Kaanani-kodu jaoks. Jumal soovib, et Tema rahvas kaasajal uuriks alandliku ja õpihimulise meelsusega muistse Iisraeli poolt läbitehtud raskusi, et neist saadud õpetused aitaksid neil valmistuda taevase Kaanani jaoks.

Paljud loevad muistsetest iisraellastest ja imestavad nende uskmatust ning nurinat, arvates, et nemad küll poleks olnud nii tänamatud. Kuid jõudes olukorda, mis nende usu juba üsna vähesel määral proovile paneb, ei ilmuta nad sugugi suuremat usku ja kannatlikkust kui muistsed iisraellased. Elu kitsaskohta (294) jõudes nurisevad nad olukordade üle, mille abil Jumal neid puhastada tahab. Ehkki nende käesoleva hetke vajadused on rahuldatud, ei taha nad usaldada tulevikku Jumala kätesse; nad kardavad ikka, et nad vaesuvad ja nende lapsed peavad kannatama. Mõned ootavad alailma midagi halba või kujutavad tegelikke raskusi ette suuremana; nii ei näe nad paljusid õnnistusi, mis annaksid põhjust Jumalat tänada. Takistused, mida sellised inimesed kohtavad, ei juhi neid abi otsima Jumalalt, ainsalt jõu Allikalt, vaid eemaldavad neid Temast ning teevad neid rahutuks ja tusaseks.

Kas teeme hästi, kui oleme niimoodi uskmatud? Miks peaksime olema tänamatud ja usaldamatud? Jeesus on meie Sõber, kogu taevas on huvitatud meie heakäekäigust. Meie

muretsemine ja kartus kurvastavad Jumala Püha Vaimu. Ärgem andkem endas kunagi vaba voli muretsemisele, sest see vaid väsitab ja kulutab jõudu ega aita katsumustele vastu panna. Ärgem suhtugem Jumalasse kunagi usaldamatult sellega, et teeme oma elu peaeesmärgiks varude kogumise eelolevateks päevadeks, justkui oleneks meie õnn maistest asjadest. Jumal ei taha, et Tema rahvas oleks muredest koormatud. Ometi ei väida Issand, et meie teel polegi ohtusid. Ta ei võta oma rahvast siit patu ja kurjuse maailmast ära, vaid näitab kätte kindla varjupaiga. Ta kutsub vaevatud ja väsinud inimesed enda juurde: "Tulge minu juurde kõik, kes olete vaevatud ja koormatud, ja mina annan teile hingamise!" Asetage kõrvale rahutus ja maiste murede ike, mille olete kanda võtnud ning "võtke endi peale minu ike ja õppige minust, et mina olen tasane ja südamelt alandlik; ja te leiate hingamise oma hingedele" (Mat.11,28.29). Leiame puhkuse ja rahu Jumalas, kui heidame kõik oma mured Tema peale. Tema hoolitseb meie eest. (Vt. 1.Pet.5,7.)

Apostel Paulus ütleb: "Katsuge, vennad, et kellelgi teie seast ei oleks kuri uskmatu süda, mis loobub elavast Jumalast" (Heb.3,12). Pidades silmas kõike, mida Jumal on meie heaks teinud, peaks meil olema tugev, tegus ja vastupidav usk. Selle asemel, et nuriseda ja hädaldada, peaksime südamest ütlema: "Kiida, mu hing, Jehoovat, ja kõik, mis mu sees on, Tema püha nime! Kiida, mu hing, Jehoovat, ja ära unusta kõiki Tema heategusid!" (Ps.103,1.2).

Jumal kandis hoolt Iisraeli vajaduste eest. Ta ütles nende juhile: "Ma lasen taevast teile leiba sadada." Ja Ta juhendas rahvast koguma igal päeval käesoleva päeva varu, kuuendal päeval aga kahekordse osa, et hingamispäev jääks pühaks.

Mooses kinnitas kogudusele, et nende vajadused rahuldatakse: "Jehoova annab teile täna õhtul liha toiduks ja hommikul leiba kõhutäiteks." Ta lisas: "Kes oleme meie? Teie nurisemine ei ole meie vastu, vaid on Jehoova vastu!" (295) Seejärel käskis ta Aaronil rahvale öelda: "Tulge Jehoova palge ette, sest Tema on teie nurisemist kuulnud!" Kui Aaron seda kõneles, "siis pöördusid nad kõrbe poole, vaata, siis nähti pilves Jehoova auhiilgust!" Sära, mille sarnast nad polnud kunagi varem näinud, sümboliseeris jumalikku ligiolekut. Inimeste meeltele märgatavate ilmingute kaudu soovis Jumal õpetada neile Tema tundmist. Neil tuli õppida tõsiasja, et nende juhiks polnud üksnes inimene — Mooses — vaid Kõigekõrgem Jumal, kelle nime nad pidid austama ja kelle häälele kuuletuma.

Õhtu saabudes ümbritsesid leeri nii suured vuttide parved, et kogu Iisrael sai söönuks. Hommikul aga "oli kõrbe pinnal midagi õhukese soomuse taolist, peenikest nagu härmatis maas!... See oli valge nagu koriandri seeme." Rahvas pani sellele nimeks "manna." Mooses ütles: "See on leib, mida Jehoova annab teile süüa." Inimesed noppisid mannat ja leidsid, et sellest piisas kõigile. Rahvas jahvatas mannat "käsikivil või tampis uhmris, keetis potis või valmistas sellest kooke" (4.Ms.11,8). Manna "maitses nagu mesikook." Neile anti nõu koguda iga päev kannutäis inimese kohta, et midagi sellest ei jääks üle öö. Mõned püüdsid mannat varuda ka järgmiseks päevaks, kuid leidsid, et see ei kõlvanud siis enam süüa. Päevane kogus tuli noppida hommikul, sest maa peale jäänud manna sulas päikese käes ära.

Mannat varudes leidis keegi, et ta oli korjanud kokkulepitud kogusest rohkem, teine vähem. Aga kui nad mõõtsid kannuga, siis ei olnud ülearu sellel, kes oli kogunud rohkem, ega tundnud puudust see, kes oli kogunud vähem." Apostel Paulus selgitab seda Piibli teksti ja selle kaudu antud praktilist õpetust oma teises kirjas korintlastele. Ta ütleb: "Sest ei ole vaja, et mis teisele on kergenduseks, oleks teile koormaks, vaid tasakaalustuseks nende puudusele olgu see, mida teil praegusel ajal on ülearu, et ka see, mida neil on ülearu, aitaks teie puudust ja nõnda sünniks tasakaal, nagu on kirjutatud: "Sellel, kel oli palju, ei olnud ülearu, ja kel oli pisut, ei olnud puudust!" (2.Kor.8,13-15).

Kuuendal päeval kogus rahvas kaks kannu inimese kohta. Rahvavanemad tõttasid asjast Moosesele teatama. (296) Mooses vastas: "See ongi, millest Jehoova rääkis. Homme on puhkus, Jehoova püha hingamispäev. Mida küpsetate, seda küpsetage, ja mida keedate, seda keetke. Aga kõik, mis teil üle jääb, pange endile homseks tallele!" Nad tegid nii ja leidsid, et seekord toit ei riknenud. "Ja Mooses ütles: "Sööge seda täna, sest täna on Jehoova hingamispäev; täna te seda väljalt ei leia. Kuus päeva saate seda koguda, aga seitsmes päev on hingamispäev, siis seda ei ole.

Jumal nõuab oma püha päeva pidamist tänapäeval sama pühaks kui kord Iisraeli päevil. Kõigil kristlastel tuleks mõista, et heebrealastele antud korraldus on Issanda käsuna nendegi jaoks kehtiv. Hingamispäevale [sabatile] eelnev päev tuleks teha ettevalmistuspäevaks, et kõik saaks hingamispäeva pühade tundide saabumiseks valmis. Ühelgi juhul ei peaks meie igapäevane töö ulatuma pühitsetud aja sisse. Jumal on õhutanud meid hoolt kandma haigete ja kannatajate eest; nende vaevade leevendamiseks vajaminev töö on halastustöö ega ole hingamispäevast üleastumine. Kõiki töid aga, mida ei ole hingamispäeval tingimata vaja teha, tuleb vältida. Paljud jätavad hoolimatult hingamispäeva algustundidesse selliseid pisiasju, mida oleks saanud teha ettevalmistuspäeval. Nii ei tohiks toimida. Töö, mis on jäänud hingamispäeva alguseks tegemata, tuleb jätta tegemata seni, kuni hingamispäev on lõppenud. Nii tuleb aidata sarnaste mõtlematute inimeste mälu parandada ja panna nad hoolt kandma töö eest kuue päeva jooksul.

Pika kõrberännaku kestel kogesid iisraellased igal nädalal kolmekordset imet, mis söövitas mällu hingamispäeva pühaduse: kuuendal päeval oli mannat maas kahekordne kogus, seitsmendal päeval polnud seda üldse ning hingamispäevaks vajalik osa säilis maitsvana ja puhtana. Teistel päevadel aga muutus säilitada püütud manna toiduks kõlbmatuks.

Mannaga seotu tunnistab vääramatult tõsiasjast, et hingamispäeva ei seatud sisse alles käsuandmisel Siinail, nagu paljud väidavad. Enne seda, kui iisraellased Siinaini jõudsid, mõistsid nad hingamispäeva pidamise kohustust. Hingamispäeva pühadust õpetati neile pidevalt sellega, et neil tuli igal reedel koguda mannat kahekordselt, et sellest piisaks ka hingamispäevaks, mil seda üldse maas ei olnud. Kui mõned inimesed rahva seast läksidki

hingamispäeval välja kavatsusega koguda mannat, küsis Issand neilt: "Kui kaua te tõrgute pidamast minu käske ja käsuõpetust?"

(297) "Ja Iisraeli lapsed sõid mannat nelikümmend aastat, kuni nad jõudsid asustatud maale; nad sõid mannat, kuni nad jõudsid Kaananimaa rajale." Nelikümmend aastat meenutas manna iga päev Jumala lakkamatut hoolitsust ja õrna armastust nende vajaduste rahuldamisel. Laulja sõnade kohaselt andis Jumal "neile taeva vilja! Inimene sõi inglite leiba" (Ps.78,24.25) — s.t. inglid hankisid neile toitu. Toitumine "taeva viljast" õpetas rahvale iga päev, et Jumala tõotusi usaldades olid nad puuduse eest sama hoitud nagu siis, kui neid ümbritsesid Kaananimaa viljakate tasandike lokkavad teraviljapõllud.

Manna, mis langes taevast ja toitis Iisraeli, sümboliseeris Teda, kes tuli Jumala juurest selleks, et anda maailmale elu. Jeesus ütles: "Mina olen eluleib. Teie esiisad sõid kõrbes mannat ja surid. See on leib, mis taevast alla tuleb... Kui keegi sööb seda leiba, siis ta elab igavesti; ja leib, mille mina annan, on minu liha, mille ma annan maailma elu eest!" (Joh.6,48-51). Tõotuste hulgas, mis on antud Jumala rahvale tulevases elus osaks saavate õnnistuste kohta, on ka selline tõotus: "Kes võidab, sellele ma annan süüa varjule pandud mannat" (Ilm.2,17).

Pärast Siini kõrbest lahkumist lõid iisraellased leeri üles Refidimi. Siingi ei leidunud vett ja jälle kahtlesid iisraellased Jumala hoolekandes. Sõgedas jultumuses nõudis rahvas Mooseselt: "Andke meile vett juua!" Mooses ei kaotanud kannatust, vaid vastas: "Miks te riidlete minuga? Miks te kiusate Jehoovat?" Rahvas hüüdis vihaselt: "Mispärast sa tõid meid Egiptusest siia, meid ja meie lapsi ning lojuseid janusse surema?" Iga kord, kui nad said külluslikult toitu, tuletasid nad häbiga meelde oma uskmatust ja virinat ning tõotasid tulevikus alati Issandat usaldada. Varsti aga unustasid nad oma tõotuse ning kaotasid esimese katsumuse ees usu. Neid juhtiv pilvesammas näis varjavat eneses hirmuäratavat saladust. Nii küsisid nad endalt: "Kes see Mooses ikkagi on ja mida ta taotleb sellega, kui ta tõi meid Egiptusest välja?" Kahtlus ja usaldamatus kasvasid seni, kuni nad julgesid Moosest jultunult süüdistada kavatsuses tappa toidupuuduse ja teekonna raskustega nemad ja nende lapsed, et siis nende omandist rikastuda. (298) Pahameel lõõtsus raevuks ning pisut puudus, et nad oleksid ta kividega surnuks visanud.

Ahastuses hüüdis Mooses Issanda poole: "Mis ma pean selle rahvaga tegema?" Issand andis talle korralduse võtta endaga Iisraeli vanemad ning kepp, millega ta oli Egiptuses imetegusid teinud, ja astuda rahva ette. Issand ütles: "Vaata, mina seisan seal su ees Hoorebi kaljul. Löö kaljut, siis tuleb sellest vesi välja ja rahvas saab juua!" Mooses kuuletus — ning kaljust purskus välja veevool, millest sai janu kustutada kogu leer. Issand ei käskinud Moosesel keppi tõsta uskmatu nurisemise eestvõtjate nuhtlemiseks mõne Egiptuse nuhtluse sarnase kohutava karistusega; Issanda suur arm kasutas keppi hoopis selleks, et päästa rahvas hädast.

"Ta lõhkus kaljud kõrbes ja jootis neid otsekui suurtest ürgveevoogudest! Ta pani vulisema veesooned kaljust ja vee voolama nagu jõed!" (Ps.78,15.16). Mooses lõi kaljut, kuid tema kõrval seisis pilvesambasse mähkunud Jumala Poeg, kes pani eluandva vee voolama. Mooses ja vanemad ning ka kaugemal seisnud rahvas nägid Issanda auhiilgust, kuid kui pilv poleks Teda varjanud, oleks pilve mähkunud Isiku silmipimestav hiilgus nad surmanud.

Janutav rahvas oli Jumalat kiusanud, öeldes: "Ons Jehoova meie keskel või ei ole? ... Kui Jumal on meid siia toonud, miks ei anna Ta siis meile vett nagu Ta andis leiba?" Selline uskmatus oli ränk kuritegu ning Mooses kartis, et Jumal nuhtleb rahvast. Nende patu meenutamiseks pani ta sellele paigale nimeks Massa ja Meriba — "kiusamine ja riid."

Nüüd aga ähvardas rahvast uus oht. Kuna nad olid nurisenud Issanda vastu, lubas Tema vaenulikul rahval neid rünnata. Selles piirkonnas elav metsik ja sõjakas amalekkide hõim ründas iisraellasi ja surmas need, kes roidunuina ja jõuetuina olid teistest maha jäänud. Mooses teadis, et rahvast tervikuna polnud sõjapidajat; seepärast käskis ta Joosual valida erinevatest suguharudest välja sõjakõlvulised mehed ning juhtida nad järgmisel päeval rünnakule vaenlase vastu. Mooses ise lubas olla lähedase mäe tipus, Jumala kepp käes. (299) Korralduse kohaselt ründaski Joosua oma rühmaga järgmisel päeval vaenlast; Mooses, Aaron ja Huur aga seisid mäel, kust oli näha kogu lahinguväli. Mooses sirutas mõlemad käed taeva poole ning hoides Jumala keppi paremas käes, palus Iisraeli lahingurühmadele edu. Võitluse kestel märgati, et niikaua, kui ta hoidis käsi ülal, oli Iisrael võidukas; kui ta aga käed alla laskis, sai võitu vaenlane. Mooses väsis, kuid Aaron ja Huur hoidsid tema käsi ülal kuni päikeseloojanguni, mil vaenlane taandus.

Moosese käte toetamisega väljendasid Aaron ja Huur rahvale tõsiasja, et rahvas oli kohustatud Moosest, kes vahendas neile Jumala sõnu, tema raskes töös toetama. Moosese tegu oli samuti tähendusrikas; see kõneles tõsiasjast, et Iisraeli saatus oli Jumala kätes — seni, kuni nad Temale lootsid, võitles Tema nende eest ja alistas vaenlased. Niipea aga, kui nad end Temast lahti lasksid ja oma jõule lootsid, olid nad nõrgemad neist, kes Jumalat ei tundnud ega suutnud võita vaenlasi.

Nii nagu heebrealased olid võidukad siis, kui Mooses, käed taeva poole tõstetuna, nende eest palvetas, nii võidab Jumala Iisrael siis, kui ta toetub kindlas usus oma võimsa Abimehe tugevusele. Tema jumalik jõud ühendatakse inimlike püüetega. Mooses ei arvanud, et Jumal alistab nende vaenlased siis, kui Iisrael tegevusetuks jääb. Samal ajal, kui suur juht Issanda poole palvetas, püüdis Joosua oma vaprate meestega kõike välja pannes Iisraeli ja Jumala vaenlasi tagasi lüüa.

Pärast amalekkide võitmist andis Jumal Moosesele nõu: "Kirjuta see meenutuseks raamatusse ja pane Joosuale kõrva taha, et ma pühin Amaleki mälestuse taeva alt sootumaks!" Hiljem, vahetult enne oma surma, ütles suur juht rahvale pühalikult: "Tuleta meelde, mida Amalek tegi sulle teekonnal, kui sa väljusid Egiptusest, kuidas ta tuli sulle tee peal vastu ja hävitas su järelväe, kõik väsinud su järelt, kui sa olid jõuetu ja roidunud, sest sa ei kartnud

Jumalat! ... Kustuta Amaleki mälestus taeva alt! (300) Ära seda unusta!" (5.Ms.25,17-19). Issand ütles jumalakartmatu amaleki rahva kohta: "Amaleki käsi on olnud Jehoova aujärje vastu!" (2.Ms.17,16 v.t.).

Jumala iseloom ja ülemvõim polnud amalekkide jaoks tundmatu. Ent selle asemel, et Teda karta ja austada, trotsisid nad Tema väge. Amalekid muutsid imeteod, mida Mooses Egiptuses tegi, pilajutuks; nad lõõpisid ka ümberkaudsete rahvaste kartustega. Nad olid vandunud oma jumalate nimel, et nad hävitavad heebrealased nii, et ükski ei pääse pakku. Nad hooplesid, et Iisraeli Jumal ei suuda neile vastu seista. Iisraellased ei olnud neile midagi halba teinud ega neid ähvardanud. Amalekkide rünnak oli alusetu. Nad püüdsid hävitada Jumala rahvast ainult selleks, et näidata oma viha ja trotsi Jumala vastu. Amalekid olid kaua silmatorkavalt patustanud; nende kuriteod nõudsid Jumala kättemaksu. Ometi oli Ta armulikult neid ikka ja jälle meeleparandusele kutsunud. Jõuetuile ja kaitsetuile iisraellastele kallale tungimisega panid nad pitseri oma rahva lõplikule hävitamisele. Jumal hoolitseb oma nõrgimategi laste eest. Taeva silmis ei jää märkamata ükski julmus nende suhtes või nende jalge alla tallamine. Tema sirutab kaitsvad käed üle kõigi, kes Teda armastavad ja austavad. Hoidku inimesed nende käte pihta löömast, sest neis on õigluse mõõk.

Iisraellaste sellest laagripaigast ei jäänud kuigi kaugele Jitro, Moosese äia, kodu. Jitro oli kuulnud heebrealaste orjusest vabastamisest ning ta asus nüüd teele, et heebrealasi tervitada ja Moosese naine ja kaks poega Moosese juurde tuua. Käskjalad teatasid suurele juhile perekonna lähenemisest ning rõõmuga tõttas Mooses neile vastu. Pärast tervitamist viis ta nad oma telki. Mooses oli saatnud oma perekonna Jitro juurde tagasi siis, kui ta ligines ohtudele, mis kaasnesid Iisraeli vabastamisega Egiptusest. Nüüd võis ta jälle oma perest rõõmu ja rahu tunda. Ta jutustas Jitrole, kui imeliselt oli Jumal Iisraeli aidanud ja nende eest hoolitsenud. Usuisa oli rõõmus ja ülistas Issandat. Ühes Moosese ja Iisraeli vanematega tõi ta ohvri ning pühitses Jumala halastuse meenutuseks tänupüha.

Jitro viibis leeris mõnda aega ning märkas, kui väsitavad olid Moosese vastutusrikkad kohustused. Korra säilitamine harimatu ja kasvatamatu, suure rahvahulga seas oli tõepoolest väga keeruline. Mooses oli tunnustatud (301) juht ja rahukohtunik; tema poole ei pöördutud ainult rahva kui terviku heakäekäiku ja kohustusi silmas pidavates küsimustes, vaid ka igasuguste omavaheliste tülide pärast. Mooses oli sellist asja lubanud, kuna see andis talle võimaluse neid õpetada. Ta ütles: "Ma teen neile teatavaks Jumala seadused ja Tema käsuõpetuse." Jitro aga ei kiitnud seda heaks, vaid ütles: "See tegevus on sulle raske. Sa ei jaksa seda üksinda teha... Sa nõrked päris ära." Ta andis Moosesele nõu määrata sobivad mehed "pealikuiks iga tuhande, saja, viiekümne ja kümne üle." Valida tuli "tublid mehed, kes kardavad Jumalat, ustavad mehed, kes vihkavad ahnust." Nemad pidid lahendama kõik väiksema tähtsusega asjad; raskemad ja tähtsamad juhtumid tuli aga tuua Moosese ette. Jitro ütles: "Sina ole rahva asemik Jumala juures ja vii asjad Jumala ette. Sina seleta neile seadusi ja käsuõpetust ja anna neile teada tee, mida neil tuleb käia, ja töö, mida nad peavad tegema."

Mooses võttis nõu kuulda ja asjade selline korraldus tõi talle kergendust, kuid mitte ainult — see parandas ka korda rahva hulgas.

Issand oli Moosest suuresti austanud ning tema läbi palju imetegusid teinud; ja ehkki ta oli valitud teisi õpetama, ei arvanud ta, et ta ise ei vajanud õpetust. Iisraeli valitud juht kuulas meelsasti jumalakartliku midjani preestri soovitusi ning kiitis tema plaani kui mõistliku korralduse heaks.

Refidimist jätkas rahvas teekonda, järgides pilvesamba liikumist. Nende tee oli viinud üle kõrbelagendike, üle järsunõlvaliste mäekühmude ja läbi kaljuste kurude. Liivavälju ületades olid nad sageli näinud eespool hambulisi kaljusid, mis näisid kaitsetõkkeina sulgevat neile tee edasiminekuks. Kui nad aga lähemale jõudsid, märkasid nad siin-seal mäeseinte vahel avanevaid läbipääsuteid, mis suubusid jälle uutesse tasandikesse. Nüüdki juhiti nad läbi ühest sügavast, klibuse põhjaga mäekurust. See oli majesteetlik ja mõjuv vaatepilt. Mõlemalt poolt kümnete meetrite kõrgusele kerkivate kaljuseinte vahel voolas justkui elav jõgi, silmapiirini ulatuv iisraellaste ja nende lamba- ning veisekarjade vool. Ja siis avanes nende pilgule pidulikult majesteetlik ja massiivne Siinai mägi. Pilvesammas peatus selle tipus ja rahvas püstitas telgid avarale tasandikule mäejalamil. Siia jäid nad paigale peaaegu terveks aastaks. (302) Öösel andis tulesammas neile kindlust Jumala kaitsest ning sel ajal, kui nad rahus magasid, langes taevane leib tasa leeri maa-alale.

Koit kuldas mägede tumedaid harju ja läbistas kuldsete päikesekiirtega sügavaid kaljulõhesid, nii et väsinud rändureile tundus nagu oleksid need otse Jumala troonilt langevad halastuskiired. Ümberringi kõrguvad hiiglaslikud hambulised mäeküljed näisid oma karmis suurejoonelisuses kõnelevat igikestvusest ja majesteetlikkusest. Siin valdas meeli pühalikkus ja aukartus. Inimene tunnetas oma nõrkust ja teadmatust Tema palge ees, kes "on vaaginud margapuuga mäed ja kaalukaussidega künkad" (Jes.40,12). Jumalal oli plaanis anda siin Iisraelile imeväärseim ja seni nägematu ilmutus Jumalast. Issand oli kogunud oma rahva siia, et anda neile mõista Tema nõudmiste pühadust — omaenda häälega pidi Ta neile teatavaks tegema oma pühad käsud. Iisraellastes pidid toimuma suured ja olulised muutused, sest orjuse alandav mõju ja pikaaegne kokkupuude ebajumalateenistusega olid jätnud nende harjumustesse ja iseloomu oma jälje. Jumal tegutses nüüd selle nimel, et tõsta nad kõrgemale moraalsele tasemele. Selleks pidid nad Teda paremini tundma õppima.

Peatükk 27 - IISRAELLASTELE ANTAKSE KÄSUSEADUS

(2.Ms. 19-24. ptk.)

(303) Peagi pärast leeri üleslöömist Siinai juures kutsuti Mooses mäele Jumalaga kohtuma. Ta ronis järsku ja konarlikku rada pidi üles üksi ning ligines viimaks pilvele, mis tähistas Issanda viibimispaika. Iisrael pidi saama nüüd lähedasse ja erilisse suhtesse Kõigekõrgemaga — koonduma üheks Jumala valitsuse all olevaks koguduseks ja rahvaks. Issand käskis Moosesel rahvale öelda: "Te olete näinud, mida ma olen teinud egiptlastele, kuidas ma teid olen kandnud kotka tiibadel ja kuidas ma teid olen toonud enese juurde. Ja kui te nüüd tõesti kuulate minu häält ja peate minu lepingut, siis te olete minu omand kõigi rahvaste hulgast, sest minu päralt on kogu maailm! Te olete mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahvaks!"

Mooses pöördus tagasi leeri, kutsus kokku Iisraeli vanemad ning kordas neile jumalikku sõnumit. Rahvavanemate vastus oli: "Me teeme kõik, mis Jehoova on ütelnud!" Nii tegid nad Jumalaga pühaliku lepingu, tõotades tunnustada Teda oma valitsejana ja olla Tema alamad.

Uuesti läks nende juht mäele ning Issand ütles talle: "Vaata, mina tulen su juurde paksus pilves, et rahvas kuuleks, kui ma sinuga räägin, ja nad usuksid ka sind igavesti!" Kui iisraellased kohtasid teekonnal raskusi, olid nad valmis nurisema Moosese ja Aaroni vastu ning süüdistama neid selles, et nad olid toonud Iisraeli hulgad Egiptusest välja kõrbesse hukkuma. Issand tahtis nende nähes Moosest veel enam austada, et nad usaldaksid tema juhtnööre.

Jumal soovis teha käsuseaduse väljakuulutamise aukartustäratavalt pidulikuks, mis vastaks käsu ülevale olemusele. Rahvas pidi tajuma, et kõigesse, mis oli seotud Jumala teenimisega, tuli suhtuda sügava aukartusega. (304) Issand ütles Moosesele: "Mine rahva juurde, pühitse neid täna ja homme, ja nad pesku oma riided, ja nad olgu valmis kolmandaks päevaks, sest kolmandal päeval Jehoova astub kogu rahva silma ees alla Siinai mäele." Pidulikule päevale eelnevatel päevadel pidid kõik tõsiselt valmistuma Jumala ette astumiseks. Nad pidid puhtaks pesema end ja oma riided. Ja kui Mooses osutas nende pattudele, tuli neil alanduda, paastuda ja paluda südamepuhtust — puhastamist kõigest ülekohtust.

Ettevalmistused tehti vastavalt korraldusele ning Mooses tegi saadud lisajuhise põhjal tara ümber mäe, et ainuski inimene ega loom ei tungleks pühale pinnale. Kui keegi oleks julgenud piiret puudutada, oleks ta silmapilkselt surnud.

Kolmanda päeva hommikul, kui kogu rahvas pööras pilgu mäele, peitus selle tipp paksu pilve, mis muutus järjest tumedamaks ja tihedamaks ning kandus allapoole, kuni kogu mägi oli mähitud tumedasse ja aukartustäratavasse salapärasesse pilve. Seejärel kuuldus justkui pasunaheli, mis kutsus rahvast Jumalaga kohtuma; ja Mooses juhtis rahva leerist välja mäe juurde. Paksust pilvest sähvisid tulised välgunooled ning kõuekõmin veeres kajana piki ümberkaudseid mäekülgi. "Ja kogu Siinai mägi suitses, kui Jehoova laskus sinna tule sees;

selle suits tõusis üles nagu sulatusahju suits, ja kogu mägi vabises kõvasti!... Ja Jehoova auhiilguse ilmutus oli Iisraeli laste silmis otsekui hävitav tuli mäetipus!... Ja sarvehääl läks üha valjemaks." Issanda ligioleku märgid olid nii vapustavad, et rahvas langes hirmust värisedes silmili maha Issanda ette. Isegi Mooses hüüdis: "Ma olen ehmunud ja värisen!" (Heb.12,21).

Siis lakkas äike, enam polnud kuulda pasunaheli ja maagi ei vabisenud. Saabus pühalik vaikus ning siis kuuldi Jumala häält. Pühadest inglitest ümbritsetuna seisis Issand mäel ning tegi paksu pilve seest kõneldes teatavaks oma käsuseaduse. Mooses kirjeldab seda pilti nii: "Jehoova tuli Siinailt (305) ja säras oma Seirist; Ta paistis Paarani mäelt, Ta tuli Kaadesisse Meribast, Temast paremat kätt jäi Asdod! Jah, Ta armastab rahvaid, kõik Ta pühad on Tema käes! Nad heidavad Su jalge ette, nad korjavad üles Su sõnad!" (5.Ms.33,2.3).

Jehoova ilmutas ennast nii aukartustäratava majesteetliku Kohtunikuna ja Käsuandjana kui ka oma rahva kaastundliku Kaitsjana: "Mina olen Jehoova sinu Jumal, kes sind tõi välja Egiptusemaalt, orjusekojast." Rahvas oli Teda juba tundma õppinud Juhi ja Vabastajana. Tema oli toonud nad välja Egiptusest, oli rajanud tee läbi mere ning hävitanud vaarao koos tema sõjavägedega. Tema, kes oli selliselt osutunud kõrgemaks kõigist Egiptuse jumalatest, tegi nüüd teatavaks oma käsuseaduse.

Ent käsku ei antud sel korral ainult heebrealastele. Jumal austas seda rahvast küll sellega, et tegi neist oma käsu hoidjad ja säilitajad, kuid neil tuli talletada Tema käsk püha pärandina kogu maailmale. Kümne käsu eeskirjad käivad kogu inimkonna kohta ning need on õpetuseks ja juhiseks kõigile. Kümme lühikest, kokkuvõtlikku ja autoriteetset käsku hõlmavad inimese kohustused Jumala ja oma kaasinimeste vastu ning kõik kümme rajanevad suurele armastuse põhimõttele. "Armasta Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma jõust ja kõigest oma meelest, ja oma ligimest nagu iseennast" (Luk.10,27. Vt. ka 5.Ms.6,4.5; 3.Ms.19,18). Kümnes käsus väljendatakse nimetatud põhimõte üksikasjaliselt ning inimese olukorra ja keskkonna kohaselt.

"Sul ei tohi olla muid jumalaid minu palge kõrval!" Jehooval — igavesel, ise-eksisteerival Jumalal, kes pole loodud olevus, vaid on ise kõigi Algallikas ja Ülalhoidja — on ainsana õigus oodata meie ülimat austust ja jumaldavat teenimist. Inimesel keelatakse anda oma kiindumuses või jumalateenimises esikoht ükskõik kellele või millele muule. Kui peame kedagi või midagi niivõrd kalliks, et see vähendab meie armastust Jumala vastu või segab Tema jumaldavat teenimist, teeme sellest endale jumala.

"Sa ei tohi enesele teha kuju ega mingisugust pilti sellest, mis on ülal taevas, ega sellest, mis on all maa peal, ega sellest, mis on maa all vees! Sa ei tohi neid kummardada ega neid teenida."

(306) Teine käsk keelab piltide või kujude vahendusel kummardada tõelist Jumalat. Paljud paganlikud rahvad väitsid, et nende ebajumalakujud väljendasid ainult piltlikult jumalust, keda nad kummardasid, kuid Jumal on kuulutanud taolise jumalateenimise patuks. Püüe kujutada

igavest Olevust materiaalselt ainult madaldab inimese arusaama Jumalast. Inimmeel pöördub ära Jehoova lõpmatust täiuslikkusest, et kiinduda rohkem loodud asjasse kui Loojasse. Sedavõrd, kuidas inimese arusaam Jumalast madaldub, madaldub ka inimese moraal.

"Mina, Jehoova, sinu Jumal, olen püha vihaga Jumal." Jumala lähedast ja püha suhet oma rahvaga illustreeritakse abieluna. Kuna ebajumalateenistus tähendab vaimulikku abielurikkumist, siis sobib Jumala pahameelt tabavalt väljendama siin nimetatud Jumala "püha viha" (inglisekeelses tekstis on sõna "püha vihaga" asemel "jealous," "armukade" — tlk.).

"Kes vanemate süü nuhtleb laste kätte kolmanda ja neljanda põlveni neile, kes mind vihkavad." On vältimatu, et lapsed kannatavad vanemate poolt tehtud väärsammude tagajärjel, kuid lapsi ei karistata vanemate pattude pärast, kui nad ise pole nendes pattudes osalised. Tavaliselt astuvad lapsed siiski oma vanemate jälgedes. Pärilikkuse ja eeskuju kaudu saavad pojad osa isade pattudest. Väärad kalduvused, rikutud himud ja madaldunud moraal, samuti aga ka kehalised haigused ja alaareng kanduvad pärandina isalt pojale kuni kolmanda ja neljanda põlveni. See kohutav tõde peaks inimesi tõsiselt hoidma astumast patuteele.

"Kes heldust osutab tuhandeile neile, kes mind armastavad ja mu käske peavad." Keelates teenimast ebajumalaid, innustab teine käsk sisuliselt teenima tõelist Jumalat. Ja neile, kes Talle ustavad on, tõotatakse halastust mitte ainult kolmanda või neljanda põlveni — nagu tõdeti viha Tema vihkajaile — vaid tuhandete põlvedeni.

"Sa ei tohi Jehoova, oma Jumala nime asjata suhu võtta, sest Jehoova ei jäta seda nuhtlemata, kes Tema nime asjata suhu võtab!"

See käsk keelab väärad pühalikud vanded ja lihtsalt vandumise, kuid veelgi enam — see keelab kasutada Jumala nime kerglaselt ja hoolimatult, selle aukartustäratavale tähendusele mõtlemata. Teotame Jumalat, kui nimetame argivestluses mõtlematult Tema nime, pöördume labase asja kinnitamiseks (307) Tema poole või korrutame sageli ja mõttetult Tema nime. "Püha ja kardetav on Tema nimi!" (Ps.111,9). Kõik peaksid mõtisklema Tema majesteetlikkuse, puhtuse ja pühaduse üle, et süda tunnetaks Tema ülevat olemust; Tema püha nime tuleks nimetada aukartuses ja pühalikult.

"Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema! Kuus päeva tee tööd ja toimeta kõiki oma talitusi, aga seitsmes päev on Jehoova, sinu Jumala hingamispäev. Siis sa ei tohi toimetada ühtki talitust, ei sa ise ega su poeg ja tütar, ega su sulane ja ümmardaja, ega su lojus ja võõras, kes su väravais on! Sest kuue päevaga Jehoova tegi taeva ja maa, mere ja kõik, mis neis on, ja Ta hingas seitsmendal päeval; seepärast Jehoova õnnistas hingamispäeva ja pühitses selle."

Hingamispäeva [sabatit] ei esitata siin uue seadlusena, vaid korraldusena, millele on alus pandud juba loomisel. Seda tuleb meeles pidada ja pühitseda kui Looja töö mälestusmärki. Jumalale kui taeva ja maa Loojale osutades eristab hingamispäev tõelise Jumala kõigist ebajumalaist. Seitsmenda päeva pidamine väljendab, et kummardatakse Jehoovat. Seega on

hingamispäev märgiks inimese truudusest Jumalale — nii kaua, kuni maa peal on inimesi, kes Teda teenivad. Neljas käsk on kümnest käsust ainus, milles esineb Käsuandja nimi ja tiitel. See on ainus käsk, mis näitab, kelle autoriteediga on käsuseadus antud. Niisiis sisaldab hingamispäev Jumala pitseri, mille Tema on käsu ehtsuse ja kehtivuse tõendamiseks käsusse vajutanud. Jumal on andnud inimesele kuus päeva töötamiseks ja Ta nõuab, et kuuel tööpäeval tehtaks tööd. Hingamispäeval on lubatud hädaabitööd ja halastusteod; haigete ja kannatajate eest tuleb hoolitseda igal ajal, kuid tööst, mis pole hädaabi, tuleb rangelt hoiduda. "Kui sa hingamispäeval peatad oma jalga ega tee mu pühal päeval, mis sulle meeldib, kui sa nimetad hingamispäeva rõõmuks, Jehoova püha päeva austusväärseks, ja austad seda ega tee, mis sulle meeldib, ei otsi omakasu..." (Jes.58,13). Ja prohvet lisab: "... ega kõnele tühje sõnu." Need, kes hingamispäeval tööasjadest kõnelevad või tööplaane teevad, on Jumala silmis sama suhtumisega nagu töö tegelikud tegijad. Selleks, et hingamispäeva pühaks pidada, ei peaks me lubama ka mõtetel viibida ilmalike asjade juures. Käsk hõlmab kõiki, kes "meie väravais on". (308) Pühadeks tundideks peavad töö kõrvale panema kõik, kes meie kodus elavad. Kõik peaksid tahtlikult ühinema Jumalat austama.

"Sa pead oma isa ja ema austama, et su elupäevi pikendataks sellel maal, mille Jehoova, su Jumal, sulle annab!"

Vanematel on õigus sellisele armastusele ja austusele, mis ei kuulu kellelegi teisele. Jumal, kes on andnud vanematele vastutuse nende hoolde usaldatud inimlaste eest, on andnud lapsevanematele kohustuse olla lapsele esimestel eluaastatel Jumala asemikuks. Inimene, kes põlastab vanematele volitatud autoriteeti, põlastab seega ka Jumala autoriteeti. Viies käsk ootab lastelt vanemate austamist, neile allumist ja kuuletumist, kuid veelgi enam — neile armastuse ja helluse osutamist, nende murede kergendamist, hea nime säilitamist ning aitamist ja lohutamist nende vanaduspäevil. Viies käsk kohustab lugupidavalt suhtuma ka jutlustajatesse, ülematesse ning kõigisse, kellele Jumal on andnud mõjuvõimu.

"See on esimene käsusõna," ütleb apostel, "millel on tõotus" (Ef.6,2). Lausutuna iisraellastele, kes ootasid peatset Kaananisse jõudmist, tõotas see käsk sõnakuulelikkuse korral pikka iga heal maal. Kuid öeldul on ka laiem tähendus: kogu Jumala Iisraeli hõlmavana tõotab see igavest elu Maal, mis on vabastatud patu needusest.

"Sa ei tohi tappa!"

See käsk puudutab kõiki elu lühendavaid vääraid tegusid, vihkamist ja kättemaksu haudumist, teistele kahju tekitavate kirgede viljelemist ja isegi neile halva soovimist (sest "igaüks, kes vihkab oma venda, on inimesetapja"), isekat hoolimatust puuduses olijate ja kannatajate suhtes, nautlemist, tarbetut askeetlust, ülemäärast tööd, mis tervist kahjustab. Kõik nimetatu on vähemal või suuremal määral kuuendast käsust üleastumine.

"Sa ei tohi abielu rikkuda!"

See käsk keelab lisaks ebapuhastele tegudele meelelised mõtted ja ihad või nende ükskõik millisel viisil üleskütmise. See nõuab puhtust elu välistes toimingutes, kuid ka südame varjatud ajendites ja emotsioonides. Kristus, kes selgitas Jumala käsu sügavale ulatuvaid nõudeid, ütles, et patune mõte või pilk on samavõrra patt nagu ülekohtune tegugi.

"Sa ei tohi varastada!"

(309) See käsk hõlmab nii ühiskondlikud kui isiklikud patud. Kaheksas käsk mõistab hukka inimröövid ja orjakauplemise ning keelab vallutussõjad. See mõistab hukka varguse ja röövimise. Kaheksas käsk nõuab tingimusteta ausust elu kõigis pisiasjades. See keelab teiste ületrumpamise äritegevuses ning nõuab palkade ja võlgade täpset maksmist. See näitab, et igasugune püüe teiste teadmatuse, nõrkuse või ebaõnne arvel rikastuda pannakse taevaraamatuis kirja pettusena.

"Sa ei tohi tunnistada oma ligimese vastu valetunnistajana!"

See käsk käsitleb igasugust valetamist, iga püüet ligimest petta. Vale sünnib kavatsusest teist petta. Silmavaatega, käeliigutusega või näoilmega võib samavõrra valetada nagu sõnadegagi. Igasugune meelega liialdamine, vihjamine, mis jätab eksliku või liialdatud mulje ja faktidegi esitamine sellisel kujul, et see teist eksiteele viib, on vale. Üheksas käsk keelab kõik püüded kahjustada kaasinimese mainet asjaolude vääresituse, öeldu kahtluse alla seadmise, laimu või keelepeksuga. Teisele kahju tegev tahtlik tõe varjamine on üheksandast käsust üleastumine.

"Sa ei tohi himustada oma ligimese koda! Sa ei tohi himustada oma ligimese naist, sulast ega ümmardajat, härga ega eeslit ega midagi, mis su ligimese päralt on!"

Kümnes käsk puudutab kõikide pattude juurt, keelates iseka soovi, mis viib patuse teoni. Inimene, kes Jumala käsule kuuletudes hoidub patuselt ihaldamast seda, mis kuulub teisele, ei tee ka ebaõiglast tegu oma kaasinimese vastu.

Sellised olid kümne käsu pühad eeskirjad, mis suur Käsuandja tegi teatavaks keset välke ja müristamist, ilmutades imeväärselt oma väge ja võimsust. Jumal seostas oma väe ja au ilmingud käsu väljakuulutamisega selleks, et Tema rahvas ei unustaks iialgi seda vaatepilti ning et nad õpiksid sügavalt austama käsu Andjat, taeva ja maa Loojat. Jumal tahtis näidata kõigile oma käsu pühadust, tähtsust ja kestvust.

Iisraellasi haaras hirm. Jumala sõnade ehmatav võimsus näis olevat nende värisevale südamele talumatu. Olles kuulnud Jumala suurt õigluse mõõdupuud, mõistsid nad paremini kui kunagi varem, kui jälk oli patt ja kui paljus (310) olid nad püha Jumala ees süüdi. Hirmunult ja aukartlikult hoidus rahvas mäest kaugemale ning hüüdis Moosesele: "Räägi sina meiega, siis me kuulame. Ainult ärgu Jumal meiega rääkigu, et me ei sureks!" Mooses vastas: "Ärge kartke, sest Jumal on tulnud teid katsuma, et teil oleks Tema kartus silme ees, selleks, et te

pattu ei teeks!" Rahvas jäi toimuvat siiski kartlikult jälgima, sellal kui "Mooses ligines pimedusele, kus oli Jumal."

Iisraellaste meeli olid pimestanud ja sõgestanud orjus ja paganlus; nad ei suutnud täielikult hinnata Jumala kümne käsu sügavutiminevaid põhimõtteid. Selleks, et dekaloogi kohustusi võidaks paremini mõista ja omaks võtta, anti lisaeeskirjad, mis illustreerisid kümne käsu põhimõtete rakendamist. Neid eeskirju nimetati kohtuseadusteks, kuna nende aluseks oli piiritu tarkus ja õiglus ja kuna rahvale mõisteti nende põhjal kohut. Kohtuseadused anti — erinevalt kümnest käsust — teada esmalt Moosesele, kes pidi need rahvale edastama.

Esimesed neist seadustest puudutasid orje. Muistsetel aegadel müüsid kohtunikud kurjategijaid vahel orjusesse, mõnedel juhtudel müüsid võlausaldajad võlgnikke, ja vahel sundis vaesus inimest ennast või oma lapsi orjusesse müüma. Heebrealast aga ei võidud eluksajaks orjusse müüa. Tema orjatöö aja piiriks oli kuus aastat; seitsmendal tuli ta vabaks lasta. Inimröövi, ettekavatsetud mõrva ja vanemlikule autoriteedile vastuhakku tuli karistada surmaga. Lubatud oli selliste orjade pidamine, kes polnud sünnilt iisraellased, kuid ka nende elu ja isikut kaitsti hoolikalt. Orja tapjat tuli karistada ja kui oli nii, et isand tekitas orjale mingi kehavigastuse — kasvõi lihtsalt hamba väljalöömise näol — sai ori selle tõttu õiguse vabadusele.

Iisraellased olid äsja ise orjad olnud; kui neil nüüd oli teenijaina orje, ei tohtinud nad olla nende vastu julmad ja rõhuvad nagu egiptlased olid olnud nende vastu. Mälestus oma kibedast orjapõlvest pidi aitama neil orja mõista ning temasse lahkelt ja kaastundlikult suhtuda. See aitas neil kohelda kaasinimesi nii nagu nad soovinuks, et neid koheldaks.

Leskede ja orbude õigusi kaitsti eriti täpselt; neid abitus olukorras olijaid tuli hellalt hooldada. (311) "Kui sa neid halvasti kohtled," ütles Issand, "nõnda et nad mind appi hüüavad, siis ma kuulen tõesti nende hüüdu, mu viha süttib põlema ja ma tapan teid mõõgaga, nõnda et teie naised jäävad leskedeks ja lapsed orbudeks!" Ka Iisraeliga ühinenud muulasi tuli kaitsta ebaõigluse ja rõhumise eest. "Võõrale ära tee häda; te ju mõistate võõra hinge, sest te ise olete olnud võõrad Egiptusemaal."

Liigkasuvõtmine vaestelt oli keelatud. Vaeselt pandiks võetud riie või tekk tuli talle õhtu saabudes tagastada. Varguses süüdi olija pidi varastatu korvama kahekordselt. Rahvavanemate ja ülemate suhtes nõuti austust; kohtunikke hoiatati õigust väänamast, valet asja ajamast või altkäemaksu võtmast. Laimamine ja õelutsemine keelati; ka vihamehe suhtes innustati ulatama abikätt.

Rahvale meenutati uuesti kohustust hingamispäeva [sabatit] pühaks pidada. Seati sisse iga-aastased pühad, mil kõik meessoost isikud pidid kogunema Issanda ette ning tooma Talle tänuohvri ja oma saagist uudsevilja anni. Selgitati kõikide määruste eesmärki: need polnud mingid meelevaldse ülemvalitsuse avaldused, vaid kogu Iisraeli heaks antud reeglid. Issand ütles: "Te peate olema minule pühitsetud inimesed" — s.t. kõlblikud olema püha Jumala omad.

Moosesel tuli kõik need käsud kirja panna ja rahvusliku põhiseadusena alal hoida. Koos kümne käsuga, mida need lähemalt illustreerisid, olid kohtuseadused Jumala tõotuste täitumise tingimuseks.

Nüüd sai Iisrael Jehoovalt sõnumi: "Vaata, mina läkitan sinu eel Ingli sind tee peal hoidma ja sind viima paika, mille ma olen valmistanud! Ole valvel Tema ees ja kuule Tema häält, ära kibesta Ta meelt; sest Ta ei andesta teie üleastumist, sellepärast et Temas on minu nimi! Aga kui sa tõesti kuuled Tema häält, ja teed kõike, mida ma käsin, siis ma olen sinu vaenlaste vaenlane ja vastaste vastane!" Kogu Iisraeli kõrberännaku aja oli Kristus pilve- ja tulesambas nende Juht. Neile anti sümbolid, mis osutasid tulevasele Päästjale, kuid nendega oli päevast-päeva Päästja ise, kes andis Moosesele rahva jaoks korraldusi. Seda Päästjat esitati neile ainsa õnnistuste allikana.

Mäelt laskudes tuli Mooses ning jutustas rahvale kõigist Jehoova sõnust ja kõigist kohtuseadusist. (312) Ja kogu rahvas vastas ühehäälselt, üteldes: "Me tahame teha iga sõna järgi, mis Jehoova on rääkinud!" Mooses kirjutas selle tõotuse koos Issandalt saadud sõnadega, mida täitma nad kohustusid, raamatusse.

Järgnes seaduselepingu kinnitamine. Mäejalamile rajati altar ning selle kõrvale püstitati kaksteist sammast — "Iisraeli kaheteistkümne suguharu järgi" — tunnistuseks, et Iisrael oli lepingu vastu võtnud. Seejärel ohverdasid teenistuseks valitud noormehed põletusohvreid.

Olles piserdanud altarile ohvrite verd, võttis Mooses "seaduseraamatu ja luges rahva kuuldes." Nii korrati pühalikult lepingu tingimusi ja kõigil oli vabadus otsustada, kas nõustuda nendega või mitte. Algul oli rahvas tõotanud Jumala häälele kuuletuda; pärastpoole aga olid nad kuulnud Tema käskude väljakuulutamist ja saanud üksikasjalikku selgitust käskude põhimõtteist, et nad teaksid, mida leping täpselt sisaldas. Rahvas vastas jälle üksmeelselt: "Kõik, mis Jehoova on rääkinud, me teeme ja võtame kuulda!... Kui Mooses kõigele rahvale oli ette lugenud kogu käsu käsuõpetuse järgi, võttis ta...vere...ja piserdas seda niihästi raamatu enese kui ka kõige rahva peale ning ütles: "See on selle lepingu veri, mille Jumal on seadnud teie jaoks! (Heb.9,19.20).

Nüüd tuli teha korraldused, mis kinnitasid täielikult Iisraeli kui Issanda alluvuses oleva valitud rahva positsiooni. Mooses oli saanud käsu: "Astuge üles Jehoova juurde, sina ise, Aaron, Naadab, Abihu ja seitsekümmend Iisraeli vanemaist ja kummardage eemalt. Mooses üksi liginegu Jehoovale." Valitud mehed kutsuti üles mäele, rahvas jäi mäejalamile palvetama. Seitsekümmend vanemat pidid abistama Moosest Iisraeli valitsemisel ning Jumal andis neile osa oma Vaimust ja austas neid, näidates neile oma suurust ja väge. "Ja nad nägid Iisraeli Jumalat: Tema jalge all oli nagu safiiridest tehtud põrand — otsekui taevas ise oma selguses!" Nad ei näinud Jumalust ennast, vaid Tema ligioleku auhiilgust. Varem ei oleks nad suutnud

isegi sellist vaatepilti taluda, kuid Jumala aukartustäratava võimsuse väljendus oli viinud nad meeleparandusele. Nad olid mõtisklenud Tema aulisuse, puhtuse ja halastuse üle ning olid nüüd suutelised lähenema oma mõtiskluste objektile.

(313) Siis kutsuti Mooses koos "oma teenri Joosuaga" Jumalaga kohtumisele. Kuna nad pidid leerist mõneks ajaks ära jääma, määras Mooses oma asetäitjaks Aaroni ja Huuri, keda abistasid rahvavanemad. "Ja Mooses läks mäele ning pilv kattis mäe. Ja Jehoova auhiilgus laskus Siinai mäele." Kuus päeva kattis pilv Jumala erilise ligioleku märgiks mäge; ometi ei ilmutanud Ta selle aja jooksul ei ennast ega oma tahet. Kõik need päevad ootas Mooses kutset Kõigekõrgema vastuvõtusaali. Talle oli öeldud: "Tule üles minu juurde mäele ja ole siin" ja ehkki ta kannatlikkus ja kuulekus pandi siin proovile, ei väsinud ta valvamast ega lahkunud oma kohalt. Ooteaja jooksul tuli tal valmistuda ja end hoolikalt läbi katsuda. Isegi Jumalale nii meelepärane sulane ei võinud Talle kohe läheneda ega Tema au ilmutusi välja kannatada. Kuue päeva jooksul tuli tal pühenduda Jumalale — vaagida hoolikalt oma südamemõtteid, mõtiskleda ja palvetada — enne, kui ta oli valmis vahetuks suhtlemiseks Loojaga.

Seitsmendal päeval, mis oli hingamispäev, kutsuti Mooses pilve keskele. Paks pilv avanes kogu Iisraeli nähes ning Issanda au paistis välja leegitseva tulena. "Mooses läks pilve keskele ning tõusis üles mäele. Ja Mooses oli mäe peal nelikümmend päeva ja nelikümmend ööd." Selle neljakümne päeva hulka ei kuulunud eelnevad kuus ettevalmistuspäeva. Eelneva kuue päeva jooksul oli Joosua olnud Moosesega ning nad sõid koos mannat ja jõid ojast, mis mäelt alla voolas. Joosua ei sisenenud koos Moosesega pilvesse. Ta jäi sellest väljapoole ootama Moosese tagasitulekut; tema sõi ja jõi iga päev, Mooses aga paastus kõik nelikümmend päeva.

Mäel oleku ajal sai Mooses juhised pühamu ehitamiseks, kus pidi eriliselt ilmnema Issanda ligiolek. Jumala korraldus kõlas: "Nad tehku mulle pühamu, siis ma asun elama nende keskele" (2.Ms.25,8). Kolmandat korda kinnitati hingamispäeva pidamist. "Minu ja Iisraeli vahel on see igaveseks tähiseks," ütles Issand, "et mina olen Jehoova, kes teid pühitseb! Pidage siis hingamispäeva, sest see on teile püha... Sest kes siis iganes tööd teeb, selle hing kaotatagu oma rahva seast!" (2.Ms.31,17.13.14). Vahetult enne seda oli saadud juhis ehitada (314) jumalateenistuse jaoks pühamu. Kuna see ehitis pidi esile tooma Jumala au ning kuna jumalateenistuspaiga järele oli suur vajadus, siis võis rahvas hakata mõtlema, et pühamut oli õigus ehitada ka hingamispäeval. Sellepärast antigi korraldus sellist viga mitte teha. Jumalale tehtava erilise töö pühadus ja kiireloomulisus ei pidanud mõjutama neid Jumala püha päeva rikkuma.

Siit alates pidi Iisraeli Kuningas austama oma rahvast pideva ligiolekuga. "Ma tahan elada Iisraeli laste keskel ja olla neile Jumalaks!" Telk "saab pühaks minu auhiilguse läbi" (2.Ms.29,45.43).

Jumal ise uurendas oma sõrmega kümme käsku kahele kivilauale (5.Ms.9,10; 2.Ms.32,15.16) ning andis need Moosesele oma autoriteedi tunnusena ja tahte väljendusena.

Kivilauad pidi säilitatama pühalt peagi ehitatavas pühamus, millest pidi saama kogu rahva jumalateenistuse keskus.

Iisraellased olid ülendatud orjarahvast kõikide rahvaste etteotsa, kuningate Kuninga erirahvaks. Jumal oli eraldanud nad maailmast selleks, et usaldada neile püha ülesanne. Ta tegi nad Tema käsu alalhoidjaiks ning kavatses nende kaudu säilitada Jumala tundmist inimeste keskel. Nii pidi taevane valgus paistma pimedusse mähitud maailmas ja kõik rahvad pidid kuulma häält, mis kutsus neid pöörduma ebajumalateenistusest elava Jumala austamisele. Kui iisraellased oleksid ustavalt täitnud neile antud püha ülesannet, oleksid nad saavutanud maailmas tohutu mõjujõu. Jumal oleks olnud nende kaitsja ning Tema oleks tõstnud nad kõigist teistest rahvaist esiplaanile. Nad oleksid levitanud Tema valgust ja tõde ning oleksid olnud Tema targa ja püha juhtimise all eeskujuks tõelise Jumala teenimise paremusest ükskõik millise ebajumalateenistusega võrreldes.

Peatükk 28 - EBAJUMALATEENISTUS SIINAI JALAMIL

(2.Ms. 32-34. ptk.)

(315) Moosese mäeloleku aeg oli Iisraelile ärevas teadmatuses ootamise aeg. Rahvas teadis, et Mooses oli tõusnud mäele koos Joosuaga ja sisenenud paksu, tumedasse, mäetippu katvasse pilve, mida võis näha ka allolevalt tasandikult. Aeg-ajalt valgustasid mäetippu jumaliku ligioleku välgusähvatused. Rahvas ootas pinevalt Moosese tagasitulekut. Egiptuses olid nad harjunud nägema jumalusest nähtavaid, materiaalseid kujutisi, seepärast oli neil olnud raske usaldada nähtamatut Olevust. Nii olid nad hakanud toetuma Moosesele kui nende usu ülalhoidjale. Nüüd aga oli ta neilt ära võetud. Möödusid päevad ja kulusid nädalad, ent Moosest ei tulnud ikka veel tagasi. Ehkki pilve oli näha, hakkasid paljud leeris olijad mõtlema, et nende juht oli nad maha jätnud või oli hävitav tuli ta neelanud.

Ooteaeg pakkus rahvale võimaluse mõtiskleda Jumala käsu üle, mida nad olid kuulnud, ning valmistuda seesmiselt Temalt vastu võtma võimalikku uut ilmutust. Nad vajasid selleks kõiki neid päevi ja kui nad oleksid püüdnud mõista Jumala nõudmisi ning oleksid südamest alandunud Tema ette, oleksid nad olnud kiusatuse eest kaitstud. Kuid nad ei teinud nii ja muutusid peagi hooletuiks, hoolimatuiks ja taltsutamatuiks. Eriti ilmnesid need jooned kaasatulnud segarahva hulgas. Nad tahtsid kannatamatult jätkata teekonda tõotatud maale, mis pidi voolama piima ja mett. Hea maa oli neile tõotatud ainult sõnakuulmise tingimusel, kuid nemad olid selle asjaolu silmist kaotanud. Mõningad panid ette Egiptusse tagasi minna. Ükskõik, kas jätkata teekonda Kaananisse või minna tagasi Egiptusesse, arvas suurem osa rahvast, Moosest ei maksa enam oodata.

Rahvas, kes tundis end juhi puudumisel abitult, triivis tagasi oma (316) vanasse ebausku. "Segarahvas" oli esimesena muutunud kannatamatuks ja hakanud nurisema; nemad juhtisid nüüdki alanud ärataganemist. Egiptlased pidasid ühe oma jumaluse sümboliks härga või vasikat. Need, kes olid Egiptuses teeninud sellist ebajumalat, panid ette valmistada valatud vasikas, mida kummardada. Rahvas tahtis, et mingi kujutis esindaks neile Jumalat ning läheks Moosese asemel nende ees. Jumal ei olnud mitte mingil kujul näidanud oma välimust ning oli keelanud ükskõik millisel viisil üritamast kujutada Teda mateerias. Egiptuses ja Punase mere ääres toimunud võimsad imed olid mõeldud kinnitama nende usku Temasse kui nähtamatusse, kõikväelisse Iisraeli Aitajasse, ainsasse tõelisse Jumalasse. Ja siis, kui rahvas igatses mingit nähtavat märki Tema ligiolust, andis Ta neile teejuhiks tule- ja pilvesamba ning ilmutas oma aulisust Siinai mäel. Ehkki Tema ligiolekut tähistav pilv oli nende silme ees, igatsesid nad taga endiseid Egiptuse jumalaid ning püstitasid nähtamatu Jumala au esindajaks härja kuju.

Moosese äraoleku ajaks oli õigusemõistmine jäetud Aaroni hooleks; nüüd kogunes tema telgi ümber tohutu rahvahulk, kes nõudis: "Võta kätte ja tee meile jumalaid, kes käiksid meie ees, sest me ei tea, mis on juhtunud sellesinase Moosesega, mehega, kes meid tõi Egiptusemaalt välja!" (vt. Lisa, märkus 4). Nad ütlesid, et pilv, mis oli neid seni juhtinud, lasus

nüüd mäetipul ega näidanud neile enam teed. Selle asemel tuleb neil leeri etteotsa seada kuju, ütlesid nad, ja kui nad otsustavad — nii nagu oli ette pandud — minna tagasi Egiptusesse, siis on egiptlased nende suhtes armulikud, kui nad näevad, et Iisrael kannab enda ees kuju, mille nad tunnistavad jumalana omaks.

Taoline kriisiolukord nõudis kindlameelset, otsustavat ja vankumatult vaprat meest, kes peaks Jumala au silmas ka siis, kui ta kaotaks rahva soosingu, isikliku julgeoleku ja isegi elu. Ent Iisraelile sel hetkel juhiks olev mees ei olnud iseloomult selline. Aaron püüdis rahvast küll noomida, kuid tema kõigutatavus ja argus julgustas veel otsustavamalt oma tahtmist nõudma ning käärimine ainult kasvas. Rahvamassi näis haaravat pime, taltsutamatu raev. Oli neidki, kes jäid ustavaks Jumalaga tehtud lepingule, kuid valdav osa rahvast läks ärataganemisega kaasa. Vähesed, kes julgesid öelda, et kavatsetava kuju valmistamine oli ebajumalateenistus, (317) sattusid rahvahulga vägivallatseva löögi alla ning kaotasid puhkenud mässus lõpuks elu.

Aaron kartis oma julgeoleku pärast; selle asemel, et õilsalt Jumala au eest seista, andis ta rahvahulga nõudmistele järele. Esmalt käskis ta kogu rahvalt kokku koguda ja tema kätte tuua kuldsed kõrvarõngad. Salajas lootis ta, et uhkus takistab neil sellist ohvrit toomast. Ent rahvas loobus meelsasti ehetest ja neist tegigi Aaron valatud vasika — Egiptuse jumalate koopia. Rahvas teatas: "See on su jumal, Iisrael, kes sind tõi Egiptusemaalt välja!" Alatult lubas Aaron rahval selliselt Issandat teotada. Veel enam — nähes, millise rahuldustundega rahvas kullast jumala vastu võttis, ehitas ta selle ette altari ning teatas: "Homme on Jehoova püha!" Pasunapuhujad kuulutasid teadet kogu leeris. "Järgmisel päeval nad tõusid vara ning ohverdasid põletusohvreid ja tõid tänuohvreid; ja rahvas istus maha sööma ja jooma ning tõusis üles mängima." "Jehoovale pühendatud" pühapidamise varjus andusid inimesed prassimisele ja kõlvatule lõbutsemisele.

Kui sageli maskeeritakse ka meie ajal lõbuarmastust "jumalakartuse näoga." Religioon, mis lubab inimestel rahuldada isekaid ja meelelisi ihasid — samas kui järgitakse jumalateenistuse väliseid kombeid — meeldib rahvahulkadele tänapäeval samuti nagu Iisraeli päevil. Nüüdki leidub koguduse vastutusrikastel ametikohtadel järeleandlikke Aaroneid, kes on valmis kaasa minema pühitsemata inimeste soovidega ning julgustama neid patus.

Sündmusest, mispuhul heebrealased tegid Jumalaga pühaliku lepingu ja tõotasid kuuletuda Tema häälele, polnud möödunud veel kuigi palju päevi. Hirmust värisedes olid nad seisnud mäe jalamil ja kuulanud Issanda sõnu: "Sul ei tohi olla muid jumalaid minu palge kõrval!" Kogu rahvale olid nähtavad Jumala auhiilguse sähvatused Siinai kohal; need olid nähtavad ka siis, kui nad pöördusid kõrvale ja nõudsid endale teisi jumalaid. "Nad tegid vasika Hoorebi mäe ääres ning kummardasid valatud kuju! Nad vahetasid oma Aulise rohtu sööva härja vastu!" (Ps.106,19.20). Kas saanuks osutada veel suuremat tänamatust või esitada jultunumat väljakutset Temale, kes oli ilmutanud end neile õrna Isana ja kõikväelise Kuningana!

Mooses sai mäel kuulda leeris asetleidnud ärataganemisest. (318) Tal kästi viivitamatult alla minna. "Mine, astu alla," ütles Jumal, "sest su rahvas, kelle sa tõid Egiptusemaalt välja, on teinud pahasti! Nad on kähku pöördunud teelt, mida ma neil käskisin käia. Nad on enestele teinud valatud vasika. Nad on seda kummardanud." Jumal oleks võinud mässu juba algeos maha suruda, kuid Ta lubas sellel täielikult välja areneda, et kõik õpiksid teadma, kuidas Jumal nuhtleb neid, kes Tema hülgavad ja reedavad.

Rahvas oli tühistanud lepingu, mille Jumal oli nendega teinud. Nüüd ütles Jumal Moosesele: "Jäta mind nüüd üksi, et mu viha saaks süttida põlema nende vastu ja ma saaksin nad hävitada! Aga sind ma teen suureks rahvaks!" Iisraeli rahvas ja eelkõige kaasatulnud segarahvas oli valmis ka tulevikus Jumala vastu mässama. Nad olid valmis nurisema oma juhi vastu ning kurvastama teda oma uskmatuse ja kangekaelsusega. Nende juhtimine tõotatud maale tähendas eesootavat vaeva ja raskusi. Oma pattude tõttu olid nad Jumala heakskiidu juba kaotanud ning olid õiglaselt väärt hävitamist. Seepärast tegi Issand ettepaneku nad hävitada ja Moosesest suur rahvas teha.

"Jäta mind üksi, et ... ma saaksin nad hävitada!" kõlasid Jumala sõnad. Ja kui Jumal kavatses Iisraeli hävitada, siis kes võis nende eest kosta? Paljud oleksid jätnud patused saatuse hooleks. Paljud oleksid rõõmuga vahetanud vaeva ja enesesalgamist nõudva ülesande, mida tasuti ainult nurisemise ja tänamatusega, kergema ja auväärsema seisukoha vastu, kuna Jumal ju ise pakkus kergendust!

Mooses aga suutis veel ka meeleheite ja vihkamise keskel loota. Ta mõistis, et Jumala sõnad: Jäta mind üksi..." ei tähendanud otsest käsku, vaid hoopis üleskutset eestpalvele. Sõnad andsid mõista, et ainult Moosese palved võisid Iisraeli päästa ning Jumal päästab oma rahva, kui Tema poole kogu südamest pöördutakse. Ja "Mooses... anus Jehoova, oma Jumala ees ja ütles: "Jehoova, miks süttib Su viha põlema oma rahva vastu, kelle Sa tõid Egiptusemaalt välja oma suure võimsuse ja vägeva käega?"

Jumal oli märku andnud, et Ta ei soovinud nimetada rahvast omaks. Ta oli Moosesega kõneldes Iisraeli kohta öelnud: "Sinu rahvas, kelle sina Egiptusemaalt välja tõid." Mooses keeldus alandlikult ennast Iisraeli juhiks tunnistamast. Iisrael ei olnud tema, vaid Jumala rahvas, ja ta ütles Jumalale: "Miks süttib Su viha põlema oma rahva vastu, kelle Sina tõid Egiptusemaalt (319) välja suure võimsuse ja vägeva käega?" "Miks," anus ta, "peaksid egiptlased rääkima ja ütlema: Kurja kavatsusega viis Ta nad välja, et neid mägedes tappa ja maa pealt hävitada!"

Nende nappide kuude jooksul, mis oli möödunud Iisraeli lahkumisest Egiptusest, olid kõik ümberkaudsed rahvad saanud kuulda nende imeväärsest vabastamisest. Paganrahvaid haaras hirm ja kohutav eelaimus. Kõik jälgisid pingeliselt, mida Iisraeli Jumal oma rahva heaks teeb.

Kui rahvas nüüd hävitataks, võidutseksid vaenlased ja Jumal saaks häbistatud. Egiptlastel oleks põhjust väita, et nende süüdistused olid põhjendatud — selle asemel, et juhtida oma rahvas kõrbesse ohverdama, ohverdas Issand nemad kõrbes. Egiptlased poleks hakanud mõtlema Iisraeli pattudele. Kui Jumal hävitaks rahva, keda Ta nii silmapaistvalt oli austanud, siis saaks häbistatud Tema nimi. Kuivõrd suur on Jumala poolt vägagi austatud inimeste vastutus tuua au Tema nimele maa peal! Millise hoolega peaksid nad hoiduma patustamast ja kutsumast enda peale Tema nuhtlusi, mis annaksid jumalatutele võimaluse Jumala nime teotada!

Siis, kui Mooses Iisraeli eest palvetas, unustas ta kartuse; ta oli neist sügavalt huvitatud ja armastas neid, kelle heaks ta Jumala tööriistana oli nii palju teinud. Issand kuulis Moosese anumist ja täitis tema omakasupüüdmatu palve. Jumal oli oma sulase proovile pannud. Ta oli kontrollinud Moosese ustavust ja armastust eksiva, tänamatu rahva vastu ning Mooses oli proovi õilsalt läbinud. Tema huvi Iisraeli vastu polnud ajendatud isekatest motiividest. Jumala valitud rahva heakäekäik oli talle kallim kui isiklik au või eesõigus saada vägeva rahva esiisaks. Jumalal oli hea meel tema ustavusest, siirusest ja meelepuhtusest ning Ta usaldas talle kui ustavale karjasele suure ülesande — juhtida Iisrael tõotatud maale.

Kui Mooses ja Joosua laskusid mäelt alla, olid Moosese käes "tunnistuslaud." Mäelt tulijate kõrvu kandusid erutatud rahvahulga hõiked. Oli ilmne, et rahvas oli rahutus segaduses. Joosua kui sõjamehe esimeseks mõtteks oli vaenlaste rünnak. "Leeris on sõjakisa!" ütles ta Moosesele. Mooses aga teadis rahutuste põhjust paremini. See polnud lahingu, vaid prassimise kära. "Ei see ole võiduhüüd, ei see ole kaotusekisa — mina kuulen lauluhäält!"

(320) Leerile lähemale jõudes nägid nad, kuidas rahvas hõikles ja kargles oma ebajumala ümber. See oli paganlik prassing, mis meenutas Egiptuse ebajumalateenistuslikku pidu. Jumala pühalikust ja aupaklikust kummardamisest erines toimuv tohutult! Mooses oli rabatud. Ta oli äsja viibinud Jumala au ja hiilguse vahetus läheduses ning ehkki teda oli tasandikul toimuvast hoiatatud, polnud ta siiski osanud arvata, et Iisrael oli nii kohutavalt langenud. Mooses pakatas vihast. Näitamaks, kuivõrd ta jälestas nende pattu, viskas ta kivilauad vastu maad ja need purunesid kogu rahva nähes otsekui öeldes: nii nagu nemad olid murdnud lepingu Jumalaga, nii murdis Jumal oma lepingu nendega.

Leeri jõudnud Mooses tungis pidutsejate vahelt läbi ebajumala kujuni, haaras sellest kinni, ning heitis kuju tulle. Hiljem jahvatas ta kulla pulbriks ja puistas pulbri mäelt voolavasse vette. Siis käskis ta rahval seda juua. Nii toimides tunnistas ta nende poolt teenitud jumala tühisemast tühisemaks.

Siis kutsus Mooses enda juurde süüdioleva venna ja küsis karmilt: "Mida see rahvas sulle on teinud, et sa oled toonud nende peale nii suure patu?" Aaron püüdis end vabandada rahva pealekäimisega, seletades, et ta oleks surmatud, kui ta poleks rahva soovile vastu tulnud. "Ärgu süttigu mu isanda viha põlema," ütles ta. "Sina ise tead, et see rahvas on paha. Nad ütlesid mulle: Tee meile jumalad, kes käiksid meie ees, sest me ei tea, mis on juhtunud sellesinase Moosesega, mehega, kes meid tõi Egiptusemaalt välja. Ja mina ütlesin neile: Kellel on kulda, rebigu ära! Ja nad andsid selle minule, mina viskasin tulle ja välja tuli see vasikas!" Aaron oleks justkui tahtnud Moosest uskuma panna, et oli toimunud ime — et üleloomulik vägi oli tulle visatud kulla vasikaks muutnud. Tema puiklev seletus oli kasutu. Temaga kui peasüüdlasega käituti õiglaselt.

Aaroni patt oli seda suurem, et teda oli õnnistatud ja austatud lihtrahvast palju rohkem. Raske oli uskuda, et Aaron, "Jehoova pühitsetu" (Ps.106,16), oli valmistanud ebajumala ning välja kuulutanud püha. Tema, kelle Jumal oli kord määranud "raske keelega" Moosese abiliseks ning kelle kohta Jumal oli öelnud: "Ma tean, et ta hästi räägib" (2.Ms.4,14), oli mees, kes polnud nüüd (323) takistanud ebajumalateenijail nende taevast trotsivaid plaane läbi viimast. Tema, kelle kaudu Jumal oli teatavaks teinud nuhtlused egiptlastele ja nende jumalatele, oli nüüd vaikides pealt kuulanud valatud ebajumalakuju ees väljahõisatud kinnitust: " See on su jumal, Iisrael, kes sind tõi Egiptusemaalt välja!" Aaron oli olnud koos Moosesega mäel ning näinud Issanda au; ta oli võinud tõdeda, et mitte ükski inimese tehtud kujutis ei suutnud seda edasi anda; nüüd oli ta vahetanud selle au härja kuju vastu. Tema, kellele Jumal oli usaldanud rahva valitsemise Moosese äraolekul, kiitis heaks nende mässu. "Ka Aaroni peale vihastus Jehoova väga, tahtes teda hävitada" (5.Ms.9,20). Kuid Mooses palus tema eest nii innukalt, et Issand säästis tema elu ning kahetsedes alanduses oma suurt pattu, sai Aaron taas osa Jumala armust.

Kui Aaronil oleks olnud julgust seista õiguse eest tagajärgedest hoolimata, oleks ta võinud vältida ärataganemist. Kui tema oleks jäänud Jumalale ustavaks, kui ta oleks näidanud rahvale nende teguviisiga seotud hädaohte ning tuletanud meelde pühalikku lepingut, mille rahvas oli Siinail Jumalaga teinud, tõotades täita Jumala käsku, ei oleks sellist kohutavat asja juhtunud. Ent kui Aaron nõustus rahva sooviga ja hakkas järeleandlikult nende plaane ellu viima, julgustas ta neid minema patus kaugemale kui nad algul olid mõelnudki.

Kui leeri tagasi pöördunud Mooses mässajaid karmilt noomis ja oma pahameelt käsulaudade purustamisega väljendas, võrdles rahvas tema reaktsiooni venna hella kõne ja väärika käitumisega ning andis oma poolehoiu Aaronile. Ehkki Aaron püüdis enda

õigustamiseks veeretada süü rahva kaela — tema oli ainult nõrkuses nende nõudmistele vastu tulnud — imetles rahvas siiski Aaroni leebust ja kannatlikkust. Jumal näeb aga asju teisiti kui inimene. Aaroni järeleandlik meelsus ja soov rahvale meeldida olid pimestanud ta silmad nii, et ta ei mõistnud patu jäledust, mida ta heaks kiitis. Sidunud oma mõju Iisraelis ilmnenud patuga, põhjustas ta tuhandete inimeste surma. Kui erinev oli see Moosese käitumisest, kes ustavalt Jumala tahet järgida tahtes näitas, et Iisraeli heakäekäik oli talle kallim kui enda heaolu, au või isegi elu.

Kõikide pattude hulgas, mida Jumal kord karistab, pole Tema meelest hirmsamaid patte kui need, mis julgustavad teisi kurja tegema. (324) Jumal soovib, et Tema sulased osutaksid kuulekust, ustavalt hukka mõistes üleastumise, ükskõik kui valus see oleks. Need, kellele Jumal on usaldanud oma ülesanded, ei või olla nõrgad, järeleandlikud palgalised. Nad ei peaks püüdma ennast ülendada ega ebameeldivatest kohustustest kõrvale hoida, vaid neil tuleb teha Jumala tööd kõrvalekaldumatu ustavusega.

Ehkki Jumal oli Moosese palve peale säästnud Iisraeli hävingust, tuli nende ärataganemist ilmselgelt karistada. Kui sellist käsuvastasust ja kangekaelsust, millesse Aaron oli lubanud neil langeda, poleks kiirelt maha surutud, oleks nende kurjus puhkenud avalikuks Jumala vastaseks mässuks ning paisanud rahva hukatusse. Pahe tuli karmilt välja juurida. Mooses seisis leeri väravasse ja hüüdis rahvale: "Kes on Jehoova poolt, tulgu minu juurde!" Need, kes ärataganemisega ühinenud ei olnud, pidid kohad sisse võtma Moosesest paremal, ning need, kes olid küll süüdi, kuid kahetsesid, vasakul. Korraldusele kuuletuti. Osutus, et Leevi suguharu ei olnud ebajumalakummardamisest osa võtnud. Teistest suguharudest oli palju neid, kes olid küll pattu teinud, kuid kahetsesid. Suur hulk aga, enamasti segarahvas, kelle initsiatiivil vasikas valati, jäi kangekaelselt mässumeelseks. "Jehoova, Iisraeli Jumala" nimel käskis Mooses neil, kes polnud liitunud ebajumalateenistusega ning seisid nüüd ta paremal käel, panna mõõk vööle ja hukata kõik, kes jäid vastuhakkajaiks. "Ja sel päeval langes rahva seast ligi kolm tuhat." Positsioonile, sugulussidemetele või sõprusele vaatamata surmati kõik vastuhaku eestvedajad, kuid ellu jäeti kõik, kes kahetsesid ja end alandasid.

Need, kes seda kohutavat karistust täide viisid, tegutsesid jumaliku autoriteediga; nad viisid täide taeva Kuninga kohtuotsust. Inimesed peavad olema ettevaatlikud inimlikus pimeduses hukkamõistuotsust kaasinimeste üle langetama. Ent kui Jumal langetab otsuse jumalakartmatute üle ja käsib otsuse ellu viia, siis tuleb kuuletuda. Need, kes teostasid piinarikka töö, väljendasid jälestust mässumeele ja ebajumalateenistuse vastu ning pühendusid veel sügavamalt teenima tõelist Jumalat. Issand austas nende ustavust sellega, et andis Leevi suguharule erilise seisukoha.

Iisraellased olid süüdi oma Kuninga reetmises; Kuningas oli neid rikkalikult õnnistanud ja nad olid vabatahtlikult tõotanud alluda Tema autoriteedile. Selleks, et jumalik valitsus püsiks jõus, tuli reetureid õiglaselt karistada. (325) Kuid siingi ilmnes Jumala halastus. Säilitades ühtaegu käsu kehtivuse, pakkus Ta kõigile valikuvabadust ja võimalust kahetseda. Hukati ainult need, kes jätkasid kangekaelselt vastuhakku.

Tehtud pattu tuli tingimata karistada ka ümberkaudsete rahvaste pärast; Mooses kui Jumala tööriist pidi ajaloo aruandeisse üles märkima selle üleastumise pühaliku ja avaliku hukkamõistu — tunnistusena tõsiasjast, et Jumal ei leppinud ebajumalateenistusega, vaid laskis süüdlastel karistust kanda. Kui iisraellased mõistsid hiljem hukka ümberkaudsete hõimude ebajumalateenistuse, võisid nende vaenlased esitada vastusüüdistusena väite, et rahvas, kes pidas Jehoovat Jumalaks, oli Hoorebi mäe juures samuti vasika teinud ja seda kummardanud. Ehkki iisraellastel tuli siis häbiga tunnistada toimunut, võisid nad ometi rääkida üleastujate kohutavast saatusest ja kinnitada, et nende pattu ei kiidetud heaks ega vabandatud.

Patu nuhtlemist nõudsid niihästi armastus kui õiglus. Jumal on niihästi oma rahva Kaitsja kui ka Valitseja. Tema hävitab vastuhakkajad, kes ei soovi meelt parandada, selleks et nad ei viiks hukatusse ka teisi. Kaini elu säästes oli Jumal näidanud kogu universumile, millised on tagajärjed, kui patt jääks karistamata. Tema elu ja õpetus mõjutasid järeltulevaid põlvi nii laastavalt, et lõpuks tuli kogu maailm veeuputuse läbi hävitada. Enne-veeuputuse-aegsete inimeste elu näitab, et pikk eluiga ei ole patusele õnnistuseks; Jumala suur kannatlikkuski ei talitsenud nende jumalakartmatust. Mida kauem inimesed elasid, seda rikutumaks nad muutusid.

Sarnaselt oli ärataganemisega Siinai mäe juures. Kui üleastumist poleks kiiresti karistatud, oleksid ilmnenud samasugused tagajärjed. Maailm oleks muutunud sama rikutuks kui Noa päevil. Kui patuseid oleks sel korral säästetud, oleks tulemuseks olnud suurem kurjus kui ilmnes Kaini elu säästmise tõttu. Jumala arm lubas kannatada tuhandeil, et vältida nuhtluste langemist miljonitele. Selleks, et paljusid päästa, tuli karistada mõningaid. Liiati oli rahvas Jumalaga tehtud lepingu rikkumise tõttu kaotanud jumaliku kaitse ning oli nüüd kaitsetu vaenlaste ees. Kui ülekohut poleks kohe kõrvaldatud, oleks Iisrael peagi langenud arvukate ja tugevate vastaste saagiks. Iisraeli hüvanguks ja (326) kõigile tulevastele põlvkondadele õpetuseks oli vaja, et karistus järgneks kiirelt. Ja lõpuks oli see halastus ka patuste endi suhtes — neil takistati minemast kurjuses sügavamale. Kui vastuhakkajate elu oleks säästetud, oleks meelsus, mis oli sundinud neid mässama Jumala vastu, kasvanud omavaheliseks vihaks ja

võitluseks ning viimaks oleksid nad üksteist hävitanud. Jumala armastus maailma, Iisraeli ja ka ülekohtuste vastu väljendus selles, et Ta karistas kõnealust pattu kiiresti ja väga karmilt.

Kui rahvas nägi oma süü ulatust, haaras kogu leeri õudus. Kardeti, et iga patustaja hukkub. Nende meeleheitele kaasa tundes lubas Mooses veelkord nende eest Jumalat paluda. "Te olete teinud väga suure patu," ütles ta, "aga ma lähen nüüd üles Jehoova juurde, vahest saan lepitada teie patu!" Ta läks üles mäele ning ütles oma tunnistuses Jumalale: "Oh häda! See rahvas on teinud suure patu ja on enesele valmistanud kuldjumalad! Kui Sa nüüd siiski annaksid andeks nende patu! Aga kui mitte, siis kustuta mind oma raamatust, mille oled kirjutanud!" Issand vastas: "Kes minu vastu on pattu teinud, selle ma kustutan oma raamatust! Nüüd aga mine, juhi rahvas sinna paika, millest ma sulle olen rääkinud. Vaata, minu ingel käib su eel! Oma karistuspäeval ma karistan neid nende patu pärast!"

Moosese palve juhib meie mõtted taevastele aruannetele, kuhu on kirjutatud kõikide inimeste nimed ja teod — täpselt on kirjas nii head kui halvad teod. Eluraamatus on kõikide nende nimed, kes üldse kunagi on hakanud Jumalat teenima. Kui keegi neist Temast eemaldub ja jääb kangekaelselt patusse, kuni lõpuks Püha Vaimu mõjule kalestub, siis kustutatakse tema nimi Jumala kohtus eluraamatust ning teda ootab häving. Mooses mõistis patuse saatuse kohutavust. Ja siiski soovis ta, et pigem kustutataks tema nimi koos nende omadega eluraamatust kui et Issand Iisraeli hülgab. Ta poleks suutnud näha, kuidas Jumala nuhtlused tabanuks neid, keda Jumal oli nii armuliselt päästnud. Moosese palve Iisraeli eest kujutab Kristuse vahendustegevust patuse inimese eest. Issand ei lubanud Moosesel võtta enda kanda — nagu võttis Jeesus — üleastujate süüd. "Kes minu vastu on pattu teinud," ütles Ta, "selle ma kustutan oma raamatust!"

(327) Sügavas leinas oli rahvas matnud oma surnud. Kolm tuhat oli langenud mõõga läbi; peagi pärast seda oli leeris puhkenud katk; ja nüüd saadi kuulda, et Issanda ligiolek ei saada neid enam rännakul. Issand oli teatanud: "Mina ise ei lähe ühes sinuga, et sind mitte hävitada teel, sellepärast, et oled kangekaelne rahvas!" Seejärel käskis Ta: "Võta nüüd ära oma ehted, siis ma mõtlen, mis ma sinuga teen!" Kogu leeri haaras mure. Kahetsevaina ja alandlikena rebisid iisraellased endilt ehted Hoorebi mäe juures.

Telk, mis oli ajutiselt täitnud jumalateenistuspaiga aset, viidi Jumala korraldusel "väljaspoole leeri, leerist kaugemale." Seegi näitas, et Jumal oli oma ligioleku neilt eemale tõmmanud. Ta oli valmis ilmutama end küll Moosesele, kuid mitte niisugusele rahvale. Rahvas tundis südametunnistuse vaevas teravalt Issanda karmi noomitust, mis näis ette kuulutavat veel

suuremat häda. Võib-olla plaanitses Issand Moosese leerist eemaldada, et rahvast siis täielikult hävitada? Ometi ei jäetud neid lootusetusesse. Telk püstitati küll väljapoole leeri, kuid Mooses nimetas selle "kogudusetelgiks." Kõiki, kes tõeliselt kahetsesid ja Issanda poole pöörduda soovisid, julgustati minema telgi juurde, et tunnistada oma pattu ja otsida Jumalalt armu. Kui nad olid oma telkide juurde tagasi pöördunud, sisenes kogudusetelki Mooses. Pinevalt jälgis rahvas toimuvat, et näha mõnd märki sellest, kas Issand võtab tema eestpalve vastu. Kui Jumal soostub Moosesega kohtuma, siis võivad nemadki loota, et neid täielikult ei hävitata. Kui pilvesammas alla laskus ja telgi ukse kohale peatuma jäi, nuttis rahvas rõõmust ning "kogu rahvas tõusis üles ja nad kummardasid igaüks oma telgi uksel."

Mooses teadis hästi, kui rikutud ja vaimupimedad olid tema hoolde usaldatud inimesed; ta teadis, milliseid raskusi tal tuli kanda. Ent ta oli õppinud, et rahvaga toime tulekuks pidi ta saama abi Jumalalt. Ta palus selgemat ilmutust Jumala tahtest ning kinnitust Tema ligiolekust: "Vaata, Sa ütled mulle: Vii see rahvas sinna! Aga Sa ei ole mulle teada andnud, keda Sa ühes minuga läkitad. Ometi oled Sa ise ütelnud: (328) Ma tunnen sind nimepidi ja sa oled ka armu leidnud minu silmis! Aga kui ma nüüd olen armu leidnud Sinu silmis, siis õpeta mulle oma teed, et ma tunneksin Sind ja leiaksin armu Su silmis, sest vaata, see rahvas on Sinu rahvas!"

Issand vastas: "Minu pale läheb ühes ja ma annan sulle rahu!" Öeldu ei rahuldanud Moosest ometi veel. Ta hinges oli kitsas mõttest, kui kohutavad oleksid tagajärjed, kui Jumal jätaks Iisraeli kahetsematusse meelsusesse paaduma. Talumatu oli mõelda oma vendadest lahutamisele ning Mooses palus, et Jumal võtaks rahva uuesti oma armu alla ja juhiks oma ligioleku märgi kaudu nende rännakut. "Kui Su pale ei tule ühes, siis ära vii meid siit ära! Sest millest muidu tuntakse, et oleme armu leidnud Sinu silmis, mina ja Su rahvas, kui sellest, et Sina käid ühes meiega, nõnda et meie, mina ja Su rahvas, erineme kõigist rahvaist, kes maa peal on?"

Ja Issand ütles: "Mina teengi nõnda, nagu oled soovinud, sest sa oled armu leidnud minu silmis ja ma tunnen sind nimepidi!" Prohvet ei lakanud veel anumast. Kõigile tema palvetele oli seni vastatud, kuid ta igatses saada veel suuremaid tõendeid Jumala heakskiidust. Nüüd palus ta midagi sellist, mida ükski inimolevus polnud kunagi palunud: "Näita siis mulle oma auhiilgust!"

Jumal ei laitnud Moosese palve liigset julgust, vaid lausus armulikult: "Ma tahan lasta kõik oma headuse su silme eest mööda minna" (v.t.). Jumala varjamatut au ei või ükski siinses surelikus seisundis inimene vaadata ja ellu jääda. Moosesele kinnitati, et ta näeb jumalikku au

nii palju, kui ta talub. Veelkord kutsuti ta mäetippu. Ja siis haaras käsi, mis lõi maailma ja "liigutab mägesid, ilma et need märkaksid" (Iob.9,5), selle põrmuse olevuse — selle suure usumehe — ning asetas ta kaljuprakku ajaks, mil tema eest möödus Jumala au ja kogu headus.

See kogemus — ennekõike tõotus Jumala pidevast ligiolekust — kinnitas Moosesele, et tema ees seisval tööl on edu; ta pidas seda tööd lõpmatult väärtuslikumaks kui kogu Egiptuse tarkust või kõiki saavutusi riigimehena või väejuhina. Mitte mingisugune maine võim, oskus ega õpetatus ei suuda täita Jumala püsiva ligioleku aset.

(329) Patusele on kohutav elava Jumala kätte langeda, ent Mooses seisis üksi igavese Jumala ees ega kartnud, sest tema hing oli kooskõlas tema Looja tahtega. Laulja ütleb: "Kui ma oleksin näinud oma südames nurjatust, ei oleks Issand mind kuulnud!" (Ps.66,18). Kuid "Jehoova osadus on neil, kes Teda kardavad, ja Ta annab neile teada oma lepingu!" (Ps.25,14).

Jumal esitles end nii: "Jehoova, Jehoova on halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ning tõest, kes säilitab heldust tuhandeile, annab andeks ülekohtu ja üleastumised ning patu, aga kes siiski ei jäta süüdlast karistamata."

"Siis Mooses kummardus kiiresti maani, heitis silmili maha." Taas palus ta, et Jumal andestaks oma rahva ülekohtu ja võtaks nad oma pärisosaks. Issand võttis seda palvet kuulda ning tõotas halastusrikkalt võtta Iisrael veelkord oma armu hoolde ning teha nende nähes selliseid imesid, "milliseid ei ole tehtud ühelgi maal ega ühegi rahva juures."

Mooses jäi mäele neljakümneks päevaks ja neljakümneks ööks ning kogu selle aja sai ta imeliselt jõudu nagu esimeselgi korral. Ühelgi inimesel ei lubatud tõusta koos temaga mäele ja tema äraolekul ei tohtinud keegi mäele läheneda. Jumala korraldusel oli ta valmistanud kaks kivilauda ja võtnud need endaga mäetippu kaasa; veelkord kirjutas Issand "laudade peale seaduse sõnad, need kümme käsusõna." (Vt. Lisa, märkus 5).

Mäel Jumala seltsis viibitud pika aja kestel oli Moosese näol peegeldunud jumaliku ligioleku auhiilgus. Mooses ei teadnud mäelt alla laskudes, et tema näol sädeles ikka veel eriline valgus. Selline valgus säras ka Stefanose näost, kui ta kohtu ette viidi; kui "kõik Suurkohtus istujad temale otsa vaatasid, nägid nad tema palge olevat otsekui ingli palge" (Apt.6,15). Kui Aaron ja rahvas Moosest nägid, "kartsid nad temale ligineda." Märgates nende

segadust ja hirmu, kuid teadmata selle põhjust, julgustas Mooses neid tema juurde tulema. Ta kinnitas neile, et Jumal oli tõotanud lepituse ja võtab nad taas oma armu alla. Inimesed tajusid Moosese hääles armastust ja hellust ning lõpuks julges üks neist talle läheneda. Liiga aupaklikuna selleks, et kõnelda, osutas ta vaikides Moosese näole ning seejärel taeva poole. Suur juht mõistis nüüd nende mõtteid. (330) Oma süüd tundvaina ja jumalikku meelepaha ikka veel osaks arvavaina ei suutnud rahvas taevast valgust taluda. Kui nad oleksid olnud Jumalale sõnakuulelikud, oleks see valgus täitnud neid hoopis rõõmuga. Süütundega kaasneb hirm. Patust vaba inimlaps ei püüa end taevase valguse eest varjata.

Moosesel oli neile palju rääkida; nende hirmu mõistes asetas ta oma näole katte iga kord, kui ta pärast jutuajamist Jumalaga leeri tagasi pöördus. Selle hiilgusega tahtis Jumal sisendada Iisraeli meeltesse oma käsu püha, ülevat olemust ning Kristuse kaudu ilmutatud evangeeliumi au. Mäel olles sai Mooses Jumalalt lisaks käsulaudadele kuulda ka lunastusplaanist. Mooses mõistis, mismoodi osutasid Juuda riigi ajajärgul kõik sümbolid Kristuse ohvrile, ja tema näolt säras nii Kolgatalt kiirgav taevane valgus kui ka Jumala käsu aulikkus. Selline jumalik valgus kajastas süsteemi aulikkust, mille nähtavaks vahemeheks oli Mooses kui ainsa tõelise Vahemehe esindaja.

Auhiilgus, mis peegeldus Moosese näol, kujutab õnnistusi, mida Jumala käske pidav rahvas Kristuse vahendusel saab. See näitab, et mida lähedasem on meie ühendus Jumalaga ja mida selgemalt tunneme Tema nõudmisi, seda täielikumalt muutume jumaliku kuju sarnaseks ja seda rohkem saame osa jumalikust iseloomust.

Mooses oli võrdkuju Kristusest. Nii nagu ta Iisraeli vahemehena kattis oma näo, kuna rahvas ei suutnud näha selle sära, nii kattis Kristus jumaliku Vahemehena oma jumalikkuse inimlikkusega, kui Ta tuli siia maailma. Oleks Ta tulnud taevalikus säras, poleks Ta saanud lähedaseks pattulangenud inimestele. Nad ei oleks talunud Tema ligioleku aulikkust. Seepärast alandas Ta ennast ning tuli "patuse liha sarnasuses" (Rom.8,3), et küündida langenud inimkonnani ning tõsta ta üles.

Peatükk 29 - SAATANA VAEN JUMALA KÄSU VASTU

(331) Saatana esimest katset Jumala käsku tühistada — see toimus patuta taeva elanike keskel — näis ajutiselt kroonivat edu. Tal õnnestus kaasa meelitada suur hulk ingleid. Kuid näiline võit pöördus lõpuks kaotuseks, Jumalast lahutamiseks ja taevast välja heitmiseks.

Võitluses, mis sai uue hoo siin maa peal, näis Saatan jälle edu saavutavat. Inimesest sai pattu langedes tema vang ning peamässaja sai enda kätte ka inimese valitsuse all oleva maailma. Nüüd näis Saatanal olevat võimalik rajada oma kuningriik, mis oleks sõltumatu Jumalast ja Tema Poja autoriteedist. Ent lunastusplaan võimaldas viia inimese uuesti kooskõlla Jumalaga — täitma sõnakuulelikult Tema käsku. Selle plaani abil saavad kord nii inimesed kui maa lõplikult lunastatud kuradi võimu alt.

Taas sai Saatan lüüa ning taas toetus ta pettusele, lootes pöörata lüüasaamise võiduks. Olles ahvatlenud pattulangenud inimkonna mässule, väitis ta, et Jumal oli ebaõiglane, kui Ta lubas inimesel käsust üle astuda. "Miks lubas Jumal, kes teadis, milline on tagajärg," küsis osav kiusaja, "inimest läbi katsuda, pattu langeda ning maailmasse viletsus ja surm tuua?" Ja Aadama lapsed kuulasid kiusajat. Nad unustasid, et Jumal oli oma kannatlikus armus andnud inimesele teistkordse prooviaja, hoolimata sellest, et inimese vastuhakk nõudis Kuningalt imeväärset, lausa kohutavat ohvrit. Ja nii nurisesid inimlapsed ainsa Isiku vastu, kes võis neid Saatana hukutava võimu alt päästa.

Tänapäeval kordavad tuhanded sarnast mässulist kaebust Jumala vastu. Nad ei mõista, et siis, kui inimeselt võetaks valikuvabadus, tähendaks see, et talt võetaks eesõigus olla mõistusega olevus; temast saaks vaid käsku täitev automaat. Jumal ei taha survet avaldada ühegi mõistusega olevuse tahtevabadusele. Inimene loodi moraalselt vabaks olevuseks. Kõikide teiste maailmade elanike sarnaselt pidi ka tema läbi tegema sõnakuulmise (332) proovi, kuid teda ei seatud kunagi sellisesse olukorda, kus ta oleks olnud sunnitud kurjale alluma. Tal ei lubata sattuda ühtegi kiusatusse ega katsumusse, millele ta ei suudaks vastu seista. Jumal varus inimese jaoks nii palju abi, et inimene ei pea mitte kunagi võitluses Saatanaga kaotajaks jääma.

Kui inimeste arv maa peal kasvas, ühines peaaegu terve maailm mässuliste ridadega. Veelkord näis nagu oleks Saatan võitnud. Ent veelkord katkestas Kõikväeline kurjuse võimsa kasvu ning veeuputus puhastas maa moraalsest rikutusest.

Prohvet lausub: "Kui Sinu kohtumõistmised tabavad maad, õpivad ilmamaa elanikud õiglust! Leiab aga õel armu, ei õpi ta õiglust... ega näe Jehoova kõrgust!" (Jes.26,9-10). Nii juhtus pärast uputust. Nuhtlused möödusid ja maa elanikud tõstsid uuesti mässu Issanda vastu. Kaks korda oli maailm hüljanud liidulepingu Jumalaga ja Tema käsud. Nii inimesed enne veeuputust kui ka Noa järeltulijad alavääristasid jumalikku autoriteeti. Siis sõlmis Jumal seaduselepingu Aabrahamiga ja valis endale rahva, kes pidi alal hoidma Tema käsud. Saatan hakkas kohe võrku punuma, et see rahvas oma püünistesse saada ja hukatusteele suunata. Ta meelitas Jaakobi lapsi abielluma paganatega ja kummardama nende ebajumalaid. Joosep aga jäi Jumalale ustavaks ning tema ustavus oli püsiv tunnistus tõelisest usust. Sellise valguse kustutamiseks kasutas Saatan Joosepi vendade kadedusest sündinud plaani müüa Joosep orjaks paganlikule maale. Jumal aga juhtis sündmusi nii, et isegi Egiptuse rahvas õppis Teda tundma. Pootifari kojas ja isegi vanglas sai Joosep sellise kasvatuse ja kooli, mis koos tema jumalakartlikkusega valmistas teda ette eesootava kõrge riigiameti jaoks — Egiptuse peaministri koha jaoks. Vaarao paleest kandus tema mõju üle kogu maa ning Jumala tundmine levis laialt. Egiptusse tulnud iisraellased kogusid samuti jõukust ja silmapaistvust ning need, kes jäid Jumalale ustavaks, avaldasid mõju laialdastes ringkondades. Paganlikud preestrid olid uue usu soodsat levikut nähes ärevil. Saatan oma vihaga taeva Jumala vastu ässitas neid valgust otsustavalt kustutama. Preestritele oli usaldatud troonipärija kasvatamine ning nende (333) otsustav trots Jumala vastu ja ebajumalateenistuse kirglik pooldamine istutati tulevase monarhi iseloomu. Kui saabus aeg, avaldus see julmas rõhumises.

Neljakümne aasta jooksul, mis järgnesid Moosese põgenemisele Egiptusest näis ebajumalateenistus pääsevat võidule. Aastatepikku vaibus iisraellaste lootus. Nii kuningas kui rahvas uhkeldasid oma võimuga ja pilkasid Iisraeli Jumalat. Selline teguviis süvenes üha enam ning saavutas haripunkti vaarao ajal, kelle palge ette ilmus Mooses. Kui heebrealaste juht tuli kuninga ette sõnumiga "Jehoovalt, Iisraeli Jumalalt," siis vastas vaarao: "Kes on Jehoova, et peaksin kuulama Ta sõna?... Mina ei tunne Jehoovat." Ta ütles nii mitte sellepärast, et ta poleks tõelist Jumalat tundnud, vaid kuna ta trotsis Jumala võimu. Algusest lõpuni polnud vaarao vastupanu jumalikele korraldustele tingitud teadmatusest, vaid vihast ja trotsist.

Ehkki egiptlased olid nii kaua keeldunud Jumalaga tuttavaks saamast, andis Issand neile veel võimaluse meelt parandada. Joosepi päevil oli Egiptus olnud Iisraelile pelgupaigaks. Jumalat oli austanud lahkus, mida Ta oli oma rahva vastu üles näidanud; ja nüüdki andis pikameelne ja kaastundlik Jumal igale nuhtlusele piisavalt aega. Egiptlased märkasid, et needus tabas just nende kummardamisobjekte; nii said nad veelkordse tõendi Issanda võimsusest. Kõik, kes soovisid, võisid alluda Jumalale ja pääseda nuhtlustest. Kuninga

fanatismi ja kangekaelsuse tegelikuks tulemuseks oli Jumala tundmise levimine ning paljud egiptlased hakkasid Teda teenima.

Kuna iisraellased olid kalduvad end meelsasti siduma paganlusega ja muganduma paganate ebajumalateenistusega, lubas Jumal neil elama asuda Egiptusesse, kus Joosepi mõju oli laialt tuntud ning kus soodsad olukorrad võimaldasid neil jääda eraldi rahvaks. Siin pidi egiptlaste ebajumalateenistuse jõledus ning Egiptuses oleku aja lõpuosas ilmnenud julmus ja rõhumine panema heebrealased mõistma ebajumalateenistuse jälkust ja juhtima neid pelgupaika otsima isade Jumala juurest. Sedagi jumaliku juhtivuse poolt pakutud võimalust kasutas Saatan oma kavatsustes. Ta pimestas iisraellaste meeled ning mõjutas neid jäljendama paganlike isandate kombeid. Kuna egiptlased austasid ebausklikult loomi, ei võinud heebrealased orjapõlve ajal oma ohvriteenistust teostada. Seetõttu ei saanud ohvriteenistus suunata nende mõtteid (334) suurele Ohvrile ja nende usk nõrgenes. Kui koitis Iisraeli vabastamise aeg, püüdis Saatan Jumala plaanidele vastu seista. Ta otsustas hoida seda suurt, üle kahe miljonilist rahvast teadmatuses ja ebausus. Jumal oli tõotanud oma rahvast õnnistada ja arvu poolest paljuks teha; teha nad võimsaks riigiks maailmas, kelle kaudu avaldada Jumala tahet ja teha neist Tema käsu hoidjad. Just seda rahvast püüdis Saatan hoida orjuses ja pimeduses, et nende meelest kaoks mälestus Jumalast.

Kui vaarao ees imetegusid tehti, siis oli kohal ka Saatan; ta püüdis imede mõju tühjaks teha ning takistada vaaraod tunnistamast Jumala ülemvõimu ja Tema korraldustele kuuletumist. Saatan püüdis Jumala tööd igati võltsida ning Tema tahtele vastu panna. Ta ei saavutanud muud kui seda, et jumalik vägi ja au ilmnesid veel suuremal määral. Nii sai iisraellastele ja kogu Egiptusele veel ilmsemaks tõelise ja elava Jumala olemasolu ja ülemvõim.

Iisraeli vabastades osutas Jumal võimsalt oma vägevusele ning karistas kõiki Egiptuse jumalaid. "Nõnda viis Ta välja oma rahva rõõmutsemisega ja oma valitud hõiskamisega..., et nad peaksid Tema määrusi ja hoiaksid Tema käsuõpetusi!" (Ps.105,43-45). Ta vabastas nad orjapõlvest selleks, et viia nad heale maale, mille Tema juhtivus oli valmistanud neile varjupaigaks vaenlaste eest; seal võinuks nad Tema tiibade varjus elada. Ta tahtis tõmmata nad enda juurde ning põimida nende ümber oma igavesed käsivarred. Vastuseks Tema headusele ja halastusele ei pidanud nad hoidma enda juures teisi jumalaid, vaid pidama Teda elavaks Jumalaks ning ülistama ja austama Tema nime maa peal.

Egiptuse orjapõlve jooksul olid paljud iisraellased suurel määral kaotanud Jumala käsu tundmise ning ühendanud käsu eeskirjadega paganlikke kombeid ja pärimusi. Jumal tõi nad Siinai mäe juurde ning kuulutas seal oma häälega oma käsku.

Ka Saatan oma inglitega oli kohal. Samal ajal, kui Jumal kuulutas rahvale oma käsku, tegi Saatan plaane, kuidas neid pattu meelitada. Otse taeva palge ees kavatses ta Jumala valitud rahva Tema käest ära kiskuda. (335) Kavatsedes suunata nad teenima ebajumalat, lootis ta muuta asjatuks kogu jumalateenimise, sest kuidas saab inimene õilistuda millestki sellisest, mis pole inimesest endast kõrgem ja mida ta saab vormida oma kätetööga? Kui inimesi saaks pimestada niivõrd, plaanitses ta, et nad ei mõistaks piiritu Jumala jõudu, majesteetlikkust ja au, vaid lubaksid mingil nikerdusel, neljajalgsel loomal või isegi roomajal kujutada Jumalat; kui saaks nemad, kes on Looja kuju sarnaseks loodud olevused, panna unustama oma sugulust Loojaga ning suunata nad kummardama vastikuid ja meeletuid kujusid, siis avaneks tee igasugusele kõlvatusele. Inimsüdame patused ihad hakkaksid lokkama ning Saatan saaks tegutseda täiesti vabalt.

Sealsamas Siinai jalamil hakkas Saatan ellu viima plaane Jumala käsu tühistamiseks. Nii jätkas ta taevas alustatud tööd. Neljakümne päeva kestel, mil Mooses viibis mäel Jumala juures, tegutses Saatan täisjõuga, püüdes äratada kahtlusi, mässumeelt ja Jumalast kaugenemist. Samal ajal, kui Jumal kirjutas käsulaudadele oma käsud, et usaldada need oma lepingurahva kätte, nõudsid iisraellased — Issandale kuulekusest loobunuina — kullast tehtud jumalaid! Kui Mooses mäelt Jumala ligioleku aupaklikust õhkkonnast alla tuli, kaasas kivilauad käskudega, millele iisraellased olid tõotanud kuuletuda, leidis ta nad avalikult käsku trotsivaina kullast kuju kummardamas.

Saatan oli kavatsenud saata Iisraeli hävingusse sellega, et ta suunas nad nii kisendavalt Issandat teotama. Kuna toimuv väljendas, et rahvas oli läbini rikutud ning kaotanud igasuguse tunnetuse eesõigustest ja õnnistustest, mida Jumal neile oli pakkunud ja kuna nad olid kaotanud tunnetuse oma pühalikult antud korduvatest tõotustest Jumalale ustavad olla, siis arvas Saatan, et Issand lahutab nad endast ja jätab hukkuma. Nii oleks tal õnnestunud hävitada Aabrahami seeme — see tõotatud seeme, kes pidi säilitama elava Jumala tundmise ja kelle kaudu pidi tulema tõeline Seeme, kes võidab Saatana. Suur mässaja oli kavatsenud Iisraeli hävitada ning Jumala plaanid nurjata. Kuid jälle tabas teda kaotus. Iisraellasi ei hävitatud, nii patused nagu nad olidki. Ehkki kangekaelsed Saatana toetajad kõrvaldati, sai rahvas, kes end alandas ja meelt parandas, siiski halastusrikkalt patud andeks. Jutustus sellest patustamisest jääb püsivaks tunnistuseks ebajumalateenistuse süüst ja karistusest ning Jumala õiglusest ja kannatlikust armust.

Kogu universum oli võinud jälgida sündmusi Siinail. Siin ilmnes selgelt Jumala ja Saatana valitsuse vahe. (336) Teiste maailmade patuta elanikud tõdesid jälle Saatana ärataganemise olemust ning võimu, mida ta oleks kehtestanud taevas, kui ta oleks saanud teha oma tahtmist.

Mõjutades inimesi üle astuma teisest käsust, tahtis Saatan ähmastada arusaamist Jumalast. Neljanda käsu [hingamispäeva käsu] kõrvaldamisega saanuks ta inimesed täielikult Jumalat unustama panna. Kui Jumal palub, et Teda teenitaks ja austataks üle kõigi paganlike jumalate, siis toetub Ta tõsiasjale, et Tema on Looja, kes on andnud kõigile teistele olevustele elu. Nii esitab asja Piibel. Prohvet Jeremija lausub: "Aga Jehoova on tõeline Jumal, Ta on elav Jumal ja igavene kuningas! ... Jumalad, kes ei ole teinud taevaid ja maad, need kaovad maa pealt ja taeva alt! Tema on oma rammuga teinud maa, tarkusega rajanud maailma ja mõistusega laotanud taevad! ... Inimesed on kõik rumalad, mõistusest ilma! Iga kullassepp jääb häbisse jumalakuju pärast, sest tema valmistatud kujud on pettus ja neis pole hinge! Need on tühised, naeruväärt tööd: oma katsumisajal nad hukkuvad! Nende sarnane ei ole see, kes on Jaakobi osa, sest Tema on kõige looja!" (Jer.10,10-12.14-16). Hingamispäev [sabat] Jumala loomisjõu mälestusmärgina osutab Temale kui taeva ja maa Loojale. Seega tunnistab hingamispäev pidevalt Tema olemasolu ning meenutab Tema suurust, tarkust ja armastust. Kui hingamispäeva oleks alati pühaks peetud, ei oleks ühelgi ajastul saanud olla ühtki ateisti ega ebajumalakummardajat. Eedenis alguse saanud hingamispäev on niisama vana kui maailm ise. Loomisest alates pidasid seda kõik usuisad. Egiptuse orjapõlves, isandate sunduse all, murdsid iisraellased truudust hingamispäevale — ning kaotasid suures osas silmist tunnetuse hingamispäeva pühadusest. Kui Siinailt kuulutati Jumala käsuõpetus, kõlasid neljanda käsu esimesed sõnad nii: "Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema!" Need sõnad osutavad tõsiasjale, et hingamispäeva ei seatud sisse alles siis; saame viite, et see pärineb loomisest. Selleks, et kaotada inimeste meeltest Jumalat, püüdis Saatan maha kiskuda kõnealuse suure mälestusmärgi. Kui õnnestub inimesed Loojat unustama panna, siis ei püüakski nad kurjuse võimule vastu seista ning tema võiks oma saagis kindel olla, plaanitses Saatan.

(337) Vaen Jumala vastu sundis Saatanat sõdima kõigi kümne käsu vastu. Suure põhimõttega armastada Jumalat, kõikide Isa, ning olla ustav Temale, on lähedalt seotud lapse armastus ja kuulekus oma vanemate vastu. Vanemliku autoriteedi põlgamine viib varem või hiljem Jumala autoriteedi põlgamiseni. Seepärast püüab Saatan mõjutada inimesi alahindama viienda käsu kohustust. Paganlike rahvaste hulgas ei hoolitud kuigi palju selles käsus esitatud põhimõtetest. Paljudes riikides oli tavaks vanemad ühiskonnast välja tõugata või surmata siis, kui nad polnud enam suutelised enda eest hoolitsema. Perekonnaringis ei koheldud ema kuigi lugupidavalt ning juhul kui isa suri, pidi ema alluma vanemale pojale. Mooses esitas

põhimõtte, et laps kuuletub vanemale; kuid siis, kui iisraellased Issandast ära taganesid, astusid nad teiste käskude kõrval üle ka viiendast käsust.

Saatan on olnud "inimese tapja... algusest peale" (Joh.8,44). Niipea, kui ta oli omandanud võimu inimkonna üle, õhutas ta inimesi üksteist vihkama ja tapma ning veel enam — jultunuimal viisil Jumala autoriteeti trotsides õhutas ta neid kuuendast käsust üleastumist muutma oma religiooni osaks.

Võtnud omaks väärad arusaamad jumalikest omadustest, hakkasid paganrahvad uskuma, et jumaluste lepitamiseks oli vaja tuua inimohvreid. Ebajumalate teenimise erinevates vormides on ikka viljeldud kõige kohutavamaid julmusi. Üks sellistest oli tava lasta lapsed ebajumala kuju ees tulest läbi minna. Kui üks lastest tuli katsumusest põletushaavadeta välja, uskus rahvas, et nende ohver oli vastu võetud. Pääsenut hakati pidama jumalate eriliseks soosikuks; ta külvati üle eesõigustega ning temast peeti ka hiljem väga lugu. Teda ei karistatud kunagi, ehkki ta võis teha palju kurja. Kui aga tulest läbi minev laps sai põletada, oli tema saatus otsustatud. Usuti, et jumalaid võis lepitada ainult selle õnnetukese surm. Suurtel ärataganemise aegadel viljeldi selliseid jälkusi teatud määral ka iisraellaste hulgas.

Seitsmendast käsust astuti religioossuse sildi all üle juba ammu. Paganliku ebajumalateenistuse osaks olid kõlvatuimad ja jälgimad kombed. Jumalusi endid kujutati samuti moraalselt ebapuhtaina ning nende kummardajad andsid (338) vaba voli madalaimatele kirgedele. Viljeldi loomuvastasusi ning religioossed pidustused kujutasid endast päris avalikku ja üldist amoraalset orgiat.

Mitmikabielu viljeldi juba maailma ajaloo varajastel aegadel. See oli üks pattudest, mis tõi Jumala viha enne-veeuputuse-aegse maailma peale. Pärast veeuputust levis polügaamia uuesti laialdaselt. Selle abil oli Saatanal võimalus lõhkuda abielu, nõrgestada selle kohustusi ja vähendada selle pühadust — ja nii sai ta väga hästi lõhkuda inimeses sarnasuse Jumalaga ning asendada see hädade ja pahedega.

Suure võitluse algusest peale oli Saatan püüdnud esitada inimesele väära ettekujutust Jumala iseloomust ning õhutada teda mässule Jumala käsu vastu. Näib, et tema püüdeid on krooninud edu. Rahvamassid kuulavad Saatana petlikke jutte ja tõstavad mässu Jumala vastu. Ent kurjuse tegevusest hoolimata viib Jumal kõikumatult ellu oma plaane ning ilmutab kõikidele mõistusega loodolevustele oma õigust ja headust. Saatan on oma kiusatustega saanud

panna kogu inimsoo Jumala käskudest üle astuma, kuid Jumala Poeg on oma ohvri kaudu võimaldanud inimesele tagasitee Jumala juurde. Kristuse armu läbi võivad nad täita Isa käsku. Ja nii kogub Jumal kõikidel ajastutel, ka keset ärataganemist ja vastuhakku, endale rahva, kes on ustav Temale — rahva, "kelle südames on mu käsuõpetus" (Jes.51,7).

Pettusega eksitas Saatan taeva ingleid; pettusega on ta jätkanud tööd inimeste hulgas ja selliselt tegutseb ta maailma ajaloo lõpuni. Kui ta tunnistaks avalikult, et võitleb Jumala ja Tema käsu vastu, muutuksid inimesed valvsaks, kuid ta maskeerib end ning segab tõe eksitusega. Kõige ohtlikumad valed ongi need, millesse on segatud tõtt. Nii võetakse omaks valed, mis valdavad inimhinge ja lõpuks laostavad selle. Nii haarab Saatan kaasa kogu maailma. Kuid saabumas on päev, mil tema võidurõõmul on igaveseks lõpp.

Viis, kuidas Jumal kohtleb mässu, paljastab lõpuks täielikult tegevuse, mida nii kaua on tehtud salajas. Kõik loodolevused näevad, kuhu viivad Saatana valitsemissüsteemi tagajärjed ja jumalike seaduste kõrvaleheitmine. Jumala käsk mõistetakse täielikult õigeks. Kord nähakse, et Jumal on teinud kõik (339) oma rahva ja kõigi loodud maailmade igaveseks õnneks. Saatangi tunnistab kogu pealtvaatava universumi ees Jumala valitsuse ning Tema käsu õiglust.

Pole enam kaugel aeg, mil Jumal seab ausse oma teotatud autoriteedi. "Jehoova väljub oma asupaigast, nuhtlema maa elanikke nende ülekohtu pärast" (Jes.26,21). "Aga kes suudab taluda Tema tulekupäeva? Ja kes jääb püsima Tema ilmudes?" (Mal.3,2). Iisraellastel oli patususe tõttu keelatud läheneda mäele, kui Jumal kavatses laskuda sellele oma käske välja kuulutama; keeld anti seepärast, et Tema ligioleku põletav auhiilgus neid ei hävitaks. Kui juba Jumala käsu väljakuulutamise paigaga seostus Tema väe niisugune avaldumine, siis kuivõrd hirmutav on Tema kohtumõistmine, kus Ta rakendab oma püha seadust? Kuidas suudaksid Tema autoriteeti jalge alla tallanud isikud taluda Tema aulisust viimsel suurel kohtupäeval? Siinai kohutavus pidi rahvale kujutama jumaliku kohtu stseene. Pasunahääl kutsus Iisraeli Jumalaga kohtuma. Peaingli hääl ja Jumala pasun kutsuvad kord kogu maailmast nii elavad kui surnud oma Kohtumõistja palge ette. Isa ja Poeg ning suur hulk ingleid olid kohal Siinai mäel. Suurel kohtupäeval tuleb Kristus "oma Isa auhiilguses oma inglitega" (Mat.16,27). Siis istub Ta täies hiilguses troonil ning Tema ette kogutakse kõik rahvad.

Kui Jumal ilmutas oma ligiolu Siinai mäel, siis oli Issanda auhiilgus kogu Iisraelile otsekui põletav tuli. Ent kui Kristus tuleb aus koos pühade inglitega, siis valgustab kogu maailma Tema ligioleku hirmuäratav valgus. "Meie Jumal tuleb ega vaiki, tuli põletab Tema eel ja Tema ümber möllab maru väga! Ta kutsub taeva ülalt ja maa, et kohut mõista oma

rahvale!" (Ps.50,3.4). Tulejõgi voolab Temast välja, mistõttu kõik algained kuumusest sulavad. Maa ja kõik sellel tehtu põleb ära. "Issand Jeesus ilmub taevast oma väe inglitega tuleleegis ja maksab kätte neile, kes ei tunne Jumalat ja kes ei alistu meie Issanda Jeesuse Kristuse evangeeliumile" (1.Tes.1,7.8).

(340) Inimese loomisest peale ei olnud avaldunud jumalik vägi nii võimsalt kui Siinailt käsu kuulutamisel. "Siis värises maa ja taevadki tilkusid Jumala ees, seesinane Siinai Jumala ees, Iisraeli Jumala ees!" (Ps.68,9). Keset loodusjõudude kohutavaimat mässamist kõlas pilvest pasunahelina Jumala hääl. Mägi värises tipust jalamini ning kahvatud ja hirmust värisevad iisraellased olid langenud silmili maha. Tema, kelle hääl pani siis värisema maa, on öelnud: "Veel kord ma panen värisema mitte ainult maa, vaid ka taeva!" (Heb.12,26). Piibel ütleb: "Jehoova müristab kõrgusest ja toob oma pühast eluasemest kuuldavale oma hääle!" "Taevas ja maa värisevad!" (Jer.25,30; Joel.4,16). Selle eesootava suure päeva kohta on öeldud, et isegi "taevas veeres ära nagu rullraamat" (Ilm.6,14). Kõik mäed ja saared nihkuvad paigast. "Maa taarutab tugevasti, joobnu sarnaselt, ja õõtsub otsekui vahionn! Tema üleastumine lasub raskesti ta peal, ta langeb ega tõuse enam!" (Jes.24,20).

"Seepärast lõtvuvad kõik käed ja kõik inimsüdamed lähevad araks! Nad jahmuvad! Väitused ja valud haaravad neid, nad vaevlevad otsekui sünnitaja! ... Mina tasun ilmamaale tema kurjuse," ütleb Issand, "mina lõpetan ülbete kõrkuse ja alandan võimutsejate upsakuse!" (Jes.13,7.8.11; vt. Jer.30,6).

Kui Mooses laskus alla mäelt Jumala juurest, kus ta oli saanud tunnistuslauad, ei suutnud süüdiolev Iisrael taluda tema näolt peegelduvat sära. Kuivõrd vähem suudavad patused vaadata otsa Jumala Pojale, kui Ta ilmub oma Isa aus, ümbritsetuna kõigist taevastest hulkadest, et mõista kohut käsust üleastujaile ning lunastuse hülgajaile. Need, kes on Jumala käsu tähele panemata jätnud ja Kristuse verd halvaks pannud, "ilmamaa kuningad ja suured isandad ja sõjapealikud ja rikkad ja võimumehed," poevad varjule (341) "koobastesse ja mägede kaljudesse" ning ütlevad mägedele ja kaljudele: "Langege meie peale ja varjake meid selle palge eest, kes aujärjel istub, ja Talle viha eest! Sest on tulnud Tema suur vihapäev, ja kes võib püsida?" (Ilm.6,15-17). "Sel päeval viskavad inimesed oma hõbedased ja kuldsed ebajumalad... muttidele ja nahkhiirtele, et aga saaks pugeda kaljupragudesse ja kivivahedesse Jehoova kartuse pärast ja Tema kõrge aupaistuse eest, kui Ta tõuseb maad hirmutama! (Jes.2,20.21).

Siis nähakse, et Saatana mäss Jumala vastu on viinud hukatusse nii tema kui kõik, kes on otsustanud hakata tema alamaiks. Ta on maalinud üleastumise tagajärgi ette headena, kuid sel päeval nähakse, et "patu palk on surm." "Sest vaata, päev tuleb, põlev nagu ahi, ja kõik ülbed ja kõik, kes pattu teevad, on nagu kõrred! Ja see päev, mis tuleb, põletab nad, ütleb vägede

Jehoova, ega jäta neile ei juurt ega oksa!" (Mal.3,19). Täielikult raiutakse maha Saatan, kõigi pattude juur, ja kõik ülekohtutegijad, kes on tema oksad. Laulja ütleb: "Sa hukkasid õela, sa pühkisid ära nende nime alatiseks ja igaveseks! Vaenlased on hävinud, nad on jäädavad rusud!" (Ps.9,6.7).

Jumala lastel ei ole ka jumalike nuhtluste raevutsemise keskel põhjust karta. "Jehoova on varjupaigaks oma rahvale ja kindlaks linnaks Iisraeli lastele" (Joel.4,16). Päev, mis toob õudust ja hävingut Jumala käsust üleastujaile, toob sõnakuulelikele "ütlematut ning väga kallist rõõmu" (1.Pet.1,8). "Koguge mulle kokku mu vagad, kes minuga on teinud lepingu ohvri juures! ... Siis taevad kuulutavad Tema õigust, sest Jumal on kohtumõistja!"

"Ja te näete jälle vahet õige ja õela vahel, selle vahel, kes teenib Jumalat, ja selle vahel, kes Teda ei teeni!" (Mal.3,18). "Kuulge mind, õigusetundjad, rahvas, kelle südames on minu käsuõpetus! ... Vaata, ma võtan su käest... oma viha peekri — seda ei ole sul enam vaja juua! ... Mina, mina olen see, kes teid trööstib!" (Jes.51,7.22.12). "Mäed liiguvad ja künkad kõiguvad küll, aga minu heldus ei liigu su juurest ja minu rahuseadus ei kõigu, ütleb Jehoova, su halastaja!" (Jes.54,10).

(342) Suur lunastusplaan toob maailma jälle täielikku kooskõlla Jumalaga. Kõik, mis patu läbi kaotati, taastatakse. Lunastatakse inimene, kuid mitte ainult — lunastatakse ka maa — see saab sõnakuulelike igaveseks koduks. Kuus tuhat aastat on Saatan võidelnud maa oma valduses hoidmise pärast. Nüüd täitub Jumala algne loomisel olnud eesmärk. "Kõigekõrgema pühad saavad kuningriigi ja kuningriik jääb neile igaveseks — igavesest ajast igavesti!" (Tan.7,18).

"Päikesetõusust loojakuni olgu kiidetud Jehoova nimi!" (Ps.113,3). "Sel päeval on Jehoova ainus ja Tema nimi on ainus!... Ja Jehoova on kuningaks kogu maale!" (Sak.14,9). Piibel ütleb: "Igavesti, Jehoova, jääb püsima Sinu sõna taevas! ... Usaldatavad on kõik Ta seadmised! Need on toetatud ikka ja igavesti!" (Ps.119,89; 111,7.8). Kogu patuta universum tõstab ausse need pühad käsud, mida Saatan on vihanud ja püüdnud hävitada. "Sest nagu maa toob esile oma kasvud ja aed laseb võrsuda oma külvi, nõnda laseb ka Issand Jehoova võrsuda õigust ja kiitust kõigi rahvaste ees!" (Jes.61,11).

Peatükk 30 -KOGUDUSETELK JA SELLE TEENISTUS

(2.Ms. 25-40. ptk.; 3.Ms. 4-16. ptk.)

(343) Kui Mooses oli mäel Jumala juures, anti talle korraldus: "Nad tehku mulle pühamu, siis ma asun elama nende keskele!" Ta sai pühamu ehitamiseks üksikasjalikud juhtnöörid. Kuid ärataganemise tõttu minetasid iisraellased Jumala ligioleku õnnistuse ning Jumala pühamu püstitamine nende leeri keskele polnud siis võimalik. Hiljem, kui Taevas neid taas heakskiitvalt kohtles, jätkas suur juht jumaliku korralduse elluviimist.

Jumal andis töö jaoks valitud meestele erilist tarkust ja oskust. Jumal andis püha ehitise püstitamiseks ehitusplaani ning üksikasjalised juhised selle kuju, suuruse, kasutatavate materjalide ja sisustuse kohta. Pühamu ja kõik sellesse inimkäte tööga valmistatud pühad esemed pidid olema "tõelise püha paiga kujud," "taevaliste asjade kujud" (Heb.9,24.23) — miniatuur taevasest templist, kus Kristus, meie suur Ülempreester, pidi pärast oma elu ohverdamist teostama teenistust patuse heaks. Jumal avas mäel Moosese silmadele vaate taevasesse pühamusse ning käskis tal teha kõik nähtud eeskuju kohaselt. Mooses kirjutas iga juhtnööri ustavalt üles ja edastas rahva juhtidele.

Pühamu ehitamine eeldas suuri ja kulukaid ettevalmistusi. Vajati suurel hulgal väga väärtuslikku ja kallist materjali. Kuid Issand tunnustas ainult vabatahtlikke annetusi. "Igaühelt, kes annab heast südamest, võtke minu tõstelõivu," kõlas jumalik korraldus, mida Mooses kogudusele kordas. Pühendumine Jumalale ning ohvrimeelsus olid Kõigekõrgemale asupaiga valmistamise esmased tingimused.

(344) Kogu rahvas vastas üleskutsele üksmeelselt. "Siis nad tulid tagasi, igaüks, keda süda sundis, ja igaüks, kes hea meelega tahtis anda, tõi Jehoovale tõstelõivu kogudusetelgi ehitamiseks, kõige selle teenistuse ja pühade riiete jaoks. Nad tulid, niihästi mehed kui naised, igaüks, kes heast südamest tahtis anda, ja tõid sõlgi, kõrvarõngaid, sõrmuseid ja keesid, igasugu kuldriistu, kõik, kes tõid Jehoovale kõigutusohvriks kulda."

Ja kõik, kellel leidus purpursinist, purpurpunast ja helepunast lõnga ning linast lõime, punaseid jääranahku ja merilehmanahku, tõid neid. Igaüks, kes sai tõstelõivuks annetada hõbedat või vaske, tõi Jehoovale tõstelõivu; ja igaüks, kellel leidus akaatsiapuud, tõi seda kõigi tööde tarviduseks.

Ja kõik osavad naised ketrasid käsitsi ning tõid kedratud purpursinist, purpurpunast ja helepunast lõnga ning linast lõime. Ja kõik naised, keda süda selleks sundis ja kes oskasid, ketrasid kitsekarvu.

Ja ülemad tõid karneoolikive ja ilustuskive õlarüü ja rinnakilbi jaoks, palsamit, õli valgustuseks ning võideõliks ja healõhnaliseks suitsutusrohuks (2.Ms.35,23-28).

Pühamu ehitamise käigus jätkas rahvas — nii vanad kui noored, mehed, naised ja lapsed — annetuste toomist, kuni töödejuhatajad leidsid, et toodut oli küllalt, isegi rohkem kui sai ära kasutada. Mooses laskis siis kogu leeris kuulutada: Ükski mees ja naine ärgu töötagu enam pühamu tõstelõivu jaoks!" Siis rahvas enam ei toonud." Iisraellaste nurisemised ja Jumala hukkamõistuotsused nende pattude tõttu, on kirja pandud järeltulevatele sugupõlvedele hoiatuseks. Teisest küljest on nende pühendumine, innukus ja heldemeelsus järgimist väärivaks eeskujuks. Kõik, kes tahavad südamest teenida Jumalat ning hindavad Tema püha ligioleku õnnistusi, ilmutavad samasugust ohvrimeelsust selle koja püstitamiseks, kus Tema võiks nendega kohtuda. Nad soovivad tuua Issandale annetuse parimast, mis neil on. Jumalale ehitatud koda ei tohiks jätta võlgadesse, sest see häbistaks Teda. Antagu heldemeelselt nii palju, kui vajatakse töö lõpule viimiseks, nii et töölised võiksid öelda pühamu ehitajate sarnaselt: "Ärge tooge enam annetusi!"

(347) Kogudusetelk oli sellise konstruktsiooniga, et seda sai lahti võtta ja kõigil Iisraeli rännakutel kaasas kanda. Seepärast oli see väike, umbes kaheksateist meetrit pikk, kuus meetrit lai ja kuus meetrit kõrge. Ometi oli see suurepärane ehitis. Ehitiseks ja sisustuseks kasutati akaatsiapuud, mis oli Siinail leiduvaist puuliikidest vastupidavaim. Seinad tehti püstlaudadest, mis toetusid hõbedast soklitele ning mida hoidsid tihedalt koos püstsambad ja põiklatid. Kõik see kaeti kullaga, nii et kogu ehitis näis olevat valmistatud puhtast kullast. Katus moodustus neljakihilisest kattest, mille seesmine kiht oli "korrutatud linasest lõimest, purpursinisest, purpurpunasest ja helepunasest lõngast..., kunstipäraselt sissekootud keerubitega." Järgmised kolm olid vastavalt kitsekarvadest, punaseks värvitud jääranahkadest ning merilehmanahkadest; nii tagati kindel varjualune.

Ehitise jagas kahte ossa kaunis ja hinnaline vahetekk, mida hoidsid ülal kuldplaatidega kaetud sambad. Samasugune vahetekk sulges ka sissepääsu esimesse ossa. Mõlemad vahetekid olid — nagu lae seesmine kategi — säravalt värvirikkad: purpursinine, purpurpunane ja helepunane olid sobitatud maitsekalt ühte ning neist olid kuld- ja hõbeniitidega läbi tikitud keerubid. Tikitud keerubid sümboliseerisid inglihulki, kes on seotud tööga taevases pühamus ning kes on teenivad vaimud Jumala rahva abistamiseks siin maal.

Pühamu asus õues, mida nimetati eesõueks ja mida ümbritsesid vasksammastele toetuvad peenlinasest kangast valmistatud eesriided ehk katted. Sissepääs õue oli idakaarest. Sissepääsu katsid hinnalisest materjalist ja kauni meistritööna valmistatud eesriided, ometi tagasihoidlikumad pühamu eesriietest. Õue katted olid peaaegu poole madalamad pühamu

seinte kõrgusest — nii võisid inimesed ehitist väljastpoolt hästi näha. Õues, sissepääsu lähedal, seisis vasest põletusohvrialtar. Sellel altaril ohverdati kõik Issandale toodud põletusohvrid, ohvri veri aga piserdati altari sarvedele. Altari ja pühamu ukse vahel oli vaskne pesemisnõu, mis oli valmistatud peeglitest, mida Iisraeli naised olid vabatahtliku annetusena kokku toonud. Pesemisnõus pidid preestrid pesema oma käed ja jalad iga kord, kui nad läksid pühamusse või liginesid altarile, et ohverdada põletusohver Issandale.

(348) Pühamu esimeses osas ehk pühas paigas oli vaateleibade laud, küünlajalg ning suitsutusaltar. Vaateleibade laud paiknes ruumi põhjaküljes. Laud oli pealistatud puhta kullaga ja seda ümbritses kuldpärg. Sellele lauale pidid preestrid igal hingamispäeval asetama kahe kuhjana kaksteist leiba ning üle piserdama viirukiga. Laualt äravõetud leibu peeti samuti pühadeks ning preestritel tuli need ära süüa. Lõunaküljes asetses seitsmeharuline küünlajalg seitsme lambikesega. Selle harud olid kaunistatud kunstipäraselt väljanikerdatud õitega, mis meenutasid liiliaõisi. Küünlajalg oli välja töötatud ühest tervest kullakamakast. Kuna pühamul ei olnud aknaid, ei tohtinud iialgi kõik lambid küünlajalal kustuda; lambivalgus pidi paistma pidevalt päeval ja ööl. Püha paika kõige pühamast paigast lahutava vaheteki ees, Jumala palge vahetus läheduses, seisis kuldne suitsutusaltar. Sellel altaril pidi preester põletama viirukit igal hommikul ja õhtul; selle sarvedele võiti patuohvri verd ning sellele piserdati verd suurel Lepituspäeval. Tule sellel altaril süütas Jumal ise ning seda hoiti pühana alal. Päeval ja öösel levitas püha suitsutusrohi meeldivat lõhna kogu pühamusse ja ümbruskonda väljaspool pühamut.

Seesmise vaheteki taga oli kõige püham paik, kuhu keskenes lunastuse ja lepituse sümboolne teenistus ning mis moodustas vahelüli taeva ja maa vahel. Selles osas asus akaatsiapuust valmistatud laegas, mis oli nii seest kui väljast üle löödud kullaga ning mille ülaosa ümber kaardus kuldpärg. Laegas valmistati nende kivilaudade hoiupaigaks, millele Jumal oli kirjutanud oma kümme käsku. Seepärast nimetati laegast ka Jumala tunnistuse laekaks ja seaduselaekaks, kuna kümme käsku olid Jumala ja Iisraeli vahelise lepingu aluseks.

Püha laeka kaant nimetati armuaujärjeks ja lepituskaaneks. See oli valmistatud ühest tükist puhtast kullast ning selle peal oli kaks kullast keerubit — üks kaane kummaski otsas. Kummagi ingli üks tiib oli sirutatud üles, teine aga kattis austuse ja alandlikkuse märgiks ta keha (vt. Hes.1,11). Keerubite näod olid vastakuti ning pööratud aupaklikult alla laeka poole. (349) Nende asend väljendas taevaste hulkade austavat suhtumist Jumala käsku ning huvi lunastusplaani vastu.

Lepituskaane kohal oli Shekinah — aupilv — jumaliku ligioleku märk; sealt keerubite vahelt andis Jumal teada oma tahet. Mõnikord tegi pilvest kostuv hääl ülempreestrile teatavaks jumalikud sõnumid. Teinekord langes paremal asuvale inglile valgus, mis tähendas heakskiitu või vastuvõtmist. Vahel kattis aga vari või pilv vasakul asetsevat inglit; siis oli tegemist mingi asja halvakspanu või keeluga.

Laekas säilitatav Jumala käsk oli õiguse ja kohtu suur mõõdupuu. Käsk kuulutas üleastujale surma, kuid käsu kohal oli lepituskaan, mille kohal Jumal ilmutas oma ligiolekut ning millelt lepituse teenete põhjal kuulutati kahetsevale patusele andestust. Nii saavad ka Kristuse lunastustöös — mida kujutas pühamu teenistus — "heldus ja tõde... üksteisega kokku, õigus ja rahu annavad üksteisele suud" (Ps.85,11).

Inimkeel ei suuda kirjeldada pühamu seesmist sära. Kullaga kaetud seinad peegeldasid kuldküünlajala lampide valgust. Rikkalikult kirjatud vahetekkidel helklevate keerubite kujutised andsid pühamule sädelevat värvidemängu. Laud ja suitsutusaltar lisasid omakorda kullasära. Ja sisemise vaheteki taga oli püha laegas oma salapäraste keerubitega ning nende vahel püha Shekinah — Issanda ligioleku nähtav avaldumine. Ometi oli kõik see vaid tuhm peegeldus taevas oleva Jumala templi aulikkusest, inimese heaks tehtava lunastustöö suure keskuse hiilgusest.

Pühamu ehitamine kestis umbes pool aastat. Kui see oli valmis, kontrollis Mooses ehitajate töö üle ning võrdles seda mäel nähtud eeskujuga ja Jumalalt saadud juhistega. "Nõnda nagu Jehoova Moosest oli käskinud, nõnda nad tegid... Ja Mooses õnnistas neid." Õhinal kogunesid iisraellased püha ehitist vaatama. Ajal, mil nad toimuvat aukartliku rahuldustundega silmitsesid, kerkis pilvesammas pühamu kohale, laskus alla ning mähkis pühamu endasse. "Ja Jehoova auhiilgus täitis elamu!" Jumalik majesteetlikkus ilmnes nii võimsalt, et veidi aega ei võinud isegi Mooses pühamusse siseneda. Sügavalt liigutatuna vaatles rahvas märki (350) sellest, et Issand võttis nende kätetöö vastu. Kuid nad ei toonud kuuldavale valjusid rõõmuhõiskeid. Kõiki täitis pühalik aukartus. Sisemine rõõm väljendus rõõmupisarais ning nad laususid vaikselt tänu selle eest, et Jumal oli valmis elama nende keskel.

Jumala korralduse kohaselt eraldati Leevi suguharu pühamus toimuva teenistuse eest hoolt kandma. Maailma ajaloo varajastel aegadel oli iga mees oma perekonnas preestriks. Aabrahami päevil peeti preestriks olemise kohustust vanima poja esmasünniõiguse juurde kuuluvaks. Nüüd tunnistas Issand kõigi Iisraeli esmasündinute asemel Leevi suguharu pühamu teenistuse eest hoolt kandjaks. Suguharule sellist au andes väljendas Issand heakskiitu nende

ustava teenistuse eest ning Tema kohtunuhtluste täide viimise eest siis, kui Iisrael rüvetas ennast kuldvasika teenimisega. Preestriamet piirdus siiski vaid Aaroni perekonnaga. Ainult Aaron ja ta pojad võisid teenida Issanda ees; ülejäänud suguharuliikmetele usaldati pühamu ja selle riistade hooldamine. Neil tuli küll preestreid nende teenistuses abistada, kuid nemad ei võinud ohverdada, viirukit suitsutada ega pühi esemeid kinni katmata kujul näha.

Preestritele määrati nende ameti kohane eriline riietus. "Tee oma vennale Aaronile pühad riided auks ning iluks," kõlas jumalik korraldus Moosesele. Tavalise preestri rüüks oli valgest linasest lõimest ühes tükis kootud hame. See ulatus peaaegu taldadeni ning seoti keskelt kokku valge linase vööga, mis oli läbi tikitud purpursinise, purpurpunase ja helepunase lõngaga. Preestri ametirüüd täiendas valge turban ehk mitra. Kui Mooses omal ajal oli olnud põleva põõsa juures, oli tal kästud võtta kingad jalast, kuna ta seisis paigas, mis oli püha. Preestrid ei tohtinud samuti siseneda pühamusse kingad jalas. Kingade külge jäänud tolm oleks saastanud püha paiga. Enne pühamusse minekut tuli neil jätta kingad eesõue ning alati enne teenimist pühamus või põletusohvri altari juures tuli neil pesta käed ja jalad. Nii korrati jätkuvalt õpetust, et need, kes lähenevad Jumalale, peavad kõrvaldama enda juurest igasuguse rüveduse.

Ülempreestri riided olid tema kõrge ameti vääriliselt valmistatud hinnalisest materjalist ja meisterlikult. (351) Temalgi oli linane hame nagu tavalistel preestritel, kuid lisaks sellele kandis ülempreester selle peal sinist rüüd, mis oli samuti ühes tükis kootud. Selle allserv oli kaunistatud kuldsete kellukeste ning purpursinisest, purpurpunasest ja helepunasest lõngast valmistatud granaatõuntega. Rüü peal oli sellest veel lühem rõivas — kuldsetes, valgetes, purpursinistes, purpurpunastes ja helepunastes toonides õlarüü. See oli kokku seotud kunstipäraselt kootud, samades värvides vööga. Õlarüül polnud käiseid ning selle kullaga tikitud õlatükkidel paiknes kaks karneoolikivi, millele graveeriti Iisraeli kaheteistkümne suguharu nimed.

Õlarüü peal oli rinnakilp — kõige püham ese preestri ametirüüst. See oli samast materjalist nagu õlarüü, ruudukujuline — vaksapikkune ja -laiune. Sinise nööriga kuldrõngaste külge sõlmituna rippus see õlatükkidel. Selle ääristus moodustus mitmesugustest kalliskividest, samadest kividest, mis moodustavad Jumala linna kaksteist alust. Seespool ääristust olid kullast pesadesse neljakaupa ritta seatud kaksteist kalliskivi; neile — nagu õlgadel asuvatele kividelegi — graveeriti suguharude nimed, igale üks. Issanda korraldus oli: "Nõnda kandku Aaron, kui ta läheb pühamusse, Iisraeli poegade nimesid kohtu-rinnakilbis oma südame peal alaliseks mälestuseks Jehoova ees" (2.Ms.28,29). Nii kannab ka Kristus, kes meie suure Ülempreestrina toetub patuse nimel Isa ees oma vere teenetele, oma südamel iga kahetseva,

uskuva inimlapse nime. Laulja ütleb: "Mina olen vilets ja vaene, aga Issand mõtleb minu peale!" (Ps.40,18).

Rinnakilbi paremas ja vasakus servas oli kaks suurt ja eriti säravat kivi. Neid nimetati Uurimiks ja Tummimiks. Nende kaudu andis Jumal ülempreestri vahendusel teada oma tahet. Kui Issanda ette toodi otsustamiseks mõni küsimus, siis väljendas parema kivi ümber paistev valgus Issanda nõusolekut ehk jaatavat vastust; seevastu kõneles pilvevari vasakul kivil Issanda eitavast või eemaletõukavast vastusest.

Ülempreestri peakatteks oli valge linane turban, millele oli purpursinise nööriga kinnitatud kullast laubaehe, graveeringuga: "Jehoovale pühitsetud!" Kõik, mis oli seotud ülempreestri riietuse ja käitumisega, pidi vaatajale andma mulje Jumala ja Tema teenistuse pühadusest ning Temale ligineva inimese käest nõutavast puhtusest.

Kuna pühamu ise ja selles teenivad preestrid "teenivad selles, mis on taevase pühamu kuju ja vari" (Heb.8,5), (352) oli pühamu teenistus eriliselt tähtis ja seepärast andiski Issand Moosese vahendusel ülimalt täpsed korraldused sümboolse teenistuse iga üksikasja kohta. Teenistus pühamus jagunes igapäevaseks ja iga-aastaseks teenistuseks. Igapäevast teenistust teostati pühamu eesõues põletusohvri altari juures ning pühamu esimeses osas ehk pühas paigas. Iga-aastast teenistust aga teostati kõige pühamas paigas.

Seda pühamu tagumist osa ei võinud näha mitte ükski teine surelik silm kui vaid ülempreester, ja temagi võis sinna minna vaid korra aastas pärast ülimalt hoolikat ja pühalikku ettevalmistust. Värisedes astus ta sinna Jumala ette ning aukartlikus vaikuses ootas rahvas tema tagasipöördumist, mõtted suunatud tõsises palves Jumala poole õnnistuste pärast. Lepituskaane ees tegi ülempreester lepitust Iisraeli pattude eest; aupilves kohtus Jumal temaga. Kui ülempreester jäi kõige pühamasse paika tavalisest kauemaks, kartis rahvas, et Issanda auhiilgus võis ta nende või tema enda pattude pärast hävitada.

Igapäevane teenistus hõlmas hommikuse ja õhtuse põletusohvri, healõhnalise suitsutusohvri kuldaltaril ning erilised ohvrid isiklike pattude eest. Lisaks neile ohverdati teatud hingamispäevadel, noorkuupäevadel ning pühade puhul eriohvrid.

Igal hommikul ja õhtul põletati altaril aastane tall koos selle juurde kuuluva roaohvriga. Nii sümboliseeriti kogu rahva igapäevast pühendumist Issandale ja pidevat sõltumist Kristuse lepitavast verest. Jumal rõhutas eriliselt tõsiasja, et kõik pühamus toodavad ohvrid pidid olema "veatud" (2.Ms.12,5). Preestrid pidid kontrollima kõiki ohvriloomi ning vastu võtmata jätma iga looma, kellel avastati mõni viga. Ainult "veatu" ohver võis sümboliseerida Tema täiuslikku puhtust, kes pidi ohverdama end "veatu ja laitmatu tallena" (1.Pet.1,19). Paulus kasutab ohvreid illustratsioonina, kõneldes sellest, milliseks peaksid Kristuse järelkäijad saama. Ta lausub: "Mina manitsen teid nüüd, vennad, Jumala suure, südamliku halastuse tõttu andma oma ihud elavaks, pühaks ja Jumala meelepäraseks ohvriks. See olgu teie mõistlik jumalateenistus" (Rom.12,1). Meil tuleb pühendada end Jumala teenimisele ning püüda teha see ohver võimalikult täiuslikuks. Jumal ei saa vastu võtta midagi vähemat kui parim, mida võime pakkuda. Need, kes armastavad Teda kogu (353) südamest, soovivad pühendada Talle oma elu parima teenistuse ning püüavad pidevalt viia kogu oma olemuse kooskõlla nende seadustega, mis aitavad neil teha Tema tahtmist.

Suitsutusohver tõi preestri Jumalale lähemale kui ükski teine igapäevase teenistuse osa. Kuna pühamu seesmine vahetekk ei ulatunud katuseni, kumas lepituskaane kohal olev Jumala aulisus osaliselt ka pühamu esimesse osasse. Kui preester Issanda ees suitsutusrohtu ohverdas, vaatas ta laeka poole ning kui viirukisuits pilvena ülespoole tõusis, laskus jumalik aulisus lepituskaanele ja täitis kõige pühama paiga ning sageli pühamu mõlemad osad nii, et preestril tuli taganeda välisukseni. Nii nagu selles sümboolses teenistuses vaatas preester usus lepituskaane suunas, mida ta ei näinud, nii tuleb Jumala rahval nüüd suunata oma palved Kristuse, suure Ülempreestri poole, kes inimsilmale nähtamatuks jäävana palub nende eest taevases pühamus.

Iisraeli palvetega koos ülespoole kerkiv viirukisuits kujutab Kristuse teeneid ja vahendustööd ning Tema täiuslikku õigust, mis usu kaudu loetakse Tema rahva osaks ja mis ainsana saab teha patuste inimeste teenistuse Jumalale vastuvõetavaks. Pühamu pühima paiga vaheteki ees oli pideva igavese vahendustöö altar ning pühamu esimese osa ees pideva lepituse altar. Jumalale tuli läheneda vere ja viirukiga. Need kujutasid suurt Vahemeest, kelle kaudu patused võivad läheneda Issandale ning kelle ainsal vahendusel võib kahetsev uskuv inimlaps saada armu ja päästet.

Kui preester hommikul ja õhtul viirukisuitsutamise ajal pühasse paika sisenes, oldi eesõues valmis teostama igapäevast ohverdamist seal oleval altaril. Jumalateenistusele kogunenud inimesed jälgisid toimuvat suure huviga. Enne kui nad preestri teenistuse vahendusel Jumala ette astusid, tuli neil tõsiselt süda läbi katsuda ja patud tunnistada. Pilk

pühamule suunatud, ühinesid nad vaikse palvega. Nii tõusis nende palve suitsutusrohu pilves üles ning haaras usus kinni tõotatud Päästja teenetest, mida lepitusohver kujutas.

(354) Hommikuse ja õhtuse ohvri aegu peeti pühaks ning hiljem peeti neid jumalateenistuse korralisteks aegadeks kogu Iisraelis. Kui juudid olid aegade käigus sunnitud hajuma pagulastena kaugematesse maadesse, pöördusid nad neil teadaolevail päevatundidel ikka näoga Jeruusalemma poole ja kummardasid Iisraeli Jumalat. See tava pakub kristlastele eeskuju hommiku- ja õhtupalvuseks. Ehkki Jumal ei kiida heaks tühja tseremooniat, milles pole tõelise Jumala kummardamise meelsust, on Tal heameel näha inimesi, kes Teda armastavad, kummardumas hommikul ja õhtul selleks, et paluda andestust tehtud pattude eest ja paluda vajalikke õnnistusi.

Vaateleivad hoiti püsiva ohvrina alati Issanda ees. Selliselt osalesid needki igapäevases ohvriteenistuses. Vaateleiba nimetati ka "ettepanemise leivaks" (v.t.), kuna see oli pidevalt Issanda palge ees. See leib oli inimese tunnistus tõsiasjast, et inimene on sõltuv Jumalast antavast — nii materiaalsest kui vaimulikust toidust — ning et ta saab seda ainult Kristuse vahendustöö kaudu. Jumal oli toitnud Iisraeli kõrbes taevase leivaga; Temale tuli neil alati toetuda selleks, et saada nii igapäevast toitu kui vaimulikke õnnistusi. Manna ja vaateleivad osutasid Kristusele, elavale Leivale, kes on alati Jumala juures ja esindab meid. Jeesus ütles: "Mina olen eluleib..., mis taevast on alla tulnud" (Joh.6,48-51). Leibade peale pandi viirukit. Kui leivad hingamispäeviti värskete vastu vahetati, põletati suitsutusrohi altaril ohvriks Jumalale.

Tähtsaim osa igapäevasest teenistusest oli üksikisikute eest toimetatav teenistus. Kahetsev patune tõi oma ohvrilooma telgi sissepääsu juurde ning — asetanud käed ohvri pea peale — tunnistas üles oma patud. Nii kandis ta sümboolselt patud endalt üle süütule ohvrile. Seejärel tappis ta looma oma käega ning preester viis vere pühamusse ja piserdas seda vaheteki ette, mille taga oli laegas seadusega, millest patune oli üle astunud. Sellise toiminguga kanti patt vere vahendusel sümboolselt pühamule. Mõnel juhul ei viidud verd pühasse paika (vt. Lisa, märkus 6); kuid siis pidi preester ohvri liha sööma, nagu Mooses oli Aaroni poegadele öelnud: "See on antud teile, et te võtaksite ära koguduse patusüü" (3.Ms.10,17). (355) Mõlemad tseremooniad sümboliseerisid patu ülekandmist kahetsevalt patuselt pühamusse.

Selline teenistus jätkus päevast päeva kogu aasta. Sel teel pühamusse kantud Iisraeli patud rüvetasid pühamu ja nii tuli patud sealt kõrvaldada erilise toimingu kaudu. Jumal käskis teostada lepitust pühamu mõlema osa eest. "Iisraeli laste roojuse pärast" (3.Ms.16,19) tuli

puhastada ja pühitseda ka altar. Kord aastas, suurel Lepituspäeval, sisenes preester kõige pühamasse paika, et puhastada pühamu. Seal teostatud töö lõpetas pühamuteenistuse aastase tsükli.

Lepituspäeval toodi kogudusetelgi ukse juurde kaks sikku ning ülempreester heitis nende vahel liisku — "üks liisk Jehoovale ning teine liisk Asaselile." Sikk, mille liisk määras Issandale, tuli ohverdada kogu rahva patuohvriks. Ja preester pidi viima selle looma vere sissepoole vahetekki ning piserdama lepituskaanele. "Ja ta toimetagu lepitust pühamu eest Iisraeli laste roojuste pärast ja nende üleastumiste pärast kõigi nende pattude kohaselt; nõnda tehku ta kogudusetelgiga, mis asetseb nende juures keset nende roojusi."

"Ja Aaron pangu oma mõlemad käed elusa siku pea peale ja tunnistagu tema peal üles kõik Iisraeli laste süüteod ja kõik nende üleastumised kõigis nende pattudes ja pangu need siku pea peale ning saatku see ühe kõlvulise mehe käe kõrval kõrbe; sikk kannab enesega kõik nende patud tühjale maale." Alles siis, kui sikk oli niiviisi ära saadetud, tundis rahvas vabanemist pattude koormast. Igaüks pidi aga vaagima oma elu seni, kuni toimus lepitustöö. Kõik maised tööd pandi kõrvale ning kogu Iisraeli rahvas kasutas seda päeva pühalikuks alandumiseks Jumala ees, palveks, paastumiseks ja südame läbikatsumiseks.

Selline iga-aastane lepitusteenistus õpetas rahvale tähtsaid tõdesid lunastusest. Patuohvrite toomine terve aasta kestel tunnistas, et patuse asemel võeti vastu asemik, kuid ohvrilooma veri ei toonud patule täit lepitust. See tegi ainult võimalikuks patu ülekandmise pühamusse. Ohvrilooma vere valamisega tunnistas patune käsu kehtivust ning oma süüd sellest üleastumisel ja väljendas usku (356) Temasse, kes pidi võtma ära maailma patu. Kuid ta ei saanud veel täielikult vabaks käsu hukkamõistust. Kui ülempreester oli Lepituspäeval toonud ohvri terve koguduse eest, viis ta selle ohvri vere kõige pühamasse paika ning piserdas seda lepituskaanele, käsulaudade kohale. Nii täideti käsu nõue, mis mõistis patuse surma. Siis võttis ülempreester kui vahemeheks olija patud enda peale ning kandis pühamust väljudes endaga Iisraeli patusüü koormat. Pühamu ukse juures asetas ta mõlemad käed elava siku — patusiku — pea peale ning tunnistas tema kohal üles "kõik Iisraeli laste süüteod ja kõik nende üleastumised kõigis nende pattudes ja pani need siku pea peale." Alles siis, kui sikk patte kandes ära saadeti, loeti need igaveseks rahvast lahutatuks. Selliselt toimetati teenistust, mis oli "taevase pühamu kuju ja vari" (Heb.8,5).

Nagu mainitud, püstitas Mooses maise pühamu selle eeskuju kohaselt, mida talle mäel näidati. See oli "praeguse aja kohta võrdum, mille kohaselt ohverdatakse ande ja ohvreid."

Pühamu püha ja kõige püham paik olid "taevalike asjade kujud." Kristus, meie suur Ülempreester, on "tõelise telgi ametitalitaja, mille on ehitanud Jumal ja mitte inimene" (Heb.9,9.23; 8,2). Apostel Johannes, kes sai nägemuses näha taevas olevat Jumala templit, nägi seal "seitset tulist lampi põlemas aujärje ees." Ta nägi inglit tulemas, "kuldsuitsutusastja käes, ja talle anti palju suitsutusrohte, et ta neid lisaks kõigi pühade palvetele kuldaltaril, mis oli aujärje ees" (Ilm.4,5; 8,3). Selle stseeniga lubati prohvetil vaadata taevase pühamu esimesse ossa; ta nägi seal "seitset tulist lampi" ning "kuldaltarit," mida maises pühamus kujutasid kuldne küünlajalg ja suitsutusaltar. Taas "avanes Jumala tempel taevas" (Ilm.11,19) ning Johannes vaatas seesmise vaheteki taha, kõige pühamasse paika. Siin nägi ta "seaduselaegast" (Ilm.11,19), mida kujutas Moosese poolt Jumala käsu hoidmiseks valmistatud laegas.

(357) Mooses valmistas maise pühamu "eeskuju järgi, mida ta oli näinud." Paulus väidab, et valminud "telk ja kõik jumalateenistusriistad" olid "taevalike asjade kujud" (Apt.7,44; Heb.9,21.23). Johanneski ütleb, et ta nägi taevast pühamut. See pühamu, milles Jeesus meie heaks teenib, on suur originaal, mille koopia oli Moosese poolt püstitatud pühamu.

Taevane tempel, kuningate Kuninga asupaik, kus "tuhat korda tuhat teenisid Teda ja kümme tuhat korda kümme tuhat seisid Tema ees" (Tan.7,10), on täidetud igavese trooni au säraga nii, et seeravidki — selle hiilgavad kaitsjad — katavad aupaklikult näo. Taevase templi avarust ja sära ei suutnuks esitada mingi maine ehitis. Ometi oli maise pühamu ja selle teenistuse eesmärgiks õpetada tähtsaid tõdesid taevasest pühamust ja sellest suurest tööst, mida seal inimese lunastamiseks teostatakse.

Pärast taevaminekut pidi meie Lunastaja alustama oma tööd Ülempreestrina. Paulus ütleb: "Kristus ei läinud kätega tehtud pühamusse kui tõelise püha paiga kujusse, vaid taevasse enesesse, et nüüd ilmuda Jumala palge ette meie eest" (Heb.9,24). Kristuse teenistuses pidi olema kaks suurt etappi, millest kumbki hõlmas teatud perioodi ja oma seatud koha taevases pühamus. Selle kujutamiseks jagunes maapealne pühamuteenistus kahte etappi: igapäevaseks ja kord aastas toimuvaks; ning pühamus oli kummalegi omistatud oma paik.

Nii nagu Kristus taevasse minnes ilmus Jumala palge ette, esitades oma verd kahetsevate usklike eest, nii piserdas preester igapäevases teenistuses patuse eest ohvriverd pühasse paika.

Ehkki Kristuse veri pidi vabastama kahetseva patuse käsu hukkamõistust, ei kõrvaldanud see siiski täielikult pattu, vaid püsis aruandeisse märgituna pühamus kuni lõpliku

lunastamiseni. Samuti kõrvaldas patuohvri veri sümboolses teenistuses patu kahetsejalt, kuid see jäi pühamusse kuni Lepituspäevani.

Johannes võis näha, kuidas suurel lõplikul arupidamispäeval mõistetakse "surnutele kohut sedamööda, kuidas raamatuisse oli kirjutatud, nende tegude järgi" (Ilm.20,12). Siis kustutatakse Kristuse lunastava vere läbi kõikide tõeliselt kahetsenute patud taevaraamatuist. Nii vabastatakse ehk puhastatakse pühamu pattu meenutavatest aruannetest.

(358) Sümboolses teenistuses kujutati seda suurt lepitustööd ehk pattude kustutamist teenistuse kaudu, mida sooritati Lepituspäeval maise pühamu puhastamisel. See toimus patuohvri vere kaudu pühamult pattude, mis olid selle rüvetanud, eemaldamises.

Nii nagu lõplikus lepitamises kõrvaldatakse tõeliselt kahetsenud inimeste pattude aruanne taevaraamatuist, nii et neid enam ei meenutata ega tulegi meelde, sarnaselt kanti need sümboolses teenistuses ära kõrbesse, igaveseks eemale rahvast.

Kuna Saatan on patu algataja ja otsene kõikidele pattudele ässitaja, mis tingisid Jumala Poja surma, siis nõuab õiglus, et Saatan kannaks lõplikku karistust. Kristuse töö inimese patust lunastamisel ja universumi patust puhastamisel lõpeb patu eemaldamisega taevasest pühamust ning selle asetamisega Saatanale, kes kannab siis lõplikku karistust. Sümboolses teenistuses lõppes pühamu teenistuse aastaring pühamu puhastamisega ning pattude tunnistamisega patusiku peale.

Selliselt õpetas pühamu ja hiljem selle asemele tulnud templiteenistus inimestele iga päev suuri tõdesid Kristuse surmast ja tööst. Ja kord aastas suunati nende mõtted Kristuse ja Saatana vahelise suure võitluse lõpustseenidele — universumi lõplikule puhastamisele patust ja patustest.

Peatükk 31 -NAADABI JA ABIHU PATT

(3.Ms.10,1-11.)

(359) Pärast pühamu sisseõnnistamist õnnistati pühasse ametisse ka preestrid. Pühitsemisteenistus kestis seitse päeva ning igal päeval oli oma eriline tseremoonia. Kaheksandal päeval asusid nad teenistusse. Poegadest abistatuna tõi Aaron Jumala korraldusekohased ohvrid, tõstis siis käed ning õnnistas rahvast. Kõik oli tehtud Jumala korralduste kohaselt ning Tema võttis ohvri vastu ja ilmutas silmapaistval viisil oma au — Issandalt langes tuli, mis põletas altaril olnud ohvri. Rahvas jälgis sellist jumaliku väe imeväärset ilmingut aukartuse ja huviga. Nad nägid selles Jumala au ja heakskiidu märki. Ühendades hääled tänuks ja ülistuseks, langesid nad silmili maha nagu oleks Issand ise kohal viibinud.

Peagi pärast seda sündmust tabas ülempreestri perekonda äkiline ja kohutav õnnetus. Jumalateenistuse ajal, kui rahva palved ja ülistus tõusis üles Jumala poole, võtsid kaks Aaroni poega oma sütepanni ja põletasid sellel healõhnalist suitsutusrohtu meeldivalt lõhnavaks ohvriks Issandale. Kuid Issanda käsu vastaselt kasutasid nad suitsutamisel "võõrast tuld." Issand oli käskinud kasutada viiruki põletamiseks Tema enda poolt süüdatud püha tuld; nemad võtsid aga tavalist. Selle patu tõttu lähtus Issandalt tuli ning põletas nad rahva silme all ära.

Naadabil ja Abihul oli Moosese ja Aaroni järel olnud Iisraelis kõige kõrgem amet. Issand oli osutanud neile erilist au — lubanud neil koos seitsmekümne vanemaga näha mäel Tema au. Selline eesõigus ei vabandanud ega kergendanud nende üleastumist, vaid tegi selle veelgi raskemaks. Inimestel võib olla suur valgus, nad võivad olla Iisraeli vürstide sarnaselt tõusnud tippu ning võib-olla on neil olnud eesõigus suhelda Jumalaga eriliselt ja viibida Tema aulisuse valguses, kuid nad ei tohi end petta mõttega, et nad võivad hiljem karistamatult patustada, justkui ei karistaks Jumal, kes on neid niivõrd austanud, nende ülekohut sama karmilt kui teiste oma. Nii mõelda on saatuslik eksitus. (360) Suur valgus ja suured eesõigused nõuavad saadud valgusele vastavaid voorusi ja pühadust. Jumal ei saa tunnustada midagi sellest vähemat. Suured õnnistused või eesõigused ei tohiks kedagi uinutada ebaõigesse kindlusetundesse või hoolimatusesse. Nende saajad ei tohiks kunagi tunda, et neil on vaba voli patustada, arvates, et Jumal ei ole nende suhtes nii täpne. Kõigi Jumalast antud eesõiguste mõtteks on suurendada vaimset tulisust, innukust tegutseda ning tarmukust täita Tema püha tahet.

Naadabit ja Abihut ei olnud nooruses harjutatud ennast valitsema. Isa, kes andis kergesti järele ega nõudnud kindlameelselt neilt seda, mis oli õige, jättis laste kasvatamisel hooletusse distsipliini. Ta lubas poegadel järgida kalduvusi. Ja kui poisid olid ennast kaua aega selliselt hellitanud, harjusid nad oma soove niivõrd järgima, et nad ei suutnud neist lahti öelda ka kõige pühamasse ametisse astudes. Nad ei olnud õppinud austama isa autoriteeti ega mõistnud seepärast ka vajadust täpselt kuuletuda Jumala nõudmistele. Aaronipoolne väärhellitamine viis sinnani, et ta pojad said osa jumalikest nuhtlustest.

Jumal soovis õpetada oma rahvale, et neil tuleb läheneda Temale lugupidavalt ja austavalt ning Tema poolt kehtestatud viisil. Ta ei saa heaks kiita osalist kuulekust. Polnud küllalt, et selle jumalateenistuse pühalikel hetkedel tehti peaaegu kõik Jumala juhiste kohaselt. Jumal oli kuulutanud needust kõigile, kes taganevad Tema käskudest ega tee vahet püha ja argise vahel. Prohveti vahendusel lausub Ta: "Häda neile, kes hüüavad kurja heaks ja head kurjaks, kes teevad pimeduse valguseks ja valguse pimeduseks! ... Häda neile, kes iseenese silmis on targad ja iseenese ees on arukad..., kes meelehea eest annavad õiguse süüdlastele ja võtavad õiguse õigetelt! ... Sest nad on hüljanud vägede Jehoova käsuõpetuse ja on põlanud Iisraeli Püha sõna!" (Jes.5,20-24). Ärgu petku keegi ennast uskumisega, et osa Jumala käskudest on vähemtähtsad või et Ta kiidab heaks midagi muud selle asemel, mida Ta on nõudnud. Prohvet Jeremija ütleb: "Kes ütleb, et midagi sünnib ilma et Issand käsiks?" (Nut.3,37). Jumal ei ole pannud oma Sõnasse ühtki sellist korraldust, millele inimesed võiksid oma (361) äranägemise järgi kas kuuletuda või mitte kuuletuda, tagajärgi tundmata. Kui inimesed tahavad õige pisutki kõrvale minna täpse sõnakuulmise teelt, avastavad nad, et lõpuks on nende valitud tee "surma tee" (Õps.14,12).

"Ja Mooses ütles Aaronile ja tema poegadele Eleasarile ja Iitamarile: "Ärge jätke oma juukseid lahti ja ärge käristage lõhki oma riideid, et te ei sureks..., sest teie peal on Jehoova võideõli!" Suur juht meenutas vennale Jumala sõnu: "Oma lähedaste keskel ma ilmutan oma pühadust ja kogu rahva ees ma teen nähtavaks oma au! Aaron vaikis. Tema poegade äkksurm pigistas isasüdant piinavalt, kuid kohutav oli ka nende patt; ja nüüd ta mõistis, et selle põhjustas tema kohustuste hooletusse jätmine. Ometi ei andnud ta emotsioonidele voli. Ainuski leinamärk ei pidanud andma põhjust patule kaasa tunda. Kogudust ei tohtinud mõjutada nurisema Jumala vastu.

Issand soovis rahvale õpetada oma karistuste õiglust, et teisedki kardaksid. Iisraelis oli neid, keda selles kohutavas nuhtluses väljenduv hoiatus võis päästa jultunult lootmast Jumala kannatlikkusele seni, kuni nemadki oleksid oma surmaotsusele alla kirjutanud. Jumal noomib neid, kes osutavad patusele sellist väära kaastunnet, mis püüab vabandada tema pattu. Patt suretab kõlblusetunde, nii et eksija ei mõistagi enam oma üleastumise suurust. Ilma Püha Vaimu veenva väeta jääb ta oma patu suhtes poolpimedaks. Kristuse sulaste kohuseks on

eksijaile nende ohtu näidata. Need, kes tühistavad hoiatuse mõju sellega, et takistavad patusel nägemast patu tõelist olemust ja tagajärgi, meelitavad end sageli mõttega, et nad väljendavad armastust. Tegelikult töötavad nad otseselt vastu Jumala Püha Vaimu tööle ja takistavad seda. Nad uinutavad patuse unne otse hukatuse serval. Nii saavad nemadki tema süü kaasosalisteks ning võtavad endale ränga vastutuse tema kahetsematuse pärast. Selline väär ja petlik kaastunne on viinud väga paljud hukatusse.

Naadab ja Abihu ei oleks saatuslikku pattu teinud, kui nad poleks eelnevast rikkalikust viina joomisest teatud määral purju jäänud. Nad mõistsid küll, et enne pühamusse minekut oli neil vaja selleks hoolikalt ja põhjalikult valmistuda — ilmutas ju Jumal seal oma ligiolekut — kuid ebamõõdukus tegi nad kõlbmatuks pühaks toiminguks. Nende meeled ähmastusid ja kõlblustaju tuhmus nii, et nad ei suutnud vahet teha püha ja ebapüha vahel. (362) Aaronile ja tema ellujäänud poegadele anti hoiatus: "Viina ja vägijooke sa ei tohi juua, ei sina ega su pojad ühes sinuga, kui te lähete kogudusetelki, et te ei sureks! See olgu teie sugupõlvedele igaveseks seaduseks, et te saaksite teha vahet püha ja ebapüha vahel ning roojase ja puhta vahel ja õpetada Iisraeli lastele kõiki neid seadusi, millest Jehoova teile Moosese läbi on rääkinud!" Joovastavad joogid nõrgestavad keha, ähmastavad meeli ja madaldavad kõlblusetunnet. Need takistavad inimestel mõistmast pühade asjade pühadust ning Jumala nõudmiste kohustuslikkust. Kõik, kelle amet oli seotud püha vastutusega, pidid olema täiesti karsked, et suuta teha selget vahet õige ja väära vahel ning vankumatu põhimõttekindlusega mõista targalt õigust ja ilmutada halastust.

Sama kohustus on igal Kristuse järelkäijal. Apostel Peetrus ütleb: "Teie aga olete "valitud sugu, kuninglik preesterkond, püha rahvas, omandrahvas"" (1.Pet.2,9). Jumal ootab meilt, et säilitaksime iga oma võime võimalikult paremas seisukorras, selleks et teenida Loojat Temale meeldival viisil. Kui tarvitatakse vägijooke, on tulemused nagu kõnealuste Iisraeli preestrite puhul. Südametunnistus kaotab tundlikkuse patu suhtes ning inimene muutub ülekohtus üha paadunumaks, kuni ta ei oska enam eristada püha ja ebapüha. Kuidas on siis võimalik täita jumalikke nõudmisi? "Või te ei tea, et teie ihu on teie sees oleva Püha Vaimu tempel, kelle te olete saanud Jumalalt, ja et te ei ole iseeneste omad? Sest te olete kalli hinnaga ostetud. Austage siis Jumalat oma ihus!" (1.Kor.6,19.20). "Kas te siis sööte või joote või midagi teete, seda tehke kõik Jumala auks!" (1.Kor.10,31). Kristuse kogudusele kõikidel ajastutel on antud pühalik ja tõsine hoiatus: "Kui keegi rikub Jumala templi, siis Jumal rikub tema; sest Jumala tempel on püha ja seesama olete teie" (1.Kor.3,17).

Peatükk 32 - KÄSK JA SEADUSELEPINGUD

(363) Loomisest alates tundsid Aadam ja Eeva Jumala käsku. Nad olid tuttavad käsu nõuetega ning selle korraldused olid kirjutatud nende südamesse. Kui inimene patustas, ei muudetud käsku, vaid jõustus lunastusplaan, mis võimaldas inimese kuulekuse tagasi võita. Anti tõotus Päästjast ja seati sisse ohvrisüsteem, mis osutas tõsiasjale, et Kristus sureb kord suure ohvrina. Kui Jumala käsust ei oleks iialgi üle astutud, poleks iialgi olnud surma ega vajadust Päästja järele. Järelikult poleks vajatud ka ohvreid.

Aadam õpetas järeltulijatele Jumala käsku ning tundmine sellest anti edasi põlvest põlve, isalt pojale. Hoolimata kõigest, mida inimese lunastamiseks oli nii armurikkalt tehtud, oli vähe neid, kes lunastuse vastu võtsid ja Jumalale kuuletusid. Üleastumise tõttu muutus maailm niivõrd rikutuks, et see tuli veeuputusega puhastada. Noa ja tema perekond säilitas käsu ning Noa õpetas kümmet käsku oma järeltulijatele. Kui inimesed jälle Jumalast eemaldusid, valis Issand Aabrahami, kelle kohta Ta ütles: "Aabraham kuulis mu sõna ja pidas, mis ma käskisin pidada — mu käske, seadlusi ja õpetusi!" (1.Ms.26,5). Aabrahamile anti ümberlõikamise talitus märgiks sellest, et need, kes ümber lõigati, pühendasid end Jumala teenimisele ja tõotasid hoida end ebajumalateenistusest puutumatuina ning kuuletuda Jumala käsule. Aabrahami järeltulijad ei pidanud seda tõotust; nad sõlmisid liite paganatega ning võtsid omaks nende kombeid. Tulemuseks oli asunikuelu ja orjapõlv Egiptuses. Ebajumalateenijatega lähedases suhtes ja egiptlaste ülemvõimu all olemise ajal ähmastasid paganluse jälgid ja julmad õpetused veel rohkem nende arusaamist jumalikest korraldustest. Seepärast laskus Issand — pärast seda, kui Ta oli vabastanud iisraellased Egiptusest — oma (364) auhiilgusest ja pühadest inglitest ümbritsetuna Siinai mäele ning kuulutas sealt ehmatavas majesteetlikkuses kogu rahva kuuldes oma käsud.

Kuid Ta ei jätnud oma seadusi sellise rahva mälu hooleks, kes oli kalduv Tema nõudmisi unustama, vaid kirjutas need kivitahvlitele. Nii ei jätnud Ta Iisraelile võimalust põimida paganlikke traditsioone Tema pühadesse käskudesse ega siduda Tema nõudmisi inimlike korralduste ja kommetega. Jumal ei piirdunud ka vaid kümne käsu andmisega. Rahvas oli osutunud nii kergesti eksiteele viidavaks, et Jumal ei soovinud jätta ühtki ust kiusatustele valveta. Moosesel tuli Jumala juhiste kohaselt üles kirjutada üksikasjalikud kohtuseadused ja seadlused, mille abil võisid iisraellased täpselt tundma õppida Jumala nõudmisi. Sellised juhised kõnelesid neile õigest suhtumisest Jumalasse, üksteisesse ja võõrasse; need lihtsalt selgitasid ja laiendasid erilisel viisil antud kümne käsu põhimõtteid, et kellelgi ei pruugiks eksida. Need olid mõeldud hoidma kivilaudadele uurendatud kümne käsu pühadust.

Kui inimene oleks täitnud Jumala käsku sellisel kujul nagu selle sai Aadam pärast pattulangemist, nagu seda säilitas Noa ja pidas Aabraham, siis poleks olnud mingit vajadust ümberlõikamiseks. Ja kui Aabrahami järeltulijad oleksid pidanud lepingut, mille tähiseks ümberlõikamine oli, siis poleks neid iialgi suudetud ahvatleda teenima ebajumalaid ning nad poleks pidanud taluma orjapõlve kannatusi. Nad oleksid hoidnud südames Jumala käsku ja

seda poleks olnud vaja kuulutada Siinailt ega kirjutada kivilaudadele. Kui rahvas oleks rakendanud ellu kümne käsu põhimõtted, poleks Moosesele olnud vaja anda mingeid lisajuhiseid.

Aadama järeltulijad moonutasid ka Aadamale antud ohvrisüsteemi. Ebausk, ebajumalateenistus, julmus ja kõlvatus tumestasid Jumalast sisseseatud lihtsa ja tähendusrikka teenistuse. Olles kaua suhelnud ebajumalateenijatega, sidus Iisraelgi paljud paganlikud kombed oma jumalateenistusega. Seepärast andis Issand neile Siinail ka täpsed juhised ohvriteenistuse kohta. Pärast kogudusetelgi valmimist kõneles Jumal Moosesele lepituskaane kohal olevast aupilvest kõik juhised pühamus toodavate ohvrite süsteemi ja jumalateenistuse vormide kohta. (365) Nii anti Moosesele tseremoniaalkäsk ning ta kirjutas selle raamatusse. Kümme käsku aga, mida kuulutati Siinailt, oli Jumal ise kirjutanud kivilaudadele ning neid hoiti püha aardena tallel laekas.

Paljud inimesed püüavad segada need kaks süsteemi omavahel ära, tsiteerides tseremoniaalkäsust kõnelevaid Piiblitekste oma väite tõestamiseks nagu oleks moraalikäsk tühistatud. Selliselt toimimine on Pühakirja moonutamine. Need kaks süsteemi eristuvad teineteisest suuresti ja selgelt. Tseremoniaalkäsk hõlmas sümbolid, mis osutasid Kristusele, Tema ohvrile ja preestriametile. Heebrealastel tuli pidada jumalateenistuskombeid puudutavat käsku selle ohvrite ja vormistikuga senimaani, kuni sümbol kohtus tegelikkusega — seni, kuni Kristus suri Jumala Tallena, kes võtab ära maailma patu. Siis pidi kogu ohvriteenistus lakkama. Selle käsu "kõrvaldas" Kristus meie teelt, "seda risti külge naelutades" (Kol.2,14). Kuid kümne käsu kohta kinnitab Laulja: "Igavesti, Jehoova, jääb püsima sinu sõna taevas!" (Ps.119,89). Kristus ise ütleb: "Ärge arvake, et ma olen tulnud tühistama käsuõpetust... tõesti ma ütlen teile," — Ta rõhutas öeldut eriliselt — "kuni kaob taevas ja maa, ei kao käsuõpetusest mitte ühtki tähekest või ühtki märgikest, enne kui kõik on sündinud" (Mat.5,17.18). Siin õpetab Kristus, missugused olid Jumala käsu nõuded olnud ja olid siis, kuid ka seda, et need nõuded on maksvad nii kaua, kui püsib taevas ja maa. Jumala käsk on sama kõikumatu nagu Tema aujärgki. Selle nõuded kehtivad inimkonnale kõikidel ajastutel.

Siinailt kuulutatud käsu kohta ütleb Nehemja: "Ja Sa tulid alla Siinai mäele ja rääkisid nendega taevast ning andsid neile õiged kohtuseadused, tõsised õpetused, head seadlused ja käsud!" (Neh.9,13). Ja Paulus, "paganate apostel," kinnitab: "Nõnda on siis käsk püha ja käsusõna püha ja õige ja hea" (Rom.7,12). Öeldu all ei saa mõelda midagi muud kui kümmet käsku, sest kümnes käsus öeldakse: "Sa ei tohi himustada!" (salm 7).

Kui Lunastaja surm lõpetas sümbolite ja varikujude käsu, siis ei vähendanud see vähimalgi määral moraalikäsu kohustavat väärtust. Vastupidi — selle muutumatusest tunnistas tõsiasi, et Kristusel tuli oma surmaga lepitada käsust üleastumine.

Need, kes väidavad, et Kristus tuli Jumala käsku tühistama ja Vana Testamenti kehtetuks muutma, (366) esitavad Juuda rahva ajastut väga süngena ja heebrealaste religiooni palja kombetäitmisena. See ei pea paika. Suur MINA OLEN on kõikjale püha ajaloo lehekülgedele,

kuhu on kirja pandud Jumala ja Tema rahva vahelised etapid, jätnud oma põlevad jäljed. Ta ei ole ilmutanud oma väge ja au inimlastele eales avatumalt kui siis, kui Teda tunnustati Iisraeli ainsa Valitsejana ning Ta andis oma rahvale käsu. Tema valitsuskeppi polnud käes hoidnud ükski inimene. Iisraeli nähtamatu Kuninga arvukad "esile astumised" olid kirjeldamatult majesteetlikud ja aukartustäratavad.

Kõigis neis jumaliku ligioleku ilmutustes avaldas Jumal oma au Kristuse kaudu. Mitte ainult siis, kui Päästja tuli inimesena maailma, vaid kõikidel pattulangemisele ja esimesele lunastustõotusele järgnevatel ajastutel "oli Jumal Kristuses ning lepitas maailma iseenesega" (2.Kor.5,19). Kristus oli ohvrisüsteemi alus ja keskpunkt nii patriarhaalsel kui juutlikul ajastul. Meie esivanemate patustamisest alates ei ole Jumala ja inimese vahel olnud vahetut läbikäimist. Isa on andnud maailma Kristuse kätte, et Ta oma vahemehetöö kaudu lunastaks inimese ning taastaks Jumala käsu autoriteedi ja pühaduse. Taeva ja langenud inimkonna vaheline kogu suhtlus on toimunud Kristuse kaudu. Jumala Poeg oli Isik, kes andis meie esivanemaile — esimesele inimpaarile — tõotuse lunastusest. Tema ilmutas ennast patriarhidele. Aadam, Noa, Aabraham, Iisak, Jaakob ja Mooses mõistsid evangeeliumi. Nad ootasid lunastust, mille teostab inimese Asemik ja Käemees. Need vana-aja pühad mehed pidasid ühendust Päästjaga, kes pidi tulema inimesena meie maailma; ning mitmed neist kõnelesid Kristuse ja taevaste inglitega palgest palgesse.

Kristus oli heebrealaste juhiks kõrbes — Ingliks, kelle nimeks oli Issand ning kes pilvesambasse varjununa käis Iisraeli ees. Kuid veel enam — Tema oli ka Isik, kes andis Iisraelile käsu (vt. Lisa, märkus 7). Siinai ehmatava auhiilguse keskelt kuulutas Kristus kogu rahva kuuldes välja oma Isa kümme käsku. Tema ulatas Moosesele kivilaudadele kirjutatud käsu.

Samuti oli Kristus see Isik, kes kõneles oma rahvale prohvetite vahendusel. Apostel Peetrus ütleb kristlikule kogudusele kirjutades, (367) et "seda õndsust on uurinud ja juurelnud prohvetid, kes on ennustanud teile määratud armust, juureldes seda, mis ja millise aja kohta teateid andis Kristuse Vaim nende sees, kui Ta ette ilmutas Kristust tabavaid kannatusi ja neile järgnevaid austusi" (1.Pet.1,10.11). Kristuse hääl kõneleb meile Vana Testamendi lehekülgedelt. "Sest Jeesuse tunnistus on prohveti kuulutamise vaim" (Ilm.19,10).

Siis, kui Jeesus isiklikult siin maal elas, juhtis Ta oma õpetustega inimeste tähelepanu Vanale Testamendile. Ta ütles juutidele: "Te uurite pühi kirju, sest te arvate enestel neis olevat igavese elu, ja need on, mis tunnistavad minust" (Joh.5,38). Sel ajal olid Vana Testamendi raamatud Piibli ainsaks olemasolevaks osaks. Jumala Poeg ütles veel: "Neil on Mooses ja prohvetid; kuulaku nad neid!" Ning lisas: "Kui nad ei kuula Moosest ja prohveteid, ei nad veenduks ka, kui keegi surnuist üles tõuseks!" (Luk.16,29.31).

Tseremoniaalkäsu andis Kristus. Pärast sedagi, kui tseremoniaalkäsku ei olnud enam tarvis pidada, selgitas Paulus juutidele selle tõelist olemust ja väärtust ning selle seost lunastusplaaniga ja Kristuse tööga. Suur apostel nimetab seda käsku auliseks, oma jumaliku

Autori väärilіseks. Pühamu pühalikud teenistused esitasid kujundlikult suuri tõdesid, mis pidid lõplikult selguma järgnevate põlvkondade jooksul. Iisraeli palvetega koos ülespoole kerkiv suitsutusrohu pilv kujutas Tema õigust, kes üksi võib patuse palved Jumalale vastuvõetavaks teha. Veritsev ohver ohvrialtaril tunnistas tulevasest Lunastajast, ning kõige pühamas paigas säras Jumala ligioleku nähtav ilming. Nii hoiti läbi süngete ärataganemisperioodide inimeste südames alal elav usk, kuni saabus tõotatud Messia tuleku aeg.

Jeesus oli oma rahva valgus — maailma Valgus — juba enne, kui Ta tuli inimesena siia maailma. Esimene valguskiir patust pimestatud maailma tuli Kristuselt. Temalt on lähtunud kõik järgnevad valguskiired, mis on taevase heledusega valgustanud maa elanikke. Kristus on lunastusplaani Alfa ja Oomega — Algus ja Ots.

Sellest saadik, kui Lunastaja valas oma vere pattude lepitamiseks ning tõusis üles taevasse, et "ilmuda Jumala palge ette meie eest" (Heb.9,24), (368) on voolanud valgus Kolgata ristilt ja taevasest pühamust. Ehkki me oleme saanud selgema valguse, ei pea me põlgama seda, mida saadi tulevasele Lunastajale osutavate sümbolite kaudu. Kristuse evangeelium heidab valgust juutide elukorraldusele ja tseremoniaalkäsu tähendusele. Sedavõrd, kuidas õpime juurde uusi tõdesid ja mõistame endisest paremini kõike seda, mis on olnud teada juba algusest — selle kaudu, kui uurime teraselt, mida Jumal on teinud oma valitud rahvale — saame selgemini aru ka Jumala iseloomust ja plaanidest. Iga täiendav teadmine, mida nii saame, aitab meil paremini mõista lunastusplaani, milles teostub Jumala tahe inimese päästmiseks. Näeme inspireeritud Sõnas uut jõudu ja ilu ning uurime selle lehekülgi järjest haaravamalt ja vastuvõtlikuma meelsusega.

Paljud on seisukohal, et Jumal püstitas lahutava vaheseina heebrealaste ja muu maailma vahele ning et Ta hoidis oma hoolt ja armastust inimkonna ülejäänud osalt suuresti tagasi ja suunas selle Iisraelile. Kuid Jumala plaan ei olnud, et Tema rahvas püstitaks lahutava vaheseina enda ja kaasinimeste vahele. Igavene armastus sirutas käed maailma kõikide elanikeni. Ehkki nad olid Ta hüljanud, püüdis Ta ennast neile pidevalt ilmutada ning tõmmata nad kaasa Tema armu ja armastuse osadusse. Ta andis valitud rahvale õnnistused selleks, et nemad jagaksid õnnistusi teistele.

Jumal kutsus Aabrahami ning õnnistas ja austas teda; usuisa ustavus oli tunnistuseks kõikidele rahvastele, kelle keskel ta peatus. Aabraham ei eraldanud end ümberkaudsetest. Ta säilitas sõbralikud suhted naaberriikide kuningatega, kellest mõned kohtlesid teda erilise lugupidamisega; tema vagadus, omakasupüüdmatus, vaprus ja heldemeelsus esitas neile Jumala iseloomu. Mesopotaamia, Kaanani, Egiptuse ning isegi Soodoma elanikud tutvusid taeva Jumalaga Tema esindaja vahendusel.

Samuti ilmutas Jumal ennast Joosepi kaudu Egiptuse rahvale ja kõikidele rahvastele, kes selle võimsa riigiga lävisid. Miks viis Issanda juhtivus Joosepi nii kõrgesse ametisse Egiptuses? Issand oleks võinud ka mingil muul moel ellu viia Jaakobi laste heaks kavandatut. Kuid Ta tahtis teha Joosepi valguseks (369) ning panna ta kuningalossi selleks, et taevane

valgus võiks särada lähedale ja kaugele. Joosepi igapäevases elus ilmnev tarkus ja õiglus, puhtus ja heldemeelsus, tema pühendumine rahva huvidele — ka ebajumalaid teeniva rahva huvidele — esindas Kristust. Oma heategijas, kelle poole kogu Egiptus vaatas tänutunde ja imetlusega, nägi see paganlik rahvas oma Looja ja Lunastaja armastuse avaldumist. Samuti seadis Jumal Moosese valguseks maailma võimsaima riigi trooni lähedusse, et kõik, kes soovisid, võiksid tundma õppida tõelist ja elavat Jumalat. Kogu see valgus anti egiptlastele enne, kui Jumal sirutas käe, et neid nuhelda.

Iisraeli vabastamine Egiptusest levitas laialt teadmist Jumala väest. Jeeriko kindluse sõjakas rahvas värises. "Kui me seda kuulsime," ütles Raahab, "siis läksid meie südamed araks ja kelleski pole enam vastupanu vaimu teie ees, sest Jehoova, teie Jumal, on Jumal ülal taevas ja all maa peal!" (Jos.2,11). Sajandeid pärast Egiptusest väljaminemist meenutasid vilistite preestrid oma rahvale Egiptuse nuhtlusi ning hoiatasid neid Iisraeli Jumalale vastu panemast.

Jumal kutsus Iisraeli ning soovis neile õnnistust ja edu mitte selleks, et kuulekuse kaudu Tema käsule üksi taotleda Tema heakskiitu või ainuõigust õnnistustele. Issanda eesmärgiks oli õnnistada oma rahvast selleks, et nende kaudu ilmutada ennast maailma kõikidele elanikele. Just sellepärast palus Ta oma rahval hoida end lahus ümbritsevatest, ebajumalaid teenivatest rahvastest.

Jumal jälestas ebajumalateenistust ja kõiki sellega seonduvaid patte ning Ta keelas oma rahval seguneda teiste rahvastega ja teha "nende tegude järgi," et nad ei unustaks Teda. Ta keelas neil abielluda ebajumalateenijatega sellepärast, et nad ei võõrduks Temast. Nii tollal kui nüüd on ühtviisi oluline, et Jumala rahvas jääks puhtaks, maailmast rüvetamata. Tema rahvas peab hoidma end lahus maailma meelsusest, mis paneb vastu tõele ja õigusele. Ent Jumala plaan polnud, et Tema rahvas tõmbuks eneseõigelt endasse ega saaks maailmale mingit mõju avaldada.

Oma Õpetaja sarnaselt pidid Kristuse järelkäijad kõigil ajastutel olema maailma valguseks. (370) Lunastaja ütles: "Ei saa jääda varjule linn, mis asetseb mäe otsas. Ei süüdata ka küünalt ega panda seda vaka alla, vaid küünlajalale, ja see paistab kõikidele, kes majas on. Nõnda paistku teie valgus inimeste ees, et nad näeksid teie häid tegusid ja annaksid au teie Isale, kes on taevas" (Mat.5,14-16). Just nii toimisid Eenok, Noa, Aabraham, Joosep ja Mooses. Just nii pidi toimima Jumala plaani kohaselt ka Tema rahvas, Iisrael.

Nende kuri ja uskmatu süda, mida sai suunata Saatan, mõjutas neid valgust varjama, selle asemel, et seda ümbritsevatele rahvastele paista lasta. Fanaatiline meelsus mõjutas neid ühtviisi kas omaks võtma paganate halbu kombeid või siis sulguma nende eest uhkesse eraldatusse, justkui kuuluksid Jumala armastus ja hoolitsus ainult neile.

Nii nagu Piibel esitab meile kaht seadustikku — üht kui muutumatut ja igavest ning teist kui ettetähenduslikku ja ajutist, nii on olemas ka kaks lepingut. Armuleping sõlmiti esmalt — Eedenis, kui Jumal andis inimesele pärast pattulangemist tõotuse, et naise seeme purustab mao

pea. Usu kaudu Kristusesse pakkus see leping inimesele andestust ja Jumala armu, mis aitab olla sõnakuulelik. See leping tõotas neile igavest elu, mille tingimuseks oli kuulekus Jumala käsule. Nii said usuisad päästetõotuse.

Sedasama lepingut uuendati Aabrahamiga, kui talle tõotati: "Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad" (1.Ms.22,18). See tõotus osutas Kristusele. Aabraham mõistis seda (vt. Gal.3,8.16) ning uskus Kristusesse kui pattude andestajasse. See usk arvati talle õiguseks. Aabrahamiga tehtud leping säilitas ka Jumala käsu autoriteedi. Issand ilmus Aabrahamile ja ütles: "Mina olen kõigeväeline Jumal, käi minu palge ees ja ole vaga!" (1.Ms.17,1). Hiljem tunnistas Jumal oma ustavast sulasest: "Aabraham kuulis mu sõna ja pidas, mis ma käskisin pidada — mu käske, seadlusi ja õpetusi!" (1.Ms.26,5). Ja Issand ütles talle: "Ma teen lepingu enese ja sinu vahel, ja sinu soo vahel pärast sind, igaveseks lepinguks sugupõlvedele, et ma olen Jumalaks sinule ja sinu soole pärast sind!" (1.Ms.17,7).

Ehkki nimetatud leping sõlmiti juba Aadamaga ning seda uuendati Aabrahamiga, võis see ametlikult jõustuda alles Kristuse surmaga. (371) Leping oli olemas Jumala tõotuse kaudu sellest alates, kui kõneldi esmakordselt lunastusest; usu läbi oli see vastu võetud. Ometi nimetatakse seda Kristuse poolt jõustatuna uueks lepinguks. Jumala käsk oli selle lepingu alus, leping ise aga püüdis tuua inimesed taas kooskõlla Jumala tahtega ning võimaldada neil kuuletuda Jumala käsule.

Üks teine leping, mida Piibel nimetab "vanaks" lepinguks sõlmiti Jumala ja Iisraeli vahel Siinail. See jõustus ohvri verega kinnitatult sealsamas. Aabrahamiga sõlmitud leping jõustati ametlikult Kristuse verega ning seda nimetatakse "teiseks" ehk "uueks" lepinguks, kuna veri, millega see pitseeriti, valati pärast esimese lepingu verd. Fakt, et uus seaduseleping oli kehtiv juba Aabrahami päevil, ilmneb neist "kahest kõikumatust tõsiasjast, milles Jumalal on võimatu valetada" (Heb.6,18): tõotusest ja vandest, millega Jumal oma lepingu kinnitas.

Kui aga juba Aabrahamiga sõlmitud leping sisaldas tõotuse lunastusest, siis miks sõlmiti Siinail veel üks teine leping? Orjapõlve ajal oli Iisraeli rahvas suuresti unustanud Jumala ja Aabrahamiga sõlmitud lepingu põhimõtted. Päästes neid Egiptusest, püüdis Jumal ilmutada neile oma väge ja halastust, et nad õpiksid armastama ja usaldama Teda. Ta juhtis nad Punase mere äärde, kus neile näis võimatuna pääseda jälitavate egiptlaste käest; nad pidid tajuma oma täielikku abitust ja vajadust jumaliku abi järele. Siis Ta päästis nad. Nii tundsid nad sügavat armastust ja tänu Jumala vastu ning uskusid, et Tema suudab aidata. Ta oli sidunud nad endaga maisest orjaikkest vabastamise kaudu.

Kuid nende meeltesse tuli vajutada veel suurem tõde. Ebajumalateenistuse ja kõlbelise rikutuse keskel elades olid nad suuresti minetanud õige arusaama Jumala pühadusest, oma südame patususest ja äärmisest suutmatusest oma jõuga Jumala käsule kuuletuda ning üldse vajadusest Päästja järele. Kõike seda tuli neile õpetada.

Jumal juhtis nad Siinai juurde. Siin ilmutas Ta neile oma au ja andis käsu ning rikkalikud õnnistuste tõotused kuulekuse tingimusel: "Kui te nüüd tõesti kuulate minu häält ja peate minu lepingut, siis... te olete mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahvaks!" (2.Ms.19,5.6). Iisraellased ei mõistnud oma südame patusust ning tõsiasja, et neil oli võimatu pidada Jumala käsku ilma Kristuseta. Niisiis astusid nad pidulikult lepinguvahekorda Jumalaga. (372) Tundes, justkui suudaksid nad toetuda oma õigusele, teatasid nad: "Kõik, mida Jehoova on käskinud, me teeme ja võtame kuulda!" (2.Ms.24,7). Nad olid kuulnud, kui ehmatavalt majesteetlikult tehti teatavaks käsk ning nad olid värisenud mäe jalamil. Ometi murdsid nad juba mõne nädala möödudes Jumalaga tehtud lepingu ning kummardasid valatud ebajumalakuju ette. Nad ei saanud enam loota Jumala armule sellele lepingule toetudes, mille nad olid murdnud. Nähes oma patusust ja andekssaamise vajadust, tundsid nad vajadust Lunastaja järele, kellest kõneles Aabrahamiga sõlmitud leping ning keda esindasid sümboliks olevad ohvrid. Nüüd sidus Jumal usu ja armastuse abil nad endaga kui nende Vabastajaga patuahelaist. Nüüd olid nad valmis hindama uue lepingu õnnistusi.

"Vana lepingu" tingimused olid: Kuule sõna ning ela. "Kes teeb nende järgi, elab nende varal" (Hes.20,11; 3.Ms.28,5), kuid: "Neetud olgu, kes ei pea sellesinase käsuõpetuse sõnu ega tee nende järgi!" (5.Ms.27,26). "Uus leping" aga rajati "parematele tõotustele" — tõotusele pattude andestusest ning sellest, et Jumala arm uuendab südame, viies selle kooskõlla Jumala käsu põhimõtetega. "Leping, mille ma teen Iisraeli sooga pärast neid päevi, ütleb Jehoova, on niisugune: Ma panen nende sisse oma käsuõpetuse ja kirjutan selle neile südamesse..., ma annan andeks nende süü ega tuleta enam meelde nende pattu!" (Jer.31,33.34).

Sama käsu, mis uurendati kivilaudadesse, uurendab Püha Vaim südame laudadele. Selle asemel, et püüaksime saavutada oma õigust, võtame me vastu Kristuse õiguse. Tema veri lepitab meie patud. Tema sõnakuulmine arvatakse meie sõnakuulmiseks. Siis toob Püha Vaimu läbi uuendatud süda esile "Vaimu vilja." Kristuse armu läbi elame kuulekuses Jumala käsule, mis on kirjutatud meie südamesse. Kui Kristuse Vaim jääb pidevalt meisse, siis läheme läbi elu nii nagu läks Tema. Prohveti kaudu ütles Ta enda kohta: "Sinu tahtmist, mu Jumal, teen ma hea meelega ja Sinu käsuõpetus on mu sisemuses!" (Ps.40,9). Elades inimeste keskel, lausus Ta: "/Isa/ ei ole mind üksi jätnud, sest ma teen ikka, mis on Tema meelt mööda!" (Joh.8,29).

(373) Apostel Paulus esitab selgesti usu ja käsu vahelise seose uues lepingus. Ta ütleb: "Et me nüüd oleme usust õigeks saanud, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi... Kas me siis teeme käsu tühjaks usu läbi? Mitte sugugi, vaid me kinnitame käsku!... Sest mis oli võimatu käsule, sellepärast, et ta oli jõuetu liha tõttu" — käsk ei saanud inimest õigeks mõista, sest inimene oma patuses olemuses ei suutnud käsku pidada — "seda tegi Jumal, kui Ta läkitas oma Poja patuse liha sarnasuses ja patu pärast ning mõistis patu hukka liha sees, et käsu õigus täide viidaks meie sees, kes me ei käi liha järgi, vaid Vaimu järgi" (Rom.5,1; 3,31; 7,3.4).

Jumala töö on kõikidel ajastutel üks ja seesama, ehkki on erinevad arenguastmed ning Tema väe erinevad avaldumisvormid, selleks, et täita inimeste vajadused erinevatel ajastutel. Jumal on oma lunastusplaani samm-sammult ellu viinud alates sellest ajast, mil Ta andis esimese tõotuse evangeeliumist, läbi patriarhide ning Juuda riigi ajastu kuni käesoleva ajani. Juutide käsuõpetuse rituaalides ja tseremooniates sümboliseeritud Lunastaja oli sama Isik, keda esitavad evangeeliumid. Tema jumalikku kuju katnud pilved on hajunud; udu ja varjud on kadunud, tuues selgesti esile Jeesuse, maailma Lunastaja. Tema, kes kuulutas käsku Siinailt ning andis Moosesele ohvriteenistuse eeskirjad, on sama Isik, kes kõneles rahvale Mäejutluse. Jumala armastuse suured põhimõtted, mida Ta esitas käsu ja prohvetite alusena, on vaid selle kordamine, mida Ta oli lausunud Moosese vahendusel heebrealastele: "Kuule, Iisraeli Jehoova, meie Jumal Jehoova, on ainus! Armasta Jehoovat, oma Jumalat kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest!" (5.Ms.6,4.5). "Armasta oma ligimest nagu iseennast!" (3.Ms.19,18). Mõlema seaduse ajal oli Õpetaja üks ja seesama. Jumala nõuded on samad. Tema valitsuse põhimõtted on samad. Sest kõik lähtub Temast, "kelle juures ei ole muutust ega varjutuste varju" (Jak.1,17).

Peatükk 33 -SIINAI JUUREST KAADESINI

(4.Ms. 11. ja 12. ptk.)

(374) Kogudusetelgi ehitamist alustati pärast seda, kui Iisrael oli viibinud mõnda aega Siinai juures, ning see sai valmis teise aasta algul pärast Egiptusest väljaminekut. Seejärel pühitseti ametisse preestrid, peeti paasapüha, teostati rahvaloendus ning rakendati mitmesugused vajalikud riikluse ja religioosse süsteemiga liituvad elukorraldused. Nii oldigi Siinai jalamil leeris kokku peaaegu aasta. Siin omandas iisraellaste jumalateenistus kindlakujulisema vormi, siin anti seadused rahva valitsemiseks; Iisrael organiseerus tasapisi enne Kaananisse asumist.

Iisraeli valitsussüsteemi iseloomustas väga läbimõeldud organisatsioon; see oli imeliselt kõikehõlmav, kuid ühtaegu lihtne. Heebrea ühiskonnakorralduses ilmnes sama täiuslikkus ja kord, mis on väga selgesti täheldatav Jumala kogu loomistöö täiuslikus korras. Autoriteedi ja valitsusvõimu kekspunktiks oli Jumal, Iisraeli Ülemvalitseja. Rahva nähtavaks juhiks oli Mooses, kes Jumalast ametisse määratuna mõistis õigust Tema nimel. Hiljem valiti erinevatest suguharudest seitsekümmend meest nõukokku, kes abistas Moosest rahva väiksemate vastuolude lahendamisel. Seejärel olid preestrid, kes küsisid Issandalt nõu pühamus. Ülemad ehk vürstid olid suguharude juhiks. Nendele allusid "tuhande- saja-, viiekümne- ja kümnepealikud" (5.Ms.1,15) ning eriülesandeid täitvad ametnikud.

Heebrealaste leeris valitses täpne kord. Leer jagati kolmeks suureks osaks ning igal neist oli oma asukoht. Leeri keskel oli pühamu, rahva nähtamatu Kuninga asupaik. Selle ümber elunesid preestrid ja leviidid. Neist tagapool paiknesid kõik teised suguharud.

(375) Leviitide kohustuseks oli hoolt kanda pühamu ja kõige selle juurde kuuluva eest nii laagrisoleku ajal kui rännakul. Kui leer asus teele, tuli neil püha telk kokku panna, järgmisse peatuspaika jõudes aga jälle püstitada. Ükski teise suguharusse kuuluv inimene ei tohtinud oma kätt siin külge panna, surma ähvardusel. Leviidid jagati vastavalt Leevi kolme poja järeltulijatele kolme ossa, kellest igal oli oma koht ja ülesanne. Moosese ja Aaroni telgid olid kogudusetelgi ees, sellele kõige lähemal. Pühamust lõunapool paiknesid kehatlased, kelle ülesandeks oli hoolitseda seaduselaeka ja teiste telgis asuvate esemete eest. Põhjapool paiknevate merarlaste hoolde usaldati pühamu sambad, seinalauad, nende sammaste alused jne. Tagapool olevad geersonlased said oma hoole alla pühamu vahetekid ja eesriided.

Iga suguharu paiknemiskoht oli määratletud. Iga suguharu pidi sammuma rännakul oma lipu järel ning leeri asuma selle juurde vastavalt Issanda käsule: "Iisraeli lapsed löögu leer üles, igaüks oma lipu juurde, oma perekonna märgi juurde. Nad löögu leer üles ümber kogudusetelgi, sellega kohakuti. ... Nõnda nagu nad olid leeri üles löönud, nõnda nad mingu ka teele, igaüks omal kohal, oma lipkondade kaupa" (4.Ms.2,2.17). Segarahvas, kes oli Iisraeliga Egiptusest kaasa tulnud, ei saanud paika suguharude territooriumil, vaid neil tuli jääda leeri

ääremaadele; ja nende järeltulijad võisid liituda kogudusega alles kolmandast põlvest (5.Ms.23,7.8).

Leeris ja selle lähiümbruses tuli hoida piinlikku puhtust ja täiuslikku korda. Tuli järgida põhjalikke sanitaareeskirju. Leeri ei lubatud tulla kellelgi, kes oli mingil põhjusel ebapuhas. Nii suure rahvahulga tervise säilitamine nõudis vältimatult selliseid abinõusid. Korra ja puhtuse hoidmine oli vajalik sellekski, et Iisrael tunnetaks püha Jumala lähedust. Jumal kuulutas selle kohta: "Jehoova, su Jumal kõnnib keset su leeri, et päästa sind ja anda sinu vaenlased su kätte; seepärast olgu su leer püha."

Kõigil Iisraeli rännakuil käis "Jehoova seaduselaegas... nende ees, otsides neile puhkepaika" (4.Ms.10,33).

(376) Kehati poegade poolt kantuna pidi Jumala püha käsku sisaldav laegas liikuma eelväe ees. Laeka ees sammusid Mooses ja Aaron, selle läheduses aga preestrid hõbepasunatega. Nende abil vahendasid preestrid rahvale Moosese käest saadud juhtnööre. Pasunate märguande kohaselt oli iga grupijuhi kohuseks anda kindlalt edasi korraldused liikumise kohta. Kõik pidid täitma saadud käske; hoolimatut karistati surmaga.

Jumal on korra Jumal. Kõiges, mis on seotud taevaga, valitseb täiuslik kord. Inglihulgadki sooritavad kogu oma tegevuse täielikult korrale alludes. Ainult kord ja kooskõlastatud tegevus viivad eduni. Jumal nõuab oma töös korda ja süsteemsust tänapäeval samavõrra kui kord Iisraeli päevil. Kõik, kes tegutsevad Tema töös, peavad tegutsema arukalt, mitte hooletult ega juhuslikult. Jumal soovib, et Tema tööd tehtaks usus ja täpselt, nii et Ta võiks asetada sellele oma heakskiidupitseri.

Jumal ise juhtis iisraellasi kõigil rännuteedel. Laagripaika märkis pilvesamba paigale jäämine ja niikaua, kui nad seal viibisid, püsis pilv pühamu kohal. Kui nad taas liikvele läksid, tõusis pilv kõrgele püha telgi kohale. Nii teekonnale asumist kui peatuma jäämist tähistati piduliku palvega. Kui laager läks teele, ütles Mooses: "Tõuse, Jehoova, et Su vaenlased hajuksid ja Su vihamehed põgeneksid Su palge eest!" Kui laegas pandi maha, ütles tema: "Tule taas, Jehoova, Iisraeli tuhatkondade kümnete tuhandete juurde!" (4.Ms.10,35.36).

Siinai juurest Kaanani piiril asuva Kaadesini oli üheteistkümne päeva tee. Seega lootsid Iisraeli hulgad väga varsti jõuda tõotatud maale, kui üleskerkiv pilvesammas neile viimaks edasiminekuks loa andis. Issand oli suurte imetegude kaudu toonud nad välja Egiptusest. Eks võinud nad oodata Temalt veel rikkalikumaid õnnistusi nüüd, kui nad olid ametlikult astunud Temaga lepinguvahekorda, tunnustanud Tema nende Valitsejaks ja saanud kinnituse, et nad olid Kõigekõrgema valitud rahvas?

Ometi lahkusid paljud peaaegu vastumeelselt pikaaegsest laagripaigast. Nad olid oma peatuskohas kodunenud. Ümbritsevate mäeseinte varju, eraldatuna kõigist teistest rahvastest, oli Jumal kogunud oma rahva, et korrata neile (377) püha käsku. Nad silmitsesid meelsasti püha mäge, mille majesteetlikel tippudel ja kaljustel harjadel oli Jumal nii sageli ilmutanud oma au. Paik seondus Jumala ja pühade inglite ligioleku tundega niivõrd, et see mõjus liiga pühana siit ükskõikselt või rõõmsalt lahkumiseks.

Pasunapuhujate märguande peale asus kogu leer lipkondade kaupa teele — pühamu keskel ja iga suguharu talle määratud kohas. Kõik jälgisid pingsalt, millisesse suunda pilvesammas neid juhib. Kui pilv liikus itta, kus olid ainult sünged ja viljatud mäestikud, hakkasid paljud mõttes möödunut taga nutma ja kahtlema.

Tee muutus eespool üha raskemaks. See kulges üle lõhendike ja viljatute mäekühmude. Peagi mõistis rahvas, et nad kõndisid "kõrbes, lagedal ja auklikul maal, põudsel ja süngel maal, kus ei käi mitte keegi ja kus ei ela ükski inimene!" (Jer.2,6). Kaljused mäekurud lähedal ja kaugel olid täis mehi, naisi ja lapsi, vankreid ja voore ning pikki lamba- ja veisekarjade rivisid. Edasiminek oli aeglane ja vaevaline ning kauaaegne leerisolek ei olnud karastanud Iisraeli hulki taluma teekonna ohte ja ebamugavusi.

Pärast kolmepäevast rännakut hakkas juba kostma kaebusi. Neid esitasid paljud segarahva hulgast, kes polnud täielikult Iisraeliga ühinenud ning otsisid pidevalt mingit põhjust etteheideteks. Nurisejatele ei meeldinud rännaku suund ja Moosese juhtimisviis, milles nad nägid alati mingit viga, ehkki nad teadsid hästi, et nii tema kui nad kõik järgisid vaid pilvesamba juhtimisele. Rahulolematus on nakkav ning peagi levis see kogu leeris.

Taas hakati nõudma söögiks liha. Nurisejaid ei rahuldanud igapäevane külluslikult saadud manna. Orjapõlve ajal Egiptuses olid iisraellased olnud sunnitud rahulduma väga lihtsa toiduga, ning kasinad olud ja raske töö olid muutnud sellise söögi maitsvaks. Paljud egiptlased aga, kes nüüd nende hulgas olid, olid harjunud ülirammusa toiduga ning nemad alustasid nurinat. Kui Issand iisraellastele vahetult enne Siinai juurde jõudmist mannat andis, oli Ta andnud nurisejaile ka liha, kuid ainult üheks päevaks.

(378) Jumal oleks võinud sama kergesti varustada neid lihaga nagu Ta varustas mannaga, kuid nende heaolu silmas pidades piiras Ta nende toiduvalikut. Ta soovis anda neile toitu, mis rahuldas nende vajadused paremini kui ärritust põhjustav söök, millega paljud olid Egiptuses

harjunud. Jumal soovis parandada nende rikutud söögiisu, et nad õpiksid rõõmu tundma inimesele algselt kavandatud toidust — maa viljadest, mida Jumal andis Aadamale ja Eevale Eedenis. Sel põhjusel oligi Iisrael suurelt osalt loomsest toidust ilma jäetud.

Saatan kiusas neid pidama sellist piiramist ebaõiglaseks ja julmaks. Ta äratas neis himu keelatud asjade järele, sest ta teadis, et söögiisu ohjeldamatu rahuldamine soodustab meelelisust ja nii saab ta rahva hõlpsasti oma kontrolli alla. Haiguste ja viletsuse algataja ründab inimesi alati kohast, kus ta saavutab suurimat edu. Söögiisu puudutavate kiusatustega on ta suutnud tõhusalt viia inimesi patustamiseni alates ajast, mil ta meelitas Eevat sööma keelatud vilja. Sama meetodiga suutis ta viia Iisraeli nurisemiseni Jumala vastu. Ebamõõdukus söömises ja joomises vallandab madalad kired ning teeb inimesed meeletuks; nad unustavad igasugused kõlbelised kohustused. Kui neid siis kiusatus ahvatleb, pole neil jõudu sellele vastu seista.

Jumal tõi iisraellased Egiptusest välja selleks, et asustada nad Kaananimaale puhta, püha ja õnneliku rahvana. Sel põhjusel distsiplineeris Ta neid nende endi ja järeltulijate heaolu nimel. Kui nad oleksid nõustunud ohjeldama oma söögiisu Tema tarkade piirangute kohaselt, poleks nende keskel olnud põduraid. Nende järeltulijad oleksid olnud tugevad nii kehaliselt kui vaimselt. Nad oleksid mõistnud selgesti tõde ja oma kohustusi ning oleksid omandanud vaheda mõistuse ja terase analüüsivõime. Kuid tahtmatus alistuda Jumala nõudmistele ja piirangutele takistas suuresti neil saavutamast Tema kavatsustekohast kõrget taset ning saamast õnnistusi, mida Tema oli valmis neile jagama.

(379) Laulja ütleb: "Nad kiusasid Jumalat oma südames, nõudes toitu oma himu järgi; ja nad rääkisid Jumala vastu, üteldes: "Kas Jumal suudab katta laua ka kõrbes? Ennäe, Ta lõi küll kaljut, ja veed jooksid ja ojad voolasid! Kas Tema võib anda ka leiba? Kas Ta võib valmistada liha oma rahvale?" Sellepärast kui Jehoova seda kuulis, siis Ta raevutses" (Ps.78,18-21). Teekonnal Punase mere äärest Siinai mäeni olid nad sageli nurisenud ja rahutuks muutunud, kuid kaasa tundes nende teadmatusele ja mõistmatusele ei olnud Jumal nende pattu karistanud. Ent nüüd oli Ta ennast neile Hoorebi mäelt ilmutanud. Nende teadmised olid suuresti kasvanud, sest nad olid näinud Jumala majesteetlikkust, väge ja halastust ning nende uskmatus ja rahulolematus tähendas nüüd suuremat süüd. Pealegi olid nad sõlminud Issandaga lepingu tunnistada Teda kuningana ja kuuletuda Tema autoriteedile. Nende nurisemine oli nüüd mäss ning vääris sellena kiiret ja karmi karistust, kui sooviti kaitsta Iisraeli anarhia ja hävingu eest. "Nende keskel süttis Jehoova tuli ja põletas leeri äärt." Välk pilvesambast hukkas kõige suuremad nurisejad.

Õuduses palus rahvas Moosesel nende eest palvetada. Mooses palvetas ja tuli kustus. Selle sündmuse mälestuseks pandi paigale nimeks Tabeera, mis tähendab "põlemine, tulekahju."

Ent kurjus oli varsti hullem kui enne. Selle asemel, et ellujäänud oleksid alandunud ja kahetsenud, näis kohutav karistus suurendavat nurisemist veelgi. Leeri igas nurgas kogunesid inimesed oma telgi ette nutma ja hädaldama. "Aga segarahval, kes oli nende hulgas, tekkis hirm, ja Iisraeli lapsed hakkasid ka jälle nutma ning ütlesid: "Kes annaks meile liha süüa? Meil on meeles kala, mida me sõime Egiptuses muidu, kurgid, melonid, laugud, sibulad ja küüslaugud! Aga nüüd kuivetub meie hing, ei ole enam midagi kõigest sellest! Meie ees on ainult see manna! Nii väljendasid nad rahulolematust toidu suhtes, millega nende Looja neid varustas. Ometi oli rahval pidev tunnistus tõsiasjast, et selline toit rahuldas hästi nende vajadused; rännakuraskustest hoolimata ei olnud nende suguharude hulgas ühtki põdurat.

Mooses masendus. Ta oli palunud, et Iisraeli ei hävitataks, ehkki tema enda järeltulijaist oleks võinud saada siis suur rahvas. Armastusest Iisraeli vastu oli ta palunud, (380) et tema nimi pigem kustutataks eluraamatust, kui et hukataks iisraellased. Ta oli ennast nende pärast igati ohtu seadnud — ja selline oli nüüd nende vastus. Kõigi raskuste ja isegi kujuteldavate kannatuste eest süüdistasid nad teda; nende jumalakartmatu nurisemine tegi tema mure- ja vastutusekoorma kahekordselt raskeks. Meeleheitehetkel oli ta isegi kiusatud kõhklema Jumalas. Tema palve oli peaaegu kaebamine: "Miks oled teinud paha oma sulasele? Miks ei ole ma leidnud armu Sinu silma ees, et paned kogu selle rahva koormaks minu peale? ... Kus on mul liha anda kogu sellele rahvale? Sest nad nutavad mu ees, üteldes: "Anna meile liha süüa!" Ei jaksa mina üksi kanda seda rahvast, sest see on mulle liiga raske."

Issand kuulis tema palvet ja käskis tal kutsuda kokku seitsekümmend Iisraeli vanemat. Need mehed polnud lihtsalt eakad, vaid nende sõnal oli kaalu, nad olid vaheda mõistusega ja elukogenud. "Too need kogudusetelgi juurde," ütles Issand, "ja nad seisku seal ühes sinuga. Siis ma astun alla ja räägin seal sinuga, ja ma võtan vaimu, mis on sinu peal, ja panen nende peale, et nad ühes sinuga kannaksid rahva koormat ja sul ei oleks vaja üksinda kanda."

Issand lubas Moosesel valida endale kõige ustavamad ja võimekamad mehed, kes jagaksid koos temaga vastutust. Nende mõju pidi aitama rahva vägivalda ohjeldada ja mässumeelt maha suruda. Ometi tulenes nende ametisse seadmisest hiljem tõsiselt kurbi tagajärgi. Neid poleks valitud juhul, kui Mooses — Jumala headust ja väge kogenud mees — oleks väljendanud oma kogemustele vastavat usku. Tema aga oli oma koormat ja teeneid ülesuurendanud, unustades peaaegu tõsiasja, et ta oli ainult tööriist Jumala käes. Tal ei sobinud sugugi ühineda nurisemisega, mis oli Iisraelile needuseks. Kui ta oleks täielikult Jumalat usaldanud, oleks Issand teda pidevalt õpetanud ning kõikides raskustes tugevaks teinud.

Jumal kutsus Moosest üles valmistama rahvast selle vastu, mida Ta kavatses neile teha. Pühitsege endid homseks, siis te saate liha süüa, sest te olete nutnud Jehoova kõrva ees,

üteldes: "Kes annaks meile liha süüa? Egiptuses oli meil ju hea olla!" Jehoova annab teile nüüd liha süüa! Te ei söö seda mitte üks päev, ka mitte kaks päeva, viis päeva, kümme päeva ega kakskümmend päeva, vaid terve kuu, kuni see tuleb teil ninast välja ja muutub teile vastikuks, sellepärast et olete põlanud Jehoovat, kes on teie keskel, ja olete nutnud Ta palge ees, öeldes: (381) "Miks tulime siis Egiptusest ära!"

"Kuussada tuhat jalameest on seda rahvast, kelle keskel ma olen," hüüatas Mooses, "ja Sina ütled: Ma annan neile liha süüa terveks kuuks! Ons pudulojuseid ja veiseid tapmiseks, nõnda et neile jätkuks? Või tuleks neile koguda kõik mere kalad, et neile jätkuks?"

Issand noomis teda usaldamatuse pärast: "Kas Jehoova käsi on jäänud lühemaks? Nüüd sa saad näha, kas mu sõna sulle tõestub või mitte!"

Mooses kordas Issanda sõnad kogudusele ning teatas neile seitsmekümne vanema määramisest. Tema nõuanne ametisse valitud meestele sobib suurepäraselt meelepuhta õigusemõistmise juhiseks ka meie aja kohtunikele ja seaduseandjaile: "Kuulake järele oma vendade vahel ja mõistke neile õigust venna ja venna vahel, või tema ja võõra vahel, kes ta juures on. Te ei tohi kohtus olla erapoolikud, te peate kuulama niihästi väikest kui suurt; ärge kartke kedagi, sest kohus on Jumala päralt" (5.Ms.1,16.17).

Seejärel kutsus Mooses seitsekümmend vanemat kogudusetelgi juurde. "Siis Jehoova astus alla pilve sees ja rääkis temaga ning võttis vaimu, mis ta peal oli, ja pani nende seitsmekümne mehe peale, kes olid vanemad. Ja kui vaim oli nende peal, siis nad rääkisid prohveti viisil..." Neid võiti — nagu jüngreid nelipühil — "väega kõrgest;" Issand soovis valmistada neid tööks ja austada koguduse nähes, et neid usaldataks meestena, keda Jumal oli lubanud Moosesele abiks Iisraeli valitsema.

Taas väljendus Moosese õilis ja omakasupüüdmatu meelsus. Kaks meest seitsmekümnest ei olnud läinud pühamu juurde, kuna nad pidasid tagasihoidlikkusest end väärituiks nii vastutava ameti jaoks. Jumala Vaim laskus nende peale seal, kus nad olid ning nemadki hakkasid rääkima prohvetlikult. Saanud juhtunust kuulda, püüdis Joosua sellist korraldusest kõrvalekaldumist takistada, kartes, et see põhjustab lõhenemist. Samuti soovis ta kaitsta (382) nende juhi au; seepärast ütles ta: "Mooses, mu isand, keela neid!" Mooses aga vastas: "Kas sa ägestud minu eest? Kes küll annaks, et kogu Jehoova rahvas saaks prohveteiks, et Jehoova paneks oma vaimu nende peale!"

Nüüd hakkas merelt puhuma tugev tuul, mis kandis kohale vutiparved, "paisates need üle leeri, päevateekond siit- ja päevateekond sealtpoolt ümber leeri, ligi kahe küünra kõrguselt üle maapinna" (4.Ms.11,31). Kogu päeva, öö ja järgmisegi päeva kogus rahvas imeväärselt kingitud toitu. Vutte saadi tohutul hulgal. "Kes korjas pisut, sai viiskümmend vakka." Kõik linnukehad, mida kohe ära ei tarvitatud, kuivatati ja nii jätkus seda toitu terveks kuuks nagu oli lubatud.

Jumal andis rahvale toitu, mis polnud neile kõige parem, kuna nad seda kangekaelselt tahtsid. Nad ei rahuldunud neile kasuks olevaga. Nende trotslik tahe rahuldati, kuid lasti kannatada oma soovi tagajärgi. Kuna prassiti ohjeldamatult, maksis liigsöömine ennast kohe kätte. "Jehoova lõi rahvast väga suure nuhtlusega." Kõrge palavik niitis maha suure hulga inimesi; kõige enam liha himustanud haigestusid surmavalt juba paljast liha maitsmisest.

Haserotis, järgmises leeripaigas pärast Taaberast lahkumist, ootas Moosest veel kibedam katsumus. Aaron ja Mirjam olid olnud Iisraelis auväärsel juhtival kohal. Mõlemad olid saanud prohvetliku anni ning abistanud Jumala korraldusel Moosest siis, kui heebrealased vabastati. Issand tunnistab prohvet Miika kaudu: "Ma läkitasin su ette Moosese, Aaroni ja Mirjami" (Mik.6,4). Mirjam oli juba lapsepõlves ilmutanud iseloomuvaprust, valvates Niiluse kaldal punutud korvikest, kuhu oli peidetud väike Mooses. Jumal kasutas tema enesevalitsemist ja taktitunnet oma rahva vabastaja elu kaitsmisel. Kuna Mirjam oli andekas luule- ja muusikavallas, oli tema juhtinud Iisraeli naiste laulu ja tantsu Punase mere kaldal. Rahva poolt armastatuna ja taeva poolt austatuna tunnustati teda Moosesest ja Aaronist järgmisel kohal olijana. Kuid sama patt, mis tõi kord ebakõla taevasse, tärkas nüüd selle iisraeli naise südames; ta leidis oma rahulolematusele ka kaasatundja.

Seitsmekümne vanema ametisse nimetamisel ei olnud nõu peetud (383) Mirjami ja Aaroniga ning neis tõusis kadedus Moosese vastu. Jitro külaskäigu ajal, kui iisraellased olid teel Siinai juurde, oli Mooses äia nõuande nii varmalt vastu võtnud, et Aaron ja Mirjam hakkasid kartma, kas Jitro mõju Moosesele pole viimaks suurem nende omast. Vanemate ametisse määramisel paistsid nad kõrvalejäetuina, nende seisukohast hoolimata. Mirjam ja Aaron ei olnud kunagi tundnud Moosese õlgadel lasuvat mure- ja vastutusekoormat. Kuna nad olid valitud tema abilisteks, siis arvasid nad jagavat temaga võrdselt juhtimiskohustusi ning nende meelest polnud vaja valida lisaabilisi.

Mooses tundis temale usaldatud suure töö tähtsust sügavamalt kui keegi seda tundnud oli. Ta tajus oma nõrkust ning tegi Jumala oma nõuandjaks. Aaron hindas ennast kõrgemalt ja lootis vähem Jumalale. Saanud kord Siinai juures enda õlule vastutuse, oli tal juhtimine ebaõnnestunud ning ta oli ilmutanud oma iseloomunõrkust, jäädes alla ebajumalakummardajate nõudmisele. Kadedusest ja auahnusest pimestatuina unustasid Mirjam ja Aaron selle tõsiasja. Jumal oli osutanud Aaronile suurt au, määrates tema perekonna teenima pühas preestriametis. See asjaolu ahvatles teda end veel tähtsamaks pidama. Nii ütlesid Mirjam ja Aaron: "Kas Jehoova räägib ainult Moosese läbi? Eks Ta räägi ka meie läbi?" Pidades ennast Jumala poolt võrdväärselt austatuks, tundsid nad end õigustatud olevat väärima samasugust positsiooni ja autoriteeti.

Rahulolematuna leidis Mirjam laiduväärset sündmustes, mida Jumal oli eriliselt juhtinud. Moosese abielu oli Mirjamile pinnuks silmas. Tema perekondlikku ja rahvuslikku uhkust solvas tõsiasi, et Mooses ei valinud endale abikaasaks heebrealannat, vaid teise rahvusse kuuluva naise. Sipporat koheldi halvastivarjatud põlgusega.

Ehkki Moosese naist on nimetatud "etiooplannaks" (4.Ms.12,1), oli ta midjanlanna ning seega Aabrahami järeltulija. Välimuselt erines ta heebrealastest pisut tõmmuma jume poolest. Ehkki Sippora polnud iisraellanna, oli ta tõelise Jumala teenija. Ta oli iseloomult uje, märkamatuks jääda sooviv, õrn ja hellatundeline. Inimeste kannatuste nägemine tegi teda väga õnnetuks ja seepärast lubas Mooses toona Egiptusse minnes tal tagasi Midjanimaale pöörduda. Ta soovis säästa naist hingevalust, mida egiptlasi tabavate jumalike nuhtluste nägemine oleks talle põhjustanud.

(384) Naasnud Moosese juurde kõrbes, märkas Sippora, kuidas vastutusekoorem kurnas tema mehe jõudu. Ta kõneles oma kartusest Jitrole, kes soovitas Moosesel koormat kergendada. See oli peapõhjus, miks Mirjam tundis vastumeelsust Sippora suhtes. Kujutledes ja oletades, et temast ja Aaronist oli mööda mindud, uskus ta asja taga olevat Moosese naise. Ta järeldas, et naine oli mõjutanud meest neid sel korral nõupidamisele mitte kutsuma. Kui Aaron oleks kindlalt õiguse eest seisnud, oleks ta võinud takistada kurja. Selle asemel aga, et näidata Mirjamile tema viga, tundis ta õele kaasa, kuulas tema kaebusi ja tundis ka ise kadedust Moosese vastu.

Mooses võttis nende süüdistuse vaikides vastu. Raskete töö- ja ootamise aastate kestel Midjanimaal oli Moosese meelelaad kujunenud alandlikuks ja kannatlikuks. See kogemuste periood aitas tal taluda pikameelselt rahva uskmatust ja nurisemist ning nende uhkust ja

kadedust, kes oleksid vankumatuina pidanud olema talle abiks. "Mooses oli väga alandlik, alandlikum kõigist inimestest maa peal," ja seetõttu anti talle jumalikku tarkust ning juhtivust rohkem kui kellelegi teisele. Piibel ütleb: "Ta juhib alandlikud kulgema õigluses ja õpetab alandlikke oma teele" (Ps.25,9). Issand juhib alandlikke, kuna nad lasevad ennast õpetada. Nad soovivad siiralt õppida tundma ja täita Jumala tahet. Päästja tõotab: "Kui keegi tahab teha Tema tahtmist, see tunneb, kas see õpetus on Jumalast või kas mina räägin iseenesest" (Joh.7,17). Apostel Jakoobuse kaudu esitab Ta üleskutse: "Aga kui kellelgi teist on puudu tarkusest, see palugu Jumalalt, kes kõigile annab suisa ega tee etteheiteid, ja siis antakse temale." See tõotus kehtib ainult neile, kes on kõiges valmis järgima Issandat. Jumal ei avalda survet kellegi tahtele; seepärast ei saa Ta juhtida neid, kes on liiga uhked, et lasta end õpetada ning kes kalduvad tegutsema oma tahtmise kohaselt. Kahepaikse inimese kohta — inimese kohta, kes püüab teha oma tahtmist, tunnistades end samal ajal täitvat Jumala tahtmist — on kirjutatud: "Niisugune inimene ärgu ometi arvaku, et ta midagi saab Issandalt" (Jak.1,7).

Jumal oli valinud Moosese ja andnud talle oma Vaimu. Mirjami ja Aaroni süü seisnes seega ustavusetuses Jumalast määratud juhi vastu, kuid veelgi enam — ka Jumala vastu. Nurisevad keelekandjad kutsuti kogudusetelgi juurde ning (385) nad seisid seal silmitsi Moosesega. "Siis Jehoova astus alla pilvesambas, seisis telgi uksel ning kutsus Aaronit ja Mirjamit." Nende prohvetlikku andi ei eitatud; Jumal oleks võinud kõnetada neid ka nägemuses ja unenäos. Kuid Mooses, keda Issand nimetas "ustavaks kogu mu kojas," oli veel lähedasemas läbikäimises Jumalaga. Temaga kõneles Jumal suust suhu. " "Mispärast te siis ei ole kartnud rääkida vastu mu sulasele Moosesele?" Ja Jehoova viha süttis põlema nende vastu ning Ta läks ära." Pilv lahkus Jumala meelepaha märgiks telgilt ja Mirjam jäi haigeks; ta oli "pidalitõvest lumivalge." Aaronit säästeti, kuid Mirjami karistus oli talle karmiks etteheiteks. Nüüd, kui nende uhkus oli paisatud põrmu, tunnistas Aaron mõlema pattu ja palus härdalt, et õde ei jäetaks sellesse kohutavasse surmatõppe. Vastuseks Moosese palvele sai Mirjam pidalitõvest puhtaks, kuid saadeti seitsmeks päevaks leerist välja. Alles siis, kui ta oli leerist ära saadetud, laskus Jumala heakskiidu sümbol taas pühamule. Lugupidamisest Mirjami kõrge positsiooni suhtes ning kurvastusest teda tabanud õnnetuse pärast, ootas rahvas tema leeri tagasi pöördumist.

See Issanda pahameele avaldus pidi olema hoiatuseks kogu Iisraelile. Kui Mirjami kadedust ja rahulolematust ei oleks kõigi nähes karistatud, oleks tulemuseks olnud kurjuse kasv. Kadedus on inimmeele üks saatanlikum joon, tulemuselt üks hukatuslikum. Tark Saalomon ütleb: "Raev võib olla julm ja viha otsekui uputus, aga kes suudaks seista [armu]kadeduse ees?" (Õps.27,4, ingl. k.). Kadedus põhjustas esimese lahkheli taevas ning selle edasikandumine on kaasa toonud kirjeldamatute hädade tulva inimeste hulgas. "Sest kus on kadedust ja riiakust, seal on korratust ja igat halba asja" (Jak.3,16).

Ei tohiks arvata, et tühiasi on kõnelda teistest halba või mõista kohut nende motiivide ja tegude üle. "Kes vennast räägib paha ja mõistab kohut venna üle, see räägib paha käsuõpetusest ja mõistab kohut käsuõpetuse üle. Aga kui sa mõistad kohut käsuõpetuse üle, siis sa ei ole käsutäitja, vaid kohtumõistja" (Jak.4,11). (386) On olemas ainult üks kohtumõistja — Tema, kes "pimeduse salajased asjad toob valge ette ja südamete nõud teeb avalikuks" (1.Kor.4,5). Kes asetab end kohtumõistja kohale ning hakkab hukka mõistma kaasinimest, omastab seadusevastaselt Looja eesõiguse.

Piibel õpetab eriliselt, et hoiduksime kergekäeliselt süüdistamast neid, keda Jumal on kutsunud oma saadikuiks. Apostel Peetrus ütleb paadunud patuste kohta: "Need on jultunud, iseennast täis, ei karda pilgata aukandjaid vaime, kuna inglidki, kuigi nad küll võimuselt ja väelt on suuremad, ühtki pilkavat otsust ei lausu nende kohta Issanda ees" (2.Pet.2,10.11). Ja Paulus annab koguduse ülevaatajate kohta nõu: "Vanema vastu tõstetud kaebust ära võta kuulda, kui ei ole juures kaht või kolme tunnistajat" (1.Tim.5,19). Tema, kes on seadnud inimesi oma rahva juhtide ja õpetajatena vastutusrikastele kohtadele, nõuab rahvalt aru selle kohta, kuidas nad kohtlevad Tema sulaseid. Meil tuleb austada neid, keda Jumal on austanud. Nuhtlus, mis tabas Mirjamit, peaks hoiatama kõiki neid, kes annavad südames koha kadedusele ning nurisevad nende vastu, kellele Issand on andnud töökoorma.

Peatükk 34 -KAKSTEIST MAAKUULAJAT

(4.Ms. 13. ja 14. ptk.)

(387) Üksteist päeva pärast Hoorebi mäe juurest lahkumist jäid heebrealased laagrisse Kaadesis Paarani kõrbes, tõotatud maa piiril. Siin tegi rahvas ettepaneku saata mehi maad kuulama. Mooses rääkis asjast Issandaga ning Issand andis selleks loa ja juhise valida maakuulajaks igast suguharust üks vürst. Mehed valiti korralduse kohaselt ning Mooses saatis nad välja selgitama, missugune oli olukord Kaananimaal, milline oli loodus, kas elanikke seal oli vähe või palju, olid nad tugevad või nõrgad. Nad pidid tähele panema ka pinnase viljakust ja tooma kaasa näidised maa viljadest.

Maakuulajad läksid ja käisid salaja läbi kogu Kaananimaa, lõunast põhjapiirini. Neljakümne päeva pärast jõudsid nad tagasi. Iisraeli rahvas ootas, suurtest lootustest tulvil, innukalt nende saabumist. Kui teade maakuulajate tagasijõudmisest suguharust suguharusse levis, rõõmustati väga. Rahvas ruttas tervitama mehi, kes olid ohtlikust ettevõtmisest eluga pääsenud. Tulijatel olid kaasas näidised maa viljadest, mis tunnistasid paikkonna viljakusest. Parajasti oli viinamarjade küpsemise aeg ning kaasa oli toodud nii suur viinamarjakobar, et kaks meest kandsid seda kahe vahel. Samuti oli kaasas viigimarju ja granaatõunu, mida kasvas tõotatud maal külluses.

Rahvas rõõmustas, et nii hea maa saab nende omandiks. Kui maakuulajad andsid Moosesele aru retke tulemustest, kuulas terve kogudus väga pingsalt, et sõnagi ei läheks kaotsi. "Me jõudsime sellele maale, kuhu sa meid läkitasid," alustasid maakuulajad. "See voolab tõesti piima ja mett, ja siin on selle viljad!" Rahvas oli vaimustuses; nad olid innukalt valmis kuulama Issanda häält, et saaks kohe sellele maale. Kuid, olles kirjeldanud maa ilu ja viljakust, hakkasid (388) kõik maakuulajad peale kahe rääkima pikalt-laialt raskustest ja ohtudest, mis ähvardasid iisraellasi Kaanani vallutamisel. Nad loetlesid võimsaid rahvaid, kes asustasid maa eri osi, maalisid pildi nende linnade kõrgetest kaitsemüüridest ning väitsid, et elanikud olid eriti tugevad ja neid oli võimatu vallutada. Nad nimetasid, et olid näinud isegi hiiglasi, Anaki järeltulijaid. Nii et maa vallutamisele ei tasunud mõeldagi.

Meeleolu muutus täiesti. Lootus ja julgus rahva südames sulas araks lootusetuseks sedamööda, kuidas maakuulajad väljendasid oma uskmatu südame arvamusi, mida Saatan oli masendanud. Nende uskmatus heidutas kogu Iisraeli ning inimesed unustasid sootuks Jumala

võimsa väe, mida Ta oli väga sageli kasutanud oma rahva heaks. Rahvas ei võtnud aega mõtelda, et Tema, kes oli juhtinud nad niikaugele, annab maa kindlasti nende kätte. Nad ei meenutanud, kui imeliselt oli Jumal päästnud nad rõhujate meelevallast, avanud nende ees tee läbi mere ning hävitanud tagaajava vaarao väehulgad. Nad jätsid Jumala oma arvestusest hoopis välja ning tegutsesid nii nagu oleks relva jõud nende ainus tugi.

Oma uskmatuses seadsid nad Jumala väele piirid ega usaldanud kätt, kes oli neid siiani nii kaitstult juhtinud. Nii nagu varem, hakkasid nad nurisema Moosese ja Aaroni peale. "See on siis meie suurte lootuste lõpp," ütlesid nad. "See ongi see maa, mille pärast me oleme rännanud kogu selle pika tee Egiptusest, et seda vallutada." Nad süüdistasid juhte rahva petmises ning Iisraeli õnnetusse saatmises.

Suur pettumus paiskas rahva meeleheitesse. Nuringi sai ahastava tooni. Kaaleb mõistis olukorda ja püüdis oma parimat tehes kaitsta julgelt Jumala poolt öeldut ning vastu panna oma ustavusetute kaaslaste masendavale mõjule. Rahvas jäi tõesti silmapilguks kuulatama tema lootusrikast ja sütitavat julgustust pärida hea maa. Ta ei nimetanud valeks seda, mida oli öeldud: linnamüürid olid tõepoolest kõrged ja kaananlased tugevad, kuid Jumal oli tõotanud selle maa Iisraelile. "Mingem siiski sinna ja vallutagem see, sest me suudame selle alistada!" veenis Kaaleb rahvast.

Ent kümme maakuulajat katkestasid tema jutu ja maalisid takistusi veel tumedamates toonides: (389) "Me ei või minna selle rahva vastu, sest ta on vägevam meid! ... Kogu see rahvas, keda me seal nägime, on pikakasvulised inimesed. Me nägime seal hiiglasi, Anaki poegi, hiiglaste soost; me olime iseeneste silmis nagu rohutirtsud ja samasugused olime meie ka nende silmis!"

Kuna need mehed olid kord juba vale hoiaku võtnud, panid nad nüüd visalt vastu Kaalebile, Joosuale, Moosesele ja tegelikult ka Jumalale. Iga uus samm õhutas neis otsustavust Kaananimaa vallutamise iga püüe maha laita. Nad olid valmis väänama õigust selleks, et säilitada oma mahakiskuvat mõju. "See on maa, mis neelab oma elanikud," ütlesid nad. Selline masendav väide oli otsene vale. Maad kuulamas käinud mehed kõnelesid ise enda sõnadele vastu. Nad olid kiitnud maad viljakaks ja heaks ning selle elanikke elujõulisteks; kui oleks õige öelda, et maa ebatervislik kliima "neelab oma elanikud," oleks viljakus ja elujõulisus olnud välistatud. Ent siis, kui uskmatus köidab meeled, võtab Saatan need oma kontrolli alla ja keegi ei tea, mis suunas ta neid viib.

"Siis terve kogudus tõstis valjusti häält ja rahvas nuttis sel ööl." Konflikt küpses peagi avalikuks mässuks, sest Saatan sai nüüd voli inimeste üle ning nad näisid kaotavat mõistuse. Rahvas needis Moosest ja Aaronit ning unustas, et Jumal kuulis nende õelaid sõnu ja pilvesambasse mähkunud Jumala ligioleku Ingel oli nende raevukate vihapursete tunnistaja. Kibestunuina karjusid nad: "Oleksime ometi surnud Egiptusemaal või siin kõrbes! Oleksime ometi surnud!" Seejärel pahvatasid nad Jumalale: "Miks Jehoova viib meid sellele maale, kus langeme mõõga läbi ja meie naised ja lapsed jäävad saagiks? Kas meil ei oleks parem minna tagasi Egiptusesse?" Ja nad ütlesid üksteisele: "Valigem pealik ja mingem tagasi Egiptusesse!" Seega ei süüdistanud nad petmises ainult Moosest, vaid Jumalat ennast; nad väitsid, et Ta oli tõotanud neile maa, mida oli võimatu vallutada. Nad läksid nii kaugele, et valisidki endale pealiku, kes viiks nad tagasi kannatuste ja orjapõlve maale, kust Kõigevägevam oli nad oma võimsa käega päästnud.

Alanduses ja ahastuses heitsid "Mooses ja Aaron silmili maha kogu Iisraeli laste kokkutulnud koguduse ees," teadmata, kuidas hoida rahvast tagasi nende tormakast ja ägedast kavatsusest. Joosua ja Kaaleb püüdsid mässu vaigistada. (390) Nad käristasid kurbuse ja meelepaha märgiks lõhki riided, tormasid rahva sekka ning hüüdsid üle masside kaebluse ja pahameeletormi: "Maa, mille me läbi käisime, et seda uurida, on üpris väga hea maa. Kui Jehooval on meist hea meel, siis Ta viib meid sellele maale ja annab selle meile, maa, mis piima ja mett voolab! Ärge ainult pange vastu Jehoovale ja ärge kartke maa rahvast, sest nad on meile parajaks palaks: nende kaitsja on nad maha jätnud, aga Jehoova on meiega! Ärge kartke neid!"

Kaananlased olid täitnud oma kurjuse mõõdu ning Issandal ei olnud nendega mõtet enam kauem kannatada. Kui Tema neilt kaitse eemaldas, olid nad kergesti võidetavad. Jumala leping tagas maa Iisraelile. Kuid ustavusetute maakuulajate ebaõige aruande kuuldavõtmine eksitas terve koguduse. Reeturid olid oma töö teinud. Rahvas oli nüüd niikaugel, et kui halva sõnumi toojaid oleks olnud ainult kaks meest ning ülejäänud kümme oleksid iisraellasi Issanda nimel maad vallutama julgustanud, oleksid nad oma jumalakartmatu usaldamatuse tõttu järginud ikkagi pigem kahe kui et kümne mõttekäiku. Paraku seisid õiguse eest ainult kaks ja kümme toetasid mässulisi.

Ustavusetud maakuulajad mõistsid Joosua ja Kaalebi teravalt hukka ning rahva hulgast hakati nõudma nende kividega surnuks viskamist. Hullunud jõuk haaras kive, et ustavad mehed tappa. Raevunult kiljudes tormasid nad Joosua ja Kaalebi poole, kuid äkki kukkusid neil kivid käest ning kõik vakatasid otsekui õudusest vallatult. Jumal oli astunud vahele nende mõrvarlikke plaane takistama. Tema ligioleku auhiilgus valgustas leegitseva tulena pühamut.

Kogu rahvas nägi Issanda märguannet. Neist võimsam oli ennast ilmutanud ning keegi ei julgenud vastupanu jätkata. Maakuulajad, kes olid halvasti aru andnud, tõmbusid hirmust kössi ning püüdsid hinge kinni pidades jõuda oma telgini.

Nüüd tõusis Mooses püsti ja läks kogudusetelki. Issand ütles talle rahva kohta: "Ma löön teda katkuga ja hävitan tema, aga sinust ma teen suurema ja vägevama rahva kui tema!" Jälle palus Mooses rahva pärast. Ta ei võinud nõustuda sellega, et nemad hukataks ja temast tehtaks vägev rahvas. Jumala halastusele osutades ütles ta: "Nüüd aga saagu Issanda ramm suureks, nagu Sa oled tõotanud, üteldes: Jehoova on pika meelega ja rikas heldusest. ... Anna siis andeks selle rahva patt oma suure helduse pärast ja nagu Sa sellele rahvale oled andeks andnud Egiptusemaal kuni siiani!"

(391) Issand lubas Iisraeli otsesest hävingust säästa, kuid nende uskmatuse ja arguse tõttu ei võinud Ta kasutada oma väge nende vaenlaste võitmiseks. Sellepärast andis Ta neile halastavalt nõu pöörduda ainsa ohutu võimalusena tagasi Punase mere poole.

Mässumeeles oli rahvas hüüdnud: "Oleksime ometi surnud siin kõrbes!" Nüüd nende palve täideti. Issand teatas: "Nõnda nagu te minu kuuldes olete rääkinud, nõnda ma teen teiega! Siia kõrbe langevad teie kehad, kõik teie ära loetud, nii palju kui teid on, kahekümneaastased ja üle selle. ... Aga teie lapsed, kelle kohta te ütlesite, et nad jäävad riisutavaiks, ma viin ja nad õpivad tundma maad, mida teie olete põlanud!" Kaalebi kohta ütles Jumal: "Aga oma sulase Kaalebi viin ma sellele maale, kus ta on käinud, ja tema sugu pärib selle, sellepärast et temas on teistsugune vaim ja tema on kõiges mulle järgnenud." Maakuulajad olid olnud teekonnal nelikümmend päeva; sarnaselt pidi Iisrael rändama kõrbes nelikümmend aastat.

Kui Mooses teatas rahvale Jumala otsuse, võttis raevu asemel maad lein. Nad teadsid, et nende karistus oli õiglane. Kümme ustavusetut maakuulajat surid äkki Jumala käe läbi kogu Iisraeli silme all ja nende saatuses nägi rahvas oma saatust.

Nüüd näisid nad oma patust teguviisi siiralt kahetsevat. Ent nad kurvastasid pigem oma halva teo tagajärgede pärast kui et oma tänamatuse ja sõnakuulmatuse pärast. Märganud, et Issand ei taganenud otsusest, ajasid nad end jälle iseteadvalt sirgu ja teatasid, et nad ei lähe enam kõrbesse tagasi. Käskides neil eemalduda oma vaenlaste maast, pani Jumal proovile nende näilise alistumise ning tõestas, et see ei olnud siiras. Nad teadsid, et nad olid rängalt patustanud — kavatsusega tormakalt surmata maakuulajad, kes olid veennud neid Jumalale

kuuletuma. Nüüd tundsid nad õudust märgates, et olid teinud kohutava vea, mille tulemus osutus hukatuslikuks. Nende mõttelaad polnud muutunud ning nad olid valmis samamoodi vastu hakkama iga esilekerkiva uue põhjuse korral. Selline põhjus ilmus siis, kui Mooses käskis Jumala korraldusel neil kõrbesse tagasi minna.

(392) Otsus, et Iisrael ei pääse veel nelikümmend aastat Kaananisse, oli kibedaks pettumuseks Moosesele, Aaronile, Kaalebile ja Joosuale. Ometi tunnustasid nad jumalikku otsustust. Need aga, kes olid kurtnud Jumala juhtimise üle ja ähvardanud naasta Egiptusesse, nutsid ja kaeblesid häälekalt siis, kui neilt võeti ära õnnistused, mida nad olid alahinnanud. Nad olid hädaldanud põhjuseta, ja nüüd andis Jumal neile põhjust nutta. Oleksid nad kurvastanud patu pärast siis, kui seda neile selgelt esitati, poleks karmi otsust langetatud. Nemad aga kurvastasid karistuse pärast; nende lein polnud kahetsus ega saanud seega hukkamõistuotsust muuta.

Rahvas nuttis ja halas terve öö, hommikul aga tärkas jälle lootus. Nad otsustasid näidata, et nad polegi pelgurid. Kui Jumal oli käskinud neil minna maad vallutama, olid nad keeldunud. Nüüd, kui Ta käskis neil taganeda, panid nad jälle vastu. Nad otsustasid tungida Kaananimaale ja see vallutada; võib-olla kiidab Jumal nende jõupingutused heaks ja muudab oma kavatsusi.

Jumalast antud eesõiguse ja kohustusena pidid nad minema tõotatud maale Tema poolt määratud ajal. Nende tahtliku vastuhaku tõttu oli Tema lükanud nüüd tõotuse täitumise edasi. Saatanal oli õnnestunud takistada neil Kaananisse minemast, nüüd ässitas ta neid Jumala keelust hoolimata just minema — tegema seda, mida nad olid keeldunud tegemast siis, kui Jumal neilt seda nõudis. Nii saavutas suur petja teistkordselt võidu ja pani nad taas mässama. Rahvas oli kahelnud Jumala suutlikkuses aidata neil Kaanan vallutada. Nüüd usaldasid nad toetuda oma jõule, et saavutada eesmärk ilma Jumala abita. "Me oleme Jehoova vastu pattu teinud!" hüüdsid nad. "Me tahame minna ja sõdida, nõnda nagu Jehoova, meie Jumal, meid on käskinud!" (5.Ms.1,41). Nii meeletult oli üleastumine nad pimestanud! Issand ei olnud kunagi käskinud neil "üles minna ja võidelda." Tema eesmärk polnud maa sõjaga vallutada, vaid hoopis nende täpse kuulekusega Tema korraldustele.

Ehkki rahva meelsus polnud muutunud, olid nad olnud sunnitud tunnistama oma pattu ja maakuulajate aruande peale puhkenud mässu rumalust. Nüüd mõistsid nad nii hoolimatult hüljatud õnnistuse väärtust. Nad tunnistasid, et nende uskmatus takistas neil jõudmast Kaananisse. (393) "Me oleme pattu teinud," ütlesid nad, tunnistades, et viga oli neis, mitte

Jumalas, keda nad olid õelalt süüdistanud tõotuste täitmata jätmises. Ehkki nende ülestunnistus ei tulenenud siirast kahetsusest, mõistis see siiski õigeks Jumala teguviisi.

Issand tegutseb oma nime esiletõstmiseks tänapäevalgi sarnaselt — Ta toob inimesed punkti, kus nad tunnistavad Tema õiglust. Kui inimesed, kes ütlevad Teda armastavat, nurisevad Tema juhtimise üle, alavääristavad Tema tõotusi ja asuvad kiusatustele alistudes kurjade inglitega käsikäes Jumala plaane nurja ajama, siis sekkub Issand sageli asjade kulgu. Ehkki inimesed sel juhul tõeliselt ei kahetsegi, veenab Ta neid patus nii, et nad on sunnitud tunnistama oma teguviisi väärust ning Jumala käitumise õiglust ja headust. Selliselt paljastab Jumal vastasjõududega pimeduse teod. Ja kui ka kurja tegema ajendanud meelsus täiesti ei muutu, suunavad tehtud ülestunnistused au Jumalale ning tõstavad ustavate noomijatena esile Tema sulaseid, kellele on vastu pandud ja keda valesti mõistetud. Sama kordub aegade lõpul, kui Jumala viha maad tabab. Kui "Issand tuleb oma pühade kümnetuhandetega pidama kohut kõigile, ... veenab Ta kõiki jumalatuid nende jumalakartmatutes tegudes" (Jud.14,15 ingl. k.). Iga patune mõistab ja tunnistab siis Tema kohtumõistmise õiglust.

Jumala otsusest hoolimata valmistusid iisraellased Kaananit vallutama. Nad mõtlesid võita oma relvade ja sõjavarustusega, kuid Jumala ja Tema murelike sulaste meelest ei piisanud kaugeltki mitte neist asjust võidu saavutamiseks. Kui Issand ligi nelikümmend aastat hiljem käskis Iisraelil vallutada Jeeriko, tõotas Ta minna koos nendega. Siis kanti laegast, milles asus Tema käsk, nende väehulga ees. Tema poolt määratud juhid pidid suunama rahva liikumist Jumala korralduste kohaselt. Selline juhtimine kaitses neid kõige kurja eest. Antud juhul aga läksid nad vaenlase vägede vastu Jumala korraldust eirates ning oma juhtide pühalikku hoiatust trotsides, ilma laekata ja ilma Mooseseta.

Pasunad puhusid märguande ning Mooses hoiatas minejaile järele tõtates: "Miks te siis astute üle Jehoova käsust? See ei õnnestu! Ärge minge sinna üles, sest Jehoova ei ole teie keskel, et te ei kannaks kaotust oma vaenlaste ees! (394) Sest amalekid ja kaananlased on seal teie ees ja te langete mõõga läbi!"

Kaananlased olid kuulnud salapärasest jõust, mis näis kaitsvat iisraellasi; nad olid kuulnud iisraellaste heaks tehtud imedest. Nüüd kogusid nad tugeva sõjasalga, et seista vastu sissetungijaile. Ründaval jõugul ei olnud pealikut. Keegi ei palvetanud Jumala poole nende võidu pärast. Nad läksid teele mõttega suuta meeleheitliku ettevõtmisega muuta oma saatust või surra lahingus. Ehkki neil puudus sõdimiskogemus, oli neil tohutu hulk relvastatud mehi

ning nad lootsid ootamatu, tormilise rünnakuga murda vaenlase vastupanu. Nad esitasid jultunud väljakutse vaenlasele, kes polnud julgenud rünnata neid.

Kaananlased olid kohad sisse võtnud kaljusel mägiplatool, kuhu pääses vaid järskude mäekurude ja ohtlike tõusude või kaljukitsuste kaudu. Kõik see suurendas heebrealaste tohutute hulkade lüüasaamise tõenäosust. Aeglaselt pikki mägiradu liikudes olid nad heaks märklauaks ülalasetsevale vaenlasele. Ülalt mürisesid alla suured kivirahnud, jättes oma teed veeredes maha hukkunute verest punased vaod. Ründajad, kes mäkketõusust kurnatuina üles jõudsid, lükati metsikult alla või löödi suurte kaotustega taganema. Võitlustander oli surnukehadega üle külvatud. Iisraeli armee sai masendavalt lüüa. Nende trotslik ettevõtmine lõppes hukatuse ja surmaga.

Ellujäänud naasesid lõpuks alandatuina leeri "ja nutsid Jehoova ees." Issand aga "ei kuulanud nende häält ega pannud neid tähele" (5.Ms.1,45). Saavutanud sellise silmapaistva võidu, tundsid Iisraeli vaenlased, kes olid seni värisedes oodanud selle tohutu rahvahulga lähenemist, uut julgust neile edukalt vastu panna. Nad pidasid nüüd valeks kõiki kuuldusi sellest, kui imeliselt oli Jumal aidanud oma rahvast; põhjus kartmiseks näis kaduvat. See Iisraeli esimene kaotus innustas kaananlasi vaprusele ja otsustavusele ning raskendas seetõttu märgatavalt maa vallutamist. Iisraelil ei jäänud üle muud, kui taganeda võidukate vaenlaste nägemisulatusest kõrbesse teadmisega, et siia pidi surema terve põlvkond.

Peatükk 35 - KORAHI MÄSS

(4.Ms. 16. ja 17. ptk.)

(395) Iisraellastele osakssaanud nuhtlused vaigistasid teatud ajaks nurisemist ja kangekaelsust, kuid mässumeel miilas edasi ja lõi viimaks lõkkele väga kibedate tagajärgedena. Senised mässud olid olnud stiihilised segadused, mis tärkasid erutatud rahvahulga ülesköetusest. Nüüd oli aga teoksil ettekavatsetud vandenõu, mis taotles otsustavalt Jumalast seatud juhtide võimult kõrvaldamist.

Selle liikumise juhiks oli leviit Korah, kes oli Kehati suguvõsast ja Moosese onupoeg. Korah oli võimekas ja mõjukas mees. Ehkki talle oli määratud osa pühamu teenistuses, oli temas saanud maad rahulolematus seisusega ning ta ihkas preestriameti väärikust. Tõsiasi, et preestriameti sai Aaron ja tema perekond — varem oli see kuulunud iga perekonna esikpojale — tekitas Korahis pahameelt ja kadedust. Juba mõnda aega oli ta salaja Moosese ja Aaroni autoriteedile vastupanu osutanud, kuid polnud söandanud avalikku mässu tõsta. Tasapisi aga hakkas ta valmistuma nii tsiviil- kui vaimuliku võimu kukutamiseks. Ta leidis oma üritusele mõttekaaslasi. Korahi ja kehatlaste telkide lähedal, pühamu lõunaküljes, oli Ruubeni suguharu leeripaik ning kahe selle suguharu vürsti — Daatani ja Abirami — telgid olid Korahi telgi naabruses. Vürstid, kellest jutt, asusid meelsasti toetama Korahi auahneid plaane. Jaakobi vanima poja järeltulijatena nõudsid nad endale tsiviilvõimu, preestriameti au aga lubasid jagada Korahiga.

Rahva hulgas valitsevad meeleolud sobisid hästi Korahi plaanidega. Pettumuskibedus äratas uuesti endised kahtlused, kadeduse ja viha ning taas tõstsid nad oma kannatliku juhi vastu kaebust. Iisraellased kaotasid pidevalt silmist tõsiasja, et nad olid Jumala juhtimise all. (396) Nad unustasid, et nende nähtamatuks juhiks oli Lepinguingel — et pilvesambasse varjununa käis nende ees Kristus, kellelt Mooses sai kõik juhised.

Tahtmata alluda kohutavale otsusele, et neil kõigil tuleb kõrbes surra, olid nad valmis klammerduma ükskõik millisesse ettekäändesse, mis võimaldas uskuda, et neid ei juhtinud Jumal, vaid Mooses; et mitte Jumal, vaid Mooses oli langetanud sellise karmi otsuse. Maailma alandlikem mees ei saanud oma parima tahtmise juures rahva põikpäisust taltsutada. Nad ei võtnud õppust varasemast kangekaelsusest, ehkki Jumal oli seda halvakspannes äsja hõrendanud nende rivisid ja vähendanud arvu. Ja niiviisi võitis neid jälle kiusatus.

Moosese vähenõudlik karjaseelu oli olnud palju rahulikum ja õnnelikum kui tema nüüdne töö mäsleva rahvahulga juhina. Ometi ei tihanud ta valikust loobuda. Karjasesaua asemel oli tema kätte antud valitsuskepp ning seda keppi ei saanud ta käest panna enne, kui Jumal ta sellest vabastab.

Tema, kes loeb südamete saladusi, oli märganud Korahi ja ta kaaslaste plaane ning hoiatanud ja õpetanud rahvast nii, et nad oleksid võinud vältida riukalike meeste poolt punutud pettusevõrku. Rahvas oli näinud, kuidas Jumal karistas Mirjamit Moosese kadestamise ja laitmise eest. Issand oli selgitanud, et Mooses oli suurem kui prohvet. "Temaga ma räägin suust suhu," ütles Ta. "Mispärast te siis ei ole kartnud rääkida vastu mu sulasele Moosesele?" (4.Ms.12,8). Need sõnad ei puudutanud ainult Aaronit ja Mirjamit, vaid kogu Iisraeli.

Korah ja tema vandeseltslased olid näinud Jumala väe ja suuruse erilisi ilminguid. Nad olid saanud eesõiguse minna koos Moosesega mäele ning näinud seal Jumala auhiilgust. Kuid pärast seda oli neis toimunud muutus. Algul olid nad lubanud väikesel kiusatusel mõtteis pesitseda, kuid seal hellitatuna oli see tugevnenud seni, kuni Saatan sai nende meeled oma kontrolli alla ja nad julgesid oma mässulist üritust alata. Rahva heaolu taotlemise nimel sosistasid nad algul rahulolematuid mõtteid üksteisele ja siis Iisraeli peameestele. Peamehed kuulasid sosistamist nii meelsasti, et vandeseltslased julgesid minna järjest kaugemale, kuni uskusid, et innukus Jumala töö heaks ajendas neid tegutsema.

(397) Nad suutsid endaga kaasa tõmmata kakssada viiskümmend Iisraeli vürsti. Sellise mõjuka toetajaskonnaga lootsid nad teostada radikaalse muudatuse valitsemises ning parandada suuresti senist Moosese ja Aaroni asjaajamist.

Kiivus oli maad andnud kadedusele ja kadedus mässumeelele. Nad olid juba nii kaua arutanud selle üle, kas Moosesel oli õigus nii suurele autoriteedile ja aule, et tema positsioon hakkas näima nende silmis väga kadestusväärne. Igaüks neist näis tema kohta samahästi täita võivat. Nii kujutasid nad iseendile ja üksteisele ette, et Mooses ja Aaron olid juhikoha meelevaldselt haaranud. Rahulolematud ütlesid, et juhid olid preestriseisuse ja rahva juhtimise enda kätte haaramisega end Issanda koguduse etteotsa upitanud, kuigi nende suguvõsa polnud Iisraeli teistest suguvõsadest auväärsem. Nad polnud ju teistest pühamad ja neilgi oleks sobinud rahulduda oma vendade tasemel olemisega, keda Jumal oma ligioleku ja kaitsega samahästi soosis! Seejärel otsisid vandenõulased toetust rahvalt. Neile, kes on eksiteel ja suunamist vajavad, pole miski meeldivam kui teistelt saadud kaastunne ja kiitus. Nii

keskendusidki Korah ja ta kaaslased koguduse tähelepanu võitmisele. Nad nimetasid ekslikuks väidet, et rahvas oli nurisemisega tõmmanud enda peale Jumala viha. Nad kinnitasid, et viga polnud rahvas — kuna rahvas ei soovinud muud kui oma õiguste jaluleseadmist —, vaid et Mooses oli väga käsutav valitseja. Tema oli noominud neid pattude pärast, ehkki nemad olid püha rahvas, kelle keskel oli Issand.

Korah meenutas neile kogu rännakulugu. Kõrbes oli neid juhitud kitsaskohtadesse ning paljud olid vastutõrkumise ja mittekuuletumise tõttu elu kaotanud. Korahi kuulajate meelest oleks kindlasti saadud raskusi vältida, kui Mooses oleks teisiti toiminud. Nad leidsid, et kõigis nende hädades oli süüdi tema; nad lugesid Moosese ja Aaroni eksliku juhtimise süüks sedagi, et ei pääsetud Kaananisse. (398) Kui nende juhiks oleks Korah, kes rahvast nende headest tegudest kõnelemisega julgustaks ja nende patte ei noomiks, võiksid nad tema juhtimise all õnnelikult ja rahumeelselt liikuda otse tõotatud maale, selle asemel, et kõrbes ekselda.

Kunagi varem polnud Iisraeli koguduse lahkmeelsete rühmituste vahel valitsenud suurem ühtsus ja kooskõla kui rahulolematuse õhutamise ajal. Rahva poolehoid suurendas Korahi eneseusaldust ning kinnitas temas arvamust, et juhul kui Moosese võimuhaaret ei takistata, kaotavad iisraellased peagi kõik oma õigused. Seejuures väitis ta, et Jumal oli talle asju selgitanud ning teda valitsemissüsteemis muudatusi teostama volitanud — tegutseda tuleb enne, kui on liiga hilja. Paljud polnud veel siiski valmis uskuma Korahi süüdistust Moosese vastu. Nad meenutasid, kui kannatlikult ja ennastohverdavalt oli Mooses nende heaks tegutsenud ning nende südametunnistus muutus rahutuks. Seepärast tuli vandeseltslastel leida Moosese sügavale huvile Iisraeli heakäekäigu suhtes mingi isekas seik; ja nii toetuti vanale süüdistusele — ta oli juhtinud rahva kõrbesse surema selleks, et omandada nende varandus.

Teatud aja jooksul hoiti tegelikke taotlusi saladuses. Kuid niipea, kui vastupanuliikumine omandas küllaldaselt jõudu, astus Korah esile ja süüdistas Moosest ja Aaronit avalikult võimu haaramises — võimu, millest Korahil ja ta kaaslastel olevat samaväärselt õigus osa saada. Järgnev süüdistus väitis, et rahvalt olevat röövitud vabadus ja sõltumatus. "Te võtate enda peale liiga palju," ütlesid vandenõulased. "Terve kogudus — nad kõik on pühad ja Jehoova on nende keskel! Mispärast tõstate siis teie endid Jehoova koguduse üle?"

Mooses oli nii tõsisest intrigeerimisest väga üllatunud ning siis, kui talle selgus kogu vandenõu kohutavus, viskus ta vaikses palves silmili Jumala ette. Viivu pärast tõusis ta üles sügavalt kurvana, kuid rahuliku ja tugevana. Jumal oli andnud talle juhtnöörid. "Homme ilmutab Jehoova, kes on Tema oma, kes on püha ja keda Ta laseb enesele ligineda," ütles

Mooses. "Kelle Ta välja valib, seda Ta laseb enesele ligineda." Otsustamine määrati järgmisele päevale, et kõigil oleks aega järele mõelda. Järgmisel päeval pidid need, kes taotlesid preestriametit, tulema koos suitsutuspanniga kogudusetelgi juurde, et ohverdada viirukit Issanda ees terve koguduse nähes. Jumalik korraldus määratles täpselt, et ainult pühasse preestriametisse sisseõnnistatud isikud võisid pühamus teenida. Ja isegi Naadab ja Abihu, ehkki nad olid preestrid, hukkusid, kui nad tõid kord Issanda korralduse vastaselt Tema ette "võõrast tuld." Ometi käskis Mooses neid, kes olid esitanud nii raske süüdistuse, tuua asi Jumala ette.

(399) Paigutanud Korahi ja tema leviitidest kaaslased rahvast eraldi, ütles Mooses: "Ons teil vähe sellest, et Iisraeli Jumal teid on eraldanud Iisraeli kogudusest, lastes teid enesele ligineda, toimetama Jehoova elamu teenistust ja seisma koguduse ees, et seda teenida? Ta on lasknud ligineda sind ja kõiki su vendi, Leevi poegi, ühes sinuga. Ja nüüd te nõuate ka preestriametit! Sellepärast olete sina ja kogu su jõuk kogunenud Jehoova vastu, sest kes on Aaron, et te nurisete tema vastu?"

Daatani ja Abirami hoiak ei olnud nii jultunud kui Korahi oma ning Mooses lootis, et nad olid mässitud vandenõusse, olemata südamepõhjani rikutud. Sellepärast kutsus ta nad enda juurde, et ära kuulata, mis neil tema vastu oli. Kuid nemad ei tahtnud tulla; nad keeldusid jultunult Moosese autoriteeti tunnustamast. Koguduse kuuldes vastasid nad: "Me ei tule! Ons veel vähe, et oled meid toonud ära maalt, mis piima ja mett voolab, et meid kõrbes suretada, et sa tahad ennast teha ka veel valitsejaks meie üle? Ei, sa ei ole meid viinud maale, mis piima ja mett voolab, ega ole meile andnud pärisosaks põlde ja viinamägesid! Kas tahad neil inimestel silmad välja torgata? Me ei tule!"

Nad kasutasid orjusemaa kohta sama väljendit, millega Issand oli kirjeldanud tõotatud pärisosa. Nad süüdistasid Moosest, et ta väidab end tegutsevat Jumala juhtimisel selleks, et oma võimu maksma panna. Nad teatasid, et ei lase ennast enam pimedate sarnaselt juhtida kord Kaanani, kord kõrbe poole, nii nagu Moosese auahnete plaanidega paremini sobib. Nii tembeldasid nad tema, kes oli rahvale olnud õrnaks isaks ja kannatlikuks karjaseks, julmimaks türanniks ja võimuhaarajaks. Moosese süüks loeti seegi, et iisraellased oma pattude pärast ei pääsenud Kaananisse.

Oli ilmne, et rahvas kaldus mässajate poolele. Mooses aga ei püüdnud mingit moodi ennast õigustada. Ta pöördus terve koguduse juuresolekul pühalikult Jumala poole, kutsudes Teda tunnistajaks motiivide puhtuse ja käitumise õigluse üle ning olema tema kohtumõistjaks.

(400) Järgmisel hommikul tuli oma suitsutuspanniga kohale kakssada viiskümmend vürsti, eesotsas Korahiga. Nad juhatati pühamu õuele, rahvas aga kogunes väljapoole vastust ootama. Mooses ei olnud kutsunud kogudust kokku Korahi ja tema salga lüüasaamist vaatama. Mässajad oma sõgedas jultumuses olid rahva kokku kutsunud nende võitu tunnistama. Suur osa kogudusest oli avalikult Korahi poolel, kes lootis kindlalt Aaroni ametist kõrvaldada.

Olles seal Jumala ees, ilmutas "Jehoova auhiilgus... ennast tervele kogudusele." Jumal hoiatas Moosest ja Aaronit: "Lahkuge sellest jõugust, siis ma hävitan nad silmapilkselt!" Nemad aga viskusid silmili maha ja palusid: "Jumal, kõige liha vaimude Jumal! Kui üks mees pattu teeb, kas Sa vihastud siis terve koguduse peale?"

Korah oli eraldunud teiste hulgast ning astunud Daatani ja Abirami juurde, kui Mooses seitsmekümne vanema saatel asus viimast korda hoiatama mehi, kes olid keeldunud tema juurde tulemast. Rahvahulk järgnes neile, kuid enne otsuse edastamist palus Mooses rahvast: "Minge nüüd eemale nende jultunud meeste telkide juurest ja ärge puudutage midagi, mis on nende oma, et teid ei hävitataks kõigi nende pattude pärast!" Rahvas kuuletus hoiatusele, sest tajuti ähvardavat nuhtlust. Peamässajad nägid, kuidas inimesed, keda nad olid petnud, neist eemaldusid, kuid see ei kõigutanud nende otsustavust. Koos perekondadega seisid nad oma telkide ees otsekui trotsides jumalikku hoiatust.

Iisraeli Jumala nimel kuulutas Mooses koguduse kuuldes: "Et Jehoova on mind läkitanud tegema kõiki neid tegusid ja et ma ei tee neid omast tahtest, seda te saate teada sellest: kui nad surevad, nagu kõik inimesed surevad, ja kõigi muude inimeste karistus tabab ka neid, siis ei ole Jehoova mind läkitanud. Aga kui Jehoova laseb sündida midagi erakorralist ja maa avab oma suu ja neelab nemad ja kõik, mis neil on, nõnda et nad lähevad elusalt alla hauda, siis te teate, et need inimesed on põlanud Jehoovat!"

Kogu Iisraeli silmad jälgisid Moosest ning ootasid õudusega teoksil oleva toimumist. Kui Mooses vait jäi, lõhkes paakunud maa ning mässajad paiskusid elusalt koos kõige neile kuuluvaga tekkinud kuristikku; "nad hävitati koguduse hulgast." Rahvas põgenes, süüdistades ennast samas patus osalemises.

(401) Hukkamõist ei lõppenud veel sellega. Pilvesambast sähvatas tuli ning hävitas kakssada viiskümmend suitsutusrohtu ohverdanud vürsti. Kuna need mehed polnud mässu

algsed õhutajad, ei hävitatud neid koos peamässajatega. Neil lasti peameeste lõppu näha, et nad veel kahetseksid. Kuid nad tundsid mässajatele kaasa, ja nii hävitati nemadki.

Sel ajal, kui Mooses tungivalt palus Iisraeli põgeneda saabuva hukatuse eest, oleks Jumal karistust veel peatanud, juhul kui Korah ja tema toetajad oleksid kahetsenud ja andeks palunud. Ent jätkuva kangekaelsusega pitseerisid nad oma saatuse. Kogu Iisrael oli toimunus kaassüüdlane, kuna kõik olid vähemal või suuremal määral vandenõulastele poolehoidu avaldanud. Ometi tegi Jumala suur halastus vahet mässu juhtide ja nende poolt kaasatõmmatute vahel. End petta lasknud rahvale anti veel võimalus kahetseda. Samas sai vääramatult tõestatud, et vandenõulased eksisid ja Moosesel oli õigus. Jumal oli oma väe silmapaistva avaldumise kaudu kõrvaldanud iga ebaluse.

Jeesus, kes Inglina käis heebrealaste eel, püüdis hoida neid hukatusest. Veel pakuti neile andestust. Jumala hukkamõistev karistus tuli neile väga lähedale ja anus neid kahetsema. Taeva mõjus vahelesegamine oli nende mässu peatanud. Kui nad olnuks valmis tunnustama Jumala sekkumist, võinuks nad pääseda. Kuid ehkki nad pagesid minema hävingu kartusest, polnud nende mässumeel muutunud. Nad pöördusid sel õhtul oma telki tagasi küll hirmunuina, kuid mitte meelt parandanuina.

Rahvas oli lasknud end Korahil ja tema kaaslastel petta nii, et nad lõpuks tõepoolest uskusid end olevat rahva, keda Mooses oli kohelnud vääriti. Tunnistada, et Korah ja tema kaaslased olid valel teel ning Mooses õigel, tähendanuks tunnistada Jumala poolt väljaöelduks ka otsuse, mille kohaselt nad pidid kõrbes surema. Sellega ei tahtnud rahvas nõustuda ja sellepärast püüdsid nad uskuda, et Mooses oli neid petnud. Nad olid hellitanud lootust, et asjad seatakse uuele alusele, nii et laituse asemel kuulevad nad edaspidi kiitust ning mure ja võitluste asemele tuleb rahu ja jõudeelu. Äsja hukkunud meeste kõned (402) olid olnud meeldivad kuulda. Kõnelejad olid väitnud end rahvast armastavat ja nende heakäekäigu eest hoolitsevat; selle põhjal rahvas järeldaski, et Korah ja tema kaaslased olid head inimesed ning Mooses oli ühel või teisel viisil andnud põhjust nende hukkumiseks.

Sellega, kui inimesed põlgavad tööriistu, kelle kaudu Jumal püüab neid päästa, häbistavad nad Jumalat hullemini kui millegi muuga. Kõigele lisaks olid iisraellased kavatsenud tappa Moosese ja Aaroni. Ometi ei tundnud nad vajadust Jumalalt oma rängale patule andestust paluda. Õhtut, mis oli antud neile armuajaks, ei kasutanud nad kahetsuseks ja pattude tunnistamiseks, vaid väljamõeldiste sepitsemiseks, millega kummutada tõendeid, mis osutasid nende väga suurele patususele. Nad tundsid endiselt viha Jumalast määratud meeste vastu ning

kogusid julgust vastu panna nende mõjuvõimule. Saatan oli vääramas nende otsustusvõimet ning juhtimas neid pimestatuina hukatusse.

Iisraellased olid hirmuga põgenenud siis, kui hukkumisele määratud patused kisades maapõue vajusid, sest nad kartsid, "et maa neelaks ka meid!" "Aga järgmisel päeval nurises kogu Iisraeli laste kogudus Moosese ja Aaroni vastu, üteldes: "Te olete tapnud Jehoova rahva!" " Nad olid peaaegu valmis tarvitama vägivalda ustavate, ennastohverdavate juhtide kallal.

Siis aga ilmnes Issanda auhiilgus pühamu kohal olevas pilves ning sellest ütles Ta Moosesele ja Aaronile: "Minge ära selle koguduse keskelt ja ma hävitan nad silmapilkselt!"

Moosese südametunnistusel polnud patusüüd, seepärast ta ei kartnud ega pagenud kogudust hukatusse jättes minema. Mooses jäi kohale ja hoolitses kohutavas kriisiolukorras tõelise karjasena oma hoole all oleva karja eest. Ta palus, et Jumala viha ei hävitaks täielikult Tema poolt valitud rahvast. Oma eestpalvega hoidis ta karistust täide viivat kätt sootuks hävitamast sõnakuulmatut ja mässulist Iisraeli.

Kuid hävitus tegi juba oma tööd, sest "nuhtlus oli rahva seas juba alanud." Venna juhtnööride kohaselt võttis Aaron suitsutuspanni ning tõttas koguduse hulka nende eest lepitust toimetama. Ta "seisis elavate ja surnute vahel," kui viirukisuits ülespoole tõusis ning Moosese palved pühamust Jumala ette kandusid. Nuhtlus lakkas, aga alles siis, kui enam kui neliteist tuhat iisraellast oli nurisemise ja mässamise pärast surnud.

(403) Issand andis veel ühe lisatõendi selle kohta, et preestriseisus oli usaldatud Aaroni perekonnale. Jumala käsu kohaselt tegi iga suguharu kepi ja kirjutas sellele oma suguharu nime. Leevi suguharu kepil oli Aaroni nimi. Seejärel viidi kepid pühamusse "seaduselaeka ette." Suguharu, kelle kepp õitsema puhkeb, oli märgistatud Issanda poolt preestriametiks. Järgmisel päeval "siis haljendas Aaroni kepp, mis kuulus Leevi kojale, olles ajanud võsusid ja puhkenud õitsele ning kasvatanud küpseid mandleid!" Keppi näidati rahvale ja talletati hiljem pühamus järeltulevatele sugupõlvedele tunnistuseks. See ime lahendas lõplikult preestriameti küsimuse.

Niisiis oli nüüdseks täielikult tõestatud, et Mooses ja Aaron olid kõnelnud jumaliku autoriteediga. Rahval tuli uskuda vastumeelset tõde, et nad surevad kõrbes. "Vaata," halisesid

nad, "me heidame hinge, me hukkume, me kõik hukkume!" Nad tunnistasid, et olid oma juhtide vastu mässu tõstmisega pattu teinud ning et Korah ja tema kaaslased olid saanud Jumalalt õiglase karistuse.

Korahi mässus ilmneb väiksemas mõõdus sama meelsus, mis õhutas Saatanat taevas vastuhakule. Uhkus ja auahnus panid Lutsiferi arvustama Jumala valitsemispõhimõtteid ning üritama kukutada taevast korda. Oma langemisest alates on ta külvanud inimmeeltesse samasugust kadedust ja rahulolematust, samasugust võimuiha ja auahnust. Sarnaselt mõjutas ta Korahi, Daatani ja Abirami meelt, ahvatledes neid eneseülendusele, kadedusele, usaldamatusele ja mässumeelele. Saatan ässitas neid hülgama Jumalast valitud mehi ja seejärel hülgama oma juhina Jumalat. Moosese ja Aaroni vastu nurisemisega pilkasid nad Jumalat, kuid olid samas nii sõgedad, et pidasid ennast tõepoolest õigeks ning tembeldasid Saatana käsilasteks inimesed, kes ustavalt nende pattu noomisid.

Eks eksisteeri tänapäeval samad pahed, mis põhjustasid Korahi hukkumise? Uhkus ja auahnus on laialt levinud ning kõikjal, kus neid hellitatakse, tärkab kadedus ja võimuiha. Selliselt võõrdub inimhing Jumalast ja astub (404) märkamatult Saatana poolele. Korahi ja tema kaaslaste sarnaselt ülendavad paljud end Kristuse järelkäijaiks nimetavad inimesed end oma mõtteis, sõnades ja tegudes nii innukalt, et omandanud kord rahva poolehoiu ja toetuse, on nad valmis moonutama tõde ja esitama vääras valguses Issanda sulaseid. Nad nimetavad laimavalt isegi nende motiive madalaiks ja isekaiks, ehkki nende enda süda on just selline. Korrates põikpäiselt valet, kuigi kõik tõendid näitavad vastupidist, usuvad nad viimaks ka ise oma sõnadesse. Püüdes hävitada rahva usaldust Jumalast määratud meestesse, usuvad nad, et teevad head ning edendavad Jumala tööd.

Heebrealased ei tahtnud alluda Issanda juhistele ja piirangutele. Jutt enesevalitsemisest muutis nad rahutuiks ning noomitusi kuulasid nad vastumeelselt. Sel põhjusel nad Moosese peale nurisesidki. Kui nad oleksid saanud vabalt toimida oma heaksarvamise kohaselt, poleks nad oma juhi peale kuigi palju kaevanud. Läbi Jumala koguduse ajaloo on Tema sulased oma töös ikka sellise meelsusega silmitsi seisnud.

Patustele ihadele järeleandmisega lasevad inimesed Saatanal mõjustada nende meelt, ja selliselt liiguvad nad jumalakartmatuses järjest sügavamale. Valguse hülgamine pimestab mõistust ja kalestab südant nii, et inimestel on üha kergem astuda patuteel järgmist sammu ja hüljata veel selgem valgus, kuni nende harjumused kujunevad täielikult välja. Patt ei näi neile enam patusena. Seepärast tõmbab inimene, kes ustavalt Jumala Sõna kuulutab ja selle põhjal

nende patte hukka mõistma peab, endale sageli kaasinimeste viha. Tahtmata taluda uuenduseks vajalikku vaeva ja enesesalgamist, nimetavad nad laimavalt Issanda sulase noomitusi mõttetuiks ja liigselt karmideks. Korahi sarnaselt väidavad nad, et viga pole rahvas; kõik hädad tulenevad noomijast. Rahustanud selliselt oma südametunnistuse, asuvad taolised kadedad ja rahulolematud inimesed külvama koguduses lahkhelisid ning nõrgestavad nende tööd, kes taotlevad koguduse edasiminekut.

Alati, kui on vähegi edu olnud neil, keda Jumal on kutsunud oma tööd juhtima, on ärganud eelarvamused; kadedad ja kritiseerivad inimesed on esitanud tervet nende tegevust vääriti. Nii oli Lutheri, Wesley ja teiste reformaatorite ajal. Nii on tänapäeval.

Korah ei oleks hakanud mässama, kui ta oleks teadnud, et kõik Iisraelile antud juhtnöörid ja noomitused olid Jumalalt. Kuid ta oleks võinud seda teada. Jumal oli andnud ohtralt tõendeid selle kohta, et Tema juhtis Iisraeli. (405) Korah ja tema kaaslased aga hülgasid valguse, kuni sõgestusid niivõrd, et Jumala väe selgeimadki ilmingud neid enam ei mõjutanud; nad pidasid neid ilminguid inimlikeks või saatanlikeks. Rahvas, kes pärast Korahi ja tema kaaslaste hävitamist tuli Moosesele ja Aaronile ütlema: "Te olete tapnud Jehoova rahva!," toimis sarnaselt. Ehkki Jumal oli vääramatult selgesti rahva eksiteele juhtinud meeste käitumise hukka mõistnud, julges rahvas väita, et Jumala hukkamõistu-karistus oli Saatanast ning Mooses ja Aaron olid kuradi võimuga põhjustanud heade ja pühade meeste surma. Selliselt toimides pitseerisid süüdistajad oma saatuse. Nad olid teinud pattu Püha Vaimu vastu — pattu, mis tähendab inimsüdame täit paadumist jumaliku armu mõjule. Kristus ütles: "Kes iganes räägib sõna Inimese Poja vastu, sellele antakse see andeks, aga kes iganes midagi räägib Püha Vaimu vastu, sellele ei anta seda andeks" (Mat.12,32). Päästja lausus need sõnad siis, kui juudid väitsid, et Tema heateod olid tehtud Peltsebuli väega. Jumal suhtleb inimesega Püha Vaimu kaudu ja need, kes tahtlikult tõrjuvad selle väe justkui saatanliku eemale, on lõiganud läbi inimhinge ja taeva vahelise ühenduskanali.

Jumal püüab Püha Vaimu noomimise kaudu veenda inimest patus. Kui aga Vaimu töö lõppude lõpuks eemale tõrjutakse, ei saa Jumal inimese heaks enam midagi teha. Ta on kasutanud ära jumaliku halastuse viimasegi vahendaja. Üleastunu on lõiganud ennast ära Jumalast, patt aga ei saa ennast mitte kuidagi parandada. Jumalal pole siis enam ühtki varuvahendit, millega patust inimest veenda ja pöördumisele tuua. "Las ta läheb!" (Hos.4,17) kõlab jumalik korraldus. "Siis ei jää enam mingit ohvrit üle pattude eest; vaid mingi hirmus kohtu ootamine ja äge tuli, mis tahab ära süüa vastupanijad" (Heb.10,26.27).

Peatükk 36 - KÕRBES

(406) Peaaegu nelikümmend aastat iisraellaste elust on jäänud meie pilgu eest kõrbetühjusesse. Mooses lausus hiljem: "Ja aega, mis kulus meie rännakuks Kaades-Barneast, kuni me ületasime Seredi jõe, oli kolmkümmend kaheksa aastat; seniks oli hävinud kogu see sugupõlv, kõik sõjamehed leerist: nagu Jehoova neile oli vandunud. Oli ju Jehoova käsi olnud nende vastu, hävitades nad leerist viimseni" (5.Ms.2,14.15).

Nende aastate kestel meenutati rahvale pidevalt, et nad olid jumaliku halvakspanu all. Vastuhakuga Kaadesis olid nad hüljanud Jumala, ja Jumal oli selleks perioodiks hüljanud nemad. Kuna nad olid rikkunud Tema lepingut, ei sobinud neil sooritada lepingu märgiks ümberlõikamist. Ja kuna nende soov — tagasi pöörduda orjusemaale — oli näidanud, et nad ei väärinud vabadust, ei sobinud neil orjusest vabastamise mälestuseks pidada ka paasapüha.

Ometi tõendas pühamuteenistuse jätkumine, et Jumal polnud oma rahvast täielikult hüljanud. Tema hoolitsus rahuldas ikka veel nende vajadusi. "Tõesti, Jehoova, su Jumal, on sind õnnistanud kõigis su käte töis," lausus Mooses Iisraeli rännakute ajalugu jutustades. "Ta tunneb su rännakut selles suures kõrbes! Need nelikümmend aastat on Jehoova, su Jumal, olnud sinuga, sul ei ole midagi puudunud!" Ja leviitide hümn, mille on kirja pannud Nehemja, kujutab värvikalt Jumala hoolitsust Iisraeli eest selle asumis- ja hülgamisperioodi kestel nii: "Ei jätnud Sina siiski neid mitte kõrbes maha oma suure halastuse pärast! Pilvesammas ei lahkunud neist päeval, juhatamast neid teekonnal ega (407) tulesammas öösel, valgustamast neile teed, mida nad käisid! Sina andsid neile oma hea Vaimu, et neid targaks teha, oma mannat Sa ei keelanud nende suudele ja andsid neile vett, kui neil oli janu! Nelikümmend aastat toitsid Sa neid kõrbes... ei kulunud nende riided ega paistetanud jalad!" (Neh.9,19-21).

Rännakut kõrbes ei määratud ainult nurisejate ja mässajate karistamise pärast, vaid selle eesmärgiks oli kasvatada ka sirguvat sugupõlve ning valmistada neid asuma tõotatud maale. Mooses ütles neile: "Nagu mees karistab oma poega, nõnda karistab sind Jehoova, su Jumal..., et sind alandada, et sind kiusata, et teada saada, mis on su südames: kas sa pead Tema käske või mitte! Tema... laskis sind nälgida, ja Ta söötis sind mannaga, mida ei tundnud sina ega su vanemad, et teha sulle teatavaks, et inimene ei ela ükspäinis leivast, vaid inimene elab kõigest, mis lähtub Jehoova suust" (5.Ms.8,5.2.3).

"Ta leidis tema kõrbemaalt, tühjast paigast, uluvast kõrbest; Ta võttis tema oma kaitse alla, hoolitses tema eest, Ta hoidis teda nagu oma silmatera!... Kõige nende ahastuse sees oli Temal kitsas käes, ja Tema palge ingel päästis neid; oma armastuse ja oma armuandmise läbi lunastas Ta neid, ja tõstis neid üles; ja kandis neid vanasti igal ajal" (5.Ms.32,10; Jes.63,9 v.t.).

Ja ikkagi kõnelevad ainsad kõrbeperioodi kohta tehtud kirjapanekud rahva mässumeelest Issanda vastu. Korahi mässuga seoses suri Iisraelis neliteist tuhat inimest. Mitmed teisedki juhtumid kõnelevad sarnasest jumaliku autoriteedi vastasest meelsusest.

Kord siirdus iisraellanna ja egiptlase poeg, kes kuulus Iisraeliga Egiptusest kaasatulnud segarahva hulka, segarahvale eraldatud leeri osast elama Iisraeli leeri, väites, et tal on õigus sinna telki püstitada. Selline asi oli Jumala korraldusega vastuolus, sest egiptlaste järeltulijad ei tohtinud tulla Iisraeli koguduse hulka kuni kolmanda põlvkonnani. Tema ja ühe iisraellase vahel tekkis toimunu pärast vaidlus ning kohtunike ette viidud asi otsustati üleastuja kahjuks.

Otsusest raevunud mees needis kohtunikku ning pilkas ägestununa ka Jumala nime. Seepeale viidi ta Moosese juurde. Oli küll antud korraldus: (408) "Kes neab oma isa või ema, seda karistatagu surmaga" (2.Ms.21,17), kuid sellise juhtumi kohta polnud mingit juhtnööri. Üleastumine oli nii ränk, et usuti olevat põhjust küsida Jumalalt erilist nõu. Mees võeti Jumala tahtes selgusele saamiseni vahi alla. Jumal langetas otsuse: Tema korralduse kohaselt viidi pilkaja leerist välja ja visati seal kividega surnuks. Need, kes olid toimunut pealt näinud, panid käed tema pea peale ning tunnistasid pühalikult, et nende süüdistus tema vastu oli õige. Siis viskasid nad esimestena kivid ning seejärel ühines kohtuotsuse täideviimisega juuresolev rahvas.

Pärast seda juhtumit anti välja taolist üleastumist käsitlev seadus: "Ja räägi Iisraeli lastega ning ütle: Kes neab oma Jumalat, see peab oma pattu kandma! Ja kes pilkab Jehoova nime, seda karistatagu surmaga; terve kogudus visaku ta kividega surnuks. Olgu võõras või päriselanik, kes nime pilkab, surmatagu!" (3.Ms.24,15.16).

On inimesi, kes seavad Jumala armastuse ja õigluse kahtluse alla seetõttu, et Ta nii karmilt karistas ägeduses lausutud sõnade ütlejat. Kuid nii armastus kui õiglus nõuavad, et oleks selge: pahatahtlike sõnade lausumine Jumala vastu on suur patt. Esimese üleastuja karistus oli hoiatuseks teistele, et Jumala nimesse tuli suhtuda aukartlikult. Kui selle mehe pattu poleks

karistatud, oleks see nõrgestanud teistegi inimeste moraali ning lõpptulemusena oleksid paljud elu kaotanud.

Segarahvas, kes Iisraeliga Egiptusest kaasa tuli, oli iisraellastele pidevaks kiusatuste ja probleemide allikaks. Nad väitsid küll, et olid ebajumalateenistusest loobunud ja tõelist Jumalat teenima hakanud, kuid nende noorusaja kasvatus ja harjumused olid nende kombeid ja iseloomu niivõrd kujundanud, et nad pidasid osaliselt ikka kinni ebajumalateenistusest ega austanud Jumalat. Sageli alustasid just nemad kurtmist ja riidlemist, pannes lõpuks kogu leeri kobrutama oma paganlike harjumustega ja Jumala vastu nurisemisega.

Peagi pärast kõrbesse tagasipöördumist toimus üks selline hingamispäeva pühaduse rikkumine, mis tegi toimunu eriti rängaks. Issanda teadaanne Iisraeli jäämisest iseenda hooleks oli äratanud mässuvaimu. Üks iisraellane oli (409) väga vihane selle peale, et Kaananisse ei pääsetud ning ta otsustas trotsida Jumala käsku. Ta söandas päris avalikult astuda üle hingamispäeva käsust; mees läks sel päeval leerist välja puid korjama. Kõrberännaku ajal oli tule süütamine seitsmendal päeval rangelt keelatud. Keeld ei kandunud edasi Kaananimaale, mille karm kliima nõudis sageli soojendava tule läitmist; kõrbes aga polnud sooja saamise pärast tuld tarvis. Mees, kellest on jutt, astus meelega ja läbimõeldult neljandast käsust üle; tema patt ei tulenenud mõtlematusest või teadmatusest, vaid jultumusest.

Mees tabati puude korjamiselt ning toodi Moosese juurde. Juba varem oli teada, et hingamispäevast üleastuja pidi saama surmanuhtluse, kuid veel ei teatud karistuse täideviimise viisi. Mooses esitas asja Issandale ja sai juhise: "Seda meest karistatagu surmaga, terve kogudus visaku tema väljaspool leeri kividega surnuks!" (4.Ms.15,35). Jumalapilke ja hingamispäeva tahtliku rikkumise eest määrati sama karistus, kuna mõlemad patud panid ühtviisi halvaks Jumala autoriteeti.

Meie ajal hülgavad paljud loomisel sisseseatud hingamispäeva, nimetades seda juutlikuks korralduseks ning ütlevad, et kui seda tuleks pidada, siis tuleks ka sellest üleastumist karistada surmaga. Pöörakem aga tähelepanu tõsiasjale, et Jumala pilkamise eest karistati samamoodi nagu hingamispäevast üleastumise eest. Kas peaksime järeldama, et ka kolmas käsk kehtis ainult juutide kohta? Tegelikult kehtib väide, mis apelleerib surmanuhtlusele, niihästi kolmanda, viienda kui iga käsu kohta kümnest käsust, samahästi ka neljanda kohta. Ehkki Jumal ei karista tänapäeval oma käsust üleastumist vahetute karistustega, teatab Tema Sõna selgesti, et patu palk on surm. Ja lõpliku kohtuotsuse puhul täheldatakse, et kõigi nende osa, kes Tema pühi käske ei täida, on surm.

Kõik kõnealused nelikümmend kõrbeaastat meenutas imeline manna rahvale hingamispäeva püha kohustust. Kuid seegi ei teinud neid kuulekaiks. Ehkki nad ei julgenud üle astuda nii avalikult ja jultunult kui kaasinimestele hoiatuseks karmi karistuse saanud mees, olid nad neljanda käsu pidamises üsna lõdvad. (410) Jumal lausus oma prohveti kaudu: "Nad teotasid väga mu hingamispäevi" (Hes.20,13-24). Põhjuste loetelus, mis takistasid esimesel põlvkonnal minemast tõotatud maale, nimetatakse ka hingamispäevast üleastumist. Ometi ei võtnud nende lapsed õppust. Nende hooletu suhtumine hingamispäeva pidamisse neljakümneaastase kõrberännaku jooksul oli nii suur, et ehkki Jumal ei takistanud neil Kaananisse minemast, kuulutas Ta, et pärast tõotatud maale asumist pillutatakse nad paganate sekka laiali.

Kaadesist olid iisraellased pöördunud tagasi kõrbesse ning kõrberännaku lõpul tulid nad veelkord, "terve kogudus, ... esimeses kuus Siinai kõrbe ja rahvas asus Kaadesisse" (4.Ms.20,1).

Siin suri ja siia maeti Mirjam. Miljonitele sai osaks sama saatus — elueapikkune rännak, mis oli alanud Punase mere rannalt Issanda võitu tähistava juubelduse ja rõõmutantsuga, lõppes nüüd kõrbehauas. Patt oli eemaldanud õnnistuste karika nende huultelt, kes olid suurte lootustega Egiptusest lahkunud. Kas järgmine põlvkond oli valmis toimunust õppima?

"Kõigest sellest hoolimata nad tegid ikka pattu ega uskunud Tema imedesse! ... Kui Ta neid tappis, nõudsid nad Teda ning pöördusid ja otsisid Jumalat ja tuletasid meelde, et Jumal on nende kalju, ja et Jumal, Kõigekõrgem, on nende lunastaja!" (Ps.78,32-35). Ometi ei pöördunud nad Jumala poole kogu südamest. Kuigi vaenlaste võimutsemise perioodil nad otsisid abi Temalt, kes ainsana suutis neid päästa, ei olnud nende süda "kindlasti Tema küljes, ja nad ei olnud ustavad Tema lepingu pidamises! Aga Tema on armuline: Ta lepitab pahateod ega tule hävitama, vaid võtab sagedasti tagasi oma viha ega lase kogu oma vihaleeki tõusta! Tal tuli meelde, et nad on liha, tuuleõhk, mis läheb ära ega tule tagasi!" (salmid 37-39).

Peatükk 37 - LÖÖGI SAANUD KALJU

(4.Ms.20,1-13.)

(411) Hoorebis voolas kalju löömisest esmakordselt see elav vesi, mis kosutas Iisraeli kõrbes. Kogu kõrberännaku kestel said nad janukustutuseks vett Jumala armu ime läbi. Seejuures ei voolanud vett pidevalt Hoorebist. Kõikjal oma teekonnal, kus nad vett vajasid, pulbitses seda välja kaljulõhedest leeripaiga lähedal.

Kristus varustas oma sõna väe läbi Iisraeli elustavate voogudega. "Sest nad jõid vaimulikust kaljust, mis neid järgis. Ent see kalju oli Kristus" (1.Kor.10,4). Tema oli kõigi ajalike ja vaimulike õnnistuste allikas. Kristus, tõeline Kalju, oli nendega kõigil nende rännakutel. "Nad ei tundnud janu, kui Ta viis nad läbi kõrbete; Ta laskis neile kaljust vett voolata, Ta lõhestas kalju ja vesi vulises! ... See jooksis jõena põudsel maal!" (Jes.48,21; Ps.105,41).

Löögi saanud kalju oli ettetähenduseks Kristusele; selle sümboliga seondub ülimalt hinnalisi vaimulikke tõdesid. Nii nagu kaljust, mida löödi, voolas välja eluandev vesi, nii voolavad Kristusest, "Jumalast pekstust," keda "haavati meie üleastumiste pärast" ja "löödi meie süütegude tõttu" (Jes.53,4.5), hukkuvale inimkonnale päästevood. Nii nagu kaljut löödi vaid korra, nii tõi ka Kristus "üks kord enese ohvriks, et ära võtta paljude patud" (Heb.9,28). Meie Päästjat ei pidanud ohverdatama teist korda ning neil, kes igatsevad Tema armu õnnistusi, tuleb vaid paluda Jeesuse nimel ja esitada oma südameigatsus kahetsevas palves. Selline palve kõneleb vägede Issandale Jeesuse haavadest ning siis tungib taas esile Tema eluandev veri, mille sümboliks oli Iisraelile voolanud elustav vesi.

(412) Pärast Kaananisse asumist tähistasid iisraellased suure pidulikkusega mälestust vee voolamisest kõrbekaljust. Kristuse ajaks olid sellise mälestuspüha tseremooniad muutunud ülimalt mõjuvaks. Seda mälestust tähistati lehtmajade pühaga seoses, mil Jeruusalemma oli kogunenud rahvast kõikidest maadest. Püha kõigil seitsmel päeval läksid preestrid muusikute ja leviitidest lauljate saatel ammutama vett Siiloa allikast kuldanumasse. Jumalat teenima tulnud inimhulgad järgnesid neile. Igaüks, kes vähegi allika ligi sai, jõi sellest ning üheskoos hõisati rõõmulaulu: "Te ammutate rõõmuga vett päästeallikaist!" (Jes.12,3). Seejärel kandsid preestrid ammutatud vee pasunate kaikumise ja ülistuslaulu "Meie jalad seisid su väravais, Jeruusalemm!" (Ps.122,2) saatel templisse. Ajal, mil koor laulis tänuviise, valati vesi välja

põletusohvri altarile ning rahvas ühines rõõmulauluga, mida saatsid kumedate pasunate ja muude mänguriistade võidukad helid.

Lunastaja kasutas kõnealust sümboolset teenistust selleks, et juhtida inimeste mõtted nendele õnnistustele, mida Tema oli tulnud neile tooma. "Pühade viimsel, suurel päeval" kaikus Tema hääl läbi templiõuede: "Kui kellelgi on janu, see tulgu minu juurde ja joogu! Kes usub minusse, nagu Kiri ütleb, selle ihust peavad voolama elava vee jõed!" Johannes lisab, et "seda ütles Ta Vaimust, kelle pidid saama need, kes Temasse usuvad" (Joh.7,37-39). Kõvakskuivanud, viljatust maast välja voolanud elustav vesi, mis pani haljendama kõrbe ja virgutas jõuetuks muutunut, kujutab jumalikku armu, mida võib anda ainult Kristus ning mis eluandva vee taoliselt puhastab, kosutab ja elustab inimhinge. Inimeses, kelle südames elab Kristus, on ammendamatu armu ja jõu allikas. Jeesus muudab helgeks kõikide elu, kes Teda tõsiselt otsivad ning valgustab nende teerada. Südamesse vastu võetud Kristuse armastus pulbitseb heade tegudena igavesse ellu. See toob õnnistusi inimhingele, kellest see pulbitseb, kuid mitte ainult temale — elav vesi voolab õiguse sõnades ja tegudes kosutama ümberkaudseid januseid.

Kristus oli kasutanud sama sümbolit vestluses samaarlannaga Jaakobi kaevul: "Kes iganes joob seda vett, mida mina temale annan, see ei janune igavesti mitte, vaid see vesi, mida mina temale annan, saab tema sees veeallikaks, mis voolab igavesse ellu!" (Joh.4,14). Kristuses põimuvad mõlemad sümbolid; Tema on nii Kalju kui ka Elav Vesi.

(413) Need kaunid ja väljendusrikkad sümbolid läbivad kogu Piiblit. Sajandeid enne Kristuse tulemist kõneles Moosest Temast kui Iisraeli õnnistuse Kaljust (5.Ms.32,15). Laulja kasutas Tema kohta fraase "mu lunastaja," "mu kalju ja mu abi," "kalju, mis on kõrgem kui mina," "mu kalju ja mu mäelinnus," "mu südame kalju," "mu kaitsekalju, kust ma pelgupaika otsin." Taaveti laulus on Kristuse armsust kujutatud karge "hingamisveena" keset rohelist aasa, kuhu taevane Karjane oma karja juhib. Teisal leiduvad sõnad: "Sa joodad neid oma rõõmujoovastuse ojast! Sest Sinu juures on eluallikas" (Ps.19,14; 62,7 v.t.; 61,3 ingl. k.; 71,3; 73,26; 94,22; 23,2; 36,8.9). Tark Saalomon ütleb: "Tarkuseallikas on vulisev oja" (Õps.18,4); Jeremija jaoks on Kristus "elava vee allikas" ning Sakarjale "avatud allikas patu ja roojuse vastu" (Jer.2,13; Sak.13,1).

Jesaja kirjeldab Issandat "igavese kaljuna" ning "võimsa kalju varjuna märga igatseval maal" (Jes.26,4; 32,2). Ta kordab Issanda hindamatut tõotust, mis toob kujukalt silme ette Iisraeli elustanud veevoo: "Kui viletsad ja vaesed asjata otsivad vett ja nende keel kuivab

janust, siis mina, Jehoova, kuulen neid, mina, Iisraeli Jumal, ei jäta neid maha! ... Sest ma valan janusele vett ja kuivale voogusid... Sest veed keevad üles kõrbes ja ojad nõmmemaal." Prohveti kaudu esitab Issand üleskutse: "Hoi! Kõik janused tulge vee juurde!" (Jes.41,17; 44,3; 35,6; 55,1). Selle kutse kõla kandub Piibli viimase leheküljeni. Eluvee jõgi, "selge nagu mägikristall" voolab välja Jumala ja Talle aujärjest ning läbi ajastute kõlab armukutse: "Kes tahab, võtku eluvett ilma hinnata!" (Ilm.22,17).

Pisut enne heebrealaste saabumist Kaadesisse lakkas elustav veevool, mis oli nii palju aastaid nende leeripaiga lähedal pulbitsenud. Issanda soov oli oma rahvast taas proovile panna. Ta tahtis näha, kas nad usaldavad Tema juhtivust või on oma isade sarnaselt uskmatud.

Iisraellased nägid juba Kaanani künkaid. (414) Mõnepäevase rännaku järel oleksid nad tõotatud maa piiril. Nad olid pisut maad eemal Edomist, mis kuulus Eesavi järglastele ning millest läbi kulges teekond Kaananisse. Mooses oli saanud Issandalt korralduse: "Pöörduge nüüd põhja poole. Ja käsi rahvast, üteldes: Te lähete nüüd läbi oma Seiris asuvate vendade, Eesavi järglaste maa-alast. Nemad kardavad teid... Rooga söömiseks ostke neilt raha eest, isegi vett joomiseks ostke neilt raha eest!" (5.Ms.2,3-6). Antud juhtnöörid oleksid pidanud rahvale piisavalt selgitama, miks oli lakanud senine veevool: nad olid minemas läbi veerikka, viljaka maa otse Kaananisse. Issand oli tõotanud, et nad saavad takistamatult läbida Edomimaa ning osta kogu rahvahulga jaoks piisavalt toitu ja vett. Seega oleksid nad pidanud rõõmustama imeväärse veevoolu lakkamise üle, sest see märgistas nende kõrberännaku lõpule jõudmist. Kuid uskmatus pimestas neid niivõrd, et nad ei mõistnud seda. Nii said nad ainet kahtlemiseks ja nurisemiseks sündmusest, mis oleks pidanud tunnistama neile Jumala tõotuse täitumisest. Rahvas näis kaotavat igasuguse lootuse, et Jumal annab Kaananimaa nende valdusesse; nüüd klammerdusid nad üksnes kõrbes saadud õnnistuste külge.

Enne kui Jumal lubas neil Kaananisse minna, pidid nad näitama usku Tema tõotustesse. Vesi lõppes Edomimaale sisenemise eel. Nüüd oli neil võimalus pisut aega kõndida usus ja mitte nägemises. Kuid juba esimeses läbikatsumises ilmnes nende isade juures ilmnenud rahutu, tänamatu meelsus. Vaevalt kuuldi leeris hüüdeid vee järele, kui rahvas juba unustas võimsa käe, kes oli nii palju aastaid rahuldanud nende vajadusi. Selle asemel, et otsida abi Jumalalt, hüüdsid nad meeleheites: "Oleksime ometi meiegi hinge heitnud, siis kui meie vennad hinge heitsid Jehoova ees!" (4.Ms.20,1-13). Teisisõnu: nad oleksid soovinud olla nende hulgas, kes Korahi mässuga seoses hukati.

Siis pahvatasid nad Moosesele ja Aaronile: "Miks tõite Jehoova koguduse, meid ja meie lojused, siia kõrbe surema? Miks tõite meid ära Egiptusest, tuues meid siia pahasse paika? Ei ole see vilja ega viigimarja, viinapuu ega granaatõuna paik, ja joomiseks ei ole vett!" Mooses ja Aaron läksid pühamu ukse juurde ning langesid silmili maha. Taas "ilmutas ennast neile Jehoova auhiilgus" ning Mooses sai korralduse: Võta kepp ja kogu kokku kogudus, sina ja su vend Aaron, ja ütelge nende nähes kaljule, et see annaks vett. Sina too neile kaljust vesi välja.

(417) Vennad sammusid rahvahulga eesotsas kalju juurde; Moosesel oli Jumala kepp käes. Nad olid nüüdseks eakad mehed. Kaua olid nad talunud Iisraeli mässumeelsust ja kangekaelsust, kuid nüüd katkes Moosese kannatus. "Kuulge nüüd, te vastupanijad!" hüüdis ta. "Kas peame tooma teile vee välja sestsamast kaljust?" Ja selle asemel, et kaljuga rääkida nagu Jumal oli käskinud, lõi ta kepiga "kaks korda kaljut."

Kaljust purskus vett nii rohkesti, et rahvas sai kõik vajadused rahuldatud. Kuid toimitud oli väga pahasti. Mooses oli kõnelnud ärritunult; tema sõnad väljendasid pigem inimlikku ägedust kui et püha pahameelt Jumala häbistamise pärast. "Kuulge nüüd, te vastupanijad!" hüüdis ta. See süüdistus oli küll tõde, kuid isegi tõde ei tohi lausuda ägedalt, kannatamatult. Kui Jumal oli käskinud Moosesel noomida Iisraeli mässumeele pärast, siis oli Moosesel valus noomitussõnu rahvale öelda ning rahvalgi oli ränk neid kuulda, kuid Jumal oli aidanud tal sõnumit edastada. Ent nüüd süüdistas Mooses neid omapäi, kurvastades sellega Jumala Vaimu ja tehes rahvale ainult kahju. Oli ilmne, et ta oli kaotanud kannatuse ja enesekontrolli. Seega sai rahvas põhjust kahelda, kas ta oli kõrberännakugi ajal alati olnud Jumala juhtimise all. Ja nii hakkasid nad vabandama ka oma patte. Mooses oli Jumala vastu patustanud nagu nemadki. Moosese teguviis, väitis rahvas, oli algusest peale andnud alust kriitikaks ja etteheideteks. Nüüd olid nad leidnud ettekääande, mille põhjal tõrjuda tagasi kõik noomitused, mida Jumal neile oma sulase kaudu oli saatnud.

Mooses oli väljendanud usaldamatust Jumala vastu. "Kas peame tooma teile vee välja?" oli ta küsinud, justkui jätaks Issand lubatu täitmata. "Te ei uskunud minusse," ütles Issand kahele vennale, "ega pidanud mind pühaks Iisraeli laste silme ees." Kui veega varustamine lõppes, oli rahva nurisemine ja tõrksus kõigutanud Moosese ja Aaronigi usku Jumala tõotuste täitumisse. Vana sugupõlv oli uskmatuse pärast kõrbesse hukkuma mõistetud, ja nüüd ilmnes sama (418) meelsus ka nende laste juures. Kas nemadki ei saa tõotust kätte? Väsinuina ja masendunuina ei püüdnudki Mooses ja Aaron üleüldist meeleolu vaigistada. Oleksid nemad ilmutanud kõigutamatut usku Jumalasse, oleksid nad võinud esitada asja rahvale sellises valguses, mis oleks aidanud rahvalgi proovi läbi teha. Oleksid nad energiliselt ja otsustavalt kasutanud oma rahukohtuniku volitusi, oleksid nad võinud nurisemise maha suruda. Nende kohustuseks oli püüda omalt poolt kõike tehes olukorda parandada enne, kui nad palusid Jumalal enda eest tegutseda. Kui nurisemine Kaadesis oleks viivitamata maha surutud, oleks palju kurja ära hoitud!

Moosese tormakas tegu takistas rahval saamast Jumala poolt plaanitsetud õppetundi. Kristust sümboliseerivat kaljut oli kord juba löödud, nii nagu Kristus pidi korra ohvriks olema. Teisel korral tuli kalju vastu ainult rääkida, nii nagu meilgi tuleb Jeesuse nimel õnnistusi paluda. Kalju teistkordne löömine purustas kauni sümboli Kristusest.

Lisaks sellele omistasid Mooses ja Aaron endale võimu, mis kuulus ainuüksi Jumalale. Jumala sekkumine asjasse muutis sündmuse eriliselt pühalikuks ning Iisraeli juhid oleksid pidanud seda veelgi enam rõhutama selleks, et rahvas hakkaks austama Jumalat ning uskuma senisest kindlamini Tema headusse ja vägevusse. Hüüdega: "Kas meie peame tooma teile vee välja sestsamast kaljust?" seadsid nad end Jumala kohale, otsekui oleks neil endil — nõrkadel ja patustel inimestel — vägi iseenesest. Rahva pidevast nurisemisest ja mässumeelest väsinuna oli Mooses kaotanud silmist Kõikväelise Aitaja ning ilma jumaliku väeta määris ta inimlikku nõrkust vallandades oma eluaruande. Mees, kes oleks võinud seista puhtana, kindlana ja isekusetuna elutöö lõpuni, jäi viimaks siiski alla. Jumal sai häbistatud terve Iisraeli koguduse ees, ehkki Teda oleks tulnud ülistada ja kõrgeks tõsta.

Sel korral ei langetanud Jumal kohtuotsust neile, kelle halb teguviis oli provotseerinud Moosest ja Aaronit, vaid suunas noomituse juhtidele. Mehed, kes pidid esindama Jumalat, ei olnud Teda austanud. Mooses ja Aaron olid haavunult unustanud, et rahvas ei nurisenud nende, vaid Jumala vastu. (419) Enesele vaatamine ja ainult oma tunnetega arvestamine viis teadmatult patustamiseni; ja nad jätsid rahvale selgitamata, kui pahasti oli rahvas käitunud Jumala ees.

Viivitamatult langetatud otsus oli kibe ja sügavalt alandav: Aga Jehoova ütles Moosesele ja Aaronile: "Sellepärast et te ei uskunud minusse ega pidanud mind pühaks Iisraeli laste silme ees, ei saa teie viia seda kogudust sellele maale, mille mina neile annan!" Tõrksa Iisraeliga koos pidid nemadki surema enne, kui hakati ületama Jordani jõge. Kui Mooses ja Aaron oleksid seda kuuldes ägestunud või jumaliku hoiatuse ja etteheite peale praalinud, oleks nende süü olnud palju suurem. Kuid nad ei teinud läbimõeldult ja tahtlikult pattu. Nad olid langenud äkilisse kiusatusse ning kahetsesid seda kohe kogu südamest. Issand võttis nende kahetsuse vastu, ehkki Ta ei saanud kõrvaldada karistust selle kahju pärast, mida nende patt võis rahva hulgas põhjustada.

Mooses ei varjanud talle määratud kohtuotsust, vaid teatas rahvale, et tema ei saa neid juhtida tõotatud maale, kuna ta polnud andnud au Jumalale. Ta palus neil mõista, kui karmi karistuse ta oli saanud ning mõelda siis selle üle, millisena näeb Jumal nende nurisemist, kui Ta ühele ainsale langetas otsuse, mille nemad oma pattudega olid ära teeninud. Ta jutustas neile, kuidas ta oli palunud Jumalat otsuse ümbermuutmise pärast ning kuidas Jumal oli tema palvele eitavalt vastanud. "Aga Jehoova vihastus mu peale teie pärast ega kuulnud mind," ütles ta (5.Ms.3,26).

Iga kord, kui iisraellased seisid silmitsi raskuse või läbikatsumisega, olid nad olnud valmis süüdistama Moosest selles, et tema oli juhtinud nad Egiptusest välja, justkui poleks Jumalal olnud sellega midagi tegemist. Kogu rännaku kestel, kui nad olid kurtnud teekonna raskuse üle ja nurisenud juhtide vastu, oli Mooses neile öelnud: "Te nurisete Jumala vastu. See ei ole mina, vaid Jumal, kes teid vabastanud on." Tema ägedad sõnad kalju ees: "Kas meie peame tooma teile vee välja?" tähendasid teatud mõttes otsekui nende süüdistuse õigeks võtmist ja otsekui kinnitasid rahva uskmatust ning õigustasid nurisemist. Issand tahtis inimeste mõtteist sellise arusaamise igaveseks kõrvaldada sellega, et keelas Moosesel tõotatud maale minna. Toimunu tunnistas kõhklematult, et rahva juhiks polnud Mooses, vaid vägev Ingel, kelle kohta Issand oli öelnud: "Vaata, ma läkitan sinu eel Ingli sind tee peal hoidma ja sind viima paika, mille ma olen valmistanud! Ole valvel Tema ees ja kuule Ta häält, ... sellepärast et Temas on minu nimi!" (2.Ms.23,20.21).

(420) "Jehoova vihastus minu peale teie pärast," ütles Mooses. Kogu Iisrael vaatas Moosesele otsa ning tema patt kangastas nende silme ette Jumala, kes oli määranud Moosese oma rahva juhiks. Moosese üleastumine sai teatavaks tervele kogudusele; kui sellest oleks põgusalt üle mindud, oleks rahvale jäänud mulje, et vastutusrikastes ametites olevad inimesed võivad provotseerivate pingete all langeda uskmatusse ja kannatamatusesse ilma, et seda karistataks. Kui nüüd kuulutati, et selle ainsa patu pärast ei pääse Mooses ja Aaron Kaananisse, mõistis rahvas, et Jumal ei tee vahet inimeste vahel ega vabanda üleastujat.

Iisraeli ajalugu tuli üles kirjutada tulevastele sugupõlvedele õpetuseks ja hoiatuseks. Kõigil tulevastel ajastutel pidid inimesed mõistma, et taeva Jumal on erapooletu valitseja, kes mingil juhul ei õigusta pattu. Ent vähesed mõistavad tegelikult patu kohutavat patusust. Inimesed rahustavad end mõttega, et Jumal on liiga hea karistamaks üleastujat. Piibli ajaloo valgel mõistame, et Jumala headus ja armastus sunnivadki Teda suhtuma patusse karmilt, kuna see on saatuslik kogu universumi rahule ja õnnele.

Moosese siirus ja ustavus ei saanud kõrvaldada tema süüst tulenevat karistust. Jumal oli andestanud rahvale suuremaidki üleastumisi, kuid Ta ei saanud suhtuda juhtide pattu samuti nagu juhitavate omasse. Ta oli austanud Moosest rohkem kui kedagi teist maa peal. Ta oli näidanud Moosesele oma au ning andnud tema vahendusel Iisraelile oma käsud. Moosese patt oli tavalisest suurem seetõttu, et tal oli nii palju valgust ja teadmisi. Mineviku ustavus ei lepita ainsatki väärtegu. Mida suurem valgus ja suuremad eesõigused on inimesele antud, seda suurem on vastutus, seda tõsisem tema eksimus ning seda karmim tema karistus.

Inimeste meelest ei olnud Moosese süü kuigi suur; tema patt oli pigem tavaline, igapäevane. Laulja ütleb, et "ta huultele tulid mõtlemata sõnad" (Ps.106,33). Inimeste meelest võib näida see tühine, ent kui Jumal karistas oma ustavat ja austatud sulast nii karmilt, siis ei vabanda Ta seda pattu ka teiste juures. Ennastülendav ja teisi süüdistav hoiak on Jumalale vastumeelt. Need, kes selliseid pahesid enda juures hellitavad, heidavad Jumala tööle varju ning annavad kahtlejaile võimaluse oma uskmatust vabandada. Mida tähtsamal kohal keegi on ja mida suurem on tema mõjusfäär, seda enam on tal tarvis arendada kannatlikkust ja alandlikkust.

(421) Saatan juubeldab, kui ta saab viia Jumala lapsed — eriti aga vastutavatel kohtadel olevad inimesed — niikaugele, et nad võtavad endale au, mis kuulub ainuüksi Jumalale. Siis on ta võitnud. Nii langes ta kord ise ja nii õnnestub tal oma kiusatustega kõige paremini viia hävingusse teisi. Aitamaks meil olla valvel kiusaja meelituste suhtes, on Jumal andnud oma Sõnas palju õpetusi eneseülendamise ohtudest. Kõik meie sisimad ajendid, mõttevõime ja iseloomu kalduvused peavad olema iga hetk Jumala Vaimu valve all. Iga õnnistust, mida Jumal inimesele annab, või iga temale tulla lubatud katsumust saab Saatan kasutada ja kasutab meie kiusamiseks, et kimbutada ja hävitada, kui talle vähimagi võimaluse anname. Sellepärast tuleb igal inimesel — ükskõik kui suur on kellegi vaimulik valgus ning ükskõik kui palju saab talle osaks Jumala armu ja õnnistusi — käia eluteed alandlikuna Issanda ees ja paluda usus, et Jumal juhiks iga tema mõtet ning võtaks oma kontrolli alla kõik tema ajed.

Iga end jumalakartlikuks tunnistava inimese pühimaks kohustuseks on valvata oma meelsust ja valitseda ennast ka ägedaimate provokatsioonide korral. Moosese õlgadele oli asetatud väga raske koorem; väheste inimeste ees seisavad nii karmid elukatsumused kui temal. Ent see kõik ei vabandanud tema pattu. Jumal on varunud oma rahvale küllaldaselt abi, takistamaks neil ühelgi hetkel muutumast olukordade mängukanniks — kui nad vaid toetuvad Temale. Võimsaimgi kiusatus ei vabanda pattu. Ükskõik kui suurt survet kellegi hingele avaldataks, üleastumine on ikka ja alati meie enda tegu. Maa peal ega põrgugi meelevallas pole jõudu, mis suudaks sundida kedagi kurja tegema. Tõsi küll, Saatan ründab meie nõrgimaid kohti, kuid me ei pea alla jääma. Olgu rünnak nii tormiline ja ootamatu kui tahes, Jumal on taganud meile abi ja Tema väes võime võita.

Peatükk 38 - REIS ÜMBER EDOMIMAA

(4.Ms.20,14-29; 21,1-9)

(422) Iisraeli leeripaik Kaadesis ei olnud kaugel Edomimaa piiridest ning nii Mooses kui rahvas soovisid tungivalt jätkata teekonda sellest läbi tõotatud maale. Niisiis saatsid nad Jumala juhtnööri kohaselt Edomi kuningale sõnumi: "Nõnda ütleb su vend Iisrael: Sina tead kõiki raskusi, mis meid on tabanud, et meie vanemad läksid alla Egiptusesse ja me asusime kaua aega Egiptuses ja et egiptlased tegid kurja meile ja meie vanemaile. Aga me kisendasime Jehoova poole ja Tema kuulis meie häält ning läkitas Ingli, kes tõi meid Egiptusest välja. Ja vaata, me oleme Kaadesis, linnas su maa rajal! Luba meid nüüd oma maast läbi minna! Me ei lähe läbi põldude ega viinamägede ja me ei joo kaevuvett! Me läheme kuningateed mööda ega pöördu paremat või vasakut kätt, kuni oleme läbinud su maa-ala!"

Sellisele viisakale palvele vastati järsu keeldumisega: "Sa ei tohi läbi minna! Muidu ma tulen mõõgaga su vastu!" Üllatunud nii ähvardavast hoiakust, saatsid Iisraeli juhid kuningale teise palve, milles lubasid: "Me läheme maanteed mööda ja kui me joome su vett, mina ja mu lojused, siis ma maksan selle eest! Ei midagi muud, kui et võiksin jala läbi minna!"

"Sa ei tohi läbi minna!" kõlas vastus. Edomlased olid juba paigutanud raskestiläbitavatesse mäekurudesse relvastatud väesalku, nii et rahumeelne edasiminek selles suunas oli võimatu ja heebrealastel oli keelatud kasutada vägivalda. Neil tuli minna suure ringiga ümber Edomimaa.

Oleks rahvas eelnevas katsumuses Jumalale lootnud, oleks Issanda väehulkade Juht nad läbi Edomi viinud ning maa pärisasukad oleksid (423) neid kartnud ja vaenu asemel vastutulelikkust osutanud. Iisraellased aga ei toiminud viivitamatult Jumala sõna kohaselt ning kaeblemise ja nurisemise tõttu möödus kuldne silmapilk. Kui nad lõpuks olid valmis Edomi kuningale palvet esitama, vastati eitavalt. Egiptusest lahkumisest peale oli Saatan veeretanud Iisraeli teele takistusi ja kiusatusi, et nad ei päriks Kaananimaad. Rahva uskmatus oli mitmel korral avanud kiusajale ukse Jumala plaanidele vastu panemiseks.

Oluline on uskuda Jumala sõna ning kohe selle järgi ka teha, kuna Tema inglid ootavad, et meie heaks tegutseda. Kurjad inglid on alati valmis takistama igat edasimineku sammu. Kui

Jumala juhtivus palub Tema lastel edasi minna ning kui Tema on valmis nende heaks suuri asju tegema, siis kiusab Saatan neid kõhklema ja viivitama, et Issandat kurvastada. Saatan püüab äratada riiakust, nurisemist või uskmatust ning selliselt hoida inimestest eemal õnnistusi, mida Jumal on neile varunud. Jumala sulased peaksid olema alati valmis minema liikvele kohe, kui Tema juhtivus tee avab. Igasugune nendepoolne viivitus annab Saatanale aega tegutseda lüüasaamise suunas.

Kui Issand oli andnud Moosesele esmased juhised Iisraeli läbiminemiseks Edomist, oli Ta öelnud, et edomlased kardavad neid; kuid Ta oli keelanud oma rahval seda eelist kurjasti kasutada. Ehkki iisraellastega oli Jumala vägi ja neil oleks olnud kerge anastada hirmunud edomlasi, ei tohtinud nad rünnata. Issanda korraldus kõlas: "Teie olge väga ettevaatlikud: ärge tapelge nende vastu, sest ma ei taha teile anda nende maast mitte jalatäitki, kuna ma Seiri mägestiku olen andnud pärandiks Eesavile" (5.Ms.2,4.5). Edomlased olid Aabrahami ja Iisaki järeltulijad ning kõnealuste jumalasulaste pärast oli Jumal olnud armuline Eesavi järeltulijatele. Ta oli andnud neile pärandiks Seiri mägestiku ning neid ei lubatud tülitada, kuni nad oma pattudega end ise Tema armule kättesaamatuks tegid. Heebrealastel tuli võtta oma valdusesse Kaananimaa ja selle elanikud täielikult hävitada, kuna need rahvad olid täitnud oma patumõõdu. Kuid edomlastel oli veel armuaeg ja seepärast tuli neid kohelda halastusrikkalt. Jumal tunneb rõõmu halastusest ning Ta pakub kaastunnet enne, kui on sunnitud hukka mõistma. Tema õpetas iisraellasi säästma Edomi rahvast, enne kui käskis neil kaananlased hävitada.

(424) Edomi ja Iisraeli esiisad olid vennad, ning vennalik lahkus ja viisakus pidi nende vahel kestma. Iisraellastel keelati nii seekord kui ka hiljem solvavat maast läbimineku keelamist kätte maksta. Nad ei pidanud ühtki osa Edomimaast endale pärandiks välja valima. Ehkki iisraellased olid Jumalast valitud ja õnnistatud rahvas, tuli neil arvestada Tema poolt seatud piiridega. Jumal oli tõotanud neile hea pärandiosa. Kuid nad ei pidanud ennast pidama ainsaks õigusjärglaseks maa peal ega püüdma kõiki teisi välja tõrjuda. Neil kästi edomlastega suhtlemisel hoiduda igasugusest ebaõiglusest; nad pidid ostma kõike, mida vajasid ja maksma ostu eest koheselt. Iisraeli julgustati lootma Jumalale ning kuuletuma Tema sõnale, mis neile meenutas: "Jehoova, su Jumal, on sind õnnistanud... Sul ei ole midagi puudunud" (5.Ms.2,7). Nad ei sõltunud edomlastest, sest neil oli Jumal, kelle abiallikad ja ressursid olid rikkalikud. Nad ei pidanud vägivalla ega pettusega püüdma võtta edomlastelt midagi. Igasuguses suhtlemises pidid nad täitma Jumala käsu põhimõtet: "Armasta oma ligimest nagu iseennast!"

Kui nad oleksid läinud läbi Edomimaa selliselt nagu oli Jumala plaan, oleks nende läbiminek olnud õnnistuseks nii neile kui ka maa päriselanikele, kes oleksid saanud võimaluse

tutvuda Jumala rahvaga ja Jumala teenimisega ning tõdemusega, kuidas Jaakobi Jumal õnnistas neid, kes Teda kartsid ja armastasid. Ent Iisraeli uskmatus takistas seda kõike. Jumal oli andnud rahvale küll vett, kui nad seda nõudsid, kuid lubas nende uskmatusel saada teenitud karistuse. Taas pidid nad rändama läbi kõrbe ja kustutama janu imelätte veega, mida nad poleks enam vajanud, kui oleksid Temale lootnud.

Seega pöördusid Iisraeli rännakurivid jälle lõunapoole — viljatusse kõrbesse, mis näis veelgi süngem pärast seda, kui nad olid näinud Edomi mäekülgede ja orgude rohelust. Kõrbet ümbritsevast süngest mäeahelikust tõuseb esile Hoori mägi, mille tipul pidi surema ja maetama Aaron. Kui iisraellased selle mäe juurde jõudsid, käskis Jumal Moosest: (425) "Võta Aaron ja tema poeg Eleasar ja vii nad Hoori mäele. Võta Aaronil riided seljast ja pane need selga ta pojale Eleasarile. Aaron koristatakse ära ja ta sureb seal!"

Kaks elatanud meest koos kolmanda, nooremaga, ronisid vaevaliselt üles mäkke. Moosese ja Aaroni valged juuksed kõnelesid saja kahekümne talve lumest. Nende pikka ja sündmusterohkesse ellu mahtus karmimaid läbikatsumisi ja kõrgeimat au kui ühelegi inimesele eales oli osaks saanud. Sünnipäraste võimete poolest olid nad vägagi andekad mehed ning sõprus Igavese Jumalaga oli arendanud, õilistanud ja selitanud nende kõiki võimeid. Nende aeg oli möödunud omakasupüüdmatus töös Jumala ja kaasinimeste heaks; nende näoilme väljendas suurt arukust, meelekindlust, õilsat sihipära ja tugevat tundeelu.

Aastakümneid olid Mooses ja Aaron seisnud külg külje kõrval töös ja muredes. Kõrvu olid nad silmitsi olnud lugematute ohtudega ning koos kogenud suuri Jumala õnnistusi. Nüüd oli saabumas lahkumishetk. Nad astusid aeglaselt, otsekui pikendades igat kallist koosolemise viivu. Tõus oli järsk ja vaevaline ning sagedaste hingetõmbepeatuste ajal kõnelesid nad minevikust ja tulevikust. Nii kaugele, kui silm nägema ulatus, laius nende ees kõrb, kus nad olid rännanud. Tasandikul mäejalamil olid leeris Iisraeli arvukad inimhulgad, kelle heaks need valitud mehed olid kulutanud oma elu parimad aastad ning kelle heaolu eest nad olid püüdnud ohvrimeelselt hoolt kanda. Kusagil Edomi mägede taga suundus tee tõotatud maale — maale, mille õnnistustest Mooses ja Aaron ei pidanud osa saama. Nende meelis ei keerelnud ainsatki mässulist tunnet ning huulilt ei pudenenud ainsatki nurinanooti. Ometi meenutasid nad pühalikus tõsiduses sündmust, mis oli takistanud neil isade pärandist osa saada.

Aaroni töö Iisraeli heaks oli tehtud. Jumal oli kutsunud teda nelikümmend aastat tagasi, kaheksakümne kolme aastasena, ühinema Moosesega tema suures ja tähtsas töös. Koos tegutsedes olid vennad juhtinud iisraellased Egiptusest välja. Aaron oli toetanud Moosese käsi

siis, kui heebrealased võitlesid amalekkidega. Ta oli võinud tõusta ka Siinai mäele, Jumala ligidusse, ning näha taevalikku sära. Issand oli usaldanud Aaroni perekonnale preestriameti ja austanud teda (426) ülempreestri pühasse ametisse õnnistamisega. Jumal oli toetanud teda selles pühas ametis ka siis, kui kohutav jumalik karistus hävitas Korahi ja tema jõugu. Aaroni lepitusteenistuse tagajärjel lakkas nuhtlus. Ta polnud vastu hakanud ega nurisenud siis, kui tema kaks poega surid Jumala selgest korraldusest üleastumise tõttu. Ometi oli tema õilsa elu erinevatel etappidel ka laike. Aaron tegi ränga patu, kui ta rahva nõudmisele järele andes valmistas Siinai juures kuldvasika; ning teistkordselt siis, kui ta Mirjamiga koos kadestas Moosest ja nurises tema vastu. Moosesega koos oli ta oma sõnakuulmatusega haiget teinud Issandale Kaadesi juures, kus neil oli kästud kaljut ainult kõnetada, et vett saada.

Jumala plaani kohaselt pidid need Tema rahva suured juhid esindama Kristust. Aaron kandis Iisraeli suguharude nimesid oma rinnakilbil. Tema edastas rahvale Jumala tahet. Kogu Iisraeli vahemehena astus ta lepituspäeval "mitte ilma vereta" kõige pühamasse paika. Pärast sealset lepitusteenistust väljus ta kogudust õnnistama, nii nagu Kristus tuleb õnnistama Teda ootavat rahvast, kui Ta on lõpetanud lepitusteenistuse nende eest. Aaroni patu Kaadesis tegi rängaks just see, et ta oma püha ameti üleva olemuse tõttu esindas meie suurt Ülempreestrit.

Sügava kurbusega võttis Mooses Aaronil seljast pühad riided ja pani need selga Eleasarile, kellest niiviisi sai Jumala korralduse kohaselt isa järglane. Kaadesis tehtud patu tõttu ei saanud Aaron tegutseda Jumala ülempreestrina Kaananis. Tema ei saanud osa eesõigusest tuua esimene ohver sellel heal maal ning pühitseda seega sisse Iisraeli pärisosa. Moosesel tuli oma tööd veel jätkata ja viia rahvas lausa Kaanani piirini. Tema pidi nägema tõotatud maad, kuid sinna mitte pääsema. Kui Jumala sulased oleksid Kaadesi kalju juures seistes esilekerkinud katsumuse ägestumata läbi teinud, oleks nende tulevik olnud hoopis teistsugune! Halba tegu aga ei saa olematuks muuta. Võib juhtuda, et terve elueaga ei suudeta heaks teha seda, mis on kaotatud ainsal kiusatuse või mõtlematuse hetkel.

Kahe suure juhi lahkumine leerist koos Eleasariga, kellest kõik teadsid, et ta saab isa järglaseks pühas ametis, tekitas kartust ning murelikult oodati nende tagasipöördumist. Inimesed, kes silmitsesid Iisraeli arvukat kogudust, (427) märkasid, et peaaegu kõik Egiptusest täiskasvanuna väljunud olid kõrbes surnud. Halbade aimdustega meenutati Moosese ja Aaroni kohta lausutud otsust. Mõned teadsid, millise mõttega oli mindud salapärasele teekonnale Hoori mäe tippu ning nende murelikkust juhtide pärast suurendasid kibedad enesesüüdistusega seotud mälestused.

Lõpuks nähti, kuidas Mooses ja Eleasar laskusid pikkamööda mäekülge pidi alla, kuid Aaronit polnud nendega. Eleasari seljas olid pühad riided ja see tõsiasi ütles, et ta oli saanud isa järglaseks pühas ametis. Kui murelik rahvas oma juhi ümber kogunes, jutustas Mooses neile, et Aaron oli surnud tema käte vahel Hoori mäel ning nad olid matnud ta sinna. Kogudus puhkes nutma ja leinas, sest kõik armastasid Aaronit, ehkki olid teda sageli kurvastanud. "Nad nutsid Aaroni pärast kolmkümmend päeva, kogu Iisraeli sugu."

Iisraeli ülempreestri matuse kohta mainib Piibel lühidalt: "Seal suri Aaron ja ta maeti sinna" (5.Ms.10,6). Kuivõrd suuresti erines Jumala korralduse järgi teostatud matus tänapäevastest matusekommetest. Tänapäeval viiakse liidrikohal olnud inimese matused sageli läbi tähelepanu äratava ja toretseva viisil. Kui suri ja maeti Aaron, inimkonna üks silmapaistvaim mees, siis oli kohal vaid kaks tema lähimat sõpra. Ja Iisrael ei saanud kunagi teada, kuskohal Hoori mäel asus üksildane haud. Jumalale ei tee heameelt need toretsevad tähelepanuavaldused, mida sageli surnutele osutatakse, ega pillavad kulutused, mis nende matustega seonduvad.

Terve kogudus leinas Aaronit; ometi puudutas tema lahkumine Moosest kõige valusamalt. Aaroni surm meenutas Moosesele veenvalt temagi surma lähenemist ja ehkki tal jäi elada lühikest aega, leinas ta sügavalt lähedase kaaslase kaotust, kes oli jaganud temaga palju aastaid rõõmu ja valu, lootusi ja kartusi. Moosesel tuli nüüd jätkata tööd üksinda, kuid ta teadis, et Jumal on tema sõber ja Temale toetus ta üha enam.

Peagi pärast Hoori mäe juurest lahkumist tuli iisraellastel vastu võtta kaotus ühelt Kaanani kuningalt, Aradilt. (428) Kui rahvas aga tõsiselt Jumalalt abi otsis, aitas Tema neil vastase võita. Selle asemel, et võit pannuks rahva tänulikuna tundma oma sõltuvust Jumalast, hakkasid nad hoopis kiitlema ja enesele lootma. Peagi hakkasid nad vana harjumuse kohaselt ka nurisema. Nüüd valmistas neile meelehärmi tõsiasi, et Iisraeli ei olnud lubatud rünnata Kaananit kohe pärast seda nurinat, mille oli sünnitanud maakuulajate aruanne nelikümmend aastat tagasi. Nad väitsid, et olid täiesti asjatult pidanud rändama kõrbes nii kaua aega, ehkki oleksid võinud oma vaenlase toona sama kergesti võita kui nüüd.

Jätkates teekonda lõuna poole, suundusid nad läbi kuuma, liivase oru, kus polnud taimkatet ega vähimatki varju. Tee näis pikana ja raskena ning rahvast hakkas kimbutama väsimus ja janu. Nüüdki ei teinud nad usu ja kannatlikkuse proovi läbi. Esile tuues ikka oma läbielude tumedamaid külgi, triivisid nad üha kaugemale Jumalast. Nad unustasid, et kui nad poleks kurtnud vee lakkamise üle Kaadesis, poleks nad pidanud tegema ringi ümber Edomi.

Jumalal olid olnud nende jaoks paremad plaanid. Nad oleksid pidanud olema Talle tänulikud selle eest, et Ta nii leebelt karistas nende pattu. Selle asemel aga kinnitasid nad endale, et siis, kui Mooses ja Jumal poleks asjasse sekkunud, oleksid nad ehk juba tõotatud maal olnud. Olles endale ise häda tekitanud ja nii oma saatuse raskemaks muutnud kui Jumal seda oli kavandanud, süüdistasid nad kõigis õnnetustes Teda. Nad mõtlesid kibestunult sellele, kuidas Jumal oli neid kohelnud; ning lõpuks polnud nad enam millegagi rahul. Egiptus näis paljutõotavamana ja ahvatlevamana kui maa, kuhu Jumal neid viis.

Lastes rahulolematusel meelt mürgitada, hakkasid iisraellased kritiseerima isegi käesolevaid õnnistusi. "Miks olete meid toonud Egiptusest kõrbe surema? Sest ei ole leiba ega vett ja meie hing tülkab seda viletsat toitu!"

Ustavalt noomis Mooses rahvast nende meeletu patu pärast. Jumal oli neid hoidnud selles "suures ja kardetavas mürkmadudega ja skorpionidega kõrbes, põudses paigas, kus ei olnud vett" (5.Ms.8,15). (429) Igal rännakupäeval olid nad olnud jumaliku armu imekaitse all. Jumala juhtimisel olid nad kogu teekonna vältel leidnud vett janu kustutamiseks, taevast leiba nälja ärahoidmiseks ning rahu ja julgeolekut päeval pilve- ja öösel tulesamba varjus. Inglid olid neid teeninud ja aidanud kaljumägedele ronides või konarlikku kõrbeteed vantsides. Kõigile teekonnaraskustele vaatamata polnud nende ridades ainsatki nõrka ega haiget. Nende jalad polnud pikal teekonnal paistetanud ega riided ära kulunud. Jumal oli tõkestanud metsloomi, kõrbekiskjaid ja mürkmadusid neid ründamast. Ent kui kõigist Tema armastuse ilminguist hoolimata rahvas siiski kurtis, kõrvaldas Issand neilt oma kaitse seniks, kuni nad õppisid hindama Tema armulikku hoolitsust ning kahetsevas meelsuses ja alandlikena jälle Tema poole pöördusid.

Kuna Jumala vägi oli kaitsnud iisraellasi, polnud nad tähelegi pannud neid ümbritsevaid loendamatuid ohte. Olles nüüd tänamatult ja uskmatult väljendanud soovi surra, lubas Issand surmal nende hulka ka tulla. Kõrbes oli kohutavaid mürkmadusid, kelle salvamine põhjustas üldise mürgistuse ja kiire surma. Kui Jumal kõrvaldas Iisraelilt oma kaitse, langesid paljud inimesed selliste mürgiste madude ohvriks.

Leeri haaras suur segadus. Kõiki valdas õudus, sest peaaegu igas telgis oli keegi suremas või surnud. Mitte keegi polnud kaitstud. Öövaikust lõhestasid sageli uute ohvrite läbilõikavad karjed. Kõigil oli kiire: ühed aitasid kannatajaid, teised püüdsid meeleheitlikult kaitsta neid, keda maod polnud veel salvanud. Keegi ei nurisenud. Varasemad raskused ja katsumused ei paistnud praeguste kannatustega võrreldes üldse mainimisväärseina.

Nüüd alandas rahvas ennast Jumala ees. Nüüd tuldi ülestunnistuste ja palvetega Moosese juurde. "Me tegime pattu," ütlesid nad, "et rääkisime vastu Jumalale ja sinule!" Pisut aega tagasi olid nad süüdistanud teda kõikide hädade põhjustamises ja nimetanud nende õelaimaks vaenlaseks. Kuid juba süüdistuse ajal teadsid nad, et neil polnud õigus ja niipea, kui nad olid hädas, toetusid nad temale, kes ainsana võis nende asja Jumalale esitada. "Palu Jehoovat," hüüdsid nad, "et Ta võtaks meilt ära need maod!"

(430) Jumal käskis Moosesel teha elava mao sarnase vaskmao ja tõsta see kõrgele, rahva jaoks nähtavale kohale. Kõik madude poolt salvatud inimesed pidid sellele vaatama ja seeläbi paranema. Mooses tegi nagu kästud ning kogu leeris tehti teatavaks rõõmus uudis: kõik, keda madu on hammustanud, jäävad ellu, kui nad vaatavad vaskmaole. Paljud olid juba surnud ning kui Mooses tõstis vaskmao ridva otsa, ei uskunud mõned, et nad paranevad lihtsalt metallist kujule vaatamisest; ja nii hukkusid uskmatuse tõttu nemadki. Ent palju oli neidki, kes uskusid Jumalast pakutud võimalusse. Isad, emad, vennad või õed püüdsid aidata tõsta kannatavate, surevate kaaslaste raugevat pilku vaskmaole. Ehkki inimene võis olla hetkel suremas, paranes ta täielikult, kui vaatas ainult kordki vaskmaole.

Rahvas teadis hästi, et vaskmadu kui selline ei põhjustanud sellele vaatajas muutust. Tervistav vägi lähtus ainuüksi Jumalast. Tema valis oma tarkuses oma väele sellise avaldumisvormi. Lihtsal viisil pandi rahvas mõistma, et neid tabanud häda oli oma pattude tagajärg. Nad mõistsid samuti, et nii kaua, kui nad kuuletusid Jumalale, polnud mingit põhjust karta, sest Tema kandis nende eest hoolt.

Vaskmao silme ette seadmine pidi andma Iisraelile tähtsa õppetunni. Nad ei suutnud ise takistada mao salvamisest haavadesse sattunud mürgi surmavat mõju. Ainult Jumal võis neid tervistada. Kuid neil tuli uskuda abisse, mida Jumal neile pakkus. Selleks, et ellu jääda, tuli neil vaadata. Jumal võttis vastu nende usu ning maole vaatamisega väljendasid nad oma usku. Inimesed teadsid, et maos kui sellises polnud mingit tervistavat võimet, kuid see kujutas Kristust ja neil tuli sellisel teel õppida uskuma Tema teenetesse. Senini olid paljud toonud Jumalale oma ohvrid ja arvanud, et olid sellega oma patud lepitanud. Nad ei toetunud tulevasele Lunastajale, keda need ohvrid sümboliseerisid. Issand tahtis neile nüüd õpetada, et ohvrites kui sellistes polnud samuti mingit imeväge ega väärtust nagu vaskmaoski, kuid nii ohvrid kui madu pidid suunama nende mõtted Kristusele, suurele patuohvrile.

(431) "Nõnda nagu Mooses kõrbes mao ülendas, nõnda ülendatakse Inimese Poeg, et ükski, kes Temasse usub, ei saaks hukka, vaid et temal oleks igavene elu" (Joh.3,14.15). Kõik, kes on elanud maa peal, on tundnud "suure lohe, vana mao, keda hüütakse Kuradiks ja Saatanaks," surmavat salvamist (Ilm.12,9). Patu saatuslikke tagajärgi saab kõrvaldada ainult Jumalast pakutud viisil. Iisraellased jäid ellu ridva otsa tõstetud maole vaatamisest. Sellele vaatamine eeldas usku. Nad jäid ellu, kuna uskusid, mida Jumal ütles ning usaldasid Tema poolt pakutud pääsemisvahendit. Samuti on patusel võimalik vaadata Kristusele ja jääda ellu. Ta saab andestuse, kui usub lunastavasse ohvrisse. Vastandina elutule sümbolile on Kristusel külluslik jõud ja vägi kahetsev patune terveks teha.

Ehkki patune ei saa ennast ise päästa, tuleb tal siiski midagi teha, et pääseda. Kristus ütleb: "Kes minu juurde tuleb, seda ma ei lükka välja" (Joh.6,37). Niisiis tuleb meil Tema juurde tulla. Ja kui me oma patud kahetseme, tuleb meil uskuda, et Ta võtab meid vastu ning annab meile andeks. Usk on Jumala and, kuid meil tuleb seda rakendada. Usk on käsi, millega inimhing haarab kinni Jumala poolt pakutud armust ja halastusest.

Ainult Kristuse õigus võib anda meile õiguse osa saada armuseaduse õnnistustest. Paljud on kaua igatsenud ja püüdnud neid õnnistusi saada, kuid tagajärjetult, kuna nad on lootnud suuta teha midagi, millega neid väärida. Nad ei ole rebinud pilku endalt ega uskunud, et Jeesus on täiuslik Päästja. Me ei tohi mõelda, et meie teened meid päästavad; Kristus on meie ainus päästelootus. "Ei ole antud taeva all inimestele ühtki muud nime, kelles meid päästetakse!" (Apt.4,12).

Usaldades täielikult Jumalat ja Jeesuse, meie patte andestava Päästja teeneid, saame Temalt igakülgset abi, mida iial soovime. Ärgu keegi vaadaku endale, arvates, et ta suudab ennast päästa. Jeesus suri meie eest, kuna meie olime võimetud pääsema. Temas on meie lootus, õigeksmõistmine ja meie õigus. Kui näeme oma patusust, ei peaks me heitma meelt ega kartma, et meil pole Päästjat või pole Temal meie jaoks armu. Just praegu kutsub Ta meid tulema abituina nagu oleme Tema juurde, et saaksime päästetud.

(432) Paljud iisraellased ei uskunud, et nad paranevad taeva poolt öeldud vahendi abil. Kõikjal nende ümber oli surnuid ja surijaid ning nad teadsid, et ilma jumaliku abita hukkuvad ka nemad. Ometi jätkasid nad kaeblemist haavade, valu ja käegakatsutava surma pärast, kuni hääbusid ja pilk tuhmus. Samal ajal oleksid nad ju võinud saada kohest abi! Kui tunneme oma puudujääke, ei peaks me kulutama kogu jõudu nende pärast muretsemiseks. Ehkki mõistame, et oleme ilma Kristuseta abitud, ei tuleks kaotada julgust, vaid toetuda ristilöödud ja

ülestõusnud Päästja teenetele. Vaata ja ela! Jeesus on andnud oma sõna — Tema päästab kõik need, kes Tema juurde tulevad. Ehkki miljonid, kes vajavad paranemist, hülgavad Tema poolt pakutud armu, ei jäeta hukkuma ainustki, kes Tema teenetele toetub.

Paljud ei ole tahtlikud Kristust vastu võtma enne, kui neile tehakse selgeks kõik lunastusplaani saladused. Nad keelduvad usus vaatamast, ehkki näevad, et tuhanded on vaadanud Kristuse ristile ja saanud selle kaudu abi. Paljud ekslevad filosoofia rägastikes, otsides põhjendusi ja tõendeid, mida nad iial ei leia, kuid põlgavad samas ära tõendid, mida Jumal on heaks arvanud anda. Nad keelduvad kõndimast Õiguse Päikese valguses enne, kui neile selgitatakse selle valguse põhjus. Inimesed, kes nii toimivad, ei tule kunagi tõe tundmisele. Jumal ei kõrvalda kunagi igat kahtlemise võimalust. Ta annab küllaldaselt tõendeid usu kinnitamiseks, kuid kui neid enda meeles ei tunnustata, jääb inimhing pimedusse. Madudest salvatud inimesed surid, kui nad jäid kahtlema ja küsimusi esitama enne, kui nõustusid vaatama. Meie kohus on esmalt vaadata, ja usus suunatud pilk toob meile elu.

Peatükk 39 - BAASANI ALISTAMINE

(5.Ms. 2. ptk.; 3,1-11)

(433) Edomimaa piirilt suundusid iisraellased algul lõunasse, kuid pöördusid siis taas põhjapoole, tõotatud maa poole. Nende tee viis nüüd üle avara mägiplatoo, kus puhusid jahedad, värskendavad mägituuled. See oli teretulnud muutus pärast päikesest lõõskavat orgu ning rahvas tõttas edasi reipa ja lootusrikkana. Olles ületanud Seredi jõe, möödusid nad Moabimaa idapiirist, sest Issand oli hoiatanud: "Ära kimbuta Moabi ja ära taple nendega sõjas, sest ma ei anna sulle tema maast mitte midagi pärandiks, kuna olen Aari andnud pärandiks Loti järglastele!" Sama juhtnöör anti ammonlaste suhtes, kes olid samuti Loti järeltulijad.

Järjest kaugemale põhjapoole suundudes jõudis Iisrael peagi emorlaste maa piirile. See tugev ja sõjakas rahvas oli varem asunud Kaanani lõunaosas, kuid kuna nende rahvaarv oli suuresti kasvanud, olid nad ületanud Jordani jõe, sõdinud moabiitidega ja hõivanud osa nende maa-alast. Siia olid nad elama asunud ning pidasid endastmõistetavaks, et neile kuulus kogu maa Arnonist põhja suunas kuni Jabboki jõeni. Jordani äärde viiv tee, mida mööda iisraellased kavatsesid minna, kulges läbi nende maa-ala ning Mooses saatis emorlaste kuningale Siihonile sõbraliku läkituse: "Ma tahan su maast läbi minna. Ma käin ainult mööda teed, ma ei kaldu paremat ega vasakut kätt. Müü mulle raha eest rooga söömiseks ja anna mulle raha eest vett joomiseks. Ma tahan ainult jala läbi minna." Läkitusele vastati järsu keeldumisega ning kõik emorlaste sõjajõud koguti maale tulijaile vastu. Hirmuäratav armee tekitas iisraellastes õudust, kuna nad polnud kaugeltki valmis sellisele hästirelvastatud ja väljaõpetatud sõjaväele vastu astuma. Sõjapidamisoskuste poolest olid vaenlased tunduvas üleolekus. Inimlikult vaadates ootas Iisraeli kiire lõpp.

(434) Mooses aga hoidis pilku pilvesambal ning julgustas rahvast tõdemusega, et Jumala ligioleku märk oli ikkagi nendega. Samal ajal käskis ta neil valmistuda sõjaks kõiges, mida inimliku jõuga oli võimalik teha. Vaenlased ootasid juba kannatamatult tapluse algust; nad olid veendunud, et pühivad ettevalmistuseta iisraellased maalt minema. Kuid kõikide maade Valitseja oli andnud Iisraeli juhile päevakäsu: "Võtke kätte, asuge teele ja minge üle Arnoni jõe! Vaata, ma annan su kätte emorlase Siihoni, Hesboni kuninga ja tema maa! Alustage vallutamist ja tapelge ta vastu sõjas! Just täna ma hakkan panema hirmu ja kartust sinu ees rahvaste peale kogu taeva all; kui nad kuulevad kuuldust sinust, siis nad vabisevad ja värisevad su ees!"

Kaanani piiriäärseid rahvaid oleks säästetud, kui nad poleks Jumala sõnumit trotsides takistanud iisraellaste edasiminekut. Nendegi paganrahvaste vastu oli Issand näidanud pikkameelt, heldust ja halastust. Kui Aabraham sai nägemuses kuulda, et tema sugu, Iisraeli lapsed, elavad nelisada aastat võõrastena võõral maal, tõotas Issand seejuures: "Alles neljas põlv tuleb siia tagasi, sest emorlaste süü ei ole tänini veel küllaldane!" (1.Ms.15,16). Ehkki emorlased olid ebajumalakummardajad, kelle elu oli laastanud jumalakartmatus, säästis Jumal neid nelisada aastat, et nad võiksid ilmselgelt näha Temas ainsat tõelist Jumalat, taeva ja maa Loojat. Neil olid teada kõik imeteod, millega Ta Iisraeli Egiptusest vabastas. Nad olid saanud piisavalt tõendeid võimaks tunda tõde, kui nad ainult oleksid tahtnud loobuda ebajumalateenistusest ja amoraalsusest. Ent nad hülgasid valguse ja klammerdusid ebajumalate külge.

Kui Issand tõi oma rahva teist korda Kaanani piirini, andis Ta kõnealustele paganrahvastele veelkordse tõendi oma väest. Nad nägid, et Jumal aitas Iisraelil võita Aradi kuningat ja kaananlasi ning päästis imeliselt inimesed, kes olid mürkmadude salvamisest surmasuus. Ehkki iisraellastel ei lubatud läbida Edomimaad, mistõttu neil tuli kasutada palju pikemat ja raskemat teed Punase mere lähistel, polnud nad ilmutanud rännakul või leeripaikades Edomi, (435) Moabi ja Ammoni piiri ääres mingit vaenulikkust ega kahjustanud vähimaski kohalikke inimesi või nende omandust. Emorlaste maa-alani jõudnud Iisrael oli küsinud vaid luba nende maast läbi minna, tõotades jääda samadesse raamidesse, milles nad seni olid suhelnud teistegi rahvastega. Kui emorlaste kuningas lükkas selle viisaka palve tagasi ja koondas oma väed ähvardavalt võitluseks, täitus nende ülekohtumõõt ning Jumal oli nüüd valmis nad oma väega hävitama.

Iisraellased ületasid Arnoni jõe ja ründasid vaenlast. Toimunud kokkupõrkes oli võidukas Iisrael, ning ei kulunud kuigi kaua aega, kui kogu emorlaste maa oli nende valduses. Tegelikult oli Issanda sõjavägede Juht see, kes oli võitnud oma rahva vaenlased; Ta oleks teinud seda juba kolmkümmend kaheksa aastat tagasi, kui Iisrael oleks Temale toetunud.

Lootusrikkana ja julgustatuna suundus Iisraeli armee põhjapoole. Peagi jõuti maa piirini, mis pani proovile nende vapruse ja usu Jumalasse. Nende ees oli võimas ja rahvarikas Baasani kuningriik; selles riigis oli palju kivilinnu, mis on äratanud imetlust isegi tänapäeva maailmas — "kuuskümmend linna... kindlustatud kõrge müüriga, väravate ja riividega, peale lahtiste linnade, milliseid oli suur hulk" (5.Ms.3,1-11). Hooned neis linnades olid ehitatud massiivsetest tumedatest kividest, mida oli tolleaja ründerelvadega võimatu vallutada. Baasanimaa oli täis looduslikke koopaid, kõrgeid paljandeid, sügavaid kuristikke ja

kaljukindlusi. Hiidhõimu järeltulijaina olid selle maa elanikud hiidkasvu ja jõulised ning ümberkaudsete rahvaste hirmuks tuntud oma vägivalla ja julmuse poolest.

Pilvesammas aga liikus edasi ning seda järginud heebrealased jõudsid Edreisse, kus hiiglakasvu kuningas oma vägedega nende lähenemist ootas. Oog oli lahingupaiga oskuslikult välja valinud. Edrei linn asus mägiplatoo järsul serval, lõhanguliste vulkaaniliste kaljude varjus. Linna pääses vaid mööda kitsaid, järske ja vaevanõudvaid radu. Kaotuse korral võis Oog oma vägedega varjuda kaljukõrbesse, kust võõrastel oli võimatu neid kätte saada.

(436) Võidus kindel kuningas tuli tohutu väehulga eesotsas välja lagedale tasandikule. Ülalt platoolt ergutati hüüetega võitlusele ning tuhanded lahingu järele janunevad sõdalased pigistasid pihus oda. Heebrealased vaatasid seda hiiglaslikemast hiiglaslikku meest ja tema pikakasvulist armeed. Nad vaatasid tema relvajõude ja ilmselgelt ligipääsmatut kindlust, mille taha olid varjunud veel tuhanded sõdalased, ning neid valdas südanttarretav hirm. Mooses oli aga rahulik ja kindlameelne. Issand oli Baasani kuninga kohta öelnud: "Ära karda teda, sest ma annan su kätte tema ja kogu ta rahva ning maa. Talita temaga, nagu sa talitasid Siihoniga, emorlaste kuningaga, kes elas Hesbonis."

Juhi rahulik usk pani rahvagi Jumalat usaldama. Nad toetusid Jumala kõikvõimsale käsivarrele ning Tema ei jätnud neid hätta. Issanda väehulkade Juhi ees ei suutnud püsima jääda kindlustatud linnad, relvastatud väehulgad ega kaljukindlused. Issand juhtis oma väge. Issand võttis vaenlaselt julguse. Issand võitis lahingu Iisraeli eest. Hiiglasest kuningas ja tema armee hävitati ning iisraellased said peagi enda valdusesse kogu nende maa. Nii pühiti maa pealt see võõras rahvas, kes oli andunud ülekohtule ja jälkide ebajumalate teenimisele.

Gileadi ja Baasani vallutamisel osales päris palju inimesi, kes mäletasid sündmusi peaaegu nelikümmend aastat tagasi, mis olid määranud Iisraeli Kaadesist pikale kõrberännakule. Nad nägid, et maakuulajate jutt tõotatud maast oli paljuski õige. Linnad olid tõepoolest kindlustatud ja üsna suured ning neis elasid hiiglakasvu inimesed, kelle kõrval heebrealased olid kääbused. Kuid nüüd mõistsid nad, et nende isade saatuslik viga oli olnud usaldamatus Jumala väe suhtes. Ainult see oli neid omal ajal takistanud heale maale saamast.

Kui Iisrael oleks asunud toona kohe Kaananit vallutama, oleks seda teha olnud palju kergem kui nüüd. Jumal oli tõotanud nende eest sõdida, kui nad Tema häälele kuuletuvad. Lisaks sellele oli Ta lubanud saata herilased (v.t. ja NIV; uues tõlkes: masenduse — tlk.)

peletama maa elanikke tulijate teelt. Rahvail ei olnud tollal veel üldiselt kartust Iisraeli ees ning nad polnud kuigi valmistunud nende edasiminekut takistama. (437) Kui Issand käskis Iisraelil nüüd edasi minna, olid nende vastas valvsad ja vägevad vaenlased ning neil tuli võidelda suurte ja hästi väljaõpetatud armeedega, kes olid valmis tagasi lööma maale tulijaid.

Võitlus Oogi ja Siihoniga oli Iisraelile läbielu, mida nende isad omal ajal läbi ei teinud. Ent see katsekivi oli nüüd palju karmim kui tollal, mil Jumal esmakordselt käskis Iisraelil edasi minna. Raskused nende teel olid suuresti kasvanud pärast seda, kui nad olid keeldunud edasi minemast, ehkki neid õhutati Issanda nimel minema. Sarnaselt paneb Jumal oma rahvast proovile ka praegu. Kui nad proovi ei läbi, juhib Ta nad uuesti samasse punkti ning teisel korral on katsumus endisest raskem. Nii jätkab Ta seni, kuni nad peavad proovile vastu või on Jumal siis sunnitud nende pideva kangekaelsuse pärast neilt valguse ära võtma ja nad pimedusse jätma.

Heebrealastele meenus nüüd, kuidas ühel varasemal korral, kui nad olid lahingusse läinud, olid nad lüüa saanud ning tuhanded oli surmatud. Ent tol korral olid nad tegutsenud Jumala käsule risti vastu. Nad olid läinud välja ilma Mooseseta — Jumalast määratud juhita —, ilma pilvesambata — jumaliku ligioleku sümbolita — ja ilma seaduselaekata. Nüüd oli nendega Mooses, kelle lootus ja usk neid julgustas. Pilvesambasse mähkunud Jumala Poeg käis nende ees ja püha laegas saatis väehulki. Siin on õpetus meilegi. Iisraeli vägev Jumal on ka meie Jumal. Võime Teda usaldada ning kui kuuletume Tema nõudmistele, tegutseb Tema meie heaks sama ilmselgelt kui Ta tegutses oma vana-aja rahva heaks. Igaüht, kes soovib järgida sõnakuulmise teed, ründavad mõnikord kahtlused ja usupuudus. Tee näib vahel nii tõkestatud olevat, et see tundub päris läbipääsmatuna ning viib lausa meeleheitele, kuid Jumal ütleb meile: Minge edasi. Täitke oma osa, maksku mis maksab. Hirmuäratavaina näivad raskused, mis täidavad teie hinge kartusega, kaovad, kui astute sõnakuulmise teel edasi — alandlikult Jumalale lootes.

Peatükk 40 -BILEAM

(4.Ms. 22-24. ptk.)

(438) Pärast Baasani vallutamist pöördusid iisraellased Jordani äärde tagasi, et valmistuda peatseks Kaananisse sisenemiseks. Nad jäid leeri jõe äärde ülalpool selle suubumist Surnumerre, otse Jeeriko tasandiku vastu. Nad olid nüüd vahetult Moabi piiril ning moabiidid tundsid õudust, nähes maaletulijaid olevat juba nii lähedal.

Iisrael ei olnud moabiite ahistanud, ometi olid nood halba aimates jälginud kõike, mis naabermaades oli toimunud. Emorlased, kes olid kord moabiidid välja tõrjunud, olid nüüd heebrealaste poolt võidetud ning territoorium, mille emorlased olid Moabilt hõivanud, oli Iisraeli valduses. Baasani väehulgad olid alistunud pilvesambasse peitunud salapärase võimu ees ning nende kurikuulsad kindlused olid heebrealaste käes. Moabiidid ei riskinud Iisraeli rünnata; kasutu oli koguda relvajõude selle üleloomuliku jõu vastu, mis oli heebrealaste poolel. Ent sarnaselt muistsele vaaraole otsustasid ka moabiidid toetuda loitsimiskunstile, et selle abil tühistada Jumala teod. Nad kavatsesid lasta Iisraeli ära needa.

Nii rahvuslikud kui usulised sidemed köitsid Moabi rahvast tihedalt midjanlastega. Moabi kuningas Baalaki sõnad: "Nüüd sööb see jõuk paljaks kogu meie ümbruse, otsekui härg näsib väljalt rohu!," äratasid sugulasrahvagi juures hirmu ja nii sai Baalak liitlase Iisraeli-vastastes plaanides. Oli teada, et mesopotaamlasel Bileamil oli üleloomulikke võimeid ning tema kuulsus oli kandunud ka Moabi maale. Seepärast otsustati tema appi kutsuda. Selleks, et Bileam kindlasti tuleks ja ennustaks ning Iisraeli ära neaks, saadeti tema juurde "Moabi vanemad ja Midjani vanemad."

(439) Käskjalad asusid üle mägede ja läbi kõrbete viivale pikale teekonnale Mesopotaamiasse. Bileami leidnud, edastasid nad talle kuninga läkituse: "Vaata, Egiptusest on tulnud üks rahvas! Näe, see ujutab maa üle ja on asunud elama mu naabrusesse! Tule nüüd ja nea mulle ära see rahvas, sest ta on vägevam mind! Vahest suudan, et me lööme teda ja ma ajan ta maalt välja, sest ma tean, et keda sina õnnistad, see on õnnistatud, ja keda sina nead, see on neetud!"

Bileam oli olnud kord aumees ja Jumala prohvet, kuid hiljem oli ta ära taganenud ja ahnusele andunud. Ometi ütles ta end ikka veel olevat Kõigekõrgema sulase. Ta teadis küll, kuidas Jumal oli Iisraeli aidanud ning kui käskjalad oma asjast jutustasid, teadis ta hästi, et tema kohus on Baalaki tasust keelduda ja saadikud minema saata. Ent Bileam riskis kiusatusega mängida. Ta seletas saadikutele, et ei saa anda neile kindlat vastust enne, kui on Issandalt nõu küsinud. Seepärast palus ta neil jääda ööseks sinna. Bileam teadis, et tema needus ei saanud Iisraelile midagi teha. Jumal oli nende poolt ja seni, kui nad jäid ustavaks Temale, ei suutnud mitte mingi maine või põrgulik vastasjõud neid võita. Kuid saadikute sõnad: "Keda sina õnnistad, see on õnnistatud, ja keda sina nead, see on neetud" kõditasid tema uhkust. Hinnalised kingitused ja väljavaade auväärset kohta saada puhusid üles tema ahnuse. Ta võttis ahnelt vastu pakutud kallisvara ning püüdis seejärel rahuldada Baalaki soovi, samal ajal tunnistades end rangelt Jumala tahtele kuuletuvat.

Öises nägemuses tõi Jumala ingel Bileamile sõna: "Ära mine ühes nendega, sa ei tohi needa seda rahvast, sest ta on õnnistatud!" Hommikul saatis Bileam käskjalad vastumeelselt minema, kuid ei maininud neile, mida Issand oli öelnud. Pahanenuna selle üle, et tema kujutelmad kasust ja aust olid nii äkki hajunud, hüüatas ta ärritunult: "Minge oma maale, sest Jehoova ei luba mind minna ühes teiega!"

Bileamile oli "ülekohtu palk armas" (2.Pet.2,15). Ahnuse patt, mida Jumal nimetab ebajumalateenistuseks, oli teinud temast tõusiku ning selle ühe vea abil sai Saatan tema üle täieliku kontrolli. See põhjustas Bileami hävingu. (440) Saatan pakub alati ilmalikku kasu ja au, et ahvatleda inimesi Jumala teenimisest loobuma. Ta ütleb neile, et nende liigselt tundlik südametunnistus takistab neil edu saavutamast. Selliselt meelitatakse paljud kõrvale tingimusteta aususe teelt. Esimene väärsamm muudab järgmise kergemaks ning inimesed muutuvad üha jultunumaks. Olles kord andunud saamahimu ja võimuiha kontrollile, julgevad nad lõpuks teha igasuguseid kohutavaid asju. Paljud kujutlevad, et nad võivad ilmaliku kasu pärast ajutiselt kõrvale põigata täpse aususe teelt ning soovikorral pöörduda tagasi endise elustiili juurde niipea, kui tehing on õnnestunud. Sellised inimesed mässivad end Saatana võrku ja pääsevad sealt haruharva.

Kui käskjalad rääkisid Baalakile, et prohvet ei tahtnud nendega tulla, ei maininud nad sõnagagi, et Jumal oli teda tulemast keelanud. Kuningas arvas, et Bileam viivitas lihtsalt suurema tasu ootuses; seepärast saatis ta teele suurema salga auväärsemaid vürste, kes tõotasid Bileamile endisest suuremat tasu ja tema igasuguste tingimustega nõustumist. Baalak palus prohvetile tungivalt öelda nii: "Ära keeldu tulemast mu juurde, sest ma tahan osutada sulle väga suurt au ja ma teen kõik, mis sa minult nõuad. Tule siis ja nea mulle ära see rahvas!"

Bileam pandi teist korda proovile. Saadikute harraste kaasakutsumispalvete peale andis Bileam mõista, et tema kui vaga ja sõnakuulelik mees pole kulla ja hõbedaga äraostetav Jumala tahte vastu toimima. Samas igatses ta kuninga palvele vastu tulla ning ehkki ta teadis täpselt, mis oli Jumala tahtmine, käskis ta saadikutel seegi kord ööbima jääda; ta ütles, et tahab asja veelkord Jumalale esitada, justkui oleks Igavene Jumal inimene, keda veenmisega nõusse saab.

Öösel ilmus Issand Bileamile ning ütles: "Kui need mehed on tulnud sind kutsuma, siis võta kätte, mine ühes nendega, aga tee ainult seda, mis ma sulle ütlen!" Nii kaugele lubas Issand Bileami otsustava soovi tõttu tal iseoma tahet järgida. Bileam ei püüdnudki täita Jumala tahet, vaid järgis oma plaane ning lootis, et Issand need siis heaks kiidab.

Tuhanded käituvad tänapäeval samuti. (441) Nad on sõnakuulelikud meelsasti senimaani, kuni see ei erine nende oma soovidest. Nende kohustused on Piiblis selgesti esitatud või ütlevad seda piisavalt kuuldavalt olukorrad ja kaine mõistus. Ent siis, kui sõnakuulmine on vastuolus oma soovide ja kalduvustega, heidavad nad selle sageli kõrvale ja söandavad minna oma kohustust Jumalalt küsima. Pealtnäha anuvad nad vägagi siiralt ja tõsiselt valgustatust. Ent Jumalaga ei saa mängida. Ta lubab sellistel inimestel sageli järgida nende endi soove ning kannatada tagajärgi. "Mu rahvas ei võtnud kuulda mu häält... Seepärast ma jätsin nad nende südame kangusesse ja nad käisid oma arvamiste järgi!" (Ps.81,12.13). Kui keegi mõistab selgesti, mida ta on kohustatud tegema, siis ärgu julgegu ta enam paluda, et Jumal ta selle täitmisest vabastaks. Pigem palugu ta alandliku allumisega Jumalalt jõudu ja tarkust Tema nõudmisi täita.

Moabiidid olid rikutud ja ebajumalaid teeniv rahvas, kuid selle vähema valguse kohaselt, mida nad olid saanud, ei olnud nende süü nii suur kui Bileami oma. Kuna Bileam nimetas end Jumala prohvetiks, peeti kõike, mida ta kuulutas, jumaliku autoriteediga öelduks. Seepärast keelas Jumal tal kõnelemast oma heaksarvamise kohaselt, vaid lubas edasi anda sõnumi, mille Jumal talle annab. "Tee ainult seda, mis ma sulle ütlen," kõlas Jumala korraldus.

Bileam oli saanud loa minna koos Moabi pealikutega teele, kui nad hommikul talle järele tulevad. Ent prohveti viivitamisest pahandunuina ja kartes, et ta jälle keeldub, asusid pealikud koduteele ilma temaga aru pidamata. Nüüd polnud Bileamil Baalaki sooviga nõustumist enam millegagi põhjendada. Kuid Bileam ei tahtnud mingi hinna eest tasust loobuda; ta istus ratsaeesli selga, kellega ta oli harjunud sõitma, ning asus teele. Ta kartis nüüd, et Jumal oma

lubadust muudab. Seetõttu kiirustas ta kannatamatult edasi. Kui ainult kuidagi ihaldatud tasust ilma ei jääks!

Kuid "Jehoova ingel seadis ennast teel temale vastu." Eesel nägi inimesele nähtamatut Jumala käskjalga ja põikas teelt kõrvale, põllule. Ärritunult lõi Bileam looma ning pööras ta teele tagasi, kuid ingel ilmus uuesti ühel kitsal teelõigul, mida ääristas kummaltki poolt kiviaed. Eesel püüdis ähvardava olevuse eest peitu pugeda teeserva tõmbumisega ning surus seega peremehe jala vastu kivimüüri. Bileam ei taibanud vähimatki, et Jumal oli sekkunud asjasse ja tõkestab tema teed. Vahkvihas lõi ta eeslit halastamatult, sundides looma teekonda jätkama.

(442) "Siis Jehoova ingel läks edasi ja seisis kitsas kohas, kus ei olnud teed pöördumiseks paremale ega vasakule." Ingli hoiak oli taas ähvardav. Nüüd tardus vaene loom hirmust paigale ja laskis end ratsutaja all maa peale maha. Bileam raevus viimseni ning lõi looma veel julmemalt. Siis avas Jumal eesli suu ja "keeletu koormakandja loom rääkis inimese häälega ja takistas prohveti jõledust" (2.Pet.2,16). "Mis ma sulle olen teinud," küsis loom, "et sa nüüd lõid mind kolm korda?"

Hullunud teekonna takerdumisest, vastas Bileam loomale nii nagu oleks ta rääkinud mõistusega olevusega: "Sellepärast, et sa tembutasid minuga! Kui mul oleks mõõk käes, ma tõesti tapaksin su nüüd!" Siin oli mees, kes nimetas ennast targaks ja kes oli teel needma tervet rahvast — ja ometi polnud ta oma väega suuteline tapma isegi oma ratsut!

Nüüd avas Issand Bileami silmad ja Bileam nägi Jumala inglit seisvat tema ees, paljastatud mõõk torkevalmilt käes. Õuduses "kummardas ta ja heitis silmili maha." Ingel lausus talle: "Mispärast sa lõid oma emaeeslit kolm korda? Vaata, ma olen su vastu välja astunud, sest see tee on minu meelest hukatuslik! Emaeesel nägi mind ja põikas mu eest need kolm korda. Kui ta ei oleks pöördunud mu eest, ma tõesti oleksin nüüd tapnud sinu ja jätnud tema elama!"

Bileam võlgnes oma elu vaesele loomale, keda ta nii julmalt oli kohelnud. Mees, kes väitis enese olevat Issanda prohveti — nägija, kes "näeb Kõigekõrgema nägemusi" — oli ahnusest ja kuulsuseihast nii pimestatud, et ei suutnud märgata Jumala inglit, keda nägi tema loom! Selline asi saab juhtuda nendega, "kelle uskmatud meeled on sellesinase maailma jumal teinud pimedaks" (2.Kor.4,4). Kui paljud on niiviisi pimestatud! Nad tormavad edasi keelatud

radu ning astuvad üle Jumala käsust ega märka, et Jumal ja Tema inglid on neil tee peal ees! Bileami sarnaselt on nad vihased nende peale, kes tahaksid takistada nende hukatuseteed.

Bileami meelsus ilmneb oma looma kohtlemises. "Õige tunneb oma lojuse hinge, aga õelate halastuski on julm!" (Õps.12,10). Vähesed mõistavad, (443) kui suur patt on loomi halvasti kohelda või lasta neil hooldamatusest kannatada. Tema, kes lõi inimese, valmistas ka inimesest alamad loomad ning "Tema halastus on üle kõigi Tema tegude" (Ps.145,9). Loomad loodi inimest teenima, kuid inimesel ei ole õigust neid jõhkralt kohelda või julmalt sundida.

Inimese patu pärast "kõik loodu ühtlasi ägab ja on aina sünnitusvaevas tänini" (Rom.8,22). Patt tõi kannatused ja surma inimkonnale, kuid mitte ainult — ka loomadele. Seepärast peaks inimene püüdma pigem kergendada kui et suurendada seda kannatuste koormat, mida ta on oma üleastumisega Jumala loodule põhjustanud. Inimene, kes kohtleb oma meelevalla all olevaid loomi halvasti, on türann ja pelgur. Teisele — olgu siis küsimuse all inimesed või loomad — valu tegev hoiak on saatanlik. Paljud arvavad, et nende julmus jääb varjatuks, kuna tummad loomad ei saa sellest kõnelda, ent kui nende silmad avataks nagu Bileami omad, näeksid nad kohalolevaid Jumala ingleid, kes esitavad kord tõendmaterjali taevases kohtus. Kõigist neist, kes kohtlevad halvasti Jumala loodolevusi, on taevas teadlik ning kord kohtupäeval saavad nad kuulda otsuse.

Kui Bileam nägi Jumala käskjalga, hüüatas ta hirmunult: "Ma tegin pattu, sest ma ei teadnud, et sina seisid tee peal mu vastas! Kui see nüüd sinu silmis on paha, siis ma lähen tagasi!" Issand lubas tal siiski teekonda jätkata, kuid andis mõista, et jumalik vägi kontrollib tema sõnu. Jumal kavatses tunnistada Moabile, et heebrealased olid taeva kaitse all, ja sellest pidi mõjuvalt kõnelema tõsiasi, et Bileam ei suutnud ilma Jumala loata neid needa.

Kui Moabi kuningale teatati Bileami tulekust, läks ta suure saatjaskonnaga prohvetile kuningriigi piirile vastu. Ta imestas, kuidas oli Bileam suutnud viivitada, kui teda ootas nii rikkalik tasu, kuid prohvet vastas: "Vaata, ma olen tulnud su juurde! Kas ma aga ise oskan nüüd midagi rääkida? Ma räägin seda, mis Jumal mulle suhu paneb!" Piirang tegi Bileamile väga muret, sest ta kartis, et ta ei suuda kuninga soovi täita, kuna Issanda vägi kontrollis teda.

Kuninga ja ülikute suurejoonelises seltskonnas läks Bileam "Baali kõrgendikule," (444) kust ta võis näha heebrealaste hulki. Kujutlegem prohvetit seismas sellel kõrgustikul, kust ta silmitseb Jumala valitud rahva leeri. Iisraellased ei tea vähimatki sellest, mis hetkel nii lähedal

toimub! Nad ei tea kuigi palju sellest, kuidas Jumal hoolitseb nende eest ööl ja päeval. Kui nõrk on Jumala rahva arusaamisvõime! Kui pikaldased on nad kõigil aegadel tajuma Tema armastust ja armu! Kui nad vaid märkaksid, kuidas Jumal kasutab pidevalt oma imelist väge nende heaks — kas nende süda ei pakataks siis tänutundest Tema armastuse vastu ning kas nad ei mõtiskleks aukartuses Tema majesteetlikkuse ja väe üle?

Bileam teadis nii mõndagi heebrealaste ohvriteenistusest ning ta lootis, et rahalises vääringus suuremad annid pälvivad Jumala õnnistuse ja tagavad tema patuste plaanide täidemineku. Nii võimutsesid ebajumalaid teenivate moabiitide arusaamad temagi meeltes. Tema tarkus oli muutunud rumaluseks; tema vaimulik nägemine oli tuhmunud ning ta oli end Saatana kontrolli alla andes sõgestunud.

Bileami juhtnööride kohaselt püstitati seitse altarit ja ta tõi igaühel neist ohvri. Seejärel eemaldus ta "lagedale künkale" Jumalaga kohtuma ning lubas Baalakile teatavaks teha kõik, mida Issand ilmutab.

Kuningas jäi koos Moabi ülikute ja vürstidega ohvripaika ning nende ümber koondus õhinal prohveti tagasitulekut ootavat rahvast. Lõpuks Bileam tuli ja rahvas oli valmis kuulama loitsu, mis halvanuks igaveseks vihatud iisraellasi aitava salapärase väe. Bileam lausus: "Aramist tõi mind Baalak, ida mägedelt Moabi kuningas: "Tule, nea mulle Jaakob, tule sajata Iisraeli!" Kuidas võiksin ma needa, keda Jumal ei nea? Ja kuidas ma võiksin sajatada, keda Jehoova ei sajata? Sest ma näen teda kaljude tipust ja vaatan küngastelt: ennäe rahvast, kes elab eraldi ega arva ennast paganate hulka! Kes suudaks lugeda Jaakobi põrmu, Iisraeli tolmuübemeid? Mu hing surgu õiglaste surma ja mu lõpp olgu nagu neil!"

(447) Bileam tunnistas, et ta tuli Iisraeli needma, kuid tema poolt lausutud sõnad olid risti vastu tema sisimatele tunnetele. Ta oli sunnitud lausuma õnnistussõnu, ehkki tema hing oli täis needust.

Vaadeldes Iisraeli leeri, nägi Bileam oma üllatuseks märke nende edukusest. Talle oli räägitud, et iisraellased olid algeline ja organiseerimata rahvamass, kes keerles kord siin, kord seal maad vaevates ja naaberrahvastele hirmu ja häda tekitades. Kuid nad ei näinud hoopiski sellised välja. Ta märkas tohutu leeri täiuslikku korrapära, mis eeldas põhjalikku ja distsiplineerivat korda. Talle sai selgeks, et Jumal oli Iisraeli suhtes eriliselt armuline ning pidas neid valitud rahvaks. Nad ei pidanud jääma teiste rahvaste tasemele, vaid tõusma neist

kõrgemale. "Ennäe rahvast, kes elab eraldi ega arva ennast paganate hulka!" Tol ajal, kui neid sõnu lausuti, polnud iisraellastel veel püsivat elukohta ning Bileam ei tundnud nende erilist olemust ja kombeid. Kuivõrd tabavalt aga täitus see prohvetikuulutus Iisraeli hilisemas ajaloos! Nad jäid eraldi rahvaks kõikidel pagulasaastatel ning on jäänud teistest eraldi rahvaks ka nende pikkade aastasadade jooksul, mil nad on olnud hajutatud teiste rahvaste hulka. Samuti jäävad Jumala rahva — tõelise Iisraeli — liikmed kõikide rahvaste hulgas siin maailmas ikkagi võõrasteks, sest nad on taeva kodakondsusega.

Bileamile näidati heebrealaste rahvuslikku ajalugu, kuid mitte ainult — ta nägi ka, kuidas Jumala tõeline Iisrael kasvab arvuliselt ja edeneb kuni maailma-ajaloo lõpuni. Ta nägi, kuidas Kõigekõrgem osutab erilist armu neile, kes Teda armastavad ja austavad. Ta nägi, kuidas Tema käsi neid toetab, kui nad kõnnivad surmavarju pimedas orus. Ja ta nägi sedagi, kuidas nad tulevad kord haudadest välja. Bileam nägi austuse ja surematusega kroonitud lunastatuid rõõmustamas uueksloodud maa kadumatus aus. Seda vaatepilti silmates hüüatas ta: "Kes suudaks lugeda Jaakobi põrmu, Iisraeli tolmuкübemeid?" Nähes aukrooni igaühe laubal ja rõõmusädelust igaühe palgel, lummas teda pilt tumestamatu õnnega täidetud lõppematust elust ning ta huulile tõusid pühalikud palvesõnad: "Mu hing surgu õiglaste surma ja mu lõpp olgu nagu neil!"

(448) Kui Bileam oleks soovinud vastu võtta Jumalast antud valgust, oleks ta toiminud oma sõnade kohaselt ning katkestanud viivitamatult kõik sidemed Moabiga. Ta ei oleks enam otsinud meeletult Jumala soosingut, vaid pöördunud Tema poole sügavalt kahetsevana. Kuid Bileam armastas ülekohtu palka ega soovinud sellest loobuda.

Baalak oli oodanud usaldavalt needusesõnu, mis oleks laastava katkuna kidutanud Iisraeli. Prohveti sõnu kuuldes hüüatas ta nüüd erutatult: "Mis sa mulle tegid? Ma tõin sind oma vaenlasi needma, ja vaata, sa oled neid hoopis õnnistanud?" Bileam püüdis sundseisu leevendada ning selgitas, et ta oli kõnelnud täpselt Jumala tahtest juhindudes ning Jumala vägi oli need sõnad üle ta huulte toonud. "Kas ma ei peaks ustavalt rääkima seda, mida Jumal mu suhu paneb?" küsis Bileam vastuseks.

Kuid Baalak ei loobunud siiski oma kavatsusest. Ta arvas, et heebrealaste tohutu suure leeri nägemine oli Bileami nii ehmatanud, et ta ei julgenud prohvetlikult nende vastu kuulutada. Seepärast otsustas kuningas viia prohveti teise kohta, kust võis näha ainult osakest Iisraeli leerist. Kui saaks Bileami mõjutada Iisraeli needma kasvõi ainult osade kaupa, siis saaks sel viisil varsti kogu leeri hävingusse saata. Pisga mäetipus katsetati uuesti. Jälle püstitati

seitse altarit ja neil ohverdati samad ohvrid kui eelmisel korral. Kuningas ja vürstid jäid ohvripaika ning Bileam eemaldus Jumalaga kohtuma. Taas anti prohvetile jumalik sõnum, mida ta ei suutnud muuta ega välja ütlemata jätta.

Kui Bileam naases kärsitult ootava salga juurde, küsisid ootajad: "Mis Issand rääkis?" Vastus oli jälle selline, mis pani kuninga ja tema vürstid hirmuma: "Jumal ei ole inimene, et Ta valetaks, inimlaps, et Ta kahetseks! Kas Tema ütleb, aga ei tee, või räägib, aga ei vii täide? Vaata, mind on kästud õnnistada! Tema on õnnistanud, mina ei või seda tagasi võtta! Ei märgata häda Jaakobis ega nähta õnnetust Iisraelis! Jehoova, Ta Jumal, on temaga ja temas tuntakse rõõmu kuningast!"

(449) Sellistest ilmutustest rabatuna hüüatas Bileam: "Tõesti ei ole lausumist Jaakobi ega ennustamist Iisraeli vastu!" (ingl. k.). Suur maag oli moabiitide soovil proovinud oma lausumisvõimet rakendada, kuid selgi korral võis Iisraelile kuulutada ainult seda, "mida Jumal teeb." Nii kaua, kui Iisrael oli jumaliku kaitse all, ei suutnud ükski rahvas ega riik ka kõigile Saatana vägedele toetudes neid võita. Kogu maailm pidi panema imeks, kui imeliselt Jumal oma rahvast aitas; selleski, et Tema vägi hoidis otsuseteadlikult patuteele läinud meest teatud määral vaos, nii et ta kuulutas needmise asemel kaunis luulekeeles ülevaid ja hinnalisi tõotusi. Arm, mida Jumal sel korral Iisraelile ilmutas, pidi kinnitama Tema kaitsva hoolitsuse kindlust kõikidele ustavatele, sõnakuulelikele jumalalastele kõigil aegadel. Alati, kui Saatan mõjutab õelaid inimesi Jumala rahvast laimama, kiusama ja hävitama, kinnitab just selle sündmuse meenutamine nende julgust ja usku Jumalasse.

Meeleheitele viidud Moabi kuningas hüüatas: "Kui sa teda ei nea, siis ära teda ometi õnnista!" Siiski polnud kuningas kaotanud kogu lootust, vaid otsustas veelkord proovida. Ta viis Bileami nüüd Peori mäele, kus asus Baali, nende jumala kõlvatule teenistusele pühendatud tempel. Siia püstitati sama arv altareid nagu kahel eelmisel korral ning ohverdati ka samapalju loomi. Kuid Bileam ei eemaldunud enam Jumala tahet teada saama. Ta ei läinud enam välja loitsimisele, vaid seisis altarite kõrval ning vaatas Iisraeli telke. Taas valdas teda Jumala Vaim ja andis talle edastamiseks jumaliku sõnumi: "Kui kaunid on su telgid, Jaakob, su eluasemed, oh Iisrael! Nagu sirguvad palmid, nagu rohuaiad jõe kaldal, nagu Jehoova istutatud rannarohi, nagu seedripuud vete ääres! Vesi voolab ta ämbreist ja ta külvil on palju vett! Tema kuningas on Agagist vägevam ja ta kuningriik ülendab ennast! ... Ta on laskunud lebama, ta lamab nagu lõukoer või emalõvi, kes julgeks teda ärritada? Õnnistatud olgu, kes sind õnnistavad, neetud, kes sind neavad!"

(450) Jumala rahva õitsengut kirjeldatakse siin loodusest pärit kaunite sümbolite kaudu. Prohvet võrdleb Iisraeli viljakate orgudega, kus oli küpsenud rikkalik lõikus; ammendamatutest veeojadest niisutatud õitsvate aasadega; lõhnava rannarohu ja majesteetlike seedritega. Viimatinimetatud võrdkuju on Piiblis leiduvaist kauneim ja kohaseim. Liibanoni seedrit ülistasid kõik Idamaa rahvad. Selleliigilisi puid kasvab kõikjal, kus on inimasustust. Poolustelt troopikani kõrguvad nende lopsakad kroonid ühtviisi hästi nii palavas kliimas kui käredas pakases. Seedrid kõrguvad lopsakaina jõekaldail, kuid sirguvad kõrgusse ka kõvakskuivanud kõrbealadel. Seeder ajab juured sügavale mäestikukaljude pragudesse ning suudab nii trotsida kangeidki torme. See puu jääb igihaljaks ka siis, kui talvehingus riisub kõik muu. Liibanoni seeder on teistest puudest vastupidavam, tugevam ja elujõulisem ning seda kasutatakse sümbolina nendest, kelle "elu on varjul ühes Kristusega Jumalas" (Kol.3,3). Piibel ütleb: "Õige... kasvab kõrgeks nagu seedripuu Liibanonimaal!" (Ps.92,13). Jumal on ülendanud seedri kuninglikuks metsapuuks. "Küpressid ei olnud harude poolest selle sarnased ja plataanidel ei olnud selle oksi... Ükski puu Jumala aias ei olnud ilu poolest selle sarnane" (Hes.31,8). Seedriga kujutatakse korduvalt kuninglikku väärikust, ning siis, kui Piibel tarvitab seda õigete kirjeldamiseks, osutab öeldu hinnangule, mille taevas annab neile, kes Jumala tahet täidavad.

Bileam kuulutas prohvetlikult ette, et Iisraeli Kuningas on Agagist suurem ja võimsam. Agagiks nimetati amalekkide kuningaid; amalekid olid tol ajal väga võimas rahvas. Kui Iisrael on ustav Jumalale, alistab ta kõik vaenlased. Iisraeli Kuningas oli Jumala Poeg; Tema rajab kord oma aujärje maa peale ja Tema võimsus ületab kõikide maiste kuningriikide oma.

Kui oma lootustes pettunud Baalak kuulas prohveti sõnu, haaras teda kartus ja viha. Ta meel oli paha selle pärast, et Bileamil polnud võimalik öelda talle vähimatki lootustandvat sõna nüüd, kui kõik näis olevat pöördunud tema vastu. Ta pilkas prohveti järeleandlikku ja arga teguviisi ning hüüatas siis raevunult: "Mine nüüd, põgene koju! Ma kavatsesin sind väga austada, aga näe, Jehoova on keelanud sind austada!" Bileam vastas, et ta oli algusest peale kuningat (451) hoiatanud, et suudab edasi anda ainult Jumalalt saadud sõnumit.

Enne oma rahva juurde tagasi pöördumist esitas Bileam väga kauni prohvetikuulutuse maailma Lunastajast ja Jumala rahva vaenlaste lõplikust hävitamisest: "Ma näen Teda, aga mitte nüüd, ma silmitsen Teda, aga mitte ligidalt: Jaakobist tõuseb täht, Iisraelist kerkib valitsuskepp! See purustab Moabi oimud ja kõigi Seti poegade pealaed!"

Lõpuks kuulutas ta ette Moabi, Edomi, Amaleki ja Kaini järeltulijate täielikku hävingut, jätmata Moabi kuningale ainsatki lootusekiirt.

Bileami väljavaated jõukusele ja edutamisele olid jooksnud liiva. Ta oli sattunud kuninga ebasoosingusse ning teadis, et oli tõmmanud endale ka Jumala meelepaha. Pettununa naases Bileam oma valitud käigult koju. Jõudnud koju, jättis Jumala Vaimu kontrolliv haare ta maha ning ajutiselt talitsetud ahnus võttis võimust. Nüüd oli ta valmis tarvitusele võtma ükskõik milliseid vahendeid, et saada Baalakilt lubatud tasu. Bileam teadis, et Iisraeli edu ja heaolu sõltus nende kuulekusest Jumalale ning et neid polnud võimalik võita muidu, kui ahvatledes nad pattu tegema. Niisiis otsustas ta saavutada Baalaki poolehoiu sellega, et selgitab moabiitidele, kuidas Iisraelile needust tuua.

Viivitamata pöördus ta Moabi maale tagasi ja rääkis kuningale oma plaanidest. Moabiidid olid ka ise veendunud, et Jumal kaitseb Iisraeli seni, kuni Iisrael jääb ustavaks Jumalale. Bileami plaani kohaselt tuli nad Jumalast lahutamiseks ebajumalateenistusse meelitada. Kui iisraellased õnnestuks köita Baali ja Astarte kõlvatu teenimisega, saaks nende kõikvõimsast Kaitsjast nende vaenlane ning ümberkaudsed metsikud ja sõjakad rahvad suudaksid nad peagi alistada. Kuningas leidis plaani olevat hea ning Bileam hakkas ise aitama seda ellu viia.

Bileam nägigi, kuidas kuratlik plaan õnnestus. Ta nägi, kuidas Jumala needus tabas Iisraeli ning kuidas tuhanded Tema hukkamõistu all surid. Kuid jumalik õiglus, mis karistas Iisraelis ilmnevat pattu, ei säästnud ka kiusajat. Iisraellaste ja midjanlaste vahelises sõjas tapeti Bileam. Ta oli tunnistanud oma lõpu lähedust, kui ta hüüatas: "Minu hing surgu õiglaste surma ja mu lõpp olgu nagu neil!" Kuid ta polnud soovinud elada õiglaste kombel ning seepärast sai talle ka osaks Jumala vaenlaste saatus.

(452) Bileami ja Juudase saatus meenutab teineteist nii nagu nende iseloomgi. Mõlemad mehed üritasid teenida ühtaegu Jumalat ja mammonat, kuid mõlemal ebaõnnestus silmnähtavalt. Bileam tunnistas tõelist Jumalat ja väitis end Teda teenivat. Juudas uskus, et Jeesus oli Messias ning ühines Tema järelkäijatega. Kuid Bileam lootis saavutada Issanda teenimisega rikkust ja ilmalikku au. Kui tal see ei õnnestunud, komistas ta, langes ja murdus. Juudas lootis samamoodi Kristusega ühenduses olemise kaudu saada rikkust ja teha karjääri selles ilmalikus kuningriigis, mida ta uskus Messiat rajavat. Lootuste luhtudes salgas ta ära usu ja hukkus. Nii Bileam kui Juudas olid saanud suure valguse ja erilised eesõigused, kuid üksainus hellitatud patt mürgitas kogu iseloomu ja paiskas nad hävingusse.

On ohtlik lubada kasvõi ühel ebakristlikul iseloomujoonel südames pesitseda. Üksainus hellitatud patt laastab tasahaaval kogu iseloomu ja allutab patusele ihale kõik õilsad võimed. Kasvõi ühe kaitsetõkke kõrvaldamine südametunnistusest, ühele halvale harjumusele järele andmine või sõnakuulmisest ühegi osa hooletusse jätmine kisub maha hinge kaitsemüürid ning avab Saatanale tee meid eksitama. Oleme kaitstud ainult siis, kui palume iga päev siiralt Taaveti sarnaselt: "Jehoova, anna mulle teada oma teed... Pane mind kulgema Sinu tõeteed ja õpeta mind!" Siis "mu sammud hoiavad kinni Su jälgedest, minu jalad ei kõigu" (Ps.25,4.5; 17,5).

Peatükk 41 -ÄRATAGANEMINE JORDANI ÄÄRES

(4.Ms. 25. ptk.)

(453) Rõõmsa südame ja uuendatud usuga Jumalasse pöördusid Iisraeli võidukad väehulgad Baasanist tagasi. Nad olid juba saanud enda valdusesse väärtusliku piirkonna ning uskusid, et saavad peagi ka Kaanani. Ainult Jordani jõgi lahutas neid tõotatud maast. Otse teiselpool jõge laius rohelusse uppuv viljakas tasandik, mida niisutasid vulisevad allikad ja varjasid võimsad palmid. Tasandiku lääneserval sirutasid Jeeriko kõrged tornid ja paleed end välja palmide rüpest ning seepärast nimetatigi Jeerikot "palmipuude linnaks."

Jordani idakaldal, jõe ja äsja ületatud mägiplatoo vahel oli samuti mitme kilomeetri laiune tasandik, mis ulatus piki jõge kaunis kaugele. Selles varjulises orus valitses troopiline kliima; siin õitses sittimipuu ehk akaatsia, mistõttu seda tasandikku kutsutigi Sittimi oruks. Siia lõid iisraellased oma leeri üles ja leidsid jõeäärsetest akaatsiasaludest meeldiva varjulise paiga.

Keset kaunist ümbrust aga varitses iisraellasi oht, mis oli hävitavam relvajõududest või kõrbe kiskjatest. Selle kandi elanikud olid pilastanud lopsaka loodusega maanurga. Peajumalana teeniti siin üldiselt Baali ja Baali teenistus seisnes väga suures kõlvatuses ning liiderlikkuses. Kõikjal leidus ebajumalateenistuse ja kõlvatuse viljelemiseks kohandatud paiku, mille nimedki viitasid rahva jälgile pahelisusele.

Sellise ümbruse laastav mõju puudutas peagi ka iisraellasi. Nende meeled harjusid pidevalt saadaval olevate paheliste ahvatlustega ja tegevusetu jõudeelu demoraliseeris rahvast omakorda. Peaaegu märkamatult eemaldusid nad Jumalast ja jõudsid sellisesse hingelisse olukorda, kus nad kiusatusele kergesti järele andsid.

(454) Ajal, mil Iisrael oli leeris Jordani ääres, tegi Mooses ettevalmistusi Kaanani vallutamiseks. Suure juhi kogu tähelepanu oli hõivatud selle tegevusega; sedamööda aga, kuidas erutava ootuse aeg pikenes, muutus rahvas kannatamatuks ja põikas juba mõne nädala pärast kõrvale vooruslikkuse ja südamepuhtuse teelt. Nii langesid nad oma rahvuse ajaloo ühte süngemasse ärataganemisse.

Algul käisid iisraellased ja nende paganaist naabrid omavahel vähe läbi, kuid mingi aja möödudes hakkas Iisraeli leeri hiilima midjani naisi. Nende vaikne ilmumine ei äratanud leeris suurt tähelepanu ning sellest ei räägitud algul ka Moosesele. Ometi püüdsid midjanlannad heebrealastega seltsides ahvatleda neid üle astuma Jumala käsust, tõmmata tähelepanu paganlikele kommetele ja juhtida neid ebajumalateenistusse. Sellist tegevust varjati hoolikalt sõbralikkuse rüüga, nii et isegi rahva elu jälgivad valvurid ei osanud naisi kahtlustada.

Bileami soovitusel korraldas Moabi kuningas oma jumalate auks suured pidustused ja salaja lepiti kokku selles, et Bileam meelitab iisraellasi pidustustest osa võtma. Iisraellased pidasid Bileami Jumala prohvetiks ning seepärast polnud tal raske oma kavatsust ellu viia. Tal õnnestuski endaga palju rahvast pidustustele kaasa saada. Nad julgesid astuda keelatud pinnale ja sattusid Saatana võrkudesse. Võluv muusika ja laul ning paganlike neidude lummuslik ilu panid unustama ustavuse Jumalale. Ühinenud ohjeldamatu lõbutsemise ja prassimisega, joobusid iisraellased ohtralt joodud veinist nii, et ei suutnud end enam valitseda ja kired said vaba voli. Liiderlikkusega vaigistasid nad südametunnistuse ja olid varsti valmis kummardama ebajumalaid, ohverdama paganlikel altaritel ning osalema orgialikel riitustel.

Ei läinud kaua, kui mürk oli surmanakkusena haaranud kogu Iisraeli leeri. Need, kes oleksid võitnud vaenlased lahingus, võideti nüüd paganlike naiste salakavalusega. Kogu rahvas näis olevat sõgedalt armunud. Ülemad ja juhtivad mehed olid esimeste hulgas, kes vääralt toimisid, ning süüdlasi oli rahva hulgas nii suur hulk, et ärataganemine võttis rahvusliku ulatuse. "Nõnda hoidis Iisrael Baal-Peori poole," ja lõpuks märkas ka Mooses toimuvat. (455) Selleks ajaks oli vaenlaste mõju jõudnud nii kaugele, et iisraellased osalesid kõlvatus teenistuses Peori mäel, kuid hakkasid sellele lisaks viima paganlikke riitusi läbi ka oma leeris. Eakas juht täitus meelepahaga, ning süttis ka Jumala viha.

Patused elukombed tegid Iisraeli leeris seda, mida Bileami loitsimised ei saanud korda saata — need lahutasid rahva Jumalast. Kiiresti järgnev nuhtlus äratas inimesed mõistma patu kohutavust. Leeris puhkes õudne katk ja kümned tuhanded langesid kiiresti selle ohvriks. Jumal käskis kohtumõistjatel ärataganemise eestvedajad hukata. Korraldus täideti kohe. Üleastujad hukati ning nende kehad riputati kogu Iisraelile nähtavasse kohta, et kogudus võiks eestvedajate karmi käekäiku nähes sügavalt tajuda, kuiväga Jumal jälestas nende pattu ning kui hirmuäratav oli Tema neile suunatud viha.

Rahvas mõistis, et karistus oli õiglane ja ruttas pühamu juurde. Nuttes ja sügavalt alandudes tunnistasid nad seal oma pattu. Kui nad Jumala ees pühamu ukse juures nutsid ja

nuhtlus ikka veel laastamistööd tegi ning kohtumõistjad koletut ülesannet täitsid, tuli ühe Iisraeli peamehe poeg Simri avalikult koos midjani hooraga leeri. Tegemist oli Midjani "sugukondade ühe perekonna peamehe tütrega," kelle Simri oma telki tõi. Pahelisus polnud eales ilmnenud nii julgelt ja jultunult. Purjus Simri demonstreeris "oma pattu, salgamata otsekui Soodom" ning pidas häbitegu auks. Preestrid ja rahvajuhid olid murest murtuina, alanduses nutvaina kummardunud maani "eeskoja ja altari vahel" ning palusid Issandat, et Ta oma rahvast säästaks ega lubaks oma pärisosal häbisse jääda. See Iisraeli vürst aga hooples oma patuga koguduse silme ees otsekui Jumala kättemaksu välja kutsudes ja rahva kohtumõistjate üle irvitades. Ülempreester Eleasari poeg Piinehas tõusis koguduse keskel üles, haaras piigi, "läks Iisraeli mehele järele naistekambrisse" ja tappis mõlemad asjaosalised. Nii peatati nuhtlus ja kogu Iisrael austas preestrit, kes oli jumaliku karistuse teostanud; preestriamet kinnitati temale ja tema soole igaveseks.

"Piinehas... on pööranud ära mu vihaleegi Iisraeli laste pealt," teatas Issand. "Seepärast... Vaata, ma teen temaga oma rahulepingu! See olgu temale ja ta järeltulevale soole igaveseks preestriameti lepinguks, sellepärast et ta vihastus oma Jumala asemel ja toimetas lepitust Iisraeli laste eest!"

(456) Karistuses, mis tabas Iisraeli Sittimis tehtud patu pärast, surid viimased inimesed sellest suurest hulgast, kelle kohta Issand oli öelnud ligi nelikümmend aastat tagasi: "Nad peavad surema kõrbes." Jumala korraldusel viidi läbi rahvaloendus "Moabi lagendikel Jordani ääres" ning see näitas, et "nende seas ei olnud kedagi, kes oleks olnud ära loetud Moosese ja preester Aaroni poolt, kui nad Iisraeli lapsi lugesid Siinai kõrbes..., seepärast ei olnud neist enam alles kedagi peale Kaalebi, Jefunne poja, ja Joosua, Nuuni poja" (4.Ms.26,64.65).

Jumal oli karistanud Iisraeli selle eest, et rahvas oli andnud järele midjanlaste meelitustele, ent kiusajadki ei pääsenud Jumala õiglase viha eest. Amalekid, kes olid Refidimis rünnanud iisraellaste roidunud ja väsinud järelsalka, said karistuse alles palju hiljem. Kuid midjanlased, kes meelitasid iisraellased pattu, said Jumala karistust kohe tunda, kuna nad olid ohtlikumad vaenlased. "Tasu kätte midjanlastele Iisraeli laste eest," käskis Jumal Moosest. "Pärast seda koristatakse sind su rahva juurde" (4.Ms.31,2). Korraldus viidi koheselt ellu. Igast suguharust valiti tuhat meest, kes saadeti Piinehasi juhtimisel teele. "Ja nad sõdisid Midjani vastu, nagu Jehoova oli Moosest käskinud... Hukatute seas nad tapsid Midjani kuningad... viis Midjani kuningat; ka Bileami, Beori poja, nad tapsid mõõgaga" (salmid 7 ja 8). Mooses käskis surmata ka naised, keda ründav armee oli vangistanud, sest nemad olid Iisraeli vaenlastest kõige rohkem süüdi ja ohtlikemad.

Selline oli nende lõpp, kes kasutasid Jumala rahva vastu salakavalust. Laulja ütleb: "Paganad on vajunud auku, mille nad on teinud; võrku, mille nad salajasse on seadnud, on takerdunud nende jalg!" (Ps.9,16). "Sest Jehoova ei tõuka ära oma rahvast ega jäta maha oma pärisosa, vaid kohus taotleb jälle õigust." Kui inimesed tungivad "hulgana õige inimese hinge kallale," siis Jehoova "tasub neile kätte nende nurjatuse ja Ta hukkab nad nende kurjuse pärast!" (Ps.94,15.14.21.23).

(457) Kui Bileam sai kutse tulla heebrealasi ära needma, ei suutnud kogu tema nõiakunst neile midagi halba teha, sest Issand ei olnud "näinud ülekohut Jaakobis" ega "rikutust Iisraelis" (4.Ms.23,21.23 ingl. k.). Ent olles kiusatusele järele andmisega astunud üle Jumala käsust, kaotasid nad Jumala kaitse. Siis, kui Jumala rahvas täidab ustavalt Tema käsku, "ei aita lausumine Jaakobi vastu ega õnneandmine Iisraeli vastu." Seepärast püüab Saatan kogu jõu ja salakavalusega meelitada neid pattu. Kui neist, kes tunnistavad end Jumala käskude alalhoidjateks, saavad käskudest üleastujad, siis lahutavad nad end Jumalast ega suuda enam vaenlasi tagasi lüüa.

Iisraellased, keda ei suutnud võita midjanlaste väehulgad ega nõidused, langesid Midjani hoorade püünistesse. Selline võim on Saatana teenistusele andunud naisel püüda inimhingi hukatusevõrku. "Sest palju on mahalööduid, keda tema on viinud langusele, rohkesti on neid, keda tema on tapnud!" (Õps.7,26). Selliselt eksitati Seti lapsed ära kõlbluse teelt ning rikuti püha seeme. Nii kiusati Joosepit. Selliselt võlutuna avaldas Simson oma jõu saladuse ning jättis iisraellased abitult vilistite kätte. Selles asjas komistas Taavet. Ja kuningatest targim Saalomon, kelle kohta on kolmel korral nimetatud, et ta oli Jumalast armastatud, langes sama nõidusliku väe ahvatlusel kire orjusesse ning minetas hingepuhtuse.

"See sündis neile eeltähendavalt ja on kirjutatud meile manitsuseks, kellele maailma lõpu ajad on vastu jõudnud. Sellepärast, kes enese arvab seisvat, katsugu, et ta ei langeks!" (1.Kor.10,11.12). Saatan tunneb inimsüdant hästi ning olles uurinud asja kuratliku visadusega aastatuhandeid, tunneb ta täpselt, millises punktis on kellegi iseloom kõige haavatavam. Nii on ta põlvkonnast teise üritanud tugevamaidki mehi, Iisraeli vürste, võita samade kiusatustega, mis osutusid nii edukaiks Baal-Peoris. Pikkade ajastute rannikul võime näha vrakke iseloomudest, mis on põhja läinud meelelise talitsematuse salakaridel. Sedamööda, kuidas läheneme maailma ajaloo lõpule ning Jumala rahvas seisab taevase Kaanani piiril, kahekordistab Saatan oma jõupingutusi nagu muiste, et takistada neil saamast heale maale. Ta punub püüniseid iga inimhinge jaoks. (458) Valvama peavad nii väheteadlikud ja harimatud inimesed kui ka kõrgeimatel kohtadel ja pühamaid ülesandeid täitvad inimesed, sest Saatan suunab kiusatused ka neile. Kui ta suudab määrida nende siseelu, saab ta nende kaudu juhtida

hävingusse paljusid. Ta kasutab tänapäeval samu vahendeid kui kolm tuhat aastat tagasi. Ilmalikud sõprussidemed, ilu võluvus, lõbuarmastus, flirtimine, pidusöömingud või veiniklaas on vahendid, millega ta ahvatleb inimesi üle astuma seitsmendast käsust.

Saatan veetles iisraellasi talitsematusele enne, kui mõjutas nad teenima ebajumalaid. Need, kes oma isikus häbistavad Jumala kuju ja roojastavad Tema templi, ei kõhkle järgnevalt muulgi viisil Jumalat teotamast, kui see vaid pakub võimalust rahuldada oma rikutud südame soove. Meeleline ohjeldamatus nõrgestab nii vaimu kui hinge. Elajalike ihade rahuldamine tuimestab ja halvab moraalsed ja intellektuaalsed võimed ning kirgede orjal on võimatu mõista Jumala käsu pühi nõudeid, hinnata õigesti lunastust ja inimhinge väärtust. Headus, puhtus ja tõde, aukartus Jumala vastu ja kõige selle armastamine, mis on püha — kogu püha ja õilis kiindumus, mis ühendab inimesed taevase maailmaga — söestub himude lõõmas. Inimhing muutub paljakspõlenud, viljatuks kõrbeks, kurjade vaimude eluasemeks, "kõigi rüvedate ja vihatud lindude pesapaigaks." Jumala kuju järgi loodud olevused käivad alla elajalikule tasemele.

Segunemine ebajumalakummardajatega ning ühinemine nende pidutsemisega mõjutas heebrealasi üle astuma Jumala käskudest ja tõmbas rahvale Tema hukkamõistu. Samuti õnnestub Saatanal kristlasi pattu meelitada sellega, et sõlmib nende ja jumalakartmatute vahel sidemed ning paneb nad osa võtma nende lõbustustest. "Minge ära nende keskelt ja eralduge neist," ütleb Issand, "ja ärge puudutage roojast" (2.Kor.6,17). Jumal nõuab oma rahvalt tänapäeval samavõrd nagu muistselt Iisraelilt, et nad erineksid maailmast, selle kommetest ja põhimõtetest. Selline erinevus ilmneb tõepoolest paratamatult siis, kui inimesed ustavalt Tema Sõna õpetusi järgivad. Kristlasi hoiatatakse jumalatute meelsuse ja kommetega mugandumast sama selgelt ja üksikasjaliselt nagu hoiatati heebrealasi segunemast paganatega. Kristus ütleb meile: "Ärge armastage maailma ega seda, mis on maailmas. Kui keegi maailma armastab, siis ei ole Isa armastust tema sees" (1.Joh.2,15). "Maailma sõprus on vaen Jumala vastu; kes nüüd tahab olla maailma sõber, see saab Jumala vaenlaseks" (Jak.4,4). (459) Kristuse järelkäijatel tuleb eralduda patustest ja viibida nende seltsis ainult siis, kui on võimalus neile head teha. Meil tuleb otsustavalt eristuda nende seltskonnast, kelle mõju kaugendab meid Jumalast. Samal ajal, kui palvetame: "Ära saada meid kiusatusse," tuleb meil ise — nii palju kui võimalik — kiusatusest hoiduda.

Iisraellased langesid pattu väliselt rahulikes ja ohututes olukordades. Nad ei hoidnud Jumalat pidevalt meeles, jätsid hooletusse palve ja muutusid enesekindlaiks. Jõudeolek ja oma ihade rahuldamine muutsid nad hooletuiks meeli laastavate mõtete eest valvama. Seespool müüre olevad reeturid kiskusid maha muistse Iisraeli põhimõtete kantsid ja andsid rahva

Saatana võimu alla. Sarnaselt püüab Saatan inimlast ka tänapäeval hukutada. Maailm ei teagi, kui pikk ettevalmistusprotsess toimub kristlase südames enne, kui ta avalikult patustab. Mõte ei libise korraga puhtuselt ja pühaduselt rikutusse. Läheb aega, enne kui Jumala kuju järgi loodud inimene mandub elajalikuks või saatanlikuks. Vaadates me muutume. Pidevalt ebapuhastes mõtetes mõnuledes saab inimene harjutada oma meelt nii, et hakkab meeldivana nägema pattu, mida kord jälestas.

Saatan püüab kõikvõimalike vahenditega populariseerida kuritegevust ja moraalitust. Me ei saa kõndida linnatänavail sammugi, nägemata räigeid reklaame mingis romaanis või näidendis esitatavatest kuritegudest. Selliselt harjutatakse inimmeeli patuga. Kurjategijate teguviisi valgustatakse ajakirjanduses ning kõigist kirgi ülespuhuvaist juhtumitest kõneldakse põnevusega. Inimene võib kuulda ja lugeda kõlvatutest kuritegudest nii palju, et kord erk südametunnistus, mis oleks sellise tooruse stseenidest õudusega tagasi põrkunud, paadub sel määral, et neid asju hakatakse jälgima ahne huviga.

Paljud kaasaja maailma populaarsed lõbustused kalduvad isegi end kristlasteks nimetavate inimeste ringkonnas samasse punkti välja viima nagu muistsete paganate puhul. Meelelahutuse hulgas on tõepoolest vähe sellist, mida Saatan ei muudaks hingehävitavaks. Näidendite kaudu on ta sajandeid piitsutanud üles kirgi ja ülistanud pahesid. Saatan kasutab ooperi kütkestavat esitust ja muusikat, maskiballe, tantsupidusid ja kaardimängu selleks, et murda põhimõtete tõkkeid ning avada võimalus meelelisele nautlemisele. (460) Tema on mässimas inimhinge oma võrkudesse igal lõbuõhtul, mis kannustab uhkuse ja himude taltsutamatust ning paneb inimese unustama Jumala ja igavesed asjad.

"Hoia oma südant enam kui kõike muud," on targa mehe nõuanne, "sest sellest lähtub elu!" (Õps.4,23). Inimene on niisugune "kui ta arvab oma hinges" (Õps.23,7). Jumalik arm peab saama uuendada südame, sest muidu on asjatu püüda puhastada elu. Inimene, kes püüab kujundada õilsat ja vooruslikku iseloomu ilma Kristuse armuta, rajab oma hoone tuiskliivale. Kiusatuse metsikus tormis vajub see kindlasti kokku. Iga inimene peaks palvetama Taaveti sarnaselt: "Loo mulle, Jumal, puhas süda, ja uuenda mu sees kindel vaim!" (Ps.51,12). Ja taevasest annist osa saanuna tuleb meil minna edasi täiuslikkuse poole, olles valvatud "Jumala väega... usu läbi" (1.Pet.1,5).

Ometi tuleb meilgi kiusatusele vastu seismiseks pingutada. Need, kes ei taha langeda Saatana salakavalustesse, peavad hoolsalt valvama sissepääsuteid oma hinge; neil tuleb hoiduda lugemast, vaatamast ning kuulamast seda, mis äratab ebapuhtaid mõtteid. Meeli ei

peaks jätma ekslema teemadele, mida hingevaenlane ette paneb. "Sellepärast vöötage oma meele niuded," ütleb apostel Peetrus, "ja olge kained; ... ärge anduge endistele himudele, nagu siis, kui teil puudus õige teadmine; vaid nõnda nagu see, kes teid on kutsunud, on püha, saage ka ise pühaks kõigis eluviisides" (1.Pet.1,13-15). Ja Paulus ütleb: "Kõik, mis on tõsine, mis aus, mis õige, mis kasin, mis armas, mis on hea kuulda või vooruslik komme ja kiituse väärt, sellele mõtelge!" (Fil.4,8). Öeldu nõuab tõsist palvet ja lakkamatut valvsust. Püha Vaimu pidev mõjutus peab aitama meil suunata mõtteid ülespoole ning harjutada mõtisklema puhastest ja pühadest asjadest. Meil tuleb Jumala Sõna hoolsalt uurida. "Millega hoiab noor inimene oma teeraja selge? Kui ta seda peab Sinu sõna järgi! ... Ma panen Su sõna tallele oma südamesse," ütleb Laulja, "et ma ei teeks pattu Sinu vastu!" (Ps.119,9.11).

(461) Iisraeli patt Beet-Peoris tingis rahvale Jumala karistuse, ja ehkki Ta tänapäeval ei karista samade pattude eest sama kiiresti, ei jää need ometi karistamata. "Kui keegi rikub Jumala templi, siis Jumal rikub tema " (1.Kor.3,17). Loodus on sidunud seesuguste üleastumistega kohutavad karistused — karistused, mis varem või hiljem tabavad igat seadusest üleastujat. Rohkem kui mingid teised patud, on just kõlblusevastased patud viinud inimsugu alla ning põhjustanud nii hirmuäratavalt haigusi ja viletsust. Võib-olla õnnestub patustajal oma üleastumist teiste inimeste eest varjata, kuid ta peab ometi kogema oma tegude tagajärgede lõikust kannatuste, haiguse, nõrgamõistuslikkuse või enneaegse surma näol. Pärast seda elu tuleb aga astuda Jumala kohtujärje ette, kus langetatakse karistus igaveseks. "Need, kes teevad seesugust, ei päri Jumala riiki," vaid nende osaks on Saatana ja kõigi kurjade inglitega koos "tulejärv, see on teine surm" (Gal.5,21; Ilm.20,14).

"Sest võõra naise huuled tilguvad mett ja tema suulagi on libedam kui õli! Aga viimaks on ta kibe nagu koirohi, terav, otsekui kaheterane mõõk!" (Õps.5,3.4). "Hoia oma tee temast kaugel ja ära mine tema koja ukse ligi, et sa ei annaks oma au mitte teistele ega oma aastaid armutule, et võõrad ei küllastuks sinu varast ja su töövaev ei läheks muulase kotta, et sa viimaks ei hakkaks vinguma, kui su liha ja ihu on lõpnud" (salmid 8-11). "Tema koda vajub alla surma poole... Ükski, kes tema juurde sisse läheb, ei tule tagasi" (Õps.2,18.19). "Tema kutsutud on põrgu sügavustes" (Õps.9,18).

Peatükk 42 KÄSKU KORRATAKSE

(5.Ms. 4-6. ptk. ja 28. ptk.)

(462) Issand teatas Moosesele, et Kaanani vallutamise aeg oli käes; ning seistes kõrgel mäel, kust ta võis näha üle Jordani jõe tõotatud maad, silmitses eakas prohvet sügava huviga oma rahva pärisosa. Kas oli võimalik, et Kaadesis tehtud patu pärast langetatud kohtuotsus võidakse veel muuta? Ta anus hardalt: "Issand Jehoova! Sina oled oma sulasele hakanud näitama oma suurust ja oma vägevat kätt! Kas on jumalat taevas või maa peal, kes suudaks teha Sinu tegusid ja vägitöid? Lase mind ometi minna ja näha seda head maad, mis on teispool Jordanit, teispool sedasinast ilusat mägestikku ja Liibanoni!"

Kuid Issand vastas: "Küllalt sulle! Ära enam räägi mulle sellest asjast! Mine üles Pisga tippu ja tõsta silmad lääne ja põhja ja lõuna ja ida poole ja vaata silmaga, sest üle selle Jordani sina ei lähe" (5.Ms.3,24-27).

Nurisemata alistus Mooses Jumala poolt öeldule. Nüüd muretses ta vaid Iisraeli pärast. Kes oleks valmis hoolitsema rahva heaolu pärast nii nagu tema oli hoolitsenud? Kogu südamest palvetas ta: "Pangu Jehoova, kõige liha vaimude Jumal, koguduse üle üks mees, kes läheks välja nende ees ja kes tuleks tagasi nende ees, kes viiks nad välja ja kes tooks nad tagasi, et Jehoova kogudus ei oleks nagu kari, kellel ei ole karjast!" (4.Ms.27,16.17).

Issand kuulis oma sulase palvet ja vastas: "Võta Joosua, Nuuni poeg, mees, kelles on Vaim, ja pane oma käsi tema peale, ja pane ta seisma preester Eleasari ja terve koguduse ette ning anna temale nende nähes kohustus. Pane tema peale osa oma väärikusest, et terve Iisraeli laste kogudus võtaks teda kuulda" (salmid 18-20). Joosua oli kaua Moosesele abiks olnud. Ja kuna ta oli tark, võimekas ja usklik mees, valiti tema Moosese järglaseks.

(463) Mooses pani oma käed Joosua pea peale, esitas talle tõsised üleskutsed ning pühendas ta selliselt Iisraelile juhiks. Joosuale anti nüüd ka osa valitsemisülesannetest. Moosese vahendusel ütles Issand kogudusele Joosua kohta: "Siis ta astugu preester Eleasari ette ja too küsigu temale Uurimi otsust Jehoova ees; tema käsul nad mingu välja ja tema käsul nad tulgu tagasi, tema ise ja kõik Iisraeli lapsed ühes temaga, terve kogudus!" (salmid 21-23).

Enne, kui Mooses andis täielikult üle Iisraeli nähtava juhi kohustused, käskis Issand tal rahvale meelde tuletada nende vabastamist Egiptusest ja rännakut kõrbes. Samuti tuli tal korrata põhilist käsuseaduses, mida kuulutati Siinailt. Tol korral, kui käsk Siinailt teatavaks tehti, olid nüüdsest kogudusest vaid mõningad küllalt vanad selleks, et mõista toimunu ehmatavat pühalikkust. Kuna rahval tuli peagi ületada Jordan ja vallutada tõotatud maa, soovis Jumal neile veelkord esitada oma käsu nõuded ja näidata, et heaolu tingimuseks on sõnakuulmine.

Mooses seisis rahva ees, et viimast korda esitada hoiatusi ja manitsusi. Tema nägu valgustas püha helk. Juukseid olid valgendanud pikad aastad, kuid rüht oli sirge, näost peegeldus raugematu elujõud ja tervis ning pilk oli tuhmumatu. See oli tähtis kokkutulek ja sügavalt liigutatuna kirjeldas ta Iisraeli kõikväelise Kaitsja armastust ja halastust:

Küsi ometi endistelt aegadelt, mis on olnud enne sind, alates päevast, mil Jumal lõi maa peale inimese, ja küsi taeva äärest ääreni, kas on kunagi sündinud niisugust suurt asja või kas on iganes kuuldud sellesarnast? Kas on ükski rahvas kuulnud Jumala häält rääkivat tule keskelt, nõnda nagu sina oled kuulnud, ja siiski jäänud elama? Või kas on mõni jumal üritanud tulla võtma enesele üht rahvast teise rahva keskelt katsumiste, tunnustähtede ja imetegudega, sõja ja vägeva käe ja väljasirutatud käsivarre abil, ja suurte hirmutuste abil, nõnda nagu Jehoova, teie Jumal tegi teiega Egiptuses sinu silma ees? Sina ise oled seda näinud, et sa teaksid, et Jehoova on Jumal; ei ole ühtki teist peale Tema!

(464) Mitte, et te olete suurim kõigist rahvaist, ei ole Jehoova teid eelistanud ja valinud, ei, te olete ju väikseim kõigist rahvaist, vaid sellepärast, et Jehoova teid armastas ja tahtis pidada vannet, mille Ta oli andnud teie vanemaile, tõi Jehoova teid vägeva käega välja ja lunastas sind orjusekojast vaarao, Egiptuse kuninga käest. Ja tea, et Jehoova, su Jumal, on Jumal, ustav Jumal, kes lepingut peab ja heldust osutab tuhandest põlvest saadik neile, kes Teda armastavad ja Tema käske peavad (5.Ms.7,7-9).

Iisraeli rahvas oli valmis süüdistama Moosest kõigis oma hädades, kuid nüüd ei kahtlustanud nad enam teda uhkuses, auahnuses või isekuses. Usaldusega kuulasid nad tema kõnet. Mooses osutas ustavalt nende vigadele ja nende isade vigadele. Pikk kõrberännak oli äratanud neis sageli kannatamatust ja mässumeelt, kuid Kaananisse pääsu edasilükkumises ei saanud süüdistada Issandat; Tema kurvastas samapalju kui nemadki selle pärast, et Ta ei saanud anda tõotatud maad kohe nende valdusesse ja seega näidata kõikidele rahvastele, kui võimsalt Ta oli oma rahva vabastanud. Rahvas ei toetunud usaldavalt Jumalale, vaid oli ülbe ja

uskmatu ning see oli takistanud neil saamast Kaananisse. Nad poleks andnud õiget eeskuju rahvast, kelle Jumal oli Jehoova, sest neil polnud Tema puhast, head ja heldet iseloomu. Oleksid nende isad järginud ustavalt Jumala korraldusi ja otsuseid ning oleksid nad kõndinud Tema käskude teel, oleksid nad juba kaua aega tagasi võinud asuda Kaananisse püha, õitsva ja õnneliku rahvana. Heale maale saamise viivitus häbistas Jumalat ja vähendas Tema väärtust ümbritsevate rahvaste silmis.

Mooses mõistis Jumala käsu olemust ja väärtust ning kinnitas rahvale, et ühelgi teisel rahval polnud nii tarku, õigeid ja armulisi seadusi kui heebrealastele antud. Ta ütles: "Vaata, ma olen teile õpetanud seadlusi ja seadusi, nagu Jehoova, mu Jumal, mind on käskinud, et te teeksite nõnda sellel maal, mida te lähete pärima. Pidage neid ja tehke nende järgi, sest see on teie tarkus ja teie mõistus rahvaste silmis, kes ütlevad kõiki neid seadusi kuuldes: "Seesinane suur rahvas on tõesti tark ja mõistlik rahvas!

(465) Mooses juhtis rahva tähelepanu "päevale, mil nad seisid Jehoova, oma Jumala ees Hoorebil." Ta esitas heebrealastele üleskutse: "Sest kas on teist suurt rahvast, kellele jumalad on nii lähedal nagu meie Jumal Jehoova, iga kord kui me Teda hüüame? Ja kas on teist suurt rahvast, kellel on nii õiglased seadlused ja seadused, nagu kogu see käsuõpetus, mille ma täna panen teie ette?" Tänapäeval võiks korrata tollal Iisraelile esitatud üleskutset. Seadused, mida Jumal vana-aja rahvale andis, olid targemad, paremad ja inimsõbralikumad kui maailma tsiviliseerituimate rahvaste omad. Rahvaste seadustes täheldatakse märke uuendamata inimsüdame nõrkustest ja kirgedest, kuid Jumala käskudes on jumalikkuse pitser.

"On ju Jehoova teid võtnud ja välja toonud rauasulatusahjust Egiptusest," jätkas Mooses, "et saaksite Tema pärisrahvaks." Seejärel kirjeldati iisraellastele maad, kuhu nad pidid peagi asuma ning mis pidi neile kuuluma tingimusel, et nad kuuletuvad Jumala käsule. Need sõnad liigutasid sügavalt iisraellaste südant, kuna neile meenus, et mees, kes nii haaravalt kirjeldas hea maa õnnistusi, pidi nende patu tõttu oma rahva pärisosast ilma jääma:

"Sest Jehoova, su Jumal, viib sind heale maale, mis ei ole nagu Egiptusemaa, kust te ära tulite, kus sa külvasid oma seemet ja mida sa jalaga veeratast tallates kastsid nagu juurviljaaeda, vaid see maa, kuhu te lähete, et seda pärida, on mägine ja orune maa, mis joob vett taeva vihmast..., veeojade, allikate ja sügavate vete maa, mis voolavad orgudes ja mägedes, nisu, odra, viinapuude, viigipuude, granaatõunapuude, õlipuude ja mee maa, maa, kus sa ei söö leiba kehvuses, kus sul midagi ei puudu, maa, mille kivid on raud ja mille mägedest sa saad raiuda vaske..., maa, mille eest hoolitseb Jehoova, su Jumal, millel alaliselt, aasta algusest aasta lõpuni, viibivad Jehoova, su Jumala silmad" (5.Ms.8,7-9; 11,10-12). "Ja kui Jehoova, su Jumal, viib sind sellele maale, mille Ta vandega su vanemaile, Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile, on tõotanud sulle anda — suured ja head linnad, mida sa pole ehitanud, ja kojad, täis kõike head, mida sa pole täitnud, ja raiutud kaevud, mis sa pole raiunud, viinamäed ja õlipuud, mida sa pole istutanud — ja kui sa oled söönud ja su kõht on täis saanud, siis hoia,

et sa ei unusta Jehoovat... Hoidke, et te ei unusta Jehoova, oma Jumala seadust..., sest Jehoova, su Jumal, on hävitav tuli, püha vihaga Jumal!"

(466) "Kui te aga teete seda, mis on kuri Issanda silmis," jätkas Mooses, "te tõesti varsti hävite sellelt maalt, mida te lähete pärima üle Jordani."

Olles korranud avalikult, kõikide kuuldes käsuseadust, kirjutas Mooses üles kõik Jumalalt saadud käsud, seadlused ja karistused ning kõik ohvrisüsteemi puudutavad määrused. Seejärel anti raamat, mis seda kõike sisaldas, vastavate ametnike hoolde ning paigutati ohutuse pärast seaduselaeka kõrvale. Kuid Mooses kartis ikka veel, et rahvas taganeb Jumalast. Liigutavalt ülevas kõnes loetles ta neile õnnistusi, mida nad saavad sõnakuulelikkuse korral, ja needusi, mida tingivad üleastumised:

"Ja kui sa tõesti kuuled Jehoova, oma Jumala häält ja pead hoolsasti kõiki Tema käske, mis ma täna sulle annan," siis oled sa õnnistatud "linnas ja õnnistatud oled sa väljal! Õnnistatud on su ihuvili, su maapinna saak, su lojuste juurdekasv... Õnnistatud on su korv ja su leivaküna! Õnnistatud oled sa tulles ja õnnistatud oled sa minnes! Jehoova paneb vaenlased, kes kipuvad sulle kallale, su ette kaotust kandma... Jehoova käsib seda õnnistust olla sinuga su aitades ja kõiges, mille külge sa oma käe paned."

"Aga kui sa ei kuula Jehoova, oma Jumala häält, ei pea hoolsasti kõiki Tema käske ja seadlusi, mis ma täna sulle annan, siis tulevad su peale kõik need needused ja tabavad sind... ja saad hirmutuseks, kõnekäänuks ja pilkesõnaks kõigi rahvaste keskel, kuhu Jehoova sind ajab! ... Ja Jehoova pillutab sind kõigi rahvaste sekka, ühest maa äärest teise, ja sa teenid seal teisi jumalaid, keda ei ole tundnud ei sina ega su vanemad — puust ja kivist! Ja nende rahvaste hulgas ei ole sul rahu, su jalatallal ei ole puhkepaika ja Jehoova annab sulle seal väriseva (467) südame, kustuvad silmad ja lootuseta hinge! Su elu ripub nagu juuksekarva küljes, sa värised ööd ja päevad ega ole kindel oma elu pärast! Sa ütled hommikul: "Oleks juba õhtu!" Aga õhtul sa ütled: "Oleks juba hommik!" kartuse pärast, mis täidab su südant, ja vaate pärast, mida su silmad näevad!"

Vaimust inspireerituna võis Mooses vaadata ette kaugesse tulevikku ja kirjeldada, kui kohutavalt Iisrael kui rahvas lõpuks hävitatakse ning kuidas Rooma väehulgad teevad maatasa Jeruusalemma: "Jehoova toob kaugelt maailma äärest su kallale ühe rahva, kes lendab nagu kotkas, rahva, kelle keelt sa ei mõista, jultunud rahva, kes ei hooli vanast ega anna armu noorele!"

Elavalt kirjeldas Mooses riigi täielikku rüüstamist ja rahva kohutavaid kannatusi siis, kui Tiituse armee piirab Jeruusalemma: "See sööb ära su lojuste soo ja su maa vilja, kuni sa oled kadunud... Ja see ahistab sind kõigis su väravais, kuni varisevad su kõrged ja kindlad müürid, mille peale sa loodad kogu oma maal... Ja sina sööd oma ihuvilja, oma poegade ja tütarde liha, kelle Jehoova, su Jumal, sulle on andnud, piiramisel ja kitsikuses, miska su vaenlane sind ahistab! ... Su keskel olev õrn ja hellitatud naine, kes oma õrnuses ja hellitatuses ei ole

katsunud jalataldagi maha panna, vaatab kurjalt mehele oma süles... ja laste pärast, kelle ta sünnitab, sest ta tahab ise neid salaja süüa täielikus puuduses piiramisel ja kitsikuses, kui su vaenlane sind ahistab su väravais!"

Mooses lõpetas kõne mõjuvate sõnadega: "Ma kutsun täna tunnistajaiks teie vastu taeva ja maa: ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse! Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada, armastades Jehoovat, oma Jumalat, kuulates Tema häält ja hoidudes Tema poole! Sest see on su elu ja su päevade pikkus, et sa võiksid elada maal, mille Jehoova on vandega tõotanud anda su vanemaile, Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile!" (5.Ms.30,19.20).

Vajutamaks öeldut veel sügavamale iisraellaste meeltesse, valas Mooses selle värsivormi. Nii sündinud laul polnud ainult ajalooline, vaid ka prohvetlik. (468) Laul kõneles Jumala imelisest juhtimisest minevikus, kuid kirjeldas ka tuleviku suuri sündmusi ning ustavate lõplikku võitu Kristuse teisel tulekul väes ja aus. Rahvast innustati värsivormi saanud ajalugu pähe õppima ning seda oma lastele ja lastelastele õpetama. Seda laulu tuli laulda koguduse jumalateenistustel ja korrata argitöö juures. Vanemate kohustuseks oli jäädvustada need sõnad laste vastuvõtlikesse meeltesse nii kindlalt, et need kunagi ei ununeks.

Kuna iisraellased pidid olema erilises mõttes Jumala käsu valvajaiks ja hoidjaiks, tuli Jumala seaduste tähendust ja nendele kuuletumise tähtsust inimestele sügavalt toonitada ning vanemate kaudu lastele ja lastelastele edasi anda. Issand andis oma käskude suhtes korralduse: "Kinnita neid oma lastele kõvasti ja kõnele neist kojas istudes ja teed käies, magama heites ja üles tõustes... Kirjuta need oma koja piitjalgadele ja väravatele!"

Kui lapsed tulevatel aegadel küsisid: "Mis tunnistused ja seadlused ja kohtuseadused need on, mis Jehoova, meie Jumal, teile on andnud?" siis tuli vanematel jutustada, kui armuliselt oli Jumal neid kohelnud, kuidas Issand oli neid vabastanud selleks, et nad saaksid kuuletuda Tema käsule. Neil tuli oma lastele öelda: "Jehoova käskis meid teha kõigi nendesinaste seadluste järgi, karta Jehoovat, meie Jumalat, et meie käsi alati hästi käiks, et Ta hoiaks meid elus, nagu see tänapäeval ongi. Ja see on meile õiguseks, kui me täidame hoolsasti kõiki neid käske, Jehoova, meie Jumala ees, nagu Ta meid on käskinud!"

Peatükk 43 -MOOSESE SURM

(5.Ms. 31-34. ptk.)

(469) Kõiges selles, kuidas Jumal oma rahvast kohtleb, põimub Tema armastuse ja halastuse selgete tõenditega Tema tingimusteta ja erapooletu õiglus. Heaks näiteks öeldust on Heebrea rahva ajalugu. Jumal oli lubanud Iisraelil kogeda suuri õnnistusi. Tema armastavat heldust nende vastu illustreerib liigutav kujund: "Nõnda nagu kotkas oma pesakonda lendu ergutades hõljub kaitstes oma poegade kohal, nõnda laotas Ta oma tiivad, võttis tema ja kandis teda oma tiivasulgedel! Jehoova üksi juhtis teda..." Ja ometi karistati neid üleastumiste pärast kiirelt ja karmilt.

Jumal on väljendanud oma lõpmatut armastust oma ainsa Poja andmises kadunud inimsoo lunastamiseks. Kristus tuli siia maailma, et ilmutada inimestele Isa iseloomu ning Tema elu oli täis jumaliku õrnuse ja kaastunde tegusid. Ometi ütleb Kristus ise: "Kuni kaob taevas ja maa, ei kao käsuõpetusest mitte ühtki tähekest või ühtki märgikest" (Mat.5,18). Sama hääl, kes ülima kannatlikkuse ja armastusega kutsub patust inimest tulema Tema juurde, et saada andestust ja rahu, peab kohtus ütlema Tema armu põlanud inimestele: "Minge ära minu juurest, te neetud" (Mat.25,41). Terves Piiblis esitatakse Jumalat nii hella Isa kui ka õiglase Kohtunikuna. Ehkki Ta osutab ülimalt meelsasti armu ja "annab andeks ülekohtu ja üleastumised ning patu," ei jäta Ta "siiski ... süüdlast karistamata" (2.Ms.34,7).

Suur rahvaste Valitseja oli öelnud, et Mooses ei võinud viia Iisraeli kogudust ihaldatud maale ning Jumala sulase innukaimgi palve ei saavutanud otsuse ümbermuutmist. Mooses teadis, et ta peab surema. Ometi ei lakanud ta hetkekski Iisraeli eest hoolitsemast. Ta oli ustavalt püüdnud valmistada kogudust ette tõotatud pärandiosale siirdumiseks. Jumala korraldusel läksid Mooses (470) ja Joosua kogudusetelgi juurde ning pilvesammas tuli ja peatus telgi ukse kohal. Siin usaldati rahvas pühalikult Joosua hoolde. Moosese töö Iisraeli juhina oli lõppenud. Ent ennast unustades mõtles ta ikkagi rahvale. Kogunenud rahvahulga ees lausus Mooses Jumala nimel oma järglasele sellised püha julgust sisendavad sõnad: "Ole vahva ja tugev, sest sina pead viima Iisraeli lapsed sellele maale, mille ma vandega olen tõotanud neile anda, ja mina olen sinuga!" Seejärel pöördus Mooses rahva vanemate ja ülemate poole ning õhutas neid täitma täpselt õpetusi, mida ta Jumalalt saaduina oli neile edasi andnud.

Silmitsedes vana meest, kes pidi peagi neist lahkuma, hindas rahvas uudselt ja sügavamalt tema isalikku õrnust, tarku nõuandeid ja väsimatut elutööd. Kui sageli oli Mooses palvetanud Jumala poole, et päästa nad karistusest, mis ähvardas neid nende patu tõttu hävitada! Süümepiinad suurendasid rahva leina veelgi. Kriipiva südamega meenutasid nad, kuidas nende rikutus oli provotseerinud Moosest patule, mille pärast ta pidi surema.

Oo, oleks nende armastatud juht veel võinud jätkata elu ja tööd! Ükski teine võimalik karistus poleks puudutanud Iisraeli kibedamalt kui tema äravõtmine. Jumal soovis panna rahva mõistma, et nad ei peaks tegema oma tulevase juhi elu nii katsumusterohkeks nagu nad olid

teinud Moosese oma. Jumal kõneleb oma rahvale esmalt neile jagatud õnnistuste kaudu, ja kui neid ei hinnata, siis kõneleb Ta õnnistuste äravõtmise kaudu, et nad näeksid oma pattu ja pöörduksid kogu südamest Tema poole.

Veel samal päeval käskis Issand Moosest: "Mine üles... Nebo mäele..., ja vaata Kaananimaad, mille ma annan Iisraeli lastele päranduseks! Siis sa sured seal mäe peal, kuhu sa üles lähed, ja sind koristatakse oma rahva juurde..." Mooses oli Issanda kutsel sageli leerist lahkunud ja Temaga kohtuma läinud, kuid nüüd tuli tal minna vastu uuele, salapärasele sündmusele. Ta pidi minema teele, et usaldada oma elu Looja kätesse. Mooses teadis, et ta pidi surema üksi; ükski maine sõber ei pidanud teda tema viimastel tundidel teenima. Eesootav oli nii aukartustäratav ja salapärane, et Moosese süda värises. Lahkumine rahvast, keda ta oli armastanud ja kelle eest hoolitsenud, kelle käekäiguga oma elu nii pikaks ajaks sidunud, tundus kõige karmima läbikatsumisena. Kuid Mooses oli õppinud usaldama Jumalat ning küsimusi esitamata jättis ta ennast ja oma rahva Tema armastuse ja halastuse hoolde.

(471) Viimast korda oli Mooses oma rahvaga. Taas laskus Jumala Vaim tema peale ning ülevaimate ja liigutavaimate sõnadega õnnistas ta iga suguharu eraldi ja lõpuks kõiki koos:

Ükski ei ole nagu Jesuruni Jumal, kes taevas sõidab sulle appi ja on pilvedes omas kõrges olemuses! Varjupaigaks on iidne Jumal kes sirutab välja igavesed käsivarred! Tema ajas vaenlase su eest ja ütles: "Hävita!" Ja Iisrael elas julgesti, Jaakobi allikas oli üksinda vilja ja viina maal — tema taevas tilgutas ka kastet!

Õnnis oled, Iisrael, kes on sinu sarnane? Rahvas, keda Jehoova päästab, kilp, kes sind aitab! (5.Ms.33,26-29).

Seejärel lahkus Mooses Iisraeli leerist ning asus sõnatult ja üksi mäkke viivale teekonnale. Ta läks "Nebo mäele, Pisga tippu." Üksildasel mäeharjal Ta seisatas ja tema tuhmumatu pilk silmitses ees avanevat vaatepilti. Kaugel läänes sinas suur meri. Põhjas sirutus taeva poole Hermoni mägi. Idas laius Moabi tasandik ning selle taga oli Baasan, Iisraeli võidu paik. Lõunasuunas aga laius nende rännakute kõrb.

Vaikses üksinduses meenutas Mooses raskusi ja katsumusi täis elu alates ajast, mil ta valis Egiptuse õukonna hiilguse ja tulevase valitseja-seisuse asemel siduda end Jumalast valitud rahvaga. Tema mõtteist libisesid läbi pikad aastad kõrbes, mil ta karjatas Jitro loomi; Ingli ilmumine põlevas põõsas ja kutse hakata Iisraeli vabastajaks. Veelkord kerkisid meelde pildid võimsatest imedest, millega Jumal aitas oma valitud rahvast ja meenutused Tema pikameelsest halastusest kõigil rännaku- ja vastuhakuaastatel. (472) Vaatamata kõigele, mida Jumal nende kasuks oli teinud ning vaatamata Moosese palvetele ja pingutustele, oli Egiptusest lahkunud täiskasvanute suures hulgas leidunud ainult kaks nii ustavat, et nemad võisid minna tõotatud maale. Oma töö tulemusi kaaludes näis Moosesele, et tema katsumuste- ja ohvriterohke elu oli kulunud peaaegu asjatult.

Ometi ei tundnud ta kahjutunnet kogetud koorma üle. Ta teadis, et Jumal oli valinud talle töö. Kui Jumal teda esmakordselt kutsus Iisraeli orjapõlvest välja juhtima, kohkus ta vastutuse eest tagasi. Kuid töösse asunud, ei olnud ta end kordagi koormast vabastada püüdnud. Ta polnud nõustunud ka siis, kui Issand tegi ettepaneku hävitada mässuline Iisrael ja vabastada Mooses vastutusest. Ehkki katsumused olid olnud suured, oli ta kogenud ka rõõmu Jumala erilisest poolehoiust. Ta oli omandanud kõrberännaku kestel rikkalikke kogemusi, oli näinud Jumala väe ja au erilisi avaldumisi ning saanud osa Tema armastusest. Ta mõistis, et oli valinud targalt, kui otsustas pigem Jumala rahvaga ühes viletsust kannatada kui et üürikest aega paturõõmu nautida.

Vaadates tagasi oma kogemustele Jumala rahva juhina, märkas ta üht ränka tegu, mis määris tema eluaruannet. Oo, saaks seda üleastumist olematuks teha, siis ei kohkuks ta surma eest tagasi! Ometi oli ta veendunud, et Jumal ei oodanud muud kui kahetsust ja usku tõotatud Ohvrisse; veelkord tunnistas Mooses oma pattu ja palus Jeesuse nimel andeks.

Nüüd näidati talle panoraamvaatena kogu tõotatud maad. Tema silme ees laotusid lahti selle maa kõik osad — mitte uduvinesse kaduvaina ja ebamäärastena, vaid selgepiiriliste ja maalilistena. Neis pilguheitudes näidati talle maad sellisena, milliseks see pidi Jumalast õnnistatuna Iisraeli valduses muutuma, mitte aga sellisena nagu see oli praegu. Moosesele näis, et ta silmitseb teist Eedenit. Ta nägi Liibanoni seedritega kaetud mägesid, oliivisaludest ja lõhnavatest viinapuudest hõbehalle künkaid, haljendavaid, lilledest kirendavaid viljakaid tasandikke, paiguti troopilisi palmipuid, teisal tuules voogavaid nisu- ja odrapõlde, ojavulina ja linnulauluga täidetud päikesepaistelisi orgusid, ilusaid linnu ja kauneid aedu, veerikkaid, "meresarnaselt" suuri järvi, arvukaid loomakarju mäenõlvadel ning isegi kaljudesse kogutud metsmesilaste varandust. See oli tõepoolest selline maa nagu Mooses Jumala Vaimust inspireerituna oli Iisraelile kirjeldanud: "Jehoova õnnistagu tema maad kastega — parimaga taevast ja sügavusest, mis asub all; (475) parimaga, mida Päike välja toob..., parimaga ürgseilt mägedelt... ja parima vilja ja küllusega!"

Mooses nägi valitud rahva elutsemist Kaananis, iga suguharu oma pärisosal. Talle näidati ka, kuidas käis nende käsi pärast tõotatud maale asumist; nägi nende ärataganemise pikka, kurba kulgu ning sellele järgnevat karistust. Ta nägi neid pattude tõttu paganate sekka laiali pillutatuna, au kaotanud Iisraeli ilusaid linnu varemeis ning rahvast vangipõlves võõrastes maades. Seejärel nägi ta nende tagasipöördumist isade maale ning lõpuks nende alistamist Rooma võimude poolt.

Moosesel lubati jälgida ajavoolu kulgu ja näha meie Päästja esimest tulekut. Ta nägi Jeesust lapsena Petlemmas. Ta kuulis inglihulkade rõkatavat rõõmulaulu: "Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu!" Ta silmas taevas säravat tähte, mis juhtis Idamaa targad Jeesuse juurde, ning tema meeltesse tulvas suur valgus, kui ta mõtles prohvetlikele sõnadele: "Jaakobist tõuseb täht, Iisraelist valitsuskepp!" (4.Ms.24,17). Mooses nägi Kristuse vähenõudlikku elu Naatsaretis, Tema armastusrikast, kaastundlikku ja tervist toovat

teenimistööd ning Tema hülgamist uhke, uskmatu rahva poolt. Imestunult kuulas ta, kuidas nad kiitlesid Jumala käsu ülistamisega samal ajal, kui nägi neid hülgamas Teda, kes käsu andis. Ta nägi, kuidas Jeesus Õlimäel nuttes armastatud linnaga hüvasti jättis. Kui Mooses nägi Kristuse lõplikku hülgamist rahva poolt, kes oli saanud nii rikkalikke taeva õnnistusi; rahva poolt, kelle kasuks temagi oli vaeva näinud, palvetanud ja ohvrimeelne olnud; kelle heaks ta oli valmis laskma oma nime eluraamatust kustutada — kui ta kuulis ehmatavaid sõnu: "Vaata, teie koda jäetakse teil maha" (Mat.23,38), siis tõmbus ta süda valust kokku ning Jumala Poja kurvastusele kaasa tundes veeresid temagi silmist kibedad pisarad.

Ta pilk jälgis Päästjat Ketsemani aias, nägi sealset meeleheidet, seejärel reetmist, pilkamist, piitsutamist ja lõpuks ristilöömist. Mooses nägi, et nii nagu tema oli kõrbes vaskmao kõrgele tõstnud, nii pidi üles tõstetama ka Jumala Poeg, et "igaühel, kes usub Temasse, oleks igavene elu" (Joh.3,16). (476) Kurbus, pahameel ja õudus täitis Moosese südant juutide silmakirjalikkust ja Lunastaja kohtlemisel saatanlikku vihkamist nähes — nad vihkasid vägevat Inglit, kes oli käinud nende isade ees. Ta kuulis Kristuse ahastavat hüüdu: "Mu Jumal, mu Jumal, miks sa mind maha jätsid?" (Mrk.15,35). Ta nägi Jeesust lebamas Joosepi uues hauas. Maailm näis mähkuvat täielikku lootusetusesse. Kuid edasi vaadates nägi ta Kristust hauast võitjana väljumas, ülistavate inglite saatel taevasse tõusmas ning endaga arvukalt vangisolnuid kaasa viimas. Ta nägi sädelevaid väravaid avanemas, et Vabastajat sisse lasta ning taevaste olevuste hulki oma Käskijat võidulauludega tervitamas. Ja seal avaldati Moosesele, et temagi saab olla Päästjat aitamas ning Talle igavesi väravaid avamas. Kõike seda vaadeldes helkis Moosese näol pühalik sära. Kui väikesed näisid talle tema elu katsumused ja ohvrid Jumala Poja omadega võrreldes! Kui kerged paistsid need "määratu suure ja rohke igavese au" kõrval (2.Kor.4,17). Ta rõõmustas, et tal oli lubatud mingilgi määral osa saada Kristuse kannatustest.

Edasi nägi Mooses Jeesuse jüngreid, kes läksid kuulutama evangeeliumi maailmale. Ta nägi, et ehkki "liha poolest" Iisrael polnud täitnud Jumalalt saadud kõrget kutsumust ega olnud uskmatuse pärast saanud maailma valguseks — olgugi, et nemad olid alahinnanud Jumala armu ja minetanud Tema rahvale kuuluvad õnnistused — polnud Jumal ikkagi hüljanud Aabrahami sugu. Issand oli siiski ellu viimas seda, mida Ta oli kavatsenud Iisraeli kaudu teostada. Kõik, kes Kristuse kaudu saavad "usu lasteks," arvatakse Aabrahami sooks ning on seaduselepingus ettenähtud tõotuste pärijad. Sarnaselt Aabrahamile esitatakse ka neile kutse hoida ja kuulutada Jumala käsku ning Tema Poja evangeeliumi. Mooses nägi evangeeliumi valgust säramas Jeesuse jüngrite kaudu rahvale, "kes istub pimeduses" (Mat.4,16) ning tuhandeid tulemas paganlikest maadest selle valguse juurde. Mooses tundis suurt rõõmu, kui ta sellist Iisraeli kasvu ja edukäiku nägi.

Seejärel pöördus Moosese pilk teisele vaatepildile. Talle oli näidatud, kuidas Saatanal õnnestus juhtida juudid Kristust hülgama, ehkki nad väitsid austavat Tema Isa käsku. Nüüd nägi Mooses kristlikku maailma taolise (477) pettuse võrgus — sõnades võeti Kristus vastu ja ometi hüljati Jumala käsk. Ta oli kuulnud preestrite ja rahvavanemate metsikut hüüdu: "Vii Ta ära! Löö Ta risti!" Nüüd kuulis ta kristlikke õpetajaid hüüdmas: "Viige käsk minema!" Ta nägi

hingamispäeva jalge alla tallamist ja vale puhkepäeva asetamist selle kohale. Mooses üllatus ja ehmus jälle. Kuidas võivad need, kes uskusid Kristusesse, hüljata käsu, mida Tema oli oma häälega pühalt mäelt kuulutanud? Kuidas võib Jumalat austav inimene tõrjuda kõrvale käsu, mis on Jumala valitsuse alus taevas ja maa peal? Rõõmuga märkas Mooses, et mõningad ustavad inimesed austavad ja ülistavad siiski Jumala käsku. Ta nägi, kuidas maised võimud viimast jõudu kokku võttes püüavad hävitada need, kes peavad Jumala käske. Moosese pilk libises tulevikku sellele ajale, mil Jumal tõuseb, et karistada maailma elanikke nende jumalakartmatuse pärast; samal ajal varjab ja paneb Ta oma vihapäeva eest varjule need, kes on austanud Tema nime. Ta kuulis, kuidas Jumal oma pühast eluasemest kuulutab rahulepingu välja nendega, kes on pidanud Tema käske; Tema hääl paneb vabisema taeva ja maa. Ta nägi Kristuse teise tulemise aulisust, õigete surnute ülesäratamist surematule elule, elavate pühade muutmist — surma nägemata — ja minekut koos ülesäratatutega üles Jumala linna, rõõmulaulud suul.

Veel lubati tal näha maad, millelt on kõrvaldatud needus. See oli kaunim kui tõotatud maa, mida ta äsja oli näinud. See on maa, kuhu ei pääse patt ega surm. Siin leiavad päästetud inimesed igavese kodu. Kirjeldamatu rõõmuga silmitses Mooses seda pilti — aulist pääsemist, mis ületas tema julgeimadki lootused. Pärast maist rännakut jõuab Jumala Iisrael viimaks sellele igatsetud maale.

Nägemus kadus ja Moosese pilgu ees laius taas Kaananimaa. Siis heitis ta väsinud sõduri kombel puhkama. "Ja Jehoova sulane Mooses suri seal Moabimaal Jehoova sõna kohaselt. Ja Ta mattis tema orgu Moabimaal, Beet-Peori kohale, aga tänapäevani ei tea ükski tema hauda." Paljud, kes Moosese eluajal polnud tahtnud täita tema nõuandeid, oleksid võinud hakata austama tema surnukeha, kui nad oleksid teadnud tema matusepaika. (478) Seetõttu jäi see inimestele teadmatuks. Jumala inglid aga matsid Jumalale ustava sulase keha ja valvasid tema üksildast hauda.

"Aga Iisraelis ei tõusnud enam niisugust prohvetit nagu Mooses, keda Jehoova tundis palgest palgesse, kõigi tunnustähtede ja imetegude poolest, millega Jehoova teda läkitas... kõige selle vägeva käe poolest ja kõige selle suure hirmu poolest, mille Mooses tekitas kogu Iisraeli silma ees!"

Kui Moosese elu poleks määrinud patt, mis takistas tal Kaadesis andmast au Jumalale kaljust vee välja toomise eest, siis oleks ta saanud tõotatud maale ja võetud taevasse surmast osa saamata! Ometi ei jäänud ta kauaks hauda. Koos nende inglitega, kes olid Moosese matnud, tuli taevast alla Kristus, et kutsuda hauast välja oma magav sulane. Saatan oli juubeldanud edust — tal õnnestus Mooses Jumala käsu vastu patustama panna, mistõttu tal tuli surra. Suur vaenlane seletas, et jumalik otsus: "Sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama" (1.Ms.3,19) andis surnud tema meelevalda. Haua võimu polnud seni veel murtud ning Saatan väitis, et kõik hauaslamajad olid tema vangid, keda ta iialgi ei lase pimedast vanglast vabaks.

Nüüd tuli Kristus esimest korda surnut ellu äratama. Kui Eluvürst suurepäraste inglite saatel Moosese hauale ligines, sattus Saatan Tema ülemvõimu ees ärevusse. Koos kurjade jõududega asus ta tagasi tõrjuma sissetungi alale, mida ta nimetas omaks. Ta kiitles, et Jumala sulane oli saanud tema vangiks. Ta väitis, et isegi Mooses ei olnud suutnud täita Jumala käsku, vaid oli võtnud endale au, mis kuulus Issandale — tegi sama patu, mille tõttu Saatan oli taevast välja heidetud — ja oli seega langenud Saatana võimu alla. Peareetur kordas süüdistusi, mida ta oli algselt taevase valitsuse vastu esitanud, ning teatas veelkord, et Jumal oli tema suhtes ebaõiglane.

Kristus ei laskunud Saatanaga vaidlusse. Ta oleks võinud esitada vastulauseks kogu selle tohutu hulga kurja, mida Saatan oli oma pettustega taevas põhjustanud — ta oli suure hulga taeva elanikke hävingusse tõmmanud. Kristus oleks võinud osutada Saatana poolt välja öeldud valedele Eedenis, mis (479) olid mõjutanud patustama Aadama ja paisanud surmahaardesse kogu inimkonna. Ta oleks võinud meenutada Saatanale sedagi, et Saatan oli õhutanud Iisraeli nurisema ja mässama ning see oli viinud nende juhi kannatuse katkemiseni, nii et ta nõrkusehetkel oli ootamatult teinud pattu, mistõttu tal tuli surra. Kuid Kristus jättis kõik oma Isa hooleks, öeldes: "Issand sõidelgu sind!" (Jud.9). Päästja ei hakanud vastasega väitlema, vaid asus samal hetkel murdma langenud vaenlase võimu — surnu elule tagasi toomisega. See tegu näitas, et Saatan ei saanud vaidlustada Jumala Poja ülemvõimu. See kinnitas ülestõusmise alatiseks. Saatanalt rööviti saak; jumalakartlikud surnud ärkavad taas ellu.

Patu tõttu oli Mooses sattunud Saatana küüsi. Oma teenetega ei suutnuks ta vabaneda seaduslikust surma vangistusest, kuid Lunastaja nimele tuginedes äratati ta surematule elule. Mooses tuli hauast välja aulises olemuses ja läks koos Vabastajaga üles Jumala linna.

Kristuse ohvrisurmas ilmnes Jumala õiglus ja armastus selgemalt kui selles, kuidas Jumal käitus Moosesega. Jumal ei lubanud Moosest Kaananisse, sest soovis anda õppetundi, mida kunagi ei tohiks unustada — Tema nõuab tingimusteta sõnakuulmist ja inimene peab hoiduma võtmast endale au, mis kuulub Loojale. Kui Mooses anus luba osa saada Iisraeli pärandiosast, ei nõustunud Jumal tema palvega, kuid Ta ka ei unustanud ega hüljanud oma sulast. Taeva Jumal mõistis, milliseid kannatusi oli Mooses pidanud taluma. Ta oli tähele pannud igat ustavat tegu pikkadel võitluse ja katsumuste aastatel. Pisga tipul kutsus Jumal Moosese tema pärandiosale, mis oli palju ihaldusväärsem maisest Kaananist.

Muutmise mäel oli Mooses koos Eelijaga, kes oli elavalt muudetud surematuks. Isa saatis nad Pojale valgust ja au viima. Ja nii täitus lõpuks Moosese palve, mille ta oli esitanud palju sajandeid tagasi. Ta seisis "ilusal mäel oma rahva pärisosa keskel" ning andis tunnistust Temast, kellesse koondusid kokku kõik Iisraelile antud tõotused. Selline on viimane surelikule silmale näha antud pilt mehe elust, keda taevas nii kõrgelt austas.

(480) Mooses oli võrdkuju Kristusest. Ta oli Iisraelile öelnud: "Jehoova, su Jumal, äratab sulle sinu keskelt, su vendade hulgast, ühe prohveti, minu sarnase — Teda te peate kuulama!" (5.Ms.18,15). Jumal leidis vajaliku olevat kasvatada Moosest viletsuse ja vaesuse koolis enne,

kui ta võis juhtida Iisraeli salgad maisesse Kaananisse. Taevasesse Kaananisse rändaval Jumala Iisraelil on Juht, kes ei vajanud inimlikku õpetust selleks, et suuta tegutseda jumaliku Juhina, ometi sai Temagi täiuslikuks kannatuste kaudu. Ja seetõttu "selles, milles Ta on kannatanud kiusatud olles, võib Ta aidata neid, keda kiusatakse" (Heb.2,10.18). Meie Lunastajas ei ilmnenud ainsatki inimlikku nõrkust ega ebatäiuslikkust. Ometi suri Ta selleks, et valmistada meile sissepääs tõotatud maale.

"Ja Mooses oli küll ustav sulane kogu Tema kojas tunnistuseks sellest, mida pidi räägitama, aga Kristus, kui Poeg on Tema koja üle; ja Tema koda oleme meie, kui me julguse ning lootuse kiitlemise hoiame otsani kindla" (Heb.3,5.6).

Peatükk 44 -JORDANI ÜLETAMINE

(Jos.1-5,12)

(481) Iisraellased leinasid sügavalt oma lahkunud juhti ning pidasid kolmkümmend päeva erilist mälestuspüha. Alles nüüd, kui ta oli neilt ära võetud, mõistsid nad täielikumalt tema tarkade nõuannete väärtust, isalikku õrnust ja vankumatut usku. Uudselt ja sügavama hinnanguga meenutasid nad tema poolt antud väärtuslikke õpetusi.

Mooses oli surnud, kuid tema mõju ei surnud koos temaga. See elas edasi rahva südames. Moosese püha ja omakasupüüdmatu elu mälestuse üle pidi mõtiskletama kaua ning see pidi vormima vaikselt, kuid veenvalt nende elu, kes tema eluajal ta sõnust ei hoolinud. Nii nagu loojuva päikese kuma kuldab mäetippe veel kaua pärast seda, kui päike on juba mäekühmude taha vajunud, nii valgustab rikkumatute, pühade ja heade inimeste tegevus maailma veel kaua pärast seda, kui nad ise on lahkunud. Nende tegevus, sõnad ja eeskuju elavad igavesti. "Igaveseks mälestuseks jääb õige!" (Ps.112,6).

Ehkki rahva lein kaotuse pärast oli suur, teadsid nad, et Jumal polnud jätnud neid üksi. Pühamu kohal oli endiselt päeviti pilvesammas ning öösiti tulesammas — kinnitades, et Jumal juhib ja aitab neid edaspidigi, kui nad Tema käskudele kuuletuvad.

Nüüd tunnistati Iisraeli juhiks Joosua. Ta oli pälvinud au peamiselt sõjamehena ning tema võimed ja voorused olid eriti väärtuslikud rahva ajaloo sel perioodil. Ta oli vapper, otsusekindel, püsiv ja tarmukas, äraostmatu ning vaba isekatest huvidest tema hoolde usaldatud inimeste eest seismisel. Ennekõike aga innustas teda elav usk Jumalasse. Selline oli mees, keda Jumal oli valinud juhtima Iisraeli tõotatud maale.

(482) Kõrberännaku ajal oli ta tegutsenud Moosese lähima võimutäiturina, kelle tagasihoidlik vaikne ustavus oli osutunud vankumatuks siis, kui teised lõid kõhklema; ta seisis kindlameelselt tõe eest ohtlikel aegadel. Selliselt tõendas ta oma sobivust Moosese järglasena juba enne, kui Jumal teda sellesse ametisse kutsus.

Joosua oli mõelnud eelseisvale tööle suure murega ning ennast usaldamata, kuid tema kartused kõrvaldas Jumala kinnitus: "Nõnda nagu ma olin Moosesega, nõnda ma olen sinuga, ma ei lahku sinust ega jäta sind maha! ... Sina pead andma sellele rahvale pärisosaks maa, mille ma vandega nende vanemaile tõotasin neile anda! ... Kõik paigad, kuhu teie jalatald astub, ma annan teile, nagu ma Moosesele olen ütelnud." Maa, mille nad pidid saama endale, ulatus kauguses paistvate Liibanoni mägedeni, läänes suure mere kallasteni ning Eufrati voogudeni kaugel idas.

Selle tõotusega liitus üleskutse: "Ole ainult vahva ja hästi tugev, tehes hoolsasti kogu käsuõpetuse järgi, mille mu sulane Mooses sulle andis." Issand jätkas: "Ärgu lahkugu see käsuõpetuse raamat sinu suust, vaid mõtle sellele päeval ja öösel..., ära kaldu sellest ei paremale ega vasakule..., siis õnnestub su teekond ja siis on sul kordaminek!"

Iisraellased olid ikka veel leeris Jordani idakaldal; Jordan oli nende esimeseks tõkkeks Kaanani hõivamisel. "Nüüd võta kätte," oli Jumal kõigepealt Joosuale öelnud, "mine üle selle Jordani, sina ja kogu su rahvas, maale, mille ma annan neile, Iisraeli lastele!" Jõe ületamiseks ei antud ühtki juhist. Joosua teadis aga, et Jumal aitab oma rahval toime tulla kõigega, mida Ta neil teha käsib; selles usus hakkas kohkumatu juht kohe organiseerima edasiminekut.

Mõned kilomeetrid eemal — jõe läänekaldal — just selle paiga vastas, kus iisraellased olid leeris olnud, asus suur ja tugevasti kindlustatud Jeeriko linn. See linn oli tegelikult väravaks kogu maale ning ehmatavaks takistuseks Iisraeli teel. Seepärast saatis Joosua kaks noort meest maakuulajatena Jeerikosse, et kindlaks teha linna elanike arv, tagavarad ja kindlustuste tugevus. Hirmust ja umbusaldusest haaratud linnaelanikud olid pidevalt valvel, ja seetõttu olid maakuulajad suures ohus. Ometi võttis üks Jeeriko naine, Raahab, nad oma elu kaalule pannes varju alla. Vastutasuks lubasid mehed jätta ta linna vallutamise ajal ellu.

(483) Eluga leeri tagasi jõudnud maakuulajad rääkisid: "Tõesti, Jehoova on andnud meie kätte kogu maa, kõik maa elanikud juba värisevad meie ees!" Jeerikos oli neile öeldud: "Meie oleme kuulnud, kuidas Jehoova kuivatas teie eest Kõrkjamere vee, kui te Egiptusest väljusite, ja mida te tegite kahe emorlaste kuningaga teispool Jordanit, Siihoni ja Oogiga, kelle te hävitasite sootumaks. Kui me seda kuulsime, siis läksid meie südamed araks ja kelleski pole enam vastupanu vaimu teie ees, sest Jehoova, teie Jumal, on Jumal ülal taevas ja all maa peal."

Nüüd kästi valmistuda edasiminekuks. Rahvas pidi varuma kolmeks päevaks toidumoona ning sõjavägi seati lahinguvalmis. Kõik olid varmad täitma juhi plaane ja kinnitasid talle usaldust ning toetust: "Me teeme kõik, mida sa meid käsid, ja läheme igale poole, kuhu sa meid läkitad! Nagu me kõiges kuulasime Moosest, nõnda tahame kuulata sind! Olgu ainult Jehoova, su Jumal, sinuga, nagu Ta oli Moosesega."

Ja nii suundus rahvas Sittimi akaatsiasaludest alla Jordani kaldale. Kõik teadsid, et jõge ei saanud ületada ilma jumaliku abita. Oli kevad ja sel aastaajal oli mägedes sulanud lumi tõstnud Jordani veetaseme üle kallaste nii, et jõge oli võimatu ületada tavalistest koolmekohtadest. Jumal sooviski korraldada Iisraeli ülemineku Jordanist imega. Ta käskis Joosual öelda rahvale, et nad end pühitseksid; nad pidid loobuma kõigist pattudest ja puhastama end igasugusest välisest ebapuhtusest, sest "homme teeb Jehoova teie keskel imetegusid," ütles Joosua. Seaduselaegast tuli kanda Iisraeli ees. See oli Issanda ligioleku tähis ning rahvale öeldi, et kui nad näevad, kuidas preestrid laeka tema asupaigast leeri keskelt jõe poole kannavad, siis tuleb neil liikuma hakata ja laekale järgneda. Joosua andis jõe ületamise kohta täpsed juhtnöörid ning ütles siis: "Sellest te saate teada, et elav Jumal on teie keskel ja ajab tõesti teie eest ära kaananlased..., vaata, kogu maailma Issanda seaduselaegas läheb teie eel läbi Jordani!"

(484) Määratud ajal hakatigi edasi liikuma. Preestrid kandsid õlgadel seaduselaegast rahva ees ning rahvas tuli — nagu korraldus oli — umbes kilomeeter maad sellest tagapool. Kõik jälgisid sügava huviga, kuidas preestrid laskusid alla Jordani rannaribale. Rahvas nägi neid koos püha laekaga kõigutamatult tulvava veevoolu poole suunduvat, kuni kandjate jalad

astusid vette. Siis äkki peatus Jordani tulvavesi jõe ülajooksu poolt ning allpool olev vesi voolas ära nii, et paljastus jõepõhi.

Jumala korralduse kohaselt läksid preestrid jõesängi keskele ja seisid seal seni, kuni kogu rahvas oli jõudnud kaldast alla ning sammunud kuiva jõesängi pidi teisele kaldale. Selliselt vajutati Iisraeli meeltesse mõjusalt tõsiasi, et jõud, mis peatas Jordani voolu, oli sama, mis oli avanud nelikümmend aastat tagasi nende isade ees Punase mere. Kui kogu rahvas oli jõe ületanud, kanti ka laegas läänekaldale. Niipea, kui seaduselaegas oli ohutusse paika jõudnud ning "preestrite jalatallad olid lahkunud kuivale," sööstsid peatatud veevood raevuka mühinaga taas oma sängi.

Tulevastele põlvkondadele pidi jääma mälestus sellest suurest imeteost. Seepärast valiti igast suguharust mees, kellest igaüks võttis jõepõhjast ühe kivi sealt, kus laegast kandvad preestrid Jordani keskel seisid, ning viis selle läänekaldale. Need kivid püstitati mälestussambaks Iisraeli esimesse jõe ületamise järgsesse leeripaika. Rahval aga kästi korrata oma lastele ja lastelastele jutustust imelisest abist, et — nii nagu Joosua ütles — "kõik maailma rahvad tunneksid Jehoova kätt, kui vägev see on, et te igal ajal kardaksite Jehoovat, oma Jumalat!"

See imetegu jättis väga sügava mulje nii heebrealastesse kui nende vaenlastesse. (485) See oli Iisraelile kinnituseks Jumala pidevast ligiolekust ja kaitsest — tõendiks, et Tema tegutseb Joosua kaudu nende heaks samuti nagu Ta oli tegutsenud Moosese kaudu. Rahvas vajas julgustuseks sellist tõendit, kuna nad suundusid nüüd maad vallutama — see tähendab teostama suurt ülesannet, mis oli kõigutanud nende isade usku nelikümmend aastat tagasi. Issand oli öelnud Joosuale enne Jordani ületamist: "Täna ma hakkan sind suureks tegema kogu Iisraeli silmis, et nad teaksid, et mina olen sinuga, nõnda nagu ma olin Moosesega." Ja tõotus täituski: "Sel päeval Jehoova tegi Joosua suureks kogu Iisraeli silmis ja nad kartsid teda, nõnda nagu nad olid kartnud Moosest, kogu ta eluaja."

Jumal ilmutas oma väge Iisraeli kasuks ka selleks, et suurendada ümbritsevate rahvaste hirmu Iisraeli ees ning kergendada seega rahva lõplikku võitu. Kui emorlaste ja kaananlaste kuningad said kuulda, et Jumal oli peatanud Jordani vood iisraellaste ees, haaras neid hirm. Heebrealased olid juba hukanud viis midjanlaste kuningat, võimsa emorlaste kuninga Siihoni ja Baasani kuninga Oogi; nüüdne tõusuvetest tulvil Jordani ületamine täitis kõik ümbritsevad rahvad õudusega. Kaananlased, kogu Iisrael ja Joosuagi olid saanud kõigutamatud tõendid sellest, et elav Jumal, taeva ja maa Kuningas, oli oma rahva keskel ning et Tema ei jäta neid hätta ega unusta.

Pisut maad Jordanist eemal lõid heebrealased üles oma esimese leeri Kaananis. Siin Joosua "lõikas Iisraeli lapsed ümber... Kui Iisraeli lapsed olid leeris Gilgalis, siis... nad pidasid paasapüha." Ümberlõikamistalitus oli märk Iisraeli lepingust Jumalaga ja seda ei sooritatud Kaadesi vastuhakust alates, et rahvale meenuks pidevalt lepingu rikkumine. Kuna paasapüha oli nende Egiptusest vabastamise mälestuspüha, siis oli sellegi pidamise ärajätmine tõendiks

Issanda meelepahast selle üle, et nad olid soovinud pöörduda tagasi orjusemaale. Nüüd olid need hülgamise-aastad möödas. Taas tunnistas Jumal Iisraeli oma rahvaks ning lepingumärk taastati. Nüüd lõigati ümber kõik need, kes olid kõrbes sündinud. Issand kuulutas Joosuale: "Täna olen ma teie pealt ära veeretanud egiptlaste teotuse!" Seepärast sai nende leeripaik nimeks Gilgal, mis tähendab "ära veeretamist."

(486) Paganlikud rahvad olid pilganud Issandat ja Tema rahvast sellepärast, et heebrealased polnud vallutanud Kaananit ootuste kohaselt kohe pärast Egiptusest väljumist. Vaenlased olid võidutsenud selle üle, et Iisrael rändas nii kaua kõrbes, ning pilgates olid nad väitnud, et heebrealaste Jumal ei suutnud neid viia tõotatud maale. Nüüd oli Issand väga selgelt ilmutanud oma väge ja poolehoidu — Ta oli avanud oma rahvale tee Jordani ületamiseks ning nende vaenlased ei saanud neid enam pilgata.

"Kuu neljateistkümnenda päeva õhtul" pühitseti Jeeriko lagendikul paasapüha. "Ja paasapühale järgneval päeval nad sõid selle maa viljast hapnemata leiba ja kõrvetatud viljapäid. Selsamal päeval, paasapühale järgneval päeval, kui nad sõid maa viljast, lõppes manna ja Iisraeli lastel ei olnud enam mannat, vaid nad sõid juba Kaananimaa selleaastasest saagist." Pikad kõrberännakuaastad olid möödas. Iisraellaste jalge all oli lõpuks ometi tõotatud maa.

Peatükk 45 - JEERIKO VALLUTAMINE

(Jos.5,13-15; 6. ja 7. ptk.)

(487) Heebrealased olid küll Kaananisse jõudnud, kuid polnud seda veel vallutanud ning inimlikult vaadatuna oli maa vallutamine äärmiselt raske ja pikaaegne protsess. Maal elas võimas rahvasugu, kes oli valmis tagasi lööma sissetungija. Hirm ühise ohu ees liitis erinevad hõimud kokku. Neil olid hobused ja rauast sõjavankrid, nad tundsid maastikku ja olid harjunud sõdima. Pealegi kaitsesid nende maad kindlused — "suured ja taevani kindlustatud" linnad (5.Ms.9,1). Ainult veendumus väljastpoolt tulevast väest võis anda iisraellastele lootust saavutada eesseisvas võitluses edu.

Üks maa tugevaimatest kindlustustest — suur ja rikas Jeeriko linn — oli otse nende ees, ainult pisut maad eemal leeripaigast Gilgalis. Linn asus viljaka tasandiku serval, mille troopiline taimestik kasvatas rikkalikku ja mitmekülgset saaki. Jeeriko oli uhke linn, mille paleed ja templid olid luksuse ja pahede pesapaigad. Linna massiivsed müürid esitasid väljakutse Iisraeli Jumalale. Jeeriko oli üks ebajumalateenistuse keskustest ning oli pühendatud eriliselt kuujumalanna Astarte teenimisele. Siin viljeldi kaananlaste pahelisimat ja kombelõdvemat religiooni. Iisraeli rahvas võis vaadata seda paganlikku linna ainult vastikuse ja õudusega, sest neil olid veel värskelt meeles oma Beet-Peoris tehtud patu tagajärjed.

Joosua pidas Jeeriko vallutamist Kaananimaa alistamise esimeseks sammuks. Kuid ennekõike tahtis ta saada kinnitust Jumala juhtivusest; see talle ka anti. Eemaldudes leerist, et mõtiskleda ja palvetada selle pärast, et Iisraeli Jumal käiks oma rahva ees, nägi Joosua äkki relvastatud sõdalast. Tegemist oli tugeva ja mõjuvõimsa sõjamehega, "paljastatud mõõk käes." Joosua (488) küsimusele: "Kas sa oled meie või vaenlaste seltsist?" vastati: "Ma olen nüüd tulnud kui Jehoova sõjaväe vürst!" Sama korraldus, mille sai Mooses Hoorebis — "Võta kingad jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha!" — ilmutas salapärase võõra tõelise olemuse. Iisraeli juhi ees seisis Kristus, Kõigekõrgem. Aupaklikult ja ehmunult heitis Joosua silmili maha ja kuulis kinnitust: "Vaata, ma annan su kätte Jeeriko ja selle kuninga ning võitlusvõimelised sõjamehed;" seejärel anti talle üksikasjalised juhised linna vallutamiseks.

Jumaliku korralduse kohaselt rivistas Joosua Iisraeli väehulgad üles. Linna vastu ei pidanud korraldatama tormijooksu. Iisraellased pidid ainult marssima ümber linna, kandes Jumala laegast ja puhudes pasunaid. Kõige ees sammus sõdurite valikvägi, kes sel korral ei hakanud linna vallutama oma oskuse ja vaprusega, vaid kuuletus Jumalalt saadud juhistele. Neile järgnes seitse preestrit pasunatega. Seejärel tuli jumaliku auhiilgusega ümbritsetud Jumala laeka kord; seda kandsid püha ameti kohasesse rüüsse riietunud preestrid. Nende järele tuli ülejäänud rahvas suguharude kaupa, igaüks oma lipu all. Niisugune rongkäik sammus ümber hukkumisele määratud linna. Nende sammumüdinale lisaks kuuldus vaid pasunate pühalikku heli, mis kajas vastu mäekülgedelt ning kaikus edasi piki Jeeriko tänavaid. Teinud

ringi ümber linna, pöördusid rahvarivid vaikides oma telkidesse tagasi ja laegas asetati taas oma kohale pühamus.

Imestuse ja ärevusega jälgisid linna vahimehed marssijate liikumist ja teatasid kõigest linnavõimudele. Nad ei mõistnud sellise teguviisi põhjust. Ent nähes suurt rahvahulka iga päev korra ümber linna marssimas ja preestreid püha laegast kandmas, tekitas sellise vaatepildi salapärasus õudust nii kohalikes preestrites kui kogu rahvas. Nad kontrollisid uuesti üle oma tugevad kindlustused ja veendusid, et suudavad edukalt vastu panna võimsaimalegi rünnakule. Paljud ütlesid pilkavalt, et sellise meeleavaldusega ei saa neile küll mingit kahju teha. Kuid teised jälgisid kartlikult rongkäiku, mis korra päevas ümber linna sammus. Nad meenutasid Punase mere taandumist sama rahva ees ning alles äsja nähtud Jordani veetulva peatumist, et lasta rahvas läbi. Kes teab, milliseid imesid Jumal nende jaoks veel teha võib!

Kuuel päeval marssisid Iisraeli väehulgad ühe ringi ümber linna. Seitsmenda päeva koidikul rivistas Joosua jälle Issanda rahva üles. Nüüd tuli neil linna ümber käia seitse korda ja pasunaid väga valjult puhuda, sest Jumal oli linna nende kätte andnud.

(491) Arvukas rahvahulk asus jälle pühalikult ümber müüride marssima. Varahommiku vaikust lõhestasid ainult paljude jalgade rütmilisest astumisest tulenev tümin ning aeg-ajalt kõlav pasunaheli. Massiivsed kivimüürid näisid trotsivat igasugust piiramist. Vahimehed müüridel aga vaatasid üha kasvava kõhedusega, kuidas esimesele ringile järgnes kohe teine, siis kolmas, neljas, viies ja kuues. Mida võis küll tähendada selline kummaline liikumine? Millist võimsat sündmust võis see ennustada? Vastust ei tulnud kaua oodata. Kui seitsmes ring sai tehtud, peatus rongkäik. Pasunad, mis olid vahepeal teatud aja vaikinud, lasksid nüüd kuuldavale nii kõrvulukustava helidetulva, et maagi näis sellest vappuvat. Kivimüürid oma massiivsete tornide ja kindlustustega lõid kõikuma otsekui aluselt äralibisevaina, ning langesid suure mürinaga maha. Jeeriko elanikke halvas hirm ja Iisraeli väehulgad marssisid sisse ning vallutasid linna.

Iisraellased ei saavutanud võitu oma jõuga; võit kuulus täielikult Issandale. Maa esimese viljana tuli Jeeriko koos kõige selles olevaga pühendada ohvrina Jumalale. Kõik see pidi Iisraelile õpetama, et nad ei pidanud omapäi võideldes Kaananit vallutama, vaid tegutsema lihtsalt Jumala tahte läbiviijatena. Nad ei pidanud kahmama rikkusi ega taotlema oma au, vaid Issanda, oma Kuninga oma. Enne linna vallutamist oli Issand öelnud: "Linn ja kõik, mis selles on, tuleb hävitada Jehoova auks! ... Aga teie ise hoiduge küll hävitatavast eemale, et te hävitades ei võtaks siiski ka midagi hävitatavast ja ei viiks Iisraeli leeri vande alla ega tõukaks õnnetusse!"

Kõik linnaelanikud ja linnas olevad loomad, "niihästi mehed kui naised, niihästi noored kui vanad, samuti härjad, lambad ja eeslid," tuli mõõgaga surmata. Ainult ustav Raahab ja tema kodakondsed säästeti maakuulajate poolt antud tõotuse kohaselt. Linn põletati maha; leegid neelasid ahnelt selle lossid ja templid ning toretsevad eramud koos nende luksusliku sisustuse, eesriiete ja kangastega. Kõik, mida tules ei saanud hävitada, "hõbe ja kuld, vask- ja

raudriistad" viidi pühamuteenistuse kasutusse. Linna asupaikki neeti ära; Jeerikot ei pidanud kunagi enam kindlustusena üles ehitatama. (492) Jumaliku hukkamõistuga ähvardati kõiki, kes julgeksid taastada jumaliku väega mahakistud müürid. Kogu Iisraeli ees kuulutati pühalikult: "Neetud olgu Jehoova ees mees, kes asub üles ehitama sedasinast Jeeriko linna! Oma esmasündinu hinnaga ta rajab selle ja oma noorima hinnaga ta paneb sellele väravad ette!"

Jeeriko elanike täielik hävitamine oli nende korralduste täitmine, mis olid Moosese vahendusel Kaanani elanike kohta varem antud: "Kui... sa lööd neid, siis hävita nad sootumaks" (5.Ms.7,2). "Ja nende rahvaste linnades... ära jäta elama ühtki hingelist" (5.Ms.20,16). Paljudele näib, et sellised korraldused on vastuolus armastuse ja halastuse meelsusega, mida Piibli teistes osades rõhutatakse, kuid need olid tõepoolest piiritu tarkuse ja headuse korraldused. Jumal kavatses asustada Iisraeli Kaananisse ning arendada välja rahva ja valitsemissüsteemi, mis oleks Tema riigi esindajaks maa peal. Iisraellased ei pidanud olema ainult tõelise religiooni pärijad, vaid levitama selle põhimõtteid kogu maailmale. Kaananlased olid vajunud kõige kombelõdvemasse ja laastavamasse paganlusse ning maa tuli vältimatult puhastada kõigest, mis oleks takistanud Jumala armuliste eesmärkide täideviimist.

Kaanani elanikele oli antud piisavalt võimalusi meelt parandada. Nelikümmend aastat tagasi olid Egiptust tabanud Jumala nuhtlused ning Punase mere lõhestumine Iisraeli ees tunnistanud Iisraeli Jumala ülemvõimust. Nüüdki oli Midjani, Gileadi ja Baasani kuningate purustamine näidanud, et Issand on kõrgem kõigist jumalaist. Issand oli väljendanud oma iseloomu pühadust ja pahelisuse jälestamist Baal-Peoris ilmnenud Iisraeli kõlvatuse karmis karistamises. Kõik need sündmused olid Jeeriko elanikele teada ning paljud olid Raahabi sarnaselt veendunud — ehkki nad keeldusid kuuletumast — selles, et Issand, Iisraeli Jumal, "on Jumal üleval taevas ja all maa peal." Nii nagu maa elanike elu enne veeuputust, nii oli ka kaananlaste elu üksnes taeva häbistamine ja maa rüvetamine. Armastus ja õiglus nõudsid Jumala vastu mässajate ja inimsuse vaenlaste kiiret hävitamist.

Uhke Jeeriko kindlustused olid nelikümmend aastat tagasi täitnud õudusega uskmatud maakuulajad, (493) ent millise kergusega paiskasid taevased väed need müürid maha! Iisraeli vägev Jumal oli ütelnud: "Ma annan su kätte Jeeriko." Selle sõna vastu oli igasugune inimlik jõud võimetu.

"Usu läbi langesid Jeeriko müürid" (Heb.11,30). Issanda vägede vürst vestles ainult Joosuaga, ilmutamata ennast tervele kogudusele ning rahval jäi üle Joosua sõnu uskuda või neis kahelda; nendele korraldustele, mida ta Issanda nimel andis, kuuletuda või keelduda. Nemad ei näinud inglite hulka, kes nendega Jumala Poja juhtimisel kaasas käis. Nad oleksid võinud arutleda nii: Kui arutu on selliselt ringi liikuda ja kui naeruväärne on päevast päeva linnamüüride ümber marssida ja pasunat puhuda! Kõik see ei saa avaldada ju mingit mõju taevasse sirutuvatele kindlustele! Ent Jumal lubas iisraellastel sellega, et Ta laskis neil sellist tegevust nii kaua enne müüride lõplikku langemist korrata, võimaluse usku harjutada. See pidi

vajutama meeltesse tõsiasja, et nende jõud ei seisnenud inimlikus tarkuses ega väes, vaid ainult nende pääste Jumalas. Nii pidid nad harjuma toetuma täielikult oma jumalikule Juhile.

Jumal tahab teha suuri asju nende heaks, kes Temale loodavad. Põhjus, miks neil, kes end Tema rahvaks tunnistavad, ei ole suuremat väge, on see, et nad loodavad nii palju iseenda tarkusele ega anna Issandale võimalust ilmutada nende heaks oma väge. Issand tahab aidata oma ustavaid lapsi igas hädaolukorras, kui nad ainult täielikult Teda usaldavad ja ustavalt Tema sõna kuulavad.

Peagi pärast Jeeriko langemist otsustas Joosua rünnata Ai linnakest, mis asus mägede vahel mõni kilomeeter Jordani orust läänes. Sinna saadetud maakuulajad tõid kaasa teadaande, et linnas oli vähe elanikke ning selle vallutamiseks polnud vaja suurt väehulka.

Pärast Jumala poolt antud suurt võitu olid iisraellased hakanud toetuma enesele. Tema oli tõotanud neile Kaananimaa ning nemad tundsid end julgeina, unustades, et edu võis saavutada ainult tänu jumalikule abile. Joosuagi tegi Ai vallutamise plaani ilma Jumala käest nõu küsimata.

(494) Iisraellased olid hakanud oma jõuga suurustama ja vaenlasi halvustama. Nad ootasid kerget võitu ning pidasid kolme tuhandet meest piisavalt suureks ründesalgaks. Mehed tormasid rünnakule, veendumata, kas Jumal oli nendega. Nad tungisid peaaegu linna väravateni, kuid kohtasid seal kaitsjate otsustavat vastupanu. Vaenlaste paljusus ja täiesti ettevalmistamatult rünnakule tulek tingisid selle, et ründajad põgenesid paanikas järsust nõlvast alla. Kaananlased asusid neid jälitama, "ajasid neid taga värava eest... ja lõid neid nõlvakul." Ehkki mahalööduid oli ainult kolmkümmend kuus meest, masendas kaotus kogu Iisraeli. "Siis sulas rahva süda ja muutus veeks!" Tegemist oli nende esimese otsese rünnakuga kaananlaste vastu ja kui juba sellise väikese linna kaitsjad nad põgenema sundisid, siis mida oli oodata veel otsustavamatest võitlustest! Joosua pidas lüüasaamist Jumala meelepaha märgiks ja käristas meeleheites ja mures "oma riided lõhki ning heitis Jehoova laeka ette silmili maha kuni õhtuni, tema ja Iisraeli vanemad, ja nad panid endile põrmu pea peale."

"Oh Issand Jehoova," hüüdis Joosua, "miks lasksid tulla sellesinase rahva üle Jordani, et annad meid emorlaste kätte hukkasaamiseks? ... Oh Issand! Mida peaksin ütlema pärast seda, kui Iisrael on pööranud oma vaenlase poole selja? Kui kaananlased ja kõik maa elanikud kuulevad sellest, siis nad piiravad meid ümber ja kaotavad meie nime maa pealt! Mida mõtled teha oma suure nime heaks?"

Issand vastas: "Tõuse! Miks lamad silmili maas? Iisrael on pattu teinud ja on rikkunud ka minu lepingu, mille ma nendega tegin." Nüüd tuli kiirelt ja otsustavalt tegutseda, mitte nutta ja masenduda. Leeris oli varjatud patt ning see tuli paljastada ja kõrvaldada enne, kui Issand sai ligineda ja oma rahvast õnnistada. "Mina ei ole enam teiega, kui te ei kõrvalda endi keskelt hävitamisele määratud asja!"

Keegi, kes oli määratud Jumala kohtunuhtlust täide viima, oli astunud üle Tema korraldusest. Üleastuja süü eest vastutas kogu rahvas: "Nad on endile võtnud ka hävitamisele määratust, jah, nad on varastanud ja petnud." Seejärel anti Joosuale juhised kurjategija paljastamiseks ja karistamiseks. Süüdlase jälile saamiseks tuli heita liisku. Patusele ei osutatud otsekohe, vaid asja lahendamisega viivitati pisut, et rahvas tunneks vastutust nende hulgas oleva patu pärast, süveneks südame läbikatsumisse ja allutaks end Jumalale.

(495) Varahommikul kogus Joosua rahva suguharude kaupa kokku ning alustas pühalikku ja mõjuavaldavat liisuheitmist. Samm-sammult liiguti otsitava suunas. Algul selgitati liisu teel välja suguharu, siis suguvõsa, seejärel perekond ja lõpuks asjaosaline ise; ja nii osutas Jumala sõrm Aakanile, Karmi pojale Juuda suguharust kui pahategijale Iisraelis.

Selleks, et mehe süüs ei jääks mingit kahtlust ning tema karistust ei saaks pidada pisutki ebaõiglaseks, vannutas Joosua pühalikult Aakanit tõde tunnistama. Armetu mees tunnistaski oma süü üles: "Ma olen tõesti teinud pattu Jehoova, Iisraeli Jumala vastu! ... Kui ma nägin saagi hulgas üht kaunist Sineari kuube, kahtsada hõbeseeklit ja üht kuldkangi, kaalult viiskümmend seeklit, siis ma himustasin neid ja võtsin need, ja vaata, need on kaevatud maasse keset mu telki." Kohe saadeti mehed Aakani telki, öeldud paika maad kaevama. Ja "vaata, see oli maetud ta telgis, hõbe kõige all! Siis nad võtsid need telgist ja viisid Joosua... juurde ning puistasid Jehoova ette."

Nüüd kuulutati välja kohtuotsus ja see viidi viivitamatult ka täide. "Miks sa tõukasid meid õnnetusse?" ütles Joosua. "Jehoova tõukab nüüd sind õnnetusse!" Kuna rahvast oli peetud vastutavaks Aakani patu eest ning nad olid kannatanud selle tagajärgede tõttu, siis pidid rahva esindajad karistuse täide viima. "Kogu Iisrael viskas tema kividega surnuks."

Seejärel kuhjati Aakani peale suur kivihunnik meenutuseks patust ja selle karistusest. "Seepärast hüütakse seda paika tänapäevani Aakori oruks," mis tähendab "pahandus." Ajaraamatus on tema mälestuseks kirjutatud: "Aakar, Iisraeli pahanduse tegija" (1.Aja.2,7).

Aakan eiras oma patuga otsekoheseid ja pühalikke hoiatusi ning Jumala väe võimsaid ilminguid. "Hoidke... hävitatavast eemale..., et te Iisraeli leeri ei viiks vande alla!" oli Jumal kuulutanud Iisraelile kohe pärast imeväärset Jordani ületamist, kui Jumala seaduselepingu tunnustamise märgiks lõigati ümber rahvas ja peeti paasapüha ning ilmus lepingu Ingel, Issanda sõjaväe vürst. Sellele oli järgnenud Jeeriko vallutamine otsekui näidis hävitusest, mis tabab (496) kord kindlasti kõiki Jumala käsust üleastujaid. Tõsiasi, et Iisrael oli saanud võidu ainult Jumala abiga ning nad polnud vallutanud Jeerikot oma jõuga, andis pühaliku kaalu korraldusele, mis keelas neil saagist midagi endale võtta. Jumal oli oma sõna väega alistanud selle kindlustatud tugipunkti. Võit kuulus Temale ja linn koos kõigega, mis selles oli, tuli pühendada Temale.

Iisraeli miljonite hulgast oli ainult üks mees julgenud pühaliku võidu ja hävituskohtu hetkel üle astuda Jumala keelust. Aakani ahnuse oli äratanud "kauni Sineari kuue" nägemine,

nagu ta seda iseloomustas isegi surma palge ees. Üks patt viis teiseni ning ta omastas ka Issanda varakambrisse andmiseks mõeldud kulda ja hõbedat — röövis Jumalalt Kaananimaa "esmasaaki."

Surmav patt, mis viis Aakani hävingusse, oli ahnus — üks kõige tavalisem ja kergemalt võetavam patt. Samal ajal, kui teisi kuritegusid paljastatakse ja karistatakse, mõeldakse harva hukkamõistvalt kümnendast käsust üleastumisele. Aakani lugu on õppetunniks selle patu suurusest ja kohutavatest tagajärgedest.

Ahnus on tasahaaval väljakujunev pahe. Aakan oli hellitanud eneses kasuahnust, kuni see oli kujunenud harjumuseks, mis sidus teda peaaegu võitmatute ahelatega. Selle pahe algastmes oleks tedagi kohutanud mõte, et tema võiks Iisraeli õnnetusse paisata. Kuid patt tuimestas südametunnistuse ja kui ta siis kiusatuse ees seisis, ei suutnud ta sellele enam vastu panna.

Kas pole nii, et tänapäevalgi tehakse samasuguseid patte väga pühalikest ja selgetest hoiatustest hoolimata? Sama selgesõnaliselt keelatakse meid andumast ahnusele nagu keelati Aakanit omastamast Jeeriko saaki. Jumal on nimetanud ahnust ebajumalateenistuseks. Meid hoiatatakse: "Te ei või teenida Jumalat ja mammonat" (Mat.6,24). "Vaadake ette ja hoiduge ahnuse eest" (Luk.12,15). "Ahnus olgu nimetamata teie seas" (Ef.5,3). Meile on hoiatuseks Aakani, Juudase, Ananiase ja Safiira kohutav saatus. Selle kõige taustaks on Lutsiferi saatus, "koidu poja" oma, kes kõrgemat seisundit ahnitsedes kaotas igaveseks taeva aulisuse ja au. Kõigist neist hoiatavatest lugudest hoolimata lokkab ahnus.

(497) Ahnuse näotuid tagajärgi võib näha kõikjal. See loob rahulolematust ja lahkmeelt perekondades. See äratab vaeses inimeses kadeduse ja viha rikaste vastu ning paneb rikkaid vaeseid rõhuma. Seda pahet kohtame nii maailmas kui koguduses. Kui sageli võib koguduseski märgata isekust, saamahimu, üksteise ületrumpamist, heategevuse hooletusse jätmist ning Jumala röövimist "kümnise ja annetustega." Paljude "heade ja aktiivsete" koguduseliikmete hulgas on kahjuks palju Aakaneid. Paljud tulevad kirikusse upsakalt ja istuvad Issanda lauas, samal ajal, kui nende omandi hulgas on varjul ebaseaduslikke asju — seda, mis on Jumala poolt neetud. "Kauni Sineari kuue" eest ohverdavad paljud südametunnistuse puhtuse ja lootuse taevale. Paljud vahetavad oma meelepuhtuse ja kasulikkuse kotitäie hõbeseeklite vastu. Kannatavate vaeste hüüdeist ei hoolita ning evangeeliumi valguse levikut takistatakse. Halbade kommete kaudu antakse kristlusest nii väär pilt, et ilmalikud inimesed hakkavad seda põlastama; ja ometi jätkab ahne jumalatunnistaja rikkuste kokkukuhjamist. "Kas inimene tohib Jumalat petta? Aga teie petate mind" (Mal.3,8), ütleb Issand.

Aakani patt tõi õnnetuse kogu rahvale. Ühe inimese patu tõttu lasub tänapäevalgi Jumala meelepaha tervel kogudusel seni, kuni üleastumine paljastatakse ja kõrvaldatakse. Mõju, mida kogudus peaks kõige enam kartma, ei tule avalikelt vastastelt, uskmatutelt või pilkajatelt, vaid Kristuse järelkäijatelt, kes ei ela oma tunnistuse kohaselt. Nemad takistavad Jumalat õnnistamast Iisraeli ning nõrgestavad Tema rahvast.

Kui kogudus on raskustes, kui see jahtub, ja käib vaimulikult alla nii, et Jumala vaenlastel on võimalus võidutseda, siis pole põhjust ristiskäsi haliseda õnnetu olukorra üle, vaid koguduse liikmetel tuleb endalt teadlikult küsida, kas leeris on Aakan. Alandlikult ja südant läbikatsuvas meelsuses peaks igaüks püüdma selgusele saada neis varjatud pattudes, mis takistavad Jumala ligiolekut.

Aakan tunnistas end süüdi, kuid alles siis, kui tunnistusest polnud talle enam kasu. Ta oli näinud Iisraeli lüüasaamist ja masendunud väesalga tagasitulekut Ai linna alt, kuid ta ei astunud siis ette oma pattu tunnistama. Ta oli näinud, kuidas Joosua ja Iisraeli vanemad kummardusid silmili maha sõnulkirjeldamatult sügavas mures. (498) Oleks ta kasvõi siis oma patu üles tunnistanud, oleks see siiski osutanud tema tõelisele kahetsusele. Kuid ta vaikis. Ta oli kuulnud teadaannet, et toime oli pandud suur kuritegu ning ta oli kuulnud selget määratlust ka selle olemusest. Ometi jäi ta suu lukku. Seejärel alustati pühalikku väljaselgitamist. Oo, kuidas ta süda kriipis õudusest siis, kui liisk valis välja tema suguharu, suguvõsa ja viimaks perekonnagi! Kuid ikka veel ei tunnistanud ta sõnagi enne, kui Jumala sõrm osutas temale. Alles siis, kui ta ei saanud oma pattu enam varjata, kinnitas ta asja tõepära. Kui sageli tehakse meie päevil sarnaseid ülestunnistusi! On kaks ise asja — kas möönda ilmsikstulnud tõsiasja või tunnistada patte, millest ei tea keegi teine peale meie enda ja Jumala. Aakan ei oleks ka paljastamise järgselt oma süüd tunnistanud, kuid ta lootis sellega pääseda kuriteo karistusest. Paraku tõendas tema ülestunnistus ainult karistuse õiglust. Ülestunnistuses polnud tõelist patukahetsust, patutunnetust, meelemuutust ega jälestust patu vastu.

Selliseid ülestunnistusi esitavad kord patused Jumala kohtujärje ees pärast seda, kui iga inimese käekäik on otsustatud eluks või surmaks. Kõnealused inimesed tunnistavad oma pattu, kuna nad kuulevad, millised tagajärjed patt neile toob. Ülestunnistuse pressib huulile kohutava hukkamõistu tunnetus ja karistuse ootus. Kuid sellised tunnistused ei suuda patust päästa.

Nii kaua, kui nad suudavad oma üleastumisi kaasinimeste eest varjata, tunnevad paljud end Aakani taoliselt julgena ja veenavad end mõttega, et Jumal ei suhtugi ülekohtusse nii karmilt. Liiga hilja saavad nende patud neid kätte — sel päeval, mil neid ei puhastata ohvriga igaveseks. Kui taevased aruanded avatakse, ei kuuluta kohtunik häälekalt inimest patuseks, vaid suunab ülekohtutegijale läbitungiva, mõjuvõimsa pilgu ning siis meenub inimesele iga tema tegu ja eluseik. Teda ei ole tarvis otsida — nagu Joosua päevil — üles suguharude, suguvõsade ja perekondade hulgast, sest patuse enda huulilt vallandub oma häbi ülestunnistus. Inimeste jaoks saladusse jäänud patud tehakse siis teatavaks tervele maailmale.

Peatükk 46 - ÕNNISTUSED JA NEEDUSED

(Jos. 8. ptk.)

(499) Kui kohtuotsus Aakani üle oli täide viidud, kästi Joosual koguda kokku terve sõjavägi ja minna uuesti Ai vastu. Nüüd oli Jumala vägi oma rahvast kaitsmas ning peagi vallutasid nad linna.

Edasine sõjategevus jäeti siis mõneks ajaks katki, et kogu Iisrael võiks osa võtta pühalikust jumalateenistusest. Rahvas ihkas innukalt Kaananisse elama asuda, kuid peredel polnud veel kodu ega maad. Kodu ja maa saamine eeldas kaananlaste maalt minema pühkimist. Nii tähtis, kui see töö ka oli, tuli seda edasi lükata veel tähtsama kohustuse tõttu.

Enne, kui iisraellased võisid pärandiosa kätte saada, tuli neil uuendada ustavusleping Jumalaga. Moosese viimaste juhtnööride kohaselt tuli suguharud kutsuda kahel korral kokku Sekemisse Eebali ja Gerisimi mägedele, et nad tõotaksid pühalikult Jumala käske pidada. Selle korralduse kohaselt tuli kogu rahval — mitte ainult meestel, vaid ka "naistel, väetimatel lastel ja võõrastel, kes nendega kaasas käisid" — minna Gilgali leerist läbi vaenlaste maa Sekemi orgu, mis asus peaaegu Kaanani keskosas. Ehkki vaenlased ümbritsesid neid igast küljest, kaitses Jumal neid senikaua, kui nad olid Talle ustavad. Nii nagu kord Jaakobi päevil, nii valdas nüüdki "hirm Jumala ees ümberkaudseid linnu" (1.Ms.35,5) ning heebrealasi ei segatud.

Selleks pühalikuks teenistuseks valitud paik oli püha paik, sest see seostus iisraellaste esiisade ajalooga. Siia püstitas Aabraham Issandale oma esimese altari Kaananimaal. Siia olid nii Aabraham kui Jaakob püstitanud oma telgid. Siit oli Jaakob ostnud põllu, kuhu Iisraeli suguharudel tuli matta Joosepi säilmed. Siin oli ka Jaakobi kaevatud kaev ning tamm, mille alla ta oli matnud oma perekonna ebajumalakujud.

(500) Valitud paik oli Palestiina kõige kaunim piirkond ning vääriline olema sellise suure ja mõjusa sündmuse taustaks. Kutsuvalt laius kaljuste mäekülgede vahel kaunis, vulisevatest mägiojadest niisutatud org, kus lillerikkad rohelised aasad vaheldusid oliivisaludega. Oru vastaskülgedes, kuid teineteisele üsna lähedal, kõrgusid Eebali ja Gerisimi mägi. Nende mägede jalam oli otsekui looduslik kõnepult, nii et ühelt mäelt lausutud sõnad olid kõik selgesti kuulda ka teisele. Mäekülgedel aga oli piisavalt ruumi suuremale kuulajaskonnale.

Mooseselt saadud juhiste kohaselt püstitati Eebali mäele suurtest kividest mälestussammas. Nendele eelnevalt lubjaga ülevõõbatud kividele kirjutati käsud — mitte ainult Siinailt Jumala häälega kuulutatud ja kivilaudadele kirjutatud kümme käsku, vaid ka Moosesele antud seadused, mida ta oli kirjutanud käsuõpetuse raamatusse. Selle mälestussamba kõrvale ehitati tahumata kividest altar, millel ohverdati Issandale ohvreid. Tähendusrikas oli seegi, et altar püstitati just Eebali mäele, kust kuulutati ka needus. Nimetatud tõdemus rõhutas tõsiasja, et Iisrael oli Jumala käsust üle astudes tõmmanud enda peale Tema

õiglase viha ning oleks pidanud kohe osa saama ärateenitud karistusest, kui poleks Kristuse lunastustööd, mida kujutas ohvrialtar.

Kuus suguharu — kõik Lea ja Raaheli järglased — paigutati Gerisimi mäele; seevastu ümmardajaist põlvnenud, samuti Ruubeni ja Sebuloni suguharud võtsid kohad sisse Eebali mäel. Preestrid ja laegas jäid nende vahele orgu. Pasunasignaaliga anti rahvale märku vaikseks jääda ning selles sügavas vaikuses luges püha laeka kõrval seisev Joosua tohutule kuulajaskonnale ette õnnistused, mis pidid järgnema Jumala käsule ustavaks jäämisele. Selle peale vastasid kõik Gerisimi mäel asuvad suguharud: "Aamen!" Edasi luges Joosua ette needused ning Eebali mäel olevad suguharud ütlesid selle peale sama vastuse. Paljud tuhanded kuulutasid nagu üks mees ühel häälel oma nõusolekut. Seejärel loeti ette Jumala käsuõpetus ning kõik Moosese poolt kirja pandud seadlused ja kohtuseadused.

Jumal oli ise Siinailt kuulutanud oma käsku ning Tema käega (503) kirjutatud pühi seadusi hoiti alal seaduselaekas. Nüüd kirjutati neist koopia kõigile lugemiseks. Kõik võisid oma silmaga näha neid lepingu tingimusi, mille alusel nad pidid omandama Kaananimaa. Kõik pidid väljendama oma nõusolekut lepingu tingimustega ja selle täitmisega seoses olevate õnnistustega ning rikkumisest tulenevate needustega. Lisaks sellele, et käsud kirjutati mälestuskividele, luges Joosua need kogu Iisraeli kuuldes ette. Kuigi ajast, mil Mooses oli oma kõnedes esitanud rahvale kogu käsuõpetuse raamatu, polnud möödunud palju nädalaid, luges Joosua käsud veelkord ette.

Lugemist kuulsid mitte ainult Iisraeli mehed, vaid ka "naised ja väetimad lapsed," sest neilgi oli tähtis tunda ja täita oma kohustusi. Jumal oli Iisraelile oma käskude kohta öelnud: "Ja pange siis needsinased mu sõnad oma südamesse ja hinge, siduge need tähiseks oma käe peale ja need olgu laubanaastuks teie silmade vahel; õpetage neid oma lastele..., et teie ja teie lapsed elaksid sellel maal, mille Jehoova vandega teie vanemaile on tõotanud anda neile, niikaua kui taevas on maa kohal!" (5.Ms.11,18-21).

Igal seitsmendal aastal tuli lugeda kogu käsuõpetus ette terve Iisraeli kuuldes nagu Mooses oli käskinud: "Igal seitsmendal aastal, vabastus-aastal, seatud ajal, lehtmajade pühal, kui kogu Iisrael tuleb, et ilmuda Jehoova, su Jumala ette paika, mille Ta on valinud, loe seda käsuõpetust kogu Iisraeli ees nende kuuldes. Kogu kokku rahvas, mehed ja naised ja lapsed, ka võõrad, kes on su väravais, et nad kuuleksid ja õpiksid ning kardaksid Jehoovat, teie Jumalat, ja teeksid hoolsasti kõigi selle käsuõpetuse sõnade järgi, ja et nende lapsed, kes seda veel ei tunne, kuuleksid ja õpiksid kartma Jehoovat, teie Jumalat, kogu aja, mis te elate maal, kuhu te lähete üle Jordani, et seda pärida!" (5.Ms.31,10-13).

Saatan on alati tegevuses, püüdes moonutada kõike, mida Jumal on öelnud, pimestada meeli ja tuimestada arusaamisvõimet ning mõjustada inimesi patustama. Seepärast esitabki Jumal oma nõudmised nii selgesõnaliselt, et keegi ei peaks eksima. Jumal püüab alati tõmmata inimesi endale lähemale, oma kaitse alla, et Saatana julm, petlik tegevus ei saaks nende üle (504) võimutseda. Jumal on alandunud inimestega ise kõnelema ja elulised käsud oma käega

üles kirjutama. Need õnnistatud sõnad, millest õhkub elu ja mida valgustab tõde, on antud inimestele täiuslikuks elujuhiseks. Kuna Saatan on väga varmas pöörama inimeste tähelepanu ja huvi eemale Issanda tõotustelt ja nõudmistelt, on põhjust neid seda hoolsamalt meeles hoida ja südames talletada.

Kristlikel õpetajatel tuleks senisest hoolikamalt õpetada rahvast tundma Piibli ajaloo sündmusi ja õpetusi ning Issanda hoiatusi ja nõudeid. Neid tuleks esitada lihtsas keeles, lastelegi arusaadavaks kohandatuina. Nii evangeeliumitööliste kui lapsevanemate töö peaks olema jälgida, et noored õpiksid Piiblit tundma.

Vanemad võiksid ja peaksid äratama oma lastes huvi Piibli pühadelt lehekülgedelt saadavate mitmesuguste teadmiste vastu. Ent huvi tekkimine eeldab, et vanemad on asjast ise huvitatud; kui nad soovivad, et nende pojad ja tütred tunneksid huvi Jumala Sõna vastu, siis peavad nad huvituma ise. Neil tuleb tunda Piibli õpetusi ning kõnelda neist — nagu Jumal Iisraeli käskis — "kojas istudes ja teed käies, magama heites ja üles tõustes" (5.Ms.11,19). Need, kes soovivad, et nende lapsed armastaksid ja austaksid Jumalat, peavad kõnelema Tema headusest, majesteetlikkusest ja väest nii nagu see ilmneb Tema Sõnas ja loomistegudes.

Piibli iga Peatükk ja iga salm on Jumala läkitus inimestele. Me peaksime siduma selle eeskirjad "tähiseks oma käe peale ja laubanaastuks oma silmade vahele." Kui neid loetaks ja järgitaks, juhiksid need Jumala rahvast samuti nagu Iisrael rändas päeval pilvesamba ja öösel tulesamba juhtimisel.

Peatükk 47 - LEPING GIBEONLASTEGA

(Jos. 9. ja 10. ptk.)

(505) Sekemist pöördusid iisraellased tagasi leeri Gilgalis. Siia saabus peagi imelik saatkond, kes soovis sõlmida nendega lepingut. Saadikud väitsid end tulevat kaugelt maalt ning seda näis kinnitavat ka nende välimus. Nende riided olid vanad ja kulunud, sandaalid paigatud, toit hallitanud ning viinalähkrid rebenenud ja kokkuseotud, otsekui teekonnal kiiruga lapitud.

Nad väitsid end pärinevat väljastpoolt Palestiina piire ning seletasid, et olid oma kaugel kodumaal kuulnud imedest, mida Jumal oli oma rahva heaks teinud. Seepärast oli neid saadetud Iisraeliga lepingut sõlmima. Heebrealasi oli eriliselt hoiatatud sõlmimast ühtki liitu Kaanani ebajumalakummardajatega ning seetõttu suhtusid Iisraeli juhid võõramaalaste juttu väga kahtlustavalt. "Võib-olla te elate meie keskel?" küsisid nad. Saadikud vastasid ainult: "Me oleme sinu sulased." Ent kui Joosua neilt otse küsis: "Kes te olete ja kust te tulete?," kordasid nad varem öeldut ning lisasid oma sõnade siiruse kinnitamiseks: "See on meie leib: me võtsime selle soojalt kodudest teeroaks päeval, mil väljusime, et tulla teie juurde; ja vaata, see on nüüd kuivanud ja murenenud! Ja need viinalähkrid, mille me täitsime, olid uued, aga vaata, need on nüüd lõhkenud! Ja meie riided ja kingad on kulunud väga pikal teel!"

Esitatust piisas kahtluste hajutamiseks. Heebrealased ei "küsinud nõu Jehoovalt. Ja Joosua tegi nendega rahu ning sõlmis nendega lepingu, et ta jätab nad elama; ja koguduse ülemad vandusid neile." Nii sõlmiti leping gibeonlastega. Kolme päeva pärast selgus tõde. "Nad said kuulda, et need olid nende lähedalt ja elasid nende keskel!" Teades, et heebrealastele oli võimatu vastu panna, olid gibeonlased kasutanud kavalust, et säilitada elu.

(506) Iisraellased olid väga pahased, kui nad kuulsid, et neid oli petetud. Rahva pahameel kasvas veelgi, kui nad kolmepäevase teekonna järel jõudsid gibeonlaste linnade juurde, mis asusid üsna Palestiina keskosas. "Terve kogudus nurises ülemate pärast." Ülemad aga keeldusid lepingut murdmast — ehkki see oli sõlmitud pettusega — sest nad olid andnud vande "Jehoova, Iisraeli Jumala juures." Seetõttu ei löönud "Iisraeli lapsed... neid maha." Gibeonlased olid tõotanud loobuda ebajumalateenistusest ja hakata teenima Issandat; seepärast ei kahjustanud nende ellujätmine seda Jumala korraldust, mille põhjal ebajumalaid kummardavad kaananlased tuli hävitada. Seega ei olnud heebrealased oma vandega kohustunud pattu tegema. Ja ehkki neilt oli vanne välja petetud salakavalusega, ei kõlvanud seda siiski tühistada. Kohustus, milleks keegi oma sõna on andnud, tuleb täita, kui see ei sunni tegema midagi väära. Ükski võidu, kättemaksu või isikliku huvi kaalutlus ei tohi mõjutada vannet või tõotust murdma. "Valelikud huuled on Jehoova meelest hirmsad" (Õps.12,22). See, "kes tohib minna Jehoova mäele ja kes tohib seista Ta pühas paigas," on inimene, "kes vannub enesele kahjuks, kuid ei riku vannet" (Ps.24,3; 15,4).

Gibeonlased jäeti ellu, kuid määrati pühamu juures teenivateks orjadeks, kes pidid teostama alandavamaid töid. "Joosua pani nad puuraiujaiks ja veetoojaiks kogudusele ning

Jehoova altarile." Gibeonlased nõustusid tänulikult tingimustega, kuna teadsid, et olid käitunud ebaausalt ning olid rõõmsalt valmis tasuma ellujäämise eest sellise hinnaga. "Vaata, me oleme sinu käes," ütlesid nad Joosuale, "talita meiega, nagu sinu silmis hea ja õige on teha!" Sajandeid olid nende järeltulijad rakenduses pühamu teenistuses.

Gibeonlaste territooriumil oli neli linna. Kuninga asemel valitsesid rahvast vanemad ehk nõukogu liikmed. Nende tähtsaim linn Gibeon "oli suur linn, nagu mõni kuningalinn... ja kõik selle mehed vaprad." Kuna sellise linna elanikud toetusid elu säilitamiseks nii alandavale vahendile, siis kõneleb nende käitumine ilmekalt hirmust, mida iisraellased olid äratanud Kaanani rahvastes.

(507) Ent gibeonlaste käsi oleks käinud palju paremini, kui nad oleksid olnud iisraellaste suhtes ausad. Nõustudes teenima Issandat, jäid nad tõepoolest ellu, kuid pidid pettuse pärast langema häbisse ja orjusesse. Kõik, kes loobusid paganlusest ja liitusid Iisraeliga, said Jumala plaani kohaselt osa lepingu õnnistustest. "Võõral, kes asub teie juures," olid — vähesed erandid välja arvatud — samad soodustused ja eesõigused nagu iisraellastelgi. Issand oli andnud selle kohta korralduse: "Kui teie maal su juures asub võõras, siis ärge rõhuge teda. Võõras, kes asub teie juures, olgu teie keskel nagu päriselanik..., armasta teda nagu iseennast" (3.Ms.19,33.34). Paasapüha ja ohvrite kohta olid antud juhised: "Kogudusel olgu üks seadus niihästi teile kui võõrale, kes elab teie juures..., nõnda nagu teie, nõnda olgu ka võõras Jehoova ees!" (4.Ms.15,15).

Gibeonlased oleksid saanud sellisesse seisusesse, kui nad poleks pettust kasutanud. Eks olnud tõepoolest alandav, et selline linn "nagu mõni kuningalinn," kelle mehed olid vaprad, pidi andma oma elanikud paljudeks põlvkondadeks "puuraiujaiks ja veetoojaiks." Nad olid petmiseks maskeerinud end kehvuserüüsse ja see rüü jäeti neile igavese orjuse märgiks. Iga nende tulevane põlvkond sunnitöölisena pidi tunnistama tõsiasja, et Jumal vihkab valelikkust.

Gibeonlaste alistumine Iisraelile vihastas Kaanani kuningaid. Nad otsustasid viivitamatult kätte maksta neile, kes olid teinud rahu maale tungiva rahvaga. Adonisedeki, Jeruusalemma kuninga juhtimisel astusid viis Kaanani kuningat liitu gibeonlaste vastu. Aega viitmata asusid nad teele. Gibeonlased polnud kaitseks valmis ja sellepärast saatsid nad Joosuale Gilgalisse sõna: "Ära tõmba oma kätt oma sulaste juurest tagasi! Tule ruttu üles meie juurde ja päästa ning aita meid, sest kõik emorlaste kuningad, kes elavad mägestikus, on kogunenud meie vastu!" Oht ähvardas mitte ainult gibeonlasi, vaid ka Iisraeli. Gibeoni linn asus Kesk- ja Lõuna-Palestiinasse viivate teede ristil; sellepärast oli selle enda käes hoidmine tähtis, kui taheti jätkata maa vallutamist.

Joosua valmistus kohe Gibeonile appi minema. (508) Ümberpiiratud linna elanikud olid kartnud, et ta keeldub neid nende pettuse pärast aitamast. Ent kuna nad olid alistunud Iisraelile ja nõustunud teenima Jumalat, pidas Joosua nende kaitsmist oma kohuseks. Seekord ei läinud ta teele Issandalt nõu küsimata ning Issand julgustas teda minema: "Ära karda neid, sest ma

annan nad sinu kätte; ükski neist ei suuda seista sinu ees!" "Siis Joosua läks Gilgalist üles, tema ja kõik sõjamehed ühes temaga, ja kõik vaprad võitlejad."

Olles marssinud kogu öö, jõudis ta oma väehulgaga hommikul Gibeoni alla. Vaevalt olid liidu sõlminud vürstid oma armee linna piiramiseks koondanud, kui Joosua neid juba ründas. Rünnak tekitas liitlaste hulgas täieliku peataoleku. Nende tohutu vägi põgenes Joosua eest Beet-Hooroni mäekurusse; kuru ületanud, tormasid nad järsust vastasnõlvast alla. Nõlvakul tabas neid metsik rahetorm. "Jehoova heitis taevast nende peale suuri kive...; neid, kes surid rahekividest, oli rohkem kui neid, keda Iisraeli lapsed tapsid mõõgaga."

Emorlased jätkasid uisapäisa põgenemist, püüdes varjule jõuda oma mägestikukantsidesse. Joosua vaatas nende põgenemist ülevalt mäeharjalt ja nägi, et päev jääb nende tagaajamiseks ja lõplikuks hävitamiseks lühikeseks. Ent kui vaenlasi täielikult puruks ei lööda, siis ühinevad nad peagi taas võitluseks. "Siis rääkis Joosua Jehoovaga sel päeval..., ja ütles Iisraeli nähes: "Päike, püsi paigal Gibeonis ja kuu, Ajjaloni orus!" Ja päike püsis paigal ning kuu jäi seisma, kuni rahvas oli kätte maksnud oma vaenlastele! ... Päike seisis keset taevast ega tõtanud loojuma peaaegu kogu päeva!"

Enne kui saabus õhtu, oli Jumala tõotus Joosuale täitunud. Issand oli andnud kogu vaenlase väe tema kätte. Selle päeva sündmused sööbisid kauaks Iisraeli mällu. "Ei enne ega pärast ole olnud selle päeva sarnast, et Jehoova oleks võtnud kuulda ühe mehe häält!" "Päike, kuu jäävad oma valitsuspaika: nad lähevad sinna Su valguse noolte, Su välkuvate piikide sära tõttu! Sajatades Sa sammud maal, vihas peksad rahvaid nagu reht! Sa lähed aitama oma rahvast!" (Hab.3,11-13).

(509) Selle palve sisendas Joosuale Jumala Vaim, et anda Iisraelile veel üks tõend Jumala väest. Seepärast ei olnud Joosua palve jultumus. Ta oli saanud Jumalalt tõotuse Iisraeli vaenlaste kindlast purustamisest, ometi püüdis ta tegutseda tarmukalt nagu sõltuks edu ainult Iisraeli vägedest. Ta tegi kõik, mida inimlikult teha sai ja palus siis usus jumalikku tuge. Edu saladus ongi jumaliku väe ja inimliku jõupingutuse ühenduses. Parimate tulemusteni jõuavad need, kes kõige enam toetuvad Kõikväelise käsivarrele. Nii oli ka mees, kes ütles: "Päike, püsi paigal Gibeonis ja kuu, Ajjaloni orus!" tundide kaupa silmili maas palvetamas Gilgali leeris. Palvemehed on tugevad mehed.

See võimas ime tunnistab, et Looja valitseb loodut. Saatan püüab inimeste eest varjata Jumala osalemist füüsilise maailma kulus — peita silme eest sellele alusepanija väsimatu tegutsemise. Ime, millest jutt, sulgeb kõigi suud, kes loodust ülistades lükkavad kõrvale Jumala.

Jumalal on kasutada oma loodusjõud, millega Ta purustab vaenlase — "tuli ja rahe, lumi ja udu, marutuul, kes teeb Tema sõna järgi" (Ps.148,8). Kui paganatest emorlased võtsid nõuks vastu seista Jumala plaanidele, astus Tema vahele ning heitis nende peale taevast "suuri rahekive." Piibel kõneleb meile selle maailma ajaloo lõpuperioodil toimuvast veel suuremast

lahingust, mil "Jehoova avab oma relvakambri ja toob välja oma sajatuse relvad" (Jer.50, 25). Issand küsib meilt: "Kas sa oled käinud lume aitade juures ja näinud rahe aitu, mida ma olen hoidnud hädaaja tarvis, sõja ja võitluse päevaks?" (Iob.38,22.23).

Ilmutuseraamatus kirjeldab Johannes hävitust, mis leiab aset siis, kui "suur hääl taeva templist" teatab: "See on sündinud!" Ta ütleb: "Ja suuri raheteri, talendisuurusi, tuli taevast maha inimeste peale" (Ilm.16,17.21).

Peatükk 48 - KAANANIMAA JAOTAMINE

(Jos.10,40-43; 11. ptk. ja 14-22. ptk.)

(510) Võidule Beet-Hooronis järgnes kiiresti kogu Lõuna-Kaanani vallutamine. "Nõnda lõi Joosua kogu maad, mägestikku ja Lõunamaad, madalmaad ja nõlvakuid... Kõik need kuningad ja nende maad vallutas Joosua ühe hoobiga, sest Jehoova, Iisraeli Jumal, sõdis Iisraeli eest. Siis läks Joosua ja ühes temaga kogu Iisrael tagasi Gilgali leeri."

Kui Palestiina põhjaosa hõimud kuulsid Iisraeli väehulkade edust, asutasid nad hirmu pärast liidu, et Iisraelile ühiselt vastu panna. Selle konföderatsiooni juhiks oli Haasori kuningas Jaabin, kelle riik asus Meeromi järvest lääne pool. "Ja nad läksid välja ja ühes nendega kõik nende sõjaleerid." Nii suurt armeed ei olnud iisraellased senini Kaananis kohanud; "palju rahvast, nii palju nagu liiva mererannas, ja väga palju hobuseid ja sõjavankreid. Kõik need kuningad kogunesid ja tulid ning lõid üheskoos leeri üles Meeromi vee äärde, et sõdida Iisraeli vastu." Taas anti Joosuale julgustav sõnum: "Ära karda neid, sest homme sel ajal ma annan need kõik lööduina Iisraeli kätte."

Meeromi järve kaldal ründaski Joosua üllatuslikult vaenlaste leeri ja purustas nende väed täielikult. "Ja Jehoova andis nad Iisraeli kätte, ja nemad lõid neid ning ajasid taga..., kuni neile ei jäänud ainustki pääsnut." Issand ei lubanud võtta Iisraelil oma käsutusse sõjavankreid ja hobuseid, millega kaananlased olid uhkustanud ja kiidelnud; Tema korralduse kohaselt sõjavankrid põletati ja hobused vigastati selliselt, et neid ei saanud enam lahingus kasutada. Iisraellased ei pidanud lootma sõjavankritele ja hobustele, vaid "Jehoova oma Jumala nime peale."

Linnad vallutati üksteise järel ning liitlaste kants Haasor põletati maha. Sõda peeti veel mitmeid aastaid, (511) kuid selle lõpul oli Joosuast saanud kogu Kaanani haldaja. "Ja maa puhkas sõjast."

Ehkki kaananlaste võim oli murtud, polnud nad kaotanud veel kõiki maakohti. Läänes olid mereäärsed viljakad tasandikud ikka veel vilistite käes, neist põhjapool aga asus siidonlaste maa-ala. Siidonlaste käes oli ka Liibanon. Lõunas, Egiptuse pool, oli kogu maa endiselt Iisraeli vaenlaste valduses.

Siiski ei pidanud Joosua enam sõda jätkama. Suurel juhil tuli teostada veel üks töö, enne kui ta andis Iisraeli valitsemise teistele üle. Kogu maa — nii vallutatud kui veel vallutamata ala — tuli suguharude vahel ära jaotada. Iga suguharu ülesandeks jäi oma pärisosa täielik haldamine. Sel juhul, kui rahvas on Jumalale ustav, ajab Tema vaenlased nende teelt eest ning lisab neile veelgi suuremaid valdusi, kui nad jäävad Temaga seaduselepingusse!

Maa jaotamine viidi läbi Joosua, ülempreester Eleasari ja "suguharude perekondade peameeste" juhtimisel ning iga suguharu territoorium otsustati liisuheitmisega. Mooses oli kindlaks määranud maa piirid, mis suguharude vahel Kaanani hõivamisel jagada tuli, ning

andnud korralduse, et igast suguharust osaleks maa jagamise juures üks vürst. Leevi suguharu kui pühamu teenistusse pühendatud suguharu ei osalenud maa jagamisel, kuid nad said päranduseks nelikümmend kaheksa linna maa eri osades.

Enne kui maa jagamisega alustati, astus Kaaleb koos oma suguharu juhtidega esile erisooviga. Lisaks Joosuale oli Kaaleb nüüd Iisraeli kõige vanem mees. Kaaleb ja Joosua olid maakuulajaist ainsad, kes tõid tõotatud maa kohta häid sõnumeid ning õhutasid rahvast Issanda nimel minema seda vallutama. Kaaleb meenutas Joosuale nüüd toona ustavuse palgaks lubatut: "Tõesti, maa, mida su jalg on tallanud, peab saama igavesti pärisosaks sinule ja su lastele, sellepärast, et sa käisid täiesti Jehoova, mu Jumala järel!" Seepärast palus Kaaleb, et talle antaks pärisosaks Hebron. Hebronis oli palju aastaid elanud Aabraham, Iisak ja Jaakob ja siin asuvasse Makpela koopasse olid nad maetud. (512) Hebron oli ka kardetud anaklaste asupaik, kelle võimas kehaehitus oli toona maakuulajaid väga hirmutanud ning nende kaudu kogu Iisraelilt julguse võtnud. Sellise piirkonna valis Kaaleb Jumala väele lootes oma pärisosaks.

"Ja nüüd, vaata, Jehoova on mind lasknud elada nõnda, nagu Ta ütles; on aga juba nelikümmend viis aastat sellest, kui Jehoova kõneles selle sõna Moosesele... Ja nüüd, vaata, ma olen praegu kaheksakümmend viis aastat vana! Aga ometi olen ma tänapäeval veel nii tugev nagu sel päeval, mil Mooses mind läkitas: nagu mu ramm oli siis, on mu ramm ka nüüd sõjaks, minekuks ja tulekuks! Anna siis nüüd mulle see mägestik, millest Jehoova sel päeval rääkis, sest sa kuulsid sel päeval ise, et seal on anaklased ja suured kindlustatud linnad. Vahest on Jehoova minuga ja ajab nad ära, nõnda nagu Jehoova on ütelnud!" Juuda suguharu peamehed toetasid seda palvet. Kuna Kaaleb oli oma suguharust valitud osalema maa jaotamise juures, oli ta võtnud endaga kaasa mehi oma suguharust, kes temaga koos selle soovi esitasid, et kellelegi ei tunduks nagu kasutaks ta oma autoriteeti enda huvides.

Tema palvega nõustuti kohe. Kellelegi teisele poleks saanud hiiglaste kantsi vallutamist julgemini usaldada. "Joosua õnnistas teda ja andis Hebroni pärisosaks Kaalebile, Jefunne pojale..., seepärast et ta oli käinud täiesti Jehoova, Iisraeli Jumala järel." Kaalebi usk oli nüüd sama tugev kui siis, mil tema tunnistus osutus vastandlikuks teiste maakuulajate süngele aruandele. Jumal oli tõotanud anda Kaananimaa oma rahva valdusesse ning seda tõotust oli Kaaleb uskunud ja selles Issandat ustavalt järginud. Ta oli talunud koos oma rahvaga pikka kõrberännakut ning selle käigus jaganud süüdiolevate kaaslaste pettumusi ja koormaid. Ometi ei kaevanud ta rännaku üle, vaid ülistas Jumalat, et Tema halastus oli hoidnud teda elus kõrbes, kuhu ta vennad olid surnud. Issand oli hoidnud teda kõrberännaku ohtude, raskuste ja nuhtluste keskel samuti nagu Kaananimaa sõja-aastatelgi. Tema jõud polnud raugenud, ehkki ta oli nüüdseks üle kaheksakümne aasta vana. Ta ei küsinud endale juba vallutatud piirkonda, vaid maaosa, mille vallutamist tookordsed maakuulajad olid eelkõige pidanud võimatuks. Jumala abiga tahtis ta võtta ära tugipunktid just nendelt hiiglastelt, kelle vägevus oli kõigutanud iisraellaste usku. Kaaleb ei taotlenud selle sooviga au ega kuulsust. Vapper vana sõdalane soovis ainult anda rahvale eeskuju Jumala auks ning julgustada suguharusid alistama kogu maa, mida nende isad olid pidanud vallutamatuks.

(513) Kaaleb sai pärisosaks piirkonna, mida ta oli südames igatsenud nelikümmend aastat. Usaldades tõotust, et Jumal oli temaga, "ajas ta sealt ära kolm anaklast," see tähendab kolm Anaki poega. Ehkki võit tagas talle ja tema perekonnale pärisosa, ei jäänud ta käed rüpes oma valdusi nautima, vaid jätkas sama raugematult uute piirkondade vallutamist oma rahva kasuks ja Jumala auks.

Arad ja vastuhakkajad olid hukkunud kõrbes, kuid õiglase südamega maakuulajad sõid nüüd Kobaraoru viinamarju. Igaühele anti tema usu kohaselt. See, mida uskmatud olid kartnud, sündis neile. Jumala tõotusest hoolimata olid nad väitnud, et Kaananit oli võimatu pärida — ja nad tõepoolest ei pärinudki seda. Need aga, kes usaldasid Jumalat ega lubanud mõtteil ekselda ettetulevatel raskustel, vaid mõtisklesid kõikväelise Aitaja jõutugevusest, said heale maale. Usu läbi võitsid need muistsed sangarid "ära kuningriigid..., pääsesid ära mõõgatera eest, said nõtruses tugevaks, said vägevaks sõjas, ajasid pakku võõraste väehulgad" (Heb.11,33.34). "See ongi see võit, mis on ära võitnud maailma: meie usk!" (1.Joh.5,4).

Meelsusest, mida ilmutas Kaaleb, erines suuresti üks teine maa jaotamisel esitatud palve. Selle esitasid Joosepi lapsed — Efraimi suguharu ja pool Manasse suguharu. Viidates teistest suuremale rahvaarvule, nõudsid need suguharud kahekordset pärandipiirkonda. Liisuga neile osaks saanud maa oli kogu Palestiina õitsvaim osa — selle hulka kuulus ka viljakas Saaroni tasandik. Kuid paljud oru tähtsamad linnad olid veel kaananlaste valduses ning suguharud, kellest jutt, ei tahtnud läbida vallutamisega kaasnevat vaeva ja ohte; nad soovisid lisamaad juba alistatud piirkonnast. Efraimi suguharu oli Iisraelis üks suurim, nagu ka see suguharu, kuhu kuulus Joosua ning seepärast nõuti endale erilist tähelepanu. "Mispärast sa oled mulle andnud pärisosaks ühe liisuosa ja ühe mõõduosa?" küsisid nad. "Ma olen ju arvurikas rahvas!" Vankumatut juhti ei saanud aga mõjutada rangest õiglusest kõrvale kalduma. Joosua vastas: "Kui sa oled nii arvurikas rahvas, siis mine metsa ja laasta enesele sealt, perislaste ja refalaste maalt, kui Efraimi mägestik on sulle kitsas."

Seepeale kõlas nõudjate vastusest läbi tõeline põhjus. Neil puudus usk ja julgus kaananlasi ära ajada. (514) "Mägestikust ei jätku meile," ütlesid nad, "ja kõigil kaananlastel, kes elavad tasasel maal, on raudsõjavankrid."

Iisraeli Jumal oli tõotanud rahvale omapoolset väge ning kui efraimlastel oleks olnud Kaalebi usk ja julgus, poleks ükski vaenlane suutnud neile vastu panna. Joosua mõistis, et nad kohkuvad tagasi vaeva ja ohtude ees ning lausus neile karmilt: "Sina oled arvurikas rahvas ja sinul on suur jõud... sa pead kaananlased ära ajama, kuigi neil on raudsõjavankrid ja kuigi nad on tugevad!" Nii pöördus nende väide nende endi vastu. Nad väitsid end olevat suure rahva ja seda olles pidid nad suutma küll vendade sarnaselt endale oma maa vabastama. Jumala abiga ei pidanud nad raudsõjavankreid kartma.

Siiani oli Iisrael pidanud oma keskuseks Gilgali, kus asus ka pühamu. Nüüd tuli pühamu üle viia selleks valitud alalisemasse asukohta Siilos, Efraimi pärisosasse kuuluvasse linnakesse. Siilo asus peaaegu Palestiina keskel ning kõigil suguharudel oli sinna kergem pääseda. See

piirkond oli täielikult puhastatud vaenlastest, nii et jumalateenistusi ei tulnud keegi segama. "Kogu Iisraeli laste kogudus kogunes Siilosse ja nad püstitasid sinna kogudusetelgi." Suguharud, kes asusid veel Gilgalis leeris sel ajal, kui pühamu üle viidi, järgnesid pühamule ja lõid leeri üles Siilos. Siit hargnesid nad ajapikku oma pärisosadele.

Seaduselaegas jäi Siilosse kolmesajaks aastaks — ajani, mil see Eeli soo pattude tõttu vilistite kätte langes ja Siilo hävitati. Pärast seda ei toodud laegast enam kunagi siin asuvasse pühamusse tagasi. Lõpuks siirdus kogu pühamuteenistus üle Jeruusalemma templisse ning Siilo vajus unustusehõlma. Ainult varemed märgivad paika, kus see linn kunagi asus. Palju aega hiljemgi viidati Siilo saatusele kui hoiatavale näitele Jeruusalemma jaoks. "Siis minge ometi minu asupaika, mis oli Siilos," ütles Issand prohvet Jeremija kaudu, "kuhu ma esiti panin elama oma nime, ja vaadake, kuidas ma sellega talitasin oma Iisraeli rahva kurjuse pärast! ... Siis ma talitan kojaga, millele on pandud minu nimi, mille peale te loodate, ja paigaga, mille ma olen andnud teile ja teie vanemaile, nõnda nagu ma talitasin Siiloga" (Jer.7,12-14).

(515) Kui maa jaotamine oli lõpetatud ja kõigile suguharudele oli liisk nende pärisosa kätte näidanud, esitas Joosua oma soovi. Nagu Kaalebile, nii oli ka temale antud eriline tõotus pärisosa kohta; ometi ei küsinud ta endale mõnd suurt piirkonda, vaid ainult ühe linna. "Nad andsid temale selle linna, mida ta oli nõudnud... Ja tema ehitas linna üles ning elas seal." Linnale pandi nimeks Timnat-Serah, mis tähendab "see, mis üle jääb" — alaliseks tunnistajaks linna vallutaja õilsast iseloomust ja omakasupüüdmatust meelsusest, kes polnud esimesena haaramas endale võidusaaki, vaid esitas oma palve alles siis, kui kõige silmapaistmatuimgi rahva hulgast oli oma osa saanud.

Leviitidele antud linnadest kuus — kolm Jordani kummalgi kaldal — määrati pelgulinnadeks, kuhu võis põgeneda varjule kogemata inimese tapnud inimene. Mooses oli käskinud määrata need linnad, "et sinna võiks põgeneda tapja, kes kogemata on kellegi surmanud. Need linnad olgu teile pelgupaikadeks veretasunõudjate eest..., et tapja ei sureks, enne kui ta on seisnud koguduse kohtu ees" (4.Ms.35,11.12). Sellist halastusrikast korraldust vajati muistse tava pärast, mille kohaselt surmatu lähim sugulane või pärija tundis kohustust mõrvarile kätte maksta. Juhtudel, kui süü oli ilmne, ei olnud vaja oodata kohtulikku otsust. Kättemaksja võis kurjategijat kõikjal jälitada ning ta ükskõik kus tappa. Issand ei näinud sel korral veel vajaliku olevat seda kommet tühistada, kuid muretses inimesele, kes oli tahtmatult kelleltki elu võtnud, varjupaiga.

Pelgulinnad valiti nii, et igast maanurgast võis ühte sellisesse jõuda poole päevaga. Nende juurde viivad teed tuli hoida alati heas korras; teeäärtesse tuli püstitada viitu, millele oli suurte ja selgete tähtedega kirjutatud "Pelgulinna," et põgenejal viivitust ei tekiks. Igaüks — heebrealane, muulane või majaline — võis seda võimalust kasutada. Ent ehkki nii takistati süütu inimese ülepeakaelalist hukkamist, ei kaitstud süüdlast karistusest. Asjaomased ametnikud uurisid erapooletult põgeniku süüasja ja pelgulinnas anti põgenikule kaitse ainult siis, kui leiti, et ta tõesti polnud süüdi ettekavatsetud mõrvas. Süüdlased anti kättemaksjaile

välja. Kaitse saanud isik aga pidi jääma varjupaika. (516) Kui ta ettekirjutatud piiridest välja läks ja veretasuja ta tabas, pidi kaitse alt väljunu maksma oma eluga selle eest, et ta polnud hoolinud Issanda poolt pakutud abist. Ülempreestri surma korral võisid kõik pelgulinnas varju otsinud koju tagasi pöörduda.

Mõrvas süüdistatavat inimest ei tohtinud hukka mõista ühe tunnistaja ütluste põhjal, ehkki tõendmaterjal üldiselt tema kahjuks kõneles. Issand andis sellise korralduse: "Kui keegi lööb maha mõne hingelise, siis surmatagu tapja tunnistajate ütluse järgi; aga ühe tunnistaja ütluse järgi ärgu surmatagu kedagi!" (4.Ms.35,30). Mooses sai need juhtnöörid Iisraeli jaoks Kristuselt ning kui suur Õpetaja hiljem siin maailmas elades oma jüngreid juhendas eksijaid õigesti kohtlema, kordas Ta sama õpetust — ühe inimese tunnistusest ei ole küllalt, et kedagi õigeks mõista või süüdi määrata. Vaidlusküsimusi ei saa lahendada ühe inimese vaadete ja seisukohtade põhjal. Kõigil sellistel juhtudel kuulatagu ära üheväärselt kaks või rohkem isikut, "et iga asi kinnitataks kahe või kolme tunnistaja sõnaga" (Mat.18,16).

Kui mõrvas süüdistatu leiti olevat süüdlane, ei saanud teda vabastada mingi lunahind või lepitus. "Kes valab inimese vere, selle vere valab inimene" (1.Ms.9,6). "Te ei tohi võtta lunahinda tapja hinge eest, kes on surmaväärt, vaid teda karistatagu surmaga! ... Ärge rüvetage maad, kus te olete, sest veri rüvetab maad ja maale ei saa toimetada lepitust vere eest, mis seal on valatud, kui ainult selle valaja verega! ... Sa pead tema võtma surmamiseks isegi su altari eest," kõlas Jumala korraldus (4.Ms.35,31.33; 2.Ms.21,14). Rahvuse puhtus ja julgeolek nõudsid mõrvapatu karmilt karistamist. Inimese elu, mida saab anda ainult Jumal, tuli pühalt hoida.

Jumala poolt vana-aja rahvale määratud pelgulinnad sümboliseerisid varjupaika, mida pakub Kristus. Sama armuline Päästja, kes kehtestas need maised pelgulinnad, on oma vere valamise kaudu valmistanud Jumala käsust üleastunutele kindla varjupaiga, kuhu nad võivad põgeneda teise surma vältimiseks. Ükski vägi ei saa kiskuda Tema käest ära inimhingi, kes lähevad Tema juurde, et saada patud andeks. (517) "Nii ei ole siis nüüd mingisugust hukkamõistmist neile, kes on Kristuses Jeesuses... Kes on, kes võib hukka mõista? Kristus Jeesus on, kes suri, ja mis veel enam, kes üles äratati, kes on Jumala paremal käel, kes meie eest palub," et "oleks vägev julgustus meil, kes oleme usaldanud kinni haarata eelolevast lootusest" (Rom.8,1.34; Heb.6,18).

Pelgulinna põgeneja ei võinud hetkekski viivitada. Tal tuli jätta perekond ja töö. Ei olnud aega jätta hüvasti armastatud omastega. Kaalul oli elu ja kõik muu tuli jätta selle ainsa eesmärgi nimel — tuli jõuda ohutusse paika. Väsimus unustati, raskusi ei pandud tähele. Põgenik ei tohtinud hetkekski sammu aeglustada, kuni ta oli jõudnud linnamüüride varju.

Patune on kättesaadav igavesele surmale seni, kuni ta leiab varjupaiga Kristuses; ja nii nagu põgeneja võis viivitamisega ja hoolimatusega kaotada oma ainsa ellujäämise võimaluse, nii võib viivitamine ja ükskõiksus saada hukatuslikuks vaimulikus mõttes. Suur vaenlane

Saatan on iga Jumala pühast käsust üleastuja kannul, ning see, kes ei taju ohtu ega otsi tõsiselt igavest varjupaika, langeb hävitaja saagiks.

Pelgulinna vang võis linna müüride vahelt väljununa ükskõik millal langeda veretasunõudja ohvriks. Selliselt õpetati rahvast tähele panema põhimõtteid, millega igavene tarkus tahtis neid kaitsta. Samuti ei piisa sellest, kui patune usub, et ta saab Kristuselt oma patud andeks; uskuvana ja kuulekana peab ta ka Kristusesse jääma. "Sest kui me meelega pattu teeme, pärast seda kui oleme saanud tõe tunnetuse, siis ei jää enam mingit ohvrit üle pattude eest; vaid mingi hirmus kohtu ootamine ja äge tuli, mis tahab ära süüa vastupanijad" (Heb.10,26.27).

Iisraeli kaks suguharu — Gaadi ja Ruubeni oma — samuti pool Manasse suguharust, olid saanud oma pärandiosa kätte juba enne Jordani ületamist. Karjusrahvaina kütkestasid neid Gileadi ja Baasani avarad mägitasandikud ja lopsakad metsad, mis pakkusid häid karjatamisvõimalusi veise- ja lambakarjadele. Sellisel määral sellist maad ei leidunud Kaananis ning kaks ja pool suguharu, kes soovisid jääda sinna elama, tõotasid anda oma sõjakõlvulisi mehi vendadega kõrvu Jordani teisel kaldal võitlema seni, kuni vennadki oma pärisosa kätte saavad. Ustavalt olid nad oma kohustuse täitnud.

(518) Kui kümme suguharu Kaananisse läksid, siis läksid "ruubenlased, gaadlased ja Manasse pool suguharu... ligi nelikümmend tuhat sõjaks varustatud meest... Jehoova palge ees võitlusse Jeeriko lagendikel" (Jos.4,12.13). Aastaid olid nad vapralt vendade kõrval võidelnud. Nüüd oli saabunud aeg oma pärusmaale tagasi minna. Olles aidanud vendi võitluses, olid nad osa saanud ka saagist, ja nii pöördusid nad tagasi "suure noosiga ja väga paljude lojustega, hõbeda, kulla, vase ja rauaga, ja väga suure hulga riietega." Kõike seda tuli jagada nendega, kes olid jäänud nende perekondade ja karjade juurde.

Nüüd jäid nad aga kaugele Issanda pühamust ning Joosua saatis nende lahkumist mureliku pilguga. Ta teadis hästi, kui kergesti võisid nad seal eraldi elavaina langeda kiusatusse järgida ümberkaudsete paganlike hõimude kombeid.

Joosua ja teiste juhtide meeled olid veel selliste murelike mõtete juures, kui räägiti juba imelikke uudiseid. Teisele poole Jordanit, selle paiga lähedale, kust Iisrael oli imeliselt ületanud jõe, olid need kaks ja pool suguharu püstitanud suure altari, Siilo põletusohvri altari sarnase. Jumala käsk keelas surma ähvardusel rajada pühamule lisaks teist jumalateenistuspaika. Kui uue altariga oli selline mõte, siis võõrutaks see rahva õigest usust juhul, kui seda ei kõrvaldata!

Rahva esindajad kogunesid Siilosse ning panid ägedalt ja meelepahas ette minna kohe sõtta pahategijate vastu. Ettevaatlikumad suutsid veenda teisi siiski esmalt järele uurima, kuidas kaks ja pool suguharu oma teguviisi seletavad. Valiti kümme vürsti, igast suguharust üks. Nende juhiks määrati Piinehas, kes oli Peoris asetleidnud juhtumi puhul paistnud silma tarmuka tegutsemisega.

Kaks ja pool suguharu olid teinud vea sellega, et olid ilma mingi seletuseta viinud ellu selliseid tõsiseid kahtlusi äratava ettevõtmise. Kohalejõudnud saatkond, kes pidas vendi pikemalt mõtlemata süüdlasteks, noomis neid teravalt. Tulijad süüdistasid kohalolijaid mässus Issanda vastu ja käskisid neil meelde tuletada, kui karmilt oli kogu Iisraeli karistatud Baal-Peoriga liitumises. Piinehas ütles gaadlastele ja ruubenlastele kogu Iisraeli nimel, et kui nad ei taha jääda sellele maale ilma ohvrialtarita, siis on nad teretulnud jõe teisele poolele, kus nad saavad õigusega vendade hulgas oma osa.

(519) Vastuses selgitasid süüdistatavad, et nende altar ei olnud mõeldud ohverdamiseks. See oli püstitatud lihtsalt tunnistuseks tõsiasjast, et ehkki jõgi lahutas neid teistest, oli neil Kaananis elavate suguvendadega ühesugune usk. Nad olid kartnud, et nende lapsed võidakse tulevikus pühamu osadusest lahutada selle tõttu, et neil polnud osa Iisraelis. Seepärast pidi püstitatud altar, mis oli rajatud Siilos oleva Issanda altari eeskujul, tunnistama, et selle ehitajad kummardasid samuti elavat Jumalat.

Suure rõõmuga võtsid saadikud seletuse vastu ning ruttasid rääkima uudiseid neile, kes olid nad läkitanud. Kõik mõtted sõjast hajusid ning rahvas ülistas rõõmsalt Jumalat.

Ruubenlased ja gaadlased aga kinnitasid altarile kirja, milles oli öeldud, miks altar püstitati; nad kirjutasid: "See on tunnistajaks meie vahel, et Jehoova on Jumal!" Nii püüdsid nad ära hoida väärarusaamisi tulevikus ning kõrvaldada võimalikku kiusatusse kaldumist.

Kui sageli viib lihtne vääritimõistmine tõsistesse raskustesse isegi need, kes juhinduvad kõige parematest motiividest! Kui ei ilmutata viisakust ega kannatlikkust, võivad tagajärjed olla üsnagi saatuslikud. Iisraeli kümme suguharu mäletasid hästi, kuidas Aakani juhtumi puhul oli Jumal noominud neid selle eest, et nad polnud endi keskel olnud pattu küllalt valvsalt paljastanud. Nüüd otsustasid nad tegutseda tõsiselt ja viivitamatult; ent püüdes korvata oma varasemat eksimust, kaldusid nad teise äärmusesse. Selle asemel, et viisakalt järele uurida asjade tegelikku seisu, asusid nad vendi kritiseerima ja sõitlema. Kui ruubenlased ja gaadlased oleksid vastanud samas vaimus, oleks puhkenud sõda. Nii tähtis kui ka on, et patule ei vaadataks läbi sõrmede, ei ole samas õige eksida arutusse hukkamõistu ega alusetutesse süüdistustesse.

Paljud on äärmiselt tundlikud vähimagi laituse suhtes enda aadressil, kuid kohtlevad väga karmilt neid, keda arvavad olevat eksituses. Etteheidete ja süüdistamisega pole kunagi kedagi väärseisukohast loobuma saadud, küll aga on paljud selle tõttu õigelt teelt veelgi kaugemale südame paadumusse läinud. Lahke meelsus ning viisakas, kannatlik käitumine võivad päästa eksija ja katta paljud patud.

(520) Ruubenlaste ja nende kaaslaste tarka eeskuju tasub järgida. Neid mõisteti vääralt ja noomiti karmilt, kui nad siiralt püüdsid endi hulgas tõelist usku soodustada, ometi ei väljendanud nad vähimatki haavumismärki. Viisakalt ja kannatlikult kuulasid nad ära vendade süüdistused enne, kui hakkasid end kaitsma ning andsid siis täieliku selgituse oma motiivide

kohta ja tõendasid süütust. Nii lahendati sõbralikult probleem, mis paistis olevat ähvardavate tagajärgedega.

Väära süüdistuse korral on neil, kel on õigus, vaja jääda rahulikuks ja tasakaalukaks. Jumal teab kõike, mida inimesed valesti mõistavad ja tõlgendavad, ning me võime asja julgelt Tema kätte usaldada. Sama kindlalt nagu Ta paljastas Aakani süü, seisab Ta nende eest, kes Temale loodavad. Kristuse meelsusest elustatud inimesel on armastus, mis on pikameelne ja täis heldust.

Jumal soovib, et Tema rahva seas valitseks üksmeel ja vennalik armastus. Lühikest aega enne ristilöömist palvetas Kristus selle pärast, et Tema jüngrid võiksid olla üks, nii nagu Tema on üks Isaga, et maailm usuks, et Jumal oli Teda läkitanud. Selle liigutava ja imeväärse palve mõju ulatub läbi ajastute meie päevisse, sest Kristus ütles ju: "Ma ei palu mitte üksnes nende eest, vaid ka nende eest, kes nende sõna kaudu usuvad minusse" (Joh.17,20). Ehkki me ei tohi loobuda ainsastki tõe põhimõttest, peaksime pidevalt püüdlema sellise ühtsuse poole. See on meie jüngriksoleku tunnistus. Jeesus ütles: "Sellest tunnevad kõik, et teie olete minu jüngrid, kui teil on armastus isekeskis!" (Joh.13,35). Apostel Peetrus manitseb kogudust: "Olge kõik üksmeelsed, kaastundlikud, vennaarmastajad, halastajad, alandlikud! Ärge tasuge kurja kurjaga ega sõimu sõimuga, vaid, vastupidi, õnnistage, sest te teate, et olete kutsutud pärima õnnistust!" (1.Pet.3,8.9).

Peatükk 49 - JOOSUA VIIMASED SÕNAD

(Jos. 23. ja 24. ptk.)

(521) Kui sõjad ja Kaanani vallutamislahingud olid vaibunud, oli Joosua tõmbunud rahulikke vanaduspäevi veetma oma koju Timnat-Serahisse. "Ja see sündis kaua aega pärast seda, kui Jehoova oli Iisraelile rahu andnud kõigist nende vaenlasist ümberkaudu..., et Joosua kutsus kokku kogu Iisraeli, selle vanemad, peamehed, kohtumõistjad ja ülevaatajad."

Aastaid oli möödunud ajast, mil rahvas oli elama asunud oma pärisosale ning juba võis märgata samu pahesid, mille pärast Iisraeli oli tulnud seni karistada. Kui Joosua hakkas tundma vanusekohaseid vaevusi ja mõistis, et tema töö lõpeb pea, valdas tema mõtteid suur mure oma rahva tuleviku pärast. Kui iisraellased veelkord oma eaka juhi ümber kogunesid, kõneles ta neile liigutavamalt, kui suudab väljendada isalik kiindumus. "Te olete ise näinud kõike," ütles ta, "mida Jehoova, teie Jumal, on teie silma ees teinud kõigile neile rahvaile, sest Jehoova, teie Jumal, on ise sõdinud teie eest." Ehkki kaananlased olid alistatud, oli märkimisväärne osa Iisraelile tõotatud maast veel nende valduses ning Joosua manitses rahvast mitte rahulduma saavutatuga ega unustama Issanda korraldust, mille kohaselt ebajumalaid teenivad rahvad tuli täielikult välja tõrjuda.

Rahvas oli üldiselt loid paganaid lõplikult välja ajama. Suguharud olid läinud oma asualadele, sõjavägi oli erru saadetud ning sõja uuesti alustamist peeti raskeks ja kaheldavaks. Joosua aga kinnitas: "Jehoova, teie Jumal, hajutab need teie eest ja ajab need ära teie eest, ja te pärite nende maa, nagu Jehoova, teie Jumal, teile on ütelnud. Olge siis hästi kindlad pidama ja tegema kõike, mis Moosese käsuõpetuse raamatus on kirjutatud, kaldumata sellest paremale või vasakule."

(522) Joosua kutsus rahvast tunnistajaks sellest, et Jumal oli ustavalt täitnud neile antud tõotused, kui nemad olid omaltpoolt täitnud Tema tingimused. "Aga teie mõistke kogu südame ja hingega," ütles ta, "et ei ole langenud tühja ainustki sõna kõigist neist häist sõnust, mis Jehoova, teie Jumal, teile on rääkinud: kõik on teil täide läinud, ei ole neist ainustki langenud tühja!" Ta kinnitas neile, et nii nagu Issand oli täitnud oma tõotused, nii teeb Ta teoks ka oma hoiatused. "Nõnda nagu teile täide läksid kõik need head sõnad, mis Jehoova, teie Jumal, teile rääkis, nõnda saadab Jehoova teile täide ka kõik need kurjad sõnad..., kui te rikute oma Jumala lepingut..., siis süttib Jehoova viha põlema teie vastu ja te kaote kiiresti sellelt healt maalt, mille Ta teile on andnud!"

Saatan petab paljusid usutavalt kõlava väitega, et Jumal armastab oma rahvast niivõrd, et Ta sallib ka nende patte. Saatan seletab, et ehkki Jumala Sõnas esitatud hoiatused teenivad osalt teatud eesmärki Tema moraalisüsteemis, ei viida neid iialgi sõnasõnaliselt täide. Kuid Jumal on oma käitumises loodolevustega alati järginud õiguse põhimõtteid, paljastades pattu sellisena nagu see tõeliselt on — näidates, kui kindlalt viib see viletsusse ja surma. Pattu ei ole iialgi tingimusteta andestatud ja seda ei tehta ka iial. Selline andestamine väljendaks loobumist

õigluse põhimõtetest, mis on Jumala valitsemise aluseks. See täidaks langemata universumi õudusega. Jumal on ustavalt teatavaks teinud patu tagajärjed ja kui Tema hoiatused ei peaks paika, siis kuidas teaksime kindlalt, et Tema tõotused täituvad? Niinimetatud heatahtlikkus, mis heidab kõrvale õigluse, ei ole heatahtlikkus, vaid nõrkus.

Jumal on Eluandja. Algusest peale olid kõik Tema seadused suunatud elu heaks. Ent patt purustas Jumalast sisseseatud maailmakorra ja põhjustas vastuolusid. Nii kaua, kuni eksisteerib patt, on vältimatud ka kannatused ja surm. Ainult seetõttu, et Lunastaja on kandnud meie eest patu needuse, võib inimene loota pääsemisele patu kohutavatest tagajärgedest.

Enne Joosua surma kogunesid suguharude juhid ja esindajad Joosua kutsel taas Sekemisse. See paik äratas palju pühi mälestusi. Siin oli Jumal teinud lepingu Aabrahami ja Jaakobiga. Siin oli Iisraeli rahvas ise andnud piduliku vande enne Kaanani vallutamist. Siin olid nende vande vaikivateks tunnistajateks Eebali ja Gerisimi mägi; seda tõotust olid nad nüüd (523) oma eluõhtule jõudnud juhi juuresolekul tulnud uuendama. Igal sammul leidus tõendeid sellest, mida Jumal oli nende heaks teinud. Tema oli andnud neile maa, mille heaks nad ei olnud vaeva näinud, linnad, mida nemad ei olnud ehitanud, viinamäed ja oliiviaiad, mida nemad polnud istutanud. Veelkord kordas Joosua Iisraeli ajalugu ning loetles Jumala imelisi tegusid, et kõik mõistaksid Tema armastust ja armu ning teeniksid Teda "laitmatult ja ustavalt."

Joosua korralduse kohaselt oli seaduselaegas toodud Siilost Sekemisse. Sündmus oli väga pühalik ning see Jumala ligioleku sümbol pidi süvendama muljet, mida ta soovis rahvale jätta. Kõnelnud Iisraeli headusest, kutsus Joosua rahvast valima, keda nad tahavad teenida. Salaja teeniti teatud määral ikkagi ebajumalaid ning Joosua püüdis panna nad nüüd otsustama, et kõrvaldada Iisraelist see patt. "Kui teie silmis on halb teenida Jehoovat, siis valige endile täna, keda te tahate teenida," ütles ta. Joosua soovis, et rahvas hakkaks teenima Jumalat mitte sundusest, vaid vabast tahtest. Usu alus on armastus Jumala vastu. Tema teenimine tasulootusest või kartusest on asjatu. Avalik ärataganemine ei ole Jumalale vastumeelsem kui silmakirjalikkus või vormiline teenimine.

Eakas juht palus rahval järele kaaluda kõike, mida ta oli neile valida andnud — kõigi tagajärgedega — ning otsustada, kas nad tõepoolest sooviksid manduda ümberkaudsete ebajumalaid teenivate rahvaste tasemele. Kui nende silmis oli halb teenida Issandat, kõige väe ja õnnistuste Allikat, siis valigu nad täna, keda tahavad teenida — kas "jumalaid, keda teie vanemad teenisid," kelle juurest Aabraham välja kutsuti, "või emorlaste jumalaid, kelle maal te elate." Need viimased sõnad olid Iisraelile teravaks etteheiteks. Emorlaste jumalad ei olnud suutnud kaitsta oma kummardajaid. Jälestusväärsete ja inimest alandavate pattude pärast oli see jumalakartmatu rahvas hävitatud ning hea maa, mida nad olid kord hallanud, oli saanud Jumala rahva valdusesse. Milline meeletus oleks olnud valida jumalad, mille kummardamise pärast emorlased olid hävitatud! "Aga mina ja mu pere, meie teenime Jehoovat!" ütles Joosua.

Püha innukus, mis täitis juhi südame, sütitas ka rahvast. Niisiis vastati üleskutsele kõhklematult: "Jäägu see meist kaugele, et me jätame maha Jehoova ja teenime teisi jumalaid!"

(524) "Te ei või teenida Jehoovat," ütles Joosua, "sest Ta on püha Jumal... Tema ei anna andeks teie üleastumisi ja patte." Enne, kui rahva juures võis toimuda püsiv uuendus, pidi rahvas tundma, et nad on oma jõuga täiesti võimetud teenima ustavalt Jumalat. Nad olid üle astunud Tema käsust, käsk mõistis nad hukka kui üleastujad ega pakkunud mingit armu. Oma jõule ja õigusele lootmisega ei oleks nad saanud vähimatki andestust pattudele. Nad ei suutnud täita Jumala täiusliku käsu nõudeid ning asjatult tõotasid nad Jumalat teenida. Ainult Kristusesse uskudes võisid nad saada patud andeks ning saada jõudu kuuletuda Jumala käsule. Neil tuli loobuda püüdmast pääseda oma pingutuste kaudu, ning tuli hakata usaldama täielikult tõotatud Päästja teeneid, kui nad tahtsid saada Jumalast vastu võetud.

Joosua püüdis mõjutada kuulajaid igati kaaluma oma sõnu ning hoiduma tõotamast midagi sellist, mida nad ei olnud valmis täitma. Suure tõsidusega kordas rahvas veelkord: "Ei, vaid me teenime Jehoovat!" Pühalikult nõustusid nad olema tunnistajad enda vastu tõsiasjas, et nad olid valinud Issanda, ning veelkord kordasid nad ustavustõotust: "Me tahame teenida Jehoovat oma Jumalat, ja võtta kuulda Tema häält!"

Nõnda tegi Joosua sel päeval rahvaga lepingu ja andis temale Sekemis seadlused ja kohtuseadused." Kirjutanud sellest pühalikust sündmusest aruande, asetas ta kirjutatu koos käsuõpetuse raamatuga laeka kõrvale. Seejärel püstitas Joosua mälestuskivi ja ütles: "Vaata, seesinane kivi olgu tunnistajaks meie vastu, sest see on kuulnud kõiki Jehoova sõnu, mis Ta meile on ütelnud. Ja see olgu tunnistajaks teie vastu, et te ei salgaks oma Jumalat!" Siis Joosua saatis rahva minema, igaühe ta pärisosale."

Joosua töö Iisraeli heaks oli tehtud. Ta oli ustavalt järginud Issandat ning Jumala raamatusse oli temast kirjutatud: "Issanda sulane." Õilsaima tunnistuse tema kui rahva juhi iseloomust annab temaaegse põlvkonna iseloomustus, keda tema tegevus oli mõjutanud: "Iisrael teenis Jehoovat kogu Joosua eluaja ja kogu nende vanemate eluaja, kes elasid veel pärast Joosuat."

Peatükk 50 -KÜMNISED JA ANNETUSED

(525) Heebrealaste majandussüsteemis eraldati üks kümnendik rahva sissetulekust avaliku jumalateenimise toetamiseks. Mooses oli Iisraelile öelnud: "Ja kõik maa kümnis, niihästi seemnest kui puude viljast, on Jehoova päralt; see on pühitsetud Jehoovale... Ja kõik kümnis veistest ja pudulojustest... on pühitsetud Jehoovale" (3.Ms.27,30.32).

Ent kümnisesüsteem ei alanud heebrealastega. Juba palju aega varem ootas Issand kümnist endale; Tema nõuet tunnustati ja austati. Aabraham maksis kümnist Melkisedekile, Kõigekõrgema Jumala preestrile (1.Ms.14,20). Kui Jaakob oli maapagulase ja rändurina Peetelis, tõotas ta Issandale: "Kõigest, mis Sa mulle annad, ma annan Sulle täpselt kümnist!" (1.Ms.28,22). Ja siis, kui iisraellased olid rajamas oma riiki, kinnitati kümnisekorraldus kui üks Jumalast antud korraldus, mille täitmisest sõltus rahva heaolu.

Kümnise ja annetuste süsteemi eesmärgiks oli söövitada inimeste meeltesse tõsiasi, et Jumal on loodolevustele osakssaavate kõikide õnnistuste allikas ning et inimesel tuleb hoolekande ja heade andide eest olla tänulik Temale. "Tema annab ise kõigile elu ja õhu ja kõik" (Apt.17,25). Issand ütleb: "Sest kõik metselajad on minu omad, ja lojused tuhandeil mägedel!" (Ps.50,10). "Minu on hõbe ja minu on kuld" (Hag.2,8). Inimesed saavad Jumalalt jõu omandamaks rikkust (5.Ms.8,18). Issand korraldas nii, et osa Tema heldest rikkusest antakse Talle tagasi annetuste ja ohvriandide näol — tunnustusena tõsiasjast, et kõik saadakse Temalt ja Tema teenimist tuleb ülal pidada.

"Kümnis... on Jehoova päralt." Selles tekstis kasutatakse sama sõnastust nagu hingamispäeva käsus. "Seitsmes päev on Jehoova, sinu Jumala hingamispäev" (2.Ms.20,10). (526) Jumal eraldas endale kindla osa inimese ajast ja vahenditest ning ükski inimene ei saa kumbagi neist oma huvides kasutada ilma Jumala korraldusest üle astumata.

Kümnis tuli anda üle Leevi suguharu käsutusse, kes oli seatud teenima pühamus. Ent religioossetel eesmärkidel antu ei pidanud kümnisega piirduma. Kogudusetelk ja hiljem tempelgi püstitati täielikult vabatahtlike annetuste abiga. Vajalike remonditööde ja muude kulude katteks pühamus käskis Mooses rahvaloenduse puhul alati igal inimesel annetada pool seeklit "kogudusetelgi teenistuseks." Samal eesmärgil organiseeriti Nehemja ajal iga-aastane korjandus. (Vt. 2.Ms.30,12-16; 2.Kun.12,5-6; 2.Aja.24,4-13.) Pidevalt toodi Jumalale ka

patuohvreid ja tänuohvreid. Suurel hulgal toodi neid just iga-aastaste pühade ajal. Vägagi heldelt anti annetusi vaeste heaks.

Oli aga veel midagi, millega tunnustati Jumala omandiõigust juba enne, kui saadi eraldada kümnis. Jumalale pühendati uudsevili kõigest, mida maa kandis. Temale pühendati esimene vill lammaste pügamisel, esimene saak nisupeksmisel, esimene õli ja esimene pressitud viinamarjamahl. Samuti toimiti kõigi koduloomade esmasündinutega; oma esikpoja eest aga maksti lunahind. Uudsevili toodi pühamusse Issanda ette ja anti siis preestrite tarbeks.

Selliselt meenutati rahvale pidevalt tõsiasja, et Jumal oli nende põldude, veise- ja lambakarjade tegelik omanik; Tema laskis päikese paista nende üle ning andis vihma külvi- ja lõikuseajal. Kõik, mida nad omasid, oli Tema loodud ja Tema oli määranud inimesed Temale kuuluva majapidajaiks.

Kui Iisraeli mehed kogunesid oma põldude, aedade ja viinamägede uudsevilju kandes pühamu juurde, viidi läbi Jumala headuse avalik tunnustamine. See tähendas — kui preester oli ohvrianni vastu võtnud, ütles ohverdaja otsekui Issanda ees seistes: "Mu isa oli ümberhulkuja süürlane!" ning kirjeldas siis Egiptuse vangipõlve ja viletsust, millest Jumal oli Iisraeli päästnud "väljasirutatud käsivarrega suure hirmu saatel, tunnustähtedega ja imetegudega." Seejärel ta lausus: "Ja Ta tõi meid siia paika ning andis meile sellesinase maa, maa, mis piima ja mett voolab! Ja nüüd, vaata, ma toon selle maa uudsevilja, mille Sina, Jehoova, mulle oled andnud!" (5.Ms.26,8-11).

(527) Annetused, mida heebrealastelt oodati religioosseteks ja heategevateks eesmärkideks, vastasid neljandikule nende sissetulekust. Võinuks arvata, et nii suur väljamakse nende varandusest muudab rahva vaeseks, ent nende määruste ustav täitmine oli hoopiski edukuse üks eeldusi. Kuulekuse tingimusel andis Jumal iisraellastele tõotuse: "Ja ma sõitlen teie pärast rohutirtse, et need ei hävitaks teie põlluvilja, ja et teie viinapuu väljal ei jääks viljatuks... Siis kiidavad teid õndsaks kõik rahvad, sest te saate ihaldatud maaks, ütleb vägede Jehoova!" (Mal.3,11-12).

Prohvet Haggai aga kirjeldab jõuliselt, millised on tagajärjed siis, kui isekalt hoidutakse Jumala töö heaks annetamast vabatahtlikke annetusi. Pärast Baabüloni vangipõlvest naasmist hakkasid juudid üles ehitama Issanda templit. Vaenlaste otsustavat vastupanu kohates jätsid nad töö pooleli ning kui karm põud tõi kaasa tõelise puuduse, pidasid nad võimatuks templi

ehitust lõpule viia. Nad ütlesid: "Aeg ei ole veel tulnud Jehoova koja ülesehitamiseks!" Issand saatis neile aga prohveti kaudu sõnumi: "Ons teil endil aeg istuda oma vooderdatud kodades, kui seesinane koda on varemeis? Ja nüüd ütleb vägede Jehoova nõnda: Pange tähele oma teguviisi! Te külvate palju, aga saate pisut; sööte, aga kõht ei saa täis; joote, aga janu ei kao; riietute, aga ei saa sooja; ja kes teenib palgalisena, teenib katkisesse kukrusse!" (Hag.1,2-6). Seejärel seletatakse põhjus: "Te loodate palju, aga vaata, kõik väheneb; te toote koju, aga mina puhun selle ära. Mispärast! ütleb vägede Jehoova. Minu koja pärast, sest see on varemeis, teie aga jooksete igaüks oma koja pärast! Seepärast keelab taevas teile kastet ja maa oma vilja! Ma olen kutsunud põua maale ja mägedele, viljale, viinale ja õlile ja kõigele, mida maa toodab, ning (528) inimestele ja lojustele, ja kogu nende käte tööle!" (salmid 9-12). "Tulles kahekümnemõõdulise viljahunniku juurde, oli seal kümme; tulles surutõrre juurde, et ammutada tõrrest viiskümmend mõõtu, oli seal kakskümmend! Mina lõin teid, kõike teie käte tööd viljakõrvetuse, roosteudu ja rahega" (Hag.2,16-17).

Need hoiatused äratasid rahva jätkama Jumala koja ülesehitamist. Siis kuulutas Issand neile: "Pange ometi tähele sellest päevast peale, alates üheksanda kuu kahekümne neljandast päevast, sellest päevast, mil pandi alus Jehoova templile!... Sellest päevast alates ma annan õnnistuse!" (salmid 18-19).

Tark Saalomon ütleb: "Üks jagab välja, aga saab üha lisa, teine hoiab varandust, ometi on puudus käes!" (Õps.11,24). Apostel Paulus esitab Uues Testamendis sama õpetuse: "Kes kasinasti külvab, see lõikab ka kasinasti, ja kes rohkesti külvab, see lõikab ka rohkesti ... Aga Jumal on vägev teile andma kõike armu rohkesti, et teil ikka oleks kõike igati küllaldaselt ning oleksite rikkad iga hea teo tarvis" (2.Kor.9,6.8).

Jumala kavatsuse kohaselt pidid iisraellased kandma valgust edasi kõigesse maailma. Jumala teenimise üldrahvaliku toetamise kaudu tunnistasid nad elava Jumala olemasolu ja ülemvõimu. Nende eesõiguseks oli toetada selle teenistuse läbiviimist. Toetamine aga väljendas nende ustavust ja armastust Tema vastu. Issand on seadnud valguse ja tõe levimise maailmale sõltuvusse inimeste tegevusest ja annetustest, kes on saanud osa Tema taevasest annist. Ta oleks võinud levitada oma tõde inglite kaudu või avaldada oma tahet oma häälega nagu Siinailt käsku kuulutades. Ent Jumala lõpmatu armastus ja tarkus kutsus oma kaastöölisteks inimesed ning andis selle ülesande nende teha.

Iisraeli päevil vajati kümnist ja vabatahtlikke annetusi selleks, et tagada jumaliku teenistuse talituste järjepidevus. Kas tänapäeval peaks Jumala rahvas andma vähem? Kristuse

poolt väljendatud põhimõtte kohaselt tuleks meil anda annetusi Jumalale samal määral kui oleme saanud valgust ja eesõigusi. "Kellele on palju antud, sellelt nõutakse palju" (Luk.12,48). Päästja ütles oma jüngreid misjoniteekonnale saates: "Muidu olete saanud, muidu andke!" (Mat.10,8). (529) Kui kasvavad meie õnnistused ja eesõigused — ja eelkõige, kui silmitseme austatud Jumala Poja võrratut ohvrit — kas ei peaks me siis avaldama tänu endisest rikkalikemate annetustega, et teisedki saaksid kuulda päästesõnumit? Üha avarduv evangeeliumitöö nõuab ülalpidamiseks rohkem vahendeid kui möödanikus ja sel põhjusel vajatakse kümnise ja annetuste korraldust veel kindlamalt kui omalajal heebrealaste majandussüsteemis. Kui Jumala rahvas toetaks heldelt Tema tööd vabatahtlike annetustega ega püüaks täita Jumala varakambrit ebakristlike ja pühitsemata meetodite abil, saaks Issand austatud ning Kristusele võidetaks palju rohkem hingi.

Moosese plaan, millest juhindudes ta kogus vahendeid pühamu ehitamiseks, oli edukas. Vahendeid polnud tarvis välja lunida; samuti ei kasutanud Mooses meetodeid, mida tänapäeva kirikud sageli kasutavad. Ta ei korraldanud mingeid tuluõhtuid. Ta ei kutsunud rahvast pidusöökidele, lõbuõhtutele ja tantsupidudele ega korraldanud loteriisid või muud sarnast ebapüha, et sel teel koguda vahendeid Jumala pühamu püstitamiseks. Issand andis Moosesele nõu õhutada Iisraeli lapsi tooma annetusi. Moosesel tuli vastu võtta annetused igaühelt, kes andis tahtlikult, südamest. Ande toodi kokku nii rikkalikult, et Mooses käskis rahval toomise lõpetada, sest toodut oli rohkem kui sai ära kasutada.

Jumal on teinud inimesed oma majapidajaiks. Ta on usaldanud nende kätte omanduse, mille abil Ta soovib näha neid evangeeliumi levitamas. Jumala omanduse ustavatele majapidajatele usaldab Ta üha suuremaid ülesandeid. Issand ütleb: "Sest kes austab mind, seda austan mina" (1.Sam.2,30). "Jumal armastab rõõmsat andjat" ja kui Tema rahvas toob tänuliku südamega oma annetused ja ohvriannid Temale — "mitte kurva meelega ega sunniviisil" — siis õnnistab Ta neid oma tõotuse kohaselt. "Tooge kogu kümnis varaaita, et mu kojas oleks toidust, ja proovige mind ometi sellega, ütleb vägede Jehoova! Tõesti, ma avan teile taevaluugid ja kallan teile õnnistust küllastuseni!" (Mal.3,10).

Peatükk 51 -JUMALA HOOLITSUS VAESTE EEST

(530) Vaeste eest hoolitsemiseks nõuti kogu sissetulekust teist kümnist, millega toetati ka rahva kogunemist vaimulikele teenistustele. Esimese kümnise kohta oli Issand öelnud: "Aga leviitidele, vaata, annan ma pärisosaks kõik kümnise Iisraelis" (4.Ms.18,21). Ent teise kümnise kohta andis Ta järgmise juhise: "Ja söö Jehoova, oma Jumala ees selles paigas, mille Ta valib oma nimele eluasemeks, kümnist oma teraviljast, viinavirdest ja õlist ning esmasündinuid oma veistest ja pudulojustest, et sa õpiksid kartma Jehoovat, oma Jumalat kogu oma eluaja" (5.Ms.14,23.29; 16,11-14). Selle kümnise — või sellele vastava rahasumma — pidid iisraellased tooma kahel aastal pühamu asupaika. Kui sellest eraldati esmalt tänuohver Jumalale ja kindel osa preestrile, siis ülejäänut tuli ohverdajal kasutada religioosseks pidusöögiks, kus osalesid ka leviidid, muulased, orvud ja lesknaised. Selliselt saadi vahendeid iga-aastaste pühade tänuohvrite ja söömaaegade jaoks ning rahvas sai olla preestrite ja leviitide seltskonnas, mis pakkus viimatinimetatutele võimaluse rahvast õpetada ja Jumalat teenima julgustada.

Igal kolmandal aastal tuli teine kümnis kasutada kodukohas leviitide ja vaeste võõrustamiseks. Mooses ütles: "Et nad sööksid su väravais ja nende kõhud saaksid täis" (5.Ms.26,12). Seega moodustas teine kümnis fondi heategevuseks ja külalislahkuseks.

Vaeste eest hoolitseti veel muulgi viisil. Moosese seadustele oli omane, et siis, kui esmalt täideti Jumala poolt nõutud osa, hakati eriliselt märkama ka vaestele osutatava heldemeelsuse, hoolitsuse ja külalislahkuse võimalusi. Ehkki Jumal oli tõotanud vägagi oma rahvast õnnistada, ei kavatsenud Ta jätta neid täiesti teadmatusse vaesusest. Ta ütles, et vaesed ei lõpe maalt iialgi. Tema rahva hulgas pidi olema ikka neid, (531) kes vajasid kaastunnet, õrnust ja heatahtlikkust. Nii nagu nüüdki tabas paljusid õnnetus, haigus või varanduse kadu. Ent niikaua, kui iisraellased järgisid Jumalast antud juhiseid, ei pidanud nende hulgas olema kerjuseid ega nälgivaid inimesi.

Jumala käsk andis vaestele õiguse teatud osale põllusaagist. Nälja korral võis ükskõik kes tahes minna naabri põllule, viljapuuaeda või viinamäele, et süüa seal nälja kustutamiseks viljateri või puuvilja. Selle loa kohaselt noppisid ka Jeesuse jüngrid viljapäid ning sõid teri siis, kui nad ühel hingamispäeval läbi viljapõllu läksid.

Kõik, mis saagikogujatest viljapõllule, aeda või viinamäele maha jäi, kuulus vaestele. "Kui sa lõikuse kogud oma põllult," ütles Mooses, "ja unustad põllule ühe vihu, siis ära mine tagasi seda võtma... Kui sa raputad õlipuud, siis pärast ära otsi oksi läbi... Kui sa koristad oma viinamäge, siis ära lase järel noppida; see jäägu võõrale, vaeslapsele ja lesknaisele. Pea meeles, et sa ise olid ori Egiptusemaal" (5.Ms.24,19-22; 3.Ms.19,9-10).

Igal seitsmendal aastal kanti vaeste eest eriliselt hoolt. Hingamisaasta — nagu seitsmendat aastat nimetati — algas lõikuse lõpuga. Sellele lõikusele järgneval külviajal ei pidanud rahvas külvama, kevadel viinamäge harima ega liigselt hoolt kandma põllul või viinamäel valmiva saagi eest. Seda, mida maa ise tootis, võisid nad otse süüa, kuid mitte koguda aitadesse. Sellel aastal kasvanu tuli jätta muulaste, orbude ja lesknaiste korjata ning toiduks metsloomadelegi (2.Ms.23,10-11; 3.Ms.25,5).

Kui maa kandis tavaliselt vaid niipalju vilja, kui rahvas äraelamiseks vajas, siis kuidas pidi toime tuldama sel aastal, mil saaki üldse ei kogutud? Jumal tõotas hoolitseda. "Ma saadan teile kuuendal aastal oma õnnistuse," ütles Ta, "et see annaks saaki kolmeks aastaks! Ja kui te külvate kaheksandal aastal, siis on teil veel süüa tunamullusest saagist, kuni üheksanda aastani; seni kui jõuab selle saak, on teil süüa vana!" (3.Ms.25,21-22).

(532) Hingamisaasta ülesandeks oli pakkuda kergendust nii maale kui rahvale. Ühe kasvuperioodi jooksul kesana seisev maa kandis seejärel rikkalikumat saaki. Inimesed vabanesid pingelistest põllutöödest ning ehkki sellelgi aastal oli mitmeid toimetusi, jäi kõikidel rohkem vaba aega taastumiseks ja jõu kogumiseks eesolevate aastate töö tarvis. Neil jäi rohkem aega mõtiskluseks ja palveks, Issanda õpetustega ja korraldustega tutvumiseks ning kodurahva juhendamiseks.

Hingamisaastal tuli vabaks lasta heebrealastest orjad ja neid ei tohtinud ära saata tühje käsi. Issand ütles nii: "Ja kui sa lased tema vabaks enese juurest, siis ära saada teda minema tühje käsi. Lao temale õlale rohkesti oma pudulojustest, rehealusest ja surutõrrest; millega Jehoova, su Jumal, sind on õnnistanud, sellest anna ka temale" (5.Ms.15,13-14).

Töötegija palk tuli viivitamatult välja maksta: "Ära tee liiga kehvale ja viletsale palgalisele, olgu ta su vendade või võõraste seltsist, kes asuvad su maal su väravais. Anna temale ta palk samal päeval enne kui päike loojub, sest ta on kehv ja ta hing igatseb seda palka" (5.Ms.24,14-15).

Erilised juhised anti ka nende kohta, kes olid teenistusest põgenenud: "Orja, kes oma isanda juurest on põgenenud sinu juurde, ära loovuta tema isandale. Ta asugu su juurde, sinu keskele paika, mille ta valib mõnes su väravaist, kus temale meeldib; ära tee temale liiga" (5.Ms.23,16-17).

Vaeste jaoks oli seitsmes aasta võlgadest vabastamise aasta. Heebrealasi õhutati alati toetama oma puudustkannatavaid vendi sellega, et neile tuli laenata raha ilma protsendita. Kasuprotsendi võtmine vaeselt inimeselt oli rangelt keelatud: "Kui su vend jääb kehvaks ja ta jõud väsib su kõrval, siis toeta teda, ta elagu su juures nagu võõras või majaline. Sa ei tohi temalt võtta renti ega vaheltkasu, vaid karda oma Jumalat ja lase oma vennal elada su juures. Ära anna temale oma raha rendi peale ja ära anna oma toitu vaheltkasu eest" (3.Ms.25,35-37). (533) Kui võlg jäi vabastamisaastani maksmata, siis ei tohtinud ka esialgset summat tagasi nõuda. Siinkohal hoiatati rahvast eriliselt hoidmast tagasi abi, mida vennad vajasid: "Kui su keskel on mõni vaene, keegi su vendadest..., siis ära tee oma südant kõvaks ja ära sule kätt oma vaese venna eest... Hoia, et su südames ei oleks nurjatumat mõtet, et sa mõtled: "Seitsmes aasta, vabastusaasta ligineb!" ja seetõttu on siis su silm kuri su vaese venna vastu ja sa ei anna temale midagi! Aga tema hüüab sinu pärast Jehoova poole, ja see on sulle patuks!... Sest vaeseid ei puudu maal kunagi. Seepärast ma käsin sind ja ütlen: Ava heldesti oma käsi oma vennale, hädalisele ja vaesele oma maal!... Ava temale heldesti oma käsi ja laena temale meelsasti, mida ta vajab" (5.Ms.15,7-9; 11,8).

Kellelgi ei tarvitsenud karta, et ta satub heldemeelsuse pärast ise puudusesse. Jumala käskudele kuuletumine juhib kindlasti heaoluni. "Sa võid laenata paljudele rahvastele," tõotas Jumal, "sa ise aga ei tarvitse laenata, ja sa valitsed paljude rahvaste üle, aga nemad ei valitse sinu üle!" (5.Ms.15,6).

Kui oli möödunud "seitse aastanädalat, seitse korda seitse aastat," saabus suur vabastusaasta — juubeliaasta. "Siis lase... kõlada sarvehäält... kogu maal! Ja pühitsege viiekümnendat aastat ning kuulutage vabakslaskmist kõigile elanikele maal; see olgu teile juubeliaastaks: igaüks teist saab tagasi oma pärisosale ja igaüks pöördub oma suguvõsa juurde" (3.Ms.25,9-10).

Juubeliaasta pasunat puhuti "seitsmenda kuu kümnendal päeval... lepituspäeval." Selle helin, mis kutsus Jaakobi lapsi tervitama vabastusaastat, kõlas üle kogu maa, kus elas juute.

Suurel lepituspäeval tehti lepitust Iisraeli pattude eest ning seejärel võis rahvas tervitada rõõmsa südamega algavat juubeliaastat.

Nii nagu hingamisaastal, nii ei külvatud ega kogutud lõikust selgi aastal; kõike, mida maa ise kandis, peeti vaeste omandiks. Sel aastal said vabaks needki klassid heebrea orje, keda ei vabastatud hingamisaastal. Juubeliaastale eriti iseloomulik oli aga see, et kogu maaomand anti esialgse omaniku perekonnale tagasi. Jumala erilise korralduse kohaselt oli maa jaotatud liisu teel. (534) Pärast jaotamist ei olnud kellelgi õigust oma pärisosa müüa. Ainult siis, kui vaesus sundis, oli luba oma maa müüa ja kui ükskõik kuna pärast seda tema ise või keegi tema sugulastest soovis seda lunastada, ei tohtinud ostja keelduda maad tagasi müümast. Ent juhul, kui maa jäi välja lunastamata, tuli see juubeliaastal esialgsele omanikule või tema pärijatele tagastada.

Issand teatas Iisraelile: "Maad ärgu müüdagu igaveseks, sest maa on minu päralt; sest te olete ju võõrad ja majalised minu juures!" (3.Ms.25,23). Rahvas pidi õppima teadvustama tõsiasja, et neil oli võimalus elada teatud aeg Jumala maal, mille õigustatud ja algne omanik oli Jumal ning et Tema soovis, et eriliselt arvestataks vaeste ja õnnetutega. Kõigi mõtteisse pidi sööbima arusaam, et vaestel on Jumala maailmas sama õiguslik paik kui jõukamatelgi.

Selliste vahendite kaudu soovis meie halastusrikas Looja leevendada puuduses olijate ja rõhutute kannatusi ning anda mingitki lootusesädet ja päikesepaistet nende ellu.

Issand soovis takistada ülemäärast himu vara ja võimu järele. Tulemuseks olnuks palju paha, kui rühm inimesi oleks pidevalt jõukust kogunud ja teine rühm vaesunud ning järjest enam jalge alla jäänud. Kui sellist asja poleks takistatud, hakanuks rikkad pidama võimu oma ainuõiguseks ning ehkki vaesed olid Jumala silmis sama väärtuslikud, oleksid varakamad vennad kohelnud neid alaväärsemaina. Sellise rõhumise tajumine oleks vaeseid omakorda ärevaks teinud. Tärganud lootusetus ja kibestumine oleksid demoraliseerinud ühiskonna ning avanud ukse igasugustele kuritegudele. Jumalast seatud määruste eesmärgiks oli edendada ühiskondlikku võrdsust. Hingamisaasta ja juubeliaasta seadused seadsid suures osas oma kohale selle, mis rahvuse ühiskondlikus ja poliitilises elus oli viltu läinud.

Need määrused anti rikastele samavõrra õnnistuseks nagu vaestelegi. Need ohjeldasid ahnust ja ennastülendavat meelsust ning arendasid heategevuse õilsat joont. Soodustades heatahte avaldusi ja usaldust kõikide inimklasside vahel, tugevdasid need ühiskondlikku korda

ja valitsust. Me kõik oleme (535) ju inimperekonna suures põimingus, ning kõik see, mida võime teha teiste kasuks ja julgustamiseks, peegeldub õnnistusena tagasi meile endile. Ühiskonna kõik klassid on vastastikuses sõltuvuses. Vaesed ei sõltu rikastest rohkem kui rikkad vaestest. Vaesem ühiskonnaklass soovib saada osa õnnistustest, mida Jumal on andnud nende jõukamatele kaasinimestele, ent viimanegi vajab ustavat teenimist vaimu- ja lihasejõul, mis on vaeste kapital.

Issand lubas Iisraeli rikkalikult õnnistada, kui nad järgivad Tema juhtnööre. Ta ütles: "Ma annan teile vihmu nende õigel ajal ning maa annab oma saagi ja puud väljal annavad oma vilja; rehepeks kestab teil viinamarjalõikuseni ja viinamarjalõikus kestab külviajani; te saate leiba süüa küllastuseni ja elada oma maal julgesti! Ja mina annan maale rahu, te saate magada ja ükski ei hirmuta teid; ma hävitan maalt kurjad metselajad ja mõõk ei käi üle teie maast!... Ma käin teie keskel ja olen teie Jumal, ja teie peate olema mu rahvas!... Aga kui te ei kuula mind ega tee kõigi nende käskude järgi, vaid hülgate mu seadlused ja teie hinged põlgavad mu kohtuseadusi, nõnda et te ei tee kõigi mu käskude järgi, vaid tühistate mu lepingu, siis... te külvate ilmaaegu oma seemet, sest teie vaenlased söövad selle! Ja ma pööran oma palge teie vastu ning teie vaenlane lööb teid; teie vihamehed hakkavad valitsema teie üle ja te põgenete, isegi kui keegi teid taga ei aja!" (3.Ms.26,4-17).

Paljud väidavad suure vaimustusega, et kõik inimesed peaksid saama võrdväärselt osa Jumala ajalikest õnnistustest. Looja plaan aga pole selline. Muuhulgas soovib Jumal just erinevate olude läbi proovida ja arendada iseloomu. Ometi ootab Ta, et ajalikus mõttes varakamad peaksid ennast ainult Tema varanduse majapidajaiks. Nendele on Ta usaldanud vahendid, mida kasutada vaeste ja kannatajate heaks.

Kristus on öelnud, et vaeseid on alati meie keskel, ning Tema on alati kaastundlikult ja südamesoojusega oma kannatavate, vaesemate ja alamakspeetud laste lähedal. Ta ütleb, et nemad on Tema esindajad siin maal. Ta on asetanud nad meie keskele, et äratada meie südames sellist armastust nagu Tema tunneb kannatajate ja rõhutute vastu. Nende suhtes üles näidatud kaastunnet ja heatahtlikkust peab Kristus endale osutatuks. Samuti peab Ta neile osaks saavat julmust või hoolimatust endale tehtuks.

(536) Kui Jumala poolt vaeste heaks antud korraldusi oleks pidevalt täidetud, siis valitseksid maailmas kaugelt teistsugused moraalsed, vaimsed ja materiaalsed olud! Ei ilmneks sellist isekust ja tähtsusetunnet nagu nüüd, vaid igaüks püüaks osavõtlikult edendada teiste õnne ja heaolu. Siis poleks ka sellist laialdast puudust nagu kaasajal paljudes maades näha on.

Kui Jumalast antud põhimõtteid oleks täidetud, oleks hoidutud nende õuduste eest, mis erinevatel ajastutel on esile purskunud seetõttu, et rikkad on rõhunud vaeseid ning vaesed omalt poolt suhtunud rikastesse eelarvamuse ja vihaga. Jumala kõnealuste korralduste täitmine takistaks suurte varanduste kokkukuhjamist ning piiritule luksuslikkusele andumist ühelt poolt ja kümnete tuhandete, kelle vähetasuva tööga need kolossaalsed rikkused on kogutud, harimatust ja allakäiku teiselt poolt. Nende seaduste järgimine pakuks rahumeelse lahendi probleemidele, mis ähvardavad nüüd täita maailma anarhia ja verevalamisega.

Peatükk 52 - IGA-AASTASED PÜHAD

(3.Ms. 23. ptk.)

(537) Kolmel korral aastas pidi kogu Iisrael kogunema pühamu juurde (2.Ms.12,14-16). Teatud aja oli selliste pühade kogunemiste paigaks Siilo, kuid hiljem sai Iisraeli jumalateenistuste keskuseks Jeruusalemm, kuhu suguharud kogunesid pühalikele pidustustele.

Iisraeli ümbritsesid metsikud, sõjakad hõimud, kes olid alati valmis iisraellaste maid haarama. Ometi käskis Jumal kõigil elujõulistel meestel ning igal elanikul, kes suutis teekonda ette võtta, lahkuda igal aastal kolmel korral kodust, et suunduda kogunemispaika, mis asus maa keskosas. Mis takistas siis neil kordadel vaenlasi iisraellaste kaitsetuid kodusid ründamast ning tule ja mõõgaga laastamast? Mis takistas võõrastel vaenulikel hõimudel maale tungimast ja Iisraeli sõjavangi viimast? Jumal oli tõotanud oma rahvast kaitsta. "Jehoova ingel on leerina nende ümber, kes Teda kardavad, ja Ta vabastab nad!" (Ps.34,8). Sellal, kui iisraellased kogunesid jumalateenistusele, takistas jumalik vägi vaenlastel Iisraeli ründamast. Jumala tõotus ütles: "Ma ajan ära rahvad sinu eest ja laiendan su maa-ala, ja ükski ei himusta su maad, kui sa lähed, et tulla kolm korda aastas Jehoova, oma Jumala palge ette" (2.Ms.34,24).

Esimene neist pühadest — paasapüha ehk hapnemata leibade püha — oli juutide aasta esimeses kuus ehk abibi kuus, mis vastab meie kalendri järgi märtsi lõpule ja aprilli algusele. Külm talv oli seljataga, viimased vihmad möödas ning kogu loodus õilmitses kevadises värskuses ja ilus. Mäekinkudel ja orgudes rohetas rohi ning aasad kirendasid lillede värvirohkusest. Täiskuuaja liginemine muutis kuuvalged õhtud meeldivaks. See oli aeg, mida inspireeritud laulik kirjeldab kaunilt:

(538) "Talv on möödunud, vihm on läinud oma teed, maa peal on näha õiekesi, lauluaeg on tulnud ja meie maal on kuulda turteltuvi häält! Viigipuu küpsetab oma marju, viinapuud õitsevad ja lõhnavad!" (Ül.2,11-13).

Maa igast kandist suundus palverändurite salku Jeruusalemma poole. Oma karjade juurest tulnud lambakarjused, mägikarjamaadelt pärit karjakud, Galilea mere äärsed kalurid, põllumehed ja prohvetite koolides õppivad lapsed — kõik nad olid teel paika, kus Jumal ilmutas oma ligiolekut. Kuna paljud neist käisid jalgsi, rännati lühikeste päevateekondade

kaupa. Salkadega liitus pidevalt uusi teelisi ning sageli kasvasid sellised seltskonnad enne pühasse linna jõudmist päris suurteks karavanideks.

Haljendav loodus tegi rõõmsaks iisraellaste meeled ning pani tänama kõige hea Andjat. Lauldi suurepäraseid heebrea psalme, mis ülistasid Issanda aulikkust ja majesteetlikkust. Signaaltrompeti kaja ja simblite helisid kuuldes kordasid sajad inimhääled tänulaulu: "Ma rõõmustusin, kui mulle öeldi: "Lähme Jehoova kotta!" Meie jalad seisid su väravais, Jeruusalemm!... kuhu läksid üles suguharud, Jehoova suguharud,... tänama Jehoova nime... Paluge rahu Jeruusalemmale! Käigu hästi nende käsi, kes sind armastavad!" (Ps.122,1-6).

Kui palverändurid nägid enda ümber mäekühme, kus paganatel oli kombeks oma altarituld läita, laulsid iisraellased: "Ma tõstan oma silmad mägede poole, kust mulle abi tuleb! Abi tuleb mulle Jehoova käest, kes on teinud taeva ja maa!" (Ps.121,1.2).

"Kes loodavad Jehoova peale, on nagu Siioni mägi, mis ei kõigu, vaid püsib igavesti! Jeruusalemma ümber on mäed ja Jehoova on oma rahva ümber nüüd ja igavesti!" (Ps.125,1-2).

(539) Mäekinke ületades nägid nad juba eemalt püha linna ning lugupidamisega silmitsesid nad, kuidas Jumala kummardajate hulgad templi poole suundusid. Nad nägid taeva poole tõusvat viirukisuitsu pilve. Kuuldes leviite pasunaid puhumas, et anda märku püha teenistuse algusest, laulsid ka teekonnal olijad hetkest inspireerituna: "Suur on Jehoova ja väga kiidetav meie Jumala linnas Tema pühal mäel! Kaunisti tõuseb kõrgele kogu maa rõõm Siioni mägi kauges põhjas, see suure kuninga linn!" (Ps.48,2-3).

"Rahu olgu su müüride vahel, hea käekäik su kuninglikes kodades!... Avage mulle õiguse väravad! Ma lähen neist sisse ja tänan Jehoovat!... Oma tõotused ma tasun Jehoovale kogu Ta rahva nähes Jehoova koja õuedes, sinu keskel, Jeruusalemm! Halleluuja!" (Ps.122,7;118,19; 116,18-19).

Kõik Jeruusalemma majad avasid uksed palverändurite ning pakkusid neile tasuta kasutamiseks ruume. Ometi ei jätkunud sellest tohutule rahvahulgale ning seepärast püstitati igasse võimalikku kohta linnas ja ümberkaudsetel mägedel telgid.

Kuu neljateistkümnenda päeva õhtul pühitseti paasapüha. Selle püha mõjuvad tseremooniad meenutasid vabastamist Egiptuse orjapõlvest ning osutasid tulevikku — ohvrile, kes päästab nad patu orjusest. Siis, kui Päästja ohverdas oma elu Kolgatal, täitus paasapüha kuulutus ning sama sündmuse mälestuseks, mida paasapüha oli kujutanud, seati sisse Issanda pühaõhtusöömaaeg.

Paasapühale järgnes seitsmepäevane hapnemata leibade püha. Selle püha esimesel ja seitsmendal päeval oli püha kokkutulek ning nimetatud päevil ei võinud teha mingit argitööd. Püha teisel päeval esitati Jumalale aasta esimesest lõikusest uudsevili. Oder oli Palestiina varaseim teravili ning kõnealuse püha alguseks oli esimene oder valminud. Preester kõigutas värsket odravihku Jumala altari ees, tunnistades sellega, et kõik kuulus Jumalale. Odralõikust ei tohtinud alustada enne, kui see toiming oli teostatud.

(540) Viiskümmend päeva pärast uudsevilja ohverdamist oli nelipüha, mida nimetati ka toiduteravilja lõikuspühaks või nädalate pühaks. Tänulikkuse väljendamiseks toodi Issanda ette kaks küpsetatud haputaignaleiba. Nelipüha peeti vaid ühe päeva ja see päev pühendati tervenisti jumalateenistustele. Seitsmendas kuus saabus lehtmajade püha ehk saagikoristuspüha. (Inglise keeles viitab nelipüha kui lõikuspüha nimetus teraviljalõikusele; sügisene lõikuspüha — lehtmajade püha — aga kogu saagi, s.t. nüüd ka sügiseste puuviljade, viinamarjade jms. kogumisele. Toim.) Selle pühaga tunnistati Jumala heldust ja õnnistust puuviljaaias, õlipuusalus ja viinamäel. See oli aasta kõige pidulikum kogunemine. Maa oli andnud oma saagi, vili oli kogutud aitadesse, puuviljad, õli ja viin hoiupaikadesse ning nüüd tuli rahvas tooma oma tänuande Jumalale, kes oli neid nii rikkalikult õnnistanud.

Lehtmajade püha põhitooniks oli rõõm. Seda püha peeti vahetult pärast suurt lepituspäeva, mil rahvas oli saanud kindluse sellest, et nende ülekohut enam ei meenutata. Saanud südames rahu Jumalaga, tulid inimesed nüüd Tema ette tunnistama Tema headusest ja ülistama Tema halastust. Lõikustööd olid lõppenud ning uue aasta tegemisi ei olnud veel alatud; seepärast sai muredest vabana nautida pühalikke hetki ja tunda rõõmu. Ehkki ainult isadel ja poegadel oli kohustus pühadeks Jeruusalemma tulla, võtsid nad võimaluse korral kaasa kogu pere ning kostitasid külalislahkelt ka sulaseid, leviite, võõramaalasi ja vaeseid.

Sarnaselt paasapühale meenutas ka lehtmajade püha minevikku. Kõrberändurielu meenutuseks tuli rahval nüüd väljuda majadest ja ööbida lehtmajades, mille valmistamiseks kasutati "palmioksi ja okstest leherikkaid puid ja jõepajusid" (3.Ms.23,40.42-43).

Esimesel päeval oli püha kokkutulek ning pühade seitsmele päevale lisati veel kaheksaski, mil oli samuti püha kokkutulek. Nendel iga-aastastel pühadel õhutati nii vanu kui noori ustavamale Jumala teenimisele. Maa eri paigust saabunud pidulised said omavahel suhelda ning nii tugevdati sidemeid Jumala ja üksteisega.

(541) Kaasajalgi teeks Jumala rahvale head Jumala õnnistuste rõõmsa meeldetuletuse tähistamine nagu lehtmajade pühil. Nii nagu iisraellased tuletasid selle püha kogunemisega meelde vabastamist, mille Jumal oli kinkinud nende isadele, ning Tema imeväärset kaitset nende pikal rännakul pärast Egiptusest väljumist, nii peaksime ka meie tänulikult meenutama, kuidas Jumal on mitmeid teid kasutades juhtinud meid välja maailmast ja eksituse pimedusest oma armu ja tõe imelise valguse juurde.

Neil, kes elasid pühamust kaugel, kulus kõigist pühadest osavõtuks igal aastal rohkem kui kuu. Selliselt Jumalale pühendatud aeg pidi osutama, kui tähtis on Jumala teenimine ning kuivõrd vajame oma isekate, ilmalike huvide kõrvalejätmist vaimulike, igaveste huvide nimel. Kanname otsest kahju, kui jätame hooletusse eesõiguse tulla kokku, et kinnitada ja julgustada üksteist Jumalat teenima; sel juhul tuhmub Jumala Sõna elavus ja tähtsus meie meeltes ning Sõna ei saa oma pühitseva mõjuga enam valgustada meie südant ja me mandume vaimulikult. Suheldes kristlastena, kaotame palju, kui me pole kaaslaste suhtes osavõtlikud. Inimene, kes sulgub endasse, ei täida Jumalast temale määratud kohta. Oleme kõik ühe Isa lapsed ning sõltuvad üksteisest, kui kõne all on meie õnn. Meil on vastutus nii Jumala kui kaasinimeste ees. Iseloomu arendamine meeldivalt seltskondlikuks muudab meid osavõtlikeks kaasinimeste suhtes ning siis, kui püüame olla õnnistuseks teistele, saame ka ise õnnelikuks.

Lehtmajade püha ei viidanud ainult minevikule, vaid osutas ka tulevikule. See meenutas kõrberännakut, ent saagikoristus osutas ka tulevikku sellele suurele lõplikule lõikusele, mil Issand saadab oma lõikajad koguma umbrohtu ärapõletamiseks ja nisu aitadesse panemiseks. Siis hävitatakse kõik jumalakartmatud ning nad on "nagu ei oleks neid olnudki" (Ob.16). Kogu universum ühineb rõõmuga Jumalat ülistama. Johannes ütleb Ilmutuseraamatus: "Ja kõike loodut, mis on taevas ja maa peal ja maa all ja meres, ja kõike, mis nendes on, kuulsin ma ütlevat: "Sellele, kes istub aujärjel, ja Tallele olgu kiitus ja au ja austus ja vägi ajastute ajastuteni! (Ilm.5,13).

(542) Iisraeli rahvas kiitis Jumalat lehtmajade pühal, tuletades meelde, kui armurikkalt oli Tema nad Egiptuse orjusest vabastanud ja kui õrnalt nende eest kõrberännakul hoolitsenud. Nad rõõmustasid ka äsja lõppenud lepituspäeva jumalateenistustel kogetud andestuse ja Jumalast omakstunnistatuse üle. Ent kord, kui Issanda lunastatud kogutakse taevasesse Kaananisse, igaveseks vabastatuina selle elu needuse ahelaist, mille all "kõik loodu ühtlasi

ägab ja on aina sünnitusvaevas tänini" (Rom.8,22), on rõõm kirjeldamatu ja ehe. Siis on Kristus viinud täielikult lõpule suure lunastustöö inimeste heaks ning inimeste patud on igaveseks kõrvaldatud.

"Kõrb ja liivik rõõmutsevad, nõmmemaa hõiskab ja õitseb nagu liilia! Ta õitseb kaunisti ja ilutseb rõõmu ning hõiskamisega, temale antakse Liibanoni toredus, Karmeli ja Saaroni ilu! Nad saavad näha Jehoova toredust, meie Jumala ilu!... Siis avanevad pimedate silmad ja kurtide kõrvad lähevad lahti! Siis hüppab jalutu otsekui hirv ja keeletuma keel hõiskab, sest veed keevad üles kõrbes ja ojad nõmmemaal! Kuumavirvendusest saab järv ja põudsest pinnast veeallikad... Ja seal on maantee ja tee, mida nimetatakse pühaks teeks; ükski roojane ei või sellel käia, vaid see on Tema rahva jaoks; kes seda teed käib, ei eksi, rumaladki mitte! Seal ei ole lõukoera ega lähe sinna murdjad metsalised, neid seal ei leidu! Aga lunastatud käivad! Ja Jehoova lunastatud pöörduvad tagasi ning tulevad Siionisse hõisates! Nende pea kohal on igavene rõõm: rõõmustus ja rõõm valdavad neid, aga kurbus ja ohkamine põgenevad ära!" (Jes.35,1-2.5-10).

Peatükk 53 -ESIMESED KOHTUMÕISTJAD

(Kht. 6-8. ptk; 10. ptk.)

(543) Pärast Kaananisse asumist ei teinud suguharud kuigi energilisi jõupingutusi maa vallutamise lõpuleviimiseks. Rahuldudes juba vallutatud aladega, soikus iisraellaste innukus sõjategevust jätkata ning nad lõpetasid rünnakud. "Aga kui Iisrael sai tugevamaks, siis nad panid kaananlastele peale töökohustuse ega ajanud neid hoopiski mitte ära" (Kht.1,28).

Issand oli omalt poolt ustavalt täitnud Iisraelile antud tõotused. Joosua oli murdnud kaananlaste võimu ning jaganud maa Iisraeli suguharude vahel. Nüüd oli suguharude ülesandeks jumalikule abile lootes maalt endised elanikud lõplikult välja kihutada. Kuid nad jätsid selle tegemata. Kaananlastega seltsides astusid nad otseselt üle Jumala korraldusest ning jätsid täitmata tingimuse, mille alusel Jumal oli tõotanud Kaanani nende valdusesse anda.

Otse Siinail välja öeldud läkituse alguses oli Jumal hoiatanud oma rahvast teenimast ebajumalaid. Kohe pärast käsu väljakuulutamist said nad Moosese kaudu sõnumi, mis puudutas Kaanani rahvaid: "Ära kummarda nende jumalaid ja ära teeni neid! Ja ära tee ka nende rahvaste tegude järgi, vaid kisu sootumaks maha nende jumalad ja purusta täiesti nende ebausu sambad! Te peate aga teenima Jehoovat, oma Jumalat, siis Ta õnnistab sinu leiba ja vett! Ja ma hoian tõve sinust eemal" (2.Ms.23,24-25). Jumal kinnitas neile, et seni, kuni nad on kuulekad, alistab Tema nende ees vaenlased: "Ma läkitan sinu eel hirmu ja viin segadusse kõik rahvad, kelle juurde sa tuled, ja teen, et kõik su vaenlased näitavad sulle selga. Ma läkitan sinu eel masenduse, et see ajaks su eest ära hiivlased, kaananlased ja hetiidid. (544) Ma ei aja neid su eest ära ühe aastaga, et maa ei jääks tühjaks ja sulle ei sigineks metselajaid. Ma ajan nad sinu eest ära vähehaaval, seni kui sa sigined ja pärid maa... Ma annan maa elanikud teie kätte ja sina ajad need ära enese eest. Sa ei tohi teha lepingut nendega ega nende jumalatega! Nemad ei tohi jääda elama su maale, et nad ei mõjutaks sind minu vastu pattu tegema; sest kui sa nende jumalaid teenid, siis saab see sulle püüdepaelaks!" (2.Ms.23,27-33). Mooses kordas neid juhiseid ülimalt pühalikult enne oma surma ja hiljem kordas neid ka Joosua.

Jumal oli seadnud oma rahva võimsaks kindluseks tõkestama moraalse laostumise lokkamist maailmas. Kui Iisrael jäänuks ustavaks Jumalale, andnuks Tema oma rahvale ühe võidu teise järel. Ta andnuks nende kätte vägevamaid ja suuremaid rahvaid kui olid kaananlased. Tema tõotas: "Sest kui te tõesti peate kõiki neidsinaseid käske, mis ma annan teile täitmiseks,... siis ajab Jehoova ära kõik need rahvad teie eest ja te alistate rahvad, kes on teist suuremad ja vägevamad! Iga paik, kuhu teie jalatald astub, kuulub teile! Kõrbest ja Liibanonist, jõest, Frati jõest kuni läänepoolse mereni on teie raja! Ükski ei suuda teile vastu panna; kartuse ja hirmu teie ees paneb Jehoova, teie Jumal, kogu selle maapinna peale, kuhu teie astute, nagu Ta teile on öelnud!" (5.Ms.11,22-25).

Jättes unarusse üleva tulevikunägemuse, valis rahvas eneserahuldamise kergema tee. Neile pakuti võimalust maa lõplikult vallutada, kuid nad lasksid võimaluse käest. Paljude

põlvkondade jooksul vaevasid iisraellasi just need maale jäänud ebajumalaid teenivate rahvaste riismed; neist said "okkad" iisraellaste silmadele ja "astlad" nende külgedele (4.Ms.33,55).

Iisraellased "segasid end paganrahvastega ning õppisid nende tegusid" (Ps.106,35). Nad sõlmisid kaananlastega sega-abielusid ning ebajumalateenistus levis katkuna kogu maal. "Nad teenisid nende ebajumalaid ja need said neile püüniseks! Nad ohverdasid oma poegi ja tütreid haldjaile... Ja maa reostati veresüüga! ... Siis süttis Jehoova viha oma rahva vastu ja Tema pärisosa sai jäledaks Tema meelest" (Ps.106,36-40).

(545) Seni, kui Joosualt õpetust saanud põlvkonna esindajaist kedagi veel elus oli, ei saanud ebajumalateenistus kuigi laia levikut, ent lapsevanemad olid valmistanud teed laste ärataganemisele. Olles hoolimatud Issanda poolt kehtestatud piiride suhtes, külvasid need, kes olid pärinud Kaananimaa, kurjuse seemet, mis kandis kibedat vilja paljude põlvkondade jooksul. Lihtsad eluviisid olid taganud heebrealastele hea kehalise tervise, ent seltsimine paganatega vallandas arutu söögiisu ja ihad, mis ajapikku nende kehalist jõudu vähendasid ning vaimseid ja moraalseid võimeid nõrgestasid. Oma pattudega lahutasid iisraellased end Jumalast. Tema jõud kaugenes neist ning nad ei suutnudki enam oma vaenlastest jagu saada. Seetõttu sattusidki nad nende rahvaste alluvusse, keda nad Jumala abiga oleksid võinud alistada.

Nad "jätsid maha Jehoova, oma vanemate Jumala, kes oli nad ära toonud Egiptusemaalt... ja juhtis neid nagu karja kõrbes... Nad vihastasid Teda oma ohvrikõrgustikega ning põhjustasid Tema püha viha oma ebajumalate kujudega." Seepärast Issand "heitis ära hoone Siilos, telgi, mille Ta oli püstitanud inimeste keskele! Ta andis vangi oma vägevuse ja ilu oma vaenlaste kätte." (Kht.2,12; Ps.78,52.58.60-61). Ometi ei jätnud Jumal oma rahvast täiesti maha. Alati oli olemas Issandale ustav vähemus ning ühel ja teisel ajal kutsus Issand tegevusse ustavaid ja vapraid mehi, et suruda maha ebajumalateenistust ning päästa Iisraeli nende vaenlaste käest. Ent siis, kui selline vabastaja suri, ei ohjeldanud rahvast enam tema autoriteet ning tasapisi langeti tagasi ebajumalateenistusse. Nii kordus mitmel korral lugu ärataganemisest ja karistusest, patutunnistamisest ja vabastamisest.

Iisraeli rõhus kord Mesopotaamia kuningas, kord Moabi kuningas, siis vilistid ning seejärel Siisera poolt juhitud kaananlased Haasorist. Jumala rahva vabastajaiks äratati omakorda nii Otniel, Samgar, Eehud, Deboora kui Baarak. Ent jälle tegid "Iisraeli lapsed... kurja Jehoova silmis ning Jehoova andis nad seitsmeks aastaks Midjani kätte." Seni oli Jordanist idapool asunud suguharusid puudutanud rõhujate käsi vaid kergelt, kuid nüüd langesid eelkõige nemad uute löökide ohvriks.

Kaananist lõuna pool elasid amalekid ja idapiiri tagustes kõrbetes midjanlased, kes olid endiselt Iisraeli lepitamatud vaenlased. Moosese ajal olid iisraellased peaaegu et hävitanud viimatinimetatud rahva, kuid hiljem oli nende arvukus märkimisväärselt kasvanud ja neist saanud võimas rahvas. (546) Nad ihkasid Iisraelile kätte maksta ning nüüd, kui Jumal oli võtnud oma kaitse Iisraelilt ära, said nad selleks võimaluse. Midjanlased ründasid Jordanist ida

poole jäävaid suguharusid ja rüüstasid lõpuks kogu maa. "Otsekui rohutirtsude parv" (Kht.6,5) valgusid metsikud kõrbeasukad oma karjadega Kaananimaale. Laastava katkuna ujutasid nad üle kogu maa Jordanist vilistide tasandikeni. Nad tulid niipea, kui põlluvili hakkas küpseks saama ning jäid maale, kuni maa viimnegi lõikus oli kogutud. Nad riisusid kogu põllusaagi ning olles röövinud maa elanikud paljaks ja kohelnud neid kurjasti, tõmbusid nad oma kõrbetesse tagasi. Seetõttu tuli avamaal elavail iisraellastel jätta maha oma kodud ning koguneda müüridega kaitstud linnadesse, otsida varju kindlustes või varjuda koobastesse ja mäestikukantsidesse. Selline rõhumine vältas seitse aastat; kui siis rahvas oma hädas lõpuks Issanda manitsustele tähelepanu pööras ja oma patte tunnistas, äratas Jumal neile uue aitaja.

Giideon oli Joase poeg Manasse suguharust. Giideoni suguvõsa kuulus tuhatkonda, kes polnud kaugeltki juhtival kohal, ent Joase kodakond oli tuntud vapruse ja vagaduse poolest. Tema julgete poegade kohta öeldi, et nad olid "igaüks välimuselt nagu kuningapoeg." Välja arvatud üks, olid kõik teised vennad langenud lahingutes midjanlastega, kuid selle ühe noormehe nime maaletungijad kartsid. Giideon sai Jumalalt ülesande vabastada Tema rahvas. Kutse saabus hetkel, mil Giideon oli nisu peksmas. Väike osa nisu oli õnnestunud vaenlaste eest varjule panna ning kuna ta ei julgenud peksta seda tavalisel rehepeksuplatsil, oli ta läinud tööle surutõrde. Viinamägedele pööras vaenlane sel ajal vähe tähelepanu, sest küpsete viinamarjade aeg oli veel kaugel. Töötades seal salaja ja hääletult, mõtiskles Giideon kurvalt Iisraeli olukorra üle ja mõtles, kuidas vabaneda rõhujate ikkest.

Äkki ilmus talle Issanda ingel ning ütles: "Jehoova on sinuga, sa tubli mees!" "Oh, mu Issand!" vastas Giideon, "kui Jehoova on meiega, mispärast on siis see kõik meid tabanud? Ja kus on kõik Tema imeteod, millest meie vanemad meile on jutustanud, üteldes: Eks ole Jehoova meid Egiptusest ära toonud? Aga nüüd on Jehoova meid maha jätnud ja Midjani pihku andnud!"

(547) Taevane käskjalg vastas: "Mine selles oma jõus ja päästa Iisrael Midjani pihust! Tõesti, ma läkitan sind!"

Giideon soovis saada mõnd märki selle kohta, et temaga kõneleja oli Lepingu Ingel, kes oli minevikus Iisraeli heaks tegutsenud. Jumala inglid, kes olid kord Aabrahamiga kõnelnud, olid lubanud Aabrahamil neid kostitada, ja nüüd palus ka Giideon jumalikul käskjalal tema külaliseks olla. Giideon kiirustas telki, valmistas oma kasinatest tagavaradest sikutalle ja hapnemata leivakesi ning pakkus neid külalisele. Ingel aga palus: "Võta liha ja hapnemata leivakesed, aseta siia kalju peale ja vala leem välja!" Giideon tegi nõnda ja siis sai ta soovitud tunnusmärgi: Ingel puudutas oma kepiga liha ja hapnemata leibu ning kaljust tõusev tuleleek neelas ohvri. Seejärel kadus ta Giideoni silmist.

Giideoni isa Joas, kes oli ärataganemises kaasmaalastega kaasa läinud, oli püstitanud oma kodupaika Ofrasse suure altari Baalile; selle juures käisid linnaelanikud kummardamas. Giideonil kästi nüüd see altar hävitada ning püstitada altar Issandale samale kaljule, millel leek oli põletanud Giideoni ohvrianni. Sellel altaril pidi ta Issandale ohverdama. Ohvrite Jumalale

toomine oli usaldatud preestrite kätte ning seda võis teha ainult altaril Siilos. Tema, kes oli selle rituaalse teenistuse sisse seadnud ja kellele kõik ohvrid osutasid, võis nõudeid ka muuta. Enne, kui toimus Iisraeli vabastamine, tuli esitada pühalik väljakutse Baali teenistusele. Giideonil tuli kuulutada sõda ebajumalateenistusele, enne kui ta läks sõdima oma rahva vaenlastega.

Giideon täitis ustavalt jumalikud juhised. Teades, et talle osutatakse vastupanu, kui ta püüaks tegutseda avalikult, tegutses Giideon salaja. Oma sulaste abiga viis ta kavandatu läbi üheainsa ööga. Ofra meeste raev oli suur, kui nad järgmisel hommikul tulid Baalile oma andumust osutama. Nad oleksid Giideoni surmanud, kui Joas — kellele ingli külastusest oli kõneldud — ei oleks oma poega kaitsnud. "Kas te tahate Baali pärast riielda?" ütles Joas. "Või tahate teda aidata? Kes tema pärast riidleb, see peab veel täna hommikul surema! (548) Kui ta on jumal, siis ta riielgu ise, et ta altar on maha kistud!" Kui Baal ei suutnud oma altarit kaitsta, kuidas sai siis loota, et ta suutis kaitsta tema teenijaid?

Nii ei tehtud Giideonile midagi halba; ja siis, kui Giideon sõjasarve puhus, olid Ofra mehed esimeste hulgas, kes tema lipu alla kogunesid. Käskjalad saadeti Giideoni kodusuguharu — Manasse suguharu — juurde, samuti Aaseri, Sebuloni ja Naftali suguharu juurde ning kõikjalt oldi valmis tulema.

Giideon ei julgenud asuda sõjaväge juhtima enne veelkordset tõendit saamata, et Jumal oli teda sellele tööle kutsunud ja oli temaga. "Kui Sa tahad minu käe läbi Iisraeli päästa, nagu Sa oled ütelnud," palvetas ta, "siis vaata, ma panen need niidetud villad rehepõrandale: kui kaste tuleb ainult nende villade peale, aga kogu maapind jääb kuivaks, siis ma tean, et Sa Iisraeli minu käe läbi päästad, nagu Sa oled öelnud!" Hommikul olid villad märjad, aga maapind kuiv. Kuna villad imevad alati endasse õhusolevat niiskust, kahtles Giideon, et ei saa sellist tõendit määravaks lugeda. Seepärast palus ta uuesti sama tunnusmärki, kuid vastupidiselt toimuvana. Ühtlasi palus ta, et Jumal ei pahandaks tema äärmise ettevaatlikkuse üle. Ja Jumal täitis taas tema palve.

Selliselt julgustatuna viis Giideon oma väehulgad maale tunginud vaenlasele vastu. "Kõik midjanlased, amalekid ja hommikumaalased olid kogunenud, üle jõe tulnud ja Jisreeli orgu leeri üles löönud." Giideoni käsutuses oli ühtekokku kolmkümmend kaks tuhat meest. Ehkki vastas oli vaenlaste tohutu sõjavägi, sai Giideon Issandalt korralduse: "Rahvast on ühes sinuga liiga palju, et võiksin anda midjanlased nende kätte, et Iisrael ei hakkaks kiitlema minu ees, üteldes: Mu oma käsi päästis mind! Ja nüüd hüüa siis rahva kuuldes ja ütle: Kes kardab ja on arg, see mingu tagasi ja lahkugu Gileadi mäelt!" Need, kes ei tahtnud astuda vastu ohtudele ja raskustele või kelle maised huvid takistasid neil kogu südamest andumast Jumala tööle, ei lisanud jõudu Iisraeli armeele. Nende kohalolek oleks võitlejaterivi nõrgestanud.

Iisraelis kehtis seadus, mille kohaselt tuli armeele enne lahingusse minekut ette lugeda avaldus: "Mees, kes on ehitanud uue koja, aga ei ole veel saanud selles elada, mingu ja pöördugu koju, et ta ei sureks sõjas ja keegi teine ei hakkaks selles elama. Ja mees, kes on

istutanud viinamäe, aga ei ole veel saanud seda kasutada, mingu ja pöördugu koju, et ta ei sureks sõjas ja keegi teine ei hakkaks seda kasutama. (549) Ja mees, kes on kihlanud naise, aga ei ole veel teda võtnud, mingu ja pöördugu koju, et ta ei sureks sõjas ja keegi teine ei võtaks naist enesele." Seejärel pidid pealikud lisama: "Mees, kes kardab ja on ara südamega, mingu ja pöördugu koju, et tema vendadegi süda ei kaotaks julgust nagu tema süda!" (5.Ms.20,5-8).

Kuna Giideoni armee oli vaenlase omaga võrreldes nii väikesearvuline, jättis Giideon tavakohase avalduse lugemata. Nüüd üllatasid teda Issanda sõnad: sõjavägi on liiga suur! Issand aga nägi, et Tema rahvas oli uhke ja uskmatu. Nad olid küll järginud Giideoni sütitavat üleskutset, ent paljusid valdas hirm, kui nad midjanlaste hulki nägid. Ometi oleksid hiljem just need arad mehed omistanud Iisraeli võiduau enesele, mitte Jumalale.

Giideon kuuletus Issanda korraldusele ning jälgis raske südamega, kuidas kakskümmend kaks tuhat — rohkem kui kaks kolmandikku kogu ta sõjaväest — koju tagasi pöördus. Ent talle tuli taas sõnum Issandalt: "Rahvast on veelgi palju. Vii nad alla vee juurde, siis ma katsun nad seal läbi sinu jaoks. See, kelle kohta ma sulle ütlen: tema mingu ühes sinuga, mingu ühes sinuga; aga igaüks, kelle kohta ma sulle ütlen: Tema ärgu mingu ühes sinuga, ärgu mingu!" Mehed said käsu marssida madalikule vee äärde ning nad arvasid, et asuvad nüüd kohe vaenlast ründama. Mõned mehed kahmasid kiiresti vett pihku ja rüüpasid seda teed jätkates. Valdav osa sõdalastest aga laskus põlvili jõe äärde jooma — täies rahus. Neid, kes vett pihku kahmasid, oli kolmsada meest kümnest tuhandest. Just see pisike hulk valiti ning teised saadeti koju.

Iseloomu kohta saab selgust sageli päris lihtsal viisil. Neile, kes tahtsid ohuolukorras hoolitseda ainult oma vajaduste rahuldamise eest, ei saanud hädahetkel loota. Issandal ei ole oma töös kohta laiskadele ja enesehellitajatele. Ta valis pigem vähesed, kes ei lasknud oma vajadustel takistada töökohustuste täitmist. Need kolmsada meest olid julged ja ennastvalitsevad, kuid vähe sellest — (550) nad olid ka usumehed. Nad ei olnud langenud ebajumalateenistusse. Jumal sai neid juhtida ning nende abil Iisraeli päästa. Edu ei sõltu arvukusest. Jumal võib päästa väheste abil samahästi kui paljude kaudu. Teda ei austa niivõrd Tema sulaste arvukus, kuivõrd nende iseloom.

Iisraellased jäid leeri mäeharjale, kust nad nägid orus paiknevat midjanlaste leeri. "Ja midjanlased, amalekid ja kõik hommikumaalased lebasid orus, nõnda palju nagu rohutirtse, ja nende kaameleid oli arvamata palju, nõnda palju nagu liiva mere ääres!" (Kht.7,12). Giideon värises järgmise päeva lahingule mõeldes. Öösel kõnetas teda Issand ja käskis tal hiilida koos teener Puuraga midjanlaste leeri, et kuulda midagi julgustavat. Giideon läks; ja kui nad hääletult seal pimeduses seisid, kuulis ta, kuidas üks midjani sõdur jutustas kaaslasele oma unenägu. "Ennäe, üks odraleivakook veeres midjanlaste leeri," rääkis ta, "jõudis telgini ja tõukas seda, nõnda et see langes maha ja pööras alumise poole peale; ja telk jäigi lamama." Hääletute kuulajate süda põksatas, kui nad kuulsid teise sõduri vastust: "See pole midagi muud kui Iisraeli mehe, Joase poja Giideoni mõõk! Jumal on andnud tema kätte midjanlased ja kogu

leeri!" Giideon mõistis, et tundmatute midjanlaste kaudu kõneles talle Jumal. Ta pöördus oma väikese salga juurde tagasi ning ütles: "Tõuske, sest Jehoova on andnud Midjani leeri teie kätte!"

Jumal andis Giideonile nõu rünnakuplaani koostamiseks ja Giideon asus seda viivitamatult teostama. Kolmsada meest jagati kolmeks salgaks. Iga mees sai sarvpasuna ja tühja savikruusi sellesse pistetud tõrvikuga. Salgad paigutati selliselt, et need lähenesid midjanlaste leerile erinevatest suundadest. Ööpimedust lõhestades puhus Giideon oma sõjasarvel märguande ning kolm sõjasalka vastasid sellele oma sarvpasunaid puhudes. Seejärel lõid nad kruusid puruks, leegitsevad tõrvikud said nähtavaks ja nad tormasid vaenlaste poole ähvardava sõjahüüuga: "Jehoova ja Giideoni mõõk!"

Magav midjanlaste armee virgus ärkvele. Ümberringi loitis leegitsevate tõrvikute valgus. Ümberringi kõlasid sarvpasunate hääled ja kostusid ründajate hüüded. Arvates end olevat ülekaalukate vaenuvägede löögi all, haaras midjanlasi paanika ning nad tormasid ülepeakaela põgenema. (553) Metsikus melus oli kuulda vaid hädahüüdeid ja kuna nad pidasid kaaslasi vaenlasteks, hakkasid nad tapma üksteist. Kui teade iisraellaste võidust levis, pöördusid tuhanded koju saadetud mehed rindele tagasi, et ajada taga põgenevaid vaenlasi. Midjanlased üritasid liikuda Jordani poole lootuses jõgi ületada ja oma maavaldustesse jõuda. Ent Giideon läkitas käskjalad Efraimi suguharu juurde ja õhutas neid vaenlaste põgenemisteed lõunapoolsetes koolmekohtades läbi lõikama. Giideon oma kolmesaja mehega oli küll "tagaajamisest väsinud," kuid nad ületasid siiski jõe otse vaenlaste kannul, kes olid juba jõudnud üle Jordani. Nad said kätte kaks midjanlaste vürsti, vaenlase väe ülemjuhatajad Seba ja Salmuna, ning nende viisteist tuhat meest. Väehulk hajutati ja vürstid võeti vangi ning hukati.

Selles tähelepanuväärses tapluses langes vähemalt sada kakskümmend tuhat sissetungijat; see murdis midjanlaste ülemvõimu nii, et nad polnud enam kunagi võimelised Iisraeliga sõdima. Kiiresti ja kaugele levisid teated sellest, et Iisraeli Jumal oli taas võidelnud oma rahva eest. Sõnadega pole võimalik kirjeldada ümbritsevate rahvaste õudust, kui nad kuulsid, kuivõrd lihtsate vahenditega oli võidetud julge ja sõjakas rahvas.

Juht, kelle Jumal oli valinud midjanlasi võitma, ei tõusnud Iisraelis kuigi silmapaistvale kohale. Ta ei olnud valitseja ega preester või leviit. Giideon pidas ennast vähimaks oma isa peres. Kuid Jumala silmis oli ta julge ja vaga. Giideon ei usaldanud ennast, vaid oli valmis järgima Issanda juhtnööre. Jumal ei vali oma töösse alati kõige talendikamaid mehi, vaid hoopis neid, keda Ta kõige paremini kasutada saab. "Enne au on alandus" (Õps.15,33). Issand saab tõhusaimalt töötada nende kaudu, kes tajuvad sügavamalt oma küündimatust ning toetuvad Temale kui Juhile ja Jõuallikale. Tema teeb nad tugevaks, ühendades oma jõu nende nõrkusega; teeb nad targaks, ühendades oma tarkuse nende teadmatusega.

Kui Tema rahvas oleks tõeliselt alandlik, võiks Issand teha nende jaoks palju enam. Ent vähe on neid, kellele Tema võib usaldada tavalisest rohkem vastutust ja kordaminekut, ilma et

nad muutuksid (554) enesekindlaiks ja unustaksid sõltuvuse Jumalast. Sellepärast jätab Issand endale töötegijaid valides kõrvale need, keda maailm ülistab suureks, talendikaks ja silmapaistvaks. Liigagi sageli on sellised inimesed uhked ja enesekindlad. Nad peavad ennast pädevaks tegutsema Jumalalt nõu küsimata.

Kui Joosua väehulgad puhusid Jeerikot piirates ainult pasunat ja kui Giideoni väike sõjasalk tegi sama midjanlaste arvukat armeed rünnates, siis andis Jumal sellisele lihtsale teole väe murda vaenlaste võim. Kõige täiuslikumadki inimeste poolt väljamõeldud strateegiad osutuvad ilma Jumala väe ja tarkuseta jõuetuiks; samas aga õnnestuvad kõige vähemtõotavamad meetodid siis, kui nendega on Jumal ning neid viiakse ellu alanduses ja usus. Vaimulikus võitluses vajab kristlane usaldust Jumalasse ja kuulekust Tema tahtele sama tungivalt nagu vajasid seda kaananlastega sõdivad Giideon ja Joosua. Ilmutades korduvalt oma väge Iisraeli heaks, soovis Jumal kinnitada nende usku Temasse ning suunata nad usaldavalt otsima hädaajal abi Temalt. Jumal on täna sama tahtlik toetama oma rahva jõupingutusi ja teostama suuri asju nõrkade tööriistade kaudu. Kogu taevas ootab, et anuksime Temalt tarkust ja väge. Jumal "võib enam kui rohkesti teha üle kõige selle, mida me palume või mõistame" (Ef.3,20).

Kui Giideon pöördus tagasi vaenlaste jälilt, seisis ta kohe silmitsi oma kaasmaalaste etteheidete ja süüdistustega. Siis, kui Iisraeli mehed olid tema kutse peale midjanlastega sõdima kogunenud, oli Efraimi suguharu kõrvale hoidnud. Efraimlased pidasid asja liiga ohtlikuks ja kuna Giideon neile mingit erikutset ei saatnud, vabandasid nad vendadega mitteühinemist sellega. Kuuldes Iisraeli suurest võidust, tundsid efraimlased kadedust, et nemad ei jaganud võiduau. Aga siis, kui midjanlased põgenesid, olid Efraimi mehed Giideoni palvel valvanud Jordani koolmekohti ja lõiganud sellega läbi põgenemistee. Seetõttu osutus võimalikuks tappa suur hulk vaenlasi, nende hulgas kaks vürsti, Ooreb ja Seeb. Seega olid ka efraimlased osalenud sõjategevuses ja aidanud vendadel lõpliku võiduni jõuda. Ometi tundsid nad nüüd kadedust ja viha, justkui oleks Giideon tegutsenud omapäi. Nad ei täheldanud Iisraeli võidus Jumala juhtivat kätt ega hinnanud Tema väge ja halastust nendegi päästmisel. Seetõttu ei saanud ka Tema kasutada neid mingite eritööriistadena.

(555) Pöördunud võidukalt retkelt sõjasaagiga tagasi, pahandasid efraimlased Giideoniga: "Miks tegid meile seda, et sa ei kutsunud meid, kui läksid sõdima Midjani vastu?"

"Mida ma siis nüüd teiega võrreldes olen teinud?" vastas Giideon. "Eks ole Efraimi järelnoppimine parem kui Abieseri viinamarjalõikus? Teie kätte andis Jumal Midjani vürstid Oorebi ja Seebi. Aga mida mina teiega võrreldes olen suutnud teha?"

Kadedus oleks kergesti võinud paisuda riiuks ja viia lõpuks verevalamisenigi, kuid Giideoni tagasihoidlik vastus vaigistas Efraimi meeste viha ja nad pöördusid rahulikult koju tagasi. Ehkki Giideon seisis vankumatult ja kompromissitult põhimõtete eest ning oli vapper mees sõjas, oli ta ka nii peenetundeline nagu seda harva esineb.

Tänulikuna midjanlaste võimu alt päästmise eest tahtis Iisrael Giideoni kuningaks tõsta ja tema järeltulijaile kroon põlistada. Selline ettepanek oli risti vastu teokraatia põhimõtetega. Jumal oli Iisraeli kuningas ning inimese tõstmine troonile oleks tähendanud jumaliku Ülemvalitseja hülgamist. Giideon mõistis seda tõsiasja. Tema vastusest ilmneb, kui üllad ja õiglased olid tema tegevusmotiivid. "Ei valitse mina teie üle ega valitse mu poeg teie üle," teatas ta, "Jehoova valitseb teie üle!"

Ent Giideon eksis teises kohas, mis kahjustas nii tema perekonda kui ka kogu Iisraeli. Suurtele pingutustele järgnev jõudeolek kujutab sageli suuremat ohtu kui võitluste periood. Giideoni kammitseski selline oht. Teda haaras rahutus. Seni oli ta rahuldunud Jumalalt saadud juhiste täitmisega, nüüd aga hakkas ta asju kavandama ilma jumalikku juhtivust ootamata. Alati, kui Issanda väehulgad on saavutanud märkimisväärseid võite, kahekordistab Saatan oma pingutusi, et nurjata Jumalast tehtut. Nii sisendas ta Giideoni meeltesse mõtteid ja plaane, mis suunasid Iisraeli eksiteele.

Kuna Giidonil oli kästud ohverdada sellel kaljul, millel ingel oli talle ilmunud, arvas Giideon endal olevat õiguse tegutseda preestrina. (556) Ootamata ära Jumala nõuannet, otsustas ta välja valida sobiva paiga ning hakata seal Jumalat teenima samal viisil nagu teeniti kogudusetelgis. Kuna talle kuulus rahva innukas poolehoid, sai ta plaani vaevata ellu viia. Ta palus ja sai oma sõjasaagi osana endale kõik midjanlastelt võetud kuldkõrvarõngad. Rahvas tõi kokku ka teisi väärtesemeid, muuhulgas Midjani vürstide rikkalikult kaunistatud riided. Neist materjalidest valmistas Giideon sarnase õlarüü ja rinnakilbi nagu oli ülempreestril. Tema tegu osutus püüniseks nii talle endale kui tema perekonnale ja kogu Iisraelile. Selline ebaseaduslik teenistus mõjutas paljusid Issandale täielikult selga pöörama ja ebajumalaid teenima. Pärast Giideoni surma läks suur hulk rahvast — sealhulgas temagi kodakondsed — kaasa ärataganemisega. Sama mehe tegevuse mõjul, kes oli kord ebajumalateenistuse Iisraelist kõrvaldanud, kaldus rahvas nüüd taas Jumalast eemale.

Üksnes vähesed mõistavad, kui kaugeleulatuv on nende sõnade ja tegude mõju. Väga sageli avaldavad lapsevanemate väärad teod hukatuslikku mõju lastele ja lastelastele veel kaua pärast seda, kui vanemad puhkavad juba hauas. Igaüks avaldab teisele mõju ning on vastutav oma mõju tagajärgede eest. Meie sõnade ja tegude mõju on võimas ning meie elu lõplik tulem selgub alles igavikus. Mulje, mida jätavad meie sõnad ja teod, avaldab oma toimet kindlasti ka meile endile — kas õnnistuseks või needuseks. Kui mõtleme sellele, mõistame, kuivõrd vastutusrikas on elu. Meil tuleks seetõttu alandlikult paluda, et Jumal meid oma tarkusega juhiks.

Kõrgeimateski ametites olevad inimesed võivad eksiteele sattuda, targimgi võib eksida ning tugevaim vääratada ja komistada. Vajame oma eluteele pidevalt taevast valgust. Oleme kaitstud ainult siis, kui usaldame ennast tingimusteta Tema juhtimise alla, kes on öelnud: "Käi minu järel!"

Pärast Giideoni surma "Iisraeli lapsed ei mõelnud enam Jehoovale, oma Jumalale, kes oli nad päästnud kõigi nende ümberkaudsete vaenlaste käest. Ja nad ei teinud head Jerubbaali, Giideoni, perele, tasuks kõige hea eest, mida tema oli teinud Iisraelile." Unustades kõik, mida nad oma kohtumõistjale ja vabastajale võlgnesid, tunnistasid nad tema liignaise poja Abimeleki oma kuningaks. (557) Võimulpüsimiseks mõrvas Abimelek kõik Giideoni seaduslikud lapsed; ainult üks neist jäi ellu. Kui inimesed hülgavad jumalakartuse, ei kulu kaua, kui nad põikavad kõrvale ka aususe ja õigluse teelt. Ent siis, kui hinnatakse Issanda armulikkust, hinnatakse ka neid, keda Jumal Giideoni sarnaselt on oma rahva heaks kasutanud. Iisrael kohtles julmalt Giideoni perekonda, kuid muud ei saanudki oodata rahvalt, kes oli Jumala vastu niivõrd tänamatu.

Pärast Abimeleki surma hoidis selliste kohtumõistjate valitsemine, kes Issandat austasid, Iisraeli teatud ajaks eemal ebajumalateenistusest, kuid mõne aja pärast pöördus rahvas jälle ümberkaudsete paganlike rahvaste kommete juurde. Paljud põhjapoolsete suguharude inimesed kummardasid Süüria ja Siidoni jumalaid. Lõunapool olid vilistide ning idakaares Moabi ja Ammoni jumalad ahvatlenud iisraellaste südame oma isade Jumalast eemale. Ärataganemisele järgnesid aga kiiresti hukatuslikud tagajärjed. Ammonlased alistasid idapoolsed suguharud ning tungisid Jordani ületanuina ka Juuda ja Efraimi territooriumile. Lääneranniku tasandikelt tegid vilistid hävitus- ja rüüsteretki lähedale ja kaugemale. Näis, et Iisrael oli taas jäänud halastamatute vaenlaste võimusesse.

Jälle otsis rahvas abi Temalt, keda nad olid nii solvavalt hüljanud. Siis Iisraeli lapsed kisendasid Jehoova poole, üteldes: "Me oleme Sinu vastu pattu teinud, sest me oleme maha jätnud oma Jumala ja oleme teeninud baale!" Nende kurbus aga ei toonud kaasa tõelist meeleparandust. Rahvas ägas kannatuste pärast, mida nende patud olid põhjustanud, mitte aga sellepärast, et nad olid häbistanud Jumalat Tema püha käsku eirates. Tõeline meeleparandus on midagi rohkemat kui kurvastamine patu pärast. See on otsustav ärapöördumine kurjast.

Issand vastas neile oma prohveti kaudu: "Eks ma ole teid päästnud egiptlaste, emorlaste, ammonlaste ja vilistide käest? Siidonlased, amalekid ja maonlased rõhusid teid. Siis te kisendasite minu poole ja ma päästsin teid nende käest. Aga te jätsite mind maha ja teenisite teisi jumalaid, sellepärast ma ei päästa teid enam! Minge ja kisendage nende jumalate poole, kelle te olete valinud! Päästku nemad teid teie ahastuse ajal!"

Need pühalikud ja kohutavad sõnad meenutavad üht teist sündmust — viimset suurt kohtupäeva — mil Jumala halastuse ja armu hülgajad seisavad silmitsi Tema õigusega. (558) Selles kohtus peavad vastust andma need, kes on kasutanud Jumalast antud talente, varandust ja mõistusejõudu selle maailma jumalate teenimiseks. Nad on hüljanud oma tõelise, armastava Sõbra ning põiganud mugavuse ja ilmalike lõbustuste teele. Millalgi kavatsevad nad küll

Jumala juurde tagasi pöörduda, kuid maailma ahvatlused ja meelelahutused on kütkestanud kogu nende tähelepanu. Kergemeelsed meelelahutused, moeihalus ja söögiisu ohjeldamatus paadutavad südame ning tuimestavad südametunnistuse nii, et nad ei kuule enam tõe häält. Oma vastutusest pole nad hoolinud. Nad alahindavad asju, mis on igavese väärtusega, kuni nad ei soovi viimaks midagi ohverdada Temale, kes on andnud inimese heaks nii palju. Lõikusajal lõikavad nad seda, mida on külvanud.

Issand ütleb: "Et ma olen kutsunud, aga te olete tõrkunud, olen sirutanud oma käe, aga ükski pole tähele pannud, ja et te pole hoolinud mitte ühestki minu nõust ega ole tahtnud mu noomimist..., kui teie kohkumine tormina tuleb ja teie õnnetus tuulekeerisena saabub, kui häda ja ahastus teile kallale kipuvad! Siis nad hüüavad mind, aga mina ei vasta, otsivad mind, aga ei leia! Sellepärast et nad on vihanud tunnetust ega ole valinud Jehoova kartust, et nad ei ole hoolinud minu nõust, vaid on põlastanud kõiki mu noomitusi, peavad nad siis sööma oma tegude vilja ja küllastuma oma kavatsusist! ... Aga kes mind kuulab, võib julgesti elada ja olla muretu, kurja kartmata!" (Õps.1,24-31.33).

Nüüd alandasid iisraellased end Jumala ees. "Nad kõrvaldasid eneste keskelt võõrad jumalad ning teenisid Jehoovat." Siis ei suutnud Issanda armastav süda "enam Iisraeli vaeva sallida" (v.t.). Oo, kui pikameelne ja halastusrikas on meie Jumal! Kui Tema rahvas kõrvaldas patud, mis olid lahutanud neid Temast, kuulis Ta nende palveid ja asus neid aitama.

Jumal kutsus neile vabastajaks gileadlase Jefta, kes asus sõdima ammonlastega ja murdis ammonlaste võimu. Seekord oli Iisrael kannatanud kaheksateist aastat vaenlase rõhumist, ent unustas ikkagi kannatustes saadud õppetunni.

Kui Iisrael jälle kurjale teele kaldus, lubas Issand neid sattuda veel suuremasse kitsikusse. Sel korral rõhusid neid vilistid, vägevad vaenlased. (559) See julm ja sõjakas rahvas kimbutas iisraellasi paljude aastate jooksul ja alistas aeg-ajalt nad täielikult. Iisraellased olid hakanud seltsima ebajumalakummardajatega ning võtnud omaks nende lõbustused ja ebajumalateenistuse, kuni näis, et nad olid täielikult kohanenud sellise elustiili ja huvidega. Ent siis muutusid need näilised Iisraeli sõbrad Iisraeli kibedaimateks vaenlasteks ja püüdsid neid kõikvõimalike vahenditega hävitada.

Toonase Iisraeli sarnaselt kalduvad ka tänapäeva kristlased liiga sageli kaasa minema maailmalike mõjutustega ning muganduvad ilmalike põhimõtete ja elukommetega, et võita

jumalakartmatute sõprust. Lõpuks aga täheldatakse, et need niinimetatud sõbrad on kõige ohtlikumad vaenlased. Piibel õpetab selgesti, et Jumala rahva ja maailmalikkuse vahel ei saa olla mingit kooskõla. "Ärge pange imeks, vennad, kui maailm teid vihkab!" (1.Joh.3,13). Meie Päästja ütleb: "Kui maailm teid vihkab, siis teadke, et ta mind on enne teid vihanud" (Joh.15,18). Saatan tegutseb jumalakartmatute inimeste kaudu, meelitades Jumala rahvast näilise sõpruse varjus patustama, et nad siis Jumalast lahutada. Kui kaitse on selliselt eemaldatud, pöörab Saatan oma käsilased nende vastu, et neid hävitada.

Peatükk 54 -SIMSON

(Kht. 13-16. ptk.)

(560) Keset laialdast ärataganemist palvetasid ustavad Jumala kummardajad sellepärast, et Jumal Iisraeli vabastaks. Ehkki nad ei saanud näiliselt mingit vastust ja ehkki rõhuja surve aasta-aastalt üha rängemaks läks, valmistas Jumala juhtivus iisraellastele abi. Juba vilistide rõhumise esimestel aastatel sündis laps, keda Jumal kavatses kasutada võimsate vaenlaste alistamiseks.

Mägismaa servas, kust avanes vaade vilistide tasandikule, asus väike linn Sora. Siin elas Daani suguharru kuuluv Maanoahi perekond — üks neist vähestest peredest, kes jäid keset üldist ärataganemist ustavaks Issandale. Maanoahi lastetule naisele ilmus "Jehoova ingel" sõnumiga, et naine sünnitab poja, kelle abil Jumal hakkab Iisraeli vabastama. Seda silmas pidades andis ingel juhtnööre nii naise eluviisi kui ka lapse kasvatamise kohta: "Hoia siis nüüd, et sa ei joo viina ja vägijooke ega söö midagi roojast!" Kõige nimetatu eest tuli last hoida juba sündimisest peale. Lisaks sellele ei tohtinud lõigata tema juukseid, sest ta pidi olema sündimisest alates Jumalale pühendatud nasiir.

Naine otsis üles oma mehe ning kirjeldas esmalt ingli välimust ja rääkis siis sõnumist. Nad kartsid teha nii tähtsas töös mõnd viga ja seepärast palus mees: "Oh, Issand! Jumalamees, kelle sa läkitasid, tulgu veel kord meie juurde ja õpetagu meid, mida peame tegema poisiga, kes sünnib!"

Kui ingel uuesti ilmus, küsis Maanoah murelikult: "Missugune peab siis olema poisi eluviis ja kuidas teda kohelda?" Ingel kordas juhtnööre: "Naine hoidugu kõigest, mis ma temale olen ütelnud: ta ei tohi süüa midagi, (561) mis tuleb viinapuust; ta ei tohi juua viina ja vägijooke ega süüa midagi roojast; ta peab pidama kõike, mis ma teda olen käskinud!"

Jumalal oli tähtis töö Maanoahi poja jaoks. Selleks, et suuta seda tööd teha, tuli nii ema kui lapse harjumusi reguleerida. Jumal andis Maanoahi naisele korralduse: "Ta ei tohi juua viina ega vägijooki ega süüa midagi roojast. Ta peab pidama kõike, mis ma teda olen käskinud!" Ema harjumused mõjutavad ka last kas heas või halvas suunas. Kui ema soovib lapsele head, peab ta ise elama põhimõttekindlalt, mõõdukalt ja ennastsalgavalt. Mitmed

nõuandjad rõhutavad mõistmatult, et ema peab saama rahuldada kõiki oma soove ja tujusid, kuid selline nõuanne on väär ja ekslik. Jumal ise on nõustanud emasid ennast ohjeldama.

Sama kohustus lasub isal samuti kui emal. Mõlemad vanemad annavad lastele edasi oma iseloomujooni, nii vaimseid kui ka füüsilisi omadusi, oma meelsust ja kalduvusi. Sageli nõrgestab vanemate taltsutamatus laste kehalisi, vaimseid ja kõlbelisi võimeid. Alkoholi ja tubaka kasutajad võivad oma lastesse üle kanda põhjatu iha, põletikulise vere ja ülespiitsutatud närvisüsteemi, ning sageli nii just lähebki. Liiderlikud vanemad pärandavad oma järeltulijaile sageli ebapühad himud ja kohutavad haigused. Kuna lastel on vanematest vähem jõudu kiusatustele vastu seista, siis on igal järgneval põlvkonnal tendents langeda järjest madalamale. Lapsevanemad on suurel määral vastutavad nii laste ohjeldamatute himude ja rikutud söögiisu eest kui ka tuhandete puuetega laste — tummade, pimedate, põdurate või vaimupuudega laste — sündimise eest.

Iga isa ja ema peaks endalt küsima: "Mida peame tegema lapsele, kes meile sünnib?" Paljud suhtuvad looteea-aegsetesse mõjudesse kergekäeliselt, ent meie Looja suhtumine sellesse ilmneb selgesti neis taevast pärinevais õpetustes, mida anti kõnelausele heebrea perekonnale tõsise ja selge sõnaga lausa kahel korral.

Ei piisanud sellestki, et tõotatud laps pidi saama oma vanematelt hea pärandi alged. Last tuli ka kasvatada ja aidata tal kujundada õiged harjumused. (562) Jumala juhtnööride kohaselt tuli Iisraeli tulevast kohtumõistjat ja vabastajat harjutada juba imikueast peale tingimusteta mõõdukusega. Ta pidi olema nasiir sünnist alates; see tähendas, et ta ei tohtinud kunagi tarvitada viina ja vägijooke. Kasinuse, enesesalgamise ja enesekontrolli õppetunde tuleb lastele õpetada juba maast-madalast.

Ingel keelas anda lapsele süüa midagi "roojast." Puhaste ja roojaste toitude eristamine ei olnud lihtsalt vormilik või meelevaldne määrus, vaid rajanes tervishoiupõhimõtetel. Sellise vahetegemise ellurakendamisel põhineb suurel määral juutidele aastatuhandete jooksul nii omane elujõud. Mõõdukuse, kasinuse ja karskuse põhimõtted ulatuvad kaugemale kui vaid alkohoolsetest jookidest loobumine. Ärritava toimega ja raskestiseeditava toidu tarvitamine on sageli samavõrra ebatervislik ning suunab paljudel juhtudel vägijookide pruukimisele. Tõeline karskus eeldab kõige kahjuliku täielikku hülgamist ja selle, mis on tervislik, mõistlikku tarvitamist. Vaid vähesed mõistavad vajalikul määral, kuidas nende söömisharjumused mõjutavad nende tervist, iseloomu, kasulikkust selles maailmas ja igavest saatust. Söögiisu

peaks olema alati kõlbeliste ja vaimsete võimete kontrolli all. Ihu peaks olema vaimu teenistuses, mitte vastupidi.

Maanoahile antud jumaliku tõotuse kohaselt sündis talle omal ajal poeg, kellele pandi nimeks Simson. Poiss kasvas ebatavaliselt tugevaks. Simson ja tema vanemad teadsid hästi, et jõulisus ei tulenenud lihtsalt lihaste tugevusest, vaid nasiiri seisusega kaasnevast. Nasiiri seisuse sümboliks olid lõikamata juuksed. Kui Simson oleks järginud jumalikke korraldusi sama ustavalt nagu tegid tema vanemad, oleksid tema elupäevad kujunenud palju õilsamateks ja õnnelikumateks. Suhtlemine ebajumalakummardajatega aga rikkus Simsoni. Kuna Sora linn asus vilistide asuala lähikonnas, hakkas Simson vilistidega tutvust looma. Ta seltsis noortega ja sõlmis lähedasi suhteid, mille mõju tumestas kogu tema elu. Vilistidele kuuluvas Timnas elas üks noor naine, kellesse Simson armus nii, et otsustas temaga naituda. Jumalakartlikele vanematele, kes püüdsid poega takistada, ütles Simson ainult: "Tema on minu silmis see õige!" Viimaks andsid vanemad järele ning peeti pulmad.

(563) Just meheikka jõudes — ajal, mil ta oleks pidanud hakkama täitma oma jumalikku ülesannet ja olema kõige enam ustav Jumalale — sidus Simson end Iisraeli vaenlastega. Ta ei kaalunud, kas ta saab end oma väljavalituga ühendades paremini Jumalat austada või takistab teine tal täitmast oma eluülesannet. Jumal on tõotanud anda tarkust kõigile, kes otsivad esmalt Tema au; neile aga, kes tahavad rahuldada ainult oma ihasid, pole antud mingit tõotust.

Väga paljud toimivad Simsoni taoliselt! Väga sageli sõlmitakse abielu uskliku ja uskmatu vahel lihtsalt meeldivuse põhjal; see tähendab, et abikaasa valiku otsustab oma kiindumus ning abiellujad ei küsi nõu Jumalalt ega pea silmas Tema austamist. Kristlus peaks pääsema otsustavalt mõjutama abielusuhet, ent sageli käitutakse sel puhul vastu kristluse põhimõtteid. Saatan püüab tugevdada pidevalt oma võimu Jumala rahva üle, meelitades neid sõlmima sidemeid oma alamatega; ja selleks püüab ta äratada nende meelis pühitsemata kirgi. Ent Issand on oma sõnas selgesti hoiatanud oma lapsi sidumast end nendega, kelle südames ei ela armastust Jumala vastu. "Kuidas sobib Kristus ühte Beliariga? Või mis osa on usklikul uskmatuga? Kuidas sünnib Jumala tempel ühte ebajumalatega?" (2.Kor.6,15-16).

Oma pulmas sai Simson tutvuda nendega, kes vihkasid Iisraeli Jumalat. Igaüks, kes sõlmib vabatahtlikult sellise liidu, leiab end olevat sunnitud kasvõi teatud määral kohandama oma harjumusi ja arusaamu kaaslase omaga. Nii kulutatud aeg on hullem kui lihtsalt raisatud aeg. Sel juhul mõeldakse ja kõneldakse sellist, mis kaldub põhimõtteid kõigutama ja meelekindlust nõrgestama.

Naine, kelle omandamiseks Simson oli Jumala käsust üle astunud, osutus truudusetuks juba enne pulmade lõppemist. Vihastunud naise kahepalgelisusest, jättis Simson ta mõneks ajaks sinnapaika ja läks üksi tagasi koju Sorasse. Kui ta hiljem andekspaluvana naisele järele tuli, oli naine läinud juba teisele mehele. Kättemaksuks hävitas Simson kõik vilistide põllud ja viinamäed. (564) Toimunust raevunud vilistid tapsid naise, ehkki nad olid ise oma ähvardustega naise reetlikkusele mõjutanud. Simson oli juba näidanud oma imeväärset jõudu sellega, et rebis paljakäsi lõhki noore lõvi ja tappis kolmkümmend Askeloni meest. Vihastunud nüüd naise metsiku tapmise pärast, ründas ta viliste ja "peksis neid suures tapluses." Seejärel tõmbus ta vaenlaste eest varjule "Eetami kaljulõhesse," mis asus Juuda suguharu territooriumil.

Ometi järgnesid suured vilistide jõugud talle sinnagi. Kitsikusse aetud Juuda elanikud nõustusid Simsonit alatult vaenlastele välja andma ning suundusid seepärast kolme tuhande mehega tema juurde. Ometi poleks nad isegi sellises ülekaalus olles julgenud talle läheneda, kui nad poleks olnud kindlad, et ta oma kaasmaalastele kahju ei tee. Simson nõustus laskma end siduda ja vilistide kätte anda. Siiski nõudis ta Juuda meestelt tõotust, et nemad teda ei ründa ega sunni endiga võitlema. Ta lubas end siduda kahe uue köiega ning viia vaenlaste laagrisse, kus teda rõõmuhõisetega tervitati. Kui vilistide hõisked alles ümbritsevatelt mäekülgedelt vastu kajasid, "tuli Jehoova vaim võimsasti tema peale." Simson kiskus uued köied puruks, otsekui olnuks need tules "kõrbevad linased lõngad." Haaranud seejärel esimese kättejuhtuva eseme, mis osutus eesli lõualuuks, osutus see tema käes tõhusamaks relvaks kui mõõk või oda. Sellega lõi ta viliste, kuni need õuduses põgenesid ja tuhat meest surnuna lahinguväljale jätsid.

Kui iisraellased oleksid olnud valmis liituma Simsoniga ning selle võidu tulemusi kasutanud, oleksid nad sel korral vabastanud end rõhujate ikkest. Iisraellased aga olid kogu julguse minetanud. Nad ei olnud Jumala korralduse kohaselt ajanud maalt välja paganaid, vaid olid nendega seltsides omaks võtnud nende hukatuslikud eluviisid, sallinud nende julmust ja isegi soodustanud nende ebaõiglust, seni kuni see polnud otseselt nende vastu suunatud. Rõhuja meelevalla alla sattunuina alistusid nad aga taltsatena alandusele, millest nad oleksid pääsenud, kui oleksid olnud sõnakuulelikud Jumalale. Ja siis, kui Issand äratas neile vabastaja, keerasid nad vabastajale sageli selja ning ühinesid vaenlastega.

Pärast Simsoni poolt saavutatud võitu valisid iisraellased ta kohtumõistjaks ning ta valitses Iisraeli kakskümmend aastat. Ent üks väärsamm valmistab teed järgmisele. (565) Simson oli Jumala keeldu eirates võtnud naise vilistide hulgast ja veelkord läks ta nende — nüüd oma surmavaenlaste — juurde, et rahuldada käsuvastaselt oma kirge. Lootes oma suurele

jõule, mis oli vilistides suurt õudust tekitanud, läks ta uljalt Gazasse, et külastada üht sealset hooranaist. Kui linnarahvas sai kuulda Simsoni linnasviibimisest, asusid nad sepitsema kättemaksu. Nende vaenlane oli nüüd vangis vilistide linnadest kõige tugevamini kindlustatud linna müüride vahel. Kindlaina selles, et saak on pihus, ootasid vaenlased hommikut, mil võitu pühitseda. Kesköösl aga tõusis Simson üles. Teda piinas südametunnistuse hääl ning ta kahetses, et oli rikkunud oma nasiiritõotust. Ehkki ta oli teinud pattu, ei olnud Jumal võtnud temalt jumalikku armu. Hämmastav jõud aitas Simsonil jälle pääseda. Ta läks linnaväravasse, tõstis selle koos piitade ja poomidega üles ja kandis Hebronisse viiva tee äärse mäe tippu.

Kuid isegi pärast sellist üle noatera pääsemist ei loobunud Simson pahadest kommetest. Tõsi küll, ta ei riskinud enam vilistide piirkonda minna, kuid jätkas selliste meeleliste naudingute otsimist, mis ahvatlesid ja suunasid teda hukatuse poole. "Ta armastas Soreki jõe juures," mitte kaugel oma sünnipaigast, "üht naist nimega Deliila." Nimi Deliila tähendab "hävitaja." Soreki org oli kuulus viinamarjaistanduste poolest ja needki veetlesid kiusatustetuultes kõikuvat nasiiri, kes oli juba hakanud viina jooma ja sellega purustanud veel ühe sideme, mis oli hoidnud teda puhtana ja Jumalaga ühendatuna. Vilistid jälgisid valvsalt vaenlase samme ning kui ta taas sellest uuest kiindumusest vallatud oli, otsustasid nad Deliila abil ta lõplikult hävitada.

Sorekisse saabus saatkond, kuhu kuulus vürst igast vilistide maakonnast. Tulijad ei julgenud Simsonit kinni võtta nii kaua, kui ta oli jõuline, ja seepärast tahtsid nad, kui võimalik, jõuda selgusele tema jõu saladuses. Seepärast andsid nad Deliilale kingitusi, et naine selgitaks saladuse välja ja ütleks neile.

Kahepalgeline naine käis Simsonile oma küsimustega peale ning Simson narris teda mitmel korral uskuma, et teatud vahendite kasutamisel muutub ta sama nõrgaks nagu teised mehed. Ent iga kord, kui Deliila asja proovis ja soovitud tulemust ei saanud, süüdistas ta Simsonit valelikkuses ja ütles: "Kuidas sa võid öelda: ma armastan sind, kui su süda ei ole minu juures? Juba kolm korda (566) oled sa mind narrinud ega ole mulle avaldanud, kus su suur jõud on!" Kolm korda oli Simson saanud selge tõendi sellest, et vilistid olid tema kütkestajaga tehingu teinud, kuid naine oli ebaõnnestumise korral asja alati naljaks pööranud ja Simsoni sünged aimdused hajutanud.

Päevast päeva käis Deliila mehele peale, kuni "ta hing tüdines surmani," ent mees ei vabastanud end ometi naise lummusest. Lõpuks andis Simson järele ja avaldas saladuse: "Habemenuga ei ole saanud mu pea ligi, sest ma olen emaihust alates eraldatud Jumalale. Kui

mind pöetakse, siis mu jõud lahkub minust ja ma muutun jõuetumaks ning olen nagu kõik muud inimesed!" Viivitamatult viis käskjalg teate vilistide vürstidele ja kutsus nad Deliila juurde. Sellal, kui sangar magas, lõigati tal juuksepahmakad peast. Siis hüüdis naine nagu kolmel korral varem: "Vilistid tulevad sulle kallale, Simson!" Ärkvele virgudes kavatses Simson kasutada oma jõudu nagu seni ja kallaletungijad hävitada, kuid ta jõuetud käed keeldusid kuuletumast. Ta mõistis, et "Jehoova oli temast lahkunud." Pärast juustepügamist hakkas Deliila Simsonit ärgitama ja tema jõudu proovile panema, sest vilistid julgesid talle läheneda alles siis, kui olid täiesti veendunud, et ta oli oma jõu kaotanud. Lõpuks võtsid nad ta kinni, torkasid mõlemad silmad välja ja viisid ta Gazasse. Seal ta aheldati ning pandi vanglasse sunnitööle.

Selline oli siis nüüd Iisraeli endine kohtumõistja ja sangar — nõrk, pime vang, kes pidi tegema kõige alandavamat orjatööd! Milline tohutu muutus! Tasahaaval oli ta üle astunud oma püha kutse tingimustest. Jumal oli temaga kaua kannatanud, ent kui ta niivõrd patule andus, et oma saladuse reetis, eemaldus Issand temast. Tegelikult ei peitunud tema pikkades juustes jõuraasugi; need olid vaid sümboliks tema ustavusest Jumalale. Kui ta selle sümboli ohjeldamatu kire tõttu ohverdas, võeti temalt ka õnnistus, mida sümbol tähistas.

Kannatustes ja alanduses, vilistide mängukanniks olles, õppis Simson tundma oma nõrkust enam kui kunagi varem ning viletsus tõi ta meeleparandusele. Sedamööda, kuidas ta juuksed kasvasid, tuli jõudki tagasi. Vaenlased pidasid teda ahelais abituks vangiks ega kahtlustanud midagi.

(567) Vilistid omistasid võidu vaenlase üle oma jumalatele ja selline juubeldus häbistas Iisraeli Jumalat. Nad korraldasid pidustused kalajumal Daagoni, "merede kaitsja" auks. Vilistide tasandiku igast linnast ja maakonnast kogunes pidustusele lihtrahvast ja vürste. Daagoni kummardajad täitsid avara templi ja katuserõdud. Valitses rõõm ja peomeeleolu. Pärast suurejoonelist ohvriteenistust kuulati pillimängu ja prassiti. Seejärel toodi Daagoni võimsuse parima näitena rahva ette Simson. Tema ilmumist tervitati rõõmurõkatustega. Rahvas ja vürstid naersid tema armetuse üle ja ülistasid oma jumalat, kes oli võitnud "nende maa laastaja." Olles mõnd aega seisnud, Simson väsis ja palus luba nõjatuda kahele keskmisele sambale, mis kandsid templi katust. Seal palvetas ta vaikselt: "Issand Jehoova! Mõtle ometi minu peale ja tee mind tugevaks ainult veel selleks korraks, oh, Jumal, et saaksin vilistidele ühe korraga kätte maksta!" Need sõnad lausunud, haaras ta oma võimsate kätega sammaste ümbert kinni ning surudes end nende vahel kummargile, hüüatas: "Surgu mu hing ühes vilistidega!" Katus langes alla ja hävitas hoobilt kogu suure rahvamassi. "Nii oli surnuid, keda ta surres surmas, rohkem kui neid, keda ta oma elus oli surmanud."

Daagoni kuju ja selle kummardajad — preestrid ja lihtinimesed, sõdurid ja vürstid — mattusid koos templi rusude alla. Nende seas oli ka tema hiiglaslik keha, kelle Jumal oli valinud oma rahvast vabastama.

Sõnumid kohutavast katastroofist jõudsid peagi Iisraelimaale. Simsoni kodakondsed tulid mägestikust alla ning võtsid langenud kangelase surnukeha kaasa. Mitte keegi ei takistanud neid. "Nad võtsid tema ning viisid ja matsid ta Sora ja Estaoli vahele, ta isa Maanoahi hauda."

Jumal täitis tõotuse, mille kohaselt Simson pidi hakkama "Iisraeli päästma vilistide käest." Ent sünged ja kohutavad olid selle mehe elulõigud, mida ta oleks võinud elada kiituseks Jumalale ja auks rahvusele! Jumal oleks täitnud oma plaani ja Simsonit oleks armastatud ja tänatud siis, kui Simson oleks jäänud ustavaks oma jumalikule kutsumusele. Simson aga langes kiusatusse ja pettis talle pandud usaldust. Nii lõppes tema missioon kaotuse, vangipõlve ja surmaga.

Kehaliselt oli Simson tugevaim mees maa peal, kuid enesekontrolli, vooruslikkuse ja iseloomukindluse poolest üks nõrgemaid. Paljud peavad tugevaid kirgi tugeva iseloomu tunnuseks, kuid tõsiasi on see, et kirgede vallas olev inimene on nõrk inimene. Inimese tõelist suurust mõõdetakse selle järgi, kui tugevaid tundeid ta suudab valitseda, mitte aga tunnete järgi, mis teda valitsevad.

(568) Jumal oli oma juhtivusega hoolitsenud Simsoni eest nii, et Simson võinuks teostada töö, milleks ta oli kutsutud. Elu alguspäevist peale olid tal soodsad eeldused areneda kehaliselt tugevaks, vaimselt võimekaks ja moraalselt puhtaks. Ent jumalatute kaaslaste mõjul laskis ta lahti Jumala käest, kes on inimese ainus kaitse, ja nii tõmbas kurjuse tulv ta endaga kaasa. Need, kes oma kohustusi täites seisavad silmitsi läbikatsumistega, võivad olla kindlad Jumala kaitses, kuid need, kes end tahtlikult kiusatuse võimusesse annavad, langevad varem või hiljem.

Saatan püüab kõigiti eksitada just neid, keda Jumal kavatseb kasutada oma ühe või teise erilise ülesande täitmiseks. Vaenlane ründab meid meie nõrkadest kohtadest ning püüab iseloomuvigade kaudu leida teed kogu inimese hõivamiseks. Ta teab, et tal õnnestub, kui iseloomuvigu ei taheta parandada. Kuid keegi ei pruugi kanda kaotust. Inimest pole jäetud üksi oma nõrga jõuga kurjuse vägesid võitma. Abi on käepärast ja seda antakse igale inimesele, kes

seda tõesti soovib. Jumala inglid, kes käivad Jaakobi poolt nägemuses nähtud redelit mööda üles ja alla, aitavad igat inimlast, kes tahab tõusta taevastesse kõrgustesse.

Peatükk 55 - SAAMUELI LAPSEPÕLV

(1.Sam.1; 2,1-11.)

(569) Elkana, Efraimi mägestikust pärinev jõukas ja mõjukas leviit, austas ja armastas Issandat. Tema naine Hanna oli innukalt ja hardalt usklik inimene, iseloomult armastusväärne ja tagasihoidlik, kuid samas sügavalt vaga ja kindlameelne.

Sellel jumalakartlikul paaril puudus õnnistus, mida iga heebrealane tuliselt igatses: nende kodu ei rõõmustanud laste hääled. Soovides, et tema sugu jätkuks, oli mees paljude kaasmaalaste sarnaselt sõlminud teisegi abielu. Ent see tegu näitas, et ta ei olnud siinkohal uskunud Jumalasse ja nii ei toonud tehtud samm kodusse õnne. Perekonda lisandus küll poegi ja tütreid, kuid Jumala püha seadluse rõõm ja ilu oli minetatud ning rahu perekonnas kadunud. Elkana teine naine Peninna oli armukade ja kitsarinnaline naine, käitumiselt upsakas ja solvav. Hannale näis kõik lootusetu ja elu tundus koormana. Ometi ta ei kurtnud, vaid talus vaeva vaikse kannatlikkusega.

Elkana täitis ustavalt Jumala korraldusi. Ohvriteenistust viidi endiselt läbi Siilos, kuid teenistuse korrapäratuse tõttu ei vajatud Elkanat pühamus, mille teenistuses temal kui leviidil tulnuks osaleda. Siiski käis ta seatud pühadel koos perekonnaga Siilos, et osaleda ühistel jumalateenistustel ja ohverdada.

Jumalateenistuse pühi hetkigi kippus häirima Elkana kodus vinduv õhkkond. Pärast tänuohvrite toomist kogunes kogu perekond juurdunud kombe kohaselt rõõmsa peolaua ümber. Neil puhkudel oli Elkanal kombeks anda oma laste emale ning tema igale pojale ja tütrele neile määratud osa. Hannale aga andis ta osavõtlikkuse märgiks kahekordse osa, viidates sellega, et ta armastas Hannat samavõrd kui siis, kui Hannal olnuks poeg. Seepeale aga rõhutas teine naine armukadedalt, et tema on Jumalast eriti soositud ning pilkas Hannat, nimetades tema lastetust ilmseks märgiks Issanda ebasoosingust. Selline asi kordus aastast aastasse, kuni Hanna ei suutnud seda enam taluda. Ta ei suutnud varjata südamevalu ja (570) nuttis kibedasti ega tulnud peolauda. Elkana püüdis teda asjatult lohutada: "Miks sa nutad ja miks sa ei söö? Miks on su süda kurb? Kas ma pole sulle parem kui kümme poega?"

Hanna ei teinud etteheiteid. Kuna ta ei saanud jagada oma koormat ühegi maise sõbraga, jagas ta seda Jumalaga. Hardalt palus ta, et Jumal kõrvaldaks temalt solvangud ning kingiks talle igatsetud poja, keda õpetada ja kasvatada Issandale. Ta andis pühaliku tõotuse, et siis, kui Issand tema palve rahuldab, pühendab ta lapse sündimisest alates Jumalale. Hanna oli läinud kogudusetelgi sissepääsu lähedale ning südamevalus "palvetas... ja nuttis" seal kibedalt. Hääletult kõneles ta seal oma Jumalaga. Noil kurjadel aegadel oli selline tõsine palvetamine harv nähtus. Isegi sellistel pühadel — nii religioossed kui need ka olid — hakkas võimust võtma pidutsemine ja lausa joomine. Niisiis arvas ülempreester Eeli, kes Hannat silmitses, et naine oli viinast joobnud. Leides olevat põhjust noomimiseks, sõnas ta karmilt: "Kui kaua sa tahad olla joobnud? Lase enesest viin haihtuda!"

Südamevalu ja üllatusega vastas Hanna alandlikult: "Ei, mu isand, ma olen vaimult rõhutud naine; viina ega vägijooki ma ei ole joonud, vaid ma olen oma hinge Jehoova ees välja valanud! Ära pea oma ümmardajat kõlvatumaks naiseks, sellepärast, et ma nii kaua kõnelesin oma suurtest soovidest ja meelekibedusest!" Öeldu liigutas ülempreestrit sügavalt, sest ta oli vaga mees. Nüüd lausus ta etteheite asemel õnnistuse: "Mine rahuga, küll Iisraeli Jumal täidab su palve, mis sa Temalt palusid!"

Hanna sai oma palve vastuseks kingituse, mida ta nii hardalt oli palunud. Silmitsedes oma last, pani ta poisile nimeks Saamuel — "Jumalalt palutu." Siis aga täitis ta tõotuse niipea, kui poiss oli küllalt vana, et teda emast võõrutada. Ta armastas last emasüdame kogu lembusega ning kiindus temasse üha enam tema arenevaid võimeid jälgides ja lapselikku vadinat kuulates. Saamuel oli Hanna ainus poeg ja taeva eriline kingitus. (571) Ent ema oli oma kalli kingituse vastu võtnud Jumalale pühendatava aardena ning ta ei tahtnud Andjalt Tema oma tagasi hoida.

Jälle rändas Hanna koos mehega Siilosse. Seal esitles ta preestrile Jumala nimel oma kallist kingitust, öeldes: "Selle poisi pärast ma palusin ja Jehoova andis mulle mu palve peale, mida ma Temalt palusin. Seepärast annan minagi tema Jehoovale: kõigiks oma elupäeviks olgu ta antud Jehoovale!"

Selle Iisraeli naise usk ja andumus mõjutasid Eelit sügavalt. Ta imetles, kui suure ohvri tõi see ema, loovutades oma ainsa lapse Jumala teenimise saladustesse pühendamiseks. Samal ajal, nähes oma aukartuseta ja ärahellitatud poegi, tundis preester häbi oma iseka armastuse pärast ning kummardus alandlikus aukartuses Issanda ette.

Emasüda oli täis rõõmu ja tänu ning ta igatses kogu südamest ülistada Jumalat. Hannat valdas inspiratsioon ja ta palvetas:

"Mu süda rõõmutseb Jehoovas, Jehoovas üleneb mu sarv kõrgele! Mu suu on laialt lahti mu vaenlaste vastu, sest ma olen rõõmus Sinu abi pärast! Ükski pole nii püha kui Jehoova, sest ei ole muud kui Sina, ükski pole kalju nagu meie Jumal! Ärge rääkige üha nii kõrgilt, ärgu väljugu ülbus teie suist! Sest Jehoova on kõikteadja Jumal ja Tema uurib tegusid! Kangelaste ammud murtakse katki, aga komistajad vöötavad endid jõuga! Küllastunud kauplevad endid leiva eest, aga näljastel lõpeb nälg! Sigimatu sünnitab seitse last, aga lasterikas närbub! Jehoova suretab ja teeb elavaks, viib alla hauda ja toob jälle üles! Jehoova teeb vaeseks ja teeb rikkaks, Tema alandab, aga ülendab ka! Tema tõstab tähtsusetu põrmust, Ta ülendab viletsa tuhaasemelt, pannes neid istuma õilsate juurde ja lastes neil pärida aujärgi! Sest Jehoova päralt on maa toed ja nende peale on Ta seadnud maailma! Tema hoiab oma vagade jalgu, aga õelad peavad pimeduses vaikima, sest ükski ei saa võimust omast jõust! (572) Jehoova vastu riidlejad kohkuvad, taevas müristab Ta nende kohal! Jehoova mõistab kohut maailma äärtele, annab rammu oma kuningale ja ülendab oma võitu sarve!"

Hanna sõnad olid prohvetlikud ja sisaldasid ettekuulutuse nii Iisraeli tulevase kuninga Taaveti kui ka Issanda Võitu Messia kohta. Viidates oma laulus esmalt ülbe, enesega rahuloleva naise hooplemisele, siirdus ta kirjeldama Jumala vaenlaste hävitamist ning Tema lunastatute lõplikku võidutsemist.

Siilost pöördus Hanna vaikselt tagasi koju Raamasse, olles jätnud Saamueli ülempreestri hoole alla, et poissi õpetataks välja teenistuseks Jumala kojas. Niipea, kui laps oli hakanud midagi mõistma, oli Hanna õpetanud teda armastama ja austama Jumalat ning pidama ennast Issandale kuuluvaks. Kõigi last ümbritsevate tuttavate asjade kaudu oli ema püüdnud juhtida lapse mõtteid Loojale. Kuid isegi pojast lahus olles ei lakanud ema tema eest hoolitsemast. Iga päev palvetas ta poja eest. Igal aastal tegi ta lapsele teenistuseks vajamineva kuue, ning siis, kui ta koos mehega Siilosse pidulikele jumalateenistustele läks, andis ta kuue poisile meeldetuletusena ema armastusest. Seda väikest rüüd kududes oli ema pidevalt palvetanud, et poeg püsiks puhta, õilsa ja ustavana. Hanna ei palunud pojale ilmalikku suurust, vaid anus tõsiselt, et ta võiks saavutada selle suuruse, mida taevas hinnatakse — ja et ta elaks auks Jumalale ning õnnistuseks kaasinimestele.

Hanna ustavus sai rikkaliku tasu ja see julgustab järgima tema eeskuju. Igale emale on antud kirjeldamatult väärtuslikke võimalusi ning tema hoolde on usaldatud piiritult kallid

aarded. Naised on harjunud pidama üha korduvaid argitoiminguid tüütavaks askeldamiseks, ent selles tuleks näha hoopis suurt, õilsat tööd. Ema eesõiguseks on olla oma mõjuga õnnistuseks maailmale ja seejuures kogeda ka ise rõõmu. Ema võib tasandada oma laste teed, mis kord päikeselisena, kord varjurikkana viib lõpuks taeva ausse. Kuid ema võib loota, et laste iseloom vormitakse jumaliku eeskuju sarnaseks ainult siis, kui ema oma elus Kristuse õpetusi järgib. Maailm on täis laastavaid mõjusid. Suurt mõju avaldavad noortele mood ja tavad. Kui ema jätab täitmata oma kohustuse laste õpetamisel, juhendamisel ja ohjeldamisel, siis võtavad lapsed loomupäraselt omaks halva ja pööravad selja heale. (573) Öelgu iga ema oma Päästjale sageli palves: "Õpeta meile, kuidas peaksime lapse elu korraldama ja mida temaga tegema?" Kui ema arvestab Jumala Sõna õpetustega, siis antakse talle tarkust hetkedel, mil ta seda vajab.

"Aga poiss Saamuel edenes kasvus ja meeldivuses niihästi Jehoova kui inimeste juures." Ehkki Saamueli noorus möödus Jumala teenistusele pühendatud pühamus, ei olnud ta sealgi väljaspool halbu mõjutusi ja patust eeskuju. Eeli pojad ei kartnud Jumalat ega austanud isa. Ent Saamuel ei otsinud nende seltsi ega järginud nende kurje kombeid. Ta püüdis pidevalt saada selliseks nagu Jumal soovis. See on iga noore inimese eesõigus. Jumal tunneb heameelt, kui juba väikesed lapsed end Tema teenimisele pühendavad.

Saamuel oli antud Eeli hoole alla ning poisi armas iseloom äratas eakas preestris sooja kiindumuse. Saamuel oli lahke, helde, kuulekas ja aupaklik. Eeli, kellele tema enda poegade isemeelsus haiget tegi, tundis end hoolealuse seltsis puhkavat ning rahu, lohutust ja õnnistust saavat. Saamuel oli abivalmis ja kiindunud poiss ning ükski isa ei ole armastanud oma last õrnemalt kui Eeli Saamueli. Oli tähelepanuväärne, et riigi kõige tähtsama mehe ja lihtsa lapse vahel valitses nii soe kiindumus. Kõrge vanuse vaevuste all kannatav Eeli pidi alailma ägama ja piinlema oma poegade taltsutamatute elukommete pärast. Siis otsis ta lohutust Saamuelilt.

Leviidid asusid oma erilisse teenistusse tavaliselt alles kahekümne viie aastastena, kuid Saamueli puhul oli tehtud erand. Aasta aastalt usaldati talle üha tähtsamaid kohustusi ning juba lapsena anti talle linane kuub märgiks sellest, et ta oli pühendatud pühamu teenistusse. Ehkki ta toodi pühamusse teenima juba väga varases nooruses, võis ta juba tollal osaleda jumalateenistustel ja täita võimetekohaseid kohustusi. Tema ülesanded olid algul väga tagasihoidlikud ja mõnikord mitte eriti meeldivad, ometi tegi ta kõiges abivalmilt oma parima. Ta rakendas usku argitoiminguis, pidades ennast Jumala sulaseks ja oma tööd Jumala tööks. Tema teguviis oli Jumalale meeldiv, kuna selle ajendiks oli armastus Jumala vastu ja siiras püüe täita Tema tahtmist. Nii sai Saamuelist taeva ja maa Issanda kaastööline. Jumal tegi ta kõlblikuks teostama suurt tööd Iisraeli heaks.

(574) Kui lapsi õpetataks pidama tagasihoidlikke argitöid Issandast neile antud elukooliks ning kui lapsed harjuksid tegutsema ustavalt ja tulemusrikkalt, siis tunduks nende töö neile palju meeldivam ja auväärsem. Teha kõike otsekui Issandale muudab tagasihoidlikumagi ülesande ja kohustuse meeldivaks ning ühendab maa peal tegutsevad inimesed nende pühade olevustega, kes täidavad Jumala tahet taevas.

Edu selles elus ning pääsemine tulevasse ellu sõltuvad ustavast ja tähelepanelikust suhtumisest väikestesse asjadesse. Jumala töödest väikseim on sama täiuslik kui kõige suurem. Käsi, mis paigutas maailmad universumisse, vormis ka õrnad aasalilled. Ja nii nagu Jumal on täiuslik oma tegutsemisvaldkonnas, nii tuleb meil olla omas. Harmooniliselt tugev ja kaunis iseloom kujuneb lihtsate kohustuste täitmisel. Ustavus peaks kajastuma meie elu väikestes ja suurtes asjades. Kohusetunne väikestes asjades ning väikeste headusetegude tegemine toob rõõmu eluteele ja siis, kui meie töö maa peal on lõppenud, ilmneb, et iga ustavalt täidetud väike kohustus on avaldanud head ja mitte iialgi kaduma minevat mõju.

Meie aja noored võivad saada Jumala silmis sama väärtuslikeks nagu Saamuel. Säilitades ustavalt oma kristlikku puhtust, võivad nad toime panna palju head ja uuendavat. Meie aeg vajab selliseid inimesi. Jumalal on töö igaühe jaoks. Eales varem pole inimkonna ja Jumala heaks tehtud enamat kui võivad teostada meie päevil need, kes on ustavad Jumalast neile usaldatud ülesannetele.

Peatükk 56 - EELI JA TEMA POJAD

(1.Sam.2,12-36.)

(575) Eeli oli Iisraelis preester ja kohtumõistja. Ta oli Jumala rahva seas kõrgeimas ja vastutusrikkaimas ametis. Jumalast valitud mehena, kellele olid usaldatud preestriameti pühad kohustused ning riigi kõrgeima kohtumõistja roll, peeti teda eeskujuks ja tal oli suur mõju Iisraeli suguharudele. Ehkki ta oli seatud valitsema rahvast, ei suutnud ta valitseda oma perekonda. Eeli oli järeleandlik isa. Rahu ja mugavust armastava mehena ei suvatsenud ta hakata oma autoriteediga korrigeerima laste pahelisi harjumusi ja kirgi. Selle asemel, et lapsi korrale kutsuda või karistada, allus ta nende soovidele ning laskis neil toimida omatahtsi. Selle asemel, et pidada poegade kasvatamist üheks oma tähtsaimaks kohustuseks, jättis ta selle kõrvaliseks asjaks. Iisraeli preestri ja kohtumõistjana ei olnud ta teadmatuses sellest, kuidas ohjeldada ja juhendada lapsi, keda Jumal oli tema hoolde usaldanud. Ent Eeli distantseerus sellest kohustusest, sest see eeldas tema asetumist poegade tahte vastu, nende karistamist ja neile ühe või teise asja keelamist. Mõtlemata oma teguviisi kohutavatele tagajärgedele, andis ta oma lastele järele kõiges, mida nad soovisid ega kasvatanud neid kõlblikeks teenima Jumala töös ja täitma elukohustusi.

Jumal oli öelnud Aabrahami kohta: "Sest ma tean temast, et ta käsib oma poegi ja järeltulevat sugu hoida Jehoova teed ning teha, mis õige ja kohus" (1.Ms.18,19). Eeli laskis lastel enda üle võimutseda. Isast sai laste käsualune. Tema poegade elus ilmnes ärataganemise needus rikutuse ja pahelisusena. Pojad ei hinnanud õigesti Jumala iseloomu ja Tema käsu pühadust. Jumalateenistust pidasid nad argiseks asjaks. Väiksest peale olid nad isaga kaasas pühamus ning harjusid selle teenistustega. (576) Selle asemel, et aukartus toimuva vastu oleks kasvanud, kaotasid nad viimaks igasuguse tunnetuse pühamuteenistuse pühalikkusest ja tähendusest. Isa ei olnud neilt nõudnud austust oma autoriteedi ja pühamu pühade teenistuste suhtes. Meheikka jõudnuna olid pojad täis skeptitsismi ja mässumeelt.

Ehkki nad olid preestriametiks täiesti kõlbmatud, õnnistati nad sisse preestriteks teenima pühamus Jumala palge ees. Issand oli andnud ohvriteenistuse kohta üksikasjalikud juhised, ent need jumalakartmatud mehed olid ühtviisi lugupidamatud nii Jumala teenimise kui ka ohvriteenistuse seadustiku suhtes, mis nägi ette ohvrite toomist ülimalt pühalikul viisil. Ohvrid osutasid tulevikku Kristuse surmale ja nende eesmärgiks oli hoida inimeste mõtteis alal usku tulevasse Lunastajasse. Seepärast oli ülimalt tähtis, et Issanda juhiseid selles asjas täpselt järgitaks. Tänuohvrid olid erilised ülistusväljendused Jumalale. Nende ohvrite puhul põletati

altaril üksnes ohvrilooma rasv. Teatud tükid ohvriloomast anti preestritele, suurem osa aga tagastati ohverdajale, et ta võiks süüa seda tänuohvri pidusöögil koos oma sõpradega. Selle kaudu tuli kõikide mõtted suunata tänutundes ja usus suurele Ohvrile, kes pidi tulema kõrvaldama maailma pattu. Eeli pojad ei tajunud selle kujundliku teenistuse pühalikku väärtust, vaid mõtlesid ainult sellele, kuidas paremini ise ohvriliha nautida. Nad ei rahuldunud oma osaga tänuohvrist, vaid nõudsid lisa, ja kui iga-aastastel pühadel toodi selliseid ohvreid suurel hulgal, siis oli preestritel võimalus rahva arvel rikastuda. Eeli pojad nõudsid endale suuremaid tükke ja vähe sellest — nad ei mallanud oodata ära sedagi, et rasv esmalt ohvriks põletada. Igat pala, mis neile meeldis, nõudsid nad visalt endale kasvõi vägivallaga.

Kuna preestrid selliselt Issanda ohvrit halvustasid, ähmastus ohvriteenistuse püha ja sügav tähendus peagi ka rahva meeltes. Inimesed ei tajunud enam seda suurt Ohvrit, kellele ootuspäraselt tuli nende kujundlike toimingute kaudu oma mõtted suunata. "Seepärast oli noorte meeste patt Jehoova ees väga suur."

(577) Need ustavusetud preestrid astusid üle Jumala käsust ning häbistasid oma jälkide ja allakäinud elukommetega püha ametit. Ja ikkagi rüvetasid nad oma kohalolekuga Jumala pühamut edasi. Paljud rahva hulgast lakkasid käimast ohvripühil, kuna Hofni ja Piinehase häbiväärsed teod tekitasid neis meelepaha. Jumalakartmatute preestrite mõjul hakati Jumala poolt seatud ohvriteenistust põlgama ja sellesse hooletult suhtuma ning pahelisusesse kalduvad inimesed said julgust patustada. Jumalakartmatus, kõlvatus ja ebajumalateenistus hakkasid kohutaval määral vohama.

Eeli eksis rängalt, lubades oma poegi pühas ametis teenida. Andes neile järele algul ühes ja siis teisteski määrustiku punktides, pimestus ta tasahaaval nende pattude suhtes, kuid lõpuks jõudis asi niikaugele, et temagi ei saanud enam nende kuritegude eest silmi peita. Inimesed hakkasid Eeli poegade vägivalla üle kaebama ning see rõhus ja kurvastas ülempreestrit. Ta ei julgenud enam vaikida. Kuid tema pojad olid õppinud mõtlema ainult endale ega mõelnud nüüdki kellelegi teisele. Nad nägid küll isa muret, aga see ei liigutanud neid kuigivõrd. Nad kuulsid küll tema leebeid manitsusi, kuid need ei mõjunud enam. Ehkki neid hoiatati patu tagajärgede suhtes, ei muutnud nad oma kurje kombeid. Kui Eeli oleks kohelnud oma õelaid poegi õiglaselt, oleks tal tulnud nad preestriametist kõrvaldada ja surma mõista. Selleks aga, et poegi mitte avalikult häbistada ja hukka mõista, lubas ta neil olla pühimas ametis edasi. Ta lubas neil jätkuvalt lagastada Jumala püha teenistust ning kahjustada tõe mõju. Kui Iisraeli kohtumõistja oma töö tegemata jättis, võttis Jumal asja enda kätte.

"Ja Eeli juurde tuli üks jumalamees ning ütles temale: "Nõnda ütleb Jehoova: Eks ma ole ennast su isa soole selgesti ilmutanud, kui nad alles olid Egiptuses vaarao koja võimuses? Mina valisin tema kõigist Iisraeli suguharudest enesele preestriks, et ta ohverdaks mu altaril, põletaks suitsutusrohtu, kannaks mu palge ees õlarüüd; ja ma andsin su isa soole kõik Iisraeli laste tuleohvrid. Mispärast te tallate mu tapa- ja roaohvreid, mis ma oma elamus olen seadnud? Sa austad oma poegi rohkem kui mind, et te endid nuumate parimaga kõigist mu Iisraeli rahva roaohvreist! Sellepärast ütleb Jehoova, Iisraeli Jumal: Mina olen tõesti öelnud: Sinu sugu ja su isa sugu peavad igavesti elama minu ees! Aga nüüd ütleb Jehoova: Jäägu see minust kaugele! Sest kes austab mind, seda austan mina, ja kes mind ei pea mikski, on põlastusväärt... Aga ma lasen enesele tõusta ühe (578) ustava preestri, kes teeb mu südame ja hinge järele, ja mina ehitan temale kindla koja, et ta saaks alaliselt elada mu Võitu ees!

Jumal süüdistas Eelit selles, et Eeli austas oma poegi rohkem kui Teda. Jumal oli määranud ohvrid Iisraelile õnnistuseks, kuid Eeli oli lubanud muutuda neil jälestusväärseiks — selle asemel, et häbistavalt paljastada poegade Jumalat teotavad ilged teod. Need, kes oma kalduvuste kohaselt ja pimedast kiindumusest oma laste vastu lubavad neil rahuldada isekaid soove, ei noomi Jumala autoriteedile tuginedes nende patte ega nõua õiguse jaluleseadmist, näitavad, et nad austavad oma pahelisi lapsi enam kui Jumalat. Nad hoolitsevad rohkem oma maine säilitamise eest kui Jumala austamise eest ning soovivad meeldida rohkem oma lastele kui Issandale ega kaitse Tema teenistust kõigest halvast.

Kuna Eeli oli Iisraeli preester ja kohtumõistja, pidas Jumal teda vastutavaks rahva moraalse ja vaimuliku olukorra ning mõistagi oma poegade iseloomu eest. Ta oleks pidanud püüdma esmalt armastusega ohjeldada pahesid poegade juures ja kui sellest poleks olnud abi, tulnuks tal lõpetada õigusetus ükskõik kui karmil teel. Eeli pälvis Issanda meelepaha sellega, et jättis noomimata patu ja õiglaselt karistamata patused. Jumal ei saanud enam loota, et Eeli hoiaks Iisraeli südamepuhtust. Need, kes ei söanda noomida ülekohtutegusid või kes ükskõiksusest või suvatsematusest ei püüa tõsiselt puhastada oma perekonda või Jumala kogudust, kannavad vastutust selle kurja eest, mida nende kohustuste hooletussejätmine võib põhjustada. Oleme niisama vastutavad kõige halva eest, mida oma vanemliku või koguduse ametniku autoriteediga oleksime võinud teistes takistada, justkui oleksime sooritanud halva ise.

Eeli ei juhtinud oma perekonda nii nagu Jumal oli juhised andnud; ta toimis iseenda kaalutluste põhjal. Hellitav isa vaatas läbi sõrmede poegade vigadele ja pattudele nende lapsepõlves, kujutledes, et ajapikku kasvavad nad ise halbadest kalduvustest välja. Ka meie ajal teevad paljud sama vea. Nad arvavad oskavat kasvatada lapsi paremini omamoodi, mitte aga Jumala Sõna juhiste kohaselt. Nad soodustavad laste väärkalduvuste arengut ja selgitavad asja nii: "Nad on karistamiseks liiga noored. Oodakem, kuni nad saavad nii vanaks, et võtavad asju mõistusega." Nii lastakse ebaõigetel harjumustel tugevneda, kuni need muutuvad lapse teiseks olemuseks. Lapsed kasvavad üles ilma, et piirataks nende kalduvusi, mis on eluaegseks needuseks neile ja muutuvad kergesti needuseks ka teistele.

(579) Perekonna jaoks pole suuremat needust kui see, et noortel lubatakse elada oma tahtmise kohaselt. Kui vanemad täidavad laste iga soovi ega keela neile ka seda, millest teavad, et see on neile halb, lakkavad lapsed peagi austamast vanemaid ning ühtlasi jumalikku ja igasugust inimlikku autoriteeti. Saatan saab nad oma võimusesse. Halvastikorraldatud perekonna mõju aga ulatub kaugele ja on laastav kogu ühiskonnale. See suurendab pahedetulva, mille mõju tungib kodudesse, ühiskonda ja võimuorganeisse.

Eeli ameti tõttu ulatus tema mõju kaugemale kui siis, kui ta olnuks reakodanik. Tema pereelu eeskuju jäljendati kogu Iisraelis. Tema hooletu ja mugavust armastava kasvatuse hukatuslikud tagajärjed ilmnesid tuhandetes Iisraeli kodudes, kus tema eeskuju järgiti. Kui lastel lubatakse teha takistamatult paha, vanematest aga teatakse, et nad on usklikud, siis hakatakse häbistama Jumala tõde. Ühe kodu kristlikkust väljendab kõige paremini iseloom, mis on kodu mõjul kujunenud. Teod on kõnekamad kui soravaimgi tunnistus jumalakartusest. Need usu tunnistajad, kes ei tee tõsiseid ja visasid pingutusi selle nimel, et muuta kodune õhkkond piisavaks tunnistama Jumalasse uskumise õnnistustest, vaid juhivad peret lõdvalt ja laste pahelisi ihasid ohjeldamata, on Eeli sarnased. Nad häbistavad Kristuse tööd ning ennast ja oma peret. Ent ehkki lapsevanemate ustavusetul kodukohustusel on ühtviisi halvad tagajärjed, on ustavusetus kümme korda hullem siis, kui see ilmneb rahva õpetajaiks seatud perekondades. Kui Jumala rahva õpetajad ei "valitse hästi" oma perekonda, siis suunavad nad oma eeskujuga paljusid eksiteele. Nende süü on sedavõrd suurem, kuivõrd vastutusrikkam on nende amet.

Jumal oli tõotanud, et Aaroni sugu jääb igavesti Tema teenistusse, kuid tõotus oli antud tingimusel, et Aaroni järeltulijad pühendavad end pühamuteenistusse siira südamega ning austavad Jumalat kogu eluga, mitte aga ei teeni ennast ega järgi oma rikutud kalduvusi. Jumal oli Eeli ja tema pojad proovile pannud ning leidnud nad olevat vääritud teenima preestri ülevas ametis Tema teenistuses. Ja Jumal ütles: "Jäägu see minust kaugele!" Ta ei saanud ellu viia neile kavatsetud head, kuna nemad ei täitnud oma osa.

(580) Pühades ametites teenivate inimeste eeskuju peaks suunama kaasinimesi austama Jumalat ja tekitama kartust Temale haiget tegemise ees. Kui inimesed, kes "Kristuse asemel" (2.Kor.5,20) esitavad rahvale Jumala halastuse ja lepituse sõnumit, kasutavad püha ametit selleks, et rahuldada isekaid või meelelisi ihasid, muutuvad nad Saatana tõhusaimateks tööriistadeks. Hofni ja Piinehase sarnaselt julgustavad nad inimesi Issanda "roaohvrit halvustama." Teatud aja võivad nende patused eluviisid jääda saladusse, ent siis, kui nende tõeline iseloom avaldub, vapustab see inimeste usku nii, et paljud kaotavad usalduse religiooni üldse. Pärast seda ei suuda nad usaldada enam kedagi, kes väidab end õpetavat Jumala Sõna, ning suhtuvad kahtlevalt Kristuse tõeliste sulaste sõnumisse. Nende meeli täidab ikka ja jälle küsimus: "Kas seegi mees ei osutu sarnaseks temale, keda pidasime nii pühaks, kuid kes oli nii kõlvatu?" Nii ei saa Jumala Sõna jõudsalt inimsüdant mõjutada.

Oma poegi noomides lausus Eeli midagi nii pühalikku ja kardetavat, et iga pühas ametis teeniv inimene peaks selle üle järele mõtlema: "Kui inimene teeb pattu inimese vastu, siis on

Jumal temale vahemeheks; aga kui inimene teeb pattu Jumala vastu, kes võiks siis olla temale vahemeheks?" Kui Eeli poegade patud oleksid kahjustanud ainult kaasinimesi, siis oleks kohtumõistja võinud teha nende eest lepitust, määrates karistuse ja nõudes kahjutasu ning eksijatele oleks saanud andestada. Kui nad poleks olnud süüdi meelega tehtud patus, oleks saanud tuua nende eest patuohvri, kuid nende patud olid nii põimunud ametiga, mida nemad kui Kõigekõrgema Jumala preestrid ja patuohvrite toojad esindasid, ning nad olid rahva silmis niivõrd häbistanud ja teotanud Jumala tööd, et nende eest ei olnud võimalik mingit lepitust teha. Isegi nende isa, kuigi ta oli ülempreester, ei julgenud hakata nende vahemeheks. Temagi ei suutnud neid kaitsta püha Jumala viha eest. Kõigist patustest kõige suuremad süüdlased on need, kes heidavad varju vahenditele, mille kaudu Jumal tahab inimest päästa — kes "iseeneste kahjuks Jumala Poja risti löövad ja naeruks panevad" (Heb.6,6).

Peatükk 57 - VILISTID VÕTAVAD ÄRA SEADUSELAEKA

(1.Sam. 3-7. ptk.)

(581) Eeli perekonnale saadeti veel üks hoiatus. Jumal ei saanud suhelda ülempreestriga ega tema poegadega. Nende patud takistasid paksu pilvena Tema Püha Vaimu lähenemist neile. Kuid kogu selle kurjuse keskel jäi laps Saamuel Jumalale ustavaks ja Kõigekõrgema prohvetina sai Saamuel ülesande teatada Eeli perekonnale hukkamõistusõnum.

"Jehoova sõna oli neil päevil haruldane, nägemused ei olnud sagedased. Aga kord, kui Eeli, kelle silmad hakkasid tuhmiks jääma, nõnda et ta enam ei näinud, magas oma asemel, kui Jumala lamp ei olnud veel kustunud ja Saamuel magas Jehoova templis, seal, kus oli Jumala laegas, Jehoova hüüdis Saamueli." Arvates, et Eeli oli teda kutsunud, tõttas Saamuel preestri voodi juurde ja ütles: "Siin ma olen, sest sa ju hüüdsid mind!" Ent Eeli vastas: "Mina pole sind hüüdnud, mu poeg! Mine tagasi, heida magama!" Kolm korda kuulis Saamuel hüüdu ja kolm korda läks ta Eeli juurde. Siis mõistis Eeli, et salapärane kutse oli Jumala hääl. Issand oli kõrvale jätnud valitud, juba hallipäise mehe ja suhelnud lapsega. Juba see tõsiasi oli kibedaks, ent ometi teenitud etteheiteks Eelile ja ta perele.

Eeli südames ei tärganud kadedust ega kibedust. Ta andis Saamuelile nõu, kuidas vastata, kui teda veelkord hüütakse: "Jehoova, räägi, sest Su sulane kuuleb!" Hääl kõlas veelkord ja laps vastas: "Räägi, sest Su sulane kuuleb." Saamuel oli nii ehmunud mõttest, et suur Jumal temaga kõneleb, et ta ei suutnud täpselt meenutada, mida Eeli tal öelda käskis.

"Ja Jehoova ütles Saamuelile: Vaata, mina teen Iisraelis midagi, mis igaühel, kes sellest kuuleb, paneb mõlemad kõrvad kumisema! Sel päeval ma tahan Eelile tõeks teha kõik, mis ma tema soo kohta olen rääkinud, algusest lõpuni! (582) Ma olen ju kuulutanud temale, et ma mõistan igavesti kohut tema soo üle patu pärast, sest kuigi ta teadis, et ta pojad olid tõmmanud eneste peale needuse, ta ei ohjeldanud neid mitte. Ja seepärast ma olen vandunud Eeli soole: iialgi ei lepitata Eeli soo pattu, ei tapa- ega roaohvriga!"

Enne, kui Saamuel sai Jumalalt selle sõnumi, "ei tundnud" Saamuel "veel Jehoovat ja Jehoova sõna ei olnud temale veel ilmutatud." Teisisõnu — ta ei olnud veel tuttav Jumala ligioleku selliste ilmingutega, mis olid prohvetite osaks. Issand soovis ilmutada ennast ootamatul viisil, et Eeli saaks sellest kuulda alles Saamueli üllatunud järelpärimise kaudu.

Saamuel hämmastus. Ta kartis väga mõtet, et nii kohutava sõnumi teatavaks tegemine usaldati temale. Hommikul läks ta nagu tavaliselt oma kohustusi täitma, kuid meel oli raske. Kuna Issand ei olnud veel käskinud tal kohutavat otsust avaldada, vältis ta Eeli lähedust nii palju kui võimalik ja oli vait. Ta kartis, et on sunnitud Eeli mõne küsimuse peale avaldama Jumala kohtuotsuse inimesele, keda ta austas ja armastas. Eeli oli omakorda veendunud, et sõnum tähendas suurt õnnetust temale ja ta perekonnale. Ta kutsus Saamueli ning käskis tal täpselt jutustada kõigest, mida Issand oli ilmutanud. Nooruk kuuletus ja elatanud mees kuulas

alandlikus alistuvuses kohutavat otsust. "Tema on Jehoova," ütles Eeli, "tehku Tema, mis Ta silmis hea on!"

Ometi ei väljendanud Eeli kuidagi tõelist kahetsust. Ta tunnistas oma süüd, kuid ei mõistnud hukka pattu. Aastast aastasse oli Issand lükanud nuhtluse täideviimist edasi. Neil aastatel oleks võinud vägagi korvata tehtud vigu, kuid eakas preester ei võtnud midagi ette, et kõrvaldada tõhusalt seda kurja, mis rüvetas Issanda pühamut ja mõjutas tuhandeid Iisraelis hävingule. Jumala kannatlikkus pani Hofni ja Piinehase hoopis südant veelgi enam paadutama ja üha jultunumalt patust teguviisi jätkama. Eeli tegi saadud hoiatuse ja hukkamõistu teatavaks kogu rahvale. Nii lootis ta kasvõi teatud määral vähendada mineviku hooletuse hukatuslikke tagajärgi. Ent rahvas ei hoolinud hoiatusest rohkem kui preestrid. Kui ümberkaudsed rahvad kuulsid Iisraeli avalikust jumalakartmatusest, said nad julgust veel laialdasemalt viljelda oma ebajumalateenistust ja kõlvatut elu. (583) Nüüd ei tundnud nemadki mingit süütunnet oma pattude pärast, mida nad oleksid tundnud juhul, kui Iisrael oleks säilitanud oma jumalateenistuse puhtuse. Kättemaksupäev lähenes. Jumala autoriteet oli hüljatud, Tema teenistus teotatud ja sellele käega löödud. Tal tuli viimaks sekkuda, et säilitada oma nime au.

Ja Iisrael läks sõtta vilistide vastu; nad lõid leeri üles Eben-Eeseri juurde ja vilistid olid asunud leeri Afekisse." Selle sõjakäigu võtsid iisraellased ette Jumalalt nõu küsimata ning ülempreestri või prohveti soovituseta. "Ja vilistid seadsid end tapluseks Iisraeli vastu: aga kui taplus oli levinud, siis oli Iisrael vilistide ees maha löödud; need lõid võitlusväljal maha ligi neli tuhat meest." Kui purukslöödud ja masendunud väesalgad leeri tagasi pöördusid, "ütlesid Iisraeli vanemad: "Mispärast lõi Jehoova meid täna vilistide ees maha?" Rahvas oli küps saama Jumalalt karistust, kuid nad ei mõistnud, et nende oma patud olid põhjustanud kohutava hävingu. Nad ütlesid: "Võtkem eneste juurde Jehoova seaduselaegas Siilost, et Ta tuleks meie keskele ja päästaks meid meie vaenlaste käest!" Issand ei olnud andnud mingit korraldust ega luba laeka viimiseks leeri, ometi uskusid iisraellased oma võitu ja hõiskasid suure häälega, kui Eeli pojad laeka leeri tõid. Vilistid pidasid laegast Iisraeli jumalaks. Kõik vägevad teod, mida Issand oli oma rahva heaks teinud, olid vilistide meelest tehtud laeka väega. Kuuldes, kuidas iisraellased rõõmustasid laeka leeri toomisest, küsisid vilistid: "Mis suur hõiskamise kära see on heebrealaste leeris?" Ja nad said teada, et Jehoova laegas oli tulnud leeri. Siis vilistid kartsid, sest nad ütlesid: "Jumalad on tulnud leeri!" Ja nad ütlesid: "Häda meile, sest seesugust ei ole iialgi varem juhtunud! Häda meile! Kes päästab meid nendesinaste vägevate jumalate käest? Need on needsinased jumalad, kes lõid Egiptust kõiksuguste nuhtlustega kõrbes. Kinnitage endid ja olge mehed, te vilistid, et te ei peaks teenima heebrealasi, nagu nad teenisid teid! Olge mehed ja sõdige!"

Vilistid tormasid metsikule rünnakule. Tulemuseks oli Iisraeli lüüasaamine ning suur tapatalgu. Lahinguväljal lamas kolmkümmend tuhat surmasaanut, Jumala laegas võeti ära ning mõlemad Eeli pojad surmati, kui nad laegast kaitsta püüdsid. (584) Nii kirjutati

ajaloolehekülgedele veelkord tunnistus kõikide tulevaste ajastute jaoks, et Jumala rahvaks tunnistavate inimeste ülekohus ei jää karistuseta. Mida paremini Jumala tahet tuntakse, seda suurem on nende patt, kes sellest ei hooli.

Iisraeli oli tabanud kohutavaim õnnetus. Jumala laegas oli vaenlase valduses. Au oli tõepoolest Iisraelist lahkunud, kuna Issanda pideva ligioleku ja väe tähis oli neilt ära võetud. Püha laekaga seondusid mälestused Jumala tõe ja võimsuse imeväärsetest avaldumistest. Möödunud päevil oli saavutatud suurepäraseid võite seal, kus iganes laegas oli. Kuldsete keerubite tiivad katsid laegast ning selle kohal pühamu kõige pühamas paigas oli sõnulkirjeldamatu aupilv, Kõigekõrgema Jumala nähtav märk. Nüüd aga ei toonud laeka juuresolu Iisraelile võitu. Seekord polnud sellest abi ja toimunut leinas kogu Iisrael.

Iisraellased ei mõistnud, et nende usk oli ainult vormilik ning nad olid kaotanud jõu koos Jumalaga võidelda. Seaduselaekas olev Jumala käsk kujutas ka Tema ligiolekut, ent iisraellased olid põlanud Jumala käske, halvustanud käsu nõudeid ning tõrjunud Issanda Vaimu endi keskelt kurvastaval kombel välja. Kui rahvas järgis käsu pühi nõudeid, tegutses Issand nende heaks oma lõpmatu väega. Kui nad nägid aga ainult laegast ega seostanud seda Jumalaga, kui nad ei austanud Tema ilmutatud tahet Tema käskudele kuuletumise kaudu, ei olnud neil laekast rohkem abi kui tavalisest kastist. Nad suhtusid laekasse samuti nagu paganrahvad oma ebajumalakujudesse — otsekui peituks laekas kui sellises vägi ja pääste. Nad astusid üle laekas olevaist käskudest, sest laeka kui sellise ülistamine viis nad vormilikkuse, silmakirjalikkuse ja ebajumalateenistuseni. Nende patt oli nad Jumalast lahutanud ja Ta ei saanud anda neile võitu enne, kui nad olid oma jumalakartmatust kahetsenud ning sellest loobunud.

Ei piisanud sellest, et laegas ja pühamu olid Iisraeli keskel. Ei piisanud sellestki, et preestrid tõid ohvreid ja rahvast nimetati Jumala lasteks. Issand ei kuule nende palveid, kes oma südames ülekohut hellitavad. Piibel ütleb, et "kes pöörab oma kõrva ära käsuõpetust kuulmast, selle palvegi on jäledus" (Õps.28,9).

(585) Kui Iisrael lahingusse läks, jäi vana ja pime Eeli Siilosse. Süngete aimdustega ootas ta teateid lahingust, "sest ta süda värises Jumala laeka pärast." Ta astus kogudusetelgi väravast välja ja istus päevast päeva tee ääres, oodates murelikult sõnumitoojat lahinguväljalt.

Lõpuks jooksis üks benjaminlane, "riided lõhki käristatud ja mulda pea peal," linna viivast mäest üles. Pööramata tähelepanu tee ääres istuvale vanakesele, tormas ta linna ja jutustas seal pingsalt ootavale rahvahulgale sõnumit kaotusest ja lüüasaamisest.

Kaebehääled kostsid viimaks ka pühamu lähedal ootava Eeli kõrvu. Sõnumitooja toodi tema juurde ning sõdur lausus Eelile: "Iisrael põgenes vilistide eest ja rahva kaotuski on suur. Ka su mõlemad pojad, Hofni ja Piinehas, on surnud ning Jumala laegas on ära võetud!" Nii kohutav kui Iisraeli lüüasaamine ja ta poegade surm ka oli, suutis Eeli seda taluda, sest ta oli osanud seda oodata. Kuid kui sõnumitooja lisas: "Jumala laegas on ära võetud!" ilmus Eeli näole kirjeldamatu piin. Ta ei talunud mõtet, et tema patt oli niivõrd teotanud Jumalat, et Jumal oli eemaldunud Iisraelist. Vanake lõi vaaruma, kukkus, "murdis oma kaela ja suri."

Piinehase abikaasa oli oma mehe jumalakartmatusest hoolimata Issandat austav naine. Tema äia ja mehe surm ja eelkõige kohutav teade Jumala laeka röövimisest võtsid temaltki elu. Talle tundus, et Iisrael oli kaotanud viimase lootuse ning ta andis sellel viletsusetunnil oma sündivale pojale nimeks Iikabod, "auta." Oma viimase hingeõhuga kordas ta leinates sõnu: "Au on Iisraelist lahkunud, sest Jumala laegas on ära võetud!"

Issand aga polnud oma rahvast täiesti hüljanud ega kavatsenud paganate juubeldamist kaua taluda. Jumal oli kasutanud viliste Iisraeli karistamiseks ja kasutas nüüd seaduselaegast vilistide karistamiseks. Minevikus oli Jumal sidunud laekaga oma ligioleku, et olla Talle kuuleka rahva tugevus ja au. Jumal säilitas siiski selle nähtamatu ligioleku ning lubas laekal põhjustada hirmu ja hävingut Tema pühast käsust üleastujate keskel. Issand kasutab sageli oma kibedaimaid vaenlasi selleks, et karistada oma rahva ustavusetust. Jumalatud võivad mõnda aega võidutseda, nähes Iisraeli karistatuna, ent saabub aeg, mil nemadki astuvad püha, pattuvihkava Jumala kohtu ette. Kõikjal, kus võimutseb ülekohus, langetab Jumal kiiresti ja kindlalt oma jumaliku karistuse.

(586) Vilistid viisid laeka võidutrofeena ühte oma tuntuimasse linna Asdodisse ning asetasid selle oma jumala Daagoni kotta. Nad kujutlesid, et vägi, mis oli seni laekaga seondunud, kuulub nüüd neile, ja kui see on Daagoni väe kõrval, ei suuda neid keegi võita. Ent kui nad järgmisel päeval templisse läksid, vakatasid nad õudusest, nähes Daagonit silmili langenuna Issanda seaduselaeka ees. Preestrid tõstsid ebajumalakuju aupaklikult oma kohale tagasi, kuid järgmisel hommikul leidsid nad selle jälle laeka eest maast veidralt vigastatuna. Selle iidolikuju ülakeha kujutas inimest, alakeha aga kala. Kõik inimlikku kuju meenutav oli ära lõigatud ning ainult kalaosa oli vigastamata. Preestreid ja rahvast haaras õud. Nad pidasid

sellist salapärast laastustööd halvaks endeks hävingust, millega heebrealaste Jumal neid ja nende ebajumalaid ründab. Nüüd viisid nad laeka templist ära ja paigutasid eraldi hoonesse.

Ent Asdodi elanikud haigestusid vaevavasse ja ränka haigusesse. Meenutades, milliste nuhtlustega oli Iisraeli Jumal Egiptust karistanud, seostas rahvas häda laeka viibimisega nende linnas. Laegas otsustati viia Gatti. Nuhtlus aga siirdus sinna, kuhu laegaski ja Gati elanikud saatsid selle Ekronisse. Ekroni inimesed võtsid laeka saabumise vastu õudushüüetega: "Nad on toonud Iisraeli Jumala laeka minu juurde, surmama mind ja minu rahvast!" Inimesed püüdsid otsida kaitset oma jumalatelt nagu olid teinud ka Gati ja Asdodi elanikud, kuid suremus kestis, kuni "linna hädakisa taevani tõusis." Kartes laegast elumajade juures hoida, viidi see lagedale põllule. Siis aga ilmusid nuhtlusena hiired, kes hävitasid kogu saagi nii põldudelt kui aitadest. Haigus ja näljahäda ähvardas laastada kogu riigi.

Seitsmeks kuuks jäi laegas vilistide maale ning kogu selle aja ei üritanud iisraellased kordagi seda tagasi hõivata. Nüüd aga igatsesid vilistid (587) ise sellest vabaneda — sama innukalt nagu nad olid igatsenud seda omandada. Laegas ei saanud neile jõuallikaks, vaid raskeks koormaks ja needuseks. Ometi ei teadnud nad, mida teha, sest igale poole, kuhu see viidi, saabusid Jumala nuhtlused. Rahvas kutsus kokku vürstid, preestrid ja ennustajad ning küsis neilt ahastavalt: "Mida peaksime tegema Jehoova laekaga? Õpetage meid, kuidas saaksime selle koju läkitada?" Anti nõu laegas koos hinnaliste süüohvritega tagasi saata. Preestrid ütlesid: "Siis te saate terveks ja saate teada, miks Tema käsi ei lahku!"

Mõnest needusest hoidumiseks või selle kõrvaldamiseks oli paganrahvastel muistsel ajal kombeks valmistada hõbedast, kullast või muust materjalist kuju häda põhjustajast või kehaosast, mida see eriti vaevas. Selline kuju tõsteti siis samba otsa või kuskile mujale nähtavale kohale ning usuti, et kujutis kaitseb puhkenud häda eest. Sama komme elab mõne paganrahva hulgas edasi tänini. Kui mingisse tõppe haigestunud inimene läheb oma ebajumala templisse tervist otsima, võtab ta ohvriannina jumalusele kaasa haigusest tabatud kehaosa kujutise.

Sellise üldlevinud arusaama kohaselt käskisid ka vilistide vürstid rahval valmistada kujutised neid tabanud nuhtlustest — "vilistide vürstide arvu järgi viis kuldpaiset ja viis kuldhiirt" — sest nad ütlesid: "Sama nuhtlus on olnud kõigil, ka teie vürstidel."

Need mehed tunnistasid, et laekaga käis kaasas salapärane vägi, mille vastu nemad olid võimetud. Ometi ei soovitanud nad rahval ebajumalateenistusest loobuda ja Issandat teenima hakata. Nad vihkasid endiselt Iisraeli Jumalat, ehkki rängad nuhtlused sundisid ka neid tunnustama Tema ülemvõimu. Jumala kohtunuhtlused võivad veenda patuseid selles, et neil on mõttetu Tema vastu võidelda. Nad võivad olla sunnitud Tema väele alistuma, ehkki südames mässavad nad endiselt Tema juhtimise vastu. Selline alistumine ei saa patust päästa. Enne, kui inimese kahetsus on Jumalale vastuvõetav, tuleb süda jumalikule armule alistununa Jumalale loovutada.

Suur on Jumala pikkmeel jumalatutega! Ta oli jaganud oma juhtivuse ande ühtviisi nii ebajumalaid teenivatele vilistidele kui ka ärataganenud Iisraelile. (588) Tänamatute ja mässuliste inimeste eluteele oli vaikselt langenud kümneid tuhandeid tähelepanuta jäetud halastusilminguid. Iga õnnistus kõneles neile Andjast, ent nemad ei hoolinud Tema armastusest. Jumal suhtus vägagi kannatlikult inimlastesse, aga kui nad kangekaelselt keeldusid kahetsemast, eemaldas Ta viimaks oma kaitsva käe. Nad keeldusid kuulmast, kuidas Jumal kõneles neile oma loomistegude vahendusel või hoiatas, nõustas ja noomis oma sõna kaudu, ja seepärast tuli Tal kõnelda neile nuhtluste abil.

Mõned vilistid olid valmis vastu seisma laeka tagasiviimisele Iisraeli maale. Nende meelest oli selline Iisraeli Jumala vägevuse tunnustamine vilistidele alandav. Kuid "preestrid ja lausujad" manitsesid rahvast paadutamast südant nagu toona vaarao ja egiptlased ning tõmbamast kaela veelgi rängemat needust. Niisiis pandi ette ja viidi viivitamatult ellu plaan, millega kõik nõus olid. Laegas koos kullast süüohvritega asetati uuele vankrile, et välistada rüvetamisohtu, ning vankri ette rakendati kaks lehma, kelle kaela peale polnud kunagi iket asetatud. Lehmade vasikad jäeti koju, kuid lehmadel lasti minna, kuhu nad soovisid. Lepiti kokku, et siis, kui laegas jõuab sellisel teel Beet-Semesi, lähima leviitide linnani, peavad vilistid seda tõendiks, et Iisraeli Jumal oli põhjustanud neid tabanud hädad. "Aga kui mitte," ütlesid nad, "siis teame, et Tema käsi pole meisse puutunud, vaid see oli juhus, mis meid tabas!"

Vabakslastud lehmad pöörasid vasikatele selja ja suundusid lakkamata ammudes otseteed Beet-Semesi viivale teele. Ühestki inimlikust käest juhtimata püsisid rahumeelsed loomad teel. Jumala ligiolek saatis laegast ning see jõudis kaitstult sihtkohta.

Oli nisulõikuse aeg ning Beet-Semesi mehed olid orus lõikustööl. "Kui nad oma silmad üles tõstsid, siis nad nägid laegast ja nad rõõmutsesid seda nähes. Vanker aga tuli beet-

semeslase Joosua põllule ja jäi sinna seisma; ja seal oli suur kivi. Siis nad lõhkusid vankri puud ja ohverdasid lehmad Jehoovale põletusohvriks." Vilistide vürstid, kes olid "kuni Beet-Semesi rajani" vankril järel käinud, olid tunnistajaks selle vastuvõtmisele ning pöördusid (589) siis Ekronisse tagasi. Nuhtlus lakkas ja nad olid nüüd kindlad, et nende hädad olid olnud karistuseks Iisraeli Jumalalt.

Beet-Semesi elanikud levitasid kiiresti sõnumit, et laegas on nende valduses ning ümberkaudsetest piirkondadest hakkas kogunema rahvast laeka naasmist tervitama. Laegas oli asetatud kivile, mida oli kasutatud ohvrialtarina, ning sellel ohverdati Issandale nüüd täiendavaid ohvreid. Kui Jumala kummardajad oleksid kahetsenud oma patte, oleksid nad saanud Jumalast õnnistatud. Nemad aga ei olnud käsupidamises ustavad ja ehkki nad rõõmustasid laeka tagasitoomise kui hea ende üle, ei hinnanud nad tõeliselt laeka pühadust. Nad ei valmistanud laekale kohast peatuspaika, vaid jätsid selle lõikuspõllule. Põllul töötades ja püha laegast silmitsedes ning ikka ja jälle selle imelisest tagasisaamisest kõneldes, hakkasid nad isekeskis välja pakkuma, milles võis laeka eriline vägi seisneda. Lõpuks kergitasid nad uudishimulikult laeka katteid ning julgesid selle avada.

Iisraeli oli õpetatud suhtuma laekasse aukartliku lugupidamisega. Kui laegast oli vaja ühest paigast teise viia, ei tohtinud isegi leviidid seda vaadata. Ainult kord aastas lubati ülempreestril Jumala seaduselaegast näha. Isegi paganlikud vilistid ei olnud julgenud laeka katteid kõrvaldada. Taeva inglid saatsid laegast nähtamatult kogu teekonnal. Beet-semeslaste lugupidamatu käitumine sai silmapilkse karistuse. Paljud surid äkitselt.

Karistus aga ei mõjutanud ellujäänuid patust pöörduma, vaid ainult laekasse ebauskliku hirmuga suhtuma. Nad soovisid vabaneda sellest nii kiiresti kui võimalik, kuid kuna nad ei julgenud seda enam liigutada, saatsid nad sõna Kirjat-Jearimi elanikele ja palusid neil laekale järele tulla. Rõõmsalt võtsid Kirjat-Jearimi inimesed püha laeka enda hoolde. Nad teadsid, et laegas oli kuulekatele ja ustavatele inimestele jumaliku soosingu tagatiseks. Piduliku rõõmuga tõid nad laeka linna ja paigutasid leviit Abinadabi kotta. Abinadab määras oma poja Eleasari laeka eest hoolt kandma ja laegas jäi sinna mitmeks aastaks.

Aastate kestel, mis olid möödunud ajast, mil Issand esimest korda ilmutas ennast Hanna pojale, oli kogu rahvas hakanud tunnustama Saamueli kutsumist prohvetiametisse. (590) Saamuel oli osutunud ustavaks Issanda sõnumitoojaks ja andnud kuulekalt edasi jumaliku hoiatussõnumi Eeli perele — nii valus ja raske kui see ülesanne ka oli olnud. "Jehoova oli

temaga ega lasknud ainustki oma sõna tühja minna. Ja kogu Iisrael Daanist kuni Beer-Sebani sai teada, et Saamuelist oli saanud ustav Jehoova prohvet."

Iisraellased tervikuna jätkasid ikka veel jumalakartmatut elu ja teenisid ebajumalaid. Karistusena pidid nad olema vilistide võimu all. Sel ajal külastas Saamuel linnu ja külasid kogu maal ning õhutas rahvast pöörduma nende vanemate Jumala poole. Tema jõupingutused ei jäänud tagajärjetuiks. Olles kannatanud kakskümmend aastat vaenlase rõhumist, "ohkas kogu Iisraeli sugu Jehoova poole." Saamuel andis neile nõu: "Kui te kõigest südamest tahate pöörduda Jehoova poole, siis kõrvaldage oma keskelt võõrad jumalad ja astarted, valmistage oma südamed Jehoovale ja teenige ükspäinis Teda." Sellest näeme, et Saamueli päevil õpetati praktilist jumalakartust, südameusku, samamoodi nagu õpetas seda Kristus maa peal olles. Ilma Kristuse armuta olid religiooni välised vormid vana-aja Iisraelile väärtusetud. Sama väärtusetud on need tänapäeva Iisraelile.

Tänapäeval vajame samasugust virgumist tõelisele südameusule nagu koges muistne Iisrael. Meeleparandus on esimene samm, mille peavad astuma kõik, kes tahavad Jumala juurde tagasi pöörduda. Keegi ei saa teha seda tööd ära teise eest. Me peame igaüks isiklikult alanduma Jumala ette ja kõrvaldama oma ebajumalad. Kui oleme teinud kõik, mis suudame, ilmutab Issand meile oma päästet.

Suguharujuhtide abiga koguti Mispasse kokku suur hulk rahvast. Siin peeti pühalik paastupäev. Sügava alandlikkusega tunnistasid iisraellased oma pattu ja tõendina sellest, et nad olid otsustanud kuuletuda saadud juhistele, andsid nad Saamuelile kohtumõistja õigused.

Vilistid pidasid Mispa kogunemist sõjanõupidamiseks ja otsustasid rünnata iisraellasi võimsa sõjajõuga enne, kui nood jõuavad oma plaane täide viima hakata. Sõnumid vilistide lähenemisest täitsid iisraellased suure hirmuga. Rahvas anus Saamueli: "Ära lakka kisendamast meie pärast Jehoova, meie Jumala poole, et Ta meid päästaks vilistide käest!"

(591) Vilistid ründasid iisraellasi parajasti siis, kui Saamuel ohverdas põletusohvriks lambatalle. Siis ilmutas jälle oma jõudu Tema, kes oli kord laskunud Siinai mäele keset tuld, suitsu ja piksemürinat ja kes oli lõhestanud Punase mere ning peatanud Jordani vood, et avada Iisraelile tee. Ründavate vägede kohal puhkes kohutav äikesetorm, mis lõi maha vaenlase võimsad sõdalased.

Iisraellased seisid hirmust värisevaina vaikses aukartuses, kuid ometi lootuses. Nähes vaenlasi surnult maha langemas, mõistsid nad, et Jumal oli nende meeleparanduse vastu võtnud. Ehkki nad polnud lahinguks valmistunud, haarasid nad hukkunud vilistide relvad ja asusid põgenevaid vaenlasi Beer-Kaarini taga ajama. See silmapaistev võit saavutati samal lahinguväljal, kus vilistid kakskümmend aastat varem olid võitnud Iisraeli, surmanud preestrid ja võtnud endaga Jumala laeka. Nii rahvastele kui üksikisikutele on Jumalale kuuletumise tee ohutuse ja õnne tee, üleastumine aga toob hävingut ja kaotust. Vilistid said sel korral nii põhjalikult lüüa, et nad loobusid Iisraelilt äravõetud tugipunktidest ja hoidusid vaenutegevusest paljude aastate jooksul. Teised rahvad järgisid nende eeskuju ja nii said iisraellased olla rahus kogu Saamueli juhtimisaja.

Selleks, et Mispas toimunut kunagi ei unustataks, püstitas Saamuel Mispa ja Seeni vahele suure mälestuskivi. Ta pani sellele nimeks Eben-Eeser, "abikivi," ja ütles rahvale: "Siitsaadik on Jehoova meid aidanud."

Peatükk 58 - PROHVETITE KOOLID

(592) Issand ise suunas Iisraeli kasvatus- ja haridustööd. Ta hoolitses nende vaimulike vajaduste eest, kuid haaras oma jumaliku juhtivuse ja seadustiku raamidesse ka kõik, mis seondus nende vaimse ja kehalise heaoluga.

Jumal oli käskinud heebrealastel õpetada oma lastele Tema nõudeid ja teha nad tuttavaks kõige sellega, mida Tema oli nende isadele teinud. Seda teha oli lapsevanemate eriline kohustus, mida keegi teine ei saanud nende eest teostada. Võõra inimese asemel pidid lapsele õpetust andma tema oma isa ja ema. Mõtted Jumalast tuli seostada kõigi argielu sündmustega. Iisraeli kodudes tuli sageli meenutada Jumala vägevaid tegusid oma rahva vabastamisel, samuti tõotusi tulevast Lunastajast. Sümbolite ja võrdkujude kasutamine aitas õppetundidel mälus kinnistuda. Noorte meeltesse sisendati suuri tõdesid Jumala juhtivusest ja tulevasest elust. Neid õpetati nägema Jumalat nii looduses kui inspireeritud kirjutistes. Tähed taevas, puud ja lilled aasal, majesteetlikud mäed ja vulisevad ojad kõnelesid Loojast. Pühamus teostatavad pidulikud ohvriteenistused ja jumalateenistused ning prohvetite sõnad olid ilmutus Jumalast.

Sellise kasvatuse sai Mooses oma tagasihoidlikus kodus Goosenimaal, Saamuel ustavalt Hannalt, Taavet oma kodus Petlemma kinkudel ja Taaniel isakodus enne vangipõlveaastaid võõrsil. Sarnane oli kasvatus ka Kristuse noorpõlves Naatsaretis ning see, mille sai Timoteos oma vanaemalt Loiselt ja emalt Euniikelt (2.Tim.1,5; 3,15). Kõik nad õppisid Pühakirja tõdesid.

(593) Täiendavaid võimalusi noorte õpetamiseks pakuti prohvetite koolide rajamisega. Iga nooruk, kes soovis Jumala Sõna sügavamalt tundma õppida ning püüdles ülalt tuleva tarkuse poole, et valmistuda saama Iisraeli õpetajaks, võis minna sellisesse kooli. Saamuel rajas prohvetite koolid selleks, et tõkestada laialt levinud rikutust ning edendada noorte moraalset ja vaimulikku elu. Need koolid soodustasid otseselt kogu rahva õitsengut, kuna ajapikku pidid need ette valmistama jumalakartlikke ja asjatundlikke juhte ja nõuandjaid. Saamuel pidas seda kõike silmas siis, kui ta koondas enda ümber jumalakartlikke, arukaid ja õpihimulisi noormehi. Neid hakati nimetama prohvetite poegadeks. Saades lähemalt tuttavaks Jumalaga ja uurides Tema Sõna ja tegusid, said nad sünnipärastele võimetele lisaks tarkust ülevalt. Õpetajadki ei olnud lihtsalt hästi õpetatud jumalikes tõdedes, vaid neil oli isiklik suhe Jumalaga ja nad olid saanud Temalt erilisi vaimuande. Rahvas austas nii nende õpetatust kui ka jumalakartlikkust ja usaldas neid.

Saamueli päevil oli selliseid koole kaks — üks prohveti kodus Raamas, teine Kirjat-Jearimis, kus toona asus seaduselaegas. Ülejäänud koolid rajati hiljem.

Prohvetite koolide õpilased pidasid end ülal oma tööga, harides maad või tehes mõnd käsitööd. Iisraelis ei peetud sellist asja imelikuks ega alandavaks; tegelikult peeti kuriteoks hoopis seda, kui lastel lasti üles kasvada ilma kasulikku tööd õppimata. Jumala korraldusel õpetati igale lapsele mingit ametit ka siis, kui teda koolitati pühaks tööks. Paljud vaimulikud õpetajad pidasid end ülal oma kätetööga. Sama suund oli veel apostlitegi ajal; Paulusest ja Akvilast ei peetud seepärast vähem lugu, et nad teenisid elatist telgitegijaina.

Peamisteks õppeaineteks prohvetite koolides olid Jumala käsud koos Moosesele antud juhistega, püha ajalugu, püha muusika ja poeesia. Õpetamismeetod oli suuresti erinev tänapäeva teoloogiaõppeasutuste omast, milles õpilane õppeaja vältel kaotab sageli sellegi tunnetuse Jumalast ja vaimulikest tõdedest, mida ta omas kooli astudes. Nendes muistse aja koolides oli kogu õpetuse suureks eesmärgiks õppida tundma Jumala tahet ja inimese kohustusi Jumala vastu. (594) Püha ajaloo sündmuste esitamisega püüti tundma õppida Issanda tegevust. Selgitati võrdkujude kaudu esitatavaid suuri tõdesid, kuni usu läbi suudeti mõista kogu ohvriteenistuse keskpunkti — Jumala Talle, kes võtab ära maailma patu.

Viljeldi pühendumismeelsust. Õpilastele õpetati vajadust palvetada, kuid enam veel — anti nõu, kuidas palvetada, kuidas oma Loojale läheneda, kuidas harjutada usku Temasse ning kuidas mõista ja täita Tema Vaimu õpetusi. Pühendunud õpetajad tõid Jumala varakambrist esile uut ja vana ning Jumala Vaim puudutas kõiki prohvetlikult kõnelemise ja pühade laulude vahendusel.

Muusikal oli sügav eesmärk: juhtida mõtted sellele, mis oli puhas, õilistav ja ülendav ning äratada inimhing pühendumisele ja tänutundele Jumala vastu. Milline kontrast muistse elupraktika ja nende eesmärkide vahel, milleks muusikat tänapäeval liigagi sageli kasutatakse! Väga paljud püüavad selle anniga esile tõsta ennast, selle asemel, et kasutada andi Jumala austamiseks! Armastus muusika vastu mõjutab mõtlematult kaasa minema maailmameelsete seltsis selliste meelelahutustega, kuhu Jumal on keelanud oma lastel minna. Niisiis muutub see, mis õigesti kasutatuna on suureks õnnistuseks, üheks Saatana edukamaks vahendiks, millega meelitada inimest käega lööma oma kohustustele ja igavestest asjadest mõtisklemisele.

Muusikal on oma osa Jumala teenimisel taevas ja meil tuleks püüelda sinnapoole, et meie kiituslaulud oleksid võimalikult kooskõlalised taevaste kooride omadega. Hääle õige arendamine kuulub tähtsa osana kasvatustöösse ja seda ei tohiks alahinnata. Vaimuliku teenistuse osana on laulmine samaväärt Jumala teenimine nagu palvegi. Ent laul saab õige väljenduse alles siis, kui süda ühtib selle mõttega.

Prohvetite koolid erinesid suuresti kaasaegsetest haridusasutustest. Vähe on koole, kus ei valitse ilmalikud põhimõtted ja tavad. Kahetsusväärselt vähe harrastatakse õiget enesevalitsemist ja arukat distsipliini. End kristlasteks nimetavad inimesed tunnevad ehmatavalt vähe Jumala Sõna. Kõlbeliste ja usuliste küsimuste selgitamine on sageli pinnapealne tundevirvendus. Enam ei vajutata õpetamisel noorte meeltesse Jumala õiglust ja halastust, pühaduse ilu ja õigesti toimimise kasu ning samas patu jäledat olemust ja selle kohutavate tagajärgede vältimatust. (595) Halvad seltsilised suunavad noori meelelisuse, kergluse ja kõlvatuse teele.

Kas tänapäeva haridustöötajatel poleks siiski kasulik õppida nii mõndagi muistsetest heebrea koolidest? Inimese Looja on hoolitsenud ka inimese ihu, hinge ja vaimu harmoonilise arendamise eest. Seepärast sõltub tõeline edu kasvatustöös ustavusest, millega inimesed viivad ellu Looja plaani.

Kasvatustöö tõeline eesmärk on taastada inimhinges Jumala kuju. Alguses lõi Jumal inimese enda kuju järgi. Ta varustas inimese õilsate omadustega. Inimese meeled olid tasakaalus ning kõik tema võimed harmooniliselt arenenud. Pattulangemine ja selle tagajärjed on need annid moonutanud. Patt on rikkunud ja peaaegu kustutanud inimeses Jumala kuju. Selle taastamiseks kavandati lunastusplaan ning inimesele anti prooviaeg. Elu suur ja kõiki teisi sihte ületav peaeesmärk on inimese tagasitoomine sellise täiuslikkuseni, millisena ta alguses loodi. Lapsevanemate ja õpetajate ülesandeks on noorsugu kasvatades täita seda jumalikku eesmärki. Nii toimides on nad "Jumala kaastöölised" (1.Kor.3,9).

Jumal on andnud inimesele mitmekesised kehalised, vaimsed ja moraalsed võimed kasutamiseks nii, et need saaksid areneda võimalikult viljakaiks. See arenemine ei saa olla isekas ja teisi halvustav, sest Jumala iseloom, millega sarnasuse peame saama, on headus ja armastus. Meil tuleb kasutada igat Jumalalt saadud võimet ja omadust Tema auks ja kaasinimeste aitamiseks. See on meie puhtaim, õilsaim ja õnnelikem tegevus. Kui see tähtis põhimõte pälviks väärilist tähelepanu, toimuks mõneski kaasajal käibelolevas kasvatusmeetodis radikaalne muutus. Selle asemel, et õpetajad püüaksid äratada võistlusvaimu

— õpilaste uhkusele ja isekale auahnusele rõhudes — katsuksid nad arendada õpilastes kiindumust kõigesse, mis on hea, tõeline ja kaunis ning innustada neid selliselt üha parematele saavutustele. Õpilased püüaksid arendada Jumalalt saadud talente mitte selleks, et teisi ületada, vaid et täita Looja eesmärki ja sarnaneda Temale. Selle asemel, et nad suunaksid mõtted üksnes maistele sihtidele või laseksid võimutseda eneseülendamissoovil, mis juba iseenesest takistab ja nõrgestab meelte arengut, kinnitaksid nad mõtted Loojale, et Teda tundma õppida ja Temale sarnaneda.

(596) "Jehoova kartus on tarkuse algus ja Kõigepühama tundmine on mõistus" (Õps.9,10). Inimese suureks elutööks on iseloomu kujundamine ja Jumala tundmine on kogu tõelise kasvatuse alus. Õpetaja peaks püüdma jagada seda tundmist õpilastele ning vormida nende iseloomu sellega kooskõlaliseks. Jumala käsk peegeldab Tema iseloomu. Seepärast lausub ka Laulja: "Kõik Su käsud on õigus... Su korraldustest ma olen saanud arukaks!" (Ps.119,172.104). Jumal on ilmutanud ennast meile oma Sõnas ja loomistöös. Piibli inspireeritud lehekülgedelt ja looduseraamatust tuleb meil õppida tundma Jumalat.

Oma toimimisseaduspärasuse kohaselt kohandub mõistus nende teemadega, millega seda on harjutatud tegelema. Kui ollakse hõivatud ainult rutiinsetest mõtetest, mõistus aheneb ja kängub. Kui mõistus ei pea kunagi tegelema keerukamate probleemidega, kaotab see ajapikku kogu arenguvõime. Kasvatusliku mõju poolest on Piibel võrreldamatu. Jumala Sõnas leiab inimvaim teemasid sügavaimateks mõtisklusteks ja ülevaimateks püüdlusteks. Piibel sisaldab kõige õpetlikumat ajalugu, mis inimeste käsutuses on. See on lähtunud igavese tõe värskest allikast ning jumalik käsi on säilitanud selle puhtuse läbi ajastute. Piibel valgustab kauget minevikku, kuhu uuriv inimvaim püüab asjatult tungida. Jumala Sõnas tutvume väega, mis pani maale aluse ja laotas taevad. Ainult siit võime lugeda inimkonna ajalugu sellisena, mida pole rikkunud inimlikud eelarvamused ega uhkus. See Raamat kõneleb selle maailma ajaloo suurimate meeste võitlustest, kaotustest ja võitudest. Siin selgitatakse vastutuse ja saatuse suured probleemid. Siin kergitatakse nähtava ja nähtamatu maailma vahelist eesriiet ning me näeme headuse ja kurjuse jõudude omavahelist võitlust alates patu esmakordsest ilmnemisest kuni tõe ja õiguse lõpliku võiduni. Kõiges selles avaldub Jumala iseloom. Mõtiskledes lugupidavalt Jumala Sõnas esitatud tõdede üle, saab õpilane mõtteis kontakti igavese mõistusega. Selline õppetöö puhastab ja õilistab iseloomu, kuid veelgi enam — avardab ja elavdab kindlasti vaimseid võimeid.

(599) Piibli õpetustel on eluline mõju inimese heaolule kõigis elu valdkondades. Piibel esitab põhimõtted, mis on rahvuse õitsengu nurgakiviks — põhimõtted, millest sõltub ühiskonna heaolu ja perekonna kindlus — põhimõtted, milleta ükski inimene ei saa olla

kasulik, saavutada õnne ja lugupidamist selles elus ega loota pärida tulevast, surematut elu. Inimlikus kogemuses pole olukorda ega etappi, mille tarvis Piibel ei pakuks vajalikke suuniseid. Kui Jumala Sõna uuritaks ja järgitaks, annaks see maailmale tugevama ja aktiivsema intellektiga mehi kui võimaldab kõigi inimliku tarkuse uurimisalade hoolikaimgi tundmaõppimine. See annaks inimesi, kel on iseloomukindlus, vahe mõistus ja terve otsustusvõime — inimesi, kes elaksid auks Jumalale ja õnnistuseks maailmale.

Ka loodusteadusi uurides tuleb meil lähtuda Looja tundmisest. Kogu tõeline teadus on ainult selle tõlgendamine, mida Jumal on materiaalsesse maailma kirja pannud. Teadus toob oma uurimuste kaudu esile ainult uusi tõendeid Jumala tarkusest ja väest. Õigesti mõistetuna tutvustavad nii looduseraamat kui kirjutatud Sõna meid Jumalaga, õpetades meile üht-teist nendest tarkadest ja headest seadustest, mille kohaselt Tema tegutseb.

Õppurit tuleks suunata nägema Jumalat kogu Tema loomistöös. Õpetajad peaksid jäljendama Meisterõpetaja eeskuju, kes kasutas inimestele tuttavaid olustikupilte selleks, et muuta oma õpetused lihtsamaks ja vajutada need kuulajaile paremini mällu. Lopsakas lehestikus laulvad linnud, orgudes kasvavad lilled, majesteetlikud puud, viljakad põllud, tärkav oras, viljatu maapind, loojanguvärvid — kõike seda kasutas Ta oma õppetundides. Ta sidus Looja nähtavad tööd inimestele lausutud elusõnadega, et kuulajad võiksid alati neid asju uuesti nähes meenutada tõe õppetunde, mida Ta näidetega oli sidunud.

Piibli inspireeritud lehekülgede kõrval kõnelevad Jumalast ka võimsad mäed, viljakad orud ning ääretu sügav ookean. Loodus kinnitab inimesele, et Looja armastab teda. (600) Taevas ja maa peal on loendamatuid tõendeid sellest, et Jumal on ühendanud meid Temaga. See maailm pole vaid häda ja viletsus. "Jumal on armastus," on kirjutatud igale puhkevale pungale, õielehele ja rohuliblele. Ehkki patu needus on pannud maa kasvatama kibuvitsu ja ohakaid, on ohakailgi õied ja okkad jäävad roosinuppude varju. Kogu loodus tunnistab meie Jumala õrnast, isalikust hoolitsusest ja Tema soovist teha oma lapsed õnnelikuks. Ta ei taha oma keeldude ja käskudega ilmutada ainult oma autoriteeti, vaid teeb seda kõike pidades silmas oma laste heaolu. Ta ei nõua neilt loobumist millestki, mis neile kasuks tuleb.

Mõnedes ringkondades ei peeta religiooni käesoleva elu õnne ja tervise soodustajaks, ent see on üks suurim eksitus. Piibel ütleb: "Jehoova kartus on eluks ning see, kellel see on, on alati rahuldatud" (Õps.19,23 ingl. k.). "Kes sa ka oled, kes hea meelega elaksid ja armastaksid elupäevi, et näha head põlve, hoia oma keelt kurja eest ja oma huuli pettust rääkimast; hoidu

kurjast ja tee head, otsi rahu ja nõua seda taga!" (Ps.34,13-15). Tarkuse sõnad "on eluks sellele, kes need leiab, ja terviseks kogu ta ihule!" (Õps.4,22).

Tõeline religioon viib inimese kooskõlla kõikide Jumala seadustega — nii füüsilist, vaimset kui moraalset olemust puudutavate seadustega. Tõeline usk õpetab inimesele enesekontrolli, mõõdukust ja rahulikkust. Usk õilistab vaimu, muudab peenetundeliseks maitse ja pühitseb otsustusvõime. See lubab inimhingel osa saada taevasest puhtusest. Usk Jumala armastusse ja Tema kõikehõlmavasse juhtivusse kergendab elumurede koormat. See täidab südame rõõmuga ja õpetab rahul olema nii kõrge kui madala kohaga elus. Religioon soodustab otseselt tervist, pikendab elu ja aitab meil paremini rõõmu tunda kõigist elu õnnistustest. See avab hingele ammendamatu õnne allika. Oh et kõik, kes pole veel valinud Kristust, võiksid mõista, et Temal on neile pakkuda midagi kaugelt paremat kui see, mida nad ise taotlevad. Mõeldes ja tegutsedes vastupidiselt Jumala tahtele, teeb inimene oma elule suurimat kahju ja kurja. Tema poolt keelatud teedelt ei ole võimalik leida tõelist õnne, sest Tema teab, mis on meile parim ja Tema kavandab kõik oma loodolevuste heaks. Ülekohtutee viib viletsusse ja hukatusse, kuid tarkuse "teed on armsad teed ja kõik selle rajad on rahu!" (Õps.3,17).

(601) Kasulik on uurida heebrealaste koolides viljeldud kehalist ja vaimulikku kasvatust. Sellise kasvatuse väärtust ei hinnata küllaldaselt. Keha ja vaim on omavahel tihedalt seotud ning selleks, et jõuda moraalselt ja vaimselt kõrgele tasemele, tuleb pöörata tähelepanu meie füüsilist olemust puudutavatele seadustele. Tugeva ja harmoonilise iseloomu saavutamine eeldab nii vaimsete kui kehaliste võimete arendamist. Mis võiks olla noortele tähtsam kui uurida seadusi, mis juhivad Jumalast meile antud imeväärset organismi ning mida täites võime säilitada tervise!

Tänapäeval peaks õpetama igale noorele — nagu õpetati Iisraeli päevil — elu praktilisi oskusi. Igaüks peaks omandama mingi sellise praktilise ametioskuse, millega ta vajaduse korral võiks elatist teenida. See on oluline elus esinevate ootamatuste jaoks, kuid on oluline ka mõju tõttu, mida see avaldab meie kehalisele, vaimsele ja moraalsele arengule. Ka juhul, kui oleks kindel, et mõni inimene ei pea kunagi kasutama enda ülalpidamiseks kehalist tööd, peaks ta ometi õppima tegema tööd. Ilma kehalise koormuseta ei saa kellelgi olla tugevat kehaehitust ega head tervist. Aktiivse mõistuse ning õilsa iseloomu omandamiseks on samavõrra oluline harjutada regulaarse tööga kogetavat distsipliini.

Iga õpilane peaks pühendama igast päevast teatud aja aktiivsele tööle. Nii harjutakse olema töökas, tugevneb enesekindlus ning välditakse palju pahelisi ja hukutavaid harrastusi,

mis liigagi sageli jõudeeluga kaasnevad. Kõik öeldu vastab kasvatuse algupärasele eesmärgile, sest toimekuse, hoolsuse ja puhtuse edendamine viib meid kooskõlla Loojaga.

Aidatagu noorsool mõista eesmärki, milleks inimene loodi: elada Jumalat austades ja olles kaasinimestele õnnistuseks. Aidatagu neil näha, kui õrnalt on taevane Isa neid armastanud, kui ülevaks saatuseks tuleb neil selles elus saadava kasvatusega valmistuda ning kui hinnaline ja auväärne on olla nimetatud Jumala poegadeks ja tütardeks. Kui seda tehtaks, pöörduksid tuhanded vastikusega ära neist madalatest, isekatest eesmärkidest ja kergemeelsetest lõbudest, mis on nende meeli seni haaranud. Nad õpiksid vihkama pattu ja sellest hoiduma — mitte tasulootusest või karistusehirmust, vaid seepärast, et nad tajuvad patu alandavat olemust ja tõsiasja, et patt laastab neile Jumalast antud võimed ja määrib neis Jumala kuju.

(602) Jumal ei keela noori edasipüüdlemast. Ta ei soovi murda iseloomujooni, mis teevad inimese edukaks ja ühiskonnas lugupeetuks — kustumatut püüdlemist endisest parema poole, võitmatut tahtejõudu, energilisust, väsimatust ja püsivust. Jumala armu läbi tulevad need omadused suunata sellisesse rakendusse, mis on samapalju kõrgemad isekaist, ajalikest huvidest nagu on taevas kõrgemal maast. Selles elus alanud kasvatus jätkub tulevases elus. Mõistus avardub päev-päevalt, nähes uues ilus Jumala imeväärseid tegusid, Tema tarkust ja väge kogu universumi loomisel ja alalhoidmisel ning Tema ääretus armastuses ja tarkuses loodud lunastusplaani. "Mida silm ei ole näinud ja kõrv ei ole kuulnud ja mis inimese südamesse ei ole tõusnud, mis Jumal on valmistanud neile, kes Teda armastavad!" (1.Kor.2,9). Juba selleski elus võime hetketi näha tõendeid Jumala ligiolekust ja rõõmustada ühendusest taevaga, ent alles tulevases elus kogeme rõõmu ja õnnistuste täiust. Alles igavikus nähakse, kui auline on Jumala kuju järgi taastatud inimese osa.

Peatükk 59 - IISRAELI ESIMENE KUNINGAS

(1.Sam. 8-12. ptk.)

(603) Iisraeli valitseti Jumala nimel ja Tema autoriteediga. Moosese, seitsmekümne rahvavanema, peameeste ja kohtumõistjate ülesandeks oli Jumalast antud seaduste elluviimine. Neil ei olnud õigust ise rahva jaoks seadusi välja anda. Ainult sel tingimusel võis Iisrael säilida iseseisva rahvana. Aeg-ajalt saatis Jumal inspireeritud mehi rahvast õpetama ja seaduste ellurakendamises juhendama.

Issand nägi ette, et Iisrael hakkab ihaldama kuningat, kuid Tema ei nõustunud muutma neid põhimõtteid, millele Iisraeli riigisüsteem oli rajatud. Kuningas võis olla Kõigekõrgema asevalitseja. Jumalat tuli tunnustada rahvuse Peaks ja Tema käske tuli täita maa ülima seadusena (vt. Lisa, märkus 8).

Kui iisraellased Kaananisse asusid, kiitsid nad heaks teokraatia põhimõtted ning riik edenes Joosua valitsuse ajal. Ent rahvaarvu kasv ja sidemed teiste rahvastega muutsid olukorra. Paganlikelt naabritelt võttis Iisrael omaks paljud tavad ning kaotas nii suuresti oma erilise püha olemuse. Järk-järgult kaotasid iisraellased aukartuse Jumala vastu ja loobusid kalliks pidamast au olla Tema valitud rahvas. Neid kütkestas paganlike monarhide toretsev õukonnaelu, millega võrreldes nende riigi lihtsus neid tüütas. Suguharudevaheline kadedus ja erimeelsused kulutasid jõu paganlike vaenlaste pidevatele rünnakutele vastu panna. Nii hakkas rahvas uskuma, et iseseisvuse säilitamiseks tuleb suguharud ühendada ja luua tugev keskvõim. Olles hüljanud kuulekuse Jumala seadustele, soovisid nad ka vabaneda jumaliku Ülemvalitseja võimu alt. Ja nii hakati kõikjal Iisraelis nõudma kuningat.

(604) Joosua päevist alates ei olnud keegi ajanud Iisraeli valitsusasju nii targalt ja edukalt nagu Saamuel. Jumal oli seadnud ta kohtumõistja, prohveti ja preestri ametisse. Ta oli tegutsenud väsimatult ja omakasupüüdmatult oma rahva heaks ja tema targa valitsuse all oligi riik jõudnud õitsengule. Ta oli taastanud korra, õhutanud lõkkele jumalakartust ning suutis ajutiselt maha suruda ka rahulolematusevaimu. Ent eakamaks saades tekkis vajadus jagada valitsusülesandeid ka teistega ning ta nimetas enda abilisteks oma kaks poega. Saamuel jätkas oma ametikohustuste täitmist Raamas, noormehed aga tegutsesid Beer-Sebas ning mõistsid rahvale kohut maa lõunapiiri lähedal.

Rahvas oli nõustunud Saamueli poegade ametisse määramisega, ent pojad ei osutunud isa usalduse väärilisteks. Issand oli Moosese kaudu andnud oma rahvale erilised juhtnöörid selle kohta, et Iisraeli peamehed peavad toimima õiglaselt, kohtlema õiglaselt leski ja orbe, võtmata iial altkäemaksu. Ent Saamueli pojad "ajasid kasu taga ja võtsid meelehead ning väänasid õigust." Prohveti pojad ei olnud tähele pannud juhtnööre, mida isa oli püüdnud neile sisendada. Nad ei olnud jäljendanud oma isa puhta ja omakasupüüdmatu elu eeskuju. Saamuel ei olnud arvestanud Eelile antud hoiatusega nii nagu ta oleks pidanud. Ta oli olnud mõnes suhtes poegadele liiga järeleandlik ning tagajärjed ilmnesid nende iseloomus ja elus.

Kohtunike ebaõiglus äratas rahva hulgas palju rahulolematust ning see andis põhjust nõuda muudatust, mida juba kaua oli salaja igatsetud. "Siis kogunesid kõik Iisraeli vanemad ja tulid Saamueli juurde Raamasse ning ütlesid temale: "Vaata, sa oled jäänud vanaks ja su pojad ei käi su teedel. Pane nüüd meile kohut mõistma kuningas, nagu on kõigil rahvail! Rahva väärkohtlemisest ei olnud Saamuelile midagi räägitud. Kui ta oleks teadnud poegade pahategudest, oleks ta nad viivitamatult ametist kõrvaldanud, kuid kuningat paluma tulnud inimesed ei soovinud seda. Saamuel mõistis, et nende tõelisteks motiivideks olid rahulolematus ja uhkus ning et nende eesmärgiks oli ettekavatsetud, kindla otsuse esitamine. Saamueli tegevuse suhtes ei esitatud ühtki kaebust. Kõik tunnistasid tema valitsemise õiglust ja tarkust. Eakas prohvet pidas nõudmist siiski tema vastu suunatud etteheiteks ning otseseks püüdeks teda kõrvaldada. Ometi ei väljendanud ta oma tundeid ega noominud neid, vaid esitas asja palves Issandale ja palus nõu üksnes Temalt.

(605) Ja Issand ütles Saamuelile: "Kuule rahva häält kõiges, mida nad sulle ütlevad, sest nad ei põlga sind, vaid nad põlgavad mind kui oma kuningat! Nõnda nagu on kõik need teod, mis nad on teinud alates päevast, mil ma tõin nad ära Egiptusest kuni tänapäevani, jättes mind maha ja teenides teisi jumalaid, nõnda nad teevad ka sinule." Issand noomis prohvetit sellepärast, et ta pidas rahva käitumist isiklikuks solvanguks. Rahvas ei olnud põlanud teda, vaid Jumala autoriteeti, kes oli määranud oma rahvale juhid. Need, kes põlastavad ja eiravad Jumala ustavaid sulaseid, ei alahinda üksnes inimest, vaid ka Käskijat, kes teda saatis. Nad ei väärtusta Jumala sõnu, manitsusi ja nõuandeid ning põlgavad Tema autoriteeti.

Iisraeli suurima õitsengu aeg oli olnud aeg, mil Iisrael tunnistas oma Kuningana Issandat ja kui Tema käske ja valitsemisvormi peeti kõigi teiste rahvaste valitsusvormidest paremaks. Mooses oli öelnud Iisraelile Issanda käskude kohta: Sest see on teie tarkus ja teie mõistus teiste rahvaste silmis, kes ütlevad kõiki neid seadusi kuuldes: "Seesinane suur rahvas on tõesti tark ja mõistlik rahvas!" (5.Ms.4,6). Kuid Jumala seadustest kaugenedes ei saanud heebrealased areneda rahvaks, milliseks Jumal neid teha soovis. Seepärast süüdistasid nad Jumala ülemvalitsust kõigis neis pahedes, mida põhjustasid nende enda rumalus ja patt. Patt oli nad niivõrd pimestanud!

Issand oli oma prohvetite kaudu ette öelnud, et kord hakkab Iisraeli üle valitsema kuningas, ent see ei tähendanud, et Tema pidas sellist valitsusvormi oma rahva jaoks kõige paremaks. Ta lubas rahval toimida oma valiku kohaselt, kuna nad keeldusid täitmast Tema nõuandeid. Hoosea mainib, et Jumal andis Iisraelile kuninga oma vihas (Hos.13,11). Kui inimesed otsustavad minna oma teed, küsimata nõu Jumalalt või lausa vastu Tema teatavakstehtud tahet, siis rahuldab Ta sageli nende soovid, et nad järgnevate kibedate kogemuste kaudu (606) võiksid mõista oma rumalust ja kahetseda pattu. Ohtlik on juhinduda inimlikust uhkusest ja tarkusest. Selline Jumala tahte vastane asi, mida inimene südamest igatseb, osutub lõpuks pigem needuseks kui õnnistuseks.

Jumal soovis, et Tema rahvas peaks ainuüksi Teda oma Käsuandjaks ja Jõuallikaks. Oleksid nad tunnetanud sõltuvust Jumalast, oleksid nad liikunud pidevalt Temale lähemale. Nad oleksid pidevalt edasi arenenud ja õilistunud ning täitnud järjest paremini oma kutsumust olla Temast valitud rahvas. Ent juhul, kui Iisraeli troonile tõusnuks inimene, pöördunuks rahva meeled Jumalast ära. Nad hakanuks usaldama inimlikku jõudu rohkem kui jumalikku väge ning nende kuninga eksimused julgustanuks neid patustama ja lahutanuks nii kogu rahva Jumalast.

Saamuel sai korralduse nõustuda rahva palvega, kuid rääkida neile ka, et Issand pani seda soovi pahaks. Lisaks sellele pidi ta neile esitama nende teguviisi tagajärjed. "Ja Saamuel kõneles kõik Jehoova sõnad rahvale, kes nõudis temalt kuningat." Ustavalt loetles ta neile koormisi, mis neile peale pannakse ning kõrvutas sellist surve all olekut nende praeguse suhteliselt vaba ja õitsva olukorraga. Nendegi kuningas jäljendaks teiste isevalitsejate toretsevat ja luksuslikku elu, mille ülalpidamiseks tuleks tal maksustada rahvas ja nende omand. Ta võtaks oma teenistusse nende parimad noormehed ning teeks neist sõjavankrite juhid, ratsaväelased ja kuningliku kaariku ees jooksjad. Ta võtaks oma alamaid ka kuninglikku armeesse ja sunniks neid harima tema põlde, lõikama tema vilja ning valmistama sõjariistu tema tarvis. Iisraeli tütred võtaks ta õukonda keetjaiks ja küpsetajaiks. Oma kuninglikkuse säilitamiseks võtaks kuningas endale alamate parimad põllud maast, mille Issand ise oli oma rahvale andnud. Ta võtaks nende parimad sulased ja kariloomad ning paneks need temale tööd tegema. Lisaks kõigele nõuaks kuningas kümnendat osa kõigist nende sissetulekuist ja maa saagist. Prohvet lõpetas: "Te peate olema temale sulaseiks. Ja kui te siis kisendate oma kuninga pärast, kelle te enestele olete valinud, siis Jehoova ei vasta teile!" Kui nad kord juba monarhiale suunduvad, ei vabane nad sellest enam, ehkki selle koormised osutuksid väga rängaks.

(607) Rahvas aga vastas: "Ei, vaid meil peab olema kuningas, et meiegi oleksime nagu kõik muud rahvad, et meie kuningas meile kohut mõistaks, meie ees välja läheks ja meie võitlusi võitleks!"

"Nagu kõik muud rahvad." Iisraellased ei mõistnud, et selles suhtes teistest rahvastest erinemine oli eriline eesõigus ja õnnistus. Jumal oli eraldanud iisraellased kõigist teistest rahvastest, et teha nad oma erirahvaks. Ent nemad halvustasid seda suurt au ja tahtsid jäljendada paganate eeskuju! Tänapäevalgi püüavad end Jumala rahvaks tunnistavad inimesed muganduda selle maailma tavade ja kommetega. Issandast kaugenedes hakkavad nad igatsema ilmalikku kasu ja au. Kristlased püüavad ikka jäljendada nende elukombeid, kes teenivad selle maailma jumalat. Paljud väidavad, et nad saavad jumalakartmatutele inimestele suuremat mõju avaldada siis, kui nad seltsivad ilmalike inimestega ja kohanevad nende tavadega. Ent kõik, kes nii teevad, lahutavad end Jõuallikast. Maailmaga sõbrunedes saavad nad Jumala vaenlasteks. Maise väljapaistvuse nimel ohverdavad nad selle kirjeldamatu au, mida Jumal soovib neile omistada, kui nad austavad Tema aulisi tegusid, kes "on kutsunud nad pimedusest oma imelise valguse juurde" (1.Pet.2,9).

Sügava kurbusega kuulas Saamuel rahva vastust, kuid Issand ütles talle: "Kuule nende häält ja pane neile kuningas!" Prohvet oli oma kohustuse täitnud. Ta oli ustavalt esitanud hoiatuse, kuid seda oli eiratud. Raske südamega saatis ta rahva laiali ja läks ise tegema ettevalmistusi suureks muudatuseks valitsemissüsteemis.

Saamueli puhas ja omakasupüüdmatult pühendunud elu oli pidevaks etteheiteks nii isekatele preestritele ja rahvavanematele kui ka uhkele ja meelelisele Iisraeli kogudusele. Ehkki Saamuel ei uhkeldanud ega püüdnud iialgi tähelepanu tõmmata endale, kandis tema töö siiski taeva pitserit. Teda austas maailma Lunastaja, kelle juhtimisel ta heebrea rahvast valitses. Kuid rahvas oli tüdinenud tema andunud vagadusest ning halvustas tema vähenõudlikku autoriteeti. Nad hülgasid tema, et saada etteotsa mees, kes valitseks riiki kuningana.

Saamueli iseloomus peegeldus sarnasus Kristusele. Ka Päästja elu puhtus ärritas Saatana viha. Päästja elu oli maailma valgus, mis paljastas varjatud kõlvatuse inimeste südames. (608) Kristuse pühadus ässitas Tema vastu üles ennast jumalakartlikuks tunnistavad silmakirjatsejad. Kristus ei tulnud siia maailma rikkuse hiilguses, ometi näitasid Tema teod, et Tema võim oli suurem kui ühelgi inimlikul valitsejal. Juudid ootasid Messiat, kes murraks rõhujate ikke, kuid lubaks neil jääda nendesse pattudesse, mis olid ikke põhjustanud. Kui Kristus oleks vaikinud nende pattudest ja tunnustanud ainult nende välist vagadust, oleksid nad võtnud Ta omaks kui

kuninga, ent nad ei talunud, et Ta noomis kartmatult nende pahesid. Nad panid pahaks sellise iseloomu ilu, mille peajooneks on headus, puhtus ja pühadus ning mis vihkab ainult pattu, mitte midagi muud. Sama on kordunud kõigil ajastutel. Taevane valgus mõistab hukka kõik, kes keelduvad valguses kõndimast. Kui pattu vihkavate inimeste eeskuju noomib silmakirjatsejaid, siis hakkavad viimatinimetatud Saatana käsilastena kiusama ja vaenama ustavaid. "Kõiki, kes tahavad elada jumalakartlikult Kristuses Jeesuses, kiusatakse taga" (2.Tim.3,12).

Ehkki prohvetlikult oli ette kuulutatud, et Iisrael suundub monarhistlikule valitsemisvormile, oli Jumal jätnud endale õiguse valida neile kuningas. Heebrealased austasid Jumala autoriteeti sel määral, et jätsid kuninga valiku täielikult Tema hooleks. Ja nii langes valik Saulile, Kiisi pojale Benjamini suguharust.

Tulevase isevalitseja isiklikud omadused rahuldasid seda südameuhkust, mis oli õhutanud rahvas soovi saada kuningas. "Iisraeli lastest ei olnud ükski ilusam teda" (1.Sam.9,2). Väärika rühiga, õilsa käitumisega, elu parimais aastais jõuline ja meeldiv mees näis olevat otsekui sündinud valitsema. Ehkki Saulil oli väline veetlus, puudusid tal need üllad omadused, mis teevad inimese tõeliselt targaks. Ta ei olnud nooruses õppinud valitsema oma ägedaid, tormakaid soove ega olnud kunagi kogenud jumaliku armu ümbermuutvat väge.

Saul oli vägeva ja jõuka pealiku poeg, kuid noil aegadel tegi ta koos isaga põllumehe silmapaistmatut tööd. Kuna mõned isa kariloomadest olid mägedesse eksinud, läks Saul koos sulasega neid otsima. Kolm päeva olid nad asjatult otsinud ja kuna nad polnud enam Raamast, Saamueli kodulinnast, kaugel (vt. Lisa, märkus 9), pani sulane ette minna ja küsida prohvetilt kadumaläinud loomade kohta. "Minu käes leidub veel veerand hõbeseeklist," ütles ta, "ma annan selle (609) jumalamehele, et ta meile teed juhataks." Selline oli tolle aja tava. Kui mindi lugupeetuma või kõrgemas ametis oleva isiku jutule, viidi talle lugupidamise märgiks väike kingitus.

Kui Saul ja sulane linnale lähenesid, kohtasid nad mõningaid neidusid, kes olid tulnud vett ammutama. Nad küsisid neilt teed nägija juurde. Neiud vastasid, et kohe pidi algama jumalateenistus. Prohvet oli juba saabunud. Esmalt pidi toimuma ohverdamine "ohvrikünkal" ja seejärel peetama ohvrisöömaaeg. Saamueli valitsemisajal oli toimunud suur muutus. Tollal, kui Jumal Saamueli esimest korda kõnetas, oli pühamuteenistus rahva silmis põlatud. "Inimesed hakkasid Jehoova roaohvrit halvustama" (1.Sam.2,17). Nüüd aga teeniti Jumalat kogu maal ja rahvas tuli meelsasti jumalateenistustele. Kuna sel ajal ei toimunud teenistust

pühamus, ohverdati ajutiselt mujal; selleks otstarbeks valiti preestrite ja leviitide linnad, kus rahvas käis nõu küsimas. Ohverdamispaigaks valiti tavaliselt linna kõrgeim koht ning sellisel "ohvrikünkal" teeniti siis ühiselt Jumalat.

Linnaväravas võttis Sauli vastu prohvet ise. Jumal oli Saamuelile ilmutanud, et just sel korral esitleb ta prohvetile Iisraeli valitud kuningat. Kui kaks meest nüüd vastakuti seisid, ütles Issand Saamuelile: "Vaata, see ongi mees, kellest ma sulle rääkisin; tema peab valitsema mu rahva üle!"

Sauli küsimusele: "Juhata mulle, kus on see nägija koda?" vastas Saamuel: "Mina olen see nägija." Samas kinnitas ta Saulile, et kadunud kariloomad on leitud ning veenis teda jääma pidusöömaajale ja vihjas ka Sauli suurele tulevikule, öeldes: "Kelle peale käib kõik Iisraeli igatsemine? Eks sinu peale ja kõige su isa soo peale?" (v.t.). Prohveti sõnad panid kuulaja südame põksuma. Saul pidi öeldust tingimata midagi mõistma, sest kuningat nõuti üle kogu maa. Ometi vastas ta tagasihoidlikult: "Eks ma ole benjaminlane, Iisraeli vähimast suguharust ja mu suguvõsa on kõige vähem tähtis kõigist Benjamini suguharu suguvõsadest? Miks sa räägid minuga nõnda?"

Saamuel saatis külalise kogunemispaika, kuhu olid juba koondunud linna tähtsaimad mehed. (610) Prohveti nõuande kohaselt anti Saulile nende seas aukoht ning söömaajal asetati tema ette valitud parimad palad. Kui jumalateenistus oli lõppenud, viis Saamuel külalise oma koju ja seal nad vestlesid — prohveti maja katusel. Saamuel kõneles Saulile nendest kõrgetest põhimõtetest, mis olid Iisraeli valitsemissüsteemi aluseks. Nii püüdis ta valmistada Sauli juba eelnevalt ette kõrge ametikoha jaoks.

Kui Saul järgmisel varahommikul koduteele asus, saatis prohvet teda linnaservani. Seal palus ta Saulil sulane ees teele saata, kuid ise veel hetkeks paigale jääda, et kuulda Jumalast saadetud sõnumit.

"Siis Saamuel võttis õlikruusi ja valas temale pähe, suudles teda ning ütles: "Eks ole nõnda, et Jehoova on võidnud sind vürstiks oma pärisosale?" Tõendina sellest, et ta oli toiminud jumaliku volituse kohaselt, kuulutas Saamuel ette sündmusi, mis Sauli koduteel ootasid ning kinnitas talle, et Jumala Vaim teeb ta võimeliseks hakkama saama eesootavas ametis. "Siis tuleb Jehoova vaim võimsasti su peale," ütles prohvet, "ja sa muutud ise teiseks meheks. Kui need märgid sul täide lähevad, siis tee, mis sul tuleb teha, sest Jumal on sinuga!

Kui Saul teekonda jätkas, juhtus kõik nõnda nagu prohvet oli öelnud. Benjamini suguharu piiri lähedal teatati talle, et kadunud loomad olid leitud. Taabori tasandikul kohtas ta kolme meest, kes olid teel Peetelisse Jumalat kummardama. Üks neist kandis kolme sikutalle ohvriks Issandale, teine kolme leivakakku, kolmas aga viinakruusi ohvrisöömaaja jaoks. Nad tervitasid Sauli tavapäraselt ning andsid kaks leiba temale. Gibeas, tema oma linnas, kohtas Saul prohvetite salka, kes pöördus tagasi "ohvrikünkalt" ning laulis Jumalale kiituslaulu naablite, trummide, vilede ja kannelde saatel. Kui Saul neile ligines, tuli Issanda Vaim ka tema peale ning ta ühines nende kiituslauludega ja kõneles koos nendega prohvetlikult. Ta rääkis nii targasti ja takistusteta ning võttis teenistusest nii innukalt osa, et tema tuttavad hüüatasid imestunult: "Mis Kiisi pojaga on juhtunud? Kas Saulgi on prohvetite seas?"

Kui Saul osales prohvetitega nende teenistuses, pani Püha Vaim temas toime suure muudatuse. Jumaliku puhtuse ja pühaduse valgus säras tema lihaliku südame pimedusse. Ta nägi end sellisena nagu ta Jumala ees oli. Ta mõistis pühaduse ilu. (611) Nüüd kutsuti teda alustama võitlust patu ja Saatana vastu ning ta tundis, et selles võitluses peab kogu tema jõud tulema Jumalalt. Tema mõistusele avanes lunastusplaan, mis näis varem nii hämara ja ebamäärasena. Issand andis talle julgust ja tarkust kõrge ametikoha jaoks. Tema ilmutas noorele mehele väe ja armu allika ning aitas tal mõista Jumala nõudmisi ja inimese kohustusi.

Rahvas ei teadnud veel, et Saul oli võitud kuningaks. Jumala valik pidi avalikustatama liisu läbi. Selletarvis kutsus Saamuel rahva Mispasse. Esmalt paluti Jumala juhtivuse pärast, siis järgnes liisuheitmise pühalik tseremoonia. Kokkutulnud rahvahulk ootas vaikides tulemust. Liisuga tehti esmalt kindlaks suguharu, siis suguvõsa ja perekond ning lõpuks osutas liisk Saulile, Kiisi pojale — tema sai valitud isikuks. Sauli aga polnudki kohal. Ta oli salaja eemale läinud, tunnetades raskelt vastutust, mis oli peagi tema õlgadele laskumas. Ent ta toodi rahva ette, kes uhkuse ja rahuloluga tõdes, et väljavalitul oli kuninglik välimus ja maneer ning "ta oli peajagu pikem kui kõik muu rahvas." Isegi Saamuel, kes Sauli kokkutulnutele esitles, hüüatas: "Kas näete, kelle Jehoova on valinud? Sest tema sarnast ei ole kogu rahva seas!" Ja terve rahvahulk ühines valjuks rõõmuhüüdeks: "Elagu kuningas!"

Seejärel kõneles Saamuel rahvale "kuningriigi õigusest;" ta esitas põhimõtted, millel rajanes monarhistlik valitsemissüsteem ja millega seda toestati. Kuningas ei pidanud olema absoluutne isevalitseja, vaid pidi allutama oma võimu Kõigekõrgema tahtele. Saamueli kõne pandi kirja raamatusse, kuhu olid üles tähendatud kõik kuninga eesõigused ning rahva õigused ja privileegid. Ehkki rahvas oli Saamueli hoiatust eiranud, püüdis ustav prohvet veel nüüdki — nende soovile alistuma sunnitult — kaitsta nende vabadust nii palju kui võimalik.

Ehkki rahvas üldiselt oli valmis Sauli oma kuningaks tunnistama, oli olemas ka suur rühm opositsionääre. Nemad ei suutnud taluda mõtet, et valitseja pärines Benjaminist, Iisraeli väikseimast suguharust, ja seega jäeti kõrvale nii Juuda kui Efraim, kõige suurem ja kõige võimsam. Valitsusvastased keeldusid vandumast ustavust Saulile ning andmast talle tavapäraseid kingitusi. Just need, kes (612) olid kõige tungivamalt kuningat nõudnud,

keeldusid nüüd Jumalast määratud meest rõõmuga tervitamast. Igal rühmitusel oli oma lemmik, keda sooviti troonil näha ja mitmedki peamehed tahtnuks seda au endale. Paljude südames lõõmas kadedus. Nende uhkete ja auahnete taotluste luhtumine valmistas pettumust ja rahulolematust.

Kuna olukord oli selline, leidis Saul, et ta ei saanud veel kuninglikku võimu kasutama hakata. Ta laskis Saamuelil hoolitseda valitsusasjade eest nagu seni ja pöördus tagasi Gibeasse. Teda saatis teel rühm poolehoidjaid, kes nägi tema valimises jumalikku kätt ja otsustas teda toetada. Saul ei tahtnud õigust troonile nõuda jõuga. Benjamini kodustel kõrgustikel hakkas ta vaikselt taas oma põllumehetööd tegema ning jättis võimuküsimuse täielikult Jumala hooleks.

Peagi pärast Sauli valimist kuningaks tungisid ammonlased oma kuninga Naahase juhtimisel Jordanist ida pool asuvate suguharude territooriumile ja asusid piirama Gileadi Jaabesit. Linna elanikud püüdsid sõlmida ammonlastega rahu, pakkudes neile andamit. Ent julm kuningas ei nõustunud rahu sõlmima muul tingimusel kui vaid siis, kui ammonlased pistavad igal linnaelanikul oma võimu jäävaks märgiks välja parema silma.

Ümberpiiratud linna elanikud palusid seitse päeva mõtlemisaega. Ammonlased nõustusid, arvates, et aeg suurendab nende võidukust veelgi. Ent Jaabesist saadeti kohe käskjalad abipalvega Jordanist lääne pool asuvate suguharude juurde. Käskjalad tõid sõnumi ka Gibeasse, kus see tekitas üldist õudust. Saul, kes oli õhtu saabudes härgade kannul põllult koju tulemas, kuulis suurt kaebekisa. Ta arvas, et toimunud on mingi suur õnnetus ja küsis: Mis rahval viga on, et nad nutavad?" Kui talle kõneldi vaenlase häbistavast tingimusest, ärkas kogu temas uinuv jõud. "Jumala vaim tuli võimsasti ta peale... Ja ta võttis härjapaari, raius need tükkideks ning läkitas käskjalgadega kõigisse Iisraeli rajadesse, üteldes: "Kes ei tule välja Sauli ja Saamueli järele, selle härgadega tehakse nõndasamuti!"

Sauli käe alla Beseki tasandikule kogunes kolmsada kolmkümmend tuhat meest. (613) Ümberpiiratud linna saadeti viivitamatult käskjalad kinnitusega, et abi saabub järgmisel päeval, just sel päeval, mil linn pidi alistuma ammonlastele. Kiire öise rännakmarsiga ületas Saul oma armeega Jordani ning ilmus "hommikuvahi ajal" Jaabesi alla. Nii nagu omal ajal Giideon, nii jagas ka Saul oma väed kolme salka ning ründas varasel hommikutunnil ammonlaste leeri, kus just sel ajal osati kõige vähem aimata ohtu. Paanikasse sattunud ammonlased said veriselt lüüa. "Järelejäänud pillutati laiali ega jäänud neist kaht ühtekokku."

Saul oli ilmutanud just sellist kiirust, julgust ja juhtimisoskust, mida iisraellased olid kuningalt oodanud, et olla võrdväärsed teiste rahvastega. Nüüd tervitasidki nad teda oma kuningana, omistades võiduau inimesele ja unustades, et ilma Jumala erilise õnnistuseta oleksid kõik pingutused olnud asjatud. Innustunult panid mõned isegi ette surmata need, kes algul keeldusid Sauli autoriteeti tunnustamast. Ent kuningas ütles: "Selsinasel päeval ei

surmata kedagi, sest täna on Jehoova Iisraelis abi andnud!" Nii ilmnes muutus, mis oli toimunud Sauli iseloomus. Ta ei võtnud au endale, vaid omistas selle Jumalale. Ta ei olnud kättemaksuhimuline, vaid pigem valmis andestama ja halastama. Need omadused tõendavad eksimatult südant mõjutavast Jumala armust.

Nüüd kutsus Saamuel rahvakoosoleku kokku Gilgalisse, et kuulutada Saul avalikult kuningaks. Nii tehtigi: "Ja seal nad ohverdasid tänuohvreid Jehoova ees. Ja Saul ja kõik Iisraeli mehed olid seal üpris väga rõõmsad."

Gilgal oli olnud Iisraeli esimene leeripaik tõotatud maal. Siia oli Joosua jumalike juhtnööride kohaselt püstitanud Jordani imeväärse ületamise mälestuseks kaksteist kivi. Siin oli uuendatud ümberlõikamislepingut. Siin oli Iisrael pidanud esimest korda pärast seda, kui nad olid teinud pattu Kaadesis ja pidanud rändama kõrbes, jälle paasapüha. Siin lõppes manna. Siin oli ilmunud "Jehoova sõjaväe vürst," Iisraeli vägede Ülemjuhataja. Siit olid nad marssinud Jeerikot võitma ja Aid vallutama. Siin sai Aakan karistuse patu eest. Siin õnnestus kavalatel (614) gibeonlastel sõlmida iisraellastega leping, kuna iisraellased ei küsinud nõu Jumalalt. Kui tervitushüüded kuningale olid vaibunud, lausus eakas prohvet rahvale pikaaegse rahvajuhi lahkumissõnad.

"Ennäe," ütles ta, "ma olen kuulnud teie häält kõiges, mis te olete mulle öelnud, ja olen pannud kuninga teie üle valitsema! Ja nüüd, vaata, kuningas käibki teie ees! Ma ise olen läinud vanaks ja halliks..., ma olen käinud teie ees oma noorusest tänapäevani. Siin ma olen! Tunnistage minu vastu Jehoova ja Tema võitu ees: kelle härja ma olen võtnud? Või kelle eesli ma olen võtnud? Või keda ma olen rõhunud, kellele liiga teinud? Või kelle käest ma olen võtnud meelehead, et sellega petta oma silmi? Ma siis tasun teile!"

Rahvas vastas ühehäälselt: "Sa ei ole meid rõhunud ega meile liiga teinud, ja sa ei ole kellegi käest midagi võtnud!"

Saamuel ei püüdnud nende sõnadega kaitsta oma elutööd. Ta oli äsja esitanud põhimõtted, millest pidid juhinduma nii kuningas kui rahvas ning ta soovis öeldut toetada oma eeskujuga. Lapsepõlvest peale oli ta olnud seotud Jumala tööga ning oli kogu pika elu tegutsenud ainult Jumala auks ja Iisraeli hüvanguks.

Enne, kui Iisrael võis loota õitsengule, tuli neil läbi elada meeleparandus. Patu tagajärjel olid iisraellased kaotanud usu Jumalasse ja arusaamise sellest, et Tema suutis oma väe ja tarkusega valitseda nende riiki. Nad ei lootnud enam sellele, et Tema viib oma plaanid võidule. Enne, kui nad tõepoolest rahu saanuks, tulnuks neil hakata mõistma ja tunnistama pattu, milles nad süüdi olid. Nad olid öelnud kuningat nõudes otseselt: "Et meie kuningas meile kohut mõistaks, meie ees välja läheks ja meie võitlusi võitleks." Saamuel kordas neile Iisraeli ajalugu sellest päevast alates, mil Jumal vabastas nad Egiptusest. Issand, kuningate Kuningas, oli läinud nende ees välja ja võidelnud nende võitlusi. Sageli olid nad oma pattude tõttu sattunud vaenlase võimu alla, ent niipea, kui nad pöördusid oma kurjadelt teedelt, äratas halastav Jumal neile vabastaja. Issand läkitas Giideoni ja Baaraki, "Jefta ja Saamueli ning päästis teid teie ümberkaudsete vaenlaste käest ja te võisite elada julgesti." Ometi hüüdsid nad ähvardava ohu puhul jälle: "Meie üle valitsegu kuningas!" ehkki prohvet ütles: "Jehoova, teie Jumal oli teie kuningas!"

(615) "Astuge ka nüüd ette," jätkas Saamuel, "ja vaadake seda suurt tegu, mis Jehoova teeb teie silme ees! Eks ole nüüd nisulõikuse aeg? Aga mina hüüan Jehoova poole, et Ta annaks äikest ja vihma, et te mõistaksite ja näeksite, kui suur on Jehoova silmis teie pahategu, mis te olete teinud nõudes enestele kuningat!" Ja Saamuel hüüdis Jehoova poole ning Jehoova andis selsamal päeval äikest ja vihma!" Nisulõikuse ajal — mais-juunis — ei sadanud Hommikumaal üldse vihma. Taevas oli pilvitu ning õhk selge ja mahe. Seepärast ehmatas sel ajal äkitselt puhkenud äikesetorm kõiki koosolijaid. Nüüd tunnistas rahvas alandlikult oma pattu — just seda pattu, milles nad süüdi olid: "Palu oma sulaste eest Jehoovat, oma Jumalat, et me ei sureks, sest me oleme lisanud kõigile oma pattudele veel selle pahateo, et nõudsime enestele kuningat!

Saamuel ei jätnud rahvast masendusse, sest see oleks takistanud neid kahetsemast. Saatan tahtis, et nad hakkaksid pidama Jumalat karmiks ja andestamatuks ja oleksid selliselt saanud kergeks saagiks paljudele kiusatustele. Jumal on halastav ja andestav ning soovib alati oma rahvale armu anda — kui nad vaid Tema häälele kuuletuvad. "Ärge kartke," kõlas Jumala sõnum oma sulase vahendusel, "te olete küll teinud kõike seda kurja, ometi ärge taganege Jehoova järelt, vaid teenige Jehoovat kõigest südamest! Ärge taganege järgnema tühiseile jumalaile, kes ei too kasu ega päästa, sellepärast et need on tühised! Sest Jehoova ei jäta maha oma rahvast!"

Saamuel ei öelnud sõnagi sellest, kuidas teda oli halvustatud ega noominud Iisraeli, ehkki nad suhtusid nii tänamatult tema eluaegsesse pühendunud teenistusse. Seevastu veenis ta neid, et ta tunneb edaspidigi huvi nende käekäigu vastu: "Ka mina ise, jäägu see minust kaugele, teeksin pattu Jehoova vastu, kui ma lakkaksin palvetamast teie eest! Mina aga tahan teile õpetada head ja õiget teed. Kartke ainult Jehoovat ja teenige Teda ustavalt kõigest südamest,

sest vaadake, mis suuri asju Ta teile on teinud! Aga kui te ikkagi teete kurja, siis te hukkute, niihästi te ise kui teie kuningas!"

Peatükk 60 -SAULI JULTUMUS

(1.Sam. 13. ja 14. ptk.)

(616) Pärast rahvakoosolekut Gilgalis saatis Saul laiali armee, mis oli tema kutsel kogunenud ammonlasi võitma. Ta jättis enda käsutusse ainult kaks tuhat meest Mikmasis ning andis tuhat meest oma poja Joonatani hoolde Gibeas. See oli tõsine viga. Hiljutine võit oli muutnud armee julgeks ja lootusrikkaks ning kui Saul oleks nüüd kohe jätkanud sõjakäiku Iisraeli vaenlaste vastu, oleks ta võinud otsustava löögiga tagada kogu rahva vabaduse.

Samal ajal muutusid aktiivseks Iisraeli sõjakad naabrid vilistid. Pärast kaotust Eben-Eeseris jäid nende valdusesse mõned mäestikukindlused keset Iisraelimaad ning nüüd kindlustasid nad end otse maa südames. Vilistide relvad ja varustus olid palju paremad Iisraeli omadest. Oma pika, rõhuva ülemvõimu perioodil olid nad püüdnud võimu tugevdada sellega, et keelasid iisraellastel sepatöö viljelemise, et iisraellased ei saaks valmistada endale sõjariistu. Pärast rahu sõlmimist pidid iisraellased ikka veel pöörduma vilistide garnisonide poole, kui neil seppa tarvis läks. Käegalöönuina ja pika rõhumisperioodi kestel orjalikuks muutunuina olid Iisraeli mehed peaaegu täiesti hooletusse jätnud relvade hankimise. Lahingus kasutati tol ajal ka vibusid ja linge ning neid võisid iisraellased hankida, kuid oda või mõõka polnud rahva hulgas kellelgi teisel kui vaid Saulil ja tema pojal Joonatanil.

Alles Sauli teisel valitsusaastal tehti katset vilistid alistada. Esimese löögi andis kuninga poeg Joonatan, kes ründas Gibeas asuvat garnisoni ja võitis selle. Sellest kaotusest ärritatud vilistid valmistusid kiireks rünnakuks Iisraeli vastu. (617) Nüüd kuulutas Saul sarvepuhumisega kogu maal välja sõjaolukorra ja kutsus Gilgalisse kokku kõik sõjakõlvulised mehed ka teiselpool Jordanit asuvatest suguharudest. Sellele korraldusele kuuletuti.

Vilistid olid kogunud tohutu väe Mikmassi — "kolmkümmend tuhat sõjavankrit, kuus tuhat ratsanikku ja muud rahvast nõnda palju nagu liiva mere ääres." Kui sõnumid sellest Gilgalisse Sauli ja tema armeeni jõudsid, ehmus rahvas nii võimsa vastaste väe ees. Nad ei olnud valmis vaenlasega kohtuma ja paljud olid nii hirmunud, et ei julgenud üldse välja minna. Mõned põgenesid teisele poole Jordanit ja teised peitsid end koobastesse, kaevanditesse ja kaljulõhedesse, mida selles piirkonnas rohkesti leidus. Sedamööda, kuidas aeg lahingusse astuda lähemale jõudis, kasvas desertööride arv veelgi ning sõjaväe ridadessegi jäänud olid halvaendeliselt meelestatud ja hirmunud.

Sauli Iisraeli kuningaks võides oli Saamuel andnud talle selged korraldused selle kohta, kuidas sellisel hetkel toimida: "Mine siis minu ees alla Gilgalisse, ja vaata, ma tulen su juurde põletusohvreid ohverdama ja tänuohvreid tapma; oota seitse päeva, kuni ma tulen su juurde ja teen sulle teatavaks, mida sa pead tegema!" (1.Sam.10,8).

Saul ootaski nüüd mitu päeva Gilgalis, ilma, et oleks püüdnud rahvast otsustavalt julgustada ja Jumalale lootma suunata. Enne, kui prohveti poolt määratud aeg lõppes, muutus

Saul kärsituks — Saamuelist polnud midagi kuulda — ja sedamööda, kuidas olukord riigis muutus järjest ärevamaks, Saul masendus. Selle asemel, et ustavalt püüda rahvast ette valmistada teenistuseks, mida Saamuel pidi tulema läbi viima, haarasid kuningat kahtlused ja halvad aimdused. Jumala palge otsimine ohvriteenistuse kaudu oli ülimalt pühalik ja tähtis toiming. Jumal nõudis, et Tema rahvas oma südame läbi katsuks ja patte kahetseks, et ohver oleks Talle vastuvõetav ning Tema õnnistus saaks olla nende püüdega võita vaenlane. Saul oli aga muutunud kannatamatuks ja rahvas ei lootnud Jumala abile, vaid ootas, et valitud kuningas neid juhiks ja suunaks. (618) Issand hoolitses nende eest ikkagi ega lubanud neil tormata hävingusse, kuhu nad ainult inimliku nõdra käsivarre juhtimisel oleksid sattunud. Ta lubas neil jõuda kitsikusse selleks, et nad mõistaksid — inimesele toetumine on asjatu — ning pöörduksid abipalvetega üksnes Jumala poole. Oli saabunud aeg Saul proovile panna. Ta pidi nüüd näitama, kas ta loodab Jumalale või ei. Kui ta Jumala korralduse kohaselt kannatlikult ootaks, osutuks ta inimeseks, keda Jumal saab usaldada oma rahva valitsemisel ka ärevatel aegadel. Vastasel juhul osutuks ta kõhklevaks ja sobimatuks talle usaldatud püha vastutuse jaoks. Kas Iisraeli valitud kuningas võtab kuulda kõikide kuningate Valitsejat? Kas ta juhib oma araksmuutunud sõdurite tähelepanu Temale, kes igavesti võimsana võib nad päästa?

Üha kannatamatumalt ootas Saul Saamueli saabumist ning pani prohveti puudumise arvele segaduse ja laialijooksmise oma armees. Prohvetit ei ilmunud ka määratud ajal. Jumal oli oma ettenägevuses oma sulast viivitama pannud. Saul oli juba nii rahutu, et ei mallanud enam tegevusetult olla. Tema meelest tuli hirmunud rahvast kuidagi rahustada ja seepärast otsustas ta nad jumalateenistuseks kokku kutsuda, et ohverdamise kaudu Jumalalt abi paluda. Jumala korralduse kohaselt võisid ainult preestriametisse pühitsetud mehed Temale ohvreid tuua. Ent Saul kamandas: "Tooge mulle põletusohver ja tänuohvreid!" ning ta ligines täies sõjavarustuses altarile ja tõi sellel ohvri Jumalale.

"Aga kui ta põletusohvri ohverdamise oli lõpetanud, vaata, siis tuli Saamuel ja Saul läks temale vastu teda teretama." Saamuel nägi kohe, et Saul oli toiminud risti vastu talle antud selgeid juhtnööre. Issand oli öelnud oma prohvetile, et sel korral ilmutab Ta Iisraelile, mida neil tuleb sellises kriisiolukorras teha. Kui Saul oleks täitnud jumaliku abi tõotuse tingimused, oleks Issand päästnud Iisraeli imeväärselt nende vähestega, kes kuningale ustavaks jäid. Saul aga oli enda ja oma tegevusega niivõrd rahul, et ta läks prohvetile vastu pigem kiitust kui laitust saama.

(621) Saamueli nägu väljendas äärmist ahastust ja muret. Kui ta küsis: "Mis sa oled teinud?" hakkas Saul oma jultunud tegu vabandama sõnadega: "Kui ma nägin, et rahvas mu juurest laiali valgus ja sina ei tulnud määratud ajaks, vilistid aga kogunesid Mikmassi, siis ma mõtlesin: Nüüd tulevad vilistid mu vastu alla Gilgalisse, mina aga ei ole veel Jehoova palet leevendanud! Siis ma söandasin ja ohverdasin põletusohvri!"

"Saamuel ütles Saulile: "Sa oled talitanud mõistmatult: sa ei ole pidanud Jehoova, oma Jumala käsku, mis Ta sulle andis, sest nüüd oleks Jehoova kinnitanud su kuningriigi Iisraelis

igaveseks! Aga nüüd su kuningriik ei jää püsima: Jehoova on enesele otsinud oma südame järele mehe ja Jehoova on teda käskinud olla vürstiks oma rahvale..." Ja Saamuel võttis kätte ning läks Gilgalist üles Benjamini Gibeasse."

Pidi juhtuma üks kahest — kas Iisrael lakanuks olemast Jumala rahvas või säilinuks siiski põhimõte, mille kohaselt riigi ülim valitsus kuulus Jumalale. Jumal oli valmis Iisraeli edasi valitsema, kui Iisrael täielikult Temale alluks ning oma inimliku ja maise tahte Jumala tahtele allutaks. Ta saanuks olla nende Kaitsja nii kaua, kui kuningas ja rahvas toimisid Tema alamaina. Ükski monarhia aga ei saanud Iisraelis edeneda Jumala ülimat autoriteeti tunnistamata.

Kui Saul järginuks Jumala juhtnööre kriisiajal, teostanuks Jumal tema kaudu oma tahte. Nüüd aga osutus Saul kõlbmatuks tegutsema Jumala asevalitsejana Jumala rahva troonil. Ta juhtinuks Iisraeli eksiteele. Tema tahe — mitte Jumala tahe — oleks muutunud juhtivaks. Kui Saul oleks olnud ustav, oleks Issand kinnitanud tema kuningriigi igaveseks. Kuna ta aga läbi kukkus, pidi keegi teine Jumala plaani ellu viima. Iisraeli valitsemine tuli usaldada inimesele, kes valitseks rahvast taeva tahte kohaselt.

Me ei tea alati, kui palju on kaalul siis, kui Jumal meid läbi katsub. Seepärast on ainus julgeolek kuuletuda tingimusteta Jumala sõnale. Kõik Tema tõotused on antud usu ja sõnakuulmise tingimusel ja kui me ei täida Tema korraldusi, (622) jäävad meie jaoks täitumata Piiblis tõotatud suured õnnistused. Me ei peaks tegutsema hetkeimpulsi ajel ega toetuma inimeste arvamustele, vaid peaksime kõikides olukordades järgima Jumala ilmutatud tahet ja Tema selgeid korraldusi. Jumal hoolitseb siis tagajärgede eest. Tema sõnale ustavad olles võime kriisiajal tunnistada nii inimestele kui inglitele, et Issand võib meid usaldada ja teada, et me ka rasketes oludes täidame Tema tahet ning tegutseme Tema nime auks ja rahvale õnnistuseks.

Saul oli kaotanud Jumala poolehoiu, ometi ei soovinud ta alanduses oma tegu kahetseda. Ta püüdis korvata tõelise vagaduse puudumist innukusega religioosses vormitäitmises. Saul teadis küll, milline õnnetus oli tabanud Iisraeli siis, kui Hofni ja Piinehas Jumala laeka leeri tõid, ent sellest hoolimata andis ta korralduse tuua kohale püha laegas ja selle eest hoolitsev preester. Ta lootis laekaga rahva usaldust niipalju võita, et väejooksikudki armeesse tagasi tulevad ja vilistidega lahingusse astuvad. Nüüd tahtis ta Saamueli ligioleku ja toetuseta läbi ajada ja seega soovimatust prohveti kriitikast ja noomitustest pääseda.

Saulile oli antud Püha Vaim valgustama mõistust ja pehmendama südant. Jumala prohvet oli teda ustavalt õpetanud ja vajadusel manitsenud. Ometi — kui suur oli Sauli rikutus! Iisraeli esimese kuninga eluetapid on kurvaks näiteks varases nooruses õpitud väärharjumuste jõust. Nooruses ei armastanud ega austanud Saul Jumalat ning tema tormakas vaim, mida õrnas eas polnud ohjeldatud alluma, oli alati valmis mässama ka Jumala autoriteedi vastu. Need, kes suhtuvad nooruses Jumala tahtesse püha aupaklikkusega ja täidavad ustavalt eakohaseid kohustusi, on hilisemas elus valmis vastutusrikkamakski teenistuseks. Ent need, kes on aastaid

kasutanud vääralt Jumalalt saadud võimeid, ei suuda hiljem muutust soovideski kasutada neid võimeid vabalt ja edukalt täiesti vastupidises suunas.

Saul ei suutnud rahva meeleolu tõsta. Leides, et tema väkke oli jäänud kuussada meest, lahkus ta Gilgalist ning varjus Geba kindlusse, mis oli hiljuti vilistidelt vallutatud. See tugipunkt asus sügava kaljuse oru, õigupoolest mäekuru, lõunanõlval, mõned miilid Jeruusalemmast põhja pool. Vilistid olid leeris sama oru põhjaservas, Mikmasis, kust nad käisid ühte ja teise suunda röövretki tegemas.

(623) Jumal oli lubanud asjadel nii keeruliseks minna etteheitena Sauli rikutusele ja selleks, et õpetada rahvale alanduse ja usu õppetundi. Kuna Saul oli jultunult ohverdama asunud ja sellega patustanud, ei andnud Issand talle vilistide võitmise au. Ta valis Iisraeli päästjaks Joonatani, kuninga poja, kes kartis Issandat. Jumalast mõjutatuna pani Joonatan oma sõjariistade kandjale ette minna ja rünnata salaja vaenlase leeri, "sest pole midagi, mis keelaks Jehoovat aitamast palju või pisku läbi!"

Sõjariistade kandja, kes oli samuti usu- ja palvemees, nõustus mõttega meelsasti ning kahekesi lahkusid nad märkamatult leerist, et keegi nende plaanile vastu seista ei saaks. Nad palusid hardalt oma isade Juhtijalt tunnusmärki, mis pidi neil aitama otsustada, kuidas edasi toimida. Nad laskusid armeesid lahutavasse mäekurusse ja suundusid käratult kaljude ja mõnede orus olevate seljandike varjus edasi. Vilistide kindlusele lähenedes jõudsid nad vaenlase valveposti vaatevälja, kes neile pilkavalt hüüdis: "Ennäe, heebrealased tulevad välja aukudest, kuhu nad on pugenud!" Siis hüüdsid valvurid õrritavalt: "Tulge üles meie juurde, siis me teid alles õpetame!" Nad mõtlesid kaht iisraellast jultumuse eest karistada. Sellise väljakutse olid aga Joonatan ja tema seltsiline pannud märgiks tõsiasjast, et Issand laseb nende ettevõtmise korda minna. Nüüd tõmbusid nad vilistide vaateväljast kaugemale ning — olles valinud salajase ja raske raja — ronisid sellist mäekülge pidi üles, mida peeti ligipääsmatuks ja mida seetõttu eriti hoolsalt ei valvatud. Nii tungisid nad vaenlase leeri ja tapsid valvurid, kes üllatusest ja ootamatusest ei osutanud mingit vastupanu.

Taeva inglid varjasid Joonatani ja tema abilist. Inglid võitlesid nende kõrval ja vilistid langesid nende ees. Maa värises, otsekui oleks lähenenud suur hulk hobuseid ja ratsanikke. Joonatan tajus selles kõiges jumalikku abi ja vilistidki mõistsid, et Jumal oli nüüd Iisraeli päästmas. Vilistide väge haaras kabuhirm — nii kindluse garnisonis kui lagendiku leeris. Segaduses hakkasid nad oma sõdureid vaenlasteks pidades üksteist tapma.

(624) Varsti kandus võitluskära Iisraeli leerini. Kuninga vahimehed teatasid, et vilistide üksused on täiesti pea kaotanud ning kannavad suuri kaotusi. Ometi ei teatud, et heebrealaste armeest oleks keegi lahkunud. Asja uurimise käigus selgus, et puudusid ainult Joonatan ja tema sõjariistade kandja. Kuna vilistid näisid olevat kaotusseisus, ründas Saulgi oma armeega vaenlast. Vaenlase poole üle jooksnud heebrealased pöördusid samuti vilistide vastu ja suur hulk mehi tuli välja peidukohtadest. Kuna vilistid ülepeakaela põgenesid, pani Sauli armee nende hulgas toime suure hävitustöö.

Otsustades edukast olukorrast võtta, mis võtta annab, keelas kuningas mõtlematult oma sõduritel terve päeva jooksul midagi süüa ja rõhutas keeldu pühaliku vandega: "Neetud olgu see mees, kes sööb leiba enne õhtut ja enne kui ma olen kätte maksnud oma vaenlastele!" Võit oli tegelikult saavutatud ilma Sauli teadmata ja kaasabita, ent Saul lootis nüüd oma mainet tõsta võidetud vaenlase täieliku hävitamisega. Söömise keelamine tulenes tema isekast auahnusest ning näitas, kui vähe kuningas hoolis oma rahva vajadustest siis, kui kõne all oli tema hea nime tõstmine. Keelu kinnitamine pühaliku vandega osutas tõsiasjale, et Saul oli tormakas ja julm. Vande sõnastuski näitas, et Saul ajas innukalt oma asja ega tegutsenud Jumala auks. Ta keelas ju kõiki söömast enne, kui "mina saan kätte maksta oma vaenlastele," mitte aga enne, kui Jehoova saab "kätte maksta Jehoova vaenlastele."

Keelu tagajärjeks oli see, et rahvas astus üle Jumala käsust. Nad olid kogu päeva sõdinud ja näljast nõrgad ning niipea, kui keelu tähtaeg lõppes, tapsid nad saagiks saadud kariloomi ja neelasid liha koos verega, ehkki käsk keelas verd söömast.

Keset lahingumadinat jäi Joonatanil kuninga keeld teadmata ning ta astus sellest tahtmatult üle, süües metsasalust läbi minnes pisut metsmesilaste mett. Õhtul sai Saul asjast kuulda. Ta oli teatanud, et tema korraldusest üleastumist karistatakse surmaga ja ehkki Joonatan ei olnud meelega käsu vastu teinud ja Jumal oli imeväärselt tema elu hoidnud ning teda vabastajana kasutanud, kuulutas kuningas, et surmaotsus tuleb täide viia. Poja ellujätmisega oleks Saul tunnistanud, et tema oli teinud pattu tormakat vannet andes. (625) See oleks haavanud tema uhkust. "Jumal tehku minuga ükskõik mida," oli Sauli kohutav otsus, "aga sina pead surema, Joonatan."

Saul ei saanud nõuda endale võiduau, kuid ta lootis tõsta oma mainet sellega, et ta oma vandest nii pühalikult kinni peab. Olgugi, et tuli ohverdada oma poeg, tahtis Saul sisendada alamaile tõsiasja, et tema kuningliku autoriteedi säilitamine oli tähtis. Üsna pisut aega tagasi oli Saul esinenud Gilgalis jultunud preestrina — Jumala korralduse vastaselt — ning Saamueli etteheidete peale ennast kangekaelselt õigustanud. Nüüd aga, kui tema korraldusest oli üle astutud — ehkki korraldus oli arutu ja sellest oli üle astutud teadmatusest — mõistis kuningas ja isa surma oma poja.

Rahvas ei lubanud surmaotsust täide viia. Kuninga viha trotsides ütlesid nad: "Kas peab Joonatan surema, tema, kes on saavutanud selle suure võidu Iisraelis? Jäägu see kaugele! Nii tõesti kui Jehoova elab, ei tohi juuksekarvagi tema peast maha langeda, sest selsinasel päeval ta tegi seda ühes Jumalaga!" Ülbe isevalitseja ei julgenud üksmeelset otsust eirata ja nii jäi Joonatan ellu.

Saulile sai tahes-tahtmata selgeks, et nii rahvas kui Issand pidasid rohkem lugu tema pojast kui temast. Joonatani päästmine oli karmiks etteheiteks Sauli tormakusele. Saul tajus ebamääraselt, et tema vanded tabasid teda ennast. Ta ei jätkanud enam sõda vilistidega, vaid pöördus süngelt ja rahulolematult koju tagasi.

Need, kes kõige varmamalt oma pattu vabandavad, mõistavad sageli kõige karmimalt kohut teiste üle. Paljud hülgavad Sauli sarnaselt nõuanded ja põlgavad manitsust, pälvides sellega Jumala hukkamõistu. Ehkki neile saab selgeks seegi, et Issand ei ole nendega, ei näe nad, et nemad ise põhjustavad probleeme. Nad on kõrgid ja uhkeldavad, ehkki samas mõistavad julmalt hukka ja noomivad karmilt teisi, kes on neist paremad. Hakates nii teiste üle kohtumõistjateks, oleks neil hea mõelda Kristuse sõnadele: "Sest missuguse kohtuga te kohut mõistate, niisugusega mõistetakse teile kohut; ja missuguse mõõduga te mõõdate, niisugusega mõõdetakse ka teile" (Mat.7,2).

(626) Sageli satuvad need, kes püüavad ennast ülendada, olukorda, mis paljastab nende tõelise iseloomu. Nii oli ka Sauli puhul. Ta väljendas rahvale oma käitumisega, et kuninglik au ja autoriteet tähendasid talle rohkem kui õiglus, arm või headus. Nii nägi rahvas oma viga — neile Jumalast antud valitsemissüsteemi põlgamist. Nad olid vahetanud vaga prohveti, kelle palved olid neile õnnistuseks olnud, kuninga vastu, kes tormakusest pimestatuna oli vandunud neile needust.

Kui Iisraeli mehed ei oleks Joonatani elu päästmiseks vahele astunud, oleks nende päästja kuninga korraldusel hukatud. Millise kurva tagamõttega pidid Sauli alamad hiljem tema korraldusi täitma! Kui kibe oli tõdeda, et nad ise olid ta troonile tõstnud! Issand kannatab kaua inimeste isemeelsusega; Ta annab kõigile võimaluse oma patte mõista ja need maha jätta. Ehkki võib näida nagu soosiks Ta neid, kes Tema tahtest ei hooli ja Tema hoiatusi põlgavad, paljastab Ta vastaval ajal kindlasti nende meeletuse.

Peatükk 61 -SAUL HÜLJATAKSE

(1.Sam. 15. ptk.)

(627) Saul oli kriisiajal oma usuproovis Gilgalis läbi kukkunud ning teotanud Jumala teenistust. Kuid tema eksimused olid veel parandatavad ja seepärast andis Issand talle veel ühe võimaluse õppida kõhklematult usaldama Tema sõna ja kuuletuma Tema korraldustele.

Kui prohvet Gilgalis Sauli noomis, ei pidanud Saul oma teguviisi kuigi suureks patuks. Tema meelest oli teda koheldud ebaõiglaselt ning ta püüdis oma käitumist õigustada ja eksimust vabandada. Pärast seda ei käinud ta prohvetiga kuigi palju läbi. Saamuel armastas Sauli nagu oma poega ning iseloomult julge ja tulihingeline Saul pidas omakorda prohvetist lugu. Saamueli etteheite üle aga tundis Saul pahameelt ja hoidus siitpeale temast võimalikult kaugele.

Ent Issand andis oma sulasele korralduse viia Saulile veel üks sõnum. Sellele kuuletumine väljendanuks Sauli ustavust Jumalale ja kõlblikkust seista Iisraeli eesotsas. Saamuel tuli kuninga juurde ja edastas talle sõnumi Issandalt. Selleks, et valitseja mõistaks, kui vältimatult tuleks korraldust täita, ütles Saamuel selgelt, et ta kõneleb Jumala juhtnööride kohaselt sama autoriteediga, millega Saul oli troonile kutsutud. Prohvet ütles: "Nõnda ütleb vägede Jehoova: Ma tahan kätte tasuda, mis Amalek tegi Iisraelile, astudes teel temale vastu, kui ta tuli Egiptusest. Mine nüüd ja löö Amalekki ja kaota sootumaks ära kõik, mis tal on, ja ära anna temale armu, vaid surma niihästi mehed kui naised, lapsed ja imikud, härjad ja lambad, kaamelid ja eeslid!" Amalekid olid Iisraeli kõrberännaku ajal esimesed, kes Iisraeliga sõdima hakkasid. Selle patu tõttu ja seetõttu, et nad trotsisid Jumalat ja harrastasid ebajumalateenistust, oli Issand Moosese kaudu neile surmaotsuse kuulutanud. Jumala juhtnööride kohaselt olid nende julmused Iisraeli vastu kirja pandud koos korraldusega: "Kustuta Amaleki mälestus taeva alt! Ära seda unusta!" (5.Ms.25,19). (628) Nelisada aastat oli selle otsuse täideviimist edasi lükatud, kuid amalekid ei olnud oma pattudest loobunud. Issand teadis, et see õel rahvas oli võimaluse korral valmis hävitama Tema rahva ja Tema teenimise maa pealt. Nüüd oli saabunud aeg kaua viibinud otsus täide viia.

Jumala kannatlikkus jumalatute vastu julgustab neid üleastumist jätkama. Kuid pikast viivitamisest hoolimata on nende karistus kindel ja kohutav. "Sest nagu Peratsimi mäel tõuseb Jehoova; Ta vihastub nagu Gibeoni orus, et teha oma tööd — hämmastav on Tema töö, ja et toimetada oma tegu — võõristav on Tema tegu!" (Jes.28,21). Meie halastusrikka Jumala jaoks on karistuse täideviimine tõepoolest "võõristav töö." "Nii tõesti, kui ma elan, ütleb Issand Jehoova, ei ole mul hea meel õela surmast, vaid sellest, et õel pöörduks oma teelt ja elaks!" (Hes.33,11). "Jehoova on halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ning tõest..., annab andeks ülekohtu ja üleastumised ning patu." (2.Ms.34,6-7). Ehkki Jumal ei ole kättemaksuhimuline, karistab Ta ometi käsust üleastujaid. Ta on sunnitud seda tegema, et hoida Maa elanikke täielikust allakäigust ja hävingust. Selleks, et päästa mõningaid, peab Ta

kõrvaldama need, kelle südame on kõvastanud patt. "Jehoova on pika vihaga ja rammult suur ja Jehoova ei jäta kedagi karistamata!" (Nah.1,3). Kohutavate sündmuste kaudu, mida Ta paneb toime õiguses, seab Ta jalge alla tallatud käsud jälle jalule.

Tõsiasi, et Ta viivitab õiguse jaluleseadmisega, tunnistab nii nende patu kohutavusest, kes saavad kord karistuse, kui ka karistuse karmusest, mis käsust üleastujaid ootab.

Ent karistadeski on Jumal armuline. Amalekid tuli hävitada, kuid nende keskel elavad keenlased säästa. Ehkki ka viimatinimetatud rahvas polnud ebajumalateenistusest täiesti vaba, teenisid nad ka Jumalat ning suhtusid Iisraeli sõbralikult. Sellest hõimust pärines Moosese kälimees Hoobab, kes oli saatnud iisraellasi nende kõrberännakul ning kelle hea paikkonna tundmine oli olnud neile suureks abiks.

(629) Pärast vilistide purukslöömist Mikmasis jätkas Saul sõdimist moabiitide, ammonlaste ja edomlastega, samuti amalekkide ja vilistidega. Kõik need sõjaretked olid võidukad. Saanud nüüd korralduse hävitada amalekid, kuulutas ta koheselt neile sõja. Ta kutsus rahva relvile ja kuna tema autoriteedile lisandus ka prohveti oma, tuli Iisraeli mehi kokku hulgaliselt. Seda sõjakäiku ei tulnud ette võtta omakasu ihalusest, sest iisraellased ei pidanud endale saama ei võiduau ega sõjasaaki. Nad pidid minema sõtta ainult selleks, et täita Jumala korraldust ja olla amalekkide jaoks Tema kohtuotsuse täideviijaks. Jumala plaan oli, et kõik teised rahvad näeksid ühe Tema vastu trotsinud rahva saatust ning mõistaksid, et Ta hävitas nad just selle rahva abil, keda nad olid põlastanud.

"Ja Saul lõi amalekke Havilast kuni Suuri teelahkmeni, mis on Egiptuse ees. Ja ta võttis Agagi, Amaleki kuninga, elusalt vangi, aga kogu rahva hävitas ta mõõgateraga sootumaks. Aga Saul ja rahvas andis armu Agagile ja parimaile pudulojustest ja veistest, nuumloomadele ja talledele, ja kõigile, mis oli hea ega tahtnud neid hävitada sootumaks; aga kõik, mis oli väärtuseta ja väeti, nad hävitasid sootumaks."

Võit amalekkide üle oli Sauli hiilgavaim võit ja see süütas tema südames taas selle uhkuse, mis oli tema suurim oht. Jumala vaenlased amalekid oli kästud täielikult hävitada, kuid seda käsku täideti ainult osaliselt. Saul arvas, et kuningliku sõjavangi kohalolek suurendab tema võiduka tagasipöördumise pidulikkust veelgi. Nii söandas ta jäljendada ümbritsevate rahvaste tava ja jätta ellu Agag, amalekkide metsikuim ja sõjakaim kuningas. Rahvas jättis enda jaoks ellu parimad kariloomad ja koormakandjad loomad, et ohverdada kariloomad Issandale. Tegelikult soovisid nad neid kasutada ainult selleks, et oma karja säästa. Saul oli nüüd otsustavas läbikatsumises. Otsustades toimida sõltumatu isevalitsejana, oli ta tegutsenud jultunult vastu Jumala tahet ning osutunud kõlbmatuks valitsema Issanda asevalitsejana. Samal ajal, kui võidujoovastuses Saul marssis oma armeega kodu poole, valitses prohvet Saamueli kodus sügav kurbus. Saamuel oli saanud Issandalt sõnumi, milles kuninga teguviis hukka mõisteti: (630) "Ma kahetsen, et ma olen Sauli kuningaks tõstnud, sest ta on taganenud minu järelt ega ole täitnud mu käsku!" Prohvet tundis hingevalu mässulise kuninga käitumise pärast; ta nuttis ja palvetas kogu öö, et Jumal muudaks oma kohutava otsuse ümber.

Jumal ei kahetse nagu inimene. "Iisraeli Hiilgus ei valeta ega kahetse, sest Ta ei ole inimene, et Ta kahetseb!" Inimese kahetsus viitab meelemuutusele, Jumala kahetsus aga olukorra ja asjaolude muutumisele. Inimene võib muuta oma vahekorda Jumalaga, kas nõustudes nende tingimustega, millega ta Jumalale heameelt valmistab või vastu võttes nende vastase hoiaku, kuid Issand on "seesama, eile ja täna ja igavesti" (Heb.13,8). Sauli sõnakuulmatus muutis tema suhet Jumalasse, kuid Jumala heakskiidu tingimused ei muutunud ning Tema nõudmised jäid jõusse, sest Tema "juures ei ole muutust ega varjutuste varju" (Jak.1,17).

Raske südamega asus prohvet järgmisel hommikul teele, et kohtuda rängalt eksinud kuningaga. Saamuel lootis, et Saul asja üle järele mõtleb, oma pattu mõistab ning kahetsuse ja alandumise kaudu taas Jumala heakskiidu pälvib. Kuid pärast esimese sammu astumist muutub astumine kergemaks ka patuteel. Saul oli läinud sõnakuulmatuses nii kaugele, et ta ei osanud enam Saamuelilegi muud öelda kui valetada. Saul hüüdis: "Jehoova õnnistagu sind! Mina olen Jehoova käsku täitnud!"

Ometi kandusid prohveti kõrvu hääled, mis kummutasid sõnakuulmatu kuninga sõnad. Saamuel küsis teravalt: "Mis pudulojuste määgimine see on, mis mu kõrvu kostab, ja veiste ammumine, mida ma kuulen?" Saul vastas: "Need on toodud amalekkide käest, sest rahvas säästis parimad pudulojused ja veised, et neid ohverdada Jehoovale, su Jumalale; aga teised me oleme hävitanud sootumaks!" Tegelikult oli rahvas toiminud Sauli korralduse kohaselt, ent kuningas oli valmis veeretama oma sõnakuulmatuse nende kaela.

Sõnum Sauli hülgamisest tegi Saamuelile kirjeldamatut valu. See sõnum tuli välja öelda kogu Iisraeli armee kuuldes ajal, mil sõdurid uhkeldasid ja juubeldasid võidu üle, mille nad omistasid oma vapra kuninga sõjapidamisoskustele, sest Saulil oli olnud selles lahingus edu ilma Jumalalt nõu küsimata. (631) Kui prohvet tajus Sauli mässumeelt, täitis teda meelepaha selle pärast, et kuningas astus üle taeva korraldusest ja juhtis Iisraeli pattu tegema, ehkki Jumal oli andnud neile nii suured õnnistused. Kuninga selgitused ei petnud Saamueli. Mure ja meelepahaga kuulutas ta: "Jäta! Mina kuulutan sulle, mis Jehoova täna öösel mulle kõneles!... Eks sina, kui sa pisike alles olid omast meelest, Iisraeli suguharudele peaks ei saanud, ja Jehoova võidis sind kuningaks Iisraeli üle!" (v.t.). Saamuel kordas Issanda korraldust amalekkide suhtes ning nõudis selgitust, miks polnud kuningas korraldust täitnud.

Saul jätkas visalt eneseõigustust: "Mina olen kuulnud Jehoova häält ja olen käinud teed, kuhu Jehoova mind läkitas. Ma olen toonud Amaleki kuninga Agagi ja olen hävitanud amalekid sootumaks. Aga rahvas võttis saagist pudulojuseid ja veiseid, parima osa hävitamisele kuuluvast, et seda ohverdada Jehoovale, su Jumalale Gilgalis!"

Pühalike ja karmide sõnadega kummutas prohvet kuninga valedemüüri ja kuulutas vastuvaidlematu otsuse: "Ons Jehooval hea meel põletus- ja tapaohvritest samuti kui Jehoova hääle kuulda võtmisest? Vaata, sõnakuulmine on parem kui tapaohver, tähelepanu parem kui

jäärade rasv! Sest vastupanu on otsekui nõiduse patt, tõrksus ebajumalate ja teeravite teenistus! Et sa oled põlanud Jehoova sõna, siis põlgab Temagi su kuningaks olemist!"

Kui kuningas seda kohutavat otsust kuulis, hüüatas ta: "Ma olen pattu teinud, sest ma olen astunud üle Jehoova käsust ja sinu sõnadest, sellepärast et ma kartsin rahvast ja kuulasin nende häält!" Prohveti hukkamõistust ehmunud Saul tunnistas oma süüd, mida ta seni oli visalt eitanud. Ometi süüdistas ta veel nüüdki rahvast ja väitis, et oli hirmust rahva ees pattu teinud.

Niisiis ei tundnud Iisraeli kuningas kurbust patu pärast, vaid karistuse pärast, kui ta Saamueli palus: "Aga anna nüüd ometi mulle mu patt andeks ja pöördu ühes minuga tagasi, et saaksin kummardada Jehoovat!" Kui Saul oleks tõesti kahetsenud, siis oleks ta oma pattu avalikult tunnistanud, ent tema püüdis säilitada eelkõige oma väärikust ja rahva üle valitsemist. Ta soovis, et Saamueli kohalolek suurendaks tema mõjuvõimu rahva üle.

(632) "Mina ei tule sinuga tagasi," vastas prohvet, "sest sa oled põlanud Jehoova sõna ja Jehoova põlgab sind, nõnda et sa enam ei või olla Iisraeli kuningas!" Kui Saamuel pöördus, et lahkuda, haaras kuningas hirmunud meeleheites kinni tema kuuest, et prohvetit minemast takistada, kuid kuub rebenes tema käte vahel. Seepeale lausus prohvet: "Jehoova on täna rebinud Iisraeli kuningriigi sinult ja annud su ligimesele, kes on parem sind!"

Sauli tegi ärevaks rohkem Saamueli äraminek kui Jumala meelepaha. Ta teadis, et rahvas usaldab rohkem prohvetit kui teda. Saul tajus, et kui jumaliku korralduse põhjal võitakse nüüd kuningaks keegi teine, on tema maine igal juhul kadunud. Ta kartis, et rahvas tõuseb kohe tema vastu, kui Saamuel ta täiesti hülgab. Seepärast anus Saul prohvetit osutada talle seda au, et ta rahva nähes osaleb koos temaga jumalateenistusel. Jumalalt saadud juhise kohaselt nõustus Saamuel kuninga palvega, et mitte anda põhjust mässuks. Ent ta oli kohal ainult vaikiva tunnistajana.

Veel tuli teostada üks karm ja kohutav õiglusetegu. Saamuel pidi avalikult taastama Jumala au ja hukka mõistma Sauli teguviisi. Ta käskis tuua amalekkide kuninga. Kõigist neist, kes olid Iisraeli mõõga läbi langenud, oli Agag kõige armutum ja süüdiolevam. Ta oli vihanud Jumala rahvast, püüdnud teda hävitada ning tema mõju oli soodustanud ebajumalateenistust kõige rohkem. Agag tuli prohveti korralduse peale kohale ja uskus, et igasugune surmaoht oli möödas. Saamuel aga kuulutas: Otsekui sinu mõõk tegi naised lastetuks, nõnda jääb su ema naiste hulgas lastetuks!" Ja Saamuel raius Agagi tükkideks Jehoova ees Gilgalis." Seda teinud, pöördus Saamuel tagasi koju Raamasse, Saul aga Gibeasse. Pärast seda kohtusid prohvet ja kuningas veel vaid ühel korral.

Siis, kui Saul kutsuti kuningaks, oli ta oma võimeid väga tagasihoidlikult hinnanud ja kuulas meelsasti õpetust. Tal puudusid teadmised ja kogemus ning tema iseloomus oli tõsiseid puudusi. Ent Issand andis oma Püha Vaimu teda juhtima ja aitama ning lõi talle võimaluse arendada välja Iisraeli valitsejale vajalikud võimed. Kui Saul oleks jäänud alandlikuks ja

jumaliku tarkuse juhtimise alla, (633) oleks ta kõrgel ametipostil edenenud ja tulnud sellega auga toime. Jumaliku armu mõjul oleks tugevnenud iga hea omadus ja halb kalduvus kaotanud jõu. Sama soovib Issand teha kõigile, kes end Tema kätesse annavad. Ta on kutsunud oma töö erinevate ülesannete täitmiseks paljusid meelsuselt alandlikke ja õpihimulisi inimesi ning paneb nad ametisse, et nad võiksid õppida Temalt. Ta avab neile nende iseloomupuudusi ja annab kõigile, kes Temalt abi otsivad, jõu eksimused parandada.

Ent Saul ülendas uhkelt ainult ennast ning teotas oma uskmatuse ja sõnakuulmatusega Jumalat. Ehkki ta troonile kutsutuna oli alandlik ja vähenõudlik, muutis edu ta ennastusaldavaks. Juba tema valitsusaja esimene võit äratas temas uhkusetunde, mis oli tema suurim oht. Gileadi Jaabesi vabastamisel oli ta ilmutanud sellist vaprust ja sõjalist osavust, et see sütitas rahva seas kuninga ülistamise entusiasmi; rahvas aga unustas, et Jumal oli kasutanud Sauli ainult abivahendina Tema kätes. Ehkki Saul andis algul au Jumalale, omistas ta hiljem selle endale. Ta ei tundnud enam sõltuvust Jumalast ja see viis lõpuks niikaugele, et ta häbistas jultunult Issandat Gilgalis. Sama pime eneseusaldus mõjutas teda tõrjuvalt suhtuma Saamueli manitsustesse. Saul tunnistas, et Saamuel oli Jumalast saadetud prohvet ja seepärast oleks ta pidanud võtma tõeks tema noomitused ka siis, kui ta ise poleks mõistnud, et ta oli patustanud. Oleks ta olnud tahtlik oma viga mõistma ja tunnistama, oleks see kibe kogemus kaitsnud teda tulevikus.

Kui Issand oleks tol korral Saulist täiesti lahkunud, ei oleks Ta enam kuningale rääkinud oma prohveti kaudu ega usaldanud talle konkreetset ülesannet, millega ta võinuks parandada oma varasemaid vigu. Kui keegi, kes tunnistab end Jumala lapseks, lakkab täitmast Tema tahet ning mõjutab oma suhtumisega ka teisi olema Issanda käskude suhtes aukartusetud ja halvustavad, siis võib ta ometi veel muuta oma kaotuse võiduks, kui ta tõeliselt murtud südamega kuulab noomitust ja pöördub kahetsevana ja uskuvana Jumala poole. Kaotusealandus osutub sageli õnnistuseks, kuna see aitab meil mõista, et me ei suuda täita Jumala tahet ilma Tema abita.

Kui Saul hülgas Jumala Püha Vaimu kaudu antud (634) manitsused ning pidas ennast visalt õigesti toiminuks, hülgas ta tegelikult ainsa vahendi, millega Jumal võinuks teda isekusest vabastada. Ta oli end tahtlikult Jumalast lahutanud ega võinud saada jumalikku abi ja õpetust enne, kui ta oma patte tunnistades taas Jumala poole pöördus.

Gilgalis oli Saul näinud välja väga vaga, kui ta ohverdas Iisraeli armee silme all Jumalale ohvrit. Ent tema vagadus polnud siiras. Jumala korralduse vastaselt teostatud ohvriteenistus

hoopis nõrgestas Sauli positsiooni, võõrandades teda abist, mida Jumal vägagi soovis talle anda.

Sõjakäigul amalekkide vastu mõtles Saul, et ta oli teinud kõik, mida Issand oli käskinud, kuid Issand ei rahuldunud osalise kuulekusega ega vaadanud läbi sõrmede hoolimatusele, ehkki motiivid näisid väga usutavaina. Jumal ei luba kellelgi täita Tema nõudmisi omatahtsi. Issand oli öelnud Iisraelile: "Ärge tehke... igaüks seda, mis õige on tema silmis... Pane tähele ja kuule kõiki neid käsusõnu, milled ma sulle annan" (5.Ms.12,8.28). Otsustades mingi asja üle, mida peame tegema, ei peaks me küsima: kas see ei tundu kuidagi kahjulik, vaid: kas see on kooskõlas Jumala tahtega. "Mehe meelest on mõnigi tee õige, aga lõppeks on see surma tee!" (Õps.14,12).

"Sõnakuulmine on parem kui ohver." Ohvritel iseenesest ei olnud Jumala silmis mingit väärtust. Nende abil väljendas ohverdaja kahetsust oma patu pärast, usku Kristusesse ja tõotust edaspidi Jumala käsule kuuletuda. Ilma kahetsuse, usu ja südamekuulekuseta olid ohvrid väärtusetud. Kui Saul tahtis Jumala korralduste vastaselt tuua ohvriks midagi sellist, mida Jumal oli hävingule määranud, väljendas Saul avalikult halvakspanu Jumala autoriteedi suhtes. Selline ohvriteenistus oleks teotanud taevast. Ehkki meie näeme Sauli pattu ja selle tagajärgi, toimivad meist paljud sarnaselt. Keeldudes uskumast ja täitmast üht või teist Issanda nõudmist, ohverdavad paljud Jumalale kangekaelselt vormiliku religiooni. Sellise teenistuse juures puudub Jumala Vaim. Pole oluline, kuivõrd innukalt inimesed oma religioosseid tseremooniaid täidavad — Issand ei saa neid heaks kiita, kui nad jätkuvalt ignoreerivad tahtlikult Tema kasvõi üht käsku.

(635) "Sest vastupanu on otsekui nõiduse patt, tõrksus ebajumalate ja teeravite teenistus." Mässu algatajaks oli Saatan ja igasugune sõnakuulmatus Jumalale tuleneb otseselt Saatana mõjust. Need, kes tõstavad mässu Jumala valitsuse vastu, on astunud liitu peataganejaga. Tema rakendab kogu oma väge ja osavust selleks, et vallata inimeste meeli ning luua väärarusaamu. Tema näitab kõike vales valguses. Meie esimeste esivanemate sarnaselt näevad need, kes on tema nõidusliku mõju all, üleastumises ainult suurt kasu.

Kaalukaim tõend Saatana petvast väest on tõsiasi, et see eksitab tema juhtimisele alistunud inimesed mõtlema, et nad teenivad Jumalat. Kui Korah, Daatan ja Abiram Moosese autoriteedi vastu mässu tõstsid, arvasid nad end vastanduvat ainult inimlikule juhile, kes oli nende sarnane; nad uskusid, et teevad teene Jumalale. Ent hüljates Jumala poolt valitud tööriista, hülgasid nad Kristuse ja kurvastasid Jumala Vaimu. Sarnaselt tunnistasid Kristuse

ajal Juuda rahva vanemad ja kirjatundjad, et nad kaitsevad innukalt Jumala au — ja ometi lõid nad risti Tema Poja. Sama meelsust kannavad tänapäeval need, kes toimivad Jumala tahtele vastu pannes oma tahte järgi.

Saulil oli küllaldaselt tõendeid sellest, et Saamuel oli Jumala Vaimust inspireeritud. Sauli jultumus ignoreerida prohveti kaudu antud Jumala korraldust, oli kaine mõistuse ja otsustusvõime vastu. Tema saatuslik jultumus sai olla ainult Saatana nõidusliku mõju tagajärg. Saul oli väga innukalt kõrvaldanud riigist ebajumalateenistuse ja nõiduse. Ent üle astudes jumalikust korraldusest, oli ta toiminud samast vastupanuvaimust ajendatuna ning saanud sama tõelise inspiratsiooni Saatanalt nagu need inimesed, kes otseselt nõidust harrastasid. Ja noomimine tugevdas tema mässumeelt veelgi. Hullemini poleks ta saanud Jumala Vaimu teotadagi — isegi juhul, kui ta oleks avalikult liitunud ebajumalakummardajatega.

Ohtlik on alahinnata Jumala Sõna või Tema Vaimu hoiatusi ja manitsusi. Paljud kalduvad Sauli sarnaselt nii sageli kiusatustele järele andma, et nad ei suuda lõpuks tajuda patu tõelist olemust. Nad on enda meelest silmas pidanud mingit head eesmärki ega leia, et on teinud midagi halba, ehkki nad kalduvad Issanda nõuetest kõrvale. Selliselt pilkavad nad armu Vaimu ja jäävad enda valitud eksitustesse.

(636) Sauli näol andis Jumal Iisraelile meelepärase kuninga nagu Saamuel Gilgalis kuningaks kinnitamisel oli Sauli kohta öelnud: "Vaata, siin on kuningas, kelle te olete valinud, keda te nõudsite!" (1.Sam.12,13). Nägus, suurepärase välimusega ja vürstliku käitumisega Saul vastas pealtnäha rahva ootustele kuninglikust väärikusest. Nad pidasid tema isiklikku vaprust ja võimekust vägesid juhtida omadusteks, mis kõige enam tekitasid teistes rahvastes lugupidamist. Nad muretsesid vähe selle pärast, et nende kuningal oleksid need õilsad omadused, mis ainuüksi teevad ta kõlblikuks valitsema õiglaselt ja erapooletult. Nad ei palunud kuningat, kel oleks tõeline iseloomuõilsus ja kes austaks ning armastaks Jumalat. Nad ei küsinud Jumalalt, millised omadused peaksid olema valitsejal selleks, et nad võiksid säilitada oma erilise, püha olemuse Jumala valitud rahvana. Nad ei otsinud Jumala tahet, vaid tahtsid toimida oma meele järgi. Seepärast andis Jumal neile sellise kuninga nagu nad soovisid — kes oli iseloomult nende sarnane. Oma südames ei alistunud nad Jumalale ning ka nende kuningas ei alistunud jumaliku armu mõjule. Sellise kuninga võimu all omandasid nad kogemuse, mis pidi neid sundima nentima oma viga ja juhtima nad taas Jumalale allumisele.

Andes Saulile kuningriigi valitsemise, ei jätnud Issand teda ometi tema enda hooleks. Issand laskis Pühal Vaimul Saulis tegutseda ja paljastada, et tema kui nõrk inimlaps vajas

jumalikku armu. Oleks Saul toetunud Jumalale, oleks Jumal olnud temaga. Seni, kui Sauli tahe oli Jumala tahte kontrolli all ja seni, kui ta allus Jumala Vaimu juhtimisele, sai Jumal pärjata tema tegevust eduga. Ent siis, kui Saul otsustas tegutseda Jumalast sõltumatult, ei saanud Issand teda enam õpetada, vaid oli sunnitud ta kõrvaldama. Siis kutsus Ta troonile mehe "oma südame järgi" (1.Sam.13,14) — mitte mehe, kellel oleks olnud veatu iseloom, vaid kes endale lootmise asemel toetus Jumalale ja laskis Tema Vaimul end juhtida, ja kes patustamise korral alistus Issanda manitsustele ja karistusele.

Peatükk 62 TAAVET VÕITAKSE KUNINGAKS

(1.Sam.16,1-13.)

(637) Mõningad kilomeetrid Jeruusalemmast, "suure Kuninga linnast" lõunasse asub Petlemm. Siin sündis Iisai poeg Taavet rohkem kui tuhat aastat enne seda, kui sõime asetati laps Jeesus, keda Idamaa targad tulid kummardama. Sajandeid enne Päästja tulekut hoidis reibas nooruk Taavet karja Petlemma ümbritsevatel küngastel. Lihtne karjapoiss laulis omaloodud laule ja saatis oma reipaid nooruseviise kandlel. Issand oli valinud Taaveti ning valmistas teda üksilduses, karjade keskel, ette tööks, mida Ta hilisematel aastatel talle usaldada kavatses.

Kui Taavet oma tagasihoidlikku karjaseelu elas, kõneles Issand temast prohvet Saamuelile. "Ja Jehoova ütles Saamuelile: "Kui kaua sa leinad Sauli? Mina olen ju tema kui Iisraeli kuninga kõrvaldanud! Täida oma sarv õliga ja mine: mina läkitan sind petlemlase Iisai juurde, sest ma olen tema poegadest vaadanud enesele kuninga!... Võta üks õhvake enesega ühes ja ütle: Ma tulin Jehoovale ohverdama! Kutsu siis Iisai ohvrile ja mina õpetan sind, mida sa pead tegema; siis võia mulle see, keda ma sulle nimetan!" Ja Saamuel tegi, nagu Jehoova oli ütelnud ja läks Petlemma. Aga linna vanemad tulid värisedes temale vastu ja küsisid: "Kas tuled rahuga?" Ja ta vastas: "Rahuga! Vanemad võtsid vastu kutse tulla ohvriteenistusele ja Saamuel kutsus sinna ka Iisai oma poegadega. Ehitati altar ja valmistati ette ohver. Kohal oli kogu Iisai perekond, välja arvatud Taavet. Tema kui poegadest noorim oli jäetud lambaid hoidma, sest karja ei saanud kaitseta jätta.

(638) Pärast ohvriteenistust ja enne ohvrisöömaaja algust, hakkas Saamuel uurima prohvetliku pilguga Iisai suurepärase välimusega poegi. Eliab oli neist vanim ning meenutas kehakuju ja ilu poolest Sauli rohkem kui teised pojad. Tema nägusad näojooned ja kaunis kehakuju paelusid prohveti tähelepanu. Kui Saamuel tema vürstlikku rühti silmitses, mõtles ta: "See on vist tõepoolest mees, kelle Jumal on valinud Sauli järeltulijaks!" Ta ootas jumalikku luba võida teda kuningaks. Issand aga ei vaadanud välimusele. Eliab ei olnud jumalakartlik. Kui teda oleks kutsutud troonile, oleks temast saanud uhke ja karm valitseja. Seepärast vastas Issand Saamuelile: "Ära vaata ta välimusele ja kõrgele kasvule, sest ma olen jätnud tema kõrvale. Sest see pole nii, nagu inimene näeb; inimene näeb, mis silma ees, aga Jehoova näeb, mis südames." Väline ilu ei ole inimesele soovituseks Jumala ees. Inimese tõeline ilu väljendub tema iseloomu ja käitumise suurepärasuses ning südame sisim väärtus ja õilsus on see, mis otsustab, kas kõlbame Kõikväelisele Issandale. Vägagi sügavalt peaksime mõtisklema selle tõe üle siis, kui vaeme ennast ja teisi. Saamueli eksimisest võime õppida, kui kasutu on hinnata

kedagi näoilu või kehakuju järgi. Võime mõista, kuivõrd võimatu on inimesel oma tarkusega mõista südame saladusi ja taibata Jumala plaani — kui inimene ei saa taevast erilist valgustatust. Jumala mõtted loodolevuste kohta ületavad meie sureliku mõistuse, kuid Tema juhib oma lapsed kindlalt nende võimetele vastavale kohale ja aitab neil teostada just nende hoolde usaldatud töö, kui nad ainult allutavad oma tahte Jumalale niivõrd, et inimese rikutus ei saa tühistada Tema õnnistusrikkaid plaane.

Kui Eliab oli Saamueli uuriva pilgu alt läbi käinud, said teised kuus ohvriteenistuses osalevat poega riburadapidi sama vaatluse osaliseks. Ometi ei andnud Issand märku, et Tema oleks neist kellegi valinud. Vähemasti viimast neist silmitses Saamuel äreva pingega. Prohvet oli tõesti segaduses ja mures. Saamuel küsis Iisailt: "Kas poisid on kõik siin?" Isa vastas: "Noorim on veel järel, aga vaata, ta hoiab lambaid!" Saamuel palus kutsuda ka tema ja ütles: "Me ei istu lauda enne, kui ta siia tuleb!"

(641) Üksik karjane oli üllatunud sõnumitooja ootamatu kutse üle, mis teatas, et prohvet oli tulnud Petlemma ja palub kutsuda teda. Hämmastunult küsis ta, miks Iisraeli prohvet ja kohtumõistja tahab just teda näha, kuid ta kuuletus kutsele viivitamatult. "Ta oli punapalgeline, ilusate silmadega ja kauni välimusega." Kui Saamuel seda meeldivat, mehelikku ja tagasihoidlikku karjust silmitses ja heameelt tundis, kuulis ta Issanda häält ütlemas: "Tõuse ja võia teda, sest tema on see!" Taavet oli osutunud vapraks ja ustavaks tagasihoidlikus karjaseametis ning nüüd oli Jumal valinud ta oma rahva peameheks. "Ja Saamuel võttis õlisarve ja võidis teda ta vendade keskel. Ja Jehoova Vaim tuli võimsasti Taaveti peale, alates sellest päevast ja edaspidi." Prohvet oli oma ülesande täitnud ning võis rahuliku südamega naasta Raamasse.

Saamuel ei olnud kõnelnud asjast isegi mitte Iisai perekonnale ja Taaveti võidmisestki ei saanud keegi teada. Ainult noorukile tuligi teadvustada, et teda ootab kord ees kõrge ametikoht. See teadmine pidi tal aitama eelolevate aastate mitmesugustes kogemustes ja ohtudes ustavalt järgida sihti, mida Jumal oli Tema elu jaoks kavandanud.

Taavetile osutatud suur au ei teinud teda uhkeks. Tulevasest kõrgest ametist hoolimata jätkas ta vaikselt oma tegevust ja oli valmis ootama, kuidas Issand oma plaani omal ajal ja omal viisil täide viib. Sama alandliku ja tagasihoidlikuna, nagu enne võidmist, pöördus karjapoiss tagasi oma mäekinkudele ja hoidis karja sama hoolikalt nagu enne. Ent uue innuga lõi ta nüüd laule ja sõrmitses kannelt. Tema pilgule avanes viljakas ja mitmekesiselt kaunis maastik. Viinapuud küpsetasid päikese käes oma kobaraid. Lehtpuud metsas lehvitasid tuules rohelist lehestikku. Taavet nägi, kuidas taevas kümbles päikesekullas siis, kui päike tuli välja otsekui peigmees kambrist ja rõõmustus nagu sangar jooksurajal. Tema ümber kõrgusid taeva poole ülevad mäetipud, kauguses sinasid Moabi mäestiku kaljused seinad ning nende kohal kaardus sinitaevas. Ja kõige selle taga oli Jumal, nähtamatuna, ent iga Tema loomistöö poolt ülistatuna. Päikesesära, mis kuldas metsi ja mägesid, aasu ja jõgesid, suunas mõtted valguse Isale, kellelt tuleb kõik hea ja täiuslik and. (642) Iga päev võis noor luuletaja märgata avaldusi

Looja iseloomust ja majesteetlikkusest, ning rõõmuga teenis ta Teda kogu südamest. Jumalast ja Tema tegudest mõtisklemine arendas Taaveti vaimseid võimeid hilisema elutöö jaoks. Ta sai iga päevaga Jumalale üha lähemale. Alati ulatusid tema mõtted uute sügavusteni, ammutamaks värsket temaatikat oma laulude ja kandlelugude jaoks. Tema kaunis hääl kaikus vastu mäerinnakutelt, olles otsekui vastuseks inglite rõõmulauludele taevas.

Kes suudaks hinnata nende töörohkete aastate ja üksildastel mäekinkudel läbitud rännuteede osa? Sealne vaikus viis Taaveti ühendusse Jumala ja loodusega. Loomi karjatades koges ta ohte ja nendest pääsemist, muret ja rõõmu. Kõik see kujundas Taaveti iseloomu ja mõjutas tema hilisemat elu, kuid mitte ainult seda. Iisraeli kaunislauliku psalmide kaudu õhutavad tema kogemused armastust ja usku Jumalasse inimeste südameis ning toovad neid lähemale Tema igavesti armastavale südamele, kelles elavad kõik Tema loodolevused.

Noormehe-ea ilus ja jõus valmistus Taavet täitma oma kõrget ametit maa suurmeeste hulgas. Oma talente — Jumalalt saadud väärtuslikku andi — kasutas ta selleks, et ülistada jumaliku Andja au. Mõtisklusehetkil sai ta sellist tarkust ja vagadust, mis tegid ta armsaks nii Jumalale kui inglitele. Mõtiskledes Looja täiuslike tegude üle, avanes talle üha selgem arusaam Jumalast. Selgusetud teemad selginesid, raskestimõistetavad küsimused avanesid, keerulised probleemid lahenesid ja sedamööda, kuidas ta sai uut valgust, ülistas ta veel vaimustunumalt Jumala ja Lunastaja au. Armastus, mis teda liigutas, kurbus, mis tema südant pigistas ning võidud, mida ta saavutas, andsid mõtteainet. Kui ta nägi Jumala armastavat juhtimist oma elus, soovis ta veel tulisemalt ja tänumeelsemalt teenida Teda kogu südamest. See pani ta hääle kõlama veel jõulisemalt ning kutsus tema kandlest esile veel juubeldavamaid viise. Nii kasvas karjuspoiss väest väesse ja tundmisest tundmisesse, sest Issanda Vaim tegutses temas.

Peatükk 63 -TAAVET JA KOLJAT

(1.Sam.16,14-23; 17. ptk.)

(643) Kui kuningas Saul mõistis, et Jumal oli ta hüljanud ning ta tajus prohveti hukkamõistusõnade jõudu, täitis teda lootusetus ja kibe mässumeel. Tõeline kahetsus ei olnud vallanud uhke kuninga meelt. Ta ei tajunud oma patu olemust ega asunud parandama eluviise, vaid leidis, et Jumal oli kohelnud teda ebaõiglaselt, kui Ta oli tõuganud tema troonilt ja jätnud tema järeltulijad ilma kroonist. Alatasa mõtles ta hävingule, mis oli tabanud tema koda. Tema meelest pidi piisama vaprusest, mida ta oli ilmutanud võitluses vaenlastega, selleks et korvata sõnakuulmatuse pattu. Ta ei võtnud alandlikult omaks Jumala karistust, vaid sööstis kõrgilt üha sügavamasse meeleheitesse, kuni ta seisis mõistuse kaotamise äärel. Nõuandjad soovitasid kuningal võtta teenistusse üks osav muusik, lootuses, et muusikariista kaunid helid hajutavad kuninga mureliku meele pinget. Jumala juhtivuse kohaselt kutsuti kuninga juurde Taavet kui osav kandlemängija. Tema ülevad ja taevast inspireeritud viisid avaldasidki soovitud mõju. Need kõrvaldasid Sauli sünge pilvena painanud raskemeelsuse.

Kui Taaveti teeneid Sauli õukonnas enam ei vajatud, pöördus ta tagasi oma lammaste juurde mägismaal ning jäi käitumiselt ja meelsuselt ikka lihtsaks. Alati, kui teda vajati, kutsuti ta kuninga teenistusse, et leevendada valitseja rahutut meelt, kuni kuri vaim tast jälle lahkus. Ehkki Saul ütles, et ta armastas Taavetit ja tema muusikat, pöördus noor karjane vägagi meelsasti kuningakojast tagasi kodustele karjamaadele.

(644) Taavet kasvas armus Jumala ja inimeste meelest. Talle oli õpetatud Issanda teed ja nüüd otsustas ta endisest täielikumalt täita Jumala tahet. Tal oli palju, millest mõelda. Ta oli olnud kuninga õukonnas ja näinud, kui vastutusrikas oli kuninga amet. Ta oli märganud mõningaid Sauli meelt vaevavaid kiusatusi ning õppinud üht-teist Iisraeli esimese kuninga iseloomu ja käitumise varjukülgedest. Ta oli näinud sünget murepilve kuninglikku toredust varjutamas ja teadis, et Sauli ja ta perekonna koduelu polnud kaugeltki õnnelik. Kõik see tekitas Taavetis murelikke mõtteid, sest teda oli võitud uueks Iisraeli kuningaks. Kuid sügavate muremõtete keskel hakkas ta sõrmitsema kannelt ja sellelt kõlavad viisid juhtisid ta mõtted kõige hea Andjale ning hajutasid tulevikku varjutavad tumedad pilved.

Selliselt õpetas Jumal Taavetile usalduse ja vastutuse õppetunde. Nii nagu Moosest valmistati ette tema tööks, nii valmistas Issand Iisai poega valitud rahva juhiks. Lambakarjade eest hoolitsedes õppis Taavet hindama suure Ülemkarjase hoolt oma karjalammaste eest.

Inimtühjad mäed ja metsikud kaljulõhed, kus Taavet oma karjadega rändas, olid ka kiskjate varjupaigaks. Sageli tuli Jordani-äärseist padrikuist lõvi või koopast mägestikus näljane karu lambaid jahtima. Tolle aja tava kohaselt oli Taaveti relvaks ainult ling ja karjasekepp, ometi suutis ta juba kaunis noorelt oma karju jõuliselt ja julgelt kaitsta. Hiljem kirjeldas ta juhtumeid metsloomadega nii: "Kui tuli lõukoer või karu ja viis lamba karjast ära, siis ma läksin temale järele ja lõin ta maha ning päästsin ta saagi tema suust; ja kui ta tõusis mu

vastu, siis ma haarasin tal habemest kinni, lõin ta maha ja tapsin tema" (1.Sam.17,34-35). Sellised kogemused panid Taaveti proovile ning arendasid temas julgust, kindlust ja usku.

Taavet oli tuntud vaprate tegude poolest juba enne, kui ta Sauli õukonda kutsuti. Ametnik, kes temast kuningale rääkis, ütles et "ta on vapper kangelane, sõjamees ja osav sõnas... ja Jehoova on temaga."

(645) Siis, kui Iisrael asus sõdima vilistidega, läksid ka kolm Iisai poega Sauli armeesse, ent Taavet jäi koju. Mõne aja pärast läks ta Sauli leeri külla. Isa soovil pidi ta viima kosti ja tervitusi oma vanematele vendadele, kelle käekäigu kohta isa teada tahtis. Ent Iisai ei teadnud, et noorele karjasele oli usaldatud veel tähtsamgi ülesanne. Iisraeli armee oli ohus ja Jumala ingel juhtis Taavetit oma rahvast päästma.

Sõjaleerile liginev Taavet kuulis otsekui algava lahingu kära ja tõepoolest just siis jõudis ta "vankriteleeri, kui sõjavägi sõjakisa tõstes läks välja võitlusrindele." Iisrael ja vilistid rivistusid üles teineteise vastas. Taavet jooksis väehulga juurde ja tervitas oma vendi. Parajasti siis, kui ta nendega kõneles, astus esile vilistide kangelane Koljat. Solvavate sõnadega häbistas ta Iisraeli ning kutsus neid üles leidma oma ridadest mees, kes temaga kahevõitlusse astuks. Ta kordas üleskutset ning Taavet nägi, et kogu Iisraeli väehulk oli hirmul. Kui Taavet kuulis, et vilist oli ilkunud solvanguid juba mitmeid päevi, ilma et oleks leidunud kangelast, kes teda vaikima oleks sundinud, läks ta sisemiselt põlema. Ta soovis innukalt minna kaitsma Jumala au ja Tema rahva head nime.

Iisraeli sõjavägi oli masendunud ja hirmul. Nad ütlesid üksteisele: "Kas näete seda meest, kes üles tuleb? Ta tuleb muidugi Iisraeli teotama." Häbi ja pahameelega hüüatas Taavet: "Kes on see ümberlõikamata vilist, et ta teotab elava Jumala väehulki?"

Kui Eliab, Taaveti vanim vend, neid sõnu kuulis, mõistis ta tundeid, mis noormehe hinges põlesid. Juba karjasena oli Taavet olnud harvanähtavalt usaldav, julge ja jõuline. Saamueli salapärane külaskäik nende isakoju ning märkamatu lahkumine sealt olid äratanud vendades kahtlustusi külaskäigu tegeliku põhjuse üle. Nad olid muutunud kadedaks, kui nägid Taavetit austatavat rohkem kui neid ning nad ei pidanud temast lugu ega armastanud teda nii nagu tema õilsus ja vennalik õrnus väärinuks. Nad pidasid Taavetit ainult karjapoisiks ning Eliabi meelest oli venna küsimus nüüd etteheiteks tema argusele, kuna tema ei olnud mingil moel püüdnud hiiglaslikku vilisti vaikima panna. Seepärast hüüatas vanem (646) vend vihaselt: "Mispärast sa tulid siia? Ja kelle juurde sa jätsid selle väikese karja sinna kõrbe? Ma tunnen küll su ülbust ja su südame kurjust? Sa tulid muidugi selleks, et näha taplust!" Taavet vastas lugupidavalt, kuid kindlalt: "Mida ma siis nüüd olen teinud? Eks see olnud ju ainult kõnelus?"

Taaveti sõnadest räägiti kuningale, kes kutsus nooruki enda juurde. Saul kuulas üllatusega karjast, kes lausus: "Ärgu lasku keegi tema pärast oma julgust langeda! Su sulane läheb ja võitleb selle vilistiga!" Saul püüdis Taavetit mõjutada sellest mõttest loobuma, kuid noormees oli vankumatu. Ta rääkis lihtsalt ja kelkimata, mida oli kogenud isa karju hoides: "Küllap

Jehoova, kes mind on päästnud lõukoera ja karu küüsist, päästab mind ka selle vilisti käest!" Siis ütles Saul Taavetile: "Mine, ja Jehoova olgu sinuga!"

Nelikümmend päeva oli hiiglaslik vilist hoidnud oma kõrgi väljakutsega Iisraeli väehulki hirmu alla. Tema tohutu keha tekitas õudust, sest mees oli kuus küünart ja üks vaks pikk. Tal oli peas vaskkiiver ja seljas soomusrüü, mis kaalus viis tuhat seeklit vaske, jalgade ümber aga kandis ta vaskseid säärekilpe. Soomusrüü koosnes kalasoomuste kujuliselt nii tihedasti vaheliti asetatud vaskplaatidest, et viskoda ega nool poleks suutnud sellest läbi tungida. Õlal kandis hiiglane tohutut vaskpiiki. "Ta piigivars oli nagu kangrupoom, ja ta piigiots vaagis kuussada seeklit rauda; ja tema ees käis ta kilbikandja."

Hommikuti ja õhtuti oli Koljat lähenenud Iisraeli leerile ja hüüdnud valju häälega: "Mispärast tulite välja ja seadsite endid tapluseks? Eks ole mina vilist ja teie Sauli sulased? Valige enestele üks mees ja las ta tuleb alla minu juurde. Kui ta suudab minuga võidelda ja lööb mu maha, siis oleme meie teie sulased; aga kui mina ta võidan ja tema maha löön, siis olete teie meie sulased ja peate meid teenima!" Ja vilist jätkas: "Mina teotan täna Iisraeli võitlusridu! Andke mulle üks mees, et me võiksime teineteisega võidelda!"

(647) Ehkki Saul oli andnud Taavetile loa Koljati väljakutsele vastata, lootis kuningas vähe Taaveti julge ürituse kordaminekule. Noormehel kästi selga panna kuninga sõjavarustus. Talle pandi pähe raske vaskkiiver ja selga soomusrüü ning tema puusale riputati valitseja mõõk. Nii relvastatuna asus ta teele, kuid pöördus peagi tagasi. Murelikud pealtvaatajad mõtlesid esmalt, et Taavet ei julgenud siiski eluga riskida ja niivõrd ebavõrdse vastasega võitlusse asuda. Kuid vapper noormees ei mõelnud hoopiski seda. Sauli juurde tagasi pöördunud Taavet palus luba raskest sõjavarustusest loobuda ning ütles: "Ei mina saa nendega käia, sest ma pole harjunud!" Nii võttis ta ült kuningliku sõjarüü ja varustas ennast ainult oma kepi, karjasepauna ja lihtsa linguga. Ta valis ojast viis siledat kivi, pani need pauna ja astus, ling käes, vilisti suunas. Hiiglaslik sõdalane astus julgelt esile, lootes kohata Iisraeli vägevaimat sõjameest. Sõjariistade kandja käis tema ees ja vilist näis tõepoolest võitmatuna. Jõudnud Taavetile ligemale, nägi vilist noorukit, keda ea poolest veel poisikeseks hüüti. Taaveti nägu õhetas tervisest ning ilma sõjavarustusetagi avaldas tema hea kehaehitus soodsat muljet. Ometi oli suur erinevus tema noorusliku ja vilisti massiivse kogu vahel.

Koljat üllatus ja vihastus: "Kas ma olen koer, et sa tuled mu juurde kepiga?" hüüdis ta. Seejärel needis ta Taavetit kõigi jumalate nimel, keda ta tundis. Ta irvitas: "Tule mu juurde, ja ma annan su liha lindudele taeva all ja loomadele väljal."

Taavet ei löönud vilistide kangelase ees araks. Ligemale astudes ütles ta vastasele: "Sina tuled mu juurde mõõga, piigi ja odaga, aga mina tulen su juurde vägede Jehoova, Iisraeli väehulkade Jumala nimel, keda sa oled teotanud! Täna annab Jehoova sind minu kätte, et ma sind maha lööksin ja su pea raiuksin; ja ma annan vilistide sõjaväe laibad täna lindudele taeva all ja metselajatele maa peal, ja kogu maailm saab teada, et Iisraelil on Jumal! Ja kogu see

väehulk saab teada, et Jehoova ei päästa mitte mõõga ega piigi abil, sest see on Jehoova võitlus ja Tema annab teid meie kätte!"

(648) Taaveti sõnades helises kartmatus ning tema kaunil näol säras võidurõõm. Need sõnad lausus ta selgelt ja kõlavalt, nii et rünnakuks rivistunud tuhanded rindesõdurid kuulsid öeldut selgesti. Koljatit vihastas see viimse piirini. Raevunult lükkas ta laupa kaitsva kiivri tahapoole. Ent ka Iisai poeg valmistus vaenlasega kohtuma. "Ja sündis, kui vilist tõusis ja tuli ning lähenes, et Taavetit kohata, siis ruttas Taavet ja jooksis rinde poole vilistile vastu. Ja Taavet pistis käe pauna, võttis sealt kivi ja lingutas ning tabas vilisti otsa ette; kivi tungis laupa ja ta langes silmili maha."

Mõlema armee ridu läbis üllatuskahin. Kõik olid uskunud, et Taavet saab kindlasti surma, ent kui kivi oli vihisenud läbi õhu otse oma märklaua poole, nägid nad, kuidas vägev sangar võpatas ja kätega näo kattis, otsekui oleks teda miski äkitselt pimestanud. Hiiglane vankus ja vaarus ning langes lõpuks maha justkui tormist murtud tamm. Taavet ei viivitanud silmapilkugi. Ta jooksis maaslamava Koljati juurde ja haaras mõlema käega mehe raske mõõga. Hetk varem oli hiiglane kiidelnud, et raiub sellega nooruki pea õlgadelt ning annab tema keha süüa lindudele taeva all. Nüüd tõusis sama mõõk õhku ja kiitleja enda pea veeres kehast kaugemale. Kogu Iisraeli leer puhkes juubeldama.

Viliste haaras kabuhirm ja segadus ning nad tormasid taganema. Heebrealaste võidukad hüüded kajasid vastu mäekülgedelt, kui nad põgenevale vaenlasele järele ruttasid. "Ja nad ajasid viliste taga kuni Gati teelahkmeni ja kuni Ekroni väravateni; ja maha löödud vilistid langesid Saaraimi teele, kuni Gati ja Ekronini. Siis Iisraeli lapsed pöördusid tagasi ägedast vilistide tagaajamisest ja riisusid nende leeri paljaks. Ja Taavet võttis vilisti pea ning viis selle Jeruusalemma, aga tema sõjariistad pani ta oma telki."

Peatükk 64 -TAAVET PAGULASENA

(1.Sam. 18-22. ptk.)

(649) Pärast Koljati tapmist jättis Saul Taaveti enda juurde ega lubanud tal enam isakoju tagasi minna. Sel ajal kiindus Joonatan Taavetisse — "Joonatani hing oli nagu ühte köidetud Taaveti hingega ja Joonatan armastas teda nagu oma hinge." Joonatan sõlmis Taavetiga vendluslepingu. "Ja Joonatan võttis ära oma ülikuue, mis tal seljas oli, ja andis Taavetile, nõndasamuti oma muud riided ühes oma mõõgaga, ammu ja vööga." Nii sai Taavet tähtsale kohale, ometi säilitas ta oma tagasihoidlikkuse ja võitis nii rahva kui kuningakoja poolehoiu.

"Ja Taavet läks välja ning oli edukas kõikjal, kuhu Saul teda läkitas; Saul pani tema sõjameeste üle." Taavet oli mõistlik ja ustav ning oli ilmne, et Jumala õnnistus oli temaga. Saul tõdes nii mõnelgi korral, et ta ei suuda valitseda Iisraeli ning talle tundus, et kuningriik oleks kindlam siis, kui tal oleks seltsiks keegi, kes Issandalt juhtnööre saab. Saul lootis Taavetiga seltsides kindlustada ka enda turvalisust. Kuna Issand Taavetit soosis ja kaitses, siis arvas Saulgi, et Taavetiga koos sõjakäikudele minnes on ta kaitstum.

Jumala ettenägevus oli juhtinud Taaveti Sauliga kokku. Kuninga teenistuses olles tutvus Taavet valitsusasjadega juba enne suurde töösse asumist. Kuninga teenistuses olemine aitas tal võita ka rahva usalduse. Katsumused ja raskused aga, mis teda Sauli vaenu tõttu tabasid, panid ta tunnetama sõltuvust Jumalast ning õpetasid igas asjas Tema peale lootma. Ka Joonatani ja Taaveti vaheline sõprus oli Jumala juhtivuse kohane ja aitas hoida Iisraeli tulevase valitseja elu. Selliselt täitis Jumal oma armulisi plaane nii Taaveti kui Iisraeli rahva heaks.

(650) Ometi ei jäänud Saul kauaks Taaveti suhtes sõbralikuks. Kui Saul ja Taavet lahingust vilistidega naasid, "läksid naised kõigist Iisraeli linnadest lauldes ja tantsides kuningas Saulile vastu, olles rõõmsad trummide ja simblitega." Üks salk laulis: "Saul lõi maha oma tuhat," teine vastas: "Aga Taavet oma kümme tuhat!" Nüüd tungis kadedusedeemon kuninga südamesse. Ta vihastus selle üle, et Iisraeli naised ülistasid laulus Taavetit rohkem kui teda. Selle asemel, et kadedusemõtted meelest pühkida, ilmutas ta iseloomunõrkust ja hüüdis: "Taavetile nad annavad kümme tuhat, aga minule annavad tuhat! Nüüd puudub tal veel ainult kuningriik!"

Sauli iseloomu üheks suureks puuduseks oli kiitusearmastus. See ihalus mõjutas sügavalt tema mõtteid ja tegusid; ta igatses aina, et teda kiidetaks ja ülistataks. Rahva arvamus määras tema arusaama õigusest ja valest. Keegi, kes elab selleks, et inimestele meeldida ega otsi esmalt Jumala heakskiitu, ei ole väljaspool ohtu. Sauli auahnus nõudis, et inimesed asetaksid tema esikohale ja kuuldes nüüd sellist ülistuslaulu, tekkis kuningal veendumus, et Taavet võidab rahva südame ja hakkab tema asemel valitsema.

Saul laskis kadedusel südant mürgitada. Ehkki prohvet Saamuel oli talle õpetanud, et keegi ei saa takistada Jumalat ellu viimast ükskõik millist plaani, näitas kuningas nüüd, et ta ei

tundnud tõeliselt ei Jumala plaani ega väge. Iisraeli valitseja vastandas oma tahte Igavese Jumala tahtele. Saul ei olnud Iisraeli kuningriiki valitsedes õppinud, et tal tuleb valitseda ka oma meeli. Ta jättis mõistuse tujude meelevalda, kuni metsikud kired selle valdasid. Saulil ilmnes raevuhooge, mille võimuses olles oli ta valmis tapma igaüht, kes julges tema tahtele vastanduda. Sellise hullusehoo järel vajus ta raskemeelsusesse ja enesesüüdistusse, mil tema hinge rebisid kahetsuspiinad.

Saul kuulas meeleldi Taaveti kandlemängu, mis näis ohjeldavat kurja vaimu vähemalt ajutiselt. Kuid ühel päeval, kui nooruk kuningat jälle teenis ja kannelt sõrmitsedes kauneid viise Jumala kiituseks laulis, viskas Saul äkki oma piigi (651) mängumehe suunas, tahtes teda tappa. Ent Jumal kaitses Taavetit. Taavet pääses vigastamatult põgenema hullunud kuninga raevu käest.

Sedamööda, kuidas Sauli viha Taaveti vastu kasvas, hakkas Saul üha rohkem otsima võimalust Taavetit tappa, kuid kõik tema plaanid Issandast võitud mehe vastu jooksid liiva. Saul andis end täielikult kurja vaimu mõju alla, kuid Taavet lootis Temale, kes on vägev nõu poolest ja tugev ära päästma. "Jehoova kartus on tarkuse algus" (Õps.9,10) ning Taavet palvetas pidevalt Jumala poole, et suuta kõiges Tema tahet täita.

Selleks, et vabaneda võistlejast, eemaldas "Saul tema oma ligidusest ja pani ta tuhandepealikuks..., aga kogu Iisrael ja Juuda armastas Taavetit." Rahvas mõistis peagi, et Taavet oli asjatundlik ning täitis kõik talle usaldatud ülesanded oskuslikult ja targalt. Selle noormehe nõuanded olid taktitundelised ja arukad ning neid võis ohutult järgida. Samal ajal olid Sauli lahendused nii mõnigi kord ebausaldusväärsed ja tema otsused meeletud.

Ehkki Saul otsis pidevalt võimalust Taaveti tapmiseks, tundis ta samas tema ees hirmu, kuna oli ilmne, et Issand oli temaga. Taaveti laitmatu iseloom ainult suurendas kuninga viha, sest talle tundus, et Taaveti elu ja lähedalolu iseenesest oli talle etteheiteks, kuna see erines teravalt tema enda iseloomust. Kadedus muutis haletsusväärseks Sauli ja seadis ohtu tema tagasihoidliku alluva, Taaveti, elu. Kirjeldamatult palju on see halb iseloomujoon meie maailmas korda saatnud! Sauli südames pesitses sama vaen, mis ässitas Kaini oma venna Aabeli vastu, kuna Aabeli teod olid õiged ja Jumal austas teda, Kaini teod aga olid kurjad ning Issand ei saanud teda õnnistada. Kadedus tekib uhkusest ja südames hellitatuna viib see vihkamise ja lõpuks kättemaksu ja mõrvani. Saatan ilmutas oma iseloomu, ässitades Sauli raevukalt vihkama inimest, kes polnud talle kunagi midagi halba teinud.

Kuningas hoidis Taavetil hoolega silma peal, lootes saata ta mingi taktitu või tormaka teo pärast häbisse. Saul tundis, et ta ei saa rahu enne, kui noormees on surmatud nii, et rahvaski peaks kuninga kurja tegu õigustatuks. (652) Ta üritas püüda Taavetit lõksu, õhutades teda sõdima vilistide vastu ning lubades vapruse tasuks naiseks oma vanima tütre. Sellisele ettepanekule vastas Taavet tagasihoidlikult: "Kes olen mina ja kes on mu perekond, mu isa suguvõsa Iisraelis, et võiksin saada kuninga väimeheks?" Valitseja aga paljastas taas oma riukalisuse, andes printsessi naiseks teisele.

Saulil avanes veel üks võimalus sepitseda vandenõu oma võistleja suhtes siis, kui tema noorim tütar Miikal armus Taavetisse. Miikali kätt pakuti tingimusel, et noormees esitab tõendid teatud arvu Iisraeli vaenlaste surmamisest. "Saul arvestas, et Taavet langeb vilistide käe läbi," kuid Jumal kaitses oma sulast. Taavet pöördus lahingust tagasi võiduga ja sai kuninga väimeheks. "Sauli tütar Miikal armastas Taavetit" ning kuningas nägi raevunult, et tema vandenõu ainult ülendas meest, keda tema püüdis hukutada. Nüüd oli ta endisest veendunum, et Taavet oli see mees, kelle kohta Issand oli öelnud, et ta on Saulist parem ning hakkab tema asemel Iisraeli üle valitsema. Igasugusest teesklusest loobudes käskis ta Joonatanil ja õukonna ametnikel surmata mees, keda ta vihkas.

Joonatan avalikustas kuninga kavatsuse Taavetile ja palus tal varjuda nii kauaks, kuni tal õnnestub paluda isa säilitada Iisraeli vabastaja elu. Poeg meenutas kuningale, mida Taavet oli teinud, et päästa rahvuse au ja olemasolu üldse. Ta viitas kohutavale süüle, mis lasub inimesel, kes mõrvab mehe, keda Jumal oli kasutanud oma rahva vaenlaste laialipillutamiseks. Öeldu puudutas kuninga südametunnistust; tema süda pehmenes. Ja Saul vandus: "Nii tõesti kui Jehoova elab, teda ei surmata!" Taavet toodi Sauli juurde ja ta teenis teda õukonnas nagu varem.

Kui iisraellaste ja vilistide vahel puhkes uus sõda, viis Taavet väed võitlusse oma rahva vaenlaste vastu. Heebrealased saavutasid suure võidu ning rahvas ülistas Taaveti tarkust ja kangelaslikkust. See suurendas Sauli kibedust tema vastu. Kui noormees jälle kuninga ees pilli mängis ja kogu loss kaunite helidega (653) täitus, valdas Sauli vihasööst ning ta heitis piigi Taaveti suunas, püüdes sellega muusiku seina külge naelutada. Issanda ingel aga pööras surmatoova relva kõrvale. Taavet pääses põgenema koju. Saul saatis mehed Taaveti koja juurde varitsema, et hommikul majast väljuv Taavet tappa.

Miikal teatas Taavetile isa kavatsusest. Ta veenis meest elu päästmiseks põgenema ning aitas pakkuminekule kaasa sellega, et laskis ta aknast alla. Taavet põgenes Saamueli juurde Raamasse ning prohvet, kes kuninga pahameelt ei kartnud, võttis põgeniku külalislahkelt vastu. Kuningliku paleega võrreldes oli Saamueli kodu rahulik paik. Siin mäekinkude vahel jätkas Issandast austatud sulane oma tööd. Tema juures oli grupp "nägijaid," kes õppisid hoolega tundma Jumala tahet ja kuulasid lugupidavalt Saamueli suulist õpetust. Väärtuslikud olid õppetunnid, mida Taavet sai sellelt Iisraeli õpetajalt. Taavet uskus, et Saul ei söanda oma väesalku sellesse pühasse paika saata, kuid raskemeelsele ja lootusetule kuningale ei tundunud ükski paik enam püha. Taaveti viibimine Saamueli juures äratas kuningas kadedust ja ta kartis, et kogu Iisraeli poolt austatud Jumala prohvet kasutab oma mõju Sauli võistleja kasuks. Kui kuningas Taaveti asukoha teada sai, saatis ta mehed Taavetit Gibeasse tooma, kus ta kavatses mõrtsukaliku plaani ellu viia.

Teekonnale asunud käskjalgade eesmärgiks oli Taavet surmata, kuid Keegi, kes oli Saulist suurem, hoidis minejad oma kontrolli all. Nähtamatud inglid läksid meestele vastu nagu omal ajal Biileamile, kes oli teel Iisraeli needma. Mehed hakkasid kõnelema prohvetlikult tulevikust

ja ülistasid Issanda aulisust. Nii tühistas Jumal inimese viha ja ilmutas oma väge kurja taltsutada — Ta ümbritses oma sulase inglite kaitsega.

Sõnumid toimunust jõudsid Saulini, kes ootas kärsitult võimalust Taavet oma võimusesse saada. Selle asemel aga, et näha toimunus Jumala noomitust, vihastus kuningas veel enam ning saatis teele uued käskjalad. Jumala Vaim võttis needki mehed oma mõju alla ja pani nad koos esimestega prohvetlikult kõnelema. Kuningas saatis teele ka kolmanda salga, kuid sellegi liikmed langesid prohvetite grupini jõudes jumaliku mõju alla ja hakkasid samuti prohvetlikult kõnelema. Siis otsustas Saul ise minna, sest tema metsik viha oli väljunud igasuguse kontrolli alt. Ta otsustas, et ei jää ootama uut võimalust Taaveti tapmiseks. Ta kavatses Taaveti oma käega tappa niipea, kui ta teda näeb, tagajärgedest hoolimata.

(654) Kuid Jumala ingel tuli ka talle teel vastu ja võttis ta oma kontrolli alla. Jumala Vaim ohjeldas teda ning ta jätkas teekonda kord häälekalt Jumala poole palvetades, kord prohvetlikult ennustades ja pühi laule lauldes. Ta kuulutas prohvetlikult Messiast, kes tuleb maailma Lunastajaks. Jõudnud prohveti koju Raamasse, võttis Saul seljast riided, mis tähistasid tema seisust ning lamas kogu selle päeva ja öö Saamueli ja tema õpilaste juures jumaliku Vaimu mõju all. Rahvas kogunes seda imelikku pilti vaatama ning kuningaga toimunust kõneldi laialdaselt. Nii sai tema valitsuse lõpuperioodil Iisraelis taas kõnekäänuks, et ka Saul oli prohvetite seas.

Tagakiusaja plaan nurjus taas. Saul kinnitas Taavetile rahu, kuid Taavet usaldas nüüd väga vähe kuninga kahetsust. Ta kasutas võimalust, et põgeneda enne, kui kuningas meelt muudab. Kuid Taaveti süda oli täis valu, sest ta igatses veelkord näha sõber Joonatani. Olles teadlik oma süütusest, otsis Taavet kuningapoja üles ning rääkis temaga väga liigutavalt. "Mida ma olen teinud?" küsis ta. "Mis on mu süü ja patt su isa ees, et ta püüab mu hinge?" Joonatan uskus, et ta isa oli meelt muutnud ega kavatsenud enam Taavetit surmata. Ta lausus Taavetile: "Jäägu see kaugele! Sa ei sure! Vaata, mu isa ei tee midagi suuremat ega vähemat, ilma et ta ilmutaks minu kõrvadele. Miks peaks mu isa just seda asja minu eest varjama? See pole mitte nii!" Pärast Jumala väe märkimisväärset ilmnemist ei suutnud Joonatan uskuda, et ta isa püüaks ikka veel Taavetit hukata, kuna see tähendanuks ju otsest vastuhakku Jumalale. Ent öeldu ei veennud Taavetit. Ta lausus Joonatanile ülimalt tõsiselt: "Nii tõesti kui Jehoova elab ja nii tõesti kui sa ise elad, minu ja surma vahel on ainult üks samm!"

Noorkuu ajal peeti Iisraelis püha. Seekordne püha juhtus olema Taaveti ja Joonatani kõnelusele järgneval päeval. Sel päeval oodati mõlemat noormeest kuninga lauda, kuid Taavet kartis kohale minna ja nii lepiti kokku, et ta külastab sel päeval oma vendi Petlemmas. (655) Külastuselt naasnud, pidi ta end varjama peopaiga lähedal väljal. Taavet oleks selleks ajaks olnud kolm päeva kuninga silma alt ära, ja siis oli Joonatanil võimalus näha, kuidas Saul Taaveti äraolekule reageeris. Kui Saul küsinuks Iisai poja puudumise kohta, vastanuks Joonatan, et Taavet läks isakoju, et osaleda sealsel ohvripeol. Kui kuningas oleks selle peale

erutumata öelnud: "Hea küll," siis võinuks Taavet ohutult õukonda naasta. Kuid kui kuningas Taaveti puudumise pärast raevunuks, olnuks Taavetil parem põgeneda.

Püha esimesel päeval ei küsinud kuningas sõnagi Taaveti puudumise kohta, ent kui tema koht oli tühi ka teisel päeval, päris ta: "Mispärast ei ole Iisai poega niihästi eile kui täna leivale tulnud?" Joonatan vastas Saulile: "Taavet palus mind väga, et ta võiks minna Petlemma; ta ütles: Luba mind ometi, sest meil on linnas suguvõsa ohver ja mu vend kutsus mind; kui ma nüüd su silmis armu leian, siis lase mind minna oma vendi vaatama! Sellepärast ta ei ole tulnud kuninga lauda." Neid sõnu kuuldes läks Saul viha pärast endast välja. Ta teatas, et nii kaua, kui Taavet on elus, ei saa Joonatan Iisraeli troonile ning nõudis, et Taavet silmapilk kohale toodaks, et ta tappa. Joonatan proovis sõbra heaks veelkord kõnelda: "Miks on vaja teda surmata? Mis ta on teinud?" See palve muutis kuninga viha veelgi saatanlikumaks, nii et ta viskas piigi, millega ta oli kavatsenud surmata Taaveti, oma poja suunas.

Prints oli sügavalt nördinud ja lahkus nii kuninga palge eest kui pidusöömaajalt. Ääretult kurvalt läks ta kokkulepitud paika, kus Taavet pidi saama teada, mida kuningas tema suhtes kavatses. Sõbrad langesid teineteisele kaela ja nutsid kibedasti. Kuninga pime viha süngestas noormeeste elu ja nende kurbus oli liiga suur, et seda sõnadesse panna. Kui sõbrad teineteisest lahkusid, jäid Taaveti kõrvu kõlama Joonatani hüvastijätusõnad: "Mine rahuga, jäägu nõnda, nagu me mõlemad Jehoova nime juures oleme vandunud ja öelnud: Jehoova olgu igavesti tunnistajaks minu ja sinu vahel, minu soo ja sinu soo vahel!"

(656) Kuningapoeg pöördus tagasi Gibeasse, Taavet aga tõttas mõne kilomeetri kaugusel asuvasse Nobesse, linna, mis kuulus samuti Benjamini suguharule. Sinna oli Siilost viidud kogudusetelk ja siin teostas teenistust ülempreester Ahimelek. Taavet ei osanud mujalt varju otsida kui Jumala sulase juurest. Preester vaatas saabujat üllatunult, kuna ta tuli tõtates ja nagu näha, üksinda, näol kurbus ja mure. Preester küsis Taavetilt tuleku põhjust, kuid kuna noormees kartis pidevalt oma asukoha avastamist, võttis ta äärmises hädas appi vale. Ta ütles preestrile, et kuningas oli saatnud teda salajasele ja kiireloomulisele retkele. Selliselt valetades väljendas Taavet usupuudust ning tema patt põhjustas ülempreestri surma. Kui Ahimelek oleks saanud kuulda, kuidas asjad tegelikult olid, oleks ta osanud elu päästmiseks midagi ette võtta. Jumal nõuab, et tema rahvast iseloomustaks tõemeelsus isegi äärmise hädaohu korral. Taavet palus preestrilt viit pätsi leiba. Jumalamehel ei olnud muud leiba, kui Issandale pühitsetud leivad, kuid Taavetil õnnestus hajutada tema kahtlused ja leivad näljakustutuseks saada.

Nüüd kerkis esile uus oht. Jumalateenistuse paigas juhtus sel ajal olema oma tõotusi täitmas Sauli karjaste ülem Doeg, kes oli pöördunud heebrealaste usku. Seda meest märgates otsustas Taavet otsida ruttu teise varjupaiga ning hankida enesele relva, millega end vajadusel kaitsta. Ta küsis Ahimelekilt mõõka ning sai kuulda, et seal polnud peale Koljati mõõga ühtki teist. Koljati mõõka säilitati mälestusesemena kogudusetelgis. Taavet ütles: "Teist sellesarnast ei ole, anna see mulle!" Tema julgus kasvas, kui ta haaras mõõga, mida ta oli kord kasutanud vilistide peamehe hävitamisel.

Nüüd põgenes Taavet Gati kuninga Aakise juurde, kuna tema meelest oli julgem olla oma rahva vaenlaste keskel kui et Sauli valdustes. Aakisele aga teatati, et Taavet oli see mees, kes aastaid tagasi vilistide kuulsa sõdalase tappis, ja nii osutus Iisraeli vaenlaste juurest kaitset otsinud põgenik suures ohus olevaks. Hullumeelsust teeseldes õnnestus tal vaenlasi petta ja pakku pääseda.

Taaveti esimene viga oli see, et ta ei usaldanud Jumalat Nobes ja teine viga oli tema teesklus kuningas Aakise ees. Taavetis olid ilmnenud iseloomu õilsad jooned ning tema moraalne pale oli võitnud rahva soosingu. Kuid läbikatsumiste ajal lõi ta usk kõikuma ja ta ilmutas inimlikku nõrkust. (657) Ta pidas igat inimest salakuulajaks ja reeturiks. Raskes olukorras oli Taavet kinnitanud usupilgu kindlalt Jumalale ning võitnud vilistide hiiglase. Ta uskus Jumalat ja tegutses Tema nimel. Ent olles tagaaetu ja vaenatu, kaotas ta suures hingehädas peaaegu et silmist Taevase Isa.

Ometi sai Taavet sellest kogemusest hea õppetunni. Toimunu aitas tal mõista, kui nõrk ta oli ja kui vältimatult vajas ta lakkamatut toetumist Jumalale. Oo, kui hinnaline on Püha Vaimu leebe mõju meeltheitvale ja rõhutud inimhingele; see julgustab araksmuutunut, kinnitab nõrka ning annab julgust ja abi kitsikuses olevale Issanda sulasele! Oo, milline Jumal meil on, kes kohtleb eksijaid nii armastusväärselt ja suudab olla nii kannatlik ja õrn, kui oleme ahastuses.

Alati, kui Jumala lapsed vigu teevad, on põhjuseks usupuudus. Just siis, kui meie hinge tumestavad varjud ning me vajame valgust ja juhtimist, tuleb meil vaadata üles: teiselpool pimedust on valgus. Taavet ei oleks pidanud hetkekski loobuma usaldamast Jumalat. Tal oli küllalt põhjust teda usaldada: ta oli ju Issandast võitu ning ohtude keskel olid Jumala inglid teda kaitsnud. Talle oli antud julgust korda saata kangelastegusid. Kui ta oleks lakanud mõtlemast arakstegevale olukorrale, millesse ta oli sattunud, ning oleks mõelnud Jumala väele ja võimsusele, oleks ta omanud rahu keset surmavarje ja oleks võinud usaldavalt korrata Issanda tõotust: "Mäed liiguvad ja künkad kõiguvad küll, aga minu heldus ei liigu su juurest ja minu rahuseadus ei kõigu, ütleb Jehoova, su halastaja!" (Jes.54,10).

Taavet otsis nüüd Sauli jälitamise eest varjupaika Juudamaa mägestikust. Ta leidis hea pelgupaiga Adullami koopas, mida väikeste jõududega võis kaitsta suure armee eest. "Kui tema vennad ja kogu ta isa pere sellest kuulsid, läksid nad sinna alla tema juurde." Taaveti perekond ei võinud tunda end julgena teadmises, et Saul võis igal ajal suunata oma õigustamatud kahtlustused nende pihta. Nüüd olid ka nemad teada saanud — ja see hakkas Iisraelis juba üldiselt tuntuks saama — et Jumal oli valinud Taaveti oma rahva tulevaseks valitsejaks. (658) Nii uskusid nad end olevat paremini kaitstud Taaveti juures — ehkki ta oli hetkel vaid põgenik üksildases koopas — kui kadeda kuninga haiglase hullususe ulatuses.

Adullami koopas viibivate Taaveti pereliikmete vahel valitses vastastikuse kiindumuse ja osavõtlikkuse õhkkond. Iisai poeg võis siin kannelt mängides laulda: "Vaata, kui hea ja armas on see, et vennad ka üheskoos elavad!" (Ps.133,1). Ta oli kogenud vendade poolt usaldamatuse

kibedust ning nüüd, kui ebakõla oli asendunud kooskõlaga, rõõmustas see pagendatu südant. Sellest ajast pärineb ka Taaveti viiekümne seitsmes laul.

Peagi ühines Taaveti salgaga neid, kes otsisid pääsu kuninga karmuse eest. Paljud olid kaotanud usalduse Iisraeli valitsejasse, sest nad nägid, et ta ei olnud enam Jumala Vaimu juhtida. Kõik, "kel oli kitsas käes, kel oli võlausaldaja, kes olid hinges kibestunud," põgenesid Taaveti juurde, "ja ta sai nende pealikuks; tema juures oli ligi nelisada meest." Taavetil oli nüüd oma väike kuningriik, kus valitses kord ja distsipliin. Ent mägestiku rüpeski ei tundnud ta end kaugeltki kindlana, sest ta sai pidevalt sõnumeid kuninga mõrvaplaanide kehtivusest.

Taavet leidis oma vanematele varjupaiga Moabi kuninga juurest ja pärast seda siirdus ta Issanda prohveti hoiatuse peale oma koopavarjust Haareti metsa. Taaveti need eluetapid ei olnud kasutud. Jumal andis talle selliseid distsipliiniõppetunde, mis tegid temast nii targa väejuhi kui ka armulise kuninga. Oma põgenikesalka juhtides harjus ta tööga, mida Saul oma mõrvarliku kire ja pimeda mõistmatuse tõttu oli täiesti kõlbmatu teostama. Inimesel ei ole võimalik eirata Jumala nõuandeid ja siiski jääda rahumeelseks ja targaks, mis võimaldaks tegutseda õiglaselt ja taktitundeliselt. Hirmsaim ja lootusetuim meeletus on inimliku tarkuse järgimine ilma Jumala tarkuse ja juhtimiseta.

Saul oli valmistunud Taavetit Adullami koopas lõksu püüdma ja vangistama. Kui avastati, et Taavet oli sellest varjupaigast lahkunud, sattus kuningas suurde raevu. Ta ei suutnud mõista, kuidas võis Taavet tema kätest libiseda ilma tema leerist pärinevate äraandjate abita, kes pidid viima teateid Iisai pojale tema liginemisest ja plaanidest.

(659) Saul kinnitas oma nõuandjaile, et tema vastu on moodustatud vandenõu. Rikkalikke ande ja aukohti lubades palus ta neil avaldada, kes tema kodakondsetest sõbrustas Taavetiga. Eedomlane Doeg saigi nüüd informaatoriks. Kuulsusejanuse ja ahnena ning vihasena preestri peale, kes oli tema patte noominud, kõneles Doeg Taaveti külaskäigust Ahimeleki juurde. Ta esitas asja sellises valguses, et äratas Saulis viha jumalamehe vastu. Sellelt "põrgust süüdatud keelelt" kõlavad sõnad õhutasid lõkkele halvimad kired Sauli hinges. Raevust hullununa käskis ta hävitada kogu preestri pere. Kohutav otsus viidi ka täide. Kuninga korraldusel surmas Doeg oma käega Ahimeleki ja kogu tema isakoja, "kakskümmend viis õlarüüd kandvat meest."

"Ja ta lõi mõõgateraga maha Nobe, preestrite linna, niihästi mehed kui naised, niihästi lapsed kui imikud, ja härjad, eeslid ja lambad." Midagi sellist suutis Saul korda saata ainult Saatana kontrolli all. Kui Jumal oli öelnud, et amalekkide ülekohtu mõõt oli täis saanud ja Saulil tuli see rahvas täielikult hävitada, siis oli Saul pidanud end liiga kaastundlikuks jumaliku otsuse täideviimiseks. Ent nüüd suutis ta ilma Jumala korralduseta — Saatana õhutusel — hukata Issanda preestrid ja hävitada Nobe elanikud. Selliselt rüvetub inimmeel, kui ta hülgab Jumala juhtivuse.

See tegu äratas õudust kogu Iisraelis. Veretöö oli korda saatnud kuningas, kelle nad olid valinud, ja ta oli toiminud ainult paganrahvaste kuningate eeskujul.

Seaduselaegas oli veel nende keskel, kuid preestrid, kellelt inimesed käisid nõu küsimas, olid mõõgateraga tapetud. Mis pidi saama edasi?

Peatükk 65 - TAAVETI SUUREMEELSUS

(1.Sam.22,20-23; 23-27. ptk.)

(660) Pärast seda, kui Saul oli metsikult Issanda preestrid hukanud, pääses ainult üks Ahituubi poja Ahimeleki poeg, Ebjatar nimi ... Taaveti juurde. Ja Ebjatar jutustas Taavetile, et Saul oli Jehoova preestrid tapnud. Ja Taavet ütles Ebjatarile: "Ma teadsin juba sel päeval, kui seal oli edomlane Doeg, et ta kindlasti teatab sellest Saulile. Mina olen seda põhjustanud kõigile su isa soo hingedele! Jää minu juurde, ära karda, sest kes püüab minu hinge, see püüab sinu hinge, minu juures aga oled sa kaitstud!"

Kuningas ajas ikka veel Taavetit taga, nii et ta ei leidnud endale kuskil julget ega rahulikku paika. Keilas päästis tema vapper salk linna vilistide valdusse langemast, aga isegi nende inimeste juures, keda nad olid päästnud, ei saanud nad julged olla. Keilast siirdus Taaveti salk Siifi kõrbesse.

Sel perioodil, mil Taaveti elus oli nii vähe helgeid hetki, rõõmustas teda Joonatani ootamatu külaskäik, kes oli saanud teada ta asukoha. Võrratud olid need silmapilgud, mil kaks sõpra said olla teineteise seltsis. Nad jutustasid oma läbieludest ning Joonatan julgustas Taavetit sõnadega: "Ära karda, sest mu isa Sauli käsi ei leia sind, vaid sina saad Iisraeli kuningaks ja mina olen sinust järgmine! Mu isa Saul teab ka seda!" Kui nad kõnelesid sellest, kui imeväärselt oli Jumal Taavetit juhtinud, tulvas tagaaetava põgeniku südamesse uut julgust. "Ja nad mõlemad tegid Jehoova ees liidu. Ja Taavet jäi metsakurusse, aga Joonatan läks koju."

Pärast Joonatani külaskäiku kosutas Taavet oma julgust ülistuslaulude ning kandlemänguga.

(661) "Ma otsin pelgupaika Jehoova juures!" laulis ta.

"Kuidas te ütlete mu hingele: "Põgene mägedele nagu lind!" Sest vaata, õelad tõmbavad ammu vinna, nad asetavad nooled nöörile, et pimeduses lasta neisse, kes on südamelt õiged! Kui tõe alussambad maha kistakse, mida siis õige saab teha? Jehoova on oma pühas templis, Jehoova, kelle aujärg on taevas; Tema silmad näevad igale poole, Ta pilgud katsuvad läbi inimlapsi! Jehoova katsub läbi õige, aga õelat ja vägivalla armastajat vihkab Ta hing!" (Ps.11,1-5).

Siifilased, kelle kõrbelisele maa-alale Taavet Keilast läks, saatsid Saulile Gibeasse sõna, et nad teavad Taaveti varjupaika ning on valmis kuningat sinna juhatama. Taavetit aga hoiatati nende kavatsusest ning ta tõmbus uude asukohta Maoni ja Surnumere vahelises mägestikus.

Taas saadeti Saulile sõna: "Vaata, Taavet on Een-Geedi kõrbes!" Siis võttis Saul kolm tuhat meest, valitud kogu Iisraelist, ja läks otsima Taavetit ja tema mehi Kaljukitse kaljudelt." Taaveti salgas oli ainult kuussada meest, ent Saul tuli tema vastu kolmetuhandelise armeega. Ühes kõrvalises koopas ootas Iisai poeg oma meestega Jumala nõuandeid tegutsemiseks. Saul tõusis oma väehulgaga mägedesse ja sattus põikama täiesti üksi just sellesse koopasse, mille tagaseinas istus Taavet oma salgaga. Kui Taaveti mehed seda nägid, õhutasid nad oma juhti Sauli tapma. Nad arvasid, et Jumal ise oli kuninga — nende vihamehe — nende kätte andnud, et teda hukata. Taavetilgi tuli kiusatus nii mõelda, kuid ta tundis südametunnistust hoiatamas: "Ära puutu Jehoova võitu külge!

Taaveti mehed ei tahtnud ikkagi lasta Sauli rahus ära minna, vaid meenutasid pealikule Jumala sõnu: Näe, see on päev, millest Jehoova sulle on kõnelnud: Vaata, ma annan su vaenlase su kätte ja talita temaga, nagu su silmis hea on!" Ja Taavet tõusis ning lõikas salaja ära Sauli kuuehõlma." Kuid hiljem vaevas südametunnistus teda isegi sellepärast, et ta oli rikkunud kuninga riide.

(662) Kui Saul tõusis ja koopast väljus, et otsinguid jätkata, kuulis ta oma üllatuseks kedagi hüüdmas: "Mu isand kuningas!" Ta pöördus vaatama, kes teda kõnetas ning ennäe, see oli Iisai poeg — mees, keda ta nii kaua oli igatsenud tappa. Taavet kummardus aupaklikult ja nimetas teda oma isandaks. Siis ütles ta Saulile: "Mispärast sa kuuled inimeste jutte, kes ütlevad: "Vaata, Taavet otsib su õnnetust? Vaata, nüüd sa nägid ju oma silmaga, kuidas Jehoova andis sind täna koopas minu kätte! Mulle öeldi, et ma su tapaksin, aga ma halastasin su peale, sest ma ütlesin: Mina ei pista kätt oma isanda külge, sest ta on Jehoova võitu! Ja mu isa, näe, vaata ka ise oma kuuehõlma mu käes! Sest kui ma lõikasin ära su kuuehõlma ega tapnud sind, siis pead sa mõistma ja nägema, et mul pole mõttes kurja ega üleastumist ja et ma pole pattu teinud sinu vastu, kuigi sa varitsed mu hinge, et seda võtta!

Kui Saul kuulis Taaveti sõnu, tundis ta häbi ega saanud teisiti, kui möönda öeldu tõeks. Ta oli sügavalt liigutatud, tajudes, kui täielikult oli ta olnud selle mehe võimuses, kelle elu ta püüdis võtta. Taavet seisis ta ees teadlikuna oma süütusest. Saul hüüatas liigutatult: "Kas see on sinu hääl, mu poeg Taavet?" Ja Saul tõstis häält ja nuttis! Siis ütles ta Taavetile: "Sina oled õiglasem mind, sest sa oled teinud mulle head, mina aga olen teinud sulle kurja!... Sest kui keegi leiab oma vaenlase, kas ta laseb teda heaga ära minna? Jehoova tasugu sulle heaga selle eest, mis sa täna mulle tegid! Ja nüüd, vaata, ma tean, et sina saad tõesti kuningaks ja et Iisraeli

kuningriik püsib sinu käes!" Taavet tegi Sauliga lepingu, et kui öeldu aset leiab, siis suhtub ta Sauli suguvõsasse hästi ega kaota ära tema nime.

Tundes Sauli käitumist minevikus, ei saanud Taavet usaldada kuninga kinnitust ega loota, et ta kahetsus kaua kestaks. Seepärast jäi Taavet pärast Sauli kojuminekut endiselt mägestikku.

End Saatana võimu alla andnud inimeste vaen Jumala teenijate vastu vaheldub aeg-ajalt lepitusvaimu ja heatahtlikkusega, kuid see muutus ei jää alati püsivaks. Olles teinud ja kõnelnud paha Jehoova sulaste vastu, tunnevad (663) nad mõnikord tõsiselt, et on eksinud. Issanda Vaim teeb neis oma tööd ning nad alanduvad Jumala ja nende ees, kelle mõju nad on püüdnud tühjaks teha. Nad võivad muuta nende suhtes ka oma käitumist. Ent kui nad jälle kurja sosistusi kuulevad, tärkavad vanad kahtlused ellu ning nad pöörduvad tagasi sama teguviisi juurde, millest nad mõnda aega kahetsedes hoidusid. Taas kõnelevad nad halba, süüdistavad ja mõistavad veel kibedamalt hukka neid, kellele nad alanduses oma vigu tunnistasid. Saatan saab neid pärast sellist kogemust kasutada palju mõjuvõimsamalt, kuna nad on teinud pattu suurema valguse vastu.

"Saamuel suri, ja kogu Iisrael kogunes kokku ja leinas teda, ja nad matsid tema ta kodupaika Raamasse." Iisraeli rahvas pidas Saamueli surma korvamatuks kaotuseks. Suur ja hea prohvet, väljapaistev kohtumõistja oli läinud hauda ning rahvas leinas teda südamepõhjani. Noorusest peale oli Saamuel elanud südamevagaduses Iisraeli keskel ning ehkki Saul oli valitud kuningaks, jäi Saamueli mõju suuremaks kuninga omast, kuna prohvet oli ustav, kuulekas ja pühendunud. Piibel ütleb, et ta mõistis Iisraelile kohut kogu elu.

Kui rahvas võrdles Sauli elu Saamueli omaga, märkasid nad, et olid teinud vea, nõudes kuningat sellepärast, et mitte erineda ümbritsevatest rahvastest. Paljud pidasid ühiskonnas valitsevat olukorda ärevaks, sest jumalakartmatus ja uskmatus kasvasid kiiresti. Valitseja eeskuju avaldas mõistagi suurt mõju, ja seepärast oligi Iisraelil põhjust leinata Saamueli, Issanda prohvetit.

Rahvas oli kaotanud oma pühade koolide rajaja ja eestseisja, kuid see polnud kõik. Nad olid kaotanud mehe, kelle poole rahvas oli harjunud suurte hädadega pöörduma ja kes alati neile parimat soovides oli asja Jumala ette kandnud. Saamueli kui vahemehe eluajal olid nad tundnud end kindlamana, sest "õige inimese vägev palve suudab palju" (Jak.5,16). Nüüd tundis rahvas, et Jumal on neid maha jätmas. Kuningas näis olevat hullumeelsuse äärel. Õigust väänati ning kord oli muutunud segaduseks.

(664) Jumal pani oma eaka sulase puhkama ajal, mil rahvast piinasid seesmised tülid ja näis, et Saamueli rahulikke, jumalakartlikke nõuandeid vajati kõige enam. Valuliku meelega vaatlesid leinajad tema rahupaika, meenutades oma meeletust, mis põlgas ära tema kui nende valitseja. Temal oli ju olnud taevaga nii lähedane ühendus, et näis nagu seoks ta kogu Iisraeli Issanda trooniga. Saamuel oli õpetanud neid Jumalat armastama ja Tema sõna kuulma, kuid

nüüd, kui ta oli surnud, tundis rahvas end Saatanaga liidus oleva kuninga meelevalda jäetuna, kes võis nad lahutada nii Jumalast kui taevast.

Taavet ei saanud minna Saamueli matustele, kuid ta leinas teda sama sügavalt ja õrnalt nagu ustav poeg armastavat isa. Ta teadis, et Saamueli surma järel jätkab Saul tegevust veel taltsutamatumalt ning ta tundis end kaitsetumana kui prohveti eluajal. Sellal kui Sauli tähelepanu oli hõivatud Saamueli surma pärast leinamisega, kasutas Taavet võimalust pageda kindlamasse paika ja nii suundus ta Paarani kõrbe. Siin lõi ta oma saja kahekümnenda ja saja kahekümne esimese laulu. Tunnetades kõrbes teravalt prohveti lahkumist ja kuninga vihameelsust, laulis ta: "Abi tuleb mulle Jehoova käest, kes on teinud taeva ja maa! Ei Ta lase su jalga vääratada, ei su hoidja tuku! Vaata, ei tuku ega uinu magama see, kes Iisraeli hoiab!... Jehoova hoiab sind kõige kurja eest, Tema hoiab sinu hinge! Jehoova hoiab su väljumist ja su tulemist nüüd ja igavesti!" (Ps.121,2-8).

Paarani kõrbes viibimise ajal kaitses Taavet oma meestega röövvaraste eest ühe rikka mehe Naabali lambakarju. Naabal omas selles paikkonnas suuri valdusi. Ta oli Kaalebi järeltulija, kuid loomult isekas ja ihne.

Oli lammaste niitmise aeg, mis oli erilise külalislahkuse ülesnäitamise aeg. Taavetil ja tema meestel oli moonapuudus ja nii saatis Iisai poeg tolle aja kombe kohaselt kümme noormeest Naabali juurde tervitusega oma isandalt ning palus neil öelda: (665) "Ütelge mu vennale nõnda: Rahu olgu sinule ja rahu su kojale ja rahu kõigele, mis sul on! Ma olen nüüd kuulnud, et sul on lambaniitjad. Sinu karjased on ju olnud meie juures: me pole neid mõnitanud ega ole neilt midagi kadunud kõigel sel ajal, mis nad olid Karmelis. (Jutt ei ole Karmeli mäest, vaid paigast Juuda suguharu territooriumil mägestikulinna Maoni lähedal.) Küsi oma poistelt, küll nad jutustavad sulle! Leidku siis need noored mehed armu sinu silmis, sest me oleme ju tulnud heal päeval. Anna nüüd oma sulastele ja oma pojale Taavetile, mis sul juhtub käepärast olema!"

Taavet oma meestega oli olnud otsekui kaitsemüür Naabali karjade ja karjaste ümber ning nüüd paluti sellel jõukal mehel loovutada pisut oma ülliküllusest, et leevendada nende puudust, kes olid teda nii kasulikult aidanud. Taavet oleks võinud hankida oma salgale moona ise Naabali karjadest võttes, kuid ta ei teinud seda, vaid käitus ausalt. Noormeeste lahked sõnad aga kajasid kurtidele kõrvadele.

Naabal saatis Taavetile oma loomukohase vastuse: "Kes on Taavet, kes on Iisai poeg? Nüüdsel ajal on palju sulaseid, kes kargavad ära oma isandate juurest! Kas peaksin võtma oma leiva ja vee ja tapetud loomad, mis ma olen tapnud oma niitjaile, ja andma meestele, kellest ma ei tea, kust nad pärit on?"

Kui noormehed tühjade kätega tagasi tulid ja asjast Taavetile jutustasid, pahanes Taavet väga. Ta käskis oma meestel valmistuda võitluseks, sest ta oli otsustanud karistada meest, kes oli keeldunud andmast talle kuuluvat osa ja lisaks kõigele kõnelnud solvavalt. Selline

impulsiivne otsus kajastas pigem Sauli kui Taaveti iseloomu, kuid Iisai poeg pidigi veel õppima kannatlikkust viletsuse koolis.

Pärast seda, kui Naabal oli Taaveti noormehed ära saatnud, tõttas üks Naabali sulastest juhtunust kõnelema Abigailile, Naabali naisele. "Vaata," ütles ta, "Taavet läkitas käskjalad kõrbest meie isandat tervitama, aga tema kärkis nendega! Need mehed olid meie vastu väga head, nad ei mõnitanud meid ega kadunud meilt midagi kõigel sel ajal, mil väljal olles rändasime nende juures. Nagu müür olid nad meie ümber, niihästi öösel kui päeval, kõige selle aja, mis me olime nende juures pudulojuseid karjatamas. Nüüd siis tea, ja vaata, mida sa saad teha, sest midagi kurja on otsustatud meie isanda ja kogu ta koja vastu."

(666) Ilma mehega nõu pidamata või talle oma kavatsusest jutustamata köitis Abigail eeslite selga rohkesti toidumoona ning saatis sulased nendega enda eel teele, tulles ise järele, et Taaveti salgaga kohtuda. Ta kohtas neid ühe mäekülje varjus. Ja kui Abigail nägi Taavetit, siis ta laskus kähku eesli seljast ja heitis Taaveti ette silmili maha ning kummardus maani. Ta langes tema jalgade juurde ja ütles: "Minu peal on süü, mu isand! Lase nüüd oma ümmardaja su kuuldes rääkida ja kuula oma ümmardaja sõnu!" Abigail kõnetas Taavetit nii aupaklikult nagu oleks ta rääkinud kroonitud kuningaga. Naabal oli põlglikult hüüatanud: "Kes on Taavet?" Abigail aga kasutas tema kohta sõnu "mu isand." Lahkete sõnadega püüdis ta Taaveti ärritust leevendada ja palus teda oma mehe elu pärast. Abigail ei kekutanud ega uhkustanud vähimatki, vaid tõi Jumalast antud tarkuses ja armastuses esile oma tarmuka majandamismeele ning selgitas Taavetile, et tema mehe ebasõbralik käitumine ei olnud mõeldud Taaveti isikliku solvamisena, vaid oli lihtsalt iseka ja kahjuks õnnetu iseloomu ilming.

"Ja nüüd, mu isand, nii tõesti kui Jehoova elab ja nii tõesti kui sa ise elad, keda Jehoova on takistanud sattumast veresüüsse ja aitamast iseennast oma käega; nüüd saagu Naabali sarnaseks su vaenlased ja need, kes püüavad teha kurja mu isandale!" Abigail ei taotlenud lepitusteenet enesele, kui ta püüdis Taavetit oma jutuga äkk-kavatsusest loobuma saada, vaid andis au ja kiitust Jumalale. Seejärel pakkus ta rikkalikku toidumoona lepitusanniks Taaveti meestele ja palus veel andeks nii nagu oleks ta ise nende pealikule pahameelt valmistanud.

"Anna siis andeks oma ümmardaja üleastumine," ütles ta, "sest Jehoova teeb tõesti mu isandale ühe kindla koja, sellepärast et mu isand võitleb Jehoova võitlusi! Ja kurja ei leita sinus kogu su eluajal!" Abigail väljendas siin kaudselt suunda, mida tuli järgida. Taavetil tuli võidelda "Jehoova võitlusi," mitte püüda kätte maksta isiklikult osaks saanud ebaõigluse eest, isegi kui teda koheldaks reeturina. Abigail lisas: (667) "Ja kui keegi tõuseks sind taga ajama ja su hinge püüdma, siis on mu isanda hing seotud elavate kimpu Jehoova, su Jumala juures... Ja kui Jehoova teeb mu isandale kõike seda head, millest Ta sulle on rääkinud, ja määrab sind Iisraeli vürstiks, siis ärgu saagu see sulle komistuseks ega mu isandale südametunnistuse

piinaks, et oleksid põhjuseta valanud verd ja mu isand oleks aidanud iseennast! Ja kui Jehoova teeb mu isandale head, siis mõtle oma ümmardajale!" (1.Sam.25,29-31).

Selliselt võis kõnelda ainult inimene, kes oli osa saanud taevasest tarkusest. Abigaili näoilmest, sõnadest ja käitumisest õhkus meeldiva lillelõhna sarnaselt teesklematut jumalakartlikkust, kuna tema südames valitses Jumala Vaim. Tema kõne, mis oli "armu sees," sõbralik ja rahulik, avaldas taevalikku mõju. See andis Taavetile paremad mõtted ja pani ta värisema mõttest oma tormaka otsuse tagajärgedele. "Õndsad on rahunõudjad; sest neid hüütakse Jumala lapsiks" (Mat.5,9). Oh, oleks Iisraelis olnud rohkem sellise naise taolisi inimesi, kes tasase ja järelemõeldud jutuga oleksid leevendanud ärritatud tundeid, tõkestanud tormakate otsuste läbiviimist ning hoidnud tagasi palju kurja!

Pühendunud kristlasest õhkub alati valgust, troosti ja rahu. Talle on iseloomulikud südamepuhtus, taktitunne, lihtsus ja praktilisus. Teda juhib omakasupüüdmatu armastus, mis pühitseb tema mõju. Temas elab Kristuse täius ja kõikjale, kuhu ta läheb, jätab ta maha meeldiva mälestuse. Abigail oli tark noomija ja nõuandja. Tema mõju ja arukus jahutasid Taaveti ägeduse. Taavet mõistis, et oli toiminud mõistmatult ja kaotanud enesevalitsemise.

Alandliku südamega võttis ta noomituse vastu — kooskõlas omaenda laulusõnadega: "Õige löögu mind; see on heldus! Ja ta nuhelgu mind; see on õli mu pea peale!" (Ps.141,5). Taavet tänas ja õnnistas Abigaili tema vaga nõu eest. Paljud arvavad, et tänuväärne on seegi, kui nad suhtuvad noomimisse kannatlikult, kuid vähesed oskavad noomitust vastu võtta tänutundega ja õnnistada neid, kes püüavad takistada neid valesti käitumast!

(668) Kui Abigail koju jõudis, leidis ta Naabali oma külalistega pidutsemas ja prassimas. Alles järgmisel hommikul jutustas Abigail abikaasale oma kokkusaamisest Taavetiga. Naabal oli tegelikult väga arg mees ja kui ta sai nüüd aru, et oleks oma mõistmatuse pärast peaaegu elu kaotanud, ta otsekui kangestus. Teda valdas õudne hirm, et Taavet ikkagi veel kätte maksab ja nii langes ta otsekui halvatuna teadvusetult maha. Kümne päeva pärast ta suri. Ta oli kasutanud Jumalalt saadud elu ainult maailmalikeks taotlusteks. Keset rõõmupidu ütles Jumal talle samuti nagu rikkale mehele tähendamissõnas: "Selsamal ööl nõutakse sult sinu hing!" (Luk.12,20).

Hiljem võttis Taavet Abigaili enesele naiseks. Taavetil oli juba üks naine, kuid tolle aja paganlikud kombed rikkusid temagi otsustusvõime ning mõjutasid teda harrastama

mitmenaisepidamist. Kuulsad suurmehedki on teinud vigu maailma tavade järgimise tõttu. Taavet pidi kogu eluaja kogema mitmikabielu kibedaid tagajärgi.

Pärast Saamueli surma sai Taavet olla rahus mõned kuud. Ta taandus jälle siifilaste maa-alale, kuid need vaenlased tahtsid pälvida kuninga soosingut ja teatasid kuningale Taaveti varjupaigast. See teade äratas Sauli rinnas uinunud kired. Taas kutsus ta kokku oma sõjamehed ja läks nendega Taavetit taga ajama. Ent Taaveti maakuulajad teatasid Iisai pojale, et Saul on tulekul ning Taavet koos mõne mehega suundus uurima oma vastase peatuskohta. Öösel tasahilju edasi liikudes jõudsid nad Sauli leeri juurde ja nägid, kus kuningas oma abilistega puhkas. Keegi ei märganud neid, sest kogu leer magas sügavalt. Taavet õhutas oma sõpru tulema koos temaga otse vaenlase leeri keskele ja küsis: "Kes tuleb ühes minuga Sauli juurde leeri?" Abisai vastas kohe: "Mina tulen ühes sinuga!"

Mägede tumedate varjude taustal hiilis Taavet oma kaaslasega vaenlase leeri. Püüdes selgusele jõuda vaenlase arvus, sattusid nad magava Sauli peale. Kuninga piik oli päitsis maasse löödud ja piigi kõrval oli veenõu. Kuninga kõrval magas rasket und ülemjuhataja Abner ning ümberringi sõdurid. Abisai tõstis oma piigi ja ütles Taavetile: "Jumal on täna andnud sinu vaenlase su kätte! Ja nüüd luba ma (671) löön ta piigiga maa külge! Üksainus hoop — teist ei ole mul tema jaoks vaja!" Ta ootas lubavat sõna, kuid kuulis hoopis sosinat: "Ära teda hukka! Sest kes võiks karistamata pista oma käe Jehoova võitu külge?... Nii tõesti kui Jehoova elab, lööb Jehoova kindlasti ise teda; kas saabub ta surma päev või läheb ta sõtta ja saab otsa! Jehoova pärast jäägu see minust kaugele, et pistaksin käe Jehoova võitu külge! Aga võta nüüd piik, mis on ta peatsis, ja veekruus, ja lähme!" Ja Taavet võttis piigi ja veekruusi Sauli peatsist ja nad läksid oma teed; ja ükski ei näinud, ei märganud ega ärganud üles, vaid nad kõik magasid, sest Jehoova oli lasknud tulla nende peale raske une. Kui kergesti võib Issand teha nõrgaks ka kõige tugevama, võtta targima tarkuse ja tühistada valvsaima inimese osavuse!

Kui Taavet oli leerist ohutusse kaugusse jõudnud ja ühe mäekühmu tippu tõusnud, hüüdis ta valju häälega sõjasalgale ja Abnerile: Eks sa ole mees? Kes on Iisraelis sinu sarnane? Aga miks sa ei valvanud oma isandat kuningat? Sest keegi rahva hulgast tuli hukkama kuningat, su isandat, Jehoova võitut! Ja nüüd vaata, kus on kuninga piik ja veekruus, mis olid ta peatsis?" "Siis tundis Saul ära Taaveti hääle ja küsis: "Kas see on sinu hääl, mu poeg Taavet?" Ja Taavet vastas: "See on minu hääl, mu isand kuningas!" Ja ta ütles: "Mispärast ajab mu isand nõnda taga oma sulast? Sest mida ma olen teinud? Või mis kurja on mu käes? Ja nüüd kuulgu ometi mu isand kuningas oma sulase sõnu..." Jälle tuli üle kuninga huulte tunnistus: "Ma olen pattu teinud! Tule tagasi, mu poeg Taavet, sest ma ei tee sulle enam kurja, sellepärast et mu hing on täna olnud kallis su silmis! Vaata, ma olen talitanud mõistmatult ja eksinud üpris väga!" Ja Taavet kostis ning ütles: "Vaata, siin on kuninga piik; tulgu nüüd keegi noortest meestest ja

võtku see!" Ehkki Saul oli lubanud: "Ma ei tee sulle enam kurja!" ei usaldanud Taavet ennast ometi tema kätte.

Tõsiasi, et Taavet säästis teist korda oma käskija elu, jättis Saulile veel sügavama jälje ning mõjutas teda endisest alandlikumalt oma süüd tunnistama. (672) Teda üllatas ja vapustas selline headuse väljendamine. Taavetiga hüvasti jättes hüüatas Saul: "Ole õnnistatud, mu poeg Taavet! Mida sa iganes teed, see õnnestub sul!" Ent Iisai poeg ei lootnud vähimatki, et kuningas kauaks sellisesse meeleollu jääb.

Taaveti meelest tundus lepitus Sauliga lootusetuna. Tundus paratamatu, et ta langeb lõppude lõpuks ikkagi kuninga viha ohvriks. Seepärast otsustas ta jälle pelgupaika otsida vilistide maal. Koos temaga oleva kuuesaja mehega läks ta Gati kuningas Aakise juurde.

Küsimata nõu Jumalalt, järeldas Taavet, et Saul täidab kindlasti oma mõrvarliku plaani. Ent ehkki Saul püüdis salaplaane sepitsedes Taavetit hukka saata, valmistas Issand ette kuningriigi üleandmist Taavetile. Jumal viib oma plaanid ellu ka siis, kui tee sinnani jääb inimsilmale sageli saladuseks. Inimesed ei suuda mõista Jumala toimimisviisi, vaid peavad kogemusi ja katsumusi, mida Jumal neile tulla lubab, nende vastu suunatuiks ning neile hukatust toovaiks. Nii hindas ka Taavet üksnes olude välist külge ega toetunud Jumala tõotustele. Ta ei uskunud, et ta üldse kunagi troonile saab. Kestvad katsumused olid vintsutanud tema usku ning kurnanud välja kannatlikkuse.

Issand ei saatnud Taavetit pelgupaika otsima vilistide juurest, kes olid Iisraeli kibedaimad vaenlased. See rahvas jäi lõpuni Iisraeli vihaseimaks vastaseks ja ometi põgenes Taavet hädaajal abi vajades nende juurde. Olles kaotanud igasuguse usalduse Saulisse ja tema teenritesse, andis ta end oma rahva vaenlaste armu hoolde. Taavet oli vapper väejuht ning näidanud end oskusliku ja eduka sõdalasena, ent vilistide juurde minekuga toimis ta ise endale vastu. Jumala plaani kohaselt tulnuks tal oma lipp Juudamaal heisata ja ainult usupuudus viis ta ilma Issanda korralduseta oma kohustuste paigast ära.

Taaveti uskmatus häbistas Jumalat. Vilistid olid kartnud Taavetit enam kui Sauli ja tema vägesid. Nüüdse vilistide kaitse alla pöördumisega paljastas Taavet neile oma rahva nõrkuse. Nii julgustas ta halastamatuid vaenlasi Iisraeli rõhuma. Taavet oli võitud Jumala rahvast kaitsma ning Issand ei soovinud, et Tema sulane julgustaks jumalatuid sellega, et paljastaks neile oma rahva nõrkused (673) või näiks ükskõiksena rahva käekäigu suhtes. Liiati jäi Taaveti

suguvendadele mulje, et Taavet oli läinud paganate juurde nende jumalaid teenima. Seega andis ta põhjust oma motiive vääralt tõlgendada ning paljude südames tärkasid tema suhtes eelarvamused. Ta tegutses Saatana soovide kohaselt, sest otsides varju vilistide juurest, andis Taavet põhjust Jumala ja Tema rahva vaenlastele juubeldamiseks. Taavet ei loobunud teenimast Jumalat ega edendamast Tema tööd. Kuid ta ei usaldanud Jumalat kui isiklikku kaitsjat ja nii määris ta oma õiglase ja ustava iseloomu, mida Jumal oma sulaselt ootas.

Vilistide kuningas võttis Taaveti südamlikult vastu. Soe vastuvõtt tulenes osalt tõsiasjast, et kuningas imetles teda ja osalt sellest, et heebrealaste tulek tema kaitse alla meelitas tema edevust. Taavetile tundus, et Aakise valdustes ei reeda teda keegi. Ta tõi sinna ka oma perekonna, kodakondsed ja omanduse ning sama tegid tema mehed. Kõigile näis, et ta oli vilistide maale alaliselt elama asunud. See kõik oli Aakisele meelepärane ning ta tõotas kaitsta iisraellastest põgenikke.

Taavet palus luba elama asuda paikkonda kuninga linnast kaugel ja nii andis kuningas lahkelt tema valdusesse Siklagi linna. Taavet mõistis, et nii temal endal kui tema meestel oli ohtlik olla ebajumalateenijate otsese mõju all. Täiesti nende käsutusse antud linnas võisid nad vabamalt Jumalat teenida kui Gatis, kus paganlikud riitused oleksid põhjustanud probleeme.

Elades oma ääremaa linnas, sõdis Taavet gesurlaste, gislaste ja amalekkidega ega jätnud neist ühtki ellu, kes oleks võinud viia sõnumeid toimunust Gatti. Lahinguist naastes andis ta Aakisele mõista, et oli sõdinud oma rahvaga, Juuda meestega. Sellise teesklemisega jättis ta kuningale mulje, et ta aitas oma tegevusega viliste, sest kuningas ütles: "Ta on teinud ennast hoopis vastumeelseks oma rahva juures Iisraelis ja jääb igavesti mulle sulaseks." Taavet teadis, et paganlike suguharude hävitamine oli Jumala tahe ja ta teadis ka, et tema oli valitud seda teostama. Kuid Jumala tahte kohane polnud põrmugi see, et ta toimis silmakirjalikult.

(674) "Ja neil päevil sündis, et vilistid kogusid oma väehulgad sõjakäigule, võitluseks Iisraeli vastu; ja Aakis ütles Taavetile: "Tea, et sul tuleb ühes minuga minna välja leeri, sinul ja su meestel!" Taavetil ei olnud vähimatki kavatsust tõsta kätt oma rahva vastu; ta lihtsalt ei olnud kindel, kuidas toimida, kuni olukorra kulg avab talle tema kohustuse. Seepärast vastas ta kuningale põiklevalt: "Hea küll! Sa saad ka teada, mida su sulane suudab teha! Aakis tõlgendas neid sõnu Taaveti lubadusena aidata teda läheneval sõjakäigul ning andis omakorda sõna osutada Taavetile suurt au ja anda talle kõrge koht vilistide õukonnas.

Ehkki Taaveti usk Jumala tõotustesse oli kõikunud, ei unustanud ta ometi, et Saamuel oli võidnud ta Iisraeli kuningaks. Ta meenutas võite, mida ta Jumala abiga oli saavutanud. Ta

meenutas, kui armuliselt oli Jumal teda Sauli käest päästnud ning ta otsustas mitte reeta oma püha usalduskohustust. Ehkki Iisraeli kuningas jahtis tema elu, otsustas ta ometi, et ta oma meestega ei ühine vaenlastega.

Peatükk 66 - SAULI SURM

(1.Sam. 28. ja 31. ptk.)

(675) Jälle puhkes sõda Iisraeli ja vilistide vahel. "Ja vilistid kogunesid ja tulid ning lõid leeri üles Suunemisse," Jisreeli tasandiku põhjaserva. Saul oma sõjaväega jäi leeri mõne kilomeetri kaugusele, Gilboa mäe jalamile tasandiku lõunaserval. Sellel tasandikul oli Giideon kolmesaja mehega midjanlaste väed põgenema löönud. Ent Iisraeli tollast vabastajat elavdas teine meelsus kui see, mis oli praegusel kuningal. Giideon läks võitlusse tugevana usus Jaakobi vägevasse Jumalasse, ent Saul tundis end üksildase ja kaitsetuna, kuna Jumal oli teda maha jätnud. Kui ta vilistide väehulki vaatles, "siis ta kartis ja ta süda värises väga."

Saul oli saanud teada, et Taavet oma meestega oli vilistide hulgas ja ta arvas, et Iisai poeg kasutab nüüd võimalust kõige halva eest kätte maksta. Kuningas oli sügavas meeleheites. Ta oli saatnud oma rahva suurde ohtu sellega, et püüdis arutu kirglikkusega Jumala valitut hukata. Olles hõivatud Taaveti jälitamisega, oli ta kuningriigi kaitse hooletusse jätnud. Vilistid kasutasid riigi valvamatuse ära ja tungisid otse maa südamesse. Saatan, kes õhutas Sauli kogu energiat Taaveti jälitamisele suunama, ässitas samal ajal vilistides soovi kasutada võimalust, et Sauli ja kogu Jumala rahvast hävitada. Väga sageli kasutab hingevaenlane nüüdki samasugust taktikat! Ta mõjutab mõnda pühitsemata isikut äratama koguduses kadedust ja riidu ning kasutab siis Jumala rahva lõhestatust selleks, et ässitada oma käsilased neid hävitama.

(676) Järgmisel päeval pidi Saul vilistidega lahingusse astuma. Läheneva hukatuse pahaendelised varjud koondusid tema ümber ning ta igatses abi ja juhatust. Ent asjatult küsis ta nõu Jumalalt. "Jehoova ei vastanud temale ei unenägude, Uurimi ega prohvetite läbi." Issand ei tõrju kunagi eemale inimest, kes ligineb Talle siira ja alandliku meelsusega. Miks Ta pöördus ära Saulist ega vastanud talle? Sellepärast, et kuningas oli oma teguviisiga kõrvaldanud kõik vahendid, millega võidi Jumalalt nõu küsida. Ta oli hüljanud prohvet Saamueli nõuanded. Ta oli ajanud maapakku Taaveti, Jumalast valitu, ja hukanud Issanda preestrid. Kas võis ta oodata vastust Jumalalt, olles ise katkestanud kõik taeva poolt sisseseatud ühenduskanalid? Kas sai Issand vastata talle nüüd unenägude ja ilmutuste kaudu, kui ta oli oma pattudega armu Vaimu minema peletanud? Saul ei pöördunud Jumala poole allaheitliku ja kahetseva meelsusega. Ta ei otsinud andestust oma pattudele ja lepitust Jumalaga, vaid ainult pääsemist vaenlastest. Tema kangekaelsus ja vastuhakk olid ta Jumalast lahutanud. Ta võis Jumala juurde tagasi pöörduda ainult kahetseva ja murtud südmega, ent uhkena nagu ta oli, otsustas ta isegi masenduses ja lootusetuses otsida abi teisest allikast.

Siis Saul ütles oma sulastele: "Otsige mulle üks naine, kellel on lausuja vaim, siis ma lähen tema juurde ja küsin temalt." Saul teadis hästi, mislaadi oli nn. kadunukeste esilemanamine. Selline asi oli Issanda poolt selgesti keelatud ning selle viljelejaile oli kuulutatud surmaotsus. Saamueli eluajal oli Saul käskinud surmata kõik nõiad ja lausujat

vaimu omavad isikud; nüüd aga kavatses ta lootusetuna abi otsida allikast, mille ta kunagi jälestusega oli hukka mõistnud.

Kuningale teatati, et Een-Dooris elab tagasitõmbunult naine, kellel on ühendus nn. surnuvaimuga. See naine oli astunud lepingusse Saatanaga ja andunud tema teenistusele ning täitis tema tahet. Kurjusevürst omakorda sooritas imesid ja ilmutas naisele salajasi asju.

End maskeerinud Saul läks öösel kahe abilise saatel nõianaise asupaika otsima. Oo, milline haletsusväärne vaatepilt! Saatan talutas Iisraeli kuningat nagu oma vangi sinna, kuhu tahtis. Sellise sünge tee võttis jalge alla mees, kes oli läinud kangekaelselt oma teed, teadlikult tõrjudes Jumala Vaimu pühi mõjutusi. Kellegi ahelad pole nii kohutavad kui selle omad, kes on andnud end julmima türanni — oma mina — võimusesse! (679) Usaldus Jumalasse ja kuulekus Tema tahtele olid ainsad tingimused, mispõhjal võis olla Iisraeli kuningas. Kui Saul oleks järginud neid tingimusi kogu oma valitsusaja, oleks ta kuningriik olnud kindel; Jumal oleks olnud tema õpetaja, Kõikväeline tema kaitsekilp. Jumal oli Sauliga kaua kannatanud ja ehkki tema mässumeel ja kangekaelsus olid peaaegu summutanud jumaliku hääle tema hinges, oli tal veel võimalus meelt parandada. Ent siis, kui ta ohuhetkel Jumala hülgas, et otsida teadmist Saatana liitlaselt, katkestas ta viimse sideme, mis sidus teda oma Loojaga. Ta jättis end selle deemonliku võimu kontrolli alla, kes aastaid oli temas oma tööd teinud ja teda hukatuse äärele viinud.

Pimeduse varjus suundus Saul oma kaaslastega üle tasandiku ning möödus ohutult vilistide vägedest: seejärel ületas ta mäeaheliku ja jõudis Een-Doori nõianaise kõrvalisse kodupaika. Naine oli tõmbunud üksindusse selleks, et salaja oma jälki loitsimist harrastada. Maskeeritunagi eristus Sauli suursugune kogu ja kuninglik käitumine tavalise sõduri omast. Naine kahtlustas, et külaline oli Saul ja toodud rikkalikud annid tugevdasid kahtlust. Kui Saul palus: "Ennusta ometi mulle vaimu abil ja lase tõusta mu ette see, keda ma sulle nimetan!" vastas naine: "Vaata, sa ju tead, mida Saul on teinud, kuidas ta maalt kaotas lausujad ja ennustajad! Miks tahad sa nüüd seada mu hingele püünist, et saata mind surma?" Siis Saul vandus temale Issanda nimel, öeldes: "Nii tõesti kui Jehoova elab, selle asja eest ei taba sind karistus!" Kui naine siis küsis: "Keda pean laskma tõusta su ette?" Vastas Saul: "Saamueli."

Pärast loitsimissõnu lausus naine: "Ma näen jumalat maa seest üles tõusvat!... Üks vana mees tõuseb üles ja tal on kuub seljas!" Siis mõistis Saul, et see oli Saamuel, ja ta heitis silmili maha ning kummardas."

Kogu, kes ilmus nõianaise loitsude peale, ei olnud Jumala püha prohvet. Saamuelil ei olnud midagi tegemist kurjade vaimude kummitustööga. See üleloomulik ilmutus oli tervenisti Saatana võimu toodang. Saatan võis kergesti võtta endale Saamueli kuju, nii nagu ta suutis Kristust kõrbes kiusates esineda valguseinglina.

(680) Naise esimesed sõnad loitsulummuses olid suunatud kuningale: "Miks sa mind petsid? Sina oled ju Saul!" Seega oli prohvetit kehastanud kurja vaimu esimene tegu hoiatada jumalatut naist vargsi pettuse eest. Sõnum, mille prohveti kuju võtnud vaim Saulile ütles, oli: "Miks sa tülitad mind, lastes mind üles tõusta?" Ja Saul vastas: "Mul on väga kitsas käes, sest vilistid sõdivad mu vastu ja Jumal on minu juurest lahkunud ega vasta mulle enam ei prohvetite ega unenägude läbi! Sellepärast ma hüüdsin sind, et sa annaksid mulle teada, mida ma pean tegema!"

Saamueli eluajal oli Saul tema nõuandeid põlanud ja noomituste üle pahameelt tundnud. Nüüd aga, kui ta oli hädas ja ahastuses, pidas ta prohveti õpetust oma ainsaks lootuseks. Ja selleks, et saada ühendust taeva saadikuga, toetus ta asjatult põrgu käskjala peale! Saul oli end täielikult Saatana meelevalda andnud ja nüüd kasutas see isik, kelle ainsaks rõõmuks on põhjustada viletsust ja hävingut, võimalust õnnetu kuningas hävitada. Vastuseks meeleheitlikule palvele kuulis Saul kohutavat sõnumit justkui Saamueli huulilt:

"Mispärast sa küsid minult, kui Jehoova on sinu juurest lahkunud ja on saanud su vaenlaseks? Jehoova on tõesti sulle teinud, nagu ta minu läbi on rääkinud: Jehoova on kiskunud kuningriigi sinu käest ja on selle andnud su ligimesele Taavetile! Et sa ei ole kuulanud Jehoova häält ega ole andnud amalekile tunda Tema tulist viha, siis on nüüd Jehoova teinud seda sinule. Jehoova annab ka Iisraeli ühes sinuga vilistide kätte."

Kogu oma mässulise tegevuse ajal oli Saul kuulanud Saatana petlikku sosinat. Kiusaja üritas patu suurust vähendada, üleastumise tee kergeks ja kütkestavaks teha ning inimmõistust nii pimestada, et ta ei tajuks Issanda hoiatusi ja ähvardusi. Oma nõidusliku võimuga oli Saatan mõjutanud Sauli pidama end õigustatuks alahindama Saamueli noomitusi ja hoiatusi. Ja nüüdses äärmises hädaolukorras pöördus Saatan Sauli vastu, kirjeldades tema patu kohutavat suurust ja andestuse lootusetust, et võtta talt igasugune lootus. Nii murdis ta kõige paremini Sauli julguse ja pärssis tema otsustusvõime, lükates ta masendusse ja enesehävitusse.

(681) Saul oli kurnatud väsimusest ja näljast; ta tundis õudust ja süümepiina. Kuuldes kohutavat ettekuulutust, lõi ta kõikuma otsekui tamm tormi käes ning langes lõpuks täispikkuses maa peale maha.

Nõianaine ehmus. Iisraeli kuningas lebas tema ees nagu surnu. Kui Saul tõepoolest sureks tema kodus, siis mis saab temast? Naine palus kuningal tõusta ja süüa, veendes, et ta oli kuninga soovile vastu tulles oma elu ohtu seadnud ja nüüd oleks kuningalgi sobiv tema palvele vastu tulla ja elus püsida. Sauli sulased ühinesid naise palvega ning lõpuks Saul soostus. Naine asetas tema ette kiiruga valmistatud nuumvasika ja hapnemata leivad. Milline vaatepilt! Nõianaise kõledas koopas, kus hetk tagasi olid kõlanud Saatana käskjala ilmumisel lausutud hukatussõnad, istus Jumala poolt võitud Iisraeli kuningas sööma, et koguda jõudu eesseisva päeva surmatoovaks võitluseks.

Enne, kui päev koitis, naasis Saul koos kaaslastega Iisraeli leeri, et valmistuda lahinguks. Pimeduse vaimult nõu küsimisega oli Saul sööstnud hukatusse. Kohutavalt lootusetuna oli tal võimatu oma armeele vaprust sisendada. Lahutanud end Jõuallikast, ei suutnud ta juhtida ka Iisraeli meeli vaatama Jumalale kui nende Aitajale. Nii oli avatud tee pahaendelise ennustuse täitumiseks.

Suunemi tasandikul ja Gilboa nõlvadel läksid Iisraeli ja vilistide väed raevukalt kokku. Ehkki Een-Doori kohutav ilmutus oli röövinud Saulilt kogu lootuse, võitles ta siiski meeleheitliku vaprusega oma trooni ja kuningriigi eest. Ent see oli asjatu. "Iisraeli mehed põgenesid vilistide eest ning langesid mahalööduina Gilboa mäele." Kuninga kolm vaprat poega hukkusid tema kõrval. Ammukütid piirasid Sauli. Ta oli näinud oma sõdureid ümberringi langevat ja poegi mõõgalöögist hukkuvat. Ise haavatuna ei suutnud ta enam ei võidelda ega põgeneda. Pääsemine oli võimatu, ja ta otsustas, et ei anna end elavalt vilistide kätte. Ta ütles sõjariistade kandjale:"Tõmba oma mõõk välja ja pista mind sellega läbi!" Kuna aga kandja keeldus tõstmast kätt Issanda võitu vastu, surmas Saul ennast ise, viskudes oma mõõga otsa.

(682) Nii hukkus Iisraeli esimene kuningas enesetapu süüga hingel. Tema elu läks viltu ning ka tema surm oli autu ja lootusetu, kuna ta oli hakanud oma rikutud tahet vastandama Jumala tahtele.

Kaotusesõnumid levisid laialdaselt ja tekitasid õudust kogu Iisraelis. Rahvas põgenes linnadest välja ning vilistid hõivasid need takistamatult. Saul hukutas oma Jumalast sõltumatu valitsemisega peaaegu kogu rahva.

Lahingule järgneval päeval avastasid vilistid lahinguväljal tapetuid riisudes Sauli ja tema kolme poja surnukehad. Et võitu kroonida, raiusid nad Saulil pea otsast ja riisusid ta sõjariistad. Siis saatsid nad Sauli veritseva pea ja sõjariistad võidutrofeena ringkäigule Vilistimaale, "kuulutama rõõmusõnumit nende ebajumalate kojas ja rahva hulgas." Lõpuks paigutati Sauli sõjariistad "Astarte kotta" ning Sauli pea riputati Daagoni templisse. Selliselt omistati võiduau ebajumalatele ja teotati Issanda nime.

Sauli ja ta kolme poja surnukehad lohistati Beet-Saani, Gilboa lähedal asuvasse linna Jordani kaldal. Selle müürile riputati need ahelatega üles, röövlindudele rebida. Ent Gileadi Jaabesi vahvad mehed meenutasid, kuidas Saul oli oma valitsemisaja alguse õnnelikel aastatel nende linna päästnud ja nüüd soovisid nad väljendada oma tänutunnet sellega, et tõid kuninga ja printside surnukehad müürilt alla ning matsid auväärselt maha. Nad ületasid öösel Jordani, "võtsid Sauli laiba ja tema poegade laibad Beet-Saani müürilt; siis nad tulid Jaabessi ja põletasid need seal. Seejärel nad võtsid nende luud ja matsid Jaabessi tamariskipuu alla ning paastusid seitse päeva." Selliselt tagas Sauli nelikümmend aastat tagasi sooritatud õilis tegu temale ja ta poegadele õrnade, kaastundlike käte poolt matuse süngel kaotuse ja teotuse tunnil.

Peatükk 67 - MUISTNE JA KAASAEGNE NÕIDUS

(683) Piibli aruanne Sauli külaskäigust Een-Doori naise juurde on olnud probleemiks paljudele Piibli uurijatele. Mõningad neist leiavad, et Saamuel oli tegelikult kohal vestlemaks Sauliga, kuid Piibel ise annab küllaldase aluse vastupidiseks järelduseks. Kui Saamuel olnuks taevas nagu mõned väidavad, tulnuks ta sealt alla kutsuda kas Jumala või Saatana meelevallaga. Võimatu on kellelgi uskuda, et Saatanal oli vägi kutsuda Jumala prohvet alla taevast, et täita kurjusele andunud naise manamist. Samuti ei saa me järeldada, et Jumal saatis ta nõianaise koopasse, sest Issand oli ju keeldunud suhtlemast Sauliga unenägude, Uurimi ja prohvetite kaudu (1.Sam.28,6). Need olid Jumalast määratud suhtlemisvahendid ja Ta ei läinud neist mööda, et anda edasi sõnumit Saatana käsilase kaudu!

Sõnum ise avaldab küllalt hästi selle tegeliku algupära. See ei püüdnud viia Sauli meeleparandusele, vaid õhutas teda sööstma hävingusse — ja selline ei ole Jumala, vaid Saatana töö. Veel enam — Piibel nimetab Sauli nõuküsimist nõianaiselt üheks põhjuseks, miks Jumal ta hülgas ja hukkuda laskis. "Nõnda suri Saul oma truudusetuse pärast, mida ta oli osutanud Jehoova vastu, sellepärast et ta ei olnud tähele pannud Jehoova sõna, samuti sellepärast, et ta oli nõu küsinud surnuvaimult ega olnud nõu küsinud Jehoovalt. Seepärast laskis Ta tema surra ja andis kuningriigi Taavetile, Iisai pojale" (1.Aja.10,13-14). Siin on selgesti öeldud, et Saul küsis nõu surnuvaimult, mitte Issandalt. Ta ei olnud ühenduses Saamueliga, Jumala prohvetiga, vaid suhtles nõianaise kaudu Saatanaga. Saatan ei saanud kohale kutsuda tõelist Saamueli, vaid esitas võltsingu, mis teenis hästi tema petturlikku eesmärki.

(684) Peaaegu kõik muistse nõiduse vormid rajanesid uskumusel, et surnutega on võimalik suhelda. Need, kes tegelesid surnute esilemanamisega, väitsid end suhtlevat lahkunute vaimudega ja saavat neilt teateid tulevikusündmuste kohta. Seda tava — küsida nõu surnutelt — mainitakse prohvet Jesaja raamatus: "Ja kui teile üteldakse: Küsitlege surnute vaime ja ennustajaid, kes sosistavad ja pomisevad, siis vastake: Kas rahvas ei peaks küsitlema oma Jumalat? Kas tuleb elavate pärast küsitella surnuid?" (Jes.8,19).

Seesama uskumus surnutega ühenduses olemise võimalikkusest oli paganliku ebajumalateenistuse nurgakiviks. Usuti, et paganlikud jumalad olid surnud kangelaste jumalikustunud vaimud. Seega oli paganlik religioon surnute kummardamine. See selgub ka Piiblist. Kirjelduses, kuidas Iisrael patustas Baal-Peoris, on muuhulgas öeldud: "Kui Iisrael elas Sittimis, siis hakkas rahvas tegema hooratööd Moabi tütardega, kes kutsusid rahvast oma

jumalate ohvriteenistusele; ja rahvas sõi ning hakkas kummardama nende jumalaid. Nõnda hoidis Iisrael Baal-Peori poole" (4.Ms.25,1-3). Laulja räägib meile, missugustele jumalatele neid ohvreid toodi. Kõneldes samast Iisraeli ärataganemise juhtumist, ütleb ta: "Siis nad liitusid Baal-Peoriga ja sõid surnute ohvreid" (Ps.106,28). Need ohvrid olid surnutele ohverdatud ohvrid.

Surnute jumalikustamisel on olnud väljapaistev koht peaaegu kõigis paganluse süsteemides, samuti nagu niinimetatud surnutega läbikäimisel. Usuti, et jumalad annavad oma tahet inimestele teada ning neilt on võimalik nõu küsida. Sarnasteks vahendajateks peeti muistseid kuulsaid Kreeka ja Rooma oraakleid.

Kuid usku surnutega läbikäimise võimalikkusesse esineb ka tänapäeval ja isegi kristlikes maades. Spiritismi nime all on läbikäimine vaimudega, kes väidavad end olevat surnute vaimud, laialt levinud. Sellise asja viljelemine kasutab ära omaste tunded, kes on pidanud neile kalli inimese hauda asetama. Mõnikord ilmuvad vaimolendid lahkunud sõprade kujul ja jutustavad lugusid nende elus toimunust või teevad midagi, mida nad tavatsesid elus olles teha. Selliselt veenavad nad inimesi uskuma, et surnud sõbrad on inglid, kes nende kohal hõljuvad ja nendega suhtlevad. Olevustesse, kes väidavad end lahkunute vaimud olevat, suhtutakse jumaldamisega ja paljud usuvad nende sõnumeid rohkem kui Jumala Sõna.

(685) Teisalt on palju neid, kes peavad spiritismi lihtsalt mustkunstiks. Ilmutusi, millega spiritism toestab oma üleloomulikku olemust, peetakse meediumide poolt sooritatud silmamoonduseks. Kuid ehkki on tõsi, et ühe või teise trikiga on sageli õnnestunud rahvast hullutada nii, et illusioone on peetud tõelisteks, on olemas ka märkimisväärseid tõendeid üleloomuliku väe ilmnemisest. Paljud, kes eiravad spiritismi, pidades seda ainult inimliku osavuse ja võimekuse näiteks, ei saa teisiti, kui võtta selle väited omaks siis, kui nad hakkavad nägema ilminguid, mida nad enam endisel viisil seletada ei suuda.

Nii kaasaegne spiritism kui ka muistne nõidus ja ebajumalateenistus — mille olemuslikuks põhimõtteks on läbikäimine surnutega — rajanevad esimesele valele, millega Saatan pettis Eevat Eedenis: "Te ei sure kummatigi mitte, vaid Jumal teab, et mil päeval te sellest sööte..., saate te Jumala sarnaseks" (1.Ms.3,4-5). Samasugusele valele rajatuina ja seda edasi kandvaina on nimetatud ilmingud pärit valede isalt.

Heebrealastel keelati selgesõnaliselt võtta mingit kujutletud ühendust surnutega. Jumal sulges sellise võimaluse ukse kindlalt, öeldes: "Surnud ei tea enam midagi..., neil ei ole iialgi enam osa kõigest sellest, mis päikese all sünnib!" (Kog.9,5-6). "Kui tema vaim väljub, siis ta pöördub tagasi oma mulda; samal päeval kaovad tema kõrged mõtted" (Ps.146,4). Issand lausus Iisraelile: "Kui keegi pöördub vaimude ja "teadjate" poole, järgides neid hoora viisil, siis pööran mina oma palge niisuguse inimese vastu ja hävitan tema ta rahva seast!" (3.Ms.20,6).

"Lausujad vaimud" ei olnud surnute vaimud, vaid kurjad inglid, Saatana käsilased. Muistne ebajumalateenistus, mis — nagu oleme näinud — seisnes nii surnute kummardamises kui kujuteldavas läbikäimises nendega, on Piiblis öeldu kohaselt olnud kurjade vaimude kummardamine. Apostel Paulus hoiatas oma vendi osalemast ükskõik millisel viisil paganlike naabrite ebajumalateenistusel: "Mida paganad ohverdavad, seda nad ohverdavad kurjadele vaimudele, aga mitte Jumalale" (1.Kor.10,20), ütles ta. (686) Laulja ütleb Iisraelist kõneldes, et "nad ohverdasid oma poegi ja tütreid haldjaile" (ingl. k. "deemonitele") ja selgitab järgmise salmiga, et nad ohverdati "Kaanani ebajumalaile" (Ps.106,37-38). Arvates kummardavat surnud inimest, teenisid nad tegelikult deemonit.

Kaasaegne spiritism rajaneb samal alusel, mida Jumal muistsel ajal hukka mõistis ja keelas kui nõidust ja kurjade vaimude kummardamist. See ilmneb ainult uues kuues. Piiblis on seegi ette öeldud: "Viimsel ajal mõned taganevad usust ja hoiavad eksitajate vaimude ja kurjade vaimude õpetuse poole" (1.Tim.4,1). Oma teises kirjas tessalooniklastele nimetab Paulus Saatana erilist tegevust spiritismi valdkonnas sündmuseks, mis toimub vahetult enne Kristuse teist tulemist. Kristuse teisest tulemisest kõneldes ütleb ta, et Tema tulemine toimub pärast seda, kui Saatan on tegutsenud "igasuguses valeväes ja valetunnustähtedega ja valeimetegudega" (2.Tes.2,9). Kui Peetrus kirjeldab ohte, mis ähvardavad kogudust viimseil päevil, ütleb ta, et nii nagu valeprohvetid vanal ajal viisid Iisraeli patustamiseni, nii on nüüdki valeprohveteid, "kes salamahti toovad sisse hukutavaid valeõpetusi, salgavad ära peremehegi, kes nad on ostnud... Ja paljud järgivad nende lodevat elu" (2.Pet.2,1-2). Selles tekstis nimetab apostel spiritistlike õpetajate üht tähelepanuväärset tunnust. Nad keelduvad tunnistamast Kristust Jumala Pojaks. Selliste õpetajate kohta väidab armastatud apostel Johannes: "Kes on valelik kui mitte see, kes salgab, et Jeesus on Kristus? See on kristusevastane, kes salgab Isa ja Poega. Igaüks, kes salgab Poja, sel ei ole ka Isa" (1.Joh.2,22-23). Kristust salates salgab spiritism nii Isa kui Poja ja Piibel kuulutab selle antikristuse avaldumiseks.

Pannes Een-Doori naise ennustama Sauli saatuslikku hävingut, lootis Saatan oma võrku tõmmata kogu Iisraeli rahva. Ta lootis, et rahvas hakkab usaldama nõianaist nii, et hakkab

temalt nõu küsima. Sel juhul lakanuks nad pidamast Jumalat oma nõuandjaks ja sattunuks Saatana juhtimise alla. Spiritism võlub rahvahulki uskuma, et inimestele paljastub tulevikust asju, mida Jumal on nende eest varjanud. (687) Jumal on oma Sõnas avanud meile tuleviku suured sündmused — kõik, mida meil on oluline teada — ning andnud meile usaldusväärsed juhised, kuidas ümbritsevatest ohtudest hoiduda. Ent Saatan püüab hävitada inimeste usaldust Jumalasse, tehes nad rahulolematuks eluga ja uudishimulikuks saama selgust asjades, mida Jumal on targasti nende eest varjanud ning pannes nad alahindama kõike seda, mida Tema on oma pühas Sõnas ilmutanud.

Paljud muutuvad rahutuks, kui nad ei tea, kuidas üks või teine asi lõpuks kulgeb. Nad ei suuda taluda ebakindlust ega nõustu kannatlikult ootama, et näha Jumala päästet. Nad kujutlevad igasugust halba ja see viib nad lausa endast välja. Nad annavad voli mässulistele tunnetele ning erutavale ahastusele, püüdes teada saada seda, mida pole ilmutatud. Oh, usaldaksid nad vaid Jumalat ning valvaksid ja palvetaksid — siis leiaksid nad lohutust Temalt. Ühendus Jumalaga rahustaks nende meelt. Vaevatud ja koormatud leiaksid hingamise oma hingele, kui nad tuleksid Jeesuse juurde. Ent kui nad eiravad vahendeid, mille kaudu Jumal tahab hoolitseda nende käekäigu eest, ja pöörduvad selliste allikate poole, mida Jumal on keelanud, teevad nad sama vea nagu Saul ning saavad salateadmisest ainult halba.

Selline teguviis ei meeldi Jumalale ja Ta on öelnud seda vägagi selgelt. Kannatamatu soov rebida kõrvale loor tuleviku eest ilmutab usupuudust Jumalasse ning jätab hinge avatuks peapetja sisendustele. Saatan ahvatleb inimesi küsima nõu neilt, kel on lausuja vaim. Paljastades siis saladusi minevikust, paneb ta nad uskuma, et ta suudab kuulutada ette ka tulevikku. Väga pikaaegselt arendatud kogemuste abil suudab Saatan lahti mõtestada põhjuste varal tagajärgi ning sageli ennustab ta kaunis täpselt mõnd tulevast sündmust inimese elus. Nii õnnestub tal petta eksiteele viidud inimhingi ning vangistada nad oma võimu ja tahte alla.

Jumal on prohveti kaudu meid hoiatanud: "Ja kui teile öeldakse: Küsitlege surnute vaime ja ennustajaid, kes sosistavad ja pomisevad, siis vastake: "Kas rahvas ei peaks küsitlema oma Jumalat? Kas tuleb elavate pärast küsitella surnuid? Õpetuse ja tunnistuse juurde! (edasi v.t.) Kui nemad ei räägi sedasinast sõna mööda, siis ei pea neil koitu olema! (Jes.8,19-20).

(688) Kas peaksid need, kellel on piiritult tark ja võimas püha Jumal, minema nõidade juurde, kes saavad oma teadmised lähedasest ühendusest meie Issanda vaenlasega? Jumal ise on valgus oma rahvale. Ta kutsub neid üles suunama usus oma pilgud sellele aule, mis on inimliku pilgu eest varjatud. Õiguse Päike saadab oma säravaid kiiri nende südamesse. Nad saavad valguse taevaselt troonilt ega soovi hoopiski pöörduda sellest valgusallikast ära, et küsida nõu Saatana käsilastelt.

Ehkki deemoni sõnum Saulile noomis pattu ja kuulutas ette patu karistust, ei olnud selle eesmärgiks teda meeleparandusele viia, vaid ta lootusetusesse ja hävingusse paisata. Tavaliselt saab kiusaja ahvatleda inimesed hukatusse meelitustega. Muistse aja deemonlike jumalate teenimisega seondus kõige jälgim kõlvatus. Jumala eeskirjad heideti kõrvale, kuna need mõistsid hukka patu ja nõudsid õiglust. Tõde põlastati ja ebamoraalsust soodustati, veel enam — seda lausa soovitati. Spiritism väidab, et ei ole olemas surma, pattu, kohut ega karistust, sest "inimesed on langenud pooljumalad." See väidab, et inimese soov ja tahe on ülimaks seaduseks ja inimene on vastutav ainult iseenda ees. See rebib maha tõkked, millega Jumal soovib kaitsta tõde, puhtust ning aukartust ja nii julgustatakse paljusid patustama. Eks kõla säärane õpetus sama algupäraselt kui deemonite teeniminegi?

Issand näitas Iisraelile, kuhu viisid läbikäimine kurjade vaimudega ja kaananlaste jälkuste harrastamine: inimesed jäid ilma loomulikust armastusest, neist said ebajumalateenijad, abielurikkujad, tapjad ning mõtete ja tegude poolest jälgilt rikutud inimesed. Inimesed ei tunne oma südamepõhja, sest on ju "süda kavalam kõigist ja ravimatu" (Jer.17,9). Ent Jumal mõistab inimese rikutud olemuse kalduvusi. Tol ajal — nagu nüüdki — jälgis Saatan väga teraselt, kuidas suunata olukordi soodsaks vastuhakule, et Iisraeli rahvas teeks ennast Jumala silmis sama jälgiks nagu olid kaananlased. Hingevaenlane on alati valvas vallandama kurjusetulva meie peale, sest ta soovib, et me laostuksime ja saaksime Jumala hukkamõistu osalisteks.

Saatan otsustas pidada Kaananimaad oma võimuses ja siis, kui sellest sai iisraellaste elupaik ning maa seaduseks sai Jumala käsk, paisus tema viha Iisraeli vastu julmaks õeluseks ning ta punus võrke nende hävitamiseks. Kurjade vaimude abil tõi ta maale võõraid jumalaid ja lõpuks pillutati valitud rahvas oma (689) üleastumiste pärast tõotatud maalt eri suundadesse laiali. Kõike seda püüab Saatan ellu viia ka meie päevil. Jumal juhib oma rahvast selle maailma jälkustest välja, et nad võiksid Tema käsku pidada ning see viib "meie vendade süüdistaja" meeletusse raevu. "Kurat on tulnud maha teie juurde ja tal on suur viha, sest ta teab, et tal on pisut aega!" (Ilm.12,10.12). Tõeline tõotatud maa on meie ees ning Saatan üritab otsustavalt hävitada Jumala rahvast ja takistada neid pääsemast pärandiosale. Vajame nüüd rohkem kui kunagi varem manitsust: "Valvake ja paluge, et te ei satuks kiusatusse" (Mrk.14,38).

Issanda sõnad muistsele Iisraelile kehtivad samahästi ka Tema rahvale tänapäeval: "Ärge pöörduge vaimude ja "teadjate" poole, ärge otsige neid, et te ei saaks nende läbi roojaseks," "sest igaüks, kes seda teeb, on Jehoovale jäle" (3.Ms.19,31; 5.Ms.18,12).

Peatükk 68 - TAAVET SIKLAGIS

(1.Sam. 29. ja 30. ptk; 2.Sam. 1. ptk.)

(690) Taavet ja tema mehed ei olnud osalenud võitluses Sauli ja vilistide vahel, ehkki nad olid koos vilistidega marssinud lahinguväljale. Kui kaks armeed lahinguks valmistusid, tundis Iisai poeg end olevat ülikeerulises olukorras. Eeldati, et ta võitleb vilistide poolel. Kui ta oleks lahingumöllus määratud positsioonilt ja võitlusväljalt lahkunud, oleks teda peetud nii pelguriks kui ka tänamatuks ja reeturlikuks Aakise suhtes, kes oli teda kaitsnud ja usaldanud. Selline tegu oleks häbistanud tema nime ja muutnud ta vaenlaste vihaaluseks, keda tuli rohkem karta kui Sauli. Ometi ei suutnud ta hetkekski nõustuda võitlema Iisraeli vastu. Kui ta oleks seda teinud, oleks temast saanud kodumaa reetur ning Jumala ja Tema rahva vaenlane. See oleks igaveseks takistanud tal saamast Iisraeli troonile; ja kui Saul oleks lahingus surnud, oleks tema surmas süüdistatud Taavetit.

Taavet tundis nüüd, et ta oli eksiteele läinud. Kaugelt parem oleks tal olnud kaitset otsida Jumala tugevatest mäestikulinnustest kui et Issanda ja Tema rahva surmavaenlaste juurest. Ent halastusrikas Issand ei karistanud oma sulast tehtud vea eest sellega, et jätnuks ta raskustes ja mures üksi. Ehkki Taavet oli Jumala jõutugevusest lahti lastes komistanud ja täpse kuulekuse teelt kõrvale kaldunud, tahtis ta südames ometi Jumalale ustavaks jääda. Kuigi Saatan ja tema väed aitasid agaralt Jumala ja Iisraeli vaenlastel kõrvaldada kuningat, keda Jumal oli maha jätnud, tegutsesid Issanda inglid omasoodu selleks, et päästa Taavetit hädaohust, milles ta viskles. Taevased käskjalad mõjutasid vilistide vürste protesteerima Taaveti ja tema salga viibimise vastu armee koosseisus lähenevas lahingus.

(691) "Mida need heebrealased siin teevad?" püüdsid vilistide vürstid Aakisele survet avaldada. Aakis ei soovinud loobuda nii tähtsast liitlasest ja vastas: "Eks see ole Taavet, Iisraeli kuninga Sauli sulane, kes minu juures on olnud need päevad või aastad? Mina ei ole leidnud temas mitte midagi halba alates päevast, mil ta kargas minu juurde, kuni tänapäevani!"

Ent vürstid jäid oma nõudmise juurde: Lase mees pöördub ümber ja läheb tagasi oma paika, kuhu sa teda oled määranud; ta ärgu tulgu ühes meiega sõtta, et ta sõjas ei saaks meie vastaseks. Sest millega ta saaks ennast teha oma isandale meelepäraseks? Muidugi nende meeste peadega, kes siin on? Kas ta pole mitte see Taavet, kellest nad tantsides vastastikku laulsid ja ütlesid: "Saul lõi maha oma tuhat, aga Taavet oma kümme tuhat?" Vilistide vürstid mäletasid veel hästi kahevõitlust ja nende sangari tapmist ning Iisraeli triumfi. Nad ei uskunud, et Taavet võitleb oma rahva vastu ja kui ta võitlusmöllus vilistide vastu pöördub, teeb ta neile suuremat kahju kui kogu Sauli armee.

Niisiis pidi Aakis alistuma. Ta kutsus Taaveti jutule ja ütles talle: "Nii tõesti kui Jehoova elab, oled sina õige ja see on minu silmis hea, et sa leeris ühes minuga lähed ja tuled, sest ma ei

ole sinus leidnud kurja alates päevast, mil sa tulid minu juurde, kuni tänapäevani; aga vürstide silmis sa ei kõlba! Pöördu nüüd tagasi ja mine rahuga, et sa ei teeks kurja vilistide silmis!"

Taavet kartis, et ta paljastab oma tõelised tunded ning vastas ettevaatlikult: "Aga mida ma siis olen teinud ja mida sa oled leidnud oma sulases alates päevast, mil ma tulin su teenistusse, kuni tänapäevani, et ma ei või tulla ja võidelda oma isanda kuninga vaenlaste vastu?"

Aakise vastus pani tõenäoliselt Taaveti sisimas häbenema ja kahetsema, kui ta mõtles, kui vääritud olid Issanda sulasele need pettused, milleni ta oli langenud. "Ma tean, et sa minu silmis oled hea nagu Jumala ingel," ütles kuningas, "kuid vilistide vürstid on öelnud: tema ärgu tulgu ühes meiega sõtta! Ja nüüd tõuse hommikul vara üheskoos oma isanda sulastega, kes on tulnud ühes sinuga; kui olete tõusnud hommikul vara ja läheb valgeks, siis minge ära!" Nii rebenes lõks, millesse Taavet oli sisse astunud ning ta sai vabaks.

(692) Pärast kolmepäevast rännakut jõudis Taavet oma kuuesajamehelise salgaga Siklagisse, oma Vilistimaa koju. Ent sealt leidsid nad eest hävingu. Amalekid olid kasutanud Taaveti ja tema väesalga äraolekut ning käinud kättemaksmas sissetungide eest, mida Taavet oli nende piirkonda teinud. Nad olid valvamatut linna ootamatult rünnanud, selle rüüstanud, ära põletanud ja lahkudes suure hulga saaki ning kõik naised ja lapsed vangidena kaasa võtnud.

Õudusest ja üllatusest tummana silmitsesid Taavet ja ta mehed pisut aega linna mustunud, suitsevaid varemeid. Kui nad lõpuks kohutavat hävingut tajusid, tõstsid need lahinguis karastunud mehed "häält ja nutsid, kuni nad enam ei jõudnud nutta."

Toimunu oli Taavetile karistuseks usupuuduse eest, mis oli mõjutanud teda varju otsima vilistide juurest. Ta nägi nüüd, kui vähe julgeolekut leidus Jumala ja Tema rahva vaenlaste juures. Taaveti mehed pidasid teda oma häda põhjustajaks. Ta oli ärritanud amalekid oma rünnakutega üles, kuid oli ikkagi pidanud asumist vaenlaste keskel turvaliseks ning jätnud sellepärast linna ilma kaitseta. Hingevalus ja raevunud sõdurid olid valmis meeleheitlikeks tegudeks ning ähvardasid isegi oma juhti kividega surnuks visata.

Näis, et Taavet oli kaotanud igasuguse inimliku toe. Kõik, mis talle siin maa peal kallis oli, oli minema pühitud. Saul oli ta kodumaalt ära ajanud ja vilistid olid ta leerist välja saatnud. Amalekid olid rüüstanud tema linna ja viinud vangi tema naised ja lapsed. Nüüd olid ka

lähedased sõbrad tema vastu tõusnud ja ähvardasid teda koguni tappa. Kuid selles äärmises kitsikuses ei jäänud Taavet arutlema piinavate olukordade üle, vaid pöördus tõsiselt Jumala poole abi pärast. "Taavet kinnitas ennast Jehoovas." Ta tuletas meelde oma möödunud sündmusterikast elu. Millal oli Issand teda maha jätnud? Tema hing sai kosutust, kui ta meenutas paljusid kogemusi Jumala ligiolekust. Taaveti alamad muutsid oma mure rahulolematuse ja kannatamatusega veel raskemaks, ent ehkki Taavetil oli veel enam põhjust kurvastada, talus ta kõike meeltheitmata. "Sel päeval, kui ma kardan, loodan ma Sinu peale" (Ps.56,4), oli tema südamemõte. Ehkki ta ei suutnud näha olukorrast väljapääsu, teadis Jumal seda ja oli valmis talle õpetama, mida teha.

(693) Käskinud kutsuda preester Ebjatari, Ahimeleki poja, "küsis Taavet Jehoovalt, öeldes: "Kas pean seda röövjõuku taga ajama? Kas ma saan nad kätte?" "Aja taga," sai ta vastuseks, "sest sa saad nad tõesti kätte ja päästad kindlasti! Selline vastus lõpetas mure- ja meeleheitesegaduse. Taavet oma meestega asus kohe põgenenud vaenlast jälitama. Nad marssisid nii kiiresti, et Besori jäe äärde jõudes, mis Gaza lähedal Vahemerre voolab, pidi kakssada meest kurnatusest maha jääma. Taavet ruttas ülejäänud neljasaja mehega edasi, laskmata ennast millestki heidutada.

Edasi minnes leidsid nad väljalt ühe egiptlasest orja, kes oli väsimusest ja näljast suremas. Saanud süüa ja juua, virgus ta teadvusele ja jutustas, et tema julm amaleklasest isand, rüüsteretkel osalenu, oli jätnud ta sinna surema. Ta jutustas üksikasjalikult ründeretkest ja rüüstamisest ning lubas juhtida Taaveti salga vaenlaste leeri, kui Taavet tõotab, et ta ei tapa teda ega anna oma isandale välja.

Kui mehed eemalt amalekkide leeri silmasid, nägid nad, et seal peeti rõõmupidu. Võidukas vägi prassis. "Nad olid laiali üle kogu maa — söömas, joomas ja pidutsemas kõige selle suure saagi pärast, mille nad olid võtnud filistide maalt ja Juudamaalt." Tagaajajad valmistusid viivitamatult rünnakuks ning tormasid metsikult oma ohvrite kallale. Amalekid jahmusid ja sattusid segadusse. Võitlus kestis kogu öö ja järgneva päeva, kuni peaaegu kogu vaenlaste vägi oli tapetud. Ainult nelisada meest pääses kaamelite seljas minema. Issanda tõotus täitus: "Ja Taavet päästis kõik, mis amalekid olid võtnud; Taavet päästis ka oma mõlemad naised. Neile ei jäänud midagi vajaka, ei vähemast ega suuremast, ei poegadest ega tütardest, ei saagist ega muust, mida nad neilt olid võtnud — Taavet tõi kõik tagasi!"

(694) Oma retkedel amalekkide territooriumile oli Taavet surmanud kõik elanikud, kes talle kätte sattusid. Kui Jumala kaitsev vägi poleks amalekke taltsutanud, oleksid nad kättemaksuks Siklagi elanikud hukanud. Kuid nüüd otsustasid nad vangid ellu jätta, soovides suurendada võiduau sellega, et viivad kaasa nii palju vange, keda siis orjaks müüa. Nii viisid nad teadmatult täide Jumala plaani — nad jätsid vangid ellu ja kahjustamata; nii said mehed ja isad nad kõik tervelt tagasi.

Kõik maised jõud on Kõikväelise kontrolli all. Ta lausub ka kõige vägevamale valitsejale ja julmimale rõhujale: "Siitsaadik sa võid tulla, mitte edasi" (Iob.38,11). Jumal tõkestab alati oma väega kurjuse jõude. Ta tegutseb pidevalt inimlaste hulgas — mitte nende hävitamiseks, vaid parandamiseks ja hoidmiseks.

Suure rõõmuga asusid võitjad koduteele. Jõudnud oma mahajäänud kaaslaste juurde, hakkasid mõned omakasupüüdlikud ja isekad mehed neljasaja võitluses osalenud sõduri hulgast nõudma, et mahajäänutele ei antaks saagist midagi. Nad väitsid, et lahingus mitteolemise tõttu aitab mahajäänuile sellest, kui nad oma naised ja lapsed tagasi saavad. Ent Taavet ei nõustunud ettepanekuga. "Mu vennad," ütles ta, "ärge tehke nõnda sellega, mis Jehoova meile on andnud... Sest missugune on selle osa, kes läheb sõtta, niisugune on ka selle osa, kes jääb varustuse juurde! See tuleb jaotada ühetasa!" Nii lahendati probleem ja hiljem sai Iisraelis seaduseks, et kõik, kel oli osa sõjakäigust, said saagist samaväärselt osa nagu otsesed rindemehed.

Saanud tagasi kogu saagi, mis Siklagist riisuti, said Taavet ja ta mehed amalekkidelt saagiks palju lambaid ja kariloomi. Seda nimetati "Taaveti saagiks" ja sellest saatis ta Siklagisse tagasi pöördudes kingitusi oma Juuda suguharu vanematele. Kingituste jagamisel pidas ta meeles kõiki neid, kes olid teda ja tema kaaslasi aidanud neil päevil, mil nad elasid mägestikulinnustes Sauli eest paos. Tagaaetava põgenikuna oli teda julgustanud kaasmaalaste lahkus ja osavõtlikkus ja seda tasus ta nüüd tänumeelselt.

Taaveti ja ta sõdalaste Siklagisse tagasipöördumisest oli möödunud kolm päeva. Asudes korda seadma oma varemeis kodusid, ootasid nad murelikult sõnumeid lahingust, mis nende teada veel käis Iisraeli ja vilistide vahel. (695) Ühtäkki saabus linna üks käskjalg, "riided lõhki käristatud ja mulda pea peal." Ta viidi kohe Taaveti juurde ning mees kummardus tema ette aupaklikult nagu vägeva vürsti ette, kelle soosingut ta taotles. Taavet küsis rutakalt, kuidas oli lahingus läinud. Rindelt tulnu jutustas Sauli lüüasaamisest ja surmast ning Joonatani langemisest. Kuid ta ei piirdunud ainult faktide esitamisega. Ilmselt oletades, et Taavet vihkas oma halastamatut tagakiusajat, lootis mees kuninga tapjana esinedes pääseda paremasse kirja. Kiitleva tooniga jutustas ta, kuidas ta oli leidnud lahingus haavatud ja vaenlastest jälitatud Iisraeli kuninga ning surmanud ta siis kuninga enda palvel. Kuninga krooni ja kuldsed käevõrud oli ta toonud Taavetile. Nüüd ootas ta lootusrikkalt, et tema sõnumid võetakse rõõmuga vastu ja ta saab teenete eest rikkaliku tasu.

Kuid "Taavet haaras kinni oma riietest ja käristas need lõhki, nõndasamuti tegid ka kõik mehed, kes ta juures olid. Ja nad kaeblesid, nutsid ja paastusid õhtuni Sauli ja tema poja Joonatani pärast, ja Jehoova rahva ja Iisraeli soo pärast, sellepärast et need olid langenud mõõga läbi."

Pärast esimese hirmsatest sõnumitest saadud šoki möödumist mõtles Taavet jälle mehele ja kuriteole, mida mees väitis end olevat teinud. "Kust sa pärit oled?" küsis ta noormehelt. Mees vastas: "Mina olen võõrana elava amaleki mehe poeg!" Ja Taavet ütles temale: "Kuidas

sa siis ei kartnud sirutada oma kätt Jehoova võitu hukkamiseks?" Kaks korda oli Saul Taaveti võimuses olnud, kuid kui Taavetit oli ahvatletud Sauli hukkama, oli ta keeldunud tõstmast kätt mehe vastu, kes Jumala korraldusel oli pühitsetud Iisraeli valitsema. See amalek aga julges kelkida sellega, et oli tapnud Iisraeli kuninga. Ta oli öelnud end olevat süüdi surmaväärses teos ja selle eest määrati talle kohe karistus. Taavet ütles: "Sinu veri tulgu su pea peale, sest su oma suu on tunnistanud sinu vastu, öeldes: mina olen tapnud Jehoova võitu!"

Taavet leinas Sauli surma siiralt ja sügavalt, paljastades nii oma õilsa iseloomu suuremeelsuse. Ta ei juubeldanud vihamehe langemise üle. Tõke, mis oli takistanud tal tõusta Iisraeli troonile, oli nüüd kõrvaldatud, kuid ta ei rõõmustanud. (696) Surm kustutas ta mälust Sauli umbusklikkuse ja julmuse ning nüüd meenutas ta tema elust ainult väärikat ja kuninglikku. Ta sidus mõttes Sauli ja Joonatani, kelle sõprus Taavetiga oli olnud väga ustav ja omakasupüüdmatu.

Laulust, milles Taavet väljendas oma südametundeid, sai tõeline varandus tollasele rahvale ja kogu Jumala rahvale kõikidel järgnevatel ajastutel:

"Sinu hiilgus, Iisrael, on maha löödud su küngastel! Kuidas küll on kangelased langenud! Ärge jutustage seda Gatis, ärge kuulutage Askeloni uulitsail, et vilistide tütred ei rõõmutseks, et ümberlõikamatute tütred ei rõkataks! Gilboa mäed! Ärgu tulgu teie peale ei kastet ega vihma, te ohvripõllud! Sest seal on rüvetatud kangelaste kilbid, Sauli kilp on õliga võidmata!... Saul ja Joonatan, armastatud ja armsad, lahutamatud elus ja surmas! Nad olid kotkastest kiiremad, lõukoertest tugevamad! Iisraeli tütred! Nutke Sauli pärast, kes teid riietas kaunistustega purpurisse, kes kinnitas kuldehteid teie riietele! Kuidas küll on kangelased langenud keset taplust, Joonatan maha löödud su küngastel! Mul on sinu pärast kitsas käes, mu vend Joonatan! Sa olid mulle väga kallis! Naiste armastusest imelisem oli su armastus minu vastu! Kuidas küll on kangelased langenud ja võitlusrelvad hävinud!" (2.Sam.1,19-27).

Peatükk 69 - TAAVET KUTSUTAKSE TROONILE

(2.Sam. 2. ptk. - 5,5.)

(697) Sauli surm kõrvaldas need ohud, mis olid teinud Taavetist pagulase. Nüüd võis ta oma maale vabalt tagasi minna. Kui leinapäevad Sauli ja Joonatani pärast lõppesid, küsis Taavet Jehoovalt, öeldes: "Kas pean minema mõnesse Juuda linna?" Ja Jehoova vastas temale: "Mine!" Ja Taavet küsis: "Kuhu ma lähen?" Ja Ta vastas: "Hebronisse!"

Hebron asus umbes kolmkümmend kilomeetrit Beer-Sebast põhja pool, ligikaudu poolel teel selle linna ja Jeruusalemma tulevase asupaiga vahel. Algselt oli Hebroni nimi Kirjat-Arba, s.t. "Arba linn." Arba oli Anaki isa. Hiljem nimetati see Mamreks ning siin oli patriarhide hauapaik "Makpela koobas." Hebron oli kuulunud Kaalebile ja oli nüüd Juuda suguharu tähtsaim linn. See asus orus, mida ümbritsesid viljarikkad mäeküljed. Linnapiiril lokkasid Palestiina kaunimad viinamäed, samuti õlipuude ja teiste viljapuude arvukad istandikud.

Taavet ja tema kaaslased asusid kohe Jumalalt saadud juhist täitma. Kuussada relvastatud meest koos naiste, laste ja karjadega olid peagi teel Hebronisse. Kui karavan linna jõudis, tulid Juuda mehed tervitama Taavetit kui Iisraeli tulevast kuningat. Viivitamatult hakkasid nad valmistuma tema kroonimiseks. "Siis tulid Juuda mehed ja võidsid Taaveti seal kuningaks Juuda soole." Teisi suguharusid ei sunnitud tunnistama teda valitsejaks.

Kohe pärast kroonimist tahtis Taavet väljendada oma lugupidamist Sauli ja Joonatani mälestuse vastu. Saanud kuulda, kui julgelt olid Gileadi Jaabesi mehed päästnud langenud juhtide surnukehad ja asetanud need auväärselt hauda, saatis Taavet käskjalad Jaabesisse sõnumiga: (697) "Jehoova õnnistagu teid, et osutasite seda armastust oma isandale Saulile ja matsite ta maha! Osutagu nüüd Jehoova teile heldust ja truudust! Minagi tahan selle eeskujul teile head teha." Ta teatas enda astumisest Juuda troonile ja kutsus neid enda alamaiks, kuna nad olid olnud nii ustavad.

Vilistid ei osutanud vastupanu tõsiasjale, et Juuda suguharu oli valinud Taaveti oma kuningaks. Nad olid kohelnud teda pagenduseperioodil sõbralikult, et Sauli riiki nõrgestada ja kimbutada ja kuna Taaveti mõjuvõim oli nüüd kasvanud, lootsid nad oma endisest lahkusest kasu saada. Kuid Taaveti valitsus ei sujunud vastuseisuta. Üsna pea pärast kroonimist hakkas ilmnema vandenõusid ja mässe. Taavet polnud krooni haaranud reeturlikul teel; Jumal oli valinud ta Iisraeli kuningaks ning Taavet ei olnud andnud mingit põhjust usaldamatuseks või

vastupanuks. Kuid vaevalt olid Juuda mehed jõudnud ta kuningaks tõsta, kui Abneri õhutusel kuulutati kuningaks Sauli poeg Iisboset ja seati Taavetile rivaaliks Iisraeli troonile.

Iisboset oli nõrk ja asjatundmatu Sauli perekonna esindaja, Taavet aga eriliselt võimekas võtma vastutust kuningriigi asjaajamistes enda õlgadele. Abner, kes oli peamine isik Iisboseti kuningatroonile tõstmises, oli olnud Sauli armee ülemjuhataja ja Iisraelis üks silmapaistvaim mees. Abner teadis küll, et Jumal oli määranud Iisraeli troonile Taaveti, ent olles Taavetit nii kaua vaenanud ja taga ajanud, ei tahtnud ta, et Iisai poeg võtaks üle riigi, mida Saul oli valitsenud.

Abner sattus nüüd olukorda, mis ilmutas tema tõelist iseloomu, temas peituvat auahnust ja põhimõttelagedust. Ta oli olnud Sauliga väga lähedastes suhetes ning õppinud kuninga meelsuse mõjul põlgama meest, kelle Jumal oli valinud Iisraeli valitsema. Tema vihkamist suurendas terav etteheide, mille Taavet oli talle teinud siis, kui Taavet magava Sauli kõrvalt leeris veekruusi ja piigi oli võtnud. Abner mäletas, kuidas Taavet hüüdis kuninga ja kogu Iisraeli kuuldes: "Eks sa ole mees? Kes on Iisraelis sinu sarnane? Miks sa aga ei valvanud oma isandat kuningat?... Ei ole hea see asi, mis sa oled teinud! (699) Nii tõesti kui Jehoova elab; te olete surmalapsed, et te ei ole valvanud oma isandat, Jehoova võitut!" See etteheide oli närinud Abneri hinge ja kättemaksuks otsustas ta tekitada Iisraelis lõhe, mis talle kasu võis tuua. Ta kasutas valitsemise lõpetanud kunigliku perekonna üht liiget, et läbi viia oma auahneid plaane. Ta teadis, et rahvas armastas Joonatani. Tema mälestust peeti kalliks ning armee ei olnud unustanud Sauli esimesi edukaid sõjakäike. Mässuline pealik hakkas oma plaane teostama otsusekindlusega, mis väärinuks paremat kasutamist.

Kuninga residentsiks valiti Jordani idakaldal asuv Mahanaim, kuna seda võis kõige paremini kaitsta nii Taaveti kui vilistide võimalike rünnakute eest. Siin krooniti Iisboset kuningaks. Tema võimu tunnustasid algul Jordanist idapool asuvad suguharud ja lõpuks kogu Iisrael, väljaarvatud Juuda. Kaks aastat valitses Sauli poeg oma kõrvalises pealinnas. Abner aga kavatses laiendada tema võimu kogu Iisraeli üle ning valmistus ründesõjaks. "Sõda Sauli soo ja Taaveti soo vahel kujunes pikaks; aga Taavet läks üha vägevamaks, Sauli sugu seevastu üha nõrgemaks."

Lõpuks paiskas äraandmine ümber trooni, mille kuri auahnus oli rajanud. Abnerit vihastas Iisboseti jõuetus ja võhiklikkus ning ta läks Taaveti juurde ja tegi talle ettepaneku tuua tema võimu alla kõik Iisraeli suguharud. Kuningas võttis tema ettepaneku vastu ja nii saadeti Abner auavaldustega asja ajama. Kuid nii võimsa ja kuulsa sõdalase heatahtlik vastuvõtmine tegi

kadedaks Taaveti armee ülemjuhataja Joabi. Joab haudus veritasu Abnerile, kes oli tapnud lahingus Iisraeli ja Juuda vahel tema venna Asaeli. Nüüd nägi Joab võimalust oma venna surma eest kätte maksta ja samas võimalikust rivaalist vabaneda. Ja nii mõrvas Joab alatult ja reeturlikult Abneri.

Kui Taavet sellest alatust teost kuulis, hüüatas ta: "Mina ja mu kuningriik oleme Jehoova ees igavesti süütumad Neeri poja Abneri vere pärast! Tulgu see Joabi pea peale ja kogu ta isa soo peale!" Pidades silmas ebakindlat olukorda riigis ning mõrvarite mõjuvõimu ja positsiooni — Joabi vend Abisai oli Joabiga koos tegutsenud — ei saanud Taavet seda kuritegu õiglaselt karistada. (700) Ometi näitas ta avalikult oma jälestust verise teo vastu. Abner maeti riiklike auavaldustega. Sõjavägi ja Joab kui väejuht pidid osalema leinateenistuses lõhkikäristatud riietega ja kotiriides. Kuningas väljendas oma leina matusepäeval paastumisega ning kirstu järel käimisega, otsekui oleks ta lähim leinaja. Haual laulis ta nutulaulu, mis noomis karmilt mõrvareid. Ja kuningas laulis Abneri pärast nutulaulu ning ütles:

"Kas Abner pidi surema jõleda surma? Ei olnud su käed seotud ega jalad vaskahelaisse pandud! Otsekui langetakse kurjategijate ees, nõnda langesid sina!"

Taaveti õilis tunnustus mehele, kes oli olnud tema surmavaenlane, võitis kogu Iisraeli usalduse ja imetluse. "Kui kogu rahvas sellest teada sai, siis oli see nende silmis hea, nõnda nagu kõik, mis kuningas tegi, oli hea kogu rahva silmis. Ja kogu rahvas ning kogu Iisrael sai sel päeval teada, et Neeri poja Abneri surmamine ei olenenud kuningast." Oma usaldusväärsetele nõuandjatele ja lähimatele abilistele kõneles kuningas kuriteost ja tunnistas võimetust karistada mõrvareid nii, nagu ta oleks soovinud; ta jättis nad Jumala õigluse hooleks. "Kas te ka teate, et täna langes Iisraelis üks vürst ja suur mees? Mina aga olen praegu nõder, kuigi võitud kuningas, ja need mehed, Seruja pojad, on tugevamad mind: Jehoova maksku kätte kurjategijale ta kurjust mööda!"

Abneri pakkumised ja ettepanekud Taavetile olid olnud siirad, ent tema motiivid olid madalad ja isekad. Ta oli kangekaelselt vastu pannud Jumalast määratud kuningale, püüdes saada endale austusväärset kohta. Pahameele, haavatud uhkuse ja ägeduse tõttu loobus Abner siis aastatepikkusest üritusest ning läks üle Taaveti poolele, lootes saada kõrget kohta tema teenistuses. Kui ta oleks saanud oma plaanid teostada, oleksid tema võimed, auahnus, mõjuvõim ja jumalakartmatus ohustanud nii Taaveti trooni kui kogu rahvuse rahu ja õitsengut.

(701) "Kui Sauli poeg kuulis, et Abner oli Hebronis surnud, siis läksid ta käed lõdvaks ja kogu Iisrael tundis hirmu." Oli ilmne, et Iisraeli kuningriik oli lõpukorral. Peagi hääbus üha nõrgenev kuningakoda veel ühe reeturliku teo tõttu. Iisboset langes oma kahe pealiku alatu mõrva ohvriks. Pealikud lõid tal pea maha ja tõttasid sellega Juuda kuninga juurde, lootes tema poolehoidu võita.

Nad ilmusid Taaveti ette oma kuriteo verise asitõendiga ja ütlesid: Vaata, siin on su vaenlase, Sauli poja Iisboseti pea, kes püüdis su hinge! Jehoova on täna Saulile ja tema järglastele kätte maksnud mu isanda kuninga pärast!" Ent kuna Jumal oli tõstnud Taaveti troonile ja vabastanud ta vastastest, ei soovinud ta oma võimu reeturlike vahenditega kindlustada. Ta kõneles mõrvaritele selle mehe saatusest, kes kelkis kord, et oli surmanud Sauli ja lisas siis: "Saati siis nüüd, kui õelad mehed on tapnud süütuma mehe ta voodis oma kojas! Eks ma pea nüüd nõudma tema verd teie käest ja hävitama teid maa pealt?" Ja Taavet andis käsu noortele meestele ja need tapsid nad ära... Aga Iisboseti pea nad võtsid ja matsid Hebronisse Abneri hauda."

Pärast Iisboseti surma soovisid Iisraeli juhtivad mehed, et Taavetist saaks kõikide suguharude kuningas. "Siis tulid kõik Iisraeli suguharud Taaveti juurde Hebronisse ja rääkisid ning ütlesid: "Vaata, meie oleme sinu luu ja liha!" Nad väitsid: "Juba varemini... olid sina Iisraeli väljaviijaks ja tagasitoojaks. Sinule on Jehoova öelnud: Sina pead hoidma Iisraeli rahvast kui karjane ja sina pead olema Iisraeli vürst!" Ja kõik Iisraeli vanemad tulid kuninga juurde Hebronisse ning kuningas Taavet tegi Hebronis Jehoova ees nendega lepingu." Nii avas Jumala juhtivus Taavetile tee troonile. Ta ei vajanud mingi isikliku auahne plaani elluviimist, sest ta ei olnud taotlenud au, mis talle nüüd osaks sai.

Rohkem kui kaheksa tuhat Aaroni ja leviitide järeltulijat teenis nüüd Taavetit. Rahva suhtumine oli märgatavalt ja otsustavalt muutunud. Paleepööre toimus vaikselt ja väärikalt nagu sobis suure töö iseloomuga. Ligi pool miljonit Sauli endist alamat tungles Hebronisse ja selle lähikonda. Ümberkaudsed mäenõlvad ja orud kihasid rahvast. Kroonimispäev oli teatavaks tehtud ja nüüd oli Taavet, kelle Saul oli õukonnast välja tõuganud ja kes oli pidanud elu eest varjuma mägedes, nõlvakutel ja maakoobastes, saamas kõrgeima au osaliseks, mida (702) inimene võib teisele anda. Pühades ametirüüdes preestrid ja rahvavanemad, säravate piikide ja kiivritega pealikud ja sõdurid ning kaugelt saabunud muulased tulid jälgima valitud kuninga kroonimist. Taavet oli riietatud kuninglikku rüüsse. Ülempreester võidis tema otsmikule püha õli, sest võidmine Saamueli poolt oli ainult prohvetlikult kajastanud tõsiasja, mis toimub kord kuninga kroonimisel. Nüüd oli see aeg saabunud ning Taavet pühitseti piduliku tseremooniaga Jumala asevalitseja ametisse. Tema kätte anti valitsuskepp. Pandi kirja tema õiglase valitsemise seadus ning rahvas andis truudusevande. Lõpuks asetati tema laubale kuninglik peaehe ning kroonimistseremoonia oligi lõppenud. Iisraelil oli nüüd Jumalast määratud kuningas. Mees, kes oli kannatlikult oodanud Issandat, sai näha Jumala tõotuste täitumist. "Ja Taavet läks üha vägevamaks, sest Jehoova, vägede Jumal, oli temaga" (2.Sam.5,10).

Peatükk 70 -TAAVET KUNINGANA

(2.Sam.5,6-25; 6; 7; 9; 10.)

(703) Niipea, kui Taavet oli saanud Iisraeli troonile, hakkas ta otsima riigi pealinna jaoks soodsamat paika. Umbes kolmkümmend kilomeetrit Hebronist leidus sobiv koht. Enne, kui Joosua oli juhtinud Iisraeli väed üle Jordani, oli seda kohta nimetatud Saalemiks. Selle paiga lähikonnas oli Aabraham läbinud ustavuseproovi Jumalale. Kaheksasada aastat enne Taaveti kroonimist oli siin elanud Melkisedek, kõigekõrgema Jumala preester. Kõnealune paik asus riigi kesksel kõrgustikul, ümbritsevate mäekülgede varjus, Benjamini ja Juuda suguharude territooriumi piiril, kuhu oli lühike tee Efraimist ja head ühendusteed teiste suguharude asualadega.

Selleks, et paika endale saada, pidid heebrealased sealt minema ajama kaananlaste riismed, kes olid oma kindlustused paigutanud Siioni ja Morija mäele. Kantsi nimeks oli Jebuus ja sealseid elanikke nimetati jebuuslasteks. Sajandeid oli Jebuusi peetud vallutamatuks, kuid nüüd piirasid heebrealased selle ümber ja vallutasid Joabi juhtimisel, kes oma vapruse palgaks nimetati Iisraeli armee ülemjuhatajaks. Jebuusist sai riigi pealinn ning selle paganlik nimi muudeti ümber Jeruusalemmaks.

Tüürose, Vahemere kaldal asuva rikka linna kuningas Hiiram tahtis sõlmida Iisraeli kuningaga liitu ja pakkus nüüd Taavetile abi lossi püstitamiseks Jeruusalemma. Tüürosest saadeti kohale saadikud ja nendega koos ka arhitektid, töömehed ja palju väärispuitu, seedreid ja muud väärtuslikku ehitusmaterjali.

Iisraeli tugevuse kasv pärast Taaveti võimu alla liitumist, jebuuslaste tugipunktide vallutamine ja leping Tüürose kuninga Hiiramiga ärritas taas üles vilistid ning nad tungisid tugeva sõjajõuga maale. (704) Nad jäid leeri Jeruusalemma lähedasse Refaimi orgu. Taavet tõmbus oma meestega Siioni kantsi, et oodata jumalikku juhtimist. "Taavet küsis siis Jehoovalt, öeldes: "Kas pean minema vilistide vastu? Kas Sa annad nad minu kätte?" Ja Jehoova ütles Taavetile: "Mine, sest ma annan tõesti vilistid sinu kätte!

Taavet tungis kohe vaenlase kallale, võitis ja hävitas nad, seejärel aga võttis nende ebajumalad, mis nad võidu tagamiseks olid sõjaleeri toonud. Raevunud alandamisest ja lüüasaamisest, kogusid vilistid kokku veel suurema sõjajõu ja pöördusid võitlusesse tagasi.

"Aga vilistid tulid jälle ja luusisid Refaimi orus." Jälle küsis Taavet nõu Issandalt ning suur MINA OLEN andis juhised Iisraeli vägede jaoks.

Jumal õpetas Taavetit: "Ära mine neile vastu! Piira nad ümber tagant ja tule neile kallale baakapõõsaste poolt! Kui sa kuuled astumise kahinat baakapõõsaste ladvus, siis kiirusta, sest siis on Jehoova su eel välja läinud vilistide leeri lööma!" Kui Taavet oleks Sauli sarnaselt omapead toiminud, ei oleks tal kordaminekut olnud. Kuid ta tegi nii nagu Issand oli käskinud ja "nad lõid vilistide leeri Gibeonist kuni Geserini. Taavet sai kuulsaks kõigis maades, ja Jehoova pani kõigi rahvaste peale hirmu tema ees" (1.Aja.14,16-17).

Kui Taavet oli selliselt oma kuningaksolekut kinnitanud ja välisvaenlaste sissetungidest vabanenud, hakkas ta teostama oma kauaaegset unistust — tuua Jumala laegas Jeruusalemma. Laegas oli olnud aastaid Kirjat-Jearimis, umbes viieteistkümne kilomeetri kaugusel Jeruusalemmast, kuid oli igati kohane, et riigi pealinnale saanuks osaks au omada jumaliku ligioleku tähist.

Taavet kutsus kokku kolmkümmend tuhat juhtivat meest kogu Iisraelist, kuna ta tahtis teha laeka toomisest mõjuva ja rõõmutoova sündmuse. Rahvas vastas kutsele rõõmuga. Ülempreester ja tema ametivennad ning suguharude vürstid ja juhtivad mehed kogunesid Kirjat-Jearimisse. Taavetist õhkus püha elevust. Laegas toodi Abinadabi kojast välja ja asetati uuele härjavankrile, mida juhtisid kaks Abinadabi poega.

(705) Iisraeli mehed järgnesid laekale rõõmurõkatustega ja lauludega, mida saadeti mitmesuguste muusikariistadega. "Taavet ning kogu Iisrael laulsid ja mängisid kõigest väest Jumala ees kannelde, naablite, trummide, simblite ja pasunatega." Kaua polnud Iisrael sellist rõõmsat vaatepilti näinud. Pühalikult rõõmus rongkäik suundus üle mäekülgede ja piki orge püha linna poole.

Ja "kui nad jõudsid Naakoni rehealuse juurde, pani Ussa oma käe Jumala laeka külge ja haaras sellest kinni, sest veised tahtsid ümber ajada. Siis Jehoova viha süttis põlema Ussa vastu ning Jumal lõi tema eksimuse pärast sinna maha ja ta suri seal Jumala laeka juures." Rõõmustavat rahvahulka haaras hirm. Taavet hämmastus ja mõtiskles väga murelikult, kas Jumal toimis siinkohal õiglaselt. Ta oli ju püüdnud austada laegast kui jumaliku ligioleku sümbolit. Miks siis oli rõõmus sündmus selle kohutava karistuse tõttu muutunud leina- ja murehetkeks? Taavet tundis, et tal ei olnud ohutu pidada laegast enda läheduses ja seepärast otsustas ta selle jätta sinna, kus parajasti oldi. Nii viidi laegas lähedal elava gatlase Oobed-Edomi kotta.

Ussa karistamine tulenes eriti selge Jumala korralduse eiramisest. Moosese kaudu oli Issand andnud laeka transportimiseks erilised juhtnöörid. Ainult preestrid, Aaroni järeltulijad, tohtisid seda puudutada või katmata kujul vaadata. Jumalik korraldus kõlas: "Kehati pojad tulgu kandma, aga nad ei tohi puudutada pühi asju, et nad ei sureks" (4.Ms.4,15). Preestrid pidid laeka kinni katma ja seejärel tõstsid kehatlased laeka üles kummagi külje otstes olevatest

rõngastest läbi torgatud kangide abil, mida kunagi ära ei võetud. Geersonlaste ja merarlaste hoole all olid pühamu katted, lauad ja sambad ning Mooses andis nende transportimiseks vankreid ja härgi. "Aga Kehati poegadele ta ei andnud ühtki, sest nende hooleks olid pühad asjad, mida nad pidid õlal kandma" (4.Ms.7,9). Seega oldi laeka Kirjat-Jearimist äratoomisel eiratud otseselt ja vabandamatult Issanda korraldusi.

(706) Taavet ja tema rahvas olid kogunenud läbi viima püha toimingut ning nad asusid selle juurde rõõmsa meele ja teotahtega. Kuid Issand ei saanud heaks kiita nende teenistust, kuna seda ei toimetatud Tema korralduste kohaselt. Vilistid, kes ei tundnud Jumala käsku, olid asetanud laeka vankrile, kui nad selle Iisraelile tagastasid ning Issand võttis nende toimimisviisi vastu. Kuid iisraellaste käes olid selged korraldused Jumala tahtest nende asjade kohta ning juhiste hooletusse jätmine osutas sellele, et nad ei austanud Jumalat. Ussa aga patustas lausa jultunult. Eirates Jumala käsku, oli ta osalt kaotanud silmist selle pühaduse ja ehkki tal oli ülestunnistamata patte, julges ta jumalikust keelust hoolimata puudutada Jumala ligioleku sümbolit. Jumal ei saa heaks kiita osalist kuulekust ega lõtva suhtumist Tema käskudesse. Ussa karistamisega soovis Ta anda kogu Iisraelile mõista, kui tähtis oli täpselt täita Tema nõudmisi. Seega sai ühe mehe surm rahvast meeleparandusele juhtides takistada nuhtluste langemist tuhandetele.

Kuna Taaveti endagi asjad polnud Jumalaga täiesti korras, oli Taavet Ussa surma nähes hakanud laegast kartma ja pelgas nüüd, et tedagi võidaks mõne tema patu eest karistada. Oobed-Edom aga — ehkki ka tema tundis rõõmu kõrval hirmu — võttis heameelega püha sümboli vastu tagatisena Jumala poolehoiust sõnakuulelikele. Kogu Iisrael jälgis nüüd gatlast ja tema peret, et näha, kuidas nende käsi käib. "Ja Jehoova õnnistas Oobed-Edomit ja kogu ta koda."

See jumalik noomitus teostas Taavetis oma töö. Taavet hakkas mõistma selgemini kui kunagi varem, kui püha oli Jumala käsk ja kui tähtis sellele tingimusteta kuuletumine. Oobed-Edomi kojale osakssaanud õnnistus andis Taavetile uut lootust, et laegas võib olla õnnistuseks ka temale ja kogu rahvale.

Kolme kuu möödudes otsustas Taavet veelkord proovida laegast transportida, ent sel korral võttis ta igas üksikasjas täpselt arvesse Issanda korraldused. Taas kutsuti riigi tähtsamad mehed kokku ning gatlase maja juurde kogunes suur rahvahulk. Aukartliku hoolikusega tõsteti laegas nüüd Jumalast määratud meeste õlgadele, rahvahulk rivistus rongkäiguks ning läks argsi liikvele. Kui oldi astutud kuus sammu, puhuti pasunat peatumise märgiks. Taaveti korralduse kohaselt ohverdasid nad nüüd "härja ja nuumveise." Värisemine ja hirm asendus rõõmuga. Kuningas oli võtnud seljast kuningliku rüü ja riietunud lihtsasse linasesse õlarüüsse nagu oli preestritel. (707) Selle teoga ei pürginud ta preestriseisusesse, sest õlarüüd kandsid mõnikord ka teised peale preestrite, kuid sellel pühal teekonnal tahtis ta olla Jumala ees oma alamatega võrdsel tasemel. Sel päeval tuli ülendada üksnes Issandat ja anda kõik au Talle.

Taas hakkas pikk rongkäik liikuma ning kannelde, pasunate ja simblite helid tõusid taeva poole koos paljude lauluhäältega. "Ja Taavet tantsis kõigest väest Jehoova ees," rõõmsalt laulurütmile kaasa elades.

Paljud lõbuarmastajad on kasutanud seda Taaveti aukartlikus rõõmus Jumala ees tantsimist kaasaegsete seltskonnatantsude õigustamiseks, kuid selline väide on täiesti alusetu. Meie päevil seondub tantsimine arutu melu ja kesköise pidutsemisega. Siin ohverdatakse tervis ja moraal lõbualtaril. Need, kes käivad sageli tantsupeol, ei mõtle Jumalale ega austa Teda. Palve ja kiituslaul tunduks sellisel koosviibimisel kohatu. See tõsiasi peakski olema otsustav. Kristlane ei peaks harrastama lõbustusi, millel on kalduvus vähendada armastust pühade asjade vastu ning rõõmu teenida Jumalat. Jumala rõõmsameelsel ülistamisel muusikariistade ja tantsimise kaasabil laeka äratoomisel ei ole vähimatki seost kaasaegse kergemeelse tantsupeoga. Esimesena mainitud puhul mõeldi Jumalale ja ülistati Tema püha nime, teisena mainitu on aga Saatana leiutis, et panna inimesed Jumalat unustama ja Teda alaväärista ma.

Juubeldav protsessioon lähenes pealinnale oma nähtamatu Kuninga püha sümboli kannul. Siis rõkatas laul, mis nõudis müüril olevatelt valvuritelt Püha Linna väravate avamist:

"Te, väravad, tõstke oma pead üles, ja te, igavesed uksed, saage kõrgeks, et saaks tulla sisse Aukuningas!" Rühm lauljaid ja mängijaid küsis: "Kes on see Aukuningas?" Teine rühm vastas: "See on Jehoova, tugev ja vägev Jehoova, vägev sõjas!" Seejärel ühinesid sajad hääled kordama rõõmsat refrääni:

(708) "Te, väravad, tõstke oma pead üles, ja te, igavesed uksed, saage kõrgeks, et saaks sisse tulla Aukuningas!" Taas kuuldi rõõmsat küsimust: "Kes on seesama Aukuningas?" Ning tohutu rahvahulk vastas otsekui "suurte vete kohin": "Jehoova Sebaot, see on Aukuningas!" (Ps.24,7-10).

Nüüd avati väravad pärani lahti, rongkäik sisenes linna ja pühaliku aukartusega viidi laegas telki, mis oli selle tarvis valmistatud. Püha maa-ala piirde ette oli püstitatud ohvrialtar ning peagi tõusid tänuohvrite ja põletusohvrite suits, viirukipilved ja Iisraeli tänuhääled ning palved taeva poole. Teenistuse lõppedes lausus kuningas rahvale õnnistussõnad. Siis käskis ta kuningliku heldusega jagada rahvale kosutuseks süüa ja juua.

Kõik suguharud olid osalenud sel teenistusel, sest see oli Taaveti senise valitsusaja teine pühalikum sündmus. Jumalik inspiratsioon oli vallanud Taaveti ning siis, kui loojuva päikese viimased kiired kuldasid telki püha valgusega, tänas Taavet südamest Jumalat selle eest, et Tema ligioleku õnnistatud sümbol oli nüüd Iisraeli trooni läheduses.

Selliste mõtetega pöördus Taavet tagasi lossi "oma peret õnnistama." Ent üks pereliige oli jälginud rõõmupidu ilma sellise rõõmuta, mis valitses Taaveti südames. "Aga kui Jehoova laegas jõudis Taaveti linna, vaatas Miikal, Sauli tütar, aknast, ja nähes kuningas Taavetit hüppavat ja kargavat Jehoova ees, põlgas ta teda oma südames." Tema kibestumus oli nii terav, et ta ei suutnud isegi oodata, millal Taavet lossi jõuab, vaid ruttas talle vastu ja hakkas

vastuseks kuninga lahkele tervitusele teda kibedalt süüdistama. Hammustava irooniaga hüüatas ta: "Kuidas küll Iisraeli kuningas on täna ennast austanud, paljastades ennast täna oma sulaste ümmardajate silme ees nagu alp, kes sel kombel ennast paljastab!"

(711) Taaveti meelest oli Miikal ise põlastanud ja häbistanud jumalateenistust ja seepärast vastas ta karmilt: "Jehoova ees, kes mind on valinud sinu isa ja kogu ta soo asemel, käskides mind olla vürstiks Jehoova rahvale Iisraelile, jah, Jehoova ees ma olen tantsinud! Ma tahan ennast alandada sellest veelgi rohkem ja olla iseenese silmis alandlik! Aga ümmardajate juures, kelledest sa rääkisid, ma olen auväärne!" Taaveti etteheitele lisas Issand oma: uhkuse ja jultumuse pärast ei saanud Miikal "last kuni surmapäevani."

Pühalikud tseremooniad, mis kaasnesid laeka toomisega pealinna, jätsid Iisraelile sügava mulje, süvendades püsivat huvi pühamuteenistuse vastu ja julgustades uue innuga teenima Issandat. Taavet püüdis oma parimat andes süvendada neid muljeid. Lauluettekanded lülitati jumalateenistuse korralise osana pühamuteenistusse ning Taavet lõi laule nii preestritele laulmiseks teenistuses kui ka rahvale laulmiseks rännakutel iga-aastastele pühadele. Sellel kõigel oli kaugeleulatuv mõju ning see vabastas rahva ebajumalateenistusest. Iisraeli heaolu nähes hakkasid paljud ümbritsevad rahvad positiivselt suhtuma Iisraeli Jumalasse, kes oli nii suuri asju teinud oma rahva heaks.

Moosese poolt ehitatud pühamu koos pühamuteenistuse juurde kuuluva varustusega — peale laeka — asus ikka veel Gibeas. Taaveti eesmärgiks oli teha Jeruusalemmast religioosne keskus. Ta oli ehitanud lossi endale ning tundis, et ka Jumala laegast ei sobinud hoida telgis. Ta otsustas ehitada laeka jaoks suurepärase templi, mis väljendaks Iisraeli lugupidamist selle au suhtes, mida Issand, nende Kuningas, oma pideva ligiolekuga neile osutas. Kui Taavet kõneles oma kavatsusest prohvet Naatanile, vastas prohvet julgustavalt: "Mine tee kõik, mis sul südame peal on, sest Jehoova on sinuga!"

Kuid samal ööl sai Naatan Issandalt sõnumi kuninga jaoks. Taavet pidi jääma ilma eesõigusest ehitada Jumalale koda, kuid talle anti kinnitus, et Jumala arm jääb nii tema, tema järglaste kui kogu Iisraeli kuningriigiga: "Nõnda ütleb vägede Jehoova: Ma olen sind võtnud karjamaalt pudulojuste järelt, et sa oleksid (712) vürstiks mu rahvale Iisraelile! Ja ma olen sinuga olnud kõikjal, kus sa oled käinud, ja olen sinu eest hävitanud kõik su vaenlased. Ma tahan teha sulle suure nime, võrdseks suurimaile nimedele maa peal! Ja ma tahan määrata paiga oma Iisraeli rahvale ja teda nõnda istutada, et ta võib elada oma kohal ega tarvitse enam karta; ja pöörased inimesed ei tohi enam teda vaevata nagu varem."

Kuna Taavet oli igatsenud ehitada Jumalale koda, anti talle tõotus: "Ja Jehoova kuulutab sulle, et Jehoova annab sulle järeltuleva soo... Ma lasen tõusta sinu järglase pärast sind... Tema ehitab mu nimele koja ja mina kinnitan tema kuningriigi aujärje igaveseks ajaks!"

Seejärel selgitati Taavetile, miks tema ei võinud templit ehitada: "Sina oled valanud palju verd ja oled pidanud suuri sõdu. Sina ei tohi mu nimele koda ehitada... Vaata, sulle sünnib

poeg. Temast tuleb rahu mees ja mina annan temale rahu kõigist ta ümberkaudseist vaenlasist... Tema nimeks peab olema Saalomon (nimi meenutab heebrea sõna shaloom, rahu) ja ma annan tema päevil Iisraelile rahu ja vaikust. Tema ehitab mu nimele koja" (1.Aja.22,8-10).

Ehkki Taavet ei võinud oma südame helli lootusi täita, võttis ta sõnumi tänutundega vastu. "Kes olen mina, Issand Jehoova," hüüatas ta, "ja kes on mu sugu, et Sa mind siitsaadik oled saatnud? Aga sedagi on olnud vähe Su silmis, Issand Jehoova, ja seepärast Sa oled rääkinud oma sulase soole ka tulevikust..." Seejärel uuendas Taavet Jumalaga seaduselepingu.

Taavet teadis, et palavalt igatsetud plaani elluviimine austaks tema nime ja tooks kuulsust tema valitsemisele, kuid ta oli valmis alluma Jumala tahtele. Sellist tänulikku loobumist on harva näha isegi kristlaste hulgas. Vägagi sageli klammerduvad need, kes on juba minetanud oma meheea tugevuse, lootuse külge teostada mõni suur töö, mida nad südamest soovivad, kuid mida nad ei suuda enam teostada! Jumala juhtivus võib kõnetada neid samuti nagu Tema prohvet Taavetit ja selgitada, et neile ei usaldata seda tööd, mida nad nii väga soovivad. Seevastu peaksid nad ettevalmistustega aitama kedagi teist töö teostada. Ent selle asemel, et jumalikule juhatusele tänumeelselt alistuda, tõmbuvad paljud otsekui halvakspanduina ja ärapõlatuina kõrvale ning otsustavad, et nad ei tee midagi, kui nad ei saa teha seda, mida soovisid.

(713) Paljud püüavad meeleheitlikult hoida kinni kohustustest, mida nad ei suuda enam täita ja püüavad asjata teostada tööd, mis pole neile jõukohane, jättes samas tegemata selle, mida nad võiksid teha. Ja tõsiasi, et nad ei nõustu olema kaastöölised, tähendab selle suurema töö takerdumist või raugemist.

Kui Taavet oli teinud Joonataniga lepingu, oli ta tõotanud, et ükskord vaenlastest rahu saades osutab ta lahkust Sauli soo vastu. Õitsengupäevil meenutas ta seda lepingut ja esitas järelpärimise: "Kas on veel keegi, kes Sauli soost on järele jäänud, et ma Joonatani pärast saaksin temale head teha?" Talle kõneldi Joonatani pojast Mefibosetist, kes oli olnud lapsest saadik jalust vigane. Sel ajal, kui Saul vilistidelt Jisreelis lüüa sai, oli lapsehoidja põgenedes lapse maha pillanud ja nii jäi poiss eluaegseks invaliidiks. Taavet kutsus noormehe õukonda ja võttis ta ülilahkelt vastu. Sauli eravaldused anti Joonatani pojale ta perekonna ülalpidamiseks tagasi ja ta ise võis pidevalt olla kuninga lauas kuninga külaliseks. Taaveti vaenlaste juttude põhjal oli Mefiboset õppinud suhtuma Taavetisse eelarvamuslikult kui troonianastajasse, ent kogedes enda suhtes kuninga suuremeesust, lugupidavat käitumist ning jätkuvat sõbralikkust, kiindus noormees Taavetisse sügavalt. Oma isa Joonatani sarnaselt soovis ka tema olla siitpeale kuninga poolel, kelle oli valinud Jumal.

Pärast Taaveti trooni kindlustumist algas Iisraelis küllalt pikk rahuperiood. Ümbritsevad rahvad pidasid paremaks loobuda avalikust vaenutegevusest ning Taavetki ei asunud neid ründama, sest tal tuli korraldada ja ülesehitada riik. Lõpuks asus ta siiski sõdima Iisraeli vanade vaenlaste, vilistide ja moabiitidega. Ta võitis mõlemad ning pani nad endale maksu maksma.

(714) Seejärel liitusid ümbritsevad rahvad Taaveti riigi vastu ning nii puhkesid tema valitsemisperioodi suurimad lahingud, saavutati suurimad võidud ja tema võimupiirkond avardus veelgi. Taavet ei olnud andnud vähimatki põhjust selle vaenuliku liidu tekkimiseks, vaid see sündis paljast kadedusest Taaveti üha kasvava võimu suhtes. Asjaolud, mis liidu tekkimiseni viisid, olid järgmised:

Jeruusalemma saabusid sõnumid ammonlaste kuninga Naahase surmast. Naahas oli olnud sõbralik kuningas Taaveti vastu siis, kui Taavet põgenes Sauli viha eest. Taavet soovis nüüd väljendada oma tänulikkust heatahtlikkuse eest, mida Naahas tema suhtes hädaajal oli üles näidanud ja nii saatis ta saadikutega kaastundeavalduse ammonlaste kuninga järglasele Haanunile. "Ja Taavet ütles: "Ma tahan Haanunile, Naahase pojale head teha, nagu tema isa minule head tegi!""

Kuid tema lugupidamisavaldust tõlgendati vääriti. Ammonlased vihkasid tõelist Jumalat ja olid Iisraeli kibedad vaenlased. Naahas oli olnud Taaveti suhtes lahke ainult sellepärast, et talle oli vastumeelne Sauli olemine Iisraeli kuningaks. Haanuni nõuandjad keerasid Taaveti läkituse pea peale. Nad ütlesid oma isandale Haanunile: "Kas sellepärast, et Taavet tahab sinu isa su silmis austada, on ta läkitanud trööstijad su juurde? Kas Taavet pole oma sulaseid läkitanud su juurde hoopis selleks, et uurida linna ja kuulata maad, et seda siis hävitada?" Pool sajandit varem olid just nõuandjad keelitanud Naahast esitama Gileadi Jaabesi elanikele julma rahutingimust, kui ammonlaste poolt ümberpiiratud jaabeslased püüdsid nendega rahu sõlmida. Naahas nõudis tollal tingimuseks, et kõigil jaabeslastel torgataks välja parem silm. Ammonlased mäletasid veel elavalt, kuidas Iisraeli kuningas oli selle julma plaani nurja ajanud ja päästnud inimesed, keda nemad oleksid tahtnud alandada ja sandistada. Samamoodi vihkasid nad Iisraeli nüüdki ega suutnud mõista Taaveti sõnumi üllameelset ajendit. Kui Saatan inimeste meeli kontrollib, äratab ta neis kadedust ja kahtlusi ka kõige paremate kavatsuste suhtes. Nõuandjate jutu põhjal pidas Haanun Taaveti käskjalgu salakuulajateks ning kohtles neid solvavalt ja põlglikult.

Jumal ei hoidnud ammonlasi tagasi oma kurje plaane läbi viimast, et Taavet õpiks tundma nende tõelist olemust. Jumal ei soovinud, et Iisrael astuks liitu selle reeturliku paganrahvaga.

Muiste peeti saadikuametit sama puutumatuks nagu nüüd. Üldine rahvaste seadus kaitses saadiku isikut vägivalla ja solvangute eest. Ülekohus saadiku kui vastava riigi esindaja suhtes nõudis koheseid vastumeetmeid. Seetõttu valmistusid ka ammonlased sõjaks, teades, et Iisrael tasub solvamise eest kindlasti kätte. (715) "Kui ammonlased nägid, et nad olid endid teinud vastikuks Taaveti silmis, siis läkitasid Haanun ja ammonlased tuhat talenti hõbedat, et palgata endile vankreid ja ratsanikke Mesopotaamiast, Süüria-Maakast ja Soobast. Nad palkasid endile kolmkümmend kaks tuhat sõjavankrit... Ja ammonlased kogunesid oma linnadest ja tulid sõtta" (1.Aja.19,6-7).

Liitlaste sõjajõud oli tõepoolest tohutu. Eufrati jõe ja Vahemere vahelises piirkonnas elavad rahvad olid astunud liitu ammonlastega. Nende väehulgad ümbritsesid Kaananit nii põhjast kui idast, et ühiselt hävitada Iisraeli riik.

Heebrealased ei jäänud ootama vaenlaste maaletungimist. Joabi juhtimisel ületasid väed Jordani ja suundusid ammonlaste pealinna poole. Kui heebrea pealik oma armeed lahinguväljale juhtis, püüdis ta julgustada mehi sõnadega: "Ole julge ja olgem vahvad oma rahva ja oma Jumala linnade eest! Tehku siis Jehoova, nagu Tema silmis hea on!" (1.Aja.19,13). Liitlaste ühendatud jõud võideti esimeses lahingus. Kuid vastane ei tahtnud veel tunnustada lüüasaamist, vaid asus juba järgmisel aastal uuesti sõtta. Süüria kuningas kogus oma armee kokku ning ähvardas Iisraeli tohutu väehulgaga. Taavet mõistis, kui otsustav oli selle võitluse tulemus ja seepärast läks ta isiklikult lahinguväljale. Jumala õnnistuse abiga lõi ta liitlased nii põhjani puruks, et süürlased Liibanonist kuni Eufratini loobusid sõjast ja said Iisraelile maksukohuslasiks. Ka ammonlaste vastu pidas Taavet nii energilist sõda, et nende kantsid langesid ja kogu piirkond läks Iisraeli võimu alla.

Ohud, mis ähvardasid rahvast täielikult hävitada, osutusid Jumala juhtivuse kaudu just vahendiks, mille abil saavutati enneolematu suurus. Jumala imelist abi läbielatus meenutades, laulis Taavet hiljem:

"Jehoova elab, kiidetud olgu mu kalju! Ülistatud olgu mu päästmise Jumal, Jumal, kes mulle annab kättemaksmise ja alistab mulle rahvad, (716) Sina, kes mind päästad mu vaenlaste käest, tõstad mind kõrgele mu vastaste eest ja vabastad mind vägivalla meeste käest! Sellepärast ma tahan, Jehoova, Sind tänada paganate seas ja laulda kiitust Su nimele, kes teed suureks oma kuninga õnne ning osutad heldust oma võitule, Taavetile ja tema soole igavesti!" (Ps.18,47-51).

Taaveti lauludes korrati rahvale pidevalt mõtet, et Issand oli nende tugevus ja päästja:

"Ei kuningas saa võitu suure võimuga, ei pääse kangelane suure rammu abil! Hobune on petlik võidu saamiseks, ta suur jõud ei päästa!" (Ps.33,16-17).

"Sina ise, Jumal, oled minu kuningas! Käsuta võit Jaakobile! Sinuga me paiskame maha oma rõhujad! Sinu nimel tallame puruks oma vastased! Sest ma ei looda oma ammu peale ja mu mõõk ei too mulle võitu; vaid Sina oled annud meile võidu meie rõhujate üle ning oled saatnud häbisse meie vihamehed!" (Ps.44,5-8).

"Ühed usaldavad vankreid ja teised hobuseid, meie aga Jehoova, oma Jumala nime!" (Ps.20,8).

Iisraeli riik oli saavutanud nüüd sellised piirid, et täitis Aabrahamile antud ning hiljem Moosesele korratud tõotuse: "Sinu soole ma annan sellesinase maa Egiptuseojast suure jõeni, Frati jõeni" (1.Ms.15,18). Iisrael oli saanud võimsaks rahvaks, keda ümbritsevad rahvad kartsid ja austasid. Oma piirkonnas oli Taaveti võim vägagi kindlustunud. Harva on ühelgi

valitsejal olnud nii sügavat rahva usaldust ja kiindumust. Taavet oli austanud Jumalat ja Jumal austas nüüd teda.

Kuid keset kordaminekut varitses oht. Oma suurimate väliste võitude perioodil oli Taavet suurimas hädaohus ning koges kõige alandavamat kaotust.

Peatükk 71 -TAAVETI PATT JA KAHETSUS

(2.Sam. 11. ja 12. ptk.)

(717) Piibel ei kiida inimesi palju. Selles raamatus räägitakse üsna vähe ka erinevate aegade parimate meeste voorustest. Vaikimine ei ole juhuslik, vaid sisaldab õppetunni meie jaoks. Kõik inimeste head omadused on Jumala and ja kõik nende head teod on sooritanud Jumala arm Kristuse kaudu. Kuna nad võlgnevad kõik Jumalale, siis kuulub au kõige eest, kes nad on ja mida teevad, ainult Temale ning nad on lihtsalt tööriistad Tema käes. Veel enam — nii nagu Piibli ajaloo kogemused näitavad — on ohtlik inimesi kiita või ülistada. Kui keegi kaotab silmist oma täieliku sõltuvuse Jumalast ja toetub enda jõule, siis langeb ta kindlasti. Inimene võitleb vaenlastega, kes on temast tugevamad. "Sest meil ei ole maadlemist vere ja lihaga, vaid valitsuste ja võimudega, selle pimeduse maailma valitsejatega, taevaaluste kurjuse vaimudega" (Ef.6,12). Meil on võimatu oma jõuga selles võitluses seisma jääda ning ükskõik, mis asi meie meeled Jumalast võõrutab ja eneseülistusele või eneseusaldusele juhib, valmistab see meile kindlasti teed lüüasaamisele. Piibel ühelt poolt hoiatab inimest toetumast oma inimlikule jõule ja teisalt julgustab usaldama jumalikku väge.

Ennastusaldav ja ennastülistav meelsus valmistas Taavetitki ette languseks. Meelitused ning võimu ja luksuse salakaval tõmbejõud ei jätnud ka temale oma mõju avaldamata. Läbikäimine ümbritsevate rahvastega tegi tedagi vastuvõtlikuks halvale mõjule. Vastavalt Idamaa tavadele sallisid valitsejad enda juures selliseid kuritegusid, mis olid alamatele keelatud. Isevalitseja ei pruukinud ohjeldada ennast nii nagu tema alamad. Kõik see hägustas Taaveti tunnetust patu äärmisest patususest. Selle asemel, et toetuda alanduses Issanda jõutugevusele, hakkas ta lootma enda tarkusele ja võimule. Niipea, kui Saatan saab inimlapse (718) lahutada Jumalast, ainsast Jõuallikast, asub ta äratama inimese lihaliku olemuse ebapühi soove. Vaenlane ei tee oma tööd äkitselt, avalikult ja üllatavalt, vaid nõrgestab salaja põhimõtete alustalasid. Inimene ei oska alguses kuigi halvaks pidada seda, kui ta päris kõiges ei olegi ustav Jumalale ega toetu täielikult ainult Temale, vaid muudab oma vaateid maailma kommete ja tavade järgi.

Enne, kui sõda ammonlastega lõpule jõudis, jättis Taavet armee juhtimise Joabi hooleks ja pöördus Jeruusalemma tagasi. Süürlased olid juba Iisraelile alistunud ning ammonlaste täielik purustamine näis olevat kindel. Taavet nautis juba oma võiduvilju ning targa ja võimeka valitsemise au. Olles selliselt lõdvaks lasknuna valvamatu, kasutas kiusaja võimalust, et tema meeli hõivata. Jumal oli loonud Taavetiga nii lähedase suhte ja ilmutanud tema vastu nii suurt armu, et see oleks pidanud kannustama Taavetit säilitama iseloomu rüvetamatus. Ent tundes end täiesti rahulolevana ja kindlana, laskis ta Jumalast lahti, soostus Saatana ahvatlusega ning sai hingele süüpleki. Jumal oli Taaveti valinud oma rahva juhiks ja oma käskude täitmise eest valvajaks, ent nüüd tallas valitud mees ise käsu eeskirjad jalge alla. Tema, kes oleks pidanud olema hirmuks kõigile ülekohtutegijatele, julgustas oma teoga teisi suuremale kurjusele.

Endiste eluperioodide hädaohtudes jättis Taavet siira usaldusega asjad Jumala hoolde. Issand juhtis teda oma käega läbi loendamatute püüniste, mida tema eluteele sokutati. Ent nüüd — süüdlase ja kahetsematuna — ei otsinud ta abi ega juhtimist taevast, vaid püüdis omapead vabaneda ohtudest, millesse ta patu tõttu oli sattunud. Batseba, kelle saatuslik ilu oli kuningale lõksuks osutunud, oli hetiit Uurija naine ja Uurija oli üks Taaveti vapraim ja ustavaim pealik. Keegi ei võinud ette näha, missugused olnuksid tagajärjed, kui üleastumine oleks avalikuks tulnud. Jumala käsk mõistis abielurikkujale surmaotsuse ning sõdur, kelle uhkust oli sellise häbistava ülekohtuga solvatud, võinuks kättemaksuks kuningalt elu võtta või rahva mässule kihutada.

Kõik püüded, millega Taavet üritas oma süüd varjata, osutusid tõhutuiks. Ta oli tammunud Saatana püünistesse ning oht ähvardas teda igalt poolt ja surmast kibedam häbi ootas ees. Näis olevat ainult üks pääsetee ja nii tõttaski (719) ta lootusetuses lisama abielurikkumisele veel mõrva. Isik, kes oli lükanud hukatusse Sauli, püüdis juhtida hävingusse ka Taavetit. Ehkki kiusatused olid erinevad, viisid need mõlemad Jumala käsust üleastumisele. Taavet arutles, et kui Uurija langeks lahingus vaenlase käe läbi, ei saaks tema surmas süüdistada kuningat ja nii oleks Batseba vaba saama tema naiseks; kahtlustused saaksid hajutatud ja kuningakoja au säilitatud.

Uurijast tehti oma surmaotsuse kohaleviija. Kirjas, mille kuningas tema kaudu Joabile saatis, oli kästud: "Pane Uurija kõige tugevama tapluse esirinda ja taanduge tema tagant, nõnda et ta lüüakse maha ja sureb!" Joab, kes oli juba süüdi ühes alatus mõrvas, ei kõhelnud kuninga juhtnööri täitmast. Nii langes Uurija ammonlaste mõõga läbi.

Siiani oli Taavet valitsenud nii laitmatult, et ainult väheseid isevalitsejaid võib temaga võrrelda. Piibel kirjutab, et ta "mõistis kohut ja õigust kogu oma rahvale" (2.Sam.8,15). Tema õiglus ja vagadus olid võitnud rahva usalduse ja ustavuse. Kui ta aga Jumalast eemaldus ja kurjale alistus, sai Saatan teda teatud aeg kasutada oma tööriistana. Ometi oli ta endiselt Jumalalt saadud ametis ning võis seetõttu nõuda endale sõnakuulmist, mis tema alama elu ohtu seadis. Joab, kes oli ustav pigem kuningale kui Jumalale, astus kuninga käsul Jumala käsust üle.

Taavet oli saanud oma võimu Jumalalt, kuid ainult selleks, et kasutada seda jumalike korralduste kohaselt. Kui Taavet andis Jumala käsu vastase korralduse, oli tema käsule kuuletumine patt. Ülemused,"kus neid on, seal on nad Jumala poolt seatud" (Rom.13,1), kuid me ei saa nende sõna kuulda siis, kui nad käsivad teha midagi Jumala käsu vastu. Apostel Paulus esitab korintlastele kirjutades põhimõtte, mida meilgi tuleks järgida: "Võtke mind eeskujuks, nagu minagi võtan Kristuse" (1.Kor.11,1).

Kui Joab saatis Taavetile aruande tema poolt kästud surmatööst, oli see nii hoolikalt sõnastatud, et selles ei vihjatud ei Joabile ega kuningale. (720) Joab "käskis käskjalga, öeldes: "Kui oled kuningale jutustanud kogu tapluse loo ja kui siis kuninga viha tõuseb..., siis ütle: Ka

su sulane hetiit Uurija on surnud!" Käskjalg läks ja jutustas Taavetile kõik, mille pärast Joab teda oli läkitanud."

Kuningas vastas: "Ütle Joabile nõnda! Ärgu olgu see asi su silmis paha, sest mõõk sööb niihästi ühe kui teise! Sõdi aga sina vahvasti linna vastu ja kisu see maha! Julgusta teda nõnda."

Batseba pidas oma mehe surma puhul tavapärased leinapäevad ja kui need lõppesid, läkitas "Taavet järele ja võttis teda oma kotta; ja ta sai tema naiseks." Mees, kelle erk südametunnistus ja kõrge autunne takistasid tal isegi oma hingehädas tõstmast kätt Issanda võitu vastu, oli langenud nii sügavale, et võis kavalalt mõrvata ühe oma ustavaima ja vapraima sõduri ning loota veel häirimatult nautida oma patu palka. Oh häda! Kuidas küll tuhmus kuld, hiilgav, puhas kuld!

Algusest peale on Saatan maalinud inimeste silme ette hüvesid, mida nad üleastumisega omandavad. Nii viis ta eksiteele inglid. Nii kiusas ta patustama Aadama ja Eeva. Nii ahvatleb ta tänapäevalgi suuri rahvahulki eemale kuulekusest Jumalale. Ülekohtutee tehakse meeldivaks, "aga lõppeks on see surma tee!" (Õps.14,12). Õnnelikud on need, kes sellele teele eksinuina õpivad tundma patu vilja kibedust ja pöörduvad õigel ajal tagasi. Halastusrikas Jumal ei lubanud patu petlikel tagajärgedel ahvatleda Taavetit täielikule hävingule.

Ka Iisraeli pärast pidi Jumal asjasse sekkuma. Ajapikku sai Taaveti patt Batsebaga teatavaks ning tekkis kahtlus, kas polnud kuningas Uurija surma kavandanud. Issanda nimi sai teotatud. Ta oli Taaveti vastu oma armu üles näidanud ja teda ülendanud, kuid nüüd oli Taaveti patt esitanud Jumala iseloomu vääras valguses ja heitnud varju Tema nimele. Sellel patul oli kalduvus jumalakartuse taset Iisraelis madaldada ja paljude meeltes patu kohutavat olemust vähendada. Need, kes ei armastanud ega kartnud Jumalat, said julgust ka enda üleastumistes.

Jumal saatis prohvet Naatani Taavetit noomima. Sõnum oli kohutavalt karm. Enamikele valitsejatele lausutuna oleks säärane noomitus tähendanud noomija kindlat surma. Naatan andis jumaliku otsuse edasi kohkumatult, ometi sellise taevast antud tarkusega, et see äratas kuningas osavõtlikkuse, ergastas südametunnistuse häält ja tõi huultele enda kohta lausutud surmaotsuse. (721) Pöördunud Taaveti poole kui Jumalast seatud Tema rahva õiguste valvaja poole, jutustas prohvet ühest ülekohtuteost ja ebaõiglusest, mis nõudis karistust.

"Ühes linnas oli kaks meest, üks rikas ja teine vaene. Rikkal oli väga palju lambaid ja veiseid, aga vaesel ei olnud midagi muud kui üksainus pisuke utetall, kelle ta oli ostnud. Ta toitis seda ja see kasvas üles tema juures üheskoos ta lastega; see sõi ta palukest, jõi ta karikast, magas ta süles ja oli temale nagu tütar. Siis tuli rikka mehe juurde teekäija. Aga tema ei raatsinud võtta oma lammastest ja veistest, vaid ta võttis vaese mehe utetalle ja valmistas mehele, kes ta juurde oli tulnud."

Kuninga viha süttis põlema ja ta hüüatas: "Nii tõesti kui Jehoova elab, mees, kes seda tegi, on surmalaps! Ja ta peab utetalle tasuma neljakordselt, sellepärast et ta tegi nõnda ega halastanud!" (2.Sam.12,5-6).

Naatan vaatas kuningale üksisilmi otsa, tõstis siis parema käe taeva poole ja teatas pühalikult: "See mees oled sina!" Ja Ta jätkas: "Mispärast sa oled põlanud Jehoova sõna, tehes, mis Tema silmis paha on?" Süüdlane võib Taaveti sarnaselt püüda oma tegu inimeste eest varjata ning püüda seda igaveseks inimeste pilgu eest maha matta, kuid "kõik on alasti ja paljastatud Tema silma ees; ja Temale tuleb meil aru anda" (Heb.4,13). "Midagi pole salajas, mida ei saada teada" (Mat.10,26).

Naatan kuulutas: "Nõnda ütleb Jehoova, Iisraeli Jumal: Mina olen sind võidnud Iisraeli kuningaks ja mina olen sind päästnud Sauli käest... Mispärast sa oled põlanud Jehoova sõna, tehes, mis Tema silmis paha on? Hetiit Uurija sa lõid mõõgaga maha ja tema naise sa võtsid enesele naiseks. Jah, tema sa tapsid ammonlaste mõõgaga! Aga nüüd ei lahku mõõk su soost mitte iialgi... Vaata, ma lasen su omast soost tulla sulle õnnetusi; ma võtan sinu naised su silma ees ja annan su ligimesele... Kuigi sina oled seda teinud salaja, teen mina seda kogu Iisraeli ees ja päise päeva ajal!"

(722) Prohveti etteheide puudutas Taaveti südant, tema südametunnistus ärkas ja patt ilmnes kogu kohutavuses. Kahetsuses alandus ta Jumala ees. Huultevärinal sõnas ta: "Mina olen pattu teinud Jehoova vastu!" Kõik kaasinimestele tehtud paha peegeldub kahjukannatajalt Jumalale. Taavet oli pannud toime ränga patu nii Uurija kui Batseba vastu ja seda tunnetas ta nüüd teravalt. Ent lõpmatult suurem oli tema patt Jumala vastu.

Ehkki Iisraelis ei oleks keegi viinud täide surmaotsust Issanda võitu üle, vapustas Taavetit mõte, et ta võib süüdlasena ja pattu andeks saamata langeda Jumala äkilise nuhtluse alla. Prohvet aga vahendas talle sõnumi: "Jehoova on juba su patu sulle andeks andnud. Sa ei sure!" Ometi pidi õiglus jalule seatama. Surmanuhtlus kanti Taavetilt üle tema patu lapsele. Nii anti kuningale võimalus meeleparanduseks, kuid samas oli lapse kannatus ja surm karistuseosana palju kibedam kui oleks olnud tema enda surm. Prohvet lausus: "Ometi, kuna sa selle asja pärast oled pannud Jehoova vaenlased Teda kõvasti pilkama, siis peab küll poeg, kes sulle on sündinud, kindlasti surema!"

Kui laps raskelt haigestus, palus Taavet paastudes ja sügavalt alandudes Issandat laps ellu jätta. Ta võttis seljast kuningliku rüü, peast krooni ja lamas mitmed ööd paljal maapinnal, paludes südantlõhestavas valus, et süütu laps ei peaks kannatama tema süü tõttu. "Ta kojavanemad astusid ta juurde, et teda tõsta maast üles, aga ta ei tahtnud mitte ega võtnud ühes nendega leiba." Sageli, kui üksikisikutele või linnale kuulutati Jumala hukkamõistuotsus, tõi alandumine ja kahetsus löögist pääsemise ning alati oli igavene, halastusrikas Jumal, kes on varmas andestama, saatnud teele käskjala rahusõnumiga. Sellest mõttest julgustatuna anus Taavet edasi seni, kuni laps oli elus. Saanud teada, et laps suri, alistus ta vaikides Jumala

tahtele. Esimene löök karistusest, mida ta ise oli õiglaseks nimetanud, oli teda tabanud. Jumala halastusele toetuv Taavet ei olnud siiski lohutamatu.

Väga paljud, kes on lugenud Taaveti langemisloost, on küsinud: "Miks on sellest asjast avalikult kirjutatud? Miks arvas Jumal heaks kuulutada kogu maailmale sellist tumedat lehekülge mehe elust, keda taevas nii kõrgelt austas?" Prohvet oli Taavetit noomides öelnud tema patu kohta: "Selle asja pärast sa oled pannud Jehoova vaenlased kõvasti pilkama." Erinevate sugupõlvede ajal on uskmatud osutanud Taaveti iseloomu sellele tumedale plekile ning (723) hüüatanud põlglikult ja võidukalt: "See on siis mees "Jehoova südame järgi!"" Nii on saadud usku ja Jumalat tõepoolest salvata ning Tema Sõna pilgata. Seetõttu on paljud inimhinged uskmatuses kalestunud ja teised vagaduse varjus saanud julgust patustada.

Kuid Taaveti eluloos ei ole mingit vabandust patule. Teda nimetati meheks Jumala südame järgi siis, kui ta Jumala nõuannete järgi talitas. Ent kui ta patustas, ei saanud seda tema kohta öelda enne, kui ta oli kahetsedes jälle Issanda poole tagasi pöördunud. Jumala sõna ütleb selgesti: "See asi, mis Taavet oli teinud, oli Jehoova silmis paha" (2.Sam.11,27). Issand ütles ju Taavetile oma prohveti kaudu: "Mispärast sa oled põlanud Jehoova sõna, tehes, mis Tema silmis paha on?... Nüüd ei lahku mõõk su soost mitte iialgi, sellepärast et sa oled mind põlanud..." Ehkki Taavet oma pattu kahetses ja Issand talle andestas ja teda jälle omaks tunnistas, lõikas ta oma külvi hukatuslikku vilja. Nuhtlused, mida tema ja ta sugu kogesid, tunnistavad sellest, et Jumal jälestab pattu.

Seni oli Jumala juhtivus Taavetit kõigi ta vaenlaste sepitsuste eest hoidnud ja Sauli lausa otseselt ohjeldanud. Ent Taaveti üleastumine oli muutnud tema vahekorda Jumalaga. Issand ei saanud mingil kombel ülekohut heaks kiita. Ta ei saanud oma jõuga Taavetit tema patu tagajärgede eest kaitsta, nii nagu Ta oli teda kaitsnud Sauli viha eest.

Ka Taavetis toimus suur muutus. Teadlikkus tehtud patust ja selle kaugeleulatuvatest tagajärgedest murdis ta hingeliselt. Ta tundis end alluvate silmis alandatuna. Tema mõju nõrgenes. Seni oli tema edu ja heaolu põhjuseks olnud teadlik kuulekus Issanda sätetele; nüüd aga teadsid tema alamad tema patust ja see pani neidki vabamalt patustama. Taaveti autoriteet nõrgenes oma perekonnas ja ta ei suutnud enam nõuda oma poegadelt endist aupaklikkust ja kuulekust. Süütunne pani ta suu lukku seal, kus ta oleks pidanud pattu hukka mõistma ning ta ei suutnud enam jagada õigust oma kojas. Tema halb eeskuju avaldas mõju ta poegadele ning Jumal ei tahtnud vahele astumisega tagajärgi ära hoida. Jumal lubas kulgeda asjadel loomulikku rada, ja see tähendas Taavetile karmi karistust.

Terve aasta pärast oma langemist sai Taavet elada näilises rahus, ilma et Jumal mingilgi viisil oleks ilmutanud oma meelepaha. Ent Taavet oli siiski (724) Jumala kohtuotsuse alune. Kiiresti ja kindlalt lähenes häda- ja karistusepäev, mida ei saanud vältida mingi kahetsusega. Lähenes piin ja häbi, mis tumestas kogu ta elu. Need, kes Taaveti eeskujule viidates püüavad oma patusüüd vähendada, peaksid Piibli aruandest õppima, et ülekohtutee on ränk. Ehkki nad

võivad Taaveti sarnaselt patust pöörduda, kogevad nad patu tagajärgi, mis on kibedad ja rasked kanda.

Jumala plaani kohaselt pidi aruanne Taaveti langemisest olema hoiatuseks, et isegi need, keda Tema on suuresti õnnistanud ja kellele armu osutanud, ei peaks tundma end nii kindlana, et jätaksid hooletusse valvamise ja palve. Sarnane on olnud nendegi kogemus, kes on püüdnud alanduses tundma õppida Jumala seda õppetundi. Põlvkonnast põlvkonda on tuhanded õppinud selle kaudu mõistma oma ohtu kiusaja võimu ees. Tõsiasi, et Issandast nii suuresti austatud Taavet langes, on äratanud neiski usaldamatust enda vastu. Nad on tundnud, et ainult Jumal võib neid varjata oma väega usu läbi. Teades, et nende jõud ja julgeolek on Temas, on nad kartnud astuda juba esimestki sammu Saatana valdustesse.

Taavet oli hakanud lõikama oma ülekohtu vilja juba enne seda, kui jumalik otsus välja kuulutati. Tema süda oli rahutu. Ta kirjeldab sisimat ahastust kolmekümne teises laulus järgmiselt:

"Õnnis on see, kelle üleastumine on andeks antud, kelle patt on kinni kaetud! Õnnis on inimene, kellele Jehoova pahategu ei arvesta ja kelle vaimus ei ole kavalust! Kui ma vaikisin, nõrkesid mu luud-kondid mu päevasest oigamisest! Sest päevad ja ööd oli Su käsi raskesti mu peal: mu üdi on ära kuivanud nagu suve kuumuses!" (Ps.32,1-4).

Ja viiekümne esimene laul räägib sellest, kuidas Taavet kahetses, kui ta sai Jumalalt noomitussõnumi:

"Jumal, ole mulle armuline oma heldust mööda, kustuta mu üleastumised oma rohket halastust mööda! Pese mind hästi mu süüteost (725) ja puhasta mind mu patust! Sest ma tunnen oma üleastumisi ja mu patt on alati mu ees!... Puhasta mind patust iisopiga, et ma saaksin puhtaks; uha mind, siis ma lähen valgemaks kui lumi! Anna mulle kuulda rõõmustust ja rõõmu, et ilutseksid mu luud-kondid, mille Sina oled puruks löönud! Peida oma pale mu pattude eest ning kustuta kõik mu pahateod! Loo mulle, Jumal, puhas süda, ja uuenda mu sees kindel vaim! Ära heida mind ära oma palge eest ja ära võta minult oma Püha Vaimu! Anna mulle tagasi rõõmustus Sinu päästest, ja Su heameelne Vaim toetagu mind! Ma tahan üleastujaile õpetada Sinu teid, et patused Sinu poole pöörduksid! Kisu mind välja veresüüst, oh, Jumal, mu pääste Jumal! Siis mu keel laulab rõõmsasti Sinu õigusest!" (Ps.51,3-5,9-16).

Selle pühaliku laulu sepistas Iisraeli kuningas laulmiseks rahva avalikel kokkutulekutel ja kogu õukonna kuuldes — preestrite ja kohtumõistjate, vürstide ja sõdalaste ees. Maailmaajaloo viimaselegi põlvkonnale pidi see laul säilitama teadmise tema langemisest, kuna ta jutustas selles oma patust ja kahetsusest ning Jumala armu läbi saadavast andestusest. Selle asemel, et oma süüd varjata, soovis Taavet, et tema languse kurb lugu oleks teistelegi õpetuseks.

Taaveti kahetsus oli siiras ja sügav. Ta ei püüdnud oma kuritegu vabandada. Tema palveid ei ajendanud soov pääseda ähvardavast karistusest. Ta mõistis Jumala vastu tehtud ülekohtu suurust. Ta nägi, kui räpane oli ta hing — ja ta jälestas pattu. Ta ei palunud üksnes andestust,

vaid ka südamepuhtust. Taavet ei loobunud meeleheites võitlusest. Ta uskus, et Jumala tõotused kahetsevale patusele tagavad andestuse ja Jumalast vastuvõtmise temalegi.

"Sest tapaohvrid ei meeldi Sulle, muidu ma annaksin neid; põletusohvritest ei ole Sul head meelt! Jumala meelepärased ohvrid on murtud vaim, murtud ja purukslöödud südant ei põlga Jumal!" (Ps.51,18-19).

(726) Ehkki Taavet oli langenud, tõstis Issand ta üles. Nüüd oli ta Jumalaga kooskõlalisem ja kaasinimeste suhtes osavõtlikum kui enne langemist. Rõõmustades vabanemisest, laulis Taavet:

"Oma patu andsin ma Sulle teada ja oma pahategu ma ei katnud kinni; ma ütlesin: "Ma tunnistan Jehoovale oma üleastumised!" Siis andsid Sina mu patu süüteo andeks!... Sina oled mulle pelgupaigaks, Sa hoiad mind õnnetuse eest; Sa ümbritsed mind päästmise hõiskamisega!" (Ps.32,5.7).

Paljud on nurisenud Jumala niinimetatud ebaõigluse üle, kuna Ta säästis nii ränga kuriteo teinud Taaveti, aga hülgas Sauli, kelle patud olid näiliselt palju väiksemad. Kuid tõsiasi on, et Taavet alandas ennast ja tunnistas oma pattu, Saul aga põlgas noomimist ja paadutas südame kahetsematuses.

Sellest Taaveti elulõigust võib kahetsev patune õppida palju. See valgustab meile jõuliselt kogu inimkonna võitlusi ja kiusatusi, tõelist meeleparandust ja pöördumist Jumala poole ning usku meie Issandasse Jeesusesse Kristusesse. Läbi kõikide ajastute on see osutunud julgustuseks neile, kes pattulangenuina on vaevelnud oma süükoorma all. Tuhanded Jumala lapsed on patust eksitatuina ja rusutuina meenutanud, kuidas Jumal võttis vastu Taaveti siira meeleparanduse ja ülestunnistuse, ehkki ta pidi kannatama oma üleastumise pärast. Ja nemadki on saanud julgust kahetseda ning taas püüelda sammuda Jumala käskude teed.

Kes iganes Jumalast noomituna alandab end Taaveti sarnaselt kahetsuses ja ülestunnistamises, võib olla kindel, et tal on lootust. Kes iganes Jumala tõotused usus vastu võtab, leiab andestuse. Issand ei hülga mitte kunagi ühtki tõeliselt kahetsevat inimlast. Ta on andnud tõotuse: "Haaraku ta kinni minu väest, et tal võiks olla rahu minuga; siis saab ta rahu minuga" (Jes.27,5 ingl. k.). Samas innustab ja julgustab Ta: "Õel jätku oma tee ja nurjatu mees oma mõtted ning pöördugu Jehoova poole, siis halastab Tema ta peale; ja meie Jumala poole, sest Tema annab palju andeks!" (Jes.55,7).

Peatükk 72 - ABSALOMI MÄSS

(2.Sam. 13-19. ptk.)

(727) "Ta peab... tasuma neljakordselt," oli Taavet tahtmatult enda kohta otsuse langetanud, kui ta prohvet Naatani mõistukõnet kuulas. Ja ta saigi oma ütlusele vastavalt. Neli tema poega pidid isa patu tagajärjel surema.

Oma esmasündinud poja Amnoni häbiväärse kuriteo jättis Taavet noomimata ja karistamata. Käsk nõudis abielurikkujale surmaotsust ning Amnoni loomuvastane kuritegu tegi ta kahekordselt süüdlaseks. Taavet aga, kelle südametunnistus teda ennast hukka mõistis, ei nõudnud üleastujalt vastust tehtu eest. Kaks aastat varjas Absalom — ränka ülekohut kannatanud õe seaduspärane kaitsja — oma kättemaksuplaani, et see viimaks seda kindlamalt ellu viia. Ühel kuningapoegade peol tapeti joobnud verepilastaja Amnon oma venna käsul.

Nüüd oli Taavetit tabanud kahekordne karistus. Talle toodi kohutav sõnum: Absalom on löönud maha kõik kuningapojad ja neist ei ole järele jäänud ainustki!" Siis kuningas tõusis ja käristas oma riided lõhki ning heitis maa peale maha; ja kõik ta sulased seisid lõhkikäristatud riietega." Kuninga teised pojad pöördusid ärevuses Jeruusalemma tagasi ja rääkisid isale, kuidas asi tegelikult oli: Amnon üksi oli tapetud. Ja nad "tõstsid häält ja nutsid! Ja kuningas ja kõik ta sulased nutsid väga kibedasti." Absalom aga põgenes Gesuri kuninga Talmai, oma ema isa juurde.

Amnon oli elanud oma isekate himude meelevallas nagu Taaveti teisedki pojad. Ta oli püüdnud rahuldada kõiki oma südamesoove ega hoolinud Jumala nõudmistest. Tema kisendavatest pattudest hoolimata oli Jumal temaga kaua kannatanud. Kaks aastat oli tal võimalus meelt parandada, kuid ta jätkas patustamist ja lõpuks katkestas äkiline surm tema süüga koormatud elu, jättes ta ootama Jumala kohtu kohutavat otsust.

(728) Taavet oli jätnud täitmata oma kohustuse Amnoni pattu karistada ning kuningast isa ustavusetuse ja poja kahetsematuse tõttu ei sekkunud Issand sündmuste loomulikku kulgu ega takistanud Absalomi. Kui lapsevanemad või riigivalitsejad jätavad hooletusse oma kohustuse ülekohut karistada, siis võtab Jumal asja enda kätte. Ta kõrvaldab kurjuse jõudude ees teatud määral oma tagasihoidva väe, nii et asjaolud arenevad niikaugele, et patt karistab pattu.

Ent Taaveti leebus Amnoni suhtes ei lõppenud sellega, sest Absalom hakkas siitpeale isast võõrduma. Pärast seda, kui Absalom oli Gesurisse põgenenud, tundus Taavetile, et tema poja kuritegu nõudis mingit karistust ja nii keelas ta pojal kojutuleku. See samm pigem suurendas kui et vähendas neid lahendamatuid probleeme, millesse kuningas oli sattumas. Energiline,

auahne ja põhimõttelage Absalom, kes pagendusse jäetuna ei saanud osaleda riigiasjade ajamises, pühendus peagi kardetavale ettevõtmisele.

Kahe aasta pärast otsustas Joab isa ja poega lepitada. Sel eesmärgil kasutas pealik ühe Tekoast pärit targa naise abi. Joab õpetas naist esitlema end Taavetile lesena, kelle kaks poega olid olnud tema ainsaks troostiks ja toeks. Tülitsemise käigus oli üks vend teise tapnud ja nüüd nõudsid kõik sugulased ellujäänule veritasu. "Nii kustutavad nad mu söe," ütles naine, "mis on veel säilinud, jätmata mu mehele nime ja järeltulijaid maa peale!" Selline palve liigutas kuningat ja ta lubas naise pojale kuninglikku kaitset.

Pärast seda, kui naine oli pannud kuninga kordama tõotust noormeest kaitsta, palus naine luba veel midagi öelda ja selgitas, et kuninga sõnad teevad kuninga endagi süüdlaseks, kuna kuningas ei ole lasknud oma äratõugatud pojal koju tulla. "Meie küll sureme ja oleme nagu vesi, mis maha voolab, mida ei saa koguda. Aga Jumal ei taha võtta hinge, vaid mõtleb kindlasti, et ükski ei jääks Tema juurest äratõugatuks!" See õrn ja liigutav kirjeldus Jumala armastusest patuse vastu — mis pärines Joabilt, karmilt sõdalaselt — näitab ilmekalt, kui hästi olid iisraellased teadlikud lunastuse suurtest tõdedest. Kuningas tundis endagi vajadust Jumala halastuse järele ega saanud sellele palvele vastu seista. Ta andis Joabile käsu: "Mine ja too tagasi noormees Absalom."

(729) Absalomil lubati Jeruusalemma tagasi pöörduda, kuid ta ei pääsenud õukonda ega kohtumisele isaga. Taavet oli hakanud nägema oma laste hellitamise halbu tagajärgi. Ehkki ta armastas õrnalt oma nägusat ja andekat poega, pidas ta vajalikuks õpetada nii Absalomile kui rahvale, et ta jälestas tehtud kuritööd. Absalom elas kaks aastat oma majas, kuid ei pääsenud õukonda. Tema õde elas tema juures ning õe ligiolek hoidis alatasa venna meeles õele osakssaanud ülekohut. Rahva silmis oli prints pigem kangelane kui kurjategja ning kasutades seda eelist, otsustas ta hakata võitma inimeste poolehoidu. Juba tema välimus võitis kergesti üldise imetluse. "Kogu Iisraelis ei olnud nii ilusat meest kui Absalom, mitte ühtki, keda nii väga oleks ülistatud: jalatallast pealaeni ei olnud temal midagi viga." Kuningas ei teinud targasti, kui jättis Absalomi iseloomuga mehe — auahne, impulsiivse ja kirgliku — kaheks aastaks mõtteis heietama temale osakssaanud arvatavat ülekohut. Ja kui Taavet lubas tal naasta Jeruusalemma, kuid ei võtnud teda isiklikult vastu, hakkas rahva poolehoid kalduma Absalomi poole.

Taavet näis olevat hingeliselt ikka rusutud, mõeldes pidevalt oma Jumala käsust üleastumisele. Enne seda pattu oli ta olnud vapper ja otsusekindel, kuid nüüd nõrk ja kõhklev. Tema mõju rahva üle nõrgenes. Kõik see soodustas poja koletuid kavatsusi.

Joabil õnnestus korraldada Absalomile pääs isa ette, ent välisest lepitusest hoolimata jätkas Absalom oma auahnete plaanide elluviimist. Ta hakkas esinema lausa kuninglikult, hankides endale vankrid ja hobused ja viiskümmend meest, kes tema ees jooksid. Sedamööda, kuidas kuningas kaldus tõmbuma üha enam üksindusse, taotles Absalom veel innukamalt rahva poolehoidu.

Taaveti raugeolek ja otsustusvõimetus mõjutasid ka tema alluvaid. Kogu riigi õiglussüsteemi iseloomustas hoolimatus ja viivitus. Absalom kasutas oskuslikult ära iga rahulolematuse ilmingu. Päevast päeva nähti seda ulja olekuga meest linnavärava juures, kuhu kogunes palujate hulk ootama neile tehtud ülekohtu korvamist. Absalom kõndis nende seas, kuulas kaebusi, väljendas osavõtlikkust nende kannatuste suhtes (730) ning avaldas kahetsust valitsuse saamatuse pärast. Olles kuulanud ära ühe Iisraeli mehe kaebused, vastas prints: "Vaata, su asjad on head ja õiged, aga kuninga juures pole sul kedagi, kes sind kuulda võtaks!" Ta lisas: "Mind peaks küll pandama maale kohtumõistjaks! Siis tuleks igaüks, kellel on riiu- või kohtuasi, minu juurde ja mina mõistaksin temale õigust!" Ja kui keegi ligines teda kummardama, siis ta sirutas oma käe välja ja haaras temast kinni ning andis temale suud.

Printsi oskuslike vihjete poolt sütitatud rahulolematus valitsuse suhtes levis kiiresti. Kõik kiitsid Absalomi. Teda peeti üldiselt troonipärijaks. Rahvas pidas teda meelsasti meheks, kes vääris seda kõrget positsiooni. Hakkas tärkama soov teda troonile tõsta. "Nõnda varastas Absalom Iisraeli meeste südamed." Ometi oli kuningas oma poega niivõrd kiindunud, et ei kahtlustanud midagi. Absalomi vürstlikku käitumist pidas Taavet ainult oma õukonnale au toovaks ilminguks rõõmust, et oldi jõutud lepituseni.

Kui rahva meelsus oli järgnevateks sündmusteks soodus, saatis Absalom salaja mehi kõikide Iisraeli suguharude juurde mässu ette valmistama. Nüüd teeskles ta ka religioosset vagadust, et varjata oma reeturlikud plaanid usurüüga. Ta väitis, et oli andnud maapaos olles tõotuse, mis tuli Hebronis täita. "Luba mind nüüd minna," ütles ta kuningale, "ja tasuda Hebronis tõotus, mille ma olen andnud Jehoovale! Sest su sulane andis tõotuse, kui ma elasin Süürias Gesuris, üteldes: Kui Jehoova viib mind tõesti tagasi Jeruusalemma, siis ma teenin Jehoovat!" Kergeusklik isa tundis rõõmu poja sellisest ilmsest vagadusest ning saatis ta teele õnnistussõnadega. Vandenõu oli läbiviimiseks küps. Seda kroonis Absalomi silmakirjalikkus, mille eesmärgiks oli kuningas eksiteele viia ning rahva usaldus võita, et viia nad mässuni Jumalast valitud juhi vastu.

Nii asus Absalom Hebronisse teele ning võttis Jeruusalemmast kaasa "kakssada meest, kes olid kutsutud; need läksid paha aimamata ega teadnud midagi kogu asjast." Mehed läksid koos Absalomiga, aimamata, et nende kiindumus pojasse viis nad mässule isa vastu. Hebronisse jõudnud, saatis Absalom kohe kutse Ahitofelile, ühele Taaveti tuntuimale nõuandjale, kes oli oma mõistuse poolest nii lugupeetud, et tema arvamust hinnati sama targaks ja kindlaks nagu prohveti oma. Ahitofel ühines vandenõulastega ja tema toetusel (731) näis Absalomi ettevõtmise edu olevat tagatud; see meelitas palju mõjukaid mehi üle kogu maa Absalomi poolele. Kui pasunahääl mässuks märku andis, levitasid printsi käsilased kõikjal sõnumeid, et Absalom on uus kuningas ning üha rohkem rahvast kogunes tema lipu alla.

Vahepeal jõudis ärev sõnum ka kuningani Jeruusalemmas. Taavet ärkas äkki märkama, kuidas vastuhakk oli puhkenud otse tema trooni külje all. Tema poeg, keda ta oli armastanud ja usaldanud, kavandas troonihaaramist ning kahtlemata ka isalt elu võtmist. Suur hädaoht aitas Taavetil maha raputada masenduse, mis teda nii kaua oli vaevanud ja ta asus oma endiste aastate tarmukusega valmistuma kohutavate sündmuste lahendamiseks. Absalom kogus vägesid Hebronis, ainult kolmekümne kilomeetri kaugusel Jeruusalemmast. Mässajaid võis peagi oodata Jeruusalemma väravate ette.

Taavet silmitses lossist pealinna. See oli kaunis oma asukoha poolest, "kogu maa rõõm," "suure Kuninga linn" (Ps.48,3). Ta võpatas mõtte juures, et seda linna võiksid laastada purustused ja veresaun. Kas ta pidi kutsuma appi need alamad, kes temale veel ustavad olid ning tegema ettevalmistusi pealinna kaitsmiseks? Kas ta pidi lubama Jeruusalemma verest üle ujutada? Ta otsustas: sõjakoledused ei pea tabama valitud linna. Tema lahkub Jeruusalemmast ja proovib rahva usaldust sellega, et annab neile võimaluse astuda võitlusse tema toetuseks. Tekkinud kriisiolukorras oli tema kohus Jumala ja rahva ees säilitada taevast talle usaldatud autoriteet. Ta jättis tagajärjed Jumala hoolde.

Alanduses ja kurbuses väljus Taavet Jeruusalemma väravast — oma poja mäss sundis teda lahkuma troonilt, oma lossist, Jumala laeka juurest. Rahvas järgnes talle otsekui pikas, kurvas matuserongis. Kuningale järgnesid ka tema ihukaitsjad — kreedid, pleedid ja kuussada gatlast Ittai juhtimisel. Olemuselt omakasupüüdmatu Taavet ei saanud nõustuda sellega, et need võõramaalased, kes olid otsinud kaitset tema juures, võtaksid osa tema õnnetusest. Ta väljendas imetlust selle üle, et nad olid valmis tema heaks ohvrit tooma ning ütles gatlasele Ittaile: "Miks sinagi tuled ühes meiega? Pöördu tagasi ja jää kuninga juurde, sest sina oled võõras, pealegi pagulane oma kodupaigast. Eile sa tulid ja täna peaksin laskma sind hulkuda ühes meiega? Lähen ju minagi üksnes, kuhu saan! Mine tagasi ja vii oma vennad ühes enesega. Arm ja ustavus sulle!"

(732) Ittai aga vastas: "Nii tõesti kui Jehoova elab, ja nii tõesti kui mu isand kuningas elab; paigas, kus on mu isand kuningas, olgu surmaks või eluks, seal tahab olla ka su sulane!" Need mehed olid pöördunud paganlusest Issanda teenimisele ja väljendasid nüüd õilsat ustavust oma Jumalale ja kuningale. Taavet võttis tänuliku südamega nende toetuse tema

näiliselt lootusetule üritusele vastu ja nii ületasid kõik Kiidroni jõe ning suundusid kõrbe poole.

Taas peatus rongkäik. Sellele lähenes salk pühi ametiriideid kandvaid mehi. "Ja vaata, seal olid ka Saadok ja kõik leviidid ühes temaga — need kandsid seaduselaegast." Taaveti toetajad pidasid seda heaks endeks. Püha sümboli kohalolek oli neile pääsemise ja lõpliku võidu tagatiseks. See võis innustada rahvast astuma kuninga poolele. Laeka puudumine Jeruusalemmast võis aga tekitada ärevust Absalomi pooldajates.

Kui Taavet laegast nägi, sähvatasid rõõm ja lootus hetkeks temagi südames, peagi aga valdasid teda teised mõtted. Jumala pärandi hoidjaks määratud isikuna olid tal pühalikud kohustused. Iisraeli kuningas ei tohtinud silmas pidada oma huvisid, vaid taotlema ennekõike Jumala au ja rahva heaolu. Jumal, kes elab keerubite keskel, oli öelnud Jeruusalemma kohta: "See on mu hingamispaik!" (Ps.132,14). Ilma jumaliku sanktsioonita ei olnud preestril ega kuningal õigust Tema ligioleku sümbolit linnast kõrvaldada. Taavet teadis, et tema süda ja elu peavad olema kooskõlas Jumala käskudega, muidu toob laegas pigem õnnetust kui kordaminekut. Ta meenutas ikka veel oma suurt pattu ning tundis, et käesolevgi vandenõu oli teenitult Jumala õiglane karistus. Mõõk, mis ei pidanud tema soost kunagi lahkuma, oli nüüd paljastatud. Ta ei teadnud veel võitluse lõpptulemust. Tal ei olnud õigust viia pealinnast ära pühi käsulaudu, mis sisaldasid rahva jumaliku Valitseja tahet ning olid riigi põhiseaduseks ja õitsengu aluseks.

(735) Taavet andis Saadokile käsu: "Vii Jumala laegas tagasi linna. Kui ma Jehoova silmis armu leian, siis Ta toob mind tagasi ja laseb mind näha seda ja selle asupaika. Aga kui Ta ütleb nõnda: mul pole sinust head meelt, siis vaata, siin ma olen, Tema tehku minuga, mis Ta silmis hea on!"

Taavet lisas: "Sina oled nägija," s.t. mees, kes oli Jumalast määratud rahvast õpetama, "mine rahuga tagasi linna, ja sinu poeg Ahimaats ja Ebjatari poeg Joonatan, teie mõlemate pojad ühes teiega. Vaata, ma viivitan kõrbe lähteil, kuni teilt tuleb sõna mulle teadmiseks!" Linnas võisid preestrid olla talle suureks abiks, andes teada mässajate plaanidest ja liikumisest; nende pojad Ahimaats ja Joonatan pidid kuningale salaja sõnumeid tooma.

Kui preestrid Jeruusalemma tagasi pöördusid, näis endisest tumedam vari laskuvat lahkuva salga üle. Kuningas oli põgenik, tema kaaskond kaitsetu ja isegi Jumala laekast ilma — tulevik näis tõesti tume ja pahaendeline. Aga Taavet läks üles Õlimäele, läks ja nuttis, ta pea oli kaetud ja ta käis paljajalu; ja kõik ühes temaga olev rahvas oli katnud oma pea, ja nad läksid üles ning nutsid lakkamata." Ja "Taavetile teatati ja öeldi: "Ahitofel on vandenõulaste hulgas Absalomi juures!" Taas pidi Taavet tõdema, et tema häda oli tema patu tagajärg. Ahitofel oli Batseba vanaisa ja seepärast oli see võimekas ja osav poliitiline juht loobunud Taavetist, et maksta kätte oma perekonna nimel häbi eest, mille oli tekitanud ülekohus Batseba suhtes.

"Siis ütles Taavet: "Jehoova, pööra ometi Ahitofeli nõu rumaluseks! Jõudnud mäetippu, kummardus kuningas maha palveks, andes kogu oma hingekoorma üle Jumalale ning paludes alandlikult Temalt armu. Näis, et tema palvele vastati kohe. Taaveti juurde saabus arklane Huusai, tark ja võimekas nõuandja, kes oli olnud Taaveti ustav sõber. Huusai oli käristanud riided lõhki ja pannud mulda pea peale ning soovis nüüd liituda troonist ilma jäetud, põgeneva kuninga salgaga. Taavet tajus otsekui jumaliku valgustatuse kaudu, et just sellist ustavat ja truusüdamlikku meest oli vaja kuninga huve pealinna nõupidamistel esindama. Taaveti palvel pöördus Huusai tagasi Jeruusalemma, et pakkuda oma teeneid Absalomile ja teha tühjaks Ahitofeli osavad nõuanded.

(736) See lootus oli nagu valguskiir pimeduses, kui kuningas oma kaaslastega laskus Õlimäe idanõlvalt alla kaljusesse, tühja kõrbe. Mööda selle metsikuid padrikuid ning kiviseid ja järske radu suunduti Jordani poole. Kui Taavet jõudis Bahuurimisse, vaata, siis tuli sealt välja mees Sauli perekonna suguvõsast, Simei nimi, Geera poeg; ta tuli ja sajatas üha ning viskas kividega Taavetit ja kõiki kuningas Taaveti sulaseid, kuigi kogu rahvas ja kõik kangelased olid temast paremal ja vasakul. Ja sajatades ütles Siimei nõnda: "Mine ära, mine ära, sina veremees ja kõlvatu! Jehoova tasub sulle kõik Sauli soo vere, kelle asemel sa oled saanud kuningaks! Jehoova annab kuningriigi su poja Absalomi kätte! Jah, vaata, nüüd oled sa ise õnnetuses, sest sa oled veremees!"

Taaveti heaolu ajal ei olnud Siimei ei sõna ega teoga näidanud nagu poleks ta ustav alam. Ent kuninga viletsuse perioodil paljastas benjaminlane oma tõelise olemuse. Ta oli austanud Taavetit niikaua, kui Taavet troonil oli, kuid needis teda tema alanduspäevil. Alatu ja iseka mehena pidas ta teisi samasuguseks nagu ta ise oli ning Saatanast õhutatuna purskas ta viha välja mehe peale, keda Jumal oli karistanud. Meelsus, mis mõjutab inimesi võidutsema kitsikuses olija üle või solvama ja ahistama teda, on Saatana meelsus.

Siimei süüdistused Taaveti vastu olid täiesti valed — lihtsalt alusetu õel laim. Taavet ei olnud midagi paha teinud ei Saulile ega tema soole. Kui Saul oli olnud Taaveti võimuses, oli Taavet Sauli ellu jätnud ja ainult tüki Sauli rüü hõlmast ära lõiganud; hiljem oli Taavet endale etteheiteid teinud isegi sellise lugupidamatuse pärast Issanda võitu suhtes.

Sellest, kui pühalt austas Taavet inimelu, saadi tähelepanuväärne tõend ajast, mil Taavetit jälitati nagu saaklooma. Oma põgenikuelu ühel päeval varjus ta Adullami koopasse ja seal pöördusid tema mõtted tagasi oma poisipõlve muretu rahu juurde. Taavet hüüatas: "Kes annaks mulle vett juua Petlemma kaevust, mis on värava juures?" (2.Sam.23,13-17). Petlemm oli tol

korral vilistide käes, kuid kolm vägevat sõdalast Taaveti salgast murdsid läbi linna valvemeeskonnast ja tõid pealikule vett Petlemma kaevust. Taavet aga ei suutnud seda juua. "Jäägu see minust kaugele!" hüüatas ta. (737) "See on nende meeste veri, kes käisid oma hinge hinnaga!" Aupaklikult valas ta vee välja joomaohvriks Jumalale. Ehkki Taavet oli sõjamehena veetnud suurema osa oma elust vägivaldsete tegude tandril, on sellise kogemusetee läbikäinud inimestest väheste hinge jäänud nii väike südantkalestav ja demoraliseeriv jälg nagu Taavetil.

Taaveti õepoeg Abisai, kes oli üks Taaveti vapraim pealik, ei suutnud Siimei solvanguid rahulikult kuulata, vaid hüüatas: "Miks tohib seesinane surnud koer sajatada mu isandat kuningat? Luba ma lähen ja raiun ta pea maha!" Kuningas aga keelas teda ja ütles: "Vaata, mu oma poeg... nõuab mu hinge, saati siis nüüd see benjaminlane? Jätke ta rahule ja las ta sajatab, sest Jehoova on teda käskinud! Vahest Jehoova vaatab mu viletsuse peale ja vahest Jehoova tasub mulle heaga tema tänase sajatuse asemel?"

Südametunnistus kõneles Taavetile kibedaid ja alandavaid tõdesid. Ehkki ustavad alamad imestasid kuninga õnne äkilist seljapööramist, ei olnud toimunu kuningale mõistatuseks. Midagi sellesarnast oli ta korduvalt ette aimanud. Ta oli imestanud, et Jumal tema pattudega nii kaua kannatas ja teenitud karistuse edasi lükkas. Sellel kurval ja pakilisel põgenemisteel — paljajalu ja kuningliku rüü asemel seljas kotiriie — kuulis ta, kuidas kaaslaste kaebehüüded küngastelt vastu kajasid. Ta mõtles armastatud pealinnale, mis oli olnud tema patustamise paik ning meenutas jälle Jumala headust ja pikkmeelt — ja lootus ei jätnud teda maha. Talle tundus, et Issand annab talle veel armu.

Paljud patustajad on oma pattu vabandanud Taaveti langemisele osutamisega, kuid vähesed ilmutavad sellist kahetsust ja alandumist nagu tema! Väga vähesed taluvad noomitusi ja karistust nii kannatlikult ja kindlameelselt nagu tema! Ta oli oma pattu tunnistanud ja aastaid püüdnud täita oma kohust Jumala ustava sulasena. Ta oli vapralt ehitanud üles kuningriiki ning tema valitsemisajal oli see jõudnud seninägematu vägevuse ja õitsenguni. Ta oli kogunud suurel hulgal materjali Jumala koja ehitamiseks. Kas nüüd oli kogu tema elutöö hävimas? Kas aastatepikkuse pühendunud töö tulemused ning targa ja jumalakartliku riigijuhtimise saavutused tuli jätta hooletu, reeturliku poja kätte, kes ei hoolinud ei Jumala aust ega Iisraeli heakäekäigust? Kui loomulik oleks see tundunud, kui Taavet oleks nüüdsel viletsusetunnil nurisenud Jumala vastu!

(738) Kuid Taavet mõistis, et tema patt oli kogu häda põhjuseks. Prohvet Miika sõnad väljendavad sama meelsust, mis inspireeris Taavetit: "Kui ma istun pimeduses, siis on Jehoova mulle valguseks! Ma tahan taluda Jehoova viha, sest Tema vastu olen ma pattu teinud, kuni Ta seletab mu riiuasja ja teeb mulle õigust!" (Mik.7,8-9). Ja Issand ei hüljanud Taavetit. Kogu

tema elu õilsaim Peatükk on kogemus, mil ta julmimate solvangute ja kuritahtlikkuse keskel osutus siiski nii alandlikuks, omakasupüüdmatuks, suuremeelseks ja alistuvaks. Taeva silmis ei olnud see Iisraeli valitseja iialgi nii suur kui just sellel sügavaimal alandusetunnil.

Kui Jumal oleks jätnud Taaveti nuhtlematult jätkama oma patust elu ja lasknud tal jumalike käskude rikkujanagi olla rahus ja kordaminekus troonil, oleks skeptikud ja uskmatud saanud tõepoolest Taaveti looga leida vabandust Piibli usu teotamisele. Kuid läbielude kaudu, mida Jumal lubas Taavetil kogeda, näitab Issand, et Ta ei saa pattu sallida ega seda vabandada. Taaveti elukogemustest õpime mõistma, mida peab Jumal silmas pattu käsitledes — näeme, et isegi süngeimate karistuste abil teostub Tema halastusrikas ja õnnistusttoov eesmärk. Ta laskis Taavetil vitsa tunda, kuid ei hävitanud teda; sulatusahju mõte on puhastada, mitte hävitada. Issand ütleb: "Kui nad teotavad mu määrusi ega pea mu käske, siis ma küll nuhtlen nende üleastumisi vitsaga ja nende pahategusid hoopidega, kuid oma heldust ma ei tühista ega tee valeks oma ustavust!" (Ps.89,32-34).

Varsti pärast seda, kui Taavet Jeruusalemmast lahkus, sisenes oma vägedega linna Absalom ning võttis võitluseta Iisraeli kantsi oma valdusesse. Huusai oli esimeste hulgas vastkroonitud valitsejat tervitamas ning prints oli üllatunud ja rahul, et isa vana sõber ja nõuandja tema poolele üle tuli. Absalom oli oma edus nüüd kindel. Seni olid tema plaanid õnnestunud. Soovides tuliselt oma trooni kindlustada ja rahva usaldust võita, võttis ta Huusai õukonda lugupidavalt vastu.

(739) Absalomil oli toeks suur sõjavägi, kuid see koosnes suures osas sõjaks väljaõpetamata meestest. Neil ei olnud veel lahingukogemust. Ahitofel teadis hästi, et Taaveti olukord polnud veel kaugeltki lootusetu. Suur osa Iisraelist oli jäänud temale truuks, tema sõdurid olid lahinguis karastunud ja kuningale ustavad mehed ning tema armeed juhatasid võimekad, kogenud pealikud. Ahitofel teadis, et uue kuninga valimise esimesele vaimustusepuhangule järgneb tagasilöök. Kui mäss nurjub, võib Absalom võib-olla jälle leida isaga lepitust, kuid Ahitofelit kui peanõuandjat peetaks mässu peasüüdlaseks ja tema karistus oleks ränk. Selleks, et võtta Absalomilt ära taganemistee, andis Ahitofel talle nõu teha midagi sellist, mis teeks kogu rahva silmis lepituse isa ja poja vahel võimatuks. Põrguliku kavalusega veenis see osav ja põhimõttelage riigimees Absalomi lisaks mässamisele ka verepilastust tegema. Kogu Iisraeli silme all pidi ta võtma endale isa liignaised ja kuulutama end nii Hommikumaa rahvaste tava kohaselt isa troonile tõusnuks. Absalom täitiski alatu ettepaneku. Nii täitus prohveti poolt Taavetile öeldud Jumala sõna: "Nõnda ütleb Jehoova: Vaata, ma lasen su omast soost tulla sulle õnnetusi, ma võtan sinu naised su silma ees ja annan su ligimesele... Kuigi sina oled seda teinud salaja, teen mina seda kogu Iisraeli ees ja päise päeva ajal!" (2.Sam.12,11-12). Jumal ei meelitanud kedagi sellistele patustele tegudele, kuid Taaveti patu tõttu ei kasutanud Ta oma väge, et kavandatut takistada.

Ahitofelit oli peetud eriti targaks meheks, kuid tal puudus valgustatus, mis tuleneb Jumalalt. "Jehoova kartus on tarkuse algus" (Õps.9,10), aga jumalakartust Ahitofelil polnud, sest vastasel juhul poleks ta oma reeturlikku üritust verepilastusega toestanud. Rikutud südamega inimesed plaanitsevad jumalakartmatuid tegusid nii nagu ei olekski üks kõrgem, jumalik juhtivus nende plaane takistamas; kuid "kes taevas istub, naerab; Issand irvitab neid!" (Ps.2,4). Issand ütleb: "Et nad ei ole hoolinud minu nõust, vaid on põlastanud kõiki mu noomitusi, peavad nad siis sööma oma tegude vilja ja küllastuma oma kavatsusist! Sest rumalaid tapab nende taganemine ja alpe hukkab nende hooletus!" (Õps.1,30-32).

(740) Olles kavalalt kindlustanud oma seljatagust, veenis Ahitofel Absalomi vältimatus vajaduses alustada Taaveti tagaajamist. "Luba ma valin nüüd kaksteistkümmend tuhat meest ja võtan kätte ning ajan öösel Taavetit taga. Ma lähen temale kallale, kui ta on väsinud ja ta käed on lõdvad; ma hirmutan teda nõnda, et kõik ta juures olev rahvas põgeneb: siis ma löön maha üksnes kuninga. Ja ma toon kõik rahva tagasi sinu juurde." Kuninga nõuandjad kiitsid plaani heaks. Kui seda oleks järgitud, oleks Taavet kindlasti tapetud, kui just Issanda otsene vahelesekkumine poleks teda päästnud. Ent sündmusi juhtis Ahitofeli tunnustatud tarkusest kõrgem tarkus. "Jehoova oli käskinud teha tühjaks Ahitofeli hea nõu, et Jehoova saaks tuua Absalomile õnnetuse."

Huusaid ei olnud nõupidamisele kutsutud ja tal ei sobinud sinna kutsumata minna, et teda ei hakataks kahtlustama salakuulamises. Pärast nõupidamist rääkis Absalom Ahitofeli plaanist Huusaile, kuna Absalom pidas tema kui oma isa nõuandja arvamusest väga lugu. Huusai mõistis, et selle plaani teostumise korral oleks Taavet kadunud mees. Seepärast ütles ta: "See nõu pole hea, mis Ahitofel seekord andis! Sina tunned oma isa ja tema mehi, et nad on vaprad ja et nende hinged on kibestunud nagu karul väljal, kellelt pojad on võetud; ja su isa on sõjamees, kes oma rahvaga ei puhka ööselgi. Vaata, nüüd on ta ennast peitnud mõnesse kaevandisse või muusse paika..." Sellega tahtis Huusai öelda, et juhul, kui Absalomi sõjavägi läheb Taavetit taga ajama, ei saa nad kuningat kinni püüda ja kui Absalomi mehed kaotust kannavad, siis nad masenduvad ning Absalomi üritus kannaks suurt kahju. "Sest kogu Iisrael teab, et su isa on vägev, ja et need, kes on ühes temaga, on vahvad mehed!" Ta pani ette plaani, mis meeldis Absalomile, kelle tühisele ja isekale loomusele meeldis võimu demonstreerida: "Sellepärast ma annan nõu, et kogu Iisrael Daanist kuni Beer-Sebani koguneks sinu juurde nõnda arvurikkalt, et neid oleks nagu liiva mere ääres ja sa ise käiksid nende keskel! Kui me siis tuleme temale kallale mõnes paigas, kus ta iganes leitav on, laskume tema peale nagu mahalangev kaste! Temast ja kõigist meestest, kes on ühes temaga, ei jää siis järele ühtainustki! Ja kui ta taandub mõnesse linna, siis seab kogu Iisrael sellele linnale köied ja me tirime selle orgu, kuni seal ei leidu enam kivikestki!"

(741) "Siis ütlesid Absalom ja kõik Iisraeli mehed: "Arklase Huusai nõu on parem kui Ahitofeli nõu!" Ometi oli üks, keda ei saanud petta, kes selgesti mõistis, millised on Absalomi selle saatusliku vea tagajärjed. Ahitofel teadis, et mässajate üritus oli hukule määratud. Ta teadis, et ükskõik mis printsist endast saab, ei ole igatahes nõuandjal, kes oli teda suurimatele kuritegudele õhutanud, mingit lootust. Ahitofel oli õhutanud Absalomi mässule; ta oli julgustanud noorukit jälgilt jumalakartmatult teotama oma isa; ta oli andnud Absalomile nõu Taavet hukata ja kavandanud ka selle läbiviimise. Nii oli ta teinud oma lepituse kuningaga lõplikult võimatuks. Ja nüüd eelistas isegi Absalom teist nõuandjat tema asemel. Kadeda, vihase ja lootusetuna läks Ahitofel "koju oma linna; ja kui ta oma kodus oli korraldanud, siis ta poos enese ja suri." Niisuguse lõpuni viis sellise inimese tarkus, kes pidas ennast nii talendikaks, et ei soovinud oma nõuandjaks Jumalat. Saatan meelitab inimesi kütkestavate lubadustega, kuid viimaks märkab iga inimlaps, et "patu palk on surm (Rom.6,23).

Huusai ei teadnud kindlalt, kas muutliku meelega noor kuningas tegutseb tema nõu järgi. Seepärast hoiatas ta viivitamatult Taavetit ning soovitas tal kohe põgeneda üle Jordani. Preestritele, kelle pojad pidid sõnumi edasi toimetama, saatis Huusai sõna: "Nõnda ja nõnda on Ahitofel nõu andnud Absalomile ja Iisraeli vanemaile, ja nõnda ja nõnda olen mina nõu andnud. Ja nüüd... ära jää ööseks kõrbe lätteile, vaid mine kindlasti üle jõe, et kuningat ja kõike ühes temaga olevat rahvast ära ei neelataks!"

Noormehi kahtlustati ja jälitati, kuid neil õnnestus ohtlik ülesanne täita. Taavet, kes oli vaevu välja puhanud esimese põgenemispäeva väsimuse, sai sõnumi, et tal tuleb samal ööl minna üle Jordani, sest ta poeg püüab võtta talt elu.

Kuidas võis tunda sel kohutaval ohuhetkel end nii julmalt koheldud isa ja kuningas? See "vägev, vahva" sõjamees, kuningas, kelle sõna oli seaduseks, oli oma poja poolt, keda ta oli armastanud, hellitanud ja mõistmatult usaldanud, reedetud. Ka tema alamad, kes olid olnud temasse kiindunud au ja truuduse tugevate sidemetega, olid valmis talle selga pöörama ning teda kurjasti kohtlema. Milliste sõnadega väljendas Taavet hetkel oma hinge tundeid? Süngeimal läbikatsumistunnil toetus Taavet kogu südamest Jumalale ja laulis:

"Jehoova, kui palju on mu vaenlasi, (742) palju on neid, kes tõusevad mu vastu! Paljud ütlevad mu hingele: "Ei ole temal päästet Jumalas!" Aga Sina, Jehoova, oled kilbiks mu ees, minu au, Sa tõstad mu pea üles! Oma häälega ma hüüan Jehoova poole ja Ta vastab minule oma pühalt mäelt! Ma heitsin magama ja uinusin; ma ärkasin unest, sest Jehoova toetab mind! Ei ma karda rahva musttuhandeid, kes kõigilt poolt on endid seadnud minu vastu... Jehoova käes on pääste! Su rahvale tulgu Su õnnistus!" (Ps.3,2-9).

Taavet ja kogu tema salk — sõdurid ja riigimehed, vanad ja noored, naised ja väikesed lapsed — ületasid ööpimeduses sügava ja kiirevoolulise jõe. "Kui hommik valgenes, ei olnud jäänud ainustki, kes ei olnud läinud üle Jordani."

Taavet taandus oma kaaslastega Mahanaimi, kus omal ajal oli valitsenud Iisboset. See oli tugevasti kindlustatud linn, mis paiknes mägede vahel ning sellesse oli sõja puhuks soodus varjuda. Piirkond oli viljakas ja kohalikud elanikud suhtusid Taavetisse sõbralikult. Siin ühines temaga palju pooldajaid ning rikkad hõimlased tõid anniks külluslikult toidumoona ja muud vajalikku.

Huusai nõuanne oli saanud anda Taavetile võimaluse põgeneda, kuid tormakas ja äge prints ei olnud kaua vaoshoitav — ta asus peagi isa jälitama. "Absalom läks üle Jordani, tema ja kõik Iisraeli mehed ühes temaga." Absalom nimetas Amaasa, Taaveti naise Abigaili poja, oma armee ülemjuhatajaks. Tema armee oli küll suur, kuid distsiplineerimata ja kehva ettevalmistusega, võitlemaks isa karastatud sõduritega.

Taavet jagas oma väed kolmeks salgaks Joabi, Abisai ja gatlase Ittai juhatuse all. Ta oli kavatsenud ise oma väed lahinguväljale viia, kuid väepealikud, nõuandjad ja rahvas protesteerisid ägedalt selle vastu. "Ära tule!" sõnasid nad, "sest kui me peaksime põgenema, siis ei hoolita meist; ja isegi kui pooled meist saavad surma, ei hoolita meist; aga sina oled nagu kümme tuhat meiesugust! Seepärast on nüüd parem, kui sa linnast meile appi tuled." Siis ütles kuningas neile: "Ma teen, nagu teie silmis hea on!"

(743) Linnamüüridelt võis hästi näha mässulise armee pikki rivisid. Troonihõivajat saatis nii tohutu rahvahulk, et selle kõrval tundus Taaveti armee olevat kõigest käputäis. Kui kuningas silmitses vastakuti seisvaid sõjavägesid, ei mõelnud ta troonile ja kuningriigile ega isegi mitte oma elule, mis selle lahingu käigust sõltus. Isa südant täitis armastus ja kaastunne oma mässulise poja vastu. Ja kui armee linnaväravaist välja marssis, julgustas Taavet oma vapraid sõdureid ning käskis neil välja minna usus, et Iisraeli Jumal annab neile võidu. Ent nüüdki ei suutnud ta varjata armastust Absalomi vastu. Kui esimest rühma juhtiv Joab kuningast möödus, kummardas sadade lahingute võitja oma uhke pea, et kuulda valitseja saatesõnu, mida ta hääleväriinal ütles: "Olge minu pärast heatahtlikud nooruki Absalomi vastu!" (ingl.k.). Abisai ja Ittai said kuulda sama korraldust: "Olge minu pärast heatahtlikud nooruki Absalomi vastu!" Kuid kuninga hool Absalomi suhtes näis osutavat, et poeg oli talle kallim kui kuningriik või tema ustavad alamad ning see ainult suurendas sõdurite pahameelt kuritegeliku nooruki vastu.

Lahingupaigaks oli Jordani lähedal asuv metsatukk, mis Absalomi armee arvukuse tõttu neile ainult kahjuks tuli. Metsa padrikutes ja mülgastes sattusid distsiplineerimata salgad segadusse ja muutusid juhitamatuiks. "Seal löödi Iisraeli rahvas maha Taaveti sulaste ees ja seal sündis sel päeval suur kaotus — kakskümmend tuhat meest." Absalom nägi, et lahing oli sel päeval kaotatud ja pöördus põgenema, kuid takerdus juukseidpidi ühe tiheda võraga puu oksaharusse ja kuna tema hobueesel jooksis tal alt ära, jäi ta abitult rippuma, olles vaenlastele kergeks saagiks. Siin nägi teda üks sõdur, kes ei tahtnud kuninga pahameelele mõeldes kuningapoega tappa. Ta teatas nähtust Joabile ja Joab ei kõhelnud vähimatki. Ta oli olnud kord Absalomi sõber ning korraldanud kahel korral leppimise Absalomi ja Taaveti vahel, ent

Absalom oli tema lootusi häbistavalt petnud. Sellest kohutavast mässustki poleks saanud asja ilma nende eelisteta, mida Absalom oli Joabi abiga saanud. Nüüd oli Joabil võimalus ühe löögiga (744) tüliõhutaja hukata. "Ja ta võttis kätte kolm oda ning torkas need Absalomile südamesse... Ja nad võtsid Absalomi ning viskasid ta metsas ühte suurde kaevandisse ja püstitasid tema peale väga suure kivihunniku."

Nii hukkusid Iisraeli mässule õhutajad. Ahitofel oli ennast ise tapnud. Suursugune prints Absalom, kelle ilu oli olnud kogu Iisraeli uhkuseks, oli surmatud täies elujõus mehena; tema surnukeha oli auku visatud ja suure kivihunnikuga igavese häbi märgiks kinni kaetud. Absalom oli püstitanud endale hinnalise monumendi Kuningaorgu, ent kivihunnik kõnnumaal tähistas ainsana tema hauda.

Olles surmanud mässu juhi, laskis Joab pasunapuhumisega oma armee põgeneva vastase kannult tagasi kutsuda ning toimunust saadeti kohe sõnum kuningale.

Linnamüüril seisev vahimees jälgis lahinguvälja ja märkas üht meest jooksuga liginemas. Peagi ilmus vaatevälja ka teine jooksja. Kui esimene jooksja oli lähemale jõudnud, ütles vahimees värava juures ootavale kuningale: "Ma näen esimese jooksust, et see on Saadoki poja Ahimaatsi jooksu moodi!" Ja kuningas ütles: "See on hea mees ja ta tuleb hea sõnumiga!" Ja Ahimaats hüüdis ning ütles kuningale: "Rahu!" Siis ta kummardas kuninga ette silmili maha ja ütles: "Kiidetud olgu Jehoova, sinu Jumal, kes andis kätte need mehed, kes tõstsid oma käe mu isanda kuninga vastu!" Kuninga murelikule küsimusele: "Kas nooruk Absalomi käsi käib hästi?" andis Ahimaats põikleva vastuse.

Siis saabus teine käskjalg ja hüüdis: "Võtku mu isand kuningas kuulda häid sõnumeid, sest Jehoova on täna nõutanud sulle õiguse kõigi käest, kes olid tõusnud su vastu!" Taas kõlas isa huulilt kõige põletavam küsimus: "Kas nooruk Absalomi käsi käib hästi?" Suutmata rasket sõnumit varjata, vastas käskjalg: "Sündigu mu isanda kuninga vaenlastega ja kõigiga, kes tõusevad sulle kurja tegema, nõnda nagu sündis selle noorukiga!" Sellest aitas. Taavet ei küsinud enam midagi, vaid läks pea kummargil "üles väravakambrisse ja nuttis. Ja minnes ta rääkis nõnda: "Mu poeg Absalom, mu poeg, mu poeg Absalom! Oleksin mina surnud sinu asemel! Absalom, mu poeg, mu poeg!""

(745) Võidukas armee pöördus lahinguväljalt tagasi ja linnale liginedes kajasid nende rõõmuhüüded vastu ümbritsevatelt mäekülgedelt. Ent linnaväravast sisse astudes vaibusid hõisked ning langetatud lahingulippude ja mahalöödud pilguga edasi liikudes sarnanesid nad rohkem kaotajate kui võitjatega. Ei seisnud seal kuningat, kes oleks neid tervitanud, vaid värava kohal asetsevast kambrist kuuldus tema kaebehääl: "Mu poeg Absalom, mu poeg, mu poeg Absalom! Oleksin mina surnud sinu asemel! Absalom, mu poeg, mu poeg!"

"Nõnda muutus võit sel päeval leinaks kogu rahvale, sest rahvas kuulis sel päeval üteldavat: "Kuningas on kurb oma poja pärast!" Ja rahvas tuli sel päeval linna vargsi, nagu tuleb vargsi rahvas, kes häbeneb, et nad lahingust on põgenenud."

Joab tundis selle üle pahameelt. Jumal oli andnud neile palju põhjust võidutseda ja rõõmu tunda; oli ju senini suurim mäss Iisraelis maha surutud. Nüüd aga pöörati see suur võit leinamiseks tema pärast, kelle kuritegu oli maksnud tuhandete vaprate meeste elu. Karm ja otsekohene pealik tormas kuninga juurde ja sõnas julgelt: "Sa oled täna pannud häbenema kõigi oma sulaste näod, kes täna on päästnud su hinge, samuti su poegade ja tütarde hinged... Sellepärast et sa armastad neid, kes sind vihkavad, ja vihkad neid, kes sind armastavad! Sest täna oled sa teinud teatavaks, et sa ei hooli pealikuist ja sulaseist! Ja nüüd ma tean, et kui Absalom elaks ja meie kõik oleksime täna surnud, siis oleks see sinu silmis õige olnud! Aga tõuse nüüd, mine välja ja kõnele sõbralikult sulastega! Sest ma vannun Jehoova juures: Kui sa välja ei lähe, siis ei jää enam selleks ööks su juurde ainustki meest! Ja see oleks sulle halvem kui kõik muud õnnetused, mis sind on tabanud su noorusest tänini!"

Karmilt ja lausa julmalt noomiti südamest murtud kuningat, kuid Taavet ei pahandanud. Ta mõistis, et pealikul oli õigus ja ta läks väravakambrist alla ning tervitas oma möödasammuvaid vapraid sõdureid julgustus- ja tunnustussõnadega.

Peatükk 73 - TAAVETI VIIMASED ELUAASTAD

(2.Sam. 24. ptk.; 1.Kun. 1. ptk.; 1.Aja 21., 28. ja 29. ptk.)

(746) Absalomi purukslöömine ei toonud riigile kohe rahu. Iisraelist oli mässuga ühinenud nii suur hulk rahvast, et Taavet ei tahtnud pöörduda pealinna tagasi ega hakata valitsema, saamata kutset suguharudelt. Absalomi lüüasaamisejärgne segadus oli nii suur, et kuninga tagasikutsumiseks ei võetud ette koheseid ega otsustavaid abinõusid. Kui lõpuks Juuda suguharu Taaveti tagasi tuua otsustas, muutusid teised suguharud nii kadedaiks, et järgnes kontrrevolutsioon. See suruti kiiresti maha ja Iisraelile saabus jälle rahu.

Taaveti elulugu selgitab väga ilmekalt neid ohtusid, mis ähvardavad inimest võimu, rikkuse ja ilmaliku au kaudu. Ometi on need asjad, mida inimesed kõige enam ihaldavad. Vähesed on sel määral nagu Taavet kogenud läbielusid, mis on valmistanud neid võimu, rikkust ja au taluma. Noorusaastate karjase-elus õppis Taavet olema alandlik, töötama kannatlikult ja hoolitsema õrnalt lammaste eest. Mägede üksinduses oli ta sinasõber loodusega ning see arendas tema muusika- ja luuleandi ning suunas mõtted Loojale. Pikaaegse kõrbeelu karmus kasvatas vaprust, kindlameelsust, kannatlikkust ja usku Jumalasse ning selle abil tahtis Issand valmistada teda ette Iisraeli troonile astumiseks. Taavet oli saanud imeliselt kogeda Jumala armastust ning Issand oli andnud talle rohkesti oma Vaimu. Sauli läbielude kaudu oli ta õppinud nägema inimliku tarkuse väärtusetust. Ent sellest hoolimata nõrgestasid edu ja au Taaveti iseloomu niivõrd, et kiusaja teda korduvalt võitis.

Pidev suhtlemine paganrahvastega äratas soovi järgida nende kombeid ja taotleda inimlikku suurust. Issanda rahvana tõusis Iisrael aukohale, (747) kuid uhkuse ja eneseusalduse kasvades ei rahuldunud iisraellased sellega, et neid austati. Nad soovisid pigem parandada oma seisundit teiste rahvaste silmis. Selline meelsus tõi tahtmatult kaasa kiusatused. Soovides laiendada vallutusretki teistesse maadesse, otsustas Taavet suurendada oma armeed, nõudes sõjaväeteenistust kõigilt meestelt, kes olid jõudnud vastavasse ikka. See eeldas rahvaloendust. Siinkohal lähtus kuningas uhkusest ja auahnusest. Rahvastiku loendamine pidi viitama sellele, kui nõrk oli riik olnud Taaveti troonile astumise ajal ning kuidas see oli tugevnenud ja õitsengule tõusnud tema valitsuse all. See soodustas nii kuninga kui kogu rahva juba niigi suureks paisunud eneseusaldust. Piibel ütleb: "Saatan tõusis Iisraeli vastu ja kihutas Taavetit, et ta Iisraeli ära loeks." Iisraeli õitseng Taaveti valitsemisajal tulenes pigem Jumala õnnistusest kui kuninga võimekusest või armee võimsusest. Ent riigi sõjalise võimsuse suurendamine jätnuks ümbritsevatele rahvastele mulje, et Iisrael lootis oma armeele, mitte Issanda väele.

Ehkki Iisrael tundis oma rahvusliku suuruse üle uhkust, ei suhtutud Taaveti sõjaväeteenistuse laiendamise plaani heameelega. Kavandatav loendus põhjustas palju rahulolematust ja seepärast peeti vajalikuks paigutada sõjaväelasi preestrite ja linnavõimude asemele, kes olid varem loendusi teostanud. Ürituse eesmärk oli otseses vastuolus teokraatia põhimõtetega. Isegi Joab seisis sellele vastu, ehkki ta ennast seni eriti põhimõttekindlana

polnud näidanud. Ta ütles: "Jehoova andku lisa oma rahvale sajakordselt enam kui neid on! Eks nad kõik ju ole, mu isand kuningas, mu isanda sulased? Mispärast mu isand seda nõuab? Miks peaks see Iisraelile süüks saama?" Kuid kuninga sõna kohustas Joabi "ja Joab läks välja ning käis kogu Iisraeli läbi ja tuli tagasi Jeruusalemma." Loendus ei olnud veel lõpule jõudnud, kui Taavet veendus oma patus. Ise ennast hukka mõistes ütles ta Issandale: "Seda tehes olen ma teinud suure patu! Aga nüüd, Jehoova anna siiski andeks oma sulase süü, sest ma tegin väga rumalasti!" Järgmisel hommikul tõi prohvet Gaad Taavetile sõnumi: "Nõnda ütleb Jehoova: "Vali enesele kas kolm nälja-aastat või kolm kuud põgenemist oma vihameeste eest, kusjuures su vaenlaste mõõk saab sind kätte, või kolm päeva Jehoova mõõka ja katku maal, et Jehoova ingel kõigis Iisraeli rajades saaks hävituse täide viia?" Ja nüüd vaata, mida ma vastan Temale, kes mind läkitas?"

(748) Kuningas vastas: "Mul on väga kitsas käes! Siiski tahan ma langeda Jehoova kätte, sest Tema halastus on väga suur, aga inimeste kätte ma ei taha langeda!"

Ja nii tabas maad katk, mis hävitas Iisraelist seitsekümmend tuhat. Nuhtlus ei olnud veel jõudnud pealinna, kui "Taavet oma silmad üles tõstis ja nägi Jehoova inglit seismas maa ja taeva vahel, käes paljastatud mõõk, mis oli sirutatud Jeruusalemma kohale; siis heitsid Taavet ja vanemad silmili maha, kotiriided seljas." Kuningas palus Jumalat Iisraeli pärast: "Kas mitte mina ei käskinud rahvast lugeda? Jah, see olin mina, kes tegi pattu ja suurt kurja! Aga mida on need lambad teinud? Jehoova, mu Jumal! Olgu seepärast Su käsi minu ja mu isakoja vastu, aga mitte Su rahvale nuhtluseks!"

Rahvaloendus oli põhjustanud rahva hulgas meelepaha, ometi olid nad süüdi samades pattudes, mis ajendasid Taavetit. Nii nagu Issand Absalomi patu tõttu karistas Taavetit, nii karistas Ta Taaveti eksimuse pärast Iisraeli nende pattude eest.

Hukkav ingel peatus Jeruusalemma väravais. Ta seisis Morija mäel, "jebuuslase Ornani rehealuse juures." Prohveti juhendamisel läks Taavet sellele mäele, ehitas sinna altari Issandale ning "ohverdas põletus- ja tänuohvreid; ja kui ta hüüdis Jehoova poole, siis vastas see temale tulega taevast põletusohvrialtarile. Ja Jehoova kuulis maa palvet ning Iisraelilt võeti nuhtlus."

Paika, kuhu altar püstitati ja mida siitpeale peeti igavesti pühaks maaks, pakkus Ornan kuningale annetuseks. Kuningas aga keeldus seda selliselt võtmast. Ei," sõnas ta, "vaid ma ostan tõesti täie hinna eest, sest ma ei taha võtta Jehoovale seda, mis on sinu oma, ega ohverdada põletusohvriks hinnata saadut." Ja Taavet andis Ornanile selle paiga eest kulda, mis vaagis kuussada seeklit." (749) See paik oli mälestust väärt juba seepärast, et siin oli Aabraham ehitanud altari oma poja ohverdamiseks ja nüüd pühitses paiga suur pääsemine. Hiljem valis Saalomon selle koha templi asukohaks!

Taaveti viimaseid eluaastaid tumestas veel üks vari. Ta oli juba seitsekümmend aastat vana. Tema noore-ea rännakuperioodide raskused ja ohud, paljud sõjad ning hilisemate aastate

mured ja viletsused olid kulutanud tema eluenergia. Ehkki tema mõistus säilis selge ja jõulisena, soovis ta eakusest nõrgestatuna kõrvale tõmbuda ega suutnud enam kiirelt hinnata kuningriigis toimuvat; ja nüüdki puhkes mäss otse trooni varjus. Seegi oli Taaveti kui järeleandliku isa mõju tagajärg. Sedapuhku taotles trooni Adonija, kes oli "väga ilusa välimusega" ja meeldiva käitumisega, kuid põhimõttelage ja hoolimatu mees. Nooruses oli teda vähe ohjeldatud, sest "tema isa ei olnud oma eluajal teda kunagi laitnud, et ta oleks ütelnud: "Mispärast sa teed nõnda?" Nüüd tõstis ta mässu Jumala autoriteedi vastu, kes oli määranud troonipärijaks Saalomoni. Oma sünnipäraste eelduste ja vaimuliku meelsuse poolest oli Saalomon vanemast vennast sobivam Iisraeli valitseja kohale, ent ehkki Jumala valikust oldi selgesti teadlik, ei kõhelnud Adonija endale pooldajaid otsimast. Joab, kes oli küll süüdi paljudes kuritegudes, oli seni jäänud ustavaks kuningale, ent nüüd ühines ta vandenõus Saalomoni vastu; samuti preester Ebjatar.

Hetk mässuks oli küps; vandenõulased olid kogunenud suurele peole linna lähistel, et kuulutada Adonija kuningaks, kuid mõningad Taavetile ustavad inimesed said kiirelt tegutsedes nende plaanid nurja ajada. Ustavate eesotsas olid preester Saadok, prohvet Naatan ja Saalomoni ema Batseba. Nad rääkisid asjast kuningale ja meenutasid talle jumalikku korraldust, mille kohaselt pidi trooni pärima Saalomon. Nüüd loobus Taavet silmapilkselt troonist Saalomoni kasuks, kes koheselt võiti ja kuningaks kuulutati. Nii suruti vandenõu maha. Selle peaõhutajad olid nüüd surma mõistetud. Ebjatari elu säästeti lugupidamisest tema ameti ja endise ustavuse tõttu Taaveti vastu, kuid ta kõrvaldati ülempreestriametist, mis läks Saadoki soo kätte. Ka Joab ja Adonija jäeti ellu, kuid pärast Taaveti surma said nemadki oma kuriteo eest karistuse. Taaveti poja hukkamise täideviimine täitis neljakordse karistuse, mis tunnistas Jumala jälestusest isa patu vastu.

(750) Taaveti valitsemisaja algusest peale oli Taaveti lemmikplaaniks ehitada tempel Issandale. Ehkki tal ei lubatud seda plaani täide viia, oli ta siiski energiliselt ja tarmukalt teinud ettevalmistusi tulevase ehituse heaks. Ta oli varunud suurel hulgal hinnalisimaid materjale — kulda, hõbedat, karneoolkive ja teisi erivärvilisi kalliskive, marmorit ja hinnalist puitu. Nüüd tuli need aarded usaldada teisele, sest teised käed pidid ehitama koja Jumala ligioleku sümboli — laeka — jaoks.

Mõistes, et elulõpp on lähedal, kutsus kuningas kokku Iisraeli vürstid ja rahva esindajad kõigist kuningriigi osadest, et usaldada nende hoolde oma pärand. Ta soovis teha neile teatavaks oma viimse tahte ning tagada nende kaastöö ja toetus eelolevas suures töös. Kuninga nõrga kehalise seisundi tõttu ei oodatud, et ta võimu üleandmise tseremooniast ise osa võtab, kuid Jumal innustas teda ning tavalisest jõulisemalt ja elavamalt suutis ta viimast korda rahva

poole pöörduda. Ta kõneles neile oma soovist templit ehitada; ta rääkis Jumala korraldusest usaldada see töö pojale, Saalomonile. Jumal oli kinnitanud: "Saalomon, su poeg, ehitab mu koja ja õued, sest ma olen valinud tema enesele pojaks ja ma tahan olla temale isaks. Ja mina kinnitan tema kuningriigi igaveseks ajaks, kui ta kindlaks jääb ja täidab mu käske ja kohtuseadusi nõnda nagu praegu." "Ja nüüd," jätkas Taavet, "kogu Iisraeli, Jehoova koguduse silma ees ja meie Jumala kuuldes ma ütlen: "Pange tähele ja täitke kõiki Jehoova, oma Jumala käske, et võiksite omaks pidada seda head maad ja jätta see pärandiks igaveseks ajaks oma lastele pärast teid!

Taavet oli õppinud oma kogemusest, kui raske on Jumalast eemaleviiv tee. Ta oli tundnud käsust üleastumisest tulenevat hukkamõistu ja lõiganud oma üleastumise vilja. Nüüd tundis ta kogu hingest igatsust, et Iisraeli juhid oleksid Jumalale ustavad ja et Saalomon kuuletuks Jumala käskudele ning hoiduks nendest pattudest, mis olid nõrgestanud tema isa autoriteeti, kibestanud elu ja häbistanud Jumalat. Taavet teadis, et Saalomon seisab oma kõrgel ametikohal silmitsi kiusatustega, (751) millele vastuseismine nõuab südamealandust, pidevat usaldust Jumalasse ja lakkamatut valvsust, sest sellised väljapaistvad isikud olid Saatana eriliseks märklauaks. Pöördudes oma poja poole, keda juba oli tunnustatud troonipärijana, lausus Taavet: "Ja sina, mu poeg Saalomon, õpi tundma oma isa Jumalat ja teeni Teda siira südamega ja sõnakuuleliku hingega, sest Jehoova uurib läbi kõik südamed ning mõistab kõiki mõtteid ja püüdeid! Kui sa Teda otsid, siis sa leiad Tema, aga kui sa Tema maha jätad, siis Ta heidab sind ära igaveseks ajaks. Vaata siis nüüd, sest Jehoova on sind valinud koda ehitama pühamuks! Ole vahva ja tee seda!"

Taavet andis Saalomonile üksikasjalised korraldused templi ehitamiseks koos iga osakonna ja kõigi templi riistade kavanditega, nagu Jumal oli talle inspiratsiooni kaudu ilmutanud. Saalomon oli veel noor ja kartis rasket vastutust, mis seostus templi ehitamise ja Jumala rahva juhtimisega. Seepärast ütles Taavet pojale: "Ole vahva ja tugev, ja tee seda, ära karda ega kohku, sest Jehoova Jumal, minu Jumal, on sinuga. Tema ei jäta sind maha ega hülga sind."

Veelkord pöördus Taavet koguduse poole: "Minu poeg Saalomon, ainus Jumala valitu, on noor ja vilumatu, aga töö on suur, sest see palee ei ole inimese jaoks, vaid on Jehoova Jumalale. Seepärast olen ma kõigest jõust hankinud oma Jumala koja tarvis..." Ja ta loendas kõik materjalid, mis ta kogunud oli ning lisas: "Ja veel enam, kuna mu Jumala koda on mulle armas, siis ma annan oma isiklikust kullast ja hõbeda varast oma Jumala koja heaks, lisaks kõigele sellele, mis ma pühakoja tarvis olen hankinud: kolm tuhat talenti kulda, Oofiri kulda, seitse tuhat talenti selitatud hõbedat kodade seinte karratamiseks." Siis küsis ta kogunenud hulgalt, kes olid oma vabatahtlikud annid kokku toonud: "Kes tahaks täna vabatahtlikult ka oma kätt Jehoova heaks täita?"

Kogudus vastas üleskutsele heldekäeliselt: "Ja perekondade peamehed, Iisraeli suguharude vürstid, tuhande ja sajapealikud ning kuninga tööde ülevaatajad andsid

vabatahtlikke ande. (752) Nad andsid Jumala koja töö heaks viis tuhat talenti ja kümme tuhat adarkoni kulda, kümme tuhat talenti hõbedat, kaheksateistkümmend tuhat talenti vaske ja sada tuhat talenti rauda. Ja kellel leidus kalliskive, andis need Jehoova koja varanduste hulka... ja rahvas rõõmutses nende vabatahtlike andide pärast, sest nad olid rõõmsa südamega Jehoovale andnud; ja kuningas Taavetki oli üpris väga rõõmus."

Ja Taavet kiitis Jehoovat terve koguduse silme ees. Taavet ütles:

Ole kiidetud, Jehoova, meie isa Iisraeli Jumal, ikka ja igavesti! Sinul, Jehoova, on suurus ja vägevus, ilu ja hiilgus ja au, kõik, mis on taevas ja maa peal! Sinul, Jehoova, on kuningriik ja Sa oled ennast tõstnud kõigile peaks! Rikkus ja au tulevad Sinult, Sina valitsed kõike, Sinu käes on jõud ja vägi, Sinu käes on kõike teha suureks ja tugevaks! Ja nüüd, meie Jumal, me täname Sind, ja me ülistame Sinu aulist nime! Sest kes olen mina ja kes on mu rahvas, et meil on jõudu nõnda vabatahtlikult anda? Tõesti, kõik tuleb Sinult ja Sinu käest oleme Sulle andnud! Sest me oleme võõrad Su ees ja majalised, nõnda nagu kõik meie vanemad! Meie päevad maa peal on otsekui vari ja lootust ei ole! Jehoova, meie Jumal, kogu see rikkus, mille oleme hankinud, et ehitada Sulle koda, Su pühale nimele, on Sinu käest, ja Sinu oma on kõik! Ja ma tean, mu Jumal, et Sina katsud südame läbi ja tunned aususest rõõmu! Mina olen siirast südamest kõike seda vabatahtlikult andnud, ja olen nüüd rõõmuga näinud, et ka Su rahvas, kes siin on, on Sulle vabatahtlikult andnud!

Jehoova, meie vanemate Aabrahami, Iisaki ja Iisraeli Jumal, hoia seesugust meelsust igavesti oma rahva südames ja juhi nende süda enese poole! Ja anna mu pojale Saalomonile siiras süda, et ta paneks tähele Su käske, manitsusi ja seadlusi, ja teeks kõike seda ning ehitaks selle palee, mille jaoks ma olen teinud ettevalmistusi!

Siis ütles Taavet tervele kogudusele: "Kiitke nüüd Jehoovat, oma Jumalat!" ja kõik kogudus kiitis Issandat, oma vanemate Jumalat, ja nad kummardasid ning heitsid Jehoova ja kuninga ette.

(753) Kiindunud südamega oli kuningas kogunud hinnalise materjali templi ehitamiseks ja kaunistamiseks. Ta oli loonud kauneid ülistusviise, mis pidid tulevikus templi õuedes kõlama. Nüüd oli ta süda rõõmus Jumalas, kui sugukondade peamehed ja Iisraeli vürstid nii õilsalt tema üleskutsele vastasid ja oma pühendumust eelseisvaks tähtsaks tööks väljendasid. Ja kuna nad olid tööle pühendunud, olid nad valmis tegema enamat. Nad ohverdasid enda omandist rikkalikke ande templi varakambrisse. Taavet oli tundnud sügavalt oma väärtusetust Jumala koja materjale kogudes ning seetõttu tundis ta rõõmu kuningriigi peameeste ustavast ja heldest vastusest üleskutsele, kui nad vabatahtlikult oma kallid annid Issandale andsid ja ennast Tema teenistusse pühendasid. Tegelikult oli ainult Jumal mõjutanud rahvast sellisele meelsusele. Ülistada tuli Teda, mitte inimest. Tema oli kinkinud inimestele maa rikkused ning Tema Vaim

tegi nad tahtlikuks tooma väärisasjad templi heaks. Kõik oli Issandalt. Kui Tema armastus ei oleks liigutanud rahva südant, siis oleksid kuninga jõupingutused olnud asjatud ning templit poleks iial püstitatud.

Kõik, mida inimene Jumalalt nii heldelt saab, kuulub sellegipoolest Jumalale. Jumal on pannud maapõue palju väärtuslikku ja kaunist ning Ta annab selle kõik inimeste kätte, et neid proovida — et näha, kui sügavalt nad Teda armastavad ja kuivõrd nad Tema ande hindavad. Olgu kõne all jõukus või tarkus — need kõik tuleb tuua vabatahtliku ohvriannina Jeesusele ja öelgu nende tooja Taaveti sarnaselt: "Tõesti, kõik tuleb Sinult ja Sinu käest olen selle saanud!"

Kui Taavet tundis surma lähenevat, mõtles ta üha suurema murega Saalomonile ja Iisraeli riigile, mille õitseng sõltus väga suurel määral kuninga ustavusest. "Siis andis ta oma pojale Saalomonile käsu, öeldes: "Mina lähen kõige maailma teed, ole siis vahva ja ole mees! Pea, mida Jehoova, su Jumal on käskinud pidada, käies Tema teedel, pidades Tema seadlusi, käske, kohtuseadusi ja manitsusi..., et sa võiksid targasti teha kõike, mida sa teed, ja kõikjal, kuhu sa pöördud, et Jehoova võiks kinnitada oma sõna, mis Ta minu kohta on rääkinud, öeldes: Kui su pojad hoiavad oma teed, käies minu ees ustavalt, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, siis — ütles Tema — ei puudu sul mees Iisraeli aujärjel!" (1.Kun.2,1-4).

(754) Taaveti "viimsed sõnad," mis on kirja pandud, on laul — laul, millest õhkub usaldust, ülevat põhimõttelisust ja raugematut usku:

"Nõnda ütleb Taavet, Iisai poeg, ja nõnda ütleb kõrgele ülendatud mees, Jaakobi Jumala võitu ja Iisraeli laulude lemmik: "Jehoova Vaim räägib minu läbi... Kes valitseb inimesi õigesti, kes valitseb Jumala kartuses, see on nagu koit päikese tõustes pilvitumal hommikul, kui vihma järele tärkab maast haljas rohi! Eks ole mu sugu nõnda ühenduses Jumalaga? Sest Ta on minuga teinud igavese lepingu, kõigiti korrastatud ja hoitud! Kõik mu õnn ja igatsus...""
(2.Sam.23,1-5).

Taavet oli langenud sügavale, kuid sügav oli ka tema kahetsus, tuline tema armastus ja tugev ta usk. Talle oli antud palju andeks, seepärast ta ka armastas palju (Luk.7,47).

Taaveti laulud kõnelevad avarast elukogemusest, süütunnetuse ja enesehukkamõistu sügavusest kuni ülevaima usu ja lähedasima suhtlemiseni Jumalaga. Tema eluaruanne näitab, et patt toob ainult häbi ja häda, kuid Jumala armastus ja halastus suudavad küündida ka põhjatuimate sügavusteni ning usk tõstab kahetseva inimlapse üles Jumala lapse seisusesse. Kõigist kinnitustest, mida Jumala Sõna sisaldab, on Taaveti elu üks mõjusaim tunnistus Jumala lepingu ustavusest, õiglusest ja halastusest.

"Inimene heidab magama ega tõuse enam," kuid "meie Jumala sõna püsib igavesti! … Aga Jehoova heldus on igavesest igavesti nendega, kes Teda kardavad, ja Tema õigus jääb laste lastele, neile, kes peavad Tema lepingut ja mõtlevad Tema korraldustele, et teha nende järgi!" (Iob.14,12; Jes.40,8; Ps.103,17-18). "Kõik, mis Jumal teeb, on igavene" (Kog.3,14).

Jumal andis Taavetile ja tema soole aulised tõotused, mis ulatuvad kaugele tulevikku ja täituvad lõplikult Kristuses. Issand kinnitas:

(755) "Ma olen oma sulasele Taavetile vandunud: ... Teda toetab mu käsi kõvasti ja mu käsivars teeb teda kangeks!... Ja mu ustavus ja mu heldus on temaga, ja tema sarv tõstetakse kõrgele minu nimes! Ja ma panen tema käe mere peale ja ta parema käe jõgede peale! Tema hüüab mind: "Sina oled minu Isa, mu Jumal, mu päästekalju!" Ent mina teen ta esmasündinuks ning kõige kõrgemaks kuningaks üle ilmamaa! Ma hoian oma heldust temale igavesti ja mu leping temaga jääb püsima!" (Ps.89,4.22.25-29).

"Ma sean tema soo igaveseks ja tema aujärje nii kauaks kui taeva päevad!" (Ps.89,30).

"Ta mõistku õiglast kohut viletsale rahvale, ta päästku vaesed ja purustagu survajad! Nad kardavad sind päikese aegu ja kuu paistel põlvest põlve!... Tema päevil õitseb õige ja valitseb suur rahu, kuni enam ei ole kuud! Ta valitseb merest mereni ja Frati jõest ilmamaa otsani!" "Ta nimi püsib igavesti; päikese paistel võrsugu ta nimi, õnnistagu nad üksteist sellega! Kiitku teda õndsaks kõik rahvad!" (Ps.72,4-8.17).

"Sest meile sünnib laps, meile antakse poeg, kelle õlgadel on valitsus ja kellele pannakse nimeks: Imeline Nõuandja, Vägev Jumal, Igavene Isa, Rahuvürst!" "Tema saab suur olema ja Teda peab hüütama Kõigekõrgema Pojaks, ja Issand Jumal annab Temale Ta isa Taaveti aujärje, ja Ta valitseb igavesti Jaakobi soo üle ning Tema kuningriigil ei ole otsa!" (Jes.9,5; Luk.1,32-33).

LISA

Märkus 1 - Andes käsu Iisraeli vabastamiseks, ütles Jehoova vaaraole: "Iisrael on minu esmasündinud poeg. /../ Saada mu poeg ära, et ta mind teeniks" (2.Ms.4,22.23). Psalmist räägib meile, miks Jumal vabastas Iisraeli Egiptusest: "Nõnda Ta viis välja oma rahva rõõmutsemisega ja oma valitud hõiskamisega! Ja Ta andis neile paganrahvaste maad ning nad pärisid rahvahõimude töövaeva, et nad peaksid Tema määrusi ja hoiaksid Tema käsuõpetusi" (Ps.105,43-45). Siit näeme, et heebrealased ei saanud teenida Jumalat Egiptuses.

5.Ms.5,14.15 rõhutab eriti neljanda käsu seda osa, kus kästakse sulasel ja ümmardajal puhata ja israeliitidele tuletati meelde, et nad olid olnud sulased Egiptusemaal. Issand ütles: "Seitsmes päev on Jehoova, sinu Jumala hingamispäev. Siis sa ei tohi toimetada ühtki talitust, ei sa ise ega su poeg ja tütar, ega su sulane ja ümmardaja, ega su härg ja eesel või mõni muu su lojustest, ka mitte võõras, kes on su väravais, et su sulane ja ümmardaja saaksid hingata nagu sina! Ja pea meeles, et sa olid ori Egiptusemaal ja et Jehoova, su Jumal, tõi sind sealt välja vägeva käega ja väljasirutatud käsivarrega; sellepärast on Jehoova, su Jumal, käskinud sind pidada hingamispäeva." 2.Ms.5,5 õpime, et Mooses ja Aaron "vabastasid inimesed nende koormatest."

Nende faktide põhjal võime järeldada, et hingamispäev oli üks neist asjust, milles nad ei teeninud Issandat Egiptuses; ja kui Mooses ja Aaron esitasid neile sõnumi Jumalalt (2.Ms.4,29-31), üritasid nad teostada uuendust, mis ainult suurendas rõhumist. Israeliidid vabastati, et nad võiksid täita Issanda käske, kaasa arvatud neljas käsk, ja see asetas neile lisakohustuse pidada hingamispäeva — nagu ka kõiki teisi käske — täpselt. 5.Ms.24,17.18 näitab, et Issand võttis aluseks Egiptusest vabastamise, kui Ta õhutas neid olema lahked leskede ja vaeslaste suhtes: "Ära vääna võõra ja vaeslapse õigust, ja ära võta pandiks lesknaise riideid! Ja tuleta meelde, et sa ise olid ori Egiptuses, ja et Jehoova, su Jumal, lunastas sind sealt; sellepärast ma käsin sind seda teha!"

Märkus 2 - Uurides Egiptuse religiooni, võib järeldada, et nuhtlustega kavatseti hävitada egiptlaste usk nende ebajumalate võimu ja kaitsesse. Nuhtlused kujutasid nende jumalaid neid teenivate inimeste õelate piinajatena. Mõned näited illustreerivad öeldut.

Esimene nuhtlus, mis muutis Niiluse ja kõigi kanalite vee vereks (2.Ms.7,19), suunati Egiptuse olemasolu lätte vastu. Niiluse jõge jumaldati ja mitmetes kohtades ohverdati Niilusele kui jumalale.

Teine nuhtlus ujutas Egiptuse üle konnadega (2.Ms.8,1). Egiptlased pidasid konni pühaks ja üks nende jumalus — Heqa — oli konna peaga jumalanna, keda arvati omavat loovat väge. Kui konnad Moosese käsul täitsid maa piirist piirini, siis võisid egiptlased imestada, miks Heqa kaitsmise asemel oma innukaid teenijaid piinas. Sel viisil tajusid egiptlased ka teiste nuhtluste puhul põlgust, mis tuli nende peale nende arvates ühelt nende jumalatest (2.Ms.9,3), milledest paljud kujutasid võimsaid jumalaid Egiptuse panteonis. Mainigem vaid mõnda neist: härg Apis oli pühendatud kõikide jumalate isale Ptah'le, lehm oli püha Hathorile, kes oli üks Niiluse piirkonna laialdasemalt kummardatud naisjumalaid. Jäär aga kujutas mitmeid jumalaid nagu Khnemu ja jäärapealine Amen, kes oli Egiptuse peajumal Uue Impeeriumi perioodil. Järelikult nuhtlus, mis hävitas jumalatele pühendatud loomi, kõneles egiptlastele, et nende jumalad olid jõuetud heebrealaste põlatud Jumala ees.

Üheksas nuhtlus (2.Ms.10,21) andis raske hoobi Egiptuse ühele võimsamale jumalale, päikesejumal Ra'le, keda oli jätkuvalt teenitud maa teadaoleva ajaloo varastest aegadest alates. Maal, mille taevas nähti harva pilvi, peeti päikest vankumatuks jõuks, mis andis soojust, valgust, elu ja kasvu kogu maailmale. Iga Egiptuse kuningas pidas end "Ra pojaks" ja lisas selle väljendi oma tiitlile. Kui Theba kaitsejumal Amen sai Egiptuse peajumalaks 18. dünastia ajal, tunnistati päikesejumala Ra võim nii suureks, et kombineeriti Amen ja Ra üheks jumalaks — Amen-Ra'ks. Mõned aastad pärast Iisraeli rahva väljarändamist Egiptusest, mil Ikhnaton pani maksma monoteismi, mis küll pidas vastu lühikest aega, jäi ainujumalaks Aton — päikeseketas. Mõistes, kui juurdunud oli päikesekummardamine egiptlaste usuelus ja kui kõrgelt austati päikesejumal Ra'd, Amen-Ra'd või Atonit, mõistame, miks peajumala vastu suunatud nuhtlus saadeti Egiptusele heebrealaste Jumala ja Tema egiptuse vastaste vahelise võitluse kulminatsioonis.

Samuti puudutas kümnes nuhtlus, esmasündinute surmamine (2.Ms.12,29), vähemalt ühte jumalat, nimelt vaaraod, keda peeti Horuseks, Osirise pojaks. Niilusemaa valitsejat kõnetasid tema alamad nimega "hea jumal." Järelikult kroonis viimane nuhtlus heebrealaste jumala imettegeva väe teod. Siiani oli häbistatud kas jumalikustatud loodusjõude või loomade jõudu kontrollivaid jumalaid, kuid nüüd alandati põlatud heebrea orjade Jumala ees jumalat, kes elas egiptlaste keskel — nähtavat jumalat, vaaraod, kes oli kord uhkelt öelnud: "Kes on Jehoova, et peaksin kuulama Ta sõna ja laskma Iisraelil ära minna? Mina ei tunne Jehoovat ega lase ka Iisraeli ära minna!" (2.Ms.5,2).

Märkus 3 - 1.Ms.15,13 loeme, mida ütles Jehoova Aabrahamile: "Sa pead teadma, et su järglased on võõrastena maal, mis ei ole nende oma; nad tehakse orjadeks ja neid vaevatakse nelisada aastat." See tekstilõik tõstatab küsimuse: Kas nelisada aastat viitab rõhumisajale või Egiptuses asumisajale või mõlemale, ja milline on neljasaja aasta seos 2.Ms.12,40.41 ja Gal.3,16.17 mainitud neljasaja kolmekümne aastaga?

Väide 2.Ms.12,40, et "Israeli laste elamisaega, mis nad Egiptuses olid elanud, oli nelisada kolmkümmend aastat," jätab mulje, nagu oleksid israeliidid veetnud tegelikult Niilusemaal — Jaakobi tulekust Egiptusesse kuni väljarändamiseni Egiptusest — 430 - aastat. Et see mulje ei saa olla korrektne, ilmneb Pauluse inspireeritud tõlgendusest Gal.3,16.17, kus öeldakse, et 430 - aastat hõlmab perioodi, mil Jumal tegi lepingu Aabrahamiga, kuni käsuseaduse väljakuulutamiseni Siinail. Paulus näib viitavat tõotusele, mille Jumal andis Aabrahamile siis, kui Ta käskis tal lahkuda Haaranist (1.Ms.12,1-3). Siis algasid mainutud 430 - aastat; Aabraham oli 75-aastane (ptk.12,4). 1.Ms.15,13 prohvetikuulutuse 400 - aastat aga algasid 30 - aastat hiljem, mil Aabraham oli 105-aastane ja tema poeg lisak 5-aastane (ptk.21,5). Tol ajal Iismael, kes "oli sünnitatud liha järgi," kiusas taga "seda (Iisakit), kes oli sündinud Vaimu järgi" (Gal.4,29; 1.Ms.21,9-11). Siis algas Aabrahami seemne vaevamine, mis pidi jätkuma kuni Iisraeli rahva väljarändamiseni Egiptusest. Iisakil oli probleeme nii oma poolvenna Iismaeliga kui ka vilistidega (1.Ms.26,15.20.21); Jaakob põgenes oma elu nimel Eesavi eest (1.Ms.27,41-43) ja hiljem Laabani juurest (1.Ms.31,21), kartes hiljem jälle Eesavit (1.Ms.32,8); vennad müüsid Joosepi orjaks (1.Ms.37,28) ja lisraeli lapsi rõhusid egiptlased mitukümmend aastat (2.Ms.1,14).

Aabrahami kutsumisest Jaakobi tulekuni Egiptusesse oli 215 aastat, mis jagunesid kolme perioodi: (1) 25 aastat Aabrahami kutsumisest kuni Iisaki sünnini (1.Ms.12,4; 21,5), (2) 60 - aastat Iisaki sünnist Jaakobi sünnini (1.Ms.25,26) ja (3) 130 - aastat Jaakobi sünnist kuni tema Egiptusesse elama asumiseni (1.Ms.47,9). Nii jääb 430-st aastast järele veel pool — 215 aastat — mis on heebrealaste tõenäoline Egiptuses elamise aeg. Järelikult 2.Ms.12,40 - mainitud 430 - aastat sisaldab nii patriarhide ajutist viibimist Kaananimaal kui ka nende elamist Egiptuses. Kuna Moosese ajal oli Palestiina Egiptuse impeeriumi osa, pole ime, et tolle aja autor kaasab Kaananimaa mõistesse "Egiptus." Vana Testamendi (Septuaginta) tõlkijad, teades, et 430 - aastat sisaldasid patriarhide viibimist Kaananimaal, selgitasid seda järgmiselt: "Ja lisraeli laste asumine Egiptuse- ja Kaananimaal oli kokku 430 - aastat." Sellist tõlgendust 430 - aastale

kinnitab ka prohvetikuulutus, mille põhjal neljas põlvkond nendest, kes olid läinud Egiptusesse, lahkub sealt (1.Ms.15,16). Selle täitumine on kirjas 2.Ms.6,16-20.

Märkus 4 - Kuldvasikat jumaldavad israeliidid tunnistasid avalikult, et nad teenivad Jumalat. Nii teatas Aaron valatud vasika sisseõnnistamisel: "Homme on püha Jehoovale." Nad kavatsesid teenida Jumalat, nii nagu egiptlased kummardasid Osirist, loomakuju näol. Aga Jumal ei võtnud sellist teenistust vastu. Ehkki nad ohverdasid Tema nimel, kummardasid nad tegelikult päikesejumalat, mitte Jehoovat.

Härg Apise kummardamine toimus täie ohjeldamatusega ja Piibel osutab, et vasika kummardamise viisid israeliidid läbi samal kombel nagu oli tavapärane paganlikus teenistuses. Loeme: "Järgmisel päeval nad tõusid vara ning ohverdasid põletusohvreid ja tõid tänuohvreid; ja rahvas istus maha sööma ja jooma ning tõusis üles mängima" (2.Ms.32,6). Heebrea sõna "mängima" märgib mängimist hüppamise, laulu ja tantsuga. Selline tantsimine oli eriti egiptlaste hulgas tundeküllane ja siivutu. Sõna "pahasti" järgmises salmis, kus öeldakse: "Su rahvas, kelle sa tõid Egiptusest välja, on teinud pahasti," on sama, mida kasutatakse 1.Ms.6,11.12, kust loeme, et "kõik liha maa peal oli oma eluviisides raiskunud!" See selgitab lssanda kohutavat viha ja seda, miks Ta oli valmis surmama rahva koheselt.

Märkus 5 - Kümme käsku oli "leping," millele lssand viitas, kui Ta Iisraelile lepingut pakkudes ütles: "Ja kui te nüüd tõesti kuulate minu häält ja peate minu lepingut..." (2.Ms.19,5). Kümmet käsku nimetati Jumala "lepinguks" enne, kui leping sõlmiti lisraeliga. See ei olnud kokkulepe, vaid midagi sellist, millest Jumal käskis neil kinni pidada. Selliselt sai kümme käsku — Jumala leping — Tema ja lisraeli vahel tehtud lepingu aluseks. Kümme käsku kõigi selle detailidega on "kõik need sõnad", mille suhtes tehti leping. Vaata 2.Ms.24,8.

Märkus 6 - Kui toodi patuohver preestri või terve koguduse eest, kanti veri pühasse paika ja piserdati eesriide ette ning võiti kuldaltari sarvedele. Ohvrilooma rasv põletati põletusohvri altaril eesõues, kuid ohvrikeha põletati väljaspool leeri. Vaata 3.Ms.4,1-21.

Kui aga ohver toodi üleastumise pärast, mille oli teostanud valitseja või keegi rahva hulgast, siis ei viidud verd pühasse paika, vaid preester pidi sööma liha, kuna Jehoova andis Moosesele juhised: "Preester, kes ohverdab patuohvrit, võib seda süüa; seda söödagu pühas paigas kogudusetelgi õues" (3.Ms.6,26). Vaata ka 3.Ms.4,22-35.

Märkus 7 - Et see Üks, kes luges kuuldavalt ette käsuseaduse ning kutsus Moosese mäele ja rääkis Temaga, oli meie Issand Jeesus Kristus, selgub järgmistest kaalutlustest: Kristus on See, kelle kaudu Jumal on kogu aeg ilmutanud end inimestele. "Meil on ometigi ainult üks Jumal, Isa, kellest on kõik asjad ja kellesse me suundume, ja üks Issand Jeesus Kristus, kelle läbi on kõik asjad ja ka meie Tema läbi" (1.Kor.8,6). "Tema (Mooses) on see, kes oli koguduse seas kõrves ühes selle Ingliga, kes temaga kõneles Siinai mäel, ja oli ühes meie esiisadega ja sai elavaid sõnu meile edasiandmiseks" (Apt.7,38). See ingel oli Jumala palge Ingel (Jes.63,9),

Ingel, kelles oli võimsa Jehoova nimi (2.Ms.23,20-23). See väljend saab viidata ei kellelegi muule kui vaid Jumala Pojale.

Taas: Kristust kutsutakse Jumala Sõnaks (Joh.1,1-3), Teda nimetatakse nii sellepärast, et Jumal andis oma ilmutused inimestele kõigil ajastuil Kristuse kaudu. Tema Vaim inspireeris prohveteid (1.Pet.1,10.11). Tema ilmus neile Jehoova Inglina, Issanda inglite hulga pealikuna, peaingel Miikaelina.

Märkus 8 - On tõstatatud küsimus, millest viimasel ajal on palju kõneldud: Kui teokraatia oli hea ja sobiv Iisraeli ajal, miks siis pole teokraatlik valitsusvorm hea ka meie ajal? Vastus on lihtne: Teokraatia on valitsus, mispuhul võimu otseseks omajaks on Jumal. Iisraelis valitses tõeline teokraatia. See oli tõeliselt Jumala valitsus. Põleva põõsa juures andis Jumal Moosesele ülesande viia Tema rahvas Egiptusest välja. Paljude tunnustähtede ja võimsate imetegudega päästis Jumal Iisraeli Egiptusest ja juhtis nad läbi kõrbe viimaks tõotatud maale. Ta valitses neid kohtumõistjate kaudu "prohvet Saamueli ajani," keda Jumal kõnetas juba lapsepõlves ja kellele Ta tegi teatavaks oma tahte.

Saamueli päevil palus rahvas endale kuningat. Jumal nõustus palvega ja valis Sauli, kelle Saamuel võidis Iisraeli kuningaks. Kuna Saul ei täitnud Jumala tahet, vaid hülgas Issanda sõna, hülgas Issand ka tema kuningaksoleku ning saatis Saamueli Taavetit Iisraeli kuningaks võidma. Taaveti trooni kinnitas Jumal igaveseks. Kui Saalomon isa Taaveti asemel troonile sai, öeldakse tema kohta: "Ja Saalomon istus Jehoova aujärje peal kui kuningas oma isa Taaveti asemel" (1.Aja.29,23). Taaveti aujärg oli Issanda aujärg ning Saalomon istus Issanda aujärjel Jumala maapealse riigi kuningana.

Taaveti kuningasugu valitses kuni Sidkijani, kes sai Babüloonia kuninga alamaks ning kes tegi Jumala ees pühaliku lepingu olla ustavaks alamaks Baabüloni kuningale. Sidkija aga murdis lepingut ja siis ütles Jumal talle:

"Ja sina, süüga teotatud Iisraeli vürst, kelle päev on tulnud, aeg lõplikuks karistamiseks, nõnda ütleb Issand Jehoova: Heida ära peakate, võta ära kroon! Mis on, ei jää selleks, mis ta on: alandlik ülendatakse, kõrk alandatakse! Varemeiks, varemeiks, varemeiks teen ma selle! Seegi ei jää selleks, mis ta on, kuni tuleb see, kellel on õigus selle kohta, ja mina annan selle Temale!" (Hes.21,30-32; vt. ka ptk.17,1-21).

Seejärel oli Iisraeli riik Babüloonia võimu all. Kui Meeda-Pärsia alistas Babüloonia, anti riik üle esimest korda. Kui Kreeka alistas Meeda-Pärsia, anti see üle teist korda. Kui Rooma alistas Kreeka, anti see üle kolmandat korda. Seejärel ütleb Piibel: "Seegi ei jää selleks, mis ta on, kuni tuleb see, kellel on õigus selle kohta, ja mina annan selle Temale!" Kes on see, kel on õigus sellele [riigile]? "Sa... paned Temale nimeks Jeesus. Tema saab suur olema ja Teda peab hüütama Kõigekõrgema Pojaks, ja Issand Jumal annab Temale Ta isa Taaveti aujärje, ja Ta valitseb igavesti Jaakobi soo üle ning Tema kuningriigil ei ole otsa!" (Luk.1,31-33). Tema oli siis "see prohvet" (Joh.6,14), "valude mees ja haigustega tuttav" (Jes.53,3), kes väitis sel ööl,

mil Ta ära anti: "Minu riik ei ole sellest maailmast" (Joh.18,36). Niisiis on Issanda aujärg sellest maailmast eemaldatud ning "ei jää selleks, mis ta on, kuni tuleb see, kel on õigus sellele;" siis antakse see Temale. Ja siis on selle maailma lõpp ning "tulevase maailma" algus.

Kaheteistkümnele apostlile ütles Päästja: "Ja mina sean teile riigi, nõnda nagu minu Isa selle mulle on seadnud, et te sööksite ja jooksite minu lauas minu riigis ja istuksite aujärgedel ja mõistaksite kohut Iisraeli kaheteistkümne suguharu üle!" (Luk.22,29.30). Matteuse aruandest Kristuse tõotuse kohta kaheteistkümnele saame teada, millal see tõotus täitub: "Uuestisündimises, kui Inimese Poeg istub oma aujärjele, istute ka ise kaheteistkümnele aujärjele ja mõistate kohut kaheteistkümne Iisraeli suguharu üle!" (Mat.19,28). Tähendamissõnas talentidest võrdles Kristus ennast "suursuguse inimesega," kes "läks teele kaugele maale, et omandada kuningriik ja tulla tagasi" (Luk.19,12). Ta ise on meile öelnud, millal Ta istub oma autroonile: "Aga kui Inimese Poeg tuleb oma auhiilguses ja kõik inglid Temaga, siis Ta istub oma aujärjele; ja siis kogutakse Ta ette kõik rahvad" (Mat.25,31.32).

Sellest ajast kõneleb Ilmutusraamatu autor sõnadega: "Maailma valitsus on saanud meie Issanda ja Tema Kristuse omaks, ja Tema valitseb ajastute ajastuteni!" (Ilm.11,15). Kontekst osutab selgesti, millal öeldu aset leiab: "Ja paganrahvad on vihastunud, kuid Sinu viha on tulnud, ja tulnud on aeg mõista kohut surnutele ja kätte anda palk Su sulastele — prohvetitele ja pühadele ja neile, kes kardavad Sinu nime, pisukestele ja suurtele, ja hävitada need, kes hävitavad maad!" (salm 18). See on viimse kohtu aeg, õiglastele palga maksmise aeg ja ülekohtuste karistamise aeg. Siis saab alguse Kristuse kuningriik. Kui kõik Kristuse ülemvõimule vastupanijad on hävitatud, saab see maailm meie Issanda ja Tema Kristuse omaks.

Siis valitseb Kristus "kuningate Kuningana ja isandate Issandana" (Ilm.19,16). "Ja kuningriik ning valitsus, ja võim kuningriikide üle kogu taeva all antakse Kõigekõrgema pühale rahvale!" "Aga Kõigekõrgema pühad saavad kuningriigi ja kuningriik jääb neile igaveseks — igavesest ajast igavesti!" (Tan.7,27.18).

Enne seda aega ei saa Kristuse riiki maa peal rajada. Tema kuningriik ei ole siit maailmast. Tema järelkäijad peavad pidama ennast "võõraiks ja majalisiks" maa peal. Paulus ütleb: "Sest meie ühiskond on taevas, kust me ka ootame Issandat Jeesust Kristust kui Õnnistegijat" (Heb.11,13; Fil.3,20).

Pärast Iisraeli riigi lõppemist ei ole Jumal iialgi enam andnud ühelegi inimesele ega organisatsioonile autoriteeti Tema käske seadustena rakendada. "Minu käes on kättemaks, mina tasun kätte! ütleb Issand" (Rom.12,19). Maised valitsused kannavad hoolt inimestevaheliste suhete eest, kuid neil ei ole mitte midagi tegemist kohustustega, mis tulenevad inimese vahekorrast Jumalaga.

Iisraeli riik väljaarvatud, ei ole maa peal kunagi olnud ühtki muud valitsust, mispuhul Jumal oleks inspireeritud inimeste kaudu riigiasju juhtinud. Kus iganes on inimesed püüdnud

rajada sellist valitsust nagu oli Iisraeli oma, on nad olnud sunnitud võtma ise endale õiguse Jumala käsku tõlgitseda ja seda peale sundida. Nad on võtnud endale õiguse kontrollida inimeste südametunnistust ning on seega omistanud endale eesõiguse, mis kuulub ainult Jumalale.

Vana Testamendi ajal, mil Jumala vastu tehtud patte karistati ajalike karistustega, olid täideviidavad kohtuotsused Jumalast sätestatud ja Tema otsese kontrolli all ning viidi täide Tema korraldusel. Nõiad tuli surmata, ebajumalateenrid hukata. Jumala ja pühade asjade teotamist karistati surmaga. Mitmed ebajumalaid teenivad rahvad tuli tervenisti hävitada. Kuid nende karistuse langetas Tema, kes tunneb inimeste südant ja nende süümäära ning kes kohtleb oma loodolevusi targalt ja halastusrikkalt. Kui inimesed oma inimlike nõrkuste ja kirgedega selle töö endale võtavad, võib alati hõlpsasti märgata, et nende tegevusse haardub ohjeldamatut ebaõiglust ja julmust. Pannakse toime julmi inimsusevastaseid kuritegusid — ja kõike seda Kristuse püha nime varjus.

Iisraeli seadusi, mille põhjal karistati ülekohut Jumala vastu, on kasutatud toetama nõudmist, mille alusel tänapäevalgi peaks karistatama inimesi samaväärsete pattude eest. Kõik tagakiusajad on nendega oma tegusid õigustanud. Printsiip, et Jumal olevat andnud inimestele õiguse kontrollida südametunnistust, on religioosse türannia ja tagakiusamise aluseks. Kuid inimesed, kes nii arutlevad, kaotavad silmist tõsiasja, et me elame hoopis teistsugusel ajastul, täiesti teistsuguses olukorras kui muistne Iisrael; nad kaotavad silmist tõsiasja, et Iisraeli riik oli võrdum Kristuse kuningriigist, mida ei rajata enne Tema teist tulekut ning inimlikul autoriteedil ei ole luba hakata reguleerima või peale suruma kohustusi, mis puutuvad inimese vahekorda Jumalaga.

Märkus 9 - Saamueli elupaiga Raama samastamise kohta Benjamini maa-alal asuva Raamaga ütleb dr. Ederheim järgmist: "Näib, et need kaks tõika on kindlad: Sauli peakorter oli Gibeas ja esmakordselt kohtus ta Saamueliga Raamas. Kui nii, siis näib võimatu — pidades silmas teksti 1.Sam.10,2 — samastada Saamueli kodulinna Raamat Benjamini Raamaga ehk kaasaegse Neby Samueliga, mis asub neli miili Jeruusalemmast loodes."

Lõpu Ootuses

`